BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
20 — E
48

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

8. 6. 5.
8
C
5
8
C
29

Cat. inſ. C R.

BEATI VINCENTII

NATIONE HISPANI, PROFESSIONE SACRI PRAEDIcatorum ordinis, Theologiæque Doctoris, & Euangelicæ doctrinæ Prædicatoris celebratiſſimi,

SERMONES DE SANCTIS.

Eiſdem denuò ſumma cura per D. DAMIANVM DIAZ Luſitanum, Theologiæ profeſſorem, recognitis, luculentæ Adnotationes in margine acceſſerunt.

Colleg. Rom. Soc. Iesu
Cat. Inſ.

ANTVERPIAE,
Apud Philippum Nutium.

Anno M. D. LXX.
Cum gratia & Priuilegio.

B. S.

TABVLA SERMONVM DE SANCTIS, SANCTI VINCENTII PER TOTIVS ANNI CIRCVLVM SPECIALIVM PVNCTOrum in his contentorum alphabeticè directiua & oſtenſiua incipit.

A.

Aron ſummus pontifex ſolus accedere ſolet altare ſancti ſanctorum, quid nobis hoc deſignat, patet Ser.ij. ſancti Ioannis Baptiſtæ. 232

Abraham non in iuuentute, ſed anno 85. locutus eſt cum Deo, ſerm.j. cuiuſdam Baptiſtæ Chriſti. 227

Abſtinentia corporalis bonorum operum multiplicationem comportat & adminiſtrat: ſer. de ſan. Laurẽtio. 294

Abſtinentias quas ſanctus Antonius habuit nobis in exemplum factas require. ſer. de eodem. 86

Actiuam ad vitam quatuor cauſæ, ſ. efficiens, materialis, formalis, & finalis cõcurrunt, vt habetur in ſerm. de ſancto Gregorio. 154

Adoleſcentes humiles erunt & miſericordes, & fideles in cõuerſatione, charitate & fide ſer. ſan. Martino. 450

Adoratio fiat ad Deum non ad idola. ſer. primo ſan. Martini. 444

Adoratio idolorum ſubtili diſputatione ſanctæ Catharinæ virginis annihilatur. ſer. de eadem. 470

Ad gubernandum equum duo requiruntur quæ ad noſtram emendationem dirigantur. ſer. de ſan. Ioanne euan. 44

Aduerſitatibus circundatus quõo patiens eſſe debeat. de hoc habetur quedã moralizatio de ſan. Syluestro. 65

Afflictio qua corpus noſtrum affligere debemus vt deo placeamus, ſermo. de ſan. Nicolao. 8

Agatha beata ſimilis Chriſto in ſex fuit, vt habetur in ſer. de eius feſto. 131

Alexander magnus quare interfecit Leonidem magiſtrum ſuum. ſerm. de ſan. Laurentio. 294

Altare Dei in quanta reuerentia debet haberi, & quales erunt miniſtri altaris. ſer. ij. ſan. Ioannis Bapt. 236

Amauit Chriſtus beatum Ioannem propter puritatem virginalem, vt in oct. ſan. Ioannis Euangeliſtæ. 75

Amici dei efficimur per tria. ſ. per orationẽ ſpiritualem, per vniuerſalem ſubiectionem, & per martyrialem afflictionem. ſer. de ſan. Bartholomæo. 339

Amoris diuini tres ſunt gradus, & quoto gradu Chriſtus dilexit Ioannẽ euangeliſtam. ſer. Io. Euangeliſtæ. 44

Angeli nobis vtilitates ſeptem cõferunt & adminiſtrant. ſermo. de ſan. Michaele. 394

Angelorum chori ſiue ordines, quot & qui ſunt, & quomodo ſecundum ſub & ſupra differunt ſer. de comme. ſan. Pauli. 258

An in hac vita poſſet fieri certitudinaliter de aliqua perſona an ſit in gratia. Ser de ſancto Syluestro. 64

Angeli Dei omnes viderunt ſanctiſſimam incarnationem filij Dei, vt habetur

betur, Sermo. in octa ſancti Stephani. 71
Angelus ſalutans beatam virginem quare dixit, Ecce concipies in vtero, cum tamen alibi non concipitur, Ser. de incarnatione filij dei. 166
Angelus domini virginem Mariam ſalutans in benedicta incarnatione declarauit ſibi octo ſecreta fidei, quæ habentur in Ser. de incarnatione filij Dei. 166
Animarum perditio contingit ex ſeptem vitiis capitalibus. Require illa ſecundum ordinem. Sermo. ſanctæ Ceciliæ. 454
Animarum defunctorum quotuplex eſt gradus ſiue ſtatus, & quibus proſunt ſuffragia, & quibus non, Serm. primo animarum. 431
Anna genitrix Mariæ quare plus colitur quam ſanctus Ioachim pater Mariæ. Ser. de ſancta Anna. 280
Apoſtoli poſt receptionem ſpiritusſancti mortaliter peccare non potuerunt, vt habetur Serm. de ſancto Andrea. 1
Apoſtoli an fuerunt 12. vel 13. quære hoc in Ser. de S. Barnaba. 222
Apoſtolorum duorum, ſ. Petri & Pauli comparatio, quis inter illos duos dicitur maior. Serm. de commemoratione beati Pauli. 253
Arcana dei vidit Paulus raptus in celũ quæ non licet homini loqui, require ibidem. eo.
Argumenta rhetorum & philoſophorũ ſubtilia deuicit facilimè beata Catharina, Ser. de eadem. 471
Argumenta quæ fecerunt legiſperiti contra ſanctum Stephanum, quibus ipſe virtuoſè reſiſtit, vt habetur de ſancto Stephano. 39
Aſſimulamur & placemus Chriſto ſi fecerimus opera quæ ipſe fecit. Serm. de ſancto Nicolao. 8

B.

BElla quinque in hoc mundo ſunt, de quibus victoriam habenti datur corona paradiſi. ſerm. de ſancto Petro Mediolanenſi. 187
Beneficium petens cum cura homo etiam quantumcunque ſanctus efficitur ſimoniacus. Sermo. de ſancto Thoma Cantuarienſi. 60
Benedicti ſancti exemplo diabolo reſiſtere debemus. Sermo. de ſancto Benedicto. 162
Biblia dicitur liber vitæ, ſed codices poëtarum libri mortis. Ser. de commemoratione Pauli. 256
Blaſphemans Deum efficitur mutus, vide miraculum in ſancto Petri Mediolanenſi. 190
Bona duo ſingularia de ſancto Stephano offenduntur, in Ser. de ſancto Stephano. 43
Bonorum vita creſcit & augmentatur, malorum verò decreſcit & minuitur. Ser. de ſancto Iacobo. 273
Bonum per ſucceſſum & variationem temporis efficitur probabiliter malũ. Ser de ſancto Marco. 181
Bonitas viri ſerui dei non ſolum ad ſeipſum, ſed ad omnes proximos ſuos miſericordiam & pietatem reſpiciet. Ser. de ſancto Barnaba. 222

C.

CArcere tenebroſo detenti ſunt peccatorũ multitudine inuoluti. ſer. Petri ad vincula. 187
Carmina angelorum Magdalena ſepties in die eleuãtium in aëra quæ fuerunt. Ser. de Magdalena. 266
Catharina virgo beata in tribus ſtrictis & arduis diſputationibus victoriam obtinuit. Sermo. de ſancta

Catharina. 471

Catharina ſancta quatuor excellentias habuit ſcilicet nobilitatem generis, pulchritudinem corporis, potentiam in diuitiis, & ſapientiam intellectus, patet ibidem. 466

Catharina ab heremita conuertitur, Chriſto per annulum deſponſatur, quinque doctrinas in viſione vt ſponſa ſuo placeret à Maria recepit, quinquaginta rhetorum argumenta ſubtilia ſuperauit, martirij palmam per capitis truncationem promeruit, & in monte Sina manibus angelicis deportata ſepulchrum recepit, de qua oleum multis medicamentis inceſſanter fluit. patet ibidem. 468

Charitatis xij. gradus quare in Serm. de ſancto Thoma apoſtolo. 27

Charitatis diuinæ exempla maximè nobis fructuoſa ponuntur in Ser. ſancti Franciſci. 400

Cataracta quid ſignificet, & quomodo interpretetur. habetur in Ser. de ſancto Thoma apoſtolo. 28

Caſtitatem ſanctus Ioannes euangeliſta ſeruauit vltra omnes ſanctos paradiſi dempta caſtiſſima matre Chriſti, & quomodo Chriſtus ipſum caſtitatem vocauit. Sermo. de ſancto Ioanne euangeliſta. 44

Cantus lætitiæ, ſcilicet Gloria in excelſis, Alleluia & c. non cantur in die Innocentum, quare hoc, habetur Ser. Innocentum. 56

Caſus de duobus incarceratis à rege qui tenebantur ſoluere regi, quid contingit. Sermone de ſancto Syluestro. 67

Cathenæ duæ ſunt quibus peccator fixè ligatur & detinetur in peccatis, prima eſt conſuetudo longa, ſecunda eſt ſocietas mala. Sermon. ad vincula Petri. 287

Catholicæ fidei lucida declaratio, maniſeſtaque demonſtratio. Sermo. ſancta Catharinæ. 472

Calorum tres diſpoſitiones. quære in oct. ſancti Stephani. 71

Centies in die & totidem in nocte flexis genibus orabat ſanctus Bartholomæus. vt in Ser. de eodem. 339

Cymbala bene ſonantia, & cymbalum iubilationis quomodo differunt in pſal. patet Ser. omnium ſanctorum in fine. 422

Conformes efficimur deo cùm veſtigia eius operando bona ſequimur in humilitate & patientia. Sermo. Symonis & Iudæ. 411. & Serm. ij. beati Martini. 450

Conſuetudo mala & longa præcipitationes bonorum inducit, & infinita ſcandala generat. Sermo. ad vincula Petri. 290

Cõtemplatiuæ vitæ gradus quære in ſer. de ſancto Gregorio. 154

Concilium dæmones habuerunt quomodo beatum Antonium de heremo & bona vita reuocarent. Ser. de ſancto Antonio. 86

Conceptiones quinque beatiſſimæ virginis Mariæ, declarantur. Sermone de conceptione virginis Mariæ. 15

Chori ſiue ordines angelorum qui & quot ſunt. Sermone omnium ſanctorum. 417

Correctio quædam contra non ſeruantes ieiunia precepto. Serm. de ſancto Nicolao. 9

Coronã gloriæ recipiet qui in bellis quinque victor extiterit. Serm. Petri Mediolanenſis. 187

Corona virginitatis virginitatem ſeruantibus

uantibus datur, vt habetur in Ser. de ſancta Lucia. 23.

Corona *vnde componi ſolet, & quare dicitur diadema, patet Ser. de corona ſpinea.* 210

Corpus *noſtrum ſpiritui comparatum equus dicitur. Serm. de ſancto Ioanne euangeliſta.* 45

Correctio *quædam contra has virgines quæ clandeſtinè matrimonium adeũt, ſcilicet ſine ſcitu parentum. in Ser. de ſancta Agnete.* 98

Contra *vagos ſtudentes habetur quædã correctoria informatio, quomodo ſe exemplo Vincentij in ſtudio habere debent. in Sermo. de ſancto Vincentio.* 105

Corpus *Ieſu Chriſti glorioſiſſimi poſt venerabilem reſurrectionem Chriſti quatuor floribus ſiue donis floruit. Sermo. conuerſionis ſancti Pauli.* 113

Creatura *cui prædicatum eſt euangelium Chriſti, quæ eſt, quare dicit Chriſtus, Omni creaturæ, &, Ite in orbem vniuerſum. patet Ser. de commemoratio. Pauli.* 254

Creaturas *interficere vel deſtruere an ſit peccatum vel non, & quare Deus fecit creaturas. Ser. de ſancto Ioanne euangeliſta.* 48

Chriſtus *antequam naſceretur, nouem menſibus in vtero virgineo ſtare voluit, quare hoc, quære ſer. vig. natiuitatis Chriſti.* 35

Chriſtus *ſaluator noſter eodem die quo Adam de terra formauit, concipi voluit. Sermo. vigiliæ natiuitatis Chriſti.* 34

Chriſtus *in hunc mundum venit, vt aperiret tres portas paradiſi ſermo. de Innocentibus.* 50

Chriſtus *ſolus mori voluit, & non in ſocietatem aliquarum ſanctarum perſonarum. ſermone de Innocentibus,* 51

Chriſtus *cognomen eſt, Ieſus proprium nomen eſt ſaluatoris. ſer. de commemoratione ſancti Pauli.* 259

Chriſtiani *quale gaudium & quales ſcholas in primitiua eccleſia ſeruabant. Sermo, ſancti Clementis.* 461

Chriſtus *quomodo fuit principium & principatuum factor & factus, finitus & infinitus, cauſa & cauſatus, patet ſer. ſanctæ Catharinæ.* 466

Chriſtiana *fides anulo comparatur, vt habetur in ſer. de ſancta Agnete.* 99

Crucis *Chriſti feſtiuitas quare bis in anno ſeruatur ab eccleſia, quare ſub crucis tormento voluit mori Chriſtus. Vnde lignum crucis cœpit ortum & initium. patet hæc omnia Ser. exaltationis.* 381

Et etiam inuentionis crucis. 199

Crucis *ſcandalum euacuatum eſt multis modis. Item crux quondam ſupplicium latronum, iam tranſit ad frõtes Imperatorum. ſermo. ij. de inuentione crucis.* 206

D.

D*Antes eleemoſynam de bonis malè acquiſitis, miſericordiam quidem faciunt, ſed non cum iuſtitia. Serm. de ſancto Nicolao.* 9

Defuncti *ſunt in triplici gradu vel differentia. Ser. j. animarum.* 431

Dei *voluntas eſt cauſa omnium fiendorum. vt habetur in Ser. de ſancto Mathia apoſtolo.* 139

Deſperare *nemo debet de miſericordia dei. vt dicitur in quadam moralizatione in Ser. de Sancto Andræa.* 5

Deuotio *ſpiritualis in duobus conſiſtit, vt patet in Ser. de ſancto Nicolao* 8

Dies dominica ſanctificari debet à nobis, hoc demonſtratur per exempla Ieſu & Mariæ. quare in ſabbato, in litera S.

Dies vitæ noſtræ qui & quot ſunt. patet ſer. ij. de ſancto Martino. 449

Diues quis verè dicatur, habetur per diſtinctionem cuiuſdam quæſtionis. Ser. de ſancto Andrea. 1

Differẽtia vitæ bonæ & malæ bonorum & malorum, Sermo. de ſancto Iacobo. 273

Digiti quinque in manu dei deſignant quinque ſpecialia attributa quæ Deo inſunt, patet Sermo. ij. Ioannis Baptiſtæ. 233

Digiti miſericordiæ dei quintuplices patet Ser. ſanctæ Marga. 261

Dilectionis diuinæ tres ſunt gradus, ſcilicet genera. ſpecialis, & ſingularis. Ser. de ſancto Ioanne euangeliſta. 45

Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Sermo. de ſancto Iacobo. 273

Dies in ſacra ſcriptura quandoque pro die naturali, quandoque pro die vſuali ſumitur. Sermo. de ſancto Nicolao. 8

Diſputationes quas increduli contra beatum Sylueſtrum habuerunt, habentur ſer. de ſancto Sylueſtro. 66

Diſputationes quas increduli contra beatum Mathiam diſputabant. habentur Ser. de ſancto Mathia. 144

Diſputationes triplices contra tres ſtatus hominũ, virgo Deo dilecta ſuperauit. Ser. de ſancta Catharina. 468

Doctrina quædam quomodo more parentum ſancti. Nicolai parentes ſuos natos diligere debent. Sermo. ſancti Nicolai. 9

Dona ſeptem magna quæ deus beatæ Agneti tribuit, habentur in ſer. de ſancta Agnete. 97

Doctrina ſancti Thomæ quomodo approbata ſit quod nullus in ea diffidere debet. Ser. de ſancto Thoma de Aquino. 145

Doctrina ſancti Pauli excedebat doctrinas aliorum apoſtolorum in tribus. Sermo. de commemoratione eiuſdem. 253

Doctrina ſapientum huius mundi ſophiſtica dicitur, & vacillant in comparatione ad doctrinam ſpiritus ſancti, quæ veriſſima eſt, & inuincibilis. Ser. ſanctæ Catharinæ. 470

Dominica dies ſanctificanda eſt, quare de ſabbato in S.

Dormire in peccatis, & in carcere diaboli teneri periculoſiſſimum eſt, vide in octa. ſancti Dominici. 319

Dubium eſt quomodo ſciri poſſit ab aliquo quod apparitio quæ in ſomno appareret an ſit reuelatio vel ſomnium. ſerm. in octa. ſanctorum Innocentium. 80

E.

Ecclesia Dei dicitur nauis, miniſtri, confeſſores, & verbi dei ſeminatores dicuntur piſcatores, doctrina & prædicatio eorum rete ſiue hamus. quare hoc. Sermone beati Petri apoſtoli. 243

Effectualia ſigna quinque, quæ in ſancto Sylueſtro reperta fuerunt. Ser. de ſancto Sylueſtro. 65

Effectus proprij verè ſapientiæ, qui etiam in beato Thoma de Aquino reperti ſunt. Sermo. de ſancto Thoma de Aquino. 147

Electi pauci ſunt, & tamen innumerabiles ſunt, quomodo hoc intelligi-

de bes,

debet . Sermo.ij.de omnibus ſanctis. 423

Eleemoſynam facientes de bono iniuſtè acquiſito, miſericordiam quidem faciunt, ſed non iuſtitiam . Ser.j.ſancti Martini. 447

Eleemoſynam facientes maximè diliguntur à deo . Sermo. *de ſancto* Nicolao. 12

*Electio dei æterna quomodo ſit principium & fundamentum ſaluationis hominum.*Serm. *de conuerſione* San*cti Pauli.* 112

Electio regere debentium exemplo Chri*ſti , qui non elegit germanum aliquem , ſed* Mathiam . *Sed in communitatibus regendis non debet fieri electio niſi pro communi bono totius communitatis .* Sermo.*de ſancto* Mathia. 140

*Epicurei felicitatem ponunt in delectationibus carnis: vide diuerſitatem ſectarum.*Ser.*ſancti Clementis.* 462

Equus in quo equitauit ſanctus Thomas *de* Aquino,*quomodo poſt mortem eius crepuit , quando prior eiuſdem conuentus in quo* Sanctus Thomas *obiit in eodem equo equitare voluerat .* Sermo.*de ſancto* Thoma *de* Aquino. 148

Aetates ſeptem mundi vel hominis habentur in Sermo.*de incarnatione filij dei.*171.*& Sermone ſancti* Ioannis *Bapt.* 227

Aetatibus quinque largè acceptis placebimus deo , id eſt toto tempore vitæ noſtræ. Sermone.*ij.de ſancto* Martino. 449

Euacuatum eſt ſcandalum crucis multipliciter.vide infra in ſcandalo,de litera S.

Euangelium Chriſti *prædicandum eſt in vniuerſo mundo, nullo loco dēpto, omni creaturæ , id eſt omni homini, non autem doctrina poëtarum , vel gentilium.Serm.de commemoratione* Pauli. 254

Excellentiæ 10 .*reperiuntur in deo , & quælibet illarum* 10. *habet effectus, & ſic decies decem faciunt centum, quare centies in die,& centies in nocte flectebat ſanctus* Bartholomæus *genua ſua,deuotè orando,& gratiarum actiones faciendo.*Ser. *de ſancto* Bartholomæo. 339

Excellentias quatuor habuit ſancta Catharina *, patet* Sermone *eiuſdem.* 467

Expoſitionem ſacræ ſcripturæ triplicem , require in Sermone Petri *ad vincula.* 287

Excellentias quinque de Chriſto.*quære* Sermonem *de ſancto* Ioanne *euangeliſta.* 44

Exemplo ſancti Andreæ *non debemus nos implicare negotiis ſecularibus.ſer. de ſancto* Andrea. 2

Exemplum de ſancto Nicolao,*quomodo tres filias militis quas ad lupanaria dare voluit,redemit, quære in* Ser.*de ſancto* Nicolao. 12

Expoſitio vtilis huius auctoritatis , In *principio creauit* Deus *cælum & terram.*Gene.1.*quid per cælum, & quid per terram intelligitur , habetur* Sermone *de conceptione beatæ virginis.* 14

Exemplum de quodam presbytero , cui ſanctus Thomas *Cantuarienſis miſſæ celebrationem prohibuit, cui poſtea à beata virgine dictũ fui quod ipſum celebrare permitteret .* Ser.*de ſancto* Thoma *Cantuarienſi.* 62

Exempla plus quàm verba virtutes in gentibus generant, vt habetur Ser.*in octa.Innocentum.* 79

Exemplum de tribus ſocijs, quorum primus elegit vitam ſolitariam, ſecundus elegit ſeruire infirmis in hoſpitali, tertius elegit tractare pacem. Ser. in oct. Innocentum. 8
Exemplum de quodam principe latronũ in quadam via ad deprædandum exiſtente, quomodo per quendam abbatem conuerſus fuit. ſerm. conuerſione ſancti Pauli. 116

F.

Fabulæ poëtarum non debent prædicari populo, ſed euangelium Chriſti per vniuerſum mundum, ſuprà in euangelio de litera E.
Facies dei eſt prædicatio euangelica, quæ animas grauidat. Sermone de conceptione beatæ Mariæ virginis. 15
Familiaritatem magnam fecit Chriſtus ambulans ſuper terram peccatoribus, & peccatricibus. quære de Magdalena. 265
Feminæ caſtitatem ſeruare cupientes quomodo ſe in conuerſationibus ſuis habebunt. Sermone ſecundo natiui. Mariæ. 362
Feſtum ſanctæ Agnetis quære inter feſtum ſancti Sebaſtiani, & ſancti Vincentij mediat. Serm. de ſancta Agnete. 96
Feſta tria de ſancto Petro principe apoſtolorum colit eccleſia, quare hoc eſt, patet Ser. ad vincula Petri. 287
Feſtum conceptionis ſanctiſſimæ virginis Mariæ triplici ratione colitur vt habetur in Sermo. de conceptione beatæ virginis. 14
Feſtum purificationis virginis glorioſæ, quæ tamẽ purificari non indiguit, pulchrè declaratur Ser. de purificatione beatæ virginis. 117
Fidei catholicæ corroborationem, & eiuſdem defenſionem maximè fecit ſancta virgo Catharina, vide de ea. 467
Finis ſeculorum nunc eſt. patet ſer. de ſancto Ioanne Baptiſta. 228
Finiti ad infinitum nulla eſt proportio, quomodo ergo diuinitas & humanitas in Chriſto ſunt vnita, cùm in infinitum diſtant. Ser. de ſancta Catharina. 471
Finis & principium vitæ Chriſti differunt, vt habetur Serm. de Innocentibus. 51
Filij deflendi vel non deflendi quomodo, vt habetur in ſermo. de ſanctis Innocentibus. 56
Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem &c. quæ auctoritas habetur Ezech. 18. Expoſitio & ſimilitudo habetur Ser. Innocentum. 57
Firmitas ſiue ſtabilitas vitæ bonæ nullũ recuſat laborem, non extollitur in proſperis, nec triſtatur in aduerſis. ſer. j. de ſancto Martino. 444
Fluminis impetus lætificat ciuitatem dei, & quadruplex reperitur flumen peccatoris pœnitentis, ſ. olei, mellis, aquæ, & ſanguinis quomodo hoc intelligitur, require Sermo. de ſancto Ioanne Baptiſta. 230
Fornicatione ſimplicem dicentes non eſſe peccatum mortale, contra hos quære quandam correctionem in Ser. de ſancta Agatha. 155
Franciſcus minor quinque radios claritatis habuit in ſe, qui & quales fuerunt illi. patet Ser. de eodem. 400
Fructificauit Maria æquali vita quadrupliciter, patet de natiuitate eius ſerm. primo. 355
Fuga Chriſti virtuoſa pulcherrimè deſcribitur Ser. Innocentum 51

Fuga Mariæ & Ioſeph cum Chriſto in Aegyptum in tribus punctis pulcherrimè declaratur. Ser. in octa. innocentum. 79
Fuga Chriſti in Aegyptum quare fuit beatæ Mariæ virginis abſcondita, ſed potius ipſi Ioſeph in ſomnis fuit manifeſtata, cùm tamen beata virgo melior ſit Ioſeph. Serm. in octa. Innocentum. 69

G.

GAudens gaudebo in domino &c. iſtud verbum Eſaiæ. 61. poſitum, per quatuor clauſulas pulcherrimè declaratur in ſermone de ſancto Ioanne euangeliſta. 44
Gaudia huius mundi triſtitiis & doloribus ſunt mixta, patet hoc ex tribus vide in ſermone. iij. natiuitatis Mariæ. 369
Gaudia principalia beatæ Mariæ quæ fuerunt. ibid. 371
Genua flectebat centies in die ſanctus Bartholomæus, & toties in nocte. quare, vide in ſer. de eod. 339
Gloriam mundanam quærens, & placere hominibus, reprobus efficitur coràm Deo. patet ſermone ad vincula Petri. 288
Gloriari verus Chriſtianus non debet, niſi in cruce domini, per quam omnes ad veram gloriam & perfectiſſimum gaudium ſumus reuocati. ſermone. primo. de inuentione ſanctæ crucis. 204
Gradus xv. aſcendebat virgo Maria, cùm præſentabatur in templum, & quid deſignatur per illos, patet ſer. j. natiuitatis Mariæ. 361
Gradus omnium ſupercæleſtium creaturarum, ſcilicet ſanctorum & angelorum, ſunt decem. ſermo. primo de omnibus ſanctis. 417
Gradus ſeu ſtatus animarum omnium defunctorum triplex. Sermone primo omnium fidelium animarum. 431
Gradus ſex ſanctificationis, quære in Sermone de conceptione beatæ virginis. 20
Gradus tres philoſophiæ, quos beatus Hieronymus ponit. 6. cap. ad Paulinum, require ſermone de ſancto Vincentio. 106
Gradus tres ſanctorum de quibus feſta ſiunt, habentur ſer. purificationis beatæ Mariæ virginis. 117
Gradus quatuor ſanctitatis in ſancto Mathia apoſtolo inuenti, declarantur in ſer. de eod. 140
Gradu triplici doctores ſacræ ſcripturæ diſtinguntur, vt habetur in Sermone de ſancto Thoma de Aquino. 146
Gradus tres ſunt ſeruitij Dei. quære in Sermone de ſancto Gregorio papa. 154
Gratia Dei quomodo in homine ſit mutabilis, & non mutabilis. habetur in Ser. de ſancto Ambroſio. 172

H.

HAereſis oritur & nutritur vbi euangelium Chriſti non prædicatur Ser. de commemoratione beati Pauli. 258
Hiſtoria ſancti Ioachim, & ſanctæ Annæ. patet in ſer. de ſancta Anna. 277. & in ſermone. natiuitatis beatæ Mariæ. 355
Hiſtoria de Conſtantino leproſo, qui ex innocentum puerorum ſanguine baptizari iuſſus fuit. Serm. de ſancto Syluestro. 67
Hiſtoria Martyrizationis ſanctorum innocentum pulchrè deſcribitur in

Sermo innocentum. 50
Homo primus de generatione carnali dicitur fuiſſe Adam.Ser.vigil. natiuitatis Chriſti. 34
Honores quos Chriſtus beato Ioanni euangeliſta oſtendit & dotauit, habentur Serm.de ſancto Ioanne euangeliſta. 44
Hominum & iumentorum differentia.quere Sermo. in octa ſancti Stephani. 71
Honorẽ Dei in omnibus factis & actibus noſtris preferre debemus exẽplo ſancti Vincentij, vt habetur Sermo.de Vincentio. 108
Hoſpita Chriſti dicebatur ſancta Martha pra cunctis hominibus, & hoc propter opera multa pietatis & miſericordia eius,qua exhibuit Chriſto quere Sermo. de ſancta Martha. 183
Humilitas cordis vera ad plurima bona diſponit, nihil de ſeipſo praſumens. Sermone.j.de ſancto Martino. 443. & ſer.de ſancto Clemente. 461
Humilitas & pietas in adoleſcentia magis placent Deo,Ser.ij.de ſancto Martino. 450
Humilitatem duplicem require.Serm. de ſancto Blaſio. 125

I.

IDolorum adoratio maximè & lucidiſſimè reprobata fuit.vide Ser.de ſancta Catharina. 470
Idola dabant reſponſa paganis. Serm.j. ſancti Martini. 443
Ieiunantes hora nona comedere debent, quare hoc, quare ſer.de ſancto Nicolao. 10
Ieſus eſt nomen ſuauiſſimum, & mira virtutis,quod caput ſancti Pauli abſciſſum ter ſaltando, tribus vicibus vociferando expreſſit·Ser.de commemoratione Pauli. 259
Imago propria filij Dei qua eſt,& quomodo in ea tanquam in ſpeculo transſformemur de imperfecto ad perfectum. Sermo. de ſancto Martino. 444
Imaginem Dei quiſque hominum tenet in ſe.Ser.j.animarum. 430
Imagines quare venerantur à Chriſtianis,& non adorantur,ſicut idola infidelium. Sermone ſancta Catharinæ. 468
Infirmitas corporis à malo retrahit, & ad bonum inducit. nota de ſancta Martha. 284
Ioannes Euangliſta cum in pectore domini quieuit, & in cœna recubuit, coronobatur corona quatuor flores habente.vt in ſer.de eod. 44
Ioachim ſanctus cur non veneratur ab eccleſia tantum, ſicut ſancta Anna, quere in Ser.de ead. 278
Ioannes Baptiſta quinque mirabilia alta & ſingularia habuit à Deo, patet in ſer.de eod. 227
Iudæorum duas ſectas diſtinctas, ſcilicet Saduceorum & Phariſæorum habes ſer.de ſancto Clemente. 463
Iudices temporales nullam excipient perſonam nec parentes, nec fratres, nec amicos, ſed omnibus qualiter faciunt iuſtitiam.vide ſerm. ad vincula Petri. 292
Iugum domini ab adoleſcentia portandum eſt.Require hoc in ſermo.ſancti Laurentij. 294
Iurans falſe vel ſine neceſſitate Deum blaſphemat.Infra octauam ſancti Dominici.ſer.primo. 306
Ictu tripleci præſens mundus bellans multos neſciẽtes ſe defendere occidit.Ser. de ſancto Antonio. 86
Ignorantes aut in aliquo dubitantes inſtructio-

inſtructionem ab expertioril us petere non formident. de quo habetur ſubtilis inſtructio & correctio in Sermo. de *ſancto* Thoma *apoſtolo.* 30

Intentio omnium noſtrorum bonorum operum debet ad Deum *dirigi.Ser.de ſancto* Nicolao. 8

Inimicorum vindictam exemplo beatæ Agathæ *optare & requirere num debemus.* Sermo.*de ſancta* Agatha. 137

Inſtructio parentum pueros habentium, quomodo exemplo parentum Sancti Mathiæ *ſuos natos dirigere debent.* Sermone *de ſancto* Mathia. 141

Inimici principales Chriſtianorum *& maximè clericorum qui ſunt. require* Ser.*de ſancto* Mathia. 142

L.

Labores principis apoſtolorum, vide Sermonem *de ſancto* Vincentio. 107

Laudis ſpecies,patent in Serm.*de ſancta* Agnete. 97

Laudare Deum *tenemur, quomodo & qualiter.ibid.*

Legenda ſancti Andreæ *perpulchrè & intriticatè declaratur,Serm.de ſancto* Andrea. 1

Legenda & vita ſancti Nicolai *perpulchrè declaratur,* Serm.*de ſancto* Nicolao. 7

Legenda ſancti Stephani *perpulchrè cū aliis intricatis,habetur* Ser.*de ſancto* Stephano. 38

Legenda & vita S.*Sylueſtri pulchrè deſcribitur* Ser.*de eod.* 64

Leges generales hominum tres ſunt,ſcilicet Paganica, Moſaica,*&* Euangelica.Ser,*de ſancto* Marco. 182

Legenda ſancti Marci.*vide in* Sermo.*de eodem.*181.*ſed perfectius & plenius, de eo & aliis ſanctis reperies in nouo paſſionali ſanctorum,*

Leonides *magiſter & informator* Alexdri Magni *ab* Alexandro *interficitur, qua de cauſa.vide in* Serm. *de ſancto* Laurentio. 294

Lætitia & gaudium mundanum. patet ſupra in litera G.

Lex Moyſi *quondam bona quare nunc reprobatur patet in* Serm.o. *de ſancto* Marco. 182

Libri ſacræ ſcripturæ dicuntur libri vitæ, libri verò poëtarum & rhetorum gentilium dicuntur libri mortis. Sermo. *de commemoratione ſancti* Pauli. 255

Lignum ſanctæ crucis vnde traxit originem.quare Ser.*de cruce:* 381

Locus corporis defuncti quadruplex reperitur,& quis loc⁹ eſt nobilior.patet Ser.*ij.animarum.* 438

Locus animarum defunctorum quadruplex eſt.patet ibid.

Lucia virgo ſancta matrem ſuam ad diuinos recurrere volentem ad Deum *ſugere compulit, & ab ipſo defluxu ſanguinis ſanitatem recepit.Ser.de ſancta* Lucia. 23

Lucifer quomodo per ſuperbiā cum omnibus ſibi adhærentibus detruſus ſit. Ser. *de conceptione beatæ virg.* 17

Lucis quatuor conditiones, quas etiam habuit beata Lucia.*habetur in* Ser. *de ſancta* Lucia. 22

Lumen in die purificationis tria quæ in Chriſto *ſunt ſignificat.Ser.purificationis beatæ virginis.* 117

Lucernæ perſonæ deuotæ & contemplatiuæ dicuntur,vt habetur in Serm. *de ſancto* Benedicto. 160

Lucernas ſeptem Chriſtus *in hoc mundo fecit, quando ab eo ſeparari voluit.*

buit.quæ habetur.ibid.. 560

M.

MAculæ ſeptem reperiuntur, quibus totus mundus infectus eſt Serm. de ſancto Georgio. 177

Maculis duabus naſcitur quilibet infans, demptis paucis. Sermone Innocentum. 55

Maledicere creaturis Dei eſt quodammodo Deum blaſphemare. Ser. de ſancto Ioanne Euangeliſta. 48

Manus pauperum dicuntur menſa campſorū quia theſaurus pauperibus hic diſtributus in alio mundo non erit diminutus, ſed cum magno lucro reperietur. Sermo de ſancto Laurentio. 295

Martinus apparuit poſt obitum ſancto Ambroſio in Mediolano, & ſancto Seuerino in Colonia. Ser. ij. de ſancto Martino. 453

Matrimonij tres gradus. quære in Ser. de ſancta Lucia. 24

Maria virgo ſacratiſſima expectabat videre quatuor de filio ſuo dilectiſſimo, quæ declarantur in Sermo. vigil. natiuitatis Chriſti. 34

Matres & patres ſanctorum in quo contra Deum peccauerunt, quod Deus talem ſtragem & plagam contra eos .ſ. occiſionem filiorum permiſit. Ser. innocentum. 52

Martha dicebatur hoſpita Chriſti. vide de hoc in Ser. de eodem. 283

Matrimonium ſecūdum quomodo ſeruabitur inter virum & vxorem. vide in Ser. ſanctæ Annæ. 196. & natiuitatis Mariæ. 356

Mendacium ratio eſt inuentum in ore eorum quibus merito aſcribitur. vide in Ser. Innocentum. 53

Merces ſanctorum quomodo copioſa erit in cælis, cùm tamen ſit ſolum vnum cælum ſanctorum .ſ. empyreum Ser. de omnibus ſanctis. 441

Michaël quare in feſtiuitate omnium bonorum angelorum nominaliter exprimitur, cùm tamen mille milia ſunt in cælo eò maiores. Sermone de eod. 293

Militem quatuor trahunt ad ſuperbiam, ſcilicet nobilitas generis, pulchritudo corporis, dominium de hominibus, & victoria de inimicis. Sermo. de ſancto Georgio. 177

Miraculum de horrendo iudicio. Serm. de corona ſpinea. 214

Miraculum quomodo ad preces ſancti Blaſij quidam puer ex ſpina piſcis in gutture ſuffocatus, reuixit. Ser. de ſancto Blaſio. 126

Miraculum quomodo Sanctus Sebaſtianus duos Romanos fide declinare volentes confortauit. Sermo. de Sancto Sebaſtiano. 95

Miraculum quomodo auicula à niſo capta auxilium à beato Thoma Cantuarienſi petiit. Ser. de ſancto Thoma Cantuarienſi. 62

Miraculum quomodo B. Thomas Cantuarienſis cæcæ mulieris viſum recuperauit. Ser. de eodem. 63

Miraculum quomodo dæmones in quadā ciuitate corda hominum ad diſcordiā alliciebant, quos vidit Sanctus Franciſcus. Ser. in octaua Sancti Ioannis euangeliſtæ. 79

Miraculum de quodam domino, qui audita fama Sancti Sebaſtiani ipſum ad ſe vocabat, vt ipſum à languoribus redimeret, cui S. Sebaſtianus negauit. Ser. de Sancto Sebaſtia. 95

Miſericordia Dei erga peccatores dicitur manus, quomodo hoc intelligetur. Ser de ſancta Magdalena. 265

Miſericordia liberali .promeretur ſalarium

rium gloriæ cæleſtis. Sermo. de ſancto Luca. 404

Miſericordia non poteſt reperiri in deo ſi ne iuſtitia, nec iuſtitia ſine miſericordia. Ser. de ſancta Cathar. 467

Miſſam proximam quis poſt Chriſtum celebrauit. patet Sermon. Philippi & Iacobi. 198

Miſteriorum, Chriſti lucida declaratio. patet Sermo ſanctæ Catharinæ. 466 ſancti Marc. 182. & ſancti Petri Mediolanen. 187

Modus dandi eleemoſynam habetur. ſer. de ſancto Sylueſtro. 65

Modum quem ſeruat deus in ſua prouidentia. require de ſancta Lucia. 21

Mors innocentum in vno puncto ſubtiliter notatur. Ser. innocentum. 51

Mortalia peccata omnia ad ſeptem peccata capitalia reducuntur. Ser. in oct. ſancti Stephani. 72

Modi ſeptem quibus peccator more ſancti Pauli ad Chriſtum conuerti debet. ſer. conuerſionis Pauli. 416

Monumentum hominis quadruplex eſt. Ser. ij. animarum. 436

Monumentum animarum quadruplex eſt. ib. 438

Mortis periculum quintuplex ſuſtinuit Chriſtus in mundo hoc, ſed ſolum in vltimo, ſcilicet crucifixionis. voluit mortem guſtare. Sermo. exaltationis ſanctæ crucis. 382

N.

Naſcitur puer quilibet, Chriſto & beata virgine demptis, cũ duabus maculis. Ser. innocentum. 53

Natiuitates ſanctorum totius noui teſtamenti non coluntur vel feſtiuantur, niſi trium ſcilicet Chriſti. Mariæ & beati Ioãnis Baptiſtæ. Et quare fit de illis, patet Sermone natiuitatis beati Ioannis Baptiſtæ. 231

Nomen Ieſus maximæ virtutis eſt: vt ſupra, in litera I. De hoc nomine Ieſus iucundas inuenias contemplationes Sermone de commemoratione ſancti Pauli. 253

Nominatur ſanctus Petrus diuerſis nominibus. ſer. Petri & Pauli. 246

Numerus electorum paucus eſt innumerabilis, quomodo intelligitur. patet. ſermo. ij. de omnibus ſanctis. 420

O.

Officia tria exercuit Matthæus mala & periculoſa. patet Sermo. de ſancto Mattheo. 389

Officium omnibus creaturis corporalibus cõmune quid eſt illud Ser. de ſancto Dominico. 399

Operarius dignus eſt mercede ſua. Serm. ſancti Lucæ. 404

Opera pietatis & miſericordiæ tranſcendũt alia opera bona. Patet de ſancta Martha. 284

Opiniones quatuor falſas ſanctus Paulus ante conuerſionem habuit, vt habetur in Sermo. de conuerſione ſancti Pauli. 112

Opera ſex in quibus ſi quis ſe excuſauerit deo placebit. Sermo. de ſancto Nicalao. 8

Originale peccatum quid ſit, & quædam ſubtilis declaratio ad intelligendum peccatum originale. habetur Ser. ſanctorum innocentum. 53

Orabat centies flexis genibus in die & totidem nocte B. Bartholo. vide Sermo. eius. 339

Orationes & obſecrationes quomodo fient, & quando exaudiuntur, Ser. de ſancto Petro ad vincula. 288

Orare tenemur pro prelato & domino terræ, quia capita ſunt totius communitatis. patet ibidem. 283

Ordines angelorum qui & quot ſunt, patet in

patet in Ser.omnium ſanctorum primo & tertio. 416
Ordines ſiue ſtatus omnium ſupercaleſtium creaturarum, patent Ser.j. omnium ſanctorum. 417
Ordines angelorum & eorum nomina, quære Sermo. de conceptione Mariæ virginis. 17
Ornamenta corporis quiſque ſpiritualium & deuotorum recuſare tenetur. quære Sermo. de Sancto Auguſtino. 346
Ouis conditiones & proprietates. Ser. de corona ſpinea. 215

P.

PAradiſi gloriam meremur ſingulariter quatuor virtutibus, quæ patent. Sermo. Sancti Lucæ Euangeliſtæ. 404
Pariendi tempus Elizabeth quid nobis deſignat. vide in Serm. ſancti Ioannis Baptiſtæ. 231
Parturire quid ſit, & quomodo quilibet à malo declinans, & bono inhærere volens, parturire dicitur. Sermo. de conceptione beatiſſimæ virginis Mariæ. 15
Paſſio & vita ſancta quam habuit B. Thomas apoſt. ſubtiliter declaratur, ſer. de eodem. 27
Patientia martyrialis conſiſtit in tormẽtorum ſuſceptione. ſer. de ſancto Laurentio. 294
Patres ſancti ante Chriſti natiuitatem ſanctiſſimam ardenter deſiderauerunt, quot modis, & qui, habentur Sermo. vigiliæ natiuitatis Chriſti. 35
Pauli labor & prædicatio præcellebat omnium apoſtolorum prædicationem. Sermo. de commemoratione beati Pauli. 253
Peccatum quod per pœnitentiam ſtatim non diluitur, mox ſuo pondere ad aliud trahit. ſerm de exaltatione ſanctæ crucis. 386
Peccatores vocat Chriſtus & non iuſtos, quomodo hoc intelligitur, patet ſermo. de ſanto Matthæo. 388
Perfectiones & excellentias tres in vita ſancti Sebaſtiani repertas, require in ſermo. de ſancto Sebaſtiano. 92
Perſonæ multæ ſunt caſtæ ſine virginitate. ſer de ſancta Agnete. 100
Perſonas bonas & deuotas tres diſputationes vincere oportet, vt habetur ſermone de ſancta Agatha. 136
Perſonarum quatuor conditiones quibus ſubuenire eſt magna miſericordia. ſer. de ſancto Gregorio. 156
Perditionem animæ, vide in Ser. ſanctæ Ceciliæ. 454
Peripatheticorum ſecta ponit fœlicitatem humanam in veritate intellectuali: vide differentiam illarum ſectarum in Sermo. ſancti Clementis. 462
Petrus & Paulus apoſtoli comparantur ad inuicem in dignitate tribus modis, ſer. de commemoratione ſancti Pauli. 253
Pietas operis ornatum & delicias proprij corporis abiicit, & penurias aliorum compatiendo ſubleuat. ſer. j. ſancti Martini. 444
Placebimus Deo quinque tẽporibus ſiue ætatibus vitæ noſtræ. vide ſer. ij. de ſancto Martino. 449
Placere volens hominibus, diſplicet Deo. Ser. beati Petri ad vincula. 288
Potentiam diuitiarum an poſſumus dimittere. quære in Sermo. de ſancta Lucia. 25

Prælatio

Prælatio niſi iuuetur à Chriſto, onus habet importabile. Sermon. beati Ambroſij. 173

Præſentiam Dei cognouit Ioannes Baptiſta in vtero exiſtens, quia vſus liberi arbitrij ſecundum quoſdam in eo fuit acceleratus, Ser. j. Ioannis Baptiſtæ. 231

Prædicatio ſancti Ambroſij in duobus principaliter conſiſtebat, vt patet in Ser. de eodem. 173

Præſens vita, quo ad corpus, & quo ad animam, campus prælij dicitur, vt declaratur in Sermo. de ſancto Antonio. 85

Prædicator imbri aſſimilatur. Ser. de ſancto Vincentio. 104

Præſentari in templo Chriſtus ſemper benedictus propter quatuor voluit. Sermo. de purificatione beatæ virginis. 122

Principium & cauſa bonorum nedum Deus, ſed etiam malorũ Deus eſt. Ser. de ſancto Sebaſtiano. 91

Prolem in matrimonio ſuſcitare cupientes, qualem medicinam adhibebunt. patet Sermo. de ſancta Anna. 278 & Sermo. natiuitatis Mariæ primo. 356

Promiſſio maxima & mirabilis quam Chriſtus ſemper benedictus ſuis diſcipulis, aliiſq; martyribus & ſanctis tribuit. quæ fuerit, quære ſer. de ſancto Stephano. 38

Prodigium quid ſit, habetur Ser. de ſancta Agnete. 102

Proximalis miſericordia duplex eſt, ſcilicet corporalis & ſpiritualis prima nutrit corpus, ſ. reficiendo, colligendo, vel veſtiendo, ſecunda nutrit animã, confortando in fide & in bonis operibus à malo retrahendo. ſer. de ſancto Laurentio. 294

Prudentias ſiue ſapientias quinque ſanctus Vincentius in hoc mundo habuit. Ser. de ſancto Vincentio. 105

Purificatio beatæ Mariæ celebratur, cum tamen ipſa purificari nõ indiguit. ſer. de purificatio. 117

Pulchritudo beatæ Mariæ virginis in tribus declaratur, quia in tribus pulchritudinem habuit. Ser. in die purificationis Mariæ virginis. eod.

Purificationis feſtum vt habeant mulieres poſt partum, quare Deus hanc legem inſtituit, & quàm differenter & multis modis mulieres quæ conceperunt & pepererunt peccauerunt. Ser. purificationis Mariæ virginis. eo.

Pueri de ſocietatibus malorum ſubtrahẽdi ſunt, nec ex conſuetudine ſequãtur veſtigia peruerſorum. Serm. de ſancto Laurentio. 294

Pueri qualiter à parentibus erudiuntur, dicendo Pater noſter. Aue Maria, Credo. Sermo, ij. de ſancto Martino. 437

Q.

Quare dicitur de ſanctis Innocentibus, Rachel plorauit filios ſuos, cùm tamen ipſi filij Rachel non fuerunt. Ser. Innocentum. 55

Quare ſanctus Ambroſius epiſcopatum recuſauit, cùm ſciret ſe multa bona poſſe facere. Serm. de ſancto Ambroſio. 174

Quaternio quis dicitur. Sermo. Petri ad vincula. 291

Quæſtio quare Ioachim vir iuſtus non colitur tantum ſicut vxor eius ſancta Anna. Sermone ſanctæ Annæ. 277

Quæſtio inter theologos, quomodo poteſt verbum Chriſti verificari cùm dicit, Pauci ſunt electi, cùm tamen

Ioan-

Ioannes euangeliſta vidit turbam electorum tam magnam quòd nemo eam dinumerare poterat. patet illud liquidè, Ser. ij. & iij. de omnibus ſanctis. 420. & 423

Quæritur quare merces ſanctorū dicitur copioſa in cælis, cùm tamen vnicum ſit cælum, ſcilicet empyreum, locus ſanctorum. Solutio habetur Sermo. iij. de omnibus ſanctis. 420

Quæſtio eſt qualiter beata virgo ante creationem abyſſi concepta ab æterno fuit, cùm tamen pater eius & mater eius venerabiles parentes non erant ante creationem. ſubtiliter declaratur Serm. de conceptione beatæ virginis. 14

Quæſtio, quare Chriſtus in Aegypto ſeptem annis morari voluit. Ser. in octaua Innocentum. 84

Quæſtio eſt profunda, quare filius qui idem eſt ſubſtantialiter cum patre & ſpiritu ſancto, humanitatem aſſumpſit &c. declaratur ſubtili exemplo in Sermone de incarnatione filij dei 166

Quis reuelauit nobis omnia & ordinationes ordinum beatorum. hoc habetur Sermone de conceptione virginis. 17

Quinque lumina beatus Ambroſius habuit, in quibus declaratio ſuæ ſanctæ vitæ conſiſtit. Ser. de eodem. 172

Quinque ſunt quæ faciunt hominem valdè perfectum. Ser. j. ſancti Mart. 443

Quinquaginta rhetores huius mundi ſapientiſſimi per vnam puellam ſpiritu veritatis plenam ſunt ſuperati. Ser. de ſancta Catharina. 471

Quintupliciter arguit imperator Catharinæ virgini per quintuplicem locum ſeu modum arguendi. patet ibidem. 470

Quomodo ad preces ſanctæ Agnetis quidam infidelis reſurrexit, & poſtea fidem ſuſcepit. Sermone de ſancta Agnete. 102

Quomodo differenter feſtum fiat de die purificationis Mariæ de Chriſto, beata virgine, & Symeone. habetur Ser. purificationis beatæ virginis Mariæ. 117

R.

Radio quintuplici illuminatus fuit beatus Franciſcus. Sermo. de eodem. 400

Rationes decem antiquæ quare Deus propoſuit, creare beatiſſimam virginem Mariam, habentur Sermo. de conceptione beatæ virginis Mariæ. 16

Ratio quare Chriſtꝰ ſaluator noſter deo patri in omnibus obedire voluit, habetur Ser. Innocentum, 51

Rationes mortis innocentum, quare, ſer. de Innocentibus. 52

Radios virtutum ſeptem beatus Benedictus habuit, quibus hunc mundum illuſtrauit. Serm. de ſancto Benedicto. 160

Regulas quot, quales, & quare inſtituit Franciſcus. Ser. de eodem. 403

Regulas philoſophorum perfectè nouit ſancta Catharina, patet Sermone de eadem. 471

Reuerentiæ quinque quæ fiunt animæ bonæ à corpore recedenti. Ser. vig. natiuitatis Chriſti. 38

Religioſus factus epiſcopus an adhuc teneatur ſeruare ſuas cærimonias ſicut ante. Sermo. de ſancto Thom. Cantuarien. 61

Redimi Chriſtus voluit quinque ſiclis in templo, cùm tamen ſit mundi redēptor. Sermo. de purificatione virginis Mariæ. 123

Regulæ quam Deus ab initio mundi in miſſione alicuius ſancti obſeruauit, declaratur tripliciter, ſcilicet per tres leges à Deo datas, vt habetur in Sermone de ſancto Thoma de Aquino. 145

Rhetores eloquentiſſimos huius mundi diſputando deuicit virgo tenera ſancta Catharina. patet in ſermo. de ſan. Catharina. 471

Romanus quidam ſanctus in martyrio beati Laurentij primò fuit conuerſus, & ab eodem baptizatus Ser. de ſan. Laurentio. 295

Rubus ardens quem vidit Moyſes, de quo habetur Exod. 3. de beatiſſima virgine exponitur, vt habetur Sermone de conceptione beatæ virginis. 19

S.

Sabbatum ſiue diem feſtum ſolennizare tenemur, vide exempla quomodo Chriſtus & beata Maria feſtiuabant in Die Dominica, qua de cauſa. Sermone primo in octa. ſan. Dominici. 307

Sacerdos neceſſario tria habebit, ſcilicet claram ſcientiam, ſanctam vitam, bonam famam. patet Sermo. de San. Marco. 185

Sal tres bonas conditiones habet, emundat de infectione, præſeruat de corruptione, & delectat in refectione, quomodo iſtæ conditiones conueniunt verbi Dei prædicatoribus. patet Sermone de San. Dominico. 298

Salarium gloriæ caleſtis acquiritur ſingulariter quatuor virtutibus. ſerm. de Sancto Luca. 404

Sanctificat Deus hominem quintupliciter. Serma. de Sancto Ioann. Bapt. 229

Sanctitati, tota perfectio conſiſtit in quinque virtutibus. Sermo. de ſan. Margareta. 261

Sanctificati ſunt differenter beata virgo electa Dei mater, beatus Ioannes, Hieremias, Maria Magdalena, ſan. Paulus, homo mox Baptizatus, latro, hæc omnia perpulchrè in Sermo. de conceptione beatæ virginis Mariæ. 19

Sacrificiorum tres ſpecies pro quolibet eorum fiebant. Ser. in octaua ſan. Io. Euangeliſtæ. 77

Sanctus Antonius tres victorias in hoc mundo habuit, vt habetur Sermone eodem. 86

Sanctitatem habere volens, quæ & quot ſeruare debet, habetur Sermo. de San. Sebaſtiano. 92

Sapientiæ à ſcientia pulchram inuenies differentiam in Serm. de ſan. Vincentio. 104

Sanctitaem Sanctus Mathias magnam habuit ex ieiunio &c. patet in ſermo. de eodem. 140

Sapientia cum peccato ſtare non poteſt, ſicut nec album & nigrum. Ser. de ſancto Thoma de Aquino. 149

Sapientia diuinalis in homine quale exercitium & gubernationem habet. Ser ſancti Lucæ. 404

Sapientia diuina dicitur corona triplici ratione, patet Sermo. de corona ſpinea. 210

Scandalum quid eſt, & quotuplex eſt, quotupliciter euacuatum eſt ſcandalū crucis, patet Sermo. de inuentione ſan. crucis. 200

Scientia huius mundi ſtultitia coram Deo. Sermo. de ſancta Catharina. 471

Scholæ vel ſtudia quinque quondam vigebant in Roma. ſcilicet tres philoſophorum

phorum, & theologorum. ſerm. ſancti Clementis. 462
Seculum duplex reperitur. Ser. ij. natiuitatis Mariæ. 362
Senibus neceſſarium eſt habere virtutem patientiæ. Serm. ij. ſancti Martini. 453
Sepulturæ tres inueniuntur de ſancto Ioanne Bapt. Ser. de eodem. 228
Sepulchrum hominũ quadruplex eſt quo modo homines conſcientia fœtidi dicuntur ſepulchra. Serm. ij. animarum. 438
Signo crucis quilibet Chriſtianus ſæpe ſeipſum & pueros debet munire. Ser. de commemo. ſancti Pauli. 250
Synagoga quid ſit, & quare doctores ſynagogæ plus inſurrexerũt contra ſanctum Stephanum, quàm cõtra diſcipulos Chriſti, qui pro tunc etiam Hieroſolymis fuerunt, ratio huius habetur in ſer. de ſan. Stephano. 39
Si volumus ſaluari, quinque ſiclis exemplo Chriſti nos redimi oportet. Ser. de purificatione beatæ virg. 123
Simon & Iudas plus ceteris apoſtolis fuerunt Chriſto ſimiles, ſcilicet corpore materiali, anima rationali, opere virtuali, cõuerſatione, ſpirituali prædicatione euangelicali, & paſſione martyriali. Ser. eorundem. 411
Societas mala plurimos ad caſum trahit. & ad inferni baratra ducit. Serm. ad vincula Petri. 190
Solemnizatur ter in anno feſtum Ioãnis Baptiſtæ propter tres excellentias bonæ vitæ ſuæ. Sermo. decollationis eius. 348
Soror ſancti Thomæ de Aquino in purgatorio propter exceſſus nimios veſtium detenta, quomodo precibus ſan. Thomæ fuit liberata. Ser. de ſan. Thoma de Aquino. 152
Sponſa Chriſti dicitur ſancta Catharina per excellentiam præ ceteris virginibus. Sermone de ſancta Catharina. 469
Sponſum quem aliqua puella vel matrona matrimonio ſumpſit an ipſum derelinquere poterit, vel econuerſo. Serm. de ſan Lucia. 24
Steriles quibus modis procurabunt ſuſcitare prolem, vide Sermonem ſanctæ Annæ. 277. & natiuitatis Mariæ ſer. primo. 356
Stoici ponebant fœlicitatem humanam in honeſtate virtutis, Epicurei in delectatione carnis, Peripatetici in veritate intellectuali. Sermo. ſan. Clementis. 462
Studium in quo ſtuduit ſanctus Paulus Apoſtolus quale fuit, vide in Sermone de commemoratione eius. 253
Suffragia & orationes, quibus defunctis proſunt, & quibus non. Sermo. j. animarum. 431
Superbia quàm magnum peccatum ſit, quare Serm. de conceptione beatæ Mariæ virginis. 15

T.

Taciturnitatis plaga percuſſus fuit Zacharias pater Ioannis Baptiſtæ, quære in Serm. de ſan. Ioanne Baptiſta. 240
Temporibus quinque placebimus Deo, id eſt omnibus ætatibus vitæ noſtræ, Sermone ſecundo de ſancto Martino. 449
Tẽtationes quas habuit ſanct⁹ Antoni⁹ in hoc mũdo, quære in ſer. de eodẽ. 85
Tentationibus diaboli reſiſtens coronari promeretur in cæleſti paradiſo. Ser. in octa. ſan. Dominici. 319
Timor Dei in omnibus agendis proponendus eſt, quia ſpiritualium gratiarum

rum fons eſt redundans. ſermone de ſan. Marco. 182
Timores quos habuit beata virgo, & Ioſeph, quādo Chriſtū ducere ad Aegyptum debebant, require in ſer. in octaua Innocentum. 80
Thomas hoc nomen tribus ſanctis commune eſt ſic nominatis. Et quomodo diuerſis anni temporibus talium ſanctorum feſta celebrantur. habetur ſer. de ſan. Thoma Cantuarienſi. 58
Thomas ſanctus Cantuarienſis quinque conditionibus & obſeruantiis deo ſedulè miniſtrauit, & habetur in ſermo. de eodem. 60
Tormenta octo quæ ſanctus Vincentius perpeſſus eſt, habentur ſermo. de ſan. Vincentio. 106
Tormēta quæ paſſus eſt ſanctus Blaſius pro Chriſti nomine, habentur ſer. de ſancto Blaſio. 128
Thomæ ſancti de Aquino excellentias ſupra alios doctores, quære in ſermo. de eodem. 145
Tormēto triplici martyrizatus fuit ſan. Bartholomæus, & quolibet martyr dici promeruit. eodem. 339
Tormētis decem martyrizatus fuit ſan. Laurentius. patet ſermo. de eodem. 296
Tranſitus quinque quos tranſiuerunt ſancti & electi, habentur ſermo. de ſan. Gregorio. 156
Tres plagas & plenas Deus mittit contra illos qui contra Deum hominibus placent. ſer. Innocentum. 56
Tres conditiones perſonarum ſunt quæ non attædiantur de quibuſdam negotiis. ſermone purificationis beatæ virginis. 124
Tres ſimilitudines inter Deum & hominem, & de qua ſimilitudine thema intelligitur de quo eſt ſerm. de ſan. Agatha. 131
Tria alta & tranſcendentia de incarnatione filij Dei, declarantur ſer. de incarnatione filij Dei. 166
Tria didicit Ambroſius ab Auguſtino multum proficua. require in ſermo. de ſan. Auguſtino. 347
Tribunus quis dicitur. ſermo. primo ſan. Martini. 446
Turbam magnam ſanctorum vidit Ioannes euangeliſta, quam nemo dinumerare poterat, quomodo intelligitur hoc, cùm pauci ſunt electi. Sermone ij. de omnibus ſanctis. 423

V.

Veſtitus fuit ſanctus Ioannes eodem panno cum Chriſto; vt habetur ſermo. de ſan. Ioanne Euangeliſta. 44
Veſte duplici nos induere debemus exēplo ſan. Agnetis, vt habetur ſermo. de ſan. Agnete. 100
Vigilant quidam ex quatuor rationibus ſcilicet pro lucro temporali, vel propter periculum, vel afflictionem corporis, vel propter vocem alicuius. ſer. in octa. ſancti Dominici, ſcilicet, Tu vero. 319
Vinculatur peccator carcere iniquitatis tenebroſo duabus cathenis de difficili ſolubilibus. ſermo. Petri ad vincula. 289
Vincenti quinque bella huius mundi, corona paradiſi dabitur. ſer. de ſan. Petro Mediolaneuſi. 187
Virtutes ſex quæ in ſancto Andræa fuerunt repertæ, habentur in ſermo. de ſan. Andræa. 3
Virtutes ſex quas beatus Thomas apoſtolus habuit, declarantur in ſermo. de ſan. Thoma. apoſtolo. 27

Virtutes ſeptem beatus Ioannes euangeliſta habuit, vt habetur in ſermo. in octa. ſancti Ioannis Euangeliſtæ. quibus ſeruatis à nobis, à Deo diligemur. 44

Virtutes quas debent habere homines qui non habent propriis manibus laborare. ſermo. de ſan. Sebaſtiano. 93

Virtutes quinque in themate declarãtur in Beato Blaſio repertæ. de quibus eſt ſer. de ſancto Blaſio. 125

Virtutes eius nominis Ieſus, vide ſupra de Nomine in litera. N.

Virtutes nobis infuſæ à deo dicuntur lucernæ ardentes, quomodo hoc exponitur. Sermo. de ſan. Bartholomæo. 340

Virginitatẽ ſeruare volens quæ & quot neceſſario reſpiciet. ſerm. ij. natiuitatis Mariæ virginis. 366

Vita triplex reperitur, ſcilicet naturæ, gratiæ, & gloriæ, & quare prima dicitur bona, ſecunda melior: tertia optima. Sermo. de aſſumptione Mariæ virginis. 325

Vitæ ſtabilitas ſeruorum Dei non deficiet, vel agitabitur vſque ad mortem. Ser. ſan. Margaretæ. 261

Vitas ſiue legendas ſanctorũ perfectius quære in paſſionali nouo de quàm plurimis ſanctis. Vbi ſit beatus Ioannes Euangeliſta, quia aliqui dicunt eum eſſe in paradiſo terreſtri. Aliqui dicunt ipſum eſſe aſſumptum cum corpore & anima. Quid tamen dicendum & tenendum, habetur Sermone de ſancto Ioanne Euangeliſta. 44

Vniuerſitas ſiue latitudo creaturarum abyſſus dicitur, vt habetur ſer. de conceptione virginis Mariæ. 14

Vnum eſt neceſſarium nobis, quamuis erga plurima turbamur. Sermo ſanctæ Margaretæ. 261. & aſſumptionis Mariæ. 325. & Sermo. de Maria Magdalena. 266

Vocare venit peccatores & non iuſtos quomodo intelligitur. require in ſerm. de ſan. Matthæo. 388

Votum religionis vel melioris ſtatus dicitur quandoque inſufficiens & ſtultum ex tribus. Ser. j. natiuitatis beatæ Mariæ. 361

Vſura committitur in multiplici ſtatu hominum diuerſis negotiis & officiis ſequeſtuantibus. Sermo. de ſan. Matthæo. 389

Vtilitates ſeptem conferuntur nobis ab angelis. Sermone de ſancto Michaële. 394

Z.

Zacharias diu ſtans in matrimonio cum vxore ſua Elizabet ſine prole templum intrauit, orans Deum vt Meſſiam verum mitteret, de proprio fructu deſperans, quia ſterilis erat cum coniuge ſua, ſtatim per angelum conſolatus eſt, vt Elizabeth conciperet. Serm. de ſancto Ioanne Baptiſta. 240

Zacharias quia incredulus extiterat, plaga taciturnitatis percuſſus fuit. quid hoc deſignat, vide ibidem. 241

Zacharias interpretatur memorãs Deũ. & quare Ioannes non vocabatur nomine patris, ſcilicet Zacharias, patet ibidem. 243

FINIS.

DIVINI verbi præconis, & prædicatoris, ac ſacrarum literarum interpretis, & profeſſoris ſubtiliſsimi, ſancti Vincentij confeſſoris de Valentia, ordinis diui Prædicatorum, ſermones vberrimi de Sanctis per totius anni circulum incipiunt feliciter.

De ſancto Andræa Apoſtolo Sermo.

DIues in omnes qui inuocant eum. Habetur verbum iſtud originaliter ad Ro.10. & recitatũ eſt ſtatim in epiſtola præſentis ſolennitatis. Sicut feſtum & ſolennitas hodierna tota eſt beati Andreæ Apoſtoli, ita etiam & ſermo noſter. Et habebimus bonas doctrinas & multas pro noſtra bona inſtructione, & animarum ſaluatione. Salutetur virgo Maria &c. Iſtud verbum ſcribitur in epiſtola hodierna de beato Andræa, & dicit quòd beatus Andræas eſt diues in omnes qui inuocãt eum.i.intus in corde vocant eum. Pro meliori declaratione huius verbi, & introductione materiæ, volo hîc declarare vnam antiquam quæſtionem, quæ fuit inter philoſophos, maximè Stoicos, & Theologos.ſ.quæ ſunt illa per quæ homo verè poteſt dici diues. Huic quæſtioni fuit reſponſum dupliciter, ſecundum tres opiniones. Prima fuit antiquorum philoſophorum, dicentium quòd diuitiæ artificiales faciunt hominem diuitem, quæ ſunt moneta de auro, vel de argento, quæ arte humana ſunt inuentæ & factæ, quia à principio mundi non erat moneta, ſed gentes permutabant vnũ pro alio, & viuebant, ſicut bladum pro vino, vel oleo, & econuerſo, lanam pro carne, agnum pro domo, & ſic viuebãt groſſo modo. Iſto modo patriarcha Iacob emit agrum à filiis Emor centum agnis. Gen. 23. Sed pòſt, ex arte ingenio & ſubtilitate hominum, inuenta fuit moneta auri vel argenti. Ideò dicuntur artificiales. Dixerunt ergo illi philoſophi, quòd habere multas pecunias eſt eſſe diuitem. Ratio, quia cũ illis homo habet omnia ſuperabundanter. Pecuniæ obediunt omnia. Eccleſiaſt. 10. Sed iſta opinio eſt falſa, vt probabo etiam per regulam philoſophiæ dicentem: Ab extrinſeco non fit vera & abſoluta denominatio. Verbi gratia, De famelico, habente coram ſe menſam opulentam, & plenam eſcis, niſi comedat non dicitur ſatiatus, quia ab extrinſeco, &c. Modò diuitię artificiales vbi conſiſtunt? in taxia vel burſa. Ideo non ſatiant, quia non intrant intus in corde, vbi eſt fames, ſed ſi poſſent comedi vel potari liquefactæ, tunc ſatiarẽt. Sed ſicut epulę nõ ſatiant mẽſam, nec eſurientẽ niſi comedat, ſic diuitiæ ſatiant taxiã vel burſam quam implent, & faciunt diuitem, non hominem, quia ab extrinſeco. Sic ergo non dicor pranſus de prandio alterius, nec albus de albedine alterius, nec magnus de magnitudine alterius, nec pulcher de pulchritudine alterius. Ecce ratio clara, & cõcordat ſcriptura dicens de quodam homine habente pecunias. Eſt quaſi diues cũ nihil habeat.ſ.intra

ſe, & eſt quaſi pauper cùm in multis diuitiis ſit, Pro.13. Patet ꝙ prima reſpõſio nõ eſt vera. ſ. ꝙ ex moneta artificiali non dicitur homo verè diues. Licèt tamen multi etiam hodie ſint iſtius opinionis. Alij autẽ volentes corrigere primam opinionem, dixerunt ꝙ diuitię naturales faciunt hominem verè diuitem. Diuitiæ naturales dicuntur, quia nõ arte humana inuẽtę ſunt, ſed naturaliter fiunt, vt bladũ, vinũ, oleum, poſſeſsiones, & huiuſmodi, dicunt ꝙ iſtæ diuitiæ faciunt hominem diuitem. Sed iſta opinio etiã eſt falſa, non ſolùm per theologiam, ſed etiam per regulam philoſophię dicentem, ꝙ nulla res naturalis ſimul in eodem inducit effectus cõtrarios, quia nulla res ſimul calefacit, & frigefacit, nulla res ſimul inducit ſanitatem & infirmitatem, vel lætitiã & triſtitiã. Modò diuitiæ naturales cauſa ſunt indigentiæ: ergo non ſunt cauſa diuitiarum, quia effectus ſunt contrarij. Si enim habetis agrum, oportet habere animalia ad arandum, & ſtabulum pro animalibus, & paleas, & annonam, item iugũ, vomerẽ, aratrũ, ſemen, falcem, meſſores, horrea, molẽdinum, furnum, &c. Ecce quot indigẽtias trahunt ſecum diuitiæ naturales. Itẽ, ſi habetis vineam, oportet etiam habere inſtrumenta, vaſa, cellaria, torcular, famulos, &c. Ecce quot indigentiis qui nõ habet vineam eſt liber. Item ſi habetis gregem, neceſſario habebitis terrã vbi paſcantur, paſtores, tonſores, lauetur lana, cardetur &c. Si ergo nulla res naturalis eſt ſimul cauſa cõtrariorum, & diuitiæ naturales &c. ergo res naturales non faciunt diuitem. Et cõcordat ſcriptura dicens. Et eſt quaſi pauper cùm in multis diuitiis ſit. ſ. naturalibus. Prouer.13. Cõtra iſtas opiniones nota quatuor rationes. Prima eſt iſta. Nullus debet dici verus dominus, ideo quia tractat multas pecunias, de quibus ipſe nõ eſt dominus, vt famulus fœneratoris, quia fœnerator eſt dominus pecuniarum. Ita diuites de diuitiis artificialibus ſiue naturalibus, nõ ſunt domini, nec debent diuites nominari ſed famuli & adminiſtratores, quia Chriſtus eſt dominus cui habent dare computum. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores 1. ad Corin.4. Stultitia eſſet dicere famulos fœneratoris diuites. Secunda ratio. Nunquid baſtaxus. i. ille qui portat inſignia regalia, puta torquem aureum de perlis, & precioſsimis iocalibus debet dici diues? Non. Ratio, quia omnia ſunt regis, ſiue domini ſui. Sic & vobis, qui habetis diuitias artificiales vel naturales, commiſit Deus theſaurum diuitiarum, ſiue iocalia portare vſque ad portam palatij. ſ. vſque ad mortem, dans vobis pro ſalario victum & veſtitum, & vos portatis onus. Ideo dicitur de Abraham. Erat autem Abraham diues valde. Gen.13. Hic dicunt Hebræi, Erat autem Abraham grauis valde. Qui enim portat cóſtale auri & argenti, baſtaxus eſt, & plus abundat, & nihilominus maius onus portat quã rex vel Papa &c. Tertia ratio. Nullus debet dici diues de illo in quo nihil habet, licèt hoc videatur habere. Diuitiæ cuius ſunt? nõ tuę,

ſed

ſed mūdi.1.Tim.6. Nihil intulimus in hūc mundū,haud dubiū,quia nec auferre quid poſſumus.Hinc Amb.Hominis nō ſunt quæ ſecum auferre non poteſt.Quod perpendēs Iob,poſtquam omnia perdidit, ait: Nudus egreſſus ſum de vtero &c.Iob.1.Patet per exēplū de cane ſequente duos homines ſimul, ſed in biuio altero dimiſſo ſequitur dominū ſuum, & tūc cognoſcitur cuius eſt canis. Ita modò homo & mūdus vadūt ſimul in ſocietate,& canis.ſ.diuitiæ ſequūtur,& ignoratur cuius eſt,ſiue cuius ſint diuitiæ,ſed in receſſu quando homo per mortē recedit à mūdo, diuitiæ ſequūtur mundū,& in ipſo remanēt, ergo ex diuitiis alterius nullus debet dici diues. Quarta ratio eſt: Nullus debet dici diues, eò quia ſomniat ſe habere magnas diuitias, quia ſomniat ꝙ eſt papa vel rex, ſed quādo excitatur inuenit ſe nudum in lecto. Ita de iſto mūdo. Quia præſens vita nō eſt niſi ſomnium. Papa enim ſomniat ꝙ eſt papa, & ꝙ dat beneficia, ſed qn̄ excitabitur per mortē,& anima aperiet oculos,inueniet ſe ſolū &c.Idē de rege,etiam ſomniat,&c.Sed quādo excitabitur,nō inueniet coronā,ergo ex ſomnio nullus,niſi inter ſtultos debet dici diues. Auctoritas. Dormierunt ſomnū ſuum, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus ſuis.pſal.75. Nō vocat eos diuites ſed viros diuitiarū. Tertia opinio, vel proprius ſcientia certa dicit, videtur ꝙ virtutes, opera meritoria, & ſancta vita,faciunt hominē diuitē, ſcilicet, humilitas, caſtitas &c. Ratio,quia intrant intus. Humilitas enim nō eſt in arca ſeu burſa,ſed intus in anima conſiſtit,nec multiplicat indigentiā,imò diminuit. Idē de virtute caſtitatis, & liberalitatis, & ſic de aliis. Patet ergo quòd ſolùm virtutes faciunt hominem viuere diuitem in hoc mundo, & etiam in alia, quia quando homo moritur, portat illum theſaurum. Et iſta eſt vera opinio & determinatio quæſtionis. Item Grego. improbatis primis duabus opinionibus concludendo dicit. Ergo fratres ſi verè diuites eſſe cupitis,veras diuitias amate. Solæ verę diuitię ſunt quæ nos virtutibus diuites efficiunt, quæ mentem ſatiant, & ſecum omnia portant,in æternum diuites faciāt. Cū ergo beatus Andræas fuerit virtuoſus,& cum virtute morali & theologicali,ideo de eo dicit thema, Diues in omnes qui inuocant eum. De ſuis virtutibus dicā vobis aliquas,de quibus poterim⁹ recipere ędificationē bonā pro vita noſtra,& dicā ſex virtutes quas inueni in euāgeliis & in legēda eius.

Prima eſt ſancta diligentia.
Secunda eſt prompta obedientia.
Tertia firma confidentia.
Quarta fructuoſa ſapientia.
Quinta rigoroſa pœnitentia.
Sexta virtuoſa patientia.

Ex iſtis beatus Andræas ſingulariter dicitur diues. Ideo dicit thema. Diues in omnes qui inuocant eum &c. Dico primò quòd beatus

Andreas fuit diues per vnam ſingularē virtutē,quę dicitur ſancta diligentia, quæ eſt quādo homo curat nō ſolū de factis tēporalibus,ſed prius de ſpiritualib⁹,quia taliter debēt fieri negotia tēporalia, ne deſerantur per ſpiritualia,ita fecit beatus Andræas. Dicatur quomodo erat pauper piſcator ipſe & frater ſuus beatus Petrus, habētes vxores & filios,& piſcabātur in mari Galilęæ. Tunc tēporis beatus Ioannes exiuit de deſerto, vbi ſteterat viginti quinq; annis in magna penitētia & auſteritate, veſtitus de pilis camelorū, qui ex reuelatione ſpiritusſancti prædicabat dicēs, ꝙ Meſsias erat natus, dicēs, Medius veſtrum ſtetit quē vos neſcitis &c. Hoc audiēs beatus Andræas, fecit ſe diſcipulum beati Ioannis, vt patet Ioā.1. & ſecundū conſiliū Ioannis ordinabat vitā ſuā. Faciebat enim tres partes de nocte, & tres de die. In prima parte.ſ.noctis, orabat dicēs. Excita potentiā tuā, & veni vt ſaluos facias nos. Domine deus virtutū cōuerte nos, & oſtende faciē tuā & ſalui erimus. pſal.79. Secūdā partē noctis expēdebat in neceſsitate naturæ, dormiēdo. Tertiā in labore piſcādo, vt prouideret domui. Et nullus debet deſerere vxorē nec filios vt ſeruiat deo. In prima autem hora diei ibat ad ſermonē beati Ioānis, & cū magna deuotione audiebat, & pòſt ibat ad prandiū, deinde curabat de domo. Ita erat diligēs, ꝙ pro tēporalibus nō dimittebat ſpiritualia, nec ecōuerſo, ſicut faciūt multi. Maledictus eſt qui totā curā ponit in rebus temporalibus. Hec oportuit facere, & illa nō omittere, Mat.24. Ex iſta diligentia Chriſtus fecit ſibi gratiā ꝙ fuit primus diſcipulus eius. Vnde cū ſemel eſſet cū Ioanne, dixit, ô pater, & quando oſtendetis nobis Meſsiam? Et Ioannes, In breui oſtendā vobis. Cū enim ſemel beatus Ioānes prædicaret, Chriſtus ſolus, quia adhuc non habebat diſcipulos, tranſiuit. Et ſpiritus ſanctus reuelabat Ioānni ꝙ ille erat Meſsias. Tūc Ioānes incœpit clamare alta voce: Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mūdi. Et digito oſtēdebat. Chriſtus diſsimulabat fingens ſe nō audire. Cogitate quomodo totus populus ſurrexit, volens eum videre. Et quādo Iudæi viderūt eum pauperē, qui ſperabāt etiā nunc expectant Meſsiā venturū in magno comitatu & ſtatu, aliqui dixerunt. Nolumus hunc regnare ſuper nos. De omni illa multitudine non niſi duo, ſcilicet Andræas, alius neſcitur de certo, ſed opinatur quòd ſit Ioannes Euangeliſta, ſequuti ſunt Chriſtum, recepto congerio à Ioanne Baptiſta, dicentes quod volebāt ſequi Meſsiam, & placuit Ioanni dicēti. Me oportet minui, illū aūt creſcere, Ioan.3. & iuerunt poſt Chriſtum. Et cōuerſus Chriſtus ad eos dixit, Quid quæritis? Reſpondit beatus Andræas, Rabbi, vbi habitas? Et Chriſtus. Veni & vide. Ecce quanta diligētia. Et fuit verificatū verbū Chriſti dicētis poſt, Omnis qui petit accipit &c. Matthæ. 7. item plus. Ex quo beatus Andræas inuenit Chriſtum, non fuit contentus, ſed quæſiuit fratrē ſuum Petrum. Cui dixit, Inuenimus Meſsiam, qui dicitur Chriſtus, Et duxit

eum ad Chriſtum. Nota quòd prius fuit diſcipulus Chriſti Andræas quàm Petrus. Moraliter hîc habebitis exemplũ. Non implicare ſe in negotiis mundi, nec in diuitiis, quia falſæ ſunt, ſed ſolũ laborare pro neceſsitate domus, & curare de ſpiritualibus, querẽdo Chriſtũ, orando, audiendo miſſas, ſermones &c. non contentari de ſua ſalute, ſed trahere alios ad Chriſtum. Vir ſi ſit deuotus, dulciter trahat vxorem deuotã ſiue ad deuotionẽ, & ecõuerſo, & ſic de aliis. Deus mandauit vnicuiq; de proximo ſuo Eccle. 17. Secũda virtus &c. prompta obedientia, quæ in hoc cõſiſtit quando ſtatim præceptũ impletur. Iſtam habuit beatus Andræas: quia enim habebat prouidere domui & vxori, redibat ad domũ, & ad officiũ piſcationis. Et cũ ſemel ipſe & Petrus piſcarentur, Chriſtus tranſiens per litus maris, clamauit eis dicẽs, Venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominũ. At illi continuò relictis retibus, & naui, ſecuti ſunt eũ. Mat. 4. Ecce prompta obedientia. Dicit hîc Greg. Nulla hũc facere adhuc miracula viderãt, nihil ab eo de præmio æternæ retributionis audierãt, & tamẽ ad vnũ domini preceptũ hoc quod poſsidere videbãtur obliti ſunt. O diceres tu, parũ dimiſerũt. Greg. Satis dimiſit qui ſibi nihil retinuit. Multum reliquit qui quantũ libet parum totũ deſeruit. In hac re potius pẽſandus eſt affectus quã cenſus, tamẽ illuminationẽ mentis habuerunt in verbis Chriſti dicẽtis, Venite poſt me &c. quod intellexerunt ꝙ eſſent magni prædicatores, quia prædicare idẽ eſt ꝙ piſcari. Sermo eſt rete, quo corda audientiũ trahuntur. Et quãdo aliquis dominus cõuertitur, dimittẽdo pompam, vanitatẽ &c. & vult humiliari, poteſt dicere prædicator ꝙ cœpit vnum delphinum. Item de honorabili domina &c. vnũ ſalmonẽ &c. De iſta materia dilata ſicut tibi placuerit. Moraliter habemus hîc exemplũ obediendi præceptis Dei, ne ſimus rebelles ei, &c. Tertia virtus &c. eſt firma cõfidẽtia, quia plus quàm alij apoſtoli cõfidebat de Chriſto. Quod in hoc oſtẽditur, qñ enim Chriſtus fuit in deſerto cũ magna multitudine populi, qui ſecutus erat Chriſtum, nec haberẽt quod manducarent, Chriſtus dicit Philippo, Vnde ememus panes vt mãducent hi? Io. 6. Reſpõdit Philippus, Ducentorũ denariorũ panes nõ ſufficiũt eis, vt vnuſquiſq; modicũ quid accipiat. Modicum confidebat adhuc de Chriſto. Deinde dicit apoſtolis, Vos quid dicitis? Reſpõderunt. Et quis poterit tantos ſaturare panibus? Oẽs erant deſperati, niſi beatus Andræas, qui dixit, Eſt puer vnus hîc qui habet quinque panes hordaceos, & duos piſces &c. quaſi dicere vellet ſecundũ Chryſo. Vos dñe poteſtis multiplicare. Iſte habuit firmam cõfidentiã. Ita fecit Chriſtus vt dixit beatus Andræas. Moraliter inſtruimur hic, ſcilicet in omnibus neceſsitatibus & periculis noſtris cõfidere in dño, & nunquã deficiet nobis prouiſio. Ecce inſtrumentum Chriſti. Nolite ſolliciti eſſe dicentes &c. Mat. 6. Benedictus vir qui cõfidit in dño, & erit dominus fiducia eius. Hier. 17. Quarta

virtus, &c. quæ inuenitur eſt ſapientia virtuoſa, quæ eſt quãdo ex ſapientia nõ ſolũ ſeipſum, ſed & alios dirigit & gubernat. Sic fecit beatus Andræas per ſuã ſapientiã. Dicatur quomodo poſt Chriſti aſcenſionẽ, & ſpiritus ſancti miſsionẽ apoſtoli incœperũt prędicare & diſcurrere per mundũ, beatus Andręas incœpit primò prędicare in Hieruſalẽ, & cõuertebat multos. Deinde per totã Iudæã, Gallilæã & Samariã. Deinde iuit ad Græciam, in ciuitatẽ Achaiæ iuxta præceptum Chriſti, Eritis mihi teſtes in Hieruſalẽ, & in omni Iudæa & Samaria, & vſq; ad vltimũ terræ. Act. 1. Quãdo ibi magni philoſophi audiebãt ſecreta fidei ab eo prędicari, admirabãtur quęrendo rationẽ. Sed beatus Andræas faciebat probationes inſolubiles. Ad practicã quãdo prędicabat ꝙ vnus Deus erat, quẽ philoſophi vocabãt primã cauſam, primũ motorẽ, &c. Sed ille Deus eſt tres perſonæ, pater, filius, & ſpiritus ſanctus, philoſophi cõtra arguendo dicebant: Eſſentiæ & quidditates multiplicãtur ſecundũ multiplicationẽ indiuiduorũ. Sed beatus Andręas ad probationẽ veritatis ſuſcitauit mortuũ dicẽs: Sicut hoc quod ego prædico eſt verũ. ita anima, corpus, & vita ſunt vnũ in iſto. Et ſtatim mortuus ſuſcitabatur viuus. Ecce probatio. Itẽ quãdo prędicabaẗ de Chriſti incarnatione & paſsione, ne aliquis ſibi credẽs & obediens ſuſpẽdatur in furca inferni. Itẽ de ſacramẽto altaris: Et ſic gentes conuertebãtur ad Chriſtũ. Ecce quomodo ſapiẽtia ſua erat fructuoſa. Si dicatur: Quomodo vnus homo poterat conuertere tot infideles, quia modò cũ tot ſunt prædicãtes, nullũ cõuertunt? Reſpondeo propter tria quæ habebat ſingulariter. Primò, quia ſua ſapiẽtia erat euãgelicalis, quia illa tãgit corda, & cõuertit gẽtes, ſed noſtra eſt poëticalis, quę ſolũ tangit aures. Ideo Chriſtus: Euntes in mundũ vniuerſum prędicate euangeliũ, nõ dicit Ouidiũ vel Virgilium, &c. Mat. vlti. Secũdò, habebat ſapientiã virtualẽ, quia ſicut prædicabat ore, ita ſeruabat opere. Non ſicut illi, qui prædicãt humilitatẽ, ſunt ſuperbi, & ſic de alijs, prædicant enim vitã virtuoſam, & ipſi ſeruant vitã vitioſam. Sed apoſtolus dicit: Nõ enim audeo aliquid loqui eorũ quæ per me nõ efficit Chriſtus ad Ro 15. Tertiò, ſapientiã miraculoſam, in faciendo miracula. Sed modò miracula noſtra ſunt proximũ ſcãdalizare. Ideo non ſolũ nullus cõuertitur, imò Chriſtiani perdunt fidẽ ex mala vita noſtra. Cuius vita deſpicitur, reſtat vt eius prædicatio cõtemnatur. Hæc Gregor. Quinta virtus, &c. patientia rigoroſa in ſuo corpore. Licèt enim eſſet plenus ſpiritu ſancto, & nõ poſſet peccare mortaliter, vt dicunt ſancti doctores, ꝙ ex quo apoſtoli receperunt ſpiritũ ſanctũ, fuerunt ita in gratia cõfirmati, quòd nõ poterãt mortaliter peccare, tamẽ affligebãt ſe rigoroſè, non ſolũ propter ſe, ſed in exemplũ aliorũ. Dicatur miraculũ de ſene luxorioſo conuerſo, vocato Nicolaus, pro quo ieiunauit tribus diebus, nihil comedẽs. Oſtenditur hîc difficultas ad conuertendũ illos qui ſunt aſſueti ad peccandum, quia conſuetudo quaſi

quaſi in naturam cõuertitur. Ideo Hiere. 13. Si mutare poteſt æthiops pellẽ ſuã, aut pardus varietates ſuas, ſic & vos poteritis bene facere cũ didiceritis malũ, &c. Moraliter inſtruimur hîc ꝙ non eſt deſperandũ de miſericordia Dei, quantũcunq; homo ſit peccator, ſed facere pœnitentiã vt iſte ſenex. Vnde dicit apoſtolus: Mortificate membra veſtra quæ ſunt ſuper terrã, &c. ad Col. 1. Sexta virtus eſt patiẽtia virtuoſa, quia poſtquã cõuertit Græcos, Imperator Romanus Nero fecit magnã perſecutionem chriſtianis, miſit vnum cõmiſſarium ſuũ in partes Græciæ in Achaiam, qui vocabatur Egeas, & videns populũ ad Chriſtũ conuerſum, ſciẽs ꝙ beatus Andræas cõuerterat ipſum, cepit eum, & volẽs eũ tenere, dixit: Es tu Andræas, qui cõtra ordinationẽ Imperatoris auſus es prædicare nouã ſectam & falſam? Reſpõdit Andræas: Nõ eſt falſa, imò eſt vera. Egeas dixit: Reuoca, aliàs in cruce interficiã te, vt magiſter tuus. Reſpõdit Andræas: Si crucis patibulũ expaueſcerẽ, crucis gloriã nõ prædicarẽ. Et Egeas: Et ſic reſpõdes? Fecit eũ cum fuſtibus verberari. Et beatus Andræas in quolibet ictu dicebat, Ieſus, & cõfortabatur. Et ſagiones perdebãt vim, & renouabãtur præcepto Egeæ intantũ, ꝙ viginti hoĩes fuerũt laſſati & feſſi. Finaliter Egeas dedit ſententiã vt crucifigeretur. Et b. Andræas gratanter acceptauit. Cũq; duceretur ad crucẽ, & videret eã à lõgè, adorauit flexis genibus dicẽs: Salue crux quæ in corpore Chriſti dedicata es, & ex mẽbris eius tanquã ex margaritis ornata, ſuſcipe me diſcipulũ eius qui pepẽdit in te. O crux inenarrabilis. O crux inæſtimabilis. O crux quæ per totum mundũ fulges. Nõ me dimittas errantẽ ſicut ouẽ nõ habentẽ paſtorẽ. Habetis hic exẽplũ honorãdi crucẽ, quãdo per vias inuenitur, &c. Et quãdo fuit iuxta crucẽ, denudauit ſe vt Chriſtus, & crucifixerunt eũ per trãſuerſum, vt plus pœnalizaretur. Sed interim ipſe prędicabat Chriſtianis, cõfortãs eos, & animãs, & ſic vixit duobus dieb⁹. Eccleſia dicit: Biduo viuẽs pẽdebat in cruce pro Chriſti nomine b. Andræas, et docebat populũ. Et totus populus cõmotus voluit occidere cõmiſſariũ, ſed b. Andræas prohibuit. Dic quod quãdo debuit mori, apparuit ſibi Chriſtus, ad ipſum deſcendens cũ multitudine angelorũ in tanta claritate, ꝙ populus nõ poterat reſpicere. Cui dixit Chriſtus: ſecundũ quod tangit Aug. Vis venire mecũ, vel vis vindictam de iſto, &c. Reſpõdit: Dñe vos noluiſtis vindictam de veſtris inimicis, quomodo ergo reciperem ego? Et tradidit animam. Et viſibiliter aſcendit in cælum. In patientia veſtra poſsidebitis animas veſtras. Luc. 21.

De ſancto Nicolao *Sermo.*

I*N diebus ſuis placuit deo.* Eccl. 44. transũptiuè, &c. Sicut tota ſolẽnitas & officiũ eſt b. Nicolai, ita erit & ſermo, maximè quia in ei⁹ ſanctiſsima vita inuenim⁹ multa bona exẽpla virtutũ pro infirmatione vitæ noſtrę. Sed primò ſalutetur virgo Maria. In diebus ſuis,

ſcilicet quãdo beatus Nicolaus viuebat in hoc mũdo, talis fuit eius vita quòd placuit deo. Nota quod dies in ſcriptura capiunt dupliciter, ſ. pro diebus naturalibus ſiue artificialibus, ſeu vſualibus, de pũcto ad punctum, & ſunt xxiiij. horarũ. De iſtis auctoritas. In diebus illis nõ erat rex in Iſraël, ſed vnuſquiſq; quod rectum ſibi videbatur, hoc faciebat, Iudicum 17. Secundo modo capiuntur pro virtutibus, quia in ſcriptura virtutes dicũtur dies virtuales. Nã virtutes habẽt claritatem fidei, gratię, & boni exẽpli. Ideo virtutes dicũtur dies virtuales. Auctoritas de Heliſæo virtuoſo. In diebus ſuis, ſ. virtutibus ſuis non pertimuit principẽ, & potẽtia nemo vincit illũ. Eccl. 48. Iſto modo maximè reperio dies in themate. Etiã ſi volumus loqui de vſualibus diebus, in illis etiã placuit Deo, &c. Quæſiui amore veſtri in ſcriptura iuxta hoc quomodo poſſemus placere deo. Et inueni ꝙ in ſex operibus virtuoſis quilibet in vita poteſt, ſi vult laborare, & ſe exercere in prędictis operibus fideliter, deo omnipotẽti placere, & ſunt iſta q̃ ſequũtur.

Primum, intentio cæleſtialis.
Secundum, afflictio pœnitentialis.
Tertium, deuotio ſpiritualis.
Quartum, miſeratio fraternalis.
Quintum, humiliatio cordialis.
Sextum, duratio virtualis.

Ex his quælibet perſona poteſt placere deo in vita ſua. Et quia beatus Nicolaus habuit perfectè iſtas ſex virtutes, ideo de eo dicit thema, In diebus ſuis placuit deo. Dico primò ꝙ homo poteſt placere Deo per intentionẽ cæleſtialẽ, quãdo perſona in operibus quę facit & dicit, habet totã intentionem cęleſtialem. ſ. vt Deus honoretur & laudetur, et non habet intentionem terrenã, &c. Hoc fundatur ſic ratione. Deus creauit hominẽ diuerſum quantũ ad principium & finem, quia principium eſſendi hominis eſt de terra, quia Deus à principio de terra formauit corpus Adæ, quo formato, creauit & infundit animã, & infundendo, creauit. Idem etiã de nobis. Corpus noſtrũ formatur in vtero matris, & ibidem creatur anima, & creãdo infunditur, ergo principiũ eſt terrenum. Finis verò eſt poſtquam homo vixerit bene & virtuoſe in hoc mundo, finaliter quod homo habeat gloriam cæleſtẽ, & æternaliter homo regnet in cælis, non in anima tantũ, ſed etiam in corpore, quod etiam iuuit animam ad bona opera exercenda. Sed primò habuit meritum cogitando, ordinando, ideo primò habet gloriam. Licèt ergo principium hominis, quantum ad corpus & animã, ſit diuerſum in hoc mundo, finis tamen eius eſt regnare in cęlo. Non eſt ita de alijs animalibus, quorũ principium & finis eſt in terra. Ideo reſpiciunt terram, ſed Deus fecit hominem rectũ, vt reſpiciat cælum. Patet diuerſitas inter principiũ & finem. Ideo dicunt animæ beatorũ, Noſtra conuerſatio in cælis eſt. Si diceret aliquis eis, Et quid erit de corporibus? Reſpon-

Reſponderet, Expectamus ſaluatorē dñm Ieſum Chriſtū, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ.ad Phil.3.Quādo ergo perſona omnia opera ſua ordinat taliter, vt ad cælū poſsit peruenire tanquā ad finem, talis perſona cōcordat & conformat ſuam intentionē cum deo, & multum placet deo. Sicut multum placet principi quando populus concordat cū eo in aliqua bona ordinatione, & gratis acceptatur à populo. De hoc auctoritas, Miſerere animæ tuæ placens deo, & cōtine & congrega cor tuū in ſanctitate eius. Eccl.33. Not.miſerere animæ tuę. nihil dicit de corpore, quia ſi domicella filia regis eſſet extra palatium patris, inter feras nuda & indigens, magna miſericordia eſſet illi ſubuenire. Ita anima noſtra filia eſt regis Ieſu Chriſti, in qua nihil facit pater carnalis, & nobilis & pulchra infantū, quòd ſi poſſetis eā videre, &c. Et eſt extra palatiū paradiſi in iſto loco iumentorum. Ideo dicit, Miſerere animæ tuæ.ſ.eleuando iñ altū, vt dicit Dauid, Ad te Dñe leuaui animā meam, ſequitur. Placens Deo per bonam intentionē cęleſtem, & cōtine.i.ſimul tene cor tuū, ne diſpergatur in negocijs mundanis, &c. Si verò ſit iam diſperſum in mūdanis, dicit, & cōgrega cor tuum in ſanctitate, vt ſi vis orare, vel dare eleemoſynā, & huiuſmodi, intētio eſt cæleſtis, &c. Dicatur quomodo beatus Nicolaus mirabiliter habuit iſtam virtutē, quia in omnibus operibus ſuis habuit intentionē ad Deum, & non ad mundū, nec vanā gloriam. Et hoc in principio ſuæ vitæ fuit oſtenſum. Dicatur de nobilitate parentū, & genere, & moribus, & quomodo beatū Nicolaū die natiuitatis dū obſtetrix voluit eū lauare, vidit ipſum ſtantē in pelui, q̄ admirās vocauit patrē, &c. In quo iam oſtēdebatur intentio recta, quē habiturus erat. Erexit ſe, acſi haberet vſum rationis, & regratiaretur Deo, quia fecit ipſum creaturā rationalē ad imaginem ſuā, quia nō fuit ſuffocatus in matris vtero, &c. Moraliter habemus hîc exemplū dirigēdi in omnibus intētionē ad Deū. Verbi gratia. Quādo vis dare eleemoſynā, ordina intentionē ad Deū, dicendo intra te: Vt vos Dñe faciatis eleemoſynā mihi quādo veniā ad portā paradiſi, dabo huic eleemoſynā, &c. Item quare oras, & laudas Deū? quia ſolū iſtud officiū erit in cælo. Ideo iſto modo ordinādo intētionē, omnia mala pœnalia eſſent meritoria, vt labor ruſticorū malū pœnæ eſt, ſed eſſet meritoriū ex bona intētione, recta, & cęleſti. Sicut enim ille qui ſeruat pœnitentiā cōfeſſoris, meretur, ita de pœnitētia data à Deo cōfeſſore, qui dicit: In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Gen.3. Itē de malis fortuitis per patientiā, vt Iob, meritoria eſſent, quoniā diligentibus Deū omnia cooperātur in bonū. ad Rom.8. etiam mala, ſcilicet pœnalia. Quæ ſurſum ſunt, quærite, vbi Chriſtus eſt in dextera dei ſedens. Quæ ſurſum ſunt, ſapite, nō quę ſuper terrā. ad Col.3. Nota. nō quæ ſuper terrā, quia terrena tranſitoria ſunt, Dico ſecundò, quādo in hoc mūdo homo affligit corpus ieiunādo, vel aliàs ex peccatis quæ homo fecit, & præſeruetur à faciendis in

futurum: iſtud multũ placet deo. Nam ſi rex in ſuo regno haberet aliquod caſtrum rebelle, & inobediens, & eſſet aliquis miles ita valens, quòd vi armorũ ipſum ſubijceret regi ad obedientiã & voluntatem, multũ hoc placeret regi. Ita in propoſito. Caſtrum inobediens & rebelle regi Chriſto eſt corpus noſtrũ, ſemper faciens & inclinãs ad oppoſitum. Deus enim præcepit humilitatem, & corpus inclinat ad ſuperbiam, pompam, & vanitatẽ. Deus præcepit miſericordiam & liberalitatẽ, & corpus inclinat ad furta, rapinas, vſuras, &c. Deus pręcepit caſtitatẽ, corpus inclinat ad luxuriã, corruptionẽ, &c. Deus præcepit charitatem, & corpus inclinat ad inuidiã, iram, & malignitatẽ. Deus præcepit abſtinentiam, corpus inclinat ad gulã, & voracitatem, frangendo ieiunia. Deus præcepit cõcordiam, dilectionẽ & pacem, corpus inclinat ad vindictã. Deus præcepit diligentiã, corpus inclinat ad negligentiam. Caſtrũ eſt rebelle. Ideo Apoſtolus dicit: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? ad Rom. 7. Ideo multum placet Deo quando aliquis ſubijcit Deo caſtrũ corporis, vt obediat. Et hoc fit per pœnitentiã, & afflictionẽ, quia ſicut domatur equus indomitus amouendo annonã, ita & corpus. Iſta eſt ratio quare pœnitentia placet Deo. Dicunt ignorantes. Et quod bonũ habet Deus de meo ieiunio vel vigilia? & ſic de alijs. Deus nullũ bonũ habet de hoc, ſed honorẽ, vt rex honoratur quando ſua banneria & vexilla ſunt pulchra. Ideo eſt hic honor Deo, & nobis vtilitas, quia ex hoc euadimus, pœnas infernales, vel purgatorij. Ideo Apoſtolus: Obſecro vos fratres per miſericordiã Dei, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem, ſanctam, Deo placentẽ. ad Rom. 12. Dicatur quomodo beatus Nicolaus habuit iſtam virtutẽ intantũ, ꝙ ſimile non legitur de alio ſancto, quia adhuc puer lactans, iam bis in hebdomada ieiunabat, quia quarta feria in qua Chriſtus fuit venditus, & ſexta in qua fuit paſſus ſemel hora nona ſugebat vbera. Ad practicam, quãdo enim mater ſua nobilis & pulchra corpore, ſed melior & pulchrior in anima, ipſa voluit lactare filium vt virgo Chriſtum, quia ſicut deus ordinauit quòd venter matris eſſet camera prolis, ita ordinauit quòd pectus & vbera eſſent cellariũ ſiue vinarium eius. Non enim dedit vt oſtẽdantur amatoribus. Dicatur quomodo feria quarta & ſexta mater præbuit ſibi vbera, & puer nolebat aperire os, & iterum inuitabat eum, & noluit. Mater timebat quòd vbera ſua eſſent exiccata, ſed in hora nona ipſe aperiebat os, & ſuggebat vbera, &c. Sed quis docuit eũ ieiunare in illis diebus, & comedere hora nona? Spiritus ſanct⁹, qui habitabat in eo. Sed quare magis comedimus hora nona quã in alijs horis diei? Quia tali hora Chriſtus exuit dolores paſsionis per mortẽ, et tali hora cum Chriſto homo debet exuere dolorem famis. Ideo beatus Nicolaus ſpiritu ſancto edoctus ita faciebat. Ideo de eo cantat eccleſia: Beatus Nicolaus adhuc paruulus multo ieiunio macerabat corpus. Cogitate

quan-

quãdo fuit magnus, qualẽ pœnitentiã fecit, quia ſi iam puer, &c. Ideo dicit thema, In diebus ſuis placuit deo. Moraliter. Quid dicẽt in iudicio illi qui nõ ſolũ bis in hebdomada nõ ieiunãt, imò nec vigilias, nec quatuor tẽpora, nec quadrageſimam, cũ ſint corpulenti, & decipiunt confeſſores, dicentes, Fortitudine indigemus ad laborandũ, quare ieiunare nõ poſſumus. Quibus dicere deberet bonus cõfeſſor, Caueatis à luxuria, quæ aufert fortitudinẽ, & nõ ieiunium, quod dat vitam lõgiorẽ. Pro anima nolunt ieiunare, ſed obſeruando inimicos in nemoribus ieiunant diabolo. Item pro deo non portant ciliciũ, ſed pro diabolo portant loricam &c. Idem de mulieribus, iam non inueniuntur pœnitentes, nec ieiunantes, quia nõ poſſent dormire. Sed vt curentur de febre corporis, ieiunant, ſeruando dietam medici, ſed vt curẽtur de luxuria, quæ eſt febris animę, nihil facerent. Idem de cilicio, quia ſunt delicatę. Qualem excuſationẽ dabis deo in iudicio, quando dabit illã ſententiã terribilem damnationis? Dico vobis ꝙ quia pœnitentiã nõ egiſtis, omnes ſimul peribitis Luc. 13. Dico tertiò ꝙ deuotio in duobus conſiſtit. Sicut enim eſſe hominis in duobus conſiſtit, ſcilicet in corpore & anima, quia caro ſine anima nõ eſt homo: Ita deuotio conſiſtit in ardore ſpiritus, vt lætę fiant quæ ſunt dei, vt orationes, venire ad eccleſiam, & huiuſmodi. Sed aliud requiritur, vt ſcilicet fiat opere corporali cum genuflectione, vel geſtu corporis humili. Si alterũ iſtorum deficit, nõ eſt deuotio. De iſtis aucto. Dauid Pſal. 83. Cor meum, ecce ardor ſpiritus, & caro mea, ecce geſtus corporis, exultauerunt in deum viuum. Iſta eſt deuotio, quæ placet deo, ſicut cuilibet domino placet ſeruitium lætum & reuerentiale ſeruorum, patri filiorum, viro vxoris, magiſtro diſcipulorũ. Ita etiam placet deo, quando cum lætitia & reuerentia ſeruimus ſibi. Auctoritas. Habemus gratiã per quam ſeruiamus, placentes deo cum metu & reuerentia ad Heb. 12. Dicatur quomodo beatus Nicolaus habuit iſtam virtutem, et qualiter quãdo habuit diſcretionem, ordinauit vitam ſuã, & deuotionẽ, ſurgens qualibet nocte in media nocte, dicendo matutinas vt clerici, & poſtea orabat cum lachrymis, præmiſſo ſigno crucis, & in aurora ibat audire miſſam, & cum ſilentio eam audiebat, confitebatur, cõmunicabat qualibet dominica. Ecce deuotio. Et quando alij filij nobilium & diuitũ ſocij ſui ibant ad vanitates, ipſe ibat ad eccleſiam. Ideo eccleſia dicit de eo, Eccleſiæ ſanctæ frequentans limina ſacro pectore cõdebat mandata. Ergo in diebus ſuis &c. Moraliter iſtam deuotionem habuit beatus Nicolaus principaliter à Deo, tanquam à cauſa agente, ſed inſtrumentaliter à parentibus, qui cum magna cura & diligentia nutriebant eum, ne iuraret, ne diceret mendaciũ, ne faceret furta, ne cõtenderet cum aliquo. Magna culpa eſt parentum malicia filiorum, ſicut tortuoſitas arborum in viridario eſt culpa hortulani, ita in viridario Chriſti, ſcilicet eccleſia, hortulani eſtis vos de matrimonio. Ideo

quando

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EM. ROMA

quādo filii ſunt parui,nutriendi ſunt vt ſciant ſe ſignare,orare ſerò &
mane antequā mater det panē di.Scias fili mi ꝙ eſt quedā regina,&c.
ſimiliter veſperi,& incutiēdo timorē de diabolis,qui vadūt de nocte.
Ita nutriuntur pueri,ſed modò oſtendūt eis viam inferni.Idē de puel
lis.Ideo dicit ſcriptura:Ne iocūderis in filijs impijs, id eſt in deuotis
ſi multiplicētur,nec oblecteris ſuper ipſos,ſi nō eſt timor Dei in illis.
Ratio,quia melior eſt vnus timēs Deū, quàm mille filij impij,& vti-
lius eſt mori ſine filijs;quā relinquere filios impios.Eccl.16.O miſeri
parētes,qui de vſuris,furtis,& rapinis cōgregatis pro filijs impijs.Di
co quartò,&c.quando homo eſt ita miſericors,ꝙ libenter cōmunicat
alijs bona ſibi à Deo cōmiſſa,multū placet Deo talis miſeratio.Nam
ſi aliquis veſtrum habet multos filios, ille qui magis aſsimilabitur ei,
plus ſibi placet & diligit eū.Omne animal diligit ſibi ſimile,& ſic om
nis homo proximū ſibi.Eccl.13.Modò videamus quæ ſunt cōditiones
patris noſtri Chriſti.Dauid,qui cognoſcebat eum,dicit nobis.Miſeri-
cors& miſerator dñs,patiēs & multū miſericors.Per iſtā virtutē ergo
poſſumus ei aſsimilari. Ideo dicit:Eſtote miſericordes, ſicut & pater
veſter miſericors eſt.Luc.6 Et poſſumus ſibi placere.Aut:Facere miſe
ricordiam & iudiciū magis placet Deo quā victimę.Prou.21.Nota,fa
cere miſericordiam.Miſericordia fit quando homo ſubuenit pauperi-
bus de eleemoſynis de bono iuſto . Iudiciū fit quando vſurę,furta,ra-
panę,&c.reſtituūtur,tunc fit iudiciū vel iuſtitia,quia de illis nō debet
fieri eleemoſyna,ſed reſtitutio.Aliqui faciunt miſericordiā, ſed nō cū
iudicio & iuſtitia,vt diuites vſurarij quādo dant eleemoſynas,cōſtru-
unt capellas,hoſpitalia,miſericordiā faciūt,ſed ſine iuſtitia,quia debe
rēt reſtituere.Quia ſic facit duo mala. Primū recipiēdo per vſuras,vel
furta,ſeu rapinas.Secūdò dādo,quia facit ſe impotentē ad reſtituendū
illis quibus tenetur.Nā magis placet Deo reſtitutio quā victimę,hoc
dicitur cōtra illos cōfeſſores, qui neſciūt dare aliam pœnitētiā niſi de
miſsis.Si quis habuerit iniuſta,dicunt:Faciatis dicere tot miſſas,vt ve
niant ad manus ſuas, ſed melius eſſet reſtituere his quibus abſtulerūt.
vt patet 14. quæſt.6. Si res. Item quando aliqui peccauerunt peccato
luxuriæ, faciatis dicere tot miſſas, ſed melius eſſet eos ab inuicem ſe-
parare,de pœni.diſtinct.5.Falſas pœnitētias. Sed aliqua peccata ſunt,
quæ requirunt miſſas,vt pro homicidijs. Alia quæ requirūt aliam pœ
nitentiam,&c. Ideo dicit Chriſtus:Euntes,diſcite quid eſt,miſericor-
diam volo,& nō ſacrificiū.Mat.9.& Oſeæ 6.Dicatur quomodo bea-
tus Nicolaus fuit miſericors. Remanſit enim hæres diuitiarum paren
tum ſuorum . Cogitate quando loquebantur ſibi de vxore , ipſe plus
volens Deo ſeruire,orabat Deū vt ſibi oſtēderet modū quomodo poſ
ſet diſtribuere hæreditatē ad dei honorē, & ſaluationē animę ſuę ſine
vana gloria . Dicatur quomodo in illa ciuitate erat vnus miles,ſed ex
vanitatibus effectus fuit pauper,intantum ꝙ nō poterat maritare tres
filias

filias quas habebat magnas, nec ſibi nec eis poterat prouidere. Dixit pater filiabus. Filię habeatis lucrũ ſi poteſtis habere. Reſpõderũt filię, bene placet nobis, filãdo, &c. Nõ dixit pater, quia illud modicũ lucrũ eſſet, ſed quia vos eſtis pulchrę, quęlibet teneat ſuã camerã, quãdo milites & ſcutiferi viſitabũt vos, faciatis bene ſoluere. Cogitate quod flendo iſta dicebat. Filiæ verò quæ erãt bonæ & honeſtæ dixerũt flẽtes. O pater, & eſt iſtud conſiliũ boni patris? & noluerũt conſentire, quia in ijs quæ ſunt cõtra deũ, filij nõ debẽt obedire parẽtibus, ſed potius deo. Quãdo iſta fuerũt dicta beato Nicolao, dixit, ô dñe, modò poſſum diſtribuere hæreditatem meam ad veſtri beneplacitum. Dicatur quomodo emit pomũ, & impoſuit pecuniæ quantitatẽ fortè trecẽtorũ florenorũ, & vna nocte proiecit in camerã militis per trapã, & in nocte alia ſimiliter fecit. Cogitate gaudiũ militis in craſtinũ. Et de primo maritauit primogenitam. Idẽ de ſecundo maritauit ſecũdam. Tertiũ pomũ publicauit, vt de illo poſſet maritare tertiam, & ipſe videret. Et pater obſeruãs, ſecutus eſt beatũ Nicolaũ, qui fecit eũ iurare ne in vita ſua reuelaret hoc. Ecce quãta miſericordia. Si ergo ex miſericordia aliquis placet deo, quid dicemus de beato Nicolao? In diebus ſuis &c. Moraliter habetis hîc exẽplum exercitãdi vos in operibus miſericordiæ, quia omnia bona mũdi, aurũ & argentũ, & alia per ignẽ cõflagrationis in breui conſumentur, ſolũ remanebit miſericordia facta, quia illud quod dabitis hîc, inuenietis in cælo. Idque iuxta conſiliũ apoſtoli di. Charitas fraternitatis maneat in vobis, hoſpitalitatẽ nolite obliuiſci, per hanc enim placuerũt quidã Deo angelis hoſpitio receptis. ad Heb vlt. Dico quintò &c. quãdo homo pro nulla re, nec diuitiarũ, nec honorũ, officiorũ, dignitatis, vel ſanctitatis, inflatur ad ſuperbiam, imò ſemper habet ſe humiliter, cogitans, Quid ſum ego niſi vas putridum, corrumpens mihi gratias à deo datas, quia ſi alius haberet tot gratias, plura bona faceret quàm ego. talis multũ placet deo. Ratio, cuilibet volẽti quieſcere, placet ſibi camera quieta, nõ ventoſa vel fumoſa. Camera in qua Deus vult quieſcere eſt conſcientia cuiuſlibet. Ideo placet ſibi ꝙ non ſit ventoſa & fumoſa per ſuperbiã, pompã &c. Aut. Nec ſuperbi ab initio placuerunt tibi, ſed humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio. Iudicum 9. Dicatur quomodo beatus Nicolaus fuit ſemper humilis, imò quanto plus augmentabatur in fama & ſanctitate, tanto erat humilior. Poſtquam enim fecit illam miſericordiam de pomis aureis gentes quæ ſciebant paupertatẽ militis, quærentes vnde habuerat &c. fama diuulgabatur. Ideo beatus Nicolaus vt vitaret vanam gloriam, receſſit & iuit ad ciuitatem Miram, & conduxit vnam domunculã, & viuebat ibi in pœnitentia humiliter, ſurgens qualibet nocte ad matutinas, & ibat ad ſedem, & ibi ſecretè in aliqua capella dicebat officiũ ſuum deuotè. Sed deus exaltat humiles, Dicat de morte archiepiſcopi illius ciuitatis, &

de cong-

de cõgregatione epiſcoporũ & canonicorũ pro electione, & de reue-
latione facta vni ſancto Epiſcopo, ꝙ ille qui hora matutina intraret
per talẽ portã, vocatus Nicolaus, eſſet epiſcopꝰ. Nota ꝙ violẽter acce
pit epiſcopatũ, et quã humiliter ſe habuit in eo iuxta illud, quãto ma
ior es, humilia te in omnibꝰ, & corã deo inuenies gratiã. Quoniã ma-
gna potẽtia dei ſolius, & ab humilibus honoratur. Eccl.3. Ideo Deus
exaltauit illũ in miraculis magnis cũ adhuc viueret, vt patet de pere-
grinis tribus interfectis à carnifice. Idẽ de tritico tẽpore famis. Idẽ de
captiuis &c. Ad libitũ dic vt in legẽda inuenies. Moraliter ergo humi
liemꝰ nos, iuxta illud, Omnes enim inuicẽ humilitatẽ inſinuate, quia
dñs ſuperbis reſiſtit, humilibꝰ autẽ dat gratiã. Humiliamini igitur ſub
potẽti manu dei, vt vos exaltet in tẽpore viſitatiõis. 1. Pet. 5. Dico ſex-
tò &c. cõtinuate opera pœnitẽtialia vel orationes, nõ dico multipli-
cate. Quare? Fortè nõ poſſet homo adimplere, ſed augmẽtãdo ardo-
rẽ et deuotionẽ ſpũs, quia hoc multũ placet deo. Rõ. inter alias bonas
cõditiones amico neceſſaria eſt firmitas, aliter ſi ſit variabilis, nõ pla-
cet. Enoch, qui interpretatur dedicatꝰ, placuit deo, & trãſlatꝰ eſt in pa
radiſum. Eccl. 44. Dicatur quomodo. b. Nicolaus perſeuerauit in bo-
na vita, et placuit deo, intantũ ꝙ in fine in die obitꝰ, receptis ſacris ec-
cleſię, tradidit animã in manibus angelorũ ſibi à deo miſſorũ, & trã-
ſlatus eſt in paradiſum. cãtus angelorũ fuerũt auditi. Dicatur de oleo
ꝙ emanauit de eius tũba. Moraliter cõtinuate in bona vita, & in bo-
nis operibus vſque ad mortem, quæ eſt porta Paradiſi. Ideo Chriſtus
Mat. 10. & 24. c. Qui perſeuerauit vſque in finem, hic ſaluus erit.

De conceptione virginis Mariæ *Sermo.*

N*ondũ erãt abyſsi, & ego iam cõcepta erã.* Prou. 8. & in
epiſtola hodierna. Solennitas & feſtũ hodiernũ eſt
de cõceptione virginis Mariæ, ita erit ſermo. Mate
ria eſt ſatis ſpeculatiua. Sed vt virgo ĩpetret nobis
gratiã, preſentemꝰ ſibi ſalutationẽ angelicã. Verbũ
propoſitũ in ꝑſona virginis dicit: Nõdũ erãt abyſ-
ſi &c. Pro huius verbi breui declaratione, & materiæ introductione,
ſciendũ ꝙ tota latitudo ſiue vniuerſitas creaturarũ dicitur abyſſus, ſe
cundũ etymologiã, ab à, ꝙ eſt ſine, et abyſſus. Et eſt abyſſus ꝓfundi-
tas immẽſurabilis, ſicut ſi homo reſpiceret profundiſsimũ puteũ, illa
profunditas dicitur abyſſus. Ita profunditas quæ eſt à cælo empyreo
vſq; ad terrã, dicitur abyſſus, quia immenſurabilis eſt. Ex iſta ratione
vniuerſitas creaturarũ dicitur abyſſus. Et cõcordat auctoritas. In prin
cipio creauit deus cælũ & terrã, terra autẽ erat inanis, & vacua, & te-
nebrę erãt ſuper faciẽ abyſsi. Gen. 1. Omnes doctores ſancti cõcordi-
ter dicunt, ꝙ cælũ ſumitur ibi pro cælo empyreo, terra autẽ pro vni-
uerſitate creaturarũ corporaliũ. Si ergo voluimꝰ cõparare omnes crea
turas corporales, ſpirituales, viſibiles, et inuiſibiles ad altitudinem, di-

cuntur & poſſunt dici abyſsi, & in iſto ſenſu loquitur thema in perſona virginis dicēs, Nondū erant abyſsi, ſcilicet, nec cælum, nec terra, nec angeli, nec aliqua creatura, & ego iam concepta eram. Et eſt intellectus thematis, quem volo modò pertractare, ſed per quæſtionem volo intrare materiam. Quomodo virgo erat cōcepta vel vbi, ſi nondum Pater & Mater? Et declaratio huius quæſtionis erit proſecutio ſermonis. Pro huius declaratione ſciendum quod inuenio quinque conceptiones virginis Mariæ glorioſæ.

Prima eſt conceptio diuinalis.
Secunda conceptio Angelicalis.
Tertia conceptio humanalis.
Quarta conceptio ſcripturalis.
Quinta conceptio maternalis.

Ecce hîc quinque mirabiles conceptiones virginis Mariæ, & licèt de qualibet poſſet intelligi thema aliquo modo, tamē propriè loquitur de prima cōceptione di. Nondū erāt abyſsi &c. Dico primò ꝙ prima cōceptio eſt diuinalis. Iſta fundatur ſub ratione & auctoritate, vt melius intelligatur. Ratione ſic. Propoſitū cordis dicitur cōceptio, ſcilicet quādo aliqua pſona proponit in corde, mēte, ſeu voluntate facere aliquid, illud firmū propoſitū dicitur cōceptio. Et iā vulgariter dicitur de aliquo facto notabili faciēdo, ita cōcepi facere in mēte mea, verbi gratia. Quādo homo cognoſcit peccata ſua quę fecit, malā vitā q̄ tenuit, & periculū dānationis ꝙ imminet, & proponit emendare vitā ſuā, & vult cōteri, & confiteri de peccatis, & facere pœnitentiā, illud propoſitū dicitur cōceptio, & iā dicitur cōmuniter. Ego cōcepi mutare vitam meā. Aucto. A facie tua domine concepimus, & quaſi parturiuimus, & peperimus ſpiritū ſalutis. Eſaiæ 26. No. à facie tua Domine cōcepimus, & quaſi parturiuimus, &c. Facies dei eſt prædicatio euāgelica, quæ grauidat animas. Ratio, quia ſicut in facie cognoſcitur homo, ita in prædicatione vos qui neſcitis ſcripturas cognoſcitis deū. Ideo dicit ſcriptura. Faciē tuā, id eſt, prædicationē, domine requiram. Ibi enim grauidantur animæ, quia multi veniunt ad prædicationem magni peccatores, ſuperbi, pōpoſi, & in prædicatione attentè audita aliquis proponit humiliter viuere decetero, talis prægnans eſt. Idē de auaritia. luxuria, acidia, ita &c. No. parturire eſt habere dolores partus, antequam, ſcilicet opus exequatur vel executetur, quia executio boni propoſiti partus eſt. Multi enim concipiunt à facie domini, ſcilicet, in prædicatione, ſed in partu ibi eſt dolor, vt patet de vſurario, quando proponit ſatisfacere, ſed in partu, ſcilicet quando vult ſatiſfacere, ibi eſt dolor. Idem de illo qui proponit dimittere malam ſocietatem. Idem de illo qui proponit remittere iniurias. Patet ergo ex iſta auctoritate quod firmum propoſitū dicitur cōceptio. Ad propoſitum

poſitum dico, ꝙ Deus antequã aliquid crearet in ſua voluntate firma & incõmutabili propoſuit creare vnã puellam virginẽ ſanctiſsimam, quæ eſſet mater filij ſui, camera ſpiritusſancti, porta paradiſi, regina cæli. Auctori. Dominus poſſe. me ab ini. viarum ſuarum, antequã quic quã face. à princi. ab æter. or. ſum, & an. Prouerb. 8. Nota, Dominus poſſedit me, ſcilicet in voluntate ſua immutabili, in initio viarũ ſuarum, i. creaturarũ, & ex antiquis ſcilicet rationibus. No. decem rationes antiquas quare deus propoſuit ipſam creare. Prima eſt, ſciebat enim deus æternaliter ꝙ quædã mulier erat futura, ſcilicet Eua, quæ eſſet initiũ & cauſa omnis mali: quia ipſa primò peccauit. A muliere initium factũ eſt peccati, & per illã omnes morimur. Eccl. 25. Ex iſta ratione propoſuit deus creare vnã mulierẽ, ſcilicet virginẽ Mariam, quæ eſſet cauſa totius boni & initiũ. Deus ſine muliere potuiſſet redimere & ſaluare hominẽ &c. Secũda ratio eſt, quia ſciebat ꝙ mulier quę eſſet cauſa mali exiſtẽs virgo peccaret. Ideo ordinauit aliã, vt poſſet carnẽ aſſumere. Tertia, quia mulier cauſa mali fuit deſpõſata. Deus fuit ſacerdos, qui ipſos deſpõſauit, dicens, Creſcite & multiplicamini. Geneſ. 1. Ideo de muliere virgine & deſpõſata voluit naſci. Quarta, quia mulier quę eſſet cauſa mali eſſet per angelũ malũ incitata, & viſitata, ſcilicet per Luciferũ, & ſerpẽtem. Ideo propoſuit quod mulier quæ eſſet cauſa boni per angelũ bonum eſſet ſalutata. Quinta, quia prima eſſet tentata & decepta ſiue ſeducta. Cur præcepit vobis deus vt non comederetis ex omni ligno paradiſi? &c. propoſuit deus ꝙ ſecunda nõ eſſet tentata, ſed informata, quãdo dixit angelus, Spiritusſanctus ſuperueniet in te, &c. Sexta, quia prima fuit inclinata ad conſentiendum diabolo, voluit quòd ſecunda eſſet inclinata ad cõſentiẽdum Angelo, &c. Ecce ancilla domini, fiat &c. Septima, quia prima fuit ſaturata fructu, quia comedit, & in vtero miſit. Ideo voluit virginẽ concipere fructum &c. De quo dicitur. Benedictus fructus vẽtris tui. Octaua, quia per Euã fructus comeſtus fuit cauſa mortis, ſic fructus virginis natus venit ad nos, & fuit cauſa vitę. Nona, quia per primã in miſerijs & doloribus tota natura debuit proſterni, & virginem Mariã reparari. Decima, ſciebat deus quòd per primã porta paradiſi eſſet clauſa, ſed per virginẽ Mariã imprę gnatã, dilatatã, porta paradiſi eſſet aperta. Ideo eccleſia canit, Paradiſi porta per Euã cunctis clauſa eſt, & per Mariã virginẽ iterũ patefacta eſt. Ecce quare dicit, Dominus poſſedit me ab initio &c. Fiat ergo cõcluſio &c. Si ergo firmũ propoſitũ & volũtas deliberata ad aliquid faciẽdũ dicitur cõceptio, & deus ab ęterno & volũtate immutabili ꝓpoſuit facere iſtã glorioſiſsimam virginẽ. Ecce quare dicit thema. Nondũ erãt abyſsi, & ego iã cõcepta erã. ſ. in mẽte diuina. Dico ſecũdò &c. Iſta nõ fuit ante mũdi creationẽ, ſed fuit in principio creationis mũdi. Dicunt theologi, quòd quando deus creauit cælũ empyreum, vbi ſunt modò animæ beatæ, ſimul creauit

Si tamẽ Adã non peccaſſet, genus humanum nõ fuiſſet morti obnoxiũ, cũm corporali, tũ ſpirituali.

creauit in eo nouem ordines angelorum. Primus ordo inferius eſt angelorum, ſecundus archangelorum, tertius principatuum, quartus poteſtatum, quintus virtutum, ſextus dominationum, ſeptimus thronorum, octauus Cherubinorum, nouus Seraphinorum. Si dicatur, Et quomodo ſcitur? Quis deſcendit? Dicatur quod Chriſtus, & beatus Paulus, qui hoc reuelauit Dionyſio diſcipulo ſuo, qui de hoc fecit vnum librum vocatum, De cæleſti hierarchia: & licèt tunc eſſent Angeli, tamen nondum beati. Et dicit Greg. quòd melior creatura & in dignitate altior, quam deus creauit, tunc erat Lucifer, de ſupremo ordine. ſ. Seraphinorum qui reſpiciens, vidit omnes creaturas ſub ſe, & ſolum deum ſupra ſe, voluit itaque deo parificari, & iſtud peccatum manifeſtauit omnibus angelis, dicens. Quid videtur vobis? & multi vt ſerui adulatores volentes domino complacere, conſenſerunt ſibi falſi conſiliarij, dicendo, Certe bonum eſſet quòd haberetis illum honorem, conformitatem, & parificationem. Boni autem angeli, vt Michael, Gabriel, Raphael, non conſenſerunt, imò contradixerunt. Videns Deus quòd in domo ſua mouebatur talis arrogantia, & guerra de ſuperbia, dixit. Non habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam. Cogitate hic quale & quantum peccatum eſt ſuperbia, quod de angelis ſanctis fecit dæmones damnatos, de habitatoribus cæli, habitatores inferni. Si illi ex ſuperbia ſunt expulſi de cælo, quomodo cum ſuperbia poterimus nos intrare cælum? Si ſciretis quo modo eſt graue peccatum, teneretis conſilium Thobiæ dicentis, Superbiam nunquam in tuo ſenſu aut in tuo verbo dominari permittas. In ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio. Thob. 4. Modò cogitate rationabiliter, qualem triſtitiam debuerunt habere ſancti angeli. Non dico quòd haberent dolorem ſeu triſtitiam ſicut haberetis vos ſi iſta ciuitas, dominus cuſtodiat eam, depopularetur, qui remanerent dicerent: Heu &c. Ita cogitate de angelis, quando in quolibet ordine viderunt tot cathedras vacuatas, poteſtis cogitare quòd ſupplicabant Deo dicendo. Domine iſta ciuitas veſtra ſic remanebit depopulata? Tunc deus reuelauit ſanctis angelis, quòd eorum ordo repararetur, non de Angelis, ſed de hominibus pœnitentibus, & obedientibus & credentibus. Et archangelis quòd repararetur locus eorum de perſonis deuotis, & ſpiritualibus. Principatibus quòd de perſonis miſericordioſis. Poteſtatibus, de perſonis patientibus. Virtutibus, de perſonis pacificis. Dominationibus, de bonis præſidentibus. Thronis, de perſonis paupertatem euangelicam, aliâs Apoſtolicam ſeruantibus. Cherubinis, de perſonis ſapientibus diuinam ſcientiam. Seraphinis, de perſonis quæ ſunt de ſumma charitate, dicens omnibus quod ipſe crearet & formaret vnam virginem ex cuius fructu tota ciuitas iſta populabitur. Cogitate quomodo ſancti angeli conceperunt illam ſanctam virginem in mentibus eorum, per quam eorum

ruina repararetur, & incœperunt tripudiare, & facere magnum feſtum &c. Ecce virgo Maria quomodo fuit concepta in mentibus angelorum. Ideo dicit ipſa, ego ex ore altiſsimi prodiui, quando eam reuelauit ſanctis angelis. Primogenita ante omnem creaturam, non in tempore, ſed in ſanctitate & dignitate. Ego feci in cælis vt oriretur lumen indeficiens, ſcilicet, dies reuelationis. Eccleſiaſt. 24. de illa dicit, Nondum erant abyſsi, ſcilicet creaturarum inferiorum diſtinctiones. Ego iam concepta eram, ſcilicet, in mentibus angelorum. Dico tertiò &c. quòd fuit humanalis. Iſta fuit poſt creationem Adæ & Euæ, qui poſt peccata videntes & conſiderantes eorum condemnationem, & totius generis humani perditionem. Cogitate quantus erat dolor & triſtitia, ac ſi meo defectu & culpa omnes perſonæ huius ciuitatis, magnæ & paruæ deberent iugulari, & ego cum eis, quanta eſſet mea triſtitia? Quando ergo Adam cogitabat quot mala, quot infirmitates, quot dolores in corporibus, & quot damnationes animarum ſequerentur ex eius culpa, quia aliàs nihil horum fuiſſet. Neque mirum ſi triſtabatur & lamentabatur. Hoc innuit ſcriptura ſacra cùm dicit. Et vocauit Adam nomen vxoris ſuæ Euam, eo quòd mater eſſet cunctorum viuentium. Fecitque dominus Adæ & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos, & ait: Ecce Adam Geneſ 3. Antequam peccauerat vocauit eam virago, ſed poſtea vocauit eam Euam, id eſt, ve, propter miſeriam & calamitatem. Ideo dicit verſus: Omnes dicunt e, vel a, quotquot naſcuntur ab Eua, id eſt, ve, propter miſeriam & dolorem in quem intrant. Dum autem Adam & Eua eſſent in illa triſtitia, deus reuelauit eis quòd ab eis procederet vna virgo ſanctiſsima, quæ afferret maius bonum quam ipſi perdidiſſent, quia Eua abſtulit nobis paradiſum terreſtrem, & virgo Maria nobis attulit paradiſum cæleſtem. Illa, ſcilicet Eua, attulit mortem corporis, virgo Maria nobis donauit vitam animarum. Illa etiam fecit perdere deuotionem: iſta fecit inuenire Dei fruitionem. Eua clauſit ianuam paradiſi, quam virgo aperuit. Cogitate Adam & Eua quomodo conceperunt virginem Mariam, ipſam deſiderando, quod deus eis hoc reuelauit, expreſſe dicunt doctores ſancti. Sed adhuc auctoritas, deus maledicens diabolo dixit, Inimicitias ponam inter te & mulierem, & ſemen tuum & ſemen illius. Ipſa conteret caput tuum, & tu inſidiaberis calcaneo eius: ſicut habetur Geneſ. 3. Caput diaboli eſt dominatio tyrannica huius mundi, quam ſibi vſurpauerat, quam ſibi abſtulit virgo Maria per filium ſuum benedictum. De hoc Sigisbertus. Dixit Deus ad ſerpentem, æternus ad veterem. Inimicitias ponam inter te & mulierem &c. Si quæratur. Quænam mulier operata eſt huiuſcemodi victoriam, quæ nimirum illud antiqui ſerpentis caput venenatum, virtutis pede contriuit? De iſta conceptione dicit ſcriptura in perſona

Et cæleſtē quoque ſi habeas rationē peccati mariti Atque idem de morte dicendū eſt.

ſona virginis. Ego in altiſsimis habitaui,& thronus meus in columna nubis, Girum cæli circuiui ſola, & profundum abyſsi penetraui, & in fluctibus maris ambulaui,& in omni terra ſteti. Et in omni populo,& in omni gente primatum habui,& omnium excellentium & humilium colla virtute calcaui. Eccleſiaſt.24. Alti fuerunt Adam & Eua,quia caput humanæ generationis. Altiores quantum ad locum paradiſi terreſtris. Altiſsimi quantum ad iuſtitiam originalem & ſanctitatem, quibus virgo Maria fuit columna nubis, ardorem dolorum refrigerantis. De iſta conceptione dicit thema, Nondum erant abyſsi.ſ. mortis & damnationis, quia adhuc nullus fuerat mortuus, & ego iam concepta eram. ſ. in mente humana. Quarta conceptio virginis eſt ſcripturalis. Sancta enim ſcriptura maximè veteris teſtamenti tota grauida eſt, continens in ſe cæleſtia miſteria, vt mulier continet in vtero filium. Sic ſecretum miſterium dici poteſt conceptus. Beda dicit de ſcriptura ſacra, ſanctam venerandamque præſentis feſti memoriam paucis quidem verbis euangeliſta comprehendit, ſed non pauca cæleſtis miſterij virtute grauidam reliquit. Cùm ergo virgo Maria in omnibus libris ſacræ ſcripturæ, & in omnibus canticis, immo etiam in ſingulis verſibus directè vel indirectè ſit miſticè contenta,patet eius conceptio ſcripturalis. Declaretur. Legitur in hiſtoria Moyſi dum paſceret oues in monte Synai, vidit rubum ardere &c. Exod.3. Iſta ſcriptura grauida eſt de virgine Maria. Mons Synai altus eſt vita virginis Mariæ. Rubus incombuſtus eſt perſona virginis. Ignis non comburens rubum,flores,nec folia,eſt filius Dei incarnatus ſine corruptione. Et ſic poſſet declarari conceptio multis aliis hiſtoriis, ſed ſufficiet modò. De iſta conceptione dicit virgo; Ecce quaſi therebinthus. ſ. arbor extendens ramos, extendi ramos meos, & rami mei honoris & gratiæ. Eccleſiaſt. 24. virgo Maria concepta in ſcriptura ſancta extendit ramos. ſ. libros. Ramuſculi ſunt capitula. Rami mei; dicit ipſa, honoris & gratiæ apud gentes, quia prophetata fui. Magnus enim honor Ioanni eſt, quòd de eo dicitur quòd fuit in ſacra ſcriptura prophetatus. Malac.3. Ecce ego mitto angelum meum &c. Qualis ergo honor & gratia eſt virgini, quæ in omnibus libris & capitulis figuratur? Ideo dicit: Nondum erant abyſsi.ſ.doctrinarum euangelicarum noui teſtamenti, & ego iam concepta eram. ſ. in ſcriptura veteris teſtamenti. Quinta conceptio eſt maternalis,quando beata Anna in vtero ſuo ſancto ipſam concepit,& de iſta fit hodie ſolemnitas. De nullo ſancto fit feſtũ conceptionis, niſi Chriſti & virginis Mariæ. De virgine autem, fit triplici ratione.

Prima quia fuit impetrata dignè.
Secunda quia fuit conſeruata altè.
Tertia quia fuit conſeruata firmè.

De prima dicatur, quomodo pater eius Ioachim & Anna ambo ſancti & iuſti viginti annis fuerunt ſine prole, ſed orationibus, vigiliis & eleemoſynis impetrauerunt iſtam benedictam filiam contra curſum naturæ, quia de matre ſterili. Non eſt ergo vt de hoc fiat feſtum. Cognouit Helcana Annam vxorem ſuam, & concepit Anna, & peperit, 1. Reg. 1. Helcana i. poſſeſsio Dei, ſignificat Ioachim, quia fuit ſanctificata altè. Nota hic ſex gradus ſanctificationis: tres ante natiuitatem, & tres poſt natiuitatem. Primus gradus ſanctificationis poſt natiuitatem & infimior eſt per contritionem finalem. Quando enim aliquis toto tempore vitæ ſuæ vixit in peccatis, ſed aliquoties in puncto mortis, dat deus ſibi contritionem, & ſic anima ſanctificatur. Iſto modo ſanctificatus fuit latro, & aliqui qui mortui fuerunt pro fide. De iſto gradu auctori. Congrega eos quaſi gregem ad victimam, & ſanctifica eos in die occiſionis. Hierem. 12. Secundus gradus eſt illorum. ſ. qui de nona hora conuertuntur ad deum, dimittunt peccata, conteruntur, confitentur, & ſeruant pœnitentiam. Iſte eſt melior, quia deſerunt mundum & peccata, antequam mundus & peccata deſerant eos, & ſanctificantur. Iſto modo fuit ſanctificatus Paulus & Maria Magdalena. Liberati à peccato, ſerui autem facti deo, habetis fructum veſtrum in ſanctificationem. ad Ro. 6. Tertius gradus eſt in baptiſmo, vbi ſanctificatur non ſolùm puer, ſed etiam infideles adulti, quando non fictè accedunt. Peccatores aliquando fuiſtis, ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, ſed iuſtificati eſtis in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti, & in ſpiritu Dei noſtri. 1. ad Cor. 6. Quartus eſt in vtero matris, vt Hieremias, Antequã exires de vulua ſanctificaui te Hierem. 1. Sanctificatus eſt in vtero, quia dicit, Antequam exires de vtero. Quintus gradus eſt maior, & non legitur de beato Ioanne baptiſta: quia per tres menſes ante eius natiuitatem fuit ſanctificatus. Spiritu ſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ. Luc. 1. dicit Chryſoſt. quòd in ſalutatione virginis & Elizabeth, quando exultauit Ioannes in vtero tunc fuit ſanctificatus. Sextus gradus, & ſuper alios omnes eſt ſanctificatio virginis Mariæ, quia nõ quando debuit naſci, nec in vltimo die, nec hebdomada, nec menſe, ſed in eodem die & hora formato corpore, & anima creata, quia tunc fuit rationalis, & capax ſanctificationis fuit ſanctificata. Auctoritas propria. Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei, ſanctificauit tabernaculum ſuum altiſsimus. Nota, fluminis impetus fuit ſanctificatio virginis Mariæ, quia ſanctificatio aliorum ſanctorum non dicitur fluuius, ſed vna gutta gratiæ. Berñ. Cæteris per partes datur gratia ſpiritualis, Mariæ autem tota ſe infudit plenitudo gratiarum. Impetus ſcilicet ſanctificationis, quia eadem hora non expectauit diem, hebdomadam &c. lætificat ciuitatem Dei. ſ. ſanctos angelos. Ratio quia ſi gaudiũ eſt angelis vt dicitur, ſuper vno peccatore pœnitentiã

agente, non mirum ſi fecerunt feſtum de illa quę nunquam peccauit, nec corde, nec ore, minus opere. ſanctificauit tabernaculũ ſuum altiſſimus, ſcilicet virginem Mariam, quæ fuit tabernaculum Dei. Legitur Exo. vlti. ꝙ Moyſes ex præcepto Dei fecit tabernaculũ Quando enim corpus glorioſæ virginis fuit organizatum, & lineatũ, & anima coniuncta corpori per creationem, tunc altiſſimus ſanctificauit tabernaculum ſuum. Scitis qualiter, ſicut conſtructa eccleſia, & nõ ante, intrat epiſcopus ad conſecrandum. Ita de virgine Maria poſtquam corpus fuit organizatum, & anima infuſa, venit epiſcopus. ſ. ſpirituſſanctus qui eam ſanctificauit. Auctori. Poſtquã omnia perfecta ſunt, operuit nubes tabernaculum teſtimonij, & gloria Domini impleuit illud Exod. vlti. Tertia ratio, quia fuit conſeruata firmiter. Ioannes Baptiſta, & Hieremias fuerunt ſanctificati, ſed beata virgo fuit ita firma, ꝙ nec ore, nec corde peccauit aliquo modo. Ideo Dauid dicit, Deus in medio eius, non commouebitur. Moueri & cadere differunt. Cadit homo & proſternitur per mortale peccatũ, & cõmouetur per veniale. Modò nunquam fuit ſanctus quin ceciderit per mortale, vel fuerit motus per veniale, Chriſto & virgine Maria exceptis. De Chriſto non eſt dubium, ſed de virgine Maria dicit ſcriptura, Deus in medio eius, non cõmouebitur, non ſolum non proſternetur. Ideo Bern. Ego puto ꝙ copioſior ſanctificatiõis benedictio quã in alios in vtero ſanctificatis in eam deſcendit, quæ non ſolum ipſius ortũ ſanctificaret, ſed & vitam eius ab omni peccato deinceps immunem cõſeruaret, quod alteri nemini in natis quidem mulierum creditur eſſe donatum. Ergo dignum ꝙ de ſua conceptione materiali dicat virgo in themate. Nondum erant abyſſi. ſ. euangeliſtarum, prædicatorum, apoſtolorum, & eccleſię determinationum, & ego iam cõcepta eram.

De ſancta Lucia *Sermo.*

PRopoſui pro luce habere illam. Habetur verbum illud originaliter in lib. Sap. 7. Sicut tota ſolennitas eſt beatæ Luciæ, ita & ſermo. Pro declaratione huius verbi ſecundum ſenſum quem volo pertractare, & introductione materiæ, inuenio ꝙ deus ſeruat regulã in ſua prouidentia, quod cuilibet ſanctæ perſonæ iuxta proprietates & virtutes quas habitura eſt, ordinat nomen imponi. Ratio, quia tot ſunt virtutes in vita vnius ſancti, ꝙ homo nõ poſſet recordari. Ideo pro noſtra recordatiõe vult vt vocentur nomine, in quo eorum vita ſummariè cõtineatur. Videtur enim deus tenere modum iſtorum magiſtrorum facientiũ libros, vbi in vno verbo deſignatur tota materia libri. Hoc patet primò de Philoſophia, in libro qui tractat de cõditionibus, de potentiis, de proprietatibus animæ, qui dicitur de anima. Item de libro qui dicitur de cęlo & mundo, Itẽ de alio libro, qui tractat de creaturis inferioribus.

Qui dicit de generatione omniũ rerũ,dicitur Geneſis. Item Exodus i.itinerarius , quia loquitur de via filiorũ Iſraël in exitu de Aegypto. Item Leuiticus Græcè,id eſt offertorium Latinè , quia loquitur de ſacrificiis pro peccatis, vel ꝓ beneficiis, vel de ſacrificiis pro victoria. Patet igitur ꝙ qui facit librũ,in titulo ſummariè cõprehendit totum librum,ſiue totã materiam libri.Ita facit Chriſtus. Vita enim hominis quaſi vnus liber,tot comprehendens ſexternos quot habet homo annos,tot capitula quot menſes vel ſeptimanas. Chartæ ſunt dies & noctes.Charta alba eſt dies,& nigra nox,in qua charta natus es,alba vel nigra,in illa incipit liber vitæ tuæ.De iſto libro vitæ humanę dixit deus pater filio. Sume tibi librum grandem , & ſcribe in eo ſtylo hominis. Eſa.8 . Vita hominis eſt maior liber quàm Biblia , vel Decretum, quot anni, quot menſes, quot hebdomadæ, quot dies, quot horæ, ſcribitur enim ſtylo , id eſt libero arbitrio hominis . Quando ergo aliqua perſona debet tenere ſanctam vitam,& virtuoſam,in baptiſmo Deus diſponit & ordinat per reuelationẽ,vel aliãs ꝙ vocetur nomine ſummariè eius vitam continente , Auctoritas Iudicum 13. Dixit angelus ad matrem Sampſonis, Sterilis es,& abſq; liberis, ſed concipies & paries filium,& ipſe incipiet liberare Iſraël, & ſequitur, Peperit filium, & vocauit nomen eius Sampſon, id eſt robuſtus . In eius nomine innuitur tota eius fortitudo . Et de Ieſu Naue dicitur Eccleſ.46.Fuit magnus ſecundũ nomen ſuum. Item de præcone ſuo dicitur prænunciando, Elizabeth vxor tua pariet tibi filium,& vocabitur nomen eius Ioannes. Erit enim magnus coram domino. Luc.1. Per oppoſitum,quando aliquis habet nomen ſignificans bonũ interpretatiuè,vel aliãs,& vita eſt mala,multum diſplicet Deo. Auctorit. Scio opera tua,ſcilicet mala, quia nomen habes ꝙ viuas, & mortuus es. Apoc.3. Dicit gloſa,ꝙ vocabatur Melicus.i.dulcior,& ipſe erat amarus per malam vitam.Ideo Ioães reprehẽdebat eũ.Patet ergo regula diuinę prouidẽtiæ.Cũ ergo beata Lucia in tota vita ſua habuerit proprietates,virtutes,& cõditiones lucis, cõgruè vocata fuit Lucia,quæ dicitur à luce. Quatuor modis nomina denominantur ad ſignificandũ vel per propriã ſignificationẽ, vt hoc nomẽ Paulus pacẽ, vel per deriuationem,vt Lucia à luce,vel per etymologiam,vt Lucia, quaſi Lucina,vel per interpretationem quaſi lucis via . Ideo de beata Lucia,quia ſumit lucis proprietates,dicit thema,& loquitur Chriſt⁹, Propoſui pro luce habere illam,acſi reſponderet quæſtioni quærenti, Quare fuit hoc nomine vocata? Reſpondit, Propoſui pro luce &c. Nota quatuor conditiones lucis,quas habuit beata Lucia, ſcilicet.

Pulchritudinem ſine deformitate.
Amplitudinem ſine tenacitate.
Rectitudinem ſine obliquitate.
Longitudinem ſine retarditate.

Dico

Dico primò, &c. Hoc patet in radio ſolis, qui non ſordidatur, nec inquinatur, licèt tangat multa immunda & corrupta, immo purificat deſiccando, &c. Iſtam conditionem lucis habuit beata Lucia in hac vita, quia nunquam ſordidata fuit per aliquam immunditiam, nec corporalem, nec ſpiritualem, licèt ſtaret inter multas perſonas & infideles, immo purificauit eos. Dicatur cùm eſſet quindecim annorum pulchra in corpore, ſed pulchrior in anima, & eſſet deſponſata, quia antiquitus ſimul ſtabant virginitas & deſponſatio, non tamen modò, maximè inter nos. Ideo ſunt multę quæ grauidæ veniunt ad miſſam. Tunc temporis mater ſua infirmabatur de immunda infirmitate, ſcilicet fluxu ſanguinis, quam paſſa eſt per 18. annos, & quando vidit quòd medicinis naturalibus non potuit curari, cogitate quòd voluit recurrere ad diuinos, & coniuratores. Sed beata Lucia eam retraxit, dicens ſibi hiſtoriam de muliere eandem infirmitatem habente, quæ ad tactam fimbriæ Chriſti curata fuit, vt patet Matth. 9. inducens eam vt ad Chriſtum recurreret. Et mater reſpondit: Filia vbi eſt modò Chriſtus, iam eſt in cælo, quomodo ergo, &c. Mater faciamus quod in nobis eſt, & Chriſtus faciet quod in ſe eſt. Vadamus ad Eccleſiam, & tangatis fimbriam ſui altaris. Et iuerunt ad Eccleſiam beatæ Agathæ, in qua beata Lucia orauit, & rapta vidit cælum apertum, & ſanctos Angelos, & beatam Agatham ſibi dicentem: Soror mea Lucia, virgo Deo deuota, quid à me petis, quod ipſa poteris præſtare continuò matri tuæ? Nam fides tua matri ſubuenit, & ecce ſanata eſt. Ecce Lucia vt lux, non ſuſtinens maculam infidelitatis, vitando diuinos, quia recurrere ad diuinos pro qnauis cauſa eſt macula turpiſsima animæ. Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid ſciſcitemini, nec polluamini per eos. Leuitic. 19. Item non habuit maculam carnalitatis. Nam curata matre humiliter petijt ab ea vt de cætero non nominaret ſibi ſponſum, narrans matri reuelationem quam viderat, & quomodo Agatha propter virginitatem tantum placuerat Deo. Reſpondit mater: Quia matrimonium bonum eſt, & à Deo inſtitutum in Paradiſi terreſtri, & Chriſtus primum miraculũ fecit in nuptijs, ideo filia dimittatis illud propoſitũ, quia fortè tentatio eſt. Reſpõdit Lucia: Mater, matrimonium bonum eſt, ſed melior eſt virginitas. Ideo dimittendo bonũ pro meliori bonum eſt. Virgo Maria & Ieſus ſemper fuerunt virgines. Et mater, O filia, vultis mihi auferre gaudiũ quod ſpero de nuptijs veſtris? &c. Reſpondit beata Lucia: Mater multotiens gaudium nuptiarum vertitur in luctum ad ſemper. Ideo, &c. Et fecit aliam rationem mater, vt haberet filium hæredem de omnibus bonis, redditibus, &c. Reſpondit beata Lucia: Mater, habere filium incertũ eſt, quia multi ſunt in matrimonio qui non habent. Sed hoc eſt certũ, quia ex fine matrimonij mulier perdit meliorẽ theſaurũ quẽ habet. ſ. virginitatem. Ecce

quomodo fuit pura à macula carnalitatis, quia non perdidit virginitatem, quia licèt matrimonium fiat ſine peccato, tamē in eo perditur virginitas. Ideo poſſumus dicere de ea: Nihil inquantum in illam incurrit. Candor enim eſt lucis æternę, & ſpeculum ſine macula Sap. 8. Eſt hic quæſtio. Cùm beata Lucia eſſet deſponſata, &c. An ſit licitum dimittere ſponſum, vel econuerſo. Reſpondeo, tres ſunt gradus in matrimonio.

Primus eſt, incarnatio.
Secundus, deſponſatio.
Tertius, matrimonij conſummatio.

Licèt alia ſint verba iuris, quia ſecundū ius incarnatio, ſpōſalia dicuntur à ſpondeo ſpōdes. i. promitto. Secūdus gradus eſt, quādo per verba de præſenti ſponſantur in facie eccleſiæ, vel aliàs. Iſtud licèt apud nos dicatur ſpōſare, tamē iam eſt verum matrimoniū. Tertius gradus eſt copula carnis. Modò videamus vtrum eſt licitū dimittere ſpōſum, vel ecōuerſo, &c. Et videtur ꝙ ſic, quia beata Lucia ipſum dimiſit. Dico de primo gradu, non debet retrocedere. Nam ille qui retrocedit, peccat mortaliter, & eſt periurus. Sed dimiſſus poteſt contrahere. Dico de ſecundo gradu, ꝙ non poſſunt diuidi aliquo modo, quia iam eſt verum matrimonium, niſi per ingreſſum religionis, ſi non habuerunt copulam carnalem, & tunc facta profeſsione alter poterit cōtrahere. O quot ſunt in mundo, qui ſecretè faciunt matrimonium, &c. & poſt contrahunt cum alijs. Ideo puellę & mulieres caueant à clandeſtinis. Sed dicant: Si vultis me in vxorē, loquimini cum patre, vel parētibus, &c. De hoc matrimonio auctor. His qui in matrimonio iuncti ſunt, præcipio nō ego, ſed dñs, vxorem à viro non diſcedere, & vir vxorem non dimittat. 1. ad Cor. 7. De tertio gradu dico, quòd non poſſunt ſeparari niſi per mortem, licèt de licentia prælati poſsint ſeparari, & intrare religionem, ſed alter in ſeculo manens non poteſt contrahere. Iam non ſunt duo, ſed vna caro. Quos Deus coniunxit, homo nō ſeparet. Mat. 19. Beata autem Lucia erat in primo gradu, & poterat ſeparari à ſponſo propter impedimentum quod dicitur, diſpar cultus, quia eius ſponſus erat infidelis. Dico ſecundò, &c. quia lux in inſtanti illuminat medium, & dat lumen ſine ſui diminutione, vt patet de candela accenſa. Iſtam conditionem habuit beata Lucia per opera miſericordiæ & pietatis, dando eleemoſynas. Ad practicam. Poſtquā enim obtinuit à matre quòd ſibi nō nominaret ſponſum, alia die humiliter petijt à matre, dicens: Iſtud quod mihi datura eras eunti ad hominem mortalem ad corruptionem, da mihi eunti ad Dñm Ieſum Chriſtum integritatis meæ cuſtodem. Filia, Chriſtus non indiget aliquo, quia Dñi eſt terra, & plenitudo eius, &c. Et Lucia: Non indiget aliquo in ſua perſona, ſed in membris, ſcilicet pauperibus, dicens: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Et mater: Tege primò oculos

Tres in cōiugio grades.

Ob diſparē cultū poſſunt ſpōſalia prima diuidi.

los meos, & poſtea facias de omnibus facultatibus quicquid vis. Dicatur quomodo antiquitus erat conſuetudo quòd hæres primogenitus clauderet oculos ex ſingulari officio . Auctoritas de primogenito Iacob,qui fuit Ruben,ſed ex delicto perdidit primogenituram,& data fuit Ioſeph. Dixit deus Iacob: Ioſeph quoque ponet manus ſuas ſuper oculos tuos.Geneſ.46. In ſignum quòd eſſet hæres.Idem de Thobia: Reuerſus eſt autem ad ſoceros ſuos,inuenitque eos incolumes in ſenectute bona, & curam eorum geſsit, & ipſe clauſit oculos eorum, & omnem hæreditatem domus Raguelis ipſe percepit. Thob.14. Ex iſta conſuetudine dixit mater: Tege primùm oculos meos, quaſi dicat vulgare prouerbium: Nemo debet ſe exuere, quouſque velit ire ad lectum ad dormiendum.Reſpondit beata Lucia:Non eſt magnum dare Deo quod ferri non poteſt:viuens ergo da Chriſto quod poſsides,quia illud eſt meritum. Obtenta autē à matre permiſsione incœpit diſtribuere & vendere iocalia,& dare in eleemoſynis,&c.Dum autem iocalia venderentur, ſponſus cognouit,& venit ad nutricem,petens quare illa vendebantur.Nutrix autem Chriſtiana & deuota reſpondit ſapienter,dicens,quòd vnam magnam vellet emere hæreditatem.Ipſa intelligebat de gloria cæleſti,quam ſponſa volebat emere,vt ſibi & cunctis bene eſſet.Ipſe autem vt carnalis non intellexit de gloria,ſed de baronia aliqua,iuit ad videndū eam,vt ſciret territoriū,&c. Dicatur quomodo ſe reputauit deriſum quando intellexit.Ecce quomodo habuit ſecundam lucis proprietatē, dans & diſtribuens,&c.rectè tenuit cōſilium Euangelicæ perfectionis: Si vis eſſe perfectus,vade & vēde omnia quæ habes,& da pauperibus,& veni & ſequere me. Mat.19.Moraliter. Vos ex neceſsitate non tenemini quicquid habetis dare nec dimittere.Dimittere enim diuitias in triplici gradu.

Primò,totaliter derelinquendo.
Secundò,miſericorditer diſtribuendo.
Tertiò,liberaliter reſtituendo.

Primus gradus competit religioſis,qui ex voto ſe obligarunt ad conſilia euangelica ſeruanda nihil habere proprium.Benedictus eſt ille qui poteſt dicere cum Petro:Ecce nos reliquimus omnia, &c. Matth.19. Nota cùm dicit,omnia,quia qui totū dicit,nihil excludit. omnia,ſcilicet diuitias,honores,dignitates, familiaritates,omnia habita & habenda.Quantū ad ſecundum gradum,diſtribuendo,& hoc conuenit omnibus,maximè autem clericis.Non eſt neceſſariū eis dimittere beneficia,niſi ſimoniacè ſint habita,nec redditus,ſed nō debent congregare,quia qui habet fontem in domo, non oportet facere ciſternam. Bern̄. Quicquid clerice de facultatibus eccleſiæ tibi retinueris,præter ſimplicem victum & veſtitum, furtum facis, ſacrilegium committis. Quantum ad tertium gradum, conuenit vſurarijs, raptoribus,latronibus,& omnibus qui ſciunt ſe aliquid habere de malo iuſto,tenētur *Egregia Bernardi ſententia.*

reſtituere illis à quibus receperunt, ſi eſt certum. De incertis autem ſecundum conſilium boni confeſſoris, reſtituere vſuras, furta ſecreta, rapinas, ſeruitoribus ſolidatam, eleemoſynas mortuis, iuxta eorum voluntates. Reddite ergo omnibus debita. Nemini quicquam debeatis: ad Roma. 13. Dico tertiò, &c. Nam rectè mittit & dirigit radios ſuos, vt patet in radijs ſolaribus & candelæ. Iſtam proprietatem habuit beata Lucia, quæ in omnibus ſuis operibus habuit ſuam intentionem, ſcilicet rectam, nec amore, odio, nec fauore ſeu timore, aliquando deuiauit ad practicam. Dic quomodo omnia poſtquam diſtribuit, conduxit quandam domunculam, viuens proprijs manibus vt beguina. Venit ſponſus ad nutricem, dicens: vbi erat illa baronia, &c. Et illa declarauit ſibi totum. Ille autem videns ſe confuſum & deluſum, accuſauit eam, imponens ei titulum Chriſtianitatis, &c. quòd contra legem Auguſtorum viueret. Paſchaſius autem præfectus vocauit eam, quærens ab ea vbi eſſet patrimonium. Quæ reſpondit, ſe conſtituiſſe in loco tuto. Et iudex, Tu patrimonium tuum cũ corruptoribus expendiſti. Quæ reſpondit: Corruptores corporis & animę nunquam cognoui. Et Paſchaſius: Sacrifica dijs, aliàs, &c. Reſpondit beata Lucia: Ego per tres annos non ceſſaui ſacrificare Deo quicquid habui, modò quia nihil ſupereſt, me ipſam offero, faciat de hoſtia ſua quicquid voluerit. Et iudex: Iſta verba potes dicere Chriſtiano. Mihi autẽ qui principum decreta cuſtodio, iſta fruſtra proſequeris. Et Lucia: Tu principũ leges attẽdis, ego dei leges attẽdo. Tu illos times, ego Deum timeo. Tu illis placere deſideras, ego Deo. Et Iudex: Ceſſabunt verba cũ peruentum fuerit ad verbera. Et Lucia: Ancilla Chriſti ſum, qui dixit: Spiritus ſanctus loquitur in vobis, & ideo nõ ceſſabũt. Et Iudex: In te ergo eſt Spiritus ſanctus. Reſpondit & noluit dicere quòd ſic, vitando vanam gloriam, ſed dixit: Apoſtolus dixit, quòd caſtè viuentes templum ſunt Dei, & Spiritus ſanctus habitat in eis. Et Iudex: Ego te duci faciam ad lupanar, vt à te recedat Spiritus ſanctus. Reſpõdit: Si me inuitam violari feceris, caſtitas mihi duplicabitur ad coronã. Dicatur hiſtoria quomodo non potuit moueri. Nota, quòd virginibus datur vna corona virginitatis, quando cuſtodiunt virginitatem non ſolũ in corpore, non faciendo actum, ſed in membris omnibus, in ore non loquendo de illa materia, &c. in oculis, auribus, manibus, &c. ſed ſi eis fiat violentia, ipſis non conſentientibus, datur alia corona. Ideo dixit: Caſtitas mihi duplicabitur ad coronã. Ecce quomodo habuit rectitudinem intentionis ſine obliquitate. Rectas facite in ſolitudine ſemitas Dei noſtri. Eſa. 40. & Luc 3. Moraliter contra mulieres meretrices. quæ ſunt in hoſpitijs, &c. digni ſunt morte non ſolùm qui faciunt ea, ſed etiam qui conſentiunt facientibus. ad Roma. 1. Glo. Auguſtini, Conſentire dicuntur, qui debent & poſſunt corrigere, & non faciunt. Et 17. quæſt. 4. Omnes. j. Pari pœna agen-

tes

tes & conſentientes comprehendit. Et 23. quæſtion. 3. Qui poteſt. Vbi dicitur: Qui poteſt obuiare & perturbare peruerſos, & non facit, nihil eſt aliud quàm fauere impietati eorum. Dico quartò, &c. quia lux ſubitò emittit radios. Verbi gratia. De ſole, qui quando oritur, in primo mittit radios ad occidentem, idem de cæreo illuminato. Iſtam conditionem ſiue proprietatem habuit beata Lucia, quia in inſtanti per martyrium anima ſua intrauit in cælum empyreum. Ad practicam, &c. Dicatur quomodo Paſchaſius fecit præconizationem, quòd quicunque vellent peccare cum tali domicella venirent ad lupanar, &c. O quot milui venerunt ad cadauer, & cùm vellent eam ducere ad lupanar, non potuerunt eam remouere, &c. Dicatur de oleo feruenti ſuper eam, &c. Ecce quomodo habuit conditiones ſiue proprietates lucis, ita etiam lucis effectus in illis qui habent ad eam deuotionem, illuminando mentem, oculos animæ & corporis, & calefaciendo voluntatem & deuotionem erga Chriſtum. Deo gratias.

De ſancto Thoma Apoſtolo *Sermo.*

T*Homas vnus ex duodecim, qui dicitur Didimus*. Io. 20. & recitatum eſt in euangelio hodierno. Sicut tota ſolemnitas hodierna eſt beati Thomæ Apoſtoli, ita etiã & ſermo. Sed ſalutetur prius virgo Maria. Verbum thematis eſt reſponſio quæſtionis quã poſſent facere ignorantes dicendo: Quod feſtum eſt hodie, & iſte ſanctus quomodo vocabatur? & qualis dignitatis fuit? Reſpondet thema: Vnus ex duodecim, &c. Et eſt quaſi deſcriptio, continens nomen & conditiones S. Thomæ. Quæſiui amore veſtri virtutes apoſtoli huius tam in hiſtoria euangelij quàm in legenda. Inueni de eo ſex magnas virtutes, tres enim colliguntur ex textu euangelij Ioannis, aliæ tres de eius legenda, quæ ſubtiliter & ingenioſè poſſunt notari in themate iuxta ſingula verba.

Prima eſt alta charitas, quia Thomas.
Secunda vera humilitas, quia vnus.
Tertia clara fidelitas, quia ex duodecim.
Quarta caſtimonia gratioſa, quia qui.
Quinta miſericordia copioſa, quia dicitur.
Sexta patientia virtuoſa, quia Dydimus.

Ecce hîc tota noſtra materia comprehendens totam vitã ſancti Thomæ, &c. Dico primò, &c. Alta charitas quæ eſt amor & deuotio ad Deum ſuper omnia, de qua dicam vobis duodecim gradus. Et videbitis in quo gradu charitatis fuit beatus Thomas. Primus gradus eſt quando habet tantam charitatem ad Deum, quòd totum intellectum dat Deo ad cogitandũ & cõtemplandũ. Iam ſcitis quomodo res valde dilecta ſępè cogitatur, & nõ facilè obliuiſcitur, vt patet de filio, &c.

Secun-

Secundus gradus altior, quando non ſolũ intellectus, ſed etiã voluntas deſiderat honorẽ dei & eſſe cum eo, quia res amata eſt multũ deſiderata. Tertius quãdo homo recordatur de beneficijs creationis, redẽptionis, iuſtificationis &c. Voluit enim ſuſpẽdi ne aliquis ſibi obediẽs &c. Quartus in ore loquẽdo, nõ vanitates, nec mendacia, ſed loqui de deo orando, nõ iurando, legendo, vel prædicando, quia libẽter homo de re valde dilecta loquitur. Quintus in oculis ad plorandum ex Chriſti paſsione, & Chriſti cõpaſsione, & ex peccatorũ remiſsione. Sextus in auribus, audiendo miſſas cum deuotione, quia libenter audit homo noua de re dilecta. Septimus in manibus, ex eleemoſynarum largitione amore ſui. Octauus in tibijs et pedibus, peregrinando amore ſui. Nonus in toto corpore, in ieiunijs, cilicio, diſciplinis, cauẽdo à delicijs luxuriæ. Decimus, dare diuitias & bona tẽporalia amore ſui, & viuere in paupertate apoſtolica. Vndecimus, renunciare honoribus & dignitatibus huius mundi. Duodecimus & ſuper omnes, quando amore ſui homo dat vitam corporalem, quãdo homo eſt ita philocaptus de deo, quòd amore ſui homo ſuſtineret mortẽ antequã aliquid faceret contra eum. Si enim homines mundani pro vna muliere vana ſuſtinent &c. quanto magis pro deo &c. Et iſte eſt maior & altior gradus charitatis. Maiorem charitatẽ nemo habet vt animã ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Ioan. 15. Nullus eſt tam bonus amicus ſicut Chriſtus. Iſta dicitur alta charitas. In iſto gradu fuit beatus Thomas. Diceret aliquis. Etiam & alij apoſtoli. Dico quòd nõ ita excellenter in caſu quẽ dicã vobis. Legitur Ioan. 8. quòd cum Chriſtus prædicaſſet Iudæis de ſua æternitate & diuinitate, Iudæi voluerunt lapidare Chriſtum tanquam blaſphemum, ſed quia nõdum venerat hora ſuæ paſsionis, nec tali morte erat moriturus, dicit Ioannes quòd abſcondit ſe, id eſt fecit ſe inuiſibilem, & iuit ad aliam prouinciã, ſcilicet Gallileæ. Sed cùm tẽpus paſsionis appropinquaret, dicit apoſtolis, Eamus iterum in Iudæã. Io. 11. Cogitate quando apoſtoli qui erãt adhuc timidi audiuerunt &c. & dixerunt Chriſto, Rabbi nunc quærebant te Iudęi lapidare, & iterum vadis illuc? Thomas autẽ ſup alios dixit. Eamus & nos, & moriamur cum eo, quaſi dicat. Nunquid glorioſius nos poſſumus mori? In iſto caſu omnes apoſtoli timuerũt pręter beatũ Thom. Ecce quomodo erat in altiori charitate. Iſte gradus charitatis oſtẽditur in hoc quod dicitur Thomas, quod Hebraicè interpretatur abyſſus, quę eſt profunditas obſcura & immenſurabilis, & fuit in eo cõpleta prophetia Dauid dicẽtis. Abyſſus abyſſum inuocat dicens, Eamus & nos &c. mors enim abyſſus erat ante Chriſti paſsionem, quia per eam omnes deſcendebant in abyſſum inferni, in voce catharactarum. No. catharactæ ſecundũ primam ſignificationẽ ſunt oſtia ſiue aperturę acutæ fluuiorum, vnde aqua fluit, vt patet de Nilo fluuio Aegypti, & quando aqua exibat, faciebat ſonũ. Tranſumptiuè

autem

autē nubes dicuntur catharactæ. Catharactæ cæli apertæ ſunt, & facta eſt pluuia ſuper terram. Gen. 7. Figuratiuè autem apoſtoli dicuntur catharactæ, ſecundum beatum Aug. in gloſſa ordina. ex abundantia aquarum. ſ. doctrinarum euangelicarum cum magnis vocibus prędicando, quas doctrinas Deus miſit in hunc mundū ſterilē, per apoſtolos ad fructificandum. Vox autem catharactarum. i. apoſtolorum, fuit tremuloſa, quando dixerunt Chriſto. Rabbi, nunc Iudæi &c. Sed abyſſus, id eſt Thomas, abyſſum. i. mortē inuocat. ſ. ſuper vocē catharactarum. ſ. apoſtolorum di. Eamus & nos, & moriamur cum illo. Moraliter hîc multi ſunt ſimiles apoſtolis, & nō beato Thomæ, quia multi ſunt qui nō audent ire cum Chriſto per bonam vitā, qui timēt lapidari cum apoſtolis. Lapides duri ſunt, verba deriſoria, & truffæ, quæ fiunt à malis ad infernū euntibus cū Iudæis. Multi religioſi ſunt & clerici, qui nō audēt ſequi Chriſtum, ne dicatur eis: Hipocrita &c. ſed ſicut Thomas nō timeamus, dicendo, Eamus & nos. ſ. per bonam vitam, & per pœnitentiā, moriamur cū ipſo. Vultus cognoſcere debilitatem illorum, qui iſto timore nō ſequuntur Chriſtum? Dicatur ſimilitudo de puero paruulo, qui mittitur à patre, qui videns catellū in via latrantē, non audet tranſire, cū tamen nō poſſet ſibi nocere. Multi ſunt hodie in iſta ſtultitia, quia pater noſter Ieſus Chriſtus, & mater noſtra eccleſia ſancta mittit nos vt portemus iocalia bonę vitæ, vſq; ad portam paradiſi, quę eſt mors, & multi ſunt qui nō audent tranſire ex latratu caniculorum. i. malarum perſonarū timore, de quibus dicit Dauid, Sagittę paruulorum factæ ſunt plagæ eorum, & infirmatæ ſunt cōtra eos linguæ eorum. Pſal. 63. Nota de ſagittis & baliſtis puerorum. Sagittę ſunt quaſi paleæ, quæ nō interficiunt muſcam. Tales ſunt linguæ obloquentium, infirmitate. i. debilitate contra eos. ſ. bonos, ideo requiritur ſolum ꝙ intentio ſit bona, & dicere cum apoſtolo, Magnificabitur Chriſtus in corpore meo ſiue per vitam ſiue per mortem, mihi autem viuere Chriſtus eſt, & mori lucrū. ad Phil. 1. Dico ſecundò de eius vera humilitate. Videamus vera humilitas vnde procedit. Sciendum ꝙ ſicut ſuperbia venit in cor cogitando proprias excellētias, ita humilitas venit in cor cogitādo proprios defectus. Verbi gratia. Quādo homo cogitat ſuum genus magnum, & nobile &c. cor eius mouetur ad ſuperbiā &c. Sed ſi cogitet defectus di. O miſer ego ſum generoſus ſecundum corpus, ſed ſecundum animā ex peccatis meis ſum turpis & deformis. Idem de pulchritudine et diſpoſitione corporis, de qua multi habent ſuperbiam, & vanam gloriam. Sed cogita quomodo anima eſt turpis & maculata. Idem cogitādo, quod nō habet magnas diuitias, redditus, poſſeſsiones &c. ſed cogita quomodo in anima es pauper, ſine meritis, quomodo nudus apparebis coram Deo in morte, & ſic humiliatur homo. Idē qui ſuperbit de ſcientia di, O miſer, deus dedit mihi magnā ſcientiam, & ego habeo malā conſcien-

conſcientiā, & humiliaberis cogitando defectus, ſicut pauo quando reſpicit caudam pulchrā, & plumas pulchras, ſuperbit, ſed quādo reſpicit pedes turpes & deformes, humiliatur, & deponit caudā. Ita de illis qui habēt ſuperbiā, reſpiciēdo plumas vanitatis &c. Sed quando reſpiciunt pedes. ſ. peccata, & vilitates, & defectus, humiliātur. Ideo. b. Ber. definiens humilitatē per cauſſam dicit, Humilitas eſt veriſsima proprij defectus cognitio. Qui ergo vult humiliari, ſæpe cogitet proprios defectus. Iſtam virtutē humilitatis habuit b. Tho. ſuper omnes alios apoſtolos in caſu quem vobis dicā. Dominus Ieſus Chriſtus in nocte paſsionis facta cœna recipiēs cōgeriū ab apoſtolis, cōſolabatur eos inter alia dicēs eis, Quò ego vado ſcitis, et viā ſcitis. Dixit ei Tho. Domine, neſcimus quò vadis, & quomodo viā ſcire poſſumus? Io. 13. Apoſtoli autē tacebāt, vt quaſi gauderent, quia Chriſtus commendabat eos de ſcientia, & tamen neſciebāt quò Chriſtus ibat, vel quia verecūdabantur petere quò ibat, ne viderētur ignari. Sed b. Thom. cognoſcēs & confitens defectū ſuū pro ſe & pro alijs dixit. Domine, neſcimus quò vadis, & quomodo poſſumus viam ſcire? Eſt hîc queſtio. Chriſtus dicebat, Quò ego vado ſcitis &c. Tho. dixit, Domine neſcimus quò vadis, videtur quòd alter ipſorū dicat falſum. Reſpōſio, Terminus ad quē Chriſtus ibat erat doloroſa paſsio. Nōne hęc oportuit pati Chriſtū, & ita intrare in gloriā ſuā, Luc. 24. Chriſtus verò multoties prædicauerat de ſua paſsione & reſurrectione, ideo apoſtoli ſciebant viā & terminū, & hoc dicebat Chriſt⁹, Quò ego vado ſcitis, & viā ſcitis, ſed apoſtoli neſciebant ꝙ Chriſtus iret ad illū terminū, nec per illā viā, ſicut verbi gratia, ſi dicerē vobis, habeo ire ad talē locū, & dicerē vobis, Quò ego vado ſcitis &c. Sic de apoſtolis, neſciebant viam. &c. quia neſciebāt quòd per viā paſsionis Chriſtus iret ad gloriā reſurrectionis. Ideo dixit, Quomodo poſſumus viā ſcire? Ecce magna humilitas. b. Tho. Ideo dicitur vnus. i. ſingularis inter alios ad cognoſcendū propriū defectū. Et videtur in eo cōpleta fuiſſe prophetia illa, Vnus eſt. ſ. Thomas apoſtolus ſingularis. ſ. in collegio apoſtolorū, & ſecundū nō habet, qui ſcilicet cognoſceret defectū, nō filiū, nō fratrē. Filius eſt Ioannes euāgeliſta, de quo Chriſt⁹ dixit virgini. Ecce filius tuus. Frater Petrus, quia ſicut frater fratri cōmittit domū, ita Chriſtus Petro cōmiſit eccleſiam. Nec alij apoſtoli cognouerūt defectum ſuū, niſi beatus Thomas, & ideo dicit, Et tamen laborare non ceſſat. Eccl. 4. ſupple ſcire veritatē di. Domine, neſcimus quò &c. Moraliter inſtruimur hîc exēplo beati Thom. ne verecūdemur cōfiteri noſtram ignorantiā, & petere dubia ab illis qui ſciunt. Quia iſta ſuperbia quæ eſt in mūdo, ſcilicet verecundia, de dubijs certificari, ne homo reputetur ignarus, multa mala facit. Verbi gratia. Multi neſciūt ſe ſignare, et verecūdantur petere. Idem de Pater noſter, Aue Maria, Credo in deum &c. Itē quot clerici qui errāt in formis ſacramentorū, & quæ dānatio?

Reſpōdetur tacitæ quæſtioni.

...itio ... li- (margin, cropped)

ratio? & ex verecundia nolunt petere &c. Itẽ quot notarij ignorãtes, qui recipiunt cõtractus, & neſciũt clauſulas & c. nihil valebit inſtrumentum vel teſtamentum. Et ideo ſequuntur quæſtiones & diuiſiones. Item quot malæ ſententiæ, quot falſæ aduocationes ex ignorantia, & nolunt petere ab antiquis iuriſtis. Item quot mortes ſequũtur ex ignorantia medicorum, & nolunt petere, ſed &c. Item quot errores prædicantur à religioſis vel clericis ex ignorantia, & nolunt petere, immo verecundantur ſermones prædicare alterius, ſed vadunt ad concordantias. Ber. Veniant, vel nõ habeo ſermonem. Item quot ieiunia franguntur & feſta ex ignorantia, quia non fuerunt in miſſa in dominica &c. Ideo dicit ſcriptura talibus. Vę qui ſapientes eſtis in oculis veſtris, ſed non dei nec gentium, & coram vobiſmetipſis prudentes, Eſa. 5 Ideo deponatur talis verecundia damnata, tenendo cõſilium Moyſi dicentis, Interroga patrẽ tuum, et annunciabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi. Deut. 32. Dico tertiò clara fidelitas. Fidelitas enim non eſt obſcura quando in corde credit quod dicit ore, ſicut Dauid dicit Pſal. 115. & Paulus 2. ad Corinth. 4. dicit, Scriptum eſt, Credidi, ſcilicet in corde, propter ꝙ locutus ſum. et nos credimus. proprer quod & loquimur. Iſtam habuit beatus Thomas ſuper omnes alios Apoſtolos in iſto caſu. Poſtquam enim Chriſtus ſurrexit à mortuis, apparuit apoſtolis, ſed non erat ibi beatus Thomas, Apoſtoli autem gauiſi ſunt viſo domino, habuerunt enim fidem reſurrectionis in corde, ſed non legitur aliquid eos dixiſſe ore. Apoſtoli autem dixerunt Thomæ quomodo viderunt dominum. Qui dixit eis, Niſi videro in manibus eius fixuram clauorum, et mittam digitum meum in locum clauorum, non credam. Ioan. 20. Deinde poſt dies octo iterum apparuit eis Ieſus, & Thomas erat cum eis, quibus ſalutatis dixit Thomę. Infer digitum tuum &c. qui credidit in corde, & locutus eſt ore clamando di. Dominus meus & deus meus. Dicunt Auguſt. & Gregor. quòd Chriſtus voluit vt palpando probaret, vt ſequentes confirmaret. Non legitur quod aliquis apoſtolorum poſt Chriſti reſurrectionem ita confiteretur fidem diuinitatis Chriſti, deus meus, et humanitatis, & dominus meus. Ideo dicitur ex duodecim. Ratio eſt, Chriſtus enim volens oſtendere claritatem fidei apoſtolorum dixit, Nõne xij. horæ ſunt diei? Io. 11. Dies clara eſt Chriſtus. Duodecim horæ claræ huiuſmodi diei ſunt 12. Apoſtoli. Inter quos beatus Thomas in hoc quia ore confeſſus eſt fidẽ, fuit clarior. Hoc patet auctoritate eccleſię, quæ apoſtolos nominãdo in ſacro canone ponit Thomã ſexto loco di. Petri. Pauli, Andreę, Iacobi, Ioãnis, Thomę, vbi ſexto loco ponitur Thomas. Iacob⁹ verò 7. et Matt. decimo loco ponitur. Modò clarũ eſt quòd quãdo dies habet 12. horas, hora ſexta diei clarior eſt, & fuit hora quãdo Chriſt⁹ dixit, Si quis ambulat in die, nõ offendit, quia lucẽ hui⁹ mũdi videt Io. 10. Sic Thom. ambulauit in luce claræ fidelitatis.

Morali-

Moraliter in hoc mũdo oportet habere claram fidelitatẽ in corde credendo, & in ore loquendo, & fidem cõfitendo, dicendo, Credo in deum, manè & ſerò, cũ proteſtatione, ſicut miles faciens regi homagiũ, talis virtute fidei ad bonum finem venit. Auctoritas, Corde creditur ad iuſtitiã, ore autem confeſsio fit ad ſalutem, ad Ro. 10. Tres virtutes aliæ ſunt de legenda ſiue de hiſtoria. Dico quartò &c. caſtimonia gratioſa, fuit enim caſtiſsimus intantum, ꝙ loquẽdo verbis impreſsit voluntatẽ caſtitatis in cordibus audientium, quia verba recipiunt ſaporẽ à proferente. Si proferẽs ſuperbus fuerit, verba recipiũt ſaporẽ ſuperbiæ. Si humilis, humilitatis, & ſic de alijs. Dicatur quomodo poſt pentecoſtẽ apoſtoli diuiſerunt ſibi mundũ ad prædicandum. Dicatur hiſtoria quomodo beatus Thomas iuit ad Indiam, & dum iret fuit in quadã ciuitate, & audiuit præconẽ di. quòd omnes qui eſſent in ciuitate eſſent in conuiuio de nuptijs filiæ regis ſub pœna indignationis. O dixit beatus Thom. Nõ poſſumus etiam eſſe ibi? & fuit in nuptijs, & ſicut erat malè indutus, cogitate quòd fuit de vltimis. Iam ſcitis in nuptijs quot diſſolutiones et exceſſus fiunt. Quod vidẽs beatus Thomas, per quandam feneſtrã reſpiciens, cælum contemplabatur, ſiue cõtemplando flebat. Quod videns vnus qui ſeruiebat de aqua, percuſsit eum alapa dicẽs. Iſte proditor cõfundit regẽ, omnes lætantur & gaudent, & ipſe plorat. Subitò beatus Thomas, vt tangit Aug. habuit reuelationem de punitione percutientis. Ad quẽ dicit beatus Thomas nõ ad vindictã, ſed dixit vt diuina virtus manifeſtaretur corã omnibus. Antequã ſurgemus, manꝰ tua per os canis portabitur huc. Quod ita factum eſt, vel fuit &c. Ex iſto miraculo rex voluit vt benediceret ſponſum & ſpõſam, qui adhuc erant virgines, & benedixit eis di. Domine Ieſu Chriſte amator caſtitatis & puritatis da benedictionẽ tuã ſuper iſtos &c. Subitò enim corda eorum fuerunt ita alterata, intantũ quòd fecerunt votũ virginitatis. Ecce virtus ſuæ caſtimoniæ quid fecit. Et baptizauit eos, & fuerunt ſancti, & multi fuerunt ibi conuerſi, Ecce caſtimonia gratioſa de ipſo tranſiens ad alios. Ideo dicitur qui. Qui enim ſcribitur tribus literis, ita caſtitas cõſeruatur cũ tribus, ſcilicet in corde nõ deſiderando illud &c. nec ore loquendo, nec corpore faciendo. De iſto qui, auctoritas. Qui diligit cordis munditiã. propter gratiam labiorum habebit amicũ regẽ. Prouer. 22. Moraliter audiuiſti quòd illi ſponſi virgines venerunt ad matrimonium. Videatis modò quomodo veniũt, quia niſi perquiſierint omnia lupanaria. Dauid Pſalm. 13. Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt, non eſt qui faciat bonũ, ſcilicet caſtitatis, nõ eſt vſq; ad vnũ, ſcilicet de adultis. Domicelle credo ꝙ veniunt virgines, vtinã nõ mentiar. Ideo perdunt gratiam dei in matrimonijs. Ideo Chriſtus, Sint lũbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes, id eſt bona opera in manibus veſtris. Luc. 12. Dico quintò &c. ſcilicet miſericordia copioſa, opere & verbo prædicando

cando vt facerent eleemoſynas, quia tales nunquam ſunt egentes. Dicatur quomodo quando fuit in India, rex volebat fabricare palatium, tunc Thomas habuit occaſionem, & dixit regi quòd ipſe erat magiſter &c. dicens quod faceret fundamenta quæ non poſſent dirui, nec parietes,& quòd palatium eſſet inexpugnabile,& non mentiebatur,quia loquebatur ſpiritualiter. Fundamenta ſunt articuli fidæi. Fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt,quod eſt Chriſtus Ieſus. Glo.i. fides Ieſu.1.ad Corin.3. Parietes ſunt virtutes.Feneſtræ ſunt contemplationes.Tectum eſt charitas. Rex autem erat totus carnalis, & non intelligebat. Et quia erat receſſurus à regno, tradidit magnas pecunias beato Thomæ, & dedit ſibi vnum ſcutiferum vt cuſtodiret pecunias &c. Thomas autem intra ſe dixit, Oportet primò me conuertere iſtum &c. & ita fecit. Deinde obtenta litera à rege,quòd in toto regno & ciuitate fieret illud quod Thomas præciperet. Tunc beatus Thomas incępit predicare Chriſtum,& ædificare eccleſias de illis pecuniis,in tantum quòd acquiſiuit Chriſto magnam multitudinem gentium. Cũ autem rex rediret, obuiantibus ſibi ſuis de regno quæſiuit de palatio &c. Reſponderũt, de quo palatio? nihil eſt. Rex verò reputauit ſe deceptum. Ideo cœpit & incarcerauit beatũ Thomam. Dicatur de reſurrectione fratris regis &c. Ecce de ſua miſericordia copioſa. Ideo dicitur. Qui dicitur.i.famoſe nominatur, quia perſonæ miſericordes famoſæ nominantur. Auctoritas. Dicit Chriſtus de Magdalena quæ fuit miſericors. In toto mundo dicetur, id eſt, nominabitur quòd hæc fecit in memoriam eius. Moraliter credo quòd nullus veſtrum eſt quin in cælo vellet habere palatium, & non curatis ædificare, ſed ædificatis hic palatia,domos, cameras, quæ deſtruentur in breui. Edificate ergo in cælo vnam cellam,fundatur enim eleemoſynis. Si magnas eleemoſynas facitis, magnam domum habebitis, ſinautem, remittet vos ad hoſpitale miſerorum.ſ.ad infernum. Ideo auiſetis vos vt habeatis domum vbi ſemper habetis ſtare. Dicunt viatores quòd vna mala nox leuiter tranſit,ſed ſemper ſtare &c. Auiſa, Ideo Apoſtolus.2.Corinth.5. Scimus quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſſoluatur, quòd ædificationem à deo habemus domum non manufactam,ſed æternam in cælis. Dico ſextò &c. Patientia virtuoſa eſt quando pro Chriſto homo eſt paratus ſuſtinere patienter iniurias verboſas,vel etiam in operibus.ſ.mori pro Chriſto. Ideo Chriſtus, Trademini à parentibus,& fratribus, & cognatis, & amicis,& morte afficient ex vobis, & eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum &c. In patientia veſtra poſsidebitis animas veſtras. Luc 1. Dicatur eius martyrium, quod fuit in vltimo Indiarum, vbi adorabant Solem tanquam deum, quia non videbant pulchriorem creaturam. Beatus autẽ Thomas incœpit prædicare contra iſtum er-

 torem,

rorē. De hoc vide in ſermone Symonis & Iudæ. Dicatur quomodo volebant quod diſcalciatus iret ſuper laminas ferreas ignitas. Et ſignans ſe ſigno crucis, fons erupit, & eas extinxit. Secūdò fuit poſitus in furno ferreo ignito, in quo ſtetit per diē orando ac ſi eſſet in prato. Tunc dixit quidam incantator. Deus ſuus conſeruat eum, ſed faciamus ꝙ faciat aliquid contra dominum ſeu deum ſuum, & dimittet eum. Tunc duxerunt eum ad templum Solis vt adoraret per vim, tūc non fuiſſet peccatū ſi vi adoraſſet, quia peccatū, ideo peccatū, quia voluntariū. Et dixit, ego adoro non Solē, ſed deum, non creaturam, ſed creatorē. Et præcepit dæmoni vt egrederetur de Idolo, & cōminueret, & ita factū eſt. Quod vidētes pontifices tēpli, & ſacerdotes, lāceis interfecerunt eum &c. Ideo dicitur Didymus .i. Deo dubius, vel geminus, id eſt duplicatus. Angeli enim ſunt ſimplices, nos autem ſumus gemini, quia habemus ſpiritum vt angeli, & carnem ſicut animalia. Spiritus quidē prōptus eſt. ſ. ad patiendū, caro autē infirma. Mat. 26. vel dubius, quia caro dubitat mori. Moraliter ſi tantū Deo cōſtitit paradiſus, & Apoſtolis amicis Dei, quid faciemus nos, quo precio ememus? Simus pœnitentes, vt ad ſuam perueniamus ſocietatem. Amen.

In vigilia natiuitatis Chriſti. Sermo.

Expectabo deum ſaluatorem meum. Mich. 7. Hodie virgo Maria expectabat natiuitatem filij Dei, quia licèt virgo ſemper expectaret deum, & in nullo alio ſperaret, ſingulariter tamen modò in partu expectabat videre quatuor de filio ſuo, ſcilicet.

Primò natiuitatem gaudioſam.
Secundò maieſtatem virtuoſam.
Tertiò dignitatem copioſam.
Quartò poteſtatem glorioſam.

Et qui ſubtiliter vellet prædicare eſſet nimis longus. Iſta quatuor notantur in themate in quo ſunt quatuor dictiones. Primū in prima. Secundum in ſecunda &c. Dico primò &c. ſ. natiuitatē gaudioſam, & magis modò quā in alio tempore. Ratio, quia inuenimus ꝙ virgo Maria concepit filium Dei die 25. Martij, eadē. ſ. die qua Adam fuit formatus de terra virgine, & patre Deo. Virgo dicitur perſona quæ nunquam ſenſit corruptionem, nec in corde deſiderando, nec in ore loquendo, nec in corpore operando actum illum. Talis erat tunc mater Adæ. ſ. terra, quia quando Adam fuit formatus, adhuc in terra nullum peccatum fuerat commiſſum. Tali die voluit Chriſtus in vtero matris formari opere ſpiritusſancti. Primus homo de terra terrenus. Secundus homo de cælo cæleſtis. 1. Corin. 15. Nota. Adam dicitur hic primus homo, verum eſt, ſed ꝙ Chriſtus fuerit ſecundus, quomodo eſt verū, cū tot fuerint homines in mundo? Reſpondeo, ꝙ Adam fuit

primus. Chriſtus verò ſecundus, quia ambo fuerunt principiũ vnius generationis. ſ. Adã fuit principium de generatione carnali, Chriſtus verò de generatione ſpirituali. Ideo dicebat Chriſtus Chriſtianis. Omnes vos fratres eſtis, & patrẽ nolite vocare vobis ſuper terrã. Vn⁹ eſt enim pater veſter qui in cælis eſt. Mat. 23. Itẽ, Secũdus homo de celo cæleſtis. Ex iſta auctoritate aliqui heretici dixerunt quod Chriſtus habuit corpus cæleſte, quod falſum eſt. Sed virgo dicitur cælũ. Cælũ cæli domino. ſ. ad habitandũ. Et nunquid vterus virginalis fuit habitatio Dei? Imò Ambroſius. O venter capacior cælo, quia quẽ cæli capere non poterant, tuo gremio cõtuliſti. Si ergo volumus computare menſes à 25. die Martij, erunt nouẽ menſes lunarũ. ſ. 30. dierum completi. Sciens aũt virgo ſecundũ communẽ curſum ꝙ mulieres portãt nouem menſibus proles, ipſa cum Ioſeph computabat menſes. Ideo virgo Maria hodie expectabat illã gaudioſam natiuitatem videre. Et ſicut mulieres quæ ſunt iuxta partum parant ſibi neceſſaria. Ita virgo Maria & expectabat cum magno gaudio, & poterat dicere. Expectans expectaui dominum, & intendit mihi. pſal. 39. Nota expectans. ſ. deũ, ſemper expectaui, modò maximè, & intendit mihi. i. accenſum deſiderium accẽdit intentè, formalis eſt quando ignitũ plus ignitur. Sic deſiderium incenſum virginis, plus incendebatur hodie. Chriſtus autẽ recepit ſex dies de decimo menſe, & fuit completa prophetia quæ de hoc dicit. In ventre matris figuratus ſum caro decem menſum tempore, Sap. 7. Moraliter quicquid Chriſtus fecit in ſua benedicta conceptione non ſine magna ratione fecit. Voluit enim in vtero nouẽ menſes ſtare, ad innuẽdum fructũ. ſ. reparationis nouem ordinum angelorũ, qui ſunt in cælo, de quibus mali angeli ceciderũt ex peccato &c. Item recepit ſex vel ſeptem dies de decimo menſe, innuens ex ſua incarnatione ſex vel ſeptem ſtatus ſanctorũ in cælo ſ. patriarcharũ, apoſtolorũ, martyrũ, cõfeſſorũ, & doctorũ, & virginũ. Itẽ quia in hoc mũdo meremur decẽ præceptis, & ſeptẽ operibus miſericordiæ, quia ſepelire mortuos parũ eſt. De præceptis dicit Chriſt⁹. Si vis ad vitã ingredi, ſerua mãdata. Ma. 19. De operib⁹ aũt dicet Chriſtus in iudicio. Venite benedicti patris mei &c. Mat. 25. multa alia opera allegabit, tamẽ nõ dicet. Si fuiſti ſciẽs, potẽs, diues, generoſus &c. Dico ſecũdò &c. ſ. maieſtatẽ virtuoſam. Expectabat enim filiũ Dei et ſuũ ſine hõe patre. Iſtud deſideriũ fundatur ſic. Nã inuenitur in ſcriptura, ꝙ ex quo deus pater promiſit filiũ ſuũ mittere pro mũdi redẽptione, ſancti patres ardenter ipſum deſiderabant. Primũ Abrahã cui ſpecialiter fuit promiſſus. De quo dicit Chriſtus, Abrahã pater veſter exultauit vt videret diẽ meũ, vidit, & gauiſus eſt. Ioã. 8. Quãto magis ſi ipſum vidiſſet in propria perſona. Secũdò Moyſes, qui 40. dieb. fuit cũ eo locut⁹ in mõte Synai, & nõ vidẽs eũ dixit: Si inueni gratiã in cõſpectu tuo, oſtẽde mihi faciẽ tuã, vt ſciã te, et inueniã gratiã ãte oculos

Quare Chriſtus ſecũdus Adã dicatur.

tuos. Ex. 33. Et nõ vidit eũ. Tertiò Dauid, qui de hoc fecit vnum pſa. dicẽs. Queadmodũ deſiderat ceruus ad fontes aquarũ &c. pſalm. 41. Quartò Salomon dicit deo. Quis mihi det te fratrẽ meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniã te ſolũ foris, & deoſculer? Canticor. 8. Quintò Eſaias dicit, vtinam diſrumperes cælos, & deſcenderes, Eſa. 64. Sextò Thob. dicit: Beatus ero ſi fuerint reliquiæ ſeminis mei, ad videndum claritatem Hieruſalem. Thob. 13. Septimò omnes alij ſancti ſecundum Auguſti. clamando dicebant. Quando veniet? quando naſcetur? quando apparebit? putáſne hic me inueniet illa natiuitas? O ſi oculi mei videant per quem oculi cordis reuelabuntur. O ſi oculi mei videant in ſcripturis promiſſum, Ad oſtendendum iſtas ſeptem deſiderationes cantamus ſeptem, O, ante Chriſti natiuitatem. Fiat ergo ratio. Si illi ſancti patres ita ardenter eum videre deſiderabant in hoc mundo, quid dicemus de virgine Maria quæ eum habebat in vtero? deſiderabat videre iſtam faciem, quæ dat gloriam angelis & beatis, os euangelizans nouam legem, manus quæ cælum & terram creauerunt. Neque mirum ſi deſiderabat videre iſtam maieſtatem, & poterat dicere, Expectabo dominum, qui abſcondit faciem ſuã à domo Iacob, & præſtolabor eum. Eſaie. 8. Nota, abſcondit faciẽ &c. ſ. antiquis patribus ipſum deſiderantibus videre, qui mortui ſunt ante &c. Moraliter hic. Si vero Maria & Ioſeph & ſancti patres ita ardenter deſiderabant videre in hoc mundo puerum paruum, paſsibilem, & mortalem, cum quanto deſiderio nos debemus ipſum deſiderare, vt eum poſsimus videre in gloria magnum, impaſsibilem, & immortalem? Si ardentes eſſemus, ſtatim vellemus eſſe cum eo. Sed malum ſignum eſt, quia coacti eximus de hoc mundo, vt captus de carcere, ad audiendum ſententiam, quando ſentit ſe culpabilem. Innocens tamẽ libenter venit ad iudicium corã iudice. Ideo Dauid, domine deus virtutum conuerte nos, & oſtende faciem tuam, & ſalui erimus pſal. 79. Nota, conuerte nos, ſ. ad bonam vitã, quia aliâs melius eſſet animę in iudicio videre centum milia dæmonum, quàm faciem Chriſti irati. Apo. 6. Tunc dicent montibus & petris, Cadite ſuper nos, & abſcondite nos à facie ſedentis ſuper thronum, & ab ira agni, quoniam veniet dies magnus iræ ipſorum. Ideo dicit conuerte nos. ſ. cooperando taliter quod qui eſt ſuperbus, pompoſus &c. conuertatur & fiat humilis, & ſic de aliis, & tunc lætè & cum gaudio videbit faciẽ Chriſti in iudicio. Iſte verſus. Domine deus &c. ter replicatur in præfa. pſal. quia tres ſunt ſtatus eccleſię ſ. religioſorum, clericorum, & laicorum, qui omnes debent conuerſionẽ ad bonũ deſiderare. Dico tertiò &c. dignitatẽ copioſam. Fundatur ſic per rationem theologalem. Quando perſonis datur aliqua gratia, non cõtentantur de gratiæ inchoatione in ipſis, ſed ad perfectionem anhelant paulatim augmentando, quia nemo repente fit ſummus, ideo diſponunt ſe præparare, vt in

vt in eis gratia perficiatur. Aucto. Non quod iam acceperim, aut iam perfectus ſim, ſequor autē ſi quomodo cōprehendam. ad Phi. 2. Ideo ad Hebr. 6. Intermittentes inchoationis Chriſti ſermonē ad perfectionem eius feramur. Iſtam regulā ſeruauit virgo Maria, in qua deus incœpit maiorem gratiā quàm vnquam fecerit alicui, ꝙ. ſ. eſſet mater Dei, non regis ſeu Imperatoris, quia aliis mulieribus hoc etiam conceſſum eſt. Sed dicitur ſine virginitatis detrimento. Non ex virili ſemine, ſed myſtico ſpiramine, verbū Dei factū eſt caro, fructusq; ventris floruit, canit eccleſia. Virgo autē non contenta de gratiæ inchoatione, nec de eius continuatione, ipſum nouem menſibus in vtero portando, ſed affectabat videre perfectionē. Ideo Dauid in perſona virginis dicebat, expectabā eum qui ſaluum me fecit à puſillanimitate ſpiritus. ſ. in cōcipiendo, in qua aliæ mulieres habent ſpiritum puſillanimem ex timore & miſeria. Sed virgo Maria habuit ſpiritū magnanimum reuelatum pluſquam fuerit vnquā alicui mulieri, & tempeſtate. ſ. tedio portandi aquam fit ſalua. Moraliter nunquid reputatur ad magnanimitatē & dignitatē virginis Mariæ ꝙ ſit mater Dei & virgo? Ita etiā & vos omnes poteſtis eſſe, ſi vultis, & angelo nunciante filium Dei portabitis, & virgines parietis. Declaretur. Angelus nunciās & Gabriel eſt prædicator. Aucto. Labia ſacerdotis, quia prædicator debet eſſe ſacerdos: cuſtodiunt ſcientiam, & legē requirent de ore eius, quia angelus domini exercituum eſt. Malac. 2. Et mittitur à Deo. Et quomodo prædicabunt niſi mittantur? ad Ro. 10. Salutat vos primò dicēdo, Aue Maria. Deinde venit parlamentum prædicationis, & quādo vos conſentitis, proponendo corrigere & emendare vitam, & ordinare in melius, tunc anima veſtra eſt grauida, & virgo, quia ſine corruptione concepit. Aucto. A facie tua domine concepimus, & quaſi parturiuimus, & peperimus ſpiritū ſalutis. Eſai. 26. Et portatur iſte partus quamdiu durat bonum propoſitum, quando autē excuſatur opere, tunc parit. Iſtum partū debet expectare quilibet noſtrum. Patet ergo quoniā quilibet poteſt dici mater Dei iſto modo, nō æquiparantiā, Aucto. Dicatur breuiter hiſtoria. Cū Chriſtus prædicaſſet, virgo Maria cum aliquibus conſanguineis ſuis venit ad domum vbi Chriſtus prædicabat, & præ gentium multitudine non potuit intrare. Et vnus volens Chriſtū perturbare, dixit Ecce mater tua, & fratres tui foris ſtāt, quærētes te. Qui reſpōdens dixit, Mater mea & fratres mei, hi ſunt qui verbū Dei audiunt & faciūt. Luc. 8. & Matt. 12. Dixi quartò &c. ſ. poteſtatē glorioſam. Fundatur ſic. Omnia miracula quæ in hoc mundo fiunt ſunt à poteſtate Dei, & in gloriam ſuam, quia nullus ſanctus propria auctoritate ſeu poteſtate poteſt facere miracula, niſi inſtrumētaliter, & ad Dei gloriā. Propter futurā reſurrectionem Lazari miraculoſam dixit Chriſtus, Infirmitas hæc non eſt ad mortem, ſcilicet tanquam terminum ad quem, ſed bene per quem,

tuos. Ex. 33. Et nõ vidit eũ. Tertiò Dauid, qui de hoc fecit vnum pſa. dicẽs. Quẽadmodũ deſiderat ceruus ad fontes aquarũ &c. pſalm. 41. Quartò Salomon dicit deo. Quis mihi det te fratrẽ meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniã te ſolũ foris, & deoſculer? Canticor. 8. Quintò Eſaias dicit, vtinam diſrumperes cælos, & deſcenderes, Eſa. 64. Sextò Thob. dicit: Beatus ero ſi fuerint reliquiæ ſeminis mei, ad videndum claritatem Hieruſalem. Thob. 13. Septimò omnes alij ſancti ſecundum Auguſti. clamando dicebant. Quando veniet? quando naſcetur? quando apparebit? putáſne hic me inueniet illa natiuitas? O ſi oculi mei videant per quem oculi cordis reuelabuntur. O ſi oculi mei videant in ſcripturis promiſſum, Ad oſtendendum iſtas ſeptem deſiderationes cantamus ſeptem, O, ante Chriſti natiuitatem. Fiat ergo ratio. Si illi ſancti patres ita ardenter eum videre deſiderabant in hoc mundo, quid dicemus de virgine Maria quæ eum habebat in vtero? deſiderabat videre iſtam faciem, quæ dat gloriam angelis & beatis, os euangelizans nouam legem, manus quæ cælum & terram creauerunt. Neque mirum ſi deſiderabat videre iſtam maieſtatem, & poterat dicere, Expectabo dominum, qui abſcondit faciem ſuã à domo Iacob, & præſtolabor eum. Eſaie. 8. Nota, abſcondit faciẽ &c. ſ. antiquis patribus ipſum deſiderantibus videre, qui mortui ſunt ante &c. Moraliter hic. Si vero Maria & Ioſeph & ſancti patres ita ardenter deſiderabant videre in hoc mundo puerum paruum, paſsibilem, & mortalem, cum quanto deſiderio nos debemus ipſum deſiderare, vt eum poſsimus videre in gloria magnum, impaſsibilem, & immortalem? Si ardentes eſſemus, ſtatim vellemus eſſe cum eo. Sed malum ſignum eſt, quia coacti eximus de hoc mundo, vt captus de carcere, ad audiendum ſententiam, quando ſentit ſe culpabilem. Innocens tamẽ libenter venit ad iudicium corã iudice. Ideo Dauid, domine deus virtutum conuerte nos, & oſtende faciem tuam, & ſalui erimus pſal. 79. Nota, conuerte nos. ſ. ad bonam vitã, quia aliâs melius eſſet animę in iudicio videre centum milia dæmonum, quàm faciem Chriſti irati. Apo. 6. Tunc dicent montibus & petris, Cadite ſuper nos, & abſcondite nos à facie ſedentis ſuper thronum, & ab ira agni, quoniam veniet dies magnus iræ ipſorum. Ideo dicit conuerte nos. ſ. cooperando taliter quod qui eſt ſuperbus, pompoſus &c. conuertatur & fiat humilis, & ſic de aliis, & tunc lætè & cum gaudio videbit faciẽ Chriſti in iudicio. Iſte verſus. Domine deus &c. ter replicatur in præfa. pſal. quia tres ſunt ſtatus eccleſię ſ. religioſorum, clericorum, & laicorum, qui omnes debent conuerſionẽ ad bonũ deſiderare. Dico tertiò &c. dignitatẽ copioſam. Fundatur ſic per rationem theologalem. Quando perſonis datur aliqua gratia, non cõtentantur de gratiæ inchoatione in ipſis, ſed ad perfectionem anhelant paulatim augmentando, quia nemo repente fit ſummus, ideo diſponunt ſe præparare,

vt in

vt in eis gratia perficiatur. Aucto. Non quod iam acceperim, aut iam perfectus ſim, ſequor autē ſi quomodo cōprehendam. ad Phi. 2. Ideo ad Hebr. 6. Intermittentes inchoationis Chriſti ſermonē ad perfectionem eius feramur. Iſtam regulā ſeruauit virgo Maria, in qua deus incœpit maiorem gratiā quàm vnquam fecerit alicui, ꝙ. ſ. eſſet mater Dei, non regis ſeu Imperatoris, quia aliis mulieribus hoc etiam conceſſum eſt. Sed dicitur ſine virginitatis detrimento. Non ex virili ſemine, ſed myſtico ſpiramine, verbū Dei factū eſt caro, fructusq́; ventris floruit, canit eccleſia. Virgo autē non contenta de gratiæ inchoatione, nec de eius continuatione, ipſum nouem menſibus in vtero portando, ſed affectabat videre perfectionē. Ideo Dauid in perſona virginis dicebat, expectabā eum qui ſaluum me fecit à puſillanimitate ſpiritus. ſ. in cōcipiendo, in qua aliæ mulieres habent ſpiritum puſillanimen ex timore & miſeria, Sed virgo Maria habuit ſpiritū magnanimum reuelatum pluſquam fuerit vnquā alicui mulieri, & tempeſtate. ſ. tedio portandi aquam fit ſalua. Moraliter nunquid reputatur ad magnanimitatē & dignitatē virginis Mariæ ꝙ ſit mater Dei & virgo? Ita etiā & vos omnes poteſtis eſſe, ſi vultis, & angelo nunciante filium Dei portabitis, & virgines parietis. Declaretur. Angelus nunciās & Gabriel eſt prædicator. Aucto. Labia ſacerdotis, quia prædicator debet eſſe ſacerdos: cuſtodiunt ſcientiam, & legē requirent de ore eius, quia angelus domini exercituum eſt. Malac. 2. Et mittitur à Deo. Et quomodo prædicabunt niſi mittantur? ad Ro. 10. Salutat vos primò dicēdo, Aue Maria. Deinde venit parlamentum prædicationis, & quādo vos conſentitis, proponendo corrigere & emendare vitam, & ordinare in melius, tunc anima veſtra eſt grauida, & virgo, quia ſine corruptione concepit. Aucto. A facie tua domine concepimus, & quaſi parturiuimus, & peperimus ſpiritū ſalutis. Eſai. 26. Et portatur iſte partus quamdiu durat bonum propoſitum, quando autē excuſatur opere, tunc parit. Iſtum partū debet expectare quilibet noſtrum. Patet ergo quoniā quilibet poteſt dici mater Dei iſto modo, nō ęquiparantiā, Aucto. Dicatur breuiter hiſtoria. Cū Chriſtus prædicaſſet, virgo Maria cum aliquibus conſanguineis ſuis venit ad domum vbi Chriſtus prædicabat, & præ gentium multitudine non potuit intrare. Et vnus volens Chriſtū perturbare, dixit Ecce mater tua, & fratres tui foris ſtāt, quærētes te. Qui reſpōdens dixit, Mater mea & fratres mei, hi ſunt qui verbū Dei audiunt & faciūt. Luc. 8. & Matt. 12. Dixi quartò &c. ſ. poteſtatē glorioſam. Fundatur ſic. Omnia miracula quæ in hoc mundo fiunt ſunt à poteſtate Dei, & in gloriam ſuam, quia nullus ſanctus propria auctoritate ſeu poteſtate poteſt facere miracula, niſi inſtrumētaliter, & ad Dei gloriā. Propter futurā reſurrectionem Lazari miraculoſam dixit Chriſtus, Infirmitas hæc non eſt ad mortem, ſcilicet tanquam terminum ad quem, ſed bene per quem,

quia per illam erat venturus, ſed pro gloria Dei, vt glorificetur filius Dei per eã Io.11.In partu virginis enim multa miracula debebãt contingere in gloriã Dei. Dicatur primũ de claritate noctis, ſecundũ de apparitione angelorũ ad paſtores, tertiũ de cantu ipſorum, de gloria in excelſis Deo, quartum de adoratione bouis & aſini. Ideo Eſa.9. Paruulus natus eſt nobis,& filius datus eſt nobis &c.Nota de miraculis propter miracula natiuitatis. Hæc ergo ſciens virgo Maria, vehementer expectabat ſingula videre,& poterat dicere. Veniat qui mittendus eſt,& ipſe erit expectatio gentiũ.Geñ.19.Moraliter iſta quinque mirabilia debemus nos expectare,quæ ventura ſunt in partu corporis,quando per mortem parit bonum ſpiritũ, quia aliàs niſi ſit bonus ſpiritus non fiunt iſta mirabilia. Primò enim in partu bonorum, quando anima exit de corpore per mortem, nox præſentis vitæ, quæ nox dicitur reſpectu diei gloriæ, clareſcit,& anima dicit. Nox præceſsit,dies autem appropinquauit,ad Ro.13. Secundò quando angeli mittuntur ad eam. Anima enim bona quando egreditur de corpore, non inuenit ſe ſolam,ſed aſſociatam angelis bonis,mala autem malis angelis aſſociatur. Tertiò angeli cantando ducũt eam ad gloriam,vt ſponſa ducitur ad eccleſiam. Factũ eſt vt moreretur mendicus,& portaretur ab angelis in ſinum Abrahæ.Luc.16.Quartò,quia beſtiæ ſcilicet infernales in aëre exiſtentes faciunt reuerentiam in tranſitu fugientes. Quintò de lætitia & gaudio,quod fit in plateis vel ordinib. angelorum, quia gaudiũ eſt in cælis angelis Dei ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. Luc.15.Multo maius eſt eis gaudium de ſancto pœnitentiã complente. Videtur ergo vobis ſi ille partus debet ardenter deſiderari,quemadmodum domicella expectat & deſiderat gloriã nuptiarum,quæ nihil eſt reſpectu illius gloriæ & honoris. Ideo dicit de his omnibus Dauid Hæc,ſupple miracula,recordatus ſum, & effudi in me animam meam.Ecce partus. Quoniam tranſibo in locum tabernaculi admira. vſque ad domum Dei.Pſalm.41.

Sermonem ſecundũ vigiliȩ natiuitatis Chriſti,quȩre in parte hyemali de tempore.

De ſancto Stephano protomartyre. *Sermo.*

D*Iſputantes cum Stephano, & non poterant reſiſtere ſapientiæ & ſpiritui qui loquebatur. Act.6.* Inter omnes alias promiſsiones magnas & mirabiles quas Chriſtus fecit apoſtolis & diſcipulis,ſingularis fuit illa. Ego dabo vobis os & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere,& cõtradicere oẽs aduerſarij veſtri. Luc.21.Nota.Ego dabo vobis eloquentiam ad loquendum,prædicandum, & diſputandũ, & dabo vobis ſapientiam, ſcilicet per infuſionem. Ratio huius promiſsionis fuit, quia volebat eos mittere per mundum ad prædicandum, ideo fuit neceſſaria iſta pro-

promiſsio, maximè ſi vultis cogitare defectus apoſtolorum Chriſti & diſcipulorum, quia erant rudes piſcatores, & ſine eloquentia. Iam ſcitis quòd per malā locutionem homo perdit ius ſuum. Deficiebant autem in ſcientia intellectuali, quia nunquam ſtuduerāt Logicā, Philoſophiam, Theologiam, &c. & habebant diſputare etiā contra principia philoſophiæ cū magnis philoſophis. Dabo vobis os.i. eloquentiam in ore coram regibus, principibus, & philoſophis, ne rationibus veſtris & argumentis poſsint reſiſtere, & poſsitis argumenta ſophiſtica philoſophorum intelligere. Iſta promiſsio in omnibus apoſtolis & diſcipulis fuit completa. Sed ſingulariter oſtendit thema fuiſſe cōpletum in beato Stephano, cùm dicitur: Diſputantes cum Stephano, &c. Patet thema. Secundum verba thematis notaui in beato Stephano duo ſingularia. ſ. Primò, ex parte Iudæorum bellum multum rigoroſum, ibi, diſputantes cum Stephano. Secundò, ex parte Chriſti victoriam miraculoſam. ibi, & non poterant reſiſtere ſapientiæ & ſpiritui qui loquebatur. Dico primò, quòd ſecundū verba thematis oſtēditur in beato Stephano bellum multum rigoroſum, quia de fide catholica de materia tam alta & ſubtili, & tot erant arguentes contra vnum reſpondentem, ſicut prælium eſſet rigoroſum & periculoſum alicui militi habenti plures contra eum præliantes, diuerſis generibus armorum loricatis, rigoroſius & periculoſius eſt prælium, vbi de fide catholica cum inimicis fidei diſputatur, & vnus ſolus contra multos cū tot argumentis, rationibus, deductionibus, & perſuaſionibus, quæ ſunt lanceæ, gladij, &c. Ita defuit de bello ſancti Stephani, quia ipſe ſolus inuenit ſe in campo, & venerunt ad eū magiſtri, & Arabes, & rabini de quinque ſynagogis ſiue ſtudijs generalibus, diſputantes contra eum. Dicit textus: Surrexerunt autē quidam de ſynagoga, quę appellabatur Libertinorum, & Cyrenenſium, & Alexandrinorum, et eorum qui erant à Cilicia & Aſia diſputantes cum Stephano. Act. 6. Synagoga autem idem eſt quod congregatio doctorum, rabinorum, &c. Quæſtio eſt hîc. Certum eſt tunc temporis, quando iſtę ſynagogæ inſurrexerunt contra beatum Stephanum, quòd Apoſtoli Chriſti & diſcipuli erant in Hieruſalē, quare ergo ſurrexerunt contra Stephanum, & non contra Petrum, & Ioannem, vel Iacobum? &c. Poteſtis cogitare quod aliquid ſingularis gratiæ & virtutis erat in prędicatione beati Stephani in conuertendo gentes pluſquam in alijs. Hoc dicit textus: Stephanus plenus gratia & fortitudine, faciebat prodigia & ſigna magna in populo. Act. 6. Nota, plenus gratia, ſcilicet illa de qua Dauid, Diffuſa eſt gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternum. Pſalm. 44. Secundò, erat plenus fortitudine. Legitur Act. 6. & 7. cap. quòd in primitiua eccleſia multi homines & mulieres conuertebantur, & volebant ſtare in ſocietate apoſtolorum intantum quòd inter mulieres erat diſſenſio, propter quod Apoſtoli

præpoſuerunt eis in rectorem vnũ hominem ſanctum, caſtũ, & fortem, iſte fuit beatus Stephanus, ita fuit fortis ꝙ nulla occaſione peccauit, & rexit eas laudabiliter. Ecce fortitudo, quia vnus homo ſatis habet facere quòd gubernet vxorẽ & filias,& beatus Stephanus regebat tot, de quo regimine Apoſtoli excuſauerunt ſe ratione prædicationis, & cũ toto hoc beatus Stephanus non dimittebat prædicationem. Item faciebat prodigia.i.procul à digito, quæ nullo poſſe creaturæ poſſunt fieri,vt ſuſcitare mortuos,illuminare cæcos, & ſic de alijs,quæ per naturam non poſſunt fieri.Item faciebat ſigna,ſicut ſunt illa quæ poſſunt fieri per naturam, ſed non illo modo. Verbi gratia. De febre curatur homo naturaliter. Sed non conuertebantur,propter quod quinque ſynagogę Iudæorum ſurrexerunt contra beatum Stephanum. Ecce bellum rigoroſum,quia diſputantes cũ Stephano.Dico ſecundò,ꝙ in verbis thematis notatur in beato Stephano ex parte Ieſu Chriſti victoria miraculoſa, cùm dicitur:Non poterant reſiſtere ſapientiæ & ſpiritui qui loquebatur. Ita erat armatus beatus Stephanus,quòd nec ſagittæ argumentorũ, nec gladij rationum, nec baliſtæ perſuaſionũ,nec lanceæ deductionũ,ipſum potuerunt vulnerare. Verbi gratia.Surrexit contra eum ſynagoga Libertinorum. Primò cõtra beatum Stephanum,cùm prædicaret de materia aduentus Chriſti,dicens quòd iam Meſsias in lege promiſſus venerat,dicẽs quòd erat cæcus qui nõ videbat clarè, maximè cũ patriarcha Iacob de hoc dediſſet ſignum,dicens: Non auferetur ſceptrum de Iuda,nec dux de fœmore eius, donec veniat qui mittendus eſt,& ipſe erit expectatio gentium. Gene.49. Modò dicebat ipſe,iam videtis quòd ſceptrũ perditum eſt, quia Herodes alienigena regnat, ideo non oportet Meſsiam expectare, licèt multi deceptores venient poſt eum dicendo ſe Meſsiam eſſe. Item de 70.hebdomadibus annorum. Dan.9.quæ ſunt 409.anni, & iam ſunt completi. Contra hoc ſynagoga Libertinorum, volens confundere beatum Stephanum, coram tota multitudine ſurrexit, dicẽs: Et nunquid dicit Eſaias,Egredietur virga de radice Ieſſe?Nónne iſta debet eſſe mater Meſsiæ?Reſpondit beatus Stephanus:Immo. Et flos de radice eius deſcendet, ſcilicet Meſsias filius Dei? Immo. Et nunquid ibi ponit ſigna de Meſsiæ aduentu?dicens:Habitabit lupus cum agno, & pardus cũ hœdo accubabit. Vitulus,& leo,& ouis ſimul morabuntur,& puer paruulus minabit eos. Eſai.11. Cùm ergo iſta ſigna non ſint completa,quia lupus non habitat cum agno,immo deuorat, nec pardus cum hœdo,ergo Stephane reuoca quod dixiſti. Ecce victoriam. Reſpondit beatus Stephanus dulciter: Signum prophetiæ verum eſt,& iam completum eſt, nec intelligendum eſt quòd loquatur de illis beſtijs, quia illæ naturaliter poſſent domari, ſed prophetia loquitur ſingulariter de hominibus per beſtias figuratis. Sicut locutus fuit Iacob,dicens:Catulus leonis Iuda,Iſſachar aſinus fortis,Nephtalim

lini ceruus emiſſus. Beniamin lupus rapax. Geneſ. 49. Lex ergo noſtra Moſayca vocat beſtias ſecũdum proprietates et conditiones quas habituri erant beſtiales. Non enim intelligebat Iacob quòd Iuda eſſet leo, niſi ſecundum proprietates, quia ſicut leo dominatur beſtijs, ita Iuda. & Dauid ex illa tribu debebat dominari. Ideo Eſaias dans illa ſigna, de hominibus loquebatur. Lupus enim rapax fuit Matthæus, vt dicit Beda, propter vſuras, &c. Agnus purus & ſimplex fuit Ioannes Euangeliſta, qui ſimul habitant, Pardus diuerſorum colorum fuit Nicodemus Phariſæus. Hœdus Petrus Apoſtolus, qui ſimul habitabant. Vitulus enim de quo fiebat principale ſacrificium ſignat corpus Chriſti: Ouis ſimplex animam Chriſti. Leo potentiſsimus ſignificat diuinitatem. Et puer paruulus, ſcilicet Chriſtus, nouiter natus minabat eos. Et caro, & anima, & diuinitas tria hæc ſimul erãt in Chriſto. Et ꝙ Eſaias loqueretur de hominibus, patet ibidẽ, quia ſequitur in textu: Non nocebunt, & non occident in vniuerſo monte meo, quia repleta eſt terra ſcientia Domini, ſicut aquę maris operientis. Eſa. 11. Clarum eſt quòd loquitur de beſtijs, quæ ſignificant exem plum de hominibus beſtiales conditiones habentibus. Et non poterant reſiſtere, &c. Ecce victoria rigoroſa de tam rigoroſo bello. Secundò, ſurrexit contra eum ſynagoga Cyrenenſium, prædicantem de materia diuinitatis Chriſti, & humanitatis, quia ſicut deus quãdo voluit dare legem Iudæis, aſſumpſit formam ignis, vt patet Exod. 19. & 20. Et vocabatur ignis. Aut. Dominus Deus tuus ignis conſumens eſt, dixit Moyſes populo. Deuter. 4. Sic quando voluit dare legem nouam euangelicam, & gratiæ, aſſumpſit formam humanam. Vtra eſt nobilior & melior forma, ignis an humanitas? clarum eſt quòd humanitatis, ideo nunquam dimittet iſtam formam. Et iam dimiſit formam ignis, quia eſt irrationabilis. Item niſi eſſet Deus, non poſſet ſaluare aliquem, nec etiam ſeipſum, quia ſicut lucerna ſine lumine non poteſt illuminare, nec etiam humanitas ſine diuinitate. Tunc illi contra: Vos prædicatis errores. Et nunquid legiſtis pſalterium? Et in Pſal. 80. dicitur: Audi populе meus, & conteſtabor, id eſt, proteſtabor te Iſraël ſi audieris me, non erit in te Deus recens, neque adorabis Deũ alienum. Cùm ergo ille veſter Ieſus ſit Deus recens, quia de matre, vbi habuit initium, natus, igitur, &c. Reſpondit Stephanus: Chriſtus Ieſus non eſt recens, ſed æternus, ſed eſt homo recens. Sicut de filio regis. 30. annorum, quando fit nouiter miles, eſt nouus miles, ſed non eſt nouus filius regis. Ita Dñs noſter Ieſus Chriſtus eſt æternus filius Dei ſecundum diuinitatem. Sed in aula vteri virginalis factus eſt nouus miles, recipiens habitum humanitatis, vt poſſet bellare. Et ſic licèt fuerit homo recens, non tamen fuit Deus recens, nec alienus. Hoc patet cùm in eodem principio ſequitur: Ego ſum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti, dilata os tuum, & implebo illud. Deus enim in

Hebraico ore ſtrictè nominatur, ſcilicet el. Et etiam in Latino Deus. ſed dilata os tuũ,et implebo illud. In Hebraico dicendo Adam,id eſt, homo,in Latino dicendo homo,vult dicere quòd ero Deus & homo, & victi receſſerunt. Populus autẽ gaudebat, quia non poterãt reſiſtere ſapientiæ & ſpiritui,&c. Tertiò, cũ ſemel prædicaret de Trinitate, dicens quòd licèt ſit vnus Deus ſolus, tamẽ ille eſt tres perſonæ,pater generans,filius genitus,& ſpiritus ſanctus ſpiratus. Exẽplificatio in ſole vno, in quo eſt pater generans,ſcilicet ſubſtantia,& quæ generat pater poteſt dici, & filius genitus,ſcilicet radius, & ſpiritus ſanctus ſpiratus ,ſcilicet calor. Ita Deus de ſua ſubſtãtia generat radiũ,quem filium dicimus,quẽ miſit in hunc mundum,&non recedit ab eo,ſicut nec radius à ſole,& charitas ſpirata,à patre & filio ſpiritus dicitur. Dicebat beatus Stephanus: Non intelligatis quòd tres perſonæ ſint vt tres reges vel gigantes,quia non ſic ſumuntur perſonæ, ſed ſicut dixi. Ideo Dauid Pſal.18.In ſole poſuit tabernaculũ ſuum,id eſt,ſimilitudinem ſuam. Tunc ſurrexit contra eum ſynagoga Alexandrinorum,dicens: Et nunquid dicitur? Audi Iſraël: Dñs Deus tuus Deus vnus eſt. Deut.4. Et vos ponitis tres deos,reuocate,&c. Reſpondit beatus Stephanus: Verũ eſt quòd Deus non eſt niſi vnus in ſua eſſentia, ſed ille Deus vnus eſt, tres perſonæ, & hoc nõ eſt contra Moyſen in auctoritate allegata per vos, imò Moyſes in dicta auctoritate ponit tres perſonas ſecretè,quia ponit ibi tria vocabula, volens nominare deũ dicit, Audi Iſraël,Dñs. Dñs enim eſt nomen potentiæ,ecce perſona patris, cui attribuitur potentia. Secundò dicit,Deus,quod eſt nomen ſapientiæ, ecce perſona filij, cui appropriatur ſapientia. Tertiò dicit, tuus, quod eſt nomen clementiæ & bonitatis,quod ſpiritui ſancto attribuitur. Et nunquid in principio Bibliæ habetis:In principio creauit elohim,in plurali,vbi accipitur pluralitas perſonarum: Et non poterant reſiſtere ſapientiæ & ſpiritui qui loquebatur. Quartò,cùm ſemel prędicaret de ſacramento altaris: dicens quòd ante verba illa eſt panis, ſed dictis verbis à Chriſto ordinatis à ſacerdote,ſtatim ſubſtantia panis conuertitur in corpus Chriſti, & continetur intra illam cortinam albam,& adoratur. Quemadmodum rex quãdo audit miſſam, eſt inter cortinas & milites,licèt non videant regem,inclinant contra cortinas. Ratio quare Deus inſtituit iſtud ſacramentum, fuit, quia ſicut diabolus per fructum introduxit totum malum in mundo, & damnationem,ita Deus ſapientior diabolo,voluit per fructum afferre omne bonum mundo & ſaluationem, de quo dicitur virgini Mariæ: Benedictus fructus ventris tui. Ideo dixit Chriſtus: Hic eſt panis qui de cælo deſcendit,qui manducat hunc panem,viuet in æternum. Ioan.6. Populus autem hoc clarè videns & intelligens,conuertebatur. Tunc ſurrexit contra eũ ſynagoga Cilicianorũ cum furia, dicens: Vos prædicatis ſtultitias, quia panis non eſt adorãdus. Nunquid dixit Deus:

Domi-

Dominum Deum tuum adorabis,& illi ſoli ſeruies? Deut.6. Ideo reuocate quod dixiſtis,quia panis non debet adorari. Reſpondit beatus Stephanus,dicens: Verum eſt quòd adoratione latriæ ſolus deus adorandus eſt,ideo deus adoratur in hoſtia conſecrata , quemadmodum adorabatur à Moyſe & Aaron, & alijs in arca. Non enim adorabant lignum,nec aurum,vel figuram,quia fuiſſent idololatræ:ſed adorabāt deum , quia tunc in figura arcæ voluit adorari . Ratio, quia ſicut dat deus vitam gratiæ hîc,& gloriæ in futuro . Ideo ſicut tunc non reputabatur inconueniens adorare deum,nec modò debet reputari inconueniens adorando deum in hoſtia. Illi autem confuſi recedebant,quia non poterāt reſiſtere ſapientiæ. Quintò,cùm ſemel prædicabat quòd lex Moyſi ceſſabat, & erat dimittēda quantum ad iudicialia & cærimonialia,non autem quātum ad moralia,ſcilicet præcepta, quia licèt eſſet bona pro illo tempore, non tamen pro iſto , quia eſt bonum & melius,quemadmodum in formatione hominis. Geneſ. 2. Formauit Deus hominem de limo terræ,& inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitæ,&c.Bonum fuit corpus formatum, ſed melius fuit anima inſpirata,optimum autem fuit quando homo fuit perfectus in corpore, anima,& vita. Ita lex Moyſi de limo terræ,quia tota eſt terrena in promiſsionibus,nihil cæleſte promittit. Bona erat vt corpus , ſed melior eſt anima, quia eſt ſpiritualis, ita melior eſt lex euangelica,tota ſpiritualis & perfecta , quæ non promittit temporalia , immo dicit quòd deſpiciantur,& promittit cæleſtia, gloriam & beatitudinem . Bonus eſt puer,ſed melior eſt vir magnus, fortis, & diſcretus. Sed Deus qui fecit puerum, fecit ipſum magnum etiam, &c. Ita de lege veteri puerorum, & noua virorum, &c . Surrexerunt de ſynagoga Aſianorum di.contra: Et nunquid dicit Dauid:Fidelia omnia mandata eius,confirmata in ſæculum ſæculi facta in veritate & æquitate. Pſalm. 110. Reſpondit beatus Stephanus:Immo iſta auctoritas declarat quòd lex Moyſi debeat durare in ſęculum ſæculi.Primum ſæculum fuit ex quo fuerunt in terra promiſsionis poſt exitum de Aegypto,& durauit vſque ad tranſmigrationem. Secundum ſæculum fuit à tranſmigratione vt ad Chriſtum Meſsiam.De hoc Dauid:Redemptionem miſit do minus populo ſuo,mandauit in æternum teſtamētum ſuum. Et non poterant eum ſuperare . Tunc venerunt ad manus , & accuſauerunt eum coram iudicibus etiam obſtinatis,& habuerunt tres falſos teſtes, accuſantes eum de blaſphemia in Deum , in Moyſen , & in legem . Beatus Stephanus excuſans ſe , facta eſt facies eius vt Angeli,& illi ſtridebāt dentibus in eum. Videns beatus Stephanus quod nec eius excuſatio, nec prædicatio proficiebat , incœpit eos redarguere,&c.Narra bre uiter eius martyrium.

De ſanćto Ioanne Euangeliſta Sermo.

E*Rat vir magnus apud dominum ſuum , & honoratus.* 4.Reg.5. Pro declaratione huius verbi, & introdu-
ćtione materię prędicãdę, recordor de quadã hiſto-
ria quæ habetur Heſter 6. de qua recipiã fundamẽ-
tum mei Sermonis. Ille magnus rex & imperator
Aſſuerus fecit ſemel quæſtionẽ cuidã ſubtili cõſilia
rio ſuo, quærens ab eo conſiliũ dicens, Quid debet
fieri viro quẽ rex honorare deſiderat ? Cogitans modicũ ille, pòſt re-
ſpõdit, Homo quẽ rex honorare vult, debet indui veſtibus regijs, &
imponi ſuper equũ qui de ſella regis eſt, & accipere regiũ dyadema ſu
per caput ſuũ, & primus de regis principibus teneat equũ eius, & per
plateas ciuitatis vadens, clamet, & dicat, Sic honorabitur, quemcunq;
voluerit rex honorare. Heſter.6. Omnia iſta debent fieri, ſcilicet iſta
quinq; homini quẽ rex vult honorare. Dominus Ieſus rex potentiſsi-
mus omnia iſta quinq; magnificè cõpleuit in beato Ioanne euãgeli-
ſta, ideo de eo propoſui vobis thema dicẽs, Erat vir magnus apud do
minũ ſuum, & honoratus. Ex his quinq; patet thema. Modò videamꝰ
de quolibet vnũ modicũ. Quantũ ad primũ dicit, Homo quẽ rex vult
honorare debet indui veſtibus regijs. Dico ꝙ beatus Ioãnes fuit indu
tus veſtibus regalibus de eodẽ panno cũ Chriſto. Ecce quomodo hu-
manitas, qua Chriſtus indutus eſt in vtero virginis, dicitur veſtis. Ra-
tio, quia ſicut veſtis cooperit corpus ne caro videatur, ita dicit ſcrip-
tura: Qui cũ in forma dei eſſet, ſemetipſum exinaniuit, formã ſerui ac
cipiẽs, in ſimilitudinẽ hominũ factus, et habitu inuentus vt homo, ad
Phil.2. Dico ꝙ de eodẽ panno, ſcilicet de eadẽ carne indutus fuit bea-
tꝰ Ioãnes. Vnde cogitate, ac ſi de eadẽ pecia pãni precioſi, ſcilicet ſcar
lata indueretur rex & miles. Rex de vno capite, & miles de alio. Ita
fuit de rege Chriſto, et milite Ioanne. Peciã precioſi panni habuit bea
ta Anna, quæ vt pecia pãni habuit duo capita, id eſt duas filias. Prima
tanquã caput principale fuit virgo Maria, vltima Maria Salome. De
primo capite. ſ. virgine Mariæ fuit indutꝰ Chriſtus. De vltimo capite
fuit indutus beatus Ioãnes euãgeliſta. Ecce quomodo habuit primũ
honorẽ, quia fuit frater Ieſu Chriſti per ſingularẽ filiationẽ virginis
Marię. Quãdo enim Chriſtus rex in die veneris ſanćta fuit in prælio,
equitãs ſuper equũ crucis, dixit virgini matri ſuæ de Ioanne, Mulier,
ecce filius tuus, nõ ſolũ nepos, ſed filius ſpiritualis. Et Ioã. dixit, Ecce
mater tua, nõ ſolũ cognata ſiue auũcula, & ex illa hora accepit eã diſ-
cipulus in ſuã. ſ. matrẽ. Modò iſta ſingularitas de nullo alio legitur.
Ideo ac ſi de eodẽ capite pãni eſſet indutus, virgo Maria vocabat eum
filiũ. Itẽ Ioannes vocabat eã matrẽ. Et Ioãnes cõſiderãs iſtũ honorẽ,
lętus cãtabat cãtationẽ, dicẽs, Gaudẽs gaudebo in dño, & exultabit
aĩa mea in deo meo. Quia induit me veſtimẽtis ſalutis, & indumento
iuſtitiæ

Chriſtus & Ioannes filij duarum ſororum. vel, in ſua, id eſt, inter ea, quæ præcipue curare debuit.

iuſtitię circũdedit me. Eſa.61. Nota in auctoritate quatuor clauſulas, reddendo ſingula ſingulis. Prima, gaudent. ſ. de ſanguinitate Chriſti, quia de eadem pecia panni indutus. Secunda, gaudebo etiam quia filius virginis Mariæ. Tertia, & exaltabit, id eſt, extra ſaltabit anima mea in deo meo, quia induit me veſtimẽtis ſalutis, id eſt Ieſu, qui Hębraicè ſalus interpretatur, veſtimentis. ſ. conſanguinitatis & germanitatis Ieſu fuit indutus. Quarta, & indumento iuſtitiæ. Moraliter. Mantellus eſt bona vita vel pœnitentia cooperiens malas veſtes inferiores. ſ. ſuperbiæ, auaritiæ, & luxuriæ, inuidiæ, gulæ, iræ, acidiæ. Induite vos mãtello pœnitentiæ, & nullum peccatum apparebit in cõfuſionem veſtri, Ideo: Dauid, Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. Ecce quare dixit, Indumento iuſtitię. ſ. pœnitentiæ circundedit me. Vel aliter ſi vis. Indumento iuſtitiæ. i. bonæ vitæ & iuſtitiæ circundedit me. ſ. ante verſus deum per obediẽtiam ad diuina præcepta, plus facere ſecundũ dei voluntatem, quàm ſecundum ſenſualitatẽ. Retro per beneuolentiam ad omnes tã Chriſtianos quàm infideles, tam amicos quàm inimicos. A dextris proſperitatis per temperantiam, non ſuperbire, nec exceſſum facere. A ſiniſtris. ſ. aduerſitatis per patientiam, & licèt non portetis veſtimenta conſanguinitatis vt Ioannes, tamen portabitis mantellum bonæ vitæ, de quo plus gaudebit Ioannes, quia licèt eſſet de Chriſti parentela, niſi habuiſſet bonam vitam, non habuiſſet paradiſum. Ideo Apoſtolus. Renouamini ſpiritu mentis veſtræ, & induite nouũ hominẽ, ſcilicet ſanctam vitam, qui ſecundum deum creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate. Si aliquis ſit diſcoopertus ante per inobedientiã, retro per inimicitiã, à dextris per intemperantiã, à ſiniſtris per impatientiã, induat ſe mantello bonæ vitæ &c. Quantum ad ſecũdum gradum honoris dicit, vir quẽ rex voluerit honorare, debet imponi ſuper equum de ſella regis. Iſtum honorem fecit Chriſtus Ioanni. Equitauit enim equum Chriſti de ſella, freno, & calcaribus eius. Si dicatur Chriſtus non equitauit equum, ſed aſinum pro neceſsitate. Pro quo ſciendum quòd in ſcriptura ſancta corpus noſtrum ſpiritui cõparatum dicitur equus. Ratio, quia ſicut miles regit equum, ita corpus noſtrum regitur à ſpiritu equitante, eundo ante per bona opera, vel refrenando per temperantiã à dextris vel à ſiniſtris. Nota quòd ad gubernãdũ equũ requiruntur duo. Primò frenũ, ſecundò calcaria. Freno retinetur ſi eſt indomitus, calcaribus percutitur ſi eſt piger. Multi enim tã religioſi, clerici, quàm etiã ſeculares equitãt equum ſine freno, ideo proijciuntur in lutum luxuriæ & corruptionis compatrum & commatrũ. &c. Et totus mundus eſt corruptus. Multi dicunt, Ego vellẽ viuere caſtè ſi deus faceret mihi gratiam, ſed non poſſum &c. Ratio, quia equitatis ſine freno. Ecce ſtultitia, acſi miles vellet equitare equum indomitum ſine freno, ſi cadit, culpa eſt ſua: ideo quia nullus equus eſt tam

infrenis

infrenis quàm corpus hominis. Ideo dicit Iaco. Et quis frena in ora mittimus ad conſentiendũ nobis, & omne corpus illorum circunferimus. Iaco. 3. Calcaria autẽ ſunt amor de ſaluatione de pede dextro, & timor de damnatione de pede ſiniſtro. Si equus tuus ſit piger ad ieiunandum, vigilandũ, orandũ, vel veniendũ ad eccleſiam, percutiatur calcari de pede dextro dicendo, Corpus labora modò, quia reſurges impaſſibile, clarum, ſubtile, leue &c. Si autẽ ſic non vult ſe mouere, percutiatur cum illo de pede ſiniſtro, ſcilicet timore damnationis, dicendo, ſi modò non vis ieiunare, in inferno nũquam comedes. Idem de vigilia, cilicio &c. Qui hoc non vult facere pœnitẽtiã, faciet in inferno, & ſine fructu. Ideo dicit ſcriptura de iſtis calcarib⁹. Qui timetis deũ, ecce vnum calcar. diligite illũ, ecce ſecundum Eccleſ. 2. Et aliqui malè equitant, vt luxurioſi, quia ſpiritus non equitat ſuper carnem regendo vt miles equũ, ſed ecõuerſo, quia caro dominatur. De quibus dicit apoſtolus, Qui ſecundum carnẽ ſunt, quæ carnis ſunt ſapiunt. Ad Roma. 8. Aliqui autem equitant ad os ſine ſella, vt ſunt illi de matrimonio, qui tangunt carnem, licèt nõ cadant ſeruando modũ citra mutuam fidelitatem. Virgines enim equitant cum ſella equum, quæ nunquam tangunt carnem, nec corde deſiderãdo, nec ore loquẽdo, nec opere faciendo. De quibus apoſtolus, In carne ambulantes nõ ſecundum carnem militamus. 2. Cor. 10. Chriſtus autem rex & dominus noſter equitauit equum carnis ſuæ, ſiue corporis ſui cum ſella virginitatis, quia nunquam ſciuit experimentaliter illam delectationem quam luxurioſus quærit. Ideo apoſtolus, Talis decebat vt nobis eſſet pontifex ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus, & excelſior cælis factus. Ad Heb. 7. Quinq; excellentias de Chriſto dicit contra quinq; modos peccandi per luxuriã. Primus modus eſt cogitando, deſiderando, & delectando, ſed quia Chriſtus nõ cogitauit, nec talia vnquã deſiderauit, quia ſanctitas principaliter cõſiſtit in corde. Secundus modus eſt loquendo de materia, vel cantando &c. Corrumpunt enim bonos mores colloquia praua. 1. ad Cor. 15. tales non ſunt innocentes. Hiero. Non longe eſt à facto qui delectatur in verbo. Et quia Chriſtus nunquam de tali materia loquebatur, niſi reprehendendo, ideo dicitur innocens. Tertius modus eſt mollicies de illis qui per ſe polluuntur, timẽtes confundi ſi cũ alijs &c. ideo dicitur impollutus. Quartus qui peccant cũ mulieribus faciendo opus, Chriſt⁹ vero nunquam, ideo dicitur ſegregatus à peccatoribus. Quintus modus eſt cõtra naturã, quando nõ poteſt ſequi generatio &c. Chriſtus dicitur altior cælis factus, ſcilicet in puritate. In iſto equo equitauit beat⁹ Ioãnes, ſciuit enim regere corp⁹ ſuũ cũ freno abſtinẽtiæ, & calcaribus &c. quia nunquam cecidit de ſella virginitatis, ecce equus de ſella regis, ideo de ipſo poteſt intelligi quod ipſemet dicit. Ecce equus albus. ſ. corpus beati Ioãnis, & qui ſedebat ſuper eũ, vocabitur fidelis

& ve-

& verax. Apo.19. Fidelitas reſpicit cor, quia nunquã corde deſiderauit inhoneſtatẽ, & verax, quia nõ fecit opere actum carnalem. Si dicatur, Hoc nõ fuit ſingulare in Ioãne, quia multi alij fuerunt virgines. Dico quod multi ſunt in paradiſo virgines, & in hoc mũdo, ſed non credo quod tali modo ſicut Ioannes, quia nõ credo quod aliquis in tali puncto ſeruaſſet virginitatem, ſicut fecit beatus Ioannes. Cùm enim fuiſſet 37. annorum, deſponſauit vxorem, deinde fecit conuiuium nuptiarum, in quo fuit Chriſtus & mater eius virgo Maria, vt dicit Hieroñ. vbi Chriſtus mutauit aquam in vinum. Et facto conuiuio in ſero, fortè iã ſponſa erat in camera, & fortè in lecto. Et ſponſi quid nũc cogitatis? vos ſcitis qui tranſiuiſtis à capite vſque ad pedes, ſunt carnales, tũc Chriſtus vocauit eum di. Veni mecũ, volo quòd ſis religioſus, quia vt dicit ſanctus Thom. in 2.2. apoſtoli faciebant tria vota, caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ. Et ſtatim Ioãnes recepto congerio à ſpõſa, ſecutus eſt Chriſtum, ipſa potuit ducere aliũ virum. Et ex hoc etiã determinatur, quod deſpõſati poſſunt ſeparari per ingreſſum religionis. Ecce in quali puncto expectauit dominus eum vocare, non ante deſponſationem, nec ante conuiuium, ſed quando iam lupus volebat deuorare ouem. Ideo dicit Hierony. in prologo ſuper euangelium Ioan. Hic eſt Ioannes euangeliſta vnus, id eſt, ſingularis ex diſcipulis domini, qui virgo à deo electus eſt, quem de nuptijs volentem nubere vocauit deus. Moraliter Ioãnes piſcator 37. annorum, & virgo venit ad matrimonium, modò ſi eſſet vnus talis, nõ inueniret vxorem, ſtatim dicerent. Non dabo illi &c. Item, quia ſtatim obediuit Chriſto, dimittendo ſponſam. Chriſtus non præcepit vobis dimittere vxores nec ſponſas, ſed quòd caueatis ab immunditijs, quòd ſitis contenti de vxore veſtra alba vel bruna, iuuene vel antiqua, ſana vel infirma, quia illud eſt onus matrimonij. Qui verò non ſunt de matrimonio, abſtineant, viuant caſtè, ſecundum conſilium Tobiæ dicentis, Attende tibi fili ab omni fornicatione, & preter vxorem tuam nunquam patiaris crimen ſcire. Tob. 4. Quantum ad tertium gradũ honoris, dicit, Vir quem rex honorare vult, debet accipere regis dyadema ſuper caput ſuum. Corona qua Chriſtus fuit coronatus in quantum homo in die cõceptionis ſuę, fuit ſapiẽtia perfecta omniũ rerũ. Ratio, quia ſicut corona portatur in capite, ita et ſapiẽtia. Ideo dicitur vulgariter de ſapiente, Bonã teſtã habet. Corona autẽ Chriſti habuit quatuor flores ad ſimilitudinẽ coronę regis circũquaq;. Ante per ſciẽtiam trinitatis, quã habuit in cõceptione, nõ ſolũ inquantũ deus, ſed inquantũ homo vidit trinitatẽ ita clarè ſicut modò in cælo. Vidit enim patrẽ & filiũ ſpirãtes ſpiritũſanctũ. Retro habuit ſcientiã & cognitionẽ omniũ creaturarũ, & omniũ rerum factarũ, & faciendarũ, quot homines fuerunt ante & poſt erunt, & quot animalia de die iudicij, & de omnibus cordium cogitationibus. A dextris habuit cognitionem

Vocatio Ioãnis fuit in nuptijs ſuis, quibus Chriſtus interfuit.

tionem de ſciētia, & gloria paradiſi, quia in inſtanti cōceptionis aperuit ſibi librum prædeſtinationis, & cognouit quot eſſent ſaluādi, & cauſam ſaluationis. à ſiniſtris autem habuit ſcientiā & cognitionem pœnarū inferni, & omniū damnādorum, in libro præſcientiæ videns clarè, & cauſas dānationis. De iſta enim corona Chriſti fuit coronat⁹ in puncto ſuę cōceptionis, quādo virgo cōſentiens dixit, Ecce ancilla domini, fiat mihi ſecundū verbum tuum. In iſto vltimo verbo corpus Chriſti fuit formatum, & anima infuſa ſtatim habuit ſcientiā omniū prædictorum. De iſta corona auctori. Egredimini filiæ Syon, & videte regē Salomonem in dyademate quo coronauit eū mater ſua in die deſpōſationis illius, & in die lætitiæ cordis eius. Canti. 3. Nota, filiæ Syon, id eſt contemplationis animæ, & videte regē Salomonē, id eſt Chriſtū. Regula eſt tam Iudęorum q̃ etiam doctorū noſtrorū, quòd in libro Canticorū vbi dicitur Salomon, vel dilectus vel ſponſus, intelligitur deus. In dyademate quo coronauit eum mater ſua, quia ex parte matris ſibi debebatur de iure regnū Dauid, & nō ex parte Patris, quia nō habuit hominē patrē in die deſpōſationis illius, id eſt, aſſumptionis, humanitatis, & vanitatis ſuppoſiti, quia ſicut vir & vxor nō ſunt omnino duo, ſed vna caro. Itaque iam non ſunt duo, ſed vna caro. Quos ergo deus cōiunxit, homo nō ſeparet. Mat. 19. Ita humanitas & diuinitas in Chriſto non ſunt niſi vna perſona diuina. Et in die lętitiæ cordis eius, & ſciētia quā habuit ſubitò. De iſta corona ſapiētiæ fuit etiā coronatus beatus Ioānes euāgeliſta ſuper omnes alios in nocte paſsionis Chriſti. Dicatur quomodo beat⁹ Ioānes, quia aliàs nō feciſſet, reclinauit caput, quaſi vellet coronari ſupra pectus Chriſti in cœna, & tūc habuit ſcientiā, quia tūc fuit ſibi impoſita corona regis, quatuor habēs flores. Ante per cognitionē dei. Ideo beat⁹ Ioānes fecit euangeliū. Retro per cognitionē omniū creaturarū &c. A dextris per cognitionē gloriæ & ſaluandorū, ideo fecit primā epiſtolā canonicā. A ſiniſtris per cognitionē damnatorū, ideo fecit ſecundam & tertiā epiſtolas canonicas. Ideo poſſumus de eo dicere, Corona aurea ſuper caput ei⁹ expreſſa ſigno ſanctitatis. Eccl. 45. Nona, expreſſa ſigno ſanctitatis, quia ſicut intus in anima habebat coronam ſapientiæ, ita etiam expreſſabat extra per ſignū ſanctitatis & bonæ vitæ. Multi enim hodie portāt coronā ſapientiæ, ſed nō expreſſam ſigno ſanctitatis, ſed vanitatis. Habent magnā ſcientiam, ſed habent malam cōſcientiam. Sunt enim multi habentes coronā ſapientiæ in capite quatuor floribus lilij ornatā in circuitu. Ante, ſcilicet per ſcientiam quam habent de deo, legendo, diſputando de attributis, relationibus, & nominibus diuinis, ſed non expreſſatur ſigno ſanctitatis, quia nullum ſaporem ſentiunt deuotionis. Retro per ſcientiam creaturarum, diſputando de impreſsionibus & conſtellationibus corporum cæleſtium, de generatione & corruptione &c. ſed non expreſſatur ſigno ſancti-

tatis,

tatis,deſpiciendo creaturas corruptibiles, imò aliqui maculantur ibi. A dextris per ſcientiam de gloria cæleſti, de illis qui ſaluantur,& per quæ opera,prædicando,diſputando,diſponendo, de ordinibus angelorum , de gradibus gloriæ diſputando , ſed non expreſſatur ſigno ſanctitatis, quia non paramus nos per bonã vitã vt ad illã perueniamus,nec illã ardenter deſideramus. A ſiniſtris per ſcientiam certã quã habemus de inferno,de pœnis damnatorũ diſputando &c.ſed nõ expreſſantur ſigno ſanctitatis,cauendo à peccatis, ne illuc deſcẽdamus. Quantum ad quartum gradum honoris,dicit. Vir quẽ rex honorare vult primus de regis principibus teneat equum eius.Iſtum honorem fecit Chriſtus beato Ioanni. Maior princeps curiæ Chriſti inter angelos qui veniunt ad nos eſt Michaël.Ecce Michaël vnus.i.ſingularis de principibus primis. Da.10. iſte princeps ex mãdato Chriſti tenuit equũ.i. corpus beati Ioannis in tantum ꝙ non impegit cadendo per mortẽ in aliquod tormentorũ, cùm tamen alij Apoſtoli mortui ſunt in tormentis.Ioannes autem nec in tormento olei feruentis, in quod fuit miſſus à Domiciano Imperatore propter Chriſtum, cùm tamen eſſet iam ſenex.Itẽ nec in ſuo exilio in deſerto captiuus fuit mortuus &c.nec venenum ſibi datũ ab Ariſtodemo principe idolorũ ſibi nocuit,Ratio,quia maior princeps curiæ Chriſti tenuit & duxit equum ſuum.Et fuit completa prophetia in eo dicens. Seruus meus es tu,cũ tranſieris per aquas,ſcilicet quando ducebatur in exiliũ in Pathmon, tecum ero,& flumina non operiẽt te & cũ ambulaueris in igne,ſcilicet in tormento olei, non combureris , & flamma non ardebit in te. Eſa.43. Quantum ad quintum gradum dicit. Et per plateas ciuitatis incedens.ſ. equitando cum corona in capite, & principe equum ducente, clamet princeps,dicens. Sic honorabitur quencunque rex voluerit honorare.Iſtum honorem fecit deus beato Ioanni.Ciuitas eſt paradiſus.De qua Dauid, Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas Dei. pſal. 86.Plateæ latæ ſunt ordines angelorũ,& plateæ ciuitatis aurũ mundum,tanquam vitrum perlucidum. Apo. 20. Modò videamus quomodo princeps magnus ſanctus Michaël clamauit per plateas huius ciuitatis. Dicatur cùm beatus Ioannes fuit centum annorum ſenex, Chriſtus ſibi apparuit inuitans eum ad gloriam. Dicatur quomodo beatus Ioannes ante diem ſui obitus fecit fieri foueam quadratam in eccleſia & proiecit terram extra eccleſiam, & vocato populo prædicauit magnum ſermonem de pace, dicens. Filioli diligite inuicem. Cunque nihil aliud diceret, cogita quomodo populus debuit dicere, O pater oblitus eſtis tam pulchros ſermones &c.Reſpondit,quia erat receſſurus,ideo dicebat iſta vltima verba, vt recordarentur, quia ſi diligitis vos ad inuicem,non habebitis inter vos rixas , diſcordias , nec malas voluntates,nec inuidiam de honore,deuitiis,officiis &c.Facto ſermone intrauit foueam populo reſpiciente. Cogitate fletus de re-

ceſſu tanti patris dicentis. Inuitatus ad conuiuiũ tuũ domine Ieſu Chriſte, ecce venio. Et ſubitò Chriſtus cũ apoſtolis & ſanctis angelis deſcendit cum tanta claritate, quod populus nõ poterat reſpicere, & beatus Ioannes ſine dolore tradidit animam in manibus Chriſti. Ideo dicit Hierony. Tam extraneus fuit à dolore mortis, quàm à corruptione carnis inuenitur alienus. Poſt receſſum claritatis populus iuit ad foueam, & non inuenerunt niſi manna ibi quod ſcaturiebat. O dixerunt aliqui, ipſe eſt deus, ecce anhelitus eius quid facit, ſed falſum eſt, ſed iſtud bullire de manna, ſignificat quòd ſic ſua doctrina euangelica ſcaturiuit per mundum. Alij dixerunt quòd eſt in paradiſo terreſtri, vt prædicet contra Antichriſtum, vt ſint tres teſtes contra eum, vnus de lege naturæ, vt Enoch, alius de lege ſcripturæ, vt Helias, alius de lege gratiæ, & erit tertius, vt Ioannes, ſed hoc eſt falſum, quoniam ipſemet dicit, Apocalip.11. quòd erunt ſolum duo teſtes. ſ. Helias & Enoch, prædicantes cõtra antichriſtum. Ergo vbi eſt? tene doctrinam & opinionem ſancti Thomæ ordinis fratrum prædicatorum, qui in poſtilla ſuper Ioannem dicit, quia poſtquam fuit mortuus in fouea, ibidem reſurrexit & in corpore & in anima iuit in cælum ſiue in paradiſum, & intrauit paradiſum tranſiens per plateas, id eſt ordines angelorum equitans, quia ſcilicet, in corpore & anima tranſibat, Michaël princeps clamabat dicens. Sic honorabitur quem rex voluerit honorare. Et ſic cum tali honore aſcendit vſque ad ordinem Seraphim, ad pedes domini noſtri Ieſu Chriſti, vt virginis Marię, vbi habebat cathedram. Ideo poteſt dicere Ioannes. Quãdo procedebam ad portam ciuitatis in platea. ſ. ſuperiori, parabant mihi cathedram. Iob.29. Ecce quare dicit thema, Erat vir magnus &c.

De Innocentibus. *Sermo.*

Veros percuſſerũt gladio, & euaſi ego ſolus. Iob.1. Hodie eſt tertium feſtum iunctum natiuitati domini noſtri Ieſu Chriſti. Ratio huius ſocietatis eſt iſta. Chriſtus venit in hunc mundum vt aperiret tres portas paradiſi. Prima eſt de pœnitentia per quam poſſent intrare peccatores, Ideo dicit Chriſtus. Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores ad pœnitentiã. Luc.5. Et quia beatus Stephanus fuit magnę pœnitẽtiæ, non ſolum ieiuniis, vigiliis, &c. ſed etiam voluntariè patienter ſuſtinendo martyrium. Et ſic intrauit per portã pœnitentiæ, ideo iungitur natiuitati Chriſti. Secunda porta eſt obedientia, & quia beatus Ioannes fuit obediens, non ſolum ad præcepta, ſed ad conſilia euangelica, ideo fuit ſingulariter dilectus à domino, ideo iungitur natiuitati Chriſti in ſecundo loco. Tertia porta eſt innocentiæ, & iſtam apperuit pueris innocentibus. Ideo in tertio loco iunguntur natiuitati Chriſti. Feſtum hodiernum de quo modò volo prædicare erit de Inno-

Innocētibus. Sed prius ſalutetur virgo Maria. Pro declaratione huius verbi, & introductione materiæ, ſciendum quòd inter principium ſacratiſsimæ vitæ domini noſtri Ieſu Chriſti, quā tenuit in hoc mūdo. 38. annis, & finem, inuenio magnam differentiam, & diuerſitatē quaſi contrarietatem. Nam in fine voluit mori ſine ſocietate alicuius ſanctæ perſonæ, licèt inter latrones voluerit mori, non tamen cum ſocietate ſanctarum perſonarū, ſed ſolus voluit portare onus. Ratio, quia ſi aliqua perſona ſancta & innocens cum eo fuiſſet mortua, dixiſſent aliqui infideles, quod ſua paſsio non fuiſſet ſufficiens. Immo fuiſſet neceſſarium quòd talis ſanctus cum eo fuiſſet mortuus. Ideo ad expellendum iſtum errorem ſolus voluit mori cum latronibus de quibus nulla fuiſſet eiuſmodi ſuſpitio ſeu error. Ideo in nocte paſsionis quando debuit capi à Iudæis, obtulit ſe eis dicens. Quem quæritis? At illi, Ieſum Nazarenum. Et ille: Ego ſum. Et præcipiens eis ait. Si ergo me quæritis ſinite hos abire. Io. 19. Solus voluit pati oſtendens quòd ſua paſsio fuit precium ſufficiens & ſuperabundans, & fuit completa prophetia. Eſa. 63. Torcular calcaui ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum. Torcular fuit ſancta crux, vbi calcatus fuit racemus humanitatis, & vinum ſanguinis effuſum cum verberibus, corona ſpinarum, clauis &c. Et de gentibus non eſt vir mecum, ſ. à virtute, ſanctus & iuſtus. Non eſt vir mecum, ſed ſolus voluit pati. Ecce finem vitæ Chriſti, ſed principium vitæ ſuæ glorioſæ fuit diuerſum, quia ipſo nato, omnes innocentes illius patriæ de attinentia de Bethleem mortui ſunt, & ipſe ſolus euaſit. Ratio quia licèt fuiſſemus redempti per mortem illam ſi voluiſſet, tamen adhuc indigebamus inſtructione euangelicæ doctrinæ ab ore eius. Item quia dixiſſent infideles quòd inuoluntariè fuiſſet mortuus. Ideo noluit mori puer, ſed in meliori ætate voluit voluntariè mori. De hoc Moyſes prophetans, & eſt ſimul figura Chriſti & præceptum Iudæis, dixit. Non coques hœdum in lacte matris ſuæ. Exo. 34. Iudæi vt rudes exponunt ad literā &c. ac ſi deus feciſſet ſe eorū coquinariū, ſed eſt verbū propheticę, & dirigitur Hærodi regi. Non coques. ſ. per anticipationem mortis, hœdum. i. Chriſtum in lacte matris ſuæ. ſ. puerū paruulū lactentem. Iſtud verbū ter replicatur à Moyſe. ſ. Exo. 23. & 34. & Deu. 14. Et ter propoſuit Herodes occidere puerū Ieſum, ſed deus impediuit. Primò in eius natiuitate, quando auditis miraculis de claritate noctis, de paſtoribus, & de animalibus, & de angelis in aëre cātantibus, cogitauit ipſum occidere, ſed non fuit auſus, timens inſultum quia erat nouus. Secundò in aduentu regū orientis quærentiū & dicentiū, vbi eſt qui natus eſt rex Iudæorum? Tunc etiam propoſuit ipſum occidere, ſed non potuit, quia filij ſui inſurrexerunt contra eum, & in illis occupatus &c. Tertiò quando fuit quadrageſimo die præſentatus in templum in Hieruſalem, vbi erat Hærodes, & ſanctus Symeon & Anna

prophetiſſa omnibus prophetabat quòd ille erat rex Meſsias. Cogitate ꝙ iſta verba venerunt ad aures Herodis, & tunc Herodes voluit eum occidere. Sed angelus in ſomnis apparuit Ioſeph dicens. Accipe puerum, & matrem eius & fuge in Aegyptum. Tunc alij pueri fuerunt occiſi, & Chriſtus euaſit per fugã. Ideo dicit thema, Pueros percuſſerũt gladio, & euaſi ego ſolus. Iſtud thema tangit duas materias.

Primò de morte innocentium precioſa, cũ dicit, pueros percuſſerunt gladio. Secundò de fuga Chriſti virtuoſa, cùm dicit, & euaſi ego ſolus. Solum prædicabo de prima materia. ſ. de morte innocentium, de qua inueni tres rationes ſiue cauſas.

Prima ex parte Chriſti.
Secunda ex parte Herodis.
Tertia ex parte Iudæorum.

Si enim mortis iſtorum puerorum cauſa ſeu ratio ſumitur ex parte Chriſti, venit per obedientiã copioſam. Ex parte Herodis, venit per maliciã venenoſam. Ex parte Iudæorũ, venit per duritiã malicioſam.

Dico primò quòd &c. Fundatur ſic. In tota vita ſua voluit Deo patri obedire, inquantum homo, ſeruando omnia præcepta legis veteris vſque ad mortem. Ratio, ad complendum eam, quia ſicut fuit initium nouæ legis, ita fuit complementum veteris. Ideo voluit ſeruare vtrunq;, quia ſicut Sol eſt initium diei, & finis noctis. Practicè. Ita Chriſtus fuit terminus ſiue finis, vt dicunt omnes doctores. Auctoritas Chriſti. Ego ſum alpha & ω, primus & nouiſsimus, principium & finis. Apoc. vlt. Nota, ſicut enim in noſtro alphabeto prima litera eſt a, & vltima eſt z. In alphabeto Iudęorum prima litera eſt aleph, vltima thau. Ita in Græco alphabeto, prima litera eſt alpha, & vltima ω. Ideo dixit. Ego ſum alpha. i. principium nouæ legis, & ω. i. finis veteris legis. Ideo mortuo Chriſto mortua eſt lex Moſaica, & reſurgendo reſurrexit noua lex. Auctoritas. Nolite putare quoniam veni ſoluere legem aut prophetas. Non veni ſoluere, ſed adimplere. Amen quippe dico vobis, donec tranſeat cælum & terra, iota vnum aut vnus apex non præteribit à lege donec omnia fiant, Mat. 5. Nota, cælum. Cælum continens ſecreta cæleſtia eſt anima Chriſti, terra corpus. Cælum & terra tranſierunt in morte Chriſti, quando anima cũ diuinitate tranſiuit ad limbum, & corpus ad ſepulchrum, tunc lex Moyſi tranſiuit, quam Chriſtus ſeruauit, nec aliquod præceptum dimiſit. Modò inter alia præcepta erat vnũ de primitiis offerẽdis. Verbi gratia. Qui habebant agrum, tempore meſsis colligebant primas ſpicas albas, & ponebant in caniſtro, & offerebant eas Deo in templo. Idem de primis racemis maturis, & de aliis fructibus fuit præceptũ. Cũ intraueris terram quã dñs deus tuus daturus eſt tibi poſsidẽdam, & obtinueris eam, atque habitaueris in illa, tolle de cunctis frugibus tuis primitias, & ponas in cartallo, pergesq́; ad locũ quem dominus

deus

Deus tuus elegerit, vt ibi inuocetur nomen eius. Deut. 26. Hoc ſimul fuit præceptũ & figura de Chriſto. Inquantũ eſt præceptum, eſt verbum Dei ad populum Iſraël. Inquantum eſt figura, eſt verbũ Dei patris ad filium dicentis: Cùmque intraueris terrã, quam intraui in die incarnationis, & obtinueris eam, atque habitaueris ſcilicet naſcendo, tolles de cũctis frugibus tuis. Fructus quos Chriſtus expectabat, erãt martyres, & doctores, confeſſores, virgines, pœnitẽtes, continentes, & innocentes, qui fuerunt innumerabiles, intãtum quòd Ioannes qui vidit, dicit: Vidi turbã magnam quã dinumerare nemo poterat. Apoc. 7. Primitiæ autem iſtorum fructuum fuerunt ſancti innocentes, quos Chriſtus obtulit Deo patri de fructibus ſui agri, ſcilicet huius mundi. Ecce prima ratio ſiue cauſa mortis innocentũ ex parte Chriſti, ſcilicet obedientia copioſa, ſeruando præceptum patris, & complendo prophetiam. Sed nota cùm dicit: Et pones in cartallo, id eſt caniſtro, & nunquid tantum valeret aliud vas? Non, propter figuram. Cartallus enim figurabat limbũ inferni ſanctorum patrum, ibi innocentes fuerunt poſiti. 34. annis, & poſt paſsionẽ Chriſti in die aſcenſionis obtulit in templo paradiſi primitias Deo patri Ideo dicitur: Pergesque ad locum, &c. De hoc auctoritas noui teſtamenti. Hi empti ſunt ex omnibus ſcilicet ſanctis futuris, primitiæ Deo & agno, & in ore eorum non eſt inuentum mendaciũ. Sine macula enim ſunt ante thronũ dei. Apoc. 14. Not. quando dixit: In ore eorũ nõ eſt inuentũ mendacium. Quæ commendatio eſt iſta cũ ipſi nunquàm fuerint locuti? Non dicere mendacium in adultis loquentibus eſt virtus, ſed in pueris nondum loquentibus quæ virtus eſt? Reſpõdeo, quòd in hoc mundo non fuerunt locuti, ſed in cartallo, i. in limbo. Cogitate hìc quomodo illi ſancti patres viderunt ſimul venire tot pueros, &c. Et interrogabant eos vnde veniebant, &c. Pueri incœperũt loqui, &c. dixerunt eis cauſam mortis eorum, quia propter Chriſtũ verum Meſsiam natũ. Cogitate quale gaudiũ fuit ſanctis patribus. Cogitate Moyſes qui prophetauerat de iſtis primitijs ponendis in cartallo, quomodo fuit gauiſus quando vidit ſuã prophetiam completam. Et quia pueri dixerunt puram veritatẽ, ideo dixit: In ore eorum non eſt inuentũ mendacium. Item dicit: Sine macula enim ſunt. ſ. modò in paradiſo ante thronum Dei. No. quòd pueri quando naſcuntur de lege communi, naſcuntur cum duabus maculis. ſ. cũ macula culpæ, quæ à theologis dicitur peccatũ originale: & cum macula pœnæ. ſ. ignorantia, quæ eſt pœna peccati originalis. Dicatur quid ſit peccatum originale, ac ſi iſta villa feciſſet imaginem de auro vel argento, vt ponatur in templo, & dum portatur, cadit in lutum, &c. Anima hominis eſt proprijſsima imago Dei pulchra, intantum quòd ſi poſſet videri, &c. Deus vt bonus argentarius fecit eam, vt ponatur in templo paradiſi, ſed cadit in lutum generationis humanæ in vtero matris vbi creatur & infunditur, ibi recipit

Ignorãtia ineſt puellis ex pecca to Adami.

cipit maculam ſine culpa ſua,& niſi lauetur per baptiſmũ,non intrat templũ paradiſi,ſed quia nõ eſt culpa ſua,ideo nõ habebit pœnã. Ecce quid eſt peccatũ originale. Ideo dicit ſcriptura. Quis homo vt immaculatus ſit.ſ.ſine peccato originali, & vt iuſtus appareat natus de muliere? Iob.15. Secunda macula eſt pœna.ſ.ignorantia,quia pueri qñ naſcuntur,nullam habent ſcientiã, animalia autẽ & aues quãdo naſcuntur,iã habent ſcientiã ſuã & induſtriã, vt pullus ſtatim natus ſcit eligere grana milij ſiue panis inter paleas ſi apponantur. Itẽ agnus vel capreolus nouiter natus ſtatim inuenit vbera, & puer nihil. Item in clamore cognoſcit matrẽ,& puer nihil. Itẽ pullus ſi videt miluum,& agnus lupum,ſtatim cognoſcunt ꝙ ſunt inimici ſui,puer nihil. Ideo philoſophus coactus eſt dicere, ꝙ anima in principio ſuæ creationis eſt tanquã tabula raſa,in qua nihil eſt depictũ. Ab iſtis duabus maculis pueri iſti innocẽtes per martyriũ fuerũt mũdati,licèt eis diſplicuerit,ſicut mũdantur ab eadẽ pueri in baptiſmo, licèt diſpliceat eis, ſed in fide parentũ purificãtur. Plus purificat baptiſmus ſanguinis,quã aqua,quia nõ ſolũ purificat animam, nõ tamẽ vt fiat feſtũ. Purificabãtur enim in fide parentũ. ſ. Chriſti,in cuius nomine occidebantur, & matris eccleſiæ. Hi ſunt qui venerũt ex magna tribulatione,& lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerũt eas in ſanguine agni. Apo.7. quia virtute paſsionis Chriſti purificati ſunt. Itẽ mundãtur à culpa ignorãtię,quia ſtatim animabus ſeparatis per martyriũ,infuſa & data fuit eis tãta ſciẽtia de philoſophia & theologia,plus quã habuerit aliquis magiſter ſeu doctor vnquã in hac vita, licèt nõ ſtatim habuerũt gloriã,habuerũt tñ ſcientiã. Dicatur ſimilitudo de tacea febrida,quæ ſub cappa abſcõdita nõ clareſcit. Ita de animabus ſub carne abſconditis, ſed à carne exutæ ſeu ſeparatæ habẽt tantã ſcientiã. Greg. Quid eſt ꝙ nõ videãt qui videntẽ oĩa videt? Ecce quare dicit. Sine macula enim ſunt.ſ.culpæ & ignorantiæ. Secũda ratio ſeu cauſa mortis ſanctorũ innocentiũ eſt ex parte Herodis,fuit malitia venenoſa. Quãdo enim audiuit Chriſtũ natũ fuiſſe,& miracula,& reges oriẽtis,timuit ne populus inſultaret cõtra eũ,& cogitauit eũ occidere. Et quia ipſum neſciebat determinare,occidit innocẽtes. Ecce malitia venenoſa. Fundatur ſic per prophetiã moralẽ,& theologiã diuinalẽ. Regula eſt, ꝙ idẽ actus reſpectu diuerſarũ cauſarũ eſt virtuoſus & vitioſus, bonus & malus. Sicut cũ iuuẽculæ pauperi eleemoſyna mittitur à dño pio per malũ ſeruũ & lubricũ,quæ occaſione illius eleemoſynæ peccat cũ ea, illa eleemoſyna habet duas contrarias cauſas, bona & virtuoſa eſt ex parte dñi,mala & vitioſa ex parte ſerui. Idẽ in propoſito,iuuencula gratioſa erat gẽs Iudaica,& paupercula de bonis & ſanctis perſonis. Et dñs Ieſus de mẽſa gloriæ voluit mittere eleemoſynam ſibi vnum manipulum denariorũ ſ. multitudinẽ ſanctorũ innocentiũ,quã miſit per ſeruũ lubricũ.ſ.Herodẽ,intẽtio Chriſti fuit bona,vt abũdaret in

ſanctis,&c.intentio autē Herodis miniſtri mala,quia vt corrumperet eum,tyrānicè occideret.Ideo dicit euangeliſta,Herodes mittens occidit omnes pueros qui erāt in Bethleem,& in omnibus finibus à bimatu & infra. Matt.2. Dicatur practica, ſecundū ꝙ rationabiliter poteſt cogitari,quomodo factū fuit.Herodes vocauit gentes armorum quas tenebat,quia nondū reputabat ſe ſecurū,dicēs eis:Iā audiuiſtis de iſto puero nato,& murmuratur ꝙ eſt rex Iſraël,timeo quòd vna die populus inſurgat cōtra me & cōtra vos,&c.Malus rex & mali miniſtri dixerunt:Ergo moriatur ille puer. Dixit Herodes, nō poſſum ſcire vbi eſt,bene tamen ſcio,ꝙ eſt in Bethleem natus.Ideo ibi eſt, vel in locis vicinis.Ideo cogitaui vt oēs pueri illius patriæ interficiantur. Et miniſtri,Bonum eſt. Sed quomodo fiet ne populus ſe auiſet,ne abſcōdant pueros filios? Dixit Herodes: Modò oportet ꝙ hoc ſit ſecretū, & ordinauit taliter ꝙ eodē die & hora interficerētur. Cogitate ꝙ ſub aliquo colore. Et dixit Herodes: Nō inuenio alium modū niſi quòd ſic. Octauianus imperator mādauit deſcribi oēs maſculos,vt ſoluerent vnum denariū de argēto,ſic &ego ordinabo,quaſi volēs ſcire quot pueri ſint in terra,nolēs ꝙ aliquid ſoluāt,ne fortè abſcondātur,imò dicetur ꝙ dabo eis ſtrenas,& ſic fuit ordinatū. Ita fuit præconizatū in terra Bethleē,ꝙ tali die & tali hora oēs pueri fuiſſent congregati in platea,& ita fuit,& homines armorū poſuerūt ſe in angulis platearū, ne aliquis pater aut mater cū filijs poſſent fugere,vel ſi vellēt ſe defendere,ꝙ interficerētur, & quælibet mater lęta portabat vel mittebat per nutricē ſuū filiū,ſperās ſtrenas habere,etiā fortè clenodia. Dicatur de crudeli ſtrage & occiſione innocentū. Dicebāt aliquæ: Non eſt filius, ſed filia,volētes filiū ſaluare à morte. Aliæ abſcondebant,ne etiā perderent,deinde perquirebant domos ſi inuenirēt per thecas, & interficiebāt pueros, Tot innocētes occiderunt,ꝙ innumerabiles quaſi fuerūt. Parētes verò vidētes tot gētes armorū,nō poterāt reſiſtere. Aliqui volētes defendere filios,mortui fuerunt cū ipſis. Ecce iſta effuſio ſanguinis ſanctorū innocentū,qualiter fuit facta ex crudelitate Herodis. De hoc prophetauerat Hiere . di. Vox in Rhama.i. in excelſo audita eſt,ploratus & vlulatus multus. Rachel plorans filios ſuos,& noluit cōſolari,quia nō ſunt. Hiere.31. Et allegatur Mat.2. Cogitate quot lamētationes & fletus erāt in locis illius patriæ: Diceret aliquis: Quare dicit: Rachel plorās,&c. quia non fuerunt filij Rachel, ſed Lyæ, quæ fuit mater tribus Iudæ . Duas reſponſiones dabo , vnam literalem, aliam allegoricalē. Literalis eſt,quia Rachel fuit ſepulta iuxta Bethleem , & quia erat ſancta , reputabatur mater tribus Iudæ & patrona, vt beata Eulalia Tuchiæ. Ideo dicitur Rachel plorans , &c. Allegoricæ. Rachel, id eſt, viſum principium, & ſignificat ſecundā Chriſti vxorem. Prima fuit ſynagoga, ſed vt putana Chriſtum abnegauit per bentozinam. Secunda eſt ſancta mater Eccleſia . Lya lippa ſignat ſyna-

Filij Iuda dicūtur filij rachelis propter ea quòd iuxta Bethleē fuerat ſepulta.

ſynagogã, Rachel pulchra eccleſiã. Rachel. i. eccleſia plorãs filios ſuos. Ideo hodie dimittitur cantus lætitiæ. ſ. Gloria in excelſis. Te Deum laudamus. Alleluya. & noluit conſolari, quia nõ ſunt, nec in hoc mundo, nec in gloria, quia. 33. annis ſteterũt in limbo, ideo ceſſant cãtus lætitiæ. Ideo Hier. quaſi conſolãdo dicebat: Quieſcat vox tua à ploratu, & oculi tui à lachrymis, quia eſt merces operi tuo, ait Dñs omnipotens, & reuertẽtur de terra inimici, & eſt ſpes nouiſsimis tuis, ait Dñs, & reuertentur filij tui ad terminos ſuos. Hier. 31. Limbus dicitur locus inimici, ideo quia ipſe procurauit illũ locũ. Moraliter habemus exemplum in dicta auctoritate, qui filij ſunt flendi in morte, & qui non. Rachel. i. eccleſia plorat filios quia nõ ſunt. ſ. in gloria. Ita quãdo moriuntur filij qui nõ intrant in cælum, ſicut pueri non baptizati, qui ex culpa parentũ moriuntur, aliquoties ex culpa patris, qui malè tractat vxorem grauidã, vel ipſius matris grauidę, quæ tripudiando, vel equitando, vel partum abſcondendo fecit abortiuum, illi ſunt flendi, & in iudicio petent iuſtitiam à Deo, &c. Item flendi ſunt filij & filiæ adulteri, & filij & filiæ malæ vitæ, ribaldi, truffatores, &c. quia illi nõ intrant in cælum, ſed ad furcam inferni. Sed in morte filiorũ innocentũ poſt baptiſmũ maius feſtũ deberet fieri quã in nuptijs. Dicatur de dño, qui in morte primogeniti gaudẽs, veſtitus de ſcarlata, ideo, &c. Ideo apoſtolus: Nolumus vos ignorare de dormientibus, vt non contriſtemini ſicut & cæteri qui ſpem non habẽt. 1. Theſſa. 4. Tertia ratio eſt ex parte Iudæorũ. ſ. parentum puerorũ fuit duritia malignoſa. Fundatur ſic iſta ratio. Deus habet iſtud in ſua prouidẽtia, quòd nunquam dimittat peccatũ impunitum, quia vel punitur in hoc mundo, vel in alio mundo, vel in vtroque. Sicut enim nõ dimittit aliquod bonum irremuneratũ, quia vel hîc, vel in alio mũdo, vel vtrobiq; remunerat, & dicũt doctores ꝙ in punitionibus pœnitentia correſpondet culpæ. Aug. De pœnitẽtia tua peccatũ tuũ accuſa. Verbi gratia. Si doles caput, cogita ꝙ per caput peccaſti ſuperbiendo, vel vanè ornando crines, &c. Quia per quæ quis peccat, per hæc & torquetur. Sap. 11. Itẽ ſi per oculos, vidẽdo vanè, toruè, ex odio vel inuidia, vel per nares, &c. De pœnitẽtia tua vel de pœna tua peccatũ tuũ accuſa. Si in facie, cogita ꝙ ex picturis. Dicatur de illa nobili muliere, quę effecta fuit leproſa. Itẽ de alia, quæ habuit cancrũ in vberibus, quæ oſtẽdebat, & mortua eſt. Patet ergo quod ſecundũ culpã deus dat pœnã. Dicatur exẽplum de rege Adonibezech ſuperbiſsimo, qui ſibi ſubiugabat reges multos, quia tũc quęlibet ciuitas habebat regẽ, ſicut modò epiſcopũ, & ſcindebat eis manus & pedes, & ſine manibus & pedibus faciebat eos comedere ſub mẽſa cũ canibus, proijciendo oſſa, & quãdo ſe percutiebãt propter oſſa, ipſe ridebat. Ecce qualis crudelitas. Cũ autẽ ſemel intraſſet pręliũ contra populum Iſraël, percuſſus fuit, & perdidit manus & pedes, & dixit percuſſoribus: Antequã interficiatis me, audite

dite modicū,& dixit:Septuaginta reges amputatis manuū ac pedum ſummitatibus colligebāt ſub mēſa mea ciborū reliquias. Sicut feci,ita reddidit mihi Dñs. Iudicū 1. Per quæ quis peccat,&c. Patet regula ad propoſitū, videamus patres & matres innocentum in quo peccauerūt contra Deum. Nónne in hoc quòd noluerunt hoſpitio recipere virginem grauidā,nec Ioſeph ſponſum, nec etiam poſt natiuitatē viſis tot miraculis noluerunt recipere filiū Dei,& matrē, & Ioſeph, ne Herodi regi diſplicerent,ideo deus prouocauit cōtra eos Herodē, &c. quia per quæ quis peccat, per hæc & torquetur. Et fuit cōpleta prophetia Oſeæ 9. Ipſi intrauerunt ad Beelphegor,id eſt,ad Herodem,id eſt,deuorantem,& abalienati ſunt,ſcilicet à rege ſuo in cōfuſione,quòd & ſi enutrierint filios ſuos abſq; liberis eos faciam in omnibus. Si dicatur: Dñe quando erit hoc? Reſpondet. Væ eis cū receſſero ab eis, ſcilicet fugiens in Aegyptū. Moraliter habetis hic doctrinam & inſtructionē ne complaceatis creaturæ contra Deum, quia aliàs Deus prouocabit contra vos dñm. Ideo pauci diu durant in amore dominorū, quia cōtra Deum.&c. Idem de muliere cōplacente viro cōtra Deum. Deus prouocabit iſtū cōtra eam. Dauid, Quoniā deus diſsipabit oſſa eorū qui hominibus placent, confuſi ſunt,quoniam deus ſpreuit eos. Pſal. 52. No. duas pœnas quas deus dat talibus,qui hominibus placēt contra deum. Prima, Deus diſsipabit oſſa eorū,ſcilicet diuitias,honores,& officia quæ ſuſtinent te. Secūda confuſio,ſcilicet in morte,quia nihil obtinent à deo. Tertia,quia in iudicio particulari vel generali tales deſpiciuntur à deo & ſanctis, &c. Sed eſt hic quæſtio. Diceret aliquis ſubtilis: Et quæ iuſtitia dei fuit, ex peccatis parentum punire filios? Et nunquid dicit ſcriptura,filius non portabit iniquitatē patris, & pater nō portabit iniquitatē filij? Ezech. 18. Reſpōdeo,quòd patres fuerunt puniti, & non filij. Primò, propter crepicordiū de morte filiorum. Secundò, quia multi patres volentes filios defendere, mortui ſunt, vel fuerūt,damnati ex eorū peccatis,filij autē non fuerunt puniti. Declaretur per ſimilitudinē de malè induto, cui rex motus cōpaſſione facit dilacerare illam malam tunicam quā portat, vt pòſt induat eum de ſerico vel de auro, licèt diſpliceat ſibi,& triſtetur quando tunica dilaceratur, tamen quando videt ſe optimè indutū,gaudet,nunquid dicetur hoc punitio? Ita eſt de carne. Nō eſt niſi vnus ſaccus,ſed pòſt induti ſunt ſcarlata gloriæ. Ideo non filij dicuntur puniti,ſed patres. Ideo Apoſtolus: Oportet corruptibile hoc induere incorruptionē,& mortale hoc induere immortalitatē 1. Cor. 15. Vel de rege, qui facit deſtruere domū ruinoſam ruſtico,& pòſt dat ſibi caſtrū,non dicitur hoc punitio,ſed remuneratio. Idem de corporibus ſanctorū innocentum. Domus erant ruinoſę,quibus deſtructis per martyriū,dedit caſtrum paradiſi in Chriſti aſcenſione. Ideo poterant dicere ſancti innocentes: Scimus, quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius habita

tionis diſſoluatur, quòd ædificationem ex Deo habemus, domũ non manufactam, ſed æternam in cælis 2. Corinth. 5.

De ſancto Thoma Cantuarienſi Sermo.

VBi ego ſum, illic & miniſter meus erit. Ioã. 12. De tribus ſanctis vocatis hoc nomine Thomas, fit feſtũ in eccleſia dñi. Et primò de beato Thoma apoſtolo ante natiuitatem dñi. De ſecundo Thoma, qui dicitur de Cantuaria, quia fuit archiepiſcopus ciuitatis de Cantuaria in Anglia, fit feſtum hodie, quę eſt quinta dies poſt natiuitatẽ dñi. De tertio, qui dicitur beatus Thomas de Aquino, ordinis noſtri fratrũ prædicatorũ, fit feſtum in principio Martij. Ideo non intelligatis quòd iſti tres ſint vnus & idem Thomas. Et de iſto de quo facimus hodie feſtũ, dicit Chriſtus in themate: Vbi ego ſum, illic & miniſter meus erit. Pro cuius declaratione ſciendũ quòd doctrina eſt cõmunis in ſacra theologia, ꝙ Chriſtus adhuc in vtero virginis exiſtens, etiam in inſtanti ſuæ cõceptionis habuit tantã gratiam & benedictionẽ, & tantam gloriam & fruitionẽ, quantã habet hodie in cælo. Non cogitetis quòd beata trinitas dederit gratiã, ſapientiam, ſanctitatẽ, & benedictionẽ Chriſto, ſicut nobis datur gradatim & paulatim. Dicit Beda, ꝙ nemo repentè fit ſummus, ſed gradatim aſcẽdendo, cõtinuando bonã vitam & virtuoſam: Sed dñs Ieſus Chriſtus repentè factus fuit ſummus, quia ſancta trinitas in inſtanti ſuæ conceptionis dedit ſibi ſummũ gradũ ſanctitatis & gloriæ. Hoc poteſt exemplo declarari, & fundatur per regulam philoſophiæ. Dicit philoſophus in libro de cauſis, ꝙ omne agens perfectũ neceſſario habet virtutes propriorũ effectuum productiuas. Verbi gratia. Ignis eſt agẽs perfectũ in multis effectibus, quia calefacit, illuminat, decoquit, liquefacit metalla, incinerat ligna. Ideo neceſſario oportet ꝙ habeat virtutes iſtorũ effectuum productiuas, ſcilicet calorẽ, claritatẽ, actiuitatẽ, &c. Etiam poteſt declarari regula in iſtis mundanis. Si rex conſtituit vnũ vicarium ſeu gubernatorẽ, ille gubernator dicitur agens, quia habet conſeruare cõmunitatem in iuſtitia & pace, cõſeruare, & cuſtodire, & defendere ab inimicis. Ad iſtos effectus producendos oportet eum habere virtutes talium effectuum productiuas, ſcilicet potẽtiam, ſeu poteſtatẽ regiã, ſcilicet iudicãdi, corrigendi, præconizandi, & ſic de ſimilibus. Idẽ in propoſito. Sancta Theologia dicit ꝙ Chriſt⁹ inſtanti ſuę cõceptionis fuit cõſtitutus & factus principiũ, & cauſa illuminationis mundi, iuſtificationis peccatorũ, ſanctificationis, animarũ redemptionis, & glorificationis. Ipſe enim habebat illuminare mundum de virtute fidei, & ſecretis, & gloria paradiſi, de pœna inferni, & purgatorij, de limbo puerorum, & ſanctorum patrum. Quid credendum quid faciendum, quid ſperandum? Item alius effectus ad eum pertinens tanquã principium cauſę, iuſtificãdi peccatores, remittendi peccata

Chriſtus in inſtãti ſuæ cõceptionis fuit comprehẽſor pariter & viator.

cata,item ſanctificandi animas,dandi gratias,ſanctitates,vitam ſpiritualem,& finaliter gloriã æternam. Auctoritas. Vos eſtis in Chriſto Ieſu,qui factus eſt nobis ſapiẽtia à deo,& iuſtitia,& ſanctificatio, & redemptio.1.ad Corint.1. Nota cũ dicitur,Qui factus eſt &c.In quãtũ deus,nõ eſt factus,ſed factor filius à patre ſolo eſt non factus nec creatus,ſed genitus.Sed loquitur de incarnatione,in qua fact⁹ eſt nobis principiũ effectiuum ſapiẽtiæ,quantũ ad fidẽ. Et iuſtitiæ,quantũ ad iuſtificationẽ peccatorũ.& ſic de alijs.Ex quo ergo in iuſtanti cõceptionis factus eſt nobis principiũ & cauſa talium effectuũ, ergo neceſſariũ erat vt haberet virtutes productiuas taliũ effectuũ,ſcilicet ſapientiã,potentiã,& gloriã &c.Gloriã autem habuit in anima ſtatim de inſtãti ſuæ cõceptionis,& merebatur etiam habere in corpore,ſed diſpenſatiuè fuit retẽta in anima,quia adhuc habebat facere opus noſtrę redẽptionis in corpore.Ideo Eſa.62.Dicite filiæ Syõ,Ecce ſaluator tuus venit,ecce merces eius cũ eo,& opus eius corã illo.Nota,dicite,ſcilicet vos prædicatores,filiæ Syõ,ſcilicet eccleſię vel animæ deuotę & contẽplatiuę,Ecce ſaluator tuus venit, ecce merces eius cum eo. Declaretur per contrarietatẽ de operibus mũdanis , quia ſi cõducitis operãtes vel laborantes,primò opus eſt cũ laboratoribus facere pretiũ,ſiue mercedẽ,vel ſalariũ,& ponere cũ eis vel corã eis,& nõ vſque ad ſero ſoluũtur.Nõ ſic in Chriſto operãte opus noſtrę redemptionis,quia opus eius,ſcilicet gloria cũ eo erat ab inſtãti ſuæ cõceptionis,ſed opus illius,ſcilicet paſsionis, ex quo opere debuit ſequi effectus noſtræ ſaluationis,coram illo fuit in puncto cõceptionis,quia tũc deus pater aperuit ſibi librũ prędeſtinationis di.Fili ecce quot ſancti in limbo,& quot animæ in purgatorio,& nunquã poterunt cælũ intrare niſi per veſtrã paſsionẽ,& mortem doloroſam,vultis eam ſuſtinere?Reſpõdit,Placet mihi.Ecce opus illius corã illo. Itẽ oſtendit ſibi pueros innocẽtes,qui ſola Chriſti paſsionis virtute ſaluantur ſine proprijs meritis.Idẽ de pœnitẽtibus,quia nulla pœnitentia fuiſſet ſufficiens ad gloriam,niſi ex Chriſti paſsione. Idem de martyribus.Filij vultis vos ieiunare,capi,ligari,vapulari,ſpinis coronari &c.vt omnes vobis credentes & obedientes habeãt gloriam?Reſpondit,Placet.Ecce opus eius corã eo,ſcilicet merces,ſcilicet gloria paradiſi, quam daturus eſt bonis,iam erat cum eo. Ecce quare dicit. Dicite filiæ Syon, Ecce ſaluator tuus venit,& incœpit viam in die ſuæ cõceptionis.Patet ergo vera doctrina theologorum , quòd Chriſtus in inſtanti ſuæ conceptionis habuit tantam ſcientiam, gratiam, virtutem, ſanctitatem , & gloriam , quantam habet modò in cælo . Ideo dicit in themate , Vbi ego ſum,illic & miniſter meus erit. Non loquitur de Hieruſalem , vbi tunc erat corporaliter in menſa cùm eſſet in cœna Domini , quia modica promiſsio eſſet illa. Non dicit,Vbi ego ero , quia iam habebat gloriam . Ideo dicit , Vbi ego ſum , illic & miniſter

Diſpẽſatiuè non redundabat gloria animæ Chriſti in corpus.

niſter meus erit. Patet thema. Not.iterū, Vbi ego ſum,illic,quia non erit mecum in cathedra,quia nullus eſt ſibi æqualis in gloria.Sic illic, ſcilicet in ordine,erit miniſter meus beatus Thom. No.ad hoc quinque declarationes morales,ſecundum quod beatus Thom. Chriſto ſedulè miniſtrauit in hoc mundo tota anima & corpore.

Primò fideliter per obedientiam.
Secundò humiliter per pœnitentiam.
Tertiò vtiliter per miſericordiam.
Quartò prudenter per diligentiam.
Quintò ſtabiliter per patientiam.

Dico primò &c.omni tempore,etiā puer. Puer fidelis Chriſto, nihil faciens quòd cognoſceret eſſe cōtra præceptum dei.Dicatur quomodo propter ſuam ſanctitatem vitæ,& honeſtatē cōuerſationis,et ſciētiam erat multum famoſus in Anglia, propter quod mortuo Archiepiſcopo de Cantuaria,factus eſt archiepiſcopus, & eſt dignitas pinguiſsima,valet 70.milia francorum annuatim. Cogitate quot cōpetitores habebat talis dignitas, ſed ſuper omnes ſanctus Thomas fuit electus. Et præſentata ſibi electione renunciauit cum inſtrumēto publico. Electores verò recurrunt ad papā,& papa confirmauit eū. Qui renūciauit,& papa coēgit eum per ſententiam excōmunicationis,& tunc flens acceptauit, ne deo diſpliceret. Et poſt modicū tempus videns tantū onus de ratione reddenda de animabus &c. venit ad papā Alexandrū,ſupplicans ſibi vt acceptaret renunciationē,& tantū fecit ꝙ papa acceptauit,& ad ſui petitionē dedit ſibi habitū beati Benedicti,& cùm ſtaret in quodam monaſterio, & nullus inueniretur ſufficiens pro archiepiſcopo,iterum coactus per papam habuit reaſſumere onus,& poteſt dicere,Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti,et diſpēſatores miniſteriorū dei,non mūdi,non diaboli,ſequitur,Hic iā quæritur inter diſpenſatores,vt fidelis quis inueniatur.1. ad Corint. 4.vt ſcilicet irent per portā & coactè,quia aliàs infideles ſunt.Sicut ille qui vſurpabit dominiū regiū ſine ſcitu regis,faciēs ſe gubernatorē, infidelis eſt ipſe,et eū manutenentes.Idem de illo qui immergit ſe ad dignitatē,& prelationē,& curam animarum. Dicit beatus Thomas, ꝙ quantūcunque ſit dignus,ſanctus,& iuſtus homo,ſi petierit beneficium cum cura,eſt ſymoniacus.Ratio,quia præſumit ſe dignum, & ecce temeritas & præſumptio,& efficitur indignus,vel reputat ſe indignum,ideo non debet petere. Ideo cōcludit ſanctus Tho. ꝙ nullo modo beneficiū cum cura poteſt peti. Beneficiū autem ſine cura poteſt homo petere ſi aliter nō habet vnde viuat homo. Patet in ſecūda ſecundæ.q.c.Sed modò quilibet ingerit ſe,vel precibus,vel donis &c. Ideo dicuntur infideles, quia ſine voluntate domini. Legitur de imperatoribus Romanis,vt Iulio Cæſare,& alijs, quòd fecerunt legem ne aliquis ſine licentia imperatoris reciperet nomē regis, nec auderet

Sacerdotium cui animarū cura eſt adnexa, nec à digno nec ab indigno peti poteſt licitè.

vllo

vllo modo, & iſtam legem allegauerunt Iudæi contra Chriſtum Pilato dicentes, Si hunc dimittis, non es amicus Cæſaris. Omnis enim qui ſe regem facit, contradicit Cæſari. Ioan. 19. Iſtam legē facit Chriſtus, imperator cæli & terræ, ne aliquis procuret ſibi nomē principis. Prælatus enim dicitur princeps eccleſiæ. Dicit enim lex, Nec quiſquam ſumat ſibi honorem. ſ. prælationis, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Sic & Chriſtus non ſemetipſum clarificauit, vt pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te. ad Heb. 5. Contra oppoſitum facientes dixit Chriſtus. Ipſi regnauerunt, & non ex me principes extiterunt, & nō cognoui. Aurum ſuum & argentum ſuum fecerunt ſibi idola vt interirent. Oſeę. 8. Ecce infidelitas. Ideo Chriſtus preuidens tempus quod modò tenemus, dixit Petro, quis putas eſt fidelis diſpenſator & prudens, quem conſtituit dominus ſupra familiam ſuam, vt det illis in tempore tritici menſuram? Lucæ 12. Nota, menſura tritici eſt doctrina euangelica, & ſanctitas vitæ. Poterat reſpondere beatus Petrus, Iſte eſt Thomas. Ideo Chriſtus in themate dicit, Vbi ego ſum &c. Dico ſecundò quod miniſtrauit humiliter per pœnitentiam. Iam antequam eſſet prælatus, faciebat magnam pœnitentiam, ſed maiorem fecit poſtquam fuit prælatus, di. intra ſe, Modò habeo magnas occaſiones peccandi ex abundantia diuitiarum. Ideo modò eſt magis mihi neceſſaria pœnitētia. Indutus eſt aſpero cilicio, & fœmoralia habebat cilicina vſque ad poplites, dormiebat ſuper terram, ieiunabat, & ſic macerabat corpus ſuum. Magis indiget prælatus pœnitentia quàm alij, quia non habet maiorem prope ſe. Religioſus & ſimplex clericus timent prę̄latū &c. De tali miniſtro dicit Chriſtus, Ambulans in via immaculata hic mihi miniſtrabit, ſcilicet ad placitum meum. Pſal. 100. Pœnitentia enim dicitur via immaculata, quia ſicut ille qui ambulat per viam pœnitentiæ dicitur immaculatus, ſecùs de guloſis ambulantibus per viam humidā, qui cadunt in lutum luxuriæ. Querit beatus Thomas in quotlibetis. An religioſus factus Epiſcopus teneatur ſeruare cæremonias ſuæ religionis? Determinatio ſua eſt, quod cæremoniæ incompetibiles ſuæ dignitatis poſſunt dimitti, vt ſilentium. Dicatur de ſilentio religioſorum. Ad iſtud nō tenetur epiſcop⁹, quia habet reſpōdere &c. Factus epiſcopus tenetur portare habitū ſuæ religionis, ſed propter dignitatem poteſt portare cappam longiorem. Sed de cæremonijs, quæ ſunt cōpetibiles dignitati, tenetur ad eas, imò etiam decorāt dignitatē, vt non comedere carnes, non vti lineis ad carnē. Idem de ieiunijs ordinis &c. & ſic de alijs, multū decorāt, & ornāt, & perficiūt dignitatē, quia licèt cæremoniæ nō obligēt ad mortale peccatū, tamē præſeruāt à mortali. De iſta via dicit Dauid, Beati immaculati in via, qui ambulāt in lege domini. Pſal. 118. Qualiter ſeruitiū & miniſteriū b. Thomæ in pœnitētia placuit deo, Dicatur miraculū de illo clerico

Olim ſolus ille rex dici potuit cui à Cæſare permitteretur.

qualiter religioſus factus epiſcopus tenetur ſeruare habitum et cæremonias ſua religionis.

ſui epiſcopatus. qui neſciebat niſi miſſam beatę Mariæ, quam dicebat ſemper in die natalis reſurrectionis &c. Quē ſanctus Thomas priuauit miſſa propter ſuā ignorantiam, cui flenti prę triſtitia ſemel virgo apparuit, dicēs ꝙ diceret archiepiſcopo ꝙ reſtitueret ſibi miſſam, &c. Et ille, Domina, non credet mihi. Et virgo, Dicas quod amore illius quæſiuit ciliciū, quòd in nocte depoſuit, & inueniet in eo adhuc vnū filū de ſerico, & dabit tibi licentiā celebrandi &c. Et archiepiſcopus de iure ſpeciali ex diuina diſpenſatione cōceſsit ſibi licentiam. Nullus ſacerdos faciat de hoc cōſcientiā. Ecce quomodo ſeruitiū beati Thomæ placebat deo. Dixi tertiò quòd miniſtrauit vtiliter per miſericordiā, ſcilicet animæ ſuæ, & pauperū recreationem. Nam de redditibus pauperibus impēdebat, quia ſolū neceſsitatē recipiebat, nō dabat hiſtrionibus, nec amicis, ſed pauperibus Chriſti. Sciebat iam quot viduę indigētes erant in ciuitate, quot pupilli & pauperes. Itē quot puellæ ad maritandū, quot captiui ad redimendum. In his expēdebat redditus, nolebat aliquid recipere de ordinibus, nec de ſigillo. Iam habebat ſuos notarios ſub certo ſalario mādans eis ꝙ nihil reciperent. Itē quo libet die vltra eleemoſynas dabat ad comedēdū 12. pauperibꝰ in Chriſti memoriā & apoſtolorū, quibus ipſemet ſeruiebat in aliqua camera ſecretè. Poterat dicere pauperibus, Quis maior eſt, an qui recumbit, an qui miniſtrat? nōne qui recūbit? Lu. 22. Immo qui miniſtrat. No. qui vult dicere epiſcopū eſſe manumiſſorē illius hominis diuitis Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui licèt voluerit viuere vt pauper cùm diues eſſet ſecundum veritatē, quia domini eſt terra & plenitudo &c. Et in ſuo vltimo teſtamento per mortem confirmato de bonis ſuis eccleſiaſticis, dimiſit prælatos, manumiſſores, & diſtributores. Sic nos, ſcilicet prælatos, exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti, et diſpenſatores miniſteriorum Dei. 1. Corin. 4. Modò non complentes voluntatem teſtatoris nunquid dicerentur verè proditores &c. Iſtis manumiſſoribus dicit Petrus, Paſcite qui in vobis eſt gregem dei, prouidentes non coactè ſed ſpontaneè ſecundum deum, neque turpis lucri gratia, ſed voluntariè, neque vt dominantes in cleris, ſed forma facti gregis ex animo, & cùm apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſsibilem gloriæ coronam. 1. Petr. 5. Nota quòd ſicut beatus Thomas dabat bona tēporalia pro deo, ita deus dabat ſibi gratiā in miraculis faciendis. Dicatur miraculum de auicula fugiente de Gabia, ſciente loqui, Sancte Thoma adiuua me. Quam cum Niſus vellet capere, clamauit, Sancte Thoma adiuua me, & ſubitò mortuus fuit Niſus, & auis ad Gabiā reuerſa, quāto magis in perſonis deuotis &c. claret miracul. Diues eſt in omnes qui inuocant illum, ad Ro. 10. Dicatur quartò quod miniſtrauit prudenter, per diligentiam ſeruiendo, viſitādo epiſcopatum, corrigendo peccata notoria, cōcubinas, vſurarios, putanas &c, dādo ſententiam excōicationis. Sicut fecit Apoſt. 1. Cor. 5. Si

is qui

is qui frater, id eſt, Chriſtianus nominatur inter vos eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens, aut maledicus, aut ebrioſus, aut rapax, cum huiuſmodi nec cibum ſumite. Auferte malum ex vobiſipſis. Pro animabus habebat prædicatores, & magiſtros, & doctores, vt prædicarent eis, tenens conſilium beati Petri, Vos autem curam omnem ſubinferentes, miniſtrate in fide veſtra virtutem, in virtute autem ſcientiam, in ſcientia autem abſtinentiam, in abſtinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem. 2. Pe. 1. De pecunijs autem recipiendis iam habebat ſuum theſaurarium. De corporibus verò non multum curabat. Dicatur miraculum de muliere pulchra & vana, cui nihil deficiebat niſi oculus, & cùm arte medicinæ non poſſet aſſequi, recurrit ad ſanctum Thomam, vt ſaltem ſuis orationibus obtineret viſum ſanum. Dicatur quomodo perdidit viſum, quouſque cognouit ſuam fatuitatem, & promiſit decætero deponere ornamenta, & tunc orationibus ſancti Thomæ recuperauit viſum. Dicatur contra mulieres quæ ornant ſe, & faciunt ſibi oculos nigros cum coloribus, & deus faciet eos lippos. Idem de equis de caſtello. Dicatur quintò quòd miniſtrabat ſtabiliter per patientiam ad ſuſtinendum martyrium pro Chriſto. Dicatur quomodo rex Angliæ vſurpauerat ſibi aliquas eccleſiæ libertates. Sicut, verbi gratia, quòd nullus ſacerdos exiret ſuum regnum ſine ſui licentia, & ſic de alijs multis. Et prædeceſſores beati Thomæ timore non audebant reſiſtere. Beatus autem Thomas nolens talia ſuſtinere, tanta commotio regis & ſuorum fuit contra eum, quòd ſeptem annis fuit in Francia, exul à ſua eccleſia. Papa et rex Francorum ille ſanctus Ludouicus prouidebant ſibi, & amicis etiam exulatis, & permittebatur ſibi regreſſus ſi vellet ſuſtinere ſicut ſui prædeceſſores, & noluit. Finaliter papa minatus eſt regi Anglię, qui ſuſtinuit quod beatus Thomas rediret ad ſuam eccleſiam, cui apparuit Chriſtus, nuncians ei quod ad ſuam eccleſiam rediret, & per martyrium cælos intraret. Regreſſus ergo ad ſuam eccleſiam, ſuſceptus eſt tam à clero quàm à populo toto. Cùm autem poſt paucos dies iterum mota eſſet quæſtio inter regem & archiepiſcopum, Rex exiſtens in menſa dixit coram ſuis, O bene eſt miſerabilis rex Angliæ, quod non habet aliquem qui defendat eum de vno capellano, ſiue de vno ſacerdote. O quantũ debet attendere magni domini quid loquantur, quia licèt rex ille vt poſt modum iurauerat, nõ haberet intentionem quod archiepiſcopus occideretur, tamen audiẽtes ſua verba quatuor mali homines, capitanei latronum, cupientes regi placere, ſtatim iuerunt cõtra ſanctum Thomam, quem in ſede inuenerũt, & primò verbis iniurioſis inuaſerunt, deinde armis, ipſo dicente, Virgini Mariæ, & beato Dionyſio, & ſanctis patronis huius eccleſiæ commendo cauſſam eccleſiæ. Et percuſſus

ſus in capite dixit, In manus tuas domine, &c. & ſecundus & tertius percuſſerunt in eodem vulnere, & quartus amouit medietatē capitis, & ſic per martyriū receptus eſt in cælum. Ex iſta cōſtantia ad recipiendū ictus, quando canonici in ſepultura volebant facere officiū de mortuis, magna multitudo angelorū fuit in ſede, qui incœperūt officiū martyris cātantes, Lętabitur iuſtus &c. & dixerunt totū introitū miſſe, tunc canonici depoſitis veſtimētis De requiē, continuauerunt. Ecce quod eodē die fuit canonizatus à papa Ieſu in cælo, mittēte canonizationē per angelos, vt facerent officium martyris. Deinde fuit canonizatus à papa Alexandro. Ideo poteſt dici de eo, Qui mihi miniſtrat, me ſequatur, & vbi ego ſum, illic & miniſter meus erit. Io. 12.

De ſancto Syluestro Sermo.

Vtrū in hac vita poſsit ſciri de aliqua perſona quod ſit in gratia.

G*Ratia dei erat in illo.* Lu. 2. Pro thematis declaratione, & materię introductione, ſciendū quòd eſt quęſtio in theologia, An in hac vita poſsit ſciri certitudinaliter de aliqua perſona quòd habeat gratiā. Deciſio & determinatio huius quæſtionis conſiſtit in duabus cōcluſionibus. Prima quòd aliquā perſonā habere gratiā dei ex gratiæ effectib⁹ ſcitur cōiecturaliter. Secūda quòd habere aliquā perſonā gratiam dei nō poteſt ſciri certitudinaliter. Iſtę cōcluſiones declarātur ex ſimilitudine de arbore. Quomodo enim poteſt ſciri quòd eius radix ſit viua an mortua? homo nō poteſt ſcire ſciētialiter per cauſam propriā, quæ eſt radix, quia radix eſt ſub terra abſcōdita, ſed poteſt ſciri coniecturaliter. Quādo enim arbor emittit flores, folia, fructus, ex iſtis effectibus cōiecturatur quòd radix eſt viua. Idē in ꝓpoſito, homines vel mulieres ſunt vt arbores, in Chriſti viridario, ſcilicet eccleſia plātati in die baptiſmi. Video homines velut arbores ambulātes. Marci 8. No. ambulantes per tres effectus quaſi dietas in floribus, foliorum & fructuum productione. Signū eſt ergo quòd radix viuit, ſcilicet gratia dei quæ eſt vita animæ. Sicut autē anima rationalis eſt à ſolo deo infuſa: ideo per propriā cauſam nō poteſt ſciri de ſe vel de alio vtrū habet gratiā dei, quia deus qui eſt propria & totalis cauſa, non poteſt hîc à nobis videri, nec gratia, etiā nec ipſa anima, ideo ſciētialiter nō poteſt ſciri, ſed per effectus poteſt cōiecturari, quando homo facit flores bonorū verborū dulciter loquēdo, non iurādo, nec mentiendo, nō diffamando, neminē verbo iniuriādo, bonas doctrinas dādo, ſignum eſt quòd radix viuit. Idē de folijs honeſtę cōuerſationis. Idē de fructibus operū miſericordiæ vel pœnitētiæ. Facite fructus dignos pœnitentię. Lu. 3. Ex iſtis effectibus cōiecturatur quòd radix viuit, ſed ſcientialiter nō poteſt ſciri, niſi ſpecialiter deus reuelaret, quemadmodum Paulo reuelauit di. Sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12. Aliter nō poteſt ſciri ſcientialiter. Auctoritas. Sunt iuſti atq; ſapientes, et opera eorū in manu

Dei.ſ.ſcientialiter,& tamen neſcit homo vtrũ amore an odio dignus ſit,ſed omnia in futurũ ſeruantur incerta. Eccle.9. Licèt bene per effectus poſſet coniecturari, vt Paulus,qui antequam deus ſibi.reuelaſſet quã habebat gratiam ſuam dicebat, Gratia Dei ſum id quod ſum 1.Corin.15. Et quomodo ſcitis? Apoſtolus reſpondit, ꝙ gratia Dei in me vacua non fuit, quia propter ipſum labores erant ſibi dulces, & laborabat diligenter. Ecce effectus gratiæ. Ideo dicit, Abundantius omnibus aliis laboraui,non ego ſolus,ſed gratia Dei mecũ.1.Cor.15. Conſiderando ergo diligenter effectus virtuoſos,quaſi quædam manifeſta ſigna diuinę gratię in beato Syluestro, poſſumus dicere,Gratia Dei erat in illo.Patet the. Modò iuxta ſuam vitam & legendam inuenio quinque effectualia ſigna diuinæ gratiæ in eo, ſcilicet.

Largam miſericordiam in proſperis.
Firmam patientiam in aduerſis.
Dignam præſidentiam in maieſtate.
Claram ſapientiam in ſanctitate.
Altam eminentiam in poteſtate.

Ita quòd iam in vita ſua poterat dici de eo,Gratia Dei erat in illo. Dico primò quòd beatus Sylueſter habuit in vita ſua largam miſericordiam in proſperis, quæ fuit effectus diuinæ gratiæ in eo exiſtẽtis. Nota de magno patrimonio ſuo in Roma, cũ eſſet filius nobilium, & nutritus fuit in virtutibus. Et ſicut erat pulcher in anima, ita erat pulcher in corpore,quia videbatur quaſi angelus Dei, & mortuo patre remanſit hæres. Et videns ſe in tanta proſperitate diuitiarum,noluit ducere vxorem,ſed voluit fructum miſericordiæ. Primò de ſuo patrimonio fecit hoſpitale pro Chriſtianis qui malè recipiebantur Romæ propter infideles, & miniſtrabat eis de bonis ſuis, etiam ſeruiendo eis in propria perſona. Ecce primus effectus diuinæ gratiæ, ſeruando verbum ſacræ ſcripturæ. Charitas fraternitatis maneat in vobis,& hoſpitalitatem nolite obliuiſci. Per hanc enim placuerunt quidam.ſ.Deo angelis hoſpitio receptis,ad Heb.vlt.Qui enim ſeruat hoſpitalitatem,antequam moriatur,recipit Chriſtum in domo ſua in forma pauperis.Item nunquã patietur ipſe indigentiam. Auctoritas. Dicit ſcriptura de perſona miſericordi. Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperes.Et quid conſequatur ex hoc,reſpondet. Non timebit domui ſuæ à frigoribus niuis. Omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus. Pro. vlt. Nota,manum ſuam apperuit inopi,non dicit taxiam vel burſam. Innuit hic modum faciendi eleemoſynam. Quando enim in die dominica vaditis ad eccleſiam ad petendum eleemoſynam à Chriſto, vt det vobis gratiam & remiſsionem peccatorum,vel bona temporalia &c. quilibet debet recipere in manu ſua eleemoſynam quam vult dare, duos vel tres denarios, vel plures, ne in apertione burſæ propter aſpicientes ha-

beatis occaſionem vanę gloriæ. Secundò dicit, & palmas ſuas extendit ad pauperes, recipiendo pauperes ad hoſpitiū cum gaudio & charitate. Et ſequitur. Nō timebit domui ſuæ à frigoribus niuis, ſcilicet tribulationis, infirmitatum, vel mortalitatū, vel ſiccitatum, vel demonum, vel inimicorū, quia deus virtuti miſericordiæ dat dulcē ſalſam adiutorij vel patientiæ. Omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus. Hoc dicit quantum ad hoc, quia quilibet pater tenetur dare filiis ſuis, ſeruitoribus, & domeſticis duplicem prouiſionem, corporalem ſcilicet, & ſpiritualem. Corporalē, ſcilicet cibum, potum, & veſtitum. Spiritualem de doctrina, vt ſciant dicere, Pater noſter, Aue Maria. Credo in deum, confiteri, audire miſſam, ſermones, communicare ad minus in paſcha. Aliâs ecce quid dicit ſcriptura: Si quis ſuorum, & maximè domeſticorum curam non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior. 1. ad Tit. 5. Infidelis iure naturæ prouidet ſuis &c.

In quibus pater familiâs debet prouidere domeſticis ſuis.

Dico ſecundò ꝙ in eo fuit firma patientia in aduerſis, quia aliâs modicum valeret miſericordia in proſperis, quia ſicut falſa proſperitatis eſt miſericordia, ita falſa aduerſitatis eſt patientia. Dicatur de perſecutione Chriſtianorum magna in Roma, quia adhuc Imperator erat infidelis, intantum ꝙ nullus Chriſtianus auderet emere vel vendere aliquid. Tunc temporis quidam ſanctus Chriſtianus, Timotheus nomine, venit Romā, prædicans Chriſtum, & doctrinā euangelicam. Et cùm nullus Chriſtianus auderet ipſum recipere hoſpitio, nec etiā epiſcopi, beatus Sylueſter recepit eum hoſpitio. Hac de cauſa Timotheus & Sylueſter fuerunt capti, & Timotheus fuit ſententiatus. Tarquilinus autem præfectus vocauit Sylueſtrum, redarguens eum, quia cōtra edictum imperatoris reciperet Chriſtianos in domo ſua. Sylueſter reſpondit ꝙ imò de voluntate Imperatoris recipiebat, ſed ęquiuocabant de Imperatore, quia vnus dicebat dę Chriſto, alius de infideli. Cum ergo præfectus minatus fuiſſet Sylueſtro ꝙ in craſtinū ſententiarent eum, beatus Sylueſter habita à Chriſto prius reuelatione dixit. Non poteris, quia iſta nocte à diabolo ſuffocaberis, & ad infernum ibis. Et ſuffocatus fuit media nocte propter ſpinam piſcis in gutture tranſuerſatā. Mortuo præfecto, in craſtinū populus extraxit beatum Sylueſtrum de carcere, & ſic euaſit pro tunc. Deinde autem propter verbum Dei paſſus eſt exilium ab Imperatore in quadā montanea deſerta, ſolum comedens herbas &c. Sed in omnibus habuit patientiąm, quia gratia Dei erat in eo. Moraliter inſtruimur hic ſi aliquis veſtrûm habet aliquā aduerſitatem infirmitatis, vel paupertatis, vel perſecutionis, recipiatis ſalſam ipſam patientiæ, quia talis omnem cibum dulcorat. Auctoritas. Omne gaudium exiſtimate fratres mei, cum in tentationes varias. i. tribulationes varias incideritis, ſcientes quod probatio fidæi veſtræ patientiā operatur. Patientia autem opus perfectum habet, vt ſitis perfecti & integri, in nullo deficientes.

Si quis autē veſtrûm indiget ſapientia,poſtulet à Deo,qui dat omnibus affluenter. Iacob.1. Nota hic caſum de incarceratis,qui tenentur ſoluere regi in craſtinum mille florenos, nec habent obolū vnde reddere poſsint, ſed rex pius & mitis & compatiens eis immittit duas maſſas auri,& tunc vni frangit caput ſuū, qui iratus proiicit maſſam extra.Alteri brachium fregit,ſed vidēs aurū gauiſus eſt,quia habebat vnde ſolueret.Ita de nobis,omnes obligamur Deo &c.Rex autē pius dominus Ieſus mittit aurū tribulationis,quia omne malū pœnę eſt à Deo,vt poſsimus ſoluere,& ſi patienter recipimus,dimittit nobis debitum. Quare Thobias ait. Benedictū eſt nomen tuum deus patrum noſtrorū,qui cum iratus fueris,miſericordiam facies,& in tēpore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te.Thob.3. Ideo nō debetis indignari, contra deum murmurando, nec contra proximū,vos vindicando, cogitando quòd illo theſauro poteritis ſoluere debitum peccatorum.Ecce quare dicit,Omne gaudiū exiſtimate &c.Dico tertiò ꝙ in eo fuit digna præſidentia in maieſtate, quia fuit papa ſubitò per communem inſpirationem,omnes tam laici quàm clerici clamauerunt,Sylueſtrum volumus in papam,quia tunc temporis nō ſolum cardinales eligebant.Hoc præſentiens beatus Sylueſter,voluit fugere,ſed retentus fuit,& contra ſuam voluntatem inthronizatus,ſed videns diuinam voluntatē acceptauit. Non credatis ꝙ ex tanta dignitate mutauit vitā,ſcilicet miſericordiam & pœnitentiam, imò factus papa habebat nomina viduarum,pauperum, orphanorum, & hoſpitalia ciuitatis Romæ,& omnibus prouidebat. Ex iſta digna prouidentia deus fecit ſibi iſtam gratiam, quia cum cæteri prædeceſſores fuiſſent in odio & ira imperatoris, beatus Sylueſter habuit gratiam Imperatoris intantum ꝙ conuertit eum ad fidem.Dicatur quomodo Conſtantinus ante ſuam conuerſionē fuit crudelis perſecutor Chriſtianorū. Propter quod deus perſecutus eſt eum de infirmitate lepræ in tertia ſpecie. Medici autem fecerunt ſibi multas medicinas,ſed incurábilis erat naturaliter.Dicatur quomodo fuit curatus miraculosè, quia nolebat ſe lauare in ſanguine puerorum, ſicut medici ordinauerant,di.quòd mallebat mori, vel viuere cum illo dolore, quàm cum tanta crudelitate curari. Tunc nocte illa apparuerunt ſibi Petrus & Paulus dicentes quòd vocaret Syluеſtrū, & ille oſtenderet ſibi fontē in quo ſi vellet lauari,quòd curaretur.Qui ſtatim miſit pro eo.Beatus Sylueſter credens ſe venire ad martyriū, totus timidus venit corā eo. Cui imperatore aſſurgente gauiſus eſt beatus Sylueſter. Ad quē imperator dixit. Scias in hac nocte mihi duos deos apparuiſſe di.quòd tu ſcis fontē in quo ſi me lauero,curatus ero. Hoc intelligens Sylueſter reſpondit, & dixit illos non eſſe deos,ſed apoſtolos Ieſu Chriſti. Qui dixit ſe ſcire prædictum fontē,ſed antequā in eo lauaretur,requirebantur tres diſpoſitiones.Prima in anima.ſ.per fidem Ieſu quā ſibi

prædicauit. Et dedit ſibi Credo in deum, qui corde didicit. Secunda diſpoſitio in corpore.ſ. ieiunare, & fecit ipſum ieiunare per hebdomadã. Tertia diſpoſitio in opere, vt ſcilicet haberet oẽs Chriſtianos quos tenebat in carceribus, & totũ factũ eſt. Et cũ baptizaretur, deſcendit ſuper eũ magna claritas, in qua dixit ſe Chriſtũ vidiſſe, & ex hoc dedit imperiũ eccleſiæ. Quæſtio, ſi beatus Syluester fecit bene vel malè recipiendo imperiũ. Dicunt aliqui ꝙ malè fecit. Ideo vt dicitur, fuit audita vox di. Hodie effuſum eſt venenum in eccleſia Dei. Alij dicũt quòd bene fecit. Pro declaratione huius quæſtionis ponatur caſus de diuite, qui in morte dimiſit magnas diuitias diſtribuendas iuxta manumiſſorũ diſcretionẽ. Quo mortuo, mali homines occuparũt ſibi illas diuitias & poſſeſsiones, ne in manus manumiſſorũ venirent. Sed quidã doctor acutus & ſubtilis ſciuit facere & taliter ordinare ꝙ illa bona venirent in manus manumiſſorũ vt diſtribuerẽtur. Modò quis diceret ꝙ iſte doctor nõ fecerit bonum opus? imò fecit. Ita Chriſtus magnus diues in morte fecit manumiſſores bonorũ ſuorum, prælatos, epiſcopos &c. Clauſula teſtamẽti habetur Mat. 25. Homo quidã peregre proficiſcens vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona ſua. Et vni dedit quinq; talenta, alij autem duo, alij verò vnum, vnicuiq; ſecundum propriam virtutem, & profectus eſt &c. Ad literã Chriſtus loquitur de ſe, qui ſuis prælatis dimiſit bona ſua. Vni quinq; talẽta. i. abundantiam magnã, alij autem duo, ad ſufficientiã, alij vnũ, & profectus eſt ſtatim. Sed mundani homines. i. imperatores Romani & tyranni occupauerunt ſibi bona diuitis. Sed beatus Sylueſter vt doctor ſubtilis ſciuit ita bene allegare in iudicio diuino, ꝙ habuit ſententiã vt illa bona venirẽt ad manus manumiſſorũ, & diſpẽſatorum. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores. 1. Corint. 4. Ergo bene fecit beatus Sylueſter. Si tu dicas. Verum eſt, ſed prælati oĩa expendunt in vanitatibus &c. Non eſt culpa beati Sylueſtri. Nam credendum erat ꝙ illa bona melius diſtribuerẽtur per ipſos prælatos, quàm &c. Ideo nulla culpa eſt doctoris. Sed ſi verum ſit de illa voce. Hodie effuſum eſt venenum &c. fuit verbum propheticum pro iſto tẽpore, ꝙ nõ tenẽt prelati, occupãdo ſibi illa bona. Sed Chriſtus eſt teſtator & iudex, qui dicit, Iudiciũ diriſsimum in his qui præſunt fiet. Exiguo enim cõceditur miſericordia, potẽtes autẽ potenter tormẽta patiuntur. Sap. 6. Dico quartò ꝙ in eo fuit clara ſapientia in ſanctitate, nõ ſolùm ad cõſolãdum Chriſtianos, ſed etiã ad cõuertẽdum infideles. Dicatur hic quomodo Helena mater imperatoris Cõſtantini effecta fuerat Iudæa, mallens adorare deum cæli quàm idola, quæ filius adorabat cùm eſſet infidelis, & morabatur in Iudęa. Et qñ audiuit ꝙ filius ſuus effectus fuit Chriſtianus, credidit mori prę dolore, & ſcripſit talẽ literã in effectu, Fili & dñe mi placuit mihi quando audiui quòd dimiſiſtis idola, ſed doleo quòd eſtis Chriſtian9, & adoratis

tatis hominē crucifixū,& inducebat eū vt ſe faceret Iudęū. Cui reſpō dēs, dixit, ꝙ veniret Romā, & duceret ſecū omnes Iudæos, magiſtros, rabinos. Et ipſe ex alia parte haberet doctores chriſtianos, & fieret diſputatio vt videretur veritas. Et multū placuit matri credēti ꝙ Iudæi vincerēt, &c. Venit Romā. Et cōſtituto die diſputationis diſpoſuerūt quòd haberēt iudices nō partiales, ſed indifferētes, nec eſſent chriſtiani, nec Iudæi, & ꝙ eſſent homines iuſti, qui nec donis, aut amore, aut odio, ſeu fauore dicerēt oppoſitum. Et facti fuerunt iudices duo magni philoſophi, homines inſuſpecti. Quorū vnus dicebatur Cratō, qui nihil terrenum habere volebat. Alter Xenophon, qui conſul exiſtens, nunquā munus ab aliquo ſuſcepit. Et placuit vtriq; parti. Helena autem obtulit pro parte Iudæorum centum Iudæos aptiſsimos. Imperator autem obtulit pro parte Chriſtianorum ſolum beatum Syluestrum. O dixerunt iudices. Nimis eſſet. Ideo de centū Iudæis illis fuerunt electi duodecim, qui diſputauerunt cum beato Syluestro cū tali pacto, & cōditione, quòd pars victa adhæreret alteri in fide & credulitate. Et incœperunt diſputationē. Prima concluſio fuit de trinitate perſonarum: Dicatur diſputatio cū auctoritatibus prout habetur in ſermone beati Stephani. Dicatur in fine quomodo iudices impoſuerunt ſilētium Iudæis vt victis. Secunda quæſtio vtrum Chriſtus eſſet Deus & homo. Tertia, de paſsione. Quarta, de ſacramento altaris. Quinta, de ceſſatione legis, & ſic ad libitū ſecundum quæſtiones Iudæorum: Et ſic victi fuerunt vndecim Iudæi, remāſit duodecimus & vltimus qui dicebatur Zambri, qui erat magnus rabinus, qui dixit Imperatori: Dñe non in verbis, ſed in operibus. Dicatur quomodo voluit & requiſiuit vt adducerent vnum taurum indomitū, &c. Ita factum eſt. Et ait Iudæis, vt intelligatis quòd lex noſtra eſt ſancta, beata, & vera, & nulla alia eſt bona, ego dicā vnum verbum ad aurem tauri, & ſi moriatur, credatis legē noſtrā ſiue fidē veram eſſe, & ita fuit, & omnes Iudæi clamauerunt victoriā, &c. Et beatus Syluester de ſtultitia illius incœpit ſubridere, dicens Iudæo, nunquid Deus dicit: Ego occidam, & ego viuere faciam, percutiam, & ego ſanabo, & non eſt qui de manu mea poſsit eruere? Item, Dñs mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit. Deut. 32. Si in nomine Dñi taurum occidiſti, in nomine domini ipſum viuifica. Bene dixit, dixerunt iudices. Reſpondit, non, ſed Syluester ſuſcitet eū. Quod ſi faciet, ego & Iudæi omnes qui hic ſumus erimus Chriſtiani, & ita fuit cōpromiſſum. Tunc beatus Syluester de loco in quo erat clamauit, dicens: In nomine dñi noſtri Ieſu Chriſti, taure ſurge, & ferocitatem depone, & ſubitò taurus ſurrexit ambulans vt ouis. Tunc Helena, iudices & Iudæi tria milia, & infideles de Roma baptizati ſunt. Ergo gratia Dei erat in illo. Moraliter hic nota, fides Chriſtiana quomodo fuit probata, & per quot furnellos purificata. Putior eſt auro liquefacto. Non oportet ergo du

bitare in aliquo, ſed vt florenus Florenis ponatur in burſa conſcientiæ,dicendo,Credo in deũ.Modicũ nunc.ſ.in hac vita,ſi oportet contriſtari,quia multi habent multas tentationes de fide,ſed ſi eis diſplicet non peccant in varijs tentationibus,vt probatio fidei veſtræ multò pretioſior ſit auro, quo per ignem probatur.1.Pet.1. Dico quintò quod in Syluestro fuit alta eminentia in poteſtate.ſ.faciẽdi miracula, vt dixi de boue.Sed modò dicã aliud de dracone.Poſt conuerſionem Imperatoris,& prædictorum Iudæorum, quidam draco poſuit ſe in quadã profunda fouea intra ciuitatẽ Romæ, & ex ſuo anhelitu corrupto et infecto moriebantur quotidie in ciuitate vltra 300.perſonas, intãtũ ꝙ depulabatur,ꝑpter ꝙ Põtifices idolorũ venerũt ad imperatorẽ,indirectè innuentes,quòd ex quo factus eſt Chriſtianus, illa plaga eis accidit,quaſi dicẽdo quòd melius eſſet ſi adhuc eſſet gẽtilis. Ecce qualis tẽtatio. De tali caſu reſpondit imperator, Ego prouidebo. Et vocauit beatũ Syluestrũ,dicẽs quòd in hoc prouideret, qui poſuit ſe in oratione,in qua apparuit ſibi beat⁹ Petrus Apoſtolus dicẽs quòd ſine timore deſcenderet ad eum in foueam, in qua erant centũ octoginta gradus, qui deſcendit cum cruce in vna manu, & chorda forti de filo in alia, & ligauit draconem. De hac ligatione prophetia Ioannis loquitur. Et vidi angelum deſcendentem de cælo,habentẽ clauem abyſsi, & cathenam magnam in manu ſua, & apprehẽdit draconem ſerpentem antiquũ, qui eſt diabolus, & Sathanas, & ligauit eum per annos mille,& miſit eum in abyſſum,& clauſit, & ſignauit ſuper illum vt non ſeducat amplius gentes donec conſummetur mille anni, & poſt hoc oportet illum ſolui modico tempore. Apoc. 20. Omnes ſancti doctores & gloſæ ordinariæ exponunt Sathanam ligari pro Lucifero,qui mille annis debuit ligari,& poſt tempore antichriſti debet ſolui ad tentandum, ſed ligatus fuit tempore Syluestri, quando, ſcilicet imperator fuit conuerſus. Et dico ꝙ iſti mille anni per quos debuit ligari,incœperunt computari à beato Syluestro, qui in figura ipſum ligauit,& iam illi mille anni ſunt completi. Solus enim mundus ſtat in quadam parua prorogatione &c.

In octa.Sancti Stephani protomartyris Sermo.

ECce video cælos apertos. *Act.* 7. Volens inclinare corda veſtra ad amandum cæleſtia, & deſpiciendũ terrena, volo in hoc ſermone declarare vobis aliquas cæli conditiones. Sed prius ſalutetur virgo Maria. Pro breui declaratione,& materię introductione,ſciendũ quòd inter homines & iumenta deus poſuit iſtam differentiam,quòd iumenta ſunt terreſtria,& nihil habent cæleſte,ſed nos homines principalem partem formalem,ſcilicet animam habemus cæleſtẽ. Etenim anima rationalis,ſubſtantia ſpiritualis, & ſupra cæleſtis, propter habitationem, quia licet corpus corrumpatur, ſicut corpora iumento-

In quo differt homo à iumentis.

iumentorum,anima tamen in cælum tanquam propriã habitationem aſcendit,niſi onus peccatorum impediat. Ideo apoſtolus, Scimus,non dicit opinamur, quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſſoluatur,quòd ædificationem ex deo habemus,domum nõ manufactam,ſed æternam in cælis.2.Cor.5. Iumenta verò,quia nihil habent in cœlo,terram reſpiciunt,ideo de eis dicit ſcriptura, De terra facta ſunt,& in terram pariter reuertuntur .Eccleſ. 3. Patet differentia inter homines & iumẽta. Ideo de noſtra habitatione loquens thema dicit, Ecce video cælos apertos &c. Ideo ſi volumus,poſſumus intrare vt filij ad domum patris. Patet thema. Modò habent tres diuerſas diſpoſitiones,ſeu habuerunt.

Prima,fuerunt duri impenetrabiliter.
Secunda,fuerunt molles delectabiliter.
Tertia,fuerunt aperti vniuerſaliter.

Diuerſa cælo u n diſpoſitio ſecundũ diuerſitatẽ hominis et tẽporũ.

De tertia loquitur thema, Ecce video cælos apertos &c. Quantum ad primum &c. fuerunt duri impenetrabiliter. Iſta conditio cælorũ fuit à tranſgreſsione primorum parentum, & durat vſque ad Chriſtum, in tantum quòd animæ hominũ, quæ ſunt ſpiritus ſubtiliſsimi plus quàm aër & lux quæ tranſit per feneſtram vitream, & etiam plus quàm vox,ſubtiliores ſunt animæ. Ratio, quia nulla creatura poteſt impedire earum egreſſum vel ingreſſum,vt patet de ſpiſsitudine terræ quã tranſeunt,deſcendendo ad infernũ vel purgatorium. Cum tota iſta ſubtilitate nulla virtute poterant intrare cælũ. Ecce quomodo erant duri impenetrabiliter. De hoc Iob plangendo dicebat, Tu forſitan cum eo fabricatus es cælos, qui ſolidiſsimi quaſi ære fuſi ſunt. Iob 37. Ratio huius diſpoſitionis fuit, quia omnes creaturæ tam terreſtres quã cæleſtes fuerunt creatæ per deũ ad ſeruiendum homini, quia deus pro ſe non indigebat,ideo deus quando voluit facere hominem dixit, Faciamus hominem ad imaginẽ & ſimilitudinẽ noſtrã, & præſit piſcibus maris, & volatilibus cæli,& beſtiis terræ,vniuerſæq; craturæ,ſcilicet corporali. Gen.1. Ideo propter peccatũ hominis non ſolũ inferiora,ſed etiã cæleſtia deteriora ſunt. Quia ſicut quando aliquis magnus nobilis ſeu baro facit aliquod magnũ delictũ ſeu proditionem contra regem,ſed deſtruit ſibi terram. Ita facit Deus,quãdo ille magnus & nobilis baro Adam peccauit,deus vaſtauit terrã,& noluit omnia annihilare vt prius,ſed deſtruxit,minuẽdo virtutes ad fructificandum. Secundò aquam & aërem,quia non eſt ita purus,poſtea ignem & cælum. Nam ſcientia eſt indeterminatè theologorum in 4. ſententiarũ,quod de omnibus rebus abſtulit deus ſeptẽ partes virtutis,& proprietatũ,& qualitatũ,ſcilicet de claritate ſolis,lunæ & ſtellarum ſeptem partes amouit. Ideo cælũ quod ante tranſgreſsionem & peccatum erat apertum hominibus,non ſolũ animabus, ſed etiam corporibus, propter peccatum induratum fuit, non ſolũ corporibus

Septem partes virtutis omnium creaturarum ablatæ fuerunt propter peccatũ Adæ.

humanis,ſed etiam animabus,non ſolũ peccatoribus,ſed etiã ſanctiſſimis. De iſtis auctoritas. Si non obedieritis mihi,addam correctiones veſtras ſeptuplum propter peccata veſtra,& conteram ſuperbiã duritiæ veſtræ,daboque vobis cælũ deſupèr ſicut ferrum, & terrã æneam, Leuit.26. No. Addam correctiones veſtras ſeptuplum propter peccata veſtra. Omnia peccata mortalia quę poſſunt fieri reducũtur ad iſta ſeptem. Ratio,quia in ſeptẽ poſſunt gentes peccare. Primò, in honoribus,officijs,& dignitatibus poſſunt peccare,inordinatè contra Deũ appetendo,& ſibi procurando. Ecce hic peccatum ſuperbiæ. Alia autem bona ſunt tẽporalia,vt diuitiæ,bladum,vinũ,oleum, & huiuſmodi. Si inordinatè & contra Dei præceptũ lucrentur,ecce hic peccatum auaritiæ,&c. Tertia bona ſunt bona delectationis carnalis, & quãdo inordinatè recipiuntur,ſequitur luxuria. Quartum eſt amicitia proximorũ. Iſtud bonũ non habent iumẽta,quia vnũ non curat de alio. Et quando homines de amicitia non bene ſe gubernãt, ſequitur inuidia. Quintũ bonũ eſt cibus pro neceſsitate vitæ,ſed quãdo inordinatè ſumitur,ſequitur peccatũ gulæ. Sextũ bonum eſt inimicorũ,quia ex eis fabricãtur coronæ paradiſi. Nam ſi beati Laurentius & Vincentius, non habuiſſent inimicos, non fuiſſent vt martyres coronati. Itẽ ſi caſtitas nõ habuiſſet inimicã luxuriam,virgines nõ habuiſſent laureolã. Septimum, bonũ eſt tempus,& eſt pretioſum bonũ, intantũ quòd ſi vnus damnatus poſſet habere tantũ tempus,quantum duraret vnum Aue Maria. ita vt eſſet viator,poſſet ſaluari. Et quãdo malè expeditur, ecce peccatũ acidiæ. Ex his ſeptem bonis ſi inordinatè ſumantur,ſunt ſeptem peccata mortalia. Ecce quare dicit: Addã correctiones veſtras ſeptuplum propter peccata veſtra,ſcilicet, infirmitates, mortalitates, cariſtias,ſiccitates,guerras,& malignitates. Secundò di. Et conteram ſuperbiam,&c. Et non facit mentionem de alijs peccatis. Reſpondeo, quia nunquam fit peccatum mortale, quin habuerit initium in ſuperbia. Illud peccatũ includit omnia alia peccata. Verbi gratia. Quare aliquis eſt auarus,faciens vſuras, furta,&c. quia nõ vult humiliari ad ſeruãdum mandatũ Dei. Nõn fœneraberis fratri tuo ad vſurã,&c. Idem de luxuria. Iam enim Deus dedit homini regulã certam. ſ. in actu matrimonij ſeruando modum,&c. Alij autẽ non curant de illo actu, ſed nolunt ſubijci regi Deo. Ecce ſuperbia, quã iſtud peccatum includit, &c. Idem de gula. Iam dedit regulam in cibis ſumere neceſsitatẽ pro vita corporis ſuſtentanda,ſed guloſi nolunt ſeruare. Ecce ſuperbia. Et licèt dicant ore: Volo ſeruare,tamen opere oſtendunt oppoſitũ. Idem de inimicis. Deus præcepit ne recipiant vindictam, nec in ore,nec in corde habeant eis malam voluntatem, & nihil ſeruant. Ecce ſuperbia. Et iam dedit legem ne perdamus tempus, ſed in operibus ſpiritualibus ſimus diligentes,& nihil facimus. Ecce ſuperbia. Patet ergò quòd omne peccatum habet radicẽ & initium in ſuperbia. Ecce quare di.

Omnia peccata mortalia reducuntur ad ſeptem.

Inimici ſunt boni homini bono.

Initium omniũ peccatorum ſuperbia, et in omni peccato inuenitur ſuperbia.

re di. Et conterã ſuperbiã,&c. Tertiò, Et dabo vobis cælũ deſuper ſicut ferrũ. Dicit ſcriptura quòd orationes humiles & deuotę factę per nos ſunt ſagittæ penetrantes cælũ, & aſcẽdunt vſq; ad Chriſtũ, aduocantẽ pro nobis vt procurator vel aduocatus corã iudice, Oratio humiliantis ſe, nubes penetrabit, & donec appropinquet nõ cõſolabitur, & nõ diſcedet donec altiſsimus aſpiciat, & dñs nõ elongabit. Eccl. 35. Sed quãdo ſumus in peccatis, cælũ eſt ferreum, & nõ poſſumus penetrare cælũ. Quartò: Et dabo terrã æneam, ne ſcilicet fructificet, & in caſſum conſumatur labor veſter. Ecce de prima cælorũ diſpoſitione. Quantũ ad ſecundã cælorũ diſpoſitionẽ: Tranſactis quinq; milibus annorũ in quibus cæli fuerũt duri, ſublata prima diſpoſitione cęli mutauerunt conditionẽ, & fuerunt molles & dulces delectabiliter, & durauit iſta diſpoſitio à Chriſti incarnatione vſq; ad aſcenſionẽ. Ratio huius dulcedinis & mollificationis eſt, quia tandiu poſſet ferrum ad ignẽ applicari, & in igne ſtare ꝙ liquefieret. Ita ex quo ille ignis infinitus diuini amoris ardentiſsimi & dulciſsimi, de quo apoſtolus, deus noſter ignis cõſumens eſt. Hebr. 12. pertranſiuit cælos veniẽdo ad nos, iam ipſi cæli molliſsimi & melliflui facti ſunt. Ideo cãtat eccleſia in natiuitate dñi. Hodie de cælo pax vera deſcendit, hodie per totũ mundum melliflui facti ſunt cæli. Nota, non dicit mellei, ſed melliflui, id eſt, ſtillantes guttas dulcedinis in cordibus cõtemplatiuorũ, ſed terreni homines & carnales non guſtant. Ratio huius diſpoſitionis eſt per contrarium ad primã. Nam per aduentum filij Dei multum meliorata eſt humana conditio, & deteriorata omnium rerum cauſalitate omnia proportionabiliter fuerunt deteriorata, aliàs non fuiſſet proportio. Modò autẽ homo eſt melioratus, quod ex quo rex duxit in ſponſam filiam ruſtici, omnes de illo genere meliorantur. Ita de Chriſto rege ducente ſororem noſtram naturam humanã in ſponſam, omnes nos ſumus meliorati, etiam creaturæ, ſed maximè cælum. De hoc dicit Dauid in Pſalmo: Deus cùm egredereris in conſpectu populi tui, cùm pertranſires in deſerto, terra mota eſt, etenim cæli diſtillauerũt à facie Dei Synai, à facie Dei Iſraël. Pluuiã voluntariã ſegregabis Deus hæreditati tuæ, & infirmata eſt, tu verò perfeciſti eã. Animalia tua habitabũt in ea, paraſti in dulcedine tua pauperi Deus. Pſal. 57. Nota ſecreta, cũ dicitur: Deus cùm egredereris in cõſpectu populi tui. Ecce hic tangit myſteriũ incarnationis filij dei. Ratio, quia quæſtio eſt theologiæ & beati Bernardi in epiſtola ad Hugonem de ſancto Victore, quòd in die incarnationis omnes Angeli viderunt ipſum incarnatum, ideo dicit in conſpectu populi tui, ſcilicet Angeli, dicatur quomodo ſunt nouem ordines Angelorum. Ordo altior eſt Seraphin. Secundus Cherubin, & ſic de alijs deſcendendo. Cogitate quomodo egrediebatur, non intelligatis per modum localem, ſed per contemplationem eorum & viſionem, quomodo in quolibet ordine dicebatur ſibi,

Omnes angeli cognouerunt incarnationem filij Dei in cælis.

O Domine aſſumatis naturam humanam, & nunquid homines ſunt nobiliores nobis &c. Et ſic omnes angeli ſciuerunt in cælo. In terra autem ſolũ ſciuit virgo Maria, quæ eum concepit. Cum pertrãſires in deſerto, hic tangit natiuitatẽ Christi. Iſte mũdus dicebatur locus deſertus. Ratio, quia licèt tũc mundus eſſet bene populatus, & hominibus aſſociatus, tamen ſicut perſona aſſociata niſi habeat deum, dicitur deſerta. Sed ſi habet deũ per gratiam licèt ſit in deſerto, non eſt ſola. Et quia tũc mũdus ex prædictis nõ habebat deum, ideo dicitur, Cùm pertrãſires, ſcilicet per virginẽ quæ fuit via per quã venit in deſertum huius mũdi. Terra mota eſt, ſcilicet ex edicto imperatoris, vt quilibet profiteretur in ſuam ciuitatem. Cæli diſtillauerunt à facie dei Synai igniti, ſcilicet charitate. ecce cauſa. à facie dei Iſraël. ecce effectus, quia vt mundus videret deum per fidem. Ecce ſecũda cælorum diſpoſitio. Quantum ad tertiam &c. Sunt aperti vniuerſaliter, ideo dicit thema. Ecce video &c. Iſta diſpoſitio incœpit in Christi aſcenſione, & durabit vſque ad diem iudicij. In introitu Christi & ſanctorum portæ fuerunt apertę. Chryſoſt. loquens de conditionibus cælorum dicit, Erant prius obſtacula quædam, quibus obſiſtentibus animæ defunctorum introire non poterant cælos. Sed nota qualiter Christo aſcendente obſtacula amota ſunt, ſecundum quod tangit prophetia Dauid Pſal. 23, Attollite portas principes veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ. Et datæ fuerunt duæ reſponſiones, ſcilicet, quod erãt duo obſtacula. Primum eſt in regione aëris &c. vbi eſt maior multitudo dæmonum tranſitum obſeruantium, & quando angeli dixerunt eis, Attollite &c. Reſponderunt, Quis eſt iſte rex gloriæ &c. Et ſancti angeli, Dominus fortis & potens, dominus potens in prælio &c. qui ſcilicet vicit veſtrum principem, & fugerunt. Et ſic amotum eſt primum obſtaculum ſanctis perſonis. Secundum obſtaculum erat ſanctorum angelorum cælum cuſtodientium, quibus dictum fuit, Attollite portas &c. Reſponderunt, Quis eſt iſte rex gloriæ? non ignoranter, ſed admiratiuè, quia tantam gloriam dat animabus, & ſic aperti ſunt cæli. Ideo beatus Stephanus, qui poſt Christi aſcenſionem paſſus eſt, vidit cælos apertos, ideo non dubitauit mori. Quandiu enim viuimus, cæli ſunt nobis aperti, & poſt mortem non aperiuntur, niſi iam in vita fuerint aperti. Cum intrauerit paterfamilias, & clauſerit oſtium, incipietis foris ſtare, & pulſare ad oſtium dicentes, Dñe aperi nobis. Et reſpondens dicet vobis, Amen dico vobis neſcio vos vnde ſitis &c. Luc. 13. No. clauſerit oſtium, ſcilicet peccatoris, ergo feſtinemus, non expectemus mortẽ, nec iuuenis expectet ſenectutem, quia etiam hircus vel agnus moritur, ſicut & ouis, nec ſanus expectet infirmitatem. Ne accidat nobis ſicut legitur de duobus viatoribus ſimul ad ſuam villam ambulantibus. Dicatur parabola, quæ villa habebat conſuetudinem portalia claudendi in ſero, quorum

Locus deſertus vbi non eſt deus. perſona deſerta in qua non eſt dei gratia.

Duo obſtacula ne cælũ ingrediatur.

Poſt mortẽ vnicuique clauſi ſunt cæli niſi cui aperti fuerint in vita præſenti

rum vnus remanſit in prato amęniſsimo, & portę fuerunt clauſę &c. Villa noſtra ad quam nos ſumus ambulantes eſt paradiſus, quia non habemus hic manentem ciuitatem. ad Hebr. 13. Et in nocte, ſcilicet culpę, clauditur, ideo oportet venire de die, ſcilicet cum claritate gratiæ. Sed mundani remanēt in prato luxuriæ. Auari in fronte montis auaritiæ, Superbi in arbore vanitatis, in veſtitu, ornatu &c. Sed prudens tranſit cū labore pœnitentiæ, vt pro tēpore veniat ad portā &c. Ideo apoſtolus, Feſtinemus ergo ingredi in illam requiem. ad Heb. 4.

In octaua Sancti Ioannis Euangel. Sermo.

H*Ic eſt diſcipulus ille quem diligebat Ieſus. Ioan. vlti.* Sicut in feſto beati Ioannis prędicaui de amore quem Chriſtus habebat ad beatum Ioannē ſuper omnes alios, modò volo prædicare per quæ opera poſſumus nos diligi à Chriſto. Sed primò ſalutetur virgo Maria. Verbum thematis propriè dicitur de beato Ioanne euangeliſta. Diceret aliquis. Nunquid Chriſtus diligebat omnes alios apoſtolos? Imò. Quare ergo dicitur, Hic eſt &c. Licèt enim Chriſtus diligeret omnes alios magno amore, ſingularem tamen amorem & familiaritatem habebat ad beatum Ioannem, ſicut parentes naturaliter diligunt omnes filios, ſed ſingulariter diligunt eis magis ſimilem, gratiorem, & pulchriorē, ita Chriſtus diligebat omnes, ſed ſingulariter Ioannem ſibi ſimilem in puritate virginitatis. Beda, Diligebat Ieſus Ioannem, non exceptis cæteris ſingulariter ſolū, ſed præ cæteris quos diligebat familiarius vnum, quem ſpecialis prærogatiua caſtitatis ampliori dilectione fecerat dignum. Ecce quare de beato Ioanne propriè dicitur thema. Et dicit Beda rationem dilectionis, ſcilicet puritatem vitæ. Modò videamus an ſunt aliæ rationes ſeu virtutes ex quibus deus diligat nos. Ego amore veſtri quæſiui & inueni ſeptem virtutes.

Prima eſt contemplatio de ſapientia. *Septem*
Secunda dilectio de beneuolentia. *virtutes*
Tertia obſeruatio de obedientia. *quæ nos*
Quarta ſimplicitas de conſcientia. *faciunt*
Quinta puritas de continentia. *Deo di-*
Sexta largitas de miſericordia. *ligibiles.*
Septima vnitas de concordia.

Et pro omnibus inſimul poteſt aliquis diligi à Deo, & de tali poterimus dicere. Hic eſt diſcipulus ille &c. Dico primò quòd contemplatio ſapientiæ eſt ratio quare homo diligitur à Deo. Quando enim creatura dat ſe contemplationi diuinæ, legendo, ſtudendo, ſermones audiendo, deuotè orando, & per iſta viſibilia deum intuendo, ex mundi gubernatione & prouiſione diuinam prouidentiam conſiderando, gloriam paradiſi, & pœnas

inferni

inferni meditãdo,talis creatura multũ diligitur à deo. Auctoritas. Fũdamenta eius in montibus ſanctis, diligit dominus portas Syõ ſuper omnia tabernacula Iacob. Pſal. 86. Nota ſecreta. Fundamẽta eius, ſcilicet contẽplatiui, in mõtibus ſanctis, ſcilicet articulis fidei. Taliter enim debet fundari contẽplatio, ne ſit cõtra aliquẽ articulũ fidei, quia ędificiũ ſine fundamẽto citò cadet. Diligit dominus portas Syon, id eſt contẽplationes. Portę dicũtur ſenſus per quos homo contẽplatur. Si enim homo contẽplatur legẽdo ſacrã ſcripturã, tũc oculi ſunt portę, ſi audiẽdo ſermones, aures ſunt portę, ſi orãdo, os &c. ſuper omnia tabernacula Iacob. Patriarchę nõ ædificabãt domos, ſed habebãt tantas mobiles ſeu barranas, & ſignãt ſcientias philoſophorũ mobiles et trãſitorias in fine mundi. Aſtrologia, quia nõ erit motus cæli, itẽ nec influẽtia, nec generatio, nec corruptio. Tunc nõ erit neceſſaria medicina, quia nullus erit infirmus, nec regulæ Grammaticorũ ſeu Logicorũ erunt tunc neceſſariæ. Ideo dicuntur illę ſcientiæ tabernacula Iacob, quia mobilia. Vult ergo dicere quòd magis deus diligit contemplationes etiã vnius vetulæ de his quæ fidei ſunt, quàm contẽplationes philoſophorũ de aſtris &c. Neminẽ diligit deus niſi eum qui cũ ſapiẽtia inhabitat, ſcilicet cõtemplationis. Sapien. 7. Secũda eſt dilectio de beneuolẽtia. Inuenitur enim duplex amor ſiue dilectio, ſcilicet de cõcupiſcentia & beneuolentia, et ex ſecũda homo diligitur à Chriſto. Amor enim beneuolẽtiæ eſt ratione bonitatis rei dilectę, quia tota ratio de beneuolentia amoris eſt in re dilecta, quia ſcilicet eſt bona, vtilis, deuota, & ſancta. Amor autẽ concupiſcẽtiæ eſt, quãdo vnũ amatur propter aliud, vt ſeruus amat dominum ratione ſalarij, vel amor pędagogi ratione filij. Vos enim diligitis matrẽ & filiũ, ſed alia ratione diligitis filiũ, quia caro veſtra &c. Ideo ille amor dicitur beneuolẽtiæ. Et alia ratione diligitis magiſtrũ, quia propter filiũ. Ideo ille amor dicitur cõcupiſcentiæ. Idem de amore filij vel filiæ, & nutricis. Ita aliqui amãt deũ amore cõcupiſcẽtiæ, & nõ placẽt deo. Aliqui autẽ amant eũ amore beneuolẽtiæ, & iſtos diligit deus. Verbi gratia. Si tu diligis deũ vt det tibi diuitias tẽporales, honores, & dignitates, ergo plus diligis creaturã quàm creatorẽ, quia ſi diligitis matrẽ propter filiũ, plus diligitis filiũ, quia propter quod vnumquodq; tale, et illud magis. Sed ſi diligitis deum ꝓpter infinitã ſuam bonitatẽ, clementiã, & miſericordiã, ita quòd tota ratio dilectionis ſit in eo, talis amor eſt bonus, & eſt amor beneuolentiæ. Ita quòd de amore concupiſcentiæ nõ faciatis rationẽ antecedentẽ dicendo, Diligam deum vt det mihi diuitias &c. bonam famã, vel gloriã æternam. Sed faciatis de ea effectum conſequentem iſto modo dicendo, Si bonum debet diligi, deus eſt ſumme bonus, vtilis, pulcher, vel miſericors, ideo volo diligere vos domine, dilectoribus veſtris datis bona temporalia, honores, bonam famam, & gloriam, ſpero domine quòd etiã dabitis mihi. Iſto modo non

Scientiæ philoſophorum ceſſabũt in fine mundi quia nõ amplius earũ ſubiecta.

Quomodo deus diligendus ſit propter ſe.

non ponitur amor creaturarũ pro rõne,ſed pro diſpoſitione. Talis amor eſt beneuolẽtiæ,& tales diligit deus. Auctoritas. Ego diligentes me diligo. Et ſequũtur effectus cõſequentes cũ ſubditur, Mecũ ſunt diuitiæ & gloriæ,opes ſuperbę,& iuſtitia. Prouer. 8. Opes ſuperbæ ſunt diuitiæ,honores,quia dant occaſionẽ ſuperbiæ. Ideo Chriſtus. Qui diligit me,diligetur à patre meo. Dñe & qualis effectus ſequitur vel ſequetur? Reſpõ. Ego diligam eum,& manifeſtabo ei me ipſum. Io.14. hîc per gratiã,& in futuro per gloriã. Tertia eſt cõſeruatio obediẽtiæ ad dei mãdata. Quãdo homo per iſta refrenat ſe, quòd antè permitteret ſe occidere q̃ faceret cõtra dei mandatũ, talis diligitur à Chriſto. Ratio. Cuilibet domino eſt amabilis perſona, villa, ciuitas, ſeu terra ſibi obediẽs, inobediẽtes autẽ odit,& conatur deſtruere. Idẽ de deo. Si quis ſermonem meũ ſeruabit,ecce obediẽtia,pater meus diliget eũ,& ad eũ veniemus.ſ.ego,& pater,& ſpirituſſanctus. Ioã.14. Dicatur quomodo anima eſt creata ad imaginem trinitatis,quia ſicut vnus eſt deus in eſſentia,& tres perſonæ,ita & anima vna,& tres potẽtiæ. Cùm ergo dicit, Et manſionẽ apud eũ faciemus. In memoria enim perſona patris manet per recordationem operis & creationis. In intelligẽtia perſona filij. Volũtas autẽ eſt camera ſpirituſſancti. Et ad voluntatẽ pertinet deſiderare dei bonitatẽ, quæ ſpirituiſancto attribuitur. Ecce quale ſignũ amoris, ac ſi rex amore vellet venire ad domũ ruſtici,& quieſcere ibi. Ideo dicit beatus Ioã. Qui manet in charitate,in deo manet,& deus in eo,1.Io. 4. De iſta obedientia ad præcepta dei dicit Chriſtus. Si præcepta mea ſeruaueritis,manebitis in dilectione mea,ſicut ego præcepta patris mei ſeruaui, & maneo in eius dilectione. Et loquitur inquantum homo, quia ſeruauit præcepta patris. Io.15. Quarta eſt ſimplicitas de cõſcientia. Quãdo homo in omnibus ſuis factis,dictis,& operibus habet cor ad deũ,& intentionẽ rectã,nõ habet cordis duplicitatẽ vel triplicitatẽ, placeat vel diſpliceat cui voluerit,ſolũ ꝙ placeat deo. Aliter quãdo homo dicit. Tenebo bonã vitã &c. vt gẽtes laudẽt me,vel honorẽt, vel vt habeã hominũ familiaritates,cor eſt multiplex. Legitur in tertio libro Biblię, videlicet Leui.1.& 2.ꝙ erãt tres ſpecies ſacrificiorũ. Primũ erat hoſtia pacificorũ. Secundũ erat ſacrificiũ pro peccato. Tertiũ ſacrificiũ holocauſti. Primũ offerebãt pro gratia à deo recepta, de quo fiebant tres partes. Pinguedo & ſanguis offerebãtur deo,& cõburebantur. Secũda,ſcilicet pectus & ſpatula dextra dabatur ſacerdoti. Tertia pars,ſcilicet totũ aliud,erat offerẽtis. Ecce triplicitas. Secundũ ſacrificiũ erat pro peccatis, vt de⁹ remitteret ſibi peccata. De iſto ſolũ fiebãt duę partes. Prima offerebatur deo. Ecce ſimplicitas. Hoc primũm ſacrificiũ placebat deo,& magis ſecũdũ,ſed maximè tertiũ. Ita eſt de vita noſtra. Aliqui offerunt ſe deo per pœnitentiam, vel per ingreſſum religionis,ſed faciunt de ſe tres partes. Pinguedinem deuotionis dant deo cui vellent placere.

Alias ſupernæ.

Bonum obedientiæ.

Quomodo anima eſt creata ad imaginẽ ſanctæ Trinitatis.

De ſimplicitate cõſcientiæ. Duplicitas vel ſimplicitas cordis.

Tres ſpecies ſacrificiorum

placere. Secundò vellent habere bonã famã. Tertiò vellent habere diuitias, nõ tamẽ cõtra deum, quia iã non eſſet ſacrificiũ. Iſtud ſacrificiũ placet deo. Alij offerũt ſe deo ſecũdo modo, quia cupiũt placere deo: ſecũdo cupiũt habere bonã famã, & placere gẽtibus, & nõ curãt de diuitiis. Iſtud ſacrificiũ magis placet deo quàm primum. Sed ſuper omnia eſt ſacrificium holocauſti, quando ſolum curat placere deo dicendo, Sufficit domine quòd vita mea placeat vobis, non curo vtrum placet vel diſplicet gentibus. Sed diceret aliquis. Nunquid dicit apoſtolus, prouidentes bona non tantum coram deo, ſed etiam coram hominibus. Ad Rom. 12. Intelligitur nõ ratione famę, ſed timore dei. Et de iſta ſimplicitate dicit Dauid, Scio domine deus meus quòd probes corda, & ſimplicitatẽ diligas. Vnde & ego in ſimplicitate cordis mei lętus obtuli vniuerſa hæc. 1. Paral. 29. Per cõtrarium multiplicitatem conſcientiæ odit deus. Dicatur hic hiſtoria de Iſaac patriarcha, cuius vxor peperit duos filios geminos. ſ. Eſau et Iacob. Eſau autem erat totus multiplex & dilatatus in negocijs, dicit textus, Quibus adultis factus eſt Eſau vir gnarus venandi. i. aſtutus, & homo agricola. Iacob autem vir ſimplex, & habitabat in tabernaculis. Ge. 25. Et dicit deus. Malac. 1. Iacob dilexi, Eſau odio habui. Quinta eſt puritas de continentia. Iſta eſt ratio quare præ aliis dilexit Chriſtus Ioannẽ. Puritas enim conſcientiæ eſt, quando vir & vxor ſeruant ſibi mutuã fidelitatem & modum &c. De alijs autem qui non ſunt de matrimonio, non curare de illo actu quomodocunq;. Tales diliguntur à Chriſto ex puritate conſcientiæ. Ratio eſt, Chriſtus eſt in domo ſua, quæ domus ſumus ad nos. ad Heb. 3. Infidelis autẽ eſt domus diaboli. Ideo quando baptizatur, exorcizatur, vt diabolus eiiciatur. Ideo cauendũ eſt ab immundicijs. Ideo dicebat Chriſtus deo patri per os Dauid, Domine dilexi decorem domus tuæ. ſ. perſonæ Chriſtianæ, & locũ habitationis gloriæ tuæ. Pſal. 25. Nota differẽtiã inter domũ & locũ habitationis, cũ dicit. Domine dilexi decorẽ domus tuæ, & locũ habitationis gloriæ tuæ, ſcilicet ſi ſit pulchrũ, nõ cogitando nec deſiderando immundicias, Ideo Prouerb. 22. Qui diligit cordis munditiam propter gratiam labiorum ſuorum, habebit amicũ regem. Sexta eſt largitas miſericordiæ. Quando enim perſona eſt liberalis in eleemoſynis dandis, vel de ſpiritualibus, vel de tẽporalibus. Eleemoſyna ſpirituales ſunt bonæ doctrinæ, prædicationes &c. tũc datur prandiũ animabus de pane cæleſti. Dicũt aliqui Fratres ſemper petunt & nunquã faciũt eleemoſynã, imo de cibo ſciẽtiæ parato in coquina ſpiritusſancti dante eleemoſynã pauperibus ignorantibus &c. Itẽ redimũt captiuos, quando prædicator cũ theſauro ſapientiæ redimit animas de captiuitate diaboli, Itẽ induunt nudos virtutibus. Itẽ conſolantur triſtes ad patientiã prouocãdo. Itẽ de illis qui faciũt eleemoſynas corporales, tales diliguntur à deo, Ratio eſt, ſi vos habetis plures agros, clarum eſt quod

Puritas continentiæ.

plus

plus diligitis & ſeminatis cāpum qui abundātius reddit fructū. Ideo dominus Ieſus Chriſtus eſt ſeminator, perſonæ vitæ humanę ſunt agri, diuitiæ ſunt ſemina dei. Ipſe enim ſeminat abundanter, dās vobis liberè, & vos redditis vnū denarium fractū, vel &c. Sed de illo qui facit magnum fructum eleemoſynarum. O dicit deus, in iſto agro volo ſeminare, quia dat abundanter. Hilarē datorē diligit deus. Potens eſt autem deus omnē gratiā abundare facere in vobis, vt in omnibus ſemper omnem ſufficientiā habentes abundetis in omne opus bonū, ſicut ſcriptum eſt. Diſperſit, dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in ſeculū ſeculi. 2. Cor. 9. Item Dauid pſal. 83. Miſericordiam & veritatem diligit deus. Septima eſt vnitas de cōcordia. Quādo enim in domo vir & vxor cōcordant. Vxor verò obedit viro ſecundum deū, & vir nō deſpicit eā, ſed cōcorditer viuunt. Idem in cōmunitate, quando maiores nō odiunt nec deſpiciūt minores, nec diuites pauperes, tales diliguntur à deo. Ratio huius eſt, quilibet plus diligit domū propriā quā alienam. Domus dei & locus eſt vbi eſt pax & cōcordia. Factus eſt in pace locus eius pſal. 75. Per oppoſitum, vbi ſunt diuiſiones et guerrę, eſt diabolus, & locus dæmonum. Dicatur miraculum quod legitur in vita beati Franciſci de ciuitate Aſiſij diuiſa, & cum ſemel in duas partes eſſent diuiſi, volētes ſe interficere, beatus Franciſcus habuit per reuelationē quòd dę mones faciebant illam cōmotionem totam, & eleuatis oculis vidit infinitos dæmones ſupra ciuitatem, qui mouebant corda gentium &c. quos expulit beatus Franciſcus, & ſtatim ſecuta eſt inter eos pax. Factus eſt in pace locus eius. Ideo apoſtolus, Pacem habete, & deus pacis & dilectionis erit nobiſcum. 2. Corin. vltimo.

In octaua Innocentum. *Sermo.*

ACcipe puerum & matrem eius, & fuge. Matt. 2. Pro declaratione huius verbi, & introductione materiæ, recordor de vno notabili verbo beati Gregorij dicentis quòd ad informādum homines in virtutibus plus proficiunt exempla. ſ. opera viſa quā verbum. Nam maior impreſsio fit in hominibus oculis videndo, quàm auribus audiendo. verbi gratia. De homicidio plus cōmouetur & turbatur ille qui vidit, q̄ ille qui audiuit. Idem de alijs. Ideo dicit quòd melius eſt exemplum de viſu quàm de auditu. Exemplificetur etiam de magiſtro vitioſo, qui docet diſcipulum ore de bonis moribus, plus puer informabitur exemplo eius vitæ q̄ verbis ſuæ doctrinæ. Ideo dicit Greg. in quadā collecta, Oīa in nobis vitiorū mala mortifica, vt fidē tuā quā lingua noſtra loquitur etiā moribus vita fateatur. Ideo Chriſtus vt magiſter veniēs ad informandū nos de virtutib, nō ſolū verbo voluit nos informare, ſed etiā opere. Sicut pictor volēs docere diſcipulū, non ſolū docet, ſed exemplū in imagine operę oſtēdit, Ideo dicitur Actuū. 1. Cœpit Ieſus facere

Magis mouent exempla quā verba.

&

& docere. Ad ꝑpoſitum Inter alias virtutes nobis neceſſarias eſt virt⁹ prudētiæ in periculis vitandis, quia periculis fluminū; periculis latronum &c. 2. ad Cor. 11. Et niſi eſſet magna neceſsitas. ſ. ꝑpter honorem dei, vel vtilitatē ꝓximi, homo vitādo pericula debet fugere iuxta dictū Chriſti. Cùm autē perſequētur vos in ciuitate iſta, fugite in aliā. Mat. 10. Et primò oſtēdit opere fugiendo Herodis periculum, videns nō eſſe neceſsitatē nec vtilitatē mori puerū, fugit. Hoc dicit verbū thematis, Accipe puerū & matrē eius, & fuge. In die Veneris ſancta non fugit, imò venit obuiam eis dicens, Quem quæritis &c. Ioan. 18. quia tunc mors ſua erat vtilis ſecundum ſuā & patris ordinationem. Patet the. Ex quo ſcitis rationem fuge, oportet de ea tria puncta declarare.

Pericula prudēter vitāda.

Primò quomodo fuit reuelata diuinitus.

Secundò quomodo fuit practicata humanitus.

Tertiò quomodo fuit reuocata temporaliter.

Quantum ad primū &c. quia Chriſtus debuit ſic mutari de regno ad regnum vt deus reuelauit. De hoc dicit euāgelium breuiter, Angelus domini apparuit in ſomnis Ioſeph dicēs: Surge & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Egyptum, & eſto ibi vſq; dum dicā tibi. Futurum eſt enim vt Herodes quærat puerum ad perdendū eum. No. hîc duas quæſtiones. Prima quare iſta reuelatio fuit facta in ſomnis de tā magno negotio. quia multa ſomnia ſunt quæ creduntur diuinæ reuelationes, & ſunt illuſiones. Reſpōſio, quia reuelatio diuina requirit diſpoſitionē in perſona cui debet fieri. ſ. tranquillitatem cordis, & quietē mentis, & ſegregationē negotiorum ſecularium & temporalium, quia tales ſollicitudines ſunt, vt nubes claritatē ſolis diuini radij impedientes. Hoc oſtenditur in vitiſpatrum de iſtis tribus ſocijs. Quorum vnus elegit vitam ſolitariā. Alius elegit ſeruire infirmis in hoſpitali. Tertius tractare paces. Primus habebat magnas reuelationes, alij duo nō, imò erant multum occupati in bonis tātum negotijs. Et iſti duo iuerunt ſimul ad viſitandum tertium ſolitarium, qui dixit eis, quomodo erat cōſolatus &c. Alij reſpōdendo dixerunt, quòd nullam habuerunt reuelationem. Tunc ille accepit peluim plenam aqua, & commouit aquam &c. dixit. Tale eſt cor hominis in negotijs occupatum, ſed ſeparatum à negotijs &c. eſt ſicut aqua quieta, & tunc apparet in eo imago diuinæ reuelationis. Patet ergo quòd diuina reuelatio requirit cor quietum. Ideo dicebat deus perſonis in negotijs occupatis. Vacate, ſcilicet à negotijs, & curis ſuperfluis, et videte quoniā ſuauis eſt dominus. in pſal. 45. & 33. pro vltima particula. Modò ad propoſitum. Licèt Ioſeph eſſet homo iuſtus, ſanctus, & bonus, tamen non habebat vigilando cor quietum, timebat enim vigilando Herodem ne Chriſtum occideret, & erat totus alteratus. Sed cū dormiret, habebat cor quietū, & tunc habuit diuinā reuelationē. Ecce angelus domini apparuit in ſomnis &c. Ecce quare in ſomnis fuit facta.

Quare reuelationes diuinæ fiunt vt pluries in ſomnijs.

De

De hoc auctoritas. Per ſomnium in viſione nocturna, quando irruit ſopor ſuper homines, & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures viro rũ, & erudiens eos inſtruit diſciplina, vt auertat hominem chriſtianum. ſ. ab his quæ fecit, & liberet eum à ſuperbia. ſ. Herodis. Eruens animam eius à corruptione, & vitam illius non tranſeat in gladium. Iob. 33. Si dicatur. Domine eſt dubium quomodo poteſt ſe regere homo, & determinare, vtrum ſit ſomnium, an reuelatio &c. Dicatur ꝙ quando eſt reuelatio Dei, cũ tanta certitudine venit in claritate, ac ſi oculis propriis videretur. Ideo dicit apoſtolus de quadam reuelatione quam habuit. Scio cui credidi, & certus ſum. 2. ad Tim. 1. Item dicit beatus Auguſt. in libro de confeſsio. de matre ſua quæ habebat multas reuelationes. Mater mea neſcio quo ſopore, quòd verbis exprimere non poterat, dicebat ſe ſcire diſtinguere inter deum reuelantem, & animam ſomniantem, aliâs reuelatio prophetarum non fuiſſet certa & vera, quia in ſomnis &c. Ecce quid dicit deus. Si quis fuerit inter vos propheta domini, in viſione apparebo ei, vel per ſomnium loquar ad illum. Num. 12. Secunda quæſtio eſt quare iſta reuelatio de fuga Chriſti ad infideles non fuit facta virgini Mariæ quæ erat ſanctior Ioſeph, quæ erat ita quieta vigilans ſicut dormiens, & ſibi vigilanti apparuit Gabriël quando ſalutauit eam. Reſponſio, quòd licèt virgo Maria incomparabiliter eſſet magis ſancta quã Ioſeph, tamẽ ad oſtendendum quòd regimen domus ad virum pertinet, & non ad mulierem, quia mutatio domus & huiuſmodi ad aliud regimen pertinebat ſ. ad Ioſeph, ideo &c. Ideo fuit lex imperatoris Aſſueri confirmata in textu Bibliæ di. Cunctæ vxores tam maiorum, quã minorũ deferant maritis ſuis honorem. Heſter. 1. Hîc mulieres habẽt exemplũ cogitãdi quomodo virgo Maria erat nobilis quia de genere Dauid, pulchra & ſancta, & deus voluit vt eſſet ſubiecta ſponſo ſuo. Et vos dicitis. Certe nihil fiet in domo niſi illud quod ego volo, gallina cantabit in domo. Ideo ſunt tot diuiſiones inter viros & vxores, quia contra ius diuinum & humanum eſt quod mulier dominetur. De hoc ſunt in cauſa vetulæ aliquæ dicentes ſponſæ. Ecce filia, modò eſt hora, dum ſponſus diligit vos, recipiatis dominium, cantet gallina, ſemper eris domina. O malum & iniquum conſilium, quia ſuſtinet talia, quandiu durat panis nuptiarum, durat ille homo fatuus. Sed poſt ea homo cognoſcit ſe, & dicit. O ſtulta vult dominari. Et ecce tumultus in domo. Ideo bona vxor debet honorare virum ſuum, & habere eũ vt dominũ. Ecce quid dixit apoſtolus. Mulieres viris ſuis ſubditæ ſint ſicut ſeruus domino, quia caput mulieris eſt vir, ſicut Chriſtus eſt caput eccleſiæ, ad Ephe. 5. Quantũ ad ſecundũ, quomodo iſta fuga fuit practicata humanitus, dicit euãgeliũ. Qui cõſurgẽs accepit puerũ & matrẽ eius nocte. Ad practicã, Cogitate qũo Ioſeph facta ſibi reuelatione eſt excitatus cum quanta ſollicitudine, & credo ꝙ flens iuit ad cameram

Quod mulieres debent eſſe ſubditæ viris ſuis, quia cõtra Ius diuinũ & humanum eſt quod mulier dominetur.

merã virginis, & credo quòd ipſa iam ſurrexerat. Iuxta Dauid. Media nocte ſurgebã ad cõfitendum &c. & quale retiabulũ habebat corã ſe: quia filiũ Dei quem genibus flexis contẽplabatur corã ſe dormientẽ ſecundum humilitatẽ, omnia regentẽ ſecundũ diuinitatem. Sed cum eſſet in ſua contẽplatione & dulcedine, Ioſeph cũ magna reuerentia tetigit ad portam cameræ &c. & dixit virgini. Citò, citò, fugiamus, quia Herodes vult occidere filium veſtrum. Cogitate quãta mutatio debuit eſſe in corde virginis Mariæ ſubitò referente ſibi Ioſeph reuelationem media nocte, quãta ſollicitudo ad fugiendũ. Statim Ioſeph ſtrauit aſinam, & virgo flens & orans dicendo. Fili, vos qui liberaſtis Dauid & tres pueros de camino, nunc adiuuate me matrem veſtrã & Ioſeph. Equitauit virgo cũ puero, & receſſerunt de domo. Cogitate quid fuit de periculo mortis, maxime de rege, cum quanto timore & pauore ibant. Et quando virgo ſentiebat aliquos diſcurrẽtes per ciuitatem cũ exibat ſtatim, videbatur ſibi quod eſſet Herodes. Cũ autem fuerunt extra ciuitatem, virgo Maria quęſiuit à Ioſeph an dixerat ſibi angelus quò irent. Reſpondit quòd ſic, in Aegyptum. Virgo Maria tunc valdè timuit, ſingulariter propter tria, ſed in ſingulis data eſt ſibi conſolatio à Deo. Primò timuit conſiderando crudelitatem Aegyptiorum ad pueros Hebræorum initio, vt Exo. 1. patet, quòd occidebant omnes pueros Iudæorum. Hoc ſciens virgo, cogitate quomodo dicebat. Domine qui Moyſen liberaſtis ab illo periculo, liberate matrem cũ filio. Sed arbor inclinando ſe ad virginem in via, & fons de radice ſcaturiens, ſignificauit ſibi Aegyptios obſcuratos ex corde. Hoc intelligens virgo Maria, fuit conſolata. Et tunc fuit cõpleta prophetia Dauid in perſona virginis dicentis. Populus quẽ non cognoui ſeruiuit mihi. pſal. 17. Moraliter. Arbor oſtendit nobis quomodo debeamus ſalutare virginem inclinando, quia regina, reuerenter corde cogitando quomodo eſt in cathedra gloriæ ad dexterã filij pro nobis aduocando, & ſic ſcaturiet fons lachrimarũ &c. Secundò timebat cõſiderando eorũ carnalitatẽ. Erant enim valde luxurioſi, & habebant vxores turpes, & Hebrææ erant valde pulchræ. Ideo cuſtodes portarum habebant mandatum à rege, vt ſi aliqua pulchra mulier veniret, ducerent eam ad regẽ. Dicatur hiſtoria de Sara vxore Abrahæ. Gen. 12. Hoc totũ ſciens virgo Maria, cogitate ſi habebat rationem timoris, cũ nunquã fuit pulchrior, ſed dicebat. Vos domine qui liberaſtis Saram &c. Dicatur quando cuſtodes viderunt eam admirantes de tanta pulchritudine eorũ corda mutabantur in deuotionẽ, exhibẽdo ſibi magnã reuerentiam. Hier. di. Aſpectus virginis fugabat affectum libidinis. Sed propter regis mandatum iuerunt excuſare ſe regi quomodo vna pulchra mulier venerat &c. Cogitate quòd rex miſit pro ea, ſed mutatis cordibus &c. Cogito ego quòd rex ipſemet voluit videre eam quã honorauit, offerens ſe ſibi, pręcipiens ne aliquis ſibi diſpli-

Quomodo aſpectus Mariæ virginis fugabat effectũ libidinis.

placeret in aliquo. De hoc habetur prophetia in perſona virginis. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatẽ odoris, & flores mei fructus honoris & honeſtatis. Eccl. 24. Nota hic virtutẽ floris vineæ, quia dicũt naturales, qui tractant de proprietatibus rerũ, ꝙ beſtiæ venenoſæ & ſerpentes vitãt flores vinearũ. Serpentes & animalia venenata ſunt perſonæ luxurioſæ in quibus virgo Maria fugauit motus carnaliũ pro tunc, Ideo dicitur. Ego quaſi vitis fructificaui &c. Moraliter cogitando luxuriã & peccata notoria in omni loco, ſed fugantur vbi eſt inuocatio virginis Mariæ. Ideo dicitur, tranſite ad me omnes qui concupiſcitis me. Tertius timor virginis fuit cõſiderando Aegyptiorum infidelitatẽ, quia erant peſsimi idolatræ. Nota hic ſecundũ magiſtrũ hiſtoriarũ, quomodo ad vaticiniũ Hieremiæ eos de idolatria repræhendẽtis fecerũt imaginẽ puellæ puerũ geſtãtis quã ſecretè adorabãt. Et ingrediente dño Aegyptũ, omnia Idola corruerũt. Et fuit cõpleta prophetia Eſa. Onus Aegypti. Ecce dñs aſcendet ſuper nubẽ leuẽ, & ingredietur Aegyptũ, & mouebũtur ſimulachra Aegypti à facie eius. Eſa. 19. Nubes eſt caro ſeu Chriſti humanitas. Quæ eſt vita noſtra? vapor ad modicũ parẽs, & deinceps exterminabitur. Iac. 4. Dñs enim aſcendit ſuper nubẽ, quia ipſe regebat humanitatẽ leuẽ, quia ſine opere peccati. Cũ autẽ virgo intraſſet per primã ciuitatem Aegypti, quæ dicitur Heliopolis, inuenit gẽtes plorãtes, quia ſimulachra ceciderãt, & confracta fuerũt. Et interrogabant virginẽ vnde veniret, quæ reſpondit ꝙ de terra promiſsionis. Dicebãt ei. Scitis vos quia virgo peperit? quia tale ſignũ fuerat ei datũ à Hieremia, ꝙ quando illa virgo pareret, ſimulachra corruerent. Credo quòd virgo voluit videre illam imaginẽ puellæ &c. dicens quòd nõ adorarent eã, ſed deũ in imagine repreſentatũ. Et qualis conſolatio fuit iſta virgini Mariæ? & poterat dicere. Secundũ multitudinẽ dolorũ meorũ in corde meo conſolatio nes tuæ lætificauerunt animam meã. O ſi cognouiſſent eam. Moraliter hic pro ruſticis, ne credant ſe adorare imagines, ſed Chriſtum. Dominum deum tuũ adorabis, & illi ſoli ſeruies. Matthæ. 4. Quantum ad tertium, quomodo iſta fuga fuit reuocata finaliter ſiue temporaliter, dicit euangeliũ. Et erat ibi vſq; ad obitum Hærodis, ſcilicet, per ſeptem annos, ſecundũ magiſtrũ hiſtoriarũ. Defuncto autẽ Hærode, ecce angelus domini apparuit in ſomnis Ioſeph in Aegypto dicens. Surge accipe puerum & matrem eius, & vade in terram Iſraël. Defuncti ſunt enim qui quærebant animam pueri vſque in finem. Nota hic duas quæſtiones. Cùm virgo fuiſſet quaſi exul in Aegypto per ſeptem annos, de quo viuebant? Quia Ioſeph erat iam ſenex, & non poterat laborare. Reſpondeo quòd virgo Maria de manibus conſuit, filauit, texuit, prouidebat ſibi, & filio, & Ioſeph. Dicatur quomodo per filium mittebat capitia vel camiſias ad domum cuius erant. Angeli prouidiſſent ſibi, ſed noluit. Ad hoc propriè iſte eſt textus.

Ad ingreſſum Chriſti corruerũt idola Aegypti.

De quo viuebãt Maria, Ioſeph cum filio.

Conſiderauit ſemitas domûs ſuæ, ſcilicet paupertatis & humilitatis & panẽ ocioſa non comedit. Prouerb. vlt. Moraliter mulieres habẽt hic exemplum & doctrinã, quia multæ conſentiunt peccato ex paupertate. Nunquid habetis manus &c. Ideo apoſtolus, rogamus autẽ vos fratres, vt abundetis magis, & operam detis vt quieti ſitis, & vt veſtrum negocium agatis & operemini manibus veſtris, ſicut præcipimus vobis, & vt honeſtè ambuletis ad eos qui foris ſunt, & nullius aliquid deſideretis. 1. ad Theſſal. 4. No. quòd regula eſt Iuriſtarum, quòd vbicunque dicit papa, præcipimus, obligat ſub pœna peccati mortalis, non autem cũ dicit, mandamus. Secunda quæſtio eſt, quare Chriſtus voluit ſtare ſeptem annis in Aegypto, nec plus, nec minus, quia quicquid faciebat Chriſtus, erat myſterium. Reſponſio quòd triplici de cauſa.

Quomodo viuẽdum nobis eſt labore manuũ noſtrarum.

Regula iuriſtarũ quod quando papa dicit præcipimus, obligat ſub pœna peccati mortalis, nõ autẽ cũ dicit mãdamus.

Prima anagogica.
Secunda allegorica.
Tertia tropologica.

Propter quam rationẽ filius Dei, virgo, & Ioſeph fuerunt in Aegypto ſeptem annis corporaliter, ſed quantum ad animas erant in terra promiſsionis. Et poſt ſeptem annos angelus apparuit Ioſeph, & redierunt ad terram promiſsionis. In quo innuitur quòd poſt ſeptem ætates ibimus ad terram promiſsionis, ſcilicet gloriam, in qua nunc ſunt ſolùm animæ ſanctorum. Sed poſt ſeptem annos, id eſt ſeptem ætates ſimul corpora cũ animabus. De hoc Oſee. 11. Sicut mane tranſit, pertranſit rex Iſraël, quia puer Iſraël, & dilexi eum, & ex Aegypto vocaui filium meum. Vocauerunt eos, ſic abierunt à facie eorum &c. Secunda allegorica Aegyptus ſignificans tenebras, ſignat, quòd ſicut Chriſtus ſeptem annis fuit in Aegypto, & pòſt Angelus apparuit, & reuerſus eſt in terram promiſsionis. Sic peccatores ſeptem annis, id eſt, ex ſeptem peccatis ſunt in Aegypto. i. in tenebris peccatorũ. Superbia eſt vna tenebra, quia non vident periculum in quo ſunt, & ſic de aliis. Auctoritas. Neſcierunt neque intellexerunt, in tenebris ambulant. pſal. 81. Et loquitur de peccatoribus. Sed reuertuntur ad terram Iſraël. i. lucis, quando venit angelus. i. cõtritio cordis de peccatis. Tertia eſt tropologica. Concluſio eſt ſanctorũ doctorum, quòd pro quolibet peccato mortali homo obligatur Deo in ſeptẽ annis de pœnitentia in hoc mundo, vel reſtat in purgatorio. Ratio, quia in quolibet peccato mortali fit cõtra ſeptem dona ſpiritusſancti. Sed qualitas pœnitẽtiæ eſt arbitraria. Ideo Chriſtus voluit ſtare ſeptem annis in Aegypto. i. anguſtia, oſtendens quòd ſeptem annis conuenit ſtare in anguſtia pœnitentiæ, & poſt hoc homo eſt liber à pœnis. Cùm cumpleti fuerint ſeptem anni, dimittat vnuſquiſque fratrem ſuum Hebræum. i. pœnitentem, qui venditus eſt ei. ſ. diabolo à peccatis. Hiere. 24. Tranſit peccator de culpa ad gratiam per pœnitentiam.

Pœnitendũ ſeptẽ annis pro quolibet peccato mortali

De

De Sancto Antonio confeſſore Sermo.

C*Ertamen forte dedit illi vt vinceret. Sap.*10. Tota ſolennitas & officiũ præſentis diei eſt illius beati & amici Dei Antonij cõfeſſoris, ita etiã erit & ſermo noſter &c. Salutetur virgo Maria &c. Pro declaratione huius verbi, & breui introductione materiæ, ſciendum ꝙ eſt ſcriptura literalis, & etiã hoc declarat experiẽtia ſenſualis, ꝙ præſens vita nõ eſt, niſi campus prælij, & quantum ad corpus, & quantũ ad animã. Primò quantũ ad corpus, quia homo ſtatim natus à die natiuitatis vſq; ad finẽ eſt in prælio, quia quatuor qualitates intra corpus continuè bellant, ſcilicet calor cũ frigiditate, & ſiccitas cum humiditate, quouſq; interficiant hominẽ, ſemper bellant corrumpendo, alterando, & contradicendo adinuicem, ac ſi teneret in vtero quatuor ſerpentes inter ſe bellantes, mordentes &c. Ita poteſtis cogitare de quatuor qualitatibus intra corpus humanum. Item ad extra corpus eſt in prælio & miſeria ſudorum, frigidorũ, periculorum, infirmitatũ, paupertatũ, triſtitiarũ &c. Item cũ proximis ad inuicem vel lingua, vel magnu, vel opere, intantũ ꝙ Dauid de iſto prælio corporis facit vnũ pſalmũ dicens, Miſerere mei deus, quoniam cõculcauit me homo. Hoc quantũ ad prelium cũ proximis, tota die impugnans, tribulauit me. Conculcauerunt me inimici mei, ſcilicet quatuor qualitates elementorum tota die, quoniam multi bellantes aduerſum me, quantũ ad miſerias. pſal. 55. Secundò quantũ ad animam quod eſt prælium perículoſius, quia anima eſt melior corpore. Iſtud præliũ poteſtis intelligere per talem ſimilitudinẽ, ac ſi in iſto campo eſſet vna domicella nobilis & delicata & impugnaretur à tribus militibus armatis. Quorũ vnus venit ante cũ enſe euaginato, alius à dextris cum baliſta & ſagitta &c. alius à ſiniſtris cũ lancea, & ipſa ſtat innixa ad parietẽ. Bene talis domicella eſſet in magno prælio & periculo, gratia Dei eſſet ꝙ euaderet, quia nullum habet defenſoriũ niſi parietem vbi ſuſtinetur. Ita eſt de anima cuiuſlibet noſtrũ, quę eſt domicella nobilis, quia nullũ habet patrem niſi deũ, qui eam creauit ad imaginem ſuam, & ſtat innixa ad parietem &c. ad parietem. ſ. fidem Chriſtianã, quia ſicut paries ſuſtinet & impedit viſum, ita fides Chriſtiana eſt appodiamentũ Chriſtiani. Item fides eſt de his quæ homo nõ videt. Ideo apoſtolus diffiniens fidẽ dicit. Eſt enim fides ſubſtãtia ſperandarũ rerum. Ecce fundamentũ. Argumentũ non apparentium ſcilicet de his quæ nõ videntur, ad Hebr. 11. Ad iſtum parietem armatur anima Chriſtiana, quia aliàs iam capta eſſet, mortua, & deſtructa. Et impugnatur à tribus militibus. Ante venit mundus enſe euaginato. ſ. cũ negotiis, curis ſuperfluis, iniuſtitiis &c. A dextris autem caro cum ſagittis malarum inclinationum, luxuriæ &c. A ſiniſtris autem diabolus cum lancea tentationum diuerſarum rerum. De iſtis mili-

Præſens vita nõ eſt niſi campus prælij et quãtum ad corpus & quãtum ad animam.

militibus dicit Petrus apoſtolus. Militant aduerſus animam.1.Pet.2. Et propter hoc dicit Iob, Militia eſt, ſcilicet quantum ad animã, quia vbi nos habemus militiã, alia tranſlatio autentica habet tentatio eſt, quæ reſpicit animam, vita hominis ſuper terram. Et ſicut dies mercenarij dies eius. Iob.7. Qui ſi fideliter laborat, meretur ſalarium, aliàs pœnã. Ita de nobis, ſi fideliter militamus, nõ frangẽdo Dei præcepta, habemus coronam. Si autẽ vt couardus homo ſit victus, captiuatur in inferno. Ergo bene eſt verum ꝙ tota vita noſtra eſt prælium quantum ad corpus & quantũ ad animã. In iſto prælio deus dedit gratiã beato Antonio vt vinceret, ita thema dicit. Certamẽ forte &c. Deus ſcilicet dedit illi. ſ. beato Antonio vt vinceret. ad practicam quomodo beatus Antonius habuit præliũ, & quomodo habuit victoriam. Vicit enim.

Primò mundum, qui venit ab ante cum gladio euaginato.
Secundò carnem, quæ venit à dextris cum baliſta extenſa.
Tertiò diabolum, qui venit à ſiniſtris cum lancea vibrata.

Ideo dicit thema. Certamen forte dedit &c. Dico primò quòd beatus Antonius habuit prælium cum mundo, quia veniebat coram eo enſe euaginato. Dicatur quomodo puer fuit nutritus à parentibus, vt timeret deum, ne iuraret, ne diceret mendacia, erat totus verecundus, & didicit literas, ibat cum parentibus ſemper audire miſſas & ſermones, pro indulgentiis, & ſic de aliis. Parentes eius obierunt, & ipſe erat quaſi viginti annorum, & remanſit hæres multarum poſſeſsionum, & reddituum, & cuiuſdam magni oliuarij. Tunc mundus incœpit pugnare cõtra eum, dicens imaginationi modos mundi, Antoni tu es modò dominus domus & diuitiarum &c. & poteris ducere vxorem, & eris de maioribus ciuitatis, & in regimine &c. Et ſi vis mutuare decem pro duodecim, poteris valde ditari, vel mutuare ſuper poſſeſsiones, & interim recipere fructus, vel emere minoris pro parata pecunia &c. vel vendere pluris ratione expectationis &c. Ecce tentationem mundi. Sed cùm beatus Antonius fuiſſet aſſuetus audire miſſam & ſermones, quia tales raró faciunt malum finem, dum ſemel audiret miſſam, audiuit conſilium euangelij. Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo, & veni & ſequere me. Mat.19. O dixit beatus Antonius, Habeo modò ſcutum, cùm iſto potero me cooperire ab ictibus mũdi &c. Dicatur quomodo ſtatim poſt miſſam dedit bona ſua ad vendendũ ſeruitoribus. Quibus venditis pecuniam diſtribuit in piis cauſis, & perſonis pauperibus. Hoc facto, ſecutus eſt Chriſtum in vita ſpirituali, dimittens mundũ, iuit ad deſertũ, & ſic euaſit à primo ictu mundi. ſ. pœnitendo ſuper eum. Sed iterũ mundus inuaſit eum, quia aliquoties quando homo non poteſt percutere inimicũ ad caput, ducit gladiũ per tranſuerſum &c. ita voluit facere mundus beato Antonio, qñ enim fuit in deſerto, & in ſua paupertate ſeruiret Deo, ecce

quòd

quòd mundus per tranſuerſum & à latere percuſsit, dicens imaginationi, Modò Antoni tu es in deſerto. Nunquid bonum fuiſſet reſeruare tibi aliquid de quo feciſſes vnam cellam, altare, oratoriũ, lectulum, tabulam, & huiuſmodi? Cumq́ue ſic cogitando incederet per deſertum, inuenit vnam platam argenteam pulchram. Cogitare quomodo ſtatim ſenſualitas dixit, Antoni, de hoc poteris facere cellam &c. & non audebat eam tangere, ſed admirans intra ſe dicebat, Et quomodo eſt hoc cum hic non ſit via? Ecce quomodo percuſsit à latere. Sed tunc eſt remedium. ſ. retrahere pedem. Et ita fecit beatus Antonius, dicendo Ieſus retraxit ſe, & ſcutellla diſparuit vt fumus. Et potuit dicere beatus Antonius, Elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine. Pſal. 54. Iſtud eſt bonum remediũ ne homo vincatur &c. Sed iterum mundus voluit ſibi dare vnum ictum iuxta cor. Cùm enim ſemel ſtaret in cella in deſerto, dixit mundus imaginationi, Antoni, tu es hic modò, & cui proficies? deus fecit te hominem, qui eſt animal ſociale per naturã, & tu facis te animal. Contra illud Dauid, Homo cũ in honore eſſet, nõ intellexit, comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Pſalm. 48. Si fuiſſes in ciuitate, potuiſſes multis proficere tractando paces, dando conſilia, corrigendo, & huiuſmodi, vel ad minus ſi feciſſes vnum monaſteriũ hîc pro te & alijs qui vellent fugere occaſiones mũdi. Dum ſic cogitaret, exiuit cellã, & inuenit maſſam ſiue pomum auri. Statim ſenſualitas ſtulta locuta eſt. O Antoni, de iſto auro poſſes adhuc conſtruere hîc monaſteriũ. Ecce ictum eſt cor, vt perderet amorem paupertatis quæ in corde conſiſtit. Sed beatus Antonius induit ſe de vna pẽſera. ſ. vna auctoritate ſcripturæ dicẽs, Beatus homo qui inuẽtus eſt ſine macula, & qui poſt aurum nõ abiit, nec ſperauit in pecunia & theſauris. Eccl. 31. Fortè dixit ipſe, Poſſet eſſe tentatio. & dixit ſignando ſe, Ieſus, & aurum euanuit vt fumus. Ecce quomodo beatus Antonius vicit primum militem, id eſt mundum contra eum bellantẽ. Ideo thema dicit, Certamen forte dedit illi. Moraliter iſte mundus triplici ictu bellans multos interficit, quia neſciunt ſe defendere, nec ab ictu ſe munire: Primò ad caput ſuperius vulnerat laicos, eos inclinans ad vſuras, furta, rapinas, calumnias, & huiuſmodi, dicatur contra hoc iuxta audientium qualitates. O modernis temporibus, & quot interficiuntur iſto vulnere? Secundò per tranſuerſum mundus vulnerat religioſos, qui per paupertatem euangelicam vel apoſtolicam euaſerunt ab ictu ſuperiori, ſcilicet ad caput, ſed per tranſuerſum, ne meritoriè poſsint ad paradiſum ambulare per proprietatem, congregando bona, diuitias &c. Tertiò de daga, qua vulnerat & interficit prælatos, & curatos, quia ſpiritualia ſacramenta quæ habent miniſtrare propter honorem dei & ſaluationem animarum, modò iam non ſic, niſi ratione pecuniæ, omnia ſacramenta vendunt aliquomodo. Alij etiam, ne habeant ſoluere

Tentat mundus Antoniũ

laudes,impoſitiones,& huiuſmodi iura faciunt falſa iuramenta,tales occiduntur per dagam feriendo. Propter hoc Chriſtus auiſando nos dicebat,Cauete ab omni auaritia.No.ab omni,ſcilicet his tribus modis,contra auaritiam laicorum, proprietatem religioſorum,& ſymoniam clericorum,quia non in abundantia cuiuſquam vita eius ex his quæ poſsidet. Luc. 12. Dico ſecundò quòd vicit carnem. Caro enim bella cùm ſagittis acutis ſiue intoxicatis,ſcilicet inclinando,incitãdo, & motus varios luxuriæ miniſtrando,& niſi homo ſciat ſe defendere,interficiunt. Sed in iſto prælio beatus Antonius ſciuit ſe mirabiliter defendere,Cùm enim eſſet in deſerto,& viciſſet primum militem ſ. mundum, vt audiuiſtis. Secundus miles,ſcilicet corpus carnale incœpit ipſum impugnare,quia erat in flore iuuentutis. Et ſecundum quod prolixè ponit Athanaſius,qui ſuam legendam compoſuit, caro diuerſimode ipſum impugnauit,modò vigilando,dando motus,cogitationes &c.Modò dormiendo in ſomnis quod erat cum mulieribus &c.Et qualis ſagitta eſt iſta perſonæ ſpirituali, quia perſonis carnalibus non diſplicent talia ſomnia ſiue motus.O dixit beatus Antonius.Ego indigeo medicina.Qui enim vult curari à vulnere ſagittæ oportet expellere ſagittam.Deinde apponere tyriacam contra venenũ quod remanet intus.Ita fecit beatus Antonius.Primò expellebat ſagittas.ſ.tentationes,ſtatim mutando imaginationem, cogitando paſſionem Chriſti,vel pœnas inferni,& ſimilia.Secundò contra venenũ ſagittæ recipiebat tyriacam abſtinentiæ à ſpirituſancto confectam. Primò abſtinebat à cibo, nihil enim aliud comedebat niſi panẽ cum ſale poſt ſolis occaſum,& bibebat aquam,ſemel in die tantùm comedebat. Et aliquoties tranſibat duos vel tres dies quod nõ comedebat aliquid.Itẽ abſtinebat à ſomno,ſolum per duas vel tres horas dormiendo ſuper terrã.Item portabat aſperũ cilicium,deſuper mantellum, & opere manuum ſuarũ viuebat,operabatur ciſteletas vel ciſtulas paruas,& huiuſmodi,& cum iſta tyriaca cõſeruabat ſe contra venenum luxuriæ quod nunquam ſibi nocuit,quia nunquam conſenſum inclinationi præbuit,tenens conſiliũ apoſtoli,Fugite fornicationem.Omne enim peccatum quodcunque fecerit homo, extra corpus eſt. Qui autem fornicatur,in corpus ſuum peccat.An neſcitis,quoniam membra veſtra templum ſunt ſpirituſſancti, qui in vobis eſt,quem habetis à deo,& non eſtis veſtri.Empti enim eſtis precio magno.Glorificate & portate deũ in corpore veſtro.1.ad Corinth.6.Ecce primum remedium, ſcilicet expellere venenum, ſcilicet primos motus.Ecce ſecundum remedium de abſtinentia.Item,Mortificate membra veſtra quæ ſunt ſuper terram,fornicationem,immundiciam,libidinem,concupiſcentiam malam,& auaritiam, quæ eſt ſimulachrorum ſeruitus, propter quæ venit ira dei ſuper filios incredulitatis, in quibus ambulaſtis cum viueretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia,iram, indi-

Tentat caro Antonium.

indignationem,malitiam,blaſphemiam,turpem ſermonem de ore ve ſtro,nolite mentiri inuicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus ſuis,& induentes nouũ , eum qui renouatur in agnitionẽ dei ſecundum imaginẽ eius qui creauit eum.ad Col.3. Sed iterum nõ dixit caro,quia fortius ſagittabitur ſagitta de pennulis ornata. Dicatur quomodo diabolus venit ad eũ in ſpecie pulcherrimę mulieris, & prima facie nõ cognouit dæmonẽ fuiſſe.De quo Antonius admirans ait cum ſpiritu,Et qualis eſtis vos hic?Reſpondit,Audita fama veſtrę ſanctitatis vellẽ ſeruire deo,& volo conſiliũ à vobis quomodo & in quo loco poſſem facere pœnitẽtiã, & huiuſmodi,& ſeruire deo.Statim caro dixit,Antoni,ecce iſta mulier iuuenis eſt,& pulchra,& ſola,ſi peccares cũ ea nullus ſciret,nõ perderes famã. Ideo videns beatus Antonius quòd caro caleſiebat,O dixit ipſe,vnus ignis expellet aliũ, expecta modicum,eleuatis fimbrijs à tergo,poſuit ſe in igne, dicẽs mulieri,Si vis habere mecum placitũ,venias huc &c. & diſparuit diabolus. Et deus fecit gratiã beato Antonio quòd in igne ſedens nõ fuit cõbuſtus, ſed fugauit tentationẽ tam fortem, & poterat dicere cũ Dauid, Probaſti cor meũ,& viſitaſti nocte,igne me examinaſti,& non eſt inuenta in me iniquitas.Pſal.16.Sic vicit ſecundũ militẽ.Ideo the. Cer tamen forte dedit &c. Moraliter habemus hîc exemplum caſtitatis ſeruandæ nos religioſi,qui habemus votum expreſſum, & clerici annexũ,fugiendi occaſiones,vitandi mulierũ familiaritates,& locutiones,& opportunitates.Dicebat b.Hier.ad ruſticum monachum,Fœminam quã bene conuerſantem didiceris,mente dilige, nõ corporali præſentia.Et ille,Quid de matre mea?Reſpõdet b.Hieronymus. Matrem tuã ita videas ne per illã alias videre cogaris. Habet enim famulas,habet pediſſequas, & quanto melior earũ conditio,tanto facilior ruina.In iſto prælio cõplures interficiuntur,quia neſciũt expellere ſagittas tentationis,nec recipere medicinã abſtinentiæ.Dicatur hic etiã de impedimentis matrimonij,ſi materia hoc requirat. De tertio. Dicatur cum ſemel beatus Antonius ſtaret in ſua contẽplatione in heremo, dæmones qui tenuerũt conſilia vt idẽ expelleretur à cella,ne ipſi perderẽt illã habitationẽ,in ſpecie hominũ venerũt ad eum dicentes, Et quid Antoni,& tu vis nos expellere de noſtra habitatione?Et nunquid ciuitates & villę ſunt habitationes hominum,& deſerta dęmoniorum?Ideo recedas & vadas ad ciuitatẽ,aliàs expellemus te.Reſpõdit ſanctus Antonius,Dominus mihi adiutor, nõ timebo quid faciat mihi homo. Hoc ideo dixit, qui ipſi erant in ſpecie hominis. Et quia noluit recedere,fuit grauiter à dęmonibus percuſſus,in tantum quòd quidam ſanctus homo,qui veniebat viſitare eum , tunc [illegible], & inuenit ipſum mortuũ vt credebat, qui credens ipſum à latronibus occiſum,planxit eum,& reportauit ipſum ad cellam ſuam. Cumque vt moris eſt, vigilaret de nocte iuxta corpus beati Antonij, Antonius

Tentat dæmon Antonium.

virtute dei fortificatus aperuit oculos,& miratus vbi eſſet, cogitauit negociũ ſicuti euenerat. Et dum vigiles dormirẽt, Antonius ſurrexit, & ſecretè receſsit,& reuerſus eſt in cellã ſuam ad heremũ. O & qualis miles fuit Antonius. Cogitate quãdo nõ inuenerũt eum vigiles,quan tũ debuerunt admirari! Quando autẽ beatus Antonius fuit in ſpelunca ſua,ſtatim incœpit excitare dæmones dicẽs, Hic ſum ego, & huiuſmodi. Statim venerũt dæmones in ſpeciebus diuerſarũ beſtiarũ,ſcilicet vnicornis,leonis,vrſi,lupi,ſerpentis,& crudeliter inuaſerũt eum. Cumque iam eſſet vulneratus ad mortẽ,dicebat vt poterat, Ieſus,Ieſus,Ieſus,& ſubitò ſpelunca magna claritate luſtrata reſplenduit, & dæmones fugerũt. Tunc beatus Antonius vidit dominũ Ieſum Chriſtũ,Cui dixit, O bone Ieſu vbi eras? & quare à principio non affuiſti mihi vt ſanares vulnera mea? Reſpondit Ieſus,Antoni hic erã,ſed expectabam videre certamẽ tuum, & quia tã fortiter dimicaſti, faciam te in toto orbe nominari. Et curatus fuit ſubitò,nec dæmones de cætero auſi fuerunt ad eũ accedere. Ergo certamẽ forte dedit illi vt vinceret. Sed hic per quæſtionem intrabimus ad immortalitatẽ. Et quæritur quare deus voluit quòd beatus Antonius haberet tam magnum prælium cũ dæmonibus,etiã viſibiliter ſibi apparentibus,quia inuiſibiliter etiã multi impugnãtur ab eis,ſed ſic viſibiliter non legitur niſi de beato Antonio. Reſpõſio,quia primus heremita in nouo teſtamẽto notorius poſt Chriſtũ fuit beatus Antonius. In veteri autẽ teſtamento leguntur aliqui tenuiſſe vitam heremiticam,ſicut Helias,Heliſeus, Ioannes Baptiſta. In nouo autem teſtamento Chriſtus fuit primus, deinde Beatus Paulus,ſed erat ſecretus & incognitus. Sed beatus Antonius fuit manifeſtus. Ideo vidẽtes demones quòd beatus Antonius oſtendebat multis eum ſequentibus in futurum viam paradiſi,quantum in eis fuit,voluerũt ipſum occidere,ſed deus nõ permiſit; & quia communiter in prælijs ille qui portat vexillum magis impugnatur, vt cæteri ſequentes deuient & ſuccumbant. Et quia Antonius fuit primus & princepes huius vitæ,deus ſibi promiſit quòd ipſum faceret in toto orbe nominari. Moraliter. Illi qui incipiunt bona vitam, portãt vexillũ ſaluationis,dando bonum exemplum alijs. Sic etiam illi qui incipiũt malam vitã,vel vanitatẽ in indumentis vel ornamentis,portant vexillũ damnationis. Dicunt mulieres, Bene cognoſcimus vanitates & ſuperfluitates quas facimus, quia faciũt nos & viros noſtros damnari,ſed quæ incipiet dimittere? quia ſi vna inciperet, etiã omnes dimitteremus. Hoc vult dicere,quis portabit vexillũ? vel quis lucrabitur coronã? quia licèt omnes martyres habeant coronã gloriæ, ſingularius tamen beatus Stephanus,qui fuit primus. Item licèt omnes pœnitentes ſaluentur, & habeant coronã,ſpecialius tamen beata Maria Magdalena. Ideo Dauid: Omnis qui percuſſerit Iebuſeũ,id eſt diabolum,in primis erit princeps & dux. 1. Paralip. 11. Ita dicit Chriſtus: Omnis

Quare deus voluit beatũ Antoniũ tam acriter etiam viſibiliter tentari.

Omnis qui habet victoriã de diabolo, erit princeps & rex in paradiſo, ſed principaliter incipientes bonam vitam, & eam continentes. Virtus enim boni operis perſeuerantia eſt, vt dicit Gregor. Et quia beatus Antonius incœpit, cõtinuauit & perfecit bonã vitam, virtuoſam, & ſanctam, ideo quando fuit 99. annorum, receptis ſacramentis, & vale à diſcipulis, ac ſi deberet ire vltra mare, eos oſculando, læta facie vidẽs angelos ſanctos ad ſe veniõtes, remiſit animam ſuam ſanctam, & ſtatim coronata fuit gloria. Et ſicut in hoc mundo nominatur ex ſingulari ſanctitate, ita etiam in cælo nominatur ex magna dignitate. Et poteſt dicere, Bonum certamen certaui, quantum ad primum militem. Curſum cõſummaui, quantũ ad ſecundũ. Fidẽ ſeruaui, quantum ad tertiũ. Ideo in cælo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, ſcilicet gloria æterna. 2. ad Timoth. 4. Deus concedat nobis iſtas victorias, Amen.

De ſancto Sebaſtiano Sermo.

P*Oſuit me quaſi ſignum ad ſagittam.* Habetur verbũ iſtud originaliter in libro Threnorũ vel lamentationũ. 3. cap. Licèt hoc feſtum ſit duorum beatorũ matyrum, tamen de beato Fabiano non habemus in ſua hiſtoria niſi quòd fuit papa ſanctus & bonus, & poſt modum fuit martyr. Sed in vita ſancti Sebaſtiani legimus multas virtutes, de quibus poterimus recipere ad gubernandũ vitã noſtrã. Sed prius ſalutetur virgo Maria &c. Pro breui declaratione thematis ſciendum quòd doctrina eſt generalis, cõmunis, & vera in ſancta theologia, quòd deus non ſolum eſt ratio, cauſa, principiũ, & auctor bonorũ omniũ, imò etiam eſt ratio, cauſa, principium, & auctor omniũ malorum, nõ tamẽ culpæ, niſi permiſsiue, quia mala culpæ à libero arbitrio hominis procedunt, quod deus non impedit, quia hanc libertatem deus non aufert viatori. Sed mala pœnæ nõ ſolùm à deo permittuntur, imò etiam ab ipſo infliguntur, ſicut dolores, infirmitates, & ſimilia. Ratio eſt, quia omnia mala pœnalia licèt carni ſint doloroſa & aliquoties verecũdioſa, ſunt tamẽ animę medicinalia, & proficuoſa, quẽadmodum medicus quando amputat vulnera, dat purgationẽ, dat cauteria, talia licèt ſint doloroſa, tamen ſunt medicinalia, quia dantur pro ſanitate cõſequẽda. Idem eſt de malis pœnalibus. Sunt enim multi qui in ſanitate vel proſperitate nõ curant de deo, viuunt in peccatis, totam animam habent vulneratam, & grauiter infirmã. O dicit deus, vt bonus medicus. Iſte vel iſti indigent medicina curatiua, & infligit dolores, infirmitates, miſerias, paupertates, & tunc iſti conuertuntur ad deum, confitentur, ſatisfaciunt, remittunt, & huiuſmodi. Ideo Dauid dicens, Multiplicatę ſunt infirmitates eorũ, poſtea accelerauerunt, ſcilicet cõuerti ad deum. Pſalm. 15. Vel ſunt aliquoties vt medicina præſeruatiua, quia licèt homo non ſit in peccato, Deus tamen qui omnia videt,

Deus eſt auctor omnũ tã bonorum quã multorũ pœnalium. Mala pœnalia ſunt velu: medicina curatiua vel præſeruatiua et aliquando nutritiua ſeu augmẽtatiua.

videt, ſcit omnia, quando homo habet aliquam magnã gratiam, proprietatem, vel virtutem, ſuperbiret, vel aliàs caderet in peccatum. Deus autem vt bonus medicus dat medicinã præſeruatiuam, ſcilicet aduerſitatem aliquã, vel huiuſmodi vt patet in Paulo, qui de ſe dicit, Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ Angelus Sathanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter dominũ rogaui vt diſcederet à me, & dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, in contumelijs &c. vt inhabitet in me virtus Chriſti. 2. Cor. 12. Vel vt medicina nutritiua, vt ſcilicet augmentetur in virtutibus, quando deus immittit mala pœnalia alicui, nõ pro peccatis ad puniendũ, ſed ad merita & virtutes ad augmentandũ, vt patet in Iob, qui poſt omnia mala illa fuit ſanctior, cui nõ dedit illa medicinam vt ipſum curaret, quia nõ habebat peccata, ſed vt præſeruaret à peccato, & nutriret in virtutibus. Auct. Ego dominus & non eſt alter, formãs lucem, & creans tenebras, faciens pacẽ, & creans malum. Ego dominus faciens omnia hæc. Eſa. 45. Nota formãs lucẽ, ſcilicet intellectus in claritate ſciẽtiæ per ſcientiã acquiſitã vel infuſam, vel propter ingenij ſubtilitatẽ, ad cognoſcendũ deũ & diligendũ. Et creans tenebras, ſcilicet ignorãtiæ & ruditatis, quia eſt malũ pœnæ, & medicina præſeruatiua, quia multi ſunt qui ſi haberent ſciẽtiã, ſuperbirent. Ideo vt ſint humiles, nõ datur eis ſciẽtia. Item faciẽs pacẽ vt ſibi ſeruiatur, & creãs malũ, ſcilicet guerras, vt gentes corrigãtur, quia ciues & milites tẽpore pacis quãdo nihil habẽt facere, dãt guerras mulieribus, eas impetẽdo, quãdo autẽ ſunt in guerra, nõ curãt, cõfitentur & timẽt deũ. Itẽ alia auct. Bona & mala, vita & mors, paupertas & honeſtas à deo ſunt. Eccl. 11. Itẽ alia auct. Si erit malũ ſcilicet pœnæ in ciuitate quod dominus nõ fecerit? quaſi di. nõ. Amos 3. ergo cõcluſio eſt vera, quòd omnia mala pœnalia ſunt à deo. Ideo. b. Sebaſtianus ſciẽs illã doctrinã, ſiue malũ pœnę. ſ. ſagittarũ, attribuit deo dicẽs. Poſuit me. ſi deus. &c. quia imperator & alij ſagittãtes ſolũ fuerunt miniſtri. Pater thema. In eius autem vita notaui tres excellentias ſiue perfectiones.

Primò vitam virtuoſam. ibi, poſuit me.

Secundò doctrinam gratioſam. ibi, quaſi ſignum.

Tertiò paſsionem doloroſam. ibi, quia ad ſagittam.

Quantũ ad primũ notatur, ſcilicet vita virtuoſa, quę notatur. Poſuit me, ſcilicet deus. Iã ſcitis quoniã ille qui facit pulchrũ viridariũ, perquirit arbores bonas & fructuoſas, & plãtat in ſuo viridario. iſtũ modũ tenuit Chriſt⁹, qui fecit vnũ viridariũ, ſcilicet ſanctã eccleſiã Chriſtianã, vbi vult habere perſonas virtutibus fructificantes. Ideo de nemore huius mundi elegit beatũ Sebaſtianum vt arborẽ fructiferam, & plãtauit in viridario ſuo, ideo dicitur. Poſuit me. Et ad hoc eſt aucto. Ego elegi vos, & poſui vos vt eatis, & fru. affe. & fruct. veſter ma. Ioan. 5.

Io.15. No. vt eatis. Vadunt enim arbores per tres dietas.ſ. producendo flores, folia, & fructus. Ita quilibet bonus Chriſtianus debet facere iſtas tres dietas &c. quia nō ponitur in viridario eccleſiæ vt ſit ocioſus. Ideo dicit, vt fructū. Dicatur hîc fructus beati Sebaſtiani, de quo dicit legenda, quòd erat vir totius prudentiæ, & vniuerſa morū honeſtate præclarus. Et neceſſe erat vt quem deus perfuderat gratia, vt ab omnibus amaretur. Si ergo dico vobis aliquas virtutes ſuas, non poſſum errare, cùm in omni morum honeſtate fuerit præclarus. Virtutes enim ſuæ erant in triplici gradu: quia aliquæ virtutes ordinant hominem erga deum, aliquæ erga ſeipſum, & aliquæ erga proximum. Iſtas virtutes debent habere milites & diuites, qui non habent proprijs manibus laborare. Prima virtus ordinans hominem erga deum, eſt deuotio, quam habuerat ſanctus iſte Sebaſtianus. Hoc ſic poteſt fieri, quia fuerat primò ciuis Narbonæ, deinde Mediolani, poſt modum Romæ fuit officialis imperatoris. Et quotidie regratiabatur Deo, quia dederat ſibi vitam opulentam, & quia proprijs manibus non oportebat eum laborare, & ergo illud tempus quod expendiſſet in tēporalium acquiſitione, expendebat in deuota oratione. Surgens ante auroram ad orationem, & facta die ibat ad miſſam, quam audiebat deuotè & cum ſilentio. Poſt miſſam autem ibat ad negotia vel conſilia imperatoris &c. De ſero iterum orabat, & examinabat vitam illius diei, ſi in aliquo defecerat, confitebatur, & cōmunicabat in omni die dominico. Et iſta debet eſſe vita diuitum & militum erga deum. Sed hodie diuites parum curant de deo. Si ſint pauperes, laborant pro vita, & bene. Si autē ſunt diuites, nunquam eſt finis in acquirendo pecunias. Vnde de hoc dicit ſcriptura, Qui argentum theſaurizant & aurum in quo confidunt homines, & non eſt finis acquiſitionis eorum, Baruch.3. Secunda virtus ordinans hominē erga ſeipſum eſt abſtinētia à ſuperfluis. Hāc habuit ſanctus iſte. Quia fuit bene ordinatus erga ſeipſum. Primò in cibo non faciebat exceſſum, quia ſeruabat ieiunia eccleſię. Itē in veſtitu ſatis honorabiliter ſecundū ſuū ſtatū, quòd non faciebat ſuperfluitates vel vanitates in manicis, vel in ſciſſuris, quia milites debēt portare veſtem nō nimis longā, nec nimis breuē, ſed medio modo ſe habentē, & honorabilē. Itē in ſcutiferis iuxta ſuū gradū, & dabat ei ſalariū, non ſuſtinebat quòd eſſent luſores vel ruffiani, ſicut multi faciunt modò, nec erat expediens quòd ipſi iurarēt, aliàs ipſe puniebat eos. Melius eſt habere paucos & bonos, q̄ multos & malos. Nō placebat ſibi audire truffas de mulieribus &c. Et ſic cuſtodiebat ſeipſum ſecundū dei præceptū, quia ſcriptura dicit cuilibet hominū, Cuſtodi temetipſum, & animā tuā ſollicitè. Deut.4. Tertia virtus ordinans hominē erga proximū eſt prouidētia. Et hanc habuit ſanctus iſte, quia bene ordinatus fuit erga ꝓximū, quia omnibus amabilem ſe exhibebat ex ſua ſapiētia & bono regimine. Dicit hiſtoria, ꝙ

imperato-

imperatoribus Diocletiano & Maximiano valde charus fuit, & à tota eorum curia valde venerabatur. Erat enim in conſilio prouidus, & nõ ſuſtinebat quòd alicui fieret iniuria. Et ex miſericordia quã ſummè habebat defendebat cauſas viduarũ & pupillorum vt ſuas, & pacificabat diſcordãtes. Et iſtud eſt officium militum, ſed modò diuites ſeu milites decipiunt iuuenculas & viduas, vt ſint eorum putanæ.i. meretrices. Idem dicendũ eſt de monialibus, quia omnes faciunt meretrices. De redditibus ſuis etiam expendebat certum quid pro victu, & certum quid pro veſtitu, & certum quid pro animalibus, & certũ quid pro anima in eleemoſynis. Ita debent facere milites, ſed hodie milites nullam regulam ſeruãt, deberent enim ita ordinare ſua facta, hoc modo cogitando, Ego habeo mille vel duo millia florenorum in redditibus, tot expendam pro ſeruitio corporis, & tãtum pro anima: reſtringere ſe deberent de vanitatibus, & tunc non facerent illas rapinas vel exactiones à ſubditis, & poſſent facere eleemoſynas. Ideo dicit ſcriptura, Deus mandauit vnicuique de proximo ſuo. Eccleſ.17. Ita faciebat beatus Sebaſtianus. Ideo etiam ſi non fuiſſet martyr, fuiſſet excellentiſsimus confeſſor. Ideo poſſumus dicere de eo, Quaſi vas auri ſolidum propter charitatem, ornatum omni lapide pretioſo. Eccl.50.ſ. virtutibus multis. Quantum ad ſecundum notatur doctrina gratioſa. ibi, quaſi ſignum. & hoc ſequitur ad primũ, quia ſi primò homo vellet habere doctrinam, ſecundò vitam &c. eſſet ordo præpoſterus. Verba enim ſunt ſigna vitę hominis & eius cõditionis. Ideo dicit, quaſi ſignum. verbi gratia. Qui loquitur de honoribus, vanitatibus, & põpis, in hoc cognoſcitur cõditio illius creaturæ, quia ſignum eſt ſuperbię. Si autem loquatur de negotijs, ferijs &c. ſignum eſt auaritiæ. Si autem loquatur de mulieribus, & immundis &c. ſignum eſt luxurię. Si loquatur malum de proximis &c. ſignum eſt inuidię. Sunt ergo ea quæ ſunt in voce earum quæ ſunt in anima paſsionũ vel conceptionum notæ, id eſt ſigna, primò Perihermenias. Idem alibi, Qualis vnuſquiſque eſt, talia loquitur & operatur. Idem patet in theologia. Dixit ille magnus theologus Ieſus Chriſtus dominus noſter. Ex abundãtia cordis os loquitur. Bonus homo de bono theſauro cordis, ſcilicet profert bona, & malus homo de malo theſauro profert mala. Matth.12. Item Deuter.6. Erũt hæc verba quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis, & meditaberis ſedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque conſurgens, & ligabis ea quaſi ſignum in manu tua. Ideo dicit, quaſi ſignũ. In quo oſtenditur doctrina gratioſa beati Sebaſtiani. Non intelligatis quòd prædicaret in cathedra, ſed dabat bonas doctrinas, ſicut tenetur facere quilibet bonus Chriſtianus particulariter inſtruendo vel corrigẽdo. Dicatur quomodo in illo tempore ab imperatoribus fuit facta maxima perſecutio Chriſtianorũ & Chriſtianis, intãtum ꝙ Sebaſtianus cum

Verba iudicant vitã hominis.

mantello

mãtello occultabat ſe eſſe Chriſtianũ,nõ timore, ſed vt poſſet Chriſtianos in carceribus viſitare,& ad conſtantiã animate,ne deficerẽt in fide,& deus cõfirmabat doctrinã ſuã miraculis. Dicatur hîc miraculum de illo magno domino infideli infirmo, qui audiens famã & miraculum beati Sebaſtiani,vocauit eum ad ſe,& rogans eum vt ipſum curaret ſicut curauit talem & talem. Reſpondit quòd non erat medicus,nec faciebat miracula niſi ſecundum hominũ deuotionẽ. Si ergo habes deuotionem ad Chriſtũ,proijciendo idola à domo tua , Chriſtus dabit tibi ſanitatem. Qui ſtatim proiecit omnia idola,& in Chriſtũ credidit,& curatus fuit. Ecce teſtimoniũ quod deus dedit doctrinæ ſuæ. Moraliter nota hîc ꝙ ille qui vult habere ſanitatẽ in domo ſua,vel perſona,non debet ſuſtinere idola,ſcilicet ſortilegia,vel putanas,vel ludum taxillorum,vbi negatur deus, quod eſt maius peccatũ in Chriſtiano quàm idolatria in infideli,quia de illis,ſcilicet de beſtijs modicũ curat deus,ſed de Chriſtiano ſiue de Chriſtianis pro quibus tot fecit,reputat ſibi grauem factã ex his iniuriã. Ideo foras proijcite huiuſmodi idola,vt poſsitis dicere,Non eſt idolum in Iacob, nec videtur ſimulachrum in Iſraël.Num.23. Dicatur cũ ſemel beatus Sebaſtianus iret per Romã,& videret duos honorabiles ciues Romę,Marcellianũ & Marcũ fratres carnales,& Chriſtianos,in tormentis poſitos,vt videlicet abnegarẽt fidẽ,vel morerẽtur,ad quos venerunt vxores nobiles,& filij flẽtes,parẽtes et amici,vt animos illorũ emollirẽt. Cũ iã incœpiſſent deficere,ita vt fidẽ vellẽt negare, tũc O dixit beat⁹ Sebaſtianus,modò oportet vt meipſum manifeſtem,& in medium ſe obijciens,dixit,O fortiſsimi milites,ò diuini prelij bellatores,per nimiã virtutẽ perueniſtis ad palmã,& nũc per miſera blãdimenta coronas deponitis ſempiternas? Dicatur hîc quomodo beatus Sebaſtianus cõfortauit eos,& ex hoc nõ ſolum ipſi,ſed etiã vxores eorum, filij,parentes,& amici eorũ omnes fuerunt martyres effecti. Ideo de eo poſſumus dicere,Perfectio tua & doctrina tua à viro ſancto tuo quẽ probaſti in tẽtatione. Deut.33. Sed hodie alia doctrina prædicatur,et particulariter docetur de ſortilegijs & vanitatibus &c. Quantũ ad tertiũ,notatur paſsio doloroſa, quia ad ſagittã,nõ dicitur bõbardã quæ ſtatim occidit,ſed ſagittã,quæ maiorẽ dolorẽ infligit,quia poſitus eſt quaſi pro ſigno inter alias martyrũ mortes,& ita fuit magis doloroſa. Ideo Iob volẽs oſtẽdere ſuos dolores,dixit,Verba mea dolore ſunt plena,quia ſagittę domini in me ſunt,quarũ indignatio ebibit ſpiritũ meũ. Iob.6. Ad practicã dicatur eius martyriũ. Poſtquã cõfortauit illos,dictũ fuit imperatori quòd erat Chriſtianus effectus. Qui imperator furibũdus,vocauit beatũ Sebaſtianũ dicẽs, Dicitur de te ꝙ Chriſtian⁹ es. Cui reſpõdit. Ita eſt,& volo eſſe. Cui imperator ait,O ꝓditor decepiſti me. Rñdit beat⁹ Sebaſtian⁹,Dicaris quòd ego fuerim fidelis Ieſu Chriſto & vobis, ꝓ quo oraui ſemp,ſed ex peccatis veſtris
eſtis

eſtis indignus vt Chriſtus audiat orationes meas. Tūc cogitauit imperator quomodo poſſet maiorē pœnā ſibi infligere, & præcepit ipſum aſſagittari, promittēs ſibi remiſsionē ſi vellet Chriſtū abnegare. Dicatur practica de aſſagittatione, in quolibet ictu dicebat Ieſus, & dicit hiſtoria ꝙ fecit eum quaſi hericiū impleri ſagittis, ita vt mortuꝰ ab omnibus reputaretur. De nocte autē deuoti Chriſtiani volētes eū ſepelire, ipſum viuū inuenerunt, & ſecretè portauerūt eū ad quandam domū. Dicatur de magno eius dolore in extrahendo ſagittas à mulieribus, & ponebāt vnguentū in vulneribus in nomine Ieſu Chriſti, & curatus fuit. Modò cogitate quādo dicebatur ſibi à Chriſtianis quòd fugeret. Reſpondit, Et qualis miles eſſem ſi fugerē? Et nunquid Chriſtus obuiā venit crucifixoribus dicens. Quē quæritis? Ergo bene poterat dicere, Quoniam ſagittæ tuæ, quia pro Chriſto eas recepi, infixæ ſunt mihi, & cōfirmaſti ſuper me manum tuam, pſal. 37. Deinde cum Diocletianus & Maximianus irent adorare idola, fuit eis obuius. Quibus admirantibus de eo dixit eis, Deus ſuſcitauit me, vt reprehēdam veſtram malitiā. Tunc præcepto imperatoris fuſtigatus in hippodromo. i. ſtabulo, coronam martyrij ſuſcepit vel accepit. Vnde de eo congruè dicitur illud, Beatus vir qui ſuffert tentationem, quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. Iac. 1. Moraliter ſi volumus coronam gloriæ obtinere, oportet hîc nos ſagittari & fuſtigari. Nam incipientes deuotè viuere, ſagittantur, & fuſtigantur. Vnde apoſtolus, Omnes qui piè volunt viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionē patientur. 2. Timo. 3. Dicatur de quolibet ſtatu. Statim enim ſagittantur irriſionibus & detractionibus malorum, & multi timent iſtas ſagittas intantum, quòd non audent incipere, ſed nō ſunt timendę: quia debiles ſunt. Vnde dicit Dauid, Sagittę paruulorum factæ ſunt plagę eorum. pſal. 63. Dicatur de baliſtis puerorū ſagittantibus muſcas &c. Secundò fuſtigantur primò à diabolo per varias tentationes, ſecùs de illis qui viuūt in ſolatijs. Vnde Greg. Eos tētare negligit quos quieto iure ſe poſsidere ſentit. Tertiò à carne per infirmitates & dolores, ſed per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Acto. 14.

De ſancta Agnete virgine Sermo.

Collaudabo te deum ſaluatorē meum. Eccl. 51. Hoc feſtū beatę Agnetis poſitū eſt inter duos martyres. ſ. beatū Sebaſtianū, & beatū Vincētiū, quia optimè cōuenit vna roſa alba per virginalē puritatem inter duas rubeas ꝑ martyrij acerbitatē. Et de ipſa erit ſermo, & habebimus multas bonas doctrinas pro vitæ gubernatione. Sed primò ſalutetur virgo Maria. Thema ꝓpoſitū in perſona beatæ Agnetis Chriſto loquētis de beneficijs receptis ſibi regratiantis dicit, Collaudabo te deū &c. Pro cuius declaratione & materiæ introductione, ſciendū quòd in ſacra ſcriptura inueniūtur duę ſpecies

Duæ ſpecies laudis.

cies

cies laudis, vt dicit ſanctus Tho.2.2.q.91.art.1.ſ.laus mẽtalis, & laus vocalis. Laus enim mentalis eſt, quando homo actualiter ſiue mentaliter cogitat gratias & beneficia à Deo recepta cum cordis affectione cogitando. O quot gratias fecit mihi deus. Primò, quia me creauit creaturã rationalẽ ad imaginẽ & ſimilitudinẽ ſuam, cũ potuiſſet me feciſſe lapidẽ, vel lignum, vel animal brutũ. Ergo, domine & tantum teneor vobis. Itẽ quia de chriſtianis & inter chriſtianos fecit me naſci, quia ſi in infidelibus & inter infideles fuiſſem natus, etiam fuiſſem dãnatus, & fuiſſem infidelis vt ipſi. Itẽ quia me redemit. Voluit enim ſuſpendi in ligno crucis, ne aliquis ſibi credẽs & obediẽs ſuſpendatur in ligno inferni. Item quia ad ſanctũ baptiſmũ me perduxit. O quot ſunt filij chriſtianorũ qui moriuntur ſine baptiſmo! Item de peccatis quæ ego feci nõ me ſtatim punit, imò dulciter ad pœnitentiam expectat. Iſtam gratiã domine angelis peccãtibus nõ conceſsiſtis. Et ſic de aliis beneficiis. Talibus cogitationibus mentis, abſq; vocali expreſsione deum laudamus. Et iſtæ ſunt laudes mentales quæ multũ placent Deo. Iſto modo ſancti angeli & beati qui ſunt in cælo laudant deum mentaliter. De iſta laude Dauid dicit, Laudate dominũ de cælis, laudate eum in excelſis. pſal.148. Secunda laus eſt vocalis, quando prædicta beneficia à Deo accepta non ſolùm contemplantur mente, ſed etiam proferuntur ore dicendo. O domine quot gratias mihi feciſtis? Primò in creatione &c. Iſto duplici modo tenemur deum laudare. Ratio quia eſſentia humana in duobus cõſiſtit. ſ. in anima & corpore, quia nõ eſt homo, diſiunctũ ſiue diuiſum, ſed totum cõpoſitum facit hominẽ. ſ. anima & corp⁹, ideo tenemur ad duplicẽ laudem. ſ. ad mentalẽ quæ eſt principalis, & placet Deo, & ad vocalem. Prima correſpondet animæ. Secunda corpori. Prima nõ eſt perfecta ſine ſecunda, nec ſecunda ſine prima, quia corpus ſine anima nõ eſt homo. Ideo apoſtolus, Offeramus hoſtiam laudis ſemper Deo. i. fructum labiorum confitentium nomini eius. ad Heb. vlt. Propter plurima ergo donã à diuina miſericordia recepta dicit beata Agnes. Collaudabo, id eſt, ſemper mente, vel corde, vel ore laudabo. ſ. in qualibet ſpecie laudis, te Deum ſaluatorem meum. Patet thema. Nota ſeptem dona magna quæ deus dedit beatæ Agneti, ſcilicet primum eſt

Sancta charitas.
Vera fidelitas.
Digna honeſtas.
Perfecta puritas.
Clara ſanctitas.
Plena firmitas.
Alta felicitas.

Ex iſtis gratiis & beneficiis à Deo receptis dicit beata Agnes in themate Chriſto regi & Deo ſaluatori ſuo, Collaudabo te deũ ſaluatorẽ meum.

meũ. Dico primò ꝙ beata Agnes recepit à Chriſto ſanctã charitatẽ. Charitas enim eſt amor Dei, ſuiipſius, & proximi ordinatus. Amor enim Dei debet eſſe in corde Chriſtiani ſicut oleũ in lampade natans ſuper aquam, oĩa mundana deſpiciens propter deũ. Iſtam charitatem habuit beata Agnes. Cùm enim eſſet puella in ciuitate Romæ valdè nobilis & generoſa, recepit tantũ amorẽ & deuotionẽ ad Chriſtum, quòd ſicut creſcebat corporaliter, ita etiã creſcebat virtualiter in aĩa in Dei amore. Et iſta eſt optima proportio. Vnde cũ eſſet duodecim annorũ, erat deuotiſsima in anima & in corpore. Ratio eſt, quia ſicut lucerna criſtallina de ſe eſt pulchra, pulchrior tamẽ eſt quãdo candela ardens in ea ponitur. Ita eſt de perſona quæ eſt pulchra corpore, ſed qñ intra tenet candelam diuinæ gratiæ, pulchrior efficitur. Cùm aũt ſecundum conſuetudinem antiquã Romanorũ puellæ nobiles addiſcerẽt artes liberales in certa ſchola, iuuenes Romani ſemel voluerunt videre puellas à ſcholis redeuntes, & poſuerunt ſe iuxta portã ſcholę. Inter quos erat filius præfecti, qui præfectus erat quaſi rex, & ſecundus poſt Imperatorẽ, attẽdentes pulchritudinẽ puellarum. Lupi enim libenter vadunt ad cadauera. Inter alias puellas Agnes fuit iudicata pulchrior. Et intantum filius præfecti adamauit eã, quòd quaſi rabidus effectus eſt præ amoris magnitudine. Et vt inclinaret eam ad cõſentiendum, vt eſſet vxor ſua, obtulit Agneti iocalia quæ cõmuniter placent mulieribus. Sicut piſcator volẽs capere piſces ponit eſcam in hamo, quã ſcit piſcibus placere. Beata autẽ Agnes videns ſuas ſtultas ſalutationes, noluit iocalia recipere, ſed ad terrã proiecit iocalia, & pedibus calcauit dicens. Diſcede à me pabulum mortis, quia iam ab alio amatore præuenta ſum, quem cum amauero caſta ſum, cùm accepero virgo ſum, cùm tetigero nuda ſum. Et ſic eo deſpecto receſsit. Cogitate quid dixerunt aliæ puellæ & domicellæ. O quid erit de iſta ſuperbioſa, & nunquid poſſet habere meliorẽ virum? &c. Ecce quomodo habuit ſanctã charitatẽ ad Chriſtum, deſpiciens propter amorem Chriſti oĩa mundana. Et poterat dicere. Regnum mundi & omnem ornatum ſeculi contempſi propter amorẽ dñi mei Ieſu Chriſti, quem vidi, quem amaui, in quem credidi, quẽ dilexi, vt cantatur in eccleſia. Moraliter hic habent doctrinam oẽs mulieres cuiuſlibet ſtatus, ſi volunt eſſe caſtæ & bonæ, quòd nõ recipiant dona à viris, quia quæ dona recipiunt, vendunt ſeſe. Sicut piſces capiuntur hamo, ſic mulieres dono. Mulier pauper vt vidua, vel monialis ſeu puella, poteſt recipere eleemoſynam à viro. Aliud enim eſt recipere eleemoſynam, aliud iocale vel munus. Et hanc differentiam poteſt cognoſcere ex parte dantis, ex parte dati, & ex modo dandi. Neq; mirum ſi mulieres capiuntur & obligantur donis. Quia magni dñi & ſapientes, iudices, & aduocati, qui volunt eſſe caſti in iuſtitia, caueant ne munera recipiant, quia & leges ſubuertunt, & excæcant oculos iudicum, & capiuntur, ideo

Quid eſt charitas

Munera emunt mulieres, & ſubuertunt leges.

ideo dixit lex diuinã. Nõ accipies perſonam, nec munera, quia munera excęcant oculos ſapientum, & mutant verba iuſtorum. Iuſtè quod iuſtum eſt proſequaris, vt viuas & poſsideas terram q̃ dñs deus tuus dederit tibi. Nõ plãtabis lucũ & oẽm arborẽ iuxta altare dñi Dei tui. Nec facies tibi atq; cõſtitues ſtatuam q̃ odit dñs deus tuus. Deut. 16. Ideo antiquit⁹ qñ aliquod magnũ negociũ volebãt cõmittere alicui, perquirebãt iudices qui nõ reciperẽt dona. Sed modò nõ inuenirẽtur huiuſmodi. Dico ſecundò ꝙ ſecundũ donum fuit vera fidelitas, quia valde fuit fidelis ſuo ſpõſo domino Ieſu Chriſto, quia nec donis, nec promiſsis, aut minis voluit ipſum dimittere, cui per votũ caſtitatis ſe dederat, vt patet in eius legẽda, vbi ſic dicitur. Poſtq̃ aũt filius præfecti vidit ſe ab ea ita deſpectũ, lecto proſternitur de febre amoris ſiue rabie. Et per alta ſuſpiria amor à medicis aperitur, dicẽtib. patri. Fili⁹ veſter nullũ defectũ corporalẽ patitur, ſed patitur febrem amoris. Et ideo vos qui eſtis pater eius ſecretè quæratis cauſam iſtius. Cũ autem pater interrogaſſet cauſam huius, aperuit filius cor ſuũ patri, ſibi referẽs qualiter Agnes filia talis nobilis ipſum deſpexit. Et niſi haberet ipſam vxorẽ, ꝙ moreretur: Reſpõdit pater. Fili nõ dubites, habeas bonã ſpem, quia ipſa erit vxor tua, vel cõcubina, & ſtatim pręfect⁹ miſit pro ea. Et beata Agnes cũ parentib. & amicis venit coram præfecto. Qui primò affabiliter dixit, qũo dij fecerunt ſibi magnã gratiã ꝙ eſſet vxor futura filij ſui, qui tñ poterat ducere filiã regis in vxorem, & ſimilia verba. Cui reſpõdit beata Agnes. Iã ab alio pręuenta ſum. Ipſi enim ſum deſpõſata cui angeli ſeruiunt, cuius pulchritudinem Sol & Luna mirantur. Tunc præfectus nouit ipſam eſſe chriſtianam, & voluit eam terroribus inclinare, quia tunc erat maxima perſecutio chriſtianorum ſiue cõtra chriſtianos, dicens. Filia, oportet vnum ex duob. eligere, vel ꝙ ſis vxor filij mei, vel tormentis interire. Sed ipſa terrentem ſicut blandientẽ deridebat dicens, nunquã ſe ducturã hominem mortalem in virum. Ecce hic vera fidelitas ad ſpõſum ſuum. De quo dicebat, Anulo ſuo ſubaurauit me dñs meus Ieſus Chriſtus, & tanq̃ ſpõſam decorauit me corona. Poſuit ſignum in faciem meam, vt nullum præter eum amatorem admittam. Nota, Anulo ſuo. Anulus eſt fides chriſtiana figurę circularis, quia voluitur in duodecim articulis. Lapis pretioſus eſt meritum fidei. Signũ in facie eſt character quem recepit in baptiſmo. Moraliter hic habent exemplum mulieres maritatę, ſeu moniales, quę receperunt Chriſtũ in ſpõſum. Ex quo enim ſe dederunt vni, nõ recipiant aliũ, aliàs eſſent infideles nõ ſeruando promiſſum. Beata autem Agnes licèt ſecretè Chriſtũ in ſpõſum recepit ꝑ votum caſtitatis, nõ tamen fuit excõmunicata propter ſententiam de clãdeſtinis. Dicatur hic cõtra hoc quia multę clãdeſtinę deſpõſantur, & poſt, ꝓpter timorẽ, & poſt timorẽ parẽtũ nõ audẽtes reuelare, cõtrahũt cũ aliis, & nihil faciãt, vel ſi reuelatur cõtradicũt, & malè. Sed opti-

Antiquitus qñ volebãt tractare aliquod magnũ negotiũ requirebant iudices qui non reciperent dona.

optima punitio eſſet ꝙ pater nõ daret ſibi dotẽ, ex quo ſine ſcitu ſuo deſponſauerit ſibi virum. De his dicit ſcriptura. His autẽ qui in matrimonio iuncti ſunt præcipio non ego ſed dñs, vxorẽ à viro non diſcedere, quòd ſi diſceſſerit, manere innuptam, aut viro ſuo reconciliari, & vir vxorem nõ dimittat. 1. Cor. 7. Dico tertiò quòd tertiũ bonum eſt digna honeſtas, quia deus voluit eſſe honeſtiſsimè conſeruare. Ad practicam dicatur ex legenda. Videns ergo præfectus, ꝙ nec amore nec timore voluerit deſpõſari cũ filio ſuo, qui moriebatur amore ſui, oppoſuit ſibi titulum chriſtianitatis, & dedit ſententiã contra eam. ſ. vt duceretur ad lupanar præmiſſo præcone dicẽte, quòd omnes iuuenes qui vellent cum tali domicella habere placentiã, ibi conuenirent, quouſq; moreretur. O qualis iudex iſte fuit. Hoc fecit vt eius filius ad minus videret eam nudam &c. Iſta ſententia fuit ſibi durior quàm ſententia mortis. Tunc ipſa eleuatis oculis in cælũ ad ſuum ſponſum Ieſum Chriſtum flens orauit dicens. O domine nõ placeat vobis, & non ſuſtineatis tantã confuſionem ꝙ iſti infideles videant me nudã, & ne corpus meum polluatur, tamẽ quia vos domine nudus fuiſtis in cruce, parata ſum ſuſtinere ſicut vobis placuerit. Dicatur quomodo cùm denudaretur, tunc viſibiliter angeli ſubmiſerunt eius capillos in tanta denſitate, ꝙ ita perfectè fuit cooperta, ac ſi eſſet veſte induta, ita quòd nihil videbatur de eius corpore. Et ſicut debuerant conuerti viſo hoc miraculo, ita dixerunt ꝙ erat incantatio, & arte magica hoc factum fuiſſe. Et tunc præcepit præfectus vt ad lupanar duceretur. Ducebatur autem ad lupanar vt ouis ad macellum, & introduxerũt eam in domum cuiuſdam meretricis, & ibi inuenit angelum circundantem eam tanto lumine, vt nullus eam præ ſplendore videret, induens eam veſte candidiſsima, quam ſponſus ſibi miſit, quã induit, gratias agens Deo, & poterat dicere. Gaudens gaudebo in domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me dominus veſtimentis ſalutis. Eſa. 61. Nota de veſtimentis. ſ. capillorũ denſitate, ſecundò veſte candida. Ecce dignitas honeſta. Ideo dicit, Collaudabo &c. Moraliter. Duplici veſte honeſtatis induere nos debemus exẽplo beatæ Agnetis. ſ. capillorum denſitate. Capilli enim ſunt volatiles, & ſignant cogitationes volatiles & diuerſas, quas induere debemus per honeſtatem, nihil inhoneſtum cogitare in corde. Secundò in corpore induamur veſte candida honeſtæ cõuerſationis, cauendo ab opere immunditiæ carnalis. Iſtæ veſtes ſunt nobis neceſſariæ, aliàs quãdo anima ſine iſtis apparet coram Chriſto & ſanctis, eſt ita abominabilis ꝙ ſtatim mittitur ad infernum. Ideo dicit Io. Beatus qui vigilat & cuſtodit veſtimenta ſua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinẽ eius. Apo. 16. Dixi quartò quòd quartum donum eſt alta & perfecta puritas. Triplex eſt gradus puritatis. ſ. coniugalis, vidualis, & virginalis. Vnde dicit Beda, Bona eſt caſtitas coniugalis, melior eſt continentia vidualis,

vidualis,optima eſt perfectio virginalis. Magnam gratiã fecit creaturæ deus quã cõſeruat in puritate virginitatis,cũ ſit vitro debilior. Vitrum enim nõ frangitur niſi tãgatur, virginitas autẽ ſolo viſu concupiſcentiæ læditur,nõ tamen perditur niſi per opus quis volũtariè delectationẽ illã Venereã fuerit expert⁹, vt dicit doctor.S.Tho.in q.2.q 151 art.1.ad quartũ.Beata autẽ Agnes fuit à deo in puritate cõſeruata. Vnde cũ eſſet in dicta domo meretricis,& multi iuuenes eſſent ibi cõgregati,& aliqui intraſſent ad eã,vidẽtes tantum lumen, timebãt, & egrediebãtur.Interim venit præfecti filius cũ ſodalibus ſuis, deridens alios,ingreſſus eſt audacter,& videns tantũ lumen circa virginẽ, & irruens in eã in ipſo lumine priuſquã eam manu tãgeret, cecidit in faciem ſuã,& ſuffocatus à diabolo,expirauit. Vidẽs autẽ vnus ꝙ morã faceret,credens ipſum cũ ea delectari,ingreſſus eſt ad iuuenẽ,& inuenit eum mortuũ,te exclamauit dicens, Pijſsimi Romani ſuccurrite, meretrix iſta magicis artibus præfecti filiũ interfecit. Præfectus autẽ audiens,venit illuc,& videns filiũ vnigenitũ ſuum mortuũ,dicit beatæ Agneti, Crudeliſsima fœminarũ in meo filio voluiſti tuã magicã artẽ demõſtrare?Reſpõ. beata Agnes, Ille cuius voluntatẽ volebat perficere,in eum poteſtatẽ accepit.Patet ergo alta puritas beatæ Agnetis ex dictis,quia nec cogitatione nec opere virginitatẽ amiſit.Ideo apoſtolus dicit virginibus, Deſpondi enim vos vni viro virginẽ caſtã exhibere Chriſto.2.Cor.11.Nota cùm dicitur virginem caſtam. Multæ perſonæ ſunt caſtæ ſine virginitate, vt illę quæ fuerunt de matrimonio,vel aliâs,ſed pòſt viuunt caſtè. Aliæ autẽ ſunt virgines ſine caſtitate,quia nunquã fecerunt actũ,ſed ſuſtinent tactus,amplexus, & oſcula.Talis virginitas modicũ valet. De talibus Hieremias fecit planctum dicens, Virgines Syon ſquallidę.i.inuerecundæ & impudẽtes,et ipſa ſupple virginitas oppreſſa amaritudine. Threnorum.1. Virginitas enim non ſolùm conſiſtit cauendo ab actu,ſed etiã oportet cauere ab actu & cogitationibus malis,imò etiam virgines omnes ſenſus corporales debent habere caſtos,vt.ſ. nolint videre vilitates, nec audire nec loqui de materia carnali,quia aliâs eſt virginitas fœtens. Dico quintò quod quintum donum eſt clara ſanctitas. Aliqui enim habent ſanctitatẽ,ſed non claram in mundo,imò obſcura eſt,& abſcõdita,quia abſcondunt eam timore vanæ gloriæ, & bene faciunt iuxta Chriſti cõſilium. Attendite ne iuſtitiã veſtram faciatis corã hominibus vt videamini ab eis &c.Matt.6.Sed alia eſt ſanctitas aliquorum , quam Deus publicat & clarificat etiam miraculorum teſtimonio ad laudem dei, & dicit Chriſtus iſtis, Sic luceat lux veſtra corã hominibus,vt videãt opera veſtra bona,& glorificẽt patrem veſtrum qui in cælis eſt. Mat. 5. Talem ſanctitatẽ clarã habuit beata Agnes. Vnde cũ præfectus genibus flexis & flendo ſupplicaret ſibi dicẽdo, In hoc apparebit ꝙ non magica arte iſta feciſti,ſi deprecata fueris angelum tuum, & reſtituas

Virginitas debilior vitro.

mihi filium. Reſpōdit beata Agnes. Quia tempus eſt vt virt⁹ domini mei Ieſu Chriſti manifeſtetur, egredimini foras. Orante ergo beata Agnete apparuit ei angelus dñi, & eleuauit eam flentem, & iuuenem ſuſcitauit. Cogitate qualiter petiit veniā à beata Agnete. Qui egreſſus foras cœpit clamare. Vnus eſt deus in cælo, & in terra, & in mari, qui eſt deus Chriſtianorū. O dixerunt ſibi aliqui. Quid dicitis? Reſpōdebat: Ego ſcio quid dico. Cogitate quomodo dixit multa de alio mūdo, de inferno, in quo fuerat, de purgatorio, de paradiſo, quia dānati poſſunt beatos videre in gloria vſq; ad diē iudicij. Etiā multi ex hoc fuerūt conuerſi. Dicatur cōtra illos qui dicunt ꝙ nullus venit de alio mūdo, imò multi venerūt. Nūquid Chriſtus, & Lazarus, & quā plures alij, & iſte filius præfecti? Ideo Chriſtus, Qui credit in me, opera quæ ego facio & ipſe faciet, & maiora horū faciet. Io. 14. Tunc fuit cōpleta iſta promiſsio in beata Agnete. Quærit. in glo. Aug. quæ ſunt iſta maiora quā mortuos ſuſcitare, cæcos illuminare, & leproſos curare? Et dicit ipſe ꝙ maius eſt de impio iuſtū facere quā cælū & terrā creare. Et hoc etiā dicit doctor ſanctus prima. 2. q. 113. art. 9. in corpore. In hoc miraculo nota duas reſurrectiones magnas. Vnā corporis, quia diuina virtute anima quæ erat in inferno fuit reunita corpori orationibus beatæ Agnetis. Secūda fuit reſurrectio animæ, quia de infidelitate & mala vita ad fidē Chriſti & bonā vitā fuit cōuerſus, hoc eſt maius quā ſuſcitare corpus. Sed aliqui plus admirātur de miraculis corporalibus quā de ſpiritualibus, quæ ſunt maiora. Dicūt aliqui. O ſi modò fierēt iſta miracula. Dico ꝙ maiora fiūt. Magnū miraculū eſſet ſuſcitare aliquē, qui iam per menſem vel per annū fuit mortuus. Maius miraculū eſſet ſuſcitare Chriſtianos peccatores in anima mortuos ex peccatis, qui fuerūt mortui 5. vel. 10. annis. Item magnū miraculū eſt cæcū illuminare, maius eſt illuminare infideles cæcos in fide. Item magnū miraculū eſt leproſos curare, ſed maius eſt miraculum luxurioſum & corruptū corrigere & emēdare. Itē magnū miraculum eſt contractū curare, maius acidioſum, vt vadat ad miſſam, & ambulet per bona opera. Idem de mutis, quia modò loquuntur confitentes peccata ſua. Itē orando deuotè. Idē de ſurdis, ſed modò audiūt ſermones. Ecce quare dicit, & maiora horū faciet. Itē magnum miraculum eſſet ſi homo mortuus mēbratim diuiſus ſuſcitaretur, ſed maius miraculū eſt qñ corpus mixtum. ſ. domus, villa, ciuitas, vel regnū, quod eſt diuiſum, vnitur & viuificatur in vno. ſ. ſpirituſancto in bona pace & concordia. Homines autem carnales ſolùm attendunt ad miracula carnalia, quibus dicit Dauid, Venite & videte opera domini qui poſuit prodigia ſuper terram, auferens bella vſq; ad finem terræ. Nota quòd prodigium eſt miraculum quod fit ſupra naturam, quod intellectus vix poteſt capere vel intelligere. Dixi ſextò ꝙ ſextum donum eſt plena firmitas. ſ. in martyrio cùm eſſet tenera & delicata, 13. annorum,

Dānati poſſunt videre beatos vſq; in diē iudicij.

rum. Viſo miraculo perfectus de filij ſui ſuſcitatione, voluit ipſam liberare, ſed templorum pōtifices timentes perdere lucrum, ſi populus ad Chriſtum cōuerteretur, cōmouerunt & turbauerunt totum populum. Præfectus aūt hoc videns, obmutuit, ſed ne videret contra templorum pontifices aliquid dicere, vicarium derelinquens, receſsit cum filio triſtis, quia eā liberare nō potuit. Tunc vicarius Aſpaſius igne copioſo accenſo iuſsit eā iactari in medium, quod cùm fuiſſet factum, flamma in duas partes diuiſa eſt, ipſamq́; in nulllo cōtingebat incendium, ſed miniſtros exurebat. Tunc b. Agnes orationem fecit dicens, Omnipotens, adorande, colende, tremende pater mei dñi Ieſu Chriſti, qui per filium tuum euaſi minas impiorum, & ſpurcitias diaboli impoluto calle tranſiui, & inter flammas intrepidam ad te peruenire bone Ieſu permittis. Videntes hoc gentiles multi cōuertebantur, alij autē cōtradicebant. Aſpaſius aūt populi ſeditionē nō ferens, gladiū in eius gutture immergi fecit. Et ſic migrauit ad Chriſtū. Patet ergo eius plena firmita. Vnde ſcriptura dicit, fortitudo & decor indumentum eius. Et ridebit in die nouiſsimo. Prou. vlt. Moraliter hic habemus exēplum in b. Agnete perſeuerādi in bona vita incœpta, nō deſiſtendi timore verborum detrahentium, nec tētationibus diaboli, nec occaſionibus mundi. Ideo dicit apoſtolus, Itaq; fratres mei dilecti ſtabiles eſtote, & immobiles, abundantes in omni opere dñi, ſemper ſcientes ꝙ labor veſter nō eſt inanis in dño. 1. Cor. 15. Dico ſeptimò, alta fœlicitas. Licèt enim ſit doctrina firma ꝙ martyres ſunt in fœlicitate paradiſi, ſingulariter tamen fuit oſtenſum de b. Agnete, Fuit enim eius corpus ſepultum honorabiliter, & cùm iuxta patriæ illius conſuetudinem parentes eius flentes vigilarent ad eius ſepulchrum, viderūt exercitum virginum prætereuntem cum ingenti lumine, quæ omnes erant indutæ cycladibus auro textis, & palmæ in manibus earum in ſignum victoriæ. Inter quas viderūt b. Agnetem, & ad dexteram eius agnum niue candidiorem, quæ ſtans dixit eis, Videte ne me quaſi mortuam lugeatis, ſed cōgaudete, quia cū his omnibus luciduſsimas ſedes accepi & pertranſiui. Ex iſto miraculo fit feſtum Agnetis ſecundò. Moraliter dicatur hic contra illos qui indiſcretè flent illos, de quibus ſunt certi, quòd ſunt in paradiſo, ſicut ſunt pueri innocentes, ideo nō ſunt flendi niſi parum, ſatisfaciēdo naturæ. Sicut ſi rex duceret ſecum filium veſtrum, vt ipſum faceret magnum dñm, & de hoc ploraretis? Idem in propoſito &c. Ideo dicit apoſtolus, Nolumus vos ignorare de dormientibus, vt nō contriſtemini ſicut & cæteri qui ſpem non habent. 1. ad Theſ. 4. Flendi autem ſunt mortui qui damnantur. *Modeſte flēdi ſunt mortui.*

De ſancto Vincentio Sermo.

B*Eatus vir qui in ſapientia morabitur.* Habetur verbum iſtud originaliter. Eccl. 14. Per totum mundum inter Chriſtianos fit hodie feſtum beati Vincentij, de quo erit ſermo noſter. Sed

primò ſalutetur virgo Maria &c. Beatus vir. ſ. hic per gratiã, & in futuro per gloriam, qui in ſapientia morabitur. Pro declaratione huius, & introductione materiæ, ſciẽdum ꝙ quæſtio fuit inter antiquos philoſophos, imò etiam inter theologos, quæ differentia eſt inter ſapientiam & ſcientiam, quia ſancta ſcriptura loquens de ſapientia, dicit ꝙ ſaluat creaturam. ſ. occaſionaliter, & etiam dicit quia ſcientia inflat. 1. Cor. 8. Modò autẽ dimittẽdo opiniones philoſophorũ, & theologorum, in textu Bibliæ oſtẽditur quid eſt vera ſapiẽtia, dicente, Sapientia doctrinæ ſecundũ nomẽ eius eſt, & nõ eſt multis manifeſta. Quibus autẽ cognita eſt, permanet vſq; ad conſpectũ dei. Ecc. 6. Nota, ſecundum nomen eius eſt, quia ſapiẽtia ſecũdum nominis etymologiã idem eſt ꝙ ſapida ſcientia. Scientia enim dicit cognitionẽ veritatis de deo & de creaturis. Sapientia autem plus dicit. ſ. cognitionem de deo & creaturis cum ſapore deuotionis. Verbi gratia. In theologia multi ſunt qui habent ſcientiam theologię in intellectu ad diſputandum, arguendum, reſpondendum, legendũ, & prædicandũ, ſed in corde non ſentiunt ſaporem ſpiritualis deuotionis & dulcedinis, tales habẽt ſcientiam, ſed non ſapientiam. Tu enim ſcis legẽdo, prædicando, & ſtudendo ꝙ vnus deus in eſſentia, & trinus in perſonis. Et ꝙ filius Dei fuit incarnatus, natus, mortuus, & paſſus. In iſtis ſentis tu ſaporem amoris & deuotionis? i. dicas quòd ſic, tunc habes ſapientiã. Si dicas quòd non, tunc habes ſcientiã ſolùm. Idẽ ſi volumus loqui de iure canonico vel ciuili, quãdo vos dñe doctor legitis vel diſputatis, quando cogitatis diuinam prouidentiam, quòd iſto modo deus regit mundũ ſ. quòd homines ſapientes regũt alios, vel vt habeant meritum iuſtitiæ per eos ad miniſtrandũ per ordinationes, et malorum punitiones, ſi in his ſentitis ſaporem, ſapientiam habetis, ſin aliàs, ſcientiam tantũ, debetis dici ſciens, & nõ ſapiens. Idẽ de magnis philoſophis & medicis, ſcientibus curſum cæli, & ſtellarum conſtellationes, & virtutes herbarum, lapidum, & ſtellarũ. In tali ſcientia ſi ſentitis in corde deuotionem, dicendo, O benedictus deus, & qualiter diſpoſuit, & ordinauit, vt iſta inferiora regantur à ſuperioribus corporibus &c. tũc habetis ſapiẽtiã, aliàs ſcientiã. Ecce quare dicit, Sapiẽtia ſecundum nomẽ eius eſt. Sed heu cùm ſequitur, & non eſt multis manifeſta, quia licèt multi habeãt ſcientiã, pauci tamen habẽt ſapientiã. Habẽt enim magnã ſcientiã, & malã cõſcientiã. Ideo apoſtolus loquẽs de illis magnis philoſophis dicit, Quia cùm cognouiſſent deum, nõ ſicut deum glorificauerũt, gratias autẽ egerunt, ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis &c. dicẽtes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt. Rom. 1. Quibus autẽ cognita eſt, permanet vſque ad conſpectum dei. Ideo dicit thema. Beatus vir. ſ. beatitudine vitę, & pòſt beatitudine patriæ, qui in ſapiẽtia morabitur. Appropriãdo autẽ the. ad. b. Vincẽtium, inuenio quòd in mundo habuit quinque ſapientias, & non ſunt plures, ſcilicet.

Differentia inter ſapiẽtiam & ſcientiam.

Multi ſcientes & pauci ſapientes.

Prima

Prima ſapientia phyſica.
Secunda ſapientia theologica.
Tertia ſapientia apoſtolica.
Quarta ſapientię angelica.
Quinta ſapientia heroica.

Iſtis quinq; ſapientijs deus in hoc mundo dotauit Vincentiũ. Ideo de eo appropriatè dicit thema, Beatus vir, id eſt virtuoſus qui in ſapiẽtia &c.. Dico primò quòd beatus Vincenti habuit ſcientiá phyſicá. Sapientia enim antiquorũ virorũ philoſophorũ in hoc erat, ſcilicet vt haberent cognitionẽ veritatis de prima cauſa, & de alijs. Et abſtinebant ſe ab omnibus delectationibus, maximę luxuriæ, quæ hebetat & obſcurat intellectũ. Vitabãt enim negocia, vt haberent intellectũ recollectiuũ, quia virtus vnita fortior eſt ſeipſa diſperſa, & cauebãt à peccatis. Ideo Salomõ magnus philoſophus de ſe dicit, Cogitaui in corde meo abſtrahere à vino carnẽ meá, vt animũ meum trãsferrẽ ad ſapientiá. Ecc.2. Vinũ enim ſignat illa tria. Primò luxuriá, quia hebetat. Ideo apoſtolus Eph.5. Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. Secũdò negotia temporalia, quia dat fumoſitates. Tertòi delectationes, quæ impediũt profectũ ſapiẽtię, quia vinũ lætificat cor hominis. Pſa. 133. Iſtã ſapiẽtiã habuit b. Vincentius. Dicatur cùm eſſet Arragonẽſis, de ciuitate Hoſtiẽſi, de nobili genere, & in domo patris eſſet occaſio peccatorũ, negotiorũ, & delectationũ, & beatus Vincẽtius vellet habere ſapiẽtiá, dimiſſa domo patris iuit verſus Auguſtá, vbi tũc erat ſtudiũ generale de philoſophia, & tantum profecit ꝙ infra breue tẽpus omnes alios præceſsit. Tenebat iſtũ modũ ꝙ ſummè vitabat peccata. Dicatur hoc ad correctionẽ ſtudẽtiũ, ne expendant in vanũ pecunias parentũ &c. Iſta peccata vitabat b. Vincentius qui virginẽ ſe conſeruauit, ſciẽs Illud, In maleuolã animã nõ introibit ſapiẽtia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Sapi.1. No. in maleuolã animá per inuidiá vindictã &c. nõ introibit ſapiẽtia, licèt intret ſcientia. Ideo b. Vin. cõſeruabat ſe ieiunãdo, orãdo, & habebat intellectũ clarũ, & tenebat portã apertã. Item vitabat negocia mundana, quæ ſpargũt cor hominis, nec poteſt cõprehẽdere. Ideo oportet ꝙ ſit vacuũ à negotijs. Ideo dicit ſapiẽs, Sapiẽtiam ſcribe in tẽpore vacuitatis, & qui monoratur actu, ſapiẽtiá percipiet, quia ſapientia replebitur. Eccl.38. Tertiò vitabat omnes dilectiones carnis, imò macerabat corpus, vt ad ſapientiã eleuaret intellectũ, ſciẽs illud, Omnis ſapiẽtia à domino deo eſt, & cũ illo fuit ſemper, & eſt ante æuũ. Eccl.1. Nõ ſolũ occupabat ſe in libris tẽporalibus philoſophorũ, ſed etiá in libro ſpiritualis amoris, & deuotionis dei, quia ſicut aqua deſcẽdit de alto fonte ad hortũ, ita ſapientia deſcẽdit ab illo fonte, de quo Eccl.1. Fons ſapientiæ verbũ dei in excelſis. Ideo ſi vultis quòd deſcendat ad hortum cordis veſtri ſiue intellectus, ponatis canale orationis & deuotionis. Iuxta conſilium

Sapiẽtia antiquorum philoſophorũ verſabatur circa cognitionem primarũ cauſarum.

beati Iacobi apoſtoli, Qui indiget ſapientia, poſtulet à deo, qui dat omnibus affluēter, & non improperat. Iac. 1. Ita faciebat b. Vincentius. ideo habuit magnā ſciētiā phyſicā, ideo in laudē dei & honorē b. Vincentij cātat ecclesia, Sanctus Vincētius à pueritia ſtudijs literarū traditus, ſuperna ſibi prouidēte clemētia gemina ſciētia efficaciſsimè claruit. Nota gemina ſciētia. Philoſophi ponunt duplicē ſcientiā, ſpeculatiuā, ſcilet & practicā, quā dicunt praxim, quando ſcientia ſpeculatiua deſcēdit in cor per deuotionē & ſaporem, & in vita per ſanctam cōuerſationem. Sed modò ſolū curatur de ſcientia ſpeculatiua vt appareāt. Not. efficaciſsimè claruit, in ſuperlatiuo, quia tres ſunt gradus philoſophicę ſcientiæ, vt dicit Hier. ad Paulinū. cap. 6. rationalis, naturalis, & moralis. Rationalis aūt oſtendit modū ratiocinandi diſputandi &c. vt Grāmatica, Logica, & Rhetorica. Et in iſto gradu claruit b. Vincentius. Naturalis eſt cognoſcere motus cælorū & ſtellarum, naturas elementorum, & ſimilia, & in iſta efficacius claruit b. Vincentius. Moralis aūt docet quomodo eſt viuendū ſecundū quatuor virtutes morales erga ſeipſum, & erga proximū ſuū tā in proſperitate quā in aduerſitate. Et in iſta b. Vincentius excellentiſsimè claruit. Ideo dicit thema, Beatus vir in virtute, ſcilicet meritoria, qui in ſapientia &c. Moraliter eſt totū oppoſitū. Nā multi curant de philoſophia rationali, diſputando, arguendo, & legendo &c. Alij aūt de naturali, ſcientes motus, & naturas, mutationes, generationes, corruptiones, & alterationes rerum, & Aſtrologiam. Sed de tertio gradu philoſophiæ & principali nullus curat modò ordinare vitā ſuam. Multi ſunt qui habent intellectum plenū quæſtionibus & ſophiſmatibus, & voluntatem infectā, & plenam corruptionibus, & vitā plenam diſſolutionibus. Melius eſſet habere ignorantiam, quia ignorantia quæ nō eſt affectata, excuſat aliqualiter. Ideo dicit dominus Ieſus Chriſtus, Ille ſeruus qui cognouit voluntatem dñi ſui, & nō ſe præparauit, & non fecit ſecundū voluntatē eius, plagis vapulabit multis, qui aūt non cognouit, & fecit digna, plagis vapulabit paucis. Luc. 12. Ergo melius eſſet neſcire, quàm ſcire, & malam vitam tenere. Ideo dicitur de b. Vincentio, Efficaciſsimè claruit. Dico ſecundò ꝙ habuit ſapientiā theologicā, quæ maior eſt qua phyſica quæ in hoc cōſiſtit, ꝙ ex quo creatura tenet bonā vitā quā habet, & cū hoc oſtendit alijs veritatē creatoris & creaturarū, nō ſolū verbo docēdo, ſed etiā exēplo, opere adimplendo, ita ꝙ nō ſolū dicat, vadatis ad paradiſum, ſed, veniatis, ſequimini opera mea, quia ſicut bonus pictor nō ſolū inſtruit puerū ore loquendo, ſed etiā manibꝰ operādo, & lineādo &c. Ita eſt de bono theologo. Ideo de eo dicitur, Ipſe tanquā imbres mittet eloquia ſapientiæ ſuæ. Et paulò poſt, ipſe palā facit diſciplinā doctrinæ. Eccl. 39. Nota, ipſe, ſcilicet prędicator theologus tanquā imbres, quia prædicatio aqua diuinarum doctrinarū refrigerat ardorem, ſuperbiæ in ſ tanquā

Duplex ſciētia ſcilicet ſpeculatiua & practica ſiue praxis.

Triplex philoſophia.

Ignorātia quæ non eſt affectata excuſat aliqualiter.

In quo conſiſtit ſapientia theologica.

uperbisꝰ

auaritiæ in auaris,luxuriæ in luxurioſis,& ſic de alijs. Et ſicut pluuia facit fructificare in bonis operibus et meritis.No.ipſe palã faciet &c. ne dicatũr,Iſte frater dicit & loquitur multa bona de humilitate, ſed ipſe eſt ſuperbus.Pulchros ſermones facit de miſericordia & liberalitate,ſed ipſe eſt auarus. Multũ cõmendat caſtitatẽ, ſed ipſe eſt luxurioſus.& ſic de alijs.Iſtã ſapiẽtiã habuit.b.Vincentius excellenter.Ex quo enim habuit primã ſapiẽtiã,ſcilicet phyſicã, dedit ſe ad ſtudendũ bibliã,& poſt q̃ in ea fuit bene inſtructus,incœpit prędicare, nõ ſolũ verbo,ſed etiã opere.Poſtquam enim ſua fama diuulgata erat ꝙ eſſet deuotior,ſanctior,& aptior alijs,epiſcopus Cæſar Auguſtanꝰ Valeriꝰ nomine volẽs ꝓuidere ouibus ſuis de prędicationis paſtura , vocauit b.Vincẽtiũ,& ordinauit eũ vſq; ad diaconum,Et quia epiſcopus erat ſenex,ideo cõmiſit ſibi officiũ prędicationis,per totã diœceſim.Nam prædicare officiũ eſt epiſcopale,vt patet in primis epiſcopis.ſ.apoſtolis,vt dixit Petrus de ſe & de alijs.Nos verò orationi,quantũ ad miſſam,q̃ eſt principalis oratio,& miniſterio verbi inſtãtes erimus. Act. 6.Ideo qñ epiſcopꝰ cõſecratur,in eius dorſo ponitur euãgeliariũ apertũ,& dicitur ſibi, Vade,prædica verbũ dei,vt dicit Decretalis,cũ ex iniũcto,extra de hæreticis. Hoc officium fuit principale filij dei in hoc mũdo,quare ait,Eamꝰ in ꝓximos vicos & ciuitates,vt & ibi pręvdicẽ. Ad hoc enim veni.Mar.1.Tũc B. Vincentiꝰ cogitauit imitari maiorẽ ꝑdicatorẽ.ſ.Chriſtũ,qui cœpit facere et docere.Incœpit feruẽter prędicare nõ ſolũ verbo,ſed etiã exẽplo & ope.Primò enim fundauit ſuã vitã in magna humilitate, in tãtũ ꝙ nec gĩe,nec ſciẽtia,nec dignitate ſuperbiebat.Ideo poterat pręvdicare cõtra ſuperbiã. Itẽ deſpiciebat ꝓ deo oĩa bona tẽporalia.Ideo pręvdicabat cõtra auaritiã, vſurã,rapinã, furta &c.Itẽ quia cõſeruauit ſe in virginitate,poterat pręvdicare cõtra luxuriã,reprẽhẽdendo hoĩes,mulieres,clericos,& religioſos,quia habebat faciẽ ferreã ſiue carneã de ferro &c.Itẽ quia erat fundatꝰ in charitate,pręvdicabat cõtra rãcores,malas volũtates.Quia erat abſtinens, audaciter poterat pręvdicare cõtra guloſos,& ebrios, & ieiuniorũ fractores.Et quia erat patiẽs,pręvdicabat cõtra iracũdos.Itẽ quia erat diligẽs,nũq̃ erat otioſus,ſed laborabat in operibꝰ ſpiritualibus.Ideo poterat reprehẽdere otioſos,qui perdũt tẽpus eis à deo cõceſſum ad pœnitentiã.Prælatis pręvdicabat,vt magis curarẽt de animabus q̃ de redditibus. Clericis,ꝙ haberẽt deuotionẽ.Religioſis,obedientiã.Dominis villarũ & cõmunitatũ rectoribꝰ,vt facerẽt iuſtitiã & vitarent peccata notoria.Subditis,fidelitatẽ.Diuitibꝰ,miſericordiam. Pauperibus & tribulatis,patientiam.Ecce quomodo habuit ſapiẽtiam theologicam.Ideo de eo cantat ecclesia,Sanctitate quoq; inſignis archidiaconatum ſuſcepit,& vices pontificis diligenter exequebatur, quomodo tam glorioſum officiũ prædicationis debet exequi cum diligẽtia ſiue diligenter.Et quod peccatũ eſt illorum qui ſolùm ore curant exequi officium

Officium epiſcopi eſt prædicare verbum dei.

officiũ predicationis, & nõ opere? Vultis intelligere ꝙ peccatũ eſt, ac ſi aliquis iret ad papã vel regẽ ꝓ aliqua dignitate ſeu beneficio obtinendo, & rex vel papa de hoc fecit ei literã vel bullã optimè ſcriptã, tamẽ ille nõ curat de ſigillo, nihil obtineret quãdo vellet intrare poſſeſsionẽ dignitatis, quia nõ adhiberetur ei fides: Ita eſt de prædicatoribus, quibus deus promittit magnam dignitatẽ & beneficiũ in cęlis. Qui fecerit, ſcilicet opera bona, & docuerit alios ore vt faciant, hic magnus vocabitur in regno cælorũ. Matth. 5. Si ergo nos de iſto beneficio volumus habere literã ſeu bullã, id eſt ſermonẽ optimè ordinatũ, colore rhetorico adornatũ, cũ magnis auctoritatibus originalibus, realibus, & vocalibus, ſed ſi ibi nõ eſt ſigillũ bonæ vitæ, non datur fides verbis, nõ penetrãt corda gentiũ vt cõuertãtur, et corrigãtur. Ideo neceſſarium eſt ſigillũ quod dat auctoritatem doctrinę. Ideo ex ſigilli defectu multi amittũt beneficiũ à Chriſto ꝓmiſſum, dicẽte Chriſto, Qui ſcilicet ille qui habet prædicare, ſoluerit vnum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum. Matth. 5. Minimus, id eſt nullus, quia nũquam intrabit in illud. Ideo dicebat apoſtolus vniuerſalis prædicator. Non audeo aliquid loqui ſcilicet in prædicatione eorum quæ per me nõ efficit Chriſtus in obedientiam gentiũ in verbo, & factis, in virtute ſignorum, & prodigiorũ, in virtute ſpirituſſancti, Ro. 15. Dico tertiò ꝙ tertia ſapientia eſt ſapiẽtia apoſtolica, quæ in hoc cõſiſtit, ſcilicet prædicãdo verbo, & opere, et cũ hoc ꝓpter honorẽ dei & ſaluationẽ animarũ laborãdo, ꝑ mundum diſcurrẽdo de villa in villã &c. exẽplo Chriſti de pręcepto. Euntes in mundum vniuerſum. Matt. vlt. Quẽadmodum mercatores per terram, & marinarij per mare laborant cum magnis periculis, pro modico lucro, ita apoſtoli & prædicatores apoſtolici laborãt per mũdum vt Chriſtum lucrifaciant. O quod lucrum portabunt in iudicio Paulus, & Petrus, & alij? Ideo prædicatoribus apoſtolicis dicit apoſtolus, Videte itaque fratres quomodo cautè ambuletis, nõ quaſi inſipientes, ſed vt ſapientes, redimẽtes tẽpus, quoniam dies mali ſunt. ad Ephe. 3. Iſtam ſapientiã habuit beatus Vincẽtius, quia nõ ſolùm in ciuitate Cæſar Auguſtę laborabat prædicando, ſed per villas & caſtra cum magnis periculis propter infideles. Tunc enim tẽporis fuit maxima perſecutio Chriſtianorũ, Imperãtibus Diocletiano & Maximiano, qui miſerũt vnum gubernatorẽ, qui tormentis cruciabat & occidebat Chriſtianos qui nolebant fidẽ Chriſti abnegare. Crudelis Dominus, ſed crudelior miniſter. Et fuit ſibi dictũ quomodo bea. Vincẽtius fuit captus ex præcepto Daciani, qui ipſum captũ, cathenatum & pedeſtrẽ miſit ad Valentiã, vbi ſunt dietę multę, ad quas iuit oneratus cathenis & ferro. Quale fuit iſtud tormẽtũ, & hoc fuit primũ tormẽtũ, ſed cogitãs onus Chriſti ꝙ Chriſtꝰ portauit quãdo ducebatur ad crucifigendũ, patiẽter portauit attẽdens ad verbũ Chriſti dicentis, Si quis

In quo cõſiſtit ſapientia apoſtolica.

quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucē ſuam, & ſequatur me. Mat. 16. Secundū tormentū fuit, quia Dacian⁹ noluit ꝙ ſtatim præſentaretur ſibi, vt magis timeret, & manſueſceret, & præcepit vt poneretur in carcere ſine cibo & potu tribus diebus. Et cum corpore eſſet ibi detentus, anima ibat per plateas paradiſi contēplando, & cum iſta cōfortatione tranſiuit. Cogitate quomodo oneratus ferro dormiebat in terra & erat ſine cibo, & poterat dicere rectè cum apoſtolo, Noſtra cōuerſatio in cælis eſt, quantū ad animā, & vlterius dicitur. Vnde etiā ſaluatorē expectamus dominū noſtrū Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratū corpori claritatis ſuæ, ſecundū operationē virtutis ſuæ, qua etiā poſsit ſubijcere ſibi omnia. Phil. 3. Tertium tormentum fuit quādo illa die fuit Daciano præſentatus, & vidēs ipſum pulchrū iuuenē & rubicundū, & in nullo alteratū, credēs quòd cuſtodes ei miniſtraſſent cibaria, voluit eos occidere. Et dixit beatus Vincētius, Non occidas eos, quia bene tenuerunt tuū crudele præceptū. Tunc dixit ſibi Dacianus ꝙ abnegaret fidē Chriſti, aliàs omnia tormēta expenderentur in eum. Reſpōdit beatus Vincentius, Scito nephariū eſſe apud Chriſtianos deitatis cultū abnegare. Tormenta tua nō timemus, quia per ipſa deducimur ad coronā, & per mortē ad vitam. Inſurge ergo miſer, & toto malignitatis ſpiritu debacchare. Videbis me dei virtute plus poſſe dum torqueor, quā poſsis ipſe qui torques. O qualis Chriſti miles intrepidus, & ſtatim denudauerūt eum. Quartum tormentū fuit, quia ſtatim poſitus in eculeo, ſed cogitans pœnā Chriſti in cruce pēdentis, patienter ſuſtinuit illud tormentū. Cui dixit Dacian⁹, O miſer miſerere tui &c. Beatus autem Vincentius alacri vultu reſpōdit, Hoc eſt quod modis omnibus exquiſiui. Quintū tormentum fuit, quando cum falcaſtris ferreis eius caro crudeliter lacerabatur, ipſo autē dicente, Nō ſunt cōdignę paſsiones huius tēporis, ſuſtinuit patienter. Sextū tormentum fuit de laminis ferreis ignitis ad eius latera applicatis, ipſo dicēte, Probaſti cor meum & viſitaſti nocte, ſcilicet tribulationis, igne me examinaſti, & non eſt inuenta in me iniquitas. Etiam ſuſtinuit Septimū tormētum quādo depoſitus de eculeo poſitus fuit in craticula, vt beatus Laurentius. De hoc cātat eccleſia, Aſſumptus ex eculeo leuita Vincentius, atq; ad patibulum raptus moras carnificū arguendo ad pœnam alacriter properabat. Dicatur cū fuit in craticula ferrea, voluebāt eum proijciētes ſal in ignē. Chriſti miles pretioſus leuita Vincentius vt tribunal ſpōte rogum, id eſt focum cōſcendit intrepidus, cuius ſalis crepitantis per corpus minutiæ ſparſim ibant, atque prunæ vernabātur ſanguine. Octauum tormentum fuit ꝙ amotus de craticula poſitus fuit in carcere tenebroſo, pedibus conſtrictis ligno, & tunc ſternūtur fragmēta teſtarū, vt quomodocunq; ſe verteret, vulnera ipſa inueniāt. Priuatur omni cōſortio humano, vt ſi nō moreretur, darentur

ſibi

ſibi alia noua tormẽta. Sed adſunt angeli, lux refulget in carcere, laxantur ligna à pedibus, teſtarũ aſperitas vertitur in florũ mollitiẽ, dantur laudes deo, & angelicæ vocis ſuauitas ꝓcul diffunditur. Euigilantes cuſtodes & hæc vidẽtes cum multis alijs cernẽtibus ad dominum cõuertuntur. Ecce principalia tormenta quæ B. Vincentius ſuſtinuit in dei honorẽ, & in animarũ ſaluationem. Ecce hic ſapientia apoſtolica. Et poterat dicere cũ apoſtolo, Omnia ſuſtineo ꝓpter electos, vt & ipſi ſalutem cõſequantur, quæ eſt in Chriſto Ieſu cũ gloria cæleſti 2. Tim. 2. Igitur, Beatus vir qui in ſapientia &c. Moraliter. Melius forum poſſumus nos habere de paradiſo. Contẽplamini hic quomodo charè vendidit Chriſtus ſuis amicis, ideo faciamus pœnitentiã, & laboremus in bonis operibus. De illis qui nolunt laborare dicit Dauid, In labore hominũ nõ ſunt, & cũ hominibus nõ flagellabũtur. Gl. ſed cũ dæmonibus in inferno. Dico quartò ꝙ quarta ſapientia eſt ſapientia angelica, quæ in hoc cõſiſtit. ſ. in omnibus angelorũ operibus. Ipſi præferunt & præponunt honorẽ dei & gloriam ſup omnia. Hoc declaratur ſic. In principio enim mũdi anteꝗ̃ deus creaſſet hominẽ, deus creauit Angelos, inter quos Lucifer erat maior & ſanctior, vt dicit Greg. Qui voluit deo parificari, & reuelauit hoc alijs angelis, & multi cõſenſerunt, dicendo quod eſſet bonũ, velut adulatores, cupientes dominis cõplacere. Boni autẽ angeli vt Michaël, Gabriel, & Raphael nõ cõſenſerunt, imò cõtradixerunt, præferẽtes, & præponentes honorẽ dei, & eius gloriã. Ecce ſapientia angelorum, ideo cõfirmati ſunt in gratia. Per ſapientiã ſanati ſunt quicunq; placuerũt tibi dñe à principio. Sap. 9. Nota, Per ſapientiam ſanati ſunt ab infirmitate. ſ. creaturarum, quæ eſt peccabilitas, quia omnes creaturę erant peccabiles, ſed ſancti tunc fuerũt ſanati angeli, quia confirmati fuerunt ſancti in gratia & in gloria quam tunc habuerunt. Iſta eſt ſapientia angelorum. Iſtam ſapientiã habuit. ſ. Vincentius, quia in nullo tormẽtorum mortuus fuit, vt Dacianus cõfunderetur, & deus haberet gloriã & honorẽ. Quoniam enim Dacianus audiuit miraculũ de his quę in carcere viſa ſunt, & audita cõuerſione multorum dixit, Victi ſumus, & inſaniens dixit, Reponatur in lecti mollitie, vt poſt renouetur iterum ad tormenta. Et habuit medicos, & fingẽs ſe ipſum dimiſiſſe, permiſit vt Chriſtiani curarent de eo, vt citò fortificatus duriora tormẽta ſibi daret. Quod cũ fieret pijs credẽtium manibus, Chriſto ſpiritũ reddidit, vt deus haberet gloriã & honorẽ, quia nullus poteſt aliquẽ interficere niſi deus velit permittere. Et poterat dicere cũ apoſtolo, Magnificabitur Chriſtus in corpore meo ſiue per vitã ſiue per mortẽ. Mihi autẽ viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum. ad Phil. 1. Nota, Mihi autem viuere Chriſtus eſt: quia ſupernaturaliter & miraculosè vixit in tã aſperis tormẽtis, & mori inter Chriſtianos receptis eccleſiaſticis ſacramẽtis lucrũ. Moraliter iſtã ſapientiã debem⁹ nos habere. In omnibus di-

Charè vendidit Chriſtus paradiſum ſuis amicis.

In quo conſiſtit ſapientia angelica.

ctis & factis noſtris præferamus dei honorē & gloriā, nō mentiendo, nec ꝓximum decipiendo, nec iurādo, nec renegādo, nec blaſphemando. In omnib⁹ honorificetur deus per Ieſum Chriſtū dñm noſtrū, cui eſt gloria & imperiū in ſecula ſeculorū amen. 1. Pe. 4. Dico quintò ꝙ habuit ſcientiā heroicā. Sapiētia heroica. i. diuina, iſta eſt alijs maior, quæ in hoc conſiſtit ꝙ deus obtinet de creatura finē quē ipſe intendit infallibiliter, quia nulla cauſa poteſt impedire quin eueniat ꝙ ipſe ordinauit de creatura, imò contra regulas logicales. Dicit enim logicus, ꝙ ex puris negatiuis nō ſequitur cōcluſio affirmatiua. Sed de⁹ ex negatiuis cōcludit affirmatiuā vt ſibi placet. Philoſophus autē dicit, Ex cōtrarijs nō ꝓducitur contrariū, imò deus ex cōtrarijs producit effectū contrariū, vt patet in Ioſeph, de quo ordinauit quòd eſſet dominus fratrū ſuorū, ꝙ intelligētes fratres ſui ipſum vendiderūt, vt eſſet captiuus, et nō dominus eorū. Et ex illius vēditione ſecutū fuit quod Ioſeph fuit dñs eorū. Ecce quomodo ex cōtrarijs deus cōcludit ſuum ꝓpoſitum. Ad hoc auctoritas. Sapiētiam, ſupple diuinā nō vincit malitia, ſupple creaturarum. Attingit à fine vſq; ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter. Sap. 7. & 8. Iſtam ſapientiam habuit b. Vincentius ex dei volūtate, quia eam. ſ. ſapientiā cōicauit. Ideo dicitur Vincentius, quaſi vincens Dacianū, Quia Dacianus ordinauit ꝙ moreretur in tormentis. Et qn̄ audiuit quòd mortuus fuerat in lecto, dixit, Victi ſumus. Sed ex quo in vita nō potuit ipſum vincere, in morte cogitauit habere victoriā de corpore. Ecce malitia. Et mandauit ei⁹ corpus ꝓijci in campū à feris & auibus cōſumendū. Sed affuit coru⁹, qui aues cū feris abigebat, & creditur fuiſſe angelus. Quod reuelatū fuit Daciano, qui fecit corpus ꝓijci in mare cū mola funibus collo ligata, vt ex quo in terra nō poterat eū vincere, ad min⁹ in mari vinceret eū. Sed nō erat ita, quia ſapiētia diuina aliter ordinauit. Et dū ſubmerſores redirent ad denunciandū qūo ꝓieciſſent corpus in mare, dei virtute corpus delatū eſt ad littus quoddā, & facta reuelatione ſup hoc cuidā viro fideli, & cuidā viduæ, cōcurrentibus illuc fidelibus, repertum corpus ſepultū eſt ab eis in quadam parua baſilica ibi propè. Ceſſante verò rabie perſecutionis, deuotio fidelium honorabilius eum extra muros ciuitatis Valentiæ ſepeliuit. Ideo cantamus, Vincentē mundū adoremus dominum, in quo preſſuram mundi martyr vicit Vincentius, ergo beatus vir qui in ſapientia, ſcilicet diuina morabitur.

In quo cōſiſtit ſapiētia heroica ſiue diuina.

De conuerſione ſancti Pauli Apoſtoli Sermo.

V*As electionis eſt mihi iſte.* Habetur verbū iſtud in actibus apoſtolorū cap. 9. Hodie fit feſtū in eccleſia de cōuerſione ſancti Pauli. De nullo ſancto fit feſtū cōuerſionis niſi de beato Paulo apoſtolo. Nō ſolū ratione ſui, quia fuit miraculoſa, ſed etiā ratione noſtri, quia fuit peccatoribus proficuoſa, quia in ſua conuerſione oſtenditur

Ab æterno elegit deus ſaluandos & quali modo ſaluandi eſſent nauit.

ditur quomodo peccator debet ad Chriſtū conuerti. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Pro breui declaratiōe & materiæ introductione ſciendū, ꝙ principale fundamentū & principiū ſaluationis hominū eſt electio dei æterna. Anteꝗ deus crearet cælum, & terrā, aut aliquid, iā in ſecreto cōſiſtorio trinitatis facta fuit electio de ſaluādis, tali modo: Tot domini, imperatores, reges, duces, comites &c. erunt in mūdo. De iſtis, dixit pater, filius et ſpiritusſanctus, tot ſaluabūtur amore iuſtitiæ, quā facient in ſubditorū correctione. Itē tot prælati, papę, cardinales, patriarchę, archiepiſcopi, & epiſcopi &c. erunt in mundo, de iſtis tot ſaluabūtur virtute charitatis & diligētiæ ſuarū ouiū. Item tot religioſi erūt, de quibus tot ſaluabūtur virtute obedientię, ſuū ordinē ſeruādo. Itē tot clerici, virtute deuotionis. Itē tot diuites, virtute miſericordiæ. Tot pauperes, virtute patiētię. Itē tot mulieres, virtute honeſtatis & cōtinentiæ. Ita ꝙ iſta electio eſt primū fundamentū & principale, & principiū ſaluationis hominū ac mulierū. Auct. Elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionē, vt eſſemus ſancti et immaculati in cōſpectu eius in charitate, qui prædeſtinauit nos in adoptionem filiorū per Ieſum Chriſtū dominū noſtrū. ad Ephe. 1. Et iſta electio dicitur prædeſtinatio. Et quia b. Paulus fuit à deo ęternaliter electus, vt eſſet de maioribus ſanctis paradiſi, de eo dicit Chriſtus in themate, Vas electionis. i. electū paſsiuè eſt mihi. ſ. Paulus. Sed quiā diuina electio facta in ęternitate habet executionē in tēpore, dicā vobis practicā executionē electionis b. Pauli, prout in epiſtola hodierna cōtinetur. Dicatur hiſtoria, prout dicit Lucas in epiſtola hodierna. Act. 9. Quomodo perſequebatur Chriſtianos vt lupus oues, intantū quòd multi Chriſtiani fugerent de Hieruſalem, ideo dicit ipſe, Ergo ſequar eos. Dicatur quomodo furijs infectus ibat Damaſcū &c. Saule Saule, quid me pſequeris? No. nō dicit, cur perſequeris meos ſeruitores? quia tātus eſt amor Chriſti ad ſuos ſeruitores, ꝙ illorū perſecutionē reputabat ſuā. Sicut enim bonū ꝙ fit ſuis ſeruitoribus amore ſui, recipit in perſonam ſuam, ita & malū. Ideo dicet in iudicio vniuerſali, Eſuriui enim, et dediſtis mihi mādućare &c. Tūc dicent, Quādo dn̄e vidimus te eſurientē, & pauimus te &c. Quibus dicet, Amē dico vobis, quādiu feciſtis vni de his fratribus meis minimis, mihi feciſtis. Matt. 25. Hic patet quomodo homo debet cauere ne diſpliceat ſeruitoribꝰ dei, quia ipſe recipit in perſona ſua, quēadmodum rex recipit in ſe quando offenditur miles, vel eius officialis. Et propter hoc tantùm timetur ne offendatur regis officialis. Ideo dicit Chriſtus. Saule. Sic enim vocabatur ante eius conuerſionem, Saule, quid me perſequeris? Ecce amor Chriſti ad nos. Et Paulus timens ac ſtupens dixit, Quis es Domine? Reſpondit Ieſus, Ego ſum Ieſus Nazarenus quem tu perſequeris. Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare. Nota quòd Paulus ante conuerſionem ſuam habebat quatuor falſas credentias, ſeu opiniones, & errores

errores contra dñm noſtrum Ieſum Chriſtũ. Prima ꝙ non credebat ipſum eſſe deũ, ſed purũ hominẽ. Secunda ꝙ nõ fuit ſaluator mundi, ſed deceptor. Tertia quòd non reſurrexit à mortuis. Quarta ꝙ non erat iudex bonorũ, & malorũ. Sed Chriſt⁹ in reſpõſione quãdo dixit. Ego ſum Ieſus Nazaren⁹ &c. fugauit oẽs errores. Et primò qñ dixit. Ego ſum, quod eſt nomen diuinitatis, quia deus propriè habet eſſe. Noſtrũ aũt eſſe eſt nobis à Deo datũ, iã nõ debet dici eſſe. Sicut nullus debet dici diues de pecuniis mutuo receptis. Totũ enim noſtrum eſſe mutuatũ eſt nobis à Deo. Ideo propriè loquẽdo nullus habet eſſe niſi ſolus deus. Ideo legimus Exo.3. ꝙ qñ deus voluit mittere Moyſen vt liberaret populũ Iſraël de Aegypto, dixit ſibi Moyſes. Si dixerint mihi, ꝙ eſt nomẽ Dei, quid dicã eis? Reſpõdit dominus ad Moyſen: Ego ſum qui ſum. Si dices filiis Iſraël. Qui eſt, miſit me ad vos. Exo.3. Ecce quare reſpondit Paulo: Ego ſum Et dixit Aug. in lib. de vidẽdo deũ, ꝙ Chriſtus oſtendit tunc Paulo diuinã eſſentiã, vt ibi determinat Augu. Contra ſecundũ errorẽ dixit Ieſus, quod idẽ eſt quòd ſaluator, oſtendẽs ſibi clarè quòd nullus poteſt intrare paradiſum, nec ſaluari niſi ſibi credendo, & obediẽdo. Contra tertium dixit. Nazarenus. i. floridus, quia eius corpus in reſurrectione ſua glorioſa floruit quatuor floribus. Primò impaſsibilitatis. Secundò leuitatis. Tertiò ſubtilitatis. Quartò claritatis. Ideo dixit Nazarenus. Contra quartũ errorem dixit, Durum eſt tibi contra ſtimulũ calcitrare. Stimulus eſt ſententia dura, quã dabit vt iudex vniuerſalis bonorũ & malorũ, quãdo dicet malis, Diſcedite à me maledicti in ignẽ æternũ &c. Mat.25. Tunc Paulus tremens ac ſtupens dixit: Dñe quid me vis facere? ſcilicet vt poſsim ſaluus fieri? Modò enim video clarè errores in quibus eram. Et ait dominus ad eum, Surge & ingredere ciuitatẽ, & dicetur tibi quid te oporteat facere. Surrexit autem de terra, apertiſq; oculis nihil videbat. Tanta eſt claritas quæ eum circumfulſit, quòd perdidit viſum, ac ſi homo diu reſpiceret ſolem, amitteret viſum. Ad manus autem illũ trahentes viri qui comitabantur cũ illo, qui ſtabant ſtupefacti, introduxerunt Damaſcum. Et erat ibi tribus diebus nõ videns, & non manducauit neque bibit. Dicunt doctores quòd in his tribus diebus didicit & vidit in ſchola paradiſi quicquid poſtmodũ prædicauit. Interim Chriſtus apparuit cuidam diſcipulo ſuo in Damaſco exiſtenti, qui dicebatur Ananias, & dixit ei, Anania. Et ille: Ecce ego Domine. Et ait: Surge & vade in vicum qui vocatur rectus, & quære in domo Iudæi Saulum nomine Tarſenſem. Et timuit Ananias di. Domine, audiui à multis quoniã perſequitur nomen veſtrũ &c. Ideo Dñe nõ mittatis me ad illũ lupũ &c. Tunc dixit dñs ad eũ, vade, quoniã vas electionis eſt mihi iſte, vt portet nomẽ meum corã gẽtibus, & regibus & filiis Iſraël. Quia ſicut in vaſe auri vel argenti pręſentatur fruct⁹ dominis, ita iſte portabit nomẽ meum &c. Perficiatur hiſtoria

Qui sunt modi conuertitur peccator. epiſtolæ concludendo the. Vas electionis eſt mihi iſte. Ecce electio eterna. Quantum ad ſecundum dico quòd in conuerſione beati Pauli oſtenditur modus conuerſionis peccatoris ad deum. Ideo eccleſia facit feſtum de iſta conuerſione Pauli ſolùm. Et ſunt ſeptem modi quib. peccator cõuertitur ad deum, vt Paulus, qui ſequuntur, ſcilicet,

Illuminatio diuinalis.
Humiliatio perſonalis.
Reprehenſio fraternalis.
Oſtenſio iudicialis.
Inſtructio doctrinalis.
Exemplificatio virtualis.
Afflictio pœnitentialis.

Primus modus eſt illuminatio diuinalis, quãdo peccator cõuertitur ad deum, vt Paulus, à Deo ſubitò illuminatur, quia peccator quandiu exiſtit in peccatis, eſt cęcus. Cæcus enim nõ videt periculũ in quo eſt. *Quãdiu homo eſt in peccatis, eſt cæcus.* Sicut ille qui tranſit per vicũ, & modò cadit in lutum, modò inter lapides, modò inter vepres, cæcus iudicatur, quia verè ille eſt cæcus. Ita de peccatore tranſeunte per viam huius mundi vel vitæ, modò enim cadit in lutum fœtentis luxuriæ, modò inter ſpinas pungentis auariciæ, modò inter lapides iracundiæ & maliciæ. Ideo ſcriptura ſancta tales iudicat cæcos. Ambulabunt vt cæci, quia dño peccauerunt. Sopho. 1. Ideo neceſſaria eſt lux diuina, illuſtrãs mentẽ peccatoris. Ideo lumine illuminatur peccator qñ dicit. O miſer, quot annis fui in luto luxuriæ, vel ſpinis auaritiæ? & ſic de aliis. O miſer quid erit de me ſiue de anima mea? Quando diuinũ lumen irradiat eius conſcientiã, cognoſcit peccata, quia lux naturalis intellectus nõ ſufficit, nec etiã lux ſcientiæ acquiſitæ, ſed lux diuina eſt neceſſaria. Hoc oſtenditur in conuerſione ſancti Pauli, vbi dicitur. Et cũ iter faceret ſubitò circũfulſit eum lux de cælo. No. lux de cælo, Act. 9. Non de intellectu naturali ſeu ingenio humano. Iſte modus cõuerſionis eſt multũ dulcis, quãdo deus ſubitò illuminat peccatorẽ in domo, camera, lecto, vel in via exiſtentem, vt cognoſcat peccata ſua dicẽs. O miſer, quid erit de me &c. Iſtud lumen petebat Dauid dicens orando. Illumina oculos meos, ne vnquã obdor. in morta &c. Secundus modus eſt illuminatio perſonalis, vel deiectio. Qñ enim perſonæ pompoſæ inflatæ, quæ non curant niſi de mundanis, deiiciuntur vel humiliantur, & hoc ſi cõtingit, quia ô dicit deus, iſti alio remedio indigent & facit eos perdere bona temporalia, & amorem dominorum in quibus cõfidebant, & tunc cõuertuntur ad deũ, quia aliàs nõ curarent de eo, Ideo Dauid, Imple facies eorũ ignominia, & quærent nomẽ tuũ dñe. Benedicta eſt aduerſitas, ſeu tribulatio paupertatis vel aduerſitatis, infirmitatis ſeu perſecutionis dominorum, quæ cõuertit peccatorem ad deũ. Iſte modus oſtenditur in Paulo, qui ibat furiis infectus, dirũq; toto pectore virtus aſflabat,

ſtabat, & cadens in terram, ex perſecutore factus eſt vas electionis di. Dñe, quid me vis facere? Ecce qũo ex aduerſitate fuit cõuerſus. Terti⁹ eſt reprehenſio fraternalis. Sicũt enim aliqui qui nec primò nec ſecũdo modo cõuertũtur, quia deus nõ exequitur in eis die prima, ſed qñ aliquis vt amicus, frater, ſocius, pater, vel vicinus, dulciter corrigit amicũ ſuũ vel filiũ di. Hoc dicitur de vobis. Iã gẽtes loquũtur de vobis iſta. Ideo amore Dei corrigatis &c. Iſto modo multi cõuertuntur ad Chriſtũ. Ideo dicit Chriſtũ. Si aũt peccauerit in te frater tu⁹, vade & corripe eũ inter te & ipſum ſolũ. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Mat. 18. Iſte modus oſtẽditur in Paulo, qñ Chriſtus corrigẽdo eũ dixit ei, Saule Saule, quid me perſequeris? Quartus eſt oſtẽſio iudicialis, vt qñ deus per ſe inuiſibiliter vel ꝑ os alicuius ſancti & deuoti hominis oſtẽdit ſibi rigorẽ iuſticię tali modo. Videamus ſi tu vis perſeuerare in iſta mala vita, quid dices in iudicio? quid reſpõdebis Chriſto dicẽti. Quid feciſti pro me? Oſtẽdẽs vulnera, & dicens: Ecce quid ego feci pro te, cognoſcis iſta vulnera? videamus quid tu feciſti ꝓ me: q̃d dices tu qui modò ſtas & viuis in peccatis & nihil boni facis? qũo euades inferni pœnas? Tales oſtenſiones iudiciales faciũt conuertere multos, cõfitẽtur, & faciũt pœnitentiã, vt poſsint aliquid oſtẽdere in iudicio. Ideo Dauid, Cognoſcetur dñs iudicia faciẽs in operib. manuũ ſuarũ, cõprehẽſus eſt peccator. Cõuertãtur peccatores in infernũ. ſ. ꝑ cogitationẽ. pſal. 9. Iſte modus oſtẽditur in Paulo, cui Chriſt⁹ oſtẽdit ſe in forma iudiciali, quẽadmodum debet ſtare in die iudicij, qñ dixit ſibi, Durũ eſt tibi cõtra ſtimulum calcitrare. Et ſtatim Paulus dixit, Dñe, quid me vis facere? Quintus eſt inſtructio doctrinalis, vt in prædicatione, ad q̃ multi veniunt peccatores, & in magnis peccatis inuoluti, & redeunt cõuerſi ad deum, quia in prædicatione, qñ prædicator prædicat bonas doctrinas, peccatores cognoſcunt ſuam vitã malã, & dicunt. O miſer ſecundũ hoc in malo ſtatu ſum ego. Et iſto modo cõuertũtur plures q̃ aliis ſupradictis modis. Ideo dicebat apoſtolus. Nõ erubeſco euangeliũ. Virtus enim Dei eſt in ſalutẽ omni credẽti Ro. 1. Nota, non erubeſco euangeliũ, ſicut illi qui magis curant de poëtis, q̃ de euangeliis. Doctrina poëtarum neminem ſaluat. Ideo prędicatores euangelicæ doctrinę ſingularẽ coronã habent in paradiſo. Iſte modus conuerſionis oſtẽſus fuit in Paulo cui dixit Chriſtus, Surge & ingredere ciuitatẽ, & dicetur tibi quid te oporteat facere. Si voluiſſet dicere Paulus, dñe oſtendatis mihi vos quid habeo facere. Cur me ad alium remittitis? Dixiſſet Chriſtus, vade, quia in te do inſtructionem Chriſtiani, vt qũo tu iuiſti, ita & ipſi faciant & inſtructionem habeant. Nota illa ciuitas ad quam Chriſtus remiſit Paulum dicens, Surge & ingredere ciuitatẽ &c. dicebatur Damaſcus quę interpretatur ſanguinoſa, & ſignificat eccleſiã, vbi ſanguis Chriſti conficitur, & ſumitur. Quando ergo dicit, Ingredere ciuitatem, id eſt eccleſiam ad audiendã

miſſam,& ſermonē. Ibi enim dicetur tibi quid te oporteat facere. Iſte eſt principalis modus cōuerſationis peccatoris. Sextus modus eſt exēpli virtualis. Quādo enim vidēt ꝙ aliquis tenet bonā vitā & ſanctā, etiā ſi nō loquatur prædicādo, exēplo tamē illius multi cōuertuntur. Dicatur hic de cōuerſione cuiuſdā principis latronū in quadā via ad deprædādum exiſtētis. Quidā autem ſanctus abbas volens ipſum ad Chriſtū cōuertere, iuit ad eū, & ſtatim captus eſt vt eū denudaret &c. abbas verò interrogauit eum de quo viueret in tali heremo. O dixit abbas, in magno labore & periculo viuitis, ſi vultis mecum venire ad monaſteriū, ego prouidebo vobis opulenter. Ille timēs de captione, nō audebat ire, ſed abbas ipſum aſſecurauit, & ſecutus eſt eum, & dedit illi optimā camerā, & vnū monachū deuotiſsimum in ſeruitorē vt ſeruiret ſibi, dans ei & miniſtrans quicquid vellet, gallinas, perdices, capones &c. Et poſtquā ipſe erat pranſus, frater ille ſeruitor corā eo comedebat panē & aquā. Item qn̄ ipſe iacebat in lecto, frater orabat genibus flexis cū lachrymis &c. Poſt multos dies ille capitaneus dixit fratri. Et qualē vitā tenuiſtis vos in mundo, quia tantā pœnitentiam facitis? Reſpōdit frater, ꝙ fui valde peccator. Et ille: Et dicatis mihi in quibus peccaſtis. Et dixit frater. In multis domine. Et dicatis mihi ſi placet vobis. Ego dicā, riſi exceſsiuè, & truffaui, & ſic de aliis venialibus. Et capitaneus. O miſer, & quid erit de me qui tot homines prædatus ſum & occidi, quia vos de tam paruis peccatis facitis tantā pœnitentiā? decetero volo viuere vt vos, nō detis mihi lectum nec gallinas. Et ſic fuit exēplo illius cōuerſus. Ideo dicit Greg. Plus mouent exēpla, quā verba, exempla. ſ. bonę vitæ. Fortè ſi centum annis aliquis prædicaſſet illi, nō cōuertiſſet eum, & in exemplo bonę vitæ cōuerſus eſt: Legitur ꝙ tempore beati Petri apoſtoli, quando ipſe prædicabat Romæ, aliquæ bonæ mulieres iā ad Chriſtū cōuerſæ habebant viros peruerſos conuertere. Et eis oſtendens iſtum modum dixit. Mulieres ſubditæ ſint viris, vt & ſi qui nō credunt verbo, per mulierum cōuerſationem ſine verbo lucrifiant, cōſiderantes in timore ſanctam cōuerſationem veſtrā. 1. Pet. 3. Iſte modus oſtenſus fuit in Paulo, qn̄ ad manus illum trahendo in ciuitatem introduxerunt. Manus ſignant opera, quia manibus operamur. Ideo dicit ad manus illum trahentes. In quo innuitur ꝙ exemplo operum trahuntur peccatores ad deum. Septimus modus eſt afflictio pœnitentialis dicendo, Dn̄e, licèt ſim malus & peccator, ſpero tn̄ ꝙ ex iſta pœnitentia extrahetis me de peccato, & cōuertetis ad bonā vitā. Ideo licèt homo ſentiat ſe in peccatis, nō debet pœnitentiā dimittere, quia diſpoſitiua eſt ad cōuerſionem, & finaliter ad ſaluationem. Pęnitentiam agite, appropinquabit enim regnū cælorū. Mat. 4. Iſte mod⁹ oſtenditur in cōuerſione beati Pauli apoſtoli, qui tribus diebus nō manducauit, neq; bibit, qualis afflictio pœnitentialis? Signum fuit ꝙ ex pœnitentia deus ducit peccatorē ad con-

conuerſionem & ſaluationem. Ecce quare eccleſia facit feſtum de conuerſione beati Pauli apoſtoli, quia non ſolùm fuit miraculoſa, ſed etiam peccatoribus fuit proficuoſa. Amen.

De purificatione Beatæ Mariæ *Sermo.*

Dies purgationis Mariæ. Luc. 2. Iſtud præſens feſtum vnum eſt de maioribus totius anni. Ratio, quia tres ſunt ſanctorum gradus, de quibus facimus feſtum.

Primus de perſona eminenti, id eſt alta.

Secundus maior, ſcilicet de perſona ſancta & excellenti.

Tertius multo maior de perſona ſancta tranſcendenti.

Dico primò quòd de primo gradu fuit quilibet apoſtolorũ, Petrus & Paulus &c. Ioan. Bap. martyres, confeſſores &c. Ideo eorũ feſta ſunt magna. De ſecũdo gradu eſt virgo Maria, quæ non ſolũ eſt ſancta, ſed habet excellentiã ſuper omnes ſanctos, ideo eius feſta ſunt maiora. In tertio gradu eſt ſolus Chriſtus, qui tranſcẽdit omnẽ altitudinem creaturarum. Ideo eius feſta, vt natiuitatis, epiphaniæ, pręſentationis, reſurrectionis &c. ſunt multo maiora. Iſtos tres gradus ſanctorum inuenio in feſto hodierno, quia hodie fit feſtum.

De Symeone ſancto eminenter.

De Virgine ſancta ſuper omnes excellenter.

De Chriſto ſanctiſſimo tranſcendenter.

Qui hodie fuit in tẽplo præſentatus à virgine Maria, ſicut modò mulieres poſt partum veniunt ad eccleſiam cũ prole. Ideo iſtud feſtũ habet tria nomina. Inquantum eſt Symeonis, dicitur dies obuiationis Symeonis. Inquantũ eſt Ieſu Chriſti, dicitur dies præſentationis. Inquãtũ verò eſt virginis Mariæ, intitulatur dies purgationis Mariæ. Et quia ſpecialius hodie fit feſtũ de virgine Maria, ideo ſingulariter dicit the. Dies purgationis &c. Ideo primò loquitur de virgine. Secũdò de Chriſto. Tertiò de ſancto Symeone. Quantũ ad primũ, & inquantũ pręſens feſtum tangit virginẽ, dicitur dies purgationis Marię. Quãdo aũt auditis ꝙ virgo Maria indigeret purgatione, quia nũquã peccauit aliquo modo, nec corde malè cogitando, nec ore vanè loquendo, nec corpore malè operãdo, imo fuit purior ſole, intãtum ꝙ ſpirituſſanctus de ea philocaptus, de ſua puritate fecit vnã cantilenã di. Quã pulchra es amica mea, quã pulchra es. Et iterum, Tota pulchra es amica mea, & macula nõ eſt in te. Can. 4. Nota, quã, eſt dictio admirãtis. Et dicitur ter, pulchra fuit in anima, quia nunquã habuit malã nec vanã cogitatiõnẽ, ſecùs de nobis. Secundò pulchra in ore, quia nunquã vanè, ſeu ocioſè, vel indiſcretè locuta fuit. Nos verò nõ habem⁹ os pulchrũ. Tertiò pulchra in tota corpore, quia ſine omni defectu & negligẽtia, tẽperata in cibo & potu, diligẽs in ſeruitio Dei, ſecùs de nobis. Quare ergo dicit the. Dies purgationis Mariæ.? Iſtã quæſtionẽ declarat b. Luc. in euan. hodierno di. Dies purgationis Mariæ, ſtatim dixit, ſecun

dum legẽ Moyſi, & nõ dixit ſecundũ perſonã ſuã, quia non indiguit. Modò videamus quæ lex eſt Moyſi q̃ dedit mulieribus parentibus maſculos. Dicit enim lex, Mulier ſi ſuſcepto ſemine peperit maſculũ, immũda erit. 7. diebus, nec ingredietur in ſanctuariũ donec impleantur dies purgationis ſuæ. Leui. 12. Hoc ergo præceptũ nõ tãgebat virginẽ Mariã, quia nõ peperit ſuſcepto ſemine. Vnde quærit. S. Tho. 3. par. q. 38. ar. 4. An cõuenienter mater Dei purgãda ad templũ Dei acceſſerit. Et reſpõdet ꝙ ſic, q̃a ſicut plenitudo gratiæ à Chriſto deriuatur in matrẽ, ita decuit vt mater humilitati filij cõformaretur. Humilibus enim deus dat gratiã, vt dicitur Iaco. 4. Et ideo ſicut Chriſtus licèt legi nõ eſſet obnoxius, voluit tñ circuncíſionẽ & alia legis onera ſubire, ad oſtẽdendũ humilitatis & obediẽtiæ exemplũ, & vt approbaret legẽ, & vt calũniæ occaſionẽ Iudæis tolleret. Propter eaſdẽ rationes voluit matrẽ ſuam implere legis obſeruãtias, quibus tñ nõ erat obnoxia. Licèt enim beata virgo nullã haberet immunditiã, voluit tñ purificationis obſeruantiã implere, nõ propter indigentiã, ſed ꝓpter legis præceptũ. Et ideo ſignãter euangel. Luc. 2. dicit, ꝙ impleti ſunt dies purgationis Mariæ ſecundũ legẽ Moyſi. Ipſa enim de ſe purgatione nõ indigebat. Nã Leui. 12. dicitur, Mulier ſi ſuſcepto ſemine peperit maſculũ, immũda erit. Vbi Moyſes videtur fuiſſe locutus ad excipiendã matrẽ Dei ab immunditia, quæ nõ peperit ſuſcepto ſemine, & ideo patet ꝙ nõ obligabatur ad impletionẽ illius pręcepti, ſed voluntariæ purgationis obſeruãtiã impleuit. Sed hîc eſt quæſtio. Quare deus ordinauit iſtã legem, nunquid eſt peccatũ generare filios in ſtatu matrimoniali? Rñdetur ꝙ nõ, ſed multæ rationes aſsignantur à ſanctis doctoribus, ſed vnã ſolam ego volo declarare. Ratio illius legis eſt, q̃a oĩa præcepta legis reducũtur, & includuntur in decẽ præceptis decalogi, quæ frãguntur quadrupliciter, ſ. operatiõe, omiſsione, locutione, & cogitatione. Et quaterdecies faciũt numerũ quadragenariũ. Mulieres aũt in cõcipiẽdo, portãdo, pariendo, & nutriẽdo, iſtis quatuor modis peccãt cõtra Dei præcepta, ideo faciũt dies purgationis. Primò peccãt in operatione cõcipiendo. Nã deus ordinauit actũ generationis ad cõſeruationẽ humanæ naturæ. Et multotiens nõ mouentur ad eã niſi ſicut equus, & mulus, canis vel porcus, ſecundũ carnis ſenſualitatẽ, cũ tñ deberent habere intentionem prædicatoris, qui pręedicat vt cõuertat gẽtes ad deũ, vt paradiſus impleatur filiis Dei, ita genitores debẽt habere intentionẽ generãdi filios ꝓ paradiſo. Virgo aũt Maria nõ peccauit operatione, q̃a nõ ab homine, ſed à ſpirituſancto concepit, qui formauit illud corpus dñi noſtri Ieſu Chriſti, vt formatur granũ infra auellanam vel amigdalũ. Ideo eccleſia cãtat. Non ex virili ſemine, ſed myſtico ſpiramine verbũ Dei factũ eſt caro, fructuſq; ventris floruit. Secũdò peccant mulieres omiſsione portando, quia ſi primò faciebant pœnitentiam, ſ. ieiunia, orationes, peregrinationes,

tiones,& huiuſmodi,qñ ſunt grauidę,totũ amittũt. Et licèt ſint ſatis faſtidioſę,tñ ipſe ſe faciunt plus faſtidioſas, & magis delicatas ſe fingunt,Sed virgoMaria in hoc nõ peccauit aliquid omittẽdo,quia dicit Bernad.ꝙ erat grauida ſine grauamine,imo pręgnatus portabat eam. Sicut de nube,quæ nõ põt eleuari,ſed qñ radius ſolis tangit eã,eleuatur,& eſt magis leuis. Ita radius ſolis æterni in vtero virginis exiſtẽs. Ideo non dimittebat aliquid de ſuis deuotionib⁹, imò amplius faciebat,quẽadmodum ſacerdos, qñ portat cuſtodiã euchariſtiæ eſt deuotior. Ita virgo, quæ cuſtodia erat corporis Chriſti. Tertiò mulieres peccant locutione parturiẽdo,qñ enim ſentiunt dolores partus dicũt multa verba vana & indiſcreta. Cũ tñ deberẽt recurrere ad Chriſtum dicendo Ieſus,& ad virginẽ Mariã,quæ ſine dolore peperit,& ad ſanctos dei. Ipſarum tñ aliquę maledicunt Euã,aliæ viros,alia dicit. O ſi modò euadã, nunquã accedã ad virum. Sed virgo in hoc nõ peccauit, quia ſine dolore & miſeria peperit. Sicut radius ſolis tranſit per feneſtrã vitream ſine ruptura,imò pulchriorẽ reddit eã. Ide Eſay. Germinans germinabit,& exultabit lętabunda & laudãs. Gloria Libani data eſt ei,decor Carmeli & Zaron. Eſa.35. Quartò mulieres peccãt cogitatione nutriẽdo. Cogitãt enim, Modò habeo hęredem,modò ſum dña,cũ tñ in magno timore dicere deberent. O dñe,dediſti mihi filiũ, quid ſcio modò quid erit de filio meo, an erit malus homo taliter,vt me interficiat,vel quid faciat aliquod malũ vt ſit ſuſpẽſus,&finaliter dãmatus? Sed virgo in hoc nõ peccauit, ſciebat enim ſcripturas. Ideo qñ in partu ipſa vidit mirabilia quæ facta fuerunt,cogitabat ſuã paſſionẽ. Ideo dicit b. Lucas, Maria aũt cõſeruabat oĩa verba hæc,conferẽs in corde ſuo. Luc.2. Qñ vidit puerũ Ieſum natum, & nudũ,cogitauit in corde ſuo di. O ve,ſic filius me⁹ erit nudus in cruce. Deinde pãnis eum inuoluit, cogitãs ꝙ ſic eius corpus inuoluerẽt ſyndone in eius ſepultura. Deinde poſuit eum in pręſepio in medio duorum aĩalium,cogitãs ꝙ ſic ſuſpenderetur in medio duorum latronum. Patet ergo ꝙ virgo Maria nullo modo peccauit, nec cõcipiendo operatione, nec portando omiſsione,nec pariendo locutione, nec nutriendo cogitatione,tñ voluit humiliari ad ſeruandum legem Moyſi,ac ſi eſſet immunda,& peccatrix vt cæterę mulieres. Rectè dicit Bernard.ꝙ fuit ſimilis filio ſuo, qui voluit circunciſionem recipere, ad quam nõ tenebatur,quia dabatur,in ſignum pecccati,vt ſcinduntur aures latroni in ſignum furti. Ita virgo voluit ſeruare iſtam legẽ, ad quam non tenebatur. Dicatur practicè hic & probabiliter quõ fuit ab ea lex iſta ſeruata,quia in 40.die à natiuitate filij ſui,vt eſt dies hodierna,venit ad templum dñi, in quo ſeorſum ſtabant mulieres generoſæ & diuites, & ſeorſum ſimplices,& pauperes,et ſeorſum virgines. Et iſte mos hodie à Iudæis ſeruatur. Virgo autem Maria in ingreſſu templi reſpexit, cogitans quibus ſe aſſociaret, quia licèt eſſet generoſa & nobi-

lis de genere Dauid, tamē erat pauper & ſimpliciter induta, quia totũ patrimonium dedit amore dei, et totum aurũ ꝙ ſibi obtulerunt reges oriētis, & volebat viuere manibus proprijs. Ideo ſi iunxiſſet ſe mulieribus diuitibus, potuiſſent ſibi dicere, Vadatis in locũ veſtrum. Benedictus deus, vxor vnius pauperis carpentarij vult ſe nobis ſociare &c. Si cũ virginibus, licèt fuiſſet virgo, dixiſſent ſibi, Et vos quæ habetis virum & filiũ venitis nobiſcum? & vnde hoc &c. Ideo poſuit ſe cum ſimplicibus & pauperibus mulieribus. Et fuit cōpleta quędã prophetia quã prædixit ſpirituſſanctus per os Salomonis dicens, Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea, ſupple eſt, inter filias. Can. 2. Habemus hic exēplum humilitatis, & tamē modò quilibet ſe ingerit, quia quilibet vult eſſe in capite in conuiuijs &c. Et ideo virgo Maria regina paradiſi poſuit ſe retrò. Ideo dixit Maria, Quia reſpexit humilitatē ancillę ſuæ &c. Non dicit charitatē, nec virginitatē. Ecce enim ex hoc beatã me dicēt omnes generationes. Et hæc fuit prima humilitas quã hodie fecit in impletione legis. Item nota aliã magnã humilitatē in virgine Maria, quia dicit euãgelium hodiernum, vt facerēt ſecundum cōſuetudinē legis pro eo. Cōſuetudo enim legis erat, vt patet Leu. 12. quòd quando poſt partum in 40. die mulier veniebat ad tēplum, flexis genibus corã ſacerdote dicebat, Ecce oblationē, offeratis pro me ſacrificiũ, vt deus remittat mihi peccata quæ cōmiſi, cōcipiendo, portãdo, pariendo, & nutriēdo. Sacerdos autē recepta oblatione, et facto ſacrificio, dabat mulieri benedictionē, & recedebat mulier. Iſtã cōſuetudinē voluit virgo Maria hodie ſeruare, veniens in templo, dicens ſacerdoti, nō Symeoni, quia nō legitur ipſum fuiſſe ſacerdotē, ſed hoīem ſanctum. Hodie eſt quadrageſima dies ꝙ peperit iſtũ filiũ, & octaua die fuit circuncisus, & vocatus fuit Ieſus, & dedit ſibi oblationem par turturum, aut duos pullos columbarũ, dicens vt oraret pro ea. O maxima humilitas, ſanctiſsima dicebat peccatori, Orate pro me. Et ſacerdos nō cognoſcebat eã, melius cognoſcebat eã Eſa. dicens, Ecce virgo cōcipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel. Eſa. 7. Tunc fuit cōpleta prophetia Salomonis dicētis in perſona virginis, Nigra ſum, ſed formoſa filiæ Hieruſalē &c. Nolite me conſiderare ꝙ fuſca ſim, quia decolorauit me ſol. Can. 1. Virgo erat nigra oculis ignaris eã nō cognoſcentibus, ſed erat formoſa angelis dei. Nolite me conſiderare, ſupple deſpiciendo, quia decolorauit me ſol, quia ardor diuini amoris ſic humiliari faciebat, ſup. incendendo. Ideo poteſt nobis dicere illud Matth. 11. Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meũ leue. Quantum ad ſecundum punctum, tunc hoc feſtum tangit dñm noſtrum Ieſum Chriſtum. Intitulatur enim dies præſentationis Ieſu Chriſti. Nō intelligatis quòd Chriſtus indigeret præſentatione, quia nunquam fuit elongatus à deo patre, nec vnquam fuit abſens, imo

ſicut

ſicut ſol mittit ad nos ſuum radium, & tamen ſemper eſt cum ſole, ita de Chriſto. Nos autem peccatis elongamur à deo, ideo indigemus præſentatione. Chriſtus autem ſemper fuit præſens patri, etiam in vtero virginis exiſtens de die, & etiam de nocte. Ideo dicebat pater ad eum, Tu fili ſemper mecum es. Luc.15. Licèt miſerim te in mundum ad illuminãdum in fide euãgelica, calefaciendum in amore dei, & fructificãdum in bonis operibus. Ideo hodierna Chriſti pręſentatio nõ fuit neceſsitatis, ſed humilitatis, ſicut virginis matris purgatio. Voluit enim Chriſtus ſeruare legem præſentationis, vt dicit ſanctus Tho.3.par.quæſt.37.articul.3. vbi ſic dicit, quòd Chriſtus voluit ſub lege fieri, vt eos qui ſub lege erant, redimeret, & vt iuſtificatio legis in ſuis membris ſpiritualiter adimpleretur. Et in ſolutione ad tertium dicit quòd propter hoc ipſum etiã voluit legales hoſtias pro ſe offerri, qui erat vera hoſtia, vt figura veritati congueret, & per veritatem figura approbaretur. Et illud dictũ eſt cõtra illos qui deum legis negant à Chriſto fuiſſe in euangelio prædicatum. Non enim putandum eſt, vt Origenes dicit, quòd filium ſuum bonus deus ſub lege naſci fecerit, quam ipſe non dederat. Hæc ille ibidem. Vnde vt ex corpore iſtius articuli tertij, & ex ſolutionibus argumentorum colligitur, Chriſtus voluit in templo hodie præſentari propter quatuor. Primò propter legis impletionem. Et hoc tangit doctor ibidem in corpore articuli, vbi dicit ſic, De prole nata duplex præceptũ in lege traditur. Vnum quidẽ generale quo ad omnes, vt ſcilicet cõpletis diebus purgationis matris offerretur ſacrificium pro filio ſiue pro filia, vt habetur Leu.12. Et hoc quidem ſacrificium erat, & ad expirationem peccati, in quo proles erat cõcepta & nata, & etiã ad cõſecrationem quandam ipſius, quia primò præſentabatur in templo, & ideo aliquid offerebatur in holocauſtum, & aliquid pro peccato. Aliud autem præceptum erat ſpeciale in lege de primogenitis, tã in hominibus quã in iumentis. Sibi enim deputauerat omne primogenitum filiorum Iſraël pro eo quod ad liberationem populi Iſraël percuſſerat primogenita Aegypti ab homine vſq; ad pecus, primogenitis filiorum Iſraël reſeruatis. Et hoc mandatum ponitur Exod.13. In quo etiam refigurabatur Chriſtus qui eſt primogenitus in multis fratribus, vt dicitur ad Rom.8. Quia igitur Chriſtus ex muliere natus erat quaſi primogenitus, ideo voluit fieri ſub lege, & in templo offerri & præſentari. Et hæc duo circa Chriſtum Lucas oſtendit obſeruata. Primò quidem id quod pertinet ad primogenitos, cùm dicit, Tulerunt illum in Hieruſalem, vt ſiſterent eũ domino ſicut ſcriptum eſt in lege dñi, quia omne maſculinum ad aperiens vuluã, ſanctum dño vocabitur. Secundò illud quod pertinet cõmuniter ad omnes, cùm dicit, vt darent hoſtiam, ſecundum quod dictum erat in lege domini, par turturum, aut duos pullos columbarũ. Secundò voluit Chriſtus in tẽplo offerri propter

templi ſanctificationẽ. Et hoc tãgit ibidẽ doctor in ſolu.ad primum vbi dicit ſic, Sicut dicit Gre. Nazanſenus illud legis preceptũ. Sanctifica mihi omne primogenitũ, quod aperit vuluã in filijs Iſraël. Exod. 13. In ſolo deo incarnato ſingulariter, & ab alijs differẽter impleri videtur. Ipſe nanq; ſolus ineffabiliter conceptus, ac incõprehenſibiliter editus, virginalẽ vterum aperuit, nõ antea cõnubio reſeratum, cõſeruans etiã poſt partũ inuiolabiliter ſignaculum caſtitatis. Vnde cũ dicit, Adaperiens vuluam, deſignat quòd nihil antea intrauerat vel exiuerat. Per hoc etiã quod dicitur maſculinũ, ſignificatur quia nihil de fœminietate culpæ portauit. Singulariter etiã ſanct⁹ dicitur, quia terrenæ contagia corruptelę immaculati partus nouitate nõ ſenſit, ideo nõ indigebat ſanctificari in tẽplo, ſed potius tẽplum debebat ſanctiſicari per ipſum, quia erat et eſt ſanctus ſanctorũ. Vnde Aggei. Adhuc vnum modicũ, & ego mouebo cælũ, & terrã, mare, & aridam. Et mouebo cælũ & terram, & veniet deſideratus cunctis gentibus, &c. Magna erit gloria domus iſtius nouiſsimę, pluſquã primæ, ad Mal. 3. dicitur, Statim veniet ad tẽplum ſuum dominator quẽ vos quæritis, & angelus teſtamenti quẽ vos vultis &c. Tertiò voluit Chriſtus in templo offerri propter noſtram inſtructionẽ, vt doctor ibidem tangit ad ſecundũ, quia ſicut dei filius non propter ſeipſum factus eſt homo, & circuncifus in carne, ſed vt nos per gratiã faceret deos, & vt ſpiritualiter circuncidamur, ſi propter nos ſiſtimur dño, vt diſcamus deo pręſentare noſipſos. Et hoc poſt circuncifionẽ eius factum eſt, vt oſtẽdat neminẽ niſi circunciſum vitijs dignũ eſſe diuinis conſpectibus. Quartò voluit in tẽplo offerri propter myſticam ſignificationẽ, vt ibidem doctor tangit ad quartum. Nam Leu. 12. pręcipitur, vt illi qui poſſent offerrent agnum ſimul, & turturẽ, ſiue columbam pro filio aut filia, qui verò non ſufficerent ad offerendum agnum, offerrent duos turtures, aut duos pullos columbarũ. Chriſtus ergo cùm diues eſſet, propter nos egenus factus eſt, vt illius inopia diuites eſſemus. vt dicitur. 2. Cor. 8. Pro ſe itaq; pauperem hoſtiam offerri voluit, ſicut & in natiuitate pannis inuoluitur, reclinatur in præſepio. Nihilominus tamẽ huiuſmodi aues figuræ congruunt. Turtur enim, quia eſt animal & auis loquax, prædicationem & confeſsionem fidei importat, quia verò eſt animal caſtum, ſignat caſtitatem, quia verò eſt animal ſolitarium, ſignificat contemplationem. Columba verò eſt animal ſimplex, & manſuetum, & ſignat manſuetudinẽ & ſimplicitatem. Eſt autem animal gregale, vnde ſignificat vitam actiuam, & huius hoſtia ſignificat perfectionem Chriſti, & membrorum eius, vtrunq; autẽ propter conſuetudinẽ gemendi præſentes ſanctorum luctus deſignat. Sed turtur, quæ eſt ſolitaria, ſignificat orationum lachrymas. Columba verò quę eſt gregalis, ſignificat publicas orationes eccleſiæ. Vtrunq; autem animal duplicatum offerebatur, vt ſanctitas nõ ſolũ ſit in anima, ſed

Circuncifio ſpiritualis.

Columbarũ & turturum proprietates.

etiam

etiam in corpore. Hæc ſanctus Tho. ibidem. Et propter hæc quatuor Chriſtus voluit in templo præſentari. Tamen etiam ex dictis patet ratio literalis, quare Chriſtus ſibi præſeruauerat omne primogenitum. Sed ratio moralis eſt iſta. Sicut enim inter virum & vxorem fit matrimonium ad proles generandas, ita inter ſpiritum & carnē eſt quaſi matrimonialis coniunctio ad generandum proles, ſcilicet actus virtuoſos, & opera meritoria, quia caro ſine ſpiritu nihil valet. Nam ſpiritus mouet carnem ad opera virtutum & meritorum exercenda, quę proles dicuntur. Vnde dicit Dauid, Filij tui ſicut nouel. oliua. in cir. menſæ tuæ. De iſtis filijs. ſ. actibus virtuoſis deus vult primogenitum ſibi offerri. Sed quis eſt ille primogenitus? Regula eſt philoſophiæ, ꝙ illud quod eſt vltimum in executione, eſt primum in intentione erga deum. Verbi gratia. Si quæratur, Quare hodie veniſtis ad miſſam, quę fuit veſtra prima intentio? Si dicitis propter honorē dei et virginis, & ex ordinatiōe eccleſiæ, tunc bene ſtatis in cōſciētia, quia intētio veſtra bona eſt, quia ꝓpter deum veniſtis. Si verò dicitis, Veni in eccleſiā vt videā tantū mulieres &c. tū primogenitū offertis diabolo, et nō deo, quia veſtra intentio mala eſt. Idē de eleemoſyna, ſi datis eā intentione vanæ gloriæ, vel huiuſmodi, primogenitus datur diabolo. Si autē datur vt deus faciat vobis eleemoſynā, de gratia quā ab eo petitis, quando anima veſtra veniet ad portā paradiſi, pulſans & petens eleemoſynā, ꝙ deus vobis faciat eleemoſynā, tunc offertur primogenitus deo. Ideo in quolibet opere virtuoſo quæratis in vos cui datur & offertur primogenitus, ne meritū perdatur ex mala intētione q̄a nihil valet opus virtuoſum mala intētione factū, & multa & magna opera virtuoſa perduntur ex mala intētione facta, quia primogenitus nō offertur deo. Ecce quare deus præcipit ſibi offerri primogenita. Ideo dicit apoſtolus, Siue ergo manducatis, ſiue bibitis, ſiue aliud quid facitis, oīa in gloriā dei facite. 1. Cor. 10. Ideo dn̄s noſter Ieſus Chriſtus vt primogenitus & vnigenitus virginis Mariæ, voluit in tēplo præſentari deo patri, & in manibus ſacerdotis offerri. Et quinq; ſiclis, quaſi quinq; regalibus argenti, redimi iuxta legē, quæ habetur Nu. 18. vbi dicit, Quicquid primū erumpet à vulua cunctæ carnis, quā offerant dn̄o ſiue ex hoībus ſiue ex pecoribus fuerit, tui iuris erit. Ita duntaxat vt pro hoīs primogenito pretiū accipias, & facias redimi quinq; ſiclis, qui viginti obolos habet. Et ſic niſi redimeretur, erat ſacerdotis, & ſeruiebat in tēplo. Dicatur practica præſentationis. Virgo enim Maria obtulit filiū ſuū Chriſtū in manibus ſacerdotis, & ille obtulit eū dn̄o. O q̄ fatuus ſacerdos, ſi cognouiſſet eū, ipſum adoraſſet. Deinde voluit eū retinere ſacerdos, vidēs virginē matrē pauperē. Et ait virgo, Nō retineatis eū. Ecce quinq; ſiclos habeo. Hoc paulatī cōgregauit, & recepit à labore ſuo proprio, fortè minus comedēs vt filiū ſuum redimeret. Et aperuit burſam nō de auro vel ſerico, & ſoluit q̄nq; ſiclos ſecūdū legis cōſuetudinem.

Quare deus volebat ſibi offerri primogenita ex legis mādato.

tudinem. Queſtio eſt hîc, Quare Chriſtus voluit redimi quinq; ſiclis, cùm eſſet mũdi redemptor, & hac de cauſa fuerit miſſus à deo patre? Nota duas ad hoc reſpõſiones, vnã allegoricã, aliã moralẽ. Allegorica eſt iſta. Voluit enim quinq; ſiclis redimi, queẽadmodũ ipſe redẽpturus erat mundũ quinq; principalibus plagis, in quibus cõſiſtit tota noſtra redẽptio. ſ. circũciſione, fuga in Egyptum, flagellatione, coronatione, & crucifixione. Ideo Dauid, Apud dominũ miſericordia, et copioſa apud eũ redẽptio. Secũda ratio eſt moralis, dãs nobis exẽplum, vt qñ homo eſt venditus diabolo ex peccato, quia peccare mortaliter eſt ſeipſum vẽdere diabolo. Verbi gratia. Qui facit põpam & vanitatẽ, pretio ſuperbię ſtatim vẽdit ſe diabolo. Auarus recipiẽs vſuram & pretiũ quo vẽditur diabolo, & etiã per furtũ, rapinã, & ſic de alijs ſpeciebus auaritiæ. Luxurioſus illa delectatione dat ſuã animã diabolo. Idẽ de alijs peccatis. Ideo oportet redimi quinq; ſiclis, ſi volumus ſaluari. ſ. operibus pœnitẽtię. Primũ eſt cõtritio, cũ propoſito nõ redeũdi ad peccata. Secundũ eſt oris confeſsio. Tertium corporis afflictio. Quartũ debitorũ reſtitutio. Quintũ iniuriarũ remiſsio. Et verificatur illud ſacrę ſcripturę verbũ, Eſt qui multa redimat modico pretio, reſtituẽs ea in ſeptuplũ. Eccl. 20. Quantũ ad tertiũ, hoc feſtũ in quantũ tangit ſanctũ Symeonẽ, dicitur dies obuiationis Symeonis. Dicatur practica. Nã tunc tẽporis quãdo virgo peperit filiũ ſuũ, omnes Iudæi apti & in lege eruditi ꝓ certo habebãt ꝙ Meſsias erat natus, quia videbãt tẽpus in ꝓphetis aſsignatũ, & cõpletum, ſed nõ cognoſcebãt eum. Et ꝓpter hoc dicit Ioannes Baptiſta, Medius veſtrum ſtetit quẽ vos neſcitis. Io. 1. Ideo multi orabãt vt oſtenderet ſe eis, ſingulariter ſanctus Symeõ et iuſtus. Et reſpõſum accepit Symeõ à ſpirituſancto, nõ viſurũ ſe mortẽ niſi videret Chriſtũ dñi. Et ſciens illã ꝓphetiam, Statim veniet ad tẽplum ſanctum ſuum dominator quẽ vos quęritis, & angelus teſtamẽti quẽ vos vultis. Mala. 3. Propter hoc quolibet die veniebat ad tẽplum. Et quãdo videbat aliquã mulierẽ portãtem ꝓlẽ, ipſe petebat, Eſt ne filius an filia? & ſpirituſſanctus nihil ſibi dicebat, vſq; in hodiernũ diem in quo ſibi dixit, Hodie obuiabis in tẽplo Meſſiæ regi, ipſumq; videbis. Ideo poſt ſomnũ bene mane ſurrexit, & iuit ad templũ, mundãs ipſum, & ornãs, quia quãdo rex debet intrare domũ, debet domus ornari. Ideo cãtat eccleſia, Adorna thalamum tuum Syõ, & ſuſcipe regẽ Chriſtũ, et cum magna deuotione expectabat videre eũ. Secùs de ſacerdote, qui expectabat eum vt acciperet poti⁹ oblationes, & haberet turturem et columbã. Omnes enim quæ ſua ſunt quærunt, nõ quæ Ieſu Chriſti. ad Philip. 2. Nã tres cõditiones perſonarum ſunt, quæ nõ attẽdiantur de quibuſdã negocijs. Primò de ludo pueri. Secundò mulieres de chorizatione. Tertiò ſacerdotes de offertorio. Sed de illis quæ ſunt Ieſu Chriſti, ſtatim attẽdiãtur. Cũ autem virgo cũ Ioſeph intrauit tẽplum, ſpirituſſanctus dixit Symeoni, Symeon

meō iſta eſt mater eius, & filius eius eſt rex & Meſsias in lege ꝓmiſſus. Statim ſenex flens prę gaudio adorauit eum, & ipſum recipiēs in vlnas ſuas incœpit cantare vnam cantilenam pulchram quatuor verſuum, Nunc dimittis ſeruum tuum domine ſecūdum verbum tuum in pace &c. Ecce diem obuiationis Symeonis. Ideo hodie cantat eccleſia, Cùm inducerent puerum Ieſum parentes, accepit eum Symeō in vlnas ſuas, & dixit, Nunc dimittis ſeruum tuum domine ſecūdum verbum tuum in pace, Quæritur quare ſanctus Symeon accepit eum in vlnis ſuis, quia hoc non fuerat ſibi à ſpiritu ſancto promiſſum, ſed promiſſum fuit ſibi ꝙ non moreretur niſi prius videret Chriſtum domini. Vnde ergo tanta præſumptio quòd ipſum accepit? Reſpondeo quòd ad ſaluationē noſtram non ſufficit videre Chriſtum per fidem, ſed ipſum recipere oportet in manibus per bona opera. Ideò Mar. vlt. Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit. Diceret aliquis, Ego habeo iſtos oculos animæ. ſ. dextrum credendo Chriſti diuinitatem, & ſiniſtrum Chriſti humanitatem. Sic videtur Chriſtus à nobis in via, quid ergo oportet me aliud facere? Dico ſicut Symeon, ꝙ accipiatur Chriſtus in manibus per bona opera. Quid ꝓderit fratres mei, ſi fidē quis dicat ſe habere, opera autem nō habeat? Nunquid poterit fides ſaluare eum? Fides ſine operibus mortua eſt. Iaco. 2. In ſignum huius portamus cādelas accenſas in manu, quæ ſignificant tria quæ ſunt in Chriſto. Cera mollis ſignat carnem Chriſti, q̄ habuit paſsibilem, quę liquefacta fuit in paſsione. Ellychnium album ſignat animā Chriſti puriſsimam. Lumen verò ſignat Chriſti diuinitatem immenſam. Nō enim ſufficit videre lumen in altari, nec Chriſtum per fidem, ſed manibus per bona opera ipſum recipere. Ideo apoſtolus, Glorificate & portate deum in corpore veſtro. 1. ad Corint. 6. Tunc enim portatur Chriſtus à nobis quando eius amore vitamus peccata. Deo gratias.

De ſancto Blaſio *Sermo.*

G*Ranum frumenti cadens in terram mortuum.* Verbum iſtud habetur Ioan. 12. Sicut tota ſolennitas hodierna eſt beati Blaſij epiſcopi & martyris glorioſiſsimi, ita erit & ſermo maximè, quia eius bona vita ſunt multæ virtutes & exempla, de quibus poterimus recipere bonam inſtructionem pro bono vitę noſtræ regimine. Sed prius ſalutetur virgo Maria &c. Iſtud thema eſt reſpōſio ad quęſtionem quęrentem per aliquē ignorantē, Quis fuit iſte ſanctus Blaſius, & cuius cōditionis? Reſpōdet thema, Granū frumēti cadens in terrā &c. Verba ſunt figuratiua, ſecretè iudicātia virtutes & excellentias iuxta quinq; verba thematis.

Prima virtus eſt humilitas virtuoſa, quia granum & non palea.
Secunda eſt ſublimitas gratioſa, quia frumenti & non hordei.
Tertia eſt aduerſitas rigoroſa, quia cadens, ſcilicet de dignitate.

Quarta

Quarta eſt acerbitas doloroſa, quia in terram, ſcilicet per tormẽta.

Quinta eſt fœlicitas pretioſa vel glorioſa, quia mortuum.

Quantum ad primam, dico quòd vna virtus magna, & excellentia vna beati Blaſij fuit humilitas virtuoſa. Licèt enim eſſet plenus virtutibus, tamen eas conſeruabat in burſa humilitatis, aliâs enim perderentur. Qui virtutem ſine humilitate congregat, quaſi puluerem in ventum portat. Nota hîc duplicem humilitatem.

Prima eſt virtuoſa.

Secunda eſt vitioſa.

Virtuoſa eſt, quãdo homo ex vna parte cogitat dei immenſitatem, & eius potentiã infinitam. Ex alia ꝓpriam ſui paruitatẽ & defectus, & ſic cor humiliatur. Et talis humilitas, quæ eſt reſpectu dei, eſt virtuoſa, et multum placet deo, quia iſto modo creatura nihil ſe reputat, nec præſumit de ſe: Iſtam laudat beatus Iacobus dicens. Humiliamini in conſpectu domini, nõ dicit hominũ, & exaltabit vos. Iac. 4. Secunda humilitas eſt vitioſa, quãdo quis in conſpectu hominũ humiliatur, & tamen intus habet cor inflatum, vt venter mulieris grauidę, & coram hominibus faciũt vt hypocritę. De illis dicit ſcriptura ſancta, Eſt qui nequiter ſe humiliat, & interiora eius plena ſunt dolo. Ecc. 19. Humilitas autem b. Blaſij fuit virtuoſa, quia humiliabatur in conſpectu domini, abſcondebat enim ſua opera, vt vitaret vanam gloriam. Pernoctabat enim orando, & contemplando, & ſecretè tenebat lectum pœnitentiæ, & portabat cilicium, & extra ibat honeſtè indutus, ieiunabat, & quantum poterat ex humilitate, abſcondebat ſuam ſanctitatem, ſed deus exaltauit eum. Auctoritas. Humiliamini ſub potenti manu dei, vt vos exaltet in tempore viſitationis. 1. Pet. 5. Item humiliamini in conſpectu domini, & exaltabit vos. Iaco. 4. &c. quia Deus vult eam manifeſtare ad gloriam dei, & bonum exẽplum hominum. Not. ſuper illo verbo, Non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita, dicit gl. Augu. i. perſona ſuper ingentem vitam, ſecùs de hypocritis, qui appetunt videri & laudari, & fictè faciunt multa opera, & tales vt fumus tranſeunt totaliter, et non habent fundamentum in deo, quia dicit ſcriptura, Gaudium hypocritę ad inſtar puncti. Iob. 20. Humilitas virtuoſa b. Blaſij notatur cùm dicit, granum. Nam palea ſignat ſuperbos. Ratio, quia plures ſunt eorum ꝗ humilium. Secundò etiam, quia palea eſt vana, & leuis, & ſemper eminet, granũ verò paruum, & ſemper ſubijcitur, ſic humilis &c. Iuxta hoc dicit ſcriptura, ꝙ futurum eſt, ſcilicet pſona ſancta ſeminans, ſcilicet in hoc mundo, ſed nudum granũ, ſcilicet à vanitatibus. Ecce humilitas 1. Cor. 15. Deꝰ autem dat illi &c. Quantomagis b. Blaſius abſcondebat ſuam ſanctitatem, tãto magis publicabatur in miraculis quę faciebat. Dicatur quomodo erat de ciuitate Cappadocię &c. Et dicatur miraculum de puero curato filio viduę, in cuiꝰ gutture ſpina piſcis trãſuerſa ipſum ſuffocauit

focauit

ſocauit vel ſuffocabat &c. Chriſtus verò conceſsit ſanitatẽ pro illo, et ꝓ omnibus qui de malo gutture ipſum inuocarent. Ex hoc hodie benedicitur in honorẽ b. Blaſij panis, vinum, & huiuſmodi, & verificatur illud in beato Blaſio. Luc. 18. Omnis qui ſe humiliat, exaltabitur. Not. qui ſe humiliat. ſ. de humilitate vera, exaltabitur. Dico ſecundò ꝙ ſecunda virtus eſt ſublimitas gratioſa. ſ. in dignitate, quia fuit epiſcopus ciuitatis Sebaſtę, ideo dicitur frumenti, quia. ſ. inter alia grana eſt melius. Ideo prælati, qui in populo ſunt maiores & nobiliores, ſignificantur per frumentum. Zach. 9. Quid bonũ eius. ſ. populi Chriſtiani, & quid pulchrum eius, niſi frumentum electorum. i. prælatorum. Et quia b. Blaſius fuit epiſcopus, ideo dicitur, frumenti. Dicatur quomodo fuit electus non ſolùm à canonicis, ſed etiam ab omnibus laicis Sebaſtę orantibus &c. Et ſubitò inſpirauit deus in cordibus. ſ. talium omnium, vt peterent Blaſium in epiſcopũ alta voce. Ipſo autem contradicente omnino fuit electus, et flens aſſumpſit. Ratio, quare ipſe flebat? quia in iudicio epiſcopi habẽt reddere rationem non ſolùm de ſuis proprijs animabus, ſed etiam de omnibus ſibi commiſsis. Ideo dicit ſcriptura: Iudicium duriſsimũ in his qui præſunt, fiet. Exiguo enim conceditur miſericordia, potentes enim potenter tormenta patientur Sap. 6. Nota iudicium duriſsimum. Tria enim iudicia fiunt ꝑlato. Primum eſt qũo intrauit dignitatẽ. Vtrũ per portam, quãdo. ſ. ſine ſcitu eligitur, vel papa ꝓuidet ſine ſui vel ſuorum requiſitione. Si verò aliter intrat, fur eſt & latro, nec poteſt ſaluari niſi renũtiet. Vnde ſcriptura de hoc dicit, Amẽ amen dico vobis, qui non intrat ꝑ oſtium in ouile ouiũ, ſed aſcendit aliũde, ſcilicet per literas vel per preces armatas, vel per dona &c. ille fur eſt & latro. Io. 10. O durum iudiciũ fiet ei. Secundum erit durius iudicium, ꝙ ei fiet. ſ. qũo vixit poſtquam intrauit, & quomodo redditus expendit, quia tres partes debet facere de eis, vnam ꝓ ſe, ſecundam pro ſua familia, tertiam pro pauperibus. Tertium erit, ſcilicet iudicium duriſsimum, ꝙ fiet ei quando reddet cõputum de animabus damnatis ex ſua negligentia. Nã cuilibet tali dicitur Ezech. 33. Speculatorem te dedi domui Iſraël. Audiẽs ergo ex ore meo ſermonem, annunciabis eis ex me. Si me dicente ad impium, impie morte morieris, non fueris locutus vt ſe cuſtodiat impius à via ſua, ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem annunciante te ad impium vt à vijs ſuis conuertatur, & non fuerit conuerſus, ipſe in iniquitate ſua morietur, porrò tu autem animam tuã liberaſti. Iam videtis quomodo & qualiter curatur de animabus, quia parũ. Ecce quare dicit, Iudiciũ duriſsimũ &c. Iſta cõſiderantes antiqui ſancti, cum maximo timore accipiebãt onus epiſcopatus, & cõtradicebãt, quouſq; ſciebãt dei voluntatẽ, & tunc confitendo de auxilio diuino accipiebãt. Dicatur qũo b. Blaſius factus epiſcopis nõ mutauit ſtatũ ſuũ, vt faciunt multi mali, ſta-

Triplex iudicium per prælatum.

tim enim faciunt vanitates in familia nimis magna, in equis & põpis, dicẽdo, Honores mutãt mores. ſ. in malis, & in bonis nõ eſt verũ. Et quia beatus Blaſius nõ dimiſit ſuũ ſtatum, ergo nec deus abſtulit ſibi gratiã miraculorũ, imò augmentauit eã, quia nõ ſolũ curabat homines, ſed etiã animalia fœrociſsima, quę etiam ſibi obediebãt. Dicatur miraculũ de muliere paupercula, habente vnicũ porcellũ, qui à lupo fuit captus, quę cũ maxima feſtinatione accurrit ad beatũ Blaſium, vt præciperet lupo vt reſtitueret ſibi porcũ quẽ emerat &c. Quod & fecit. Statim enim viuũ præſtitit ſibi lupus. Modò cogitate hîc duo diligẽter. Primò virtutẽ beati Blaſij. Secũdò duritiã noſtrã. Virtus enim erat beati Blaſij, quia mouit cor lupi ferociſsimi ad reſtituendũ carnes quas tantũ ipſe diligit, obediẽdo beato Blaſio, quia erat amicus dei, & deo obediẽs. Sic etiã fuit in primo ſtatu, quòd quãdiu Adã fuit deo obediẽs, animalia obedierũt ei. Secũdò cõſiderate duritiã noſtrã. Lupus enim rapax ad præceptũ beati Blaſij reſtituit furtũ, & tu fur, latro, nõ ex præcepto Blaſij, ſed dei, nõ vis reſtituere furtũ ſeu vſurã, peiores ſumus q̃ beſtię. O quot vſurarij ſunt qui mutuant decẽ florenos, & ponitur in inſtrumẽto quòd ſunt 12. vel emũt minores ꝑ pretio parato, vel vendunt in plus ꝓpter pretium ſperatũ, vel ſuper poſſeſsiones, accõmodant pecuniã, & interim recipiũt fructus, vel recipiunt à cõmunitate &c. vel retinẽt ſibi ſolidatã ſeruorũ, vel bona eccleſiæ, vt decimas, vel primitias, vel bona defunctorum, tales nõ poſſunt ſaluari niſi reſtituant, nõ enim dimittitur peccatũ, niſi reſtituatur ablatum. Regula eſt iuriſtarũ. 14. q. 6. Si res. & itẽ theologorũ, & eſt Auguſtini originaliter. Hîc poteris dicere contra ipſos vſurarios. Dico tertiò quòd tertia virtus eſt aduerſitas rigoroſa cũ dicitur cadens &c. ſ. de dignitate epiſcopali. Cùm enim fuiſſet diu in ſuo epiſcopatu, venit aduerſitas contra Chriſtianos, vel ꝙ abnegarẽt fidem Chriſti, vel quòd morerẽtur, Propter quod b. Blaſius fuit depoſitus & exul à ſuo epiſcopatu à præfecto, & iuit in deſertum vbi in quodam monte et in quadam ſpelunca vixit in maxima pœnitentia. Ecce quomodo poteſt dici cádens. Et poterat dicere cum Dauid, Impulſus euerſus ſum vt caderem & dominus ſuſcepit me. ſ. de deſerto. Et quia in tãta aduerſitate noluit eum deſerere, nec deus ipſum deſeruit. Nam cùm eſſet in deſerto, nec haberet ad comedendũ, confidens in deo dixit, Oculi omnium in te ſperãtium domine &c. dicẽs ſuas horas deuotè acſi fuiſſet in ciuitate, & hora prãdij exibat ſpeluncã. Et dicit hiſtoria quòd volucres veniebãt ad eum portantes ei cibũ de illo quod ipſe aues comedebãt. Portabãt enim ſibi hora prãdij. ſ. hora nona veniebãt quinquaginta vel cẽtum colũbi cũ granis tritici. Itẽ tornellus cũ oliuo in roſtro. Itẽ corui portabãt ficus nouas. Itẽ falcones veniebãt cũ perdicibus. Et Btũs Blaſius dicebat verſum & omnes aues erant in circuitu. Nota quòd null⁹ epiſcop⁹ nec rex habet tot ſeruitores, et comedebat illud

illud quod placebat,non carnes. Et pòſt diuidebat eis cibum præcipiens eis ꝙ non litigarent. Dicatur quomodo eſt confitendũ de Deo. Qui enim bene ſeruiunt Deo, non oportet eos timere ꝙ eis deficiat. Non dicat ergo religioſus. O miſer vnde habebo aliã cappã,quando iſta erit rupta &c. Seruiatis Deo diligenter, quia nihil vobis deficiet. Nunquid dicit ipſe deus Ieſus Chriſtus.ſ. Primùm quærite regnum Dei & iuſtitiam eius,& hæc omnia adiicientur vobis, Mat.6. Idem de clericis & laicis. Sed modò talis eſt vita multorũ ꝙ mirum eſt, quomodo inueniunt aquam in fontibus,quia non ſunt digni. Sed de illis qui ſeruiunt Deo dicit Chriſtus. Nolite ſoliciti eſſe dicentes quid mãducabimus aut quid bibem⁹, aut quo operiemur,ſcit enim pater quia his omnibus indigetis. Matt.6. Itẽ non ſolũ aues, ſed etiam animalia vt leones, vrſi, lupi, ſi aliquando infirmabãtur quòd habebant aliquid in gutture &c. vel ſpinam, veniebant ad eum oſtendentes ei vulnera, qui curabat ea in nomine Ieſu, cum ſigno crucis facto ſuper plagam dicens. Decetero caueatis, nulli noceatis, quia ex malicia veſtra & ex culpa euenit vobis hoc malum, vel ſimilia verba. Nota hic quòd animalia irrationalia pro ſanitate obtinenda recurrebant ad ipſum, & vos ad quem recurritis? ad diabolum, quia ad diuinos vel ſortilegos. Si dicatur. Hoc facimus, quia non habemus medicos, apothecarios nec medicinas &c. Dicatur de virtute huius nominis Ieſus. Iuxta illud, homines & iumenta ſaluabis domine quemadmodum multiplicaſti miſericordiam tuã deus. pſal.35. Ideo Dauid, Beatus vir cuius eſt nomen domini ſpes eius, & non reſpexit in vanitates & inſanias falſas. pſal.39. Quarta virtus eſt acerbitas doloroſa ſ. multorũ tormentorum, quod innuitur cũ dicitur, in terrã, quia de deſerto ductus fuit ad terram ſuã vt ibi per martyrium coronã gloriæ acquireret. Eſa.22. Coronans coronabit te in tribulatione quaſi pilum mittet te in terram latam & ſpacioſam. i. de tormento in tormentum. Cùm enim fuiſſet in deſerto vt dixi in ſpelunca, Chriſtus ſibi apparuit dicens quòd ſibi offerret ſacrificium, qui intellexit quòd diceret miſſam, & ſurrexit, & interim venerunt ad eum aliqui homines miſſi à commiſſario imperatoris vt ipſum adducerent captum. Et tunc beatus Blaſius intellexit quòd Chriſtus dicebat de ſacrificio ſui corporis in martyrio, & flexis genibus gratias egit Chriſto quòd recordabatur de ſeruo ſuo. Cùm autem duceretur captus, conuertit multos videntes miracula quæ faciebat. Cùm autem adductus eſſet coram præſide dixit ei præſes, Gaude Blaſi amice deorum ſalutans eum dulciter, & ait Blaſius: Non dicas deos, ſed dæmones. Tunc iratus preſes dedit ſibi quinque tormenta. Primũ quia fecit eum fuſtibus cædi, & in quolibet ictu beatus Blaſius dicebat Ieſus Chriſtus, & virtute huius nominis viuebat, quia aliâs mirũ erat quomodo poterat viuere. Secundũ fuit captio carceris fetentis ſine cibo & potu, ſed licèt corpus detineretur

neretur in carcere,anima tamen ipſius diſcurrebat per palatia paradiſi, deuotè contemplando ordines angelorum. Fuit etiam confortatus à muliere cui lupus porcum reſtituerat. Quæ audiens beati Blaſij captionem portauit caput porci coctum & panem & vinum cum lucerna accenſa ad beatum Blaſium. Quæ habita licentia à carcerario intrauit carcerem. Ad quam dicit beatus Blaſius. Filia volo tibi ſoluere charitatem quam erga me feciſti. Noueris quòd ego in breui debeo martyrizari,& impetrabo tibi ſolutionem. Et quia filia tu es pauper, dabo tibi modum ditandi. Quolibet enim anno cum candela accenſa venies ad eccleſiam meam. Et ita fecit. Et ditata eſt intra breue tempus. De nullo alio ſancto legitur promiſiſſe alicui diuitias temporales. Tertium tormentum fuit eculeus, in quo nudus & ferreis pectinibus dilaniatus fuit, intantum quòd fluuius ſanguinis decurrebat de corpore eius. Ipſo autem dicente. Non ſunt condignæ paſsiones huius temporis ad futuram gloriam. Rom.8. Non curauit hoc tormentum. Et iterum reducitur ad carcerem, vt interim pararentur fortiora tormenta. Septem autem mulieres quæ ſanguinem martyris colligebant ex deuotione capite truncantúr. Quartum tormentum fuit, quia præſes iuſsit ipſum mitti in lacum, qui ſignatus ab eo ſtetit ſicut arida,& ipſe in medio. Cultores verò idolorum volentes ad eum venire, demerſi ſunt. Aqua enim ſuſtinet leuia, ſed non grauia onera, peccatorum maximè. Dico quintò quòd quinta virtus eſt felicitas glorioſa,cùm dicitur mortuum, nullum enim tormentum facit martyrem glorioſum niſi mors. Ideo ait Dauid. Pretioſa in conſpectu domini mors ſanctorum eius. Sic ordinarum eſt à Chriſto, & nullus habet felicitatem gloriæ niſi per mortem, quia nec ipſe Chriſtus,nec eius mater virgo Maria aliter habuerunt. Nónne ſic oportuit pati, & Chriſtum ita intrare in gloriam ſuam? Luc. 24. Ideo dicitur mortuum in thema. Nota eius martyrium. Cùm enim fuiſſet in ſtagno,angelus domini dixit ei. O glorioſe egredere, & ſuſcipe coronam,Ipſo autem egreſſo,apparuit lux magna ante faciem eius. Et dixit præſidi, vt cognoſcas quia reputo mihi ad gloriam mori pro Chriſto,ecce me adhuc præſento. Et quia multi conuertebantur ex eius miraculis, ideo dedit præſes contra eum ſententiam decapitationis. Cùm autem beatus Blaſius oraret,dicit ei dominus. Omnem petitionem tuam implebo, promittens iuuare omnes aduocantes eum. Et hoc dicto capite cæſus eſt. Nota. hîc ſancti & amici Dei cùm quanta pœnitentia habuerunt paradiſum, & nos credimus illum habere ſine pœnitētia, ſed mentita eſt iniquitas ſibi &c. Ideo oportet nos facere pœnitentiam. ſ. in corde per contritionem, in ore per confeſsionem, & in corpore per afflictionem. Ideo ait Chriſtus, Penitentiam agite,quoniam appropinquabit regnum cælorum. Mat.4.

De ſancta Agatha virgine & martyre Sermo.

S*Imilis eſt homini patrifamiliàs.* Habetur verbũ iſtud Matt.13. Sicut tota ſolennitas & officiũ hodiernum eſt beatæ Agathæ virginis pretioſiſsimæ, & martyris, ita erit & ſermo. Sed primò ſalutetur virgo Maria. Iſtud verbum ſecundũ quòd ego volo illud pertractare de præſenti, habet talem intellectum, quòd beata Agatha eſt ſimilis homini patrifamiliàs. Quæritur ergo quis eſt iſte paterfamiliàs. Dico, quòd nullus alius eſt niſi Chriſtus. Vnde ipſe ait, Patrem.ſ. vniuerſalem, nolite vocare vobis ſuper terram. Vnus eſt enim pater veſter.ſ. vniuerſalis qui in cælis eſt. Mat.23. Dicit ergo thema noſtrum, quòd beata Agatha eſt ſimilis homini patrifamiliàs.ſ. gentis Chriſtianæ, quia genitiuus ſingularis eſt ſecundum declinationem Græcam. Sciendum autem quòd in ſacra ſcriptura inueniuntur clarè tres ſimilitudines inter deum & hominem. Et ſic videbimus de qua loquitur thema.

Prima eſt per eſſentialem vel ſubſtantialem creationem.
Secunda per humanalem incarnationem.
Tertia per virtualem imitationem.

Per primam homo factus eſt ad imaginem & ſimilitudinem Dei. Quando enim deus creat animam, imprimit in ea ſuam imaginem. Sicut tu quando imprimis ſigillum ceræ, imprimis ſimul & imaginẽ ſigilli, velut etiã mulieres ſigillando panẽ in furno. Ita quando deus creat animam, in ea imprimit ſuam imaginem. Cogita quòd deus ſit vt ſigillum vnius eſſentiæ vel ſubſtantiæ, & trium perſonarum. Ita anima eſt vnius eſſentiæ, & trium potentiarum. Prima eſt memoria, quæ eſt de præteritis. Secunda eſt intelligentia.ſ. de præſentibus. Et tertia eſt voluntas de futuris. Nulla alia creatura huius mundi habet iſtam ſimilitudinem cũ Deo, niſi homo, non Sol, licèt ſit tam pulchra creatura, nec Luna &c. Et ſicut deus eſt vnus in toto mũdo, & ipſum regit & gubernat. Ita anima eſt vna in toto corpore, & tota in toto corpore, & tota in qualibet parte, vt vult Philoſophus in 2. de anima. Et ex iſta ſimilitudine dixit deus, quando voluit creare hominem. Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. Gen.1. Verbum eſt Dei patris ad filium & ſpiritum ſanctum, qui poſſunt creare hominem, & non ad angelos, vt falſe dicunt Iudæi. Iſta eſt prima ſimilitudo inter deum & hominem, ſed iſta ſimilitudo ſola non ſufficit ad ſaluationem, quia omnes homines habent iſtam ſimilitudinem cum Deo, & tamen non omnes ſaluantur. Ideo damnabile eſt totam ſimilitudinem diuinæ imaginis indignè ſeruare. Magnum enim peccatum eſſet proiicere imaginem crucifixi in lutum vel in ignem. Maius peccatum eſt illorum qui proiiciunt animam quam fecit non faber lignarius vel argentarius, ſed deus ad imaginem

ſuam. Et tu auare proiicias eam in lutum auaritiæ. Et tu luxuroſe in ignẽ luxuriæ. Ideo cõſeruanda eſt honeſtiſsimè, vt reliquiæ ligni crucis vel virginis Mariæ, quia precioſior, eſt anima, quã quæcunq; reliquiæ. Secunda ſimilitudo inter deũ & hominẽ eſt per humanalẽ incarnationẽ, qñ deus factus eſt ad imaginẽ & ſimilitudinẽ hominis, aſſumens perfectã humanitatẽ in vnitatẽ perſonæ. Sicut enim in creatione homo fact⁹ fuit ad imaginẽ Dei, ita deus factus eſt ad imaginẽ & ſimilitudinẽ hominum. Hoc dicit ſcriptura. Qui cũ in forma Dei eſſet, nõ rapinã arbitratus eſt eſſe ſe æqualẽ Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit, formã ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo, ad Philip. 2. Nec illa etiã ſimilitudo ſufficit ad ſaluationem, imò cõſequenter aggrauatur damnatio hominis indignè tractantis naturam q̃ deus aſſumpſit. Deus enim exaltauit humanitatẽ in gloria ſuper angelos, & tu vituperas eam viuẽdo vt porcus luxurioſè. Tertia ſimilitudo eſt per virtualem imitationem. Per hoc enim reficitur homo ad imaginẽ & ſimilitudinẽ Dei ſicut ad exẽplar omnium virtutũ. Verbi gratia. Sicut fuit miſericors & liberalis contra auaritiã, noli eſſe auarus per vſuram, furtum, vel fraudem &c. Sicut Chriſtus fuit caſtus & purus &c. abſtinens, charitatiuus, & plenus amore, ita & tu. Iſta ſimilitudo ſufficit ad ſaluationẽ, præſuppoſitis primis. Et iſta eſt maior & dat cõplemẽtũ aliis, quia ſine iſta aliæ ſimilitudines nõ ſaluarẽt. Ideo dicit ſcriptura. Eſtote imitatores Dei. i. ſimiles Deo, ſicut filij chariſsimi, & ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus dilexit nos, ad Eph. 5. Iuxta iſtam ſimilitudinẽ tertiam dicit the. de beata Agatha. Similis eſt homini, non ſolum per virtualẽ imitationem. Modò videamus ſimilitudines virtuales maiores ad Chriſtum, & de quibus poſſumus recipere bonã inſtructionẽ pro regimine vitæ noſtræ. Et notaui ſex in eius vita. Fuit enim ſimilis Chriſto;

Primò in virtuoſa conuerſatione.
Secundò in fructuoſa prædicatione.
Tertiò in luminoſa diſputatione.
Quartò in ſua paſsione.
Quintò in ſua defunctione.
Sextò in ſua tumulatione.

Quantum ad primum dico ꝙ beata Agatha ſimilis fuit Chriſto in conuerſatione virtuoſa, quia rectè vt Chriſtus fuit cõuerſatus in hoc mundo, ita voluit etiam beata Agatha conuerſari, quia ſicut pictor vel mulieres quæ operantur de ſerico iuxta exemplar depingunt imaginem, ita beata Agatha ad imaginem, ſcilicet, vitæ Chriſti, depingebat ſuam vitam virtutibus & operibus bonis. Primò enim reſpiciebat faciem Chriſti, principium vitæ humanæ, quia cùm eſſet altius in ſuo palatio paradiſi cum patre & ſpiritusancto, cum ſuis baronibus, id eſt, angelis, voluit deſcendere & claudi in parua cella vteri

vteri virginalis. In quo b. Agatha notauit infinitam Chriſti humilitatem, & voluit ei in hoc aſsimillari, quia cùm eſſet nobilior genere, pulchrior corpore, & famoſior in bonitate ciuitatis Cathanenſis, & mortuis parentibus, remanſit hæres illius magni palatij patris ſui, quæ exemplo Chriſti dimiſit palatium patris, & ornamenta, & vaſa aurea & argentea, et reſtrinxit ſe in quadã parua domo, vt ſimplex perſona. Ecce quõ fuit ſimilis Chriſto in humilitate! Itẽ ſicut Chriſtus in ſua cõuerſione fuit puriſsimus & caſtus, quia nunquã guſtauit de illa delectatione venerea. Ita b. Agatha in hoc fuit ſibi ſimilis, Ecce quõ ad Chriſti exemplum depingebat vitam ſuam. Vitabat familiaritates hominum, quia aliâs virginitas non poteſt bene conſeruari. Dicatur pro correctione beguinarũ, vt vitẽt familiaritates &c. Sicut etiã Chriſtus in hoc mundo voluit ferre aſperã vitã, quia vltra quadrageſimã quam fecit tota vita Chriſti fuit quadrageſima. Dicit magiſter hiſtoriarum, quòd nunquã comedit carnes, niſi fortè de agno paſchali, volens ſeruare legẽ, nunquã cœnabat. Ita b. Agatha in hoc voluit ſibi aſsimilari, ieiunabat, dimiſit carnes, quia virginitas cũ abſtinentia cõſeruatur. Perſona enim guloſa ſemper erit luxurioſa, & ſi ad extra oſtendatur, caſta, ſecretè tñ faciat multas corruptiones niſi ſit abſtinens. Itẽ Chriſtus in hoc mundo voluit eſſe pauper, cum tñ eſſet dñs omnium rerũ, quia dñi eſt terra & plenitudo eius. Tamen 33. annis portauit eandem veſtem, quam ſibi fecit mater ſua cùm eſſet puer. Ita b. Agata. voluit indui pauperrimè vt beguina, & dabat patrimonium pauperibꝰ amore dei, & viuebat proprijs manibus, filauit, ſuit, & texuit, quia nullus poteſt continuè orare &c. Iſto modo virgo Maria prouidebat ſibi, filio, & Ioſeph. O benedictus eſt qui ſic diuidit tempus, modò orando, modò operando &c. Item Chriſtus fuit diligens laborando, prædicãdo de villa in villam. Ita b. Agatha fuit diligens in operibus ſuis ſpiritualibus. Surgebat in media nocte ad orandum &c. qualibet hebdomada confitebatur etiã cum lacrymis, & qualibet die dñica cõicabat cum maxima deuotione. Ecce quõ fuit ſimilis homini patrifamiliâs. Moraliter ſi non poſſumus ita eſſe ſimiles Chriſto vt fuit virgo beata Agatha, ad minus quolibet die teneatis certã orationem manè & ſerò cogitando ꝙ videatis Chriſtum præſentem. Item poſt laborem ſex dierum hebdomadæ in dñica quieſcatis ab omni opere temporali, nõ tangatis partem dñi, ſed audiatis miſſam completã cum ſilentio. Aliud autẽ tempus ſit tuum ad delectandum, ludendum, non al taxillos &c. ſed baliſtam, non pro pecunia & huiuſmodi, non eundo ad lupanar, vel ad furandum fructus vel aliud, quia ſi ſic feceritis, melius eſſet fodere &c. quia nõ eſſet tã magnũ peccatũ. Dicit enim deus, Memento vt diem ſabbati ſanctifices. Sex diebus operaberis & facies õia opera tua. Septimo aũt die ſabbatum dñi dei tui eſt, Non facies in eo omne opus. Exo. 20. Sabbatũ quietis eſt dñica in qua Chriſtꝰ quieuit

Chriſtꝰ non comedebat carnes.

ab opere noſtræ redẽptionis. Sanctificatur enim audiẽdo miſſam, ſermones &c. Itẽ in quolibet anno cõicare in paſcha. Si iſtã regulã velletis ſeruare, iretis ad paradiſum abſq; purgatorio. Oĩa honeſtè.i.deuotè & ſecundũ ordinẽ fiant in vobis.1.Cor.14. Dico ſecundò quòd beata Agatha fuit ſimilis Chriſto in fructuoſa prædicatione. Modò videamus qũo Chriſtus in hoc mũdo prædicauit. Deinde videbimus quomodo beata Agatha prædicauit. Chriſtus prædicauit ſolũ in vna domo, ſcilicet Iudæorum. Non ſum miſſus niſi ad oues quæ perierũt domus Iſraël. Matt.15. Et nunquid venit Chriſtus pro redemptione omnium &c. quare ergo dicit: Nõ ſum miſſus &c. ſ. ad prædicandum perſonaliter. Et prędicabat cõtra ſeptẽ peccata ſeu vitia in quibus ille populus ſtabat. Nõ prædicabat philoſophiam, nec poëticas, nec de aſtrologia, licèt ſciret omnia, ſ. ad correctionẽ vitiorũ. In hoc ſibi ſimilis fuit beata Agatha, quæ prædicauit in vna domo cõtra ſeptem peccata ſeu ſeptẽ vitia. Cũ enim bea. Agatha viueret ſimpliciter vt dixi, venit cõmiſſarius Imperatoris Quintianus nomine contra Chriſtianos vt abnegarẽt Chriſtũ, vel interficerẽtur, & fuit ſibi dictũ de vita & ſanctitate bea. Agathæ, quæ erat nobilior & pulchrior & ditior aliis, & qũo erat Chriſtiana, ideo ꝙ faceret eã abnegare, & poſſet eam ducere in vxorem. Et quia erat ſuperbus illud attendebat vt ſonaret in auribus vulgi ꝙ tantus eſſet ꝙ poſſet nobiles ſubiugare. Et quia erat libidinoſus ad aſpectum virginis pulcherrimę, ſuam cõcupiſcentiam cõmouebat, & vt auarus ad ſuas diuitias ſiue ad eius facultates ſuſpirabat. Et vt idolatra Chriſti nomen audire nõ poterat. Et volẽs beatã Agatham peruertere tradidit eam cuidã meretrici nomine Affrodiſia, quæ habebat nouẽ filias corpore pulchras, ſed etiã meretrices, vt eius animũ immutarent. Mater venalis docet vt ſit filia talis. Quęlibet etiã illarũ tenebat camerã ſuã ornatã in eadẽ domo vt peccando acquirerẽt magnas pecunias, & dabant ſe delitiis & placitis, & multis mulieribus auferebãt viros, nõ curabant de Deo, & corã beata Agatha faciebãt diſſolutiones, tactus, & oſcula vt eam accenderent. Itẽ inhoneſtas locutiones, vt poſſent eam inclinare ad cõmiſſarij voluntatẽ vt cõſentiret, vt eſſet eius vxor, & eſſet magna dña aliquando cũ minis. Bea. Agatha reſpõdebat, Verba veſtra non ſunt niſi ventus, ꝓmiſsiões vt pluuia, minę verò quaſi vndę. Ego aũt fundata in petra fortiſsima.ſ. Chriſto nõ timeo aliquẽ. Filiæ verò Affrodiſię cogitãtes eã vanitatibus inclinare, ornabãt ſe veſtimẽtis aureis & ſericis, dicẽtes Agathæ ꝙ ita poſſet ipſa ornari ſi vellet. Ipſa aũt reprehendens eas dicebat. O miſer, & tanti conſtabit ille ornatus in alia vita! & flebat. Item comedebant capones, perdices &c. quia ignis luxuriæ lignis ciborum conſeruabatur. Agatha dicebat eis ꝙ in inferno eſſent ſemper eſurientes, & ipſa comedebat panẽ & aquã. Ecce quomodo fuit ſimilis patrifamilias in prædicatione. Quia ſicut Chriſtus prædicauit in domo

domo illius meretricis,ſ.Iudaicæ,quia meretrix eſt vxor quæ dimiſſo viro recedit cũ alio.Ita Iudæa &c.Sic b.Agatha in domo illius meretricis Affrodiſiæ,igitur &c. Similis eſt homini patrifamiliâs. Moral. illa meretrix Affrodiſia cũ filiabus ſuis corrũpebant totã illã ciuitatẽ. Quando enim meretrices ſuſtinentur per vicos ciuitatis,corrumpunt totã ciuitatẽ. Ideo ciues debent ad partẽ facere lupanar ante portas, dicatur ergo contra illũ errorẽ ꝙ ſimplex fornicatio nõ eſt peccatum mortale,ſic dicendo, Ego ſum liber & ipſa ſimiliter, & placet ſibi & mihi,cui ergo facio iniuriã?Iſta ratione decipiũtur &dãnantur multę animæ. Reſpondeatur ad hoc per ſimilitudinẽ de rege habente plures filias,& tu peccas cũ aliqua filia ſua, & ſibi placet & tibi,& dicis, cui facio iniuriã?Nũquid dño tuo facis proditionẽ?Itẽ Chriſtus rex tuus eſt pater oĩm mulierum & iure creationis & redẽptionis. Et quia eas genuit in regeneratione baptiſmali. Vel etiã ſi peccas cũ captiua,nunquid dño tuo facis iniuriam?Oẽs mulieres ſunt captiuæ Chriſti, quia ſuo ſanguine emptæ ſunt. Ergo hæreſis eſt dicere ꝙ ſimplex fornicatio non eſt peccatum mortale. Ideo dicit ſcriptura. Abominatio facta eſt in Iſraël.i.Chriſtianitate,& in Hieruſalẽ à clericis, quia filiam dei habuerunt alieni,ſcilicet qui non erant eius viri. Malach.2.Si verò rex dat tibi filiam ſuam in vxorẽ, recipias eã & habeas placitũ cum ipſa. Aliter nõ vult deus ꝙ fiat. Ideo Num.5. Locutus eſt dñs ad Moyſen dicens. Præcipe filijs Iſraël vt eijciant de caſtris omnem leproſum,& qui ſemine fluit,ſcilicet perſonas publicè & notoriè luxurioſas. Dico tertiò quòd fuit ſimilis Chriſto in ſua diſputatione, Chriſtus diſputauit ſolenniter cum diabolo. Poſtquam ieiunauit 40.diebus,diabolus voluit ipſum inclinare ad peccatum gulæ primò, ſecundò vanæ gloriæ, tertiò auaritiæ. Sed Chriſtus habuit victoriam, ita Beata Agatha diſputauit cum diabolo,ſcilicet Quintiano commiſſario in cuius ore diabolus loquebatur. Nam videns Affrodiſia quòd nihil faciebat,abijt ad Quintianum dicens ei. Facilius poſſent ſaxa emolliri quàm ab intentione Chriſtiana mens iſtius puellæ reuocari. Tunc Quintianus fecit eam ad ſe adduci. Tunc incœpit diſputatio. Quando autem Quintianus vt carnalis expectabat videre Agatham ornatam, quia ita fuerat ſibi laudata, quando vidit eam in habitu deſpecto,cùm deſpectu dixit,Cuius conditionis es? Reſpondit Agatha, Ingenua ſum & nobilis, & ſpectabilis genere, vt omnis parentela mea teſtatur. Cui Quintianus, Quomodo ergo in habitu tali deſpecto incedis? Reſpondit Agatha, Quia ancilla Chriſti ſum ſuo ſanguine empta. Ideo me oſtendo ſeruilem perſonam. Et Quintianus dixit,contradicis tibijpſi,quia dicis te nobilem & captiuam,ſiue ſeruilem. Et Agatha, Summa ingenuitas.i. nobilitas iſta eſt,in qua ſeruitus Chriſti cõprobatur. Et ſic fuit Quintianus victus de prima quæſtione. Et quia nõ potuit replicare,minatus eſt ei dicens. Elige vnum

de duobus aut diuerſas pœnas incurrere, aut dijs ſacrificare. Homines adorabant idolum Iouis. Et mulieres aliud, ꝙ dicebatur Venus. Agatha reſp. Sit vxor tua talis qualis eſt dea ſua Venus, & tu talis qualis deus tuus Iupiter. Tunc Quintianus indignatus iuſsit eā alapis cędi. Iniuriā iudicis noli garrire. Agatha autē cogitans quō Chriſtus fuit etiā cęſus, ſuſtinuit patiēter dicēs Quintiano. Miror te virum prudentem, quia ideo imperator te cōmiſſariū ſuū inſtituit, ad tantā ſtultitiā deuolutū, vt illos dicas deos, quorum vitā nec te nec vxorē tuā velis imitari. Si credis ꝙ ſint boni, bonum tibi oraui. Si verò mali, dimittat eos. Et ſic fuit victus de ſecunda. Et iuſsit eā in carcerē mitti dicens, Cogita tecū vt poſsis euadere, Ait illa, Tu miniſter Satanæ cogita & pœnite vt poſsis euadere damnationē æternā. Tertia diſputatio fuit nō orationibus, ſed tormentis. Sequenti enim die fecit eā adduci corā ſe & ait, Quid tractaſti circa ſalutē tuā? Agatha reſp, Salus mea Chriſtus. Et Quintianus, Ceſſabit iſta reſponſio friuola, quia tormentis te affligam. Agatha reſp. Si beſtias promittis, audito noīe Chriſti manſueſcunt. Si ignem virtute Chriſti angeli iore cæli extingunt. Gaudium meum eſt pati ꝑ Chriſto. Neſcis tu quia granum tritici non reponitur in granario vſquequo excuſſum eſt à palea? Ita nec anima mea quouſq; ſit à corpore ſoluta per mortē, nō poterit cęlum intrare.

Oportet Chriſtianum vincere tres diſputationes.

Ecce quō diſputauit. Ideo ſimilis eſt homini &c. Moraliter. Ita oportet perſonas bonas & deuotas vincere tres diſputationes. Prima eſt male loquentium illorum. ſ. qui vadūt ad paradiſum, tā inter religioſos q̄ inter clericos, q̄ etiam inter laicos. Iſta diſputatio vincitur cogitando verbū Chriſti dicētis, Cùm maledixerint vobis hoīes, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malū aduerſus vos, mētiētes ꝓpter me, gaudete & exultate, quia ecce merces veſtra copioſa eſt in cælis. Mat. 5. Secunda diſputatio eſt carnis. ſ. infirmitatū, dolorū &c. vincitur enim talis cogitando verbū illud apoſtoli, Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū dei. Act. 14. Tertia eſt diaboli per varias tentationes vel cōtra fidē, qui poteſt hoc ſuſtinere &c. Dico quartò ꝙ fuit ſimilis Chriſto in ſua paſsione. Legitur de Chriſto Luc. 23. quòd in nocte paſsionis cùm oraret, & tota paſsio fuit ſimul Chriſto præſens, factus eſt ſudor eius vt guttæ ſanguinis decurrentis in terram, quia venæ ſtrinxerunt ſe, & ſic ſanguis abundè exiuit. Statim affuit angelus de cælo cōfortans eum, licèt non indigeret, ſed angelus exhibuit debitum famulatum dño ſuo. Ita fuit de b. Agatha, quæ in paſsione ſua poſita fuit in eculeo, & in mamillarum tortura. ſ. in abſciſsione earum, ad quam dicebat. Modò habes quòd optabas. Modò videamus an ille Ieſus liberabit te de manibus meis, & an poterit ipſe tantū quantū ego. Agataha ex infinito dolore, quia mamilla eſt pars delicata & iuxta cor, incœpit clamare dic. Adiuua me dñe in tortura mamillarū. Tunc ille iniquas pręcepit abſcindi eiꝰ mamillas. Cogitate vulnera

te vulnera ſiue foramina quæ remanſerunt, & riuos ſanguinis defluentis,& appoſuit ſibi manus,retinens ſanguinē,& ait Quintiano,Im pie,crudelis,& dire tyranne,non es confuſus amputare in fœmina ꝙ ipſe in matre ſuxiſti?Ego habeo mamillas integras intus in aīa mea, quas ab infantia dño conſecraui. Et tota ſanguinolēta iterum poſita eſt in carcere. Et cū oraret,ecce circa mediā noctē ſenex quidā in forma medici,quē antecedebat luminis portator,qui creditur fuiſſe angelus,ferens diuerſa medicamenta,& illuminato carcere ſalutauit eā,& poſtea dixit.Cū te afflixit cōſularis,ibi erā,& vidi quia potes curā recipere:Agatha dixit,Medicinā carnalē nunq̄ corpori meo exhibui,ſed habui ſaluatorem dñm Ieſum Chriſtū,qui ſolo verbo curat oīa. Tūc ſubridēs ſenior ait,Et ipſe me miſit ad te.Nā & ego apoſtolus eius.ſ. Petrus ſum,& in noīe eius ſcias te eſſe ſanandā. Et hoc dicto diſparuit.Tunc Agatha proſtrauit ſe in oratione,gratias agens,& finita oratione in nomine Jeſu Chriſti inuenit ſe omnino ſanatā. Per totam aūt noctē lux refulſit in carcere. Quo viſo cuſtodes territi fugerunt, relicto carceris oſtio aperto.Ipſa aūt nolebat fugere,ne coronā martyrij amitteret,& cuſtodes in tribulatiōe poneret. Ecce quō fuit ſimilis Chriſto,quia cōfortata ab apoſtolo,ergo ſimilis eſt homini &c. Agatha noluit fugere nec cuſtodes in anguſtias ponere,cū tamē eſſent inimici ſui. Habemus hic exēplum,ne velitis vindictā inimicorū ,ne portetis eis malam voluntatē:quādiu enim ſumus in mala voluntate,ſumus in ira dei.Ideo oportet remittere. Aliter aūt dixit Chriſt⁹, Pater meus cæleſtis tradet vos tortoribus,ſi nō remiſeritis vnuſquiſq; fratri ſuo de cordibus veſtris. Matth.1. Dico quintò ꝙ fuit ſimilis Chriſto in ſua defunctione.Chriſtus enim poſt multa tormenta in cruce clamando,Pater in manus tuas cōmendo ſpiritum meum, & cū lachrymis mortu⁹ fuit cū clamore valido,& lachrymis ſe obtulit deo.Heb. 5.Ita rectè b.Agatha poſt plurima tormenta.Nā poſtquā fuit curata, Quintianus fecit eā ſibi pręſentari,cui admiranti de curatiōe,& querenti quis eam ſanauit,Agatha reſp.Dñs Ieſus qui eſt ſalus mea. Indignatus Quintianus quia adhuc Ieſum nominabat,de cōſilio duorum malorum hominum fecit eā ſuper acutiſsimas teſtas & carbones volutari,ligatis pedibus & manibus ne ſe iuuare poſſet.Crudelis dñs,& crudeliores cōſiliarij.Sed ſtatim vindicta ſequebatur,quia ſubitò motus eſt locus ille,& pars parietis corruens oppreſsit conſiliarios prædictos,& omnis ciuitas exagitata eſt & cōmota cōtra iudicem.Et cùm concurrerent ciues tumultuantes ad Quintianum, ipſe iuſsit eam poni in carcerem, & fugit. Beata autem Agatha cùm in carcere rogaret dñm vt acciperet ſpiritum eius, regratiando deo quia cōſeruauit eius corpus à corruptione,& animam à malis deſiderijs, & de victoria inimici,& de patientia in tormentis,& clamans, in manus tuas domine &c,emiſit ſpiritum.Simile eſt ergo patriſamiliâs.Moraliter habemus

hic exemplum faciendi aliquam pœnitentiam,qui ſic truffando & ridendo non poſſumus intrare paradiſum.Ideo recipiamus tormētum pœnitentiæ,ſi volumus obtinere prę mium gloriæ IdeoChriſtus, Pœnitentiam agite,appropinquabit enim regnum cælorũ.Matt.4.Dico ſextò ꝙ fuit ſimilis Chriſto in eius tumulatione vel ſepultura. Chriſtus enim licèt habuerit mortē ignominioſam,crudelē & doloroſam, tamen habuit ſepulturam honorabilē & glorioſam.Dicatur quō dicitur Eſa.11. Et erit ſepulchrum eius glorioſum.Ita de b. Agatha poſtquam fuit mortua,Chriſtiani receperunt eius corpus,& cũ balſamo, & mirrha,ꝙ aloë honorificè & proceſsionaliter clerici ciuitatis, non Requiem, ſed Gaudeamus oēs &c. canentes portauerunt corpus ad eccleſiam,vt poneretur in monumento nouo.ſ.tumba lapidea. Cùm aũt corp⁹ ſepeliretur,ecce quidā iuuenis ſericis indutus,quē ſequebantur pluſquam centum alij armati & pulchri,quos nemo vnq̃ viderat, angeli aũt erant,& poſuit ad caput eius tabulā breuē ex marmore, in qua erat ſcriptũ, Mentē ſanĉtā,ſpontaneā,honorē deo,& patriæ liberationem.Eſt hîc figura quæ dicitur eclypſis,vult dicere, Mentē ſanĉtā,ſup.habuit ſpontaneā.ſ.martyrioſè exhibuit,honorē deo, ſupple dedit,& patriæ liberationem ſupple acquiſiuit.Iſta quatuor verba ſic intelligũtur. Et tunc ergo iam Iudæi quā gentiles cœperunt venerari ſepulchrũ eius. Quintianus verò poſt paucos dies in flumine interijt. Similis eſt ergo patrifamilias, Moraliter. Iſta quatuor debemus nos habere.Primò mentē ſanĉtā,& cor mundũ à malis cogitationib⁹. Ibi enim eſt initium bonæ vitæ, expellendo malas cogitationes à corde, vt prunas à manu ſubito, aliâs combureretur manus. Imaginatio enim hoīs tā dormiendo quā vigilando aperta eſt diabolo, in qua pōt ponere prunas malarum cogitationũ ſiue tentationum,ſed niſi velitis eas retinere delectabiliter cogitando,nō comburent vos, ſi ſtatim expellitis dicēdo,Ieſus Ieſus,&c.Ideo dixit ſcriptura, Omni cuſtodia ſerua cor tuũ,quia ex ipſo vita procedit.Pro.4. Sin bene cuſtodiatur, aliâs mors.Secundò ſpontaneā,ſcilicet ad faciendum pœnitētiā,quia non vi,ſed gratis pœnitentiam debemus facere,quia pœnitentiā coactam faciũt illi de inferno,ſed nihil valet eis.Ideo 1.Pet.3.Nō coactè ſed ſpontaneè ſecundum deum, ſupple pœnitentiam faciamus.Tertiò honorem deo,non ſuſtinendo ludum taxillorum, in quo vituperatur deus,& damnantur tot animę.Vnde de hoc ſcriptura,In omnibus honorificetur deus.1.Pet.4.Quartò patrię liberationem iuuando communitatem vt liberetur ab omnibus oneribus.Aliqui tamen reddunt terram in captiuitatem & deſtructionem, vt vſurarij qui vſuras falsè vocant cenſualia . Si dicatur, In quo cognoſcitur quòd ſit cenſuale vel vſura?Ad cenſuale requiruntur duæ cōditiones.Prima quòd ſit emptio & non mutuum.Secunda quòd pretium ſit iuſtum.Si verò eſt mutuum,tunc eſt vſura damnata.

Dė

De ſancto Mathia Apoſtolo Sermo.

I*Ta pater quoniam ſic fuit placitũ ante te.* Matth. 11. textualiter, & in euãg. hodier. officialiter. Sicut totum officiũ eccleſiæ, & tota ſolennitas eſt illius glorioſi apoſtoli b. Mathiæ, ita etiã & ſermo, maximè quia de ſua ſanctiſsima vita poterimus recipere bonas informationes & inſtructiões. Salutetur virgo Maria. &c. Verbũ propoſitũ ſecundũ intellectũ quem volo pertractare indiget declaratione theologicali, & ſic declarãdo in trabo materiã q̃ volo prædicare. Secundũ ſanctã verã theologiã, omnia illa opera quę ſunt in hoc mũdo, ſiue ſint naturalia, ſiue voluntaria, ſiue meritoria, habent vnã cauſam principalẽ. ſ. beneplacitũ diuinę volũtatis, licèt per philoſophiã aſsignẽtur alię cauſę omnes, tamẽ alię cauſę ſunt inſtrumẽtales & intermedię, & quaſi diſpoſitiuæ. Principalis cauſa omniũ eſt voluntas dei. Si dicatur, Quare hoc fuit factũ, quę fuit cauſa iſtius? Rñdetur, Volũtas dei, quia deus voluit. Et hoc faciliter põt videri per ſimilitudinẽ in horologio, in quo omniũ motionũ cauſa tandẽ reducitur in magiſtrũ ſeu gubernatorẽ horologij. Similiter põt deduci in naturalibus, & artificialib⁹, et moralibus, & meritorijs. Si enim queratur quare modò ſit vẽtus, diceret philoſoph⁹. Quia terra emittit vapores, qui nõ poſſunt aſcendere, quia talis planeta regnat &c. Si vltra q̃ratur, Quare habet planeta talẽ virtutẽ? Rñdetur, Quia de⁹ à principio ſibi dedit. Et ſi quęratur Quare? quia placuit ſibi. Si vltra, & quare ſibi placuit? ſtulta eſt quęſtio, hìc iubet Plato quieſcere. Idẽ qñ quæritur, Quare ſunt fames alicubi? Reſp. philoſophus, Quia nõ ſeminauerũt, nec collegerũt. Si vltra quæratur, Quare non? quia terra erat arida. Diceret ipſe, & etiã ſicca, quia nõ pluerat. Quare nõ pluerat? Quia vapores nõ eleuabãtur in altũ, nec cõdẽſabãtur &c. Hoc reſp. philoſophus. Quare non? Quia deus dedit talem virtutem. Quare dedit? Quia ſibi placuit. Sola iſta ratio ſatiat, alię autem rationes nõ ſatiãt. Idẽ de mortalitatibus, infirmitatibus, nõ eſt attribuendũ cauſis ſecundis, & inſtrumẽtalibus, ſed diuinę volũtati. Itẽ idẽ patet in cauſis artificialibus, notarius enim volens bene ſcribere chartam, multis indiget, & multa concurrunt ad illam ſcripturam chartę, ſcilicet calamus, ſcindipendium, regula, & incauſtum, tamen bonitas literæ non attribuitur calamo, nec alijs, ſed notario, qui eſt cauſa principalis. Idem de ciſta quæ eſt optimè fabricata, non attribuitur aſiæ ſeu martello, ſed carpentario. Idem de cipho argẽti &c. Idem de illis operibus quæ fiunt in hoc mundo, ſola diuina voluntas eſt cauſa omnium quæ fiunt, dempto peccato, quod non eſt opus ſuum. Idem in operibus voluntarijs. Si dicatur & quæratur. Quare Dauid, & ita intelligit de quolibet alio, fuit ita ſanctus? Si dicatur, Quia tenuit hìc bonam vitam, & vitauit peccata, quia nolebat facere contra diuinam volunta-

voluntatẽ & ordinationẽ, nondũ ſatiat reſpõſio. Sed ſi dicatur, Quia ita placuit deo, iſta reſpõſio ſatiat. Et ſi quæratur, Quare placuit deo? queſtio eſt ſtulta, quia vltra ſummũ gradum nõ eſt aliud. Ideo Dauid in primo de ſe dixit, Eduxit me in latitudinẽ. ſ. ſanctitatis & bone vi te, ſaluum me fecit. Ratio, quia voluit me. Et etiã habetur. 2. Reg. 22. Quia placuit ei, ꝙ idem eſt Ex iſta ratione ſancti patres totũ attribue bãt deo, & in hoc põt homo errare, & fit deo magnus honor. De hoc exẽplum in Iob ditiſsimo, qui vna die perdidit quingẽta paria bouũ, & totidem paria aſinarũ, quia Sabei ſecũ duxerunt, & voluerũt interficere cuſtodes, quia defendebãt. Item habebat ſeptẽ milia capita ouium, & eadẽ die duxerũt ſecum, & etiã tria milia camelorũ. Itẽ habebat ſeptẽ filios milites, & tres filias, & eadẽ die dũ comederent in eadem domo faciẽtes conuiuiũ, venit vẽtus, & diruit domũ, & oppreſſit omnes. Quãdo autem venerũt noua ad Iob. creditis ꝙ ipſe dixiſſet, hoc fecerunt inimici, ignis, vel ventus, nõ curauit de ſecundis cauſis, quia ſolùm ſunt inſtrumenta, ſed totũ attribuit deo di. Dñs dedit, dñs abſtulit, ſicut dño placuit ita factum eſt. Iob. 1. Item Iacob quãdo Eſau frater ſuus quęſiuit ab eo, Quid ſibi volunt iſti? & ſi ad te pertinent? Reſpõ. Paruuli ſunt quos donauit mihi deus ſeruo tuo. Gen. 33. Ecce ergo quõ patet doctrina ꝙ omnia quę fiunt in mundo, ſiue operibus naturalibus, ſiue artificialib⁹, ſiue volũtarijs, deus eſt cauſa principalis omniũ, dẽptis culpis peccatorũ, de quibus actus eſt à deo, culpa verò à peccatore, Ideo di. magiſter ſententiarũ in primo, & allegat Aug. di. Sufficit Chriſtiano ſcire & cõfiteri omniũ rerũ & operationũ que fiunt in hoc mundo cauſam eſſe diuinã volũtatẽ. Ideo quia b. Mathias fuit ita ſanct⁹, ſi quęratur quæ fuit cauſa eius ſanctitatis? Reſpõdetur ꝙ orationes, & ieiunia, vel pœnitẽtia, nõ quia iſtę cauſę ſolum, quia ſunt inſtrumẽtales & diſpoſitiuæ, ſed cauſa principalis fuit beneplacitum diuinæ voluntatis. Ideo Chriſtus dixit patri, Ita pater, ſcilicet eſt ita ſanctus beatus Mathias. Et inde ſic fuit placitum ante te. Patet the. Et notaui quatuor gradus ſanctitatis Mathiæ.

Primus ſanctitas laicalis.
Secundus ſanctitas clericalis.
Tertius ſanctitas pontificalis.
Quartus ſanctitas martyrialis.

Si quæratur. Quare habuit tot gradus ſanctitatis? Reſpõ. the. Ita pater, quoniã ſic fuit placitũ ante te. Dico primò ꝙ in Mathia fuit ſanctitas laicalis, quę in hoc conſiſtit, vt ſeruẽtur ſtrictè dei pcepta, & ꝙ homines ponãt in corde ſuo nihil facere ꝙ ſit contra deũ, etiã ꝓ toto mũdo acquirẽdo. Quid enim ꝓdeſt homini ſi mũdũ vniuerſum lucretur, animę verò ſuæ detrimentũ patiatur? Matth. 16. Modicũ lucratur qui animã pdit. Quãdo homo magis vult viuere ſecũdũ diuinã ordinationẽ, q̃ ſecundũ propriã inclinationẽ, qñ. ſ. dicit caro ad deũ, Vos

In quo conſiſtat ſanctitas

Domine

Dñe ordinaſtis oppoſitum cõtra malã inclinationẽ, ideo volo humiliari ad ſeruiendũ veſtris mãdatis, & ſic diſcurrẽdo peccata, vt erit expediẽs: iſta eſt ſanctitas laicalis. De hoc autẽ. Sanctificamini & eſtote ſancti, quia ego ſanctus ſum dñs deus veſter. Et ſi quæratur, Dñe quo modo ſanctificabimur? Reſpõ. Cuſtodite præcepta mea & facite ea. Ego dñs qui ſanctifico vos. Leu. 20 Iſto modo b. Mathias habuit ſanctitatẽ laicalẽ. Cũ enim fuiſſet laicus, potius gubernabat ſe ſecundum dei mãdata q̃ ſecundum ꝓpria ſentimẽta. Dicit hiſtoria ꝙ fuit ciuitatis Bethleẽ de tribu Iuda. Iam ſcitis qũo fuerunt duodecim tribus, & principalis fuit tribus Iuda, de qua fuit Chriſt⁹, etiã b. Mathias. Patet qũo erat nobili genere, & parentes erãt diuites in diuitijs & moribus, & habuerunt magnã diligentiã ad nutriendũ puerũ b. Mathiam, quia pueri in pueritia lucrãtur vel perduntur ex negligentia parentũ, quia dimittunt eos ad libitum eorũ &c. Dicit hiſtoria, ꝙ parẽtes ipſum ab annis puerilibus diuinæ legis inſtructionibus mãciparunt. Ad practicam. Dicatur qũo pater ei⁹ vocabat eum corã ſe di. ei, Fili, ſcias quòd deus dedit nobis præcepta & ordinationes, ſecundum quas debemus viuere, & nõ ſecundum noſtrã voluntatem ſeu inclinationẽ, ideo caue ne dicas mendacium. Itẽ ne iures niſi ꝓ neceſsitate. ſ. coactus iudicio & vtilitate, et tunc cum veritate. Aliter enim iurare ſemper eſt peccatum. Item quòd nõ diffamaret aliquẽ, vel diceretur malum de proximo, ne cõtenderet, ne iniuriã alicui faceret. Itẽ ne furtum faceret, ne inuentum aliquid retineret, ne vellet vindictã de iniuria, vt oraret, & ad tẽplum iret, & cum ſilẽtio officium audiret. Ecce qũo diuinæ legis inſtructionibus eum mãciparunt. Et ſicut augmentabatur ætate, etiã augmẽtabatur ſanctitate. Nõ legitur ipſum feciſſe carnalitatem, imò dicit hiſt. quòd erat corpore mũdiſsimus. Mundi ſunt vir & vxor ei⁹ ſeruãtes ſibi mutuã fidelitatem & modum &c. Mundiores ſunt continentes. Sed mundiſsimi ſunt virgines. Ecce ſanctitas laicalis. Ita pater, quoniã &c. Moraliter habetis hîc inſtructionem nutriendi filios. Magna dãnatio eſt parentum qui nõ curant de ſpirituali inſtructione puerorum. Vultis cognoſcere quod peccatũ eſt? Sicut ſi pater nollet ꝓuidere filijs paruulis de cibo, potu, veſtitu, & morerentur fame, nunquid eſſet magna crudelitas, & magnum peccatũ? Maius peccatũ eſt, quando non curant inſtruere de his quæ pertinent ad animã, quæ plus valent q̃ corpus. Quid eſt corpus niſi ſaccus ſtercorum, & cibus vermium ꝙ moritur & corrũpitur, & nõ anima? Ideo Ioã. 6. Spiritus eſt qui viuificat, caro nõ prodeſt quicq̃. Si ergo tam magnum peccatum eſt parentum nõ curare de corpore filiorũ, quanto magis de aĩa eorum, & maximè quãdo ſunt paruuli, tũc enim flecti poſſunt vt arbores tenues, magni autẽ minimè, ſed in furca inferni caſtigabuntur, ideo parentibus dicit ſcriptura, Patres nolite ad iracundiam, ſupple Dei, prouocare filios veſtros, ſed educate illos in diſciplina & correctione

ctione dñi. Ephe. vI. Dico ſecundò quòd in eo fuit ſanctitas clericalis, quę in hoc cõſiſtit, vt dicit Zacharias pater Ioãnis Baptiſtǣ, qui fuit ſacerdos, De manibus inimicorũ noſtrorũ liberati, ſeruiamus illi. In ſanctitate & iuſtitia corã ipſo omnibus diebus noſtris. Lucę 1. Tres ſunt inimici omniũ Chriſtianorum principales, ſed pręcipuè clericorũ. ſ. diabolus, caro, & mundus. Diabolus manu ſua capit. Manus diaboli eſt ludus taxillorũ, cum iſta manu diabolus aufert ludentes. Secundò conſentiẽtes. Tertiò aſpiciẽtes. Quartò mutuãtes taxillos. Quintò pecunias. Sextò domum & tabulariũ. Septimò rectores ciuitatis permittentes ludum. Omnes iſti capiũtur manu diaboli in ludo. Ideo fugere debetis, vt poſsitis dicere cũ Thobia, Mundã ſeruaui animam meã ab omni cõcupiſcentia, nũquam cũ ludẽtibus miſcui me, neq; cũ his qui in leuitate ambulant participẽ me præbui. Tho. 3. Maledictus eſt qui ludit cũ clericis, cũ ſit eis prohibitum, di 35. c. Epiſcopus. Vbi dicitur, Epiſcopus, ſacerdos, diaconus, aut ſubdiaconus, ebrietati aut aleę deſeruiens, aut deſiſtat, aut certè dãnetur. Secũdus inimicus eſt caro, cuius manus eſt cum qua capit multas animas. ſ. omnes illos qui volunt habere delectationes per illas partes præter virũ & vxorem, quia non vult deus ꝙ illud opus turpe fiat niſi inter virũ & vxorem matrimonialiter cõiunctos, & ſeruãtes modum &c. Si autẽ dicatur, Vxor mea eſt ſenex, vel infirma, vel dimiſit me. Dico ꝙ viuatis cõſequenter caſtè, iſtud eſt onꝰ matrimonij. Clerici verò tenẽtur viuere caſtè ex voto ordinibus annexo. Tertius inimicus eſt mundus, cuius manus ad capiẽdum eſt vſura in laicis, et ſimonia in clericis. Iſta manu capit primò omnes ad vſurã mutuantes. Secũdò notariũ, quia periurus eſt, & infamis, qñ enim ſit notarius, iurat non recipere contractus illicitos. Tertiò teſtes dãtes fauorem vſurario. Quartò vxorem vſurarij, ſi de illo lucro facit vanitates. Quintò filios recipiẽtes hæreditatẽ, & filios recipientes de vſura dotẽ, quia deberẽt dicere patri quòd daret eis ſimplicẽ dotẽ vel hæreditatẽ. Sextò generos, quia recipiunt dotẽ. Septimò filios vſurarij ſuccedẽtes, qui deberent totum reſtituere, & nõ faciunt ab iſta vſura &c. Simoniã maximè cauere debent clerici. Dicunt aliqui quòd clerici, religioſi, & viduæ poſſunt recipere vſurã, hoc eſt falſum & error. Si papa mutaret ad vſurã, dãnaretur. In hoc ergo cõſiſtit ſanctitas clericalis, vt ſint liberati de manu inimicorũ. ſ. diaboli, carnis, & mundi. Iſtã ſanctitatem habuit b. Mathias. Poſtquam enim habuit ſanctitatẽ laicalem, audiuit Chriſtũ prędicantem, & miracula facientem, oſtendemus ꝙ ipſe erat Meſsias in lege promiſſus. O dixit b. Mathias, mutare ſtatũ oportet, & aſcendere altius, vnde ſtatim intrauit ſocietatẽ Chriſti, & Chriſtus fecit eum vnum de. 72. diſcipulis. Ratio, quia poſt diluuium mundus diuiſus fuit in. 72. partes & linguas. Ge. 1. Et quia Chriſtus venit ad conuertendũ mundũ totũ, elegit. 72. diſcipulos, qui fuerunt ſacerdotes. De quibus Lu. 10. Deſignauit

Quare Chriſtus voluit habere 72. diſcipulos præter Apoſtolos.

uit dñs Ieſus & alios 72. & miſit illos binos ante faciem ſuam in oēm ciuitatem & locum quò erat ipſe venturus. Et comparando verba ad b. Mathiam, qñ Chriſtus miſit ipſum ad prædicādū pœnitentiā. Ecce materia de qua prædicabat. Reſpondebat, Dñe non credent mihi. Et Chriſtus ait, Ideo do tibi poteſtatē faciēdi miracula, curare infirmos. Dicatur practicè, Ecce quō habuit ſanctitatē clericalem, liberatus de manu inimicorum, diaboli, carnis, et mūdi. Ita pater, quoniā &c. Ideo aſsimilemur ei in aliquo nos eccleſiaſtici, vincēdo diabolū, ſubiugādo carnē, & deſpiciendo mundū & mūdana. Dico tertiò quòd in eo fuit ſanctitas pontificalis, quæ in hoc conſiſtit. ſ. eſſe apoſtolum Chriſti, quia ſicut diſcipuli Chriſti fuerunt ſacerdotes, ita oēs apoſtoli fuerūt epiſcopi. Sanctitas epiſcopalis in hoc conſiſtit, vt dicit apoſtolus ad Titum 1. Oportet epiſcopū ſine crimine eſſe, ſicut dei diſpenſatorem, non ſuperbum, nō iracundum, nō vinolentum, nō percuſſorem, non turpis lucri cupidum: ſed hoſpitalē, benignum, ſobrium, iuſtū, ſanctū, continentem &c. Sed quis eſt hic, & laudabimus eum? Iſtam ſanctitatem habuit b. Mathias. Ex quo diu vixit in ſanctitate clericali, poſt Chriſti aſcenſionē & ſpirituſſancti miſsionē, primus papa poſt Chriſtum ſ. beatus Petrus vocauit conciliū grande. Erat aūt turba hominū fere 120. Act. 1. dicens quō numerus apoſtolorū erat duodenarius, ſed diminutus erat per mortē Iudæ di. Oportet impleri ſcripturā, quā prædixit ſpirituſſanctus per os Dauid de Iuda, qui erat dux eorū qui cōprehenderunt Ieſum, qui connumeratus erat in nobis, & ſortitus eſt ſortē miniſterij huius &c. Act. 1. Dicatur quō in concilio aliqui tenebant ꝙ loco Iudæ eligeretur Ioſeph, qui cognominatus eſt iuſtus ex ſua ſanctitate, qui erat conſanguineus germanus, Chriſti & nepos virginis Mariæ, qui erat præſens in concilio, & filius Mariæ Cleophæ, quæ habuit quatuor filios. ſ. Iacobum minorem, Simonem & Iudam, qui fuerunt Chriſti apoſtoli, & Ioſeph iuſtum. Alij autem dicebant quòd Mathias ſua ſanctitate & magna ſcientia. Ideo ſtatuerunt eos in medio. Et orando flexis genibus apoſtoli dixerunt hanc orationem, Tu domine qui noſti corda omnium, oſtende quem elegeris ex his duobus vnum accipere locum miniſterij huius, & apoſtolatus, de quo præuaricatus eſt Iudas, vt abiret in locū ſuū. Et dederunt ſortes eis, & cecidit ſors ſuper Mathiā. Act. 1. Beatus Dionyſius declarās quæ fuit iſta ſors, dicit quòd fuit radius ignis, qui de cælo deſcendens poſuit ſe ſuper caput Mathiæ. Ecce quomodo fuit electus. Moraliter habemus hic exemplum in electionibus faciendis, Chriſtus enim non elegit conſanguineum germanum ſuum, licèt eſſet ſanctus, & haberet tres fratres apoſtolos, & virgo Maria eſſet auuncula, tamen radius deſcendit ſuper Mathiam. Cogitate qualem verecundiam debuit habere Ioſeph, ſed non curauit, imo regratiatus eſt Chriſto. Exemplum habetis, ne in electione iuratorum, ſeu cōſulum, vel aliorum,

In quo cōſiſtit ſanctitas Pontificalis.

rum,qui habēt regere ciuitatē vel cōmunitatem, reſpiciatis parentes, vel amicos,ſeu propriā vtilitatē,ſed bonū cōmune. Dicatur cōtra illos qui faciunt & ꝓcurant regimē pro amicis vt ſe manuteneāt in regimine &c.Chriſtus noluit eligere conſanguineū germanum ſuum. Ex iſta affectione amicorū perdūtur ciuitates,quia aſſumuntur inſufficientes.O ꝙ peccatū eſt.Cōtra hoc dicit apoſtolus,Omnes quæ ſua ſunt quærūt,nō quę Ieſu Chriſti.ad Phil.2.Dico quartò ꝙ in eo fuit ſanctitas martyrialis,de qua dicit eccleſia. Ii ſunt ſancti, qui pro dei amore minas hominū contēpſerunt.Sācti martyres in regno cælorū exultāt cū angelis.Sanctitas ergo martyrialis in hoc cōſiſtit pro manutenētia virtutū,ſanctitatis,& honoris dei effundere ſanguinē ſuū. Iſtā habuit b.Mathias.Dicatur qūo poſt Chriſti aſcenſionē ſancti apoſtoli diuiſerūt ſibi mundū ad prædicandū.B.Petrus iuit ad Antiochiā,Andræas Achaiā,Ioānes Aſiā,Iacobus Hyſpaniā,Bartholomeus & Thomas in Indiā.Et b.Mathias prædicauit in Iudæa. Ratio,quia erat nobilis genere,& Iudæi habebāt ipſum in reuerētia. Et quia erat de magna ſciētia,dabant ei fidē,in tantū ꝙ multi Iudæorū ex ſua prædicatione cōuertebantur ad Chriſtū.Propter ꝙ ſummus pōtifex voluit eū occidere,& ne diceretur ꝙ ex inuidia eū occidiſſet, voluit ipſum ſtatim occidere,ſed diſputare cū eo de myſterio trinitatis dicens, Tu Mathias prædicas tres deos cōtra verbū,Deut.6.Audi Iſraël,deus tuus vnus eſt &c.Rñdit Mathias ꝙ ipſe ſolū prædicabat vnū deū,ſed ille vnus deus eſt tres perſonæ,pater,filius,ſpirituſſanctus.Non enim in deo accipiuntur perſonæ ſicut in nobis. Nec intelligatis quòd tres perſonæ diuinę ſint vt tres reges,ſed ſicut in ſole eſt pater,filius,ſpirituſſanctus.Nunquid deus eſt maioris virtutis ꝙ̄ ſol?Ideo Dauid, In ſole poſuit tabernaculū ſuū.i.ſimilitudinē.Secūdò de Chriſto, quod eſt deus & homo. Contra quæ dicit ſcriptura, Audi popule meus,& cōteſtabor te.Iſraël ſi tu me audieris,non erit in te deus recens,neque adorabis deū alienū.Reſpō.quòd Chriſtus eſt verus deus æternus,ſed homo recens,vt filius regis incipit eſſe nouus miles,licèt ſit.30.annorum qñ fit miles,ſed non incipit eſſe nouus filius regis &c.Tertiò de Chriſti paſsione.Si erat deus,quid ergo oportebat ipſum mori? quia fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora.Reſpōſio quòd iſte modus fuit conuenientior pro noſtra ſalute. Nam ſi villa obligatur regi ſub pœna mortis ſoluere mille milia florenorum, & non poteſt ſoluere centum,ſi aliquis ſoluit pro eis,ipſi euadent mortem &c. Sic totum genus humanum erat ſententiatum ad mortem,vel quòd ſolueret deo &c. Et nullus hominum ſufficiens erat ad ſoluendum, nec Chriſtus niſi fuiſſet deus.Quartò diſputabant de ſacramento altaris, vbi adorabatur deus,vt antiquitus in arca Moyſi.Quintò de circūciſione,& primus fuit Abrahā,et vltimus debuit eſſe Chriſtus.Gen.17. Dicit hiſtoria quòd facta eſt longa diſputatio inter ſummum pōtificem

cem & ipſum. Ipſe verò per legem & prophetias oſtendebat manifeſtè de quo erant, propter quod pontifex tanquam in blaſphemũ protulit in eum ſententiam. Dicatur eius martyrium.

De ſancto Thoma de Aquino *Sermo.*

A*Ntecedebat me iſta ſapientia*. Verbum iſtud habetur originaliter in lib. Sap. 7. & recitatum eſt ſtatim in epiſtola præſentis ſolennitatis. Iam ſcitis ꝙ hodie in noſtra ſancta religione ordinis fratrum prædicatorum per totũ mundum fit feſtũ illius ſanctiſsimi confeſſoris, & glorioſiſsimi doctoris beati Thomę de Aquino. Ita etiã de eo eſt ſermo noſter, & de eꝰ vita, ſanctitate &c. & poterimus recipere exẽpla & doctrinas ad gubernandum vitã noſtrã. Salutetur virgo Maria &c. Verbum propoſitum in perſona beati Thomę vult dicere. Antecedebat me &c. Modò iſtud verbum indiget declaratione, & ſic declarando intrabo materiã quam volo prædicare. Pro cuius declaratione recipio tanquam pro regula generali in ſancta Theologia, quã regulã deus ſeruauit & practicauit. Ab initio huius mundi vſq; modò qñ vult mittere aliquẽ ſanctum pro generali mundi illuminatione ſeu reformatione, conſueuit diuina prouidẽtia ipſum primò oſtẽdere, vel per verbũ propheticum, vel per ſignũ vniuerſalier cognitum. Hoc poteſt ſtatim declarari in quolibet ſtatu mundi, ſiue lege naturę, ſcriptæ, & gratiæ. Primò patet prædicta regula in ſtatu ſiue lege naturæ. Dicitur aũt lex naturæ, quia tunc gentes gubernabant ſe ſolo intellectu naturali. Nõ enim habebant legẽ ſcriptã, nec libros, nec magiſtros ſeu doctores, & durauit illud tẽpus ab Adã vſq; ad Moyſen, & tranſactis mille & quingentis annis, cũ multiplicarentur peccata in terra, deus voluit mittere vnum hominẽ ad illuminandũ & reformandũ mũdum. ſ. Noë, qui centum annis prædicauit pœnitentiam, tandiu durauit etiam fabricatio arcæ, prædicabat vt conuerterentur, quia diluuium inſtabat. Et tanta erat malitia peccatorũ in mundo, ꝙ intra centũ annos non conuertit niſi ſeptem perſonas. ſ. vxorẽ ſuam, & tres filios, & vxores filiorũ. Tamẽ antequã deus ipſum mitteret, oſtenderat ipſum verbo prophetico dicente patre ipſius. Noë, in nominis impoſitione dicẽs, Iſte vocabitur Noë. Iſte conſolabitur nos ab operibus & laboribus manuũ noſtrarum in terra, cui maledixit dominus. Gen. 5. Et Iudæi qui ſolùm vadunt ad literam, exponunt iſtam conſolationem fuiſſe, quia primò non inuenit ꝙ terra coleretur animalibus arando, quia ante manib. propriis colebant terrã. Et iſte eſt intellectus literalis. Sed altius ſpeculando intellectus ſpiritualis eſt, ꝙ Noë conſolaretur eos. ſ. dupliciter. Primò prædicando ſpacium pęnitẽtiæ centũ annis ex parte Dei. Secundò promittendo veniam de peccatis certitudinaliter ſi vellent conuerti. Iſtam practicam ſeruauit deus. Secundò hæc regula patet in

lege ſcripta quę incœpit tempore Moyſi, quãdo deus in ſcriptis dedit legẽ, ſecundũ quã homines viuerent, quia lex naturæ nõ ſufficiebat, ideo deſcendit deus in montem Synai, & dedit in ſcriptis quicquid facturi eſſent. Tunc enim miſit Moyſen, quẽ oſtendit nõ verbo prophetico, ſed ſigno diuino. Dicit Magiſter hiſtoriarum & etiam Ioſephus, ꝙ cùm Moyſes eſſet puer pulcherrimus, & fuiſſet per filiã Pharaonis, in filium adoptatus, cùm proieciſſet coronam de capite Pharaonis regis, dixerunt ſapientes Pharaonis, Dñe, moriatur iſte puer, quoniã hoc eſt ſignũ ꝙ iſte puer debet vos deſtruere, & regnũ veſtrũ. Alij autẽ volentes ipſum à morte defendere, dixerunt factũ fuiſſe ex ignorantia & pueritia. Et ad hoc probandũ & experiendũ poſuerũt in manu ſua vnã prunã de igne. i. carbonẽ ignitũ, quã immediatè miſit in os. Ideo fuit innocens iudicatus, & ſic euaſit mortẽ. Ideo quando deus voluit ipſum mittere, excuſabat ſe dicens. Dñe nõ ſum eloquẽs, ab heri & nudiuſtertius, impeditioris & tardioris linguæ ſum. Exo. 4. Dicunt hic gloſſæ ꝙ ex illo carbone ignito vel pruna quẽ oppoſuit ori, nõ fuit eloquens. Sed iſta depoſitio coronæ fuit ſignũ diuinũ. ſ. ꝙ ipſe Moyſes eſſet deſtructor Pharaonis, & regni ſui, & reformator populi Iſraël. Pruna ignis ſignificabat legẽ Dei, quã deus in forma ignis ſibi tradidit, & Moyſes ore ſuo populo expoſuit & publicauit. Ecce qũo deus primò dedit ſignũ antequam fieret factum. Tertiò patet practica dictę regulæ in lege gratiæ, in qua deus ordinauit mittere Ioannẽ Baptiſtã, vt oẽs crederent per illum, Ioan. 1. Etiam ipſum præmonſtrauit verbo prophetico per angelũ dicentẽ. Hic erit magnus coram dño, vinum & ſiceram non bibet, ſed ſpiritu ſancto replebitur adhuc in vtero matris ſuæ, & multos filios Iſraël cõuertet ad dñm deum ipſorũ. Luc. 1. Item ſigno diuino, qñ virgo Maria poſt conceptionẽ filij Dei venit ad Elizabeth, Ioannes exultauit in vtero matris, de quo dicit ſanctus Tho. in 4. ſen. diſt. 6. & artic. 1. q. 1. & 2. ꝙ vſus liberi arbitrij fuit acceleratus in Ioanne ſalutando Chriſtum, & exultando in vtero matris. Ideo dicit Elizabeth. Ex quo facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, exultauit infans gaudio in vtero meo. Modò ad propoſitum videndum, eſt ſciendum quòd deus ad illuminandũ & reformandum mundũ miſit beatũ Thomã, qui ex ſua vita ſancta, & ſcientia clara totũ mundum illuminauit. Et nunquid iam ante eum miſit deus doctores ſanctos. ſ. Remigiũ, Hilariũ, Hieronymum, Chryſoſtomum &c. Quare ergo iſte fuit miſſus ſingulariter ad illuminandũ &c. Pro reſponſione nota quod doctores Theologi ſunt in triplici gradu. Aliqui doctores fuerunt qui habuerunt de ſe magnam & altam auctoritatẽ, ſed nõ habuerunt claritatẽ, vt ſancti apoſtoli, & euangeliſtæ, & doctores, qui ſunt antiqui, quia ex ſanctitate vitę habuerunt magnam auctoritatẽ, ſicut litera regis vel papę ex ſigillo authorizatur, ſed nõ habuerũt claritatẽ, imò ad intelligendum

dum eos ſunt neceſſariæ gloſſæ & poſtillæ, intantũ ꝙ de libris eorũ hæretici recipiunt auctoritates & argumenta ad defendendũ hæreſes ſuas, ſicut nos ad defendendũ fidẽ catholicã. Secundò, gradus doctorũ fuit aliquorũ doctorũ, qui poſtquã habuerunt magnã claritatem, quia clarè in libris ſuis poſuerunt ſcientiã per diſtinctiones, argumenta, & rationes, ſed nõ habuerunt auctoritatẽ. ſ. ex defectu ſigilli bonæ vitæ & deuotionis, nec ſunt canonizati, ſed aliqui eorũ fuerunt boni ſocij. Tertius gradus doctorũ fuit illorũ, qui habuerunt auctoritatem & claritatẽ. In hoc tertio gradu eſt ſolus beatus Thomas, qui habet prædicta duo, ſ. auctoritatẽ & claritatem. Auctoritatẽ enim habet ex ſua ſanctiſsima vita miraculis approbata, & ex canonizatione, quia eccleſia vniuerſalis videns tot miracula eius, & libros ſuos catholicos, canonizauit eum. Secundò habet claritatem, quia ſimplex grãmaticus & philoſophus per ſe poteſt ſuam doctrinam ſtudere & intelligere. Clarus enim fuit, quia multas quæſtiones in quibus Augu. & Hiero. videntur diſcordare, concordauit. Patet ergo quòd beatus Thomas fuit ſpecialiter à Deo miſſus pro mundi vniuerſali illuminatione ex ſua clara ſcientia. Non eſt inuentus ſimilis illi. ſ. in gloria, qui in ſua doctrina haberet ſimul tantã auctoritatẽ & claritatẽ. Ita quòd Thomiſtæ poſſunt reſpondere ad omnẽ quæſtionem. Sed antequã ipſum deus mitteret, voluit ſeruare regulã prædictam ipſum demonſtrando verbo prophetico, vt Ioannẽ Baptiſtam. Et ſigno diuino vt Moyſen. Pro primo dicatur quomodo ille ſanctus heremita & valde famoſus venit ad matrem beati Thomæ comitiſſam, quę ſe grauidã ignorabat eſſe, dicens verbum propheticũ, Gaude domina Theodora, quia concipies & paries filiũ, & Thomas vocabitur. i. abyſſus ex profunditate ſcientiæ nomen eius. Hic erit magnus in toto orbe, in vita, & ſcientia, eritq́; frater ordinis prędicatorum. Rectè ſicut Gabriël ſalutauit matrem Dei, & ſicut virgo Maria poſt ſalutationẽ flexis genibus dixit: Ecce ancilla dñi &c. Ita mater beati Thomæ dixit. Faciat de me & de meis dominus quod placitum eſt in ſua voluntate. Item oſtendit eum per ſignũ diuinale vt Moyſen. Nam quando fuit natus, & vnius eſſet anni ætatis ſuæ, & nutrix ſecundum morem vellet ipſum abluere, & denudaſſet eum in manu ſua, inuenit chartam angelicam ſalutationem ſolum continentem, & nunquam fuit ſcitum vnde illam chartam habuit, intellexit eius mater, quę multũ erat ſpiritualis quòd ſibi fuit miſſa à virgine Maria. Magnum ſignum fuit ſcientiæ ſuæ, & ſaluationis, cuius fundamentum eſt filij Dei incarnatio. Patet regula. Ideo de ſcientia ſua loquens thema dicit. Antecedebat me. ſ. per verbum prophetale, & ſignũ diuinale. Iſta ſapiẽtia. ſ. q̃ habuit pro mundi illuminatione & reformatione, nũc patet thema. Quatuor ſunt ſigna ſeu effectus proprij verę ſapientię, quę oĩa fuerunt in beato Thoma.

Primum eſt de fine ordinare.

Secundum eſt offenſum & ſcandalum cauere.
Tertium eſt perfectè docere.
Quartum eſt perſeueranter omnia complere.

Omnia iſta ſigna ſiue effectus fuerũt perfectè in beato Thoma propter quod poteſt dicere. Antecedebat me iſta &c. Dico primò ꝙ primum ſignũ ſapientiæ eſt de fine ordinare.ſ.vitã ſuam & ea quę habet facere ad finẽ debitũ. Si enim vis cognoſcere an religioſus, clericus, vel laicus ſit ſapiens, attende vtrũ ordinat vitã ſuam ad finem, & ea quæ habet facere.ſ.vtrũ ſeruat religionẽ, ſi ſic, ſapiens eſt, aliâs ſtultus eſt. Nã fecit deus rationalẽ creaturã, vt ſummum bonũ intelligeret, intelligendo amaret, amando poſsideret, & poſsidendo frueretur, vt dicit Magiſter in 2.ſen. diſt. 1. Non ergo eſt finis hominis in hoc mundo congregare magnas diuitias, & honores, dignitates, aut delicias, ſed vt hic mereatur vt paradiſum poſsideat, quia nõ habemus hîc manẽtem ciuitatem, ſed futûram inquirimus, ad Heb. vlt. Qui ergo taliter ordinat vitã ſuam, vt ad illum finem attingat, ſapiens dicitur. Sicut enim bonus patronus, qui contra vndas maris, fortunam, ventũ, & pericula nauem gubernat, & ad bonum portũ perducit, ſapiens eſt, ſic etiã qui in mari magno huius mundi cõtra proſperitatem vel aduerſitatẽ ſcit vitam ordinare, vt finaliter ad portam paradiſi perueniat, ſapiens eſt, hoc non ſolũ theologi dicunt, ſed etiam philoſophi dicentes. Sapientis eſt ordinare. 1. meta.ſ.vitam ſuã ad debitũ finem. Modò videamus quomodo beatus Thomas habuit iſtum effectũ vel ſapientiæ ſignũ. Dicatur hic, quomodo qñ fuit quinq; annorũ mater recordans de verbis ſancti heremitæ ipſum tradidit literis imbuendũ, & intra quinq; annos tantũ profecit, ꝙ fuit magnus grammaticus, logicus, & philoſophus, ita ꝙ in duodecimo anno ætatis ſuæ nõ habebat parem in ſtudio, & iã tunc fecit fallacias, quæ dicuntur ſancti Thomæ. Ecce qualiter ſciuit ordinare vitam ſuam ad finem ſtudiis, qui eſt ſcientiã habere. Ex iſto fine patres mittunt filios ad ſtudium, nõ autẽ ad faciendum ribaldarias, ad diſcendum artem dimicatoriam, & ſimilia. Iuuenis enim qui vult habere ſcientiam, debet eſſe attentus circa ſtudium, & deuotus erga deum. Talis fuit beatus Thomas. Legitur ꝙ quando debebat ſe ponere ad ſtudendum, primò orabat dicens, Declinate à me maligni, & ſcrutabor mandata Dei mei. Verſus, Emitte ſpiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciẽ terræ. Oratio, Deus qui corda fidelium ſancti ſpiritus illuſtratione docuiſti, da nobis in eodẽ ſpiritu recta ſapere &c. Vnde cùm ſemel diſputaret multum acutè & curaliter, & quidam deuotus religioſus ipſum audiret contemplando ipſum, & admirans de tanta ſapientia in puero tam paruo, ſubitò vidit radios ſplendoris ab eius facie procedere, & totum mundum illuminare, oſtendenti in hoc Deo quid intendebat de eo facere. Quando autem voluit ſtudere theologiam quæſiuit vbi melius legebatur,

&

& inuenit ꝙ in cõuentu prædicatorũ. Ideo cogitauit intrare ordinem prædicatorum, & ſecretè venit ad Priorẽ cõuentus Neapolitani, aperiens ei ſuum deſideriũ, aſſerens ꝙ de ſcientia q̃ deus ſibi declarat volebat Deo ſeruire & proximo, quia iſta ſancta religio ad hoc eſt inſtituta. Aliquæ religiones ſunt ſolùm vitæ cõtemplatiuæ, aliquæ ſolùm actiuæ, ſed iſta vtrunq; cõprehendit. Eſt enim cõtemplatiua in ſtudendo & orando, & actiua prædicando. In prædicatione enim complentur opera miſericordiæ, quia ibi captiui dæmonum cõtritione redimuntur, eſurientes verbo diuino paſcuntur, infirmi ex peccatis viſitantur, nudi virtutibus induuntur, & ſic de aliis. Prior verò lætus ex vna parte de tãto puero, & ex alia parte timens comitem dixit puero. Vtrum haberet licentiã à parentibus. Qui reſpõdit ꝙ homines mundiales & carnales nõ percipiunt negotia Dei, ſed ꝙ ipſe requirebat eũ ꝙ ipſum recipiat ad ordinẽ antequam per aliquem impediretur, quia facta ſpiritualia antè debent eſſe facta quã dicta, propter ꝙ Prior ipſum recepit. Ecce quomodo ordinauit vitam ſuam ad ſeruitium Dei, non ad tẽporalia. ſ. ad honores, dignitates, prælationes &c. vt faciunt multi. Ideo poteſt dicere vt Salomon, poſtquã dedit illi deus ſapientiam. Optaui, & datus eſt mihi ſenſus. ſ. ad intelligendũ philoſophiã, & inuocaui, & venit in me ſpiritus ſapiẽtiæ. ſ. theologiæ, & præpoſui illam regnis. i. dominiis tẽporalibus, & ſedibus. i. prelationibus eccleſiaſticis, diuitias nihil eſſe dixit in cõparatione illius. Sap. 7. Sapientiã quã habebat nõ attribuebat ſibi, nec ingenio proprio, ſed ſpirituiſancto. Ipſemet dixit ſocio ſuo ſecretè, & papa refert in canonizatione, ꝙ plus habuit ſcientiã ſuam à Deo infundendo, quã ab ingenio proprio ſtudendo. Dico ſecundò ꝙ ſecundũ ſignũ ſeu effectus ſapientis eſt cauere offenſam. ſ. vitare peccata, aliàs nõ eſſet ſapiens, quia ſapientia & peccata non ſunt ſimul, nec poſſunt ſimul ſtare. Sed ſcientia & peccata poſſunt ſimul ſtare, quia multi ſunt magni magiſtri & doctores, qui tamen ſunt magni peccatores, ſuperbi, auari, luxurioſi. Ideo apoſtolus. Scientia inflat. 1. Cor. 8. Sapientia autem i. ſapida ſcientia. Sapientia enim doctrinæ ſecundum nomen eius eſt, & nõ eſt multis manifeſta. Eccl. 6. Talis ſapientia nõ ſtat ſimul cũ peccatis, nec ſimul ſtant album & nigrũ, calidum & frigidũ. Auctoritas de hoc. In maleuolã animã. i. ſuperbã, inuidam, iracundã, & malitioſam, nõ introibit ſapientia. Sicut in ſpeculo maculoſo nõ intrat imago, ſic nec animam maculatã intrabit ſapiẽtia, licèt ſciẽtia poſsit intrare, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. ſ. luxuriẹ, gulẹ, acidiæ, vt dicitur Sap. 1. Dicatur hic qũo bea. Tho. vitauit nõ ſolũ peccata, quia nunquã peccauit mortaliter, ſed etiã vitabat illa quæ poſſunt virtutes impedire. Poſtquam enim fuit ordinẽ ingreſſus, & fama fuit diuulgata de eius ingreſſu, aliqui dixerũt. Modò exaltabitur ordo prædicatorũ, qui tũc nouiter incẹperat, alij dicebãt quod fuit opus diuinũ, alij admiraban-

Quomodo prædicatio pertinet ad vitã actiuã.

tur quomodo tã nobilis puer & famoſus in ſcientia potuit intrare or dinem pauperum mendicantium. Mater verò eius patienter ſuſtinuit, recordans de verbis heremitæ. Pater verò eius videtur iam mortuus fuiſſe, ſed fratres eius carnales impatienter receperunt qñ audierunt, erant enim in curia imperatoris Federici. Qui audientes ꝙ frater eorũ factus fuerat prædicator, dixerunt vt cõmuniter dicũt homines mun dani carnales. Si frater noſter voluiſſet eſſe clericus, potuiſſet epiſco-pari, vel ſi monachus albus, vel niger, fuiſſet magnus clericus, & poſt abbas, & quandoque miſiſſemus ad eum, ſed ꝙ ſit pauper mendicans, in vituperium & dedecus omniũ noſtrum, hoc non placet nobis, quia non intelligebant opera dei. Et obtenta licentia ab imperatore, venerunt ad fratrem eorum vt ipſum extraherent de ordine, quem inuenerunt extra conuentum cũ quatuor fratribus ipſum comitantibus, & receperunt eum, volentes eum expoliare habitu, ſed non potuerũt, & tanquã captum duxerũt eum ad caſtrum, & miſerunt eum in quadam turri, promittentes ſibi honores & bona temporalia ſi vellet ha bitum deponere, & ordini renunciare, ſed nihil profecerũt. Et tenuerunt ipſum captum in dicta turri duobus annis, non tamen fuit otio-ſus, imò continuè ſtudebat, ac ſi fuiſſet in ſtudio, imò & plus, habebat enim vnum magiſtrum. ſ. illum qui docuit apoſtolos rudes in die pen tecoſtes. ſ. ſpiritum ſanctũ, qui ſecretè docebat eum, & in dicta camera ſeruabat ſuum ordinẽ &c. Videntes fratres ꝙ ipſum non poterant ſic à bono incepto retrahere, cogitauerũt per mulierem ipſum inclinare, cũ tunc fuiſſet iuuenis. 15. vel 16. annorũ, & dixerunt: Iſte non eſt ſan ctior Adam, nec fortior Sampſone, Dauid, vel Salomone, qui introduxerunt domicellam pulchrã, promittentes ei ſi poſſet ipſum Thomam inclinare, ꝙ ſibi donaria darent ſatis magna, quæ reputauit ſibi ad magnum honorem, propterea ipſa ornauit ſe ad oſtendendũ vanitates. Quæ intrans cameram, ipſum dulciter ſalutauit, qui tanquam ignorans, non ſtatim cognouit maliciam dictæ domicellæ. Quæ po-ſuit ſe cũ eo in verbis. Deinde recepit manus dicẽs. O quomodo eſtis frigidus, ponatis manus in ſinu meo. Nota bene legendam. Dicatur quomodo angeli dixerunt. Ex parte dei te cingimus cingulo caſtitatis, quod nullatenus decetero diſſoluetur, & ex hoc intantum fuit ca ſtus, ꝙ decetero nõ habuit motus in illis partibus. Sed licèt eſſet certus de ſua caſtitate & virginitate, adhuc tamen noluit loqui ſecretè cum mulieribus. O quod exemplum dat nobis, qui ſumus incerti de fortitudine, vt caueam⁹ à familiaritatibus mulierum, quia ſerpit &c. Item mulieres caueãt à familiatitatibus hominum &c. Dicatur quomodo tunc fuit ordini reſtitutus, & à fratribus cum magno gaudio ſuſceptus, vt Chriſtus quando redijt de exilio Aegypti. Si ergo ſapientia eſt vitare peccata, & b. Thomas ita vitauit peccata, verè fuit ſapiens. Et poteſt dici de eo, Cor ſapiens & intelligibile abſtinebit ſe à peccatis,

peccatis, & in operibus iuſtitiæ, ſucceſſus .i profectus, vel augmẽtum habebit. Eccleſ.3. Dico tertiò quòd tertium ſignum ſapientiæ eſt docere perfectè. ſ. verbo & exemplo. ſ. per doctrinam cęleſtialem, verbo, & exemplo. ſ. per vitam ſpiritualem, hoc eſt docere perfectè. Ratio, quia pictor ſolo verbo nunquam faceret bonum diſcipulum. Ita prædicator eſt pictor, depingens nobis imaginem patriarcharum, quando prædicat de miſericordia. Et prophetarum, quando prædicat de deuotione, Et apoſtolorum, quando de charitate, & ſic de alijs. De patientia, quando de martyribus &c. Sed ſi ſolo verbo dicat, nunquam faceret bonos diſcipulos, quia oportet vt operi etiam manus apponatur, vt opere adimplat ꝙ alijs ſeruandũ prædicat. Aliàs dicitur nobis, O ribaldus iſte tam bene dicit, & malè facit &c. Ideo dicit ſcriptura, Vir ſapiens plebem ſuam erudit. ſup. verbo doctrinali & fructus ſenſus illius. ſ. quando opera concordant cum doctrina in vita ſpirituali, fideles ſunt. Eccl.37. Modò de nullo alio ſancto legitur quòd inuenitur de ſancto Tho. ſcilicet de eius vita ſpirituali, & raptu contemplationis, quod eſt maximum in theologia, quia ita rapiebatur, et ita erat in poteſtate, ſicut in tua eſt claudere oculos vel aperire, nec tunc vtebatur ſenſibus corporalibus. Dicatur hic de fiſtula in tibia, eo ꝙ non mouebatur de ſtudio, & cũ eſſet delicatiſsimus, timebat, quia medici cum cauterijs ignis dabant ſibi medicinam ſiue curam. Dicatur q̃uo per mediam horam antè fuit ita raptus, non ſenſit cauteria &c. Item de candela accenſa, quæ combuſſit ſibi digitos, & nihil ſenſit, cum legeret librum Boëtij difficilem & ingenioſum. Item quando ad preces ſororis ſuæ iuit ad eius caſtrum, & in camera fuit raptus in contemplatione, quia ſoror credidit ipſum fuiſſe mortuũ, quia non reſpondebat ſibi, & ſoror incœpit clamare, ſed ſocius fecit eam tacere, dicẽs ſibi ſuam conſuetudinem, & ipſo dimiſſo iuerunt ad prandium, & ſic fuit raptus per tres dies vt Paulus, ſine cibo & potu, & tertia die dixit ſocius, Hoc minus durat, Et ipſe cũ ſorore clamando, Magiſter Thoma, & tangẽtes reduxerũt eũ ad ſe. Quibus dixit, Parcat vobis deus, tam bonum prandium mihi abſtuliſti &c. Ecce quanta erat eius ſpiritualitas vitę Item quando orabat in eccleſia, & fratres aliquoties obſeruabant eum, videbant ipſum à terra eleuatum ex feruore ſpiritus, qui ad ſe trahebat corpus, & de nobis miſeris eſt oppoſitũ, quia pondus corporis trahit ad ſe ſpiritum ad cogitandum de coquina ſeu taberna, non poſſumus orare quando deberemus &c. Ideo dicit ſcriptura, Corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit ſenſum multa cogitantem. Sap.9. Verum eſt in nobis, ſed non in beato Thoma, imò corpus ſequebatur animam. Item vt poſſet legere, dictare, diſputare, & prædicare, vitabat colloquia hominum, ſed Deus de alio mundo mittebat ſibi cum quibus loqueretur, vel ſanctos de paradiſo, vt angelos, vel animas de purgato-

rio, vt eas ſuis orationibus iuuaret, & ſic conſolabatur. Qui enim dimittit pro deo cõſolationes mundanas, deus dat ſibi cõſolationes cæleſtes. Dicatur de magiſtro Romano, quẽ ipſe dimiſerat Pariſijs vt regeret ſcholas ſuas, qñ iuit Neapolim. Quia mortuus fuerat neſciente ſancto Thoma. Et cũ oraret, apparuit ſibi anima eius, dicens ꝙ fuerat 15. diebus in purgatorio propter negligentiam quã habuit in quadam manumiſſoria ſibi ab Epiſcopo cõmiſſa. Dicatur hic cõtra manumiſſores & hæredes, qui non ſolũ ſunt negligẽtes, imò ſunt bona defunctorũ occupantes & retinentes. A quo. b. Tho. quæſiuit multa dubia ſ. de ſtatu ſuo, de vita, de ſcientia, vtrũ placebat deo. Reſp. ꝙ ſic, quòd continuaret, quia magna gloria erat ſibi parata. Multas alias queſtiones fecit ſibi, & ad oẽs reſp. ſed modò non eſt curandũ. Dicatur de ſorore ſua defuncta, & emiſſa in purgatorio ex vanis ornamentis, & picturis, quæ ſibi apparuit, petẽs ab eo ſuffragia. Quæ ab eo adiuta, iterũ apparuit ſibi cũ de purgatio ad paradiſum euolaret ſibi regratiando. Qui etiã quæſiuit ab ea de ſua vita & ſtatu vtrũ placebat deo. Nota in quo dubio viuebant ſancti. Et quantomagis nos qui ſumus peccatores. Reſp. ſibi ꝙ multum. Item cũ ſemel oraret pro fratre ſuo ab imperatore interfecto pro defenſione eccleſiæ, apparuit ſibi angelus dei cũ libro. Et in vna parte erant ſcripta noĩa confeſſorum de litera lazurina, & alia noĩa martyrũ de literis aureis, vbi inuenit ſcriptum nomen fratris ſui. Patet de eius vita ſpirituali. Modò videndum de eius cæleſti doctrina. Qui cũ volebat diſputare, ſcribere, vel dictare, recurrebat ad orationẽ. Item qñ ſibi dubia occurrebant, & ſtatim ab angelo vel apoſtolis, Petro & Paulo ei viſibiliter apparẽtibus de dubijs certificabatur. Ecce quales magiſtros habebat, imò ſemel apparuit ſibi virgo Maria cũ filio in brachijs quę ait filio, Fili declaretis ſibi hoc dubiũ &c. Item cùm ſcripſiſſet ſuper materia accidentiũ ſacramenti altaris, quæ eſt materia valde ſubtilis, in quo illa accidentia exiſtunt ſubiectiuè, poſuit ſe in extremis altaris orãs &c. Dixit ſibi crucifixus, Bene ſcripſiſti de me Thoma. Ecce ſua doctrina approbata à papa Ieſu, quã ergo recipies pro tuo labore mercedẽ? Quid reſpondiſſes tu? Dñe ꝙ ſim Epiſcopus vel cardinalis. Sed b. Tho. reſp. Dñe non aliam mercedem recipiam niſi teipſum. Et quia Chriſtus fecit mentionem de mercede, innuebatur de eius obitu propinquo. Et tũc b. Tho. ſcribebat vltimã partẽ, in qua tractabat de prædicta materia accidentiũ, quam non perfecit morte præuentus. Idem de officio corporis Chriſti, quod de mandato dñi papæ ordinauit. Quo completo, librum ſuper altare poſuit, & ipſo orante Chriſtus in forma pueri ſuper librum ſe poſuit, dicens quòd illa ordinatio erat ſancta & bona quantum intellectus humanus poſſet comprehendere. Ergo de eius doctrina dubitari non debet, quia non ſolũ à vicario Chriſti, ſed etiam ab ipſo domino Ieſu Chriſto approbata fuit. Ideo libri eius ſunt ita per mun-

dum multiplicati. Ideo de ipſo cantatur hodie, Ipſe tanquam imbres mittet eloquia ſapitenię ſuæ, quantū ad doctrinam ſpiritualem. Ipſe palā faciet diſciplinam doctrinæ ſuæ, & hoc quantū ad vitā ſpiritualem. Collaudabūt multi ſapientiā eius, & vſq; in ſeculū nō delebitur, Eccl. 39. Dico quartò ꝙ quartum ſignū ſapientiæ eſt perſeuerāter cōplere, ſignū ſapientiæ eſt bene incipere, & melius cōtinuare, ſed optimè finire & perficere. Nā nō reputaretur ſapiēs, qui tēpore indulgentiarū iret Romā cū magno labore & periculis pro indulgentijs lucrandis, & qn̄ eſſet iuxta portale ciuitatis Romæ rediret abſq; hoc ꝙ nō viſitaret ſanctuaria, nec intraret Romā cū tot expenſas fecerit, & nullā indulgētiā lucratus fuerit, quia nō dantur niſi intrātibus. Sic eſt de multis qui incipiūt peregrinationē, & viā bonæ vitæ, quot religioſi, quot clerici, & quot laici incipiunt bene, ſed antequam ſint ad portā paradiſi, eſt mors, redeunt retro per peccata &c. Ideo oportet perficere, & omnia cōplere. Vnde auctoritas Sap. 6. & 8. Sapientia vincit malitiā. Ratio, attingit enim à fine vſq; ad finem fortiter, & diſponit oīa ſuauiter. No. pro reſponſione duos fines in bona vita. ſ. deliberationis ſiue intentionalē, executionis ſiue tēporalē, quia vt dicit philoſophus, ꝙ primū in intentione eſt vltimū in executione, & ecōuerſo. Finis intētionalis eſt, vt bona quæ facit, fiant ꝓ dei honore, & animæ ſaluatione. Et duratio bonæ vitę debet attingere à fine intentionis vſque ad finē tēporalis executionis. Sicut fecit b. Tho. qui ſemper perſeuerauit in bona vita, propter honorē dei nihil faciens ex vana gloria vel hypocriſi. Ergo volens deus ipſum remunerare, reuelauit ſibi finē tēporalē. Dicatur quō eundo ad concilium declinauerit ad monaſterium Foſſæ nouæ, & certus de ſua morte cùm intrabat monaſterium dixit, Hæc requies mea in ſeculum ſeculi, hic habitabo, quoniam elegi eam. Et quidam cometa apparuit ſuper dictum monaſterium per tres dies ante obitū ſancti doctoris. Et aliqui dicebant hoc ſignū guerrę, aliqui, imo mortalitatū, & aliqui, imò alicuius magni principis mortis. Sed mortuo ſancto doctore, ſtella nō apparuit. In quo patet quod venit ad aſſociandū eum, quemadmodum legitur de ſtella quæ aſſociauit reges oriētis. Cùm autē ſupprior dicti cōuentus, qui erat cecus, audiret obitū ſancti doctoris, venit ad ſtabilum vbi erat animal ſancti doctoris in quo equitauerat, tunc illud crepuit: quaſi reputaret indignū alium in eo equitare. Cùm aūt frater Albertus de Brixia oraret deum vt ſibi reuelaret gloriā ſancti Thomæ, apparuerunt ſibi duæ reuerendæ perſonæ. Vna in habitu epiſcopi, alia in habitu prædicatoris. Quorum vnus erat b. Auguſtinus, alter b. Tho. vt in nono reſponſorio dicitur, Sertū geſtant cum torque duplici, cappa gemmis ornata cernitur, ex monili fulgoris celici lux emiſſa mundo diffunditur. Auguſtinus fratri ſic loquitur, Tho. mihi par eſt in gloria virginali præſtans mundicia. Lapis pretioſus quem habebat in pectore ſignifica-

bat intentionem ſanctam quam habuit. Sellæ figurabant libros, tractatus, & epiſtolas ſcripturæ quas fecerat. Torques ſunt duæ coronę, vna doctoratus, alia virginitatis. Habemus ergo exemplum perſeuerandi in bona vita. Qui autem adhuc non incœperunt, incipiant dimittendo peccata &c. Ecce quare dicit beatus Thomas, Antecedebat me in iſta ſapientia &c.

De ſancto Gregorio Sermo.

B*eatus ille ſeruus. Mat.24.* Sermo noſter erit de beato Gregorio. Pro declaratione huius verbi oportet ſcire pro quibus ſeruitijs ſpiritualibus creatura poteſt conſequi cæleſtẽ beatitudinem. Pro quo ſciendũ ꝙ inuenitur clarè in ſancta ſcriptura ꝙ ſeruitiũ dei ſpirituale in hoc mũdo habet tres gradꝰ ſeu differẽtias.

Primus eſt de vita actiua vel operatiua.
Secundus eſt de vita contemplatiua.
Tertius eſt de vita prælatiua.

Iſti tres gradus ponuntur à Beato Auguſtino, qui dicit, Triplex eſt genus viuendi, actuoſum, otioſum, & ex vtroque compoſitum. Et quando creatura bene ſeruit deo in hoc mundo in aliquo gradu prædictorum, quando morietur, ſine dubio obtinebit benedictionem ſiue beatitudinem paradiſi. Et quia beatus Gregorius in his tribus gradibus diligenter ſeruiuit Chriſto in mundo, ideo de eo dicit thema, Beatus ſupple eſt modò ille ſeruus ſcilicet b. Gregorius. Dico primò quòd primus gradus ſeruiẽdi deo in vita actiua eſt facere opera proficuoſa, & vtilia proximo, amore ſui & dei. Et ad hæc opera exercẽda cõcurrũt quatuor cauſæ. Prima eſt efficiẽs, quæ eſt deus, & liberũ arbitriũ hominis. Materialis quæ eſt exercere opera miſericordiæ erga proximos. Formalis verò quæ dat rei perfectionem. Et etiam finalis, quæ eſt reſpectu dei, ſiue debita intentio, ſcilicet quòd illa opera miſericordiæ fiant amore dei, nõ vanæ gloriæ, non intentione propriæ vtilitatis, non laudis &c. ſed ſolo reſpectu dei fieri debent. Species enim bonitatis vel malitiæ in actibus mortalibus ſumitur ex fine, vt dicit ſanctus Thomas prima ſecundæ quæſt.18. artic.4. Siue illa opera ſint corporalia, vtputa quia reſpiciunt vtilitatem corporis, ſiue ſint ſpiritualia, omnia talia meritoria ſunt. Ad vtilitatem enim corporis ſunt opera miſericordiæ corporalia, vt eſurientem paſcendo, ſitientem potando, nudum veſtiendo, peregrinum hoſpitãdo, & ſic de alijs. In his enim operibus magis ſeruit homo deo quàm proximo, quia dicit Philoſophus, Propter quod vnum quodq; tale, & illud magis. Si vos ſeruitis proximo propter deum, ergo magis ſeruitis deo, & Chriſtus recipit in perſona ſua tale ſeruitiũ. Dicet enim in iudicio perſonis opera miſericordiæ facientibus, Eſuriui, & dediſtis mihi mãducare. Non dicet, Eſuriuit pauper, & nõ dediſtis ei comedere, ſed ego eſuriui, quia

quicquid

quidquid vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Matt.25. Ita quòd ipſe recipit ſeruitiũ illud in perſona ſua. Idem de operibus miſericordiæ ſpiritualibus vitæ actiuæ, quæ exercentur erga animas proximorum, quæ ſunt meliora quã corporalia, quia anima eſt melior corpore, vt prædicare verbũ dei, dare conſiliũ in dubijs proximo, corrigere errantes dulciter & charitatiuè, conſolari triſtẽ, ſupportare tædioſos, vir vxorem, & ecõuerſo, ſocius ſocium, religioſus religioſum, vicinus vicinum &c. remittere iniurias inimicis propter deũ, rogare ꝓ proximis ſi ſunt in bono ſtatu vt cõſeruentur, aliàs ad bonũ ſtatum reducantur. Iſta eſt vita actiua ſpiritualis, ſeruiendo vt dictum eſt. De iſta vita dicit ſcriptura, Vos in libertatẽ vocati eſtis fratres, hoc dicitur de libertate liberi arbitrij, quod non cogitur, tantũ ne libertatẽ in occaſionẽ detis carnis, ſed per charitatẽ ſpiritus ſeruite inuicẽ. ad Galat.5. Iſtud ſeruitium vitæ actiuæ ita placet deo, quòd ex iſto homo conſequitur æternã beatitudinẽ. Si vultis ſcire & intelligere quare, audiatis parabolam de nobili domino, qui habebat filios & filias & multos ſeruitores, quibus dedit multas diuitias. Et motus deuotione, voluit ire in peregrinationem, & in ſuo receſſu recõmiſit filios ſuos & filias ſeruitoribus ſuis, ſi aliquo indigerent iuuarent eos, & receſsit, & in peregrinatione moram fecit. Filij autem & filiæ ex tam longa patris abſentia ex indigẽtia recurrerunt ad ſeruitores patris, vt ſubuenirent eis. Aliqui dixerunt, Non curo, ego habeo filios et filias quibus oportet me ſubuenire. Alij autem amore patris prouidebant eis de omnibus neceſſarijs. Tandẽ venit pater, & filij dixerũt ſibi quomodo ſerui ſui ſe habuerant erga eos. Pater autem diues & nobilis, retribuit ſeruitoribus ſuis qui prouiſionem dederant filijs, alios autem ſeruitores qui noluerunt eis ſubuenire, durè puniuit Iſte diues & nobilis dominus eſt Chriſtus diues, quia domini eſt terra & plenitudo eius &c. Qui habet multos ſeruitores & miniſtros, omnes ſcilicet diuites, & multos filios & filias, omnes Chriſtianos, ſed maximè & appropiatè pauperes dicũtur eius filij. Ita dicit beatus Ioannes qui erat pauper, dicens alijs pauperibus, Videte qualẽ charitatem dedit nobis deus, vt filij dei nominemur & ſimus. 1. Ioan. 3. Qui in die aſcenſionis iuit in peregrinationẽ ad ſanctuaria paradiſi, recedendo de mundo aſcendit corporaliter in cælum. Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquã accipere ſibi regnũ, reuerti ad iudicium, et loquitur de ſe Luc. 19. Filij autẽ ſui, ſcilicet pauperes indigentes recurrerunt ad diuites, quibus pater eorũ dedit quidquid habuit. Nõ credatis vos diuites habere bona ex veſtris laboribus, quia multi laborant qui nihil lucrãtur, ſed Chriſtus dedit vobis. Aliqui autẽ nolunt eis ſubuenire, aliqui ſic. Quãdo ergo veniet pater, ſcilicet ad iudiciũ, retribuet illis qui in operibus miſericordiæ corporalibus vel ſpiritualibus ſeruierũt ſibi & filijs ſuis, collocando eos ad dexterã vt ſaluentur, alios autẽ ad ſiniſtrã

vt

vt puniatur. Ecce quare ex vita actiua cõſequitur homo beatitudinẽ. Vnde ad hoc auctoritas. Beati ſerui illi quos, cũ venerit dominus, inuenerit vigilãtes, id eſt diligẽtes in exercitio vitæ actiuæ. Luc. 12. Amẽ dico vobis, quia præcinget ſe, & faciet illos diſcumbere, & tranſiens miniſtrabit illis. Ibidem. Nota, præcinget, quia qui eſt præcinctus, habet fimbrias reſtrictas, ſecùs qui nõ eſt præcinctus. Chriſtus in gloria ſuæ humanitatis nõ eſt præcinctus, quia tantã gloriam habet quanta creatura poteſt habere. Sed præcinget ſe dando gloriã alijs, quia licèt poſſet dare gloriam infinitã, nõ tamen dat præmiũ alicui creaturę; niſi ſecundũ meritum eius. Et quia nulla creatura habet meritũ infinitum, ideo præcinget ſe dando gloriã ſecundũ menſuram meritorum, & ita exponit gloſſa. Ideo dicit Apoſtolus, Vnuſquiſq; ꝓpriam mercedem accipiet ſecundũ ſuum laborẽ. 1. Corint. 3. Secundò dicit. Et faciet illos diſcumbere, eo quia in vita actiua ſeruiendo laborarunt, cor reſpõdet ei quies quæ eſt in menſa paradiſi, quæ eſt in eſſentia diuina. Vnde auctoritas. Vos eſtis qui permãſiſtis mecũ in tẽtationibus meis, quia vita actiua multas tentationes habet, tędia, & impatientias. Ego diſpono vobis vt edatis & bibatis ſuper menſam meã in regno meo, Luc. 22. Tertiò dicit, & tranſiens miniſtrabit illis. Non dicit ſtãs, ſed tranſiens. Not. quinque trãſitus in b. Primùs eſt de fruitione diuinitatis, tranſit oſtẽdens eis ſuã humanitatem, & econuerſo in his obiectaliter cõſiſtit beatitudo. Secundus de intellectu per clarã cognitionẽ, quia ibi cõſiſtit viſio, tranſit in voluntatẽ per fruitionẽ & delectationẽ. Tertius tranſitus ad omnes, quia tanta eſt delectatio voluntatis quod os prorũpit in laudes. Vnde dicit Augu. Videbimus, & amabimus, & laudabimus. Quartus trãſitus de gaudio, ſcilicet accidẽtali in gaudiũ. Gaudium eſt angelis dei ſuper vno peccatore pœnitentiã agente, Luc. 15. Quintus trãſitus eſt poſt diem iudicij, quia gloria animæ tranſibit in corpus. Modo ſolũ animæ habent gloriã, & corpora iacent in ſepulchris incinerata, vt corpus beatorum Petri & Pauli, & aliorum. Sed tunc gloria animæ redundabit in corpus, quia nõ eſt gloria corporis alia à gloria animæ, niſi quia gloria animæ redundabit in corpus. In laterna cryſtalli eadem lux eſt luminis & laternæ. Patet ergo quòd ex ſeruitio vitæ actiuæ propter deum homo meretur beatitudinem. In iſta vita actiua b. Gregorius ſeruiuit deo, Dicatur ex eius legenda, quomodo fuit de ciuitate Romæ ex nobili progenie Romanorum, qui adoleſcens in liberalibus artibus ſufficienter inſtructus, tandem mortuo patre remanſit hæres magnarum opum, & cogitauit expendere illas pecunias ad ſeruitium dei in operibus miſericordiæ. Cogitate quòd ſui amici ſuadebãt ſibi ducere vxorẽ, ſed noluit, & omnes illas pecunias diſtribuit in operibus miſericordiæ corporalibus & ſpiritualibus. Nã quatuor ſunt cõditiones perſonarũ quę habẽt neceſſitatem corporalem, quibus ſubuenire eſt magna miſericordia. Primi

ſunt

ſunt captiui, & quo ad aliquid præcipuũ opus miſericordiæ corporalis eſt redimere captiuos, vt dicit. ſ. Tho. 4. ſcript. diſt. 15. q. 2. art. 3. ex hoc enim anima liberatur &c. Secundi ſunt pauperes verecundi, qui de proſperitate venerunt ad magnam paupertatem, qui citius morerentur fame q̃ mendicarent. Iſtis etiam ſubuenire eſt magna miſericordia. Tertij ſunt pupilli & orphani &c. & his b. Gregorius diſtribuit magnam partem hereditatis. Secundò in operibus miſericordiæ ſpiritualibus quæ reſpiciunt animam, quia ſeptem monaſteria inſtituit, & modò reges non poſſunt facere vnum ſine adiutorio eccleſiæ. Et b. Gregorius fecit ſeptem. ſ. ordinis beati Benedicti qui tunc incipiebat, & fundauit ad modum antiquorum, vitando vanitates & ſuperfluitates. Si ergo ex ſeruitio vitæ actiuæ propter deum homo conſequitur beatitudinẽ, & b. Gregorius in dicta vita ſeruiuit Chriſto in hoc mundo diligenter, quid dicemus de eo? Beatus ille ſeruus. Secundus gradus. ſ. vitæ contemplatiuæ eſt melior, qui eſt occupare ſe ſolũ in operibus miſericordiæ ſpiritualibus, quę immediatè reſpiciũt deũ. Ita ꝙ materiale. ſ. opera ſpiritualia, & formale huius vitæ contemplatiuę, ſolùm reſpiciunt deum, vt orare deuotè cũ feruore ſpiritus certis horis diei, & certis horis in nocte, cogitare de gloria paradiſi, legere libros ſpirituales, vt deus cognoſcatur, audire miſſas, ſermones, cogitare iuſtitiam dei in pœnis damnatorum, cogitare diuinam prouidentiam in mundi gubernatione, potentiã in mundi creatione, ſapientiã in generalis iudicij ordinatione. Iſtud ſeruitium deſiderabat Dauid dicens, Seruus tuus ſum ego, da mihi intellectum domine. ſ. ad contemplandum, quia contemplatio eſt actus intellectus, & iſta vita eſt melior quàm vita actiua. Ratio, quia licèt actiuus faciat plus, & ſeruiat, tamen plus præmiatur apud deũ contemplatiuus quàm actiuus. Nota ad hoc ſimilitudinẽ in curia papæ vel regis, in qua ſunt multi ſeruitores, & multa officia. Cubicularij autem ſeruiunt ſolũ in camera per ſonæ regis vel papæ. Alij autem ſeruiunt extra, vt coquinarij, & alij, qui plus laborãt, & plura opera exercent, tñ plus præmiantur illi qui ſolùm curãt de papę perſona, et ſunt cũ eo in camera. Magnũ quid eſt eſſe immediatè cũ papa vel rege. Idẽ de papa & rege Ieſu Chriſto, cuius palatiũ eſt eccleſia. Contẽplatiui aũt ſeruiunt Chriſto ſolũ. Actiui aũt extra camerã laborãt. Et licèt plura ſeruitia faciãt, tñ maius eſt meritũ contẽplationis. Auctoritas de hoc, & eſt verbũ allegoricum. ſ. eccleſiæ ad Chriſtũ dicẽtis, Beati viri tui, & beati ſerui tui hi qui ſtant corã te ſemper. 3. Reg 10. Nota, b. viri. ſ. à virtute ſcientiæ bonæ vitæ & moralitatis, quia vitioſi nõ poſſunt eſſe cõtemplatiui, et beati ſerui tui. Et oſtendit de quibus loquitur dicẽs, Hi qui ſtant coram te ſemper. ſ. contemplando. Nota, ſemper, quia vita actiua finitur in morte, cõtemplatiua nõ, imò in morte contemplatiua creſcit. Ideo Chriſtus dixit Marthę, quę dederat ſe vitæ actiuę, & dixerat Chriſto, Domine

non

nõ eſt tibi curę ꝙ ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare? Reſpondit Chriſtus, Martha Martha, ſollicita es, & turbaris erga plurima, Maria autẽ optimã partẽ elegit, quæ nõ auferetur ab ea. Lu. 10. In iſta vita bea. Gregorius ſeruiuit Chriſto, poſtq̃ enim in vita actiua ſeruiuit Chriſto, dedit ſe vitæ contẽplatiuę. Et iſte eſt ordo, quia de vita actiua homo debet venire ad vitã cõtemplatiuã. Et ita fecit. ſ. Gregorius, quia in vno illorũ ſeptẽ monaſteriorũ recepit habitũ, in quo dedit ſe contẽplationi, ſeparãdo ſe à negotijs huius mũdi, & ab amicis. Et dicit hiſtoria, quòd quãquã infirmato ſtomacho propter abſtinẽtias & orationes quotidie lãgueret, nunq̃ tamen quieſcebat quin oraret, aut legeret, aut ſcriberet, aut dictaret. A matre autẽ ſua btã Syluia ibi crudis leguminibns paſcebatur. Ideo ſpiritus fortificabatur in contemplando. Nota hîc vnũ ſingulare de eius contẽplatione, quia eius diaconus dixit ſe vidiſſe ſuper caput eius ſæpiſsimè ſpiritũ ſanctũ in ſpecie colũbę. Ideo ſua oratio erat magnæ efficacię & virtutis, intãtum, quòd nõ legitur ſimile de aliquo ſancto alio. Dicatur hîc de Traiano imperatore infideli, ſed iuſto morali iuſtitia. Dicatut hîc de ſtrictiſsima iuſtitia quã fecit idẽ imperator de filio ſuo, qui cũ equo interfecerat filiũ mulieris vetulæ. Et ecce hãc iuſtitiã & hiſtoriã Romani depinxerũt in quadã domo, in quã cũ ingreſſus fuiſſet b. Gregorius, & contẽplaretur gloriã paradiſi, & pœnas inferni, & vidiſſet dictã hiſtoriã depictã, orauit dominũ dicẽs, O domine, & tãta iuſtitia erit in inferno, & quia ſciebat ipſum eſſe in inferno, nõ audebat ſimpliciter dicere, Domine liberetis eũ ab inferno, ſed flẽs dicebat, O domine & tãta iuſtitia iſtius imperatoris dãnabitur? & ſic tacitè eius liberationem petiuit. Et angelus domini locutus eſt ei dicens, Gregori obtines pro Traiano, nunq̃ tamẽ decetero ores pro dãnato, ſed exoraſti, ideo patieris dolores in corpore. Super hoc habemus quòd ille Traianus diffinitiuè nõ erat dãnatus, ſed ad tẽpus quantũ ad locum. Et habemus dicere quòd angelus domini deduxit animam Traiani ad eius corpus. Et ſuſcitatus eſt. Et b. Gregorius ipſum baptizauit, & ſic oportet hoc intelligi. Vide ſuper hoc beatum Thom. in 4. diſtin. 45, vtrum ſuffragia proſunt &c. in ſol. ad argumentũ. Ecce quantæ efficaciæ fuit oratio b. Gregorij virtute contemplationis. Nullus debet hîc recipere exemplum orandi pro damnatis, quia peccaret, quia ſancti imitãdi ſunt in virtutibus moralibus, ſed non in miraculis. Si ergo ex ſeruitio vitæ contemplatiuę acquiritur beatitudo &c. quid dicemus de beato Gregorio? Beatus eſt ille &c. Moraliter. Vos domini, officiales, & rectores communitatis, habetis hic exemplum diligendi & ſeruandi iuſtitiam, ſicut ille Traianus ſeruauit antiquum ſtatutum in filio. Non reſpexit magnitudinem perſonæ, nec affinitatẽ, ergo diligite iuſtitiã qui iudicatis terram, Sap. 1. Item Dauid, Beati qui faciunt iuſtitiam in omni tempore. Tertium ſeruitium eſt maius. ſ. vitæ prælatiuę, quæ
includit

includit vitam actiuam,& vitam contemplatiuam perfectè,ſicut bonum eſt corpus hominis,ſed melior eſt anima.Item bona eſt vita actiua,melior contemplatiua,ſed optima eſt prælatiua,quæ amplectitur vtranq;.Ideo dicit b.Gregorius de prælato, Sit rector actione præcipuus,præ cunctis cõtemplatione ſuſpenſus. Nota,actione precipuus. Opus vitæ contemplatiuæ eſt prædicare.Ibi cõplentur opera miſericordiæ,quia famelici & eſurientes verbo dei ſatiantur, triſtes conſolationibus potantur,& nudi virtutibus induuntur, & infirmi peccatis viſitantur &c.De iſta vita auctoritas Matth.24. Beatus ille ſeruus quem,cùm venerit dominus eius,inuenerit ſic facientem. Amen dico vobis,quoniam ſuper omnia bona ſua,ſcilicet ordines angelorũ conſtituet eum.ſ.cum Seraphinis.Iſtam vitam prælatiuam habuit beatus Gregorius,quia mortuo papa eum licèt renitentem ſenatus & populus concorditer elegerunt omnes vna voce clamantes, Gregorius ſit papa.Ipſe verò miſsis literis adulatorijs ad imperatorem eum vt patrem ſuum rogauit ne conſentiret, & videtur quòd tunc imperator conſentire habebat in electionem papæ,qui tamen deſiderabat quòd ſuper omnes Gregorius eſſet papa. Dicatur ergo quomodo fugit ad dolium,vt patet in legenda,quia portæ cuſtodiebantur ne fugeret de ciuitate Romana,& in quadam ſpelunca latuit,ſed indicio columnæ fulgidæ ſuper ſe de cælo deſcendentis inuentus capitur, trahitur, & ſummus pontifex conſecratur.Quando autem fuit papa,ſeruauit optimè vitam actiuam quia omnes viduas,pauperes,& orphanos habebat in ſcriptis,& prouidebat eis. Et palatium papale non erat niſi granarium communitatis.Pauperibus autem verecũdioribus de menſa mittebat ſuam ſcutellam. Cæterum Hieroſolymis xenodochium conſtituit, & tam ibi quàm in Monte Synai famulis Dei victum & veſtimenta annualiter miſit. Cùm autem quidam heremita rogaret, vt fertur,Dominum,vt ſibi oſtendere dignaretur, quam manſionem habiturus eſſet in cælo, & ſibi reuelatum eſſet quod cum Gregorio papa.Et ille conferens ſuam inopiam eius diuitijs ſuper hoc miraretur,audiuit vocem dicentem ſibi,Cur audes comparare paupertatem tuam diuitijs Gregorij?magis diligis cappam tuã quam habes,quàm ille tantas diuitias. Item ſeruiuit etiam Deo in vita contemplatiua ſtudendo,legendo,& dictando, quia prædicauit in quadrageſima.
Ecce quomodo in vita prælatiua ſeruiuit deo. Ergo beatus ille ſeruus,Moraliter quilibet veſtrum eſt prælatus, habens vaſallos,ſcilicet ſenſus corporales,cogitationes cordis,& deſideria eiuſdem.Ideo modo in iſto ſancto tempore rogamus & gubernamus ea diligenter,deo ſeruiendo in vita actiua & contemplatiua,iuxta conſilium Luc.1. De manu inimicorum noſtrorum liberati,ſcilicet per pœnitentiam,modò facta confeſsione,ſeruiamus illi in ſanctitate & iuſtitia &c.

De

De ſancto Benedicto *Sermo.*

SIcut lucerna fulgoris illuminabit te. Luc.11.originaliter.Sub iſto intellectu ego recipio iſtud verbũ,ſcilicet quòd b.Benedictus fuit ſicut lucerna &c. Pro cuius declaratione,& materiæ introductione, ſciẽdũ eſt ꝙ in multis locis ſacræ ſcripturæ inuenitur quòd ſanctæ perſonæ quãdo habẽt claritatẽ fidei, & ardorẽ deuotionis,& feruorẽ bonæ vitæ,dicuntur lucernæ ardentes. Ratio eſt ꝓpter officium,& imitationẽ,vel ſimilitudinẽ q̃ habent ad lucernas ardentes. Vnde nõ ob aliã cauſam accendũtur lucernæ,niſi ꝓpter ſolis abſentiam ne ſimus in tenebris,quãdiu enim ſol eſt præſens,nõ ſunt neceſſariæ lucernę ardentes.Ita etiã quãdiu ille ſol,de quo dicitur virgini Mariæ,Fœlix nãq; es ſacra virgo Maria,et omni laude digniſsima,quia ex te ortus eſt ſol iuſtitiæ Chriſtus deus noſter. quandiu hic ſol fuit præſens mũdo,illuminauit mundũ in fide catholica prędicãdo,& calefecit in deuotiõe,et fecit fructificare in pœnitẽtia,in meritis &c.tũc enim nõ erãt neceſſarię lucernę ſanctarũ perſonarum. Sed poſtq̃ ſol occubuit, ſcilicet per ſuã paſsionẽ & mortẽ,& receſsit à mundo per aſcenſionẽ, fuerunt neceſſariæ lucernæ ardentes ſanctarum ꝑſonarum, ſicut apoſtolorũ,martyrum,doctorũ, cõfeſſorũ,virginum,cõtinentiũ, & pœnitẽtiũ.Ecce ratio quare ſanctę ꝑſonę dicũtur lucernę ardẽtes. Auctoritas de hoc ꝓpria,qñ deus ꝑcepit Moyſi vt faceret tabernaculũ, inter alia pręcepta q̃ ſibi fecit,fuit iſtud,Facies lucernas ſeptẽ,& pones eas ſup cãdelabrũ,vt luceãt ex aduerſo. Exo.25.Not.ꝙ hoc verbũ eſt dei patris ad filiũ,ſed in figura dictũ fuit Moyſi,quãdo enim dei filius de hoc mũdo recedere voluit,dixit ſibi deus pater.Facies lucernas ſeptẽ.

Prima eſt ſanctitas apoſtolorum.
Secunda martyrum.
Tertia doctorum.
Quarta confeſſorum.
Quinta virginum.
Sexta continentium.
Sextima pœnitentium.

Supra candelabrum fidei Chriſtianæ, in quo fundamento fundãtur, nemo accendit lucernã, & in abſcondito, ſcilicet peccatorum ponit, neq; ſub modio,ſcilicet erroris ſeu falſę opinionis,ſed ſuper candelabrum. Luc.11.Nota,vt luceant ex aduerſo,ſcilicet peccatorum mortalium,quæ ſunt ſeptem,per ſeptem virtutes oppoſitas eis. Nam prima lucerna, ſcilicet ſanctitas apoſtolorum lucet ex aduerſo cõtra auaritiam per voluntariam paupertatẽ,dicebat enim.Habentes alimenta,nõ dicit delectamenta,& quibus tegamur,non dicit,& quibus ornemur,his cõtenti ſimus .1. Timo.6,Sanctitas martyrum lucebat cõ

tra

tra iram ex aduerſo.ſ. per patientiam, quia canitur. Non murmur reſonat, nō querimonia, ſed corde tacito mens bene conſcia conſeruat patientiam. Sanctitas doctorum lucebat contra acidiam per diligentiam in ſtudendo, & prædicando, de quibus dicitur pſal.72. Cōuertetur populus meus hic.ſ. per doctores, & dies pleni inuenientur in eis. Sanctitas confeſſorum lucebat contra gulam lumine abſtinētiæ, memores de verbo Chriſti dicentis. Attendite vobis ne fortè grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate. Luc.21. Sanctitas virginum lucebat contra luxuriam nomine virginitatis & puritatis, quia nec cogitando, nec gaudendo, nec tangendo ſeu operando ſenſerunt aliquam luxuriæ corruptionē. Vnde de eis dicitur: Non ſunt coinquinati, virgines enim ſunt. Apoc.14. Sanctitas continentium coniugatorum lucebat ex aduerſo contra inuidiam, per dilectionem & charitatē ordinatam Dei & proximi, quibus dicit ſcriptura, Deponentes omnē maliciam, & omnē dolum, & ſimulationes, & inuidias.1.Pet.2. Sāctitas pœnitentium lucet ex aduerſo contra ſuperbiam lumine humilitatis pœnitentialis, tenentiū conſiliū Petri, Humiliamini, ſupple in pœnitentia, ſub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore viſitationis. 1.Pet.5. Patet ergo ratione & auctoritate quòd ſanctæ perſonæ dicuntur lucernæ ardentes, & de quolibet ſancto poteſt dici quòd erat lucerna ardens & lucens Ioan.5. Cùm ergo beatus Benedictus fuit perſona ſanctiſsima, de ipſo dicit thema. Sicut lucerna fulgoris &c. Nota in beato Benedicto ſeptem radios virtutū, tres virtutū theologicaliū, & quatuor cardinaliū, quibus illuminat mundum. Et radius

Primus eſt de prudentia intellectuali.
Secundus de iuſtitia generali.
Tertius de temperantia corporali.
Quartus de fortitudine virtuali.
Quintus de fide cordiali.
Sextus de ſpe ſupernali.
Septimus de charitate integrali.

De iſtis quilibet veſtrum poteſt recipere lumen pro vita ſuæ animę. Quantum ad primum, dico quòd primus radius eſt. ſ. de prudentia intellectuali quæ in hoc conſiſtit, vt homo ſciat eligere illud quod melius & vtilius eſt. Iſtam prudentiam habuit beatus Benedictus, vnde parentes eius videntes eius diſpoſitionem, & ingenij ſubtilitatem, miſerunt ad ſtudium. Hoc debent reſpicere parentes, quando volunt mittere filios ad ſtudium, ne ſint rudes, groſsi, ſed ſubtiles. Beatus Benedictus à pueritia cor ſenile gerens, nulli voluptati animum dedit, vt dicit Gregor. qui eius vitam ſcripſit in lib. dialogorum. Cùm autem fuiſſet miſſus ad ſtudium Romæ, & liberalibus diſciplinis traditus, & multos ſtudentes per abrupta vitiorum ire cerneret, quorum aliqui ſtudebant in li. ſuperbiæ, præſumptionis, &

vanitatis, aliqui in li.auariciæ, ludi & falſitatis,aliqui in lib. luxuriæ & carnalitatis, aliqui in lib.gulæ & voracitatis, alij in lib.iræ & malignitatis,& ſic de aliis. O dixit bea.Benedictus.Melior eſt ignorantia cum bona conſcientia,quàm habere magnam ſciẽtiam & malam conſcientiam, quia deus non dat paradiſum propter ſcientiam ſolũ, ſed dat propter bonã conſcientiã. Nocte igitur dimiſsis ſociis ſecretè receſsit:de quo dicit Greg. laudans eum. Deſpectis ſtudiis & relicta domo ſanctæ conuerſationis habitum quæſiuit. Moraliter iſto radio debent illuminari religioſi,clerici,ſeu laici,ſi habent malas ſocietates, ſeu familiaritates in occaſione peccãdi, fugere & recedere ab eis,imò etiã à patre,& matre,& ab amicis,vt ſaluent animam ſuam. De iſta materia dicebat Chriſtus. Si oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, & proiice abs te. Si manus vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde eum,& proiice abs te.Mat.5.& 18. Oculus qui habet officium oſtendendi,ſignificat magiſtrum vel cõfeſſorẽ tuum.Si ergo ſcandalizat te, proiice eum abs te.Manus quæ facit opera,ſignat procuratorem vel aduocatum,ſi ergo ſcandalizat te,proiice eum abs te.Pes qui ſuſtinet corpus, ſignat dominum vel amicum, qui dat tibi vitam ſeu prouiſionem te ſuſtinendo,ſi ergo te ſcandalizat,proiice eum.Vnde dicit Dauid,Diſrumpamus vincula eorum, & proiiciamus à nobis iugum ipſorum. pſal.2.ſcilicet,amoris vani,& familiaritatis prauæ.Quot ſunt in hoc mundo,qui viuerent ſanctè, niſi ex iſtis malis familiaritatibus retraherentur? Ideo fugere debent exemplo beati Benedicti, & ergo ſicut lucerna fulgoris illuminabit te ex vita ſua beatus Benedictus.Quantum ad ſecundum,radius ſecundus eſt de iuſtitia generali quę ſecundum iuriſtas & theologos eſt reddere vnicuique quod ſuum eſt, nec recipere ab alio niſi quod iuſtũ eſt,ideo iuſtitia dicitur æquitas.Iſtam habuit beatus Benedictus, de qua laudatur à beato Gregorio. Cùm enim fugeret de ſtudio, & iret ad deſertum, hoſpitatus fuit in domo cuiuſdam mulieris pauperculæ,quæ mutuo receperat capiſterium ad purgandum triticum,& fregit in duas partes,& hoc videtur fuiſſe de terra,& incœpit flere,non habens vnde reſtitueret.Beatus autem Benedictus compatiens mulieri orauit fortè ſic,Domine deus omnipotens qui duos populos, ſcilicet, Iudaicum & gentilẽ adunaſti ad vnã ſanctam fidem catholicam, aduna iſtas duas partes mulieri flenti, & ſic redintegratum capiſterium reddidit mulieri. Hoc miraculum videntes incolæ, præ admiratione in ingreſſu eccleſiæ ipſum capiſteriũ ſuſpenderunt. Notate hic quanta erat iam ſua ſanctitas, cùm tamen eſſet valde iuuenis, in quo oſtenditur virtus iuſtitiæ. Orauit etenim pro integratione, vt illa mulier poſſet reſtituere quod mutuo receperat. Moraliter iſto radio luminis illuminantur illi qui receperunt aliquid de vſura.Item illi qui retinent aliquid de mortuis,non complendo teſtamenta. Item ſi aliquid retinetis de eccleſia,vt decimas & primitias,

mitias, quia ſacrilegium eſt. Item ſi de rapina vel ſolidata ſeruorum aliquid retinetis. Item ſi damnificaſtis aliquem, ſoluatis. Item ſi impediuiſtis iuſtitiam falsè iurando. Item ſi veſtro conſilio obtuliſtis alicui officium, beneficium, ſiue legatum, tenemini ad reſtitutionem, recipiatis iſtud lumen, aliâs ira Dei eſt ſuper domum veſtram. Ideo Apoſtolus, Reddite omnibus debita, cui tributũ tributum, cui vectigal vectigal, cui timorem timorem, cui honorem honorẽ. Nemini quicquam debeatis, niſi vt inuicem diligatis. Rom. 13. Quantũ ad tertium, tertius radius eſt. ſ. de temperantia corporali, per quam in deliciis huius mundi homo recipit menſuram. Iſtã habuit bea. Benedictus. Nam poſt dictum miraculum de capiſterio, omnes gentes cupiebant ipſum videre, vt tangit Greg. O dixit ipſe Benedictus: Ego fugio vnum, & poſſem cadere in aliud. Dicit Greg. beatus Benedictus verò laudem fugiens, deſerti ſeceſſum petiit, quò dum pergeret, monachus quidam ſanctus & ſenex Romanus nomine ipſum reperiens, & deſideriũ eius cognoſcens, habitum ei ſanctę conuerſationis tradidit, fortè habitum heremitarum, & promiſit ſibi dare prouiſionem panis, qui cum ciſtella quotidie cum chorda ſibi ſubmittebat de cella ſua alta panem & aquam, & rarò legumina, & tribus annis ibi in ſpelunca ſoli monacho prædicto Romano cognitus manſit, comedebat continuè panem & aquam, vel fortè rarò legumina &c. Solum habebat pellẽ & oſſa. Poſt tres autem annos in die paſchæ quidam clericus bonæ vitæ, qui ieiunauerat per quadrageſimã, parauerat ſibi bonum prandium. Cui dominus apparens dixit. Tu tibi delicias præparas, & ſeruus meus in alio loco cruciatur fame. Qui protinus ſurgens, cũ alimentis quæſiuit eum, & in ſpecu reperit. Quem cùm beatus Benedictus vidiſſet, cogitauit quod eſſet diabolus vel illuſio. Sed ſacerdos dixit ſibi quomodo erat miſſus à Deo &c. dixit, Sumamus cibũ, quia hodie paſcha domini eſt. Vir autem domini hoc ignorabat, quia non habebat librũ nec breuiarium. Moraliter habemus exemplum pœnitentiæ, ſi nõ fecerimus ita magnam pœnitentiã vt Benedictus, tamen ad minus ſeruemus ieiunia eccleſiæ, & in die paſchæ ſacerdos dabit nobis prandium. ſ. agnum paſchalẽ, filiũ illius ouis beatæ virginis Mariæ. Ideo in iſto ſancto tempore cantat eccleſia. Paradiſi portas aperuit nobis ieiunij tempus, ſuſcipiamus illud orantes & deprecantes, vt in die reſurrectionis cũ dño gloriemur. Ecce ſicut lucerna fulgor &c. Quãtũ ad quartũ, quartus radius eſt. ſ. de fortitudine virtuali, & nõ de fortitudine beſtiali. Fortitudo enim ſecũdũ ꝙ eſt virtus moralis, & donũ ſpirituſſancti, eſt fortitudo reſiſtẽdi inclinationibus carnis, occaſionibus mũdi, & tẽtationibus diaboli. Iſtã habuit b. Benedictus. Cũ enim diu vixiſſet in illa pęnitẽtia & abſtinẽtia, quadã die tẽtator adfuit, nã nigra auis quaſi merula cępit vultũ eiꝰ importunè inſiſtere, vt muſca aſinina, quæ licèt ad ſignũ crucis receſsiſſet, tñ mirabilis & inuſitata

 ten-

tentatio carnis ſecuta eſt, inuiſibiliter ipſum tentando. Cœpit enim cogitare de quadã muliere gibboſa, q̃ viderat in ciuitate,& intantum tentatio augmentabatur, ꝙ volebat dimittere heremum,& redire ad mundũ ad inquirendã dictã gibboſam,quid feciſſet ſi fuiſſet pulchra? Sed ecce fortitudo,quia ſtatim poſt hoc, nudum ſe proiecit in ſpinas & vrticas,ita quòd fuit totus cruentatus & ſanguinolentus. Et dicit Greg. ꝙ per vulnera cutis eduxit vulnus mentis, nec pòſt vnquã tale aliquid ſenſit. Ecce fortitudo maior q̃ ſi decẽ gigantes viciſſet. Moraliter habemus hic exemplum reſiſtendi inimico noſtro diabolo, quia nihil poteſt. Debilis eſt enim hoſtis qui nõ poteſt vincere niſi volentem,vt dicit Greg. Propter hoc dicit Aug. Ideo aliquid eſt peccatum, quia voluntariũ. Niſi enim eſſet voluntariũ,nõ eſſet peccatũ. Eſtote ergo fortes in bello,& pugnate cũ antiquo ſerpente, & accipietis regnum ęternũ cũ beato Benedicto. Quantũ ad quintũ,radius quintus eſt prima virtus theologicalis.ſ. fides cordialis, & dicuntur virtutes theologicales,à theos,quod eſt deus, qa immediatè reſpiciũt deũ pro obiecto,quia fides eſt credere Deo, ſpes ſperare in Deo,charitas diligere deũ propter ſe,& proximũ propter deũ. Secus de virtutibus moralibus,quæ habẽt proximũ pro obiecto ſeu creaturas. Iſtã virtutẽ fidei excellẽter habuit beatus Benedictus ad illa quę ſunt fidei chriſtianæ,ſed ſingulariter ad crucẽ dñi noſtri Ieſu Chriſti,& ad eius nomẽ, vt patet ex eius legenda,vbi ſic habetur. Cũ autẽ celebre eius nomen & fama haberetur,quia per illũ ſacerdotem & per paſtores fama ſuæ ſanctitatis fuit diuulgata,cõgregatio cuiuſdã monaſterij ad eũ venit, vt ſibi præeſſet petierũt, quia abbas eorum erat mortuus,& quia ipſi erant malæ vitæ,& malæ famæ,& ribaldi,gentes nolebant eis facere eleemoſynas. Et iã ſub mãtello ſanctitatis ſancti Benedicti volentes cooperire ſuã malam vitã, & per eũ famã recuperare, elegerũt ipſum in abbatem. Cui licèt diu diſplicuiſſet,dicẽti ſuos & illorũ mores cõuenire nõ poſſe,tamẽ virtus aſſenſum dedit,motus enim fuit cõſcientia,quia fortè illi emẽdarent vitam, & iuit cũ eis,& viſa regula eorũ, & conſtitutionibus,inuenit ꝙ nõ debebant comedere carnes,nec habere aliquid propriũ,& pręcepit ſeruare regulã & conſtitutiones,nolens ꝙ loquerentur cum mulieribus, & huiuſmodi. Et monachi hoc videntes, quolibet die tenebant ſua conſilia quid facerent ſibi vt recederet ab eis. Et dixit vnus: Ego ſcio quid poterimus facere,demus ſibi vinum infectum ad bibendũ, & omnes conſenſerunt,& ita fecerunt,& in collatione dederunt ſibi vinum infectum. Cùm autẽ beatus Benedictus iuxta morẽ benedixiſſet vinũ ſigno crucis, & cyphus frangebatur in quatuor partes, quia vbi fit ſignum vitæ, non poteſt nocere cibus mortis. Et intelligens vir Dei quòd de morte ſua tractaſſent,allocutus eſt eos dicens. Miſereatur veſtri omnipotens deus, quare iſta facere voluiſtis? Nunquid non dixi vobis,quia veſtri meis mori-

moribus non conuenirent? Et receſsit ab eis,rediens ad ſolitudinem. Ecce fidem quã habuit ad crucem qua armauit ſe,aliâs infectus mortuus fuiſſet. Ita debetis vos facere,quando debetis aliquid comedere & bibere,ſignetis vos &c.Ideo eccleſia cantat,Salue crux ſancta,ſalue mũdi gloria,vera ſpes noſtra,vera ferens gaudia. Signũ ſalutis,ſalus in periculis,vitale lignũ,vitam ferens omniũ. Quantũ ad ſextum radiũ,ſextus radius eſt de ſpe ſupernali,quæ ſequitur ad fidem. Spes enim ſecũdũ ꝙ eſt virtus theologicalis, eſt qñ perſona nõ deſperat de miſericordia Dei,quantumcunq; ſit peccatrix,ſed ſperat dicẽdo. Vtar medicinis à Deo ordinatis cõtra plagas peccatorũ, & infirmitates,& ſperat non ſolũ ſaluare ſe,ſed etiã multos alios. Hanc habuit.b. Benedictus,qñ enim fama ſanctitatis ſuæ fuit extẽſa per mundũ, cœperũt nobiles filios ſuos ei dare nutriẽdos omnipotenti Deo. Itẽ clerici cõueniebãt ad eũ vt poſſent ſaluari intantũ ꝙ tot ſunt ab eo cõgregati, vt 12.monaſteria cõſtitueret. Credatis ꝙ de licẽtia papę. Et ita placuit Deo,quia cũ non haberẽt aquã in quodam monaſterio illorum, imò diſtaret, monachi de mandato Benedicti foderunt in rupe, & ſtatim fons aquę dulciſsimæ prorupit, qui adhuc durat. Item tempore famis ſperabant in dño,& abundabant,ita ꝙ ipſi dabant eleemoſynas. Iſto lumine debetis illuminari, ſperare in Deo, nõ in diuitiis,nec in diuinis &c. nec in perſona veſtra,nec in ſcientia,nec in fortitudine. Vnde dicit apoſtolus, Diuitibus huius ſeculi præcipe non ſublime ſapere,nec ſperare in incerto diuitiarum,ſed in Deo viuo,qui præſtat nobis omnia abundè.1.Tim.6. Ideo Dauid ait,Sperate in eo omnis congregatio populi,effundite coram illo corda veſtra,deus adiutor noſter in æternum. Pſal.61. Quantum ad ſeptimum, ſeptimus radius eſt de charitate integrali.ſ.Dei & proximi. Vnde apoſtolus. Maior autem horum eſt charitas.1.Corin.13. Charitas autem integralis eſt diligere deum ſuper omnia,& proximum ſicut ſe propter deum. Iſtam habuit bea.Benedictus. Poſtquam enim habuit magnã famam ſanctitatis,ex charitate motus dixit intra ſe. Modò potes prædicare,& proficere,qa prædicare cũ mala fama eſt ſicut ſcindere gladio nõ acuto, ſed quando prædicator habet bonam famam, tunc facit fructum. Ideo dicit Greg. Sancti prædicatores laudari appetunt,vt reuerenter audiantur, reuerenter audiri deſiderant,vt maiorẽ fructum faciant. Ideo bea. Benedictus famoſus de vita & de ſcientia nõ acquiſita,ſed habuit ſciẽtiã infuſam, prædicauit primò in caſtro montis Caſsini, & conuertit eos ab infidelitate, fregerũt idola in tẽplo Apollinis, oraculum beati Martini fecit. Ecce charitatem quã habuit erga proximos. Ex qua in vita ſua ſuſcitauit mortuos. Item de charitate ad deum,quia vt philocaptus de Deo ſemper cogitabat de Deo. Dicatur illud ſingulare. Cùm de nocte ad portam camerę oraſſet deũ,oſtendit ſibi totũ mundum, & oẽs creaturas. Beatus Tho.in quotlibet.1.ar.1.quærit vtrum

beatus Benedictus tunc viderit diuinā eſſentiam. Dicit ꝙ nō, ſed vidit oēs creaturas mundi non ſolum in genere ſeu ſpecie, ſed etiā in indiuiduis, ſciuit tunc plus de philoſophia quā Ariſtoteles vel Ptolemeus, vel aliquis philoſophorum. Cogitate eius ardorem claritatis, propter quem deus ſibi reuelauit diem obitus, ſepulturam aperiri fecit vt Ioā. euang. & ſexta die portatus ad eccleſiā inter diſcipulos mane orādo, ſpiritū efflauit. Viderūt autē ipſo die duo monachi viam ab eius cella in cælum tendentē, ſtratam palijs, & corruſcantem innumeris lampadibus. Et vir clarus deſuper aſsiſtens ait illis, hæc eſt via qua dilectus dei Benedictus cælum aſcendit. Ergo ſicut lucerna fulgoris &c.

De Incarnatione filij Dei *Sermo.*

Ecce, ecce, ecce. Verbum huius thematis colligitur ex euangelio hodiernę feſtiuitatis, quod originaliter habetur Luc. 1. Solennitas hodierna tota eſt ſanctiſsimæ incarnationis filij Dei in vtero virginali, & de iſta erit ſermo. Sed vt ſit in filij dei, & eius genitricis honorē, & noſtrarū animarū conſolationem, humiliter præſentemus virgini ſalutationem, quæ hodie fuit dicta per angelum Gabrielem &c. Credo quòd multi mirantur vbi habetur iſtud Thema, quia videtur ꝙ nō ſit in euan. nec in epiſtola. Dico quòd colligitur ex euangelio, in quo ter dicitur ecce, nō ſine magnis ſecretis & tranſcendentibus. Primò qñ angelus nunciatur virgini ꝙ eſſet mater dei di. Ecce concipies in vtero, & paries filiū. Secundò qñ denunciauit virgini ꝙ Elizabeth cōceperat di. Ecce Elizabeth cognata tua, & ipſa cōcepit filium in ſenectute ſua. Tertiò qñ finaliter virgo cōſenſiens dixit, Ecce ancilla dñi, fiat mihi ſecūdū verbū tuum. Ecce vnde colligitur propoſitū the. Et eſt dictio demōſtratiua. Dicit enim Grāmaticus, Da demonſtrandi, vt en, ecce. Et eſt excitatiua, dicitur enim ter, ecce, quia tria magna, alta, & aſcendentia ſunt acutè & aſtutè attendenda & contemplanda in iſta benedicta Incarnatione: ſcilicet,

Diuinalis benignitas.
Humanalis vtilitas.
Virginalis humilitas.

Ecce ſcilicet aperiatis aures cordis ad contēplandum cū magna deuotione & affectione iſta tria prædicta. Dico primò ꝙ eſt acutè contemplanda ex iſta benedicta incarnatione diuinalis benignitas, quā deus nobis oſtēdit in iſta ſancta incarnatione. Quod deus amore noſtri factus ſit homo, hoc eſt pluſquam ſi aurū fieret lutum, vel cœnū plumbum, & huiuſmodi. Creator factus eſt creatura, rex ſeruitor, & dominus ſeruus, diues pauper, omnipotens debilis, æternus tēporalis, infinitus amore noſtri factus eſt finitus, & paruus vt formica in humanitate, immenſus, circunſcriptus in vtero virginali, impaſsibilis factus eſt paſsibilis, Nullus intellectus poteſt cogitare nec cōprehendere iſtam

benigni-

benignitatem. Totum hoc fecit ad adiuuandũ noſtram fragilitatem. Ecce diuinalis benignitas. Ex iſta ratione quaſi oẽs prophetę loquentes de iſta materia incipiunt per ecce. Vnde Dauid, Ecce enim Deꝰ adiuuat me, & dominus ſuſceptor eſt animæ meæ. Pſal.53. De iſto adiutorio nota parabolam de illo magno rege, habente vineã iuxta ſuum palatium, ad quã miſit cultores, promittẽtes eis magnũ ſalarium ſi eadem die excolerent, aliâs ꝙ nihil haberent, propter ꝙ dicti cultores laborabant diligenter, tamen hora veſperarum habebant facere tãtum quantum fecerant. Videns filius regis per feneſtram quòd illi nõ poterant perficere, voluit eos iuuare, & intrauit cameram, & ſe diſsimilando recepit habitum cultoris, & iuuit eos, & perfecerũt, & finaliter illi habuerunt ſalarium. Nõne videtur vobis magna benignitàs in filio regis primogenito tantum humiliare ſe, vt ſeruitores haberent lucrũ eis promiſſum? Talis fuit humilitas filij dei. Vinea regis eſt iſte mundus. Vinea enim domini exercituum domus Iſraël eſt. Eſayas.5. ad quam miſit cultores, ſcilicet patriarchas, & prophetas, promittens ſalarium ſi ante ſolis occaſum. i. mortem benefacerent, intrarent regnum cælorum. Videns filius dei Ieſus Chriſtus per feneſtrã ſuæ ſcientiæ quòd non poterant acquirere lucrũ gloriæ, quia ex morte Chriſti & eius merito opera noſtra ſunt meritoria, & ante mortem Chriſti nullus quantumcunque ſanctus poterat ingredi cælum, erat enim porta clauſa. Ideo filius regis intrauit cameram vteri virginalis, ſ. hodie, vbi indutus fuit veſte illius ruſtici Adæ, vt eos iuuaret, qui vſque ad mortem incluſiuè continuè laborauit. Ecce quare dicit, Ecce enim deus adiuuat me, adiutorio gratiæ in præſenti, & dominus ſuſceptor eſt animæ meæ, ſcilicet in gloria æterna. Item Eſayas dans ſignum de iſta incarnatione dicit, incipiens per ecce, Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel. Eſay.7. Nota, Ecce virgo concipiet. Licèt enim de alijs mulieribus poſſet carnem aſſumere, tamen de virgine aſſumpſit, & pariet filium, non patrem, quia nunquam fuit homo, nec eſt, nec erit. Item nec ſpiritum ſanctum, ſed pariet filium. Magis enim erat conueniens quòd filius incarnaretur, ſi volumus attendere ad finem huius incarnationis, qui eſt vt peccatores & inimici fierent Dei amici, & filij dei, & hæredes ſiue cohæredes regni. Hanc rationem tangit apoſtolus dicens, Quos præſciuit & prædeſtinauit conformes fieri imaginis filij ſui, vt ſit ipſe primogenitus in multis fratribus. ad Roma.8. Nota, Emanuel. Ema. id eſt nobiſcum. el. id eſt Deus, Ideo Emanuel, id eſt nobiſcum deus, quia aliâs niſi fuiſſet deus, nec poſſet ſeipſum ſaluum facere. Ideo inter alias prophetias iſtam maximè contemplamur. Et quando angelus eam ſalutauit, iſtam prophetiam legebat vt ipſa virgo reuelauit Elizabeth. Cogitabat tunc virgo intra ſe, O Domine, & qualis erit iſta virgo, quæ ſit digna concipere filium Dei, eſſe mater

Opera noſtra meritoria ſunt ex Chriſti merito.

Dei, & regina cæli? Et rogabat dominum ne moreretur quouſque illã videret, & poſſet illi ſeruire di. Domine, conſeruetis mihi viſum vt eam videam, auditum vt eam audiã, os vt ſibi poſsim loqui, manus vt ſibi ſeruiam. O benedicta erit illa virgo, & flebat, nec poterat de ſe cogitare, ꝙ ipſa eſſet illa ex humilitate, & cũ ſic cogitaret, ſubitò Gabriel archangelus intrauit ſine portarũ apertione. Et totus rutilans & pulcher cũ magna reuerẽtia virginẽ ſalutauit dicẽs. Aue gratia plena, dñs tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cũ audiſſet, turbata eſt in ſermone eius, non de angeli viſione, quia di. Hiero. ꝙ aſſueta erat videre angelos, ſed turbata eſt in ſermone eius. Ante aduentum angeli, virgo cogitabat de illa virgine, & de tanta gratia. Et ſtatim angelus eam ſalutauit di. Aue gratia plena. q. d. tu es illa virgo plena gratia. Secundò cogitabat de tanta eius propinquitate cũ deo, vt eſſet mater eius. Ideo angelus dixit ſibi, dñs tecum. ſ. in maiori coniunctione quàm cũ alijs creaturis. Tertiò cogitabat de excellẽtia illius virginis ſuper alias mulieres, ideò dixit ſibi angelus, Benedicta tu in mulieribus. Et turbata eſt in ſermone eius. Si angelus ſalutaſſet eam modo conſueto, vt bonæ perſonæ ſalutant, non fuiſſet turbata, ſed qñ audiuit iſtam ſalutationem. Hic habetis exemplum vos mulieres iuuenes, ſi aliquis ſalutat vos modo conſueto, nõ oportet vos turbari ſed reſalutare modo conſueto, ſed ſi modò inuſitato vos ſalutat aliquis ſtultus, non oportet reſpondere niſi dicendo, Quid tu mecum habes &c. quia talis ſalutatio iniqua eſt. ſ. quãdo dicitur, Deus vos ſaluet flos lilij, vel flos de paradiſo, vel angelus gratioſus, vos eſtis mea vita &c. Si virgo turbata fuit. ſ. de angeli inuſitata ſalutatione, cũ tamen cum angelo non poterat peccare, quantomagis vos debetis turbari de modo inuſitato hominum ſtultorũ? Et angelus conſolans eam dixit, Ne timeas Maria, quia in iſta ſalutatione non eſt peccatum. Inueniſti enim gratiam apud dñm, ſuper oẽs creaturas, ſupple. Et virgine conſolata, angelus ſibi explicauit ambaſiatam ſuam, incipiens per ecce di. Ecce concipies in vtero, & pa. ſi. vſque, Regni eius non erit finis. Ecce hic tota ambaſiata, quæ habet octo clauſulas ſecreta fidei Chriſtianæ continentes, quæ angelus ſibi tũc declarauit. Primũ ibi, Ecce cõcipies in vtero. Diceret aliquis, Quid opꝰ eſt dicere in vtero, cũ alibi nõ cõcipiatur? ſicut quid opus dicere, vos videbitis oculis, cũ per alias partes homo nõ videat? Reſpõdeo, ꝙ non ſine cauſa dixit angelus. Ecce conci. in vtero, quia virgo Maria iam ante aduentũ angeli cõceperat deũ in mente cõtemplando illã prophetiã, ſed angelus declarãs ſibi maternalem cõceptionẽ dixit, Concipies in vtero, non ſolũ in mente, in qua iam concepiſti, ſed in vtero, declarãs ſibi modũ cõceptionis, vt auellana cõcepit granum ſine fractura &c. Si dicatur ab aliquo. Hoc facit natura. Iam bene eſt beſtia, Et nũquid poteſt plus deus qui virginẽ grauidauit? Et quãdo virgo Maria intellexit hoc, Cogitate quale gaudiũ habuit. Secundò

cundò dixit, Et paries filiũ. Ecce natiuitas. Nã paries filiũ, non patrẽ, quia nunq̃ pater nec eſt nec erit homo, nec ſpiritũ ſanctũ. Sed diceret aliquis, Quomodo eſt poſsibile cũ pater, filius, & ſpiritusſanctus ſint vnũ in eſſentia indiuiſibili, ꝙ filius aſſumpſit humanitatẽ, & factus ſit homo, cũ ſint vna entitas? Declaretur per ſimilitudinẽ de ſole vno, in quo poteſt cõſiderari pater generãs, ſcilicet ſubſtãtia, & filius genitus, ſcilicet radius, & ſpiritus ſpiratus. ſ. calor, & tamẽ nõ eſt niſi vnus ſol, & tranſeunte radio per feneſtram vitreã, rubeã, vel alterius coloris, radius recipit illũ colorẽ, & nõ ſubſtãtia ſolis, nec calor. Sic feneſtra clarior cryſtallo erat virgo Maria. Ideo cantat eccleſia, Cæli feneſtra facta es. Et per eã tranſiuit radius ſolis æterni, filius dei, intrans ad illuminandũ domum huius mundi ſine feneſtræ fractione, imò clarior remanſit. Et qñ angelus dixit ſibi, Paries filium, virgo intellexit ꝙ eſſet mater nõ patris, nec ſpiritusſancti, ſed filij. Tertia clauſula ibi, Vocabis nomẽ eius Ieſum. Ecce paſsionẽ, quia Ieſus, idẽ eſt quod ſaluator, ex cuius paſsione ſaluati ſumus. Vnde ait Gregor. Nihil nobis naſci profuit, niſi redimi profuiſſet. Et qñ Virgo audiuit ab angelo hoc nomen Ieſus, credo ꝙ inclinauit ſe. Ratio, quia antiqui prophetæ habebant ipſum in magna reuerẽtia. Eſa. 26. Domine, nomen tuũ & memoriale tuũ in deſiderio animæ. Anima mea deſiderauit te in nocte. Ideo laudabilis cõſuetudo eſt qñ nominatur Ieſus, inclinari. Si prædicãtes qñ prædicant coram papa inclinantur qñ nominant eũ, quantò magis quãdo ſummus papa nominatur? Quartũ. Hic erit magnus. Ecce deſcenſionem ad inferos, quia ſicut erat magnus in cęlo ante Incarnationem, debuit etiam oſtẽdi magnus in terra coram hoĩbus per miracula, voluit etiam oſtendere ſuam magnitudinem in inferno cõtra ipſũm litigando, & ſanctos patres inde educendo. Quintũ ibi, Et filius altiſsimi vocabitur. Ecce reſurrectionẽ. Dicũt philoſophi ꝙ diffinito hominis habet vnũ genus & duas differentias, quia homo eſt animal rationale mortale. Ante paſsionem autẽ Chriſtus erat rationalis & mortalis, ideo poterat vocari filius hoĩs, ſed poſt reſurrectionẽ tãtũ debet vocari filius altiſsimi, quia immortalis & impaſsibilis. Sextũ ibi, & dabit illi dominus deus ſedẽ Dauid patris eius. Ecce eius mirabilẽ aſcenſionẽ, quia ſicut cathedra Dauid fuit altior per excellentiã & potentiã domini alijs regibus, ſic Chriſtus in ſua aſcenſione fuit collocatus in cathedra glorię ad regnãdũ ſuper oẽs creaturas. Septimum ibi, Et regnabit in domo Iacob in æternũ. Ecce ſacramentũ euchariſtiæ. Ecce eccleſia dicitur domus Iacob, in qua eſt luctandum contra diabolũ per humilitatẽ. Hoc eſt quantũ ad hoĩm cognitionẽ, qui neſciũt vltimũ diẽ mũdi. Prima dies in qua nulla miſſa dicetur in hoc mundo, illa dies erit vltima huius mundi. Hoc habetur ex illo textu Chriſti, Ecce ego vobiſcũ ſum omnibus dieb⁹ vſq; ad cõſummationẽ ſeculi. Matt. vlt. Ideo ait Dauid, Dominus in tẽplo ſancto ſuo,

dominus in cælo ſedes eius. Octauū ibi, Et regni eius, ſiue gloriæ, ſiuē pœnæ, nō erit finis. Ecce iudiciū generale. Regnabit enim ſuper malos & condēnatos rigore iuſtitiæ, quia nunq̄ à pœnis liberabūtur. Super bonos, & beatos regnabit dulcore miſericordiæ in cælo fine fine. De iſta clauſula prophetauit Dauid dicens, Regnū tuū regnū omniū ſeculorū, & dominatio tua in omni generatione, ſcilicet ſaluandorū, & generationē ſcilicet dānandorū. Pſa. 144. Nunc habemus primum ecce huius ambaſiatę. Dico ſecundò ꝙ hic eſt notāda humanalis vtilitas. Nō credatis ꝙ pro ſui vtilitate & bono ſit incarnatus, quia bonorū noſtrorū nō indiget, vt dicit Dauid, ſed pro vtilitate noſtra, q̄a omne bonū radicaliter procedit à filij dei incarnatione, ſicut flores et fructus arboris à radice oriūtur: Sic totū bonū & maximè fidei & obedientiæ à radice incarnationis procedit, quia iſto ſuppoſito alij articuli fidei leuis credentiæ ſunt, quia nō eſt mirū ſi natus eſt de muliere, ex quo eſt homo. Itē credis ꝙ fecit miracula. Dicatur practicè, neq; mirū ex quo eſt deus. Idē pōt dici de omnib⁹ articulis fidei ad Chriſti humanitatē vel diuinitatē pertinētibus. Patet ergo ꝙ incarnatio Chriſti eſt radix ſiue ianua oīm aliorū articulorū fidei, ꝑpter hoc dicebat Chriſtus, Creditis in deū, & in me credite. ſ. quātū ad humanitatem. Ioan. 14. Itē in benedicta filij dei incarnatione eſt totū bonū de obedientia ſupernali. Antiquitus enim nō fuit doctor qui nō errauerit in via, quē poſſemus ſequi, quia nec Moyſes, quia peccauit, nec alios, niſi ſolū Ieſum, qui hodie vt poſſimus ipſum ſequi, recepit humanitatē vt eſſet viſibilis. Vnde Aug. ait, Deus ſequendus erat, qui videri nō poterat, homo ſequendus non erat, qui videri poterat. Vt ergo homini exhiberetur qui ab homine videretur, & quē homo ſequeretur, ꝓpterea deus factus eſt homo. Item de vtilitate & bono noſtræ redemptionis in benedicta incarnatione totū principiū noſtræ redēptionis fuit poſitum in burſa vteri virginalis, & in paſſione pretium fuit ſolutum. Vnde ait Dauid, Redemptionē miſit dominus populo ſuo. Pſal. 110. Idē ex vtilitate & bono noſtræ ſaluationis, quæ ex incarnatione procedit, fit reſtauratio in celo & in terra. Ratio eſt, ſicut enim de ſtatera; qn̄ vna pars plus humiliatur, alia magis eleuatur, ita filius dei humiliauit ſe vt nos exaltaret, vt dicit Greg. Deus qui in filij tui humilitate iacentē mundum erexiſti, fidelib⁹ tuis perpetuā cōcede lętitiā, ſcilicet æternā, vt numerus angelorū reparetur. Et hoc ſignificauit angelus virgini, qn̄ dixit ſibi ſecundū ecce, Ecce Elizabeth cognata tua & ipſa cōcepit filiū in ſenectute ſua. Ad literā. Dicūt gloſſæ & poſtillę quòd hoc dixit angelus ad cōfortandū virginē. Sed ſpiritualiter intelligitur ſic, Elizabeth ſecundū Hebraicā interpretationē ex tribus nominibus Hebraicis eſt cōpoſitū. El. i. deus. I. i. me⁹. Zabeth. i. ſeptima, Elizab. i. dei mei ſeptima. Iſta Dei mei ſeptima eſt natura humana. A principio creauit deus terrā cū arboribus, aquā cū piſcibus, aërē cū proprietatibus,

bus,ignem cũ qualitatibus,cælum cum planetis. Naturã angelicam. Septimò formauit naturã humanã. Ecce dei mei ſeptima.Iſta toto tẽ pore vitæ ſuę fuit ſterilis,quia nõ potuit concipere meritũ pro gloria obtinenda vſq; modò in ſenectute.Nota,ꝙ ſeptẽ ſunt ætates mundi vel hominis.Prima eſt infantia,iſta fuit ab Adam vſque ad Noẽ. Secunda pueritia,iſta fuit à Noẽ vſq; ab Abraam. Tertia eſt adoleſcentia,iſta fuit ab Abraã vſque ad Moyſen.Quarta eſt iuuẽtus,iſta fuit à Moyſe vſq; ad Dauid. Quinta eſt virilitas,iſta fuit à Dauid vſque ad tranſmigrationẽ Babylonis.Sexta eſt ſenectus, à trãſmigratione vſq; ad Chriſti incarnationẽ.Septima eſt decrepitus,et iſta durabit à Chriſto vſq; ad finẽ mundi.Et in iſta Elizabeth.i. natura humana cõcepit meritũ pro gloria obtinẽda per fidẽ,ſpeciẽ,& charitatem.Ecce quare dicitur,Ecce Elizabeth cognata tua &c,Itẽ Eſaias ait,A facie tua domine cõcepimus,& quaſi parturiuimus,& peperimus ſpiritũ ſalutis. Eſai.26.Dico tertiò ꝙ eſt hic notãda virginalis humilitas, cũ dicitur tertiũ ecce.Poſtq̃ enim angelus ꝓpoſuit ſibi ſuã ambaſiatã, quòd eſſet mater dei,regina cæli &c.Ipſa cũ maxima humilitate reſpõdit dicẽs,Ecce ancilla dñi,fiat mihi ſecũdum verbũ tuum. Cogitate quòd flexis genibus & cũ lachrymis præ gaudio dixit iſta verba, Ecce ancilla dñi.Notate hîc deuotè quãdo virgo Maria dixit primũ verbũ.ſ. ecce,nõ ſtatim fuit grauida,nec mater dei effecta,nec in ſecũdo,nec in tertio &c.ſed in vltimo.ſ.tuum.Et tũc ſtatim virgo adorauit deũ in vtero ſuo,quẽ nõ videbat oculis ſui corporis, ſed mẽtis.Sic eſt etiã in conſecratione hoſtiæ in miſſa,nõ in primo verbo,nec in ſecũdo eſt ibi corpus Chriſti,ſed in vltimo,& tunc ſacerdos adorat hoſtiam grauidam,& tunc vos debetis adorare,& nõ antè:ſic virgo Maria fecit. Bene eſt ergo hic contẽplãda virginalis humilitas. Angelus vocabat ipſam dominã,matrẽ dei,& reginã cæli, & ipſa vocauit ſe ancillã, Ecce ancilla domini &c.Rectè fuit figurata humilitas virginis per illã ſanctã mulierem,quæ audita ambaſiata regis Dauid,quæ etiã nolebat in vxorem duci vt eſſet regina,ſed dixit,Ecce famula tua ſit in ancillã vt lauet pedes ſeruorũ domini mei.1. Reg.25. Abigail interpretatur patris mei exultatio.Ecce virgo Maria quæ lætificauit patrẽ ſuũ Adam triſtem & flentẽ ex ſuo peccato,eò quòd occaſione ſui tot damnarentur. Ideo non modica exultatio fuit ſibi reuelatio huius virginis in maledictione ſerpentis, quando deus dixit diabolo in ſerpente exiſtenti.Inimicitias,ponam inter te & mulierem,& ſemen tuum & ſemen illius.Ipſa conteret caput tuum.Geneſ.3.Ecce Abigail,id eſt patris mei exultatio,quam Chriſtus rex voluit in reginam cæli,quæ reſpondit,Ecce famula tua ſit in ancillã,vt lauet pedes ſeruorũ Domini mei.Nota vt lauet pedes ſeruorũ domini mei. Ipſa enim virgo lauat pedes.Pedes enim ſunt vltimæ voluntates corporis humani,etiam & myſtici.Caput mundi fuit ſtatus pãtriarcharũ,collum prophetarum,

venter

venter apoſtolorum,pectus & brachia martyr.crura doctorum,tibiæ confeſſorum,finis mundi eſt tempus pręſens.Nos ſumꝰ in quos fines ſeculorum deuenerunt.1.Corinth.10.Et virgo lauat nos ab immũdicijs peccatorum noſtrorum,et maculis,quia continuè orat pro nobis, quia aliàs iam fuiſſemus deſtructi,Ideo cantat eccleſia ſibi, Mõſtra te eſſe matrem,ſumat per te preces qui pro nobis natus tulit eſſe tuus.

De ſancto Ambroſio *Sermo.*

*Inextinguibile eſt lumen illius.*Sapien.7. Pro aliquali declaratione huius verbi, & veniẽdo ad materiam prædicandam,ſciendũ quòd gratia diuina exiſtens in aliqua perſona in hac vita poteſt conſiderari dupliciter.Primò reſpectu cõditionis humanæ , & ſic gratia dei eſt variabilis & mutabilis , & poteſt deperdi.Ratio, quia conditio humana ex libero arbitrio eſt mutabilis vt gallus in cãpanili.Ideo gratia poteſt deperdi,vel per inclinationes carnis,vel per occaſiones mundi,vel per tentationes diaboli.Ideo gratia ſpiritualis in creatura in hoc mundo non eſt ita firma quin poſſit mutari & deperdi.Ideo ſemper debet eſſe homo cũ timore,quantũcunque homo ſit ſanctus & bonus, quia poteſt effici malus,nec peccatores debent deſperare,quia poſſent redire ad lumen gratiæ.Ideo dicit apoſtolus aliquibus qui prius fuerant mali , Eratis aliquando tenebrę,nunc autem lux in domino,vt filij lucis ambulate ad Ephe.5.Illi autem qui habent lumen gratiæ videant ne extinguatur vento ſuperbiæ,vel luto auaritiæ vel luxuriæ, & ſic de alijs. Ideo Chriſtus. Vide ergo ne lumen quod in te eſt tenebræ ſint. Luc.11. Vel poſſumus loqui de gratia dei reſpectu diſpoſitionis diuinalis quæ eſt impermutabilis,quia quod deus ordinat,diſponit,& prędeſtinat,impermutabiliter ita venit. Ergo Gregor.in quadã oratione dicit,Deus cuius prouidentia in ſui diſpoſitione nõ fallitur. Modò loquendo de gratia dei in beato Ambroſio,reſpectu diuinæ diſpoſitionis dicitur, Inextinguibile eſt lumẽ illius.Patet thema . Ad comprehendendum ſuam hiſtoriã in certis punctis inuenio quòd habuit quinq; lumina.

Primò,lumen de cæleſti deuotione.
Secundò,lumen de intellectuali cognitione.
Tertiò,lumen de ſpirituali prælatione.
Quartò,lumen de iudiciali correctione.
Quintò,lumen de integrali perfectione.

Diffinitio deuotionis.

Et de quolibet dicit thema,Inextinguibile eſt lumen illius.Dico primò ꝙ b.Ambroſius habuit lumẽ de cæleſti deuotione.Deuotio enim nihil aliud eſt niſi quedã cęleſtis illuſtratio in corde hominis,qua dupliciter afficitur,& cũ lætitia operatur ea quæ dei ſunt. Nã aſpectus rei dilectę mouet affectũ.Ideo Dauid dicit,Signatũ eſt ſup nos lumẽ vultus tui domine,dediſti lætitiã in corde meo.Pſalm.4. Iſtud lumẽ habuit

habuit b. Ambroſius, qui in vita ſua habuit magnã deuotionẽ & cum lætitia magna ſeruiuit deo. Signum erat ꝙ lumen deuotionis erat intus, Dicatur cùm adhuc eſſet duorum annorum, & dormiret, examen apum intrauit os eius, & exibãt, ac ſi intrarent & exirent de alueario. Quod videns eius pater, dixit, Aliquid magni erit in infantulo iſto ſi vixerit. Apes autẽ faciunt mel, et figurabãt dulcedinẽ deuotionis eius, & quia exibãt de ore eius, figurabant ſuã prædicationem futurã. Nã qñ fuit magnus in ſcientia & ætate, prædicauit feruidè, cuius prædicatio erat circa duo principaliter. Primò vt deus cognoſceretur. Secũdò vt peccata vitarentur. Vnde cùm ſemel extirparet quoddã peccatũ in quo quidam erat valde culpabilis, & ſicut debuit corrigi, ipſe fuit valde indignatus contra beatũ Ambroſium, qui inuocauit dæmones, dicens eis quòd facerẽt de eo quicquid vellẽt, ſolũ quòd Ambroſium ſibi interficerẽt, vel grauiter verberarent, qui ꝓmiſerunt ſe facturos. Cùm autem veniſſent ad domum b. Ambroſij, in nullo potuerũt ſibi nocere dicẽtes, circa eius domum eſſe murum igneum, nec poterãt ad eũ accedere. Ecce quomodo deus manifeſtauit ſuam deuotionẽ. Dico ſecundò quòd habuit lumen de intellectuali cognitione. ſ. habere ſciẽtiam nõ ſolũ ex ſtudio, ſed etiã ex infuſione. Scientia enim naturalis quæ habetur ex ſtudio partim eſt ſenſualis. ſ. quantũ ad principiũ, & partim intellectualis. ſ. quantum ad finem, quia nihil eſt in intellectu quin prius fuerit in ſenſu, vt vult Ariſto. Sed ſcientia infuſa, ſeu cognitio ſupernaturalis, tota eſt intellectualis, quia non pertinet ad portas ſenſuũ, ſed à fonte diuini luminis procedens intrat intellectũ per diuinã potentiã. Vnde Dauid, Apud te eſt fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Pſal. 35. Iſtud lumen habuit b. Ambroſius. Primò enim habuit ſcientiã acquiſitam. Dicatur quomodo pater eius præfectus Romæ eum tradidit liberalibus artibus inſtruendũ, quando autem ſtuduit theologiam, mirabiliter ſe habuit, intantum quòd habuit ſpiritum prophetiæ. Dicatùr cum puero, offerret manum ad oſculandum, & ſoror noluit oſculari, reſpondit, Quando ero epiſcopus oſculabimini &c. Quidam Ambroſio fecit magnum feſtum & conuiuium, qui volens dare aliquam bonam doctrinam hoſpiti, interrogauit diuitem de eius vita, qui reſpondit quòd erat beatior huius mundi, ditiſsimus in bonis temporalibus, in filijs &c. omnia ſibi ſuccedebãt proſperè &c. Dicatur quomodo beatus Ambroſius dixit ad ſuos, Vadamus, vadamus, quia ira dei eſt ſuper domum iſtam, & ſtatim tota illa domus ſubmergebatur. Quod videns beatus Ambroſius, cœpit prædicare ſeruitoribus ſuis de timore dei. Nota bene hic legendã. Ecce quomodo habuit ſpiritum prophetiæ. Cogitate hic quando deus dat aduerſitatem, ſignum eſt quòd deus vt pater corrigit filium. Malum ſignum eſt & reprobationis, quando omnia proſperè ſuccedunt. Ideo Chriſtus ait Apo. 3. Ego quos amo arguo & caſtigo. Quot ſunt in-

in mundo qui in proſperis nõ cognoſcunt deum, & in aduerſis redeunt?Idem de mulieribus. O benedicta aduerſitas quę gentes trahit ad deũ. Ideo Tho.3.Benedictum eſt nomen tuum deus patrum noſtrorum, qui cum iratus fueris, miſericordiã facies, & in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocãt te. Nota, cũ iratus fueris ſecundum iudicium gentium, quæ dicunt deũ iratũ contra illũ qui patitur aduerſitates. Sed nõ eſt ita, ſed ſicut medicus dans cauteria non reputatur iratus cõtra infirmũ, niſi à fatuis, ſic nec deus dans aduerſitates. Dico tertiò ꝙ habuit lumẽ.ſ. de ſpirituali prælatione, prælatio enim ſpiritualis dicitur lumẽ. Nemo accẽdit lucernam, & in abſcõdito ponit, neq; ſub modio, ſed ſuper candelabrũ, vt qui ingrediuntur, lumen videant. Luc.11. Hic cõparatur prælatio lumini. Prælatus eſt lucerna, qui qñ per deũ eſt electus, quãdo.ſ. ipſemet nõ tractauit, nec per potentiã eſt intruſus, tũc eſt lucerna accẽſa, & ſtat in candelabro dignitatis, vt lumen videatur. Ita fuit de b. Ambroſio qui nõ fuit intruſus, ſed ipſum deus elegit. Dicatur quomodo b. Ambroſius erat in ciuitate Mediolani, & mortuo epiſcopo ciuitatis fuit pro epiſcopi electione, quia eſt magnus epiſcopatus. Et cũ eſſent in eccleſia vt introducerent vnũ epiſcopũ, vnus voluit habere illũ, alij aliũ. Cùm autẽ b. Ambroſius cauſa ſedãdę ſeditionis, quæ erat in populo, perrexiſſet ad eccleſiã, ſubitò fertur vox infantis inſonuiſſe Ambroſiũ epiſcopum. Ad quã vocem totus populus clamauit Ambroſium epiſcopum. Dicatur quid fecit, vt euaderet ne eſſet epiſcopus. Primò cum minis, minabatur enim graues populo punitiones &c. nec ſic potuit populũ à ꝓpoſito reuocare, tũc cogitauit intra ſe dicẽs, Iſti credunt ꝙ ego ſum bonus homo &c. Ideo introduxit ad ſe meretrices publicas, nõ vt peccaret cum eis, ſed vt euaderet, quia ſemper fuit virgo, vt teſtatur Hierony. nec propter hoc populus ceſſauit, imò clamãdo dixerunt, Peccatũ tuũ ſit ſuper nos, tantum ſis epiſcopus noſter. Scripſit imperatori vt cõtradiceret, & ipſe approbauit. Deinde fugit, & abſcondit ſe, ſed inuentus fuit. Deinde iterum voluit fugere, ſed in craſtinũ inuenit ſe ad portã quæ Romana dicitur. Tũc cognouit dei voluntatem, & accepit cum fletu, acſi duceretur ad furcã. Quando autẽ fuit cõſecratus epiſcopꝰ, incœpit magnã abſtinentiã, ſemper fuit ſibi quadrageſima, expẽdebat redditus in pijs cauſis, prædicabat, ſcribebat libros, & habuit lumen ſpiritualis prælationis. Quæſtio quare tantùm contradixit, cùm ſciret ſe multa bona poſſe facere. Reſpõſio, quia prælatio habet onus importabile, niſi deus iuuet. ſ. obligandi ſe, ad reddendum rationem de tot animabus quot ſunt in dioceſi, cum tamen de ſua homo debet tremere. Hoc cogitabãt ſancti antiquitus, ſed modò nõ curant niſi de bonis tẽporalibus, nõ attẽdentes illud verbũ terribile. Sap.6. Iudiciũ duriſsimũ his qui præſunt, fiet. Exiguo enim cõceditur miſericordia, potẽtes autẽ potẽter tormẽta patientur. Nota, Iudicium durum fiet,

Facta conuentio cleri.

dando

dando computum de ſua vita,cùm ſit multum difficile bene viuere in tanta abundantia. Durius in cõputo reddendo de diuitijs,ſed duriſsimum in cõputo reddendo de animabus. Sed exiguus dicit, Dñe animam meam porto. Dauid, Anima mea in manibus meis ſemper pſal. 118. Idem de rectoribus cõmunitatis, qui etiam coacti debent venire, etiam proclamando,quia ſi ſuſtinent peccata notoria,dãnantur. Ideo dicit, Fortioribus autem fortior inſtat cruciatio Sap.6. Ideo Eccleſ.7. Noli quærere fieri iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne fortè extimeſcas faciem potentis,& ponas ſcãdalum in agilitate tua. Ibidem, Nec te immittas in populum,neque alleges peccata duplicia. Dico quartò quòd habuit lumen de iudiciali correctione. Nam iudicialis correctio non eſt niſi lumen. Hoc dicit Apoſtolus. Omnia quæ arguuntur à lumine manifeſtantur. Omne enim quod manifeſtatur lumen eſt. ad Ephe.5. Iſtud lumẽ habuit beatus Ambroſius ad arguẽdum & corrigendum magnos & paruos,diuites & pauperes. Et licèt eſſet epiſcopus, nihilominus poſuit ſe ad audiendum confeſsiones,& quando veniebant aliqui ad confitendum frigidi, ipſe animabat eos vt dicerent peccata,quia non eſt ita in curia dei, ſicut in curia ſeculari. In curia enim dei abſoluuntur,& in curia ſeculari condemnantur. Et flebat, vt prouocaret peccatores ad flendum, & orabat pro eis,dicens: Tu paſtor bone reduc ouem errantem. Magnos autem feriebat grauiter, vt patet de Theodoſio imperatore,qui peccauit puniendo quandam ciuitatem,occidendo innocentes. Cur negauit ingreſſum eccleſiæ, donec publicam ageret pœnitentiam? Et dicenti ſibi quòd Dauid peccaſſet, illico reſpondit, Secutus es errantem, ſequere & pœnitentem. Quod vbi audiuit, ita ſuſcepit, vt publicam pœnitentiam non abhorreret. Propter hoc in Lombardia beatus Ambroſius depingitur cũ funiculis,quia ita percutiebat magnos dominos omnes,& etiam paruos,amicos,& inimicos &c. Dico quintò quòd habuit lumẽ de integrali perfectione,quãdo, ſcilicet creatura perſeuerat in bona vita vſq; in finem,quia nec diaboli tentationibus,nec mundi occaſionibus,nec carnis inclinationibus dimittit bonam vitam incœptam. Tũc lumen ſanctæ vitæ integraliter perficitur, cùm vſque in finem indeſinenter continuatur. Iuxta illud Prouer.4. Iuſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit,& creſcit vſq; ad perfectam diem. Ideo Chriſtus dicit, Vide ergo ne lumen quod in te eſt tenebrę ſint. Si ergo corpus tuũ lucidum fuerit, non habens aliquã partem tenebrarum, erit lucidum totũ,& ſicut lucerna fulgoris illuminabit te. Lu.11. Iſtud lumen habuit beatus Ambroſius. Poſtquam enim vixit ſanctè & virtuosè. Dicatur. quomodo cõuertit Auguſtinum, qui tunc temporis ibi legebat Rhetoricam, & veniebat ad ſermones beati Ambroſij, & fuit ad fidem Chriſti conuerſus. Tunc temporis erat etiam ibi quidam alius infidelis, valde aptus, nec aliquis poterat illum ad fidem catholicã trahere.

Fuit

Fuit dictum ſibi quòd iret ad audiendum ſermones Ambroſij,iuit,& vidit angelum dei loquentem cum Ambroſio ad aurem cum prædicaret,& ſtatim conuerſus fuit. Cùm autem in fine vitæ ſuæ iaceret, apparuit ſibi dominus dicens,In paſcha erit mecum in paradiſo.Tunc beatus Ambroſius vocauit ſacerdotes dicens eis, quomodo erat iturus ad dominum in paſcha.De hoc ſcientes ciues & rectores ciuitatis, dixerunt inter ſe, Lombardia eſt modò perdita, quia ex ſancta vita iſtius Ambroſij deus diſsimulauit peccata noſtra. Ideo vadamus ad eum vt roget pro vita ſua ne modò moriatur,& ita fecerunt.Sed beatus Ambroſius ſciens dei voluntatem determinatam, voluit pro vita ſua orare,ſed reſpondit,Non ita conuerſatus ſum apud vos vt pudeat me viuere. Canonici autem congregati in camera ſua,tractabant de epiſcopo futuro ſubmiſſe loquendo.Aliqui dicebant quòd Simplicianus eſſet bonus.Reſpõdit beatus Ambroſius,ſenex eſt,ſed bonus.Ab hora autem vndecima,quando migraturus erat,vſque ad horam mortis extenſis manibus in modum crucis orauit. Honoratus autem ſacerdos,vir excellens,qui quieſcebat in domo,tertiò audiuit vocem dicentem,Surge,feſtina,quia modò es receſſurus,qui deſcendens obtulit ei totum corpus, poſtea emiſit ſpiritum, & multi pueri viderunt multa miracula. Modò autem eſt in lumine, quod quidem lumen eſt inextinguibile.

De ſancto Georgio martyre Sermo.

B*eatus vir qui inuẽtus eſt ſine macula.* Habetur verbũ iſtud originaliter in libro Eccle.31.c. & recitatũ eſt in epiſtola hodierna.Iſta ſolennitas annualis beati Georgij fit ꝓpter adiutorium quod exhibuit Chriſtianis in captione nobilis ciuitatis maioritatis.Sed prius ſalutetur virgo Maria &c. Declarationẽ huius verbi & introductionẽ materię recipio à quadã lege à deo antiquitus data,in qua oſtendit qũo ſibi offerri debet ſacrificium victorię dicens,Homo qui obtulerit victimam pacificorũ domino,vel vota ſoluens,vel ſponte offerens, tam de bobus quàm de ouibus immaculatum offeret vt acceptabile ſit.Omnis macula non erit in eo. Leui.22. Hoc eſt ꝓpter excellentiam dei, in quo nulla eſt macula, puriſsimus eſt in ſubſtãtia ſua.Ideo antiquitus valde reſpiciebatur ſacrificium,ne haberet aliquã maculam in oculis,nec eſſet cęcum vel cõtractum &c. Dicebat enim illa lex,Nõ immolabis domino deo tuo bouẽ & ouem in quo eſt macula,aut quippiã vitij,quia abominatio eſt domino deo tuo.Deuter.17.Ouis ſignat perſonam ſimplicem; bos autem perſonã nobilem,habens duo cornua,ſcilicet potentiæ & ſciẽtiæ.Caueant ergo tales ſi volunt deo offerre ſacrificium, quòd ſit ſine macula, quia aliàs abominabile eſſet domino.Propterea beat. Georgius vt ſacrificium martyrij ſui eſſet deo acceptum,ſeipſum obtulit immaculatum,

quia

quia non legitur vnquam habuiſſe maculam peccati mortalis. Ideo de eo dicit thema, Beatus vir. ſ. in virtute, qui inuentus eſt ſine macula: Patet thema. Ego inuenio in ſacra ſcriptura ſeptem maculas, ſecundum quòd ſunt ſeptem peccata capitalia, ſcilicet:

Prima macula eſt de ſuperbia & vanitate.
Secunda de luxuria & carnalitate.
Tertia de auaritia & cupiditate.
Quarta de ira & malignitate.
Quinta de gula & voracitate.
Sexta de pigritia & otioſitate.
Septima de inuidia & peruerſitate.

Nullam iſtarum habuit beatus Georgius, vt videbitis. Ideo, Beatus vir qui inuentus eſt ſine macula, qui enim habet aliquam maculam de iſtis, non intrabit in regnum cælorũ. Non intrabit in eam aliquid coinquinatum aut abominationẽ faciens. Apoc. 21. Dico primò quòd beatus Georgius fuit ſine macula ſuperbiæ & vanitatis per gratiam Dei. No. quatuor quæ communiter dant ſuperbiam militibus, quæ omnia habuit excellenter beatus Georgius, ſed cuſtodiuit ſe à macula ſuperbiæ.

Primum eſt nobilitas de ſanguine.
Secundum pulchritudo de corpore.
Tertium dominium de hominibus.
Quartum victoria de inimicis.

Quando enim miles cogitat: Ego ſum nobilis de genere antiquo &c. ſuperbit in corde. Beatus Georgius habuit nobilitatẽ ſanguinis. Dicit hiſtoria ꝙ erat Capadociæ nobiliſsimus, ſed nunquam ex hoc aſcendit ſuperbia in caput ſuum. Duas nobilitates habebat in anima, quia filius regis Chriſti, & reginæ. ſ. eccleſiæ. Et de iſta nobilitate ſe appretiabat. Secunda in corpore, ſed de iſta non curabat, imò dicebat cum Dauid. Quæ vtilitas in ſanguine meo, dum deſcendo in corruptionem? Secundò pulchritudo corporis eſt multis occaſio ſuperbiæ, vadunt ornati vt fatui. Non opus eſt follo ſuſpendere cymbala collo. Sed beatus Georgius licèt pulcherrimus, non tamen ſe appretiabat, niſi de pulchritudine animæ, vt eſſet alba & clara per veram fidem, & rubea per memoriam paſsionis, ornata virtutibus. Recordabatur de verbis Salomonis dicentis, Fallax gratia & vana eſt pulchritudo. ſ. corporis, mulier. i. anima timẽs deũ ipſa laudabitur. Prou. vlt. Tertiò dominium hominũ eſt occaſio ſuperbiæ, quando miles ſe videt capitaneũ multorũ &c. Beatus Georgius fuit tribunus. ſ. capitaneus mille hominum armorũ, nec ſuperbiebat, nec alicui faciebat iniuriam, nec ipſe nec ſui gubernabant ſe niſi humiliter & ſimpliciter. Iuxta illud: Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiã. Quoniã magna potẽtia Dei ſolius, & ab humilibus honoratur.

Altiora te ne queſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris, ſed quæ præcepit tibi deus, illa cogita ſemper, & in pluribus operibus eius ne fueris curioſus. Non eſt enim tibi neceſſariũ ea quæ abſcondita ſunt videre oculis tuis. In ſuperuacuis rebus noli ſcrutari multipliciter, & in pluribus eius operibus non eris curioſus &c. Eccl 3. Quartò victoria inimicorũ cõſueuit dare ſuperbiam victorioſis. Beatus Georgius fuit ſemper victorioſus. Bene habebat materiã ſuperbiendi, ſed totum attribuebat Deo dicens, ꝙ victoria inimicorũ gratia & donum Dei eſt, quia plerunq; plures vincuntur à paucis, & fortes ſuperantur ab impotentibus. Ideo dicebat. Nõ nobis dñe nõ nobis, ſed nomini tuo da gloriã, Patet ergo ꝙ macula ſuperbiæ nõ maculauit eum, nec inuenta fuit in eo. Ergo, Beatus vir qui inuentus eſt ſine macula. Secundò fuit ſine macula luxuriæ. i. carnalitatis, intantũ ꝙ creditur fuiſſe virgo, qñ enim capiebat aliquã villã, caſtrũ, vel ciuitatẽ, homines carnales ſolẽt ſe dare vt lupi ad cadauer Beatus Georgius cuſtodiebat, & cõſeruabat mulieres, ac ſi fuiſſet pater omniũ earum. Imò dicã vobis vnũ factum ſingulare quod accidit in quadã prouincia iuxta Cappadociã, in qua oẽs erant idolatræ. Rex verò illius prouinciæ habebat vnicam filiã. Demones verò qui nõ contẽtantur de paucis peccatis, ſed paulatim deducunt ad magna, eorũ ordinatione actũ eſt, vt gẽtes illius prouinciẹ offerrẽt filios ſuos & filias ſuas diabolo. De hoc Dauid in pſal. Immolauerũt filios ſuos & filias ſuas dæmoniis. Iuxta ciuitatẽ regis illius erat ſtagnum, in quo erat draco ingẽs qui adorabatur vt deus. Rex verò inuocauit deũ ſuũ, quòd ſi iuuaret eũ, offerret ſibi filiã ſuã, quia adiutus à dæmone oportuit eum implere promiſſum. Georgius verò diuina reuelatione dimiſſa gẽte ſua ſolus ſine famulo venit. Qui videns puellã taliter ornatã & flentẽ, deſcendit de equo quærẽs ab ea qualiter &c. Quæ narrauit beato Georgio totũ factũ di. quòd deus petebat eam in cibum ſuum, intantũ quòd eius pater, licèt eſſet rex nõ potuit eam liberare. Ad q̃. beatus Georgius. Nõ dubites, quia virtute nominis Chriſti ego liberabo te hodie. Dicatur qũo draco exiuit de lacu, & beatus Georgius ſignauit ſe ſigno ſanctæ crucis, & exiuit cõtra eum, quẽ percuſsit, quo facto duxit puellã ad patrẽ ſuũ. Cogitate quãdo domicella vidit militem pulchrũ & ita audacẽ. Cogitate qũo dicebat patri, quòd daret ſibi ipſum in virũ, quia magis vellet eum q̃ imperatorẽ. Pater autem dabat ſibi filiam ſuã in vxorem cum regno. Reſpondit beatus Georgius. Non detis eam mihi, ſed Chriſto domino, & baptizetur, quia Chriſtus illã filiam liberauit. Tunc baptizati ſunt puella & rex pater eius, & vltra 20. milia fuerunt in illa ciuitate baptizati. Ecce qũo erat ſine macula luxuriæ & carnalitatis. O quot milites duxiſſent eam libenter, dicentes. Veni filia ad aulam meam, & bene tibi faciam &c. vt ipſi deuoraſſent eam, & non draco. Sed beatus Georgius vt miles vrbanus liberauit eam, & tradidit patri ſuo,

nec

nec voluit eam, nec regnum. Et potuit dicere illud Thob.3. Tu ſcis domine quia nunquam concupiui, ſupple mulierem. Mundam ſeruaui animam meam ab omni concupiſcentia. Hic habent exemplum milites, qui modò non curant niſi de luxuria, nec ſufficiunt eis mulieres cuiuſuis conditionis ſiue ſtatus. Ideo beatus vir qui inuentus eſt ſine &c. Tertiò fuit ſine macula auaritiæ & cupiditatis. Cùm enim potuiſſet multa congregare in captione villarum, ciuitatum, & caſtrorum, non curabat. Item rex ille, cuius filiam liberauit, ex quo nolebat filiam ſuam in vxorem, dabat ſibi infinitum theſaurum, noluit recipere, ſed vt daret pro eccleſiis conſtruendis & hoſpitalibus pro pauperibus perſonis, inſtruxit. Patet ergo quomodo fuit ſine macula, & qui poſt aurum non abiit, nec ſperauit in pecunia & theſauris. Eccleſiaſt.31. Sed hodie eſt tanta auaritia militum, quòd prædantur vaſſallos, dicendo quòd ſunt gratioſæ petitiones, tamen includunt eos in carceribus vel alio loco dicendo. Non exibitis quouſque detis tantum. Ecce gratioſæ petitiones, retinent ſibi decimas & primitias. Etiam ipſimet attendant iura eccleſiaſtica cum magno periculo, aliâs non permittunt colligere decimas & primitias. Etiam ipſimet retinent ſolidatam ſeruorum & ancillarum, quia iam redditus non ſufficiunt, tot ſunt vanitates. Ideo dicebat Chriſtus. Videte & cauete ab omni auaritia, quia non in abundantia cuiuſquam vita eius eſt ex his quæ poſsidet. Lucæ 12. Quartò fuit ſine macula iræ & malignitatis. Nunquam enim voluit vindictam de aliqua iniuria ſibi facta niſi ſecundum ordinem iuſtitiæ, ſed patienter ſuſtinebat iniurias, remittendo bono corde. Dicatur quot iniuriæ fuerunt ſibi factæ in tormentis, quas patienter ſuſtinuit pro Chriſto. Regnantibus autem Diocletiano & Maximiano imperatoribus, qui graues perſecutiones dederunt Chriſtianis. Iſti miſerunt Dacianum verſus partes Capadociæ ad perſequendum Chriſtianos, vt ſcilicet abnegarent fidem, vel tormentis interirent, qui infra menſem interfecit pluſquam viginti millia Chriſtianorum, & multi deficiebant in tormentis. Tunc beatus Georgius dixit intra ſe, Diu militaui, & bellaui cum equo & armis corporalibus, ideo iam decetero volo bellare pedibus & cum armis ſpiritualibus. Dedit omnia bona ſua pauperibus, & in ſimplici habitu venit coram Daciano qui cruciabat Chriſtianos, & clamando dixit illum verſum pſalterij. Omnes dij gentium dæmonia, dominus autem cælos fecit. Tunc Dacianus interrogauit eum vnde eſſet, & quis vocabatur. Qui reſpondit ſe Capadocem eſſe quo ad nationem, quo ad nomen reſpondit & dixit. Ego vocor Georgius, & ſum miles nominatus per totũ mundũ. Tunc Dacian⁹ iuſsit illũ poni in eculeo. Dicatur quid eſt eculeus, qui memorãs quõ Chriſtus fuit extẽſus in cruce ſuſtinuit patienter. Tũc Dacianus dedit ſibi aliud tormentum, cum ferreis tenalibus totum corpus fecit

dilaniari, ſed cogitans effuſionem ſanguinis Chriſti in cruce ſuſtinuit patienter. Deinde applicauit laminas igneas ad latera eius. Deinde iuſsit verbera & plagas ſale confricari. Et beatus Georgius dicebat: Non ſunt condignæ paſsiones huius temporis ad futurā gloriā quæ reuelabitur in nobis. Nam expectatio creaturæ reuelationē filiorum Dei expectat. Vanitati enim creatura ſubiecta eſt nō volens, ſed propter eum qui ſubiecit eam in ſpe. Quia ipſa creatura liberabitur à ſeruitute corruptionis in libertatē gloriæ filiorum Dei. Scimus enim ꝙ omnis creatura ingemiſcit & parturit vſq; adhuc. Nō ſolùm autem illa, ſed & noſipſi primitias ſpiritus habentes, & ipſi intra nos gemimus adoptionē filiorū Dei expectantes redemptionē corporis noſtri. Ro.8. Patet ergo ꝙ non habuit iram, nec odium, nec malā voluntatē, ſed dulciter ſuſtinuit. Ideo cantatur. Non murmur reſonat, non querimonia, ſed corde tacito mens bene conſcia, conſeruat patientiam. Secùs de militibus modernis impatientibus & bricoſis. Ideo Iob.5. Virum ſtultum interficit iracundia. Stultus dicitur iracundus. Ratio, quia ſicut ille eſſet ſtultus qui volens recipere vindictam de inimicō, reciperet venenum. Ita eſt de iracundo quærente vindictā, primò interficit ſeipſum. Omnis qui odit fratrē ſuum homicida eſt. ſ. ſuiipſius 1.Io.3. Quinta macula eſt gulæ & voracitatis. Iſta enim macula deſtruit corpus & animā. Primò deſtruit viſum, ſecundò anhelitū corrūpit, tollit fortitudinē, quia vinū percutit neruos, aufert intellectū, inducit podagrā, morbū caducū, & alias infirmitates. Ideo Chriſtus, Attendite vobis ne fortè grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate. Luc.21. Beſtiæ recipiunt neceſsitatem cibi & potus, & homines vltra neceſsitatem. Ab iſta macula fuit liber beatus Georg. Fuit enim valde abſtinēs, ſemper ieiunabat quadrageſimam & vigilias eccleſiæ, quatuor tēpora, & bis in qualibet hebdomada. ſ. feria quarta & ſexta. Et modò dicunt milites confeſſoribus. Non detis mihi ieiunia, quia ego indigeo fortitudine, ieiunēt clerici. Dicatur quomodo melius cuſtodirent fortitudinem cauendo à mulieribus ex quibus perdunt fortitudinem corporis, & audaciam animi. Sexta macula eſt pigritiæ & ocioſitatis. Dicatur de diligentia beati Georgij in ſpiritualibus. In tēpore enim pacis faciebat bellū contra corpus ſuum per pœnitentiam, quolibet mane genibus flexis, cum ſilentio audiebat miſſam, quolibet die dominico communicabat. Ex iſta diligentia deus dedit ſibi virtutem. Dicatur quomodo Dacianus volens ipſum terrere fecit rotas cū gladiis, vt legitur de beata Catharina, vt fidem Chriſti abnegaret. Sed beatus Georgius ſignando ſe ſaltauit in medium rotarum, & in nullo ſibi nocuerunt, ſed virtute Dei confractę ſunt, & multos gentiles necauerunt. Deinde ponitur in ſartagine plena feruente plumbo, ſed facto ſigno crucis ibi quaſi in balneo roris iam cadentis ſedebat. Sed modò milites tempore pacis dant ſe ocio & peccatis &c. Cuilibet tamen

men eorum dicit ſcriptura. Quodcunq; poteſt facere manus tua.i.virtus inſtanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec ſciētia, nec ſapiētia erunt apud inferos quò tu properas. Eccl.9. Septima macula eſt inuidia & peruerſitas, quia cōmuniter perſonæ excellentes & notabiles quādo audiunt cōmendari vel laudari aliū, ſtatim intrat in corda eorū vermis inuidiæ, & oderūt illum. Ab iſta macula fuit immunis bea. Georgius, nō enim inuidebat alicui. Dacianus enim cogitauit ꝙ generoſus animus magis inclinaretur precibus & dulcibus ſermonibus quā tormentis ſeu terroribus. Ideo blandimētis tētauit emollire bea. Georgium dicēs, Georgi nunquid vides quanta eſt patientia deorum noſtrorū? Ideo ſi vis tenere leges & decreta imperatorū, eris magnus &c. Et ſic voluit decipere bea. Georgium cū malitia. Reſpondit beatus Georg. Modò dicis mihi iſta poſt tam dura tormenta, quare non dixiſti à principio? Voluit decipere Dacianū per ſuam ſapientiā bea. Georgius, ſimulans ꝙ vellet deos adorare tā ſolenniter. De quo gaudens Dacianus fecit præconizare quomodo beatus Georgius adoraret deos &c Cùm autem deductus eſſet in templum, in porta templi adorauit dicens: Ego adoro non idola, ſed deum verum. Ego adoro nō dæmones, ſed Chriſtū ſaluatorem. Subitò ignis deſcēdit de cælo. & templum cū idolis & multis gentibus qui exiuerant omnino deſtruxit. Quo audito, Dacianus indignatus voluit vel ꝙ adoraret idola, vel ꝙ moreretur. O ſtulte dixit bea. Georgius, & quomodo credis ꝙ adorem deos tuos quos ego deſtruxi? Propter quod Dacianus protulit ſententiā capitalem cōtra ſanctū Georgiū. Et primò ꝙ fuſtibus cęderetur. Cùm ergo fuiſſet diſtractus per ciuitatē, & capitalem ſententiam ſigno crucis ſe muniens recepiſſet: Dacianus inde recedens igne cæleſti ſubitò conſumptus eſt. Et beatus Georgius in cælo receptus. Non enim inuidit bonis Daciani ſibi promiſsis, quinimo eo deluſo martyrium ſuſtinuit. Iuxta illud, Deus qui præcinxit me virtute ad bellum, & poſuit immaculatam vitam meam. Pſalm.17.

De ſancto Marco Sermo.

Q*Vi timet Deum faciet bona. Eccl.15.* & in epiſtola hodierna. Præſens ſermo noſter erit illius glorioſiſsimi euangeliſtæ beati Marci, quia hodie eſt ſua ſolennitas & feſtū. Si placet Deo habebimus multas bonas doctrinas pro intellectus illuminatione, & vitæ correctione, & peccatorum deteſtatione. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Pro breui declaratione huius verbi, & materiæ introductione, ſciendum ꝙ inter alia per quæ quis poteſt habere ſufficientiā & abundantiam bonorū tam ſpiritualium q̃ etiā temporaliū eſt timor Dei. Quando enim creatura in corde ſuo timoroſè proponit nō facere aliquid cōtra deū, nec corde cogitando, nec ore loquēdo, nec opere perficiendo, dicēs, Deus cu-

ſtodiat me,ne faciam aliquid cõtra eius voluntatẽ. Quãdo ſurgũt de mane,commendant ſe Deo dicendo. Modò incipit iſta dies,ideo dñe guberna me,ne faciã malũ. Item ſi incipiunt viam,vel ſi ponunt ſe ad menſam dicũt. Modò habeo recipere refectionẽ, ideo dñe vtinam cũ menſura comedã & bibã ne te offendam. Item quando ponunt ſe ad dormiendũ,& in operibus aliis. Talis timor dat abundantiã bonorũ ſpiritualiũ. Nam ſi aliquis habet intra domũ ſuam fontẽ viuum,certum eſt ꝙ talis nõ habebit penuriã aquæ Ita timor Dei in domo cõſcientiæ eſt vt fons redundans gratiarũ ſpiritualium,virtutum,& perfectionum,& meritorum. Auctoritas. Dauid, Timete dominum omnes ſancti eius, ſcilicet Chriſtiani, qui in baptiſmo ſanctificantur, quoniam non eſt inopia timentibus eum. Diuites ſcilicet bonorum temporalium eguerunt & eſurierunt,inquirentes autem dominũ ſcilicet timoroſe,non minuentur omni bono Pſal 33. Ex iſta ratione de beato Marco qui ſemper timuit dominũ,dicit thema. Qui timet deũ faciet bona. Ideo habuit bona temporalia hic,& ſpiritualia in patria. In hiſtoria enim beati Marci inueni tria bona magna quæ habuit.

Primum fuit conuerſio de veritate.
Secundum perfectio de humilitate.
Tertium deuotio de ſanctitate.

Ecce tria magna bona beati Marci, quare patet thema. Qui timet deum,faciet bona. Dico primò ꝙ primum bonum bea. Marci fuit cõuerſio de veritate,quia primò fuit Iudæus de tribu Leui,& de genere Aaron, erat enim ſacerdos, & ad prædicationem beati Petri apoſtoli fuit ad fidem conuerſus.ſ.Chriſti. Cogitate quod venit cum multis argumentis & rationibus,quas ſibi ſoluit beatus Petrus. Prima fuit de trinitate. Secunda de Chriſti incarnatione. Tertia de paſsione. Quarta de lege Moyſi.ſ.de duratione eius. Quinta de tempore Meſſiæ. Ad practicam, quando bea. Marcus audiuit ꝙ bea. Petrus & alij apoſtoli prædicabant de trinitate,ꝙ eſt vnus deus,& ille deus eſt pater,& filius,& ſpiritus ſanctus,dixit Marcus. Hoc nõ poteſt eſſe,quia dicitur Deut.6. Audi Iſraël, Dñs deus tuus vnus eſt. Iſtam rationem faciunt hodie Iudæi. Sed ecce reſponſio clara,quia perſonæ nõ ſic ſumuntur in Deo ſicut in nobis. Quia quælibet perſona in nobis facit vnam eſſentiã. Credunt enim Iudæi quando dicimus tres perſonas,ꝙ ſint quaſi tres gigantes, vel tres reges, ſed ſumuntur vt in ſole,in quo deſignatur pater,& filius,& ſpiritus ſanctus,tamen non eſt niſi vnus Sol,ſed eſt tantæ perfectionis, quòd de ſe generat radiũ quem mittit huc,& tamen nõ recedit ab eo. Modò ſubſtantia ſolis poteſt dici pater generans,radius filius genitus,& calor ab vtroque procedens poteſt dici ſpiritus ſanctus,& tamen non eſt niſi vnus Sol. Sic intelligimus nos trinitatẽ,quia deus nõ eſt minoris virtutis quã Sol. Et dixit Petrus Marco, Attende ꝙ prophetæ quãdo loquuntur de Deo ponũt

Argumẽtum de trinitate per ſonarũ.

tria,

tria, ad innuendũ trinitatẽ perſonarũ. Vnde in auctoritate allegata dicitur, Audi Iſraël, Dñs deus tuus, tria nomina ſunt ibi, ad innuendum trinitatẽ perſonarum. Item Eſa. 6. vbi dicit Eſaias, Vidi dñm ſedentẽ ſuper ſoliũ excelſum & eleuatũ, & plena erat dom⁹ maieſtate eius, & ea quæ ſub ipſo erãt, replebant tẽplũ, Vbi inter cætera vidit duos angelos clamantes, alter ad alterum, Sanctus, ſanctus, ſanctus dñs Deus exercituũ. Et ſic de multis alijs auctoritatib⁹ poſſet dici. O dixit Marcus, credo trinitatẽ, aliter intelligebam ego, ſed errabam, modò video clarè. Secunda fuit de incarnatione verbi. Dicebat enim Marcus, Vos dicitis ꝙ deus factus eſt homo, quõ hoc eſt poſsibile, cùm ſcriptura dicat deum eſſe immutabilem? Ego dominus, & non mutor. Malac. 3. Si factus eſt homo, igitur mutatus eſt. Sed iſta ratio procedit ex ignorantia, quia licèt deus ſit immutabilis, etiam eſt infinitus, & eſt vbiq;. Et omnis creatura eſt plena diuinitate, quia diuinitas implet totum mundum, vt claritas ſolis totum aërem. Incarnatio ergo nihil aliud eſt niſi quòd illa humanitas in vtero virginis formata à ſpiritu ſancto erat plena diuinitate, non ſolùm potentialiter, vt eſt in cæteris creaturis, ſed etiam perſonaliter, quia aliàs nec ſeipſum poſſet ſaluare. Sicut enim ferrum ignitum calefacit & illuminat non virtute ferri ſed ignis. Ita illa humanitas Chriſti habuit virtutem redimendi genus humanum, & ſaluandi credentes & obedientes ratione diuinitatis ſibi coniũctæ, aliàs enim nec ſe nec alios poſſet ſaluari. Ideo dixit Petrus Marco, Non intelligatis ꝙ deus ſit mutatus, ſed illa humanitas fuit ſubſtantiata in diuinitate perſonaliter. Tunc Marcus credidit incarnationem. Tertia fuit de Chriſti paſsione. Dixit Marcus, Vos dicitis ꝙ Chriſtus ſuſtinuit mortẽ & paſsionẽ in cruce, vt ſaluaret ſibi credẽtes & obedientes, cùm tamen dicit Dauid, Omnia quæcunq; voluit Dñs fecit in cælo, & in terra, in mari, & in omnibus abyſsis. Si ergo Chriſtus erat Deus, ſine morte & paſsione poterat ſaluare dicendo, Ego parco omnibus, decetero cuſtodiatis vos, quemadmodum vnus rex facit vnã generalem remiſsionem, quare ergo voluit pati, capi, & ligari? Reſpõdit ei Petrus dicens, Scias quod in deo iuſtitia & miſericordia ſunt ſua eſſentia & ſubſtantia. In nobis autem iuſtitia miſericordia ſunt qualitates accidentales. Ideo homines aliquoties faciunt contra iuſtitiam, aliquoties contra miſericordiam. Sed deus in omnibus operibus ſuis oſtendit ſuam iuſtitiã, nõ contra miſericordiã, ſicut nec contra diuinitatẽ ſuam. Si ergo remiſiſſet generaliter omnibus, vt dicis, opus eſſet miſericordię, ſed vbi fuiſſet ſua iuſtitia? ſi autem damnaſſet omnes in inferno, fuiſſet rigor iuſtitię, & vbi fuiſſet ſua miſericordia? Oportuit ergo ſeruare modum, in quo oſtenderetur ſua iuſtitia ſumma, ſoluẽs in cruce pretiũ ſanguinis &c. & oſtenderetur ſumma miſericordia, q̃a ipſe qui nõ tenebatur, voluit ſoluere. Et ꝙ ita debuit fieri, & ꝙ de⁹ deberet pati, idẽ Dauid prophetauerat in Pſal. Deus de⁹ me⁹

Argumentũ de incarnatione

Argumentũ de paſſione Chriſti.

reſpice &c. In quo pſalmo ponit clarè Chriſti paſſionē. Itē Eſa. Verè languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portauit. Et nos reputauim⁹ eū quaſi leproſum, & percuſſum à deo, & humiliatū. Ipſe autem vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra. Eſay.53. Item Dan.9. Poſt hebdomadas 72. occidetur Chriſtus. Tunc beatus Marcus credidit. Quarta fuit de lege Moyſi, cū ſit bona à deo data, & multis & magnis miraculis approbata, quare ergo eſt dimittēda? Reſpondit b. Petrus, ꝙ lex Moyſi fuit bona & ſancta ſuo tēpore, ſed modò iam nō eſſet bona. Dicatur ſimilitudo de patre, qui dat leges pedagogo pro filijs paruis nutriendis, promittens eis fructus &c. Talis lex bona eſt pro pueris nutriendis, ſed nō pro adultis, q̄a aliā legē & ꝓmiſsionē dāt pueris, & aliā viris perfectis. Ita fuit de lege Moyſi, data à patre deo pueris Iudæis, ſed modò oportet recipere legem euangelicā, & iſtam petebat Dauid dicēs, Legem pone mihi domine, viā iuſtificationū tuarū, & exquirā eā ſemper. Pſal.118. Et nunquid habebat iam legem Moyſi? Imò, ſed petebat legē euangelicam. Tunc b. Marcus credidit. Quinta de tempore Meſsiæ. Dicebat b. Marcus ꝙ nōdū tēpus erat cōpletū, quia Eſayas dederat ſignū dicens, Et conflabunt gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces. Eſay.2. In iſto capitulo Eſaias loquitur de conuerſione gentiū per Meſſiam facienda, non violenter ſed gratiosè. Ibidem, Et fluēt ad eū omnes gentes, & ibunt populi multi, & dicēt, Venite aſcendamus ad montem dn̄i, & ad domū dei Iacob, & docebit nos vias ſuas &c. Cū ergo dicitur, & conflabunt &c. intelligitur ꝙ pro conuerſione gentiū non exercebuntur vltra ad prælium, ſed prædicando & dicendo, Domus Iacob venite, & ambulemus in lumine dei noſtri. Tunc b Marcus credidit, & fuit lætus, & rogauit b. Petrum ꝓ gratia ſpeciali quòd ipſemet baptizaret eum, & ita fecit & recepit ipſum in diſcipulum ſuum. Ecce quō prædicatione beati Petri fuit ad fidem Chriſti conuerſus, & ab eo baptizatus, atque in diuino ſermone eius diſcipulus. Ideo b. Petrus vocauit ipſum filium dicens, Salutat vos Marcus filius meus. 1. Petr.5. Patet quō beatus Marcus habuit primū bonum. ſ. conuerſionem de veritate. Ergo qui timet deum &c. Secundum bonum ꝙ habuit fuit perfectio de humilitate. Ille dicitur habere perfectionē humilitatis vitæ, qui quantò eſt maior, tantò eſt humilior, iuxta illud Eccleſ.3. Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & coram deo inuenies gratiam. Ita fecit b. Marcus, quando enim fuit ad fidem conuerſus, habuit tantam ſcientiam theologiæ, ꝙ affectus eſt ſecundus euangeliſta. Matthæus fuit primus, Marcus ſecundus. Ecce quantā gratiam fecit deus, & ſicut ſcripſit euangeliū, ita prædicabat, & dicta ſua confirmabat miraculis. Quando enim prædicabat de trinitate ꝙ erāt tres perſonæ, & vnus deus, non ſolùm hoc confirmabat auctoritate, ſed etiam miraculo, ſuſcitando mortuum ſibi adductum, dicendo, Sicut

Argumētum de duratione legis Moſaycæ.

Argumētum de tempore Meſſiæ.

eut eſt verum quòd pater, filius,& ſpirituſſanctus ſunt vnus deus,ita corpus,& anima,&vita,iſta tria vniantur in iſto. Et ſtatim ſuſcitabatur. Item qñ prędicabat de incarnatione,de paſsione,& reſurrectione. Item alijs cõfirmabat miraculis,& poterat dicere,Non audeo aliquid loqui eorum quæ per me non efficit Chriſtus. Roman.15. Et cũ toto hoc erat ita humilis,quòd pro nullo ſe habuit. Vidẽs enim quòd papa, ſcilicet b. Petrus tãtũ ipſum diligebat ex humilitate,ne faceret ipſum ſacerdotem nec epiſcopũ, abſcidit ſibi pollicem. Magnum mirabile fuit,nõne eſſe ſacerdotẽ eſt bonũ? Imò,ſi habet tria,ſcilicet clarã ſcientiã,ſanctã vitã,& bonã famã,aliàs melius eſſet clerico nõ habere manus nec pedes. Debet enim primò habere ſciẽtiã clarã,vt intelligat ꝙ legit,ad minus ad literã, & ſciat ſacramenta eccleſiæ,& formã eorũ. B. Marcus qui erat tantus theologus,nõ reputabat ſe ſufficientẽ ad ſacerdotiũ. Ideo abſcidit pollicẽ vt nõ promoueretur. Modò aũt quilibet ſe reputat ſufficientẽ,& dicunt infinitos errores in euangelio &c. Et qñ deberent ſtudere,dant ſe ad venandũ & ludendũ,& faciunt ſe procuratores,& illa ignorantia vadũt ad infernũ. Quia tu ſcientiã repuliſti,repellã te ne ſacerdotio fungaris mihi. Oſee.4. Secundò in ſacerdote requiritur ſancta vita, vt viuat ſcilicet caſtè & honeſtè, quia habet tractare corpus dominicum ſuis manibus, cuius lingua aperit cælum,vt patet de conſec. diſtinct. 2. quid ſit ſanguis. verſi. quis enim fidelium. Ideo debet cauere à mendacijs & blaſphemijs. Corpus ſacerdotis eſt ſepulchrum Chriſti. Cogitate quãtã ſanctitatẽ debet habere in vita. Et quod peccatum illorum, qui proijciunt corpus ſuum in latrinam luxuriæ, maius peccatum eſt quaſi duo proijcerent ſanctũ ſepulchrum Chriſti in cloacã. Ideo dicit ſcriptura, Sacerdotes quoque qui accedũt ad dñm,ſacrificẽtur ne percutiat eos. Exo.19. Ideo b. Marcus licèt eſſe ſanctus,tamen non reputabat ſe dignũ. Tertiò debet habere ſacerdos bonã famã. Non ſufficit clerico quòd ſecretè ſit bonus, ſed quòd oẽs dicant bonum de eo. Antiquitus qñ vnus clericus trãſibat per viam vel per vicum,licèt tardè tranſiret,oẽs aſſurgebant dicẽdo. Deus me habeat in veſtris orationibus. Modò autẽ ſunt tot vitia & vanitates ſacerdotum & clericorum,quòd peius loquũtur de ipſis quã de Iudæis ex eorũ mala vita. Vos ſacerdotes receſsiſtis de via, & ſcandalizaſtis plurimos in lege. Irritum feciſtis pactũ Leui, dicit dñs exercituum. Propter quod & ego dedi vos contemptibiles & humiles omnibus populis. Malach.2. Ecce ratio quare b. Marcus licèt haberet claram ſcientiã, ſanctã vitã,& bonã famã, tamẽ non reputabat ſe dignũ ſacerdotio ex humilitate. Ideo abſtulit ſibi pollicẽ. Sed deus prouidit,quia beatus Petrus vocauit eum,volens eũ ordinare in ſacerdotẽ & epiſcopum Alexandriæ. Reſpondit, Pater non eſt poſsibile, oſtendit ſibi pollicis defectum. Sed beatus Petrus orauit, & curatus eſt,& factus eſt ſacerdos& epiſcopus Alexãdrię. Ideo Luc.18. Omnis

Tria debet habere ſacerdos.

qui ſe humiliat, exaltabitur. Tertiũ magnũ bonũ b. Marci fuit deuotio de ſanctitate, quæ eſt qñ homo in omnibus quæ facit & dicit dat gloriã & honorẽ deo. Multa bona opera perdũtur, quia multi neſciũt dare honorẽ deo, ſed dant honorẽ ſuis operibus. Verbi gratia. Quare facitis filiũ ſacerdotem? vt viuat delicatè, & in quiete, hic deficit deuotio ſanctitatis, ſed ſi facitis filiũ ſacerdotẽ vt oret pro vobis, & deus ex eo laudetur & glorificetur. Itẽ ſi facitis filium glorioſum vt ſit abbas, vel magiſter in theologia, vel epiſcopus. Idẽ de remiſsione iniuriarum amore hoĩm. Iſtud opus perditur, quia in iudicio qñ Chriſtus dicet vobis, Ecce quid ego feci pro te, quid feciſti tu pro me? Si tu vis dicere, Dñe ego remiſi mortẽ patris &c. Dicet Chriſtus, Amore cuius regis? Reſpondens, Pro amore talis dñi qui me rogabat &c. Et Chriſtus, Ideo vadas ad eum vt det tibi paradiſum, qui habebit ſatis facere vt habeat pro ſeipſo. Sed qñ remiſsio fit pro amore & honore dei, tũc eſt deuotio ſanctitatis. Ideo apoſtolus, Regi ſeculorũ immortali, inuiſibili, ſoli deo honor & gloria. 1. ad Timoth. 1. Sic fecit b. Marcus, qui venit Alexandriam, vbi prædicando & miracula faciendo conuertit innumerabiles hoĩes, & fuit ſibi dictum, quòd rectores terræ indignabantur contra eũ. Reſpondit, Nõ curo, ex quo ego do honorẽ deo in omnib⁹. Cũ aũt ibi iã multiplicatis fratribus, & eccleſia ab eis cõſtructa miraculis corruſcaret, & ipſe cũ in feſto paſchæ cõcurrente tũc cũ feſto gentiliũ celebraret diuina, ligato fune ad collũ eius traxerunt eũ per ciuitatẽ gratias agentem. Deinde ocluſo eo in carcere, apparuit ei angelus primò, & ſecundò dominus Ieſus Chriſtus confortans eum. Cùm autem in craſtino traherent eum per ciuitatẽ vt prius, orauit dicendo, In manus tuas domine commendo ſpiritũ meum. Et tradidit ſpiritum. Cùm autem reliquias eius vellẽt comburere, tanta facta eſt tempeſtas quod fugerunt gentiles. Et viri religioſi ſepelierũt corpus eius quod poſtmodum apud Venetias eſt tranſlatum. Igitur in omnibus honorificetur deus per Ieſum Chriſtũ, cui eſt gloria, & imperium in ſecula ſeculorum amen. 1. Petri 4.

De ſancto Petro Mediolanenſi Sermo.

Coronabitur qui legitimè certauerit. Verbum iſtud habetur textualiter. 2. Timoth. 2. Et recitatum eſt ſtatim in epiſtola hodierna. Hodie per totum mundum in noſtra religione predicatorum fit feſtum de beato Petro martyre. Et ſicut fit totum feſtum de eo, ita erit & ſermo noſter. Et habebimus multas bonas doctrinas ad inſtructionem virtutum, & correctionem peccatorum, & conſolationem animarum noſtrarum. Salutetur virgo Maria primò &c. Iſtud verbum propoſitum pro themate & fundamẽto ſermonis habet talem intellectum. Ille coronabitur in cælis corona gloriæ, qui legitimè certauerit in hoc mũdo per victoriam. Amore ve-

ſtri

ſtri ego quæſiui quot bella habemus in hoc mundo, pro quibus habẽdo victoriam coronemur in cælo. Ecce quomodo materia erit bona. Et inueni quòd in hoc mũdo pro habendo victoriã habemus quinq; bella, in quibus vincentibus à deo datur corona gloriæ in paradiſo.

Primò habemus bellum contra noſtram intelligentiam, de quo habemus victoriam per ſimplicem credentiam. *Quintuplex bellũ hominis.*

Secundò habemus bellum contra noſtram voluntatem, de quo habemus victoriam per humilem obedientiam.

Tertiò habemus bellum contra noſtram carnem, & de illo habemus victoriam per puram abſtinentiam.

Quartò habemus bellum contra diabolum, & de illo habemus victoriam per veram ſapientiam.

Quintò habemus bellum contra mundum, de quo habemus victoriam per manſuetudinem & patientiam.

Omnibus his modis fuit victor b. Petrus. Ideo de eo ſingulariter dicit thema, Coronabitur qui legitimè certauerit. Dico primò quòd in hoc mundo habemus prælium ſatis forte, ſcilicet in noſtra intelligentia naturali. Intellectus enim noſter naturaliter quærit rationem rei mirabilis, & immenſe, & trãſcendentis, dicendo, Quomodo hoc eſt poſſibile? ac ſi modò diceretur ab aliquo, Noueritis quòd ego vidi equos volare, ſtatim intellectus cogitat & bellat dicens, Quomodo eſt poſſibile hoc, cùm nõ habeant alas? Item ſi dicatur quòd vltra mare ſunt homines qui habent vnum pedem ſolùm tã magnum ꝙ tegunt ſe cũ eo contra pluuiã & ſolẽ, ſtatim intellectus quærit rationẽ antequam aſſentiat firmiter, ideo eſt regula philoſophiæ, Quod ꝓpter hoc admirari, cœperũt philoſophi philoſophari, id eſt quæſtiones facere, maxime qñ videbant eclypſim Solis & Lunæ, dicebant quare eſt hoc, qũo eſt poſsibile, & huiuſmodi. Modò nihil eſt tam extraneum & tã tranſcendens mirabile quàm ſecreta fidei Chriſtianæ, ſcilicet quòd ſunt tres perſonę diſtinctę & quòd nõ ſit niſi vna eſſentia & diuinitas triũ perſonarũ, ſtatim intellectus bellat quærens rationẽ. Sed vincitur per ſimplicẽ credentiam captiuãdo & ſubiugando eum àd credendũ illud quod dixit ille qui nõ poteſt mentiri, nec decipere, nec decipi, & ſui apoſtoli prædicauerunt, & eccleſia affirmat & determinat. De hoc triumpho meremur coronam in cælo. Item de Chriſti incarnatione fuit vnquã aliquid ita extraneũ, mirabile, & inauditum quàm quòd deus factus eſt homo, plus eſt q̃ quòd ſol fuiſſet factus lapis, vel cælũ lutũ, magis eſt mirabile, ꝙ deus infinitus fuerit factus homo in vtero vniꝰ puellæ, ſtatim intellectus quęrit rationẽ. Sed habetur victoria dicẽdo, Credo dñe ſimpliciter ex quo vos dixiſtis, & apoſtoli prædicauerunt, & ita habetur in euãgelijs, & eccleſia determinat. Itẽ de ſacramẽto altaris, ꝙ ex verbis ipſius ſacerdotis fortè peccatoris cælũ aperiatur, & Chriſtus deſcendat in hoſtiã, & etiã in multas hoſtias, vt vox mea in

veſtras

veſtras aures, & cùm diuiditur hoſtia, nō diuiditur Chriſtus, ſed totū integer manet in qualibet particula, vt imago in ſpeculo eſt in qualibet eius parte. Statim intellectus quærit quō eſt hoc poſsibile, & quō ſtat Chriſtus in hoſtia ſedendo, an iacendo, & huiuſmodi. Sed victoria habetur per ſimplicem credentiā, Domine ego credo ſimpliciter, ex quo vos ordinaſtis, & eccleſia tenet, & tot miraculis eſt confirmatū. Iſta eſt victoria ex qua meremur coronā in cælo, ſic ſubiugando & captiuando intellectū noſtrū. De hoc dicit apoſtolus, Deſtruentes omnem altitudinem extollentē ſe aduerſus ſcientiā dei, & in captiuitatē redigentes oēm intellectum in obſequium Chriſti. 2. Corinth. 10. Ex tali victoria ſubiugādo intellectū ad credendū datur corona à deo in cælo, non vnius regni corruptibilis, quæ hodie habetur, & cras perditur, ſed datur corona gloriæ duodecim ſtellarū, vt dicitur de virgine Maria. Apoc. 12. Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius, & in capite eius corona ſtellarum duodecim. Moraliter poteſt dici de quolibet Chriſtiano habente triumphum per intellectum per ſimplicem credentiā. Iſta mulier eſt aīa Chriſtiana, amicta ſole, id eſt Chriſto per ſimplicē credentiā. Et luna, ſcilicet ſcientiæ philoſophiæ ſub pedibus eius, non curando in his quæ fidei ſunt de rationibus. In capite ei⁹ corona ſtellarū duodecim, id eſt duodecim articulorum fidei, ſecūdum quòd fuerunt duodecim apoſtoli, qui articuli cōtinētur in credo. Dicatur. Ecce hic duodecim veritates tanq̄ duodecim ſtellæ. Eſſet pulchra corona reginæ in qua eſſet ſtella matutina, pulchior eſt corona quæ datur aīæ, quæ habet victoriā de intellectu ſuo. De qua dicit apoſtolus, Bonum certamen certaui, curſum cōſummaui, fidē ſeruaui, in reliquo ſupple ſæculo repoſita eſt mihi corona. 2. Timoth. 4. In iſto bello habuit triumphum b. Petrus martyr qui fuit Lōbardus de ciuitate Cumana, vbi erāt multi hæretici & infideles, & eius parentes oēs fuerunt infideles, inter quos exiuit b. Petrus vt roſa inter ſpinas. Qui cùm eſſet puer quinque vel ſex annorum, veniens de ſchola in quadam platea obuiauit auunculo ſuo infideli. Et quærenti vnde veniret. Reſpōdit puer quòd de ſchola. Interrogatus quid didiciſſet. Reſpōdit, Credo in deum patrē &c. Auunculus autē reprehendens eum dixit. Et quis docuit te hoc modo? credas ꝙ nō eſt ita. Reſpondit puer. Ita docuit me magiſter, & habetur ita in charta mea, & ita ego credo. Et auunculus voluit eum percutere, ſed erat ſibi dictū quòd nō faceret, ſed faceret ſibi aliq̄ rationē contra dicta pueri, qua ſtatim puer eſſet vict⁹. Et fecit ſibi rationes de philoſophia, quas puer annihilauit, pro quo auunculus indignatus percuſsit eum di. O Petrine & mecū contenditis vos? Reſpōdit puer, In iſta fide volo viuere & mori. Et nunc recepit fidem in tantam firmitatem quòd deſiderabat & orabat mori pro fide. Quādo videbat corpus Chriſti, ſicut alij dicunt, Adoramus te domine &c. Ipſe dicebat, Vtinā domine moriar pro te & pro fide

ſua,

tua, vt tu domine mortuus es pro me. Vnde cùm ſemel ſocius quæreret ab eo ſcire orationem quam faciebat in eleuatione corporis Chriſti, dixit ei ſtatim quæ non placuit ei. Fiat ergo ratio. Si vincentibus intellectū propriū per ſimplicem credentiam datur corona, & Petrus habuit victoriam, ergo coronabitur qui legitimè certauerit. Moraliter habetis hic exemplū vt addiſcatis Credo in deum, nullus poteſt ſe excuſare. Sicut enim addiſcitis cantiones, ita & ſymbolū addiſcere poteſtis, & dicere ipſum quolibet mane & ſero cū proteſtatione, ſic lucrabitur corona. Benedictus erit qui hoc conſiliū tenuerit. Secundum præliū eſt cōtra voluntatē propriā. Super omnes creaturas homo habet hoc ꝙ habet liberū arbitriū ad volendū & deſiderandū quicquid vult. Aucto. Deus ab initio conſtituit hominē, & reliquit eum in manu cōſilij ſui. Gloſ. In libertate arbitrij. Eccl.30. Victoria habetur per humilem obedientiā. ſ. contra liberū arbitrium obediendo deo. Verbi gratia. Si voluntas te inclinat ad ſuperbiam, pōpam, & vanitatē, & deus præcepit humilitatem, dicas, Dñe licèt incliner ad ſuperbiam, tamen dñe quia vos præcipitis humilitatem, potius volo vobis obedire quàm propriæ voluntati. Idē de auaritia, luxuria, ira, gula, inuidia, & acidia. Ecce quomodo habetur victoria per humilem obedientiā, quaſi dicendo vt Chriſtus dixit in nocte paſsionis, Nō mea, ſed tua volūtas fiat. Ex iſto triumpho meremur coronā paradiſi. Aucto. Hoc autē habet pro certo omnis qui colit te, quia vita eius ſi in probatione fuerit, coronabitur. Tho.3. In iſto bello b. Petrus habuit victoriam. Poſt quam enim habuit victoriam de intellectu per ſimplicem credētiam, voluit habere victoriam de voluntate per humilem obedientiam, non ſolùm obediendo præceptis quibus omnes tenemur obedire, ſed etiā conſilijs euangelicis. Ideo intrauit noſtrum ordinem prædicatorum, & poſtquam ſe recognouit, dixit, O quàm malum eſt ſtare inter ſerpētes & beſtias venenoſas, & ſine licentia parētum receſsit ad monaſterium prædicatorum, quia tunc incipiebat ordo noſter. Et dicunt aliqui quòd adhuc viuebat bea. Dominicus, dicens Priori qūo erat natus & nutritus inter infideles qui non credūt articulis fidei, ſed Deus fecit ſibi gratiam, quia nō fuit ab eis deceptus. Propter quod volo, inquiebat, intrare ordinem veſtrum, qui prædicat fidē Chriſti. De quo Prior & omnes fratres fuerunt gauaſi, quia erat puer iam famoſus, & receperunt eū, in quo ordine obediuit non ſolū præceptis dei, ſed etiā conſilijs. Seruauit enim ibi obedientiam generalē, continentiā angelicā, & paupertatē apoſtolicā. Non opprtebat habere claues ſicut modò, quia nihil habebat in cella, vt lucraretur meritū paupertatis apoſtolicæ. Itē ſeruauit ceremonias religionis, in cibo & potu, in ieiunijs, in habitu & ſilētio, in inclinationibus, & in alijs, ita quòd ſua vita nō erat niſi exemplū religionis. Et quia ſic humiliabat ſe ad obediēdum non ſolùm deo, ſed etiam hominibus propter deum, deus etiam obediebat

diebat ei in miraculis, Nota de blaſphemo hæretico quē reprehendit, quia ita debet fieri. Cùm ille nō corrigeret ſe, imò fortius blaſphemabat, Petrus orabat vt deus auferret ſibi verbum, ex quo ita malè vtebatur eo, & ſubitò effectus eſt mutus. Ecce quomodo deus facit voluntatem illorum qui faciunt voluntatē dei. Si quis dei cultor eſt, & voluntatem eius facit, hunc deus exaudiuit. Ioā. 9. Ecce quomodo habuit victoriā voluntate per humilem obedientiā. Ergo coronabitur qui legitimè certauerit &c. Motaliter habetis hic exēplum obediendi præceptis dei, & cauendi à blaſphemijs, quia ex iſto peccato veniunt ſiccitates, & mortalitates, & fames. De blaſphematoribus autem deberet fieri punitio, ſcilicet vt perderēt linguam. Et licèt rectores nō faciant, deus faciet: quia morientur ſine confeſſione, & ſine teſtamento. Domine maledicti erunt qui contēpſerint te, & condēnati erunt omnes qui blaſphemauerint te. Tho. 13. Tertium bellum eſt contra propriam carnem. Ecce quomodo ſequitur per ordinem Primū bellum eſt contra intellectum. Secundum contra voluntatem noſtram. Tertium contra carnem, de qua habemus victoriam per puram conſcientiam Quando homo habet ætatem diſcernendi, caro conſurgit contra ipſum quæ vellet in delectationibus & luto luxuriæ volutari vt porcus. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiritus autem aduerſus carnem. ad Gal. 5. Sed vincitur per puram continentiam, vel purā pœnitentiam, humiliando carnem afflictionibus. Sicut enim equus cui aufertur annona ſtat ſimpliciter, ita de equo corporis, auferendo delectationes ſibi placitas, abſtinendo à cibo & potu, ſolùm recipiendo neceſsitatem. Sed illis qui nimis curant de corpore, accidit vt Domino qui nimis curat de ſuo equo, quia proijcit eum in lutū. Teneatur corpus ſub freno temperantiæ, & viuetis in pace. Ex hoc triumpho meretur homo coronam in cælo. Aucto O quàm pulchra eſt caſta generatio cum charitate. Immortalis eſt enim memoria illius, quoniam & apud deum nota eſt, & apud homines. Et ſequitur, In perpetuum coronata triumphat. Sapien. 4. Nota cū charitate. Reliqui ſunt caſti, ſed non cum charitate, ſed ex neceſsitate. Verbi gratia. Sunt multi religioſi vel clerici qui ſolo timore perdendi honorem & famam viuunt caſtè. Sed habent iſtud deſiderium, ſi poſſet fieri ſecretè, facerent. Talis caſtitas non eſt pulchra & cum charitate, quia non amore dei, ſed timore periculi fit. Idem de multis mulieribus caſtis ſolo timore, ſed ſi ſecretè poſſent, darent ſe luxurijs & immunditijs, tales coram deo ſunt meretrices Iſtam habuit b Petrus martyr, qui cum magnis abſtinentijs, & afflictionibus, & aſperitatibus vitæ ſemper conſeruauit virginitatem, vt papa teſtatur in ſua canonizatione teſtimonio confeſſorum. Nunquam enim in corde deſiderauit illud opus, licèt fortè in ſomnijs, hoc non eſt culpa &c Fuit enim purus vt puer quinque annorū, propter hoc deus faciebat ſibi gratiam, quia quādo

tangebat

tangebat infirmos, ſtatim curabantur, illuminabat cęcos, curabat ſurdos, mutos &c. Tantam gratiã habebat ex ſua virginitate, quòd etiã eius veſtes curabant infirmos, & poſſumus dicere de eo illud. Luc. 6. Omnis turba quærebat eum tangere, quia virtus de illo exibat & ſanabat omnes. Patet victoria quam habuit cõtra carnem. Ergo coronabitur qui legitimè certauerit. Moraliter habetis hîc exemplum viuendi caſtè. Multi enim deficiunt in illo prælio, & vincuntur. Dicatur iuxta auditores &c. Ideo apoſtolus, Hæc eſt volũtas dei, ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis vos à fornicatione, & ſciat vnuſquiſque veſtrum vas ſuum poſsidere in ſanctificatione & honore. 1. Theſſal. 4. Quartũ bellum eſt contra diabolum, qui fortiter bellat cõtra nos, nec ceſſat die ac nocte. Bellum intellectus, voluntatis, et carnis ceſſat aliquoties, ſed bellum diaboli non ceſſat. Ideo Petrus apoſtolus. Fratres ſobrij eſtote, & vigilate, quia aduerſarius veſter diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret. 1. Petr. 5. Vincitur autem per veram ſapientiam dupliciter. Aliqui enim vincunt diabolum expellentes eum à ſe, & non ſolùm à ſe, ſed etiam ab alijs per veram ſapientiam, & iſta eſt melior victoria. Sicut miles qui diligenter cuſtodiuit caſtrum ſibi commiſſum à rege bene facit, qui verò cuſtodit caſtrum & cum hoc acquirit regi populum ſua ſapientia & aſtutia, meretur maius ſalarium. Ita ſi ille qui prædicat, cuſtodit caſtrum perſonæ ſuæ per bonam vitam, talis meretur coronam. Sed ſi per ſapientiam diuinæ prædicationis acquirit regi Chriſto caſtra inimicorum, quando prædicando conuertit ſuperbum qui erat caſtrum diaboli per ſuperbiam vel per auaritiam, & ſic de alijs, talis melius meretur coronam. Auct. Paſcite qui in nobis eſt gregem dei, prouidentes non coactè ſed ſpontaneè ſecundũ deũ, neq; turpis lucri gratia, ſed volũtariè, neq; vt dominãtes in cleris, ſed forma facti gregis ex animo, & cũ apparuerit princeps paſtorũ, immarceſsibilẽ percipietis gloriæ coronam. 1. Pet. 5. Iſtã victoriam habuit b. Petrus. Quãdo enim fuit magnus, & ſtuduit theologiã, incœpit ꝑdicare. O quot caſtra acquiſiuit Chriſto. Primò enim ipſe cuſtodiuit caſtrũ corporis ſui. Dicit papa ꝙ nunq̃ peccauit mortaliter, ſed in gratia baptiſmali cõſeruauit ſe, eã cõtinuè augmentãdo. Deinde prædicãdo ſapientiã dei. Quot ſuperbi fuerũt conuerſi, & fecerũt pœnitentiã, & ſunt modò in paradiſo ex ſua prędicatione? Itẽ quot auari & vſurarij? Itẽ quot luxurioſi & cõcubinarij, quot guloſi, quot iracũdi qui remittebãt inimicis, & faciebãt pacẽ, quot infideles & hæretici cõuerſi ſunt? Si ergo per verã ſapientiã quis cõſequitur coronam, quid dicemus de b. Petro? Coronabitur &c. Dicatur hîc de nube adducta cõtra æſtũ ſolis mirabiliter ꝓpter populi cõſolationem. Moraliter habetis hic exẽplum docendi filios ſeruitores & ancillas veſtras, quia quãdo homo docet alios, illud bonũ ꝙ hõ fit homo, acquirit coronã. Au. Rectorẽ te poſuerũt, noli extolli, eſto in illis qua

ſi

ſi vnus ex ipſis. Curã illorũ habe, & ſic cõſidera, & omni cura tua explicita recumbe, vt lęteris propter illos, & ornamentũ gratiæ accipias coronam. Eccl. 32. Quintũ bellum eſt contra iſtum mundũ tẽporalẽ, qui bellat contra nos infirmitatibus, paupertatibus, ſiccitatibus, tribulationibus, & aduerſitatibus. Ideo dicit Chriſtus, In mũdo preſſurami habetis, ſed confidite, ego vici mundũ Io. 16. Vincitur autẽ iſte mũdus per firmã patientiam dicendo, Dñe vos poſſetis me iuuare, ſed ex quo vobis placet ꝙ patiar, patiẽter recipio. Ex hoc homo meretur coronã Apo. 2. Eſto fidelis vſq; ad mortẽ, & dabo tibi coronã vitæ. Iſtã victoriam habuit b. Petrus. Dicatur cũ eſſet inquiſitor, & diſputaret cõtra hæreticos, nec ſibi poterant reſpõdere, hæretici tractauerunt eius mortẽ. Fuit enim vẽditus vt Chriſtus, vt dũ iret per viã, occideretur. Not. eius martyrium, & qũo pluit ſanguis de arboribus illius nemoris vbi fuit occiſus, & cælum fuit viſum apertum, & Chriſtus cũ virgine Maria recipientes in cælo beat. Petrum. Illa terra vbi fuit occiſus, habuit magnam virtutẽ ad curandum infirmitates. Fuit ſepultus honorificè, & lampades accẽdebantur lumine de cælo deſcẽdente. Ideo cãtatur, Ad ſancti Petri tumulũ frequens lux deſcendit, in cuius laudis titulũ lãpades accendit. Miracula quæ fecit in terra, & in mari, & in mulieribus pro filijs habẽdis, infinita ſunt. Patet ergo qũo beatus Petrus habuit victoriã de intellectu per ſimplicẽ credentiã, de voluntate per humilem obedientiã, de carne per nitidam cõtinentiam, de diabolo per veram ſapientiam, de mundo per firmam patientiam. Ergo, Beatus vir qui ſuffert tentationem, quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit deus diligentibus ſe. Iacobi 1.

De ſanctis Philippo & Iacobo Apoſtolis Sermo.

Ecce quomodo computati ſunt inter filios dei. Habetur verbũ iſtud texualiter. Sap. 5. officialiter in epiſtola hodierna. Hodie eſt feſtũ duorũ glorioſorũ apoſtolorum. Et ſi de vno apoſtolo eſt magna ſolennitas, multo maior de duobus. Ita & ſermo erit de duobus apoſtolis. Et ſi placet deo, habebimus bonas doctrinas ad virtutum inſtructionem, peccatorum correctionem, & vitæ reformationem. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Pro huius verbi declaratione, & materiæ prædicandæ introductione, ſciendum ꝙ inter omnes ſanctos qui fuerunt à principio mun[illegible] erunt in poſterum, qui prius & excellentius dicũtu[illegible]oli. Licèt omnes ſancti, & deuotæ perſonę di-

Filiatio [illegible]oprié & ſuper omnes Apoſtoli dicuntur filij [illegible] filiatio [illegible]ſatur in homine ex vita ſpi[illegible]ur per[illegible]entiam ſpiritusſancti, aliâs [illegible]e ſit ma[illegible] vel magiſter, ſeu graduatus, [illegible] vitam [illegible]lius dei, ſed inimicus. Sicut enim

enim fetus conceptionis nõ habet rationẽ humanæ filiationis, donec infunditur anima rationalis,quę cõplet humanã vitã,& dat eſſe ſubſtantiale in ſpecie humana. No.ad hoc pulchrũ miraculũ beati Petri martyris de muliere pariente fruſtum carnis &c. Patet ergo ꝙ filiatio humana venit ex ſpiritu rationali,quo deperdito per mortẽ,illud corpus non dicitur filius nec filia veſtra propriè loquẽdo. Ita licèt homo ſit genitus à Deo in baptiſmo,& ſit cõfirmatus,& ſit magnus dominus &c. niſi habeat vitã ſpiritualẽ,& ſpiritũ ſanctum ſecũ per gratiã, non dicitur filius Dei, ſed qñ poſt baptiſmũ & confirmationẽ homo viuit in vita ſpirituali, quia plus curat de anima, quæ eſt ſpiritus, & melior corpore, quã de corpore,dolet de peccatis præteritis, cauet de futuris,talis dicitur filius Dei. Auct. Quicunq; ſpiritu Dei aguntur.i. reguntur,mouentur & informantur,hi filij Dei ſunt. ad Rom.8. Itẽ alia de veteri teſtamẽto. Dauid loquẽs perſonis quæ tenent vitã ſpiritualem dicit.Ego dixi dij eſtis,& filij excelſi oẽs.pſal.81. No.dij eſtis nõ eſſentialiter,ſed per participationẽ. Modò ad propoſitũ. Conſtat ꝙ inter omnes ſanctos Apoſtoli excellentius tenuerunt vitam ſpiritualẽ,& fuerunt pleni ſpiritu ſancto. Nã doctrina eſt clara in ſancta theologia,quia Chriſtus eſt fons omniũ gratiarũ ſpiritualium . Ideo ſancti qui fuerunt Chriſto propinquiores fuerunt magis ſpirituales, quia qui magis appropinquat Chriſto fonti ſpirituali, magis eſt ſpiritualis, Modò inter ſanctos qui fuerunt ante Chriſtũ vel poſt eum, Apoſtoli fuerunt Chriſto propinquiores, quia cũ ipſo ſteterunt, comederũt,& biberũt. Ideo fuerũt magis ſpirituales & maiores ſancti. No.ſimilitudinem digitorũ in manu ad digitũ longiorẽ . Sancti patriarchæ qui fuerũt ante Chriſtũ,fuerũt ſancti & ſpirituales,ſed magis ſancti & perfecti fuerunt prophetæ, qui fuerunt Chriſto propinquiores,vt Moyſes,Dauid,& alij, ſed inter eos ſanctior fuit Ioannes Baptiſta, quia fuit Chriſto propinquior, quia Chriſtum baptizauit. Vnde dixit Chriſtus de eo Matt.11. Inter natos mulierũ non ſurrexit maior Ioanne Baptiſta. Virgo autẽ Maria ſuper oẽs fuit ſpiritualior, quia fuit Chriſto propinquior, q̃a ipſum portauit in vtero nouẽ mẽſibus.Poſt virginẽ aũt maiores ſancti,& magis ſpirituales,& plus pleni ſpiritu ſancto fuerunt ſancti apoſtoli. Poſt eos ſancti martyres,& poſt ſancti cõfeſſores. Vltimo venimus nos qui iã nihil valemus,non ſumus niſi labruſca in vineis. Ideo dicebãt apoſtoli, Noſipſi primitias ſpiritus habẽtes. Glo. Quia tẽpore prius & cæteris abundantius. Ipſe enim ſpiritus teſtimoniũ reddit ſpiritui noſtro, quoniam ſumus filij Dei. Ro.8. Rectè ergo de apoſtolis dicit thema. Ecce.ſ. rationẽ & modum qũo.ſ. iſti duo apoſtoli cõputati ſunt inter filios Dei. Patet thema. Modò prædicare de vita vnius apoſtoli eſt magnus ſermo, quãto magis de duobus apoſtolis? Ideo dicam modicũ de quolibet. In beato Philippo notaui tria ſigna diuinæ filiationis,quorum,ſcilicet:

Primum eſt dilectio ſpiritualis.
Secundum prædicatio euangelicalis.
Tertium paſsio martyrialis.

Quantum ad primum, dilectio quam beatus Philippus habebat ad ſuos parentes & amicos tota erat ſpiritualis. Primus apoſtolus vocatus à Chriſto fuit Philippus, vt patet Io.1. Dixit ſibi Chriſtus. Sequere me. Nondum Chriſtus hoc verbum dixerat alteri. Philippus verò illuminatus & inſtructus à Chriſto voluit etiam attrahere & ducere fratrem ſuum ad Chriſtum, vt ſibi daret aliquid non temporale, ſed vt ſaluaret animam eius, & ibat quærendo fratrē ſuum Nathanaëlem, qui erat magnus doctor in lege. Quo inuento dixit ſibi Philippus. Quē ſcripſit Moyſes in lege & prophetæ, inuenim⁹ Ieſum. Veni & vide. Ioan.1. Et duxit eum ad Chriſtum, quaſi vellet dicere, Domine ſicut me illuminaſtis & conuertiſtis, illumineris & conuertatis fratrem meum. Placet mihi, dixit Chriſtus. Et dixit de Nathanaële: Ecce verè Iſraëlita in quo dolus non eſt. Dicit ei Nathanaël. Vnde me noſti? Reſpondit Ieſus & ait: Priuſquam Philippus te vocaret, cùm eſſes ſub ficu vidi te. Tunc Nathanaël à Chriſto illuminatus & conuerſus dixit Chriſto, Rabbi, tu es filius Dei, tu es Rex Iſraël. Io.1. Ecce quomodo oſtenditur amor ſpiritualis beati Philippi erga fratrem ſuum. In hoc deficimus modò in mundo, quià tota dilectio noſtra ad parentes & amicos eſt carnalis, diligimus corpora, honores, & officia &c. comedere, & bibere, ridere, & truffari, valde pauci ſunt qui habeant amorem ſpiritualem, diligendo animam alterius, eum inducendo ad bonam vitam, omni tamen homini præcipit Chriſtus dicens. Hęc mando vobis vt diligatis inuicem. Domine, & quali amore? Reſpōdet. Sicut dilexi vos amore ſpirituali. Ioan.15. Ideo bonus vir debet diligere vxorem ſuam, non ſolū dilectione ſeu amore carnali, ſed etiam ſpirituali. Quia ſi vir ſit bonus & deuotus, & vxor vana & pompoſa, vir debet tenere bonos modos vt eam trahat ad Chriſtum, & econuerſo vxor virum ribaldum, & parentes, filios ſuos inſtruendo, vt ſciant ſe ſignare & orare &c. Etiam debent dare oportunitatem audiendi miſſam, confitendi, &c. vicinus vicinū, ſocius ſocium, religioſus alium religioſum, clericus clericum trahant ad Chriſtum, quantum poſſunt bonis modis. Iſta eſt dilectio ſpiritualis, bona, & ſancta. Ideo dicit ſcriptura. Sponſus & ſponſa dicunt, Veni. Apoc. vlt. Sponſus eſt Chriſtus, ſponſa eſt eccleſia, qui dicunt Veni, ſcilicet, ad paradiſum, dimittas vias inferni. Tu enim vadis per viam ſuperbiæ quæ ducit ad infernum. Ideo veni per viam humilitatis, & ſic de aliis. Et qui audit, ſcilicet verbum Chriſti, obediendo dicat, ſcilicet alteri, Veni. Quantum ad ſecundum ſignum filiationis diuinæ beati Philippi, fuit prædicatio euangelica ſiue apoſtolica. Poſtquam enim diu vixit cum Chriſto ſpiritualiter, finaliter poſt

Chriſti paſsionem, aſcenſionem, & ſpiritusſancti receptionem, Philippus memorans verbum Chriſti dicentis. Eritis mihi teſtes in Hieruſalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & vſque ad vltimum terræ. Act. 1. Nota. Eritis mihi teſtes de vita mea, conuerſatione, prædicatione, paſsione, reſurrectione, & aſcenſione. Propter hoc beatus Philippus primò incœpit prædicare in Hieruſalem in plateis & vicis ciuitatis, vbi fecit magnum fructum, conuertendo multos ad fidem Chriſti. Deinde per villas & caſtra prædicando viſitauit totam Iudæam. Deinde tranſiuit ad prouinciam Samariæ. Deinde tranſiuit ad Aſiam quæ eſt maior pars mundi. Dicit hiſtoria quòd innumerabiles ad fidem Chriſti conuertit. Ideo Philippus dicitur os lampadis, propter ſuam luculentam prædicationem. Lampas enim habet os latum, ſecundò eſt vncta oleo, tertiò eſt clara ad illuminandum. Ita os beati Philippi fuit latum ad prædicandum, vbique vnctum, & medicinale ad conuertendum populos multos, clarum ad illuminandum corda gentium. Ergo dicitur per prophetam: Si ſeparaueritis precioſum à vili, quaſi os meum eris. Conuertentur ipſi à te, & tu non conuerteris ad eos. Hier. 15. Precioſa res eſt fides catholica, vilis eſt error & idolatria. Hoc ſeparabat beatus Philippus ore prædicando. Item precioſa res eſt virtus, vilis res eſt vitium. Hoc ſeparabat beatus Philippus. Idem de ſuperbia & humilitate, auaritia & liberalitate, luxuria & caſtitate, & ſic de aliis, beatus Philippus ſeparabat pretioſum à vili, quia ſuperbum conuertebat, & faciebat ipſum humilem, & ſic de aliis. Ideo ſequitur. Ipſi conuertentur ad te. ſ. ad fidem quam tu prædicas. Et tu non conuerteris ad eos, ſ. ad eorum ſectam & errorem. Eſt hic quæſtio quomodo vnus homo ſimplex ſecundum mundum tantos populos conuertebat, quia erant antiquati in eorum ſecta mala, & ſtatim credebant & conuertebantur ad Chriſtum. Idem de peccatoribus aſſuetis in peccatis, & ſtatim conuertebantur ad virtutes, & modò cùm ſimus tot prædicatores, non poſſumus cõuertere vnum infidelem, imò iam conuerſi peruertuntur, quia apoſtoli conuerterunt quaſi totum mundum, quia in omnem terram exiuit ſonus eorum &c. & modò multi peruerſi ſunt. Pro reſponſione dicatur quomodo apoſtoli habebant tria, quare neque mirum ſi gentes conuertebantur. ſ. primò per doctrinam cæleſtialem, nos habemus oppoſitum, igitur &c. ſed doctrina apoſtolorum tota erat cæleſtis, inclinando gentes ad amorem Dei, & ad amandum cæleſtia. Modò autem doctrina multorum tota eſt poëtarum damnatorum, quomodo ergo poterit aliquem ſaluare talis doctrina? aures tangit nubibus atris &c. ſed non conuertit corda. Doctrina cæleſtis & euangelica habet oppoſitum, non habet illas cadentias doctrinæ poëtarum: ſed doctrina euangelica frangit & penetrat corda, & illuminat intellectum, & inflammat voluntatem.

Detur exemplum de aqua, quæ aſcendit naturaliter tantũ quantũ deſcendit. Si verò procedit à principio infirmo, nõ poteſt aſcendere. Ita eſt de doctrina euãgelica, quæ ab altiſsimo principio procedit ab illo fonte, de quo Eccle. 1. Fons ſapientiæ verbũ Dei in excelſis. Ideo facit aſcendere perſonam deuotè prædicantẽ, & ipſum obſeruantẽ vſq; ad cælum. Sed aqua doctrinæ poëtarũ procedit à principio & fonte humani intellectus, quomodo ergo faciet te ad cælũ aſcendere? Propter hoc dicebat Chriſtus. Omnis qui bibit ex hac aqua. ſ. doctrinæ philoſophiæ ſecundũ intellectum allegoricũ, ſitiet iterum. Qui autem biberit aquã quã ego dabo ei, non ſitiet in æternum. Ioan. 4. Et quia beatus Philippus prædicabat doctrinã euangelicã & cæleſtẽ, & diſputabat ſine forma philoſophiæ, ſimpliciter dicendo verba fidei, gentes credebant & conuertebantur, quia hoc promiſerat eis Chriſtus dicens. Ego dabo vobis os & ſapientiam cui non poterunt reſiſtere & contradicere omnes aduerſarij veſtri. Luc. 21. Secunda ratio eſt quia apoſtoli habebant vitam ſpiritualem, non curabant de bonis huius mundi, imò dicebant gentes. Quid vult iſte homo, vult pecunias an dignitates? Reſpõdebant alii. Non: Ergo quid vult? Dicebãt alij. Nihil aliud vult niſi honorem Dei & ſaluationẽ animarũ. Ieiunabant, faciebãt magnas pœnitentias & afflictiones in ſuis perſonis, vitabãt familiaritates. Nos verò modò neſcimus prædicare niſi pro vanitate, vt videamur, & laudemur, vel pro pecuniis acquirendis, vel pro familiaritatibus habendis. Nõ eſt iſta vita ſpiritualis, quia in mala hora intraſtis religionẽ, quia licèt litera regis vel papæ ſit optimè ordinata, & colore rhetorico falerata, ſi verò non habet ſigillũ, non credatis aliquid. Ita ſermo rhetoricus & optime ordinatus eſt vt litera regis Chriſti vel papæ, ſed quando ille qui prædicat caret ſigillo bonæ vitæ, nõ creditur ſibi. Iſta eſt cauſa quare modò non cõuertuntur infideles nec peccatores. Apoſtoli autem habebant vitam ſpiritualem, & ſicut dicebant ore, ita ſeruabant opere. Ideo credebatur eis. Ideo Apoſtolus. Non audeo aliquid loqui eorum quæ per me non efficit Chriſtus, ad Ro. 15. Tertia ratio non ſolùm habebãt doctrinã cæleſtẽ, & vitã ſpiritualem, ſed etiam habebant opera diuina. ſ. in miraculis quæ faciebãt, quia qñ prędicabant de articulis fidei, vt de trinitate, de incarnatione Chriſti, & paſsione, reſurrectione, & aſcenſione, probabant hoc non ſolùm auctoritatibus ſacræ ſcripturæ, ſed etiam per demonſtrationem euidentem ſeu potiſsimam. ſ. per miraculũ. Ideo neq; mirum ſi conuertebantur gentes. Ideo dicitur de Apoſtolis. Illi autem profecti, prædicauerunt vbique domino cooperante & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis. Marc. vlt. Dicam vobis vnum ſingulare dę b. Philippo, qui prædicando per Syriã venit ad quandam ciuitatẽ vbi erat quidã draco terribilis, qui emittebat anhelitũ vt furnus de calce emittit fumũ, & corrũpebat oẽs de illa ciuitate, & interficiebat multos.

tos. Quibus dixit Philippus: Credite mihi,& ſtatuā iſtā confringite, & in loco eius crucē dñi adorate, vt infirmi veſtri curētur,& ſanētur, & mortui ſuſcitentur. Et incœperūt clamare dicēdo. Tantū fac vt ſanemur,& hunc Martē protinus cōfringemus. Tūc ſanctus Philippus draconi præcepit vt in locū deſertū iret,& nulli noceret. Qui ſtatim receſsit,& vlterius nō cōparuit. Tunc ſanctus Philippus oēs ſanauit, & tribus mortuis ex dracone beneficiū vitæ impetrauit. Sicq; vniuerſis credentibus eis presbyteros & diaconos ordinauit. No. moraliter. Draco corrūpens cōmunitatē eſt nobilis perſona viuēs in mala vita, quia eius exemplo oēs corrūpuntur. Si in aliquo loco eſt aliquis clericus vel religioſus cōcubinarius, talis dicitur & eſt draco corrumpēs & occidēs oēs, audiēdo miſſam ſuā &c. Sed habetis duo remedia, ſcilicet primū intimare prælato, ſecundū quod rectores faciant ordinationē ꝙ oēs malę mulieres eſſent in lupanari &c. & ſic draco exibit de vobis,& infirmi & mortui ex peccatis ſuſcitabūtur &c Ideo dicit ſcriptura. Neſcitis, quia modicū fermentū totā maſſam corrumpit? Expurgate vetus fermentū, vt ſitis noua cōſperſio ſicut eſtis azymi. Etenim paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus. Itaq; epulemur non in fermento veteri, neq; in fermento malitiæ & nequitiæ, ſed in azymis ſinceritatis & veritatis. Et ſequitur. Auferte malum ex vobiſmetipſis. 1. Cor. 5. Vide ibi pulchra. Quantū ad tertiū ſignū diuinæ filiationis, eſt eius paſsio martyrialis. Pro Chriſto enim ſuſtinuit martyriū. Vnde cū prædicaſſet,& multos populos cōuertiſſet, & eſſet iā annorum octoginta ſeptē. Poſt hæc infideles eum tenuerunt, & cruci ad inſtar magiſtri ſui. ſ. Ieſu Chriſti quem prędicabat affixerunt,& crucifixum etiam lapidauerunt eum. Et ſic ad dñm migrauit, & feliciter vitā cōpleuit. Moraliter. Ita nos velimus mori in cruce pœnitentiæ, quia ſicut crux fuit Chriſto afflictio, ſed in ea voluit mori, ita pœnitentia eſt afflictio,& in illa oportet nos mori ſi volumus ſaluari. Ideo apoſtolus. Qui Chriſti ſunt, carnē ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis. ad Gal. 5. Modò videamus de vita beati Iacobi quæ eſt longa, ſed eam dicā breuiter in decē cōcluſionibus. Prima cōcluſio quare dicitur Iacobus minor, ad differentiā Iacobi Zebedei fratris Ioannis euangeliſtæ, qui dicitur maior, eo quia prior fuit apoſtolus Chriſti. Vnde hæc conſuetudo in religionibus obſeruatur, vt ille qui ingreditur prior, maior vocetur,& ille qui poſterior, minor, licèt ſit prior ætate, aut ſanctitate, vel dignitate. Ideo dicebat apoſtolus de ſe. Ego ſum minimus apoſtolorū. 1. Cor. 15. cùm tamen ſit de maioribus in dignitate & ſanctitate. Sed quia vltimus fuit vocatus ad apoſtolatum, dicit: Ego ſum minimus &c. Secunda concluſio ꝙ dicebatur Iacobus iuſtus, propter meritum excellentiſsimæ ſanctitatis. Nam ſecundum Hiero. tantæ reuerentiæ & ſanctitatis fuit, ꝙ vinum & ſicerā nō bibit, carnes nunquam manducauit. Tertia cōcluſio ꝙ dicebatur Iaco-

bat, & ipſum præcipitauit deorſum, & ex tunc claudicauit. Cũ alios infirmos ſanaret, noluit ſeipſum ſanare, ſed propter honorẽ IeſuChriſti illam diuiſam voluit portare vt bonus miles. Octaua concluſio, ꝙ enim fuit martyr glorioſus. In anno epiſcopat⁹ ſui octauo vidẽtes Iudæi ꝙ non poſſent occidere Paulũ, eo ꝙ ad Cæſarẽ appellaſſet, & Romam miſſus fuiſſet, perſecutionis ſuæ rabiem in Iacobum conuerterunt, contra eum occaſionem quærentes. Ideo ad eũ conuenerunt dicentes, Oramus te vt reuoces populum, quia ipſe errat in Ieſu, putans quòd ipſe ſit Chriſtus. Deprecamur ergo te vt diſſuadeas omnibus cõuenientibus in die paſchæ de Ieſu. Tibi enim obtẽperabimus oẽs, & de te tam nos quàm populus teſtimonium ferimus, quia iuſtus es, & perſonam nullius accipis. Statuerunt illum ergo ſuper pinnaculum templi, & voce magna clamantes dixerunt. Virorũ iuſtiſsime cui oẽs obtẽperare debemus, annuncia nobis quid tibi videtur de Ieſu. Tunc Iacobus cũ ingenti voce reſpondit, Quid me interrogatis de filio hominis? Ecce ipſe ſedet in cælis à dextris dei, venturus iudicare viuos et mortuos. Hoc audientes Chriſtiani gauiſi ſunt valde. Phariſæi autem & Scribę dixerunt, Malè fecimus tale teſtimoniũ præſtare Ieſu. Aſcendamus & præcipitemus eum deorſum, & clamauerunt dicentes, O o, & iuſtus errauit. Aſcenderunt ergo, & præcipitauerunt eum, & lapidibus obruebãt eum dicentes, Lapidemus Iacobum iuſtum. Qui deiectus non ſolũ mori non potuit, ſed conuerſus & ſuper genua procumbens, orabat dicens, Rogo Domine dimitte eis, quia neſciunt quid faciunt. Tunc vnus ex ipſis perticam fullonis arripiens valido ictu caput eius impetijt, & cerebrum excuſsit, taliq́; martyrio migrauit ad dominum. Nona concluſio ꝙ refert Ioſephus ꝙ propter peccatum mortis Iacobi iuſti facti eſt excidium Hieruſalem, & diſperſio Iudæorum, ſed non ſolùm ob mortem Iacobi, ſed etiam ob mortem domini, præcipuè hæc diſtructio facta eſt, ſecundum quod dominus dicit in euangelio Luc. 19. Non relinquent in te lapidem ſuper lapidẽ, eo ꝙ non cognoueris tempus viſitationis tuæ. Titus enim filius Veſpaſiani Imperatoris Hieruſalem cœpit, & captam ſubuertit, templumq́ue funditus deſtruxit. Et ſicut Iudæi Chriſtum triginta denarijs emerunt, ſic & ipſe vno denario triginta Iudæos vendidit, vt narrat Ioſephus. Nonaginta ſeptem millia Iudæorum venditi ſunt, & vndecies centena millia fame & gladio perierunt.

De intentione ſanctæ crucis *Sermo I.*

MIhi aũt abſit gloriari niſi in cruce domini noſtri Ieſu Chriſti. Verbũ iſtud habetur textualiter, Gal. 6. & officialiter in epiſtola hodierna. Solennitas ita & feſtũ præſens dicitur inuẽtio ſanctæ crucis, q a b. Helena mater Cõſtantini Imperatoris cũ multis miraculis inuenit crucẽ dñi noſtri IeſuChriſti, q̃ Iudæi abſcõ

derũt. De hoc etiã ſermo noſter. Si placet deo, habebimus bonas doctrinas ad intellectus illuminationẽ, vitæ ordinationẽ, & animarum noſtrarũ conſolationẽ. Sed primò ſalutetur virgo Maria. In præſenti ſermone intendo pertractare verbum propoſitum tripliciter.

Primò in perſona Chriſti in cruce patientis

Secundò in perſona beatæ Helenæ crucem requirentis.

Tertiò in perſona cuiuſlibet hominis verè credentis.

De primo pertractando verbũ in perſona Chriſti in cruce patientis dicit ipſe Chriſtus, Mihi abſit. ſ. ꝙ veniam ad gloriã reſurrectionis corporis, niſi per crucem. Inuenitur enim clarè in ſacra ſcriptura ꝙ Chriſtus multoties fuit in periculo mortis inter Iudæos, & diuerſimodè fuit eius mors intentata, ſed nullus alius modus moriendi placuit ſibi niſi in cruce, alios modos moriendi vitauit fugiendo, vel aliter. Sed ad mortem crucis venit gratis ipſemet de Galilæa in Hieruſalem. Primò quidem fuit in periculo moriendi ſtatim qñ fuit natus. Tunc enim regebat Herodes alienigena, qui fauore Imperatoris Romani obtinuit regimen Iudæorum, qui audiens natiuitatẽ regis Iudæorum à regibus orientis, & locum natiuitatis à rabinis Iudæorum, voluit ipſum occidere, propter quod miſit hoĩes armorum vt occiderẽt oẽs pueros ciuitatis Bethleem, & eius atinentiæ, & ita factũ eſt. Sed angelus dñi apparuit Ioſeph, dicẽs ꝙ fugerat in Aegyptũ cũ puero & matre eius. Et ſic euaſit Chriſtus. Et fuit cõpleta prophetia Iob 1. Pueros percuſſerunt gladio, & euaſi ego ſolus. Quæritur quare iſta mors non placuit ſibi. Reſponſio moralis, ad inſtruendũ nos vt vitemus mortẽ gladij ſpiritualis, ſ. excõicationis. Legitur ꝙ in paſsione ſol⁹ Petrus portabat gladium. Symon Petrus habens gladium eduxit eum, & percuſſit pontificis ſeruum, & abſcidit auriculã eius dexterã. Ioan. 18. Ratio, quare ſolus ſanctus Petrus portabat gladiũ, quia ſolus papa vel prælatus habet gladium ſententiæ excõica. Iſte gladius multũ eſt timendus & cauendus. Sicut enim gladius materialis ſcindẽdo diuidit mẽbrum à corpore, ita gladius excõicationis diuidit & ſcindit hoĩem qui eſt membrũ myſticum eccleſię à corpore eccleſiæ: intantũ, ꝙ ſi in eccleſia daretur mihi optio quid vellem potius an perdere digitũ, an ſtare in excõicatione? potius vellem perdere digitũ, etiã manus & pedes &c. quã eſſe excõicatus per mediã horam. 11. q. 3. Omnis. Nihil ſic debet formidare Chriſtianus quàm ſeparari à corpore Chriſti? Si enim ſeparatur à corpore eius, nõ eſt mẽbrum eſt, ꝙ ſi nõ eſt membrũ eius, non vegetatur ſpiritus eius. Vide ibi pulchra. c. abſit, de excõicatione. Dicatur miraculum de arbore nucũ. Ecce ratio quare Chriſtus noluit mori gladio, vt nos vitemus gladiũ ſpiritualẽ, qui ferit qñ dicitur, Denũciam⁹ talem excõicatũ eſſe &c. Fugite ergo à facie gladij, quoniã vltor iniquitatũ eſt gladius. Iob. 19. Fugit homo faciẽ gladij, qñ ponit ſe in ratione, quia ſtatim homo inuenit abſolutionẽ. Nullus dicat,

dicat, ita bene comedo, bibo, & dormio ſicut ante excõmunicationẽ, comedo panẽ &c. ſed non comedit aĩa, quod eſt peius. Secũdò Chriſtus fuit in periculo moriendi præcipitatus, vt recitatur Luc. 4. Chriſtus enim natus fuit in ciuitate Bethleem, & fuit nutritus in ciuitate Nazareth. Ideo dicitur Ieſus de Nazareth. Et incœpit prædicare & miracula facere in ciuitate Capharnaũ, Tunc Iudæi dixerũt, Quanta audiuimus de te facta in Capharnaũ, fac & hîc in patria tua. Luc. 4. Reſpõdit eis Chriſtus in ſententia ꝙ nõ merebãtur, quia nõ credebãt in eũ, imò deſpiciebãt eũ dicẽdo, Nõne hic eſt filius fabri, & illius mulieris Mariæ? Et repleti ſunt omnes ira, & ſurrexerũt, & eiecerũt eum extra ciuitatẽ, & duxerunt eum vſq; ad ſuperciliũ mõtis, ſuper quẽ ciuitas illa erat ædificata vt præcipitarẽt eũ. Ipſe verò reddidit ſe inuiſibilẽ eis, qui dicebãt perquirẽdo eũ, & vbi eſt? Ieſus aũt tranſiens per mediũ illorũ ibat. Luc. 4. Quare noluit ſic mori? Quia ſi voluiſſet, per iſtã mortẽ etiã ſaluaſſet totũ mũdum. Ratio quare noluit ſic mori, vt daret nobis inſtructionẽ vitãdi mortẽ pręcipitij, quę fit ex peccato ſuperbiæ. Quãdo enim dæmõ vult aliquẽ præcipitare in infernũ, primò facit eũ aſcendere in ſuperciliũ mõtis ſuperbiæ, verbi gratia. Primò de religioſis, qñ enim religioſus viuit deuotè in clauſtro, ſeruãdo regulã & conſtitutiones, talis via plana vadit ad paradiſum, ſed diabolus volens ipſum præcipitare in infernũ, ponit in corde ſuo hanc imaginationẽ dicẽs, Quare tu nõ vadis ad ſtudium, & fortè eſſes magiſter in theologia, & pòſt confeſſor regis, deinde epiſcopus, & ſic dimittit deuotionẽ & obſeruantias &c. Et qñ eſt altè in ſupercilio montis, præcipitatur in infernum. De qua dicit Dauid diabolo, Deieciſti eos cum alleuarentur. Pſal. 72. Idẽ de ſimplici clerico, qñ habet paruum beneficium, nõ curat de cõcubina, quia nõ poſſet prouidere ſibi & filijs, nec dat amicis. O dicit diabolus, ego faciã te aſcẽdere. Ponit in corde ſuo vt ponat ſe cũ magnis dominis, vt cũ eis habeat beneficia &c. & qñ ſunt altè, præcipiãtur à diabolo. Deieciſti eos &c. Idẽ de vobis laicis, quando mechanicus vel laborator viuit ſimpliciter de ſuo labore vel officio, vadit rectè ad paradiſum per viam planam, ſed diabolus ponit ſe in corde ſuo di, Quare tu nõ eſſes in cõſilio & in officijs villæ vt talis &c. Et qñ ſunt, tunc nihil aliud quærunt quàm lucrum temporale. Deieciſti eos &c. Idem de mulieribus, qñ enim mulier viuit ſimpliciter, curat de domo, de filijs, diligit virum ſuum, & obedit ei in omnibus licitis & honeſtis, talis mulier rectè vadit ad paradiſum, ſed diabolus ponit in corde ſuo vt ſit domina, quomodo poſſit ſuppeditare virum, & quòd nihil faciat niſi quòd ipſa ordinabit dicens, Quare ego non faciã vt talis facit, & quare non ibo vt talis ſic induta &c. O quot moriuntur præcipitati. Ideo dicit Iob in perſona præcipitati diabolo. Eleuaſti me, & quaſi ſuper ventum ponens eliſiſti me validè, ſcio quia morti trades me. Iob. 30. Ecce ratio quare Chriſtus noluit

 mori

mori præcipitatus. Tertiò fuit in periculo moriendi lapidatus, vt narratur à Ioanne euangeliſta. 8. &. 10. cap. Cùm enim epiſcopus prędicaret Iudæis de ſua ciuitate dicens, Amen amen dico vobis, ſi quis ſermonem meũ ſeruauerit, ſcilicet legẽ euangelicã, mortem non videbit in æternũ. Ioa. 8. Cui dixerunt Iudæi, Quem teipſum facis? Nunquid tu maior es patre noſtro Abraã qui mortuus eſt, & prophetæ mortui ſunt? & tu dicis, Si quis ſermonẽ meũ &c. Reſpõdit Ieſus. Amẽ amen dico vobis, antequã Abraã fieret ego ſum. Tunc Iudæi dixerunt: Moriatur. Tulerunt lapides vt iacerent in eum. Dicit Ioannes, Ieſus autẽ abſcõdit ſe, & exiuit de tẽplo. Quare noluit mori iſta morte? Reſpondeo, quòd ad inſtructionẽ noſtram ex peccato auaritiæ. Auarus enim eſt vt lapis durus & frigidus, nullam habens pietatẽ de proximo indigenti. De auaro dicit Iob. 12. Cor eius indurabitur quaſi lapis. Iob. 12. Auari ergo moriuntur lapidati. Tot ladipibus percutiũtur quot ſunt modi auaritiæ. Primus lapis eſt primus modus auaritiæ, qui dicitur rapina. Iſto lapide percutiuntur domini temporales à diabolo, qñ non ſunt contenti ſuis redditibus, quia nõ ſufficiunt, tot ſunt vanitates quas faciunt, & perquirunt modos varios &c. cõtra ſuos vaſallos. Secundus lapis dicitur ſymonia. Iſto lapide percutiuntur prælati, clerici, & religioſi, qui neſciũt dare beneficia, nec miniſtrare ſacramenta niſi cum pecunijs &c. totũ oportet emere. Tertius lapis dicitur vſura. Antiquitus ſoli Iudæi lapidabantur iſto lapide, ſed modò & Chriſtiani, ſi pręſtent aliquid alicui, ſtatim dicunt, Vos dabitis mihi tantũ, vſura eſt & damnatio, quia pro præſtando, nec etiã papa poſſet aliquid recipere ſine pecato. O quot lapidãtur iſto lapide. Item ſi habent aliquid vendere ad ſperam, vendunt amplius propter expectationem, vſura eſt. Item ſi præſtant ſuper poſſeſsiones, recipiunt fructus, vſura eſt. Item ſi pro mutuo obligant libertatẽ alterius ad cauendũ vel mouendum in ſuo molẽdino. Si ergo vis ſenſualia, ſit vera emptio & vera venditio, & pretium ſit iuſtum, aliter autẽ quouis modo quis capiat pecuniã, vel aliter ęquiualens vltra ſortẽ, vſura eſt, & animarum damnatio, vt patet. 14. quęſt. 3. putãt. imò ſola ſpes vſurarũ facit. 14. quæſt. 3. ſi fæneraueris. Quartus lapis eſt fraus, malè vendendo vel emendo. Iſto lapide lapidantur mercatores, tabernarij, hoſpitalarij, & huiuſmodi. Quintus lapis eſt calumnia Iſto lapide lapidantur iuriſtæ, aduocati, iudices, procuratores, & notarij, qui calumnioſè dilatant quæſtiones, faciunt quòd durant lites quandiu ſentiunt pecunias &c. Sextus lapis eſt qui dicitur detentio. Iſto lapide lapidantur qui detinent ſibi ſolidatam ſeruorum, ancillarum, & decimas & primitias, & legata defunctorum, non complendo teſtamenta. Item illi qui detinẽt illud quod inuenerunt. Ecce quod lapides proijcit diabolus contra homines. Ideo Chriſtus noluit mori lapidatus. Ideo dicit ſcriptura, In viã ruinæ, id eſt auaritiæ non eas, & nõ offendas in lapides,

Nota de vſura.

des,nec credas te viæ laborioſę,ne ponas animæ tuæ ſcádalũ. Eccl.32. Quartò fuit in periculo moriẽdi intoxicat⁹ ſeu potionatus. Ipſe enim venit pauper in hunc mundum,iuxta prophetiam Zacha.9. Exulta ſatis filia Syon, iubila filia Hieruſalem, ecce rex tuus venit tibi iuſtus, & ſaluator ipſe pauper. Et intantum tenuit vitam pauperem in hoc mundo,quòd nõ habebat domum nec cameram poſt ſermonem, ſed inuitabatur ab aliquo &c. Iudæi vero inimici ſui videntes quòd eum non poterant occidere, nec præcipitando nec lapidando, voluerunt ipſum potionare ſecretè,& inuitabant eum ad prandium. Et poteſtis cogitare ſi faciebant ſibi ſalſam de arſenico ſublimato,potionãdo vinum vel aliud. De hoc propheta in perſona Chriſti dicit, Tu domine demonſtraſti mihi,& cognoui,tu oſtendiſti mihi ſtudia eorum, cognouerunt contra me cõſilia dicentes: Mittamus lignum in panẽ eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius nõ memoretur amplius. Hiere.11. Sed Chriſtus qui omnia ſciebat,nolebat comedere de cibo venenato. Quare noluit mori iſta morte &c. Reſponſio, Ad inſtruendum nos, vt vitemus mortem potionatam ex peccato luxuriæ Qui enim vult potionare,cõmuniter ponit venenum in cibo dulci & delectabili. Ita facit dæmon. Cibus dulcis & delectabilis videtur luxuria &c. ſed ibi eſt venenum peccati quod animam occidit. Cibus eſt venenatus,niſi fiat inter virũ & vxorem,ſeruando modũ &c. Iob, Nunquid poterit aliquis guſtare quod guſtatũ affert mortem? Iob 6. quaſi dicat nõ. Nullus quantũcunq; eſuriret vel ſitiret comederet cibum quẽ ſciret venenatũ eſſe. Ideo dicit, Nunquid poterit &c. Et tu luxurioſè comedis de illo cibo quẽ ſcis venenatũ veneno peccati mortalis,niſi ſis infidelis. Quintò fuit in periculo moriendi per Crucẽ,ſeu crucifixus. Sed iſte modus moriendi placuit ſibi,& acceptauit. Videntes Iudæi ꝙ non poterant ipſum occidere præcipitatũ, lapidatũ, nec potionatum,dixerunt, Moriatur crucifixus, vel crucifigatur, & parauerunt crucẽ. Et tũc Chriſtus prædicabat in illa ꝓuincia,ſcilicet Galileæ,& ſciens quòd iã Iudæi parauerunt Crucem, ait diſcipulis ſuis, Ecce aſcendimus Hieroſolymã, & filius hominis tradetur principibus ſacerdotũ,& ſcribis,& condemnabunt eum morte &c. Matt.20. Ita quòd nõ violenter,ſed gratis venit ad mortem crucis, & data ſententia à Pilato, non appellauit, nec ſe excuſauit, ſed dicit Ioan. quòd baiulans ſibi crucẽ,exiuit in eum qui dicitur caluarię locum. Ioan.19. Quare iſte modus moriendi præ alijs placuit ſibi? Reſpondeo, Iam ſcitis quòd totum malum tam animarum, vt peccatum ignorantiæ, inclinationes malę,quàm etiam corporum, vt infirmitates, dolores, labores, & finaliter mors, totum hoc venit ex peccato Adæ & Euæ, quare peccatũ venit ex receptione illius fructus vetiti. Chriſtus ergo venit ad reparandũ omnia mala tam animarũ quàm corporum. Ipſe enim eſt ille fructus de quo dicitur virgini Mariæ, Benedictus fru-
ctus

ctus ventris tui,reuerſus eſt fructus ad arborē,quare dicunt hiſtoriæ Græcorum antiquę,ꝙ arbor crucis erat de illomet ligno de quo Adã recepit fructum. Ideo qñ Chriſtus fuit in arbore crucis, tunc fructus fuit in arbore reſtitutus , & reparauit oĩa mala quæ ex peccato Adæ fuerunt ſecuta ſeruando ordinē,quia ſicut mala animæ venerunt primò,deinde mala corporis. Sic Chriſtus reparãdo primò reparauit mala aiarum,dando remedia per baptiſmum,ex quo remittuntur omnia peccata,& reparauit ſcientiam, denunciando nobis gloriam paradiſi. Quãdo autē redibit citò & bene citò ad iudiciũ generale,tũc reparabit mala corporum, quia tunc reſurgemus impaſsibiles & immortales &c. Ecce rationē quare voluit mori in cruce. Et de hoc habetur figura Num.21. de ſerpente æneo ſuſpenſo in patibulo quòd totum figura fuit paſsionis Chriſti,ex qua nos ſumus ſaluati. Ergo dicitur in euangelio, Sicut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis ſcilicet in cruce,vt omnis qui credit in ipſum non pereat,ſed habeat vitam æternam. Ioan.3. Ideo dicit apoſtolus Galat.6. Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce dñi noſtri Ieſu Chriſti,in quo eſt ſalus,vita,& reſurrectio. Quantum ad ſecundũ,hoc verbum pertractabitur in perſona ſanctę Helenæ crucē requirētis. Nam poſt Chriſti paſsionē,reſurrectionē,& aſcenſionē factam crux faciebat infinita miracula,ex quibus multi cõuertebantur ad fidē Chriſti. O dixerũt Iudæi,Iſta crux deſtrueret nos, ideo abſcõdatur ne à Chriſtianis inueniatur, & foderunt in mõtē caluariæ quaſi.20. paſſus ſub terra,& ibi abſconderunt ſanctã crucē, vbi fuit abſcõdita per annos 200. & vltra,quouſque illa ſancta mulier Helena,mater Conſtantini imperatoris ipſam inuenit,quæ nouiter fuit ad fidē cõuerſa ex multis miraculis ibi factis, propter quod illa ſancta mulier venit Hieruſalē ad inquirendum crucē Chriſti,quæ oēs Iudæos ſapientes corã ſe vocauit. Cùm autē regina interrogaſſet de cruce & de loco vbi fuerat dominus crucifixus,& illi nullatenus indicare vellent,iuſsit omnes igne cremari . At illi timentes,tradiderunt Lucã dicentes, Hic omnia quæ quæris indicabit tibi. Iſte enim totum ſcit. Ad quē regina ait, Per crucifixum fame te perimã niſi mihi dixeris veritatē. Ipſum igitur in puteum ſiccum iuſsit proijci, & ibidē moleſtia famis cruciari. Cũ ergo die ſeptima inde extractus ad locũ vbi ſancta crux erat veniſſet,& oraſſet,locus ſubitò cõmouetur,& fumus aromatum miri odoris ſentitur, ita vt miraretur Iudas, & diceret manibus iunctis, In veritate Chriſte tu es ſaluator mundi. Et pręcingēs ſe,viriliter incœpit fodere, & viginti paſſus fodiens tres cruces abſcõditas reperit. Cùm autē crucē Chriſti ab alijs diſcernere neſcirent,poſuerunt eas in medio ciuitatis,& cùm circa horã nonã quidam iuuenis mortuus deferretur, Iudas feretrũ tenuit,primã & ſecundam crucem ſuper corpus defuncti poſuit,ſed nequaquã ille ſurrexit,apponente autem eo tertiã,defunctus

redijt

redijt ad vitā. Et multa alia miracula circa infirmos fuerunt ibidē facta. Diabolus autem in aëre vociferando clamabat di. O Iuda quid feciſti? Iudę meo cōtraria operatus es, Nam ille me ſuadente fecit proditionē, & tu me renuente crucē Chriſti inueniſti. Per illū multorum lucratus ſum animas, per te videor perdere iā lucratas. Per illū regnabā in populo, per te iā expellor à regno. Reſpō. Iudas, Chriſtus te dānet in abyſſum ignis ęterni. Et baptizatus eſt. Et multi Iudæorū viſis tot miraculis cōuerſi ſunt & baptizati in gloriā dei. De iſta inuētione fit hodie feſtū, & potuit tunc dicere bea. Helena, Mihi autē abſit gloriari, niſi in cruce dñi noſtri Ieſu Chriſti. Dicatur hic quāta fuerit virtus crucis ad curandū omnes infirmitates, & hodierna die eſt, niſi obſtet ꝙ ſanitas corporis eſſet animæ nociua, quia deus non eſt occaſio peccati. Multiꝭ eſt melius pro aīa quòd ſint infirmi, quā ſi eſſent ſani. Nō ergo recurratis ad dęmones vel cōiuratores, ſed ponatis ſuper infirmitatē emplaſtrū crucis Chriſti cū nomine Ieſu, cū calore deuotionis & ſanctitatis, tāta eſt virtus crucis Chriſti ꝙ habebitis ſanitatem. Ideo cantatur modò. Salue crux ſancta, ſalue mundi gloria, vera ſpes noſtra, vera ferens gaudia, ſignū ſalutis, ſalus in periculis. Virtus crucis etiam apud infideles maximè per omnia cōprobatur. Nam refert Greg. in lib. 3. dialogorū, ꝙ quadam die quidā Iudæus Romā veniens cū declinata eſſet iam dies, & vbi remanere poſſet minimè reperiſſet, in quodā templo idolorum ad dormiendum ſe cōtulit. Qui ipſius loci ſacrilegium pertimeſcens, quamuis fidē Chriſti non haberet, tamen ſigno crucis ſe munire curauit, nocte autem media euigilans vidit malignorum ſpirituum multitudinē, & Satanam ſedentem, & omnes ei aſsiſtentes. Et veniens vnus de malignis ſpiritibus adorauit eum. Cui ille, Vnde venis? Et ille. In tali prouincia fui, & bella plurima concitaui, Not. bene in legenda vſque ibi. Vas vacuum, ſed ſignatum, Ad hanc vocem illa malignorum turba diſparuit. Iudæus autē ad epiſcopum venit, & ei omnia per ordinē enarrauit, & baptiſmum ſuſcepit. Quantū ad tertiū verbum propoſitū pertractabitur in perſona cuiuſlibet hominis verè credentis. Nā gloriam quā nos ſperamus in cælo, habemus per Chriſti crucem, quia in illa paſſus eſt. Ideo nullus ante Chriſti paſsionē intrauit in cælū, ſed ibat vel ad infernū, vel ad locū purgādorū, vel ad locū paruulorū, ſiue limbū, vel ſinū perfectorū, qui dicitur ſinus Abraæ. Dicatur qūo infernus eſt in corde terræ, vbi ſunt domūculæ vt in corde pomi. In ſinū ergo Abraæ ibāt animæ ſanctorū. Prima fuit Abel &c. et ibi expectabāt Chriſtū, qui extraxit eos inde quādo ſurrexit à mortuis. De hoc ꝓphetia Zachar. 9. Tu quoq; in ſanguine teſtamēti tui eduxiſti vinctos de lacu, in quo non erat aqua. Modò autem ex quo Chriſtianus fit credens in Chriſtum, & eſt ei obediens, quando moritur, iam inuenit portam paradiſi apertam in virtute crucis. Crux Chriſti clauis eſt paradiſi, dicit Rabanus, ſed requiris

quirit credentia & obedientia, & ſic vadimus ad gloriam Paradiſi quam per Crucem habemus. Ideo dicimus modò, Nos autem gloriari oportet in Cruce domini noſtri Ieſu Chriſti, in quo eſt ſalus, vita, & reſurrectio noſtra, per quam ſaluati & liberati ſumus.

De ſancta Cruce Sermo ij.

E*Vacuatū eſt ſcandalū Crucis*, ad Gal. 5. Hic declaretur quid eſt ſcandalū vulgariter. Scandalū enim eſt vocabulū Græcū, & in lingua noſtra vulgari idem eſt quod impingere, vel lędere, vel cadere. Verbi gratia. Quando aliquis vadit per ſuā viam, & nō auiſando ſe impingit in lapidē vel aliquod lignū, hoc dicitur ſcandalū. Vnde dicit b. Tho. 2.2. q. 42. art. 1. quòd ſcandalū eſt dictum vel factū præbens alteri occaſionē ruinæ. Et hoc ibidē pulchrè declarat per ſimilitudinē obicis, vide ibidē. Idē ſpiritualiter, quādo aliquis incœpit bonam vitā vel in religione, vel in militia, vel in ſtatu clericali, vel in ſtatu ſeculari, cauete ne impingatis per familiaritates, vel alias. Quot homines, quot mulieres, quot viduæ &c. vadunt directè ad paradiſum per viam bonę vitæ, ſed poſt modicum impingunt & frangunt ſibi collum peccando mortaliter. Ideo dicit ſcriptura, In via ruinæ, id eſt periculoſa in occaſione peccandi, non eas, & non offendas in lapides, nec credas te vię laborioſę, ne ponas animæ tuę ſcandalum. Eccleſ. 32. Modò ad propoſitum in ſacra ſcriptura inuenitur triplex ſcandalum, ſiue occaſio peccandi contra Crucem Chriſti.

Primum eſt diſcipulorū adhærentium, & hoc veniebat ex ignorantia.

Secundum eſt hominum delinquentium, & hoc veniebat ex malitia.

Tertium eſt perſonarū non credentiū, & hoc veniebat ex cordis duritia.

Sed quodlibet iſtorū fuit euacuatū. Primū fuit euacuatū per Chriſti glorioſam reſurrectionē. Secundū fuit euacuatū per cæli luminoſam apertionē. Tertiū per crucis Chriſti miraculoſam inuētionē. Ideo dicit thema, Euacuatū eſt ſcādalum crucis, primū, ſecundū, & tertiū. Dico primò ꝙ primū ſcādalum ſeu occaſio cadēdi in peccatum eſt diſcipulorum adherentium. ſ. apoſtolorum & aliorum, & hoc veniebat ex ignorātia. Ante Chriſti paſsionē & reſurrectionē omnes diſcipuli valde ſcandalizabātur de cruce Chriſti, intātum quòd nō poſſent patiēter audire nec credere quòd Chriſtus obiret in cruce. Vnde cùm ſemel Chriſtus diceret eis, ꝙ oportebat ire in Hieruſalē, & ibi multa pati à ſenioribus, & ſcribis, & principibus ſacerdotum, & occidi in cruce, & tertia die reſurgere, quādo diſcipuli audierūt talia, ſcādalizati ſunt intātum, quòd Petrus aſſumēs Ieſum cœpit increpare eum dicēs. Abſit à te domine, nō erit tibi hoc. Qui cōuerſus dixit Petro, Vade poſt me Satana, ſcandalum mihi es, qui non ſapis ea quæ dei ſunt, ſed ea quæ hominum. Mat. 16. No. Vade poſt me Satana, id eſt aduerſarie, ſcādalum mihi es, quia nō ſapis ea, ſupple conſilia, quæ dei ſunt, ſed ea quæ hominum.

hominum. Pro huius declaratione nota ſimilitudinē, quādo aliqua ciuitas eſt ab inimicis obſeſſa, cuius rex eſt potētiſsimus, ab hominibus ciuitatis datur cōſilium regi vt per potentiā & violentiā liberet ciuitatem dicendo, Ex quo vos dn̄e eſtis potens, liberate ciuitatē & gentē veſtrā per potentiā. Ecce cōſilium hominum. Sed cōſilium dei eſt ad oppoſitum. Nā licèt Chriſtus verus rex & Meſsias eſſet ſummè potēs ad liberādum ciuitatē generis humani, per potentiā & violentiā, tamen noluit, ſed per humilitatē, & patientiā, & iuſtitiā, ſatisfaciēdo patri voluit liberare, & ipſum redimere. Iſtud eſt cōſilium dei. De hoc prophetia, Non enim cogitationes meæ cogitationes veſtre, neq; viæ meæ, viæ veſtræ, dicit dominus. Quia ſicut exaltantur cæli à terra, ſic exaltatę ſunt viæ meæ à vijs veſtris, & cogitationes meæ à cogitationibus veſtris. Eſa. 55. Quia ergo Petrus & alij apoſtoli neſciebāt conſilium dei, ſed hominum, ideo errabāt: ꝓpter quod dicit Chriſtus Petro, Neſcitis ea quæ dei ſunt. Ideo ſcandalum apoſtolorum veniebat ex ignorantia. Ideo dixit eis Chriſtus in nocte paſsionis, Omnes vos ſcandalum patiemini in me in iſta nocte. Mat. 26. Et hoc quia omnes fugerunt, quādo iuxta cōſilium dei Chriſtus permiſit ſe capi, & ligari &c. & per humilitatem, & patientiā, & iuſtitiā voluit mundum liberare. Ideo quādo diſcipuli videbant crucē, maledicebāt eā dicendo, O maledicta crux. Sed hoc ſcandalum fuit euacuatum per glorioſam Chriſti reſurrectionē, quādo Chriſtus apparuit eis, & aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas. Lu. vl. Et intellexerunt fructus ꝓuenientes ex cruce. Primus quia Chriſtus ex paſsione crucis aſſecutus eſt gloriā corporis. ſ. impaſsibilitatem, claritatē, agilitatem, & ſubtilitatem. Secundus fructus de liberatione ſanctorum patrum de inferno, quod intelligētes apoſtoli tunc benedicebant deo. Tertius fructus de vniuerſali redēptione, quia ſoluit pretium ſuperabundans pro omnibus, multi nolunt exire captiuitatem, culpa eſt eorum, & non dn̄i qui ſoluit. Quartus fructus eſt, quia ex paſsione Chriſti in cruce porta paradiſi fuit aperta omnibus credentibus, quæ antè fuerat clauſa omnibus generaliter vltra quinq; milia annorum. Poſtquā autem apoſtoli intellexerunt hoc clare, ſicut in die veneris ſancta, & ſabbato, ſcandalizati maledicebāt crucem in Mōte Caluarię fixam, ita in die reſurrectionis illuminati ſuppliciter eā adorabāt dicentes, Tuā crucē adoramus domine, & tuā glorioſam recolimus paſsionem. Nota hic moraliter de adoratione & benedictione crucis. Secundum ſcādalum crucis fuit hominum delinquentiū, & hoc veniebat ex malitia. Antiquitus enim crux erat ſupplicium & patibulum malefactorum, ſicut modò furca, vnde nō eſt mirum ſi malefactores ſcandalizabātur maledicendo crucē, ſicut modò latrones, homicidæ, & proditores maledicūt furcā, & qui eā fecerunt, ex malitia qui perſeuerant in peccatis ſuis, & timent ſuſpendi. Ita erat tunc de cruce quādo eā videbāt. Boni autem

non

non timebant hoc ſcandalū. Ideo Dauid, Pax multa diligētibus legē tuam, non eſt illis ſcandalū pſal, 18. Sed hoc ſcandalum fuit euacuatū per cęli luminoſam apertionē. Poſt Chriſti paſsionem per 300. annos Romę erat quidam imperator. ſ. Conſtantinus, ante cōuerſionē enim erat infidelis, et idolatra, tūc tēporis Perſis rebellauit contra Romanū imperium, & congregata eſt iuxta Danubiū fluuium multitudo innumerabilis Barbarorū volentium fluuiū tranſire, & omnes regiones vſq; ad occidentē ſuo dominio ſubiugare. Quod vt Cōſtantinus imperator cōperit, caſtra mouit, & cōtra Danubium ſe cum ſuo exercitu collocauit. Barbarorum autem creſcente multitudine, & iam fluuium tranſeunte, Cōſtantinus nimio terrore cōcutitur, quia nō poterat fugere, nec bene in tanta multitudine præliari. Sequenti igitur nocte ab angelo excitatur, vt ſurſum reſpiciat admonetur. Qui cælum aſpiciēs vidit ſignum crucis ex clariſsimo lumine, & hunc titulū literis aureis ſcriptum, In hoc ſigno vinces. Qui cæleſti viſione cōfortatus ſimilitudinem crucis fecit, & ipſam ante ſuum exercitum ferri iuſsit, irruēſq; in hoſtes ipſos in fugam vertit, & multitudinem maximam interfecit. Tunc Cōſtantinus omnes templorū pōtifices cōuocauit, & cuius hoc ſignum eſſet diligentius requiſiuit. Quibus ſe neſcire dicentibus, quidā Chriſtiani aduenerunt, & ei ſanctæ crucis myſteriū & fidē trinitatis plenius enarrauerūt. Vidēs ergo imperator ꝙ virtute ſanctę Crucis talem habuit victoriā, dixit quòd tā mirabile ſignum non debeat eſſe ſupplicium malefactorū. Tunc fecit legē per totū mundum quòd ſignū crucis nō eſſet ſupplicium, ſed refugium delinquentium. Propter hoc decætero crux Chriſti fuit dilecta à delinquētibus, & malefactoribus, & honorata, & mādauit fieri furcas ad ſuppliciū malefactorū. Ecce quomodo fuit euacuatū ſecundum ſcandalū crucis, & decætero ſi malefactores poterant fugere ad tēplum dei, & tenere ſe ad crucem, liberabantur. Ideo Aug. Crux quæ erat ſuppliciū latronū iam tranſit ad frontes imperatorum. Nota hic moraliter de cōfidentia noſtra in infirmitatibus, & contra pericula in cruce ponenda, quia ſi imperatori infideli victoriam contulit, quantomagis Chriſtianis, ſi habemus in deo deuotionem, ſalutem impetrabit? Oſtende ſignare iuxta prophetiam Can. 8. Sub arbore malo ſuſcitaui te. Ibi corrupta eſt mater tua. Ibi violata eſt genitrix tua. Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum. Et loquitur eccleſiæ Chriſtianę, quę eſt filia ſynagogę, quia & diſcipuli Chriſti qui eccleſiam primitiuam incœperūt, filij erant ſynagogæ. Ideo deus per os Salomonis dixit eccleſiæ, Sub arbore mali, ſcilicet crucis, quæ fecit vnum pomum album & rubicundum, ſcilicet Chriſtū, ſuſcitaui te, ſcilicet eccleſiā Chriſtianā, quia tunc incœpit. Ibi, ſcilicet in Chriſti paſſione corrupta eſt mater tua. ſ. ſynagoga, crucifigēdo Meſsiā. Ideo tu pone me vt ſignaculū ſuper cor tuū, vt ſignaculū ſuper brachiū tuū.

Oſten-

Oſtendit modum ſignandi eccleſiæ Chriſtianæ, ſed aliqui faciunt oppoſitum, ſignantes ſe ſuper ventrem, facientes crucem beati Petri qui neminem ſaluat. Fac ſuper brachium.ſ.de ſcapula ad ſcapulã iſto modo. Si cum deuotione facitis crucem, ipſa liberabit vos ab omnibus periculis. Ideo dicit eccleſia, Salue crux ſancta, ſalue mundi gloria. Tertium ſcandalum eſt perſonarum non credentium. Et iſtud venit ex cordis duritia. Increduli enim vt Iudæi, Agareni, & Pagani, ſcandalizantur audientes quòd deus fuit in cruce ſuſpenſus, cùm tamen Iudæi habebant clarè in ſuis libris & prophetiis quòd Meſsias debebat in cruce pati, vt patet in pſal. Hely hely.i.deus deus meus reſpice. In quo Dauid prolixè loquitur de Chriſti paſsione. Itẽ Eſa.53. Domine quis credidit auditui noſtro, & brachium domini, cui reuelatum eſt? Et aſcendet ſicut virgultum corã eo, & ſicut radix de terra ſitienti. Non eſt ſpecies ei, neque decor, & cætera quæ ſequuntur. Et loquitur de Meſsia, & de paſsione &c. Nec de aliis poteſt exponi niſi de Deo, ſecundum quòd etiam Iudæi de eo exponunt, item Moyſes Deut.28. de captiuitate Iudæorum dixit. Et erit vita tua quaſi pendẽs ante te. Timebis nocte & die, & non credes vitæ tuæ.ſ.Meſsiæ. Iudæi ergo non poſſunt ſe excuſare ex ignorantia, ſed ex duritia dicendo. Omnes parentes noſtri mortui ſunt, Iudæi &c. Nec Agareni poterunt ſe excuſare ex ignorantia, quia Machometus dixit in Alcharano quòd credant euangeliis Chriſti, qui dicunt Chriſtum crucifixum fuiſſe inquantum erat homo, ſed allegant duritiam dicendo. Ducam ad mortem patrẽ meum? De iſto ſcandalo dixit apoſtolus. No. prædicamus Chriſtum crucifixum, Iudæis quidem, ſupple eſt ſcandalum, gentibus autem ſtultitia.1.Cor.1.&c. Sed hoc ſcandalum euacuatum eſt à multis Iudæis qui tunc erant Hieruſalem per miraculoſam crucis inuentionem. Dicatur de inuentione miraculoſa ſanctæ crucis per ſanctam Helenam imperatricem, Conſtantini imperatoris matrem, quæ venit Hieruſalem ad quærendum crucem domini. Intelligentes Iudæi quòd propter hoc venerat, tenuerunt cõſilium, determinando ne aliquid ſibi diceretur de hac materia. Quæ vocauit omnes ſapientes &c. Nota de hiſtoria, ſic enim euacuatum eſt ſcandalum crucis, dimiſſa duritia, viſis tot miraculis. Et Iudas qui crucem inuenit baptizatur, & Cyriacus appellatur, & Hieroſolimis defuncto epiſcopo ibidem in epiſcopum ordinatur. Deinde pro Chriſto martyr effectus eſt à Iuliano apoſtata. Conuerſi autem ad fidem Chriſti cantabant dicentes. Nos autem gloriari oportet in cruce domini noſtri Ieſu Chriſti, in quo eſt ſalus, vita, & reſurrectio noſtra, per quam ſaluati & liberati ſumus. Moraliter dicatur hic de medicina crucis adhibẽda contra infirmitates, dicendo Ieſus cum ſigno crucis. Vnde dicit Gregorius. Si noſſe deſideras crucis virtutem, crux eſt infirmorum virtus, ægrotantium medicina.

De Corona Domini *Sermo.*

C*oronam de ſpinis impoſuerunt capiti eius. Ioan.* 19. Sicut ſancta mater eccleſia heri fecit feſtum & ſolennitatē de ſancta cruce dñi noſtri Ieſu Chriſti, eò quia in ea fuit paſſus, ita hodie ordo noſter fratrū prædicatorum facit vbiq; per totū mundū feſtū de corona dñi, qua fuit coronatus in ſua paſsione in die veneris ſancta. Et de iſta materia erit etiam ſermo noſter. Salutetur etiam virgo Maria &c. Pro inrroductione materiæ prædicandæ, ſciendū ꝙ inter alias magnas reuelationes quas Chriſtus fecit beato Ioanni euangeliſtæ in Apocalypſi, fuit vna valdè clara de materia hodierna, de qua ipſe dicit. Vidit cælū apertū, & ecce equus albus, & qui ſedebat ſuper eū vocabatur fidelis & verax, & cū iuſticia iudicat & pugnat. Oculi aūt eius ſicut flāma ignis, & in capite eius diademata multa. Apo. 19. Hic ſunt ſex clauſulæ, & bene notandæ. Prima ibi. Vidi cælū apertū. Iſta apertura ſignat incarnationē Chriſti, qñ de cælo voluit venire in vterū virginalē. Tunc enim dicitur cælū fuiſſe apertū, ſicut qñ aliquis dñs dat aliquod donū, dicitur habere burſam apertā. Ita etiā dicitur de illo maximo dono filij Dei, quē deus pater donauit pro noſtra redemptione, qñ miſit ipſum in hunc mundū, ideo dicitur cælum fuiſſe apertum. Secunda ibi. Ecce equus albus: Ecce hic cōuerſatio Chriſti. Equus albus fuit eius glorioſiſsimū corpus, quia ſicut regitur à milite freno, & calcaribus amoris, & timoris, equitante ſuper ſellam, ſic corpus Chriſti fuit à ſpiritu ſancto gubernatū freno temperantiæ, & calcaribus amoris & timoris filialis, vel reuerentialis, ſedente in ſella virginitatis vel puritatis. Talis enim decebat vt eſſet nobis pontifex ſanctus, innocens impollutus & ſegregatus à peccatoribus, ad Heb. 7. Tertia ibi. Et vocabatur fidelis & verax. ſ. in doctrina euangelicæ prædicationis. Fidelis. ſ. ad cōplendum omnes promiſsiones factas in veteri teſtamento. Verax, quia doctrina euangelica, quam predicauit, puram, & veram, & certam continet veritatem. Quarta ibi. Et cum iuſtitia iudicat & pugnat, & hoc in humani generis redemptione, quoniam voluit facere ſine violentia & potentia, ſed cum humilitate, patientia, & iuſtitia, ſatisfecit patri, pugnando pro nobis in die veneris. Quinta ibi. Oculi autem eius ſicut flamma ignis, ſcilicet, in eius glorioſa reſurrectione. Ratio, quia ſicut flamma, deitas, anima, & corpus ſimul aſcenderunt glorioſe reſurgendo. Sexta ibi. Et in capite eius diademata multa. Ego quæſiui amore veſtri in ſacra ſcriptura quot Chriſtus coronas habuit. Et inuenio quòd ad ſimilitudinem papæ vel imperatoris habuit tres coronas.

Prima fuit de ſapientia diuinali.
Secunda fuit de pœnitentia corporali.
Tertia fuit de præſidentia generali.

De

De ſecunda loquitur thema, Coronam de ſpinis &c. Et de iſta fit ſolennitas hodierna. Dico primò ꝙ rex noſter Ieſus Chriſtus fuit coronatus in hoc mundo corona de ſapientia diuinali. Pro cuius declaratione ſciendũ ꝙ ſapiẽtia rectè dicitur corona triplici ratione. Prima quia corona in capite portatur, quia ſi alibi portaret, non diceretur coronatus. Sic ſapientia ad inſtar coronę in capite reſidet, ideo dicitur vulgariter de pſona ſapiẽte. O quomodo habet bonũ caput, vel bonã teſtam. De iſta dicitur, Corona aurea ſuper caput eius, expreſſa ſigno ſanctitatis. Eccl. 45. Not. expreſſa ſigillo ſanctitatis, aliqui habẽt coronã ſapientiæ in capite, quia ſunt apti in aliqua facultate, vel theologiæ, vel iuris &c. ad legendũ, diſputandũ, & prædicandũ, ſed non expreſſam ſigno ſanctitatis, ſed vanitatis, quia cõſcientia & eorũ vita nõ concordat cũ diuina ſapientia, ſed qñ vita concordat cũ ſapientia, tunc corona ſapientiæ eſt expreſſã ſigno ſanctitatis, quia habent magnã ſcientiã & deuotionẽ & bonã conſcientiã. Secunda ratio eſt, quia corona caret terminis. ſ. fine & principio. Ideo dicitur diadema, quaſi duo demẽs. ſ. finẽ & principiũ. Habet enim figurã circularem, & non quadrangularẽ. Ita ſapientia diuina caret fine & principio, vt deus, ſicut enim in figura circulari finis vnitur principio, ita perſona ſapiens quicquid facit, facit ad laudẽ Dei, & non ad vanã gloriam ſeu lucrum, vel propter honores, ſeu dignitates mundanas acquirendas. Secùs de multis, qui habent ſcientiã, ſed non diuinã, quia finis eorum non vnitur principio. ſ. Deo. Verbi gratia, Multi ſunt ſapientes in legibus, qui laborauerunt in ſtudio, principiũ eſt à Deo, quia omnis ſapientia à dño Deo eſt. Eccl. 1. Sed videamus de fine, vtrum ſit ad deũ vel mundũ, ſi enim finis eorũ eſt mundanus, & non diuinus, principium eſt à Deo, finis verò non. Si enim homo interrogaret ſtudentes dicendo, Quare ſtudes? quæ eſt intentio tua? Omnes reſponderent: Vt poſtquã fuero baccalarius, vel doctor, vadam ad patriã, & ducam vxorẽ, ero aduocatus, & cõgregabo &c. Ecce qualis finis cùm tamen finis debeat eſſe dicendo. Ego ſtudeo vt ſecundũ deum & iura regã primò perſonã meã, deinde cõmunitatẽ &c. Idẽ de canoniſtis, quia cum pro dignitatibus obtinendis principiũ eſt à Deo, & finis nõ cõcordat. Sed ſi dicerent. Deus dedit canones & leges, vt eccleſia & mũdus eis gubernetur. Ideo volo ſtudere vt ſciã me regere, & eccleſiam Deĩ. Talis finis eſt bonus, ſi poſt datur vobis beneficium vel dignitas, bene venerit. Idẽ de theologis. Modò ſolũ pauperes curant de theologia, cuius principium eſt à Deo, ſed finis multorũ eſt ad mundũ. ſ. vt videantur, laudentur, & habeant confeſsiones, familiaritates, curas vel epiſcopatũ &c. talis finis non vnitur principio. Sed theologus debet ſtudere vt cognoſcat deũ, & eum cognoſcẽdo diligat, & faciat ipſum alios cognoſcere, & amare prædicãdo vel legendo, & ſic lucratur coronã gloriæ quã multi perdunt, quia eorũ finis eſt ſolũ ad illa

mundana & trãſitoria. Vnde Iacobus apoſtolus dicebat. Nõ eſt iſta ſapientia deſurſum deſcendẽs à patre luminũ.i.diuina, ſed terrena animalis, diabolica. Iac.3. Tertia ratio, quia corona quibuſdam floribus eminet, fulget, & ornatur.ſ.quatuor, ſecùs de garlãda ſeu criminali, quod eſt ſimplex. Iſta corona ſapiẽtiæ eminet quatuor floribus, ante & retrò, à dextris & à ſiniſtris. Flos qui ante eminet, eſt cognitio Dei, qui eſt creator & gubernator omniũ creaturarũ, ſimplex in eſſentia, & trinus in perſonis, præmiator bonorũ, & punitor malorũ. Flos retro eſt cognitio creaturarũ, q̃ñ ſunt in triplici gradu. Quædam ſunt purè ſpirituales, vt angeli & animæ, quedã purè corporales, vt elemẽta, & iumẽta, quedã ſpirituales & corporales, vt homines. Flos à dextris eſt cognitio bonorũ operũ quę facere tenemur, & gloriæ ſperandæ. Flos à ſiniſtris eſt cognitio peccatorũ vt caueantur, & pęnarũ inferni, vt vitentur. Ecce triplex ratio quare diuina ſapientia dicitur corona. Ideo Salomon loquens de ſapientia diuina dicit. Sapientia dabit capiti tuo augmenta gratiarũ, & corona inclita proteget te. Prou.4. Dico ꝙ de iſta corona quæ eſt ſapientia diuina Chriſtus fuit coronatus. Hæc corona fuit impoſita Chriſto homini in die incarnationis, q̃ñ virgo Maria dixit angelo: Ecce ancilla dñi &c. Dicũt theologi ꝙ in inſtãti cõceptionis aĩa Chriſti habuit tantã ſapientiã quantã habet nunc in cęlo. Habuit enim hæc corona Chriſti quatuor flores eminẽtes ante, quia habuit ſapientiã de Deo, cognitionẽ de trinitate &c. cũ tamẽ corpus eius glorioſiſsimũ nõ eſſet ita magnũ vt formica, & iam illa anima videbat eſſentiã diuinã clarè, & trinitatẽ perſonarum &c. Retro, quia in inſtanti ſuæ cõceptionis habuit cognitionem omnium creaturarũ, & proprietatum earum, ſtellarũ, volucrũ, piſciũ, animaliũ, metallorũ, gemmarũ, & omniũ factorũ, & faciendorũ, & factibilium, de die iudicij, & de omnibus cogitationibus cordium humanorum. A dextris, quia habuit cognitionẽ omnium angelorũ, & omniũ prædeſtinatorum. Deus pater oſtendit ſibi librum prædeſtinationis diuinæ, in quo vidit omnes ſaluandos per eum. A ſiniſtris, quia habuit cognitionẽ de inferno, de omnibus pœnis, & de omnibus dãnandis, & cauſas & rationes eorũ dãnationis. Itẽ quot imperatores, quot reges &c. eſſent in mundo, & de illis tot dãnarentur ex iniuſtitia. Itẽ quot prælati, & tot dãnarentur ex ſimonia, quot religioſi ex inobedientia, quot clerici ex luxuria, quot de matrimonio ex mala vita, quot viduę, quot moniales, quot puellæ, oĩa cognouit ſubitò. De iſta corona auctoritas, Egredimini filiæ Syon, & videte regem Salomonem in diademate, quo coronauit illum mater ſua in die deſponſationis illius, & in die letitiæ cordis. Cãt.3. No. egredimini filiæ Syon.i.animæ deuotæ & contemplatiuæ, & videte regem Salomonem.i.Chriſtum. Regula eſt & vera doctorũ, theologorũ Chriſtianorum & etiã Iudæorum, vt ibi in iſto li. dicitur Salomõ, ſpõſus vel dilectus, & ſimilia, in-

telli-

telligitur Chriſtus, & vbi ponitur ſponſa, vel columba, intelligitur & exponitur de eccleſia vel de virgine Maria, ſeu de anima deuota. Hæc eſt expoſitio ſecundũ nos, ſed Iudæi exponunt de ſynagoga. In diademate quo coronauit eum mater ſua. No. Iudæe, ergo deus habet matrẽ, ergo cõceptus & natus de muliere, ergo natus homo, eſt argumentũ inſolubile. Synagoga aũt nõ genuit, nec cõcepit, nec peperit eum. Sed quare dicitur, Quo coronauit eũ mater ſua? & nõ de patre? Quia Chriſtus inquantum homo nõ habet patrẽ hoĩem, ſed ſolũm matrẽ virginẽ, ſicut inquãtũ deus habet patrẽ ſine matre. No. in die deſponſationis, ſicut in die deſpõſationis vir & vxor fiunt vna caro, erũt duo in carne vna, ita ꝙ iã nõ ſunt duo, ſed vna caro. Matt. 19. Ita vnio humanitatis & diuinitatis in Chriſto nõ ſunt duæ perſonæ, ſed vna caro, ideo incarnatio illa dicitur deſpõſatio. Et in die lætitiæ cordis ei⁹. ſ. virginis Mariæ, quia illud fuit primum gaudium, & lætitia cordis eius. O quale gaudium fuit virgini Mariæ qñ ſciuit ſe eſſe matrẽ dei, reginã cæli &c. De prima corona hæc ſufficiant. Dico ſecundò ꝙ fuit coronat⁹ in hoc mundo corona de pœnitẽtia corporali, de qua loquitur thema, Coronã de ſpinis impoſuerunt capiti eius, Ipſe enim prædicabat, & affirmabat ſe eſſe regẽ Meſsiã promiſſum in lege. Propter hoc dixerunt Iudęi, & milites Pilati, Si rex eſt, ergo coronetur. Tunc milites plectentes coronã de ſpinis impoſuerunt capiti eius. Et ſequitur, Exiuit ergo Ieſus portãs coronã ſpineã, & purpureum veſtimentum. Veſtimentum tunc fuit purpureum. i. ſanguineis guttis ex corona diſtillãtib⁹ rubricatũ. Io. 19. Ratio, quare voluit de ſpinis coronari eſt, quia nos ex peccato Adę, & ex noſtris, incurrimus duo magna mala & dãna. Primum, quia eramus condẽnati, & obligati ad furcã inferni, in qua ſuſpenduntur peccatores igne ſuppoſito, nec poſſunt mori. Secundum eſt, quia perdidimus paradiſi regni coronam quã ex gratià habere debebamus, propter hoc Chriſtus voluit in cruce ſuſpendi, vt ſibi credẽtes & obedientes liberarẽtur à ſuſpẽdio infernalis patibuli, dicẽs patri, Ego ſolus ſuſpendar &c. Ita etiã voluit corona ſpinea coronari, vt ſibi credentibus & obediẽtibus daretur corona regni cæleſtis. Ideo cantat eccleſia, Coronat regẽ oĩm corona contumeliæ, cui⁹ nobis opprobrium coronã confert gloriæ. Moraliter ſi volumus obtinere coronã gloriæ in paradiſo nobis à Chriſto promiſſam, oportet nos in hoc mundo habere in capite coronã ſpinarum, quatuor genera ſpinarum continentẽ. Anterius memoriã peccatorum, quæ cõmiſimus amarè cõterendo. Contritio enim eſt ſpina quæ pungit conſcientiã. Ita faciebat rex Ezechias dicẽs. Recogitabo tibi oẽs annos meos in amaritudine animæ meæ. Domine ſi ſic viuitur, & in talibus vita ſpiritus mei, corripies me, & viuificabis me, ecce in pace amaritudo mea amariſsima. Tu autem eruiſti animam meam vt non periret, proieciſti poſt tergum tuum omnia peccata mea. Quia non infernus

confitebitur tibi, neq; mors laudabit te, &nõ expectabũt qui deſcendunt in lacũ veritatẽ tuam. Viuẽs viuẽs ipſe cõfitebitur tibi, ſicut & ego hodie pater filiis notã faciet veritatẽ tuam. Dñe ſaluum me fac. Eſa. 38. Poſterius cogitare pœnas in inferno quas meruimus. Propter hoc dixit Chriſtus de Iuda, Bonũ erat ei ſi natus nõ fuiſſet homo ille. Mat. 26. Dextrorſum cogitãdo bona quæ peccãdo perdidimus, tẽpus perditũ, & merita perdita, & præmia, iſtæ ſpinæ pingunt cõſcientiã. Siniſtrorſum cogitando iudiciũ generale, in quo Chriſtus dicet, Ecce quid feci pro te, oſtendẽs vulnera, quid feciſti pro me? Si non poteſtis oſtendere aliqua bona, quid dicetis? Dico vobis ꝙ dãnati vellent eſſe tunc in profundo inferni, ne viderẽt illã diem terribilẽ. No. hic miraculum de illo iuuene ſcutifero malæ vitæ, iurator, blaſphemator, luſor, leno fuit, & cũ in quadã nocte dormiret, ſomniauit ꝙ fuit tractꝰ ad iudiciũ Dei, vbi videbat Chriſtũ, & virginẽ Mariam matrem, & ſanctos, & corã Chriſto ducebantur animæ. Et Chriſtus dicebat cuilibet. Quid feciſti pro me? & aliqui qui tenuerũt hic bonã vitã, oſtendebant aliqua bona, & aliqua mala, & Chriſtus dabat ſententiã bonam vt irent ad paradiſum & gloriã. Alij autẽ erant qui nullũ bonũ habebant, ſed impœnitentes deceſſerãt. Iſtis dabat ſententiã damnationis æternæ, & crudeliter ſubitò recipiebãtur à dæmonibus, & ducebantur ad infernum. Iuuenis hoc videns valde timebat di. O miſer, quid dicam, qñ interrogabit me, quia nullũ bonũ feci? & poſt pauca fuit vocatus corã iudice. Cui dixit iudex. Quis es tu? redde rationem vitæ tuæ. Tũc iuuenis ad hoc verbũ iudicis fuit excitatus, & fuit totus canus ſiue albus, & totus rugatus. Et quid erit de veritate, quia tali ſomnio ille fuit alteratus? Tũc ille iuuenis dimiſit oẽs vanitates, & recepit cilicium, & multa ieiunia, cõfitebatur ſæpe, & ſic fuit cõuerſus & ſanctus effectus. Iſte fuit coronatus corona ſpinarũ. Perſonis quæ hac corona ſe coronãt dicit deus. Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias, vt habetur. Cant. 2. Dico tertiò ꝙ fuit coronatus corona de præſidẽtia generali. Chriſtus enim dñs ꝑ ſuã paſsionẽ nõ ſolũ nobis, ſed etiã ſibi meruit. ſ. coronã vniuerſalis præſidẽtię, & dominiũ vniuerſale ſuper oẽs creaturas, & hoc maximè apparebit in iudicio generali. De hoc Dauid. Pſal. 8. & apoſtolus ad Heb. 2. dicũt, Minuiſti eũ paulominus ab angelis, gloria & honore coronaſti eũ, & cõſtituiſti eũ ſuper opera manuũ tuarum. Oĩa ſubieciſti ſub pedibus eius, oues & boues vniuerſas, inſuper & pecora cãpi. Volucres cæli, & piſces maris, qui perambulant ſemitas maris. Et loquuntur patri de filio ſuo Ieſu Chriſto, inquantũ homo, dicẽtes, Minuiſti eũ paulominus. i. minus paulo. i. modicũ ab angelis. Sed quare dicitur hoc, cũ Chriſtus etiã inquãtũ homo, eſſet maior angelis in ſciẽtia, honore, & dignitate, & excellẽtior? Hoc dicitur, quia Chriſtus inquantũ homo modicum fuit minor angelis, ſ. in hoc ꝙ fuit paſsibilis, propter hoc

gloria in honore coronaſti eum dñe,& conſtituſti eũ ſuper opera manuum tuarũ. Modò iſta præſidēria,& dñium Chriſti, nõ videtur nec percipitur niſi à Chriſtianis per fidem, ſed in generali iudicio qñ veniet in maieſtate,& non in humilitate,vt in primo aduentu, & ſtabit in aëre,ſedens in throno iudiciali,& congregabuntur ad eum oẽs gentes. Quinqne conditiones ponuntur à Dauid. Prima cùm dicit, oues, & ſunt perſonæ quæ habuerunt conditiones ouis. Ouis enim nõ nocet dentibus vt canis,nec cornibus vt bos, nec pedibus vt equus, vel mulus. Sic perſonæ ſimplices ſunt oues,quæ nõ mordent diffamãdo, & qualis morſus eſt diffamatio! nec cornibus potẽtiæ vel ſciẽtiæ percutiunt,nec pedibus deſpiciendo aliquem, nec conculcant. Item ouis eſt benefica, dans lanam & lac. Item ouis non eſt vindicatiua,vt canis Item eſt obediens paſtori ſuo. Qui habebunt conditiones ouis,in iudicio erũt à dextris. Statuet quidẽ oues à dextris. Matt.25 Secunda cõditio eſt cũ dicit, Boues,qui ſignãt perſonas de vita apoſtolica triplici ratione. Prima,quia bos eſt maior oue,ita perſona de vita apoſtolica eſt maioris perfectionis. Secunda,quia habent cornua. Ita perſonæ de vita apoſtolica habent duo cornua. Primum bonæ vitæ,ſecundũ veræ doctrinæ. Tertia bos nõ portat onus,ſed trahit aratrum colendo terrã. Ita perſonæ de vita apoſtolica non debent portare onus proprietatis,ſed trahere aratrũ pœnitentiæ, colendo terrã proprij corporis. Nota cùm dicitur, Boues vniuerſas in fœminino, cùm deberet dici in maſculino, ad innuẽdum ꝙ perſonæ de vita apoſtolica debent eſſe vt vaccę,habẽtes vbera doctrinarũ,lactando dulciter populos,& eos nutriendo in deuotione & pœnitentia,trahẽdo eos ad deũ. Tales in iudicio erunt cũ Chriſto cõiudices, Amen dico vobis,ꝙ vos qui reliquiſtis omnia,& ſecuti eſtis me,in regeneratione cũ ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuę,ſedebitis & vos ſuper ſedes 12. iudicantes 12. tribus Iſraël. Matt.19. Tertia conditio eſt, Et pecora cãpi. Iſti ſunt qui in hoc mundo tenuerunt vitam beſtialem,comedendo bibendo, luxuriãdo, ſicut beſtiæ ſine freno reguntur ſenſualitate. Qñ aſinus videt aſinam, equus equam &c. Ita hoĩes beſtiales ſine freno rationis & timoris dei ſequũtur ſenſualitatẽ peccãdo,habita oportunitate. Quarta conditio eſt, Volucres cæli. Iſti ſunt ſancti angeli,qui in iudicio ſeparabũt bonos à malis. Quinta cõditio eſt, Et piſces maris. Iſti ſunt dæmones q vt piſces latitant & vadũt per mare, Ita vt dæmones per mundũ. Iſti ſtabũt in gula inferni parati ad recipiẽdũ malos,& ſecũ portabũt. Super oẽs aũt Chriſtus habet dominiũ vniuerſale merito ſuæ paſsionis.

Proprietates ouis quas debet habere bonus Chriſtianus.

De ſancto Ioanne euangeliſta, qui dicitur ſanctus Ioannes ante portam Latinam. *Sermo.*

H*Ic eſt diſcipulus ille quem diligebat Ieſus. Ioannes 21.* Sancta mater eccleſia hodie feſtum facit,& magnam ſolennitatem de ſancto Ioanne euangeliſta, qui dicitur ſanctus Ioannes ante por-

tam Latinam. Bis in anno eccleſia facit feſtum de ſancto Ioanne euangeliſta. Primum feſtum & mai⁹ eſt circa feſtum natiuitatis Domini, ſecundum eſt hodiernũ, & de iſto habeo vobis prædicare. Et ſi placet deo habebim⁹ bonas ſpeculationes, & morales inſtructiones. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Hoc verbum loquitur de ſancto Ioãne euangeliſta, di. Hic eſt diſcipulus ille &c. Et loquitur de amore Ieſu Chriſti ad beatum Ioannem. Ideo ego habeo motiuum & rationem prædicandi & declarandi modò quot ſunt gradus amoris & dilectionis quos deus habet ad ſuas creaturas, & amore veſtri ego quæſiui in ſacra ſcriptura, & inueni quòd ſunt tres gradus amoris.

Primus eſt de amore generali.
Secundus de amore ſpeciali.
Tertius de amore ſingulari.

In primo gradu deus diligit omnes creaturas generaliter ſine exceptione. In ſecundo diligit ſolùm bonas perſonas per deuotionem. In tertio gradu diligebat Ioannem euangeliſtã. Et de tertio gradu dicit the. Hic eſt diſcipulus ille quẽ diligebat Ieſus. ſ. amore ſingulari. Ecce hic in ſumma tota materia prædicanda. Primus gradus diuinæ dilectionis eſt ꝙ deus diligit oẽs creaturas generaliter ſine exceptione, quia nulla creatura eximitur. Nõ ſolùm Deus eximiè diligit angelos ſanctos & homines, ſed etiã animalia, arbores, lapides &c. Ratio patet ad oculum. Nam quilibet artifex bonus ſeu magiſter diligit oĩa opera ſua, quantũcunq; modica, intantũ ꝙ moleſtè fert ſi eis aliquid detrahatur. Verbi gratia. Si artifex domorum cum omni ſapiẽtia ſua fecit vnam pulchram, optimè diſpoſitam, & ordinatam domum, & de illa dicatur malum, & detrahatur, diſplicebit magiſtro, nec in hoc habebit patientiam, cùm velit in ſuis operibus laudari & commendari. Sic etiam deus à principio fecit domum huius mundi ſapienter diſpoſitam & ordinatam, ſuperius in cælo ſunt cameræ. ſ. manſiones paradiſi, in quibus habitant nobiles & barones, amici regis Ieſu Chriſti, feneſtræ ſunt ſol, & luna, & ſtellæ. Nos autem ſumus hic inferius in ſtabulo cum beſtijs. De iſta domo dicit propheta, O Iſraël, quã magna eſt domus dei, & ingens. i. inæſtimabilis locus poſſeſsionis eius. Magnus eſt, & non habet finem, ſupple in duratione, excelſus & immenſus. Baruch. 3. Hanc fecit deus cum magna ſapientia, menſura, & decore. Vnde Dauid, Quàm magnificata ſunt opera tua dñe, omnia in ſapientia feciſti. Pſalm. 103. Quia ergo oẽs creaturæ ſunt opera dei, ideo omnes creaturas diligit generaliter. Nec habet patientiam ſi aliquis dicit malum de ſuis creaturis, quantumcunq; modicis, imo in eis vult cõmendari: Ideo qñ tu videbis ſerpentem, vel bufonem, ſiue aliquod aliud turpe animal, nõ maledicas ei, quia magnum peccatum eſt, ſed dicas, Benedictus deus, & quòd animal ſiue qualem creaturã fecit? Recitetur hic miraculũ de ſancto Aulaguerio epiſcopo, qui cùm deſcen-

deret in mare de vno loco, indignatus de magno vēto, maledixit vento, propter quòd de hoc habens magnam conſcientiam incluſit ſe in quadam cella, & fecit proijci clauem in mare, promittens ſe nūquam inde exiturum vſque illa clauis inueniretur, & in hoc cognoſceret ſe remiſsionem habuiſſe de peccato. Poſt annum verò quidam piſcator præſentauit ſibi piſcem vnum, in cuius ventre inuenta eſt clauis cùm aperiretur &c. Ecce quod peccatū eſt maledicere creaturis quas deus diligit. De iſto gradu amoris diuini dicit ſapiens, Diligis omnia quæ ſunt, & nihil odiſti eorum quæ feciſti. Nec enim odiens aliquid conſtituiſti aut feciſti. Sapien. 11. Nota, diligis omnia quæ ſunt, ecce amor generalis. Et nihil odiſti eorum quæ feciſti. ecce ſine exceptione. Et aſſignat rationem dicens, Nec enim odiens aliquid feciſti, ſed ponitur amor. Ecce primus gradus. Modò veniūt hîc duæ quæſtiones perutiles omnibus. Prima, an ſit peccatū deſtruere vel occidere creaturas. Si peccatū ſit eis maledicere, videtur ꝙ maius peccatū ſit ipſas deſtruere, quia maius peccatum eſt hoīem occidere quàm ipſum maledicere, dicendo, Maledictus ſis tu, vel huiuſmodi, Idem etiam videtur de alijs creaturis, ergo non deberemus occidere pulices, pediculos, cimices, & ſimilia. Ex iſta ratione fuerunt aliqui qui habebant conſcientiam occidendi pulices &c. dicentes, O quia creaturæ dei ſunt. Sed non habent conſcientiā occidendi perdices, gallinas, lepores, & piſces, & huiuſmodi. Pro declaratione huius quæſtionis ſciendum ꝙ deus fecit omnes creaturas duplici fine. Primo pro honore & gloria diuina. Secūdo pro vtilitate humana. Cauēdū eſt ergo ne illud quod homo dicit ſeu facit creaturis ſit contra honorē dei, & vtilitatē humanā, aliâs pōt homo vti creaturis, & comedere, & occidere, quia ſunt pro noſtra vtilitate. Ideo occidere perdices & gallinas, mutones, & huiuſmodi, nō eſt peccatū de ſe, imò cōcordat cū fine ꝓpter quē factę ſunt pro noſtra vtilitate &c. Etiā pōt homo occidere pulices &c. quia faciūt cōtra noſtrā vtilitatē, nec enim permittūt nos dormire, & nō eſt peccatū, imò meritum, & oppoſitū eſſet ſtultitia ſeu error. Ideo poſſumus occidere lupos, vulpes, & ſimilia, quia damnificant nos. Secūdus finis principalis quare deus fecit creaturas, eſt pro honore & gloria diuina, vt in eis deus laudetur & benedicatur. Et iſte eſt principalis finis. Ideo magnū peccatū eſt maledicere creaturis, quia in eis maledicitur etiā creator. Ideo eſt quaſi peccatū blaſphemię, quia repugnat huic fini principali. Et ideo dicebat Daniel, Benedicite omnia opera domini domino, laudate & ſuperexaltate eū in ſecula. Dan. 3. Si dicatur, Et quomodo formicæ & muſcæ poſſunt deū benedicere? intelligitur ſic, Benedicite, ſcilicet vos homines ex omnibꝰ creaturis domini domino laudes &c. Modò ad argumentū. Si dicitur, Si peccatū eſt creaturis maledicere, videtur ergo maius peccatū eſſe eas deſtruere &c. Reſponſio. Si maledictio & deſtructio ſumātur vniformiter, dico ꝙ maius peccatū eſt crea

turas deſtruere quàm maledicere. Maius peccatum enim eſt hoiem oc cidere, quàm ſibi dicere. Maledictus ſis tu &c. Si autē ſumantur diſtor miter, ſic ꝙ deſtruere referatur ad creaturā, & maledicere ad creatorē, maius peccatū eſt maledicere quàm deſtruere, quia ſapit blaſphemiā. Ideo apoſtolus, Benedicite & nolite maledicere, Gaudete cū gaudentibus, flete cum flentibus. Rom. 12. Et hoc de prima quæſtione. Secunda quæſtio quā vos poſſetis mihi facere eſt, Vos frater dicitis ꝙ deus diligit omnes creaturas &c. Quæritur, Vtrum hoc amore deus diligit peccatores, & damnatos, & dæmones? Hæc quæſtio eſt ſecundū plures interrogationes, vt dicunt Logici, ac ſi diceret vel dicatur, Frater, mel & fel eſt dulce & amarū. Duæ quæſtiones ſunt in via, ita etiā cū dicitur: Vtrum deus diligit peccatores & damnatos, an non, quia peccator duo dicit, ſcilicet naturam ſeu ſubſtātiam hominis, & culpa ſeu peccatum quæ eſt in eo. Cùm ergo quæritur vtrùm deus diligit peccatores an non. Quia peccator duo dicit, ſcilicet naturam & culpam, Oportet reſpondere cum diſtinctione, dicendo quòd deus diligit naturā, quia opus ſuum eſt, ſed nō diligit culpā ſeu peccatū, quia nō eſt opus ſuum. Nota ad hoc propoſitū pulchrā ſimilitudinē de pictore, qui diligit imaginem quā ipſe depinxit, ſed ſi eſt deturpata, nō diligit maculā &c. Ita de deo, Imago quā deus depinxit eſt anima, ad imaginem & ſimilitudinem ſuam, intantum quòd ſi anima poſſet videri à nobis abſq; macula, nolletis comedere &c. Sed peccator ſuperinducit maculam ſeu turpitudinem peccati, imò propter illam punit peccatorē, eo quia maculauit imaginē dei. Similiter odio ſunt deo impius & impietas eius. Sap. 13. Nota ſimiliter, quia deus odit impietatē, & propter eam odit etiā impiū, ita quòd eadē ratio odij eſt vtrobiq;. Quid de damnatis? Ad idem. Quid vult dicere damnatū eſſe? duo dicit, ſcilicet creaturā dei, & culpam obſtinatā irreparabilem, ratione cuius datur ſibi pœna ſeu punitio dicendo dānatis, Dabo tibi pœnā, quia tu maculaſti & deturpaſti imaginē meam, Ita quod deus diligit naturā, ſed non culpam, Ideo auiſetis vos, & caueatis à macula peccatorū, ſcilicet ſuperbiæ, auaritiæ, luxuriæ, ſi approximare volueritis creatori. Ideo vult ꝙ hoſtia in qua ipſe eſt dictis verbis ſit munda, & vinū etiā mundum & purum, & corporalia & alia. Nam propter immunditiā fuit reprobatum ſacrificium veteris teſtamenti. Auct. Nō eſt mihi voluntas in vobis, dicit dominus exercituum, & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Malach. 1 Fiat ergo ratio. Si inanimata & irrationabilia vult deus quòd ſint ſine macula, eo quia ſibi appropriātur, quantò magis vult animas noſtras rationāles eſſe mūdas cum lixiuio iſtius pœnitentię ſcilicet contritionis, cōfeſsionis, & ſatisfactionis. Ergo lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationū veſtrarum ab oculis meis. Quieſcite agere peruerſe, & diſcite benefacere. Eſay. 1. Et hoc de primo gradu, Secundus gradus diuinæ dilectionis eſt, quòd

Deus

Deus diligit amore ſpeciali non omnes creaturas generaliter, ſed ſolũ bonas propter earum deuotionẽ. Ratio, quia licèt bonus homo vel bona mulier diligat omnes proximos amore generali, diligit tamen parentes, amicos, & vicinos amore ſpeciali cum eis loquendo, conſeruãdo, comedendo, dando, & iuuando &c. Iſta enim ſunt ſigna amoris ſpecialis. Sic etiam deus licèt diligit omnes creaturas generaliter, tamen ſolũ bonos diligit ſpecialiter, cum eis loquendo, cõuerſando &c. Dicit Iſido. in lib. de ſummo bono, quòd qñ quis orat, loquitur cum deo dicendo, Pater noſter, & cum virgine Maria qñ dicit, Aue Maria. Et deus loquitur ſibi reſpondendo, quãdo in oratione dat cõſolationes aliquas, & illuminationes, quia iſtę ſunt dei locutiones. Et nõne quãdo tu oraſti de mane deuotè, vel dixiſti matutinas, vel miſſam, ſentis in anima ſingularẽ conſolationem? Deus loquitur tecum qñ legis vel ſtudes in bono libro. Liber enim eſt os dei. Secundò cõuerſando, qñ duo ſtant ſimul, dicitur de eis, illi ſimul ſunt vna res, cùm tamen diſtent. Magis propè eſt deus illis quos diligit ſingulariter, quia intrat eos, & ſemper cõuerſatur, & ſtat cum eis. Act. Deus charitas eſt, quòd qui manet in charitate, in deo manet, & deus in eo. 1. Ioa. 4. Tertiò comedendo, quia perſonę bonę & deuotę ſæpe debent cõmunicare, tũc enim homo comedit cũm Chriſto in menſa ſua. Bene eſt amicus regis qui comedit cum eo. Quartò dando, Chriſtus enim dilectus ſuis ſpeciali amore mittit dona, vni donum humilitatis, alteri donum liberalitatis, alteri donũ caſtitatis vel patiẽtiæ &c. Et ideo ſicut amicus regratiatur amico de donis, ita etiam Chriſto regratiandũ eſt dicendo, Grates vobis domine, ego conſueui eſſe ſuperbus, ſed vos miſiſtis mihi donum humilitatis, & ſic de alijs. Idem etiã de donis corporalibus ſ. ſanitatis, & huiuſmodi, vel temporalibus quibuſcunq; à deo datis. De iſto amore ſpeciali dicit ſcriptura, Neminem diligit deus niſi eum qui cum ſapientia inhabitat. Sap. 7. Nota, niſi eum qui cũ ſapiẽtia inhabitat. Quia iſto amore ſpeciali non diligit deus ſtultos, ſed ſolũ ſapientes. Modò videamus qui ſunt ſtulti, & qui ſapientes. Modò ſi abhinc vſque ad talem locum eſſet vna via à dextris aſpera ſine tabernis, tamen eſt ſecura, & à ſiniſtris eſt alia via plana delicioſa cum tabernis de vno milliari ad aliud cũ arboribus & volucribus cantantibus, tamẽ eſt ibi vnus paſſus periculoſus, in quo omnes tranſeuntes occiduntur & deprędantur, & ſi ſuper turrim eſſet aliquis reſpiciẽs ambas vias, & clamando diceret viatoribus. Ad dexteram reſpiciatis, & non ad ſiniſtrã, quia omnes ibi deprædantur &c. Nunquid nolentes credere clamanti dicendo, ipſe vellet quòd dimittamus bonam viam & delicioſam, & quòd vadamus per viam aſperam &c. reputabuntur fatui, & credentes ſapientes, imò vtinam inter vos non ſint multi ſtulti. Ecce abhinc vſque ad alium mundũ ſunt duæ viæ, à dextris eſt vna via virtuoſa & ſpiritualis, à ſiniſtris eſt alia, ſcilicet via vitioſa & carnalis.

Prima eſt via pœnitētiæ,aſpera eſt. Aſperū enim eſt conteri, cōfiteri, & ſatisfacere,ſed eſt ſecura.Ideo Chriſtus optimè monet dicēs,Pœnitentiá agite,appropinquabit enim regnū cælorū. Matth.4. Alia via à ſiniſtris eſt delicioſa & carnalis,ſcilicet comedere,bibere,dormire,luxuriari,ſe vindicare &c. Sed in paſſu periculoſo, ſcilicet mortis,omnes denudantur,& deprædantur,& occidūtur.Si dicatur,Etiá in alia via eſt paſſus periculoſus mortis.Verū eſt,ſed non deprædantur,quia ſecum portant theſaurū meritorum,et bonorū operum.Videtur ergo vobis magna ſtultitia velle ire per viam ſiniſtrā quam ſcitis, quæ ducit ad infernum.Sciunt ſe eſſe ſuperbos,auaros,luxurioſos &c.Et hęc via quò tendit?Si dicatis quòd ad paradiſum , hæretici etiā eſtis, quia via ſpiritualis eſt paradiſi.Eccę quare dicit. Neminē diligit deus niſi eum qui cum ſapientia inhabitat,id eſt ſapienter eligit viam ſecuram, licèt aſperam.Talibus dicit Chriſtus , Sicut dilexit me pater , ſcilicet amore ſpeciali,& ego dilexi vos. Manete in dilectione mea , ſed non dimittendo viam bonam.Si dicatur, Domine & quomodo manebimus in dilectione veſtra?Reſpondet dicens,Si præcepta mea ſeruaueritis,quæ in hoc conſiſtunt vt homo declinet à malo, & faciat bonū, manebitis in dilectione mea.Sicut ego præcepta patris mei ſeruaui,& maneo in eius dilectione.Ioan.15.Patet ſecundus gradus. Tertius gradus diuinæ dilectionis eſt de amore ſingulari quo dilexit Ioannem euangeliſtam propter ſuam conditionem. Non ſolùm enim Chriſtus dilexit Ioannem amore generali & ſpeciali , ſed etiam amore ſingulari.Hoc declaratur ſic:Quilibet dominus & paterfamiliâs domus diligit domum ſuam,& quicquid eſt in ea amore generali. Non ſolum enim diligit vxorem,& filios,& famulos,ſed etiam iumenta.Deinde amore ſpeciali diligit filium ſibi magis ſimilem,pulchrum,humilem, & obedientem. Ita etiam in domo huius mundi deus vt paterfamiliâs diligit omnes creaturas generaliter,& bonas ſpecialiter.Sed inter omnes habebat vnum filium ſibi ſimilem & pulchrum,ſcilicet Ioannem,virginem,humilem,& obedientem.Secùs de alijs apoſtolis, quì habuerunt vxores.Sed Ioannes ſemper fuit pulcher.Primò in ore nō loquendo de illa materia,in oculis ab aſpectibus,in auribus nolens audire turpia,in manibus à malis tactibus,in corde à malis deſiderijs & cogitationibus. Propter quod Chriſtus & virgo Maria diligebant ipſum ſingulari amore. Vnde cum Chriſtus in paſsione exiſteret in Cruce,& videret ibi matrem triſtem & deſolatam, volens ipſam conſolari,ſciens quòd virgo Maria ſingulari amore diligebat Ioannem, dixit virgini matri quòd reciperet Ioannem in filium.Ecce amor ſingularis ex ſua pulchritudine virginitatis. O quantum deberemus laborare vt eſſemus pulchri & caſti, vir & vxor ſeruantes modum ſunt pulchri,magis pulchri ſunt tamen illi qui viuunt continenter,ſed ſuper omnes pulchriores ſunt virgines,tales enim ſingulariter diliguntur

tur

tur à Chriſto, vt patet de beato Ioanne, de cuius dilectione dicit thema, hic eſt diſcipulus ille quem diligebat Ieſus. Dicit hic gloſa Bedæ, Diligebat Ioannem Ieſus, non exceptis cæteris ſingulariter, ſed præ cęteris quos diligebat familiarius vnum, quem ſpiritualis prærogatiua caſtitatis ampliori dilectione fecerat dignũ. Nota huius ſingularis dilectionis ſignũ. Ex euãgelio hodier. & hiſtoria huius feſti de dolio feruentis olei. Dicit euangeliſta, ꝙ Chriſtus volens oſtendere Petro martyriũ ꝙ debebat pati pro Chriſto dixit ſibi, Cũ eſſes iunior, cingebas te, & ambulabas vbi volebas, cũ autẽ ſenueris, extendes manus tuas.ſ.in Cruce, & alius te cinget.ſ.in cruce ligando, & ducet te quò nõ vis.ſ.ad mortem. Ideo veni, ſequere me. Sicut ego moriar in cruce, etiã & tu. Petrus verò vidẽs Ioannẽ volens ſcire ſi moreretur per martyriũ, dixit Chriſto, Domine hic autẽ quid.i.qũo morietur? Reſpõdit Ieſus, Si eum volo manere donec veniã, quid ad te? tu me ſequere. Ex hoc apoſtoli opinati ſunt quòd Ioannes non moreretur vſq; ad diem iudicij, cùm dicitur, Donec veniã. Sed ipſemet Ioãnes annullat illam opinionem di. Et nõ dixit Ieſus quia nõ moritur, ſed ſic eũ volo manere donec veniam. No. ſi eum volo manere, ſcilicet ne moriatur per martyrium, quia licèt multoties fuerit in tormento &c. Deus tamen ipſum cõſeruauit, quouſq; fuit. 99. annorum, tunc Chriſtus venit ad eum di. Veni dilecte mi &c. Ecce quare dicit, Si eum volo manere.ſ. ſanum, viuum, & incolumen, donec veniam, ſupple ad eũ. Rectè Chriſtus oſtendit Ioanni amorem quẽ oſtendit virgini matri, ad quã venit in fine di. Veni colũba mea &c. Et virgo ſine dolore emiſit ſpiritum. Ita etiã de Ioanne. Ecce ratio quare nõ fuit mortuus, cũ à Domiciano Imperatore fuiſſet miſſus in doliũ feruentis olei Romæ ante portam Latinam, eo quia contra decreta ipſius Imperatoris prædicabat Chriſti fidem. Dicatur hiſtoria breuiter. Et fuit completa prophetia Eſa. quę rectè videtur fuiſſe de b. Ioãne dicente Chriſto Ioanni, Cùm ambulaueris in igne, nõ combureris, & flamma nõ ardebit in te, quia ego dñs deus tuus ſanctus Iſraël ſaluator tuus. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, & glorioſus, ego dilexi te. Eſa. 43. Multi efficiuntur honorabiles in oculis gentium ſiue hominũ, ſed nõ in oculis dei. Aliqui, per oppoſitum in oculis dei, ſed nõ hominum. Aliqui nec in oculis dei nec hominum. Aliqui autem ſunt honorabiles in oculis dei, & in oculis hominum. Iſtud eſt melius. Primi ſunt perſonæ hypocritæ facie, & palliatæ ad extra, oſtendentes magnã humilitatẽ, intus autem ſunt pleni ſuperbia, vana gloria, prę ſumptione &c. Tales in oculis dei qui videt corda, nõ ſunt honorabiles. Secundi verò qui ſunt honorabiles in oculis dei, ſed nõ hominũ, ſunt perſonæ deuotæ, quæ orant & faciunt pœnitentiam, ſed aliquoties fortè faciunt aliqua bona intentione, tamen gentes ſcandalizantur. Talibus dicit apoſtolus, Prouidentes bona non tantum coram deo, ſed etiam coram omnibus homi-

hominibus.Ro.12.Tertij qui nec in oculis dei nec hominũ ſunt hono rabiles,ſed abominabiles,ſunt publici & notorij peccatores,vt cõcubinarij,& meretrices,& luſores &c.De quibus dicit ſcriptura, Letantur cũ malefecerint,& exultãt in rebus peſsimis,quorum viæ peruerſę,& infames greſſus eorũ.Prouer.2. Quarti qui ſunt honorabiles in oculis dei & hominũ ſunt illi,qui taliter viuunt,& talẽ intentionem habẽt in factis,vt quicquid dicũt vel faciunt pro honore dei & ſalutione animarum,cauent ne in aliquo ſcãdalizent gentes. Vnde Apoſtolus de ſe dicebat,Si eſca ſcandalizat fratrem meũ,non manducabo carnes inæternum,ne fratrem meũ ſcandalizẽ.1.ad Cor.8. De iſto gradu dicit ſcriptura de Tobia & cognatione ſua, Omnis autem cognatio eius,& omnis generatio eius,in bona vita,& in ſancta conuerſatione permanſit,ita vt accepti eſſent tam deo quàm hominibus, & cunctis habitantibus terram. Tobię 14.In iſto gradu fuit beatus Ioannes euangeliſta.Ideo ſibi dixit Chriſtus, Ego dilexi te &c.

De ſancto Barnaba Apoſtolo Sermo.

E*Rat vir bonus,plenus ſpiritu ſancto & fide.* Verbum iſtud habetur in actibus apoſtolorũ.c.11.Iã ſcitis ꝙ feſtum & ſolẽnitas præſens tota eſt b Barnabæ Apoſtoli,ita erit & ſermo noſter. Et ſi placet deo de ſua ſanctitate vitæ poterimus recipere exẽplum gubernandi vitã noſtram, vt ad paradiſum perueniamus,& vt ita fit,ſalutetur virgo Maria &c. Pro introductione materiæ prædicãdę poſſet hic quærere aliquis ſimplex & ignorãs, Vnde eſt hoc ꝙ b.Barnabas dicatur apoſtolus,cùm Apoſtoli ſunt 12.et ipſe non ſit de numero illorum?Strictè autem ſunt apoſtoli illi,quos Chriſtus in vita ſua elegit & miſit prædicare,quia apoſtolus idco eſt quòd miſſus,& ſolùm fuerunt electi 12. Auctoritas. Vocauit diſcipulos ſuos,& elegit 12.ex ipſis,quos et apoſtolos nominauit, vt habetur Luc.6.c.& nominãtur ibidẽ.Item dicit Chriſtus, Nónne duodecim horæ ſunt diei?Si quis ambulauerit in die,nõ offendit,quia lucem huius mundi videt. Si autem ambulauerit in nocte,offendit, quia lux nõ eſt in eo,vt habetur Ioannis 11.Nõ loquebatur de die naturali,quia vigintiquatuor horas habet,nec de vſuali, quia aliquoties plures horas habet,aliquoties min⁹,ſed loquebatur de ſe, quia eſt dies ille,de quo Dauid,Melior eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia. Duodecim horæ huius diei ſunt duodecim Apoſtoli, qui fuerunt clari in ſanctitate,& ſimul cum Chriſto.Iſto modo nec beatus Barnabas nec Paulus ſunt de duodecim Apoſtolis. Sed beatus Mathias fuit de numero illorum,quia licèt in vita Chriſti non fuerit de numero apoſtolorum, tamen ſucceſsit Iudæ, & iam Chriſtus in corde ſuo elegerat ipſum quando dixit, Amen dico vobis, quòd vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione cùm ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis

debitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſraël. Mat.19. In dicta auctoritate nõ loquebatur de Iuda,ſed de beato Mathia eius ſucceſſore,quem iã in corde ſuo elegerat. Si autem largo modo volumus loqui de apoſtolis,nõ ſolũ illi duodecim,qui p Chriſtum in vita ſua fuerunt electi ſunt apoſtoli,ſed etiã illi qui poſt Chriſti aſcenſionẽ fuerunt electi,ſunt apoſtoli, & ſic ſunt plures quam 12. Beatus Paulus maximus apoſtolorum, quẽ elegit cùm iret Damaſcũ ad perſequendum Chriſtianos dicens, Vas electionis mihi eſt iſte, vt portet nomen meũ coram gentibus,& regibus,& filijs Iſraël. Act.9. Et iſta ratione in bullis papalibus in ſigillo plumbeo Paulus ponitur ad dextrã,& Petrus ad ſiniſtram,aliàs bulla eſſet falſa. Rõ,quia b.Petrus fuit electus à Chriſto in ſiniſtra ſcilicet in hac vita mortali quæ per ſiniſtram deſignatur. Paulus autem electus fuit à Chriſto in dextra gloriæ,quia iam Chriſtus erat in gloria impaſsibilis & immortalis. Etiam b.Barnabas fuit electus à Chriſto in dextera glorię. De iſta electione auctoritas. Ieiunantibus autem diſcipulis dixit illi ſpiritusſanctus,Segregate mihi Paulum & Barnabã in opus ad quod aſſumpſi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponentesq; eis manus dimiſerũt illos. Et ipſi quidem miſsi à ſpiritu ſancto, abierunt. Act.13. Patet ergo quòd b.Barnabas eſt verus apoſtolus Chriſti,licèt non elegit eũ in vita. Si autem dicatur,De omnibus diſcipulis,quare beatus Barnabas fuit electus in apoſtolum,& non alij? Ratio aſsignatur in themate dicente, Erat vir bonus. Nota, erat vir, non dicit, erat homo, quia multi ſunt hoĩes qui ſunt magni peccatores, ſed vir dicitur à virtute,quia erat virtuoſus & bonus. Patet thema,in quo ſubtiliter oſtenduntur quatuor excellentiæ de beato Barnaba Apoſtolo.

Primò quia fuit altè virtuoſus,quia erat vir.
Secundò quod fuit plenè pius,quia erat bonus.
Tertiò quod fuit verè gratioſus,quia plenus ſpiritu ſancto.
Quartò quod fuit dignè glorioſus,quia plenus fide.

Dico primò quod beatus Barnabas fuit altè virtuoſus, quia erat vir.i. virtuoſus. Quid eſt virtuoſum eſſe? Dico quod quãdo intellectus,memoria,& volũtas,& opera fiunt ſecũdum deũ,& eius mãdata,& nõ curãt quid dicũt gẽtes, ſed quid debet fieri ſecundũ deũ,talis eſt virtuoſus & fortis. Sic enim dicitur de illo qui leuiter cadit modico vẽto vel impetu,nõ habet virtutẽ,nõ eſt fortis,ecce qualiter cadit. Sed quãdo ſtat fortiter dicitur, O virtutẽ habet,fortis eſt. Ita ſpiritualiter totus iſte mũdus eſt plenus ventis,qui ſunt tentationes dæmonũ. Spiritus,id eſt,ventus grãdis & fortis,ſubuertens mõtes, & conterens petras. 3. Regum 19. Montes alti fuerunt Adã, Eua, Sampſon, Dauid, & Salomon, tamen ſubuerſi fuerunt vento tentationis, non erant fortes,quia ſtatim ceciderũt. Ideo virtuoſi & fortes ſunt,qui nõ permittunt ſe cadere quacunq; tentatione. Secundò,quãdo quis portat onus fortiter,

fortiter, dicitur, virtutẽ habet, iſte fortis eſt, ſecùs ſi cũ onere cadit, Ita quilibet noſtrũ portat magnũ onus carnis. Sap.9. Corpus quod corrũpitur aggrauat animã. Qui ergo permittit ſe cadere onere malarũ inclinationum carnis, nõ eſt virtuoſus nec fortis, ſed ille qui tenet ſe fortiter, eſt virtuoſus. Tertiò preſens vita nõ eſt niſi quędam via arenoſa. Tot ſunt occaſiones peccãdi. ſ. audiẽdo, videndo, & operãdo, & oportunitates malę, ꝙ ille qui nõ cadit, eſt fortis et virtuoſus. Quartò in hoc mũdo habemus multas ærumnas tribulationum, dolorum, & infirmitatum, paupertatũ, & perſecutionũ, ita quòd multi cadunt per impatientiã. Sed qui ſcit ſe tenere fortiter cõtra ventum tẽtationum, cõtra onus malarũ inclinationum, contra arenã occaſionũ, & contra impetus tribulationum, talis eſt virtuoſus. Auctoritas de illo ſancto Iob, qui in his quatuor fuit fortis, ideo dicitur de eo, Vir. i. virtuoſus erat in terra Hus, nomine Iob. Et erat vir ille ſimplex, quia cùm haberet corpus & animã, ſolũ ſequebatur animã qua regebatur, & rectus, nõ permittebat ſe cadere, ac timens deũ, quia diaboli tẽtationibus nõ cecidit. Et recedẽs à malo. ſ. vitando carnis inclinationes malas. Iob 1. Talis fuit b. Barnabas. Erat vir. i. virtuoſus, quia deſpectis cũctis temporalibus bonis virtuoſe appetebat cæleſtia & æterna, Not. qũo fuit de Cypro, de ciuitate in Caſsia, de genere Aaron, de tribu Leui, habẽs domũ & poſſeſsiones, & erat literatus in lege Moyſi, qui audita fama virtutũ, miraculorum, & doctrinæ apoſtolorũ, volebat viderę & audire, & venit Hieruſalẽ, & vidit apoſtolos, & audiebat ſermones eorum, & erat totus attonitus. Et quia ipſe erat magnus clericus, & cognoſcebat tẽpus aduẽtus Meſsiæ cõpletum, cum magna reuerẽtia & attẽtione audiebat ſermones apoſtolorũ, ideo fuit illuminatus. Nota cũ quãta diligẽtia eſt audiendus ſermo. Deinde dixit intra ſe, Ex quo audiui doctrinã iſtorum hominũ, volo videre eorum vitã, quia multi prædicabãt bene, qui tamẽ viuunt malę. Et vidit quòd viuebãt cõmuniter, nullꝰ habebat nec portabat pecunias particulariter, niſi rectores hominũ & mulierum. Et fuit multũ cõtentus de eorum vita. Deinde reſpexit miracula eorũ, qui curabãt cęcos, ſurdos &c. O dixit b. Barnabas, Et quis poſſet iſta facere niſi deus! Nolo aliã ꝓbationẽ. Et reuerſus eſt Cyprũ, & vendidit oĩa bona ſua, et recepto cõgerio ab amicis, venit ad apoſtolos, dicẽs eis vnde erat, de quo genere & tribu. Et illuminatus ꝑdicationibus ſupplicauit eis vt ipſum reciperet in ſocietatẽ, & fuit receptus & baptizatus Barnabas, ꝙ idẽ eſt ꝙ filius cõſolationis, quia apoſtoli fuerunt valde cõſolati de eo, et pretiũ bonorũ tẽporaliũ poſuit ad pedes apoſtolorum vt diſtribueretur pauperibus. Erat ergo vir, ideo Chriſtus ſibi apparuit in oratione di. Cõſtãs. i. virtuoſus eſto Barnaba, quia pręmia ęterna percipies. O qualis permutatio, dare terrena, & accipere cæleſtia. De his aũt quæ dixi auctoritas de biblia, in qua maximè vita b. Barnabę habetur. Ioſeph aũt qui cognominatꝰ

eſt Barnabas ab apoſtolis, quod eſt interpretatũ filius cõſolationis, leuites, Cyprius genere, cũ haberet agrũ, vẽdidit eũ, & attulit pretiũ, & poſuit ante pedes apoſtolorum. Act.4. Iõ poſſumus dicere de eo, Naaman princeps militiæ regis Syriæ erat, vir magnus apud dominũ ſuum & honoratus. Per illũ enim dedit dñs ſalutẽ Syriæ. Erat enim vir fortis & diues. 4.Re.5. Moraliter pro nobis. Si vos de mũdo non habetis tantã virtutẽ dimittẽdi oĩa pro Deo, nec tenemini. Nos religioſi tenemur ex voto, ſed dimittere tenemini oĩa de malo iniuſto, de vſura, furto, rapina, & calumnia, ſolidara, de decimis defunctorũ, & de aliis.ſ. malè emẽdo vel vendẽdo, & reſtituere de illis, de bono iuſto poteſtis congregare pro vobis & filiis. Itẽ tenemini ad reſtitutionem de dãnis datis, & multi non faciunt ſibi cõſcientiã. Si ex negligentia veſtra, vel ſcienter oues veſtræ intrarunt cãpũ vel vineã alterius, licèt curia nõ cogat vos, tenemini ſatisfacere. Idẽ de notariis qui in teſtamentis faciunt mutare voluntatẽ teſtatoris. Item ſi papa, rex, vel dñs, volebat dare alicui officiũ vel beneficiũ et vos impediuiſtis, tenemini. Idẽ de falſis teſtibus in iudicio in dãnũ proximi. Idẽ ſi aliquis diſplicuit vobis, & vos odio tollatis ſibi vineã vel hortũ, arbores, & huiuſmodi, tenemini, & nullus curat. Idẽ de iudicibus, aduocatis, notariis, procuratoribus, nõ poteſtis ſaluari niſi reſtituatis. Iõ dixit ille ſanctus patriarcha Iacob Laban ſocero ſuo. Ego omne dãnũ reddebã, quicquid furtim peribat à me exigebas. Gen.31. Secunda excellẽtia beati Barnabæ eſt, quia fuit plenè pius, quia erat bonus. Propriè eſſe bonũ eſt, quãdo nõ ſolũ perſona curat de bono ſui, ſed etiã procurat bonũ proximi ſui, quia aliàs non eſſet bonus ſi ſolũm curaret de ſe. Aucto. Deus mãdauit vnicuiq; de proximo ſuo. Eccl.17. Idẽ dicit Dio. Bonũ eſt quod eſt cõmunicatiuũ vel diffuſiuũ ſuipſius.ſ. ad vtilitatẽ aliorum. Ideo dixit rex Achis ad Dauid. Scio quia bonus es tu in oculis meis, ſicut angelus Dei.1.Reg.29. Angelus enim Dei licèt non poſſit perdere gloriã, nec ipſam augmẽtare eſſentialiter, expedit tñ ꝙ alios ad bonũ inſtiget, & à malo reuocet &c. Patet ergo ꝙ eſſe bonum eſt curare nõ ſolũ de bono ſuo, ſed etiã alterius. Sic beatus Barnabas fuit non ſolũ bonus de bono ſuo ſed etiã alterius. Cupiebat enim ſaluare totum mundũ, quare incœpit ire prædicando de villa in villã, de ciuitate in ciuitatẽ, nolebat habere villã, ciuitatẽ, nec domũ propriã, erat vir bonus. Singulariter dicã vobis vnã bonitatem quã fecit quando Paulus fuit conuerſus in via dum iret Damaſcũ, rediit Hieruſalẽ, qui voluit ſociari Chriſtianis, oẽs fugiebant, ſciebant ipſum perſecutorẽ, beatus Barnabas ſolus ſe ſibi aſſociauit, & ipſum ad apoſtolos duxit. Cũ autẽ Paulus veniſſet Hieruſalem, tentauit ſe iungere diſcipulis, & omnes cauebant eum, nõ credẽtes quòd eſſet diſcipulus. Barnabas autẽ apprehenſum illũ duxit ad apoſtolos, & narrauit illis quomõ in via vidiſſet dominũ, & quia locutus eſt ei, & quomodo in Damaſco

fiducialiter egerit in nomine Ieſu. Actuum.9. Nota quale feſtum & gaudium fuit factum de eius cõuerſione mirabili. Item nota, quõ piè reconciliauit ſibi ſociũ Ioannẽ, Marcũ vocatũ, qui dimiſerat eũ cùm fuiſſent in periculo mortis, patet Act.13. & 15. Bene ergo poſſum⁹ ſibi dicere. Bonus es tu, & in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas. pſal.118. Moraliter etiã nos debemus hanc bonitatẽ habere, nõ solùm procurando bonũ noſtrũ, ſed etiã proximi. Accidit aliquoties in domo, ꝙ vir erit bonus & deuotus, & vxor erit mala, indeuota, leproſa, ſeu laminera, & verboſa, nõ ſufficit viro dicere. Non curo, ſufficit ꝙ ſaluẽ animã meã, ſed oportet ꝙ bonis modis, & verbis dulcibus inducat eã ad bonũ. Et per oppoſitum, ſi mulier eſt bona, & vir ſit malus, iurator, luſor, &c. & vxor ſit bona & deuota, oportet qñ vir erit in bonis, ꝙ ipſa dulciter inducat eũ ad bonum dicendũ. O marite, quare nõ cõfitemini &c. Idẽ de parentibus erga filios, nõ ſufficit habere & tenere filios paſtos & indutos, ſed ꝙ ſint bene nutriti, ne iurent nec mentiantur, nec furentur &c. Not qualiter matres tenentur eis oſtẽdere vt ſignẽt ſe, orent &c. mane & ſerò, & ſi filij ſunt mali, culpa eſt parentũ, qui licèt de ſe ſint boni, tamẽ erunt dãnati ex mala cura filiorũ, quia ſicut arbor tenuis poteſt adaptari, & ſi nõ fit, eſt culpa hortulani, ita &c. Hortulani in horto Chriſti ſunt illi de matrimonio qui plantant arbores. ſ. filios. Si ergo qñ ſunt tortuoſi & malæ vitæ, & ribaldi &c. culpa eſt parentũ. Si quis ſuorũ, & maximè domeſticorũ curã nõ habet, fidẽ negauit & eſt infideli deterior. 1.Tim.5. Itẽ qui habet aliquod officiũ, vel regimẽ ciuitatis, vel cõmunitatis, debet procurare bonũ nõ ſolũ ſui, ſed etiã totius cõitatis, corrigẽdo peccate. Tertia excellentia, quia fuit verè gratioſus, quia plenus ſpirituſanсto. Sciendũ ꝙ gratia gratũ faciẽs nõ eſt niſi ꝙ perſona habeat ſpiritumſanctũ, quia ſimul ſtãt, & ſimul perduntur qñ homo peccat, ſed beatus Barnabas habebat ſimul ſpiritũſanctũ, & gratiã gratũ facientẽ. Iõ dico ꝙ erat verè gratioſus in omnibus dictis & factis ſuis. Notã quõ fuit per annũ in ciuitate Antiochiæ, & magnã turbã cõuertit, & ibi ipſe mutauit nomen: Chriſtiani enim tunc dicebantur diſcipuli. Hoc nomẽ diſcipulus eſt correlatiuũ. ſ. ad apoſtolos, quorũ erãt diſcipuli. O dixit beatus Barnabas, Melius eſt ꝙ relatio, cognominatio, ſiue deriuatio fiat ad Chriſtũ. Iõ ordinauit quòd diſcipuli vocarẽtur Chriſtiani, vt patet, Act.11. & fuit cõpleta prophetia Eſa. dicẽtis. Seruos ſuos vocauit nomine alio. In quo qui benedictus eſt ſuper terram benedicetur in Deo, amen, Eſa.65 Itẽ qualiter recuſauit diuinos honores ſibi oblatos &c. Act.14. Plenitudo ſpiritusſancti repellebat ab eo ſpiritũ inanis gloriæ, ſed oĩa referebat in deũ. Ideo poterat dicere, Spiritus tuus bonus deducet me in terrã rectã. pſa.142. Moraliter habetis hic doctrinã ꝙ in omnibus factis & dictis veſtris detis honorẽ Deo, quia multa bona perduntur, quia honor nõ datur Deo. Omnẽ

quodcũq; facitis in verbo aut opere, omnia in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti facite. ad Coll.3. Quarta excellentia eſt, quia fuit dignè glorioſus, quia plenus fide, quia propter plenitudinẽ fidei fuit glorificatus, quia fides Chriſtiana habet tantã virtutẽ, ꝙ qui eã tenet in corde, ſine errore vel falſa opinione, deus facit ipſum glorioſum in miraculis in hoc mũdo, & in alio per gloriã æternã. Ideo quando curabat aliquem dicebat: Fides tua te ſaluum fecit. Non dixit humilitas tua, vel patientia tua &c. Auctoritas. Acceſſum habemus per fidẽ in gratiam iſtam in qua ſtamus . ſ. faciendi miracula , & gloriamur in ſpe gloriæ filiorum Dei. Rom.5. Ideo bea. Barnabas ex fide firma quam habebat, prædicabat ore, & curauit omnem infirmitatẽ. Non legitur quòd portaret aliũ librũ niſi euangeliũ b. Matthæi, quod magis largè ponit vitã Chriſti. Et quãdo portabatur ſibi infirmus ad curandum, ponebat illud euangeliũ ſuper eũ in nomine Ieſu &c. & curabatur. Ecce qualiter fuit in hoc mũdo glorioſus in miraculis, & ſignis, & in alio in præmiis &c. Nota hic eius martyriũ. Moraliter nota quòd ex quo fides Chriſtiana habet tantam virtutem, conſulo vt ſciatis eam, quia tota continetur in Credo in deum, & dicatis mane & ſerò cum proteſtatione . Detur ratio de candela accenſa, quæ extinguitur niſi reſpiret. Ideo ait Dauid, Credidi, ſcilicet in corde, propter ꝙ locutus ſum, ſcilicet, in ore, & qualiter? Ego autem humiliatus ſum nimis. pſal.115.

De ſancto Ioanne Baptiſta *Sermo. 1.*

A*Ntequam exires de vulua, ſanctificaui te.* Habetur verbum iſtud textualiter in libro Hier. prophetæ.c.1. & recitatiuè in epiſtola hodier. de vigilia &c. Salutetur virgo Maria &c. Pro introductione materiæ prædicandæ, & declaratione thematis, ſciendum quòd ille magnus propheta & amicus Dei Hieremias in epiſtola hodierna recitat magnas gratias quas deus fecit ſibi dicens. Factum eſt verbum domini ad me dicens. Priuſquam te formarem in vtero noui te, & antequam exires de vulua, ſanctificaui te, prophetam in gentibus dedi te, Hier. 1. In his verbis narrat quatuor magnas gratias quas deus fecit ſibi.

Prima familiaris collocutio.
Secunda æternalis prædeſtinatio.
Tertia ſpecialis ſanctificatio.
Quarta propheticàlis illuminatio.

De prima, ſcilicet, familiari collocutione: quia cũ Hieremias eſſet adhuc puer deus ſibi loquebatur familiariter. Legitur de Abraham, cui pro ſingulari gratia deus voluit loqui, ſed in qua ætate? nõ quãdo erat puer vel iuuenis, ſed quando fuit.85.annorum.Gen.12. Sed Hieremiæ fuit locutus cùm adhuc eſſet puer. Ecce quare dicit. Factum

eſt verbum dñi ad me dicens. De ſecunda, quia eſſentialiter deus prædeſtinauit eũ vt eſſet ſanctus in hoc mundo, & glorioſus in paradiſo, & hoc reuelauit ſibi, quaſi vt aperiret ſibi librum prædeſtinationis, in quo nullus legit niſi deus. Si vultis intelligere iſtam gratiã, cogitate illud verbũ. Nemo ſcit vtrum amore an odio dignus ſit. Eccle. 9. Sed Hieremias ſciuit, quia deus ſibi dixit, priuſquã te formarem in vtero noui te, nõ ſolũ ſcientia ſpeculationis, ſed etiã ſcientia approbationis. De tertia. ſ. ſanctificatiõe ſpeciali. Maxima gratia, ꝙ ante fuit ſanctus quã natus. Noë habebat pro ſingulari gratia quando fuit quingentorum annorũ, quia tũc fuit à Deo ſanctificatus. Sed Hieremias iam in vtero matris. Antequã exires de vulua, ſanctificaui te. De quarta. ſ. illuminatione prophetali, nam deus fecit eum conſiliarium ſuum, & ſecretariũ, reuelando ſibi ventura. Ideo dixit: Et prophetã in gẽtibus dedi te. Iſta verba, & iſtæ quatuor gratiæ, propriè & hiſtoricè dicuntur de Hieremia propheta, ſed appropriatè & allegoricè recitantur de beato Ioanne Baptiſta hodie in eccleſia, quia ſibi etiã deus fecit iſtas quatuor gratias, & fuit in vtero ſanctificatus. Ideo appropriatè dicit the. Antequam exires de vulua &c. Quæſiui amore veſtri quot ſint modi quos deus tenet ad ſanctificandum peccatorem, & qui ſint. Et inueni quod ſunt quinq;. Et de quinto modo loquitur thema. Antequam exires de vulua &c. & ſunt modi iſti qui ſequuntur.

Primus eſt finalis contritio.
Secundus pœnitentialis conuerſio.
Tertius eſt martyrialis afflictio.
Quartus baptiſmalis ablutio.
Quintus ſpecialis præuentio.

Primus modus ſanctificationis. Dico primò ꝙ vnus modus quem deus tenet ſanctificandi peccatorem eſt finalis cõtritio, vt quando perſona vixit diu in peccatis, & mala vita, ſine timore Dei, & verecundia gentiũ, nec curat de Deo, imò fortè nõ credit. Sed finaliter qñ debet mori, deus aperit ſibi fontẽ, tunc dans ſibi cõtritionẽ de peccatis, ex qua purificatur & ſanctificatur anima. Sed iſtud nõ facit quotidie, quia in tota ſacra ſcriptura nõ legitur ꝙ aliquis fuerit ſanctificatus niſi vnus. ſ. latro, de quo dicit *Solus latro legitur ſanctificatus in extremis.* Leo Papa, ꝙ ſemper fuit malæ vitæ, & nũquã fecit aliquod bonũ in vita ſua, & pro ſuis criminibus captus & ſententiatus fuit, & ad latus Chriſti ſuſpẽſus, & ſubitò Chriſtus aperuit ſibi fontẽ miſericordiæ, & flumẽ cõtritionis venit ad eũ, & dixit Chriſto cũ magnis ſingultibus & ſuſpiriis, Dñe memẽto mei dũ veneris in regnũ tuũ. Luc. 23. Et Chriſtus ſibi reſpondens dixit. Amẽ dico tibi hodie mecũ eris in paradiſo, & fuit ſanctificatus ab omnibus ſuis peccatis. Sed poſſet queri ab aliquo, cũ duo legantur latrones fuiſſe cũ Chriſto ſuſpẽſi, quare *Quomodo latro fuit cõuerſus.* vnus fuit ſanctificatus & alius non? Reſpõſio quæ à ſanctis doctorib. aſsignatur eſt iſta. Dicũt euãgeliſtæ ꝙ Chriſtus expirauit hora nona,

& tunc

& tunc ſol eſt altè, & incipit declinare ad occaſum, & vmbra brachij Chriſti tetigit latronem, quæ fuit tantæ virtutis ꝙ cõuertit eũ. Neq; mirum, quia legitur in Actibus apoſtolorũ ꝙ vmbra b. Petri ſanabat infirmos. Actor. 5. Dicatur quomodo ponebantur infirmi in grabatis vt vmbra bea. Petri tangeret eos, quid mirum ergo ſi vmbra Chriſti conuertebat peccatorẽ? De nullo alio legitur ꝙ habuerit malã vitam & bonum finẽ niſi de latrone. De iſto modò ſanctificationis habetur prophetia, Congrega eos quaſi gregẽ ad victimã, & ſanctifica eos in die occiſionis. Hier. 12. Hoc dicebat propheta orando. Modo quilibet noſtrum ſic vellet ſanctificari, venire ad libitũ, & habere bonũ finem. Ideo vſurarij, & lenones, & meretrices, qñ iurant dicunt, Si deus por tabit me ad bonũ finẽ, bonũ erit, ſed ipſi nolũt habere bonã vitã, ideo nõ habebunt bonũ finẽ. Ideo nõ expectetis finẽ, ſed pro tẽpore dimit tatis malã vitã & peccata, & veniatis ad deũ, quia in fine tot ſunt dolores, ꝙ nõ poſſunt habere deuotionẽ, nec contritionẽ, nec recordãtur de peccatis, nullus dicat, Eya deus qui latroni pepercit parcet mihi. Confidere de dei miſericordia ſine pœnitẽtia ſtultitia eſt. Ideo modò ꝓto tẽpore redite ad bonã vitã & pœnitentiã, & ſic eritis ſanctificati à peccatis. Ideo dixit apoſtolus quibuſdã peccatoribus, poſtquã redie runt ad bonã vitã, Liberati aũt à peccato, ſerui facti eſtis iuſtitiæ. Hu manum dico propter infirmitatẽ carnis veſtræ. Sicut enim exhibuiſtis mẽbra veſtra ſeruire immũdiciæ, & iniquitati ad iniquitatẽ, ita nũc exhibete mẽbra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationẽ. Cũ enim ſer ui eſſetis peccati, liberi fuiſtis iuſtitiæ. Quẽ ergo fructũ habuiſtis tũc in illis in quibus nũc erubeſcitis? Nã finis illorũ mors. Nũc verò liberati peccato, ſerui aũt facti deo, habetis fructũ veſtrũ in ſanctificationẽ, finẽ verò vitã æternã, Ratio. 6. Secũdus modus ſanctificationis eſt, vt habetur per pœnitentialẽ confeſsionẽ, qñ perſona quę fecit plu ra peccata ſuperbiæ, & vanitatis, auaritiæ, & cupiditatis, luxuriæ, & carnalitatis, & ſic de alijs, nõ expectat finẽ, quia iuuenis non expectat ſenectutẽ, nec ſanus infirmitatẽ, ſed de bona hora redit ad deũ, dolet de peccatis, & proponit abſtinere, confitetur, acceptat pœnitentiam, ſatisfacit, parcit inimicis, ſeruat feſta, cõmunicat deuotè. Ideo modò multi ſanctificantur. Iſte eſt ſecundarius modus. Iſto modo Magdalena fuit ſanctificata, vt habetur Luc. 6. quæ in iuuentute cecidit, neſciens ſe cauere, intantum quòd ita fuit diffamata, quòd perdidit nomẽ, & dicebatur peccatrix. Sed quid fecit? non expectauit ſenectutem, nec finem, ſed auditis ſermonibus Chriſti dicentis, Pœnitentiã agite &c. O dixit ipſa, adhuc potero ſaluari ſi faciam pœnitentiam, & venit ad pedes Chriſti, & lachrymis rigauit pedes eius, & recepit in ſe magnam pœnitentiam, ieiunia, orationes, & alia, intantum quòd 30. annis fuit in deſerto ſolitaria, quæ nihil comedit nec bibit, dormiebat ſuper lapidem &c. Iſte modus eſt melior quàm primus. De iſto dicit

Cõfidere de dei miſericordia ſine pœnitentia ſtultitia eſt.

Secũdus modus ſanctificationis

Dauid, Fluminis impetus lætificat ciuitatē Dei, ſanctificauit tabernaculū ſuum altiſsimus. Pſal. 45. Nota, fluminis impetus. i. percutiens. Quatuor flumina ſe percutiūt in anima peccatoris pœnitētis. ſ. flumē olei, flumen mellis, flumen aquæ, & flumen ſanguinis Et de quolibet iſtorum dicitur, Fluminis impetus. De primo, de cathedra Dei procedit flumen olei miſericordiæ, ſignificatū per oleū quod eſt medicinale, & curat vulnera intellectus cōtra errores, & falſas opiniones, voluntatis cōtra odia, & rancores, & memoriæ cōtra Dei beneficiorum obliuiones. Curat enim vulnera cordis cōtra malas cogitationes, oris contra mendacia & falſa periuria &c. oculorum à malis aſpectibus, aurium ab auditu malorū verborū, manus à furtis, rapinis, percuſsionibus, tactibus immundis &c. finaliter totius corporis, & contra vulnera luxuriæ tanquam bonus medicus mittit flumen ſuæ miſericordiæ, vngens vulnera peccatorū. Ecce quare dicit: Fluminis impetus, quia ſubitò venit. De ſecundo etiā mittit flumen mellis ſpiritus ſancti, & hoc quando perſona recipit ſpē veniæ, dicendo. Verū eſt quòd ſum peccator, & feci multa mala, ſed decetero emendabo vitā meam, fui ſuperbus & vanus, ſed decetero volo humiliari, & ſic de aliis. De tertio flumine aquæ eſt, quando perſona pœnitens lachrymatur pro peccatis di. O miſer, quid erit de me? Si dicatur: Non eſt flumen, ſed diſtillatio aliquarū lachrymarū. Dico quòd imò, quia maiorē virtutē habet vna gutta lachrymarū, q̄ totū mare ad abluendū peccata. De quarto flumine ſanguinis eſt quando ex peccatis homo diſciplinat ſe. Iſta pœnitentia eſt propria homicidis, & omnibus qui tractant & conſentiunt in mortē alicuius, ſecundum illud: Quicunque effuderit humanum ſanguinem, fundetur ſanguis illius. Gen. 9. Ecce quare dicit: Fluminis impetus. No. lætificat ciuitatem Dei, quia gaudium eſt angelis Dei in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. Luc. 15. Sanctificauit tabernaculum ſuum altiſsimus, quandiu homo eſt in peccatis eſt ſtabulum porcorum, ſed poſtquā fluminis impetus mundauit eum, efficitur camera & habitaculum Dei. Tertius modus eſt melior. ſ. martyrialis afflictio, quādo aliquis pro fide catholica, vel ꝓ aliqua virtute manu tenēda moritur pro Chriſto, martyr efficitur, & ſanctus, vt ſi captiuus permitteret ſe occidere antequā fidē catholicā vellet abnegare, martyr eſſet, & in numero ſanctorum martyrū computaretur. Idem de muliere captiua, ſi permitteret ſe interficere antequam conſentiret peccato, eſſet martyr cū beata Catharina. Item inter Chriſtianos ſi meretrix cōuertatur, & poſt conuerſionem cogitur per aliquem, & iſta contradicens tandem ab illo occiditur, martyr efficitur. Idē de ſeruitore, cui præcipitur facere aliquid mali à domino, & non vult facere, & occiditur à dn̄o, martyr eſt. Idem de muliere nolente conſentire viro in aliquid inhoneſtum, & occiditur à viro, martyr efficitur. Idem de illo qui manutenet cōmunitatem ſi propter

Tertius modus ſanctificationis.

hoc

hoc occiditur, martyr eſt. Beati qui perſecutionē patiuntur ꝑpter iuſtitiam, quoniā ipſorū eſt regnū cælorū. Mat. 5. De iſto modo ſanctificationis dicit propheta. Preparauit dn̄s hoſtiam, ſanctificauit vocatos ſuos Sopho. 1. Quartus modus eſt baptiſmalis ablutio. Iſte modus eſt leuis, per quē modū non ſolū pueri ſanctificantur ab originali peccato. Dicatur quid eſt, quia aīa de ſe inquantū eſt ad imaginem dei, eſt pulchior ſole. Nulla creatura corporalis eſt ita pulchra, intantum ꝙ ſi poſſet videri &c. ſed maculatur qn̄ infunditur. Sicut ſi ego mitterē velum albū in concham de tincta ſiue incauſto. Ita de aīa ſi moriatur ante baptiſmū, non intrat in paradiſum, licèt poſſet venire ad portā, petens ingreſſum. Sed dicitur ſibi à Chriſto, Reſpicias te quō es turpis. Ideo quō ſtares cum iſtis &c. Reſpondet anima, Dn̄e ego nullum peccatum feci &c. Et Chriſtus, Et ideo nō dabo tibi pœnam cū illis de inferno, & remittit eā ad limbum puerorū, vbi nō eſt ignis, nec dæmones, & ibi ſtant delectabiliter, & diſputant inter ſe &c. Nō intrabit in ea aliquid coinquinatū. Apoc. 21. Iſto modo etiā adulti ſanctificantur, nō ſolū ab originali, ſed etiā ab omnibus actualibus, intantū ꝙ ſi moriatur adultꝰ anteq̄ peccet, ſubitò euolat recta via, etiā ſi ante habuiſſet oīa peccata, ex quo nō fictè accedit ad baptiſmū, No. cōtra vetulas dicētes ꝙ aīa pueri nouiter baptizati qn̄ moritur, tranſit purgatorium ex dolore matris &c. Non credatis, quia error eſt. Sic ſanctificatis dicit apoſtolus, Peccatores aliqn̄ fuiſtis, ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, ſed iuſtificati eſtis in nomine dn̄i Ieſu Chriſti. 1. Cor. 6. Quintus modus eſt excellentior. ſ. ſpecialis præuentio. Iſto modo ſolū tres perſonæ fuerunt ſanctificatæ iam in vtero matris, ſine meritis ipſius creaturæ præcedētibus. Iſto modo legitur Maria fuiſſe ſanctificata in vtero matris, & ſic dicebat, quia mater dei eſſe debuit &c. Etiam legitur de Hieremia propheta, qui etiā in vtero matris fuit ſanctificatus, quia debebat de Chriſto prophetizare. Tertius & vltimus fuit b. Ioannes Baptiſta, quia debebat Chriſtū baptizare. Non legitur quòd b. Ioan. euangeliſta fuerit ſanctificatus, nec Petrus, nec Paulus. Sed de Ioanne legitur quòd poſtquam virgo Maria concepit filium dei, iuit ad viſitandum Elizabeth conſanguineam ſuam, quā Gabrielis reuelatione ſciuit eſſe grauidam, vt patet Luc. 1. & virgo Ma. intrauit domū, & ſalutauit Elizabeth. Et vt audiuit ſalutationem Mariæ, exultauit infans in vtero matris. Tunc Elizabeth à ſpiritu ſancto ſciuit quòd Maria erat grauida de filio dei, & dixit, Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Ecce enim vt facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, exultauit præ gaudio infans in vtero meo. Luc. 1. Et eis amplexātibus ſe mutuo, & oſculantibus, tanta ſanctitas exiuit de virgine, quòd ſanctificauit Ioannem in vtero matris exiſtentem, & Ioannes cognouit pœnitentiam filij Dei, quia dicit. s. Tho. ꝙ vſus liberi arbitrij fuit in eo acceleratus. Ecce qualiter beatus

Quartus modus ſanctificationis

Quintus modus ſanctificationis

Cautè legendum propter virginē Mariā.

Vſus liberi arbitrij fuit acceleratus in beato Ioanne.

beatus Ioannes fuit ſanctificatus iuxta angeli reuelationem. Spiritu ſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ. Luc.1. Ideo Ioāni appropriatè dicit thema, Antequam exires de vulua ſanctificaui te.

De ſancto Ioanne Baptiſta *Sermo. ij.*

E*Lizabeth impletum eſt tempus pariendi. Luc.1.* Ab iſto themate ego recipio motiuū prædicādi de fine mūdi, qui erit in breui. Ideo in præſenti ſermone volo vobis declarare per aliquas ſimilitudines palpabiles & morales, quomodo finis mundi inſtat de propinquo, nullus tamē ſcit tempus determinatè, & annū, menſem, vel diem. Credo ꝙ erit materia gratioſa & acceptabilis; & nobis proficua & meritoria. Salutetur virgo Maria &c. Antequam veniam ad materiam prædicādam, oportet declarare duo motiua. ſ. quæ eſt iſta Elizabeth, & quid eſt eius tempus pariendi. Hoc nomen Elizabeth eſt compoſitum ex tribus nominibus Hebræis ſiue Hebraicis. El.i deus.i.i.meus.zabeth.i.ſeptima. Elizabeth.i.dei mei ſeptima. Ideo ſecundum iſtam interpretationem ſignat generationem.i. durationem humanam, quę eſt iam ſeptima, quia ſicut in homine, quia ſecundum curſum naturę viuit, computātur ſeptē ætates. Prima eſt infantia.i non fantia, à for faris. Ideo prima ætas mundi fuit infantia. ſ. ab Adam vſq; ad Noë, quia tunc neſciebant loqui de deo, non habebant reuelationes, nec libros, nec magiſtros, nec doctores. Secunda ætas hominis dicitur pueritia à puritate, à ſeptem annis vſq; 14. In iſta ætate fuit mundus à Noë vſq; ad Abraam, tunc enim fuit mundus aquis diluuij purificatus. Tertia eſt adoleſcētia.i.creſcentia.à.14. annis vſq; ad 25. annos. In iſta ætate fuit mundus ab Abraham vſq; ad Moyſen, quia creuerunt in dei cognitione. Quarta eſt iuuentus.a.25. annis vſq; ad 35. vel 40. in iſta fuit mundus à Moyſe vſque ad Dauid. Quinta eſt virilitas, à 40. annis vſque ad 60. In iſta fuit mundus à Dauid vſque ad tranſmigrationem Babylonis. Sexta eſt ſenectus à. 60. annis vſque ad. 70. In iſta fuit mundus à tranſmigratione Babylonis vſque ad Chriſtum. Septima eſt decrepitus.i.deficiens à. 50. annis vſque ad finē mundi. Propter hoc dicebant apoſtoli, Nos ſumus in quos fines ſæculorum deuenerunt. 1. Cor. 10. Ecce ergo Elizabeth, id eſt dei mei ſeptima, ſcilicet ætas naturæ humanæ, & duratio eius vſq; ad finē mundi.

Pulchra ſimilitudo de ætatibus mundi.

Modò videamus quid intelligendum eſt per tēpus pariendi iſtius Elizabeth vetulę. Dico quòd finis mundi erit citò & breuiter. Qui finis poteſt dici partus ex quatuor ſimilitudinibus, quas habet cū muliere parturiente, de quibus Dauid, Ipſi videntes ſic admirati ſunt, conturbati ſunt, commoti ſunt, tremor apprehendit eos. Ibi dolores vt parturientis Pſalmus 47. In muliere grauida, quæ eſt iuxta partum, inuenio quatuor conditiones. Prima quòd computat tempus & aliquando errat in computo, & ſubitò veniunt dolores in partu. Ita multi

Finis mundi aſſimilatur partui mulieris in quatuor

errant

errant circa cõputum finis mundi,dicẽdo,non erit ita citò,primò erit hoc & hoc &c.O quot erunt decepti in cõputo, quia quando ipſi nõ credent,ſubitò veniet.Ideo dicit,Ipſi videntes ſic.ſ.ſubuerſionẽ mundi,admirati ſunt.Secunda conditio eſt,quia mulier quãdo ſibi veniũt ſigna partus,turbatur,& mittit pro obſtetrice, & pro tali & tali &c. Ita in fine mundi turbabuntur gentes,vnus dicet,O miſer,vellem confiteri &c.Dicet alius vſurarius, Vidiſtis talem? Et quid vultis? Vellem ſibi reſtituere.Modò faciatis,quia tunc non erit hora,quia tunc quicquid eſt in mundo,debebit incinerari. Idẽ dicent illi qui modò nolũt parcere, tunc perquirent inimicos vt faciant pacẽ. Idem de religioſis, qui modò non curant ſeruare regulam,tunc ibunt ad ſacriſtam vt videant regulã &c. Ecce quare tunc nõ erit hora. Idẽ de illis qui modò nõ curant ſeruare pœnitentiam,Ideo dicit, Conturbati ſunt. Tertia conditio eſt,quia mulier in partu à capite vſque ad pedes habet dolores.Ita in fine mundi,quando gentes videbunt conflagrationẽ ignis, dicet vnus,O miſer quid faciã? ego habeo tot caſtra &c.modò comburentur,Dicit alius, O miſer ego habeo tot florenos in taxia. Et alius dicet,Et ego tot capita gregũ. Idem de mulieribus,quæ ornant ſe crinibus &c.Ignis omnia conſumet,imò etiam corpus.Ideo dicit,Commoti ſunt.Quarta cõditio,quia mulier quãdo parit,timet ne moriatur,vel ne creatura poſſit exire. Ita tunc gentes trement,vidẽtes mortem in gutture.Ideo dicit,Tremor apprehendit eos ibi,ſcilicet,in fine mundi,dolores vt parturientis. Ecce quare finis mundi dicitur partus,Bene ergo dicit thema, Elizabeth, id eſt duratio generationis humanæ quàm tenemus,impletum eſt tempus pariendi,ſcilicet de propinquo.Hoc volo modò declarare palpabiliter ſecundum quòd manifeſtè poteſt cognoſci finis diei ex receſſu radiorum ſolis.

Ab imis torrentibus.
A planis conuallibus.
Ab eleuatis coſtis.
Ab excelſis collibus.
Et à ſummis montibus.

Dicitur finis diei,eſt quando radij ſolares non illuminant torrentes, & valles,coſtas,colles, & montes. Iſte ſol eſt Chriſtus. Auctoritas. Orietur vobis timentibus nomen meum ſol iuſtitiæ,non dicit,ſol naturæ.Malach.4.Item in nouo teſtamento quando laudamus virginẽ in matutinis dicitur ſibi,Fœlix namque es ſacra virgo Maria, & omni laude digniſſima,quia ex te ortus eſt ſol iuſtitiæ Chriſtus deus noſter.Modò videamus an radij claritatis huius ſolis illuminent torrentes,vel valles &c. & ſic poterimus dicere & cognoſcere an dies mũdi eſt ad finem.Torrentes dicuntur laboratores mechanici. Ratio quia torrentes ſunt aſperi ad ambulandum & petroſi. Ita vita laboratorũ eſt aſpera in pane,vino,indumentis,domo,lecto,& laboribus multis.

Item torrentes aliquando abundant aquis, aliquando non, quod vna formica poteſt tranſire. Ita laboratores aliquando abundant in pane & vino &c. aliquoties veniũt ſiccitates, grando, & pruina, ꝙ nihil colligunt. Tertiò torrentes ſunt plus baſsi. Ita laboratores parum appreciantur, & tamen tam prælati quàm reges omnes viuimus cum eis de eorum laboribus. Ex his tribus rationibus laboratores dicuntur torrentes. Auctoritas, quoniã poſſunt dicere laboratores, Imminuti ſumus domine plus quã omnes gentes, ſumuſq; omnes humiles in vniuerſa terra. Dan. 3. Modò videamus an iſti torrentes illuminentur & calefiant à radijs ſolis iuſtitiæ. Nam illuminatio eſt per ſapientiam, calefactio per deuotionẽ. Dico ꝙ nec illuminantur, nec calefiunt. Antiquitus quantumcunq; laborator eſſet vel fuiſſet groſſus, ſimplex, vel piſcator, ad minus habebat quatuor quæ ſunt neceſſaria ad ſciendum cuilibet. Primò ſciebant ſe ſignare, & modò nihil niſi circulum in chorea, & ſimilibus &c. Secundò ſciebant, Credo in deũ, quod debet ſciri plus quã Pater noſter. & quot petitiones cõtinet? ſeptẽ. & modò nihil benè ſciũt niſi cõiurationes, & ſortilegia. Quartò ſciebãt Aue Maria, & qualiter regina cæli eſt ſalutanda, modò nihil, ſed bene ſciunt quot denarij ſunt in vno floreno. Iam ſol receſsit à torrẽtibus. Antiquitus erãt calidi in deuotione, quia quilibet poſtquã ſurrexerat de mane antequam aliquid faceret, genib⁹ flexis faciebat ſuã orationẽ, vir in vno angulo domus, & vxor in alio, & filij in alijs. Modò vos qualiter oratis quãdo recipitis camiſiam &c. Iam ſol nec illuminat nec calefacit. Item antiquitus quolibet die audiebãt miſſam in aurora, deinde ibãt ad ſua negotia, & deus dirigebat eos in omnibus. Modò nec in dominica volunt miſſam audire, ſed ſunt in platea vel taberna, & qñ pulſatur pro corpore Chriſti, veniũt vt porci ad ſtabulũ, vel ſi vadũt ad miſſam, non veniunt pro tempore, & qñ ſunt intus, non faciunt niſi loqui de negotijs, & poſt communionẽ ſtatim recedunt. Iam ſol receſsit. Item communicabant & confitebantur quolibet die dominico veniebant ad communionem duo & duo, & pòſt dabant ſibi pacẽ, oſculantes ſe. Idem faciebant mulieres. Modò nec ſemel in anno volũt confiteri in 50 nec cõmunicare in paſcha, licèt obligẽtur ex præceptis pœnalibus ſub pœna damnationis animæ, & ſine ſepultura corporis, vt patet extra, de pœ. & re. omnis vtriuſque ſexus. Itẽ antiquitus ſi aliquid deficiebat in eccleſia, erat benigna cõtentio inter parochianos & curatũ, quia quilibet volebat illud facere. Dicebat popul⁹, Nos prouidebimus domui dei vt ipſe prouideat de noſtris. Modò contendũt de oppoſito. Dicit rector, Vos debetis facere, quia vobis ſeruit. Dicit populus, Imo deberetis facere, qui recipitis redditus. totũ eſt contrariũ. Ab huiuſmodi enim torrentibus iam videtur retraxiſſe radios ſuos verus ſol iuſtitiæ Chriſtus deus noſter, & iã eſt cõpleta prophetia Dauid, Neſcierunt, neq; intellexerunt, in tenebris ambulant, moue-

Antiquitas laici quãtumcunque rudes eſſent tamẽ ſciebãt quatuor neceſſaria cuilibet homini: nempe ſignum crucis, articulos fidei, orationem dominicã, ſalutationẽ Angelicam.

uebuntur omnia fundaméta terræ. Pſal. 81. Not. neſcierũt, ſcilicet ſe ſi gnare, nec Credo in deum, nec Pater noſter, neq; intellexerũt, ſcilicet quid debeãt facere de ſpiritualibus, in tenebris ambulãt. Secundò videamus an illuminẽtur valles, quia quando ſol retrahit ſuos radios à torrẽtibus, adhuc tamẽ illuminat valles. Valles dicũtur ciues, burgenſes, mercatores, & perſonæ diuites. Ratio, quia ſicut valles abundant frumẽto, vino, fructibus, & huiuſmodi. Ita prædicti abũdant diuitijs. Itẽ per valles homo ambulat delectabiliter, ita iſti viuũt delectabiliter. Habent plures domos, & magnas, bonos lectos & cortinas, vaſa aurea & argentea, eſcas &c. & de iſtis dicit auctoritas Dauid. Pſal. 64. Valles abũdabunt frumẽto, clamabũt quantũ ad primũ, etenim hym nũ dicẽt quantũ ad ſecundũ, delectabiliter viuẽdo, & cũ letitia. Modò videamus an illuminentur à ſole. Dico ꝙ non, iam retraxit radios ſuos. Antiquitus quãdo vnus mercator, ciuis, vel burgẽſis, perdidit bona: ſua in terra, vel mari, vel per ignẽ, ſtatim alij cõgregabant ſe dicendo! Talis perdidit omnia ſua, etiã hoc poſſet cuilibet interuenire, ideo iuuemus eũ, ego do tantũ &c. Sed modò ſi vnus poſſet auferret oculũ alteri, totũ eſt inuidia & malitia. Antiquitus quando vnus diues ibat extra villã, ſi videbat campũ incultũ vel vineã, petebat inquirẽdo cuius eſſet, quãdo ſibi dicebatur de tali, ſtatim ibat ad illũ dicens, Quare vinea veſtra vel cãpus eſt incultus, quare nõ ſeminaſtis, de quo viuitis? Dicebat ille, Domine nõ habeo iumenta, nec ſemẽ &c. dicebat diues, Modò teneatis bladũ, vel pecunias, recipiatis beſtias meas &c. & non dicatis alicui. Modò ſi veniret pauper laborator ad diuitẽ, petẽs ab eo decẽ florenos ad præſtandũ vt poſſet ſeminare &c. diceret diues, Placet mihi, ſed quãdo veniet notarius, dicetis ꝙ ſunt duodecim, & ita ponetur in charta, & ita iurabitis, intantum ꝙ damnabitur ipſe laborator ꝑpter falſum iuramentũ, & notarius, & teſtes. Ergo ſol iuſtitię occidit eis. Antiquitus quãdo videbãt viduã iuuenem, vel puellã paupercul㠍diſcalciatã &c. dicebant, Cuius eſt? dicebatur eis, Filia eſt talis, & vocabant patrẽ dicendo ſibi, Et quare non maritatis iſtã, neſcitis quòd periculum eſt tenere puellas magnas? Reſpondit pater, Quia multi vellent eam, quia ipſa eſt bona, ſed nõ habet dotem. Dicebat diues, Ecce ego do vobis tantum, nihil dicatis, & detis ſibi virũ. Dicebat mulier, Et ego do ſibi vnũ lectum &c. Sed modò quãdo diues videt iuuenculã pauperculã, mittit ad eam vnũ ruffianũ, dicens ꝙ ſi vellet loqui ſecum, daret ſibi tunicã, & facit eam meretricẽ. Et nunquid ſcimus quod eſt illud colloquiũ? Et ergo ꝓcul ab illis foris eſt ſol. Antiquitus ſi aliquis vendebat aliquid alicui mercatori, dicebat quanti valeret. Vnde dicit Augu. quòd quidam vendidit vnã rem, petens pro ea medium florenum. O dixit mercator, qui empturus erat rem illam, Vos eſſetis deceptus, quia illa res valet decem florenos, & ideo dabo vobis nouẽ, vt & ego qui ſum mercator lucrer aliquid vobiſcum.

Sed modò ſtatim vnuſquiſq; decipiet aliũ. Nã venditor vult decipere emptorẽ, & ecõuerſo. Antiquitus ſi vnus mercator vendebat, & vicinus ſuus nõ vendebat, quãdo perfecerat venditionẽ ſuã, dicebat eme re volentibus, Ego iã vendidi hodie, ſed ille nõ vendidit, qui habet ita bonum pannũ &c. vt ego, vadatis ad eũ. Sed modò eſt inter eos tanta inuidia, quòd nullus facit alteri quod ſibi fieri vellet. Antiquitus iurati vel rectores cõmunitatis nolebãt aliquid recipere de communitate, niſi ſalarium iã eis taxatũ. Iam autem volunt plus recipere. Ordinationes enim eorũ ſunt vt tela araneæ, quæ ſolùm retinet muſcam, nõ timent deũ. Iam ergo à cõuallibus ſol iuſtitię retraxit radios ſuos &c. & videtur cõpleta prophetia Chriſti dicentis, Et quoniã abundabit iniquitas, refrigeſcet charitas multorũ. Matt. 24. Tertiò videamus an illuminet coſtas, quæ ſunt ſacerdotes. Ratio, quia coſtę ſunt eleuatæ, & altiores vallibus. Ita ſacerdotes & miniſtri altaris ſuper alios ſunt eleuati ad ſeruiendũ Chriſto, & miniſtrandum. Ideo dicit de ipſis, Separauit vos deus Iſraël ab omni populo, etiã iunxit ſibi vt ſeruietis ei in cultu tabernaculi, & ſtaretis coram frequentia populi, & miniſtraretis ei. Nume. 16. Sed dico quòd iam ſol iuſtitiæ ab eis retraxit radios ſuos, ſcilicet ſapientiæ & deuotionis. Antiquitus autẽ habebant tantam deuotionẽ, quòd etiã in vna parua parochia, vbi nõ erat niſi vnus clericus, ſurgebat de nocte ad matutinas, & tangebat cãpanam, & eſt bene factum, vt licèt gentes nõ ſurgerent, tamen quãdo audierunt cãpanã dixerunt, Benedictus ſit deus. Deinde corã altari accenſo lumine dicebat ſuas matutinas deuotè & diſtinctè, intantum quòd multę gentes veniebãt ad eccleſiam vt audirent, ſed modò, vel nõ pulſantur campanę, vel ſi pulſantur, ibi non ſurgunt. Sed campanę dicũt matutinas de nocte, ipſi autem dicunt matutinas rubeas vel albas in horto, vel platea, vel in feneſtra indeuotè &c. cùm tamẽ de qualibet litera & dictione habeamus reddere cõputum in iudicio dei. Antiquitus parabãt ſe ad miſſam, confitebantur, & celebrabant quaſi quotidie cum magna deuotione, ſed modò ſi non habẽt denarios, non curant celebrare, ſed ſi ſunt pecuniæ, tunc celebrant. Antiquitus ſacerdotes conſiderãtes quòd eorum lingua erat clauis paradiſi, vt dicit Gregorius, cauebant à iuramentis & mendacijs, cõſeruabant manus à ludis & tactibus. Modò autem iurare & renegare plus inuenitur in eis quàm in latronibus, ſimiliter dicere mendacia, & in ludo ipſi ſunt primi. Item conſeruabãt corpus, quod eſt monumentũ Chriſti proprius & verius quàm ſepulchrũ in Hieruſalem, ſed modò proijciunt ſe in latrinã luxuriæ, tenendo concubinas, ergo ſol occidit eis. Et nunquid videtur vobis paruum peccatum? Nam vnus presbyter cõcubinarius damnat totum populum propter ſcandalum, & detractionem. Et plus peccat mulier cum clerico ſemel, quàm cum pluribus hominibus laicis. Ideo fiat ſtatutum contra iſta in ſynodo ſancta &c. Antiquitus etiam ſacerdo-

ſacerdotes dabant exemplũ bonæ vitæ, ꝙ quando ſacerdos ex aliqua neceſsitate intrabat villam vel ciuitatẽ, & tranſibat per vicum, omnes ſurgebant, & ſe orationibus eius commendabant, oſculando ſibi manus vel veſtes &c. Et modò dicũt, O ſacerdos noſter vadit ad illã &c. Peius dicunt de illis quàm de Iudæis, ex malo exemplo vitę quod vident. Ergo iam ſol retraxit radios ſuos à torrentibus, à conuallibus, & coſtis. Iã completa eſt ꝓphetia Ezechielis dicentis in perſona dei, Sacerdotes dei contẽpſerunt legẽ meã, & polluerunt ſanctuaria mea. Inter ſanctũ & prophanũ non habuerunt diſtantiam, inter pollutum & mundũ non intellexerũt, & à ſabbatis meis auerterũt oculos ſuos, & coinquinabant in medio eorũ. Ezech. 12. Quartò videamus an ſol illuminet colles. Nam colles dicũtur religioſi triplici ratione. Prima, quia per colles trãſeunt merces de vna terra ad aliã, ſic per religioſos tranſeunt merces paradiſi ad terrã iſtã. Secunda quia colles dant gaudiũ & lętitiam ex alterius patriæ cõtemplatione. Sic religioſi cõtemplantur patriam ad quã tendimus, & ciuitatẽ paradiſi quã quærimus, quia non habemus hic manentẽ ciuitatem, ſed futurã inquirimus, ad Heb. vlt. Tertia, quia cõmuniter in collibus via eſt arcta & aſpera. Sic vita religioſorum eſt ſtricta & aſpera. Nam de ipſis dicitur, Pingueſcent, ſcilicet in deuotione ſpecioſa deſerti, & exultatione colles accingentur. Pſal. 64. Et ponuntur ibi prędictę tres conditiones. In his etiã non apparet ſplendor ſolaris, ſicut antiquitus, quãdo ſeruabant caſtitatem angelicã, habebant cor caſtũ, ſtatim expellebant malas cogitationes, & os claudebãt ab illis locutionibus, oculos, aures, & manus, & totũ corpus. Sed modò pauci ſunt, quin velint habere ſpeciales ſibi dilectas, & incipiunt à Credo in deum, & finiunt in carnis reſurrectionẽ, ſed non intrabunt in vitam æternam. Melius eſſet illis habere generales quã ſpeciales, quia plus timent homines quã deum dicẽdo, Si non viuis caſtè, tamen cautè. Antiquitus ſeruabant illã paupertatẽ apoſtolicam, quia ſecum portabãt omnia qñ exibant de villa, ſed modò habent pulchras cellas &c. quia eos oportet habere plures claues quàm ſi eſſet mercator. Antiquitus ſeruabant obedientiam generalẽ ad omnia quantũcunq; dura, aſpera, & difficilia, & contra cor ſtatim obediebant prælato. Hîc nota obediẽtiam fratris minoris, qui nudus iuit ad prædicandum ex præcepto beati Franciſci. Idem de ſancto Mauro, qui ex obedientia intrauit flumen, vt extraheret puerum qui ſubmergebatur. Item in vitis patrum de illo qui dimiſit literam ò imperfectam &c. Sed modò obedientia eſt parua. Quia ſi prælatus præcipit aliquid contra cor, ſtatim appellãt &c. De cęremonijs autẽ nihil ſeruãt, ſed quilibet vult viuere ad libitum ſuum, ergo iam ſol retraxit radios. Ideo de religioſis dicebat Heremias in ſpiritu ꝓphetię dicens, Ecce magis hi ſimul fregerunt iugum, id eſt, vota eſſentialia, ruperunt vincula, ſcilicet cæremoniarum. Hierem. 5. Quintò videamus an ſol

ſol illuminet mõtes. Montes alti, ſunt prælati eccleſiæ, & domini tẽporales ratione duplici. Prima eſt, quia vt mõtes eminent in altitudine dominij & dignitatis. Secunda, quia in montibus vox reſonat intantum, ꝙ ſi homo clamat, videntur duæ voces. Sic præcepta & ordinationes eorum reſonant per mundũ. Reſonat de altis mõtibus echo. i. vocis reuerberatio. Sap. 17. Ab iſtis mõtibus iam receſsit ſol iuſtitiæ & charitatis. Antiquitus prælati coacti intrabãt prælationẽ, cogitantes periculum. Sed ſi modò ſunt in anxietate, qualẽ computum dabo de anima mea, quantò magis eſt reddere cõputum de tot animabus, ſed modò laborãt cum rege &c. & cum ſimonia intrant. Antiquitus quando erant inrus, cõputabant hoc modo. Nam valet epiſcopatus meus ſex milia florenorum, & retinebant duo milia pro vita propria, & duo milia dabant in operibus eccleſiæ ſiue eccleſiarum, & duo milia in eleemoſynis. Et modò omnia ſex milia non ſufficiunt, tot ſunt pompę et vanitates, imò oportet inuenire nouos modos extorquendi pecunias &c. Antiquitus prælati prędicabant, vt Auguſt. Amb. Greg. &c. ſed modò totum eſt vanitas & põpa &c. Iam completum eſt verbum apoſtoli dicentis, Omnes quæ ſua ſunt, quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, ad Phil. 2. De dominis autem temporalibus iam completa eſt prophetia. Eſa. Principes tui infideles, ſocij furum. Omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones. Pupillo non iudicant, cauſa viduæ nõ ingreditur ad illos. Eſa. 1. No. principes tui infideles, ex fauore inordinato quem dant infidelibus. ſ. Iudæis & Agarenis contra legem, quia debent eſſe ſeparati, & ſic de alijs. Secundò ſocij furum, omnes Iudæi ſunt fures, quia vſura furtum eſt, ſed Iudæi fundant ſe in illa auctoritate, Non fœneraberis fratri tuo ad vſuram, Deu. 24. hoc dicit Moyſes, non vt daret licentiam, ſed vt vitarent maius peccatum, quẽadmodum dixit Loth de filiabus ſuis iſtis Sodomitis, ac ſi ego dicerem cuidam luxurioſo. O ribalde, quare peccas cum vxore alterius, vadas ad lupanar, non quòd dem ſibi licentiam eundi. Quia ergo domini recipiunt à Iudæis, ideo dicuntur ſocij furum, omnes diligunt munera &c. Non corrigunt peccata notoria, ſecus de occultis. Fiat ergo ratio finalis, quando ſol naturalis iam retraxit radios ſuos à torrentibus, à collibus, à conualibus, & à montibus, tunc dicitur, Factum eſt, dies trãſiuit. Et iam ad oculum videtis quòd ſol iuſtitiæ modò nõ illuminat vel ſplendet in torrentibus, nec conuallibus. Quid ergo dicetis? niſi quod finis mundi erit citò, & bene citò, & breuiter. Ideo bonum eſt confiteri, reſtituere, remittere iniurias &c. Ecce quare dicebat thema, Elizabeth impletum eſt tempus pariendi.

De ſancto Ioanne Baptiſta *Sermo* 3.

M*Anus domini erat cum illo.* Habetur hoc verbum texualiter Lu. 1. officialiter in euangelio. Tota ſolennitas hodierna eſt illius glorioſi & ſancti patriarchæ, prophetę, martyris, & amici dei

Ioannis

Ioannis Baptiſtę. Similiter & ſermo noſter erit de eodem. Si placet deo, habebimus multas bonas inſtructiones ad noſtrarum animarum conſolationem, & vitæ correctionem. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Verbum iſtud propoſitum pro themate & fundamento totius noſtri ſermonis dicit de beato Ioanne, quòd manus domini erat cum eo. Pro huius verbi maiori declaratione, & materiæ prædicandæ introductione, ſciendum quòd in ſacra ſcriptura tam in veteri teſtamento quàm in nouo inuenitur quòd per manũ dei intelligitur virtus dei infinita, per quam cuncta operatur. Sicut nos manibus facimus opera, & ſicut manus hominis vel mulieris habet quinque digitos quibus operatur, ita virtus Chriſti habet quinque attributa, quaſi quinque digitos, quibus deus cuncta operatus eſt. Primum eſt potentia, ſecundum ſapientia, tertium miſericordia, quartum gratia, & quintum iuſtitia. Primum attributum virtutis Dei dicitur potentia, quæ eſt quaſi pollex. Iſto deus fecit opera creationis, cælum cum ſtellis, elementa cum proprietatibus & contentis, elementata, ſcilicet, homines, iumenta, arbores, montes, & valles &c. Secundum eſt ſapientia quaſi index. Iſto gubernat vniuerſa, Cælum, Solem, & Lunam. Tertium attributum eſt miſericordia, quaſi digitus medius, qui longior eſt alijs, ſicut miſericordia Dei ſuper omnia opera eius. Dauid, Miſerationes eius ſuper omnia opera eius. Iſto operatus eſt opera noſtræ redemptionis, quia maxima miſericordia fuit velle humiliari, vt ei credentes & obedientes exaltaret. Etiam voluit ſuſpendi in ligno crucis, ne ſui ſuſpenderentur in furca inferni. Quartum eſt gratia, quaſi medicus tangens venam cordis, ipſum illuminandò ad cognoſcendum peccata, & conuertendum, & confitendum &c. Iſto operatus eſt opera iuſtificationis peccatorum, vt ſunt ſeptem ſacramenta eccleſiaſtica. Quintum eſt iuſtitia, quaſi auricularis, quia minor alijs apparet nunc, quia in hoc mundo boni non remunerantur, nec mali puniuntur. Iſto operatus eſt opera retributionis. Ecce quinque digiti virtutis Dei, quibus Deus cuncta creauit. Auctori. Quis ignorat quòd hæc omnia manus domini fecerit, in cuius manu anima omnis viuentis, & ſpiritus vniuerſæ carnis hominis. Iob 12. Patet ergo quòd manus dei dicitur eius virtus infinita, qua omnia corporalia, & ſpiritualia, corruptibilia, & incorruptibilia fabricatus eſt. Cùm ergo virtus diuina operata ſit mirabilia & magnas excellentias in beato Ioanne Baptiſta, ideò dicit thema. Manus domini erat cum illo. Inuenio quòd manus virtutis dei operata eſt in beato Ioãne Baptiſta quinque mirabilia, alta, & ſingularia,

Chriſtus habet quinq; attributa quaſi quinq; digitos quibus omnia operatum eſt.

Primum eſt annunciatio glorioſa.

Secundum generatio virtuoſa.

Tertium ſanctificatio gratioſa.

Quartum

Quartum manifeſtatio gaudioſa.
Quintum nominatio miraculoſa.

Ex his dicit the. Manus dñi erat cum illo. Dico primò quòd manus virtutis dei operata eſt in b. Io. Bap. annunciationem glorioſam, quia antequam fuiſſet genitus, vel in vtero matris conceptus, fuit mirabiliter nunciatus. Illemet archangelus Gabriel, qui virgini Mariæ nunciauit filij dei miraculoſam incarnationem, nunciauit etiã Zachariæ patri b. Ioannis natiuitatem. Ad practicam Zacharias pater beati Ioannis, & Elizabeth eius mater, ſteterũt multis annis in matrimonio, & nunquam habuerunt fructum prolis. Cùm aũt fuiſſent iam ſenes, & antiqui, intantum ꝙ dicit Nicolaus de Lyra ꝙ iam dimiſerant orationem quã conſueuerant facere, vt deus daret eis fructũ de ſuo matrimonio, propter eorum antiquitatem. Zacharias autem cùm eſſet ſacerdos magnus, ſemel intrauit in templum dei vt oraret, non vt obtineret prolem, vt dicit magiſter Nicolaus de Lyra, ſed orabat deum vt mitteret Meſsiam eis promiſſum mundi ſaluatorẽ, quia videbat iam tempus completum, & prophetias, & orabat quaſi vellet dicere, Poſtquam non fui dignus habere prolem, ad minus domine mitte Meſsiã &c. Et ipſo ſic orante, ecce apparuit ſibi archangelus Gabriel, reſplendens & clarus, intantum quòd Zacharias tremens timuit, quia conditio eſt ſpiritus ſiue boni ſiue mali terrere & incutere terrorem qñ apparet. Ratio, quia ex fragilitate carnis non poſſumus ſuſtinere viſionem ſpiritus. Ideo dicit b. Lucas de virgine Maria &c. Et turbata eſt in ſermone eius. Luc. 1. Tamen angelus bonus ſtatim dat conſolationẽ. Ideo ſtatim ſibi dixit, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita eſt oratio tua, quia Meſsias veniet illico, & tu videbis eum &c. Etiam annuncio tibi quòd Elizabeth vxor tua cõcipiet & pariet tibi filium, & vocabitur nomen eius Ioannes, & erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt. Erit enim magnus corã domino. Primò erit magnus in aſperitate vitę, quia nõ bibet vinũ, nec aliquem liquorẽ quo poſsit inebriari, nec comedet panẽ, nec carnes, nec piſces, nec fructus, ſed cibus eius erit mel ſylueſter, & locuſtę. Veſtis erit non de auro, ſerico, lana, nec de lino, ſed de pilis camelorũ, non dormiet in lecto, ſed in terra, non morabitur in ciuitatibus, ſed in deſerto. Secundò, erit magnus coram domino in ſanctitate vitæ, quoniam ante eius natiuitatem erit iam ſanctus. Spirituſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ. Lucæ 1. Tertiò erit magnus coram domino deo in magna vtilitate, quia multos filiorum Iſraël conuertet ad dominum deum, & ad fidem Meſsiæ, & ad pœnitentiam. Quartò erit magnus coram deo in dignitate, quia præcedet ante eum in virtute & ſpiritu Heliæ, quia ſicut Helias venturus eſt ante iudicium generale ad prædicandum contra antichriſtum, ſic iſte veniet ante ſaluatoris aduentum ipſum notificando mundo, & oſtendendo. De iſtis nouis Zacharias

rias habuit gaudium ſingulare. Sed conſiderata ſua ſenectute, videns manus ſuas rugatas, cogitata ſenectute ſuæ vxoris, & eius ſterilitate dubitauit, hic deficit & dixit angelo: Vnde hoc ſciam? ego enim ſum ſenex, & vxor mea proceſsit in diebus ſuis. Luc. 1. Reſpondit angelus ad modum perſonæ indignatæ. Dubium ponis in verbis meis qui mentiri non poſſum? quia angelus bonus non poteſt mentiri nec decipere, & dixit. In hoc cognoſces veritatem quam tibi nunciaui. Ecce enim eris tacens, & non poteris loqui vſque ad diem natiuitatis eius, pro eo quòd non credidiſti verbis meis. Et angelus receſsit. Et Zacharias remanſit mutus. Ecce hic eius nunciationem glorioſam, quia manus domini &c. Moraliter hic cùm dicitur, Zacharias dubitauit, in quo errauit, ſicut de multis qui de ſecretis fidei, & veritatibus diuinis, quas deus denunciauit, non ſolùm per prophetas, ſed etiam per angelos, & per ſeipſum incarnatum. Sed multi dicunt cum Zacharia. Vnde hoc ſciam? volentes diſputare quomodo poteſt hoc fieri quòd Chriſtus tam magnus ſit in tam parua hoſtia conſecrata. Item quomodo hoſtia frangitur, & non frangitur Chriſtus. Argumenta ſunt naturalia. Vnde hoc ſciam? Magnum peccatum eſt, maximè quia de hoc habetis iam exemplum in natura. ſ. in ſpeculo &c. Ideo Amb. Tolle argumenta vbi fides quæritur. Si dicatur: Et nunquid Aug. & Tho. & alij doct. quæſiuerunt argumenta? Dico quòd rationes & argumenta bona ſunt pro confortatione intelligentiæ, ſed non pro cõfortatione credentiæ, nec pro fundamento credentiæ. Si fuiſſet dictũ beato Aug. Quare credis tres perſonas in trinitate, & vnum deum? Certè non reſpondiſſet ex tali argumento vel ratione, ſed dixiſſet quia ita prædicauit, & docuit Chriſtus verus deus & homo, & apoſtoli etiam determinauerunt. Qui ergo nunc quærunt argumenta & rationes pro fundamento fidei, tales cum Zacharia efficientur muti tempore antichriſti, quia illi ſtatim cadent, quia facient rationes infinitas & argumenta. Sed perſonæ obedientes, & ſimplices ſtabunt firmiter & ſecurè, dicentes miniſtris antichriſti. Placent nobis noua noſtra, quia fides noſtra non fundatur in argumentis, ſed in obedientia. Ideo apoſtolus: Sermo meus & prædicatio mea non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus & virtutis, vt fides veſtra nõ ſit in ſapientia hominũ, ſed in virtute Dei. 1. Cor. 2. Nota ſermo meus &c. id eſt, non facio fundamentum in argumentis Logicalibus ſeu Phyſicis, ſed in virtute Dei per fidem & ſimplicem credentiam, & hec de primo mirabili &c. Dico ſecundò quòd manus virtutis Dei operata eſt in beato Ioanne generationem virtuoſam, quia à parentibus genitus fuit virtuoſè & miraculoſè, quia non ſufficiebat virtus patris ad generandum, nec matris ad concipiendum, ſed virtus Dei ſuppleuit, dans vim patri ad generandum, & matri ad concipiendum. Nota ad practicam. Iſte bonus homo Zacharias

Fides non eſt quærenda argumentis philoſophicis.

facta ſua oratione rediit ad domum. Erat enim de nobilioribus Hieruſalem, & etiam Elizabeth vxor ſua, & ex ſenectute diuiſerant iam lectos, quilibet dormiebat ſeorſum ſolus in camera ſua. Iſtam honeſtatem ſanctam ſeruabant antiqui ſancti, quia non curabant de copula carnali niſi ratione prolis. Ideo quando mulier erat grauida, diuidebant lectum ſtatim quouſque creatura erat ablactata. Idem quando erant ſenes. Hoc habetur in textu Bibliæ Geneſ. 18. Dixit Sara vetula, & Abraham ſenex, quando deus promiſit ſibi filium. Poſtquam conſenui,& dominus meus vetulus eſt, voluptati operam dabo? Zacharias ergo veniens de oratione, mutus intrauit domum ſuam, & non potuit loqui vxori, nec petere debitum verbo, ſed ſignis. Et admirans Elizabeth dicebat. Huy huy huy domine, benedictus deus quid habetis? quid accidit vobis? nihil ſciens de annunciatione angeli & cœpit eũ inter brachia. Cogitate qualiter Elizabeth antiqua mirabatur, ſed finaliter videns voluntatem viri ſui, conſenſit. Nota hic quòd ex quo ſunt in matrimonio, vnus debet alteri cõſentire, ſiue ſint iuuenes ſiue ſenes, nec debet ſe alter excuſare aliqua ficta deuotione, aliàs damnat ſe & alium. Ideo apoſtolus. Vxori vir debitum reddat, ſimiliter & vxor viro. Mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed vir. Similiter autem & vir ſui corporis poteſtatem non habet, ſed mulier. Nolite fraudare inuicem, niſi fortè ex conſenſu ad tempus, vt vacetis orationi, 1. Corin. 7. Nota hic de illa muliere deuota, quando vir exigebat ab ea debitum, ſemper inueniebat excuſationes. Si in dominica, Huy ſancta mater Dei, hodie quæ eſt dies reſurrectionis domini, vultis talia facere? Si die lunæ, dicebat, Huy hodie homo debet rogare pro mortuis. Si die martis, hodie eccleſia facit pro angelis. Si feria quarta, Hodie Chriſtus fuit venditus. Si feria quinta, Huy domine, quia hodie Chriſtus aſcendit in cælum. Si feria ſexta, quia hodie Chriſtus fuit paſſus pro nobis. Si ſabbato dicebat: Hodie qui dies eſt virginis Mariæ, quia tali die in ipſa ſola remanſit fides. Videns vir quòd ipſa ſemper inueniebat excuſationes, vocauit ancillam di. De ſero venias ad me, dormias mecum. Reſpondit, libenter mi domine. Quod videns mulier, voluit ſe ponere in lecto, & vir noluit. Non domina, oretis pro nobis peccatoribus. Et nunquam ex tunc voluit vxorem cognoſcere, ita abhorruit eam, ſed adamauit captiuam. Ipſe peccabat mortaliter & dãnabat ſe ex culpa vxoris. Ideo ſancta Elizabeth licèt eſſet deuota, ſancta, & antiqua, ex quo requirebatur à viro, & conſenſit, & concepit ab eo, tranſactis tribus menſibus venter intumuit, & dicebat ipſa. Ah miſera quid eſt hoc? nunquid eſſem hydropica? finaliter cognouit quòd erat grauida. De hoc ſancta Elizabeth multum verecundebatur, intantum quòd dicit Lucas quòd occultauit ſe menſibus quinque. Cogito ego quòd fecit ſibi amplas hopulandas ſiue veſtes, vt abſconderet partum, timens

Laudabilis ſenũ conſuetudo erat antiquitus diuidere lectos poſtquã nõ erat ſpes prolis procurandæ.

Dies ſabbati ſpecialiter accommodatur laudib. virginis Mariæ.

timens ne gentes dicerent: Ecce licèt ſit deuota, tamen adhuc vacat libidini &c. Ecce hic generatio virtuoſa beati Ioannis, quia manus domini &c Moraliter hic per conſequentiam. Si Elizabeth ita verecundabatur de hoc quòd aliquis præſumeret quod ipſa cum viro ſuo vteretur matrimonio, quanta verecundia debet eſſe mulieribus vel viris qui curant de aliis? proditores ſunt tales. Et ſi mulier eſſet fortis, poſſet aſsignare campum viro proditori. Ideo apoſtolus. Honorabile connubium in omnibus, & torus immaculatus. Fornicatores enim & adulteros iudicabit deus. Heb. vlt. Dico tertiò quòd manus virtutis Dei operata eſt in beato Ioanne per ſanctificationem gratioſam, quia adhuc exiſtens in vtero matris ſuæ, Luc. 1. non ſolũ fuit plenus ſpiritu ſancto, ſed etiã repletus. Modò audite modũ ipſius quomodo fuit ſanctificatus. Dicit Chryſo. quòd beatus Ioannes in vtero matris ſuæ per quinq; menſes, & per aliquos dies de ſexto menſe ſtetit cum peccato originali, ſed in ſexto menſe fuit ſanctificatus. In ſexto etiã menſe ſuæ conceptionis miſſus eſt Gabriël ad virginem Mariam, quæ concepit tunc filium Dei, & dixit tũc angelus virgini quomodo Elizabeth ſterilis conceperat filium. Propter quod virgo Maria ibat ad viſitandum Elizabeth. Et cùm intraſſet domum, fuit dictum Elizabeth quòd Maria venerat, de quo Elizabeth gauiſa, exiens obuiam ei ſalutauit eam. Tunc virgo Maria dixit ſibi, O mea benedicta cognata proficiat vobis quia filium concepiſtis. Iſta verba fuerunt tantæ virtutis, ꝙ ſicut verbum ſacerdotis in baptiſmo virtute Chriſti ſanctificat animam baptizati, ſic illud verbum virginis virtute filij Dei in ea incarnati, & in ea exiſtentis, ſanctificauit Ioannem Baptiſtam. Sanctificatur enim creatura per verbum Dei. 1. Tim. 4. dicit beatus Tho. in 4. ſent. diſt. 6. in literalibus, quòd tunc fuit acceleratus vſus rationis in Ioanne, & habuit vſum liberi arbitrij, & exultauit in vtero, ſicut lætaretur miles ſi rex daret ſibi mille florenos, vel caſtrum vnum de ſpeciali gratia. Sic tunc beatus Ioannes fuit totus lætus & gaudioſus, Bernardus vocat iſtud gaudium tripudium. Tunc Elizabeth ſpiritu ſancto inſpirata cognoſcens quòd virgo Maria conceperat filium Dei, voce magna dixit. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi quòd mater domini mei veniat ad me? Luc. 1. Rogo vos contemplamini hic modicum. Sancta Elizabeth erat antiqua, virgo autem Maria erat tunc iuuenis 14. annorum, & eis amplexantibus & oſculantibus ſe, venter Elizabeth ſe eminebat ſuper ventrẽ virginis. Ideo Ioannes erat altior Chriſto. Propter hoc Ioan. retraxit ſe in vtero matris, dans filio Dei honorem, ſicut faceret miles regi in eodem ſcamno ſedere volenti, quia miles proiiceret ſe ſtatim ad terram. Ecce hic ſanctificatio gratioſa. Moraliter beatus Ioannes oſtendit nobis quantam reuerentiam deberemus facere altari Chriſti, & miniſtris ſuis, virgo Maria erat tunc

altare in quo erat corpus Chriſti & quãdo Ioannes acceſsit ad Chriſtum per amplexus matris,beatus Ioannes retraxit ſe humiliter inclinando. Multi errant in hoc ſtantes prope altare,etiam deſuper appodiati. Miror quòd nõ interficiuntur ab angelis qui ſunt ibi preſentes. vt dicit beatus Greg. Antiquitus vt habetur Num.1.c. Homo niſi de genere Aaron,ſi acceſſerit ad altare meum,morte moriatur,tamen in illo nõ ſacrificabatur corpus Chriſti,ſed animalia, quãtò ergo magis debet haberi in maiori reuerentia altare in quo offertur filius Dei? Cogitate etiã quid faciet de clericis luxurioſis,immundè eũ tractantibus. Dauid tam magnus rex & ſanctus cũ magna reuerentia veniebat ad tẽplum domini,dicit ipſemet: Ego autẽ in multitudine miſericordiæ tuæ introibo in domũ tuã,adorabo ad templũ ſanctũ tuum in timore tuo. pſal.5. Dicatur de his quæ minus iuſtè fiunt in eccleſiis &c. Dico quartò quòd manus virtutis Dei operata fuit in beato Ioanne manifeſtationẽ gaudioſam,quia in partu gaudioſè fuit manifeſtatus,quia in partu nõ potuit latere. Secretè poſſunt cõcipere,ſed nõ ſine clamoribus parere. Et quia Zacharias & Elizabeth erãt nobiles, ideo ab omnibus cognoſcebantur,& dicebant gentes. Scitis noua? Et quid eſt? Illa nobilis mulier Elizabeth peperit vnum filium. Et alij reſpondebant. Nobis videtur quòd non erat grauida, & etiam quia erat nimis antiqua. Sed alij econuerſo dixerunt. Imò pro certo, ſed abſcondebat ſe. Tunc amici eius & cognati veniebant ad eam, & cõgratulabantur ei dicẽtes. O certe bene videtur quòd deus diligit vos, quia in tanta ſenectute dedit vobis hæredem. Ecce quomodo manus domini erat cum eo in manifeſtatione gaudioſa. Moraliter oſtẽditur nobis hic quomodo debemus gaudere de perſona ſterili in bonis operibus, & antiquata in peccatis, & mala vita, quando parit fructum bonorum operum & meritorum, vt Elizabeth congratulabantur amici eius. No. ꝙ hoc nomen Elizabeth eſt cõpoſitum ex tribus nominibus. ſ. el. i. deus, & i, i. meus. & zabeth, i. ſeptima. Ideo Elizabeth, i. Dei mei ſeptima. Hæc eſt interpretatio huius nominis Elizabeth. Modò videamus quæ eſt iſta Dei mei ſeptima, Reſpondeo & dico ꝙ iſta Dei mei ſeptima eſt creatura humana. Omnia quæ deus fecit vadunt de ſeptẽ in ſeptem. Septem enim ſunt creature principales quas deus fecit, ſcilicet, terra, aqua, aër, & ignis, quinta eſſentia, ſcilicet cæli, ſexta eſt natura angelica, ſeptima natura humana. Ecce Dei mei ſeptima, ſed multoties creatura ſeneſcit, & antiquatur, ſterilis ſine fructu bonorum operum & virtutum. O quot religioſi & presbyteri, & homines & mulieres ſunt in mundo ſteriles, quia nunquam fecerunt fructum boni operis, ſed tamen deponunt peccata, & malam vitam, & volunt redire ad deum, proponendo facere illa ad quę tenentur ſecundum ſuum ſtatum, tunc concipiunt. Pariunt autẽ quando faciunt bona opera, quando religioſus ſeruat ſuam regulã, votas & cæremonias,

nias,tunc parit.Idem de aliis. Tunc omnes amici eius & vicini debẽt gaudere & cõgratulari,& regratiando Deo dicere.O de iſto benedicto,modò in ſua ſenectute dedit ſe Deo . Sed hodie fit totũ oppoſitũ in mundo. Si eſt aliquis religioſus diſſolutus & ribaldus,nullus dicit ſibi aliquid,imò oẽs cõmendant & laudãt eum, ſed ſi vult ſeruare ſuã regulam & viuere ſecundũ ꝙ vouit,ſtatim perſequitur ab aliis.Idem de clerico.Idẽ de laico,homine,& muliere vana,ſi vult dimittere vanitates,& poteſt dicere:Congratulamini mihi oẽs,quia inueni ouẽ.i. animam quã perdiderã.Luc.15. Et tamen ille intantũ perſequitur ab aliis,quouſq; faciãt eum perdere animã cũ aliis. Dico quintò ꝙ manus dñi fuit operata in beato Ioanne Baptiſta nominationẽ miraculoſam,fuit enim mirabiliter nominatus . Poſt eius natiuitatẽ.ſ.octaua die ſecundũ legẽ Moyſi circuncidebãt pueros. Et ſicut nunc in baptiſmo nos imponimus nomina,ita tunc in circunciſione imponebãtur . Cũ autẽ rabinus teneret iam illã pelliculã &c. quæſiuit à matre quis vocaretur,dixerũt circũſtãtes. Vocetur vt pater ſuus Zacharias. Sed mater reuelatione ſpiritus ſancti cõtradixit.Nequaquam,ſed vocabitur Ioannes. Illi verò admirantes de tali nomine,dixerũt ad illã. Quia nemo eſt in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Tũc iuerunt ad patrẽ ſuũ,& innuebant patri eius quẽ vellet vocari eũ,adhuc autẽ pater eius erat mutus. Et dicit hic gloſa ꝙ etiã erat ſurdus,ideo innuebant ei per ſcripturã quis vocaretur.Qui poſtulans pugillarem, ſcripſit dicens,Ioannes eſt nomen eius.q.d.non impono ego ſibi hoc nomen,ſed dñs. Tunc pater ſubitò recuperauit loquelam di.Benedictus dñs deus Iſraël &c.Ecce hic quomodo fuit hęc nominatio miraculoſa.Moraliter hoc nota,& intrabimus per quæſtionẽ. Quod nomen eſt melius,Zacharias an Ioannes?& videtur quòd Ioannes,quia dixit mater, Nequaquam vocabitur Zacharias,ſed Ioannes. Rñdeo, Zacharias ſecundũ interpretationẽ Hebraicã interpretatur memorãs deũ.Illud nomẽ Ioannes in 10. gradibus excellit hoc nomen Zacharias . Nam ſi aliqua perſona ſit in peccatis & vult dimittere peccata, cupiẽs ſaluari gratia Dei , oportet quòd talis perſona ſit primò Zacharias.i.memorans deũ quẽ offendit , & quòd habeat cõtritionẽ de peccatis. Secundò ꝙ habeat propoſitũ non redeundi ad peccata &c. Dico ꝙ 9.ſunt opera pœnitentialia,nec tamen in nono opere eſt Ioannes,ſed Zacharias, ſed in decimo opere, ſcilicet in cõmunicatione ſacramentali,quia tũc habent donum gratiæ, vel in quo eſt gratia,& tunc eſt Ioannes. Ecce rationem quare dicit, Nequaquam vocabitur Zacharias,ſed Ioannes &c. ad innuendũ ꝙ eſſet perfectus in pœnitentia & gratia Dei.Ideo Eſa.49. Dominus ab vtero vocauit me,& de ventre matris meæ recordatus eſt nominis mei , & dicitur in perſona beati Ioannis , quia ſecundũ gratiam & perfectionem quã deus debuit ſibi dare, impoſuit ſibi nomen. Ergo manus domini erat &c.

De beato Petro apoſtolo *Sermo.*

B*Eatus es Symon bar-Iona.Matt.*16.Feſtū & ſolennitas hodierna eſt duorum apoſtolorū maiorum & principum aliorum, qui eodē die martyrizati ſunt pro Chriſto, & in eadem ciuitate.ſ. Romæ ſub eodē imperatore ſ.Nerone. Et tāta eſt dignitas cuiuſlibet ipſorum, quòd eccleſia hodie facit feſtū de beato Petro,& cras de beato Paulo.Idem faciā ego, quia hodie erit ſermo de b.Petro,& cras de b.Paulo,quia hodie non ſufficeret de ambobus prædicare.Sed vt ſermo præſens ſit in laudem & reuerentiam &c.ſaluetur virgo Maria &c.Et reſumatur thema.Verbum propoſitum pro themate & fundamento noſtri ſermonis requirit aliqualem literalem declarationē.Pro quo ſciendum quòd Petrus antequā eſſet Chriſti diſcipulus,apoſtolus,& papa vniuerſalis, vocabatur Symon, ſed poſtq̄ fuit diſcipulus Chriſti,& apoſtolus,Chriſtus conſtituit eū papam & vicariū ſuum vniuerſalem,& impoſuit ſibi nomen Petrus. Sicut fit etiā modò qn̄ papa eligitur,mutatur ſibi nomen,& quaſi mutatur in alterū virum,& nouā creaturam,ita facit Chriſtus.Matth.3. Et impoſuit Symoni nomē Petrus. Pater verò beati Petri vocabatur Ioannes,& aliquoties groſſo modo vocabatur Ioāna,& aliquoties diminutiuè Ioānet,aliquoties vt cōiter dicitur Ioan.Sicut nos cōiter facimus in noſtro vulgari de aliquo proprio nomine,ita Iudæi vocabāt patrem Petri, Et ita etiā Chriſtus ipſum nominauit.Aliquoties vt cōmuniter dicitur Ioānes,vt ibi,Symon Ioannis.i.filius Ioannis diligis me.Io.vl.Aliquoties groſſo modo,vt ibi, Tu es Symon filius Ioāna. Ioa.11.Aliquoties diminutiuè,vt ibi,Beatus es Symō bar-Iona.i.filius Ioanna.i.Ioannet. Patet thema ſecūdū expoſitionē literalem,& ſum in materia prædicanda in themate. Petrus vocabitur binomius,& ponuntur ibi duo nomina,ſcilicet Symon & bar-Iona,& quodlibet nomen habet duas interpretationes,in quibus oſtenduntur quatuor virtutes in Petro propter quas eſt beatus in cælo,ſcilicet

Prompta obedientia.
Aſpera pœnitentia.
Recta intentio.
Et dura paſſio.

Quantum ad primam virtutem, per quā b. Petrus eſt beatus, dicitur prompta obedientia,quæ notatur hic cū dicitur Symon, quod interpretatur obediens.Qn̄ enim perſona audit & obedit verbis, & mandatis dei,& ſine aliqua excuſatione implet voluntatē dei,vt ſeruus fidelis voluntatem dn̄i ſui,obediens eſt,& meretur ſalariari,id eſt ſolui in fine ſeruitij.Sic qui in hoc mundo ſeruit promptè,& obedit verbis & mandatis dei,qn̄ finierit ſeruitium, ſcilicet in morte , iuſtè habebit retributionem & beatitudinem pro ſalario.Ideo Luc.11.Beati qui au

diunt

diunt verbum dei, & cuſtodiunt illud. Hanc obedientiam habuit Petrus, vt patet Matt. 4. Ambulans Ieſus iuxta mare Galileæ, vidit duos fratres, Symonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem eius, mittentes rete in mare. Erant enim piſcatores, & ait illis, Venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominum. At illi continuò relictis retibus & naui, ſecuti ſunt eum. Ad practicam Beatus Petrus antequam eſſet diſcipulus Chriſti erat piſcator pauper, intãtum ꝙ ipſe & frater ſuus beatus Andreas habebant ſolum vnam barcham, & vnum rete, & viuebant ſic de ſuis laboribus. Sic piſcando quadam die, ipſo exiſtente in ſtagno, ſcilicet in mari Galileæ iuxta littus dicti maris ſeu ſtagni, tunc ipſe Chriſtus vidit Petrum & Andream, quibus dixit, O boni homines & quid ibi facitis? Reſponderunt, Dñe volumus piſces capere. Sciens Chriſtus quod alibi plus proficerent quàm ibi, dixit eis. Venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominũ. Ego enim docebo vos piſcari reges, principes, duces, comites, & multarum gentium generationes. In his verbis, Venite poſt me &c. ſunt duo. Primò datur intelligi ꝙ eccleſia Chriſtiana eſt ſicut nauis trium coopercurarum. Prima coopertura baſſa ſiue inferior eſt religioſorum ſe humiliãtium. Et ſicut coopertura inferior eſt ſecreta, ſic religioſus debet eſſe ſecretus in clauſtro, & in cella, non ire per vias vel per plateas tractando negotia ſecularia. Secunda coopertura ſignat ſtatum presbyterorum, qui debent miniſtrare ſacramenta eccleſiæ, communiter in media coopertura ſtant bone merces & magni valoris. Sic in manu presbyterorum et poſſe eorum ſtant merces paradiſi. ſ. ſacramenta, ꝓpter quæ habemus vitam æternam. Tertia coopertura eſt ſtatus laicorũ, qui vadũt hinc inde per mundũ ſicut mercatores, & illi de naui qui vadũt per coopercturam exercendo laborem nauis. De iſta dicebat Salomon, Factã eſt quaſi nauis inſtitoris. i. mercatoris, de longe portans panem ſuum, id eſt mercantiam, hoc eſt animam bonam. Prou. 5. Secundum ſecretum eſt cùm dicit, Faciam vos fieri piſcatores hominum, qui ſunt prædicatores. Prædicatio eſt vt rete, quia ſicut rete eſt totũ colligatum, & vna chorda trahitur, ſic prædicatio euãgelica eſt de diuerſis chordis. ſ. auctoritatibus, rationibus, & parabolis, & oĩa ſunt colligenda. Si prædicatio ſit bene ordinata, & trahuntur vna chorda, ſcilicet themate, quod eſt fundamentũ ſermonis, prædicatores iſtos mittit deus. Hier. 16. Propterea ecce dies venient, & mittet eos piſcatores multos, & piſcabuntur eos. Multos piſcatores miſit, quia apoſtolos, martyres, confeſſores, & nos, quibus dicitur, Laxate retia veſtra in capturam, Non dicit, plicate, contra illos qui habent magnam ſcientiam, & tenent plicatam, & nolunt ſe diſponere ad prædicandum, ad capiendum piſces. Ecce quare dicit, Venite poſt me &c. ac ſi diceret, Dimittite illam barcham paruam, cum qua modò capitis piſces, & ponam vos in magna naui eccleſiæ trium coopercurarum. Dimittite retia illa, & habebitis

Obedientia Petri.

doctrinam euangelicã. Dimitte illud mare, & faciã vos piſcatores hominum, regum, militum, & aliorũ. Hæc oĩa intellexit Petrus virtute diuina, qñ Chriſt⁹ ore ſuo dixit, Venite poſt me &c. Cognouit ipſum verum Meſsiam, &c. Vt ergo b. Petrus haberet loco retis doctrinam euangelicã, & poſſet in naui eccleſiæ per mundũ piſcari hoĩes, promptè obediuit. Nam dicit euangeliũ, Relictis retib⁹ & naui, ſecuti ſunt eum incontinenti Petrus & Andreas. Beatus ergo Petrus flexis genibus dixit coram Chriſto in corde ſuo, Noli rete, nec nauẽ, ex quo vos poſuiſtis in corde meo affectionẽ piſcandi in mari huius mundi cum eccleſiæ, & doctrina euangelica incorruptibili &c. & ſubitò iuit cum Chriſto. Ecce prompta obedientia Petri. Dicatur hic contra defectũ huius mundi, Nam oẽs vocamur à Chriſto, ſ. Chriſtiani, Iudæi, Agareni, & nos nolumus ire. Vocat enim nos illuminando corda noſtra, dans cognitionẽ de peccatis, & ſtatim debem⁹ ipſum ſequi, ſed accidit nobis vt Samueli, qui vocabatur à deo, & ipſe ibat ad Hely. Not. hiſtoriã 1. Reg. 3. Nõ ſic fecit Iob. q dicit, vocabis me, & ego reſpõdebo tibi, nõ Hely. Iob 14. Cõtra tales dicit Chriſtus, Vocaui, & renuiſtis, extendi manus meas, & nõ fuit qui aſpiceret. Prou. 1. Moraliter cũ dicit, Faciã vos fieri piſcatores hominũ. Notent hic religioſi, & alij qui habent prædicandi officiũ, quia oẽs ſunt piſcatores, rete eſt prædicatio euangelica. Ergo modò extendo rete, & cũ aliquis audiens prædicationẽ proponit dimittere peccata, & vitia, & habet redeundi propoſitum ad deũ, tunc prædicator põt dicere, Vnum piſcem cœpi. Quãdo nobilis vel miles proper prædicationẽ dimittit pompã, odium vel rancorẽ inimico ſuo, cœpimus vnũ delphinũ. O tales piſces et piſcatores quanrum placẽt deo. Idẽ de nobili domina dimiſsis vanitatibus, ornamentis, & huiuſmodi, & cõfitetur, & ꝓponit bene viuere, tunc poteſt dici ꝙ cœpimus vnã tonicã. Quando aũt in prædicatione cõuertitur, agricola aut ſimplex homo, capitur fundul⁹. Idẽ de muliere paupere, capitur vna ſarpina. Et in die iudicij dicet Chriſtus prædicatoribus, Venite nũc & prandete, Et qñ ipſi dicent, De quo dñe? Tunc ipſe reſpondebit. Afferte de piſcibus quos prendidiſtis. Ioan. 21. O quid erit de iſto prædicatore qui dicet. Dñe ego non ſum piſcatus niſi alguã & broſam. ſ. pecunias, raupas, comeras, familiaritates, & famam. Ideo amore dei laboremus vt capiamus animas. Nam in iudicio quilibet veniit cũ ãnimabus quas cõuertit dicẽdo, Ecce duos piſces quos ego prẽdidi. O quot piſces & quot animas ducit b. Petrus ſecũ, qui in prima prædicatione conuertit tria millia animarũ & hominũ. vide Act. 2. & 4. Quantum ad ſecundam virtutẽ per quam b. Petrus eſt beatus in paradiſo eſt aſpera pœnitentia, ꝙ oſtenditur cùm dicitur, Symon, quod ſecundo modo interpretatur ponens triſtitiam. ſ. pœnitentiæ, de qua apoſtolus dicit, Quæ ſecnndũ deum triſtitia eſt, pœnitentiã in ſalutẽ ſtabilẽ operatur. 2. Cor. 7. No. quæ ſecundũ deum, id eſt, qñ diſplicet homini

Pœnitentia Petri.

homini de offenſis factis deo, talis beatitudinem meretur, quia veram pœnitentiam facit. vnde Matth.5. Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur, ſcilicet in beatitudine cæleſti. Modò attendatis ad pœnitentiam b. Petri. In quibus enim fecit pœnitentiam? in comedendo, in potando, in veſtiendo. In comedendo ſciatis ꝙ ſemel fuit interrogatus quam vitam ducebat. Reſpondit, Cibus quotidianus eſt panis cũ oliuis, & rarò cum oleribus, quia ſolùm in magnis feſtiuitatib⁹. Ecce vita ſua, licèt eſſet papa. Sed quæritur. Vnde ergo exiuerunt tot capones, gallinæ, faſiani, ſalſę de diuerſis manerijs, quæ iam ſunt in menſa prælatorum? Dicatur truffatiuè. quòd illę oliuæ b. Petri erant grauidę, pepererunt capones, & alia prædicta. Item fuit interrogatus de veſtitu, & reſpondit, Veſtimenta mea tunica quam vides cum mantello tam in hyeme quàm in æſtate. Ecce prima veſtis primi vicarij Chriſti. Sed quæratur, Vnde ergo exiuerunt tot ſumptuoſę veſtes &c. quas portat prælatus, tot foderaturæ? Dicatur quòd mantellus Petri peperit eas &c. Item vita ſua fuit talis quòd de oculis fecit fontem lachrymarum, recordans de renegatione, ꝓ quo quandiu vixit lachrymatus eſt, & vixit poſt Chriſti aſcenſionē. 37. annis, vt in li. de viris illuſtribus: dicit ſ. Hier. quòd tantum flebat ꝙ habebat faciem quaſi aduſtã ex caliditate lachrymarum. No. pœnitentiã de renegatione. Ipſe peccauit per os Chriſtum renegando, ideo facit pœnitentiã per os, nõ comedens niſi panem & oliuas, quaſi dicat quia peccaſti, ideo ieiunabis. Secundò renegauit Chriſtum, calefaciendo corpus ſuum, vt dicit Ioannes, ideo fecit pœnitentiam in corpore, ſolũ portans tunicã cum mantello. Tertiò ſicut facies ſua nõ fuit verecũdata Chriſtũ negare, ideo fleuit. Iſti ſunt fructus dignę pœnitentiæ. Luc.5. Facite fructus dignę pœnitentiæ, vt per quæ quis peccat, per hæc & pœnitẽtiã agat &c. Moraliter hic. b. Petrus pro trina Chriſti abnegatione, quia ex timore mortis abnegauit Chriſtũ, & tamen fecit 37. annos oẽs de pœnitentia. Quid erit de illis renegatoribus, quia non ſolùm ter, ſed millies in die renegãt pro vna minima re, vel parua occaſione, iurãdo magna iuramenta, blaſphemando Chriſtũ. O maledicte renegator, quid erit de aĩa tua? Si b. Petrus pro trina negatione tantum fecit &c. quid deberes tu facere, qui nõ timore mortis, ſed mala cõſuetudine iuras? Item b. Petrus ſolũ dixit, Non cognoſco eum. Cogita quid erit de anima tua. Amore dei adhibeantur modi, quòd iſta deteſtabilia iuramenta ceſſent. Ego dabo vobis tria remedia. Primũ quòd vos mulieres quæ habetis filios paruos, inſtruatis ne iurẽt niſi per aduerbia. Secundus modus ꝙ quilibet iurator poneret ſibi iſtã legẽ, ſcilicet ſoluere certũ quid ꝓ quolibet iuramẽto, & dare pauperib⁹ in die dominica, & ſic corrigeretur. Tertius modus corrigendi pertinet ad rectores patrię, qui per ſtatutũ dicũt ordinare quòd qui iurãt de deo, puniãtur tali modo &c. & nulli parcere in his quæ tangũt Chriſti honorẽ. Sed

Tria remedia contra blaſphemias.

quia rectores nō corrigunt, cōqueritur deus dicēdo, Dominatores po puli iniquè agunt, dicit dñs, & igitur tota die nomē meū blaſphematur. Propter hoc ſciet populus meus nomen meū in die illa, quia ego ipſe qui loquebar ecce adſum, ſcilicet puniēdo. Eſa. 52. Ecce de ſecūda virtute, in hoc quod dicit Symō, id eſt, ponēs triſtitiā. Quantū ad tertiam virtutem, per quā b. Petrus dicitur beatus, eſt recta intentio, ſcilicet in omnibus quæ faciebat prædicādo, celebrādo & alia opera virtuoſa exercendo, ſemper reſpiciebat honorē dei, ꝙ notatur in hoc ꝙ dicitur bar-Iona, quod interpretatur filius ſimplicitatis, non dicit duplicitatis. Quando enim aliquis aſpicit in mundū, & ad honores, & non ad deum, eſt duplicitas. Accidit talibus vt gallo, qui vno oculo reſpicit cælum, & cū alio granū. Beatus autē Petrus in omnibus habebat rectam intentionē ad deū. Vnde in primo, Non nobis dñe, nō nobis, ſed nomini tuo da gloriā. Ecce ſimplicitas. Et iſti merentur beatitudinē. Vnde Matt. 5. Beati mundo corde, quoniā ipſi deū videbunt, hîc per contemplationem, & in alio ſeculo per æternā poſſeſsionem. Bene habuit iſtam virtutem b. Petrus, quia licèt eſſet papa, & vicarius Chriſti, & haberet tantam ſanctitatē, quòd ſanaret omnes infirmos, etiā vmbra ſua tangente infirmos, curabantur. Dicatur quō quando ſciebant ipſum tranſiturū per aliquē vicum, ponebant infimos, vt vmbra tangeret eos, & ſanarentur. Act. 5. Sed cū toto hoc tantā habebat ſimplicitatem, quòd nullā habebat hypocriſim, ſeu vanam gloriam, aut præſumptionem. Ibat ſimpliciter, rexit & correxit ſe, patet quòd erat filius ſimplicitatis. Et poterat dicere, Scio deus meus ꝙ tu ꝓbes corda, & ſimplicitatē diligas, vnde & ego in ſimplicitate cordis mei lætus obtuli vniuerſa hæc. 1. Paral. vlt. Tu probas corda creaturæ, ſi ſeruit bene & recta intentione, & ſi eſt ſimplex, diliges eū, & ideo in ſimplicitate cordis mei dilexi te, & ſeruiuī tibi vero corde. Moraliter hic eſt ſciendū quod primum reſpicit deus in operibus noſtris eſt intentio. Nam ſi vnus faceret omnia bona mundi de genere bonorū, & non fieret recta intentione, nihil valerent meritoriè. Verbi gratia, Ad practicā, magnū opus meritorium eſt religionē intrare, intantum quòd dicit b. Tho. 2. 2. quæſt. 89. artic. 3. ad tertium. quòd votum religionis ſi recta intentione fiat, cùm ſit perpetuum, eſt maius quā votū peregrinationis terræ ſanctæ, quod eſt tēporale, ſic Alexander tertius dicit, & habetur extra de voto & voti redē. c. ſcripturę Et poſtea ſubiungit. Tho. quòd rationabiliter poteſt dici quòd aliquis cōſequitur remiſsionē peccatorū omniū per ingreſſum religionis, qui vtilior eſt quā peregrinatio terræ ſanctæ, quantū ad promotionē in bonū, quæ præpōderat abſolutioni à pœna. hæc Tho. ibidē. & in litera pulchra de hoc ibidē. Sed iſtud op⁹ peruertitur, ſcilicet ingreſſus religionis, & perditur quando intentio eſt peruerſa & tēporalis, vt puta quia ſperatis quòd filius veſter erit abbas, vel magiſter in theologia, aut epiſcopus,

Recta intētio Petri in omnibus quæ faciebat

Per ingreſſum religionis abſoluitur homo ab omni pœna peccati.

pus,& ideo inducitis eum ad religionē,& niſi hoc ſperaretis,ipſe nunquam religionē ingrederetur,quia talis intētio nō eſt ad deum,ſed ad mundū,& perditur meritū: vel ſi intrat vt viuat in requie, nō ſeruando religionē,iſta intentio eſt peruerſa. Nam melius eſſet religioſo ꝙ eſſet latro,quàm religioſus nō ſeruando quę debet.Itē prædicare verbum dei eſt magnū meritum , quia eſt magnū opus ſi intentio ſit recta,ſed quādo aliquis prædicat propter vanam gloriā ſeu famam, vel propter pecunias,habens intentionē ad mundana, totum perditur & damnatur. Quærit b.Tho.in quotlibet.5.quæſt.12.arti.2. in corpore, An per pœnitentiā poteſt quis recuperare laureolā quæ dignè prædicanti promiſſa eſt ſi per vanam gloriā eam perdiderit? Et dicit quòd nō,quia non fuit lucratus ipſam iuxta ſententiam domini, Amē dico vobis receperunt mercedem ſuam Matth.6. Poteſt tamen acquirere gratiam dei ſi emendatur, vel per bonā prædicationem aliam de nouo poteſt lucrari laureolam,ſed perdita nullatenus poteſt recuperari. Itē in bello iuſto illi qui vadunt,magnum opus faciunt ſi habent rectam intentionem. Beati ſunt qui moriuntur propter iuſtitiam vel defenſionem reipublicę,inter martyres ſunt glorioſi,licèt eccleſia nō faciat feſtum. Sed ſi faciunt propter vanitatem, vt multi dicentes, Amore domini mei &c. O fatue, in tali caſu oportet præponere amorem & reſpectum diuinum, & veram iuſtitiam dicendo, Faciamus hoc amore & zelo iuſtitiæ. Ideo vel cænabimus in tabernaculis inimicorum noſtrorum per victoriam quam habebimus,vel cum deo in paradiſo,ex quo defendimus iuſtitiam, ſed quando habes intentionē fatuam, totum opus bonum perdis. Similiter remittere iniurias, parcere inimicis,magnum opus eſt ſi fiat pro deo & amore Chriſti, ſed quando fit nō ob dei reuerentiam ſeu amorem,ſed interceſsionem perſonarum, totum meritum perditur. Dicatur practicè, ſi papa vel rex rogaret te quòd remitteres,forſitan remitteres,& tamen pro Chriſto non remittis. Dicatur quomodo in iudicio Chriſtus oſtendens vulnera dicet, Ecce quid feci ego pro te, videamus quid feciſti tu pro me. Si remiſiſti amore ſui,dabit tibi paradiſum,ſi verò remiſiſti amore Papæ, vel regis,vel aliorum,dicet tibi, Vadas ad illos ergo vt dēt tibi paradiſum, qui habebunt ſatisfacere de ipſis. Si remittis pura intentione pro honore Chriſti,tunc Chriſtus accipiet te per manum dicens , Euge ſerue bone & fidelis. Matth.25. Auiſemini vt in omnibus ad deum dirigatis intentionem , vt in omnibus glorificetur deus per Ieſum Chriſtum,cui eſt gloria & imperium in ſecula ſeculorum.amen.1. Petr.4. Quantum ad quartam virtutē, quæ eſt dura paſsio, cùm dicitur bar Iona,quod ſecundum ſecūdam interpretationem vult dicere filius columbę. Ecce hic martyriū ſuum. Dicatur quādo ſacerdotes veteris teſtamenti offerebant deo columbam,primò deplumabāt. Item frāgebant ſibi alas, item frangebant collum, & inclinabant ſibi caput, & *Paſsio Petri.*
tale

dicendo aquam,panem,& quod deterius eſt ſuper corpus Chriſti faciunt rotulum. Oſtende hic quomodo debent ſignare. Contra hoc ſignum nullum ſtetit periculum. Inſtruite etiam vos veſtros. De hoc ſigno crucis prophetia. Cant.8. Sub arbore mali ſuſcitaui te, pone me ſignaculum ſuper cor tuum & brachium tuum &c.

De commemoratione beati Pauli *Sermo.*

N*Otum vobis facio euangelium.* Gal.1. Et recitatur in epiſtola hodierna. Sicut totum officium eſt b. Pauli, ita & ſermo &c. Salutetur virgo Maria &c. & reſumatur the. Quæſtio ſolet fieri de iſtis duobus apoſtolis Petro & Paulo, vter eorū ſit maior & excellentior. Huic quæſtioni oportet reſpōdere cum diſtinctione, & eſt talis reſpōſio, ꝙ iſti duo benedicti & glorioſi apoſtoli Petrus & Paulus poſſunt conſiderari tribus modis, ſcilicet,

Secundum conditionem apoſtolicam.
Secundum prælationem eccleſiaſticam.
Secundum prædicationem euangelicam.

Si cōparere volumus ſecundum conditionē apoſtolicam, Reſpōdeo, ꝙ vnus non eſt maior alio, vel excellentior, ſed æquales, quia ita vnus ſicut alter eſt apoſtolus Ieſu Chriſti, ſicut omnes presbyteri ſecundū cōſecrationē Euchariſtiæ æquales ſunt Petro & Paulo, ſed prius fuit electus in apoſtolum Petrus, & vltimo Paulus. Et de hac conditione apoſtolica deus tantum vni quantū alteri dat, quaſi dicens Chriſtus Petro, Volui huic nouiſſimo. ſ. Paulo dare ſicut & tibi. ſ. de apoſtolica conditione. Mat.20. Ecce prima diſtinctio. Secundò ſi ſecundum prælationem eccleſiaſticam loquimur, maior eſt Petrus quā Paulus, quia papa maior eſt legato. Beatus Petrus fuit apoſtolus Chriſti, & papa vniuerſalis, & Chriſti vicarius, cui dicit Chriſtus, Tu es Symon filius Ioanna, Tu vocaberis Cephas. Ioan.1. Cephas Grecè. i. capitaneus vel maior aliorum. Beat. Paulus fuit Chriſti Apoſtolus & legatus à latere, qui per totum mundū poterat epiſcopos facere, & beneficia aliꝗ dare. Ideo dicit, Legatione fungimur tanꝗ deo exhortante per nos, 2.Cor.5. Si ergo ſecundū prælationē eccleſiaſticā Petrus fuit papa, & Paulus legatus à latere, apparet Petrū fuiſſe maiorē. Tertiò ſi loquimur ſecundū prędicationē euangelicā. Paulus fuit excellētior & abundātior Petro in ardenti prædicatione, & etiā apoſtolis alijs, ideo in perſona ipſius per excellentiā poteſt dicere the. Notū vobis facio euangeliū. Hoc excellētius pertinet ad eū, quia maior in prędicatione euangelica. Patet the. Reperi iuxta thema ꝙ prædicatio euangelica b. Pauli habuit ſuper prædicationem aliorū excellentiam in tribus.

Primò, quòd fuit magis ampla & copioſa.
Secundò, quòd fuit plus clara & luminoſa.
Tertiò, quòd fuit magis longa & virtuoſa.

Ergo

Ergo bene pertinet ad eum thema, Notũ vobis facio euangeliũ. Primò dico quòd prædicatio euangelica, ſcilicet Pauli ſuper alios Apoſtolos fuit plus ampla & copioſa quàm aliorũ apoſtolorũ. Nam poſt receptionẽ ſpirituſſancti in die Pentecoſtes quilibet accepit vnã portionẽ vel legionem per mundũ ad prædicandum euangelium. Petrus iuit in Iudæam & Antiochiã. Beatus Io. in Phrygiã. Mattheus in Ethiopiam. Iacobus maior in Hiſpaniam. Limitatam prædicationem prædicare habebant. Sed beatus Paulus non accepit regionẽ limitatã, ſed per totum mundum vniuerſum ibat, vt dicit Hieron. in li. de viris illuſtribus, quòd 37. annis iuit de ciuitate in ciuitatem, de terra in terram, prædicando non ceſſabat. Ecce quomodo fuit plus ampla & copioſa, quia nõ iuit in terram certam vel regionem, ſed generaliter diſcurrebat. Idem dicimus in eius collecta, Deus qui vniuerſum mundum beati Pauli prædicatione docuiſti. Vnde nota magnum & mirabile quòd omnes apoſtoli, Petrus, Ioãnes, & Bartholomeus &c. quãdo veniebat prædicare in alijs ciuitatibus fidem Chriſti, recipiebant prouiſionem à ciuitate, vel à probis hominibus, quia Chriſtus dicebat Luc. 10. Dignus eſt operarius mercede ſua. ſed de Paulo dicit textus Act. 18. Erat artis ſcenofactoriç. Dicit gloſa, ſenos. i. tenda et chorda, dicit ergo quòd ſciebat facere chordas, & ſuere, & de hoc ſibi prouidebat, quia certo tempore operabatur cum aliquo de illo officio, vt prouideret ſibi, & certo tempore prædicabat, & certo tempore orabat. Ideo dicit, Argentum, & aurum, aut veſtem nullius concupiui, ſicut ipſi ſcitis, quia ad ea quæ mihi opus erant, & his qui mecum ſunt, miniſtrauerunt manus iſtę. Act. 20. Item quia prædicabat de Chriſto contra mandatum imperatoris Neronis, ideo verberabant ipſum per villam, ſed propter hoc nec dimittebat prædicationem. Alia die lapidabãt eum, nec propter hoc dimittebat. Quem videntes miniſtri imperatoris ita fortem, poſuerunt ipſum in campo clauſo ad leones, ſed in nullo ſibi nocuerunt, imò lambebãt ſibi pedes. Et ſic ab infidelibus paſſus eſt multas iniurias & vituperationes ꝓ Chriſto & prędicatione. Videtur ergo vobis quomodo fuit ſua prędicatio ampla & copioſa ſuper omnes apoſtolos? Rectè tenuit Paulus ſup alios Chriſti prę ceptũ, qui quando debuit in cælum aſcendere, dixit apoſtolis & mãdauit, Euntes in mundum vniuerſum prædicate euangeliũ omni creaturæ. Mar. vl. Moraliter hic ponũtur tres clauſulę, in quibus oſtenditur prædicatoribus verbi dei quid agere debeant. Prima cùm dicit, Euntes in mundũ vniuerſum. Non dicit ꝙ ſimus in vna ciuitate ſeu villa, ſed in mundũ vniuerſum. Nam ſi ſol ſtaret in vna parte firmus, non calefaceret mundum, tunc vna pars eſſet cõbuſta, & alia frigida, & alia fructuoſa, ſed ſol diſcurrit per totum mũdum, & illuminat, & calefacit, & facit fructificare. Sic boni religioſi vitæ Apoſtolicæ debent ire per mundum. Caueant ne eos retineat voluptas, ſed diſcurrant

rant per mundum, illuminando in fide catholica, & calefaciendo in charitate, & dei dilectione, & faciendo fructificare in operibus pijs miſericordiæ, & meritorijs, quia quanto vna eſca eſt magis pretioſa & excellens, tanto eſt plus neceſſarium quòd voluatur in olla, ne adhæreat ollę ab intra, ſicut patet de cucurbitis. Sic ſi aliquis eſt delicatus in deuotione, & excellens in ſcientia, & pretioſus in prædicatione, neceſſe eſt ſibi quòd faciat mutationem, ſic non adhærebit, quia ſi recipiet familiaritatem alicuius filiæ ſpiritualis, vel aliquarum perſonarum, iam perdet deuotionem, vel cogitabit. Ex quo hic habeo manere, indigeo camera pro tenendo vinum, granum &c. Et ſic acquiret familiaritates, & adhærebit quaſi ollæ, & comburet ſe &c. quia amorem quem deberet habere ad deum, ponit in creaturis. Sed quando mouet ſe diſcurrendo, prædicando, non congregat pecunias, neque huiuſmodi, quia ſecum portaret mortem, nec curat de familiaritatibus, nec cameris. Ecce quare dicit, Euntes in mundum vniuerſum. Vnde Propheta Oſæas dicit figuratiuè, Effraim factus eſt ſubcinericius panis, qui non reuerſatur, comederunt alieni robur eius, & ipſe neſciuit, Sed & cani effuſi ſunt in eo, & ipſe ignorauit. Oſeę 7. Not. Effraim, id eſt, perſona alta vel creſcens, vt perſona creſcens in ſcientia, deuotione, vel excellenti prædicatione. Dicit quòd eſt facta ſicut panis coctus inter cineres, qui non reuerſatur, de vna parte eſt deſtructus ſiue aduſtus, & ex alia crudus. Sic eſt de perſona quæ non reuerſatur, & habet excellentem vitam, calefacit ſe in amore mundi, refrigerans ſe de deo. Et quid ſequitur? Alieni comederunt robur eius. Adhuc habuit menſam, & incœpit dimittere deum, deuotionem, & lachrymas cõpunctionis, & de modico in modicum vadit in terram. Ideo Dauid, Non eſt illis cõmutatio. Ratio, quia modò ſatisfacio quæſtioni dicenti, Quare mutant ſe fratres quolibet anno de conuentu ad conuentũ, quia oportet cum baculo prælationis agitare & mouere iſtos ſicut cucurbitas, vel alium cibum delicatum, ne adhęreant capiendo familiaritates. Secundò dicit, prædicate euangelium. Nõ dicit Ouidium, vel Vergilium, vel Horatiũ, ſed prædicate euãgelium. Tota ſcriptura eſt euangelium figuratiuum, vel figuratũ, & clarũ. Vnde rota erat in medio rotæ. Ezech. 1. Scitis quare præcepit prædicare euangeliũ, quia aliæ doctrinæ non habent ſinẽ ſeu terminũ ad principium. Sicut de fonte, qui nõ poteſt aſcendere naturaliter per canale altius quàm ſit fons, quia caret virtute ad plus. Ita de doctrina poëtarum videamus vnde exit. Nunquid de intellectibus hominum? Imò, ideo non poteſt facere vt aliquis aſcendat in cælũ. Et tu qui prædicas tantùm eas, ſemper eris terrenus. Sed doctrina euangelica, quæ exiuit de cælo, ad illum locum de quo exiuit, facit aſcendere perſonam quæ ipſam prædicat & ſeruat. Ideo Chriſtus Ioan. 4. Aqua quã ego dabo fiet in eo fons aquę ſalientis in vitam æternam. Ideo prædicate

cate euangelium,quia prædicare verba dãnatorum,damnatio eſt. Dicit enim Hier. quòd Ariſtot. & Plato in inferno ſunt. Accipe ergo doctrinã Chriſti, quæ ducit ad vitã, vt eſt biblia, quæ liber vitæ dicitur. libri verò poëtarũ dicuntur libri mortis. Tertiò dicit, Omni creaturę, ſ. hinc inde, nõ dicit ſolũ in vna ciuitate, nec dicit magnis dominis, ſed etiam agricolis. Nõ ſolùm diuitibus, ſed etiã pauperibus, & alijs, quia omni creaturæ. Dicit magiſter Vincẽtius quòd dolet. Nam reperit in Lõbardia nouẽ valles hæreticorum propter defectum prædicatorum. Dixit ſibi vnus de illis vallibus, Frater. 30. anni ſunt quòd nullus frater venit huc, nec clericus ad inſtruẽdum nos in fide, ſed veniunt hæretici de partibus lõginquis, & prædicant nobis ſuos errores, quos cuitaremus ſi habuiſſemus doctrinã euangelicã. Ideo dicit, Omni creaturæ, & in omni loco ſupple. Ideo Hieremias in ſpiritu videns hunc defectum dicit, Paruuli petierũt panẽ, et nõ erat qui frangeret eis. Thre. 4. Paruuli, id eſt, ruſtici, ſimplices, pauperes, & ignorantes, & hæretici petierunt doctrinam euangelicã, & nemo miniſtrauit eis. Sed beatus Paulus vniuerſaliter extendit doctrinam euangelicã. Ideo dicit, Notũ vobis facio euangeliũ. Dico ſecundò quòd prædicatio euangelij b. Pauli fuit ſuper omnes alios plus clara & illuminoſa. Audite bene. Omnes alij apoſtoli prædicabant doctrinas quas à Chriſto audiuerant, ſed non viderant, ſed beatus Paulus prædicabat illud quod viderat, quia realiter fuit raptus in cælũ. Ioannes verò ſecundum ſpiritum. Ideo dicit, Euangelium quod euangelizatũ eſt à me, non eſt ſecũdum hominẽ, ſupple purũ, nec ego ab homine. ſ. puro accepi illud, & didici, ſed per reuelationem Ieſu Chriſti. Ad Gal. 1. Nota, non habui ab homine, id eſt, mortali, ſed immediatè à Chriſto deo & homine habui, quem vidi in ſua gloria & diuinitate cum tota curia cæleſti. Ideo ſi dicatur tibi, Vbi dicit Paulus? potes dicere quòd in cælo empyreali in ſchola angelorũ tribus diebus ſtuduit, & ſciuit plus quàm Salomõ aut omnes philoſophi in tota vita ſua. In libro vitæ æternæ citò efficitur homo magiſter. Nec mirum ſi quando agricolæ ruſtici, vel rudes, ignorantes, vel parui hodie nati, baptizati & mortui, ſicut intrant ſcholã angelorum, aperto libro vitæ per deum, & ſibi oſtenſo maiorẽ ſcientiam habẽt in puncto quã virgo Maria aut ſancti doctores habuerunt in hoc mundo vnquam. Ideo bonę gentes laboretis ire ad iſtud ſtudiũ, quia in vno momẽto eſt intellectus illuminatus omni ſciẽtia, nec oportet legere per capitula ſeu diſtinctiones. Hic liber ſolum habet duas chartas, ſcilicet humanitatẽ et diuinitatẽ. Et Chriſtus eſt liber vitæ. Cogita ergo ſi infans vel ruſticus intrant paradiſum, habet in puncto tantam ſciẽtiam, quid de beato Paulo, qui tribus diebus fuit raptus per potẽtiam dei, et anima eius tribus diebus & noctibus ſtuduit ibidem? O quantã ſciẽntiam debuit addiſcere, bene poterat clarè, veraciter, & luminosè prædicare. Et vt melius intelligatis, ponam

ponam in practica, vt veniamus ad mortalitatem. Vnde ſi vnus diues homo ædificaſſet domum quæ cōſtitiſſet decem milibus francorum, & veniret amicus eius de vltra mare, quem inuitaſſet, iam ſibi oſtenderet totam domum, dicendo amico. Noueritis amice quòd ex quo non fuiſtis hic, ædificaui iſtam domum, & iſta eſt camera vbi dormio ego, & in iſta filij mei, & in iſta ſcutiferi. Ecce coquinam, ſtabulum, cellarium, &c. Sic etiam fecit Chriſtus, qui oſtēdit ſibi totam domum paradiſi. O quàm pulchra eſt illa. Certè ſi quis ſolū poſſet ponere caput per aliquam feneſtram ad videndum domum paradiſi, tanta eſt illa pulchritudo corporalis, quòd ſtaret homo centum annis ſine cibo & potu, & eſſet mirabilier conſolatus, etiam ſi non videret Chriſtum, nec virginem Mariam, ſolum ex pulchritudine corporali cæli. Ideo dicitur. O Iſraël quàm magna eſt domus Dei, & ingens, id eſt, ineſtimabilis locus poſſeſsionis eius. Magnus eſt, & non habet finem, ſupple in duratione, Baruch.3. Totus mundus eſt quaſi vnus punctus reſpectu illius domus paradiſi, cuius minima camera eſt maior decem regnis. Neque mirum quia vna ſtella eſt maior tota Hiſpania. Ecce quomodo oſtendit ſibi palatium regni. Conſequenter rapuit eum, & oſtendit ſibi nouem ordines angelorum in cælo, & nunquam homines ſciuerunt aliquid de eis, donec Paulus reuelauit eis. Primò oſtendit ſibi primum ordinem, ſcilicet angelorum humano modo loquendo, vbi eſt rector ſeu capitaneus ſanctus Raphaël, & cùm vidit Paulus illam pulchritudinē dixit, O domine & quomodo eſt beatus qui huc venit, & vix poterat loqui, ita ſtetit attonitus de illa glorioſa habitatione quā viderat. Ad quem Chriſtus dixit, Paule, ſcis quis habitabit cum iſtis? Dixit Paulus neſcio, Reſpondit Chriſtus. Omnes illi qui poſt peccatum fecerūt rigoroſam pœnitentiam, qui non ſolum ſeruant ieiunia eccleſiæ, ſed amplius faciunt, confitentur, ſæpe communicant &c. Dixit Paulus. O quàm benedicti erunt qui de ſuis peccatis egerint pœnitentiam. Secundò oſtendit ſibi ſecūdum ordinem, ſ. archangelorum vbi eſt capitaneus ſanctus Gabriel. Cùm Paulus vidit iſtam gloriam, fuit totus ſtupefactus, & interrogabat Chriſtum dicens: Domine & quis ſtabit hic? Reſpondit Chriſtus, Perſonæ ſpirituales & deuotæ. Nam ſicut anima eſt nobilior corpore, ſic deuotio quæ in anima conſiſtit eſt maior pœnitentia. Quæſiuit Paulus, Domine, in quibus reperietur? Reſpōdit Chriſtus in perſonis quæ ſemper faciunt orationem die ac nocte, quæ audiunt miſſas deuotè &c. & apoſtolus: O in tam bono puncto pro illis qui faciunt deuotam orationem &c. Tertiò oſtendit ſibi tertium ordinem, ſ. principatuū, vbi eſt capitaneus ſanctus Michael. In iſtum locum vadunt perſonæ miſericordes Vnde, Beati miſericordes, &c. Quartò oſtendit ſibi ordinem poteſtatū, in quem vadunt qui in aduerſitatibus habēt patientiā. Ideo apoſtolus, Patientia vobis eſt neceſſaria, ſupple ad

habendũ iſtã gloriã, vt facientes voluntatẽ Dei reportetis promiſſionem. ad Heb. 10. Quintò oſtendit ſibi ordinem virtutũ, in quo collocabuntur qui habebunt concordiã temporalẽ. Ideo dicit apoſtolus poſtquã deſcendit. Pacẽ habete cum omnibus. Nõ vos defendentes. i. vindicãtes chariſſimi, ſed date locũ iræ. Scriptũ eſt enim. Mihi vindictam, & ego retribuam. Ro. 12. Sextò aſcendit in ordinem dominationum, in quo collocabuntur prælati bonæ vitæ, qui intrauerunt per portã, qui habent gubernare animas plus curãtes de animabus quàm de redditibus. Item dñi temporales. Septimò thronorum, vbi collocabuntur qui pro Chriſto ſeruauerunt paupertatem, terrena propter Chriſtũ dimittentes. Octauò Cherubinorũ, qui interpretatur plenitudo ſcientiæ, vbi collocabuntur doctores deuoti. Vnde de talibus dicit Daniel. Qui docti fuerint, fulgebũt tanquã ſplendor firmamẽti, & qui ad iuſtitiã erudiunt multos, tanquã ſtellæ in perpetuas æternitates. Daniel. 12. Nonò Seraphinorum, & in illo ibunt qui habebunt ſupernalẽ charitatẽ. Vnde maior horum eſt charitas. 1. Cor. 13. Et qñ tales cogitant de Deo totaliter liquefiũt ſicut candela ad ignem. Ieiunium eſt eis refectio, vigilia dormire, perſecutio, conſolatio, tota aduerſitas amore Chriſti eſt eis cõſolatio, habent feruentẽ affectionem. Si Chriſtus diceret eis, adhuc vſq; ad annum venietis ad me &c. Reſponderẽt. O dñe annus 12. menſes habet, & debemus tandiu priuari illa claritate &c. Ideo Paulus poſtquã vidit omnia iſta, tunc vidit vnã pretioſam cathedrã, in qua ſtabat Chriſtus ſuper oẽs ordines angelorũ, & ad latus aliã, & dixit, Dñe, & quis erit hic? Reſpõdit Chriſtus. Super oẽs ordines angelorũ erit mater mea, & in iſta cathedra collocabitur. O tam bene videtur glorioſa, cuius precibus totus mundus ſuſtinetur. Ideo cantat eccleſia, Exaltata eſt ſancta Dei genitrix ſuper choros angelorũ ad cæleſtia regna &c. Deinde vidit diuinã eſſentiã, vt dicit Aug. in libro de videndo deũ, & in li. ad Paulinũ, & etiam. S. Tho. in 1. parte, & in 2. 2. q. 175. ar. 3. dicit ꝙ vidit diuinã eſſentiã, & qñ reuerſus fuit, quod apoſtoli crediderunt ꝙ ſtuduerat in ſtudio cæleſti, & dixerunt ſibi. Vnde venis? Reſpondit: Scio hominẽ in Chriſto ante annos. 14. ſiue in corpore ſiue extra corpus neſcio, deus ſcit, raptum huiuſmodi vſq; ad tertiũ cælum, & audiuit archana verba quæ non licet homini loqui. 2. Cor. 12. Nota: ego ſcio hominẽ in Chriſto Ieſu, qui fuit raptus vſq; ad tertiũ cælũ. Scriptura ſancta nõ fecit mẽtionẽ niſi de tribus cælis. Primò de firmamento. Secundò de criſtallino ſeu aqueo, de quo pſal. Aquæ quæ ſuper cælos ſunt &c. Tertiũ eſt cælum empyreum. Ergo clarior fuit doctrina, quia propriis oculis vidit oĩa quæ prædicauit. Ideo dicit: Notũ vobis facio euãgeliũ. Dico tertiò ꝙ doctrina & prædicatio b. Pauli fuit plus longa & virtuoſa. Declaratur ſic. Oẽs alij apoſtoli finierunt ſuam prædicationem in morte, ſed Paulus in vita, 37. an. prædicauit ante mortẽ, & poſt mortem prædi-

cauit,

cauit. Ideo dicitur plus longa & virtuoſa. Dico practicè. Quãdo prædicauit, 37. an. Nero imperator Romanus captiuauit ipſum ad mortem, & quia prædicauit Chriſtũ contra ordinationẽ & voluntatem Neronis: Nero mãdauit ipſum capi, & dedit ſententiã capitalẽ cõtra eum, quia erat nobilis & priuilegio Romanorum gaudebat. Dicatur quomodo fuit ductus ad decapitationẽ. Et facta oratione lictor decapitauit eum, de cuius collo exiuit lac, deinde ſanguis. Lac oſtendit ſuam puritatẽ, quia ſemper fuit virgo. Deinde venit tanta claritas de cælo, ꝙ facilius aſpiceret homo ſolẽ quã illam claritatẽ, & ſtatim aĩa b. Pauli egreſſa, venit ad Neronẽ in palatiũ, qui loquebatur cũ philoſophis di. O & tam magnum miraculum eſt iſtud, & anima intrauit, quã vidẽs Nero fuit territus, & nõ mirũ, quia ſi ſanctas perſonas terret bonus ſpiritus, licèt poſtea cõſoletur eas, multo magis terret malas. Et dixit Neroni. Venio ad te ſi vis ad Chriſtum conuerti, porta paradiſi eſt tibi aperta, ego fui mortuus de mandato tuo, & viuo in æternum. Sic poteris tu ſi volueris. Ecce quomodo prædicauit poſt mortem, non legitur hoc de alio ſancto. Patet ergo quomodo ſua prædicatio fuit longe virtuoſa. Statim Nero ſoluit omnes Chriſtianos quos tenebat captos, ſed non fecit ſe Chriſtianũ, ſed permanſit in peccato ſuo. Iam ipſe Paulus prophetauerat hoc, quia dicebat, Magnificabitur Chriſtus in corpore meo, ſiue per vitam ſiue per mortem. ad Phil. 1. Item in morte prædicauit. Etiam dicatur de capite quomodo fecit tres ſaltus, & in quolibet dixit Ieſus, & exibat in quolibet ſaltu vnus fons. Tres prædicationes fecit in quolibet. ſ. Ieſus, Ieſus, Ieſus. Multam materiam habebat ad prædicandum. Hic eſt ſecretum Ieſus. Ego dico ꝙ iſtud nomẽ Ieſus habet tres virtutes ſuper omne nomen: Vnde dedit illi nomen deus, quod eſt ſuper omne nomen. ad Phil. 2. & Luc. 2. Vocatũ eſt nomẽ eius Ieſus, Chriſtus cognomẽ eſt, & aliàs etiam tribus vicibus propter tres virtutes quas habet principaliter.

Prima contra defectus ſpirituales.
Secunda contra malicias corporales.
Tertia contra pericula ſeu mala temporalia.

Defectus ſpirituales ſunt peccata. Si aliquis eſt qui non habeat contritionem de peccatis ſuis, & habet cor lapideum, & non ſcit quid dicitur, Mat. 27. quòd Ieſu Chriſto in cruce pendente petræ ſciſſæ ſunt, & monumenta aperta ſunt, & mortui ſurrexerunt. Si vis contritionem habere, ponas te coram crucifixo genibus flexis, & deuotè dic Ieſus, faciendo ſignũ crucis iuxta cor, & mollietur ad pœnitentiam, & monumentũ aperietur. ſ. os per confeſsionẽ, & mortuus. ſ. ſpiritus reſuſcitabitur, ſcilicet, ad ſtatũ gratiæ. Idem eſt ſi aliquis in deſiderio vindictæ ponat ſe coram crucifixo, dicendo Ieſus &c. cogitans quomodo Chriſtus pepercit crucifixoribus, & immediatè veniet ad te vna dulcedo de illo fauo mellis paradiſi, & intrabit cor tuum, quòd

in memoriam paſsionis Chriſti remittes iniuriam. Vnde omnis quicunque inuocauerit nomen domini, ſaluus erit. Rom. 10. Nota inuocauerit. ſ. intus in corde. Nomen domini, ſcilicet, Ieſus, Deus dabit ſibi contritionem peccatorum. Ideo hoc nomen Ieſus contra defectus ſpirituales facit tria, ſcilicet, mollificat cor, facit confiteri, ſuſcitat animam. Secundò dico quòd hoc nomen Ieſus eſt contra malicias corporales. Si deuotionem haberemus medici parum lucrarentur nobiſcum. Nam omnes virtutes ſanctorum & angelorum ſunt in hoc nomine Ieſus. Et ideo noſter Hypocrates vel Galenus Ieſus, poſtquam ſalutem procurauit animabus noſtris per redemptionem, voluit etiã procurare & dimittere medicinam, quando enim debuit recedere per aſcenſionem, ordinauit aphoriſmum dicendo: Signa eos qui crediderint, non dicit qui ſancti fuerint, hæc ſequentur. In nomine meo dæmonia eiicient, linguis loquentur nouis, ſerpentes tollent. Et ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit, ſuper egros manus imponent, & bene habebunt. Mat. 16. O ſi haberemus deuotionem ad iſtud nomen, ſed nullam habemus niſi ad vanitates, & ſortilegia, & coniurationes. Vnde dicit pſal. Homines & iumenta ſaluabis domine, &c. Vnde ſi dolet caput, fac ſignum crucis in eo. di. Ieſus, &c. ſi fidem habes, & ſanitas corporis non ſit nociuà animæ, ſine dubio curaberis. Item ſi habes filium infirmum, ſi ſcit loqui, ipſemet ſignando dicat Ieſus, &c. aliàs facias tu. Non fiat ſubitò, ſed cum deuotione, quia emplaſtrum ſuauiter ponitur & cum caliditate & deuotione. Item vos mulieres quæ cupitis concipere in vtero, dicatis Ieſus: quia virtus huius nominis Ieſus dabit vobis prolem ſi vultis. Item quando eſt prægnans, vt Deus conſeruet prolem in vtero, quia multæ concipiunt quæ non poſſunt portare. Idem de mulieribus, quando debent parere, faciant ſignum crucis, dicendo Ieſus, vbi ſentiunt dolores, quia melius eſt dicere Ieſus quàm clamare vt capra. Ecce ſecunda virtus contra malicias corporales. In hoc ergo nomine habeatis deuotionẽ, quia non eſt aliud nomen datum hominibus ſub cælo in quo oportet nos ſaluos fieri, nec eſt in aliquo alio ſalus. Act. 4. Et loquitur de ſanitate de vno contracto, quem ſanctus Petrus curauerat. Illud ergo nomen inuocate, non aliud, Tertiò contra pericula temporalia valet hoc nomen Ieſus. Tu homo bellicus ſi ſis in bello iuſto, dic Ieſus, non deficient tibi vires. Secùs de bello iniuſto, quia neſcit diuina iuſtitia patrocinium dare criminibus. Similiter ſi eſſes in deſerto, & in circuitu tuo eſſent inimici tui, vel animalia, dicas Ieſus, & tu liberaberis. Item contra tempeſtatem fac crucẽ cum nomine Ieſu, & non nocebit. Cõtra omnia pericula eſt medela. Vnde, Turris fortiſsima nomen domini, ad ipſum currit iuſtus & exaltabitur. Prouerbior. 18. Nomen domini Ieſus. Vocatum eſt nomen eius Ieſus. Lucæ ſecundo. Patet ſecretum, cùm tribus vicibus caput beati Pauli ſaltauit, ſignificans virtutem

Deus non iuuat in malum.

tutem contra prædictos tres defectus. Ecce quomodo beatus Paulus non ſolùm in vita, ſed etiam in morte, & poſt mortem prædicauit. Ergo concluſio tertia clara eſt, ſcilicet quomodo ſua prædicatio fuit magis longa & virtuoſa. Ergo thema. Notum vobis facio, &c.

De ſancta Margareta *Sermo.*

Inuenta vna pretioſa margarita, abiit. Matth. 23. Cogitanti mihi magnam deuotionem & ſanctitatem beatæ Margaretæ inuenio quinque virtutes in ea, in quibus ſtat tota perfectio ſanctitatis.

Prima eſt vera humilitas.

Secunda ſancta charitas.

Tertia firma ſtabilitas.

Quarta pura claritas.

Quinta plena fœlicitas.

Et ſubtiliter iſtæ quinque virtutes notantur in quinque verbis thematis. In prima dictione. ſ. inuenta, oſtenditur prima virtus, & in ſecunda ſecunda, & in tertia tertia &c. Dico primò quòd beata Margareta fuit ornata magna virtute, quæ eſt vera humilitas, quæ notatur in primo verbo thematis, cùm dicit, Inuenta, Ratio. Inuentio totius humanæ perditionis fuit ſuperbia. Dicatur quando homo vult facere ad libitum ſuum, nec vult obedire mandatis diuinis, hæc eſt ſuperbia. Dicatur quomodo Lucifer voluit parificari Deo. Ecce ſua perditio per ſuperbiam, & ſibi conſentientium, noluit ſtare ſub regula ſibi à Deo data, noluit humiliare ſe Dei voluntati, ſed voluit facere ſecundum ſuam inclinationem. Ecce peccatum & perditio ſua. Idem de Adam, cui præcepit dominus in ſignum dominij ne comederet de ligno vetito, ſed de aliis. Si tenuiſſet regulam, bonum fuiſſet ſibi & nobis, quia nullam miſeriam, nec tribulationem, nec mortem incurriſſemus, quia omnia iſta habemus ex ſuo peccato, ſed noluit, & mulier incœpit malum dic. Et quare non comedemus? & ipſe comedit. Et ecce hæc ſua perditio, & conſequenter noſtra ex ſuperbia. Ideò dicitur, Superbiam nunquam in tuo ſenſu aut in tuo verbo dominari permittas. Ratio, In ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio. ſ. angelorum & hominum. Tob. 4. Si ergo per ſuperbiam perditur creatura, quia non vult viuere iuxta regulam ſibi à Deo datam, per oppoſitum. ſ. quando non vult facere iuxta ſuam voluntatem ſeu inclinationem, ſed iuxta Dei ordinationem, inuenitur. Verbi gratia. Quando dicitur, Domine ego ſum inclinatus ad ſuperbiam, pompã, vanitatem &c. ſed quia vos domine præcipitis oppoſitum, ideo volo humiliari. Idem dicatur de aliis peccatis iuxta auditorum facultatem. Ideo dicitur, Inuenta. Dicatur hiſtoria breuiter de paſtore habente centum oues, & perdidit vnam, qua inuenta, lætus dixit; Congratulamini mihi omnes, quia inueni ouem quam perdideram. Lucæ. 15. Iſte paſtor eſt Chriſtus, centum oues ſuæ ſunt humiles & obedientes

ſuis præceptis. Ratio, quia omnia mandata legis in ſumma ſunt decem,& decies decem multiplicando ſunt centum,& ſignat perfectionem decem mandatorũ ſuper ſe,& perditur vna ouis qñ exit de grege,& comedendo vadit de herba in herbam. Sic perditur Chriſtianus ouis Chriſti,cuius ouis clauſula eſt obedientia 10. mandatorum, quæ quando præterit,ouis dicitur perdita,& poteſt dicere cum Dauid, Errauí ſicut ouis quæ perijt,quære ſeruum tuum dñe,quia mandata tua non ſum oblitus. Pſal.118. Quæritur ouis à Chriſto quando dat ſibi cognitionem de peccatis,& inuenit eam, quando dat ſibi contritionem de peccatis,& portat in humeris per ſuam paſsionem, dicens angelis amicis ſuis, Cõgratulamini mihi oẽs &c. Ecce quare dicit, Inuenta. Modò videamus quomodo b. Margareta habuit veram humilitatem. Dicatur cũ eſſet filia patriarchæ Antiochiæ ciuitatis, ſed parentes eius erant infideles,tamen habuit nutricem Chriſtianam. Cũ aũt b. Margareta eſſet 7. vel 8. annorum, nutrix prædicabat ſibi quolibet die Chriſtũ, & virginem Mariam, intantum ꝙ ſecretè b. Margareta fuit baptizata,& fecit votum caſtitatis. Hoc verò ſciens pater, habuit eam exoſam eam flagellando, nec propter hoc voluit adorare idola, propter quod pater voluit eam interficere, ſed mater contradicebat. Qua mortua,pater dixit ſibi vel ꝙ abnegaret Chriſtũ,vel patrem. Et ipſa voluit potiùs abnegare patrem quàm Chriſtum,& potuit dicere cũ Dauid, Pater meus & mater mea dereliquerunt me, dñs aũt aſſumpſit me. Pſal.26. Et dimiſsis ornamentis & veſtimentis,receſsit de domo patris,& iuit ad domum nutricis pauperrimę,quę habebat 20. vel 30. oues, quas cõmiſit Margaretæ cuſtodiendas, dicens ſibi ꝙ caueret à nemoribus & locis ſeparatis , ne hoĩes eam inuenirent ſolitariam, & ſibi nocerent, ſed iuxta viam in pratis paſceret oues. Dicatur hîc cõtra paſtores qui ſimul cum puellis ſtant in nemoribus &c. Dicatur practicè quomodo b. Margareta cuſtodiebat oues,& conſiderate hic ſuam magnam humilitatẽ. Cùm ergo eſſet induta de auro,& ornata Margaritis, pro Chriſto humiliauit ſe tantum, induendo ſe ſimplici panno. Item primò erat in palatio, nunc in heremo. Item antè comedebat gallinas,modò panem cum caſeo, ante dormiebat in magno lecto &c. nunc autem cum illa paupere nutrice &c. Videtur ergo vobis an fuit humilis? Si bene ergo humilitas fecit inueniri perſonam, & b. Margareta fuit ita humilis vt audiuiſtis, ergo dicit thema, Inuenta &c. Moraliter cùm volumus humiliari,ſi non poſſumus vt b. Margareta, quæ dimiſit omnia, ad minus illi qui vadunt nimis pompoſè in habitu vltra ſuum ſtatum ſeu conditionem,dimittant, quia illud non eſt virtus. Idem de clericis, qui non vadunt in habitu clericali,ſed ſeculari. dimittãt. Idem de religioſis,qui nõ portant habitũ ſuum iuxta ſuam regulã. Ideo dicebat Chriſtus, Diſcite à me quia mitis ſum. ſ. in vita & cõuerſatione,& humilis corde. Mat. 11. Dico ſecũdò quòd habuit

buit ſanctam charitatē, quæ oſtenditur cùm dicitur, Vna Declaratur ſic. Charitas propriè eſt amor dei ardentiſsimus. ſ. qñ perſona charitatiua omnia quæ dicit, cogitat & operatur, ordinat ad deum, ideo dicitur, Vna. Ratio, Charitas & cupiditas ſunt oppoſita, quia cupiditas ſpargit cor in rebus mundanis, ſed charitas vnit & cōgregat cor, nihil aliud volens niſi deum. Dicatur hic exemplum de duabus ſororibus, ſcilicet Magdalena & Martha, ad quarum domum cum Chriſtus ſemel veniſſet laſſus & feſſus, Martha ſatagebat ſe in exercitio charitatis propter Chriſtum &c. Magdalena de iſtis non curans, poſuit ſe ad pedes Chriſti dicendo, Dñe dicatis mihi aliquod bonum verbum, vel de quo prædicaſtis hodie. Videns Martha ꝙ ſoror ſua ſederet, dixit, Dñe non eſt tibi curæ ꝙ ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare? dic ergo illi vt me adiuuet. Cui reſpondit Chriſtus di. Martha Martha ſollicita es, & turbaris ergo plurima, porro vnū eſt neceſſarium. i. vnitas cordis ad deū. Luc. 10. Patet ergo ꝙ charitas oſtenditur cùm dicitur, Vna. Dicatur quomodo b. Margareta habuit iſtam virtutem. Vnde cùm ſemel iuxta viam paſceret oues, & eſſet 13. vel 14. annorum, decora valde in corpore, ſed pulchior in anima, illac tranſiuit Olibrius præfectus perſequēs Chriſtianos, qui videns tam pulchram puellam, admirans ſtetit, dicens, Si iſta puella eſt generoſa, ducam eam in vxorem. Sin minus, ducam eam in concubinam, & fecit eam venire coram ſe. A qua quęſiuit tria. Primò nomen ſuum. Secundò genus. Tertiò conditionem. Ipſa aūt humiliter reſpondit dicens, Ego vocor Margareta. i. perla, Dicit pręfectus, proprium nomen habet, & pulchrum. Secundò de genere nobili, filia ſum patriarchæ. Tertiò de conditione, Chriſtiana ſum. Reſpondit pręſes. Prima duo ſunt conuenientia, ſed tertium non, quia ſtulticia eſt adorare hominē crucifixum, traditum à diſcipulis, & mortuum in cruce. Reſpondit Margareta, Et quomodo ſcitis vos ꝙ Chriſtus ſit mortu⁹ in cruce? Reſpōdit, Quia ita legi in libris Chriſtianorū. Et Margareta, In eiſdem libris inueniſtis ꝙ Chriſtus eſt deus & homo? Voluit pati in cruce ne ſibi credētes & obedientes patiātur in inferno Et volens Margareta ex cauſa prouocare ipſum ad iram, vt eam odiſſet ne perderet virginitatem, dixit, Stultitia eſt de eiſdem libris recipere vnum & non aliud. Et ipſe indignatus poſuit eam in carcere tenebroſo. Ecce charitatē quam habuit, non curans de præſide, nec de honore, ſeu promiſsionibus ſibi factis, quia noluit niſi deum, & poterat dicere, Vnam petijt à domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo domini omnibus diebus vitæ meæ, Pſal. 26. Moraliter hic vos de mundo iſto habetis exemplū vt vniatis vos qui habetis cor diſperſum in campis, vineis, animalibus &c. ſed ad minus in die dominica oportet vos recolligere. Dicatur quòd ſi ſeruatis feſta vt fieri debet, recolligendo cor in die feſto, ne cogitet dē negotijs vanis, & os ne loquatur de mundanis, ſed audire oportet

miſſam completam, & cum ſilentio, & deus dabit vobis abundantiā, & omnia veſtra plus proficient ſeruando ſic feſta, quā ex omnibus cu ris veſtris, & de⁹ cuſtodiet vos à ſiccitate, mortalitate, fame &c. Dico tertiò ꝙ habuit firmā ſtabilitatem, quæ oſtenditur cùm dicitur, Pretioſa. Tunc perſona eſt pretioſa coram deo, qñ eſt ſtabilis, & firma in ſeruitio dei, & nulla occaſione dimittit bonā vitam incœptam. Ideo dicitur de martyribus, qui ante eligebant mortem quàm dimitterent bonam vitam, Pretioſa in conſpectu dñi mors ſanctorum eius, propter ſtabilitatē quā habebant. Dicatur hîc quō b. Margareta fuit conſtans & firma, quia de carcere educta coram præſide audacter confitebatur Chriſtum. Ad quam prę̄ſes dixit ꝙ abnegaret fidem Chriſti, vt faceret eam magnam dominam, aliàs eam interficeret. Reſpōdit, Fac quod potes, quia quod dicis ego non faciam. Dicatur hic quomodo præſes dedit Margaretæ quinq; tormenta, Primò denudauit eam. Magnum tormentum eſt mulieri verecundæ, ſed ipſe fecit vt videret ſuā pulchritudinem, & cùm virgo verecundaretur, dicebat intra ſe Chriſto, Domine talem verecundiam ſuſtinuiſtis vos pro me quando fuiſtis denudatus in mōte Caluarię &c. Secūdò fuit flagellata, & libēter & patienter ſuſtinuit, cogitās ꝙ Chriſtus etiā fuit flagellatus. Tertiò fuit lacerata, & ferro caro eius cardata, & gentes in circuitu flebant, dicēdo quòd miſereatur ſuæ pulchritudini. Ipſa reſpōdit, O mali conſiliatores, nunquid pro ſanitate corporis debeo nocere animæ meæ peccando? &c. Quarto lamine ferreæ ignitę fuerunt eius lateribus àpplicatę, ipſa dicente, Non ſunt condignę paſsiones huius temporis ad futuram gloriā quæ reuelabitur in nobis, Patienter ſuſtinuit. Quintò proiecit eam in aquam, vt ibi ſubmergeretur, ſed ipſa ſignauit ſe ſigno crucis, & ſecutus eſt terræmotus magnus, ex quo 12. millia gentiū conuerſi ſunt. Ecce quomodo fuit firma. Moraliter hic nota contra illos qui incipiunt pœnitentiam, vel alia bona, & pòſt ſtatim dimittunt. Et dicatur de illis qui perſeuerant in pœnitētia, quomodo anima poterit dicere Chriſto in iudicio, Feci iudiciū & iuſti. nō tra. me calum. Pſalm. 118. Dico quartò quòd b. Margareta habuit puram claritatem, cùm dicitur, Margarita, erat enim clara in mente ad cognoſcendum ſecreta Dei, & puritatem vitæ. Matth. 13. Simile eſt regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. Dicatur quomodo beata Margareta habuit claritatem ſcientiæ, & puritatem vitæ. Nam cùm fuiſſet reducta ad carcerem, diabolus volens eū terrere, vt ſic territa conſentiret præſidi, intrauit ad eam in forma ingentis draconis, fingens vt eam abſorberet, ſed ipſa dicendo Ieſus, ſignauit ſe, & draco crepuit, & receſsit. Dicatur hic de virtute ſigni crucis contra omne periculum, & oſtende quomodo populus ſe debet ſignare. Ideo dicit eccleſia. Contra hoc ſignum nullum ſtet periculum. Secundò diabolus iterum intrauit carcerē in formā doctoris antiqui, dicens ſe Chri-

ſtianum

ſtianum eſſe, volens ei perſuadere vt præſidi conſentiret. Nam ſi eſſet ſua, multa bona poſſet facere Chriſtianis. Ipſa verò orauit dicens. Domine quis eſt iſte talia ſuadens &c. & ſpiritus qui habitabat in ea dixit ſibi, Margareta diabolus eſt. Tunc ipſa arripiens ipſum per barbã, proiecit eum ad terram, & poſuit pedẽ ſuper eius collum dicẽs, Quare veniſti proditor? Reſpondit quòd ad decipiendum eam. Et iterum quæſiuit ab eo, Quare perſequeris ſic Chriſtianos? Reſpondit, Ego non perſequor eos, ſed ipſimet perſequuntur ſe per inuidias ſuas, & malas voluntates, licèt ego de hoc iniuſtè ſim diffamatus. Ecce claritatem quam b. Margareta habuit ad cognoſcendum ipſum malignũ ſpiritum. Iſtam claritatem debemus nos habere, cognoſcendo ſpiritũ, qñ venit ad nos transfigurans ſe in angelum lucis. Ideo dicit Ioãnes, Chariſsimi, nolite credere omni ſpiritui, ſed probate ſpiritus ſi ex deo ſint. 1. Ioan. 4. Et probantur dupliciter. Primò ex parte noſtra dicẽdo, Et quis ſum ego, cùm ſim iam peccator &c. ſed in hoc multi decipiuntur, credentes de aliqua illuſione ꝙ ſit angelus bonus, Chriſtus, vel virgo Maria &c. Secundò probatur ex parte diaboli, ſcilicet reſpiciendo quid dicit, quia ſi dicit contra dei mãdata, ſine dubio diabolus eſt. Verbi gratia, ſi dicit, Interficiatis vos pro deo, quia multũ ſibi placet. Idem de pœnitentijs indiſcretis, à diabolo ſunt talia. Ideo probate vt b. Margareta, quæ noluit credere diabolo, dicenti ſibi quòd duceret virum, quia cõtra votum quod fecerat caſtitatis ſuadebat. Dico quintò quòd b. Margareta habuit plenam fœlicitatem cùm dicitur, Abijt ſcilicet ad gloriã. Dicatur hic eius martyriũ. Quando præſes fecit eam venire corã ſe, videns eam curatã à plagis dixit, O Margareta magna eſt patientia deorum &c. Dicatur eius paſsio, qua dicta poteſt dici auctoritas, Nõ eſt vir in domo ſua, ſcilicet ſpiritꝰ in domo carnis. Abijt via longiſsima, ſcilicet ad cælum, ſacculum pecuniæ, ſcilicet meritorum & bonorum ſecum tulit, in die plenæ lunæ, ſcilicet in die iudicij reuerſurus eſt in domum ſuam, ſcilicet carnem, per verã reſurrectionem. Prouerb. 7, quia tunc omnes reſurgemus.

De ſancta Maria Magdalena *Sermo.*

M*Anum ſuam aperuit inopi.* Habetur verbum iſtud originaliter in li. Prouerb. vlt. Et ſicut tota ſolennitas & officium hodie eſt beatæ Mariæ Magdalenæ, ita etiam & ſermo noſter. Si placet deo habebimus materias bonas & ſpeculatiuas, pro illuminatione intellectus, & morales pro reformatione vitæ. Salutetur primò virgo Maria, & reſumatur thema. Intellectus huius verbi ſecundum quem ego volo pertractare thema, eſt quòd Chriſtus aperuit manum ſuam beatæ Mariæ Magdalenæ pauperrimæ, ſcilicet gratiæ dei & virtutum ante ſuam conuerſationem. Pro cuius declaratione ſciendum quòd in ſcriptura ſancta miſericordia dei quam ha- *Miſericordia dei dicitur manus.*

habet circa peccatores,dicitur manus. Ad hoc eſt ratio & auctori. Ratio eſt iſta. Experimentaliter videtur quod ſi aliqua perſona cadit in lutum,aquã, vel ignem,ſi ab aliquo ſubleuetur, datur ei manus. Idem quando aliquis cadit in terrã per auaritiam, vſuram,rapinam,vel furtum &c. vel in lutum per luxuriam, vel in aliquod peccatum aliud, Chriſtus qui eſt iuxta eum erectè vel rectè ſtans,quia nunquam cecidit per peccatum,extendit manum,ſcilicet miſericordiam ſuam,perſonam eleuans. Aucto. Matth 14. Chriſtus exiſtens in mari ſuper aquas tanquam dñs omnium creaturarum,ad quem dixit Petrus, Domine ſi tu es,iube me ad te venire ſuper aquas. Et ipſe ait, Veni. Et deſcendẽs Petrus de nauicula,incœpit venire. Cùm autem vidiſſet ventũ validum,timuit. Et cùm cœpiſſet mergi,clamauit dicẽs, Dñe ſaluum me fac. Et continuò Ieſus extendens manum ſuam apprehendit eum, & ait illi, Modicę fidei,quare dubitaſti? Et quia loquitur de manu,innuitur ꝙ perſona quæ cadit & incœpit mergi in peccatis, ſi debet ſubleuari, oportet vt per manum miſericordiæ dei eleuetur. Idem de Dauid, poſtquam peccauit cum Berſabea,& occidit virum ſuum, ſcilicet Vriam, cupiens ſubleuari dixit, Fiat manus tua vt ſaluet me.ſ. quaſi dicat cecidi. Patet ergo quòd miſericordia dei dicitur manus. Cùm ergo Maria Magdalena in ſua iuuentute primò caderet in terram per amorem terrenorum,non curans diligere cæleſtia, cecidit in lutũ per luxuriam &c. Cecidit etiam in ſuperbiam, inquantum volens ſe clarificare ſuper omnes per ſuam pulchritudinẽ, ſed Ieſus Chriſtus manu ſuæ miſericordiæ eam eleuauit. Ideo dicit the, Manum ſuam aperuit inopi. Nunc patet thema. Notandum eſt hic cùm dicit, Aperuit manum. In manus apertione quinq; diligi oſtenduntur,quibus lapſus erigitur. Ita de manu miſericordiæ Dei Ieſu Chriſti,in qua aperuit Mariæ Magda. quinque digitos eam eleuando.

Primus digitus eſt longa expectatio.
Secundus benigna conuerſio.
Tertius alta promotio.
Quartus ſpiritualis affectio.
Quintus cæleſtialis fruitio.

Dico primò ꝙ Chriſtus oſtendit Marię Magd. quę eeciderat in peccatũ longam expectationem,quia diu eũ expectauit ad pœnitentiã, noluit eam dãnare poſt primũ peccatũ,nec poſt ſecundũ. Creditur enim quòd 21. annis vixit in peccatis,cõtinuè addendo peccata peccatis. Et Chriſtus expectabat ouẽ perditã quaſi dicat adhuc etiã erit ſancta & bona. Ad practicam. Dicatur quomodo erat de genere regio, nobilis & generoſa. Pater enim eius erat nobilis baro,& magnus dominus vnius partis Hieruſalem. Quandiu vixerunt pater & mater eius,cuſtodierunt eam benè, ſicut debent facere boni patres & matres, ne filiæ viſitentur & truffent cũ hominibus ſcutiferis,ſeu militibus. Sed mortuis

tuis parentibus, Lazarus, Magdalena, & Martha diuiſerunt ſibi hæreditatem. Quando autem Magdalena vidit ſe liberam, & dominam baronię de Magdalo, neminem timuit, & ſcutiferi & milites incœperunt eam viſitare, & ſic paulatim ipſa fuit philocapta de vno ſecretè, & ſecretè peccauit cum eo, cogitans, hoc erit ſecretum. Sed ille tractans illud cum ſocijs ſuis, dicebat, Certè ego habui pulchriorum domicellam &c. O dixerunt alij, Poſtquam chorea eſt incœpta, videamus quæ ſit pulchrior, & veniebant ad eam dicendo, Certè niſi mihi conſentiatis, ego reuelabo &c. Et ex quo prima vice mulier perdidit verecundiam, tunc factum eſt, non enim habet faciem reſiſtendi. Ideo mulieres reſiſtite in principio, quia poſtquam verecundia eſt perdita, de peccato in peccatum ruetis, intantum quòd Magdalena perdidit nomen, propter quod dicebatur vulgariter peccatrix, ipſa tamen ignorante, quia nullus ſibi dixit. Dicebant tamen gentes, O quid erit de iſta peccatrice publica &c. ſed Deus iam expectauit eam ad pœnitentiam. Ideo Eſai. 30. dicitur, Propterea expectat Dominus vt miſereatur veſtri. Moraliter hic cogitate quanta eſt miſericordia Dei expectantis peccatorem, & non ſtatim damnat eum. Dicatur de latrone, de quo factus eſt iam proceſſus, & data eſt ſententia, ſed executio non fit, quia expectat rex vt conuertatur, & parcatur ſibi: ſed ille adhuc adijcit & multiplicat furta, & ſi rex adhuc expectaret, ſtultus magis quàm miſericors iudicaretur. Tamen Chriſtus hoc faciens non reputatur ſtultus, ſed ſummè miſericors. Nam poſtquam homo peccat, ſtatim fit proceſſus, & ſcribitur in lib. dei. Aucto. Dauid, Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes ſcribentur. Pſal. 138. & ſententia eſt data. Anima quæ peccauerit, ipſa morietur. Ezech. 18. Vide miſericordiam dei, quot anni ſunt quòd tu incœpiſti peccare, proceſſus fuit factus, & ſententia data, tamen executio ſuſpenditur. Dicunt angeli Chriſto, Domine iſte continuè addit malum malis, & multiplicat peccata &c. Dicit Chriſtus, Expectemus eum adhuc. Ideo Hieremias dicit, Miſericordię domini, quia non ſumus conſumpti, quia nō defecerunt miſerationes eius. Thre. 3. Iſtam gratiam non fecit deus angelis. Nam doctores theologici cōcorditer dicunt quòd Lucifer qui tunc erat ſanctior Michaële, & angeli mali, tunc &c. erant ſancti, ſed poſtquam peccauerunt, Deus non expectauit eos per annum, nec per menſem &c. ſed ſtatim executio fuit facta, & proiecti ſunt in infernum irreuocabiliter, intantum quòd nec Chriſti paſsio, nec incarnatio, nec aliquod opus Chriſti eis profuit, de quo dicit Chriſtus, Videbā Satanā ſicut fulgur de cælo cadentem. Luc. 10. quia ſicut fulgur in puncto inflammationis peccati ceciderūt de cælo, & nos qui ſumus vermes deus expectat. Videtur ne vobis maxima miſericordia? imò pro certo. Et ſic patet primus digitus. Secundū digitum oſtendit deus in ſecundo opere beatæ Magdalenę, ſcilicet

ſcilicet in benigna cōuerſione. Poſtquā enim diu expectauit, Chriſtus tūc conuertit eam, quaſi dicat Chriſtus, Oportet quòd trahā eam, & quod releuē manu mea. Ad practicā quā tangit euangeliū hodiernum cum gloſis. Dicatur, quādo Chriſtus prædicabat, tūc ipſa erat peccatrix, & Chriſtus venit prædicare ad locū vbi erat, & cū omnes gentes venirēt ad ſermonem, dicebāt, O propheta Ieſus debet prædicare, vadamus ad eum audiendum, ipſa etiā venit, & credatis quòd vt videretur, ideo venit, & ornata tota. Sed cùm Chriſtus prædicaret, videns eam, ſagittauit in corde, incipiēs prædicare cōtra luxuriā, dicens quòd pro tā modica delectatione maxima eſt pœna, ſcilicet ſemper cōburi in inferno. Itē contra ſuperbiā. Et Maria Magd. vertebat collū, reſpiciendo hincinde. Et quādo audiuit ſic Chriſtū prædicātē, incœpit inclinare caput, & flere, & Chriſtus cōtinuabat prædicationē. Et Chriſto ordinātē quidā inuitauit Chriſtū, ſcilicet Simō leproſus, cuius domus erat circa domū Magdalenæ, & Chriſtus vt Magdalena haberet maiorem occaſionē veniendi voluit vt comederēt circa ianuā domus ianuis apertis. Et Chriſtus voluit tenere dorſum ad ianuā, ne ipſa verecundaretur intrare. Magdalena autē reuerſa de ſermone ad domum ſuum, incœpit deponere vanitates, & ornamenta, iuit ſimpliciter cum mantello, & capite nudo, ſcita prius domo vbi Chriſtus comedebat, venit ad Chriſtū. Cogitate quomodo ſui ſcutiferi voluerūt eam aſſociare, ſed nō permiſit. Cogito ego ꝙ quando intrauit domū, Simō leproſus dixit ſibi, Quid vultis vos hic? ſed facto ſigno à Chriſto ſibi, tacuit Simon. Et Magdalena venit retro ad pedes Chriſti, oſculans, & vnguēto vngens, clamās in corde ſuo, & flens, dicendo, Miſericordia domine, miſericordia domine, miſericordia domine, quia pro peccatoribus de muliere naſci voluiſti. O domine, & modò detis mihi indulgentiā delictorū. Ego ſum ouis, & venio ad paſtorem, infirma ad medicū, immūda ad fontē miſericordiæ & gratiarū, & ſic lachrymis lauabat pedes Chriſti, & capillis tergebat. Simō incœpit mala cogitare intra ſe di. Hic ſi eſſet propheta, ſciret vtiq; quę & qualis eſt mulier quæ tangit eum, quia peccatrix eſt. Luc. 7. Et Magdalena vidēs quòd Chriſtus ſibi nō loquebatur, dixit in corde, Domine, nūquid parcitis mihi? Tūc Chriſtus reſpexit Simonē di. Vides hāc mulierē, remittuntur ei peccata multa Et nunquid non omnia? Et Chriſtus dixit ſibi, Remittūtur tibi peccata tua. Sed iterū potuit dubitare an remittebat ſibi pœnā. Et Chriſt⁹ tūc dixit ſibi, Fides tua te ſaluā fecit, quia ſi tūc fuiſſet mortua, propter peccatū nullū habuiſſet purgatoriū. Itē adhuc potuit dubitare cùm eſſet iuuenis an adhuc caderet in peccata. Tunc Chriſtus dixit, Vade in pace, quaſi dicat, Ego dabo tibi bonā perſeuerantiā: Ecce infinita miſericordia. De iſta miſericordia dicit Greg. in homil. hodier. Quid miramur fratres Mariā venientē, an dn̄m ſuſcipiē tem? traxit eā chorda miſericordię q̄ cordi ſuo alligauit in prędicatione,

ne. Moraliter hic dicatur quòd dimittant peccata exēplo Magdalenę, & vadant ad Chriſtū in confeſsione, & confeſſor tenet locū Chriſti. Ideo dicit ꝓpheta in perſona peccatoris, Niſi quia dominus adiuuit me, paulominus habitaſſet in inferno anima mea. Ideo dicit the. Manum ſuā aperuit inopi. Tertius digitus eſt alta promotio, qui eſt digitus longior, Chriſtus verò nullū deſpicit, ſi vero corde redit ad eū, imò honorat, dans gratias & dignitates. No. quinq; officia quæ Chriſtus dedit Mariæ Magdalenæ gradatim poſt ſuam conuerſionē. Primò fecit theſaurariam ſuam, magnum officium eſt, quoniā Chriſtus ibat prædicando, & non portabat pecunias, ſed dicit Marcus ꝙ poſt ſermonem circumſpectis omnibus. glo. ſi quis eum inuitaret ad prandium. Hoc ſciens beata Magdalena ditiſsima ſequebatur Chriſtū audiens ſermones. Ipſa dicebat hoſpitalarijs, Paretis prandium pro Ieſu Chriſto & ſuis, & inuitate eum, & ego ſoluam vobis, & ſic exequebatur officium theſaurariæ. Aut. de hoc. Iter faciebat Ieſus per ciuitates & caſtella, prædicans & euangelizans regnum dei, & duodecim cū illo, & mulieres aliquę, & Maria quę vocatur Magdalena, quæ miniſtrabant ei de facultatibus ſuis. Luc 8. Secundò nō deponendo eam à primo officio, fecit eam ſecretariam ſuam. Lu. 10. Maria ſedebat ſecus pedes domini Ieſu, & audiebat verbum illius. Ex iſto textu habetur ꝙ eſt ſecretaria. Non enim legitur ꝙ in iſto parlamento fuiſſent apoſtoli, nec alij, ſed ſolus cū ſola, nec verbū quod Chriſtus ſibi dixit fuit ſcitum, quia nullus euāgeliſtarum ipſum ponit, ſed cogito ego ꝙ ipſa petebat à Chriſto audire de ordinatione & gloria ſanctorum. Et Chriſtus dixit quomodo in cælo ſunt tres hierarchię, & nouem ordines angelorum. Item qūo animæ collocantur in illis ordinibus, qūo in primo ordine collocātur pœnitētes &c. ſup omnes autē ibi mater mea. Credo, quòd ipſa petijt de ſe in quo ordine collocaretur, & fortè fuit dictū à Chriſto ꝙ cum Seraphinis ex ardente charitate. Item petijt de pœnis inferni, & de purgatorio, & limbo puerorum, & Chriſtus ſibi dixit totum. Ecce quomodo fuit ſecretaria. Tertiū officium fuit, quia fecit eam familiarem ſuam, & ſociam matris ſuæ, ſcilicet virginis Mariæ, quæ licèt eſſet purior ſole, dedit tamen ſibi iſtam in ſociam, nec deſpexit eam, ſicut multę caſtę, ſuperbę deſpiciunt peccatores, & tamen Chriſtus fecit eā familiarem, & ſociam matris ſuæ. Ratio, quia Chriſtus ordinauit duas vias ad paradiſum. Prima eſt innocētiæ, ſiue de innocētia pura, quæ rectè vadit ad gloriā. Vnde dicit Dauid, Dominus non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia. Pſalm. 83. Alia via eſt digna pœnitentia, quia ſi Deus non ordinaſſet niſi viam innocētiæ, deſperare poſſemus nos. Ideo ordinauit ſecūdam pœnitentiam dicens, Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum. Matthæi quarto. Per iſtas vias Deus elegit duas Marias. Prima quæ iuit per viam innocentiæ fuit virgo Maria, & ipſam

ſequuntur

ſequūtur oēs innocētes, ipſa portat vexillū. Prima perſona quæ primò iuit per viam pœnitentiæ fuit b. Maria Magdalena in nouo teſtamento, ipſa enim fuit capitanea. Ideo hodie cātat eccleſia, Laudemus opus dei in Maria genitrice. ſ. innocētię, laudemus in Maria peccatrice, ſcilicet pœnitētiæ. Illa eſt ſpeculum innocētiæ, Maria hęc eſt exemplum pœnitentiæ. Quartum officium fuit quòd fecit eam apothecariā & medicam ſuā. Magnum officiū eſt eſſe medicum vel apothecarium regis vel papæ, quia in eorum manibus ponit vitā ſuam. Hoc officium exercuit b. Maria Magdalena, quando Chriſto fatigato ex itinere vnxit manus, & pedes, & caput. Ideo Ioan. 11. dicitur, Maria hæc erat quæ vnxit dominum vnguēto, & exterſit pedes eius capillis ſuis. Quintum officium & maius eſt quòd eam fecit apoſtolam, quod eſt altius officium & principale. Auctoritas. Nosipſi primitias ſpiritus habentes. ad Ro. 8. Gloſa, quia tempore prius, & cæteris abundātius. Petrus & Paulus & alij fuerunt Apoſtoli, id eſt, miſsi ad peccatores, ſed Maria Magdalena apoſtolorum apoſtola, ſcilicet miſſa ad cōuertendos apoſtolos dubios de Chriſti reſurrectione. Auctori. Vade ad fratres meos, & dic eis, Aſcēdo ad patrem meum & patrem veſtrum, deum meum & deum veſtrum. Venit ergo Maria Magdalena, annuncians diſcipulis, quia vidi dominum, & hæc dicit mihi. Ioan. 20. Ideo cantat eccleſia, O vas & Margarita præfulgida, quæ reſurrectionem Chriſti nunciando apoſtolorum apoſtola fieri meruiſti. Quartus digitus manus miſericordiæ dei fuit ſpiritualis affectio ſiue perfectio, quæ conſiſtit in hoc quod dicit Chriſtus, Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo, & veni ſequere me. Matt. 19 Hic ponit duo puncta, ſcilicet, Vende ómnia. ecce paupertas ſpiritualis. Secūdò, Sequere me. ecce hic doctrina euangelicalis. In his duobus conſiſtit perfectio ſpiritualis. Iſta duo habuit excellenter beata Maria Magdalena. Nam poſt Chriſti aſcenſionem, quia iam pro Chriſto non indigebat pecunijs, vendidit quicquid habuit, & dedit pauperibus, id eſt, poſuit ad pedes Apoſtolorum iuxta Chriſti conſilium, Si vis perfectus eſſe &c. retraxit ſe in parua domo, & viuebat manibus laborando, quolibet die audita miſſa & ſermone ab aliquo Apoſtolorum, filabat lanam vel linum. Aucto. in epiſtola hodierna, Quæſiuit lanam & linum, & operata eſt conſilio manuum ſuarum, & ſequitur, Manum ſuam miſit ad fortia, ſcilicet laborando, & digiti eius apprehenderunt fuſum. & ſequitur. Panem otioſa non comedit. Prouerb. vlt. Nulla ergo mulier dicat, Oportet me ipſam tradere alicui, vt prouideat mihi. Idem de monialibus dicentibus, Oportet me habere ſpecialem vt prouideat mihi, quia conuentus nō ſufficit &c. quia beata Maria Magdalena, & etiam virgo Maria prouidebat ſibi, filio ſuo, & Ioſeph manibus ſuis ſeptem annis exul in Egypto filando, texendo, & ſuendo. Secūdò ſequeba-

quebatur ipſum prædicando. Dicatur de perſecutione chriſtianorum in Hieruſalem poſt Chriſti aſcenſionem, aliquos occidendo, exulando. Et quia Magdalena, & Martha, & Lazarus erant nobiles, noluerunt publicè eos occidere, ſed miſerunt eos in quadã barcha ſine prouiſione aliqua, ſine velo, ſine remis, vt ſic ſubmergerentur, ſed beata Maria Magdalena, facto ſigno crucis pro arbore dicendo, In nomine patris &c. & ſubitò de portu Iaffa venerunt ad portum Marſiliæ. Et incœperũt prædicare per prouinciam, & habuit tantam gratiam in labijs ſuis propter hoc, quòd tot vicibus oſculata fuit Chriſti manus & pedes, quòd conuertit ad Chriſtum totam prouinciam. Ecce ſpiritualis deuotio. dicit Egeſippus doctor antiquus, quòd beata Magdalena poſt conuerſionem nunquam reſpexit homines in facie, niſi Chriſtum, & interrogata de cauſa quare? reſpõdit, quòd propter aſpectum hominum fecerat tot peccata. Dicatur hic contra mulieres, quæ quando ſentiunt trãſire equos, ſtatim faciunt ſe ad feneſtras &c. Quintus digitus eſt cæleſtialis fruitio. Dicatur quomodo poſt conuerſionem prouinciæ cogitauit quomodo poſſet contemplari, & in ciuitate Aquenſi orauit di. Domine Ieſu Chriſte recordor quòd in domo Marthę ipſa ſatagebat, & ego contemplabar ad pedes tuos, & tu promiſiſti mihi, Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea: placet tuæ maieſtati hanc gratiam mihi dare. Et ſtatim angeli venerunt, & portauerunt ipſam de Aquis vſque ad Balmam, & die noctuque ibi contemplabatur, & non habebat ibi aquam, vinum, panem, neque herbas, & ibi ſtetit vltra trigintaduos annos quòd nihil cọmedit. De Moyſe reputatur ad multum quòd 40. diebus in monte nihil comedit &c. Si dicatur, De quo ergo viuebat Magdalena? Dico quòd de cibo cæleſti. Nam ſeptem horis Canonicis, ſcilicet in matutinis &c. Angeli veniebant, & in qualibet hora cantantes vocibus corporalibus eleuabant eam, quælibet eleuatio valebat vnum bonum prandium, & ſic ſeptem vicibus edebat ſeptem carmina. Et dicit beatus Thomas in prima parte theologiæ. quæſt. 107. ar. 1. & Greg. ſuper Iob, quòd locutio angelorum eſt ſecundum rem ad quam ſe applicãt, & cantus iſte angelorum eſt laudare deum de factis gratijs Magdalenæ, & reperietis iſta carmina in hymnis hodiernis. *Locutio angelorũ quid ſit.* Cùm ipſa ſurgebat in media noctę de rupe, vbi dormiendo faciebat pœnitentiam, primò flectebat genua, & ſignabat ſe, quia crux eſt clauis quæ aperit cælũ, & incipiebat dicere, Credo in deũ &c. Pater noſter, & poſt Aue Maria, & poſt matutinas contẽplãdo in ſuo ſpiritu, cogitans, Hac hora Chriſtus fuit captus, ligatus, & ductus ad domũ Annę, et finaliter cogitabat de Chriſti opprobrijs. Tũc deſcẽdebãt angeli, & eleuabãt eã in aëra cantãtes, Lauda mater eccleſia, lauda Chriſti clemẽtia, quæ ſeptem purgat vitia per ſeptiformã gratiã. Et qñ tenebãt ipſam in altũ, remittebant eã ibidem. Ecce quali cibo angelico viuebat.

nebat. Secūdò hora prima incipiebat orare, & poſtea contēplari. Cogitabat enim, Hora prima ductus eſt Ieſus ad Pilatū, traditus gentibus, multum accuſatū, in collo percutiunt manibus ligatum, vultum dei conſpuunt lumen cæli gratum. Et ſuperfluebat de lachrymis, & angeli ipſam eleuantes cantabant, Maria ſoror Lazari, quæ tot cōmiſit crimina, ab ipſa fauce Tartari, redit ad vitæ limina, ſcilicet ad portas. Ipſa ſoror Lazari de porta inferni venit ad portam paradiſi. Hora tertia orans & contēplans. Crucifige clamitant hora tertiarū &c. Hæc ſententia fuit data contra Chriſtum vt inter latrones crucifigeretur, & Ioannes annunciauit virgini Mariæ, quomodo ergo cōſolata fuit? Cogitate quomodo deficiebat. Et tunc angeli eā eleuantes cantabāt, Poſt fluxę carnis ſcandala, fit ex lebete filia in vas tranſlata gloriæ, de vaſe contumelię. Poſt ſcandala carnis de caldario inferni factū eſt vas gloriæ & paradiſi &c. Hora ſexta orabat cōtemplando quòd videbat Chriſtum in cruce ſuſpenſum, & petentem potū, & quomodo matrem commiſit Ioanni. Inde cogitans quādo, quaſi deficiebat, angeli veniebāt, & eleuādo eam cantabāt, Aegra currit ad medicum, vas ferens aromaticum, & à morbo multiplici verbo curatur medici. Hora nona cogitabat quomodo Chriſtus expirauit, & hely dicens clamauit. In hac hora petrę ruptę ſunt. Et cùm quaſi defeciſſet, angeli veniebant & eleuabant eam, & cantando dicebant, Surgentem cum victoria Ieſum videt ab inferis, prima meretur gaudia quæ plus ardebat cæteris quando Chriſtus reſurrexit victorioſe, iſta vidit eum primò, & ideo fuit ardentior in amādo. Hora veſpertina cogitabat quomodo Chriſtum depoſuerunt de cruce &c. & ſic ab angelis eleuabatur cantando, In theſauro repoſita eſt regis drachma perdita, gemmaque lucet inclita de luto luci reddita. Ecce quæ prandia habebat, & vos poteſtis habere, cogitando in myſterijs Chriſti paſsionis. Poſt hæc cùm ſic tranſiſſent 32. anni, angeli nunciauerunt ſibi ſuam mortem, & tunc ipſa petijt pro gratia à Chriſto vt angeli portarent eam ad ſanctum Maximinum, & de manibus beati Maximini communicauit, & quando vidit hoſtiam conſecratam dixit, Domine Ieſu Chriſte ego credo ꝙ ſicut fuiſtis in vtero virginis, & eſtis in cælo deus verus & homo, ita etiam in hac hoſtia, & in fide iſta recipio veſtrū glorioſiſsimū corpus. Et pòſt cōpleuit vitā ſuā, & ſua anima ſanctiſsima ad Chriſtū eſt ducta. Cogitate ſi iſta tā excellēs creatura & glorioſiſſima ſancta ſup oēs alias excepta virgine Maria, noluit mori quouſq; cōmunicauit. Scitis quare? Quia recordabatur de verbo Chriſti dicentis, Amē amē dico vobis niſi māducaueritis carnē filij hominis, et bibe ritis eiꝰ ſanguinē, nō habebitis vitā in vobis. Itē, Qui māducat meam carnē, & bibit meū ſanguinē, habet vitā æternā. Io. 6. Nō fuit ſecura quouſq; cōicaret. Patet quō debetis eſſe diligētes ad cōmunicandum quolibet anno, cū ſit expreſſum preceptū in quolibet āno in paſchate commu-

communicare, ſed de bono cõſilio etiã in magnis feſtiuitatibus. Hic eſt cibus glorioſus, qui ducit ad vitã æternã. Nunc patet qũo chriſtus manũ ſuæ mĩæ aperuit inopi. Placeat ei ꝙ eius ſanctiſsimis orationibus habeamus hic remiſsionẽ peccatorũ, & in futuro gloriã ęternam.

De ſancto Iacobo apoſtolo Sermo.

C*Reſcit in templum ſanctum in domino*, ad Ephe. 2. recitatiuè autem in epiſtola hodierna &c. Pro breui declaratione huius verbi, & introductione materiæ noſtræ ſciendum ꝙ inuenitur in ſancta ſcriptura ſatis clarè iſta differentia inter vitam bonorum, iuſtorum, & malorum: quia vita iuſtorũ, bonorũ ſemper creſcit & augmentatur, malorum verò decreſcit & minuitur. Dicit enim textus, Iuſtorũ autem ſemita .i. ſtricta via pœnitentiæ timoris Dei & deuotionis, quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit vſq; ad perfectam diem, via impiorum tenebroſa, neſciunt vbi corruant. Pro. 4. No. quaſi lux ſplendens procedit. Nam ex quo exit, continuè aſcendit, & magis clareſcit hora primæ quã in aurora, & hora tertiæ, quàm primæ, & ſic deinceps. Ita eſt de vita iuſtorum, continuè creſcit. Ratio huius differentiæ bonorum. ſ. & malorũ eſt, quia perſonæ iuſtæ ſunt in gratia Dei. ecce hic lux. Et quicquid operantur, deliberãt, ſiue ſint cogitationes cordis, ſiue locutiones oris, ſiue operationes corporis. Imò quòd plus eſt, opera naturalia ſunt eis meritoria. De cogitationibus & aliis non eſt dubium, ex quo ſunt in gratia, ſed de operibus naturalibus, vt comedere, vt poſsint ſeruire Deo. Idem de dormitione, etiã riſus, vt pòſt poſsint flere, totũ eſt meritorium, intantum ꝙ vna bona perſona ſemper aſcendit, melior eſt hodie quã heri, & cras quã hodie, ideo apoſtolus aſsignans rationem cùm dicit, Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum ad Ro. 8. etiã præterita peccata, vt dicit gloſ. Ratio quia quando cogitat peccata commiſſa, perſona iuſta fit humilior, ideo vertuntur ſic ad meritum occaſionaliter. Sed peccatores non aſcendunt, imò deſcendũt de peccato in peccatum. Gre. Peccatum quod per pœnitentiã non diluitur, mox ſuo pondere ad aliud trahit. Ecce differentia inter bonos & malos. Ideo volens vobis oſtendere vitam ſanctam & perfectam beati Iacobi recepi thema de creſcentia, quomodo. ſ. viuebat in hoc mũdo, di. Creſcit in templũ ſanctũ in dño. Patet thema. Et ſum modò in materia prædicanda. Et inuenio ꝙ beatus Iacobus creuit in tribus gradibus.

Quomodo omnia cooperãtur his qui diligũt deũ etiã peccata præterita.

Primò creuit in diſcipulum apoſtolicalem.

Secundò creuit in legatum euangelicalem.

Tertiò in habitatorem cæleſtialem.

Tres ſaltus quos fecit vſque ad cælum ſubtiliter tãgũtur in themate, primus tãgitur in primo verbo, ſecundus in ſecundo, tertius in tertio. Dico primò quod beatus Iacobus creuit in diſcipulũ apoſtolicalem,

cùm aliàs fuiſſet multum ſanctus, & hoc tangitur cùm dicit, Creſcit in templũ. Nam doctrina eſt theologiæ, ꝙ perſona exiſtens in bona vita eſt templum Dei, quia ſpirituſſanctus habitat in eo, & non eſt maior honor & vtilior quã tenere regẽ & papã Ieſum. De hoc dicit apoſtolus, Neſcitis quia templum Dei eſtis vos, & ſpiritus Dei habitat in vobis? 1. Corint. 3. Modò audite quoniam beatus Iacobus aſcendit vt eſſet diſcipulus apoſtolicalis. Dicatur quomodo erat frater Ioannis, & filius Zebedæi, qui cùm ſemel eſſent ad mare Galileæ, Chriſtus illac tranſiens vocauit eos, di. Iuuenes venite, ſequimini me. Et tanta fuit virtus huius verbi, ꝙ fuerunt illuminati in intellectu, & calefacti in corde, & ſtatim relictis retibus & patre, ſecuti ſunt eum. Mat. 4. Ecce quomodo creuit de piſcatore in apoſtolũ Chriſti. Moraliter Iacobus veniens ad Chriſtum dimiſit retia & patrem. Hic dat exemplũ nobis religioſis, maximè qui debemus ſequi Chriſtũ, ꝙ dimittamus retia. i. retinẽtia, ſecundũ etymologiam, ſicut ſunt negotia & occupationes mundanæ, quæ retinẽt religioſos, clericos, & laicos, quò non poſſunt ad Chriſtũ venire. Verbi gratia de religioſis. Maior laqueus quẽ habet diabolus ad illaqueandũ religioſos ſunt negocia, vt ponat ipſos in negociis, vt dimittant prædicationẽ ſub aliquo colore, vel tractandi pacẽ, vel tractandi matrimonia, ibi ponunt ſeipſos, vel viſitãt vt habeant familiaritates, vel ambaſiatas dominorũ. Multi cũ magno feruore incipiunt ſanctam vitam & prædicationem bona intentione, ſed diabolus in prædictis illaqueat eos &c. quæ, licèt ſint bona, tamẽ dimittunt optimũ, ſ. prædicationem, quod eſt officiũ precipuũ in eccleſia Dei, vt dicit decretalis. Cũ ex iniuncto &c. extra de hæret. Ab iſtis cauebat apoſtolus, qui prædicabat infidelibus vt baptizarentur, qui propter deuotionem volebant ab eo baptizari. Iam videtis baptizare quod bonũ eſt, tamẽ dixit: Nõ enim miſit me Chriſtus baptizare, ſed euangelizare. Gratias ago Deo meo ꝙ neminem veſtrũ baptizaui. 1. Corint. 1. ac ſi di, Gratias ago Deo meo ꝙ nemineẽ occidi. Item dixerunt apoſtoli. Non eſt æquũ nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. Act. 6. Et tu religioſe ponis te in negociis &c. dimittantur retia &c. & concordat ſcriptura di. religioſis. Fili ne in multis ſint actus tui, & ſi diues fueris contra votũ paupertatis, non eris immunis à delicto. Eccl. 11. No. ne in multis ſint actus tui. Multa ſunt tria vel quatuor &c. & duo non ſunt multa. Duo habet facere religioſus, celebrare. ſ. & prædicare, Iſta duo oſtendit Dauid pſal. 106. dicens Et ſacrificent ſacrificiũ laudis, ecce miſſa, quæ includit officiũ totum ſeptem horarum canonicarum. Et annuncient opera eius, ecce prædicationem in exultatione, quæ quidẽ prædicatio includit ſtudiũ. Si dicat religioſus ergo nõ potero habere pecunias. Reſpondet: Quia ſi diues fueris, nõ eris immunis à delicto. Idem de clericis, quia multi ſunt illaqueati in negociis, alij ponunt ſe in negociis in domibus domino-

minorum,alij faciunt ſe procuratores, alij ſunt ſcutiferi, & aſſociant milites &c. alij mercatores, alij vſurarij &c. Ideo apoſtolus contra tales dicit: Nemo militans Deo, implicat ſe negociis ſecularibus, vt ei placeat cui ſe probauit. 2. Tim. 1. Tria negocia poteſt clericus exercere. ſ. celebrare, ſacramentum miniſtrare, prædicare, vel præcepta prælati ſeruare. Item laici ſunt multi illaqueati, quia ſunt multi mercatores, qui ſi non haberent partem in omnibus ſocietatibus nihil eſſet. Idem etiam de Iuriſtis, qui de omnibus litigiis intromittunt ſe, quando dicitur de mercatore. O nihil fit ſine eo. Idem de tali ciue vel iuriſta, quia licèt vos ſeculares habeatis negocia, tamen ſunt negocia quæ pertinent ad domum & ad prouidendum domui, & dimittitis negocia ſuperflua &c. Dicatur hiſtoria de illo magno mercatore ſubtili, & illaqueato in multis negociis, cui dixit deus. In multitudine negociationis tuæ repleta ſunt interiora tuæ iniquitate, & peccaſti, & eieci te de monte ſancto Dei, & perdidi te ô Cherub. Ezech. 28. Ibi incipit conſtructio. O Cherub. i. plenitudo ſcientiæ ad negociandum &c. Ideo exemplo beati Iacobi dimittantur retia, aliàs ecce quid di. Chriſtus: Attendite vobis ne grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate, & curis huius vitæ, & ſuperueniat in vos repentina dies illa. Luc. 21. Secundò dimittendus eſt pater, ſcilicet ille de quo dixit Ieſus Chriſtus Iudæis. Vos ex patre diabolo eſtis. Ioan. 8. Dicatur quomodo genuerat filios de mala vxore, quam duxit à principio, ſcilicet, de inobedientia. Dicatur quomodo erat creatus in magna dignitate, & tunc erat ſanctior Michaële. Sed quia fuit inobediens, volens Deo parificari, tunc duxit illam vxorem, & de eadem dicta vxore genuit vltra mille millia de filiis, ſcilicet dæmones ſibi in peccato obedientes & conſentientes. Deinde de eadem vxore generauit Adam & Euam, & hodie quotidie generat, quando ſcilicet tentat homines quòd faciant contra Dei præcepta. Cùm talia ſenſeritis, ſtatim ite poſt Chriſtum, & poteritis dicere cum Dauid, Pater meus & mater mea dereliquerunt me, dominus autē aſſumpſit me. pſal. 26. Dico ſecundò q̄ beatus Iacobus creuit de diſcipulo in legatū euangelicalē, quod oſtenditur cū dicitur, Creſcit in tēplum ſanctum, quia licèt omnes canonizati ſint ſancti, plus tamē & excellentius apoſtoli. Sopho. 1. Sanctificauit vocatos ſuos. ſ. apoſtolos, quos principaliter vocauit ipſe. Dicatur quando Chriſtus debuit aſcendere in cælū in die aſcenſionis, vocatis apoſtolis fecit eos legatos euangelicales dicens: Euntes in mundum vniuerſum prædicate euangeliū omni creaturæ. Mar. vlt. Modò quis fuit primus apoſtolorum qui hanc legationē exequebatur eundo per mundum? Non Petrus nec Andræas, nec Ioannes &c. ſed Iacobus iſte. Vnde euntibus in Hieruſalem virgine Maria & apoſtolis, beatus Iacobus recepta ab eis licentia venit in Hiſpaniam, prædicans de Chriſto, quia Chriſtus dixit eis. Eritis mihi teſtes in Hieruſalem,

& in omni Iudæa & Samaria, & vſque ad vltimum terræ. Act.1. Ideo beatus Iacobus venit ipſum teſtificari à finibus terræ. Patet ergo ſua legatio euangelicalis. Diceret hic aliquis, Verum eſt quod primò venit in Hiſpaniam, ſed parum boni ibi fecit, quia ſolùm nouem diſcipulos ibi conuertit. Dicatur quòd ſicut Chriſtus conuertit duodecim apoſtolos, qui fuerunt .12. grana tritici ad fructificandum, quia totum mundum conuerterunt, ita beatus Iacobus. Nam illi nouem diſcipuli fuerunt nouem grana fructificantia, qui totam Hiſpaniam conuerterunt. In hoc tenuit conſilium Chriſti dicentis, In hoc clarificatus eſt pater meus, vt plurimum fructum afferatis, & efficiamini mei diſcipuli. Ioan.15. Secundò rediit in Hieruſalem, ibi adhuc inuenit alios diſcipulos ſiue apoſtolos congregatos, & incœpit ibi diſputare contra Iudæos, & Hermogenem incantatorem. Qui inſurrexerunt contra eum dicendo: Diſputemus cum eo, ipſe nunquam ſtuduit & vult prædicare &c. Dicatur quomodo beatus Iacobus prædicabat de trinitate, quomodo erat vnus Deus in eſſentia, & trinus in perſonis &c. probãs hoc rationibus, & auctoritatibus, & miraculis. Sed Iudæi & doctores contra eum dicebant, deridendo: Bene videtur quòd vos eſtis piſcator. Et nunquid dicit ſcriptura. Audi Iſraël dominus Deus tuus vnus eſt. Deuter.6. Dicatur quomodo reſpondebat eis, dando ſimilitudinem de ſole vno, vbi eſt pater generans. ſ. ſubſtantia, & filius ſcilicet radius genitus, & ſpiritusſanctus. ſ. calor. Item in dicta auctoritate ponũtur tria vocabula, ſcilicet dñs, quod eſt nomen potẽtiæ, quæ patri attribuitur, deus nomẽ ſapientiæ, quæ filio appropriatur, tuus nomẽ bonitatis, quæ ſpirituiſancto attribuitur. Secundò prædicauit ꝙ Chriſtus eſt deus & homo, & Iudæi contra, quia illud eſt cõtra iſtud ſcripturæ. pſal.80. Iſraël ſi audieris me, nõ erit in te deus recens, neq; adorabis deũ alienum. Reſpondeo ꝙ licèt Chriſtus incœpit eſſe homo recens, nõ tamen incœpit eſſe deus recẽs. Dicatur ſimilitudo de filio regis vel imperatoris 30. annorũ quando fit miles, non tamen fit nouiter filius regis &c. Tertiò quando prædicauit de Chriſti paſsione, tũc Iudæi cõtra. Quare hoc? cũ Moyſes dicat. Dominus quaſi vir pugnator, omnipotens nomen eius. Exo.15. Et præterea ſi deus fuiſſet omnipotens, quid oportebat pati & mori, nónne potuit remittere omnibus dicendo, Simus amici decetero? Reſpõdeo ꝙ in Deo eſſentialiter ſunt miſericordia & iuſtitia, quia ſua eſſentia eſt, in nobis verò accidentaliter. Et ergo ſicut deus non poteſt dimittere ſuam eſſentiã, ita nec ſuam miſericordiã & iuſtitiã. Si omnibus pepercilſet, vbi eſſet ſua iuſtitia? Si omnes damnaſſet rigore ſuæ iuſtitiæ, vbi fuiſſet ſua miſericordia? Ideo voluit ſeruare modũ, vt ſimul oſtẽderetur ſua infinita miſericordia. & ſua iuſtitia. Miſericordia fuit oſtenſa, quia voluit pati innocens & ſine culpa. Iuſtitia verò ſoluens pretiũ ſufficientiſsimũ &c. Verè languores noſtros ipſe tulit, & dolores

lores noſtros ipſe portauit. Eſa.53. Quartò quando prædicabat de ſacramento altaris &c. & Iudæi contra. Vos dicitis ꝙ gentes veniant ad veſtrũ ſacrificium, & facietis eos adorare panẽ & vinum, cũ tamẽ ſcriptura dicat, Dñm deũ tuum adorabis. Deut.6. Reſpõdeo ꝙ à principio mundi vſq; ad finem deus voluit in forma corporali adorari, cũ deus in ſua ſubſtantia non poſſet videri, vt tempore Moyſi in arca, in nube &c. & modò in figura iſta. Panis dat vitam. Et de panis ordinatione dixit Dauid, Exaltate dominũ deum veſtrum, hoc dicitur clericis, & adorate ſcabellum pedum eius, id eſt hoſtiam cõſecratam, hoc dicitur toti populo. Sic Iudæi nõ poterant contradicere ſibi, imò vicit eos beatus Iacobus, & fuit completa prophetia Chriſti dicentis: Ego dabo vobis os, id eſt eloquentiam & ſapientiam, cui nõ poterũt reſiſtere & contradicere omnes aduerſarij veſtri. Luc.21. Tertiò dico ꝙ creuit in habitatorẽ cæleſtialẽ, quod oſtenditur cũ dicitur, Creſcit in domino. Quis ſimilis tui popule meus qui ſaluaris in dño? Deut.33. hoc ſpecialiter dicitur apoſtolis. Sicut beatus Iacobus fuit primus apoſtolus, qui exercuit legationem euangelicã, ita fuit primus de apoſtolis qui intrauit paradiſum. Et poſſet hîc fieri talis conſequentia, quia ſicut dicitur Iacobus maior, quia primò fuit diſcipulus Chriſti quàm alter Iacobus, licèt alter eſſet antiquior dierũ, ita etiam primò intrauit paradiſum, & poteſt dici maior aliis apoſtolis. Dicatur eius martyriũ. Videntes Iudæi ꝙ nõ poterãt eũ ſuperare diſputationibus, recurrerunt ad Herodem regem nouiter venientẽ, qui cupiens placere Iudæis, dedit ſententiam decapitationis contra bea. Iacobũ. Dicatur cùm duceretur ad martyriũ, quomodo curauit vnum hydropicũ &c.

De ſancta Anna matre beatæ virginis Mariæ ſermo.

H*Abebitis fructum veſtrum in ſanctificatione*. Verbum iſtud habetur originaliter ad Roma.6. & recitatiuè in epiſtola currentis ſolennitatis. Feſtum & ſolennitas hodierna eſt illius benedictæ & ſanctæ matris virginis Mariæ beatæ Annæ. Et ſicut officium miſſæ fit de ea, ita erit & ſermo noſter. Et ſi placet Deo de vita ſua habebimus multas bonas doctrinas ad peccatorũ correctionem, & animarũ noſtrarũ inſtructionẽ, & bonam informationẽ. Sed primò ſalutetur filia ſua virgo Maria. Verbum propoſitum præſento ego beatæ Annæ di. Vos beata Anna habetis fructum veſtrũ. ſ. virginem Mariam in ſanctificationẽ veſtram. Pro cuius declaratione ſciendũ ꝙ quæſtio eſt inter multas perſonas, quare ſancta mater eccleſia & populus Chriſtianus non facit feſtum de patre virginis Mariæ ſancto & iuſto, vocato Ioachim, ſicut de matre eius beata Anna. Reſpondeo ꝙ licèt Ioachim fuit ſanctus & benedictus amicus Dei, tamen maioris ſanctitatis fuit beata Anna. Ratio, quia maiorem participationem habuit cũ virgine Maria filia ſua. Pater verò modicum

participat cum filiis, ſed mater quæ nouem menſes portat, & poſt natiuitatem lactat, nutrit, dormit cum eis, & oſculatur. Quia ergo beata Anna habuit maiorem participationem cum virgine Maria filia ſua fonte totius ſanctitatis, quæ iam in vtero matris exiſtens erat ſancta, cogitate ergo quanta ſanctitas remanſit in beata Anna quæ ipſam portauit & nutriuit, dando ſibi illa quæ habebat, virgo Maria dabat matri ſanctitatem, ideo fuit ſanctior, perfectior, & ſpiritualior Ioachim viro ſuo. No. ſimilitudinem ad hoc de roſa, quæ colligitur ab vno, & datur alteri, & ille eam portat, & tenet in manu clauſam, in quo ergo remanet plus de odore illius roſæ vel pomi, in dante an recipiente? Certum eſt ꝙ in recipiente. Ita roſa paradiſi & pomum virtutum virgo Maria per Ioachim fuit data beatæ Annæ per generationem, & beata Anna recepit, portauit, nutriuit, & tribus annis lactauit, plus ergo remanſit in ea de odore ſanctitatis. Iſta eſt ratio quare ſit feſtum de beata Anna, & non de Ioachim. Et ecce auctoritas, quæ bene facit ad propoſitum. Lætamini iuſti in domino, ſcilicet vos Chriſtiani, & confitemini memoriæ ſanctificationis eius. ſ. ſanctitatis bea. Annæ. pſal. 96. Iſtam rationem tangit thema di. Habetis fructum veſtrum in ſanctificationem veſtram maiorem quàm pater eius Ioachim. Patet thema. Inuenio quod beata Anna habuit fructũ ſuum. ſ. virginem Mariam matrem domini Ieſu Chriſti, ſcilicet:

Deſiderando longè.
Sperando certè.
Conſeruando dignè.

Dico primò ꝙ beata Anna habuit fructum ſuum. ſ. virginẽ Mariam deſiderando longè. Dicit beatus Hierony. Beatus Ioachim nobilis homo ex ciuitate Nazareth, & Anna nobilis de genere Dauid ex ciuitate Bethleem fecerũt matrimoniũ, & fuerunt 20. annis ſine fructu matrimonij, non habentes prolẽ. Ratio erat ex parte Annæ, quæ erat ſterilis & infœcunda. Ita erat frigida, ꝙ ſua cõplexio refutabat ne cõciperet, propter ꝙ ſatis triſtabantur. Ratio, quia ad procreationẽ prolis matrimonium eſt ordinatum, quia totum aliud non valet vnum denarium. Videntes ergo quod virtute naturali non poterant obtinere prolem, tenuerunt quatuor modos, vt virtute Dei obtinerent.

Primò per deuotas orationes.
Secundò per largas eleemoſynas.
Tertiò per multa ieiunia.
Quartò per votum & promiſsionem.

Pro primo ibant frequenter ad templũ orare, vt Deus daret eis fructum matrimonij, quia ille eſt finis, quia ideo arbores plantantur in horto, vt faciant fructum, & dixerũt. Ita domine vos poſuiſtis nos in horto matrimonij &c. Et plorantes petebant prolem. Vnde cùm ſemel beata Anna in horto videret nidum cuiuſdã auiculæ, beata Anna flens

flens dixit deo. O domine huic auiculæ dediſti tot filios, quibus cum magno labore prouidet. Domine da mihi prolem aliquam. Ecce primum modum recurrere ad deum orãdo, quia nullus alius poteſt dare filium vel filiã, quia requiritur ibi creatio. Nam deus format corpus in vtero matris, ac ſi tu de terra vel luto formares imaginem, deinde creat animam de nihilo. Hoc ſciens Iob dixit, Manus tuæ domine fecerunt me, & plaſmauerunt me, & non pater nec mater, totum in circuitu. Memento quæſo ꝙ ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Nónne ſicut lac mulſiſti me, & ſicut caſeum me coagulaſti &c. Iob 10. Modò habetis cognoſcere quod peccatum eſt multorum, qui quando non poſſunt habere prolem de ſuo matrimonio, recurrũt ad diuinos, ſortilegos &c. Ideo pœnitemini, & confitemini, & petatis à deo, quia infallibiliter ſi fructus patrimonij ſit vtilis animæ veſtræ, dabitur vobis. Auctoritas Chriſti de hoc, Amen amen dico vobis, ſi quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioã. 16. No, In nomine meo, quod eſt Ieſus, id eſt ſaluator. Petitur ergo in nomine ſaluatoris, quando homo petit rem vtilem ad ſaluationem, & non ad damnationem. Secundò Ioachim & Anná petebant prolem à deo per eleemoſynas, quia dixit angelus Tobiæ, Bona eſt oratio cum ieiunio & eleemoſyna. Tob. 12. Et quia ipſi erant diuites, non de vſuris, ſed de ſuis poſſeſsionibus. Et dicit Hier. quòd faciebant tres partes de ſuis bonis. Primam dabant deo. Secundã peregrinis, orphanis, & pauperibus. Tertiam retinebant ſibi, & familiæ domus. No. quomodo diuidebant ſuum frumentum. Primam partem mittebãt templo, ſecundam apportabant pauperibus, tertiam pro ſe. Idem de vino, oleo, & alijs. Iſto modo oratio iuuatur eleemoſynis, & econuerſo. Ideo dicit ſcriptura, Ex ſubſtantia tua fac eleemoſynam, & noli auertere faciam tuam ab vllo paupere. Ita enim fiet vt nec à te auertatur facies domini. Tob. 4. Moraliter habetur hic doctrina, ꝙ ſi non poteſtis facere tantas eleemoſynas vt tenemini, nec cor ſufficit, ſoluatis ad minus decimas & primitias. Sunt aliqui qui dicunt, O dabo ego bona mea malis clericis, concubinarijs? non certè. Dicatur quòd deo dantur, & non eis. Si autem deus tenet malos clericos, ipſe caſtigabit eos, & ex hoc non debetis ſibi auferre ius ſuum. Quia ſi rex tenet malos ſcutiferos, non ex hoc auferuntur ſibi redditus , quia aliâs reciperet ſibi in commiſſum. Ita & deus , quia domini eſt terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuerſi qui habitant in eo &c. Et ipſam nobis conceſsit pro cenſu annuali, & in ſignum dominij retinuit ſibi decimam, ſed ipſe non comedit, ſed dat ſuis ſeruitoribus. Et quando ſoluitur bene, cuſtodit & conſeruat, aliàs totum perditur. Quando vos creditis habere bladum vel vinum non dicit deus, Quia malè mihi ſoluiſtis, totum vaſtabo. Ideo veniunt tempeſtates, grandines &c. Ideo Malachiæ tertio dicit deus, Vos configitis me in decimis,

& primitijs, & in penuria vos maledicti eſtis, & me vos cõfigitis gens tota. Remedium hoc eſt, Inferte omnem decimam in horreũ meum, vt ſit cibus in domo mea, & probate me ſuper hoc, dicit dominus. Si non aperiero vobis cataractas cæli, & effudero vobis benedictionem vſque ad abundantiam, & increpabo pro vobis deuorantem. No. Inferte. Non dicit quòd dimittatur in vineis & campis, vt comedant beſtiæ, porci, &c. Item ſi non poteſtis facere tantas eleemoſynas vt beata Anna, ad minus reſtituatis furta, vſuras, rapinas, ſolidatas, & damna. Ideo Iacob. ait, Ego omne damnum reddebã, & quicquid furtim peribat, à me exigebas. Gen. 31. Tertiò petebant cum ieiunijs, licèt eſſent nobiles & delicati, tamen omnia ieiunia & præcepta ſeruabant, & etiam alia, dicendo, Vt de carne noſtra exeat fructus matrimonij, faciamus fructum ieiuniorum. Et poterat dicere vterque, Humiliabã in ieiunio animam meam, & oratio mea in ſinu meo conuertetur. Pſal. 34. Moraliter habetis hîc doctrinam vt ſeruetis ieiunia eccleſiæ. Ad hoc maximè tenentur illi qui poſſunt habere vnam bonam refectionem. Aliqui laboratores excuſant ſe à ieiunio eccleſiæ, qui tamen nõ excuſantur ſi nõ audiunt miſſam ieiuni. Itẽ ne bibant in tabernis in loco vbi habetis domum. Ideo apoſtolus, Nunquid domos nõ habetis ad manducandum & bibendum? contra illos qui bibunt in tabernis, aut eccleſiam dei contemnitis? contra illos qui non veniunt ieiuni ad miſſam. 1. Cor. 11. Quartò petebant prolẽ à deo per ꝓmiſsiones, quia ſimul Ioachim & Anna fecerunt votum ꝙ ſi deus daret eis fructum matrimonij, ſeruirent deo in templo. Sicut ſi vos modò promitteretis quòd eſſet religioſus vel religioſa. Sed multi damnãtur ex promiſsionibus & votis, facientes vota, & non curant complere. Maius peccatum eſt fractio voti aliquo modo, quàm homicidium, quia eſt infidelitas. Ergo ait ſapiens. Eccleſ. 5. Si quid vouiſti deo, ne moreris reddere. Diſplicet enim ei infidelis & ſtulta ꝓmiſsio. Sed quodcunque voueris, redde. Multo melius eſt non vouere, quàm poſt votum promiſſa non reddere. ibidem. Quando ſunt iuuenes, faciunt aliquòd votum, vel eundi ad ſanctam Iacobum &c. & tranſeunt de anno ad annum, & non curant complere, & quando ſunt ſenes, petunt diſpenſationem in voto. Quando ponitur certum tempus, intra illud debet compleri. Si autem non ponitur tempus determinatum, intelligitur quòd ſtatim compleant. Et quia ſunt multi qui non curant de deo, ideo damnantur. Ideo cauendum eſt à votis. Patet ergo quomodo fructus beatæ Annæ fuit in ſanctificationem longè deſiderando. Dico ſecundò quòd b. Anna habuit fructum ſuum. ſ. virginem Mariam, ſperando certè, quando fuit certificata per angelum, quẽ deus ſibi miſit. Pro quo nota hîc hiſtoriam quomodo Ioachim & Anna venerunt de Nazareth in Hieruſalem ad templum, vt offerrent ſecundum conſuetudinem. Quando Ioachim qui erat nobilis baro voluit offer-

re, ſacerdos reſpexit eũ dicẽs, Et quis es tu? Reſpondit, Pater ego ſum Ioachim ſeruitor veſter, qui veni offerre. & ſacerdos: Certè non recipiam oblationem veſtram, quia vos eſtis maledictus à deo, quia non habetis prolem, ſignum ergo eſt quòd aliquid peccatum ſecretum eſt in vobis. Et ait illi Ioachim, Pater neſcio in me aliquod magnum peccatum, licèt non poſsim excuſari à peccatis, quia non habeo prolem, & hoc benè diſplicet mihi. Et ait ei ſacerdos, Recedatis à templo. Et Ioachim reſpondit, Pater nõ faciatis mihi iſtam verecundiam. Et ait ſacerdos, Certè niſi receſſeritis, ego nõ faciam officium nec ſacrificiũ. Tunc Ioachin cum magna verecundia exiuit de templo. Si ita vellet modò facere ſacerdos, ſcilicet expellere aliquem de eccleſia de nobilibus, ſtatim diceret ſcutifer, Per corp⁹ meũ talis morietur &c. ego inueniam eũ. Sed Ioachim patiẽter receſsit, & nõ iuit ad domũ ex verecundia vicinorũ, ſed iuit ad paſtores ſuos ad ſyluã, & ibi flẽs orãdo dicebat, O dñe quod peccatum eſt meum, quia ita ſum maledictus &c. Vxor autem eius Anna quæ erat in templo, qñ audiuit quòd ſacerdos ita contendebat cum viro ſuo, vidẽs quòd vir ſuus receſſerat de tẽplo, ſtatim vxor vt cõfortaret virũ ſuum, & refrenaret eum, ne noceret ſacerdoti, exiuit de tẽplo, & iuit ad domũ. Hic habent exẽplũ mulieres, quõ debent conſolari viros ſuos, qui ex negotijs triſtãtur, & quando veniũt ad domũ, vxores debent eos conſolari. Sed ſunt aliquę quę nõ conſolantur eos, ſed magis contriſtant. Quando autem b. Anna fuit in domo, & nõ inuenit ibi virũ ſuũ, tunc trãſiuit ſibi totũ deſiderium de creaturis. Et flexis genibus orauit pro viro ſuo ſancto & iuſto vt deus eũ conſeruaret. Ecce ſancta vxor. Dum aũt Ioachim ſic orando fleret in deſerto, apparuit ſibi archãgelus Gabriel, & Ioachim timuit, quia iſta eſt cõditio ſpiritus, quia caro nõ poteſt ſuſtinere prę ſentiam ſpiritus, ſed cõditio boni ſpiritus eſt ſtatim conſolari, dicens ſibi, Ecce orationes tuę ſunt exaudite. Ex illa patientia quã habuiſti deus miſit me ad te, vt nunciẽ tibi quòd tu de vxore tua habebis vnam filiã, non filium, quæ erit melior cunctis filijs, & erit mater regis Meſsiæ regis cæli &c. Et in ſignũ huius vade in Hieruſalẽ, & in porta deaurata inuenies Annam vxorẽ tuam, quia ego iſta etiã nuntiabo ſibi. Et angelus receſsit, & apparuit Annę in domo flẽti, quia nihil ſciebat de viro. Bene poterat dicere angelus illud, Vos contriſtabimini, ſed triſtitia veſtra vertetur in gaudiũ. Ioan. 16. Moraliter ſecũdũ quod dixi in prima parte, Ioachim & Anna ſteterunt viginti annis, orãtes, eleemoſynas dantes, ieiunantes, & vouentes, & cum toto hoc non obtinuerũt prolem. Et quia in iſta verecundia à ſacerdote ſibi facta habuit patientiam, ſtatim habuit promiſsionẽ de prole. Ex quo ſequitur quòd melior eſt patientia quàm orationes, eleemoſynę, ieiunia, vel promiſsiones coram deo. Modò cogitate hic, quia ſi vultis habere patiẽtiam in iniurijs vel factis, iſta virtus valet plus apud deum ad obtinendũ illud

quo indigetis in hoc mũdo, & ſaluationẽ in alio, quàm aliquid aliud. Ideo eiicite foras rancores, odia, & malas voluntates. Ideo dicit ſcriptura ſancta: Patientia vobis neceſſaria eſt, vt voluntatem dei faciẽtes reportetis promiſsionem. ad Hebr. 10. Ecce qualiter b. Anna habuit fructum ſuum in ſanctificatione ſperando certè &c. Dico tertiò &c. conſeruando dignè, ſcilicet tripliciter: Primò in vtero, in quo formato corpore & creato ſpiritu à deo, in eadem die & hora fuit ſanctificata. Nouem menſibus fuit in vtero matris ſancta & benedicta, & mater eius b. Anna cauebat ꝙ non equitabat hinc inde vt viri, cauebat à tripudijs, quia his multæ mulieres perdunt theſaurũ eis commiſſum. Secundò ſeruauit poſt natiuitatem ipſam lactando. Ita faciebant ſanctæ mulieres antiquitus. Sed modò ſtatim dicit viro vxor, Habeatis nutricem, & hoc facit vt ipſa poſsit oſtendere vbera &c. Nolunt dare lac filio, & dant caniculę, & malè faciunt, quia ſicut vterus eſt camera prolis, ſicut vbera cellarium ipſius debent eſſe. Sed beata Anna ipſamet voluit lactare virginem Mariam, quia filij & filiæ recipiunt bonam complexionem à matre, ſed perdunt eam multoties ex malo lacte. Nota hic exemplum de illo nobili in Lombardia, quia habuit nutricem filio ſuo, quæ perdito lacte lactauit filium lacte cuiuſdam porcæ, ne perderet bonam promiſsionem & ſalarium, qui fuit & vixit ſicut porcus. Ecce qualiter deſtruitur complexio. Idem de captiuis, quæ lactant filios dominorum. Tertiò conſeruabat eam in templo. Poſtquam b. Anna ablactauit virginem, dixit viro ſuo, Dñe non recordamini de voto? Reſpõdit, Imo. Ideo compleamus votũ. Non dixerũt, Expectemus ꝙ habeat decem annos vt multi. Vel qñ ſunt pulchræ tunc dicunt, Dabimus ſibi aliam gibboſam vel monoculam &c. Et ſtatim Ioachim & Anna præſentauerunt deo filiam ſuam in templo, vbi fuit decem annis cõtinuis in ſeruitio dei. Ideo poſſumus dicere b. Annæ, Habetis fructum in ſanctificationem, conſeruando dignè. Moraliter hic habetis exemplum ſtandi in tẽplo dei in diebus dominicis & feſtis audiẽdo miſſam & ſermonẽ. Qui benè vult ſeruare feſta, debet facere quinque. Primò ceſſare ab omnibus operibus tẽporalibus, non facere barbi tonſurã, nec aliud opus ſeruile. Ratio, quia in dominica Chriſtus ceſſauit ab omnibus negotijs & laboribus reſurgendo: ideo vult quòd Chriſtiani repræſentãtes illã reſurrectionẽ & quietẽ quieſcãt in diebus dominicis. Idẽ de ſanctis, quia illa die quieuerunt in quiete gloriæ. Qui aũt non vult quieſcere, ſemper laborabit in inferno. Secũdò quòd ieiuni audiatis miſſam. Dicatur ratio, nec taberna debet aperiri ante miſſam in die feſto. Tertiò quòd ſitis pro tẽpore in miſſa. Nam in principio debetis eſſe, ſcilicet in confeſsione, quæ fit pro vobis. Quartò debetis eſſe in miſſa, quouſque detur benedictio à ſacerdote. Quintò quòd non loquamini dum miſſa dicitur, ſed hodie abuſus eſt, quia nõ faciunt niſi loqui de vanis rebus ſub miſſa &c.

Memento

Memento ergo vt diem ſabbati ſanctifices. Sed de illis qui ſeruant iſta quinque, poteſt dici, Habetis fructum, ſcilicet bonorum operum, in ſanctificationem veſtram.

De ſancta Martha Sermo.

M*Artha Martha ſollicita es. Luc.* 10. Octaua die à feſto b. Mariæ Magdalenæ fit feſtum b. Marthæ ſororis ſuæ, quia octauo die poſt b. Magdalenam aſcendit in cælum. Ideo de ea volo nunc vobis prædicare. Salutetur prius virgo Maria. Thema propoſitũ eſt Verbum Chriſti ad beatam Marthã, in quo oſtendit Chriſtus ſummariè vitam quam tenuit Martha, ſcilicet actiuam, maximè quia iſtæ duæ ſorores Maria Magdalena & Martha diuiſerunt ſibi duas vitas ſpirituales. Beata Maria Magdalena dedit ſe vitæ contemplatiuæ. Maria ſedens ſecus pedes domini audiebat verbum illius. Luc. 10. Martha autem elegit vitam actiuam, dans ſe laboribus pro Chriſto cùm dicit, Martha Martha ſollicita es, id eſt, anxia. Nota cùm dicitur dupliciter, Martha Martha, qui vita actiua ſi bona eſt, nõ ſolùm curat de corporibus, ſed etiam de animabus, dãs bona conſilia &c. Patet quod ſummariè Chriſtus oſtendit vitam b. Marthæ. Sed ſubtiliter volens vobis prædicare de iſto verbo, inuenio quòd in eo oſtenduntur tres excellentiæ beatæ Marthæ quas habuit in hac vita.

Vita actiua nõ ſolũ cura de corporibus ſed etiã de animabus.

Prima eſt puritas virginalis.
Secunda eſt pietas proximalis.
Tertia eſt dignitas perſonalis.

Prima oſtenditur cũ dicitur, Martha. Secũda cũ dicitur, Martha, Tertia cũ dicitur, Sollicita es. Dico primò &c. Nam iſtud nomen Martha in lingua Syriaca idẽ eſt ꝙ dominãs. In hoc oſtenditur puritas virginalis, quæ non eſt niſi dominiũ, quod perſona recipit ſuper ſenſualitatem corporis, nec cogitando, vel loquẽdo, nec operãdo aliquã corruptionẽ luxuriæ, & dominatur quinq; ſenſibus eos cuſtodiẽdo. Dicatur de quolibet ab illa corruptione carnis, quomodo beata Martha conſeruabat ſe in puritate virginali. Ideo dicitur Martha, id eſt dominans vel principãs, quia ſicut princeps nõ habet ſupra ſe aliquẽ dominantẽ inquantũ talis, ſic nec puritas virginalis habet ſupra ſe maiorẽ gradum caſtitatis. Ideo dicit Beda, Bona eſt caſtitas cõiugalis, melior continentia vidualis, ſed optima perfectio virginalis. Ecce principatus, ſed cũ pauci ſint qui habeant iſtam puritatẽ virginalẽ, quia quaſi nullus niſi pueri parui, & illi etiã iam inclinantur ad malum. Dicatur quõ ludunt &c. contra peccatum luxurię. Ideo Chriſtus faciẽs de hoc planctũ cum Ioãne dicit, Habes pauca nomina in Sardis, quæ nõ inquinauerunt veſtimenta ſua, & ambulabunt mecũ in albis, quia digni ſunt. Apocal. 3. Nota in Sardis. Sardis iuxta Hebraicã interpretationẽ, id eſt pulchritudo principatus, quia magna pulchritudo eſt quãdo

Puritas virginalis optimũ dominium.

illi de matrimonio ſeruant ſibi fidem caſtitatis, pulchrius de viduis caſtitatem ſeruantibus, ſed maximũ quãdo eſt principatus virginitatis. Sed quòd ſint pauci, dicatur hiſtoria de dæmone in corpore cuiuſdam nolente exire, niſi dicerẽtur tres miſſæ à tribus clericis virginibus &c. Ideo dicit principiũ euangelij. Mulier quędam Martha nomine, id eſt, dominãs ſuo corpori, recepit Chriſtum in domo ſua, ſcilicet per virtutis imitationem, quæ ſemper fuit virgo. Quæſtio eſt hic quæ fuit ratio quòd Martha conſeruauit virginitatem, cùm b. Maria Magdalena ſoror ſua fuerit ita inhoneſta in ſua iuuentute, & cùm eſſent pulchę æqualiter & diuites, & non timentes aliquem poſt mortem parentũ, quare ergo fuit tanta diuerſitas? Reſpondeo, præſuppoſita diuina ordinatione. quę eſt cauſa omnium rerum non inuenio aliam rationem particularem niſi infirmitatem, quam paſſa eſt beata Martha. Ideo audiuiſtis hiſtoriam de muliere habente fluxum ſanguinis. 12. annis, quę habetur Matth. 9. Dicit Ambroſ. expreſſè quòd iſta mulier fuit beata Martha. Quæ infirmitas facit tria, primò fecit perdere colorem, ſecundò fecit ipſam faſtidioſam, & tędioſam, ſiue grauẽ, tertiò fecit ipſam fœtidam. Quam infirmitatem habuit immediatè poſt mortem parentum. Ideo nullus miles nec ſcutifer curauit de ea. Oppoſitum fuit de Magdalena iuuene, pulchra, lęta, & ſolatioſa, quæ viſitabatur à militibus & ſcutiferis. Dicatur hic contra mulieres quæ oſculantur homines iuuenes di. O tu es amicus meus. O benedicta infirmitas, præſeruans à peccatis. Ideo Eccleſ. 11. Malitia vnius horæ obliuionẽ facit luxutiæ magnæ. No. malitia, id eſt infirmitas, quæ initium habuit à malitia diaboli, vnius horæ, quia tempus præſens reſpectu æternitatis nõ eſt niſi vna hora. Moraliter habemus hic exemplum recipiendi patienter infirmitates quas deus nõ daret niſi pro ſalute animæ. Quot peccata vitãtur ratione infirmitatis? Nam quando mulier eſt clauda, vel habet perlam in oculo, non curat de tripudijs, vanitatibus &c. Dicatur hic hiſtoria de Petronella filia beati Petri apoſtoli pulcherrima, nõ videbatur filia piſcatoris, ſed imperatoris Et quidam comes volebat eam in vxorem, ad quam mittebat milites. Quod ſentiens b. Petrus, rogauit Chriſtum vt mitteret ſibi febrem &c. Ecce ratio quare Martha fuit virgo, & non Maria Magdalena. Ideo Dauid, Dum appropriant ſuper me nocentes, vt edant carnes meas. Qui tribulãt me inimici mei, ſcilicet tẽtationes, ipſi infirmati ſunt, & ceciderunt. Pſal. 26. & Eccl. 31. Infirmitas grauis ſobriam facit animam. Dico ſecundò quòd ſecunda excellentia eſt pietas proximalis, ſcilicet in eleemoſynis corporalibus & ſpiritualibus, quæ tangitur cùm dicitur ſecundò, Martha, id eſt prouocans ſeu irritans ſecundum interpretationẽ Hæbraicam, ſcilicet incitans in bellum, quod fit per pietatem proximalem, ſcilicet quando aliquis enſe incitat alium, irritat eum. Ita operibus pietatis, dando panem, vinum, & pecunias pauperibus, homo incitat

Infirmitates cauſant ſanitates.

incitat diabolũ. Sic faciebat Martha.i.irritans. Ideo de iſta pietate dicebat apoſtolus ad diſcipulũ ſuũ Timot. Exerce teipſum ad pietatẽ, nã corporalis exercitatio ad modicũ vtilis eſt. Pietas autem ad omnia vtilis eſt, promiſsionẽ habens vitæ quæ nunc eſt, & futuræ. 1. ad Tim. 4. Exercitatio corporalis fit per ieiunia, vigilias, cilicia &c. ſed reſpectu operũ pietatis ad modicũ vtilis eſt, quia ſolũ ſibi ꝓdeſt gubernãdo corpus, ſed opera pietatis, & quibus dantur habent promiſsionem vitæ quæ nũc eſt, & futuræ. Ideo iuxta hoc conſiliũ apoſtoli, b. Martha dedit ſe operibus pietatis ad Chriſtũ, & ad diſcipulos ſuos in domo ſua recipiẽdo. Dicatur hiſtoria quomodo in die ramorũ poſtquã Chriſtus prædicauit, circũſpectis omnibus cũ iam veſpere eſſet hora, regreſſus eſt Bethaniã cũ diſcipulis ad prandiũ in domo Marthę. Mar. 11. Ideo Martha dicebatur hoſpita Chriſti. Dicatur quõ poſt Chriſti aſcenſionẽ vendidit omnia, ponens pretiũ ad pedes apoſtolorũ, vt diuiderent Chriſtianis pauperibus. Ecce opera pietatis corporalia. De ſpiritualibus autẽ dicatur, cũ propter exilium veniſſet ad prouinciã, quõ prædicabat, dãs prouiſionẽ animabus de coquina ſpiritus ſancti, eis miniſtrans eſcas ſpirituales, intantũ ꝙ ipſa ex vna parte, & b. Magdalena ex alia prædicabãt, & prædicando cõuerterunt totã prouinciam. Dicatur quomodo prædicabant de articulis fidei, & de trinitate, incarnatione &c. & probabãt hoc miraculis, curãdo infirmos &c. ideo cõuertebantur. Iſtę pietates maiores erant quã corporales. Dicatur hic cũ recederet de territorio Aquenſi vt iret Auinionẽ, traſiuit per Tharaſcũ, vbi erat ingẽs draco, maior balena, & erat ſemipiſcis, & ſemianimal, iõ viuebat in aqua & in terra. Et in aqua Rhodani ſubuertebat naues tranſeũtes vt comederet homines. Super quo gẽtes illius terræ ſciẽtes ſuam ſanctitatẽ, ſcilicet beatæ Marthæ, recurrerũt ad eã vt prouideret de hoc. Dicatur quomodo beata Martha cũ aqua benedicta & cruce iuit cõtra draconem. Cõmendetur hic virtus aquæ benedictæ. Et cũ draco vellet eam inuadere, bea. Martha ſubitò cũ ſcuto crucis dixit, Ecce crucem domini, fuge &c. & ligauit eum. Et draco ſequebatur eam vt ouis ſequitur paſtorẽ, & interfecerunt eum. Et in memoriã huius miraculi dicitur modò locus Tharaſcum, cũ antè diceretur Nerluc, id eſt, niger locus vel lucus. Sed quia ille draco dicebatur Tharaſcus, ideo locus dicitur modò Tharaſcũ. Poſt hoc iuit ad Auinionẽ, & cùm prędicaret ibi in quadam magna platea, vbi eſt nũc conuentus prædicatorũ, quidam iuuenis infidelis volens venire ad ſermonem, ſine naui natando voluit tranſire Rhodanum, & ſubmerſus fuit, & poſt triduum inuentus eſt. Beata Martha ſuſcitauit eum, deuotè orando Ieſum Chriſtum, ꝙ ſicut ipſe voluit ſuſcitare Lazarum fratrem ſuũ, ita vellet ſuſcitare illũ iuuenẽ. Ecce quomodo exercebat opera pietatis, ideo dicitur Martha, id eſt, irritans dæmonẽ per opera pietatis corporalia & ſpiritualia. Ideo dicit euangeliũ, Martha autem

ſatage-

ſatagebat circa frequens miniſteriũ tã corporale q̃ ſpirituale. Dicatur ſimilitudo de duobus militibus, quorũ vnus cuſtodit caſtrũ regis, & alius nõ ſolum cuſtodit caſtrũ, ſed etiam acquirit multa alia caſtra ab inimicis, cui magis tenebitur rex? Nõne magis tenebitur illi qui cuſtodit & acquirit alia? Imò, ita deus cuilibet noſtrũ cõmiſit caſtrũ. ſ. corpus, ideo cuſtodiatur ab inimicis ne intrent. Debet tamen quilibet nõ eſſe cõtentus de ſe ipſo, ſed multa alia debet acquirere prædicãdo, expellendo dæmones, quod fit qñ ſuperbus humiliatur, auarus reſtituit &c. Idẽ de ſeptẽ peccatis. O tũc quãta diligẽtia prædicatores deberẽt facere iſtas cõqueſtas, maximè magiſtri qui habẽt ſcientiã. Ideo Martha nõ ſolũ cuſtodiuit caſtrũ ſuũ, ſed etiã multa alia Chriſto acquiſiuit. Ideo Chriſtus dicit: Qui aũt fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorũ. Matt. 5. Docere & nõ facere bonã vitã, nihil valet. Ideo apoſtolus. Attẽde enim tibi. ſ. caſtrũ tuũ cuſtodiẽdo, & lectioni, exhortationi, & doctrinę. Noli negligere gratiã quę in te eſt, & quę data eſt tibi. 1. ad Tim. 4. Dico tertiò ꝙ tangitur dignitas perſonalis cũ dicitur, ſollicita es. i. anxia. Nã perſonæ in dignitate exiſtẽtes debẽt eſſe ſollicitę, ad Ro. 12. c. Qui præeſt, in ſollicitudine, ſupple præſit. Ideo cũ dicitur, Sollicita es, oſtẽditur dignitas perſonalis. Dicatur poſtquã diu prædicauit, qũo fecit vnũ monaſteriũ monialiũ in Tharaſco, & multæ virgines ibi intrauerunt, & non habebant redditus, ſed ſuis manibus operabantur, & quicquid lucrabantur ponebãt in cõmuni. Nõ comedebãt carnes, nec pinguedinẽ aliquã, ideo modicũ expendebãt. Dicatur contra moniales qũo nihil faciunt, ſed otioſę & vagãtes vadunt per conuentum, reſpiciendo hincinde &c. Dicatur qũo per ſeptẽ dies ante ſuũ obitũ vidit cælos apertos, & multitudinẽ angelorũ animã beatæ Magdalenæ ſororis ſuæ ſecũ portantẽ. Tunc Chriſtus ſibi reuelauit ꝙ octaua die ipſa etiã veniret ad gloriã paradiſi. Dicatur qũo in nocte qua debuit ad dñm migrare, in camera ſua fecit accendi magna luminaria. Et dũ dormirent omnes qui erãt in camera niſi ipſa, venerũt demones, & extinxerunt omnia luminaria, & ipſa orauit, O dñe & ſic dimittetis me in tenebris? Tunc deſcendit b. Magdalena ſoror ſua cũ lumine, & accẽdit omnia luminaria. Itẽ fecit ſibi legere paſsionẽ ſecundũ Lucã, quia habuerat multa ab ore b. Mariæ virginis. Et ſic obijt. Dicatur hic miraculũ ſancti Frõtoni, in quo miraculo oſtẽditur gloria b. Magdalenę, & b. Marthę. Quia Chriſtus in habitu epiſcopali, & b. Frõtonus epiſcopus fecerũt exequias ipſius corporis. Et cũ poſuiſſent corpus in ſepultura, dixit Chriſtus, In memoria ęterna erit iſta hoſpita mea. In hoc cognouerũt Chriſtũ ipſum eſſe. Et de nullo ſancto nec ſancta legitur hoc niſi de iſta, & de virgine Maria, quia Chriſtus fuit in exequijs virginis Mariæ. Moraliter hic nota ſi volumus dimittere peccata, & ſeruire deo, honorabit nos. 1. Regum 2. Quicunque honorificauerit me, glorificabo eum.

De

De beato Petro ad vincula *Sermo.*

D*Ominus eripuit me de manu Herodis.* Verbũ iſtud habetur originaliter in Actib.apoſt.c.12. & recitatiuè in epiſtola hodierna. Solẽnitas & feſtũ hodiernum dicitur b. Petri ad vincula. Tria feſta fiũt de b. Petro apoſtolo in anno. Primũ quãdo fuit liberatus à captione miraculosè, & iſtud fit hodie. Secundũ quando fuit exaltatus in cathedra honorabiliter. ſ. in fine Februarij. Tertiũ quando in cælo fuit coronatus glorioſe, & iſtud fit in fine Iunij. Modò habeo vobis prædicare de primo. ſ. quomodo fuit liberatus. Sed primò ſalutetur virgo Maria, & reſumatur the. De materia & feſto hodier. b. Petri volo prædicare, & vobis dare tres declarationes.

Prima erit hiſtorica ſeu literalis.
Secunda erit allegorica & figuralis.
Tertia erit tropologica & moralis.

Et ꝑ qualibet bene poteſt dici thema, Dominus eripuit &c. Nã pro prima dicit Petrus quando fuit eductus de carcere per angelũ, vt patet in textu. Pro ſecunda dicit anima beata quãdo intrat paradiſum. Domine eripuit me de manu Herodis, id eſt, diaboli. De tertia ꝑſona quæ exit de peccatis & mala vita, & redit ad ſtatum gratiæ, poteſt dicere, Dominus eripuit me de manu Herodis, id eſt, peccati. Dico primò ꝙ prima declaratio erit hiſtorica & literalis. Secũdum quòd legitur in textu bibliæ. Act.12. ille malus rex Herodes, non ille qui interfecit innocentes, quia ille dicebatur Herodes Aſcalonita, & iſte qui cepit Petrum vocabatur Agrippa, qui venit nouiter cõſtitutus rex ſuper Iudæam ab imperatore Romano. Et ideo vt Iudæi ipſum bene reciperent, ſciens ꝙ Iudæi habebant Petrum exoſum, qui tunc prædicabat & conuertebat multos Iudæos, volens eis cõplacere Herodes, cepit Petrum, & poſuit in carcere ligatũ duabus cathenis, demptis manicis & cõpedibus, & vltra hoc intus in carcere fecit ſtare duos homines armorum, & porta carceris erat ferrea, Et cogitauit Herodes. Iſte Petrus qui ſuſcitauit mortuos, ſi vellet poſſet fugere, propter hoc extra ad portam carceris poſuit 20. homines armorum. Hoc dicit text. cùm dicit: Tradens eum quatuor quaternionibus militum ad cuſtodiendum eũ. Quaternio dicitur capitaneus quatuor hominum armorũ, Ideo dicit tex. Trãſeuntes primã & ſecundã vigiliã. Et ſic tenebat Petrũ captũ, vt ſic placeret Iudæis. Iſta ratio aſsignatur in textu cũ dicit, Videns autem ꝙ placeret Iudæis, appoſuit apprehendere Petrum. Ecce hic tota corruptio iudicũ, domini temporales, iudices, aſſeſſores cupiunt magis cõplacere gẽtibus quã deo, deſtruitur iuſtitia. Iſto modo iudiciũ Chriſti fuit puerſum per Pilatũ, quia nullã cauſam mortis inuenit in Chriſto, tñ vt placeret Iudæis dimiſit ipſum volũtati eorũ vt crucifigeretur. Iſto modo etiã fuit peruerſum iudicium vicarij ſui beati

Fauer humanus eſt corruptio iudicum.

beati Petri per Herodem. Iſta de cauſa damnantur multi iudices, volentes magis cōplacere populo quā deo. Ideo Dauid dicit, Deus diſsipauit oſſa eorum, qui hominibus placent confuſi ſunt, quoniam deus ſpreuit eos. pſal. 52. Ideo ad Gal. 1. Non quæro hominibus placere, ſi adhuc hominibus placerē, Chriſti ſeruus nō eſſem. Iſta oſſa ſunt diuitiæ, poſſeſsiones, officia, ſeu dignitates, ſunt enim fortalitia quibus homines ſuſtentantur. ſ. mūdani. Ratio ſicut in corpore hominis oſſa ſunt fortiora, & ſuſtinent corpus & carnes, ita fortalitia in quibus homines mundi ſuſtentantur ſunt diuitię, dignitates, & parētes. De quibus dicit Dauid, Deus diſsipauit oſſa ſ. in hoc mundo, & in alio quid erit? Reſpondet. Cōfuſi ſunt. ſ. in iudicio dei. Ratio, quoniā deus ſpreuit eos, quia pretium ſanguinis Chriſti infiniti valoris nō valebit ad ſaluandum tales. Ideo domini, & iudices, aſſeſſores, & rectores communitatū auiſetis vos in ſentētijs dandis, potius habeatis reſpectum ad deū & ad iuſtitiā quàm ad homines. In iudicio iudex nō debet cognoſcere patrē, matrem, fratrem, filium, nec amicum, ſed deum & purā iuſtitiam. Ideo Herodes volens placere Iudæis, damnauit ſe in tali intentione tenendo Petrū captum, ſed deus ꝓuidit. Nā dicit textus, Petrus quidem ſeruabatur in carcere, oratio autem fiebat ſine intermiſsione ab eccleſia ad deum pro eo. Act. 12. Dicatur quomodo apoſtoli orabant pro liberatione b. Petri flentes di. Domine Ieſu Chriſte libera vicariū, & capitaneum, & paſtorem noſtrum. Ex alia parte orabat pro eo virgo Maria cum alijs mulieribus dicendo, Domine & ita citò morietur vicarius veſter? Hîc habemus doctrinam quomodo totus populus debet orare pro ſuo prælato in tribulatione poſito, vt vita pro papa, epiſcopo, dño terræ, item pro rege. Talis oratio multū placet deo, quia tangit totā cōitatē eorū malorū, quia ſicut bonū vel malū capitis eſt bonū vel malū omniū mēbrorum, ita de prælato, qui eſt caput bonū vel malū chriſtianorū. Ideo dicit Apoſtolus, Obſecro igitur primū omniū fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarū actiones, pro omnibus hominibus, pro regibus, & omnibus qui in ſublimitate cōſtituti ſunt, vt quietā & tranquillā vitam agamus in omni pietate & caſtitate. Hoc enim bonū & acceptū eſt corā ſaluatore noſtro deo, qui vult omnes hoīes ſaluos fieri, 1. ad Tim. 2. Modò videamus qūo deus audiuit orationes ipſorū. Nā in nocte poſt quam noctē b. Petrus debebat tradi Iudæis vt moreretur, dum Petrus dormiret vinct⁹ inter illos duos homines armorū, angelus dñi cū magno ſplēdore venit, & illuminauit totum carcerē, & terruit illos duos homines armorū, percuſſoq; latere Petri excitauit eum dicens, Surge velociter. Et fractę ſunt cathenę. Et dixit ei angelus, Pręcinge te, & calcia te, & circunda tibi veſtimentum tuum, & ſequere me. Angelus recipiens Petrum per manum extraxit eum de çarcere. Cuſtodes autem quaſi mortui nihil ſenſerūt. Exiſtimabat autem ſe viſum videre, ſed

Quomodo populus debet orare pro prælatis & principibus in tribulatione conſtitutis.

ſed quando fuerũt extra palatiũ in quodã vico, angelus diſparuit,& Petrus inuenit ſe liberatũ,& dixit verũ eſt hoc ꝙ ego ſum liberatus & nõ eſt ſõniũ,& dixit, Nũc ſcio verè quia dominus miſit angelum ſuum,& eripuit me de manu Hærodis,& de omni expectatione plebis Iudæorum. Ecce declaratio hiſtorica & literalis. Et iſta de cauſa reſpectu perſonæ liberatæ,quia papę,& reſpectu orationis,& reſpectu miraculi,& vtilitatis Chriſtianitatis,& reſpectu miraculorũ,cathenarũ beati Petri fuit iſtud feſtũ hodiernũ inſtitutũ,& facta eſt eccleſia Romę,& dicitur ſan.Petri ad vincula. Et videtur cõpleta prophetia fuiſſe Dauid in perſona bea.Petri di. Domine vincula mea,tibi ſacrificabo hoſtiã laudis,& nomẽ Domini inuocabo;ſ.feſtũ eccleſię. Ecce quare dicit B.Petr⁹ in the.Domin⁹ eripuit me &c. Dixi ꝙ ſecũda declaratio erit allegorica ſeu figuralis. Et fũt in dicta liberatione beati Petri quatuor puncta ſignificantia ſecreta.

Primò quid ſignificet carcer.

Secundò quid ſignificent illi duo milites inter quos beatus Petrus erat vinctus.

Tertiò quid ſignificent illæ duæ cathenæ.

Quartò quid ſignificent quatuor quaterniones militum.

Dico primo ꝙ carcer ſignat ſtatum peccati mortalis. Ratio, quia ꝙ carcer habet ſeptem cõditiones repræſentãtes ſeptẽ peccata mortalia. Prima cõditio carceris ꝙ eſt tenebroſus,& ſignat peccatũ ſuperbiæ, ꝙ venit ex modica claritate,quia peccator nõ cognoſcit ſuã miſeriã nec peccata &c. Secũdò carcer eſt ſubterraneus, baſſe,inferius, ecce auaritia,quia auari in infimo terrę ſtãt,nec curãt de cæleſtibus. Tertiò carcer fœtet,quia ibi faciũt negocia. Ecce hic peccatũ luxurię,quia fœtidã facit perſonã luxurioſã per malã famã,quia gẽtes loquũtur de ipſa di. O de iſto ribaldo,vel ribalda, ſeu putana. Quartò carcer eſt locus ſolitarius. ecce hic peccatũ inuidiæ,qui perſona inuidã ſola vellet habere bonũ,& triſtatur de bono alterius. Quintò carcer eſt humid⁹, ecce hic peccatũ gulę,qa guloſi ſunt humidi in cibo &potu inordinato &c. Sextò in carcere eſt deſperatio, ecce hic peccatũ iræ. Septimò in carcere nihil operatur, ecce hic peccatũ acidię in bonis operib⁹ meritorijs. Secũdò dicit, Dormiẽs inter duos milites. Quid iſti duo milites ſignificãt? R. Petrus dormiẽs ſignificat peccatorẽ in carcere peccati dormiẽtẽ inter duos milites.ſ.ãgelũ bonũ,& angelũ malũ. Angelus bonus inducit ad bonũ. Nũquid auditis vos verba ſua quãdo loquitur imaginationi di. Tu peccaſti,& feciſti hoc & hoc,ideo vade ad confitendũ. Et angelus malus ad aliud latus reſpõdet, Vah quid oportet modò cõfiteri,ſufficit in quadrageſima, dicerẽt gentes ꝙ es hypocrita. Itẽ quãdo dicit angelus bonus imaginationi loquens, Tu es vſurarius, vel furatus fuiſti hoc,& retines legata de mortuis, vel ſolidatam ſeruorum, ideo vade ſatisfac, aliàs

Per carcerẽ allegoricè deſignãtur peccata mortalia.

TT damna

damnaberis. Reſpondet alius à ſiniſtris, Vah,ſufficit dimittere in teſtamento &c. Item dicit bonus miles, Ecce tu habes inimicos,remitte,& Deus dimittet tibi peccata tua,nã nihil melius eſt ad obtinendã remiſsionẽ peccatorũ. Dicit alius malus, Vah dicetur poſtea quod es Iudęus.Ecce quomodo peccator dormit inter duos milites, vnus eſt cęleſtis,alius infernalis. Propter hoc dicit apoſtolus,Surge qui dormis,& exurge à mortuis,& illuminabit te Chriſtus.Epheſ.5. De tertio dico quid ſignificant duæ cathenæ quæ tenent peccatorẽ vinctum.Dico ꝙ prima eſt longa conſuetudo, ſecunda mala ſocietas.O quot ſunt vincti iſtis duabus cathenis.Primò iuratores quando reprehẽduntur à confeſſoribus dicunt,cõſuetudo eſt.Itẽ apothecarij,inciſores,barbitonſores, qui in dominicis & feſtiuitatibus habent operatoria aperta, allegantes conſuetudinẽ cõtra ius diuinum. Itẽ de fabris & alijs officijs.Hoc volo dicere quòd iſta cathena eſt is ligati,cum qua ad infernũ trahemini, niſi corrigatis vos de futuro, & faciatis pœnitentiam de præterito.Idem de diuitibus,qui mutuãt ad vſuram,& quando confitentur, & de iſta materia interrogantur, reſpondent,Non pater,non facio vſuram,Dicit confeſſor, Eſt vſura mutuare 10.& recipere vndecim,Reſpondet,Domine non, quia conſuetudo eſt,& eccleſia permittit.Dicatur quòd eccleſia permittit multa,quia non poteſt corrigere,ſed nec papa nec B.Petrus ſi viueret,poſſet in vſura diſpenſare Cenſualia bona ſunt duabus conditionibus ſeruatis.Prima eſt quòd ſit vera emptio vel venditio.Secũda quòd pretium ſit iuſtum.Idem de mercatoribus, qui vendunt ad ſpẽ pro qua recipiunt plus dicentes quòd conſuetudo eſt. Idem de mulieribus,& vanis ornamentis earum,de caudis &c. oſtendendo carnes nudas dicendo,conſuetudo eſt. Iſta cathena quot ducuntur in infernum?Idem de religioſis carnes comedentibus di.conſuetudo eſt.Cõtra illos tales dicebat Hieremias.Si mutare poteſt æthiops pellem ſuam,aut pardus varietates ſuas, & vos poteritis benefacere cùm didiceritis malum.q.d.non. Hier.13.Secunda cathena eſt mala ſocietas.O quot damnat etiam iſta, multi irẽt ad paradiſum niſi propter malam ſocietatem ſeducerentur. Dicatur contra malos homines,qui deſpectis vxoribus viduis, vel alijs habentibus procuratores vel magiſtros,& iã incipiunt ludere &c.foras.Idẽ de clericis cõcubinarijs,foras,quantumcũque ſocietas ſit vobis chara, ſi eſt cauſa peccati,foras, hoc non ſolùm eſt doctrina Chriſti,ſed etiam poëtæ, Quæ nocitura tenes, quamuis ſint chara relinque. Ecce quare dicit,.Vinctus cathenis duabus. De quarto, quaterniones militum ſignificant quòd anima ad portam, ſcilicet mortem obſeruatur à multitudine dæmonum.Solũ virgo Maria pro ſingulari gratia obtinuit ꝙ nõ fuiſſent dæmones in eius morte,ſed de alijs hominibus quantumcumque ſanctis nullus eſt exemptus. Ideo Dauid,Inhabitabunt & abſcon-

Eccleſia permittit multa quia non poteſt corrigere.

& abſcondent, ipſi calcaneum meum obſeruabunt. Pſalm. quinquageſimoquinto. Inhabitabunt, ſcilicet dæmones, in camera vbi homo moritur, & abſcondent ſe, ſupple, quia non videntur niſi aliquoties à ſanctis perſonis. Et calcaneum, quæ eſt vltima pars corporis, ſignat mortem, obſeruabunt. Ecce quaterniones militum cuſtodientes. Sed remedium quod Deus dat nobis eſt, quando homo pœnitet de peccatis, fuit confeſſus, & ſatisfecit, & proponit abſtinere. Sic quando anima exit à corpore in gratia, Deus mittit angelum ſuum ſecundum promiſsionem à Deo factam. Exo. 23. Ecce ego mittam angelum meum, qui prçcedat, & cuſtodiat te in via, & introducat in locum quem præparaui. Quantum ad tertium dixi, quia tertia declaratio eſſet tropologica & moralis. Pro qua notaui octo puncta in liberatione beati Petri ſignificantia octo quæ Deus facit, volens liberare peccatorem à carcere, & vult ipſum reducere ad bonam vitam.

Octo facit Deus volens conuertere peccatorem.

Primò angelus illuminauit carcerem.
Secundò percuſſit in latere Petrum.
Tertiò Petrus erexit ſe.
Quartò ceciderunt cathenæ.
Quintò Petrus præcinxit ſe.
Sextò calciauit ſe.
Septimò circundedit ſibi veſtimentum.
Octauò ſecutus eſt angelum.

Primum opus quod Deus fecit in liberatione peccatoris eſt illuminatio carceris. Peccator enim ſtat in carcere tenebroſo, non cognoſcit pericula nec peccata in quibus ſtat, & quòd amiſit & amittit indies propter peccata quæ incurrit. Sed venit lux, & refulſit in habitaculo carceris, ſic oportet primò ꝙ radius luminis diuini ſeu diuinæ gratiæ illuminet. Tunc ad talem illuminationem dicit religioſus, clericus, vel ſecularis, O miſer quid eſt de me? tot anni ſunt quòd ſum in mala vita &c. Iſtud lumẽ petebat Dauid poſtquam peccauit dicẽs. Illumina oculos meos, ne vnquã obdormiam in morte: ne quando dicat inimicus meus, præualui aduerſus eum. Pſal. 12. Nõ loquitur de oculis corporis, quia non legitur ipſum fuiſſe cæcum, ſed de oculis animę. Secundò, percuſſoque latere Petri, excitauit eũ. Ecce hic ſecundum opus quod perſonam quam Deus vult ad ſe cõuertere percuſsit, dando, ſ. cordis compunctiones, & cordis cõmotiones, quæ à Deo ſunt. Ezech. 6. Ego contriui cor eorum. Nunquid vos ſentitis multoties iſtas compunctiones? imò, Tertiò, Petrus erexit ſe fricando oculos, credens quòd eſſet ſomnium. Ecce propoſitũ non redeundi ad peccatum. tunc homo ſtat rectè, & circa Deũ. Ideo Dauid, Surgite poſtquã ſederitis qui mãducatis panem doloris. Pſal. 126. Quartò ceciderũt cathenæ. Ecce cõfeſsio. Quot peccata morta

lia habet homo,tot cathenis eſt ligatus, & quando homo cōfitetur, & confeſſor eleuans manū dicit,Ego te abſoluo,oēs rūpuntur: Magnū mirabile eſt,quia omnes homines mundi cultellis non poſſent ſoluere vnam cathenam. Sed tanta eſt virtus confeſſoris, ꝙ ſtatim omnes rumpuntur. Dicatur hic miraculum breuiter de illo magno peccatore in omni ſpecie peccatorum, qui inductione aliquarū deuotarum perſonarum iuit ad eccleſiam vt cōfiteretur.Cūque fuiſſet ad portam eccleſiæ quædam ſancta perſona vidit ſeptem dæmones ipſum hominem cathenis trahētes ne intraret eccleſiam. Si dicatur ab aliquo.Quare non retinebāt eū cū ſint ita potentes? Reſpōdeo ꝙ propter liberum arbitrium qđ non poſſunt cogere &c.Ideo apoſt. Viuus eſt ſermo Dei & efficax,& penetrabilior omni gladio ancipiti, Ad Heb.4.Quintò cùm dicit angelus,pręcinge te.Hic ſubtiliter oſtendit reſtitutionem.Nam ille qui tenet bona aliorum,& non reſtituit,quia vult ire amplè in pompis,vanitatibus, vt patet in multis ſcutiferis &c.Et quando à confeſſorib' dicitur eis, quòd reſtituant, & ꝙ ſtringant ſe,reſpōdent, O oportet me minuere de ſtatu &c.Ecce quare dicit,Præcinge te peccator,nō faciendo vanitates de bonis alterius,ſed reſtituere oportet,&præcingere ſe &c.Ideo Chriſt'.Lu.12.Sint lumbi veſtri præcincti,ſ.viuendo de bono iuſto. Et lucernæ ardētes in manib'veſtris.i.opera meritoria.Sextò calcia te,Ecce hic remiſsio iniuriarū,diſcalciatus verò eſt iniuriatus,& ſentit quia ſunt impatientes,& vindicatiui qui ſentiunt iniurias.di.Non,per corpus Chriſti ego me vindicabo. Calciati ſunt patientes in dextro pede per amorem Dei.In ſiniſtro per timorem inferni,nō ſentiūt iniurias proximi quātūcumq; magnas.Null'ſic diſcalciatus poteſt intrare paradiſum. State ergo calciati in præparationē euāgelij pacis. Ephe.6.Septimò circunda tibi veſtimentū tuū.ſ.mantellū tuū. Hoc ſignat honeſtā conuerſationē.Mātellus cooperit alia indumēta.Iſta honeſta conuerſatio cooperit peccata. Ideo conuerſemur honeſtè coram Deo à parte ante per deuotam orationē,& per ieiunia à parte poſt à dextris per eleemoſynam,à ſiniſtris per patientiam.Sic enim circundatur veſtimentum.Ideo dicit beatus Ioannes.Beatus qui vigilat & cuſtodit veſtimenta ſua ne nudùs ambulet, & videant turpitudinem ſuam.Apoc.16.Octauò cùm dicitur,Sequere me, oſtenditur communio, quia ſancta ſcriptura vocat ſacerdotem angelum. Malachia.2.Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent de ore eius, quia angelus domini exercituum eſt. Notate hic quantæ ſanctitatis debet eſſe. Epiloga hic dicta,& dic.Poſtquam habuiſti cognitionem de peccatis,contritionem, & propoſitum nō redeundi &c.ſequaris angelum,& communica.Ideo Chriſtus dicit, Qui manducat meam carnem,& bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam &c. Ioann.6.Tunc peccator poteſt dicere, Dominus

Diabol' non poteſt cogere liberū arbitriū hominis.

eripuit me de manu Herodis, id eſt peccato.

De ſancto Laurentio martyre Sermo.

H*abetis fructum veſtrum in ſanctificationem.* Verbum iſtud habetur originaliter ad Roma. 6. recitatiuè in epiſtola currentis feſtiuitatis. Sicut totum feſtum & ſolennitas hodierna eſt beati Laũrentij militis Chriſti, ita erit & ſermo noſter, maximè quia de eius vita glorioſa, & morte, & paſsione doloroſa poterimus recipere bonas doctrinas &c. Salutetur prius virgo Maria. Pro declaratione huius verbi, & introductione materię prędicãdæ, ſciendum quòd in ſacra ſcrip. bona opera, virtuoſa, & meritoria, quæ homo facit in hac vita, dicũtur fructus vitæ humanæ. Ratio eſt Nã principale, vltimũ, & finale quod homo expectat de arbore eſt fructus. Nã ſi in horto ſuo habet quiſ quã pulchrã arborẽ, nõ erit contentus de radicibus, vel de ramis, floribus, vel de folijs, ſed de fructibus, quia eſt illud quod ſperatur. Idẽ eſt de Domino Ieſu Chriſto, qui habet hortum pulcherrimum, ſ. eccleſiã militarẽ, clauſam præceptis & cõſilijs, plenã arboribus, & quilibet Chriſtianus eſt vna arbor. Vnde dicitur Marci. 8. Video homines velut arbores ambulantes, & plantantur in die baptiſmi, & rigantur aqua baptiſmi. De iſtis arboribus principaliter vult Deus fructum dulcem. Ideò dicit eccleſia Domino Ieſu Chriſto. Veniat dilectus meus in hortum ſuum, vt comedat fructum pomorum ſuorum. Cantic. 5. Non enim contentatur Chriſtus quod mittamus radices. magnas in terrã, ſcilicet parentes & amicos &c. De talibus enim qui habent magnam gloriam, dicitur vulgariter, Ille habet magnas radices. Nec etiam contentatur Chriſtus de trunco ſiue de ramo forti & groſſo, quæ eſt perſona iuuenis, pulchra, & fortis, Nec de ramis, ſcilicet poſſeſsionum, vinearum, villarum, & caſtrorum. Nec contẽtatur de floribus. i. bona fama & honoribus. Nec de folijs. ſ. bonis verbis, ſ. ratiocinando, aduocãdo, prædicando, & diſputãdo. Nec cõtẽtatur de vmbra prælationum, dignitatum, dominij, & officiorum, ſub cuius vmbra multi ſe ponunt. Sed vult fructus dulces & ſapidos bonorũ operũ, intantũ ꝙ ſi aliqua perſona haberet omnia prędicta, ſ. radices &c. & nõ haberet fructũ bonorũ operum, talis eſſet in ira Dei. Ecce quid dicit Chriſtus. Omnis arbor quæ nõ facit fructũ bonũ, excidetur & in ignẽ mittetur. Matt. 3. & 7. Patet ergo ratione ꝙ bona opera in hac vita per nos facta dicuntur fructus. De hoc auctoritas Chriſti dicentis, Ego elegi vos vt eatis & fructũ afferatis, & fruct⁹ veſter maneat. Io. 15. Ego elegi vos. Sicut homo eligit arborẽ de nemore, & plantat in ſuo horto, ita Deus eligit Chriſtianos de nemore infidelium, & plantat in horto eccleſiæ. Not. vt eatis ſcilicet de virtute in virtutem proficiendo. Cùm ergo beatus Laurenti⁹ in vita ſua abundauerit in fructibus bonorum operum & perſeue-

rauerit vſque in finē, poſſumus ſibi dicere the. Beate Laurenti habe tis fructū veſtrum in ſanctificationē. Patet the. Modò inuenio in B. Laurentio quòd habuit tres fructus ſanctificationis bonorū operū.

Primus eſt de abſtinentia perſonali.

Secundus de miſericordia proximali.

Tertius fructus eſt de patientia martyriali.

Et pro quolibet poſſumus dicere them. modò propoſitum. Habetis fructum ve. &c. Dico primò quòd B. Laurentius ſicut arbor bona in horto ſanctæ eccleſiæ plantata, fecit fructum de abſtinentia perſonali, quia ſemper abſtinuit à vitijs & peccatis, à vanitatibus mūdi in tribus locis. Primò in ciuitate Oſtha. Secūdò in Ceſarauguſta. Tertiò in Roma. De primo ſciēdū eſt ꝙ ipſe fuit de Oſtha nat⁹, de magno genere, multum dilectus, & licet in domibus magnorum fuiſſet nutritus, tamen B. Laurentius abſtinuit à ludis puerorum, quia iam incipiebat timere Deum, cauebat à mendacijs, à iuramentis, & orabat Deum quotidie. Dicatur hic modus viuendi. Rectè fuit completum in illo illud verbum Salomonis, Puer eram ingenioſus, & ſortitus ſum animā bonam. Sapiē. 8. Si enim videbat aliquem ſcutiferum vitioſum in domo patris ſui, vitabat illū, quia magnū periculum eſt pueris ſi in pueritiam dant ſe alicui peccato, quia quando ſunt magni, vix poſſunt ſe ab illo cauere, ideo legitur de Alexandro magno ꝙ dum eſſet puer, pater eius commiſit ipſum vni magiſtro, qui oſtēdit ſibi aliqua magna vitia. Et quādo fuit magnus, volebat abſtinere & non poterat. Et diſplicebat ſibi, propter quod occidit magiſtrum ſuū vocatum Leonidem, & iuxta nomen ſuum, dedit ipſum Leoniuiuum. Ideo multum debent cauere à ſocietate malarum perſonarum. Ita fecit beatus Laurentius, & videtur in eo fuiſſe completum verbum ſacræ ſcripturæ, Bonum eſt viro cū portauerit iugū domini ab adoleſcentia ſua. Thren. No. iugum, ſ. bonę inſtructionis. Secundò abſtinuit in Ceſarauſaguſta, quia quando habuit diſcretionem, dimiſſa domo patris iuit ad Ceſarauguſtam ad ſtudendum. Modò iam ſcitis ſtudentes quantas ſtultitias faciunt, & diſſolutiones, ſed beatus Laurentius abſtinuit in omnibus, cōfitebatur ſæpe, & cōmunicabat, & ſtudebat plus in die quàm alij in vna hebdomada, domabat carnē ſuam, & ſic ſeruabat ſe in virgintate, intantū ꝙ ordo bonæ famę ſuę redolebat etiā vſque Romam, & fuit in eo verificatum verbum ſacræ ſcripturæ dicentis. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequam veniat tēpus afflictionis tuæ. i. ſenectutis. Eccleſi. 12. Tertiò iuit Romam. Et ecce ſanctus Sixtus papa vadens ad celebrandum cōcilium Toletanum fecit tranſitum per Ceſarauguſtā, & audita fama bea. Laurentij vocauit eū, & ſcita ſua ſanctitate, duxit eū ſecū. Quē habuit ita charum & dilectum, quòd papa nolebat miſſam celebrare ſine eo. Item quando papa communicabat populum, di-

catur quõ cõſecrabat multas hoſtias &c. Tũc adhuc dabatur etiã de ſanguine Chriſti cõmunicãtib⁹,& cõmiſit beato Laurẽtio dominici ſanguinis diſpenſatiõné,ſed poſtmodũ fuit ſtatutũ ꝙ nõ daretur ſanguis populo cõmuni propter pericula quæ poſſunt ſequi & ſcandala,quia etiam iam in hoſtia conſecrata eſt ſanguis Chriſti ex naturali cõcomitantia &c. Deinde papa fecit eũ diaconum cardinalem, licèt cõtradiceret,ſed propter obedientiam acceptauit. Beatus Stephanus & Laurentius fuerũt diaconi cardinales. Et officiũ iſtud nondũ nominabatur iſto nomine cardinalis. Sed nõ credatis ꝙ ex hoc ipſe mutauerit ſtatũ vel modũ ſuum viuẽdi,ſed vixit ſicut prius in cibo, potu,& veſtitu,& abſtinẽtijs. Ecce quõ bea. Laurentius fecit fructũ de abſtinẽtia perſonali,& poſſumus ſibi dicere the. Habetis fructũ veſtr.&c. Et concordat auctoritas Pauli.di. Hęc eſt volũtas Dei, ſanctificatio veſtra,vt abſtineatis vos à fornicatione, vt ſciat vnuſquiſque veſtrũ vas ſuum poſsidere in ſanctificatione & honore, nõ in paſsione deſiderij,ſicut & gentes quæ ignorãt Deum. 1. Theſſ. 4. Secundò bea. Laurẽti⁹ fecit fructũ de miſericordia proximali,quia ita erat miſericors,& nihil ſibi retinebat,ſed totum dabat pauperibus Chriſti. Nam tunc tẽporis erat in Roma imperator quidam Chriſtianus nomine Philipp⁹,qui dicitur fuiſſe cõuerſus à beato Laurẽtio. Sed pòſt fuit imperator quidam tyrannus nomine Decius, maximus perſecutor Chriſtianorum, qui ſciens quòd ſuus prædeceſſor dederat eccleſiæ totum ſuum theſaurum,voluit repetere violẽter dictum theſaurum. Hoc ſciens bea. Laurentius, diſtribuit totũ theſaurũ,& perquirebat Romam quæ tunc erat maxima , & vbi inuenienbat Chriſtianos abſconditos metu imperatoris,dabat eis elemoſynam. Primò in anima eos cõfortando in fide. Secundò corpora eorũ reficiendo de illo theſauro. No. ex legenda ſua,quõ curauit illã viduã quæ habebat in domo ſua multos Chriſtianos abſconditos,& dedit eis largas eleemoſynas,& confortauit eos,& dixit ꝙ miles non poteſt melius mori quam in iuſto bello,& illuminauit cæcos,& ſic diſtribuit totũ theſaurum in pijs cauſis. Ideo cantat eccleſia: Laurentius bonũ opus operatus eſt,qui per ſignum crucis cæcos illuminauit, & theſauros eccleſiæ dedit pauperibus. Ecce fructus beati Laurentij de miſericordia proximali. Moraliter hic beatus Laurentius dedit in hoc exemplum diuitibus & potentibus, qualiter ſe debent habere in pecunijs. Nam cogitauit beatus Laurentius quòd non poſſet illum theſaurũ retinere in pecunijs contra imperatorem. Ideo per manus pauperum miſit in cælum , propter hoc dixit imperatori theſaurum quærenti , Facultates eccleſiæ quas requirit manus pauperum in cælum deportauerunt. Videtur ergo quòd manus pauperum ſint mẽſæ campſorum. Et dico quòd ſic,& per Chriſtum ſunt aſſecuratæ. Ecce inſtrumentum ſecuritatis ex ſcriptura , Da pauperibus , & habebis

theſaurum in cęlo. Mat. 19. Nihil poteſt perdi. Modò audite, oẽs ſci mus ꝙ nõ poſſumus diu retinere nec poſsidere diuitias huius mundi, quia hodie vel cras oportet eas dimittere. Sed ſi vultis ne perdantur, detis in manus pauperũ. Nũquid eſſet magna ſtultitia diuiti periculoſum paſſum tranſire, in quo oẽs deprędẽtur, ſi ſecũ vellet portare pecunias, nũquid eſſet melius dare in mẽſa cãpſoribus? &c. Multi ſunt in hac ſtultitia. Oẽs habemus tranſire paſſum mortis periculoſum vbi oẽs deprędantur. Fures ſunt vxor, & filij, & ſcutiferi, Nam quãdo medicus dicit, Factum eſt, dicit vxor, Per virginẽ Mariã ciſta cũ pecunia erit mea. Scutiferi & parẽtes rapiunt, & anima nuda vadit ad iudicium. Ad quã dicit Chriſtus, Et quomodo venis ita? Et reſpõdet ſic, Domine, fui deprędata. Tũc Chriſtus dicet, Quare nõ dediſti pecuniam meã ad menſam, & ego veniẽs cũ vſuris. i. creſcẽtijs vtique exegiſſem illã? Lu. 19. Quomodo ille ſe poterit excuſare? nullo modo, niſi dicas, Domine, fui ſtultus, & Chriſtus dicet. Ideo vadas ad hoſpitale ſtultorum, & remittet eũ ad infernũ. Ideo recipiatis exẽplum à Laurẽtio, & habebitis theſaurũ in cælo. Ille diligit pecunias qui eas cuſtodit æternaliter, & nõ ille qui deprędatur. Benedictꝰ eſt qui non dimittit filio onus reſtitutionis. Ideo Iac. 3. Quæ deſurſum eſt, ſapiẽtia eſt &c. bonis cõſentiẽs, plena miſericordia, & fructibus bonis. Tertiò fecit fructum de patientia martyriali. Inuenio ꝙ ſuſtinuit decẽ tormenta, & in omnibus habuit patientiã. Primum. Nã videns imperator ꝙ non poterat habere theſauros, oppoſuit ſibi titulum Chriſtianitatis. Propter qđ fuit captus, & in tenebroſo & fœtido carcere corpus detinebatur, ſed anima contẽplabatur, tranſiens per choros angelorũ, & ſic cõſolabatur ibi. Et poteſt dici de eo, Quoniam in hac peregrinatione ſolo corpore conſtitutus, cogitatione & auiditate in illa æterna patria conuerſatus eſt. Secundũ tormẽtum fuit. Nam poſtquam multis diebus fuit in carcere ſine cibo & potu, cogitauit Decius quod eſſet debilitatꝰ, & fecit ipſum venire coram eo dicẽs, Vel habes dijs ſacrificare, vel mori. Et ait Laurentius, O ſtulte, & quomodo dicis quòd dimittam Deum, & adorem idola? Indignatus Decius fecit eum percuti fortiter baculis, & in quolibet ictu dicebat Ieſus, & ſic patienter ſuſtinuit. Tertium tormentũ fuit, quia poſitus in eculeo, & ſcorpionibus cæſus, eſt ſibi dictũ, Abnega Chriſtum. Reſpondit, Infelix, has epulas ego ſemper optaui. Quartum tormentũ fuit de laminis ferreis ignitis eius lateribus appoſitis, qui cùm ſentiret maximum dolorem di. Igne me examinaſti, & non eſt inuenta in me iniquitas. Quintum tormentum fuit, quia Decius iuſſit eum plumbatis duriſsimè cędi, & miraculũ eſt ꝙ tantũ viuebat. Iſtud tormentũ fuit aſperũ intantũ ꝙ clamauit B. Laurentius di. Domine Ieſu accipe ſpiritũ meũ. In inſtanti vox venit ipſo Decio audiẽte di. Adhuc multa certamina tibi debentur. Sextum fuit cum pectinibus

nibus ferreis &c.Tunc adfuit angelus Dei cũ linteo, tergẽs eiꝰ vulnera. Et tunc miles quidã Romanus nomine,credidit in Chriſtum. Et clamauit ad B.Laurentiũ di. Video ante te iuuenem pulcherrimũ ſtantẽ,& linteo tergentẽ vulnera tua.& baptizatus fuit à B. Laurentio.Septimũ tormentum,quia ne ſic moreretur fuit poſitus in arcto carcere,ſine cibo & potu,& cõſolatione aliqua, ſed poterat ipſe dicere cũ apoſtolo, Noſtra cõuerſatio in cęlis eſt Philip.3.Octauũ tomẽtũ fuit de craticula,quia Decius fecit eũ venire corã ſe, & ait Sacrifica dijs,ſin autem,nox iſta in tuis expẽdetur ſupplicijs. Cùmque ſacrificare nollet , miniſtri exutum ſuper cratẽ ferreã poſuerunt, & extenderunt prunis ſuppoſitis,cogitate tormentũ. Nonũ fuit de furcis ferreis,quibus eum compreſſerunt,vt diutius aſſaretur. Ipſe autem lætiſsimo vultu reſpexit ad Imperatorem di. Ecce miſer,aſſaſti vnã partẽ,gira aliã,& manduca,quia iam video quod diu deſideraui. Decimũ fuit de ſale in igne poſito. Et tunc orauit B. Laurentius di. Gratias ago tibi Domine, quia cũ patientia dediſti mihi victoriã, & tradidit ſpiritum. Et ecce quomodo factus eſt modò glorioſus,& fecit fructum de patientia martyriali. Et poteſt de eo verificari prophetia in Pſal.131. Inimicos eius, ſ.Deciũ,& miniſtros eius,induam confuſione, ſuper ipſum autẽ efflorebit ſanctificatio mea, propter fructum martyrialis patientiæ. Ergo beate Laurẽti habetis fructum veſtrum in ſanctificationem.

De ſancto Dominico Sermo.

VOs *eſtis ſal terræ.* Mat.5.originaliter,& in euãg,ho.recitatiuè ſcribitur verbũ iſtud. Sicut totũ officiũ & ſolẽnitas præſentis diei eſt glorioſiſsimi patris & domini noſtri confeſſoris B. Dominici,ita & ſermo noſter.Si placet Deo habebimꝰ multas bonas doctrinas &c.Sed prius ſalutetur virgo Maria &c.Pro aliquali declaratione huius verbi,& introductione materię prædicãdæ,ſciẽdũ ꝙ oẽs creaturæ corporales viſibiles quæ ſunt in hoc mũdo, habẽt vnũ officiũ in generali,ſ.repræſentare & ſignare res ſpirituales & inuiſibiles. Et iſta eſt vna ratio de principalioribus. Quare Deus creauit mundũ? quia ad repræſentandũ res inuiſibiles & ſpirituales. Ratio eſt, quia quandiu viuimus & ſumus mortales in hac vita, nõ poſſumus videre res ſpirituales niſi ꝑ figuras,& repręſentationes ſimiles. Defectus huiꝰ eſt ex parte carnis quę impedit,quia nõ poteſt videre niſi corporalia,ſicut ille qui corã oculis teneret berillos virides vel rubeos,quidquid videret eſſet viride vel rubeũ,defectꝰ nõ eſt ex parte oculorũ,ſed de vitris ſiue berillis neſciẽtibꝰ repræſentare niſi ſub colore ſuo.Ita eſt de nobis.Oculi animæ habẽt corpus ſicut berillus,ideo nõ poſſunt videre niſi corporalia,ſed dimiſsis berillis,ſ.carne,ſtatim vident ſpiritualia,angelos,animas. Ecce defectus, vnde eſt ꝙ in hac vita non

Officiũ creaturæ eſt,repræſentare creatorem atq; alia inuiſibilia.

videmus res ſpirituales. Et iſta eſt cõmunis doctrina in philoſophia in 3. de anima, & in theologia. Dicit enim Philoſophus, Impoſsibile eſt nos intelligere niſi per phãtaſmata, i. ſimilitudines. In theologia etiã dicit Dionyſius, Impoſsibile eſt nobis aliter lucere diuinum lumen niſi velamine figuratum fuerit circumuelatũ. Propter hoc ſciẽs Deus ꝙ ſpiritualia à nobis in hoc mundo nõ poſſunt videri, creauit mundum, in quo quælibet creatura quantuncumque parua repręſentat & figurat ſpiritualia. verbi gratia. Nullus veſtrũ vidit vnquam in hoc mundo Chriſtum, nec virginẽ Mariã, nec aliquẽ apoſtolorũ. Ideo ſubtilis pictor pingit imagines nõ ad adorandũ, ſed ad repręſentandum Chriſtum, virginẽ Mariã, & alios ſanctos. Ideo Deus ſubtiliſsimus depingit iſtũ mundũ tanquã retabulum plenũ imaginibus ad repræſentandũ. Ideo dicit apoſt. Inuiſibilia Dei à creatura mundi per ea quæ facta ſunt intellecta cõſpiciũtur, ſẽpiterna quoq; eius virtus & diuinitas, ita vt ſint inexcuſabiles. Ro. 1. Patet ergo doctrina iſta per rationẽ & auctoritatẽ, ꝙ oẽs creaturæ corporales habent idẽ officiũ generale, ideo illa inuiſibilis & ſpiritualis perfectio apoſtolorũ, & illorum tenẽtium vitã apoſtolicã, voluit xp̃s vt per vnã creatũrã corporalẽ figuraretur, ſ. per ſal. Ideo dicit xp̃s apoſtolis, & vitã apoſtolicã tenẽtibus, ſingulariter. b Dominico patri noſtro, Vos eſtis ſal terrę. Modò patet the. & ego ſum in materia prędicãda quam volo vobis prędicare. Notaui ergo tres proprietates in ſale per quas ſignat mihi apoſtolos, & ſingulariter B. Dominicum patrẽ noſtrum.

Primò ſal emundat de infectione.

Secundò ſal præſeruat à corruptione.

Tertiò delectat in refectione.

Ex iſtis trib⁹ cõditionib⁹ ſal repręſentat B. Dominicũ, ideo ſibi ſingulariter dicitur, Vos eſtis ſal terrę. Dico primò ꝙ ſal emũdat de infectione. De hoc. 4. Reg. 2. dicit text⁹ ꝙ ille ſan. propheta & amic⁹ Dei Heliſe⁹ venit ad ciuitatẽ Hierico & proceres & rectores ciuitatis venerũt ad eũ, dicẽtes ſibi ꝙ illa ciuitas erat nobilis, & pulchra, habẽs bonũ territoriũ, ſed habebat defectũ, quia aquę inquit, ſunt infectę, & faciũt terrã ſterilẽ, & inflãt perſonas que bibunt de illa aqua. Ideo pater vos qui eſtis ita ſan. & amic⁹ Dei, poſſetis in hoc prouidere, & dare remedium. Reſpõdit propheta. Placet mihi, Afferte mihi vas nouum. Cumq; attuliſſent vas, dixit, Modò habeã ſal: ꝙ cùm attuliſſẽt, ſparſit ſup aquas. Hoc facto dixit, Hęc dicit Domin⁹ De⁹, Sanaui has aquas. Sanatæ ſunt ergo aquæ in diẽ hãc iuxta verbũ Heliſei ꝙ locut⁹ eſt. 4. Reg. 2. Hic ſunt quatuor ſecreta declarãda. Primò quę eſt ciuitas Hierico. Secundò quæ ſunt iſtæ aquæ infectæ. Tertiò quid eſt vas nouũ. Quartò quid eſt ſal ſanãs & purificãs aquas. Ciuitas Hierico ſignat eccleſiã. Hierico ſecũdum interpretationẽ Hebraicam interpretatur luna. Ecce Chriſtianitas vniuerſalis. ſ. eccleſia, quæ rectè

facit curſum lunæ. Nã in luna inuenio ſeptẽ differẽtias ſeu ſtat⁹. Primò eſt noua. Secũdò eſt creſcẽs. Tertiò plena. Quartò minuẽs. Quintò eſt gyrãs. Sextò eſt eclipſans. Septimò erit perfecta. Idẽ de eccleſia, Primò fuit vt luna noua tempore apoſtolorũ, quia tũc primò apparuit Chriſtianitas, & ſtricta, & tũc ſimpliciter ibãt Chriſtiani, non habebãt tot ſuperbias nec vanitates in prælatis ſicut modò. Secũdò pòſt fuit creſcens tẽpore martyrũ, quia ex miraculis quæ fiebãt tũc multi cõuertebantur, & ſic eccleſia augmẽtabatur. Tertiò fuit plena tẽpore ſanctorũ doctorũ, quia ex eorum prædicationibus, & doctrinis, exẽplis ſanctitatis, totũ mundũ illuminauerũt, quia tẽpore Aug. tota Affrica erat Chriſtianorũ. Quartò fuit minuẽs, ſ. tẽpore quo religiones prædicatorũ & minorũ incœperunt, quia tũc propter peccata citò & ſubitò perijſſent, ideo ad corrigẽdũ illa peccata venerũt iſtę religiones. Quinto modo eſt gyrans, quãdo luna gyratur, nõ videtur per duos vel per tres dies. Ita modò quaſi nulla obediẽtia exhibetur papæ, dicẽtibus quibuſdam quòd papa ſit ſupra conciliũ, aliquibus ecõuerſo. Sextò eclipſabitur, & hoc tẽpore antichriſti, quia tunc quaſi mortua apparebit. Sicut dicunt ſimplices quando luna eclipſatur, dicũt ꝙ moritur, & tota apparet ſanguinea. Talis erit tẽpore antichriſti propter ſanguinis Chriſtianorum effuſionẽ. Septimò poſt mortẽ antichriſti erit perfecta, quia tũc oẽs ad fidẽ Chriſti reuertẽtur. Ecce curſus eccleſiæ. Ideo eccleſia ſignatur per Hierico, i. lunã. Et de vltimo ſtatu dicit Dauid, Sicut luna perfecta in æternũ, & teſtis in cælo fidelis. Pſal. 87. Secũdò videndũ eſt quæ ſunt aquę infectæ huius ciuitatis. Iſtę aquæ ſunt vitia, peccata, & mali modi viuẽdi Chriſtianorũ, quia ante aduentũ beati Dominici oẽs gẽtes erãt infectę. Fides obliuioni dabatur, virtutes erãt in faſtidiũ. De hoc Apo. 8. Multi homines mortui ſunt de aquis, quia amarę factę ſunt. Sed dixit Heliſeus, Habeatur vas nouũ. Ecce ordo prędicatorũ dicitur vas, quia continet plures fratres, dicitur nouum & vetus plus quã oẽs. Si volumus loqui quantũ ad vota eſſentialia quæ ſunt, ſ. caſtitas angecalis, paupertas apoſtolicalis ſiue euãgelicalis, & obediẽtia generalis. Et quantũ ad officium prædicationis, quod eſt per mundũ diſcurrere, nõ cameras ædificare. Iſta eſt religio bea. Dominici quãtum ad eſſentialia, totũ hoc iam Chriſtus ordinauit. Primus Prior fuit xp̃s, quia dicit ſanctus Tho. in. 2. 2. quæſt. 88. ar. 4. ad tertiũ. ꝙ apoſtoli relinquẽtes omnia propter Chriſtũ, vouerũt pertinẽtia ad perfectionis ſtatũ, ex quo elicitur ꝙ iſta vouerunt, ſ. caſtitatem, paupertatẽ, & obedientiã Chriſto. Itẽ de officio prædicationis præcepit eis dicẽs, Euntes in mundũ vniuerſum prædicate euãgelium omni creaturæ. Mar. vlt. Ecce hic religio Chriſti. Iſta met eſt beati Dominici. Habeamus ergo & teneamus ſuper nos tria vota, ſ. caſtitatem angelicalem, paupertatem euangelicalẽ, obedientiam generalem, aliàs caueat ſibi quili-

Promouentia ad perfectionis ſtatum, ſunt tria vota.

quilibet de ordine iſto. Itē ire ad prædicādū, nō ponere ſe in vno lo co. Ideo dicit hiſtoria beati Dominici, Cogitauit inſtituere ordinē, qui fratrū prędicatorum diceretur & eſſet. Ecce ergo qūo eſt religio antiqua. Et bon⁹ religioſus iſta ſeruās in iudicio generali quādo reges & magni prælati ſtabūt in terra cū alijs, ipſe ſtabit cum apoſtolis altè cū iudice, ſ. cū xp̄o. O qualis honor erit iſte. Hic reſpōdetur vni quæſtioni litigioſę, quę eſt inter clericos & religioſos. Dicūt clerici ꝙ ipſi fuerūt antequā religioſi, ꝙ nō eſt. Nā nō fuerūt clerici vſque in diē cęnę, & tamē pri⁹ fuerūt religioſi, ſ. apoſtoli q prędicta vouerūt. Sed religio bea. Dominici dicitur vas nouū quantū ad cęremonias, vt. ſ. portem⁹ cappā nigrā, & ſcapulare albū &c. Itē ꝙ comedam⁹ in refectorio, & ſimilia, quantū ad iſtas cęremonias, eſt vas nouū. De iſto vaſe poſſum⁹ dicere ꝙ Chriſt⁹ dixit de Paulo, qui fuit prim⁹ in officio prędicationis, prim⁹. i. principalis, & vltim⁹ quantū ad vocationē ad apoſtolatū, Vas electionis eſt mihi iſte. ſ. ordo prędicatorū, vt portet nomē meū corā gētibus & regib⁹. Act. 9. Quartò vidēdū eſt quid eſt ſal in vaſe. Ecce hic B. Dominic⁹ in vaſe ordinis, & ex prima proprietate, quia ſal emūdat de infectione. Sic B. Dominicus poſitus in vaſe nouo emūdat infectiones peccatorum huius mundi. Nam totus mundus erat infectus magna inuidia ad inuicem, ſed venit B. Dominicus prædicans charitatē Dei & proximi. Et hoc figurauit Deus. Nam mater eius vidit in ſomnis ſe geſtare catulum accenſam in ore faculā baiulantē, qui egreſſus ex vtero totū mundū incēdere videbatur, de quo mater admirās illuminata fuit à Deo di. ꝙ fili⁹ ſuus eſſet canis magnus de ouili Chriſti, qui latraret cōtra lupos inferni, ignis in ore eius, quia debuit mūdū inflāmare in amore Dei & proximi. Itē ab infectione luxuriæ, quia ante aduētū beati Dominici tāta erat infectio huius peccati, ꝙ quaſi nullus erat mūdus. Sed venit B. Dominic⁹, prædicādo caſtitatē & paupertatē, ad quas gētes habuerūt deuotionē. Hoc iā antè figurauit Deus, quia matri ſpirituali viſus eſt B. Dominicus puer, quaſi ſtellā habēs in frōte, quæ totam terram ſuo lumine perluſtrabat. Quæ ſtupefacta matri eius cū ingēti gaudio quod viderat nunciauit. In quo innuitur quòd ſicut ſtella eſt pura & clara, ſic ipſe debebat inducere gentes ad claritatē & puritatē caſtitatis. Itē totus mundus erat infectus ſuperbia, pōpa, & vanitate, ſed ad prædicationē, & doctrinā, & exēplū bea. Dominici mul tę perſonę humiliabātur, dimittēdo vanitates ornamētorū, ſcutiferorū, equorū, vaſorū auri & argēti, & ſimilia. Hoc oſtēdit Deus, quia cū eſſet delicatè nutrit⁹ puer, fortè vnius anni, deprehēſus eſt frequēter lecto relicto ſuper terrā accūbere, oſtēdens humilitatē. Itē mundus erat infectus gula. Iam vix quadrageſima cognoſcebatur, nec ieiunia quatuor temporum, nec vigiliæ ſanctorum, ſed beatus Dominicus emundauit ab iſta infectione, quod oſtendit quādo ipſe decennio

cennio abſtinuit à vino,ieiunabat ſæpe in pane & aqua. Itē mundus erat infectus auaritia,vſuris,furtis,rapinis & deceptionib',ſed B.Dominicus prædicādo & per exemplū emundauit.Hoc ſignificauit opere,dū eſſet in Valētia vbi erat fames magna,& pauperes moriebātur fame,diuites dicebāt,Cuſtodiamus bona noſtra pro nobis & filijs noſtris,quia iſtud neſcimus quantū durabit.Sed B.Dominic' vēdidit libros & ſupellectilia &c.& omnia dedit pauperib', ꝓpter qđ diuites prouocati eius exēplo fecerūt eleemoſynas. Idē de peccato iræ;quia gētes nolebāt dimittere ſeu remittere iniurias, ſed deſiderabāt vindictā.Sed venit B.Dominic' prędicās patiētiā, & faciebāt pacē.Hoc oſtēdit opere,quia quando prædicabat in Gargaſona, vbi erāt multi hæretici,& faciebāt ſi multa vituperia, lutū & alia proijciebant in eum , & ſuſtinebat patienter.Itē mundus erat ocioſus in bonis ſpiritualibus,nullus curabat facere pœnitentiā.Sed B. Dominic' eā oſtēdit verbo & exēplo,quia ter in die diſciplinabat ſe cathena ferrea.Patet ꝙ B.Dominicus vt ſal poſitū in vaſe nouo ſanauit & emūdauit aquas peccatorū.Ideo de b.Dominico pōt intelligi verbo Aug.in Homel.Aquis peccatorū quorū cōdiendis extinguendiſque fœtorib' apoſtolicū ſalē Dominus miſit.Dico ꝙ ſecūda cōditio ſalis eſt ꝙ præſeruat de corruptione,nō tantū corruptionē factā curat &emūdat,imò etiā prẹſeruat.Hoc patet,qa quando hō vult prẹſeruare carnesvel piſces,ponit in eis ſal,ꝙreſtringit humiditates &c.Hoc licèt ſit clarū,tamē auto.deTobia,qui cœpit vnū piſcē,de quo comederūt partē,cetera ſalierūt quę ſufficerēt eis in via,quouſq; peruenirent in Rages ciuitatē Medorū.Tob.6.Ita de bea.Dominico.Nā inuenio ꝙ iſte mūdus debuit corrūpi & finiri, bene ſūt ducēti anni & vltra elapſi.Sed virgo Ma.volēs mundū adhuc prẹſeruare,poſuit ſalē.ſ.bea.Dominicū,& ſaluauit mundū.Nā legitur in florib' ſanctorū,& in vita bea. Dominici etiā in duobus locis viſio quā vidit bea. Dominic',& B.Frāciſcus,& illi quādo erāt Romę laborātes pro cōfirmatione ordinū ſuorū,de quo papa & cardinales reddebāt ſe difficiles de re tā noua, quia petebāt cōfirmationem ſtatus pl' altè & pl' baſſe.Altè propter vitā contemplatiuā in ſtudio,& actiuā.Nā opera ſpiritualia exercēdo,celebrādo,& prędicādo, vbi ſatiantur famelici verbo Dei,ignorātes in fide inſtruuntur &c.Et mortui,i.peccatores ſepeliuntur in vulneribus Chriſti.Item captiui diaboli redimuntur. Exercitatur militia,quia dęmones vincūtur.Oquot caſtra,i.peccatores ex prædicatione ſubijciuntur Chriſto.Secūdò tam baſſe,quia deſpecti nimis,quia mendicātes,ideo papa nolebat cōfirmare, quia nō erant reddituati.Cumque vna nocte beat.Dominicus eſſet in quadā eccleſia orans,& bea.Franciſcus in alia,viſus eſt eisChriſtus cum tribus lanceis volens mundum deſtruere.Dum autē iſti ſancti dicerēt intra ſe,O ſi nullus ſanctus erit in cęlo qui reuocet iſtā irā.Et ſubitò venit

venit virgo Maria, ſicut venit mulier feſtina ad eripiendũ filiũ à lupis deuorandũ di. O fili, modò portatis lanceas qui conſueuiſtis portare clauos in manibus veſtris pro mundo. Reſpõdit Chriſtus audientibus ſanctis Dominico & Franciſco. Mater mea & amplius quid debeo facere, cũ tot gratias fecerim mundo? niſi patriarchas & prophetas, & illos occiderunt, & finaliter egomet iui &c. Dicatur hiſtoria, vſq; modò nõ parcã. Iſtæ tres lãceæ mundi deſtructiuæ ſunt tres magnæ tribulationes mũdi in breui věturæ. Prima eſt tribulatio & perſecutio antichriſti, quæ lãcea poteſt dici, quia totũ mundũ perforabit &c. Secũda erit cõflagratio mũdi per ignẽ, totus mũdus cõburetur &c. Tertia eſt ſentẽtia Chriſti iudicialis. De his tribus lanceis auct. allegoricè. 2. Reg. 18. De Abſalõ filio Dauid proditore & rebelli, ſed interfectus fuit tribus lanceis à Ioab principe militiæ. Dicatur hiſtoria. Tulit ergo Ioab tres lãceas in manu ſua, & infixit eas in corde Abſalon. 2. Reg. 18. Quare voluit Deus vt tribus lanceis Abſalon occideretur, cùm vna fuiſſet ſufficiens, maximè homini ſuſpẽſo &c. Figura fuit. Nã filius proditor Deo patri eſt totus mundus iſte, faciens cõtra Dei mãdata, expellens patrẽ ſuum, ſ. Deũ de mundo quantũ poteſt. Sed princeps militiæ. ſ. Chriſtus interficiet eos tribus prædictis lanceis. Etiã tẽpore beati Dominici mũdus debebat à Chriſto deſtrui, & corrumpi, ſed virgo Maria poſuit ſal. ſ. Dominicũ, obtinẽs vnã prorogationem. Cogitate modò hic quomodo totus mũdus eſt in vna prorogatione, & nõ habemus tẽpus certũ, ſed dixit cõditionaliter, Si cõuertitur, bene, ſin autẽ, nõ parcam amõ. Modò cõtemplamini ſi mundus ſit correctus in his regionibus. Credo ꝙ nunquam fuit tanta põpa & vanitas &c. ſicut modò eſt, nec tãta luxuria niſi tẽpore Noë. Nã hoſpitia ſunt plena, & villæ etiã ſunt plenę meretricibus. Miſce poma corrupta cum bonis, in breui omnia erunt corrupta. Idem de auaritia, & vſuris, quia mutãt nomina, vſuras vocant falſè cenſualia, quia quando intentio nõ eſt emendi vel vẽdendi, ſed mutuandi, vſura eſt. Itẽ nec pretium iuſtum, quicquid recipitis vltra ſorte eſt vſura & damnatio. Idẽ de ſymonia in clericis, omnia ſacramenta finaliter habetis emere aliquo modo. Idem de inuidia, ſi aliquis inter religioſos habet aliquam excellentiã conuerſandi, vel de ſciẽtia prædicandi, alij inuident. Idem de clericis & laicis de gula. Iã videtis quia nec quadrageſima ſeruatur, nec vigiliæ apoſtolorũ, nec quatuor temporum ſeruantur &c. De ira iam videtis, imò qđ peius eſt contra Deũ & rationẽ. Si aliquis facit aliquam iniuriam, & nõ poſſunt habere illum, interficiunt aliquem amicum illius innocentem contra ius diuinum, quia eſt contra iudicium diuinum & humanum, quòd innocens occidatur. De acidia. Nã ad hoc venit mundus vt oẽs reputentur ocioſi, niſi ſit negociator, ſed ſi vacant aliqui ſeruitio Dei & orationi, dicuntur ocioſi, ſed in ſero apparebit quis fuerit

rit ocioſus,& quia mundus nõ eſt correctus,imò quod deterius eſt, religiones quę erat datę ad corigendũ mundũ,iã ſunt deſtructæ. Vnde ſi modò veniret B. Dominicus,vel Franciſcus, nõ inuenirent ſuũ ordinem. Cùm ergo mund⁹ nõ ſit correctus,quid ſequitur,niſi ꝙ in breui corrumpetur ante venturum iudicij diem?& ſic de alijs obiectionibus reſponde &c. Ecce ſal.ſ.B. Dominicus,propter hoc laudemus Deum dicendo, Benedictus redemptor omnium, qui ſaluti prouidens hominum mundo dedit ſanctum Dominicum. Dico tertiò ꝙ alia conditio ſalutis eſt,quòd delectat in refectione,dans eſcis ſaporé. Sed vt ſit clarum,auctoritas, Quod ſi ſal euanerit,i.defecerit,in quo ſalietur.ſ.cibus? Matthę.5.ad nihilum valet vltra,ſ.cibus,niſi vt mittatur foras,& conculcetur ab hominibus. Cibus animarum ſunt opera bona & ſpiritualia. Auct. Operamini non cibum qui perit,ſed qui permanet in vitam æternam. Ioan.6. Ideo dicit Chriſtus, Ego cibum habeo manducare quem vos neſcitis. Ioan.4. Cibus Chriſti de quo ipſe ſatiatur ſunt opera virtuoſa. Sed iſte cibus erat inſipidus ante aduentũ beati Dominici. Nã domini tẽporales dimiſſa virtute iuſtitiæ dabãt ſe ad tyrannides. Sed venit B. Dominicus,ponẽs ſal, reducens eos ad virtutẽ iuſtitiæ,cõtentos de ſuis redditibus &c. Idem de cibis prælatorum inſipidis,quia plus curabant de redditib⁹, quã de animabus. Sed B. Dominicus poſuit ſal ſuæ doctrinę,qũo plus de animabus quàm de redditibus debebant curare. Quot religioſi erãt de vita diſſoluta,nihil ſeruantes de religione, ſed B. Dominicus reducebat eos ad religionis obſeruantiam. Quot clerici indeuoti,non dicentes officium, niſi,a.e.i.o.u. & quaſi oẽs concubinarij, venatores per tabernas reducti ſunt &c. Quot mercatores vſurarij. emẽtes minoris pro parata pecunia,vel vendentes pluris expectando. Quot ciues crudeles,permittẽtes pauperes mori fame, reduxit ad pietatẽ, miſericordiam & liberalitatem. Quot mulieres luxurioſas ſua prædicatione reduxit ad caſtitatẽ &c. Finaliter dixit Deus, O iſtud ſal ego volo ꝙ ponatur in menſa mea. Et ecce qũo. Dicatur qũo apparuit ſibi Chriſtus,inuitans eũ ad gloriam ſuã. Tũc b. Dominicus vocauit 12. fratres in cõuentu Bononię,& ibi corã eis cõdidit teſtamentũ tale,vt decebat eũ dimittẽs fratribus firmã humilitatẽ,ſ.ꝙ nõ propter ſanctitatẽ nec ſcientiã ſuperbirẽt. Secũdò dimiſit fatribus theſaurũ paupertatis,quo emitur regnũ cęlorũ. Beati pauperes ſpũ,quoniã ipſorũ eſt regnũ cęlorũ. Mat.5. Tertiò dimiſit charitatẽ fraternalẽ, & oſculatus eſt fratres,& receptis ſacramẽtis obiit. Dicatur de gloria quã De⁹ ſibi oſtẽdit de duab⁹ ſcalis,quarũ xp̃s tenebat caput vni⁹, & virgo Ma.alterius &c. Et ipſe corona aurea coronat⁹ intrauit glo. Si dicatur, Quare duas ſcalas? nũquid vna ſufficeret? Reſponſio, Ad innuẽdum ꝙ religio prędicatorum nõ ſolum per vnam ſcalam, ſ.vitæ contẽplatiuę mittit fratres,ſed etiam per aliam, ſcilicet vitæ actiuæ

coactans. Cæleſtini & ſimiles ſolũ aſcendũt per ſcalam contẽplationis. Milites ſancti Io. ſancti Iacobi, ſancti Georgij, & fratres de mercede, aſcẽdunt per aliã ſcalã. ſ. vitæ actiuæ. Fratres autẽ. B. Dominici per duas, ſ. contẽplatiuam ſtudendo, & per actiuam prædicando. Habete in vobis ſal, & pacem habete inter vos. Matt. 9.

Intra octaua beati Dominici patris noſtri de decem præceptis legis. *Sermo* 1.

N*On veni ſoluere legem, ſed adimplere.* Matth. 5. & in euangelio præſentium octauarũ beati Dominici. Nunc volo incipere materiam valde neceſſariam. ſ. de obſeruantia Chriſti, & decem mandatorum, quæ eſt via plana, recta, & regalis eundi ad paradiſum. Ideo dicit Chriſt⁹. Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Mat. 19. Salutetur virgo Maria. Et reſumatur the. Iſtud eſt verbum Chriſti dicentis, Ego non veni in hunc mundum ſoluere legẽ, ſed ſeruare & implere per opera. Modò noueritis ꝙ tota lex Dei ſummariè conſiſtit in decem præceptis & ſignanter Deus voluit comprehendere totam legem in decẽ præceptis, ſiue in numero denario, vt melius recordaremur eorũ. Quia ſicut dedit nobis decem digitos in manu, cùm potuiſſet plurès ſeu pauciores dediſſe quibus operamur. Ita voluit dare decem præcepta & non plura, quibus operemur meritoriè. Et quia manus ſunt partes magis viſibiles, habentes decem digitos, ideo dedit decem præcepta, vt recordaremur ꝙ in decẽ tenemur. O ſi eſſet poſsibile ꝙ in vngula cuiuſlibet digiti ſcriberetur vnũ præceptum de litera indelebili. Ideo ait Iob. Deus in manu omnium hominum ſignat. i. ſignũ dat, vt noueriat ſinguli opera ſua, id eſt, decem præcepta. Iob 37. Sed licèt ſint decem, tamen nonum & decimum præceptum coincidũt, qui ambo dicunt, Non concupiſces, ideo quaſi pro vno reputantur. Et ſic ſunt nouem, ad ſignãdum quòd qui ſeruat ea, ibit in vnum de nouem ordinib⁹ angelorum, & ſunt ita ordinata iſta pręcepta, quòd prima tria præcepta ordinant creaturam circa Deũ, alia tria circa proximum, alia tria circa vitam propriam gubernãdam. Et quia Chriſt⁹ ſeruauit omnia iſta præcepta, ideo dicit the. Nõ veni ſoluere legem ſe adimplere. De primo ternario mãdatorum erit ſermo hodiern⁹. De ſecundo craſtinus. De tertio poſt cras. De quolibet præcepto declarabitur.

Primò quare fuit datum.

Secundò quomodo à Chriſto fuit conſeruatum.

Tertiò quomodo à nobis debet eſſe prædicatum.

De primis tribus præceptis notandũ ꝙ illa cor hominis ordinãt ad Deũ. Ratio, quia omnia opera noſtra bona vel mala procedunt à corde tamquã à primo principio ſeu fonte. Ideo dicit ſcriptura, Omni cuſtodia ſerua cor tuũ, quia ex ipſo vita procedit ſi bene cuſtodiatur

ſin

ſin autem,ab ipſo procedit mors. Prou.4.Ideo Chriſtus volens nos ordinare circa ſe, primò ordinat cor noſtrū, ſ. vt ſimus ſibi fideles. Quia ſicut miles qui habet inimicos capitales, & vult habere ſcutiferū.primū quod vult de eo eſt,ꝙ ꝓmittat ſibi fidē cordis. Ita Deus qui habet multos inimicos mortales.ſ.dæmones,quos poſſet annihilare ſi vellet,ſed ſupportat eos,dās nobis exēplū ſupportādi inimicos noſtros.Et quādo aliquis vult ſtare cū Chriſto, tūc cōductio fit in baptiſmo,& cōductor eſt ſacerdos,quoniā ad portā dom⁹domini antequā intres intrò dicit,Quid petis? Et tu reſpōdes.Fidē Chriſti. Et ſacerdos,Et fides Chriſti quid dabit tibi ? Reſpōdes , Vitā æternā.Et ſacerdos.Ergo abrenuntia ſatanæ. Et reſpōdes,Abrenūtio.Et tunc homo baptizatur. Ecce cōductio & iuramentū fidelitatis,quod homo facit Domino.Ideo dat Deus primū præceptū,ne cum inimicis ſuis homo habeat parlamentū ſeu conſiliū di. Ego ſum Domin⁹ Deus tuus,non habebis deos alienos coram me. Exo.20. Dij alieni & falſi,ſunt dæmones,volentes honorē diuinū,vt ſacrificia & huiuſmodi quæ ſoli Deo debentur, & eis adhærentes dicuntur diuini & proditores , quia fregerunt fidem Chriſto promiſſam in baptiſmo: Iſta eſt ratio primi præcepti in ſe quare fuit datū. Modò videndum eſt experimentaliter qualiter à Chriſto fuit obſeruatum cùm dicat in themate,Non veni ſoluere legem,ſed adimplere. Dicatur ꝙ cùm Chriſtus prædicaret per Iudæā, di.ſe eſſe Meſsiam & ſaluatorem in lege promiſſum, miſſum à Deo, Iudæi non credebant ſibi. Ratio, quia ipſi expectabant , & etiā adhuc expectant ꝙ Meſsias eſt venturus cum magna potentia &c.quia Chriſtus ibat ita pauperrimè,deſpexerunt eū.Imò quando B. Ioannes oſtendit eum di. Ecce agnus Dei &c.dixerunt Iudæi,Nolumus hunc regnare ſuper nos.Luc.19. Dicatur quomodo dæmones in cordibus obſeſſorū clamando affirmabant, O Ieſu fili Dei tu es Meſsias & ſaluator mundi, O dixerūt Iudęi,magis credētes diabolis quā Chriſto,Meſsias debet eſſe iſte. Et Chriſtus nō ſinebat ea loqui. Auct. Exibāt autē dæmonia à multis clamātia & dicētia, Quia tu es filius Dei. Et increpās nō ſinebat ea loqui,quoniā ſciebant ipſum eſſe Chriſtū.Luc.4. Eſt hic quęſtio quare Chriſtus nō ſinebat ea loqui,maximè cū dicerent veritatē,& fortè oēs Iudęi fuiſſent cōuerſi. Reſpōſio,ꝙ ratio quare nō ſinebat ea loqui fuit,vt ſeruaret legē, quia pro ſaluatione hominū Chriſtus noluit vti auxilio dæmonum. Modò videndū eſt quomodo & qualiter iſtud præceptū eſt à nobis prędicandum vel ſeruandū,quia pro nulla neceſsitate mundi per opus diaboli eſt procuranda ſanitas,nec ad diabolos ſeu ad diuinos recurrendum , vt patet exemplo Chriſti prædicto . Hic patet ſtultitia & peccatum illorum qui pro ſanitate obtinenda recurrunt ad eos,& dicunt, Non habemus medicos &c. Dicatur ꝙ recurrāt ad nomē Ieſus, ſi aliquā medicinā corporalē nō

Chriſt⁹ inſinuās nullā eſſe diabolo adhibendam fidem ab eo prædicari nō ſuſtinuit.

poteris habere iſta ſufficit. Detur modus quomodo ſuper morbum cũ ſigno crucis debet dici Ieſus. Itẽ dicatur quomodo peccatũ eſt illorũ qui pro ſciẽda veritate, vel vt inueniãt rẽ perditã, recurrunt ad eos, cũ eſſet meli' ſuſtinere deſtructionẽ totius mũdi, & mortẽ, quã ire ad eos. Imò dicit ſcript. ne declinetis ad magos, vel ab ariolis aliquid ſciſcitemini, vt polluamini per eos. Ego Domin' Deus veſter. Leu. 19. No. ne polluamini. ſ. per proditionẽ. Nã mihi mala fama eſt proditio. Ita quilibet Chriſtianus dicitur proditor, recurres ad diuinos. Ideo dicit, Ne polluamini, ſ. p talẽ famã, ſed recurratis ad Deũ. Rationẽ ipſe aſsignat di. Ego ſum Dominus Deus omnipotẽs. Si dicatur, O frater, fortè nõ reſpõderet nobis de aliqua veritate ſciẽda, vel de re perdita inueniẽda, vel de ſanitate obtinẽda. Dicatur ꝙ primò, ſi veritas ſit neceſſaria, vel res perdita, vel ſanitas ſit animę proficua, Deus audiet te, dãs quod petis, aliàs niſi ſint animæ ꝓficua, nõ quęras. Imò tales diuini &c. notorij, quãdo gẽtes proceſsionaliter vadũt ad eos, extirpẽtur per dominos & rectores cõmunitatũ. Ecce pręceptũ Dei Leui. 20. Vir ſiue mulier in quibus Phytonicus vel diuinationis fuerit ſpirit', morte moriãtur. Si dicatur, Domine & qua morte? ſuſpẽſus an ſubmerſus &c Reſpondet lapidibus obruãt eos, ſ. omnes populi. Ratio, quia omnib' de populo nocẽt. Si dicatur, Domine erit peccatũ occidere eos ſic? Reſpõdet, Sanguis eorũ ſit ſuper illos. Secũdũ pręceptũ ordinat os pro reuerẽtia Dei. Iã ſcitis ꝙ prim' nũtius manifeſtãs illa quæ ſunt in corde, eſt os. Ideo dicit ſcriptura. Ex abũdãtia cordis os loquitur. Bonus homo de bono theſauro cordis profert bona, & malus homo de malo theſauro ꝓfert mala. Mat. 12. Imò ex quo Dominus ordinauit cor per primũ pręceptum, ordinat ſtatim os di. Nõ aſſumes nomẽ Domini Dei tui in vanũ, nec enim habebit inſontẽ. i. innocẽtẽ & impunitũ Domin' eũ, qui aſſumpſerit nomẽ Domini Dei ſui fruſtra. Exo. 20. Iã ſcitis ꝙ quãdo loquitur de ꝑſona honorabili, nomini ſuo adiũgit aliquam dictionẽ honoris, vt dñs Petrus, vel magiſter Petrus &c. Modò nullus domin' honorabilior Deo eſt. Ideo vult vt reuerẽtia & honore ſui homo loquatur de eo. No. iurare in vanũ. In vanũ iuratur quãdo ſine neceſsitate vel vtilitate homo iurat. Neceſsitas iurãdi eſt quãdo homo per ſuperiorẽ cogitur in iudicio, vel aliàs vtilitas, quãdo ꝓ bono pacis aliquorũ hominum iurat. Bene illi qui ſcit veritatẽ. O quot iuramẽta fiunt quolibet die in vanũ dicendo, Per Deũ ſic vel ſic, ſine neceſsitate & vtilitate. Dicũt aliqui, Ego dico verũ, ideo poſſum iurare. Nõ ſufficit dicere verũ, ſed aliud requiritur, ſ. vt fiat propter neceſsitatẽ vel vtilitatẽ. Modò fiat cõcluſio, ſi iurare in vanũ ſit tãtũ peccatũ quãdo iuratur falsè, vt faciunt emptores & vẽditores di. Per Deũ viuẽtem tãti cõſtat mihi res iſta. Et iurãdo enormiter, per caput, vel per corpus &c. Et quãtò plus iurare ad deſpectũ, vel &c. aut blaſphemando

Quid ſit in vanũ iurare.

&c,

&c. Ideo dicit. Nec eũ inſontẽ. Patet ratio præcepti huius ſecundi. Modò videamus experiẽtiã in Chriſto cũ dicat, Nõ veni ſoluere legẽ, ſed adimplere. Dico duo. Primò ꝙ nũquã iurabat niſi per aduerbia dicendo. Amẽ.i. certè, & ſi volebat magis affirmare duplicabat, dicẽdo, Amẽ amẽ, vt dicit Ioãnes euãgeliſta ſolus. Tali modo debetis inſtruere filios veſtros vt iurẽt per aduerbiã. Vos poſſetis corrigere defectum iurãdi melius quã reges, ex quo à pueritia erunt ſic nutriti. Si fortè iurãt, corrigãtur bene. Secundũ quod dico de Chriſto eſt quod recitatur à duobus euangeliſtis. Mat. 26. & Lu. 22. ꝙ in nocte paſsionis quãdo Chriſtus à principe ſacerdotum interrogatur an ipſe eſſet Meſsias, & an eſſet filius Dei. Chriſtus ſciẽs iudiciũ calumniãtium tacebat, & nihil eis reſpõdebat. Tãdẽ princeps dixit, Adiuro te per Deum viuum vt dicas nobis ſi tu es Chriſtus filius Dei. Tunc ſciens Chriſtus quod malum eſſet ſibi de affirmatione, tamen quia adiuratus, propter reuerentiã nominis Dei cõſenſit, veritatẽ di. Ego ſum. Veruntamen dico vobis, amodò videbitis filium hominis ſedẽtẽ à dextris virtutis Dei &c. Tunc oẽs ſurrexerunt cõtra eum. Videatis ergo quãta reuerẽtia Chriſti ad nomẽ Dei. Exemplũ habetis hîc, ꝙ ſi aliquis veſtrũ ſit captus pro aliquo crimine, & iudex cum iuramẽto petit à te veritatẽ ſi feciſti hoc, quid debes facere? Si nõ dicis veritatẽ fortè euadet corpus, ſed dãnabitur anima. Si dicis fiet de te iuſtitia, & morieris, quid facies? Dicatur ꝙ ex quo per iuramẽtum aſtrictus es, debes dicere iudici. Domine licèt plus diligã vitã meã quã aliquid, tamẽ plus diligã honorẽ Dei & nominis ſui, verũ eſt ꝙ feci. Ex hoc fortè Deus liberabit te, vel ad minus ſi fiat iuſtitia, eris ſaluus in paradiſo. Non tamẽ debet iudex iuramẽto quẽcunq; aſtringere, ſed ſecundum allegata & probata iuſtè iudicare. Hic apparet ſi pro vita propria nõ debet fieri falſum iuramentum, quod peccatũ eſt illorum qui pro aliqua proximi vtilitate, aut dãno perſeuerãdo iurant falsè, cùm pro toto mundo perſeuerando non debet fieri falſum iuramentum. Ideo Chriſtus in oratione quã fecit de Pater noſter, Prima petitio eſt, Sãctificetur nomẽ tuum. Tertium præceptum ordinat opus. Ecce optima ordinatio. Primum ordinat cor, ſecundum os, tertium opus. Scitis enim quòd quilibet dominus qui habet ſeruitores in domo quibus prouidet de omnibus neceſſarijs, vult de eis aliquod ſeruitiũ. Idẽ Dominus Deus iniungit nobis ſeruitiũ. Seruitium quod vult eſt ꝙ ex quo laboratis feria ſecunda & tertia &c. ꝙ in die dominica ſeruiatis ſibi, de ſeptem dieb' hebdomadæ dabitis ſibi vnum. Ideo dicit. Memento vt diẽ ſabbati ſanctifices. Exo. 20. No. in nullo præcepto dicit memẽtò, niſi in iſto ad innuẽdũ ꝙ ex quo laboraſti die lunę, die martis &c. dicit, Memẽto ꝙ ſanctifices diẽ requiei. Sanctificatur enim ceſſando ab operibus temporalibus. Ratio huius præcepti eſt quia Chriſtus 33. annis

laborauit pro noſtra redemptione, & in die reſurrectionis quieuit. Hoc ſignificamus ſeruando dominicã, vt patet de conſe.d.3. pronũciandum. Dicatur qũo virgo Maria incœpit ſeruare dominicam, dicendo filio in die reſurrectionis, De cetero fili ſanctificabo iſtã diẽ, cùm antea ſabbatũ ſanctificaretur, ſed in memoriam veſtræ reſurrectionis ſanctificabo diẽ dominicã. Modò videamus experiẽtiam in Chriſto, qui dicit, Nõ veni ſoluere legẽ, ſed adimplere. Dicatur qũo Chriſt⁹ non ſolũ cùm fuiſſet magnus, ſed etiã puer paruus cum virgine matre ſua ibat ad templum de Nazareth vſque ad Hieruſalem. Auct. Cùm eſſet Ieſus annorum 12. aſcendentibus parẽtibus Hieroſolimam ſecundum conſuetudinem diei feſti, remanſit puer Ieſus in Hieruſalem &c. Lucæ. 2. Dicatur contemplatio, ſi fuiſſet dictum virgini in medio viç ambulando cum magno frigore, vel pluuia ſeu niue, Virgo benedicta quò ius? Reſpõdiſſet vado ad tẽplũ in Hieruſalem. Si dicatur, O virgo, & nunquid vos eſtis templum? Domus pudici pectoris templum repente fit Dei &c. Et Chriſtus etiam filius veſter eſt templum. Hoc autem dicebat de templo corporis ſui. Io. 2. Reſpõdiſſet virgo Maria cum filio, Hoc facimus exemplo Chriſtianorũ, vt quando audient quod ego cum tanto labore ibam ad templum, ipſi vadant &c. Ecce qũo Chriſtus ſeruauit præceptum quod ipſe dederat. Ideo non prophanemus diem dominicam. Dicatur in dominica ſunt 24. horæ. 23. ſint pro nobis ad dormiẽdum; comedendum, non ad taxillos &c. Detis vnam horam Deo, ſ. in miſſa audienda, quæ communiter durat per horam, licèt ſint multi clerici qui in vna hora dicerent tres vel quatuor miſſas. Audiatur miſſa deuotè & cum ſilentio. Ideo in introitu eccleſiç recipitur aqua benedicta in frõte, vt claudatur intellect⁹ ne cogitet in negotijs tẽporalib⁹. Itẽ ore ꝓpter ſilẽtiũ, & in corde ꝓpter malas cogitatiões vitãdas. Maledictus eſt qui iſtud ſeruitium diei dominicæ non facit Deo. O ꝙ peccatum eſt illorum qui iſtam horam nolũt dare Deo. Dicatur qũo omnia bona & poſſeſsiones proficiunt plus ex illa hora quæ datur Deo, quàm ex omnibus laboribus veſtris. Dicatur hic parabola de rege, qui tẽpore famis habebat vnam ſolam gallinam ad comedendũ, qua diuiſa cum ſuis, ſolum caput retinuit, ſed ſui ſubrepto capite gallinæ dederũt illud canibus. Iſte rex eſt De⁹, habẽs ſolũ vnã, ſ. ſeptimanã per quã totũ tempus currit. Et ne moriamur fame, eam diuiſit nobiſcũ, dando nobis ſex ferias, ſ. feriã ſecundã, tertiã, quartã, quintã, & ſextã, & ſabbatũ. Solũ ſibi retinuit caput. ſ. dominicã. Et nos quid facimus? dam⁹ ipſum canib⁹ inferni. Primò mulieres dãt ipſum cani vocato Leuiathã, qui tẽtat de ſuperbia, ornãdo & pingendo ſeipſas &c. in die dominica vt videantur iuuenes. Itẽ iuuenes qui tali die vadunt ad lupanar, dãt Aſmodęo principi luxuriç. Luſores dãt ipſum Mãmonæ per auaritiam. Itẽ inuidi qui iudicãt tranſeũtes, de quibus

Ratio aſpergẽdi nos aqua luſtrali dũ templũ oraturi ingredimur.

Dauid

Dauid in Pſal.dicit, Aduer ſum me loquebātur qui ſedebant &c.dāt ipſum Beelzebub,qui tentat de inuidia.Itē guloſi dant ipſum Beelphegor,quia tunc fiūt exceſſus cibi & potus &c. Itē iracūdi dant ipſum Baalberith, quia in dominica recipiunt gladios percutiēdo ſe. Itē acidioſi dant ipſum Aſtaroth,quia neſciunt operari ſpiritualiter. Ideo dicit Deus, Sabbata mea cuſtodite, & ſanctuarium meum metuite. Ego Dominus.Leui.19.

Intra eaſdem octauas Sermo I I.

NOn veni ſoluere legem, ſed adimplere. Mat.5. Sermo noſter erit de ſecundo ternario mandatorum Dei,quę ordināt nos circa proximū,ex quo iā heri declaraui prima præcepta quæ ordināt circa Deū. Sed ſalutetur primò virgo Maria. Secūdū ꝙ heri tetigi obſeruātia præceptorū Dei eſt via plana & recta vſq; ad paradiſum.De qua Eſa 30. Hæc eſt via,ambulate in ea,& nō declinetis neq; ad dexterā neq; ad ſiniſtrā. No.neq; ad dexterā neq, ad ſiniſtrā Nā dupliciter fit cōtra dei pręcepta. Aliqui tranſgrediuntur Dei pręcepta vt acquirant aliquā proſperitatē,dignitatē,ſeu honorē.Iſti declinant ad dexterā quæ ſignat proſperitatē.Aliqui faciunt cōtra Dei præcepta timore alicuius dāni ſeu periculi,& tales declināt ad ſiniſtrā. Sic ergo via mādatorum eſt plana. Et ſunt tot dietæ quot ſunt præcepta. Tria prima præcepta de quibus prędicaui heri,ſunt principalia & maiora. De quibus allegoricè dixerat Moyſes Exo.3 & 5. Ibimus viam triū dietū in ſolitudinē. No. ꝙ tria prima præcepta ſolitaria dicuntur,quia ſolùm habent reſpectū ad Deū. Et ſacrificabimus Domino Deo noſtro. Per primū præcepū ſacrificamus Deo cor per fidelitatē.Per ſecundū linguam per reuerentiā. Per tertiū corpus per diligentiam. Sed de his dictū eſt in præcedenti ſermone.Ideo modò eſt dicendū de alijs tribus diebus ſiue præceptis.

Primum ordinat circa amicos principaliter,
Secundum circa inimicos ſingulariter,
Tertium circa omnes proximos generaliter.

Dico primò ꝙ principales amici quos habemus inter oēs ꝓximos ſunt parētes.Ideo Deus ponit eos primo loco di. Honora patrē tuū, & matrē tuā vt ſis lōgęuꝰ ſuper terrā. Exo.20. Quę eſt rō huius pręcepti? Dico ꝙ triplex eſt ratio. Prima eſt ꝓpter principalitatē,ſecunda eſt ꝓpter vtilitatē,tertia eſt ꝓpter antiquitatē. De prima iā ſcitis ꝙ parētes circa filios habent rationē cauſſæ ſeu principij. Et in hoc ſunt ſimiles Deo,qui eſt cauſſa & principiū omniū rerum,& ex hoc vult honorē & reuerētiā à nobis ſibi exhiberi. Ideo ait Dauid, Afferte Domino gloriā & honorē, afferte Dño gloriā nomini eiꝰ. Pſa 28. Eadē ratione vult Deꝰ ꝙ honoremꝰ parētes, quia ſunt cauſa & principiū filiorū. De ſecunda ratione.ſ.propter vtilitatē, iā ſcitis ꝙ perſona

ſona vtilis & proficua alicui per illum valde honoratur. Modò etiã ſcitis quõ parentes ſunt vtiles & proficui filijs, cũ per tot labores eis prouident. Mater cũ quãto labore portat filium in vtero, & lactat de ſanguine, quia lac nõ eſt niſi ſanguis, qui per nimiã decoctionẽ dealbatur, & quõ paſcit filiũ maſticãdo &c. & quãdo nõ potes tibijpſi ꝓuidere. Ideo quãdo ipſi ſunt ſenes vel pauperes, tu debes prouidere eis. Iſtas duas rationes ponit ſcript. di. Honora patrẽ tuũ, & gemitus matris tuæ nõ obliuiſcaris. Memẽto quoniã niſi per illos natus non fuiſſes. Eccle. 7. Ecce prima ratio, & tribue illis quõ & illi tibi. Ecce ſecũda. De tertia ratione notandũ ꝙ ratio dictat iuueni vt honoret antiquũ, imò etiã de hoc eſt pręceptũ di. Corã cano capite cõſurge, & honora perſonã ſenis. Leui. 29. Cùm ergo quilibet pater & mater reſpectu filiorũ ſeniores, & propter ſenectutẽ aliquis ſit honorãd⁹, multò ergo plus parẽtes. Nõ ſufficit honor de capitio, ſed verbis & factis honorẽ oportet exhibere. Modò videamus experientiã hui⁹ præcepti in Chriſto. Dico ꝙ nunquã fuit filius qui tantũ honoraverit matrẽ vt Chriſtus virginẽ, & patrẽ putatiuũ. ſ. Ioſeph, non ſolùm verbo, ſed etiã opere ſeruiẽdo. Dicatur cũ virgo & filius eius Ieſus ſtaret in Nazareth cũ Ioſeph, nõ legitur ꝙ in ei⁹ domo haberet ancillã ſeu captiuã ad ſeruiẽdũ, & iã ſcitis ꝙ in domo vbi ſunt tres perſonæ requiritur aliquod ſeruitiũ &c. Modò oportet dicere & illud faciebat virgo, vel Ioſeph, vel Chriſt⁹. Modò interrogat Lucas quis illis ſeruiebat, & dicit ꝙ Chriſtus deſcẽdit cũ illis, & venit in Nazareth, & erat ſubditus illis. Luc. 2. Clarè dicit ꝙ Chriſtus ſeruiebat in domo, imò etiã ipſemet dicit, Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare. Mat. 20. Cũ ergo Chriſtus eſſet 10. vel 12. annorum, ſeruiebat in domo. Singulariter dicã vobis vnũ ſeruitiũ quod dicit magiſter hiſtoriarũ ſcholaſticarum, ꝙ Chriſtus de fonte Nazareth portabat aquã. Ponatur in practica vt ſentiatur deuotio. Si tunc fuiſſet quæſitũ à Chriſto, O Domine Ieſu vos portatis aquã, quare nõ facit Michaël vel aliquis angelorũ? reſpondiſſet, Hoc facio vt quando Chriſtiani hoc audiẽt, diſcãt ſeruire parẽtibus. Ideo dicit, erat ſubditus illis. Exẽplo ergo Chriſti quilibet veſtrũ ſeruiat, & honoret parentes, & parẽtibus ſeruiat. Sed eſt hic quæſtio, quæ videtur contra Dei præcepta de honore parẽtũ. Cũ Chriſt⁹ prædicaſſet ſemel, multi ſequebãtur eũ, & ipſe vertẽs ſe ad illos dixit, Quid vultis vos? Reſponderũt, Domine volumus ire poſt vos vt audiamus ſermones veſtros, & habeamus indulgẽtias. Quibus dixit, Si quis venit ad me, & nõ odit patrẽ ſuũ, & matrẽ, & vxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autẽ & animã ſuã, nõ poteſt eſſe me⁹ diſcipulus. Lu. 14. Videtur ergo ꝙ in iſta auctoritate Deus vult ꝙ homo odiat parẽtes. Reſponſio eſt iſta, ſi parẽtes ſolũ diligãt carnaliter filios, & parũ curent de animabus, tũc nõ debẽt eos diligere, vt ſ. eos ſequantur. Quando

Lac eſt ſanguis.

docet ergo odiſſe patrē, intelligitur ſ. in his quæ ſunt cōtra Deum. Ver.gra. Si pater dicit filio ꝙ vindicet eū de aliqua iniuria, vel quod furetur &c. Nō debet obedire patri, ſed odiſſe eū in hoc quod eſt cōtra Deum. Tali modo etiā odiſſe matrē, & fratrē, & ſororē, etiā animā, vitā ſ. ſenſualē ad malū inclinantē. Et ſic dicta auctoritas intelligitur. Ideo dicit ſcript. Filij obedite parentibus veſtris in Domino, hoc enim iuſtū eſt. Honora patrē tuū, & matrē tuā, quod eſt mādatū primum in promiſsione, vt bene ſit tibi. ſ. quātū ad abundantiā bonorū tēporalium, vt ſis lōgæuus ſuper terram. Eph. 6. Promittit hic Deus duo quæ homines cōmuniter appetunt. ſ. abundantiam bonorum temporalium, & longā vitam. Per oppoſitū, qui nō honorat parentes, erit pauper, & parum viuet, & malū finē faciet. Secundū præceptum ordinat circa inimicos ſingulariter, cùm dicit, Nō occides. Exo. 20. Solùm loquitur de principali iniuria, ſ. non occides, in qua oēs aliæ iniuriæ includuntur. Iſtud præceptum nō extēditur ad dominos ſeu ad iudices terræ, quoniā ipſi debent occidere malefactores ſecundum formā iuris &c. Si autē amore, vel fauore, vel pecunia liberant aliquē malefactorē à furca, cōdemnant ſeipſos ad furcā inferni. Nam per iuſtitiā cōſeruātur ciuitates. Ideo Exo. 22. Maleficos non patieris viuere. Sed iſtud præceptum intelligitur de ſex mortibus iniuſtis quę fiunt. Prima, Non occides ſ. per vindictam, ſicut fit hodie in mundo, non ſolùm occidēdo iniuriantē & nocentem, ſed etiam ignorantem & innocentem. Ideo dicit ſcriptura, Filius non portabit iniquitatem patris, & pater nō portabit iniquitatē filij. Eze. 18. Secunda, non occides. ſ. per impatientiā. Nam multi ſunt qui habent malas vxores &c. nō ergo debēt occidere nec deſiderare mortem earum. Per oppoſitum etiam de vxoribus, non occidere nec deſiderare debent mortem viri. Tertiò non debent occidere per auaritiam, vt latrones in via propter pecunias, nec alias propter hæreditatem conſequendā. Quartò non occidere per negligentiam, vt oppreſſores dormiendo negligenter, vel lactando, mulieres quę habent groſſa vbera ſuffocāt filios. Ideo duobus digitis teneatur vber. Quintò non occidere per inſolentiam, vt mulieres grauidæ debēt cauere vt non chorizent, nec aliàs grauiter laborēt, quia poſtquam ſentit ſe grauidam, ſi debet eſſe maſculus, à 40. die habet animam, ſi fœmina 80. die, Sextò non occidere propter verecundiam vt peccatum occultetur, vt ſi mulier maritata, puella, vidua, vel monacha grauidetur, ſtatim interficiunt prolem, & vnum peccatum trahunt in aliud, vt in Dauid, qui propter luxuriam fecit etiam homicidium in Vria. Dicatur hic miraculum de quam grauida ex adulterio, quod cùm eſſet iuxta confuſionem, orauit virginem Mariā, in oratione obdormiuit, & peperit, & virgo recepit filium, & cōmiſit vni mulieri nutriendū, & ſic illa mulier euaſit cōfuſionem. Virgo enim eam

Quomodo parētes odio haberi debent vna cū noſtra anima.

iuuit, ex quo propoſuit nō occidere prolem. Maximū peccatum eſt occidere prolem, citius deberet eligere mori, & peccant oēs qui cōſentiūt, medicus, apothecarius &c. Medicina optima quā dedit quidam medicus cuidā moniali quærenti quid eſſet bonū ne grauidaretur? Reſpōdit, Caueatis à viro. Patet ratio præcepti in ſe quare dicit, Nō occides. Modò videndū eſt an Chriſtus ſeruauit hoc præceptū. Dico ꝙ Chriſtus non ſolùm nō interfecit aliquē, imò etiā non permiſit ꝙ aliquis faceret vindictā de iniurijs ſibi factis. Dicatur hiſtoria quę habetur Lu. 9. Cū vna dierū iret verſus Hieruſalē, venerūt apoſtoli eius in ciuitatē Samaritanorū vt pararent illi refectionē. Et non receperunt eū cū ſuis, nec voluerunt vendere panē nec vinum &c. Ecce qualem iniuriā ſibi fecerunt. Quāta iniuria eſſet regi declinanti ad aliquā villam, ſi ſui nollent ipſum recipere, nec vendere eſcas, quid mererentur? Propter quod cū Iacobus & Ioānes dixiſſent Chriſto, Domine vis dicamus vt ignis deſcendat de cælo, & conſumat illos, ſicut Helias fecit? Tūc Chriſtus increpauit eos di. Neſcitis cuius ſpiritus eſtis? Filius enim hominis non venit animas hominū perdere, ſed ſaluare, & abierunt in aliud caſtellum. Itē quando in die paſsionis ſuę, fuit crucifix⁹ & eleuat⁹ in cruce cū immēſis dolorib⁹, videns patrē cum lancea iuſtitię paratum ad recipiendū vindictā de crucifixoribus, ſi Chriſt⁹ voluiſſet, ſed dixit, Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciūt. Ex quo multi ſimplices habuerūt contritionē, quia dicit B. Lucas, quia reuertebantur percutientes pectora ſua. Patet ergo quomodo nos Chriſti exemplo debemus parcere & remittere iniurias noſtras. Et dico ꝙ nihil proprius eſt ad obtinendum remiſsionē peccatorū à Deo quā parcere inimicis. Dicatur hiſtoria de illis duobus, quorū tempore indulgētię, vnus voluit ire Romā pro indulgētijs lucrandis, & inuitabat aliū vt irent pariter. Alter reſpondit, In tali via tā longa ſunt magna pericula. Ego vadam quadraginta paſſus ad domū talis qui interfecit patrē meū, & parcam illi, & habebo indulgentiam. Non, dixit alter, quia iſta indulgentia eſt data per bullam papę Clementis. Reſpondit iſte. Et iſta remiſsio eſt data per bullam & papā Ieſum. Notarius fuit beatus Matthæus. Dicit enim bulla, Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater veſter cæleſtis delicta veſtra. Si autē non dimiſeritis hominibus, nec pater veſter dimittet vobis peccata veſtra. Mat 6. Ergo remittatis. Sed ſunt aliqui diabolici, qui nō ſolùm nō volunt remittere, imò impediunt alios ne remittant dicendo, Vah, dicetur ꝙ vos eſtis lu dæus &c. De iſtis homicidis dicitur Gen. 9. Quicunq; effuderit humanū ſanguinem, fundetur ſanguis illius. ſ. in iudicio Dei, vel aliter per pœnitentiam diſciplinarum, quæ eſt propria pœnitentia homicidarum. Tertium pręceptum eſt circa oēs proximos generaliter, quādo dicit, Nō facies furtū. Ratio huius præcepti eſt. Nā quilibet

Bulla de indulgētijs à Chriſto cōceſſa.

homo

hō in domo ſua vult habere ꝙ quilibet fili⁹ vel ſeruitor cōtētetur de parte ſibi data per eū, nec haberet patientiā ſi vnus ſeruaret partē alterius. Ita vult Deus, nam totus mundus eſt domus Dei. O Iſraël quā magna eſt domus Dei, & ingens loc⁹ poſſeſsionis eius. Baruch. 3. Et ipſe diuiſit & dedit tibi magnā domū, poſſeſsiones, redditus, & illi dedit vnā domunculā luteam &c. Tibi debit magnā nauē, & illi vnā barchā, & ſic de alijs. Ita diuiſit ipſe, qui ſcit quid eſt neceſſariū cuilibet Ideo nō debetis tangere partem alterius. Nā antequā ipſe diuiſiſſet, quilibet poterat recipere ad libitū, vt ait. Qui poteſt capere, capiat. Mat. 19. Ver. gra. Piſces maris adhuc non ſunt diuiſi. Ideo qui poteſt capere, capiat. Sed capti per vnum non tanguntur per aliū. Ita de mūdo à principio, antequā eſſet diuiſus, quilibet poterat recipere, ſed modò facta diuiſione quilibet ſit cōtētus de parte ſua. Iſtud pręceptū mirabiliter ſeruauit Chriſtus, qui nō ſolùm non recepit aliquid ab aliquo, imò pro reſtitutione cuiuſdā furti voluit poti⁹ mori in cruce quā aliter, per Herodē decollari vel lapidari. Dicatur parabolicè quomodo erant vir & vxor nobiles, Et vxor reſpiciens in pomario cuiuſdam horti vicini, voluit furtiuè vnū habere de pomis. Vir conſenſit, nec pòſt ſatisfecerunt, & licèt fuerunt ſancti, tamē poſt eorum mortē quando voluerunt intrare paradiſum, fuit eis dictum. Pomū non eſt reſtitutū. Idem dicebatur filijs eorū, licèt fuiſſent ſancti amici Dei, ad portā paradiſi dicebatur, Pomum quod parentes veſtri ſunt furati, non eſt reſtitutū. Quouſq; venit quidam diues, ſ. Chriſtus qui ſatisfecit. Dicunt hiſtorię Gręcorum ꝙ de eodē ligno fuit crux Chriſti de quo Eua recepit pomū. Itē quando Chriſtus fuit ſuſpenſus in cruce, tunc pomū fuit reſtitutum pomario. Sicut malus, id eſt, pomū inter ligna ſyluarum, ſic dilectus meus inter filios. Canti. 2. Sed facta reſtitutione, ſtatim Adā & filij ſui habuerūt gloriā. Patet ergo quomodo Chriſt⁹ habuit furtū exoſum. Dicatur hic contra qui dicunt ꝙ furari fructus nō ſit peccatū, cùm tamē totū malum generi humano ex furto fructus euenerit. Si ergo furtum fructus eſt tantū peccatum, quantò magis furari florenos per furta ſecreta, vel vſuras, vel retinendo mercedē ſeruorū, vel bona defunctorū, nō cōplendo teſtamenta, vel nolle reddere quod mutuo acceperūt, imò minantur eis, vel diffamant eos. Iſtis dicit ſcriptura, Qui furabatur, iā nō furetur, magis autē laboret operando manibus ſuis quod bonū eſt, vt habeat vnde tribuat neceſsitatē patiēti. ad Eph. 4.

Intra eaſdem octauas Sermo III.

NOn veni ſoluere legem, ſed adimplere. Matth. 5. Verbum iſtud ſcriptum eſt. Modò oportet dare complementū materiæ pręceptorum Dei, de quibus reſtāt tria declaranda, quæ ordinant perſonas in ſe ad tenendum bonā vitam. Sed vt gratia & benedictio diuina ſit nobiſcum,

ſalutetur virgo Maria, & reſumatur thema. Pro declaratione huius verbi quod habet difficultatem in theologia, ſciendum quod inter alias magnas differentias inter præcepta humana & diuina eſt iſta. Quia præcepta humana quæ dicuntur poſitiua non vocantur propriè iuſtitia ſubſtātiuè, ſed poſſunt vocari iuſta adiectiuè. Ratio, quia omnia præcepta iuris poſitiui ſunt menſurata & limitata regula iuris intellectus humani. Ideo dicuntur iuſta, ſicut duæ res æquales nō ſe excedentes, ſed minimè dicuntur iuſtitiæ. Iſta præcepta humana & intellectus æqualia ſunt. Ideo dicuntur iuſta. Iuxta hoc dicit Deus, Per me reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt. Prou. 8. Sicut ſententia dicitur iuſta quādo cōcordat cum proceſſu, ita præcepta humana dicuntur iuſta, quādo concordant cum ratione & intellectu, ſed nō poſſunt vocari iuſtitia ſubſtātiuè, quia nō regulant totam noſtram vitam. Sed pręcepta diuina poſſunt vocari iuſta, quia menſurantur intellectu diuino & non humano, imò intellect' humanus multoties admiratur di. Quare hoc &c. Et etiam dicuntur iuſtitia. Ratio, quia ſunt ratio, mēſura, & regula totius vitæ noſtræ. Primò ſunt ratio, menſura, & regula intellectus, quomodo debeat ſe regere ad credendū. Item voluntatis, quomodo debeat ſe habere ad deſiderandū. Item memoriæ, ad non memorādum iniurias, nec vindicandum. Itē cordis, ad nō concupiſcendum. Item quinque ſenſuū, au vitam gubernandū. Ideo dicit ſcriptura, Deum time, & mandata eius obſerua, hoc eſt omnis homo. Eccl. vl. No. Hoc eſt omnis homo, ablatiui, ſ. eſſe gratiæ & veritatis. Patet ergo differētia inter pręcepta humana & diuina, quia humana dicuntur iuſta, diuina iuſtitia. Ideo dicit Apoſtolus ad Roman. 6. Exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitię, id eſt præceptis Dei, id eſt, in ſanctificationem. Tria mēbra principalia ſunt in nobis, quæ debemus exhibere ad ſeruiendū iuſtitiæ.

Primum corpus, per honeſtam conuerſationem.
Secundum linguam, per veracem locutionem.
Tertium cor, per menſuratam affectionem.

Ideo dicit Paulus, Exhibete membra veſtra &c. Dico primò quod debemus exhibere corpus ſeruire iuſtitiæ, ſ. præceptis per honeſtā conuerſationem. Ideo dicit, Nō mœchaberis. Nam opinio fuit falſa aliquorum quod iſtud ſolùm præceptum prohiberet adulterium, & non ſimplicem fornicationem. Imò dicunt, Et quale peccatum eſt peccare cum muliere ſoluta, & nō feci ſibi violentiā, ego bene ſolui ſibi, placuit ſibi & mihi, cui feci ego iniuriam? Modò no. rationē huius præcepti, & ſunt duæ à principio mūdi vſque ad Chriſti incarnationem. Et tres ab incarnatione vſq; ad finē mundi. Ideo ſunt quinque rationes probantes ꝙ ſimplex fornicatio eſt peccatū mortale, nec vnquā aliquis ſine ſpeciali Dei diſpenſatione poterit facere illū

Probatur quinque rationib', ſimplicē fornicationem eſſe mortale peccatum.

actum

actum ſine vxore abſque peccato mortali. Prima ratio eſt quantum ad animam per creationem, Secunda quantũ ad corpus per fornicanẽ. Et iſtæ duæ rationes iam à principio mundi durant vſq, ad finẽ mundi. Prima ergo ratio quantũ ad animam. Iam ſcitis quod anima hominis facta eſt ad imaginẽ Dei, & pretioſiſsima eſt, plus quã capilli virginis, vel lac, ſeu vera crux, vel aliquod corporale. Modò ſi tã magnũ peccatũ eſſet proijcere capillos virginis, vel lac, vel crucẽ Chriſti in ſterquilinium, eò quòd ſaperet incredulitatẽ & hæreſim, quantò magis de anima, quando proijcitur in latrinã luxuriæ eſt maius peccatum, & dicis, Cui facio iniuriam? Nũquid creatori tuo, qui tibi commiſit animam reliquiam tam pretioſam? Ideo dicit apoſtolus, Hæc eſt volũtas Dei ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis vos à fornicatione, non ſolùm ab adulterio, vt ſciat vnuſquiſque veſtrũ vas ſuum, id eſt, corpus vas animæ, poſsidere in ſanctificatione & honore. 1. ad Theſſ. 4. Secunda ratio quæ tangit corpus eſt. Nam ſi aliquis deturpat vaſa figuli quæ fecit pulcherrima ad comedendũ, ad viles vſus applicando, dic. Cui fit iniuria? Nõnne figulo cuius ſunt vaſa vt ſupponitur? Idem de Deo. Nã corpora noſtra ſunt vaſa lutea à Deo facta, vt ſeruiãt in menſa Dei in cęlo. Si ergo tu deturpas vas Dei, di. Cui facio iniuriam? Nũquid Deo? Ideo dicit ſcriptura, Mundamini qui fertis vaſa Domini. Eſa. 52. Vltra prædictas duas rationes adducuntur tres poſt incarnationem Chriſti, Prima eſt adoptio ſpiritualis. Nam ſi rex habet filias virgines ſeu viduas, & vos qui non habetis vxorem peccatis cum aliqua illarum, & ſibi placuit, & dicis, Cui feci iniuriam? Nunquid regi domino tuo feciſti proditionem? Ideo omnes mulieres filiæ ſunt Chriſti, de ſua ſponſa, ſcilicet eccleſia genitæ per baptiſmum. Et dicis, Cui facio iniuriam? Nunquid Chriſto patri earum, quia niſi cui eas dat in vxorem, non vult quod aliquis tangat filias ſuas. De iſta materia prophetando dixit propheta, Abominatio facta eſt in Iſraël, id eſt, laicis, & in Hieruſalem, id eſt, clericis, quia filiam Dei habuerunt alieni, ſcilicet, qui non erant viri. Diſperdet Dominus virum qui fecerit hoc. Malach. 2. Secunda ratio eſt per conſecrationem baptiſmalem. Nam qui ſcienter deturpat calicẽ vel corporalia conſecrata, magnã iniuriam facit Deo. Modò quid eſt plus, conſecratum corpus Chriſtiani, vel calix? clarum eſt quod corpus Chriſtiani, quia habet recipere intra ſe corpus & ſanguinẽ Chriſti communicando. Modò proijcere ipſum in latrinã luxuriæ, magnũ peccatum eſt. Ideo dixit apoſtolus, Fugite fornicationem. Omne peccatũ quodcunq; fecerit homo, extra corpus eſt. i. in anima. Qui autem fornicatur, in corpus ſuũ peccat. An neſcitis quoniã membra veſtra tẽplum ſunt ſpiritusſancti qui in vobis eſt, ſ. propter conſecrationem? 1. ad Cor. 6. Tertia ratio propter cõformitatẽ & ſimilitudinẽ quã cũ Chriſto habemus, quia ab eadẽ carne ſpecifica,

fica,quaſi de eadem pecia panni indutus.Ideo magnam iniuriam facimus Chriſto deturpando carnis ſimilitudinem.Ideo dicit Leo papa, Agnoſce Chriſtiane dignitatem tuam, & diuinæ conſors factus naturæ noli in veterem vilitatē degenere conuerſatione redire. Patet error multorum ſtultorum dicentium ſimplicem fornicationem non eſſe peccatum. Nam hoc aſſerere eſt hæreſis. Modò videamus quomodo Chriſt' hoc præceptū ſeruauit. Queſtio fit in theologia. Vtrū Chriſtus potuerit naturā humanā aſſumere in vtero viduæ, ſicut in virgine? Dicunt ꝙ ſic. Sed ſingulariter elegit virginē, & ipſe fuit ſemper virgo. Ita parū ipſe ſcit experimentaliter illum actum, ſicut ego ſcio qualem ſaporē habet ferrū,non propter amorē alicuius,ſed vt nobis daret exemplū cauendi ab illo peccato. Ideo dicit ſcriptura,Talis decebat vt eſſet nobis pontifex,ſanctus,innocēs,impollutus,ſegregatus à peccatoribus,& excelſior cęlis factus. Hebr. 7.In iſta auctoritate vitat quinque gradus luxurię. Aliqui faciunt luxuriam cordis,ſ.cogitando in illa delectatione.Sed timore,vel cōfuſione, vel alterius rei cauſſa nō faciunt opere, ex hoc perditur ſanctitas.Cōtra iſtū gradū de Chriſto dicitur ſanctus,qui nūquā habuit talia deſideria. Secundò aliqui ſunt ita mali in corde per talia deſideria,quod neſciūt loqui niſi de mulieribus. Cōtra quos apoſtolus, Corrūpūt bonos mores colloquia praua. primę ad Corint.15. Hier. ad Ruſticū monachū, de ſpeciebus mulierū nunquam diſputes. Et quia Chriſtus nunquā de tali materia loquebatur,dicitur innocens. Tertiò impollutus,contra illos qui procurant ſibi mollitiem.Quartò ſegregatus à peccatoribus,contra illos qui peccant cū alijs de facto.Quintò excelſior cælis factus,cōtra mulieres quę ſuſtinent oſcula,amplexus,dicendo, Amicus meus eſt &c.& ſequūtur multę impuritates.Ideo auiſentur illi de matrimonio vt ſeruent modū,& qui non ſunt de matrimonio, nullo modò debent curare de illo actu, ne agant contra hoc pręceptū quouis modo. Ecce quare dicit apoſto. Exhibete membra veſtra &c.Dico ſecūdò quòd debemus exhibere linguam ad ſeruandum iuſtitiam per veracem locutionem.Ideo dicit, Non loquaris contra proximum tuum falſum teſtimonium. Exod.22. Ratio huius præcepti eſt, quia officium linguæ eſt loqui veritatem,ſignare ea quæ ſunt in corde, imaginationes & intentiones cordis.Matthęi 12.Ex abundantia cordis os loquitur. Et Philoſophus, Voces ſunt notę,id eſt, ſigna earum quæ ſunt in anima paſſionum.Officium oculi eſt videre & oſtendere res ſecundum colores & quantitates,officium aurium audire,tibiarum ambulare. Modò ſicut officium oculorum impediretur per perlam in oculo, & aurium per ſurditatem, ita officium linguę impeditur & inordinatur per mendacium, quod aufert ſibi officium, quia mentiri eſt dicere contra illud quod tenes in corde de proximo. Ideo Deus pręcepit

Exo.20.

Exo.20., Non loquaris cõtra proximũ tuũ falſum teſtimoniũ. Nam omne mendacium eſt cõtra proximũ, vel cõtra aliũ, vel contra ſe, dicendo ꝙ nõ eſt ita in corde tuo. Ideo omne mendaciũ eſt peccatum mortale vel veniale. Chriſtus ſeruauit hoc pręceptũ. Nã ait ipſe, qui eſt veritas prima & æterna. Io.14. Ego ſum via, veritas, & vita, nõ ſolùm nõ dixit falſum, imò nõ permittebat corã ſe dari aliquod falſum teſtimonium cõtra viuos nec mortuos. Cõtra viuos dicatur hiſtoria euangelij quando fuit in Bethania, & Magdalena vidẽs eum feſſum cum pretioſiſsimo vnguento vnxit. Statim Iudas & alij contra eam incœperũt dare falſum teſtimoniũ, dicentes, Vt quid perditio hæc &c. O illa fatua, & ſimilia verba. Et Chriſtus qui abſentib' faciebus ſe aduocatum dixit, Quid moleſti eſtis huic mulieri? Bonũ enim op' operata eſt in me. Mat.26. O benedict' eſt ille qui in abſentia manutenet diffamatũ. Idẽ de mortuis. Dicunt aliqui quãdo obloquũtur de mortuis, Mortuus eſt, ideo nõ poteſt lingua mea ſibi nocere, Dico ꝙ imò poteſt ſibi nocere dupliciter. Nam licèt ſit mortuus corpore, viuit tamen in cordibus multorũ per bonam famam, & quando tu diffamas eum, aufers ſibi illam vitam. Secundum malũ, ꝙ in iudicio Dei linguæ obloquentium nocent animæ. Hoc confirmatur miraculo de religioſo mortuo, qui licèt ſeruaret vota, tamẽ nõ ſeruabat cæremonias, & in multis defecerat: Cumq; fratres qui dicebant pſalterium coram corpore incœpiſſent ipſum iudicare. O, dicebat vnus, bene potabat, & alter, Ita, & ſine aqua, & ſic de talibus. Subitò frater ſurrexit, dicens, Parcat vobis Deus fratres, quia in magno periculo me poſuiſtis in iudicio, vbi accuſabar à dæmonibus, & iudicabar à vobis, neſciebam quibus prius reſponderem &c. Ideo Chriſtus defendebat mortuos, vt patet Luc.13. Duo caſus acciderũt tẽpore Chriſti dũ ipſe prædicaret. Multi ſurgebant di. ſe eſſe Meſſiam inter ceteros Iudas Gallilæus, & quia multi ſequebantur eũ. Pilatus iugulauit omnes eos. Cumque hoc referretur Chriſto, aliqui dixerũt, O mali homines erant. Chriſtus ſtatim fecit ſe aduocatum, & dixit, Putatis quòd hi Gallilæi præ omnibus Gallilæis peccatores fuerunt, quia talia paſſi ſunt? Non dico vobis, ſed niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. Lucæ.13. Item turris Siloë cecidit & oppreſsit.18. homines: de quibus loquẽtes coram Chriſto dicebãt, Mali & magni peccatores erant, quia ita eis accidit. Et Chriſtus dixit, Putatis quia & ipſi debitores fuerint præter oẽs habitantes in Hieruſalẽ? Nõ dico vobis, ſed ſi pœnitẽtiam nõ egeritis, oẽs ſimul peribitis. Dicatur quòd plures damnantur per diffamationẽ quã per furtũ. Ratio, quia furtum quãdo videtur dat cõpunctionem cordis, & finaliter reſtituitur. Sed verba ex quo dicta ſunt, tranſeunt &c. & traduntur obliuioni, & ſic non reſtituitur fama. Itẽ maius furtum eſt famę quàm pecunię. Prou.22. Melius eſt nomẽ bonum, quàm diuitiæ

Mendacium eſt falſa vox cũ intentione fallendi, ſit mortale ſit ſecus falſa vox tantum.

tiæ multæ &c. Dicatur de reſtitutione famę verbo vel ſcripto faciẽda, aliàs nõ poſſunt ſaluari. Ideo teneamus cõſilium apoſtoli, Deponẽtes mẽdacium, loquimini veritatẽ vnuſquiſq; cum proximo ſuo. Ratio, quoniã ſumus inuicẽ mẽbra. Eph. 4. Dico tertiò ꝙ debemus exhibere cor ad ſeruiendum iuſtitiæ per mẽſuratã affectionẽ. Sicut primum præceptum ordinat corpus, ita nonum & decimum quę concidunt ordinãt cor. Ratio huius præcepti eſt, quia cupiditas eſt radix omnium malorum. 1. ad Ti. 6. Radix omnium malorum eſt cupiditas, quã quidã appetẽtes errauerunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis. Tu autẽ ô homo Dei hîc fuge. Rationẽ aſsignat apoſtolus di. Nã qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationẽ, & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionẽ. Ibidem. Dicatur ex quo doctor vel mercator, ciuis vel dominus proponit in corde, Ego volo ditari, factum eſt, perditus eſt, ſed debet facere ꝙ in ſe eſt ſub timore Dei. Et ſi Deus ſibi dat diuitias de bono iuſto, rapiat, aliter non quærat. Ideo Deus cuilibet volens prouidere dixit, Nõ cõcupiſces domum proximi tui, nec deſiderabis vxorẽ eius, nõ ſeruũ, nõ ancillã, nõ bouẽ, nõ aſinum, nec omnia quæ illius ſunt. Exo. 20. Iſtud præceptum ſeruabat Chriſtus, ꝙ nõ oportebat cõcupiſcere, quia Domini eſt terra &c. imò nõ ſuſtinebat cupidos homines in ſua ſocietate. Dicatur hiſtoria de illo doctore cupido, qui dixit, Magiſter, ſequar te quocunque ieris. Mat. 8. Dicit enim glo ꝙ fictè veniebat ad Chriſtum, & cupiditate ductus quãdo vidit miracula quæ Chriſtus faciebat, O dixit ipſe, ego ſociabo me illi, & poſtquã ſciuero facere talia, lucrabor infinitas pecunias. Ideo Chriſtus qui nõ ſolùm vidit os, ſed etiã corda, dixit ſibi, Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos. Filiꝰ autẽ hominis nõ habet vbi caput ſuum reclinet. Mat. 8. Ideo vt diligamur à Chriſto, & velit nos hîc in ſuã gratiã recipere, & pòſt ea in gloriã, non ſoluamus legẽ, ſed impleamus, vt fecit Chriſtus qui eſt in ſæcula ſæculorum benedictus. Amen.

In octaua beati Dominici *Sermo* IIII.

TV *verò vigila, in omnibus labora.* Habetur verbũ iſtud originaliter. 2. ad Tim. 4. Hoc the. dat mihi motiuũ prędicandi de quadã virtute ad ſaluationẽ animarũ multum neceſſaria, ſ. de virtute vigiliæ circa ſeruitium Dei. Sed primò ſalutetur virgo Maria. Hoc verbũ eſt apoſtoli ad filiũ ſuum ſpiritualẽ Tim. di. Tu verò vi. &c. Ratio autẽ quare ſibi dixit hoc verbũ eſt, quia videbat in hoc mũdo multos negligẽtes circa ſeruitiũ Dei, licèt eſſent valde diligẽtes circa ſeruitiũ humanũ ad congregandũ diuitias, honores, &c. ſed non de lucro ſpirituali, & propter hoc apoſtolus dicebat diſcipulo ſuo Ti. Tu verò vigila &c. Pro cuius declaratione inuenio quod diligenter vigilant homines mun-

mundani ex quatuor rationibus,ſcilicet,

Propter amorem lucri temporalis,
Propter timorem periculi mundialis,
Propter dolorem afflictionis corporalis,
Propter clamorem vocis vel rei ſenſualis.

Et ex quolibet iſtorũ debemus nos vigilare ſpiritualiter.Ideo dicit thema cuilibet noſtrũ,Tu verò vi.&c.Dico primò quod vigilãt aliqui in hoc mũdo propter amorẽ lucri tẽporalis,ſicut mœchanici.ſ. fabri ferrarij & ſartores &c.& illi qui cũ lumine poſſunt operari nocte,vigilant in ſero,& ſurgunt de mane, cõſtanter laborando quouſque iam lucrati ſint vitam illius diei,& tunc cũ gaudio bibũt de mane.De hoc ſcripturæ auctor.licèt ſit clarum,Omnis faber, & architectus noctẽ tanquũ diem tranſigit &c. & vigilia ſua perficit opus. Eccl.38.Hoc modo tenetur quilibet vigilare ſpiritualiter pro lucro ſpirituali.Singulariter tenentur ad hoc tamen perſonę ſpirituales,ſicut religioſi,clerici,& omnes eccleſiaſtici. Non enim debent in lecto expectare ortum ſolis, ſed ſurgere de mane ad matutinas, & dicere eas diſtinctè & attentè , ita quod quando oritur ſol, tunc fecerint officium ſuum. Talis enim lectus poteſt eſſe,quia iam lucratus eſt prandium illius diei. Qui autẽ non ſurgunt, anima eorum triſtis manet,quia nihil eſt lucrata, propterea dicit eccleſia,Non ſit vobis vanũ mane ſurgere ante lucem , quia promiſit Deus coronam vigilantibus. Not. promiſit Deus non 12.denarios,ſed coronam gloriæ quæ plus valet quàm corona papatus vel imperij . Si ergo artifices cum tanto labore vigilant vt lucrentur 12.denarios vel duos,quantò magis vigilare nos debemus dulciter , vt coronam paradiſi poſſimus lucrari. No.hic miraculum de vitiſpatrum, Liber eſt autẽticus ex decreto Gelaſij papæ confirmatus de illo ſancto heremita, qui vidit cathedram in cælo,& ſeptem coronas diſcipulo ſuo paratas,quas fuit lucratus vna nocte ex vigilia,quia diabolus eum ſepties tẽtauerat de ſomno,& ipſe reſiſtit, & vigilans permanſit, & ſeptẽ coronas acquiſiuit. Ecce quare eccleſia dicit perſonis ſpiritualibus, Non ſit vobis vanum mane ſurgere ante lucẽ &c. Pro vobis autẽ laicis quĩ non poteſtis ita vigilare, ſurgendo ad matutinas &c. Notate quod præſens vita eſt obſcura reſpectu vitæ gloriæ , licèt nobis videatur dies clara,ſicut noctuæ nox videtur clara, cũ tamen nox ſit obſcura reſpectu claritatis diei. Ita eſt de nobis,non ſumus niſi noctuæ, ſed quando anima trãſit de hoc mundo, & videt claritatem gloriæ,tunc dicit,Nox præceſſit,dies autem appropinquabit. Rom.13.Ideo vos de mundo ſurgatis à ſomno peccati in nocte huius vitę,vt laboretis & lucremini merita apud Deum,antequam veniat dies alterius vitę. Si dicatur,Iam ego laboro fodiendo,ſuendo &c. Dico quod totum hoc remanet hic inferius.Si ergo nihil lucramini in hoc mundo,de

quo

quo viuetis in alio mūdo? quia poſſeſsiones & diuitię hic remanēt. Ideo laboretis in oper bus ſpiritualibus, orando quolibet die deuotè &c. Seruate feſta, audiatis miſſam & ſermones, & frequenter debetis cōfiteri & cōmunicare, quia de iſtis oportet viuere ibidē, aliàs remittetur anima ad hoſpitale miſerorū. Ideo dicit ſcript. Sapiēs cor ſuū tradet ad vigilandū diluculo ad Dominū qui fecit illū, & in conſpectu altiſsimi deprecabitur. Eccl. 29. No. dicit ad Dominū, nō dicit ad mundū. Dico ſecundò quòd vigilant aliqui nō amore lucri tēporalis, ſed timore periculi tēporalis, vt nautę, & maximè ille qui regit gubernaculum & qui reſpicit timorē maris. Omnes illi vigilant timore periculi maris, vel venti, vel terrę. Vnde ait ſcript. Qui nauigant mare, enarrant pericula eius. Pſal. 43. Vigilāt etiā cuſtodes periculo inimicorū, & ſic etiā nos debemus vigilare. Nā iſte mundus eſt tāquā mare. Vnde ait Dauid Pſal. 103. Hoc mare magnū & ſpatioſum manib⁹, illic reptilia, quorū nō eſt numer⁹, Animalia puſilla cū magnis, illic naues pertrāſibūt. Ibi dicit Dauid ꝙ iſte mūdus ſit mare. Ideo in eo ſunt multa pericula. Vnde ait Ber. Periculū hui⁹ mūdi probat tranſeuntiū raritas, & pereuntiū pluralitas. Sicut enim in mari Maſsilię vix de quatuor nauibus vna reuenit, ſic de quatuor animabus vix vna ad portū ſalutis peruenit, O vtinā decima pars gētiliū ſaluaretur. Nam nauis in mari maximè timet periculū de vēto, & periculum de aqua, & periculū de rupe. Sic & nos timere oportet. Nā venti ſunt diaboli tentationes, & quando aliquis vadit per mare huius mūdi cū deuotione & bona vita, talis ventus ducit nauem ad portum paradiſi, ſed quandoque venit aquilo. ſ. diaboli tentatio, qui proijcit nauē ſurſum eleuando in ſuperbiam vanam gloriā, auaritiā, & luxuriā &c. & ita nauis. ſ. conſcientia & anima perit. Magnus ventus dicitur, quādo eradicat arbores, quia nō legitur ꝙ vētus diruerit mōtes. Sed vētus tentationis diaboli nō ſolū eradicat arbores. ſ. perſonas ſimplices, ſed etiā diruit mōtes. ſ. perſonas ſpirituales. Vnde de hoc ait ſcriptura, Ecce ſpiritus grandis & fortis. ſ. dæmon, vel vētus tentationis, ſubuertens montes, & cōterens petras. 3 Reg 19. Nōne erant montes Adā, Sampſon, Dauid, Salomon, & tamen diaboli tentatio omnes illos ſubuertit &c. Ideo nos miſeri quid faciemus niſi vigilare in periculo huius venti? Secundū periculū quod timet nauis in aqua, eſt aqua. Nam aliquoties vnda maris intrat nauem, ſic & nobis quandoque accidit. Nam vndę maris ſunt tentationes, & inclinationes carnis, vt cū perſona eſt incolumis. ſ. quādo caro non mouetur, nec cogitando, nec loquendo de quacunque materiali carnali, tunc quandoque ſubitò veniunt motus illiciti, & concupiſcentiæ prauæ. Et ideo tunc oportet cautè vigilare. De hoc Dauid ait, Mirabiles elationes maris, id eſt, carnis. Tertium periculum eſt maius, ſcilicet quando nauis impingit in rupem. Ideo vigilant nautæ diligēter

ter.Sic nos facere debem⁹.Nam & hoc cõtingit quãdo perſona nõ curat de familiaritatibus, tunc enim nauigat in profundo pelagi ad portum paradiſi.Sed quãdo cõtrahit familiaritates, tũc impingit in rupẽ. Quãdo mulier audit de aliquo clerico vel religioſo ꝙ eſt bonus & deuotus,& dicit,Cũ iſto habebo familiaritatem,caue ne impingas,ex hoc enim multę naues.i.perſonæ oneratę,ſ.pretioſis mercibus meritorum & virtutum impingẽtes,ſic fuerunt perditæ.Ideo Dauid ait, Ne forte offendas ad lapidẽ,ſ.familiaritatis,pedẽ,ſ.affectionis. Pſal.90.Si ergo tot ſunt pericula in mari magno huius mundi,nobis nauigantibus neceſſaria eſt vigilantia,ne vento tẽtationis, vel vnda incãtationis,nec rupe affectionis perdamus viaticum.Ideo vigilemus. Nam hoc cõſilium dedit Chriſtus diſcipulis ſuis dicens, Vigilate ne intretis in tentationẽ.Spiritus quidẽ promptus eſt,caro autẽ infirma.Mat.26.Secunda ſimilitudo quare vigilãt aliqui timore periculi tẽporalis, eſt quando homo timet inimicos ſuos tẽpore guerræ,vel latrones,quãdo homo ſe pręmunit ad cuſtodiendã villã vel caſtra ne capiãtur.Hoc etiã modo oportet nos vigilare,& laborare.Ideo Chriſtus ait,Illud autẽ ſcitote,quoniã ſi ſciret paterfamiliãs qua hora fur venturus eſſet,vigilaret vtiq;,& nõ fineret perfodi domum ſuã.Mat.24. No.perfodi.i.ſubtus fodi.Propter hoc etiã nos debemus vigilare vt dixi. Pro quo ſciẽdum ꝙ quatuor capitanei latronum ſunt modò in breui venturi certiſsimè, & neſcimus vtrũ hodie an cras,& ergo oportet diligẽter vigilare. Primus capitaneus eſt mors,quę totum ducit ſecum,nihil dimittit,quãtumcũq; ſitis diuites in morte,in vno linteamine remanebitis,quia dicit Dauid,Homo cùm interierit,nõ ſumet omnia,neq; deſcendet cum eo gloria eius.Pſal.48. Secundus capitaneus eſt antichriſtus, qui totũ ducet ſecum paucis deuotis de Chriſtianis demptis. Ideo vigilare oportet in pœnitentia,quia citò veniet, & ducet ſecum omnes qui dormiũt in peccatis.Ideo dicit Apoſt.ad Ephe.5.Surge qui dormis, & exurge à mortuis,& illuminabit te Chriſtus.Tertius capitaneus eſt poſt mortẽ Antichriſti, quia tunc erit conflagratio mundi, quæ nihil dimittet de elemẽtis. Et iſte ignis veniet antequam Dominus veniat ad iudicium. Ideo ait Dauid, Ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.Pſal.96. Et ſecundum ꝙ inuenitur in ſacra ſcriptura, tunc ille ignis veniet tranſanctis.45. diebus poſt mortem antichriſti. Quartus capitaneus & principalis erit dies iudicij,Si ergo paterfamiliãs vigilat quãdo ſcit latrones diſcurrentes,quãtò magis nos miſeri?Ideo non dormiatis in peccatis, ne accidat vobis vt fatuis virginibus.De quibus Chriſtus Mat.15.dicit ꝙ quidam nobilis dominus fecit matrimonium cum quadam nobili domicella,& inuitauit decem domicellas,quarum quinque dixerunt. Multum tardabit dominus venire, ſ.ſponſus. Ideo dormia-

mus in quiete. Aliæ quinq, dixerunt, Verè ſponſus non dedit nobis certum tempus ſui aduentus, ideo paremus nos vt ſimus paratæ. Et iſtæ ornauerunt ſe. Media autem nocte clamor factus eſt. Ecce ſponſus venit, pulſans & dicens, Eſtis paratę? Tunc dixerunt iſtæ quinq;, Ita nos quinq; ſumus paratæ. Aliæ autem quinq; voluerunt ſe parare, ſed ſpōſus cum illis quinq; intrauit palatium ſuum, & clauſa eſt ianua. Deinde venerunt aliæ quinq; di. Domine domine aperi nobis. Quibus ipſe reſpondit, Amen dico vobis neſcio vos. Vigilate itaq; &c. Sic nos omnes ſumus inuitati ad nuptias regni cælorum, ergo oportet vigilare, quia dicitur Mat. 24. Vigilate, quia neſcitis qua hora Dominus veſter vēturus ſit, & Lu. 12. di. Sint lumbi veſtri præcincti & lucernæ ardētes in manibus veſtris, & vos ſimiles hominibus expectātibus dominum ſuū quādo reuertatur à nuptijs, vt cùm venerit & pulſauerit, cōfeſtim aperiāt ei. Beati ſunt ſerui illi quos cùm venerit dominus inuenerit vigilātes, ſ. per bonorum operum exercitationē, quia iſti ſecum intrabunt ad nuptias. Sed quādo Chriſt' febre vel alia infirmitate pulſabit ad ianuas, ſi non eritis parati, nō intrabitis: Propter hoc ꝓ tēpore parare ſe oportet, & cōfiteri, iniurias remittere, & cōmunicare, & ſatisfacere. Sic homo ornat ſe cum ſpeculo pœnitētiæ, vt mulier in ſpeculo in quo videtur maculę, vel defectus in facie cōſciētiæ, qui defectus lauādi ſunt aqua lachrymarū. Vnde corona capitis eſt intētio recta. Anuli ſunt virtutes. Torques ſunt abſtinētiæ. Ideo cōcludit Chriſtus Mat. 25. Vigilate ergo quia neſcitis diē neq; horā. Dico tertiò ꝙ vigilāt aliqui nō amore lucri, nec periculi, ſed per dolorē afflictionis corporalis, ſicut infirmi de febre, de dolore &c. quia nō poſſunt dormire, & plāgunt. Si eis dicatur, Dormiatis, Reſpōdēt, Nō poſſum. O væ væ &c. Sic etiā nos vigilare debem' ex dolore cōtritionis peccatorum præteritorū & tribulatione infernalium tormētorum. Si ex dolore aliquo vnius paruæ ſpinæ, vel etiā vnius pulicis nō potes dormire, quomodo anima cū ſit ita vulnerata mortaliter? In capite vulnere ſuperbiæ. In corde vulnere auaritiæ. In renibus luxuriæ. In gutture gulæ. In facie inuidiæ &c. Ideo ſuſpirare, dolere, & plāgere nos debem' ad inſtar infirmi, vt religioſi, clerici & laici. Et tunc quilibet ſic vigilās ex peccatorum cōtritione poteſt dicere cū Dauid, A voce gemit' mei adhæſit os meū carni meæ. Subditur. Similis factus ſum Pellicano ſolitudinis, & factus ſum ſicut Nicticorax in domicilio. Vigilaui & fact' ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto. Tota die exprobrabāt mihi inimici mei, & qui laudabāt me, aduerſum me iurabāt. Quia cinerē tanquā panē māducabā, & potū meum cū fletu miſcebā. Pſal. 101. No. A voce gemit' mei. Nā quādo homo ridet, caro dilatatur, ſed quando plorat ſtringitur. No. ſimilis factus ſum Pellicano ſolitudinis. Qui quādo videt filios à ſerpēte venenatos, naturaliter cognoſcit ꝙ nō

poſſunt

poſſunt viuere ſine ſanguinis ſui effuſione, & tunc vulnerat ſe in pectore, & illũ callidũ ſanguinẽ effundit ſuper eos, & ſic reuiuiſcunt, vt dicitur in glo.ord. ſuper iſtum verſum &c ita de operib⁹ noſtris à ſerpente inferni venenatis. Factus ſum ſicut Nycticorax qui nõ videtur ſed ſentitur. Ideo debet homo abſcõdi in domicilio ſtudij vel orationis. Ideo ait Dauid. Vigilaui & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto. Saltat enim paſſer de loco ad locum cãtando. Ita peccator debet ſaltare de peccato ad peccatũ, plãgẽdo & dolẽdo de quolibet. Itẽ captus ex criminibus nõ poteſt dormire, ſed vigilat, ſentẽtiã expectat dicẽs, Miſer quid erit de me? Ita etiã nos ex hoc vigilare debemus. Certum eſt ꝙ omnes ſumus criminoſi, & ꝓceſſus eſt iã factus. Ezech.18. Anima quę peccauerit, ipſa morietur. Filius autẽ nõ portabit iniquitatẽ patris, & pater nõ portabit iniquitatem filij. Iuſtitia iuſti ſuper eũ erit, & impietas impij erit ſuper eũ. Si autem impius egerit pœnitẽtiã ab omnib⁹ peccatis ſuis quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudiciũ & iuſtitiã, vita viuet, & nõ morietur. Hæc ibidẽ. Et ſpiritus noſter captus eſt in fœtido carcere corporis, expectans iudicẽ. Mirum eſt ergo quomodo poſſumus dormire in peccatis. Sed quia nõ ꝓfertur citò cõtra malos ſententia, abſq; vllo timore filij hominum perpetrant mala, vt dicitur Eccl.8. Vnde ſemper cogitare debem⁹ quõ hic ꝓ peccatis dignã poſſumus agere pœnitentiã. Sed heu quaſi oẽs pœnitentiam vſq; ad finẽ vitæ differunt, cogitãtes tunc agere pœnitentiã cùm hoc tamẽ vix ſit poſsibile, vt dicit Aug. in quodam ſerm. de pœ. & allegatur in 4. ſen. diſt. 20. c. 1. Dicit enim ſic ibidem Aug. Si quis in vltima neceſsitate poſitus voluerit accipere pœnitẽtiam, & accipit, & mox recõciliabitur, & hinc vadit. Fateor vobis, nõ illi negamus quod petit, ſed nõ præſumim⁹ ꝙ hinc bene exit. Si ſecurus hinc exierit, neſcio pœnitẽtiam poſſumus dare, ſecuritatẽ verò nõ. Nunquid dico damnabitur, ſed nec dico liberabitur. Vis ergo à dubio liberari? age pœnitẽtiã dũ ſanus es. Si ſic agis, dico tibi quia ſecurus es, quia pœnitẽtiã egiſti eo tẽpore quo peccare potuiſti. Si vis agere pœnitẽtiã quãdo iã peccare nõ potes, peccata te dimiſerũt, nõ tu illa. Hęc Aug. Et habetur idẽ etiã de pœ. di. 7. ſi quis. 1. Patet ergo ꝙ fatuè faciũt q iã in peccatis dormiunt, & nolũt vigilare in ꝑſentia, ſed vſq; ad mortẽ tardant. Et iã multa faciunt ꝓ corpore, & nihil faciunt ꝓ anima, cũ tamẽ Xp̄s dicat, Quid ꝓdeſt homini ſi vniuerſum mundũ lucretur, ſeipſum autẽ perdat, & aïæ ſuæ detrimẽtum patiatur? Aut quam dabit homo cõmutationẽ ꝓ anima ſua? Filius enim hominis venturus eſt in gloria patris ſui cum angelis ſuis, & tunc reddet vnicuiq; ſecundum opera ſua. Mat.16. Ergo oportet diligẽter vigilare & peccata præterita plangere, & illa præterita iterum nõ cõmittere. Vnde dicit Dominus Luc.12. Beati ſerui illi quos cùm venerit Dominus

Pœnitẽre debemus dũ peccare poſſum⁹.

inuenerit vigilantes. Dico quartò ꝙ vigilant aliqui nõ propter lucrum temporale, nec propter periculum mundiale, nec &c. ſed propter clamorẽ vocis, ſeu alterius rei inſenſibilis &c. Ex hoc etiã nos vigilare debemus. In auribus noſtris enim cõtinuè debet audiri illa vox tubę, Surgite mortui, venite ad iudicium, quę nõ permittet nos dormire. Vnde Hieron. audiebat iſtã tubã dicens. Siue comedã ſiue bibã, ſemper videtur mihi ꝙ audiam illã vocẽ, Surgite mortui, venite ad iudicium. Sed nos habemus aures opilatas. Ideo nõ ſentimus eum. Itẽ debemus audire vocẽ tubæ diuinæ prædicationis, quę debet nos excitare ne dormiam⁹ in peccatis. Ideo præcepit Deus prędicatori dicens, Clama ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuã, & annuntia populo meo ſcelera eorũ. Eſa. 58. Hanc vocẽ audiebat Hiere. q de ſe dicit, Senſus cordis mei turbati ſunt in me. Nõ tacebo, quoniã vocem buccinæ audiuit anima mea, clamorẽ pręlij. Hier. 4. No. ſenſus cordis, quia ſenſus corporis nõdũ ſentiũt clamorẽ pręlij. non dicit ſolatij, quæ ita nõ excitant hominem ſicut prælij, quæ mouent ſanguinem, nõ ſolùm hominum, ſed etiam equorum, quando tubæ clangunt fortiter. Ita etiam de tuba prælij iudicij generalis, vbi omnia peccata erunt manifeſta omni populo, ſ. toti mundo. Et ita boni ſedent ad gloriam, eò ꝙ hìc egerint pœnitentiã, mali autem ad cõfuſionem perpetuã, quia perpetua pœna punientur propter voluntatem eorum malam quam hic habuerunt, & vſq; ad mortem cõtinuauerunt. Vnde ait Greg. & habetur de pœ. diſt. 1. voluiſſent. Voluiſſent iniqui ſi potuiſſent ſine fine viuere, vt potuiſſent ſine finé peccare. oſtẽdunt, quia in peccato ſemper viuere cupiunt, qui nunquã deſinunt peccare dũ viuunt. Ad magnã ergo iuſtitiã iudicantis pertinet vt nunquã careãt ſupplicio qui in hac vita nunquam voluerunt carere peccato. Hęc ille ibidem. Ideo vigilate in bona vita. Ecce quare dicit thema. Tù verò vigila & in omnibus labora. Et ſic vigilauit ſanctus noſter. Conclude legendam.

De *Aſſumptione beatæ Mariæ virginis.* *Sermo 1.*

O*ptimam partẽ elegit ſibi Maria* Luc. 10. Sicut præſens feſtum & ſolẽnitas eſt aſſumptionis virginis Marię beatiſsimæ, & hoc feſtum eſt finis & clauſula totius vitæ virginis Mariæ. Ideo de eius vita eſt dicendum. Et habebimus non ſolùm ſpeculationes intellectuales, ſed etiam inſtructiones morales. Sed ſi in alijs ſermonibus recurrimus ad virginem pro impetratione gratię, multò magis modò recurrẽdum eſt ad eam, quia de ea habebimus prædicare, vt ſentiamus deuotionem. Salutetur virgo Maria &c. reſumatur thema. Pro breuiori declaratione, & introductione materiæ, eſt ſciendum quòd vita humana hominis ſiue mulieris habet tres partes aſcendendo gradatim, ſ. prima eſt bona, ſecunda eſt melior, tertia eſt optima. Prima

eſt

eſt vita naturæ,& iſta eſt tẽporaliter bona. Secunda eſt vita gratiæ, & iſta eſt ſpiritualis melior. Tertia eſt vita glorię,& iſta eſt cæleſtialis & optima. Et quia virgo Maria nõ fuit cõtenta vt haberet vitam naturæ & gratiæ,ſed etiam glorię,ideo de ea dicit thema. Optimam partem elegit ſibi Maria. Prima pars vitæ humanæ dicitur vita naturæ,quia eſt quãdiu anima eſt eſſentialiter corpori cõiuncta,& iſta eſt bona, quia effectus & creatura Dei eſt, quia omnis creatura Dei bona eſt,& nihil reijciendum de ea,vt dicitur 1.Tim.4. Secunda eſt vita gratiæ,& iſta eſt melior,& eſt per cõiunctionẽ ſeu vnionẽ gratiæ Dei cũ anima. Quãdiu enim gratia Dei eſt cũ creatura,illuminat eius intellectũ ad credẽdum veraciter, inflãmat voluntatẽ ad diligẽdum ſynceriter, gubernat omnia mẽbra corporis ad operãdum vtiliter. Et de iſta dicit Dauid in Pſal.72. Quoniã melior eſt miſericordia tua ſuper vitas, labia mea laudabũt te. Labia mea,hic incipit cõſtructio,quoniã melior eſt miſericordia tua, ſ. gloria præueniens ſeu iuſtificãs,quę dicitur hic miſericordia. Ratio eſt,quia nõ datur meritis creaturę,ſed ſola Dei miſericordia. Aliæ autẽ gratię ſubſequẽtes vel cooperãtes acquiruntur proprijs meritis,ſed gratia præueniẽs nõ. Ideo dicit,Melior eſt miſericordia tua.i.gratia præueniẽs ſeu iuſtificãs. Tertia vita eſt optima,& iſta eſt vita gloriæ. Si quæratur quare dicatur optima, Reſpõdetur,quia prima vita, ſ. naturæ deperditur per mortẽ. Itẽ vita gratiæ poteſt deperdi per peccatũ mortale,ſed vita glorię nõ,quia ex quo anima intrat paradiſum,eſt ita cõfirmata ꝙ eſt impeccabilis. ergo vita eſt optima. Ideo Paulus ait, Optimum eſt enim gratia ſtabilire cor. ad Heb. vlti. Ecce tres partes vitę humanę. Virgo autẽ Maria habuit vitã naturę corporalẽ, quia ſecundũ aliquos doctores 40. annis vixit. Epiphanius dixit ꝙ vixit 72. Habuit etiã vitã gratię ſpiritualis ſuper omnes creaturas. Sed nõ fuit cõtenta de his, ſed quotidie petebat vitã gloriæ,& deſiderabat eſſe cũ filio in vita gloriæ,ad quã hodie aſſumpta eſt. Et de illa vita dicit thema, Optimã partem &c. Bonam vitã tenuit,meliorẽ cuſtodiuit,ſed optimã elegit. Modò audite, quia per vnã quæſtionẽ quã vos facitis,volo cõprehendere materiam prædicãdam, quãdo quęritis quomodo eſt ad propoſitum thema ſeu euangelium hodiernũ ad virginẽ Mariam, cùm nõ loquatur niſi de beata Maria Magdalena & Martha, ergo videtur impertinens & impropriè dictum hodie. Sed reſpõdendo ad iſtam quæſtionẽ videbitis ꝙ erit tota materia hodierna in iſto euãgelio. Dico enim ꝙ ſi volum⁹ recipere euãgeliũ hodiernũ ſecundũ intellectũ literalẽ,nõ eſt ad propoſitũ,ſed ſi volumus ipſum recipere iuxta intellectum allegoricũ, ſecundum quẽ ipſum recipit eccleſia hodie, nõ eſt euangelium magis propriũ virgini Mariæ in tota biblia,quia tota vita virginis Mariæ in eo cõprehenditur. Nam ſanctũ euãgelium ad literam dicit tria de ſancta

Martha,ſ.de vita actiua ſua,& dixit alia tria de Maria Magdalena, ſ. de vita contemplatiua. Sed iuxta intellectum allegoricum tangit ſex virtutes virginis Mariæ glorioſiſsimæ. Primum quod euangelium tangit de beata Martha & dicit. Intrauit Ieſus in quoddam caſtellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum ſuam. Ecce primum opus vitæ actiuæ beatæ Marthæ circa Chriſtum. Sed allegoricè. Ecce conceptio filij Dei, quia tunc intrauit Ieſus caſtrum huius mundi rebellis ad ſibi illud ſubiugandum. Et mulier quædam Martha,id eſt domina.& quæ eſt maior domina quàm virgo Maria? quæ excepit eum in domum ſuam, ſcilicet in vterum virginalem. Tria ſunt declaranda & notanda.

Primum quare iſte mundus dicitur caſtrum.

Secundum quæ mulier recepit Chriſtum.

Tertium in qua domo ipſum recepit.

De primo notãdum ꝙ mundus iſte dicitur caſtrum ꝓpter cõditiones & qualitates caſtri inexpugnabilis,quæ ſunt ſeptem,omnia iſta erant in caſtro rebelli huius mundi. Primum oportet ꝙ caſtrum ſit in alto ſitum. Sic iſte mundus altè ſitus eſt per ſuperbiam maximã. Ideo Dauid loquẽs de habitatorib⁹ huius caſtri dicit, Superbia eorum qui te oderunt aſcendit ſemper. Secundò ꝙ ſit in circuitu bene muratum. Sic caſtrum hui⁹ mundi erat muratum per auaritiã muro de terra, quia auari nõ appetunt niſi terrena. Tertiò ꝙ ſit bene vallatum. Sic caſtrum huius mundi erat vallatum in circuitu per luxuriã,quia ſicut in valle ꝓfunda cõgregantur immunditiæ, ſic de peccato luxuriæ multæ corruptiones cõgregãtur &c. ꝓpter quod dicit Aug. Videns Deus tantã labẽ corruptionis in humana natura,ferè.i. per modicum deſijt incarnari. Quartò ꝙ de victualib⁹ ſit bene ꝓuiſum. Sic caſtrum mundi erat bene ꝓuiſum per gulã. Phil.3. Quorum Deus vẽter eſt &c. Quintò ꝙ ſit bene ſitum in colle petroſo inexpugnabili. Sic caſtrum mundi erat bene ſitum,quia etiã erat inacceſſibile per inuidiã,quia ſi aliquis requiratur de pace dicet, Cum quo faciam pacem? per corpus meum ego dabo ſibi,ſ.meo inimico innuere tantum valere gen⁹ meum,vt ſuum &c. Ecce caſtrum altum. Vnde ait Sapiẽs. Cõtemplatus ſum oẽs labores hominum,& induſtrias animaduerti patere inuidię proximi. Eccl.4. Sextò ꝙ ſit bene ordinatum de armaturis ad defendẽdum. Sic mundus de armaturis per irã. Septimò ꝙ ſit poſſeſſum à perſonis fidelibus. Sed erat oppoſitum, quia nolebant moueri in operib⁹ pœnitẽtialibus & meritorijs. Videns Deus rebellionẽ huius caſtri dixit, Oportet ꝙ ego perſonaliter vadã ad faciendum bellum. Et in die incarnationis intrauit Ieſus in quoddam caſtellum,i.mundum &c. De iſto caſtro allegoricè dixit Ieſus diſcipulis ſuis, Ite in caſtellum,ſ.expugnate ipſum bõbardis prędicationis,quod cõtra vos eſt. Mat.21. Et mulier quædam

Martha nomine. Martha interpretatur domina. Nulla eſt domina cę li & terræ, niſi regina angelorum virgo Maria, quæ recepit illum in domum ſuã, ſ. in vterum virginalem. De iſta domo cantat eccleſia, Domus pudici pectoris, templum repentè fit Dei, intacta neſciens virum, verbo cõcepit filium, quando, ſ. dixit, Ecce ancilla Domini. Luc. 1. Tunc recepit illum in domum ſuam. Patet ergo quomodo prima pars euangelij facit ꝑ virgine Maria. Moraliter hic nota. Nam magna excellentia fuit virginis Marię, quia in domo ſua recepit filium Dei. In hoc ſibi aſsimilantur qui hodie cõmunicant, quia ſicut ipſe venit in vterum virginalem, ita propriè venit in hoſtiam cõſecratam, & perfectius recipimus nos ipſum q̃ virgo Maria, quia ipſa recepit eum mortalem & paſsibilem, & nos immortalem & impaſsibilem, ipſa ſolùm ſemel, nos autem ſæpè. Dicatur hic pro informatione populi quomodo debet homo eligere decem vel duodecim feſta principalia ad cõmunicandum. Vnde cõtra illos qui nõ cõmunicant, & nõ recipiunt eum, dicitur, In propria venit, & ſui eum nõ receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Ioann. 1. Secundum opus vitæ actiuæ B. Marthæ oſtenditur cùm dicit euangel. Martha autem ſatagebat circa frequẽs miniſterium. Nam quando Chriſtus fuit in domo Marthæ, tunc incontinenti Martha currendo per domum, ait ancillis & ſeruitoribus, Date panem, & vinũ, & cetera neceſſaria pro refectione, & tãtum volebat Domino ſeruire. Sed diceret aliquis, Hoc nil facit ● propoſitum pro virgine Maria. Reſpõdeo, Verum eſt, nõ literaliter, ſed imò multum propriè allegoricè. Quia ſicut primum opus Marthæ facit pro virgine quantum ad incarnationem, ita ſecundum opus facit pro virgine Maria reſpectu ſuæ conuerſationis ad filium Dei poſtquàm ipſum peperit. Dicatur quomodo virgo Maria in ętate. 15. annorum ipſum peperit, & nõ habebat lac. Dicunt enim medici & bene ꝙ de eadẽ radice procedunt proles & lac. Et mulier quę nõ cognouit hominem nõ habet lac. O dicit Ioſeph ad Mariam, Ego vadam ad aliquam mulierem vt det lac puero &c. Sed virgo Maria noluit, ſed flexis genibus, vt dicunt doctores deuoti, orando dicebat, Pater & Domine omnipotens qui hunc filium mihi dediſtis, vos qui omnibus rebus miniſtratis prouiſionem, animalibus in terra, piſcibus in mari, date mihi lac pro filio veſtro, & incontinenti Deus pater de cęlo miſit ſibi lac. De hoc eſt eccleſiæ auctoritas quæ cantat, Neſciens mater virgo virum peperit ſine dolore, ſaluatorem ſæculorum, ipſum regem angelorum ſola virgo lactabat vbere de cælo pleno. Ecce quomodo ipſa ſatagebat vt ſeruiret Chriſto. Item ſeruiuit ſibi etiam in alijs multis. Nam ſcitis quanta ſeruitia faciunt matres filijs in veſtiendo & ſimilibus, & quia non poterat bene calefieri propter frigus, poſuit

in præſepio.vt ab animalibus calefieret. Itē pectinendo & lauando quādo fuit exul in Aegypto,filādo,ſuēdo,ꝓuidebat ſibi, filio,& Ioſeph ſeniori.Itē quādo Chriſtus ibat ad prędicādū,virgo Maria ſequebatur ſermones ſuos. Et cū etāt in aliquo loco,ipſa parabat filio refectionē.Ecce ergo Martha.i.domina ſatagebat circa frequēs miniſteriū.Ideo cātat hodie eccleſia in perſona virginis Mariæ,In habitatione ſancta corā ipſo miniſtraui.Eccl.24.Moraliter nota. Nónne videtur vobis magna excellētia recipere Chriſtū in domo,& miniſtrare ſibi?Iſtā gratiā poteſtis habere per ſimilitudinē propriam, quia quādo amore & honore Chriſti recipitis pauperes,& perſonas bonæ vitæ,poteſtis dicere ꝙ recipitis Chriſtum in domo veſtra,& quādo datis & miniſtratis pauperi, poteſtis dicere, Ego miniſtraui Chriſto.De hoc auctoritas Chriſti.Amē dico vobis quod vni ex minimis meis feciſtis,mihi feciſtis,ſ.pauperib⁹.Mat.25.Et in die iudicij quādo Chriſtus laudabit miſericordes,dicet,Eſuriui enim,& dediſtis mihi māducare &c.Reſpōdebūt.Domine quando vidimus te eſurientē? Et reſpōdebit,Amē dico vobis quādiu feciſtis vni &c. Et dare negatiuā pauperi eſt dare negatiuā Chriſto. Patet ibidē quādo Chriſt⁹ dicet malis in die iudicij. Diſcedite à me ma.&c. Reſpōdebunt.Domine quādo te vidimus eſurientē &c. Reſpōdebit illis di. Amē dico vobis quādiu nō feciſtis vni de minoribus his,nec mihi feciſtis.Et ibūt hi in ſuppliciū æternū.Mat.25.Tertiū óp⁹ vitę actiuę B.Marthę oſtēditur cū dicitur,Martha Martha ſollicita es,& turbaris erga plurima.Ad literā.Beata Martha erat multū ſollicita de ſeruitio Chriſti,videbatur enim ſibi ꝙ oēs de domo nō fuiſſent ſufficiētes,ergo ſollicitabat ancillas,famulos,& famulas &c.Allegoricè illud eſt propriè propriū virgini Mariæ,quia ſicut primū opus beatæ Marthæ facit virgini Mariæ ꝓ procuratione,& ſecundū pro cōuerſatione,ita iſtud tertiū in Chriſti paſsione , in qua Martha, id eſt domina fuit ſollicita.O quis poſſet exprimere ſollicitudinē eius & turbationē quā habuit in filij paſsione? Primò virgo Maria fuit ſollicita de ſaluatione humani generis,ſed qa ſciebat nō alio modo futurā niſi per mortē ignominioſam filij ſui , turbabatur ex maternali cōpaſsione,& erat quaſi inter duas molas,quādo videlicet ipſa cogitabat ꝙ nullus homo poterat ſolui à vinculo peccatorū,nec à cathenis diaboli,niſi filius ſuus ligaretur à Iudæis &c. Ecce turbatio. Itē ſciebat nullū hominē poſſe euadere illā durā ſentētiā dānationis æternę,quę dabitur in iudicio.Diſcedite ma.&c.niſi fili⁹ ſuus Chriſtus fuiſſet morti ſentētiat⁹.Ideo turbabatur.Itē erat ſollicita ne aliquis ſuſpēderetur in furca inferni,ſed qa nō poterat fieri, niſi prius filius ſuus ſuſpēderetur in furca ligni &c.Ideo turbabatur.Item erat ſollicita,qa null⁹ poterat ſeparari à ſocietate diaboli, ſed nō poterat fieri niſi prius filius ſu⁹ aſſociaretur latronib⁹.Et ecce turbatio. Itē

erat

erat ſollicita vt homines exules à paradiſo cæleſti poſſent intrare, ſed ecce turbatio, qa nõ poterat fieri niſi prius filius ſuus exultaret de Hieruſalē &c. Itē erat ſollicita ꝙ homines haberēt coronā gloriç, ſed ecce turbatio, qa fili⁹ ſuus priùs erat de ſpinis coronādus. Itē erat ſollicita, quia homines nõ poterāt habere vitā æternā, ſed ecce turbatio, vt eā haberēt oportuit filiū ſuū mori. Patet ergo quare dicitur, Martha Martha. i. domina domina, ſol. &c. Moraliter iā audiuiſtis ſollicitudinē & turbationē virginis Mariç. In hoc ipſam imitari debemus, quod fit per pœnitētiā, in qua homo habet ſollicitudinē & turbationē. Sollicitudinē, quia ꝑ pœnitētiā acquiritur gloria ęterna, ſed turbationē, quādo ex ieiunio vel cilicio dolet ei caput vel ſtomach⁹. Itē ſollicitudo in diſciplinis vel alijs pœnis, quib⁹ euadit diſciplinas & pœnas inferni, ſed turbatio ſequitur, quādo ſentit in corpore plagas &c. Oīs autē diſciplina in pręſenti quidē videtur nõ eſſe gaudij, ſed mœroris, poſteà autē fructū pacatiſsimū exercitatis ꝑ eā reddet iuſtitię. Heb. 12. Diſciplina dicitur omnis pœnitētia. Patet hîc tota vita actiua virgi. Mariæ. Modò videam⁹ de vita cōtēplatiua virginis Mariæ quā habuit perfectiſsimè, & ſignatur ꝑ Magdalenā, de qua dicit euāgeliū hodiernū tria. Primū, Maria ſedēs ſecus pedes Domini audiebat verbū illius. Ecce vita cōtēplatiua. Modò videamus iſta vtrū faciūt ꝓ virgine Maria. Dicatur hîc quomodo virgo Maria ſciebat ꝙ Ieſus filius ſuus ab inſtāti cōceptionis habuit tantā ſcientiā quantā habet nūc in cælò. Et iſta eſt doctrina generalis omniū doctorū in theologia. Cogitate ergo quādo Chriſt⁹ fuit ſex vel ſeptē annorū, quomodo virgo Maria faciebat ipſum ſedere in aliqua cathedra, vt dicūt aliqui ſingulares doctores, & maximè deuoti beatæ virgini, & ipſa ponebat ſe ad eius pedes. Credatis ꝙ Chriſt⁹ dicebat ſibi ꝙ poneret ſe iuxta eū, ſed ipſa ex humilitate noluit. Finaliter dicebat ſibi, Fili mi dicatis mihi aliqua. Reſpōdebat, Mater placet mihi. Quid vultis quod dicā vobis? Et virgo ait, Fili mi deſidero ſcire gloriā animarū beatarū, qūo ſtabūt poſt veſtrā aſcēſionē. Vtrū erūt ad dextrā veſtrā in cælo, vel ad ſiniſtrā. Itē vtrū erūt infra angelos an ſupra. Et Ieſus reſpōdit, Mater mea, nec ſic erit, nec ſic, ſed de omnib⁹ fiet vna cōgregatio, quia tūc erit vnū ouile, & vnus paſtor. Dicatur quomodo Chriſtus dixit virgini ꝙ ſunt nouē ordines ſiue nouē plateç ſecundū Ioā. Apo. 16. Prima platea aſcēdendo eſt angelorū, & in iſto ordine collocabuntur pœnitētes, qui de peccatis ſuis per opera pœnitētialia &c. Secundus ordo eſt archāgelorū, quorum princeps eſt Gabriel, ille mater mea, qui nuntiauit vobis meā incarnationē, & in iſto habitabūt miſericordes, deuotæ perſonæ. O dixit virgo Maria, quā in bono puncto ſunt nati qui faciūt miſericordiā! Tertia platea eſt principatuū. Et ſic de alijs reſpice in ſermone omniū ſanctorū, qui incipit, Merces veſtra &c. Cogitate & rationabili-

ter ꝙ virgo Maria voluit ſcire, in quo ordine collocaretur. Et reſpõdit Ieſus, Mater mea quia vos ſuper omnes eſtis dignior, ideo ſuper omnes eritis collocata ad latus meum, & omnes tã animæ q̃ angeli veſtro obedient imperio. Ideo cantat eccleſia hodie pluries, Exaltata eſt ſancta Dei genitrix &c. Alia die petijt à filio ſcire de pœna dãnatorũ, & ſocietare quã habẽt cũ dæmonibus. Et Ieſus reſpõdit, Mater mea, ſicut ſunt in cęlo nouẽ ordines angelorũ, ita ſunt in inferno 9. carceres dãnatorũ. Et quia maius peccatũ fuit in ordine Seraphinorũ, ideo illi qui ceciderunt de illo ordine ſunt in profundiori carcere, & habẽt maius tormẽtũ intẽſum, & in iſtũ carcerẽ vadunt blaſphematores Dei. Secũdus carcer aſcẽdendo eſt illorũ angelorũ de ordine Cherubin, & in illũ vadũt infideles Chriſtiani in fide dubitãtes, prę́ſumptuoſi intellectus &c. Tertius carcer eſt thronorum, ibi collocãtur qui vſurpãt eccleſiaſtica beneficia per ſimoniã &c. Quartus eſt dominationũ, illuc vadũt mali domini, & iniuſti rectores cõmunitatũ &c. Quintus eſt virtutum, illuc vadũt vindicatiui &c. Sextus eſt poteſtatũ, quo vadũt impatiẽtes in infirmitatibus, vel aliàs, & recipiũt malitiã cõtra Deũ. Septimus eſt principatuũ, quo vadũt crudeles, vſurarij, & latrones, & bona mortuorũ retinẽtes. Octauus eſt archãgelorũ, ad quẽ vadũt indeuoti, qui nolũt audire miſſam nec ſermonẽ. Nonus eſt angelorũ, & in eum vadũt impœnitẽtes. Ecce quomodo Ieſus declarauit matri ſuæ ea quę ſunt in alio mũdo, quãuis Euãgeliũ hoc nõ dicat, tamẽ credẽdum eſt piè. Maria ergo ſedẽs ſecus pedes Domini &c. O ſi aliquis fuiſſet in illo parlamẽto, qualis cõſolatio ei fuiſſet? Et alia die dixit virgo Maria, Fili mi ex quo mihi declaraſtis gloriã beatorũ, & pœnã dãnatorũ, nũc dicatis aliquid de purgãtorio. Et Ieſus, Imò mater mea ex quo vultis ſcire, purgatoriũ habet tres carceres ſecundũ tres cõditiones perſonarũ ibi pœnitentiã cõplentiũ. Vide in ſermone defunctorũ. Itẽ alia die dixit de pueris ſine circũciſione decedẽtibus, & modò ſine baptiſmo &c. Ecce cõtẽplatiua vita, audire verbũ domini. Ego modò prædicãdo teneo vitã actiuã, & dũ ſtudebã cõtemplatiuam. Et vos qui deuotè auditis ſermonẽ, cõponitis vitã cõtemplatiuã. Ergo beati qui audiunt verbũ Dei, & cuſtodiũt illud, Lu. 11. Secundũ opꝰ vitæ cõtẽplatiuę beaæ Magdalenæ eſt, quia quãdo Martha erat ſollicita de Chriſti ſeruitio, dicebat Martha ſorori ſuæ, Iuuetis me. & Magdalena fecit aurem ſuã ſurdã. Ideo dixit Chriſto, nõ ex impatientia, ſed dicit gloſ. ꝙ videbatur Marthę ꝙ omnes de domo nõ fuiſſent ſufficiẽtes ad Chriſti ſeruitiũ. Sed B. Magdalena dimittebat actiua opera vt vacaret cõtẽplationi. Sic virgo Maria in Chriſti aſcẽſione, quãdo vidit filium eleuari à terra, & ſentiebat animas ſanctorũ, rogauit filiũ vt aſcẽderet cũ eo. Et Chriſtꝰ ſibi dixit, Mater mea vos per aliquod tẽpus tenebitis locũ meũ, cõſolabimini fratres meos apoſtolos, q̃ in dubijs

ad vos recurrẽt. Ex illa die vita B. Mariæ fuit cõtẽplatiua iſto modo. Nam quolibet die viſitabat loca ſancta. Primò Nazareth in camera vbi filiũ Dei cõcepit, cogitãdo quomodo fuit ab angelo ſalutata, & cõtẽplãdo ſimilia, flebat &c. Deinde ibat Bethleẽ, vbi ipſum peperit, quo venerũt reges Oriẽtis. Deinde ad tẽplũ, vbi. 40. die obtulit eũ. Deinde ad locũ baptiſmi. Deinde ad deſertũ vbi ieiunauit. Deinde ad locũ paſsionis & ſepulchri. Duodecim annis vixit poſt aſcenſionẽ, ſecundũ alios. 24. & quolibet die viſitauit iſta loca. Quæſtio eſt hic cõtra iſtã viſitationẽ, quia dicit bea. Ambr. ꝙ B. Maria nõ erat vagabũda neq; ad publicũ veniẽs, ſed quieta domi, amãs ſecũ habitare. Hoc in li lib. de virginibus ait. Quomodo ergo dicit hiſtoria ꝙ viſitabat prædicta loca. Cõcordãtia bona eſt iſta, ſuſtinẽdo vtrunq;, ꝙ iſta viſitatio erat quolibet die, vt dicit hiſtoria, ſed erat ſpiritualis & cõtẽplatiua, & nõ recedebat de domo, vt dicit B. Amb. ſed ibat ſpiritu. O benedicta peregrinatio, & ſine periculo. De qua dicit Apoſt. ad Gal. 6. Si ſpiritu viuimus, ſpiritu & ambulemus. Dicatur cõtra homines & mulieres, quia peregrinãdo frãgunt ſibi collũ, & efficiũtur peiores, quia aliquoties vadũt virgines, & caſtè, ſed redeũt meretrices. Dicatur de mulieribus euntibus Romã tẽpore indulgentiæ, & dormientibus omnib⁹ ſimiliter in ſtraminibus, multæ corrũpuntur & violantur, & dixit hoſpita magiſtro Vincẽtio. Etiã vltra pericula corporalia multa ſunt pericula animarũ religioſis & clericis eũtib⁹ Hieruſalẽ, qui nõ poſſunt dicere officiũ nec miſſam. Ideo ſpiritualiter fiat illa peregrinatio, hodie & quolibet die poteſtis ire Nazareth ad camerã vbi filius Dei fuit incarnat⁹, & ſic de alijs locis. Tertiũ opus vitæ cõtẽplatiuę B. Magdalenæ eſt illud ꝙ dicit the. Optimã partẽ elegit ſibi Maria. Ecce hic hiſtoriã hodiernã. Dicatur q̃uo poſt trãſierunt. 12. anni, & ſecundũ aliquos. 24. virgo ſemel orabat di. O fili tot anni ſunt ꝙ ſum inter Iudæos, & apoſtoli ſunt per mundũ diſperſi, ideo recipiatis me vobiſcum, & flebat. Hic Chriſtus dat exẽplũ deſiderãdi paradiſum in matre ſua, quia vult ꝙ paradiſus ardẽter deſideretur. Nam ſtatim apparuit ſibi angel⁹ Gabriel ſalutans eã, & portãs ramũ palmæ, & tãta erat claritas angeli, ꝙ virgo eũ ſubitò nõ cognouit, ideo perijt eius nomẽ. Ram⁹ ille ſignabat victoriã quã virgo habuit de mundo per humilitatẽ, de diabolo per paupertatẽ, de carne per puriſsimã virginitatẽ. Dicatur quomodo petijt duo. Primũ vt apoſtoli eſſent in ſua ſepultura. Secundũ ꝙ null⁹ diabolus eſſet in ſuo obitu. Nõ credatis ꝙ eos timeret, ſed propter horrorẽ hoc fecit, quia tãta mala faciunt, ſicut de rege, qui nõ permittit ꝙ homo crimiñoſus veniat corã eo, nõ ꝙ eum timeat, ſed eũ abhorret. Et virgo Maria obtinuit ꝙ omnes apoſtoli ibi congregarentur virtute diuina. Dicatur q̃uo populus admirabatur quãdo apoſtoli ab eorũ aſpectib⁹ amouebãtur per nubẽ, & inuenerũt ſe oẽs ad portã virgi-

virginis dicẽtes adinuicẽ, Quare cõgregauit nos Domin⁹? No. hic bene legẽdã. Et Ioã. qui primò venerat dixit eis rationẽ ꝙ propter obitũ virginis Marię. Et Paul⁹ & Dionyſius fuerũt ibi, vt dicit Dionyſi⁹ & Hierotheus. Dicatur quomodo proceſsionaliter bini & bini exhibuerũt virgini reuerentiã. Primò Petrus & Andræas &c. Et virgo Maria cũ magna lætitia recipiebat eos, indicãs cuilibet ſeruitiũ ꝙ fecerat Chriſto filio ſuo, & pœnas quas paſſus fuerat, ſpecialiter B. Paulo dicebat, O Paule in tali loco fuiſti captus ꝓ filio meo &c. Et dũ ſic loqueretur virgo, adeſt Chriſtus ſalutãs matrẽ di. Aue benedicta quę vitã cõcepiſti, & gloriã inueniſti. Ad quem virgo, Paratum cor meũ Deus, paratũ cor meum. In capite libri, ſ. prędeſtinationis ſcriptum eſt de me vt facerẽ volũtatẽ Dei mei. Dicatur quomodo ſalutabatur à ſanctis angelis & beatis qui cũ Chriſto venerãt, vt dicũt quidã. Et quæſtio eſt, vtrũ iſtud gaudiũ eſt maius alijs gaudijs. Nã magnum gaudiũ fuit annuntiationis, in quo facta fuit mater Dei, & natiuitatis, & apparitionis, & reſurrectionis &c. Reſpõdeatur per ſimilitudinẽ de pulchra puella ſiue domicella, quæ multum gaudet quãdo tractatur de ea vt habeat virum, ſed plus gaudet quando deſpõſatur, & plus quando iam deſponſata à ſuo ſponſo viſitatur, & plus quando ſponſus mittit ſibi iocalia pretioſa, magis quando ſponſo datur magnum officium in domo regis, ſuper omnia gaudebit plus, & ſuper omnia in die cõiunctionis. De quo multum etiã gauiſa fuit virgo Maria. Nam de deſpõſatione tractabatur in die annuntiationis ſiue cõceptionis filij Dei, & in die natiuitatis manifeſtata fuit. Spõſalia verò in die apparitionis, in præſentia triũ regũ. Spõſus ſuus viſitauit ſpõſam matrem ſuã in die reſurrectionis. Accepit officium in curia cęli empyrei in die aſcẽſionis. Miſit pretioſiſsima iocalia in die Pentecoſtes. Sed hodie eſt dies nuptiarum, quãdo ſine dolore & pœna tradidit animã ſuam in manibus filij, & miniſtri. i. angeli pſallentes præcedebãt, & ſic ducta eſt ad domum ſpõſi ad gloriã paradiſi, nõ ſolùm in anima, ſed Chriſt⁹ poſt eã ſuſcitauit, & in corpore & in anima viuit & regnat in æternũ. Ergo optimã partẽ elegit ſibi Maria. Dicatur hìc moraliter quomodo quilibet debet deſiderare iſtã gloriã, nõ ſimus vt beſtiæ quæ reſpiciunt ſolũ terrã, ſed De⁹ facit nos rectos, vt paradiſum deſideremus. Ideo Dauid ait, Quẽadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum &c.

De Aſſumptione beatæ virginis Mariæ. Sermo II.

IN *ciuitate ſanctificata ſimiliter requieui.* Eccle 24. Poteſt hóc verbũ dicere anima quãdo intrat paradiſum. In ciuitate ſanctificata ſimiliter requieui. Et maximè Maria. Pro introductione, & veniendo ad materiã prędicandã oportet declarare quę eſt iſta ciuitas ſanctificata. Et dico ꝙ eſt gloria paradiſi. Ratio autẽ ꝙ gloria dicatur ciuitas eſt

eſt iſta, quia rectè eſt ędificata ad modū nobiliſsimę ciuitatis Hieruſalē tēpore Salomonis, in qua erāt tres clauſuræ aſcēdendo. Intra primā altiorē morabātur laboratores &c. Intra ſecundā altiorē ſtabant nobiles, milites, ciues, & prophetę, & perſonę quæ nō laborabāt manibus ſuis. Intra tertiam altiſsimā ſacerdotes & leuitæ, & ibi templū erat, & domus regis. Rectè illa ciuitas erat ædificata ad modum pilei ſeu mitræ papæ, vbi etiā ſunt tres coronæ. Et clauſuræ figurabant gloriā paradiſi, vbi ſunt tres hierarchiæ angelorum quaſi tres coronę. Intra primā ſtabāt pœnitētes dignè.i.cum angelis, archāgelis & principatibus, qui licet peccauerunt, tamē ꝓ tēpore redierūt ad Deū, & fecerūt pœnitētiā, & cōparātur laboratorib⁹, quia labore pœnitētiæ gloriā Dei habuerūt. Intra ſecundā altius vadūt & habitāt iuſti præſidētes, & boni prælati, qui nō intrauerūt per ſimoniā, & quādo ſunt intus, verbo & exēplo paſcūt oues. Etiā domini tēporales, imperatores, reges, &c. & cōmunicatū rectores, qui plus curāt de iuſtitia q̄ de proprio honore, & ſuis redditibus cōtentātur. Tales vadunt in ſecundā hierarchiā cū poteſtatibus, virtutibus, & dominationibus. In tertia hierarchia.ſ.thronorū, Cherubinorū, & Seraphinorum, habitāt illi qui tenuerūt vitā apoſtolicā, & aſsiſtūt Deo, & nō curāt de rebus tēporalibus. Patet ergo quomodo gloria paradiſi eſt ordinata vt ciuitas Hieruſalem. Auct. de hoc Hieruſalē quæ ædificatur vt ciuitas &c. Pſal. 121. No. cuius participatio eſt in idipſum. In ciuitate Hieruſalem nō omnes videbāt faciem regis, ſed ſic nō eſt in paradiſo, quia omnes ſiue de prima hierarchia, ſiue de ſecunda, & de tertia, videbunt Deū facie ad faciem. Ideo dicit, Cuius participatio eius in idipſum.i.in eādem rē, & ideo dicit, Sanctificata.i.in ſanctitate cōfirmata. In hoc mundo nullus quātumcunq; ſanctus fuit quin peccauerit, Chriſto & virgine Maria exceptis. Ideo iſta eccleſia militās non dicitur ſanctificata.i.ſanctitate confirmata. Sed in paradiſo in illa eccleſia triumphāti omnes ſunt ſanctificati.i. in ſanctitate cōfirmati, quia impeccabiles ſunt, vt virgo Maria. Auctori. Omnis qui relictus fuerit in Syō, & reſiduus in Hieruſalem, ſanctus vocabitur, omnis qui ſcriptus eſt in vita in Hieruſalē. Eſa. 4. Anima quę cōdignè ſatisfecit de peccatis, quādo ingreditur gloriā poteſt dicere, In ciuitate ſanctificata requieui. Et virgo Maria hoc dicere potuit. Patet the. Notaui quinq; cōditiones in aſſumptione virginis Mariæ, ad quarū ſimilitudinē aīa beata etiā aſcendit, ꝓpter quod aīa poteſt dicere thema ꝓdictū. In ciuitate ſancti. &c. Nō tamē dico ꝙ poſsit aīa aſcēdere ad tātā gloriā vt virgo Maria. Prima cōditio ſeu ſimilitudo q̄ fuit in virginis aſſumptione fuit, cū virgo ardētiſsimè deſideraret videre filiū ſuū, & eſſe cū eo, & fleret, Xp̄s miſit ſibi angelū Gabrielē, q ſemper fuit nūtius Chriſti ad matrē, & reuerēter eam ſalutauit di. Suſcipe ſalutes à Deo. Aue benedicta, tēplum De-

Domini, arca vitæ, regina paradiſi. Ecce fili⁹ veſter vult cõplere deſiderium veſtrũ. Ab hinc ad tres dies aſcẽdetis ad eũ, quia iã tota curia paratur ad recipiẽdũ vos. Vnde dicit Alb. ſuper Miſſus eſt, ꝙ beata virgo præſciuerit mortẽ ſuã, & arguit ꝑ locũ à minori, quia B. Ioã. euã. B. Petro apoſt. & plurib⁹ alijs reuelatio fuit facta de obitu eorũ, ergo à fortiori B. Virgini, quæ mater fuit Domini. Vide in Alber. multa pulchra de aſſumptione. Nota hic quare dabat ſibi tres dies ad præparationẽ, cùm virgo ſemper fuiſſet parata ire ad paradiſum. Cãt. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula nõ eſt in te. Verbũ eſt ſpiritusſancti ad Mariam virginem. Quare ergo dedit ſibi tres dies &c. Reſpõdeo ꝙ tres dies fuerũt ſibi cõceſsi nõ pro ſe, ſed ꝓ apoſtolorũ & aliorũ cõſolatione. Secundò ꝓ exẽplo noſtro & inſtructione. Primus dies erat pro apoſtolorũ cõſolatione, qui erãt per mundũ diſperſi in prædicatione euãgelica cũ magnis tribulationibus, quæ prædicabãt doctrinã tam nouã, altã, & nõ amplius auditã. Secundus dies erat ad cõſolationẽ mulierũ, quæ iunctæ fuerãt virgini Mariæ, ſi ſubitò virgo fuiſſet aſſumpta, fuiſſent nimis deſolatæ &c. Tertius dies fuit ꝓ cõſolatione aliquarũ virginũ, quas nutriuerat ad Dei ſeruitium &c. Ita iuxta hanc ſimilitudinẽ, ſed ex alia ratione, dat Deus tres dies præparationis animæ deuotæ. Tres dies ſunt opera pœnitẽtialia ſiue ſacramẽtalia, ſ. cõfeſsio, cõmunio, & extrema vnctio. Et dicuntur dies, quia in quolibet opere datur claritas gratiæ. Primus dies eſt cõfeſsio, quæ maximè in fine eſt facienda, etiã generalis de omnibus peccatis, nõ ꝙ ſit neceſsitatis, ſed eſt vtilis. Ratio, quia cõfeſsiones quæ fiunt in ſanitate multoties fiunt ſine cõtritione. Item quia eſt dubium an cõfeſſor poterat abſoluere, ſed in fine quilibet cõfeſſor poteſt de omnib⁹ abſoluere, & quãdo homo reputat ſe moriturũ, deſpicit mundũ, & habet cõtritionẽ. Secundus dies eſt cõmunio, etiã ſi illa die celebrauerit, adhuc eſt cõmunicãdum, hoc tamẽ nõ eſt ex neceſsitate faciendũ, ſed de cõgruitate. Ratio, quia naturaliter nullus poteſt cælũ aſcẽdere. Io. 3. Nemo aſcendit in cælũ, ſ. naturaliter, vel virtute propria, ſed virtute Chriſti oportet nos aſcẽdere. Ideo dicitur viaticũ. Miraculum de Hugone de S. Victore, quãdo in cõmunione dixit, Aſcendat filius ad patrẽ, & ſpiritus ad Deũ qui creauit illum, expirauit, & hoſtia aſcendit. Tertius dies eſt extrema vnctio, quæ dicitur dies propter claritatẽ gratiæ, quæ datur virtute eius, quia remittuntur peccata venialia, & culpæ mortalium oblitorum, & aliquãtulum de pœna ſecundũ deuotionẽ recipientis, vt dicunt doctores ſuper 4. ſen. Ex iſta ratione allegoricè dicit ſcriptura, Deus Hebræorũ vocauit nos, vt eamus viã triũ dierũ in ſolitudinẽ, & ſacrificemus Domino Deo noſtro, ne fortè accidat nobis peſtis aut gladius. Exo. 5. No. Deus Hebræorum, id eſt trãſeuntium, iuxta Hebraicã interpretationẽ, id eſt, ab hac vita migrantiũ vocauit nos,

ſ. ad

ſ.ad gloriã,vt eamus viã trium dierũ in ſolitudine.i.in morte,quę di citur ſolitudo,quia nullus vellet aliũ aſſociare,nec fili⁹ patrem, nec ecõuerſò.Tres ſunt,cõfiteri,cõmunicare,& vngi, quia in his homo ſacrificat ſe Deo.Ne fortè accidat nobis peſtis,aut fames,ignis,ſ.inferni,& dãnatio,aut gladius.i.purgatorij pœna.Et tunc anima beata quę ſic fecit poteſt dicere,In ciuitate ſanctifi.&c.Secũda ſimilitudo ſeu conditio quæ fuit in virginis aſſumptione,quia oẽs apoſtoli, & multi alij ſancti & ſanctę fuerũt in obitu virginis Marię cõgregati, legẽtes in circuitu pſalterium.Quare hoc,cùm virgo nõ indigebat iſtis?Reſpõdeo ꝙ ad exẽplũ noſtrũ, quia quãdo perſona laborat in extremis,debet habere circa ſe bonas & ſanctas perſonas quę legãt pſalteriũ,& Chriſti paſsionẽ,vt cõfortẽt ſpiritũ,reducẽdo ad memoriã Chriſti paſsionem,& tunc neceſſario multæ animæ in illo paſſu perdũtur,maximè ex præſentia carnaliũ amicorũ,ſ.filiorũ &c. quia venit vxor plorãdo,& retrahit animã à Deo.Idẽ de filijs di.O miſeri quid faciemus &c. Et tãtus eſt amor patris ſeu matris ad filios, ꝙ tũc cogitabit infirmus quid erit de ipſis,ſ.filijs.Ideo eſt bona cõſuetudo ne ſint pręſentes,quia multi licèt fuerint bonę vitæ,tamẽ ſunt ex hoc in periculo.Et ꝓ oppoſitũ multi fuerũt malæ vitæ,qui in fine ex præſentia ſanctarũ perſonarũ ſaluãtur.Patet ex hoc moraliter quare B.Virgo voluit præſentiã ſanctarũ perſonarũ ad exẽplũ noſtrũ,quia pro ſe nõ indigebat.Ideo dicit ſcriptura.In requie mortui requieſcere fac memoriã eius, & conſolare illũ in exitu ſpiritus ſui. Eccl.38.No.requieſcere fac memoriã ei⁹,ſed quare pl⁹ dicit de memoria q̃ de alijs potẽtijs?Reſpõſio,qa principalis tẽtatio diaboli eſt tũc inducere ad deſperationẽ,& pręſentat peccata memoriæ dicendo,Quõ tu potes credere ꝙ tã grauia peccata tibi remittãtur,& ſalueris?Si nos tã nobiles creaturas ꝓ vno ſolo peccato ſuperbiæ damnauit ęternaliter De⁹,qd faciet vobis ꝓ multis?Imò tu q̃ feciſti hoc & hoc,quid erit de te?Ideo eſt neceſſaria paſsio Chriſti,ſiue memoria paſsionis Xpi,& cõfortatio ſpirit⁹,dicẽdo, Recordamini quoniã de⁹ miſericors eſt &c.& quãdo talis aĩa intrat paradiſum, poteſt dicere,In ciuitate &c.Tertia ſimilitudo ſeu cõditio fuit ꝙ ĩ obitu virgin.Marię xp̃s ꝑſonaliter deſcẽdit de celo cũ omni multitudine angelorũ & ſanctorũ,ipſum & matrẽ ſuã aſſociãtiũ.Si dicatur, Et quõ poterãt recipi in camera virginis?Dicatur quõ angeli & beati virtute glorię habẽt poſſe occupãdi & replẽdi vnã domum, ciuitatẽ,ſeu regnũ,intãtum ꝙ nihil aliud poterit ibi recipi,tãta eſt eorũ virt⁹ & poteſtas,nõ enim ſunt circũſcriptiuè in loco. Et quõ fuerãt in camera.Chriſtus inuitauit matrẽ, vt vos inuitatis filios veſtros &c. dicẽs ei,Veni electa mea,& ponã in te thronũ meum,quia cõcupiuit rex ſpeciẽ tuã.Tunc virgo ſicut ſine corruptione cõcepit,& ſine dolore peperit, ita etiã ſine dolore in manibus filij animã tradidit, quia

dicię

dicit Albert⁹,& in collecta hodierna cãtatur. Nec tamẽ mortis nexibus deprimi potuit quę filiũ ſuum dominũ noſtrum de ſe genuit. Et nexus ibi ponitur pro dolore mortis, vt dicit ad longum Albertus ſuper Miſſus eſt. Et angeli incœperunt cãtare, Hæc eſt filia Hieruſalẽ &c. Similiter de anima ſancta fit, licèt nõ in tãto honore Semper enim in obitu ſanctæ & deuotæ perſonæ de cælo venit Chriſt⁹, oſtendens ſe animæ bonę.q.d. Venite ad me omnes qui laboratis,& onerati eſtis,& ego reficiã vos. Mat.11. Ita ꝙ Chriſtus ſemper venit in morte aliquo modo de prędictis. Aucto. Si abiero & præparauero vobis locũ, iterum veniã, & recipiã vos ad meipſum, vt vbi ſum ego,& vos ſitis. Io.14. Quãta humilitas eſt ipſius Chriſti? Nã terren⁹ rex pręmittit coquinarium ad parãdum pro ſe, ſed rex cæli ipſemet voluit præcedere ad parandum nobis locum. Et pòſt iterum veniã, gl.ſ. in morte. Itẽ venĩũt angeli etiã parẽtes & filij parui. Dicatur quãdo laborat in extremis anima, angelus bon⁹ ſubitò ad eam venit, vt eã ad cælũ ducat. Vnde tunç magnum eſt gaudiũ in cęlo,& quilibet deſiderat ire & adducere animam illã, iuxta illud, Ecce ego Domine, mitte me. Et dixit, Vade. Eſa.6. Idẽ de filijs paruis qui ſunt in cælo, quãdo percipiunt ꝙ eorũ pater vel mater ſunt in extremis, petũt à Chriſto vt poſsint aſſociarę animã illã &c. Et vos ploratis in eorũ morte, cũ eſſet magis gaudẽdũ, quia Chriſtus rex recipit filiũ veſtrũ,& regina Maria filiã veſtrã &c. Dicatur de quadã muliere, ad quã deſcẽderũt oẽs filij, & adduxerũt cũ alijs ãgelis aĩam matris ſuę in cælũ. De iſta ſocietate dicit ſcriptu. Ecce qũo cõputati ſunt inter filios Dei,& inter ſanctos ſors illorũ eſt. Sap.5. Et ſic anima poteſt dicere, In ciuitate ſanctificata &c. Quarta cõditio quã notaui in virginis aſſumptione, eſt ꝙ in ſuo aſcenſu dæmones fuerũt, & eã tenere nõ potuerunt. Nã magna via eſt hinc vſq; ad cælum, & ibi periculoſus paſſus. Dicatur, quãdo dæmones ceciderunt de cælo, aliqui & pauci deſcẽderunt ad infernum ad cruciandum animas. Aliqui ſunt inter nos ad tẽtandum, ſed totus cumul⁹ remãſit in aëre, vbi ſtabũt vſq; ad diẽ iudicij,& ſunt tot vt atomi. Nã B. Antonius vidit in reuelatione ꝙ multæ animæ volẽtes intrare cęlum ſiue aſcẽdere, ibi rapiebãtur,& ad infernum ducebãtur. Sed quãdo viderunt dæmones tantã ſocietatẽ,& Chriſtum animã virginis ducentẽ, fugerũt. Et ad hoc facit prophetia Dauid, Exurgat Deus,& diſsipẽtur inimici ei⁹, & fugiãt qui oderunt eum à facie eius. Pſal.67.&c. vſque, in lętitia. Similiter, nõ dico æqualiter, de aĩa deuota, nam dicere dęmones potuerunt poſtquã virgo Maria trãſiuit. Iſti nõ potuimus reſiſtere, ſed decetero videbimus quis trãſibit. Sed quãdo anima beata aſcẽdit cũ ſocietate angelorũ, parẽtum,& amicorum, dæmones fugiũt, & anima cognoſcit eos qui eam tentauerunt, & dicet fortè, O traditor Leuiathan, tu tentaſti me de ſuperbia, ſed gratia Dei me iuuit, &

feci pœnitentiã. Et tu proditor Mammoma de vſura, & rapina &c. Idem de Aſmodæo, qui tentat de luxuria. Et Beelzebub de inuidia. Beelphegor de gula. Baalberit de ira. Aſtaroth de acidia. Et ſic anima tranſit, & portatur ab angelis. Auct. ad hoc. Factum eſt vt moreretur medicus, & portaretur ab angelis, nõ dicit ab angelo in ſingulari, in ſinũ Abrahæ. Luc.16. Et poteſt dicere anima, In ciuitate ſanctificata &c. Quinta ſimilitudo ſeu cõditio eſt ſolẽnitas, quæ virgini Mariæ fuit facta intrãdo cælum empyreũ in qualibet hierarchia, & in quolibet ordine angelorũ. Iã videtis ꝙ magnũ feſtũ fit regibus nouiter veniẽtibus in regnũ ſuũ &c. nihil eſt reſpectu honoris in cælo, nec poſſet lingua explicari, ſed intellectualiter cõtẽplari. Ideo cãtat eccleſia, Exaltata es ſancta Dei genitrix ſuper choros angelorũ ad cęleſtia regna. Similiter, nõ æqualiter dico de aĩa beata, quando intrat cęlũ empyreũ, ſancti angeli cũ magna lætitia recipiunt eã, angeli & ſancti reſpiciũt per feneſtras, & ibi ſunt palatia corporalia de materia cęleſti, & ſalutãt animã, & gaudẽt quãdo aĩa intrat, quia paucę intrãt. Et ſicut ſpõſa in die nuptiarũ vadit tota verecũda ad eccleſiã, & ſicut bene placet ſibi illa verecũdia. Ita tũc aĩa ſancta. Et in qualibet hierarchia cãtatur vna melodia cuiſdã cantilenæ cõtinentis tres verſiculos, ſecũdũ ꝙ anima facit tria vt ſaluetur. Primũ quãdo dimittit peccata & malas ſocietates. Iſtud eſt principium bonæ vitæ. Propter hoc in prima hierarchia cãtatur animæ tranſeunti, Fœlix dies, fœlix hora, fœlix tẽpus, fœlix mora, in qua peccata dimiſiſti. Et aĩa facit omnibus reuerẽtiã di. Nõ nobis Domine, nõ nobis, ſed nomini tuo da gloriã. Secũdũ opus, poſtꝗ dimittit peccata, accedendo ad Chriſtũ, cõfitẽdo peccata, cõmunicãdo, audiendo miſſas, ſermones. Propter hoc cãtatur ſibi in ſecũda hierarchia ſecũdus verſus, Fœlix dies, fœlix hora, fœlix tẽpus, fœlix mora, in qua Chriſto adhæſiſti. Tertiũ opus eſt perſeuerare finaliter in bona vita, quia aliàs nihil valeret incipere &c. Ideo in tertia hierarchia cãtatur, Fœlix dies, fœlix hora, fœlix tẽpus, fœlix mora, in qua curſum cõpleuiſti. Et ſic vadit vſq; ad cathedrã Chriſti, qui de manu ſua coronat eã. Auct. Iuſti in perpetuũ viuẽt, & apud dñm eſt merces eorũ, & cogitatio illorum apud altiſsimũ. Ideo accipiet regnum decoris, & diadema ſpeciei de manu Dñi. Sap.5. Cogitate ſi gaudiũ eſt in cęlo ſuper vno peccatore pœnitẽtiã agẽte, multò magis pœnitẽtiã cõplẽte. Lu.15. Et poteſt dicere anima, In ciuitate ſanctificata, ſimiliter virg. Mariæ, requieui.

De ſancto Bartholomeo Sermo.

Vos *amici mei eſtis*. Ioan. 15. Sicut totum officium & ſolennitas hodierna eſt beati Bartholomei, ita etiam erit & ſermo: Et ſi placet Deo, habebimus multas doctrinas ad inſtructionem vitæ noſtræ, & informationem animarum. Sed prius ſalutetur virgo Maria,

Communiter oſtenditur in eccleſia,& declaratur quod inter omnes ſanctos qui fuerunt à principio mundi,ſunt & erunt excellentiores & maiores in ſanctitate,& magis illuminati fuerupt ipſi apoſtoli. Et eſt bona ratio quæ eſt iſta. Quilibet Chriſtianus indubiè credit ꝙ Chriſtus eſt principium fontale totius ſanctitatis & perfectjonis. Ideo quanto ſancti ſiue pręcedentes Chriſtum, ſiue ſequentes,fuerunt Chriſto proximiores,tantò fuerũt ſanctiores,digniores,& excellentiores, quia erant iuxta principium fontale totius ſanctitatis. Et quia apoſtoli ſimul fuerunt cum eo ſtantes,comedẽtes,&c. Ideo maiorem ſanctitatem habuerunt. Dicatur hîc ordinatio mundi ſecundum digitos manus,quorum medius eſt longior. Cogitetis ꝙ digitus longior ſit plenitudo temporis, in quo Deus miſit filium ſuum &c.ad Galla. 4. quia tunc creditur mundum fuiſſe pleniorem hominibus quàm vnquam fuerit. Et in principio mundi fuerunt patriarchæ ſancti & perfecti, deinde prophetæ. Et quia erant iam Chriſto propinquiores,ideo ſanctiores,intantum quòd dixit Deus, Ego Dominus qui apparui Abraham,Iſaac,& Iacob, in Deo omnipotente,& nomen meum Adonay non indicaui eis,ſcilicet patriarchis. Exod.6. Nota,nomen meum Adonay, id eſt,eſſentiæ & prouidentiæ. Et inter prophetas Ioannes fuit ſanctior, & fuit circa principium fontale, ſcilicet, Chriſtum, quem digito oſtendit, & ipſum baptizauit,intantum quod de eo dixit Chriſtus, Inter natos mulierum non ſurrexit maior Ioanne Baptiſta. Mat.11.& Luc.7. Et loquitur de patriarchis ſanctis. Non credatis quod maior ſit apoſtolis, ſed prophetis & ſanctis veteris teſtamenti, quibus à Chriſto comparatur,quando dixit, Inter natos mulierum &c. Propter hoc dicitur Luc. 7. Dico enim vobis maior inter natos mulierum propheta Ioanne Baptiſta nemo eſt. Patet quod comparabatur primis ſanctis. Deinde venit principium fontale totius ſanctitatis Ieſus Chriſtus. Et illi qui cum eo fuerunt comedentes &c.receperunt maiorem dignitatem & illuminationem. Ideo apoſtolus ad Roma. 8. Noſipſi primitias ſpiritus habentes,ſcilicet, tempore prius,& ceteris abundantius. Deinde venerunt martyres ſancti & benedicti, ſed nec in tanta ſanctitate vt apoſtoli,deinde confeſſores. Et iſta ratione Ioannes qui antiquis ſanctis Chriſto fuit propinquior, & conſequenter ſanctior,fuit ſingulariter amicus Chriſti. Io.3. Amicus ſponſi,ſ.Ioannes qui ſtat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi. Et apoſtoli qui de donis ſanctitatis fuerunt primi, & ſimul cũ Chriſto fuerunt ſanctiores,& magis amici Chriſti. Dicit philoſophus, ꝙ amicus eſt alter ipſe. Ideo dicit Chriſtus ad apoſtolos,the. Vos amici mei eſtis. Patet the. Modò reſtringendo iſtam materiam vniuerſalẽ de omnibus apoſtolis ad beatum Bartholomeum inuenio ꝙ. propter tria habuit amicitiam Dei, quæ tria ſi volumus habere, erimus

ſibi

ſibi ſimiles,non dico æquales.Nam in eo fuit.

Primò ſpiritualis oratio,
Secundò vniuerſalis ſubiectio,
Tertiò martyrialis aſſlictio.

Propter quod dixit Chriſtus B. Bartholomeo ſingulariter,& nobis generaliter. Vos amici mei eſtis. Dico primò quod beatus Bartholomeus habuit amicitiam ſpiritualem cum Chriſto per ſpiritualem orationẽ.Ratio.Nam reſpiciendo,colloquẽdo,& conuerſando,amicitia & amor generatur inter duas perſonas. Iſta tria fiunt in deuota & ſpirituali oratione,in qua primò reſpicitur & contemplatur Chriſtus à capite vſque ad pedes. Primò quomodo caput ſpinis coronatum fuit,aures quę audierũt vituperia & blaſphemias, & ſic de alijs. Et ſic amor diuinus intrat in cor recogitando tantam pulchritudinem noſtri amoris ſic deturpatam &c. Secundò colloquendo,ratiocinando,& dicendo,Domine parcatis mihi, ego ſum in tali peccato ſeu defectu,ideo Domine iuuetis me. Et ſic intrat amor. Tertiò cognoſcendo,contemplando quomodo Chriſtus ſedet in menſa æternitatis,dormit cum eo contemplando requiem Chriſti. Iſto modo habetur amicitia cum Chriſto.De hoc ſcriptura.Qui diligit cordis munditiam propter gratiam labiorum ſuorum habebit amicum regem. Proue.22. Munditia cordis ſeparari à mundanis negotijs,& orationi & contemplationi vacare.Ita fecit B.Bartholomeus. Audite ſingularia de eo quod de nullo alio legitur. Nam ita erat deuot⁹, quòd dicit hiſtoria quòd orabat centies flexis genibus per diem, & centies per noctem . Si ergo ex oratione conſequitur Chriſti amicitiam quis,igitur B. Bartholomeus. Sed quomodo intelligitur ꝙ centies in die &c. Dico ꝙ ſic intelligitur. Nam decem excellentiæ leguntur de Deo, qui eſt vnus in ſubſtãtia, & trinus in perſonis &c. ſ.potentia,ſapientia,bonitas,creatio,gubernatio,redemptio,glorificatio,cõdemnatio,purificatio,& iudicatio. Et quælibet iſtarũ excellentiarum habet decem effectus,& decem dies ſunt centũ.Et ꝓpter iſta centies in die flectebat genua. Dicatur practica quõo prius ſignabat ſe ſigno crucis,& oſtẽde quõo ſe ſignare debent ſinguli aſsignando rationes . Deinde contemplabatur primum effectum potentiæ Dei,totum mundum ſuſtinentis. Et pòſt dicebat orationem à Chriſto ordinatam,ſ.Pater noſter, & ſurgebat. Deinde iterum flectebat genua,& ſignabat ſe,quia crux Chriſti clauis eſt paradiſi,vt ait Rabanus. Et ſicut qui vult cameram intrare,oportet aperire &c. Ita de cælo,& cogitabat ꝙ omnes creaturæ ſunt nihil reſpectu diuinę maieſtatis.Et pòſt dicebat Pater noſter,& ſic de alijs. Ecce quare hiſtoria dicit, Centies flectit genua in die, & nocte etiam toties. Si ergo ex oratione ſpirituali creatura poteſt aſſequi Chriſti amicitiã, ergo & beatus Bartholomeus &c.Poſſumus dicere quòd eſt amicus Dei,

recordãs de Chriſti verbo.Lu.18.Oportet.ſ.vi vult eſſe amicus Dei, ſemper orare.ſ.mane & ſero,& non deficere. Oportet nos cẽties in die &c.Moraliter, Non oportet nos orare centies in die,ſed decies quinq; de die,& decies quinq; de nocte,nõ curãdo de effectibus illis,ſed cõtẽplando illas decẽ excellẽtias. Primò ſignãdo te,& purificãdo cor, cogitãdo potentiã Dei, qui de nihilo cuncta creauit, & quãdo ſenties cordis dulcedinẽ dicas,Pater noſter &c.Secundò cogitãdo eius ſciẽtiã,quõ omnia ſcit & videt,& nihil latet eũ,nec abſcõditur ab eo,& ſic dicatur ſecundũ Pater noſter. Tertiò de bonitate,qa quidquid fecit, amore hominũ fecit, quia ipſe nõ indigebat cælo & terra,& ſic de alijs. Quartò creationẽ omniũ in diuerſis generibus,gradibus &c,Quintò gubernationẽ,quõ prouidet omnib' de victu & veſtitu &c. nec deficit nec ſupereſt in capite anni &c. Sextò redẽptionẽ, quia ne aliquis ſibi credẽs & obediẽs ſuſpẽdatur in inferno,voluit ſuſpendi &c. Septimò glorificationẽ in anima & corpore beatis in die iudicij.Octauò cõdemnationẽ,cũ quãto rigore dãnat impœnitẽtes,& ex hoc venit timor cordis &c. Nonò purificationẽ animarum in purgatorio &c. Decimò iudicationẽ iudicij generalis,in quo erunt boni ad dexterã,mali ad ſiniſtram &c. Ecce quare de ſanctis prædicãtur virtutes,vt recipiãtur in exẽplum. Ideo ait Dauid in pſal. 65. Benedict' Deus qui nõ amouit orationẽ meã, & miſericordiã ſuã à me.Glo. Aug. Nõ amoueatur à te oratio tua,& nõ amouebitur à te miſericordia diuina.Dico ſecũdò ꝙ B. Bartholomeus habuit amicitiã Dei per vniuſalẽ ſubiectionẽ, quia omnib' præceptis Dei fuit obediẽs. Ideo Chriſtus ait,Vos amici mei eſtis ſi feceritis quę ego pręcipio vobis &c.Io.15.Si dicatur ꝙ fuit obediẽs decẽ præceptis,nõ eſt magna laus,quia oẽs tenemur obedire. Reſponſio,ipſe fuit obediens præceptis decẽ,& cõſilijs, & etiã mandatis apoſtolicis, quia omnia ſeruauit quæ præcepit Chriſtus apoſtolis di. Euntes in mundũ vniuerſum prædicate euangeliũ omni creaturæ.Mar.vl.Vbi Chriſtus oſtẽdit locũ vbi eſt prædicandũ,ſ.in mũdo vniuerſo,nõ ſolùm in vna villa,ciuitate, ſeu prouincia. Rectè dedit eis modũ quem tenet ſol,qui quando exit illuminat, calefacit,& facit fructificare totum mundum,non quieſcit in loco &c.Secundò oſtendit materiam prædicandam, cùm dicit Euangelium, non autẽ Virgilium,ſeu Ouidium,quia poëtæ damnati ſunt.Ideo eorum doctrina neminem ſaluat,licet auribus placeat &c. Si dicatur, Et nunquid poſſumus prædicare vetus teſtamentum, quia dicit prædicate euãgeliũ?Reſpõſio,ꝙ qui pręd icat bibliã nõ pręd icat niſi euãgeliũ, quia vetus teſtamentum nihil aliud eſt quã euangelium figuratum, & in nouo teſtamento expreſſatum. Et iſta ſunt verba Dei quę conuertunt gentes,& tangunt corda. Ideo apoſto Rom.1.Nõ erubeſco prædicare euangelium.ſ.figuratum vel expreſſatũ.Virtus enim Dei eſt,

eſt,in ſalutē omni credenti. Tertiò oſtendit quib' perſonis eſt prędicandum,quia omni creaturæ, nō ſolū Chriſtianis ad cōſolādū animas,ſed etiā cōuerſis Iudæis,Agarenis,quia virtus Dei eſt in ſalutē omni credenti.Iſtud præceptum optimè ſeruauit B.Bartholomeus. Dicatur quō poſt receptionem ſpiritus ſancti incœpit prædicare in Hieruſalē,vbi multos cōuertit. Deinde per Iudæā,& ſic prædicādo iuit,quouſq; peruenit ad vltimā Indiā. Secūdū præceptū Chriſti ad apoſtol.fuit de bello.O in quali bello ibāt apoſtoli. Moderni prędicatores venīūt in tēpore pacis prædicare inter Chriſtianos, ſed apoſtoli inter infideles & philoſophos prædicabāt doctrinā altiſsimā, & nouā.Sicut de trinitate,incarnatione,de Chriſti paſsione,de ſacramento altaris,diſputātes cū philoſophis &c. Militabāt cōtra naturā, quæ dat infirmitates,cōtra dæmones,& cōtra mortē, ſuſcitādo mortuos,curādo infirmos,& expellēdo dæmones. Auct.Hos duodecim miſit Ieſus,præcipiens eis & di.Euntes autē prædicate dicētes,quia appropinquabit regnum cęlorū.Infirmos curate,mortuos ſuſcitate, leproſos mundate,dęmones eijcite.Mat.10. Ad practicā de bello B. Bartholomei. No.ꝙ poſtquam prædicauit de trinitate, ſ.ꝙ vnus eſt Deus in eſſentia,& trinus in perſonis,ſtatim philoſophi contrà arguebāt.Multiplicatis ſuppoſitis.i.indiuiduis,neceſſe eſt vt eſſentiæ multiplicentur. B.Bartholomeus reſpondebat di. Hoc verum eſt in creaturis,ſed non in creatore, ad quem philoſophi nō peruenerunt. Et ad probandum ſuſcitabat vnum mortuum di. Sicut tres perſonæ diuinæ ſunt vnus Deus, ita anima,& corpus, & vita ſint vnum in te, ſurgas,& mortuus ſurgebat.Ita poſt quā prædicauerat de incarnatione,philoſophi dixerunt cōtrà, Finiti ad infinitum nō eſt proportio æqualitatis vel menſurabilitatiſ.ſ.per menſuram vel æqualitatē, ſed eſt proportio cauſſalitatis. Et hoc eſt neceſſe, quia primum principium infinitum eſt cauſſa finiti &c. Ad probādū iſtā veritatē curabat leproſum vel ſurdum &c.Itē de paſsione Chriſti, ne ſibi credentes & obedientes ſuſpenderentur in furca inferni, & philoſophi cōtrà arguebant dicētes, Fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora. Cùm ergo Deus ſolo verbo poteſt ſaluare,quid oportuit eū pati &c. Reſpondeo ꝙ regula habet verum', quod fruſtra fit &c.ſi ita bene fiat.Et ad probandum hoc, curabat mutum. Item de ſacramento altaris quod fuit magnæ difficultatis ad credendum, philoſophis dicētibus contrà,Locus & locatum debēt proportionari,vt patet in 4.Phyſico.Reſpondeo,ait Bartholomeus,hoc eſt verum naturaliter,ſed iſtud eſt ſupernaturaliter,ad probandum curabat infirmū &c.Patent bella quę tangit Chriſtus in dicta auctoritate. Matth.10. Hos 12.miſit Ieſus &c.Tertium præceptum Chriſti quod dedit apoſtolis fuit de paupertate.Mat.10.Nolite poſsidere aurum neque argentum,neque pecuniam in zonis veſtris.Non peram in via,neque

duas tunicas,neque calciamenta, neq; virgã,cum iſta paupertate cõ uertebant gentes.Dicebant enim gentes,Quid volunt iſti à nobis? Et alij dixerunt,Salutẽ noſtram quærunt,& non pecuniam.Dicatur hic miraculum quod fecit in India de curatione filiæ regis à dæmonio,& quomodo rex miſit ſibi tot pecunias,& nihil inde voluit recipere. Dicatur quomodo cõuertit regẽ, & oẽs de illa ciuitate.Ecce bellum ſuum.Ita ſi nos modò eſſemus boni,& nõ diligeremus tantùm bona tẽporalia,nõ ſolùm Chriſtiani,ſed etiã infideles cõuerterentur,ſed quia ſumus malæ vitæ, nõ ſolùm infideles nõ conuertun tur, ſed & Chriſtiani perdunt fidẽ. Dico tertiò ꝙ B. Bartholomeus habuit amicitiam Chriſti per martyrialẽ afflictionem,per martyriũ enim homo acquirit amicitiam Dei. Pater noſter Abraham tentat⁹ eſt,& per multas tribulationes probatus,amicus Dei effectus eſt. Iudith.8.No.quatuor martyria B.Bartholomei,quæ ponuntur à quatuor autenticis doctoribus, Dicatur primò quomodo poſt conuerſionem Polemij regis Aſtyages frater Polemij miſit mille homines armorum ad capiẽdum B.Bartholomeum. Primum tormentũ quod ſibi dedit fuit fuſtium cęſio adeò fortiter,ꝙ miraculũ erat quia non moriebatur, & in quolibet ictu dicebat Ieſus, optima medicina eſt iſta.Iſtud tormentum ponit B.Amb. Secundum tormentum ad maiorem ſui pœnã fuit,quia crucifixus verſis pedibus in altum,& iſtud ponit Dorothæus magiſter. Tertium poſtquam fuit à cruce depoſitus,fuit excoriatus.Cogitate pœnã. Iſtud tormentum ponit Theodorus,intantũ dicunt aliqui ꝙ cũ pelle in collo prædicabat.Quartũ tormẽtum eſt ꝙ fuit decapitatus.Iſtud tormẽtum ponit hiſt.Si ergo ex martyriali afflictione quis efficitur amicus Dei, igitur maximè B.Bartholomeus. Moraliter ſi volumus intrare paradiſum, oportet ꝙ in his quatuor tormentis ſimus ſimiles B. Bartholomeo. Primò vt ſimus fuſtibus cęſi.Nam quando aliquis in aliquo ſtatu malo diu vixit,& emendat ſe,ſtatim per oblocutiones fuſtibus cęditur.Dicatur de quolibet, quãdo aliquis cõuertitur ad Deum, & incipit bonã vitam,ſtatim veniunt fuſtium cęſores.De hoc ait apoſtolus,Omnes qui piè volunt viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionẽ patientur. 2. ad Tim.3.Secundò oportet vt ſimus crucifixi.Crux ſignificat pœnitentiam quam debemus ſuſtinere.ad Gal.5.qui Chriſti ſunt,carnẽ ſuam crucifixerunt cum vitijs & concupiſcentijs. Tertiò oportet vt ſim⁹ excoriati.Si habetis pellem leoninã ſuperbiæ & vanitatis,humiliemini. Idem de auaris, Si habent pellem vulpinã,oportet excoriari, reſtituẽdo vſuras,& illis dolor eſt, ſed oportet reſtituere vſuras &c. Iob 2.Pellem ſ.malæ vitæ,vſuræ,luxuriæ &c. pro pelle, ſ.animæ,& cuncta quæ habet homo dabit pro anima ſua &c. Quartò oportet decapitari.Caput vnde venit omne malum eſt ſuperbia & præſumptio,quando homo ſuperbit & pręſumit de vanitate ſua,ſcientia vel

ingenio,

Ingenio. Ergo oportet decapitari, quoniam initium omnis peccati eſt ſuperbia. Eccle.10.

De ſancto Auguſtino *Sermo.*

L*Vcernæ ardentes in manibus veſtris.* Verbũ iſtud habetur textualiter Lu. 12. & officialiter in euangelio pręſentis ſolẽnitatis. Sicut ſcitis, hodie per totũ mundum in eccleſia Dei fit feſtũ illius magni & glorioſiſsimi doctoris B. Auguſtini epiſcopi, etiã de eo erit ſermo noſter præſens maximè. Quia ſi Deo placet, in ſua vita inueniemus multas bonas materias ſpeculatiuas & morales. Sed vt Deus det nobis ſuam gratiã abundãtiſsimè, ſalutetur virgo Maria &c. Pro breui declaratione verbi propoſiti, & materiæ prædicandæ introductione, ſciẽdũ ꝙ in ſacra ſcriptura virtutes infuſę, quib⁹ Deus dator virtutũ ſanctificat animas humanas, dicuntur lucernæ ardentes. Ratio, quia ſicut camera obſcura & tenebroſa illuminatur & pulchrificatur lucernis ardẽtibus. Sic camera conſcientiæ humanæ illuminatur & pulchrificatur contra tenebras & turpitudines peccatorum virtutibus à Deo infuſis. Quando autem homo eſt in peccatis, & in mala vita, domus conſcientiæ eſt obſcura & tenebroſa, ſed quando Deus accendit in eas lucernas virtutũ, efficitur clara & pulchra, & tunc Deus vult eã inhabitare. Vnde ait, Deliciæ meæ eſſe cum filijs hominum, ſ. in cõſcientijs illuminatis. Proue. 8. Sicut verbi gratia. Conſcientia perſonæ vanæ, & pompoſæ, & ſuperbæ tenebroſa eſt, & habitatio dæmonum. Sed quãdo placet creatori ꝙ illuminatur lucerna virtutis cordialis, dimittendo pompas & vanitates &c. tunc eſt pulchra & clara, & eſt habitatio Dei. Item perſona auara cameram conſcientię habet obſcuram plenam puluetibus, quia nõ curat niſi de terrenis bonis. Sed quando à Deo accenditur in ea lucerna virtutis paupertatis ſpiritualis, efficitur clara & pulchra, quia licèt habeat multas pecunias de bono iuſto, non tamen ponit in eis ſpem nec cor, ſed manus, recipiendo neceſſaria, alias diſtribuit egenis. Idem de perſona luxurioſa, camera huius cõſcientiæ non eſt niſi domus porcorũ, ſed quando à Deo accẽditur lucerna virtutis caſtitatis corporalis, eſt clara & pulchra &c. Idem de perſona inuidioſa, vt habeat officium, regimẽ &c. eius conſcientia eſt camera diaboli, quia inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum, ſed quando accenditur lucerna virtutis dilectionis fraternalis, efficitur pulchra & clara. Idem de perſona guloſa, exceſsiuè comẽdo & bibendo, ieiunia eccleſiæ frangendo, poſt prandium miſſam audiendo. Sed quando accenditur lucerna virtutis abſtinentiæ virtualis etiam tunc efficitur clara. Idem de perſona iracunda, quando non vult remittere iniurias, ſed tenet in corde cum deſiderio vindictę. Sed quando accenditur lucerna virtutis patiẽtię, camera conſcientiæ efficitur clara & pulchra, quia ſicut Dominus noſter

noſter & rex Ieſus Chriſtus fuit patiens remittendo &c.quantò magis nos qui ſumus vermes &c. Idē de perſona acidioſa,licèt enim laboretis ad cōgregandū bona ſpiritualia.ſ.virtutes & merita,acidioſi eſtis.Sed modò illi qui laborant ꝓ ſuis terrenis cōgregandis,diligētes dicuntur,qui aūt in bonis ſpiritualibus,dicuntur negligētes.Sed in fine apparet quando tales veniunt coram Chriſto , & nullū lucrū portant , mittuntur per Chriſtum ad hoſpitale miſerorū.ſ.ad infernum. Sed quādo accēditur lucerna virtutis diligētiæ &c. Patet ergo ratione ꝙ virtutes infuſę quibus iuſtificantur animæ dicūtur lucernæ ardētes. Auct.quam allegoricè dixit Deus pater filio Ieſu Chriſto, Facies lucernas ſeptē, & pones eas ſuper candelabrū, vt luceant ex aduerſo.Exo.25.Ad literam dictū fuit Moyſi,allegoricè Chriſto. Septē lucernæ ſunt ſeptē virtutes prędictę. No.Facies lucernas.i.virtutes ſeptē,quia ipſe Chriſtus facit eas in anima per infuſionē.Ideo Dauid vocat Chriſtū dominum virtutū.Pſal.23.Dominus virtutum ipſe eſt rex glorię.Quia cōtra peccatū ſuperb.ſ.ex oppoſito illuminat lucernam humilitatis . Contra peccatū auaritiæ lucernā ſpiritualis paupertatis.Cōtra peccatū luxurię lucernam caſtitatis.Cōtra peccatum inuidiæ lucernā charitatis.Cōtra peccatū gulæ lucernam abſtinētiæ.Cōtra peccatū irę lucernam patiētiæ.Cōtra peccatū acidię lucernam diligētiæ. De huiuſmodi virtutibus loquar ego in themate beato Aug.di.B.Auguſtine,lucernę ardētes,ſ.ſunt in manib⁹ veſtris. Nō dicit ſolùm in oculis,nec in auribus,nec in ore,ſed etiam in manibus, quia multi habent prædictas virtutes ſolū in oculis, legendo virtutes,quia ſunt apti & ſcientes,ſed eorum vita eſt vitioſa.Alij habent virtutes ſolū in labijs,prędicando,legēdo,& diſputando de virtutibus,ſed eorum vita eſt ſcandaloſa.De iſtis dicit,Lucernæ ardentes in oculis veſtris,vel in labijs veſtris.Alij habēt virtutes ſolùm in aurib⁹,vt nos modò,& illi qui audiunt ſermones, ſed audito ſermone nihil ponunt in opere. Iſtud dicitur, Lucernæ ardētes in auribus veſtris.Nō ſufficit habere virtutes in oculis, nec labijs,ſeu auribus, ſed in manibus,vt ſ.ſicut leguntur, audiunt,vel prędicant,ꝙ ita ſeruent & faciant opere.Et quia ita fecit B. Aug.hic,ideo iterū poſſum ſibi dicere, Lucernæ ardentes.i.virtutes animam pulchrificantes in manibus veſtris,nō ſolùm in oculis cōtemplando, ſpeculando, nec in auribus audiendo,nec in labijs prædicando,ſed in manibus opere ſeruiendo. Et poteſt verificari de eo vna prophetia Zachariæ,quem angelus ſuſcitauit à ſomno dic. Quid tu vides? Et dixi, Vidi,& ecce candelabrum aureum totum,& lampas eius ſuper caput ipſius,& ſeptē lucernæ eius ſuper illud.Zach.4. No.candelabrum aureum totū eſt beatus Auguſtinus.Alij doctores dicuntur lucernę. Nemo accēdit lucernam,& in abſcondito ponit,neque ſub modio Lu.11.Et ad literam Chriſtus vocat quemlibet doctorem lucernā,ſed ſuper candelabrum,

delabrum, ſ. B. Auguſtinum, quia audeo dicere ꝙ omnes doctores qui venerunt poſt eum, ſuſtẽtantur ſuper eius doctrinã ſanctam, puram, catholicã, auri puriſsimi, ſine errore falſarum opinionũ. Et quilibet doctor eſt contentus ad probandum dictũ ſuum ſi poteſt habere vnã auctoritatẽ, B. Aug. No. & lampas eius. ſ. ſapientiæ ſuper caput eius, & ſeptẽ lucernæ eius. i. ſeptẽ virtutes quas habuit cõtra ſeptẽ peccata mortalia. De quib⁹ nũc volo vobis prædicare. Prima ei⁹ virtus eſt humilitas, quæ in eo fuit maxima virtus, quia dicit apoſto. ꝙ ſcientia inflat. 1. Cor. 8. Quando in aliqua villa vel cõmunitate eſt aliquis doctor famoſus, totus eſt inflatus vẽto ſuperbię, ſed B. Aug. in toto orbe famoſiſsimus, & maximus omniũ, ſciuit ſe humiliare. Cùm autẽ adhuc eſſet puer, fuit ita ſubtilis & ingenioſus, ꝙ per ſe ſine magiſtro didicit ſeptẽ artes liberales. Pro quibus modò vn⁹ homo indiget ſeptem annis ad ſciendũ, tamen cum toto hoc habebat cor humile, neminẽ deſpiciebat, nec diſputãdo aliquẽ cõfundebat. Ex iſta humilitate orationib⁹ matris fuit cõuerſus, quia ꝑ 30. annos fuit in errore Manichæorum. Poſt conuerſionẽ nolebat habitare in ciuitatibus nec villis, quia erat ita famoſus ꝙ timebat vanã gloriã. Sed ſtabat in domo extra ciuitatẽ in poſſeſsionibus ſuis. Vnde cãtat eccleſia, Poſt mortem matris reuerſus eſt Augu. in agros proprios. vbi cũ amicis &c. Valerius autẽ epiſcopus Hippoñ. audita eius fama, cupiebat ipſum habere in ſua eccleſia. Eodẽ tempore in ciuitate Hipponen. erat quidã magnus diues, vſurari⁹, & malæ vitę, qui miſit ad Aug. ꝙ ad eum accederet, & verbum ex ore ſuo audiret, & ſæculo renuntiaret. Propter quod Aug. illuc ſtatim iuit. Hoc ſciens Valerius epiſcopus, retinuit eum, & licèt inuitum in presbyterum ordinauit, ad tantũ officiũ ſe indignũ reputabat di. O miſer, & nũquid os meũ eſt dignum aperire cælum, & manus meę tractare Chriſtum Dominum meum, & corpus vt Chriſti ſepulchrum? Sed hodie ordinantur iuuenes, qui nec habent ætatẽ, nec ſcientiã, nec virtutes, nec cõſciẽtiam, nec deuotionem, ſed ribaldi, luxurioſi &c. & volunt ordinari. Nunquã B. Franciſc. voluit ordinari, ex quo fuit diaconus, ſed dixit, Sufficit ex quo ſum diaconus, non reputo me dignum ad officiũ ſacerdotij, cùm tamen fuiſſet ſanctiſsimus. Idem de B. Laurentio & Vincentio. Vnde ſtatim poſtquam fuit clericus, monaſterium clerricorũ inſtituit, & cœpit viuere ſecundũ regulã ſub ſanctis apoſtolis conſtitutã. Et Valerius Epiſc. poteſtatẽ Auguſtino tribuit, vt contra morẽ orientalis eccleſiæ corã ſe in eccleſia prędicaret. Vnde cũ multi epiſcopi de hoc murmurarẽt, Valerius de hoc nõ curabat, dũmodo per eum fieret quod per ſe fieri nõ valebat. Cœpit autem beatus Valerius de hoc formidare, ne ſibi Aug. tolleretur, & ab alia ciuitate in epiſcopũ peteretur, & impetrauit ab archiepiſcopo vt ipſe cederet, & Augu. Hipponen. eccleſiæ in epiſcopũ promoueret. Sed cùm

hoc Auguſtinus omnino recuſaret,cōpulſus tamē & coactus ſuccubuit, & epiſcopatus curā ſuſcepit. Ratio accuſationis eſt,qa antiqui ſancti epiſcopi plus curabāt de animabus q̄ de redditib⁹. Modò eſt oppoſitū,qa nō cōſiderant periculū animæ,ſed pompā mūdi & vanitaté.Nō ſic Auguſt.qui optimè recordabatur de illa auct.Iudiciū duriſsimum his qui præſunt, fiet.Exiguo cōceditur miſericordia,potē tes autē potēter tormenta patientur.Sap.6.Ecce prima virtus.Secūda virtus fuit paupertas ſpiritualis.Licèt enim epiſcopatus eſſet magnus,parū tamē expendebat pro ſe, nō curabat de illa veridica regula quæ dicit,ꝙ de redditib⁹ epiſcopat⁹ debēt fieri tres partes, prima pro eccleſijs reparādis,ſecunda pro pauperibus ſuſtētandis,tertia ꝓ ſe,imò de centū partibus. Auguſtinus vix retinebat vnā ꝓ ſe, quia ſimpliciter erat indutus. Meli⁹ induitur modò vnus ſimplex beneficiatus,q̄ tunc vnus epiſcopus.Et ſi aliquādo ciues faciebant ſibi veſtē pretioſam,recipiebat eā,& poſt eā vēdebat,& faciebat ſibi aliam rudē,& illas pecunias dabat pauperib⁹.Ipſe enim dixiſſe legitur,Fateor,de pretioſa veſte erubeſco, & ideo cū datur mihi, vendo eā, vt quia veſtis cōmunis eſſe nō poteſt,pretium ſit cōmune. Itē nolebat habere vaſa aurea nec argētea,niſi cochlearia,vt dicit hiſt. Quid ergo faciebat de alijs redditibus?Dicit hiſtoria ꝙ diſtribuebat pauperibus,viduis,orphanis,captiuis ꝓ debitis &c. Et quādo nō ſufficiebāt redditus,recipiebat calices ſuperfluos.Dicit hiſt. De vaſis dominicis ꝓpter pauperes & captiuos iubebat frangi & cōflari,& indigētibus diſpēſari. Modò autē pauperes moriuntur fame,& captiui abnegant fidē Ieſu Chriſti, quia tot fiunt vanitates & ſuperfluitates ꝙ nō ſufficiunt.Quantū expendūt mulieres in ornamētis,caudis,manicis,& camiſijs. Itē quātū expēdunt homines in vanis ornamētis. Itē de ſuperfluitatib⁹,quæ ſunt in eccleſijs,in operib⁹,iocalibus. Pl⁹ gaudet Deus de ſacerdotibus virtuoſis,quā de ædificijs ſumptuoſis. Ideo Aug.nō ꝑmittebat ꝙ in ſua ſede fierēt ędificia nimis ſumptuoſa,nec beneficia de vſuris. Quærebat an ille habebat amicos pauperes,& ſi ſic,illis dimittebat hæreditatē,ſed modò fit oppoſitū. Ecce paupertas ſpiritualis,ſciēs regulā Chriſti di. Videte & cauete ab omni auaritia. Lu. 12. No.ab omni,ergo à rapina,vſura,furto ſecreto,à retētione decimarū &c.Tertia virtus fuit caſtitas.Ex quo fuit conuerſus,& presbyter,& epiſcop⁹ factus nō ꝑmiſit ꝙ ſoror ſua ſancta & deuota,nec neptes ſuæ, quæ Deo pariter ſeruiebāt, intrarēt palatiū eius. Dicebat enim ꝙ ſi de ſorore vel neptibus nulla poſſet mala oriri ſuſpitio, tamē quia tales perſonæ ſine alijs ſibi neceſſarijs eſſe nō poſſent, & ad eas aliæ aduenirēt, de quibus poſſet oriri ſuſpitio, nūquā cū muliere ſolus loqui volebat,diligēs famā ſuā,& dādo alijs bonū exēplū.Ideo ait Hie.ad Ruſticū monachū,Mulierē quā bene cōuerſantē videris,mente dilige, non corporali frequentatione. Ita debet

debet facere quilibet,qui vult caſtè viuere,& honeſtè.Vnde ait apo ſtolus, Oportet enim ipſum teſtimoniū habere bonum ab his qui foris ſunt,vt nō in opprobriū incidat, & in laqueū diaboli. 1. Ti. 3. No.in opprobriū,ſ.laicorū,in laqueū diaboli.quia ſicut aues capiun tur laqueo,ita laici capiuntur in mala vita eccleſiaſticorum.Quarta virtus fuit charitas, quia ita erat inflāmat⁹ charitate erga Deū, quod quādo celebrabat,ſemper flebat,& ſicut cera adignē liqueſcit,ita ei⁹ anima liquefiebat. Ita circa proximū viſitabat diligēter epiſcopatū, fortè bis vel ter in anno ibat prædicando, & cōuertebat peccatores ad pœnitentiā,infideles,Iudæos,Agarenos, Paganos ad fidē catholicā.Tanta erat in corde eius charitas,ꝙ volebat oēs ſaluare, ſciens illud verbum apoſtoli,Oro vt charitas veſtra magis ac magis abundet in omni ſcientia, & in omni ſenſu, vt probetis potiora, vt ſitis ſynceri,& ſine offenſa in die Chriſti, repleti fructu iuſtitiæ per Ieſū Chriſtū,in gloriā & laudem Dei.ad Philip.1.Quinta virtus eius fuit abſtinentia,nam vitā Chriſti tenuit,nō comedebat carnes,& ſolùm ſemel in die comedebat,ſemper fuit ſibi tempus quadrageſimæ. Dicit hiſt.Mēſa frugali vſus eſt, & inter olera & legumina propter infirmos & hoſpites plerunque carnes habebat. Non dicit ꝙ comedebat. In ipſa menſa, magis lectionē & diſputationē diligens, quàm epulationem. Tria à B.Ambroſio ſe didiciſſe ait. Primum quòd vxorem nunquā cuiquā peteret. Ratio,ne illi inter ſe malè conuenirēt,ſi ſibi maledicerēt.Secundū quod militare volentes ad hæc non cōmendaret.Ratio,ne militātes calūniā exercerent, & in eū alij cul pam refunderēt.Tertium ꝙ ad cōuiuia inuitatus nō iret. Ratio, ne fortè tēperantiæ modum perderet.Rectè tenebat cōſilium Chriſti dicētis,Attendite vobis ne fortè grauētur corda veſtra crapula,& ebrietate.Lu.21. Quare hodie ſunt tā mali clerici,religioſi,laici?quia non amant virtutē temperantiæ, ſed comedunt & bibunt,&c.Sexta virtus fuit patientia in iniurijs, & deriſionibus ſibi factis, etiā à ſuis clericis, ipſum iudicantibus de hypocriſi, Et licèt potuiſſet eos incarcerare,tamē noluit,imò patiēter ſuſtinuit,quia Chriſtus dicit, In patiētia veſtra poſsidebitis animas veſtras. Lu.21. Septima fuit diligētia. Totū tempus expendebat in bonis operibus,de nocte parum dormiebat,ſed ſtudendo,orando,ſcribendo,& cōtemplando,pernoctabat,de die celebrādo & prędicādo. Et propter hoc Deus fecit ſibi magnā gratiā in miraculis faciēdis. No.aliqua miracula ex legēda.Quando autē fuit ſenex.76.annorum,nunquā dimittebat prædicationē,imò dicit nonū reſpōſorium.Verbū Dei vſq; ad ipſam ęgritudinē imprętermiſſe,alacriter,& fortiter, & ſana mēte,ſanoq; con ſilio in ſancta eccleſia prædicauit. Febribus autem laborans,intelligens diſſolutionem ſui corporis imminere, ſeptem pſalmos pœnitentiales ſibi ſcribi fecit, ipſoque in lecto contra parietem poſitos

lecto

lecto decumbens legebat. Si dicatur, Et neſciebat corde &c. Imò etiã pſalteriũ, & forte totã bibliam, ſed quando cõtẽplando & plorando eos legebat, tunc plus ſtabat in vno verſu quã vnus alius in ſeptẽ pſalmis Ideo vt recordaretur de ſequẽti verſu, ſcribi fecit, vt Deo vacaret liberius, & eius intẽtio à nullo impediri poſſet. Ante decẽ autẽ dies ſui exitus nullũ ad ſe ingredi præcepit, niſi tunc tantũ quãdo medici ingrediebãtur, vel cũ ei refectio offerretur. Deinde cõfeſſus de paucis peccatis recepit deuotiſsime ſacramentũ cõmunionis, & extremę vnctionis, & recepto valete à canonicis & clericis, migrauit in pace. Et anima illa ſanctiſsima collocata eſt in cælo. Ecce quare dicit the. Lucernę ardentes, id eſt, virtutes in manibus veſtris.

De decollatione ſancti Ioannis Baptiſtæ. Sermo.

D*Ecollauit Herodes Ioannem in carcere.* Verbum iſtud habetur originaliter Mar. 6. & recitatiuè in Euang. hodierno. Hodie ſicut ſcitis eſt feſtum & ſolennitas B. Ioan. Bapt. ſ. martyrij, quomodo pro honore Dei fuit in carcere iugulatus, ita etiam de hoc erit ſer. noſter. Sed vt in præſenti ſermone Deus det nobis copioſam gratiam ad vitæ meliorationem, & animarum conſolationem, ſalutetur virgo Maria &c. Sancta mater eccleſia facit in anno tribus vicibus magnam ſolennitatẽ & memoriam de S. Ioanne Bapt. ſecũdum quod ipſe habuit tres excellentias & perfectiones ſingulares. Primum feſtum eſt natiuitatis, quia ſingulare factum fuit, quia non legitur de alio ſancto noui teſtamenti niſi de Domino noſtro Ieſu Chriſto, & virgine Maria, q fuerit natus ſanctus, niſi de Ioan. Bapt. Item de nullo alio ſancto fit feſtum natiuitatis niſi de Chriſto, de virgine Maria, & de Ioã. Bapt. quia antequã fuiſſet natus erat ſanctus. Hoc reuelauit Gabriel patri ſuo Zacharię di. Spirituſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuę, & multi in natiuitate eius gaudebunt. Lu. 1. Ecce prima excellentia. Secundum feſtum & excellentia eſt de ſua vita, quam tenuit ſingularẽ ſuper oẽs, in magna aſperitate & pœnitentia, quia ſolũ erat quinque annorũ quando fugit de domo patris, & intrauit deſertum plenum leonibus & vrſis &c. & in quo ſtetit 25. annis, & laceratis veſtibus quas ſecũ duxerat, quando inueniebat pelles camelorum mortuorũ, de pilis illorũ faciebat ſibi ciliciũ; quo induebatur. Comedebat locuſtas ſylueſtres amotis alis & crurib9, bibebat aquam ſolam, dormiebat ſuper terram, ceruical ſuum erat durus lapis. Et talis vita nõ legitur de alio ſancto. De hoc eccleſia facit ſolennitatem in duabus dominicis aduentus. Iſtam perfectionem vitæ beati Ioannis reuelauit etiam Gabriel Zachariæ patri ſuo, di. Erit magnus corã Domino, non coram mundo, imò abſconditus mundo. Vinum & ſiceram non bibet. Lu. 1. Tertium feſtum & ſolennitas eſt hodie de ſuo fine & martyrio, qualiter pro honore Dei ſuſtinuit martyriũ, & fuit

per

per Herodem iugulatus, propter hoc iſtud feſtũ dicitur decollatio ſancti Ioãnis. Et de hoc feſto prædicabo ego modò, quia de iſto dicit the. Decollauit Herodes Iannem in carcere. De iſto martyrio B. Ioannis declarabo tria puncta, de quibus poterimus recipere bonas doctrinas pro animarum conſolatione, & peccatorum correctione.

Primus punctus eſt de ſua captione carcerali,

Secundus de ſua morte & paſſione martyriali,

Tertius de ſua ſepultura corporali.

In his tribus punctis ſtat tota hiſtoria hodierna, & ſanctum euangelium. Dico primò ꝙ primus punctus erit de ſua captione carcerali. Pro quo notandum ꝙ ſi iſta captio B. Ioannis facta per Herodẽ cõparetur ad Chriſtum, tunc habet aliã cõuenientiã. Si verò cõparetur ad Herodẽ, habet magnã malitiam & iniuſtitiam. Pro primo nota ꝙ Chriſt⁹ in ſacra ſcriptura dicitur ſol. Ratio eſt iſta, quia ſicut ſol quãdo oritur & expãdit radios ſuos, illuminat mũdũ, & calefacit ipſum. & facit ipſum fructificare, & arbores, & animalia, & ita mundus conſeruatur. Ita Chriſtus quãdo ortus fuit ſecundũ humanitatẽ, & expãdit radios cæleſtiũ doctrinarũ in ſuis prædicationib⁹, illuminauit mundũ, ita ꝙ nullus ſibi credẽs, & obediens remãſit in errore, dubitatione ſeu falſa opinione. Secundò inflãmauit & calefecit corda gẽtium in amore Dei & deuotione, cũ antea eſſent frigida ſeu frigidæ gẽtes. Tertiò fecit fructificare in operibus bonis & meritorijs, quia antè nõ fructificabãt meritoriè, vt ſ. pro illo tẽpore intrarent paradiſum. Ecce ratio quare Chriſtus dicitur ſol. De hoc auct. quæ confirmat credẽtia: Malachias loquens in perſona Dei patris dicit, Orietur vobis timẽtibus nomẽ meũ ſol iuſtitiæ, nõ dicit, ſol naturæ. Malach. 4. Itẽ eccleſia dicit virgini Mariæ, Fœlix nãque es ſacra virgo Maria, & omni laude digniſsima, qã ex te ortus eſt ſol iuſtitię Chriſtus Deus noſter. Et B. Ioannes dicitur Lucifer, ſiue ſtella matutina. Ratio, quia ſicut Lucifer præcedit ſolem, & eſt maior & clarior alijs ſtellis, vt videtur nobis: ita Ioan. Baptiſta præceſsit Chriſtũ, veniens ante eum maior & ſanctior alijs. Inter natos mulierum non ſurrexit maior Ioãne Bapt. Mat. 11. Ideo quãdo perſonę ſanctę, vt Zacharias pater Ioannis, & Elizabet, Simeon, & Anna, & alię viderũt miraculum ſiue mirabilẽ natiuitatem B. Ioannis quaſi Luciferi, dixerunt, O citò veniet Chriſtus, citò orietur ſol iuſtitiæ. De iſto Lucifero fecit Deus quęſtionẽ Iob. di. Nũquid producis Luciferum in tẽpore ſuo? Iob 28. Dicit gl. Gregorij, Luciferũ .i. Ioannẽ Baptiſtã. Et ſicut oriẽte ſole Lucifer abſcõditur, qã à nobis nõ videtur, ſic cõueniẽs quippe erat vt ſole iuſtitię iã effundente ſuos radios doctrinę & virtutũ ſuper terrã, Lucifer occultaretur in ſecreto. Ideo voluit Chriſtus vt Ioã. eſſet captus. Ecce hic altã cõueniẽtiã reſpectu Chriſti. De hoc auct. Ex quo Chriſtus incœpit prædicare, & miracula facere, dixe-

runt

runt gentes, O magis ſapiunt ſermones iſtius quàm Ioānis. Ideo dimiſſo Ioanne ſequebantur Chriſtum. Propter quod diſcipuli Ioannis nondū inſtructi plenè, inuidentes Chriſto, quia Ioan. eorū magiſter perdebat famā prædicationis, dixerunt Ioanni, Rabbi qui erat tecū trans Iordanē, cui teſtimoniū perhibuiſti, ecce hic baptizat, & oēs veniunt ad eū. Io. 3. Quibus reſpōdēs Ioannes dixit, In hoc gaudiū meū impletū eſt. Illū oportet creſcere, me autē minui. ibidem. Et tāgit B. Ioan. dictā rationē di. In hoc gaudiū meū impletū eſt. Illū oportet &c. quia doctrina mea non illuminat illos per infuſionē, vt doctrina Chriſti, nec baptiſmus meus cōfert remiſsionē peccatorū, vt baptiſmus Chriſti. Si autē volumus loqui de captione Ioānis reſpectu Herodis, dico ꝙ fuit maxima malitia & iniuſtitia. Iniuſtū enī fuit nimis capere hominē tā ſanctū & iuſtū, maximè attenta cauſſa, de qua loquitur euang. hodiernū. Herodes miſit ac tenuit Ioānē, & vinxit eū in carcerē, ꝑpter Herodiadē vxorē fratris ſui. Herodias autē inſidiabatur Ioāni. Herodes autē metuit Ioānē, ſciēs eū virū iuſtū & ſanctū, & libēter eū audiebat. Iſte Herodes erat rex, & habebat vxorē, ſed nō ita pulchrā & gratā vt erat vxor fratris ſui Philippi. Et quia erat luxurioſus, nō fuit cōtētus de vxore ſua, plus appetēs pulchritudinē q̄ bonitatē mulieris, vt ſunt multi. Ideo pulchritudo mulierū facit eis multa mala. Nec Philipp⁹ ſuſpicabatur malū de fratre ſuo. Finaliter Herodes dixit, O cognata ſi velletis venire mecū, ego ſum rex, & vos eſſetis regina. Reſpondit illa, Melius eſt mihi vt ſim vxor vnius nobilis, quā concubina regis, vos iā habetis vxorē, ſed ſi vultis expellere vxorē veſtrā, vadā vobiſcū. Et ſic vxorē abſtulit fratri ſuo Philippo. Statim fama huius facti diuulgata fuit. O, dixit Ioannes, ſi hoc peccatū ſuſtinetur, tota patria corrūpetur, qa ita poterunt etiā alij facere, nec aliqs audebat hoc redarguere nec corrigere. Propter quod Ioan. venit ad Herodē. Et qa peccatū erat notoriū, publicè eū corrigendo redarguit di. Nō licet tibi habere vxorē fratris tui, nō eſt bene factum ꝙ tu teneas iſtā meretricē. Cogitate qualiter ipſa fuit indignata contra B. Ioannē, quę ſe reginā reputabat di. intra ſe. Si iſte Ioannes viuit, ego ſum perdita. Propter ꝙ omni die inſtabat apud Herodē vt occideret Ioannē de mane & de ſero. Nam talis eſt mod⁹ mulierum. Dicebat ſibi Herodes, O malū eſſet, quomodo potero ego occidere iſtum tā ſanctum hominē & prophetā, quem ſequitur totus mundus? Et illa, Bene, diligitis me ſic? Finaliter autē, quia Herodes erat ita luxurioſus, & carnali amore cęcat⁹, dixit, Quomodo fiet ne ſit tumult⁹ in populo? Et illa ait, Capiatur primò, & videbitis quid faciet populus, ſi hoc poterit ſuſtinere, deinde fiat aliud. Tunc Herodes dum Ioannes prædicaret, miſit homines vt caperent Ioan. De hoc Mat. 24. & Mar. 6. Ecce qualiter captio B. Ioannis fuit ex parte Herodis ex malitia & iniuſtitia. Moraliter habetis

hic

hic tres doctrinas. Vna tangit homines. Secunda mulieres. Tertia cõmunitates & rectores. Prima qualiter Herodes ad hoc deuenit vt ſecum duceret cognatam. Huius mali principium fuerunt oculi ei⁹ pulchritudinem reſpiciendo. Deinde ex oculis veniunt cogitationes in corde. Deinde locutiones in ore, O ſi poſſemus loqui truffando &c. Deinde tactus de truffis, de tactu ad oſcula. Ideo qui vult viuere caſtè, debet cuſtodire portas oculorũ, & nõ reſpicere, quia aliàs cadet. Ideo Hieremias loquẽs in perſona iuuenum, qui reſpiciunt libẽter mulieres dicit, Oculus meus deprędatus eſt animã meã, quia ſi haberetis omnia merita patriarcharum, prophetarũ &c. in puncto quod reſpicitis mulierẽ concupiſcendo eam perduntur omnia, quia peccatis mortaliter. Modò autem iuuenes & ſcutiferi vbi deberent acquirere merita & remiſsionẽ peccatorum, perdunt merita, & augmentant peccata, eundo ad eccleſias, ſermones, & ad loca vbi ſciũt confluere mulieres ad videndum. Ergo ait Grego. Non decet intueri quod non licet concupiſci. Qui habet pulchram vxorem, poteſt intueri eam, & concupiſcere, ſed ab illa quã non licet cõcupiſcere, auerte oculos tuos ne videant vanitatẽ, ait Dauid. Pſal. 118. Secunda doctrina tangit mulieres, quia illæ non debent ſuſtinere oſcula, tactus, & viſitationes ſuſpectas, quod ſi faciunt, peccant, ideo errãt. Et quia licèt vbi eſt conſuetudo, cognata poſsit cognatum oſculari, tamen periculoſum eſt. Nam vterque ſtatim incaleſcit. Ideo mulieres caueatis vobis. Dicunt mulieres, Si aliquando vir eſt zelotypus dicendo, Vxor mea quare oſculata eſtis illum hominem? Reſpõdet, O domine ipſe eſt cognatus meus, & à nullo cõputaretur parẽtela. Sed ſi homo ſit ſenex, quãuis ſit cognatus eius, tamẽ nolunt ipſum oſculari, etiam ſi ſit germanus. Ideo auiſetis vos, quia vbi eſt maius periculum, ibi maior diaboli tentatio. Ideo apoſtolus ait, Fugite fornicationem. 1. Corin. 6. & Epheſ. 4. Nolite locum dare diabolo. Locus datur diabolo truffando, tangendo. Tertia doctrina tangit rectores ciuitatis. Nam quandiu peccauit Herodes ſecretè, Ioan. non curauit corrigere eum, quia de peccatis occultis non punietur communitas. Sed quando fuit notorium, tunc correxit ne corrumperet totam ciuitatem & terram. Hìc habent exemplum & doctrinam rectores communitatis, quod corrigant peccata publica & notoria, aliàs ira Dei eſt ſuper villã vel cõmunitatem. Peccata ſecreta nõ cadũt in iudicio hominũ, nec ex illis punietur communitas. Ver. gra. Si aliquis ſecretè peccat cũ aliqua muliere, Deus dãnabit ipſum, ſed quãdo eſt notoriũ, quia nulla poteſt tergiuerſatione celari niſi corrigatur, tota ciuitas punietur. Ecce quare B. Ioan. qui erat tanquã rector & prçlatus, voluit corrigere illud peccatum. Fiat ergo ordinatio in conſilio &c. contra publica peccata. Et ſi tenebitis conſilium quod dedit Apoſtolus illi magnæ ciuitati Corinthiorũ, de quodam concubinario

ratione

ratione cuius ciuitas patiebatur mortalitates, ſiccitates, & alia mala, & Paulus qui adhuc viuebat, ſcripſit eis vnde habebant illa mala di. Omnino.i.notoriè auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio qualis nec inter gentes, ita vt vxorē patris ſui aliquis habeat. ſequitur, Tollatur de medio veſtrū qui hoc opus fecit. Neſcitis quia modicum fermētum totā maſſam corrumpit? Auferte malū ex vobiſipſis.1.Cor.5. Dixi ſecundò ꝙ ſecūdus punctus eſt de ſua morte martyriali, de qua dicit the. Decollauit Herodes Ioānē in carcere. Not. practicā. Ex quo B. Ioan. fuit capt⁹, illa iniqua mulier nō quieuit di. Iſte fugiet de captione, vel liberabitur à populo, & clamabat contra me. Ideo nō quieſcā donec ſit mortuus. Et ipſa cum Herode tractabat mortē ſuā. Herodes nō audebat eum occidere, quia timebat populum, ſed inter ſe tractauerunt ſecretè. Dixit Herodes, Tali die eſt feſtum meæ natiuitatis. No. ꝙ facere feſtum natiuitatis niſi de ſanctis, eſt ſtultitia. Et tunc ego inuitabo barones, & maiores regni, & tenebimus modum quod iſti cōſentiēt in morte Ioānis, ex quo iſti ſunt mecū, bene quietabim⁹ populū, & in fine prādij intrabit puella &c. Et quidquid petierit ſibi daturū, iuramēto firmabo, & ipſa petet caput Ioānis, & de iuramēto facto me contriſtari ſimulabo. Quod enim hanc verſutiā & ſimulationē habuerint, videtur innui in hiſtorijs ſcholaſticis, vbi ſic dicitur, Credibile eſt ꝙ Herodes cum vxore de nece iurauit, vt occaſionē inueniret occidēdi. Ordinato igitur cōuiuio, illa mittebat filiā, quæ optimè ſciebat tripudiare, quia mater ſibi oſtēderat, quia matres citius oſtēdunt filiabus modū ornandi & tripudiādi quā Pater noſter, vel Aue Maria. Miniſtri autē faciebant ſibi iā ſignum ꝙ veniret ad ſaltandum, quæ corā omnibus ſaltauit, & placuit cunctis iam ebrijs. Rex autē oſtēdens magnū gaudiū, vocauit eā di. Pete quod vis, & dabo tibi. Et iurabit illi, Quia quidquid petieris dabo tibi, licèt dimidium regni mei. Et illa, Domine peto ꝙ de hoc poſsim petere ſiue quærere cōſilium à matre quid petam, quæ alibi comedebat. Quæ cùm exiſſet, dixit matri ſuę, Quid petā? At illa dixit, Caput Ioan. Baptiſtę. Sed dicas regi corā omnibus, quia verbum regis iuramēto roboratum irreuocabile eſt. Cùm ergo introiſſet ſtatim cū feſtinatione ad regē, petiuit di. Volo vt protinus des mihi in diſco caput Ioannis Bapt. Audiens hoc Herodes, ſe contriſtatum ſimulauit, Triſtitiam præferebat in facie, cùm lætitiā haberet in mente, & illa ait, Domine rex attendatis quid modò iuramento promiſiſtis. Tunc maiores & barones iam ebrij dixerunt regi, O Domine detis ſibi, & non eſt magnum quid dare ſibi caput vnius heremitæ pauperis, faciatis. Et ait rex, Dicitis vos ita? Et illi, Ita Domine. Tunc rex miſit ſpiculatorē cum diſco in quo portaret caput Ioannis. Ioannes autē videns hominem, credens ꝙ ſibi portaret prandium, quādo vidit ſciſſorium dixit, Vbi eſt cibus? Et ille:

Non

Non porto tibi cibũ,imò caput ruũ erit cibus.Vidẽs Ioãnnes ꝙ mori debebat,alta voce clamabat dicẽs,Domine Deus meus,in manus tuas cõmendo ſpiritum meũ.Tunc caput Ioannis præſcinditur,puellæ datur, & à puella matri adulteræ præſentatur.Ecce qualiter B.Io. ſchola virtutum,magiſterium vitę,ſanctitatis forma,norma iuſtitię, virginitatis ſpeculum,pudititæ titulum,caſtitatis exemplum,pœnitẽtiæ via,peccatorũ venia,fidei diſciplina. Ioannes maior homine,par angelis,legis ſumma,euangelij ſanctio,apoſtolorũ vox,ſilentiũ prophetarum,lucerna mũdi,præcurſor iudicis,totius medius trinitatis. Et hic tantus datur inceſtuoſę,traditur adulteræ,addicitur ſaltatrici. Moraliter Io.hic dicitur eſſe martyr.Vnde de eo cantat eccleſia,Prępotens martyr,heremique cultor.Tamen non pro fide mortuus eſt, quia Herodes non faciebat ſibi quæſtionẽ de fide, ſed quia corrigebat eum de peccato luxuriæ.No.ergo ꝙ nõ ſolũ qui pro fide Chriſti,ſed etiã qui moritur pro virtute aliqua manutenenda,martyr efficitur.Si quis occiditur à blaſphematore quem reprehendit, martyr efficitur cũ beat.Ioanne,licèt eſſet magnus,maiorem rationẽ habet martyrij qui reprehendit blaſphemum quàm luxurioſum,quia maiꝰ peccatũ eſt blaſphemia quã luxuria.Incõparabiliter maiꝰ peccatũ eſſet ſemel dicere malas grates &c.quàm interficere centũ homines. O quot martyres poſſent eſſe modò,ſi vellẽt &c.Ideo rectores prouideant ne iurent gentes Deum enormiter. Si aliquis notoriè diceret malum de rege,non ſuſtineretur,&Deo quilibet poteſt loqui ad libitum,immo ponitur in truffa,quando ſciunt aliquem iuratorem, vt rideant,prouocant eum vt iuret,& ſic de alijs peccatis.Ideo Chriſtus quando fuit locutus de merito & præmio martyrum, dixit Matth. 5. Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam non ſolùm dixit propter fidem, quia fides eſt vna virtus theologicalis, ſed iuſtitia eſtgeneralis,pro omni virtute tam humilitatis quàm abſtinentiæ & caſtitatis.Vnde ſi mulier contradicendo ribaldis,occiditur,martyr efficitur.Nota de b.Edulia virgine &martyre,de qua in calẽdis natiuitatis domini.Propter hoc di.ſanctus Petrus,Nemo veſtrum patiatur quaſi homicida,aut fur, aut maledicus,aut alienorum appetitor.Si autẽ vt Chriſtianꝰ,nõ erubeſcat, glorificet autẽ Deũ in iſto nomine.1.Pet.4.&c.præce.Sed ſi quid patimini propter iuſtitiã, beati.Tertiò reſtat hunc videre de ſua ſepultura corporali. Inuenio quòd bea.Ioan.habuit tres ſepulturas proprias.Vna fuit corporis,alia capitis,alia animæ.Prima fuit corporis. Corpus autem eius ſine capite habuit honorabilẽ ſepulturam.Dicit euangelium quòd diſcipuli eius audita eius morte,venerunt & tulerunt eius corpus, & poſuerunt in monumẽto.Secunda fuit capitis. Et iſtam fecit iſta mala mulier,quę præſentato ſibi capite à filia,timẽs ne propheta reſurgeret,ſi cum corpore caput ſepultum fuiſſet, ideo cautè in pariete pa-

latij fodit,& ibi caput poſuit,& ſæpe caput volebat videre,timens ne reſurgeret,ergo bene fuit perſoluta. Vnde cùm ſemel caput Io.in manibus teneret,& eidē gaudens plurimū inſultaret di.He Ioannes vos voluiſtis me ſeparare ab Herode, ſed ego abſtuli vobis vitam, & caput à corpore. Et diuino nutu caput ipſum in eius faciem inſufflauit. Et illa miſera protinus expirauit,& dæmones eius animam ad infernum duxerunt. Filia verò eius cum ſuper glaciem tripudiaret,ſub ea glacies reſoluitur, & ipſa in aquis cōtinuò ſubmerſa fuit, & modò tripudiat cum dęmonib⁹ in inferno. Herodes autem in exilium miſſus ab imperatore ibidē miſerabiliter vitam finiuit. Ecce qualiter perſoluti fuerunt. Tertia ſepultura fuit animæ. Et iſta fuit in limbo inferni. Non credatis quòd anima Ioannis ſtatim aſcendit in cælum,quia nondū Chriſtus per mortē & ſuā paſsionē aperuit ianuā cęli. Sed deſcēdit ad limbū cū ſanctis patribus,qui limbus eſt in corde terrę,ibi enim inferius eſt infernus damnatorum. Deinde limb⁹ puerorum. Tertiò locus purgandorum. Quartò ſuperius erat locus patrū ſanctorū. Modò contēplamini hic,quando ſancti patres viderunt animam Ioannis, Dixerunt. Et quis es tu? Et ille, Et non cognoſcitis vos illū de quo dixit Eſaias, Vox clamātis in deſerto? Et gauiſi ſunt ſancti patres. Et narrauit eis quō Chriſtū baptizauit, & mundo oſtendit &c. De iſta ſepultura Dauid dixit. Quis eſt homo qui viuet & nō videbit mortē, eruet animā ſuam de manu inferni. q.d. nullus, in Pſa.88.&c. Moraliter habemus hic doctrinā magnę cōſolationis. B.Ioann.cū tāta ſanctitate & vitę aſperitate deſcendit ad infernum, & modò ſi creatura moritur poſt baptiſmum antequā peccet ſtatim euolat ad cęlum. Idē eſt iudiciū de quocunque alio infideli,nō fictè veniente ad baptiſmum. Ecce modò qualem gratiam habemus. Idem ſi facimus condignam pœnitentiam de peccatis. Ideo Chriſtus, Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum. Matth.4.

In feſto natiuitatis virginis Mariæ. *Sermo* I.

E*Go quaſi vitis fructificaui.* Verbum iſtud habetur textualiter Eccl.24.& officiatur in epiſtola hodierna. Pro declaratione verbi propoſiti, & introductione materiæ prædicandæ,ſciendum ꝙ Chriſtus inter alias bonas cōparationes & proprias quas dedit de ſe ſuis ſanctis apoſtolis & diſcipulis fuit iſta. Ego ſum vitis & vos palmites. Qui manet in me & ego in eo,hic fert fructū multū,quia ſine me nihil poteſtis facere,ſ.meritoriè. Io.15. Ecce ꝙ xp̄s in iſta auctoritate vocat ſe vitē, & diſcipulos,& in perſona eorum oēs nos vocat palmites. Et ponit duas rationes. Vnā affirmatiuā,aliā negatiuā. Affirmatiua eſt quia ſicut palmes manēs in vite ab ea recipiens humorem fructificat, aliàs non ita,ita Chriſtus eſt vitis & radix ſiue rabaca omnium bonorū,& virtu-

virtutum,& influentiarum. Qui ergo manet in hac vite,ſ. per verã fidem abſque errore,dubitatione,& falſa credentia,& per deuotam & promptam obedientiam faciendi ſuam voluntatẽ, & ſeruandi ſua pręcepta,talis recipit ab eo humiditatem gratiæ,& facit eum abundare & fructificare. Primum in intellectu fructu cõtemplationis.In memoria fructu bonæ recordationis. In voluntate fructu amoris & dilectionis.In ore fructu orationis.In oculis fructu lachrymationis. In auribus fructu diuinorum auditioni. In manibus fructu eleemoſynarum largitionis.In toto corpore fructu afflictionis. Ecce ratio affirmatiua qualiter quandiu palmes manet in vite per credentiam & obediẽtiam fructificat.Ideo dicit,Ego ſum vitis, & vos palmites, qui manet in me,& ego in eo,hic fert fructum multum.Secunda ratio eſt negatiua, quã tãgit cũ dicit.Quia ſine me nihil poteſtis facere,quia palmes à vite ſciſſus nullum facit fructũ, nihil valet niſi ad cõburendum in igne.Sic Chriſtianus à vite.i. à Chriſto ſciſſus gladio peccati mortalis,quia dubitat in fide,ſic eſt ſci. Et nunquid debet,quis dubitare in his quæ Deus dixit? Abſit, Adhuc ſi habeat fidem firmam & tenet malam vitam,tamen ſciſſus eſt,& nullum faciẽ fructum meritorium, quia ſine me,i.gratia & influentia nihil poteſtis facere. Ideo dicit ibidem, Sicut palmes non poteſt facere fructum à ſemetipſo niſi manſerit in vite,ſic nec vos niſi in me manſeritis. Ex his rationibus patet quòd Dominus Ieſus Chriſtus de ſe propriè dicit,Ego ſum vitis &c.Ecce excellẽtia Chriſti,Virgo autem Maria nõ habet æqualẽ excellentiam cum Chriſto,quia ipſe eſt creator,& ipſa creatura,& ideo ipſa nõ æquiparat ſe Chriſto, ſed temperando verbum ſibi aſsimilando dicit, Ego quaſi vitis,nolo enim æquiparari vel æquari,ſed aſsimulari,fructificaui. Filius fructificat vt principium primum,& tanquam cauſã principalis omniũ, ego pòſt eum non æqualiter vt vitis,ſed ſicut,quod notat ſimilitudinem. Patet the. De iſta materia inueni quatuor fructus in quibus virgo Maria fructificauit quaſi vitis.

Primus eſt de prænuntiatione angelicali.

Secundus de ſanctificatione ſpirituali.

Tertius de præſentatione corporali ſeu temporali.

Quartus de magnificentia virtuali.

In his ergo Maria virgo fructificauit quaſi vitis,propter ꝙ dicit.Ego quaſi vitis fructificaui. Dico primò &c.Primò xps fructificauit in fructu de pronũciatione angelicali, qa antequam fuiſſet cõcept⁹, fuit angelicè pręnunciatus.Iam ſcitis qualiter angelus Gabriel totus lucidus nunciauit virgini Mariæ ꝙ eſſet mater filij Dei. Ideo dicit Euangeliſta Lucas,Miſſus eſt angelus Gabriel à Deo in ciuitatẽ Galileæ,cui nomẽ Nazareth, ad virginẽ deſponſatam viro cui nomen erat Ioſeph,de domo Dauid,& nomen virginis Maria.Lucæ.1.Ecce

prænunciatio angelica, dulcis fructus eſt contẽplandi. Similiter virgo Maria quaſi vitis, non æqualiter vt vitis fructificauit. Antequam fuit cõcepta fuit prænunciata. Ille magnus doctor Hiero. affirmat ꝙ Ioachim pater virginis Mariæ, & beata Anna eius mater viginti annis fuerunt in matrimonio, ꝙ non habuerunt matrimonij fructum. Culpa erat ipſius Annæ, quæ erat cõplexionis frigidæ, ideo erat ſterilis. Sed quid fecerunt? nõ recurrerunt ad diuinos vel ſortilegos, ſed ad Deum, quia nullus poteſt dare niſi Deus. Ideo cum deuotione, orationibus, ieiunijs, & eleemoſynis, vigilijs, & peregrinationis recurrerunt ad Deũ, vouentes ꝙ ſi Deus daret eis fructũ &c. ꝙ darẽt Deo. Et cùm ſemel Ioachim fleret ex vna parte, & Anna ex alia, apparuit eis angelus Gabriel, confortans eos di. ꝙ orationes & alia bona erãt Deo accepta, ꝙ haberent vnam filiam, non filium, ſed filiam, quæ eſſet ſancta antequam nata, quæ conciperetur mirabiliter, quia Deus ſupernaturaliter iuuit opus matrimonij in ſua generatione, & Anna concepit. Ecce qualiter fuit ab angelo pronunciata, & Chriſtus. Ideo dicit, Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatẽ odoris, & flores mei fructus honoris & honeſtatis. Eccleſi. 14. Flores vocat verba, quæ dixit angelus parentibus ſuis. Fructus honoris fuit virgo Maria. Et honeſtatis quia non legitur quod vnquam Ioachim cognouerit aliam niſi vxorem ſuam. Iſta eſt honeſtas matrimonij. No. contra illos qui frangunt honeſtatem & legem matrimonij. Ecce quot peccata concurrunt. Primum eſt luxuriæ abominabilitas, quia Deus non vult ꝙ illud opus fiat niſi inter virum & vxorẽ in matrimo. Etiã ſi homo haberet mori, & diceret medicus ꝙ faceret illud, alìàs mortuus eſt, & citius debet mori, niſi habeat vxorẽ, & medicus eſt excõmunicatus dando conſilium tali qui non eſt de matrimonio. Ita eſt condemnatum hoc peccatum ꝙ nullo modo eſt licitum illud niſi in ſtatu matrimonij. Ideo dicit, Honeſtatis. Et cõcordat apoſt. dicens, Honorabile connubiũ in omnibus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim & adulteros iudicabit Deus. Heb. vli. Secundum eſt de rapina de furto, & iniuſtitia, quia ſi ego do tibi cappam meam, & poſtquam tu eam poſſediſti, aufero eam tibi, & do alteri, rapinam facio. Rapina maior eſt, quando homo qui dedit corpus ſuum vxori, deinde ipſe dat alteri, furtum & iniuſtitiã facit, quia corpus viri vxoris eſt: & ecõuerſo. Ideo apoſtolus, Mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed vir. Similiter autem & vir ſui corporis poteſtatem non habet, ſed mulier. Ergo nolite fraudare inuicẽ. 1. ad Corinthios ſeptimo. Tertium peccatum eſt maius, ſcilicet proditionis, quia ſi vnus miles dat fidem alteri militi, quòd erunt ſocij in prælio, ſi frangit ſibi fidem corporis, poteſt ipſum redarguere de fide ſiue proditione, & dare ſibi campum duelli. Ita in matrimonio vir dat fidẽ corporis vxori, & ecõuerſo. Ideo qui frangit fidem, proditor eſt. Et ſi vxor eſſet

fortis,poſſet aſsignare viro proditori campum corã ipſo rege. Sed quia ſunt debiles,recurrunt ad Deum,ad linguam,& ad oculos plorando. De talibus dicit Apoſt. Si quis ſuorum,& maximè domeſticorum,curam nõ habet,fidẽ negauit,& eſt infideli deterior. 1.Tim. 5.Nullus eſt magis domeſticus q̃ vxor. Quartum peccatum & maius eſt ſacrilegium. Scitis quare Deus ordinauit matrimoniũ, quod eſt vnum de ſeptem eccleſiæ ſacramentis,ad ſignãdum ꝙ Chriſtus duxit eccleſiam in ſpõſam ſuã, quam nunquã dimittet propter aliã, cui eſt fidelis. Quando ergo frãgis matrimonium, tu es falſator ſacramenti. Et ſicut ſacerdos eſſet falſator ſacramẽti, ſi quando debet eleuare hoſtiam cõſecratam,eleuaret hoſtiam papiri: Sic tu,ſacramẽtum hoc magnũ eſt. Ego autẽ dico in Chriſto, & in eccleſia. Ephe. 5.Secundus fructus Chriſti fuit ſanctificatio ſpiritualis. Nã in cõceptione Domini Ieſu Chriſti ſimul in inſtãti cõcurrerunt quatuor,ſ. corporis formatio , animæ creatio, vtriuſque ſanctificatio , paſsiuè quãtum ad humanitatẽ, quia vt fons totius ſanctificationis in ſumma ſanctificatione creata eſt ſuper omnẽ puram creaturã,quartò humanitatis & diuinitatis vnio. De hoc dixit angelus virgini Mariæ, Quod enim ex te naſcetur ſanctum,vocabitur filius Dei. Luc.1. Similiter virgo fecit fructum ſanctificationis,nõ dico æqualiter, nec ipſa dicit,ſed dicit,Ego quaſi vitis,ſ.quia nõ in inſtanti eius corpus fuit formatum &c.ſed quando eius corpus fuit formatum,& anima creata & infuſa,quia iſta dicitur cõceptio germinis, quæ eſt perfecta,quia conceptio ſeminis imperfecta eſt,nõ expectauit Deus nouem menſes,nec vnum,nec etiam hebdomadã vnã,imò creditur ꝙ eadem die & hora fuit ſanctificata ſuper omnes ſanctos , & ſanctas, & etiam angelos. Auctoritas de hoc Dauid in Pſal.45.Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei , ſanctificauit tabernaculum ſuum altiſsimus. Deus in medio eius nõ commouebitur, adiu.eã Deus ma. dilu. In quo Pſalmo quatuor ponuntur de eius ſanctificatione.

Primò quantitas.
Secundò dignitas.
Tertiò firmitas.
Quartò primitas.

Primò oſtenditur quãtitas ſanctitatis virginis Mariæ cùm dicitur, Fluminis impetus, quia totũ flumẽ diuinarũ gratiarũ effuſum eſt ſuper eã in ſanctificatione. In ſanctificatione aliorum ſanctorũ infunditur vna gutta gratiæ diuinæ , quia vnus ſanctus habuit vnã guttã gratiæ,alius aliã &c. Quod in virgine Maria fluminis impetus. Ber. Ceteris ꝑ partes datur gratię ſpirit⁹,Marię verò totã ſe infundit plenitudo gratiarũ,ꝓpter quod dicit,Lętificat ciuitatẽ Dei, Quãdo virgo fuit ſanctificata,null⁹ homo ſciuit,ſed angeli ſciuerunt,O quale gaudium fecerũt. Ratio,quia dixit Chriſtus ꝙ gaudium eſt angelis

Dei in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiā agēte: ergo quāto magis ſuper virgine Maria quę nunquā peccauit? Ecce quare dicit, Fluminis impetus lætificat ciuitatē Dei. Secundò declaratur ſua dignitas, cùm dicit. Sāctificauit tabernaculū ſuū altiſsim⁹. Si cameræ militū ſunt optimę ornatę, dignū eſt ꝙ camera regis ſit magis ornata. Ideo dignū fuit vt tabernaculū ſuum, ſ. camera, in qua filius Dei debuerat nouem menſibus habitare, fuiſſet ſuper omnes ſanctificata. Ber. Ego puto ꝙ & copioſior ſanctificationis benedictio q̄ in alijs ſanctis in vtero ſanctificatis in eā deſcēderit, quæ non ſolùm ipſius ortum, ſed & vitā eius ab omni peccato deinceps immunē cōſeruaret. Tertiò declaratur ſua firmitas cū dicitur, Deus in medio eius nō cōmouebitur, qui, ſ. habitat in ea per gratiā. Differentia eſt inter cadere & cōmoueri. Cadit homo per peccatum mortale. Ideo Apoſt. Qui ſe exiſtimat ſtare, ſ. in gratia Dei, videat ne cadat. 1. Cor. 10. Et cōmouetur quis per peccatum veniale. Nunquā fuit aliquis ſanctus nec ſancta quin ceciderit, vel cōmotus fuerit, niſi Chriſtus & virgo Maria, quia Chriſtus iā in hac vita habuit priuilegiū ſanctorū qui ſunt in cælo, qui nō poſſunt cadere nec commoueri. Dauid in Pſal. 124. Nō cōmouebitur in æternum qui habitat in Hieruſalē. Sic virgo Maria, quia nunquā peccauit mortaliter nec venialiter, nec corde cogitando &c. ipſa fuit illa mulier fortis de qua Salomō quęſiuit à ſuis doctoribus dicēs, Mulierem fortem quis inueniet? Prou. vlti. Nullus doctorum ſciuit reſpōdere, & ſpiritus ſanctus ſibi reſpōdit dicēs Procul, & de vltimis finibus, quia in vltima ætate debuit eſſe. Not. ꝙ iſta quæſtio, Mulierem fortem &c. incipit per Aleph, quod interpretatur mille, quia tot anni fluxerunt à Salomone vſq; ad virginem Mariam. Quartò declaratur primitia, cùm dicitur, Adiuuabit eā Deus mane diluculo. Et loquitur de ſanctificatione virginis Mariæ. Inuenio ſex horas in quibus ſanctificauit creaturas aliquas, ſ. hora cōpletorij, hora veſperarū, tertia hora meridiei, quarta hora tertiarum, quinta hora primæ, ſexta in aurora. Hora cōpletorij vt ſcitis eſt in ſolis occaſu. Iſta hora ſignificātur etiā illi qui vixerunt in peccatis & malis, plorant & petunt miſericordiā, & Deus dat eis cōtritionem, tales ſanctificantur per contritionem cordialem. Sed in tota ſacra ſcriptura non legitur ꝙ aliquis fuerit ſic ſanctificatus niſi de vno, ſ. de latrone, de quo Leo papa dicit ꝙ non legitur ꝙ vnquā fecerit aliquod bonum, ſemper fuit malus & vitioſus. Et hora completorij quando fuit iudicatus ad mortem, habuit tantam cōtritionem de peccatis, ꝙ vix potuit formare verba dicēs, Memento mei Domine dum veneris in regnum tuum. Cui Chriſtus, Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiſo. Luc. 23. Nullus ſit ita ſtultus ꝙ dicat quia Deus ita miſerebitur mihi ſicut latroni, quia maius miraculum eſſet ꝙ malę viuentes facerēt bonum finem, quàm ſuſcitare

mor-

mortuos. De iſta ſanctificatione dicit Hierem: Congrega eos quaſi gregem ad victimam, & ſanctifica eos in die occiſionis Hiere.12. Alij ſanctificantur hora veſperarum, vt illi qui nō expectant finem, ſed antè redeunt ad Deum, confitentur, faciunt afflictiones. Tales ſanctificantur per pœnitentiam ſacramentalem. Talibus dicit Apoſtolus poſtquàm fecerunt pœnitentiam. Nunc liberati à peccatis, ſ. per pœnitentiam, ſerui autem facti Deo, habetis fructum veſtrum in ſanctificationem. Rom.6. Alij ſanctificantur in meridie, quando feruet calor, ſicut martyres qui feruore ſpiritus occidebātur pro honore Chriſti. Iſti ſanctificabantur per paſsionem martyrialem. De quibus dicit ſcriptura, Præparauit Dominus hoſtiā, ſ. corpus ſuum, ſeu martyres, ex feruore ſpiritus ſanctificauit vocatos ſuos. Sopho. 1. Alij ſanctificantur hora tertia, vt infantes per ablutionem baptiſmalem. De iſta dicit Apoſtolus nouiter baptizatis, Peccatores autē aliquando fuiſtis, ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, ſed iuſtificati eſtis in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, & in ſpiritu Dei noſtri. 1.Cor.6. Alij hora prima in orto ſolis fuerūt ſanctificati, qui in vtero matris antequam naſcerētur effecti ſunt ſancti, vt Hierem. & Io. Bapt. De Hieremia, Antequā exires de vulua ſanctificaui te. Hiere. 1. Iſta auctoritas non cogit ad credendum, niſi quòd quando debuit naſci fuit à Deo ſanctificatus Item de beato Ioan. Bapt. Luc.1. Spiritu ſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ. Sed virgo Maria in aurora fuit ſanctificata, non expectauit Deus nouem menſes, nec vnum &c. ſed in eodem die, & eadem hora. Ecce quare dicit, Adiuuabit eam Deus mane diluculo, non hora completorij, nec veſperarum &c. ſed mane in aurora. Ecce eius fructus ſanctificationis. Ideo poſſumus dicere in laudem Chriſti, & virginis glorioſæ illud Dauid. Dominus dabit benignitatē, ſ. in incarnatione, & terra noſtra, ſ. virgo Maria dabit fructum ſuum. Pſalm.84. Tertius fructus Chriſti fuit de præſentatione temporali. Nam poſt ſui natiuitatem fuit præſentatus in templo Domini. Lucæ 2. Poſtquam completi ſunt dies purgationis Mariæ ſecundum legem Moyſi, tulerunt illum in Hieruſalem, vt ſiſterent eum Domino ſicut ſcriptum eſt in lege Domini. Quia omne maſculinum adaperiens vuluam, ſanctum Domino vocabitur. Et vt daret hoſtiam pro eo par turturum, aut duos pullos columbarum. Similiter & beata virgo, non dico æqualiter, ſed poſt natiuitatem ex vtero matris, & poſt oblationem ſuam fuit deuotiſsimè in templo Domini præſentata. Nota, hiſtoriam breuiter ſpeculando de aſcenſu virginis per 15. gradus in templum Dei. nam illa aſcenſio fuit miniſterio angelorum facta eam ducentium. Cùm dicit Gregorius primo dialogorum. In hoc mundo viſibili nihil per creaturam inuiſibilem diſponitur. Quod poteſt intelligi & declarari ad modum ſponſarum in die nuptiarum,

que vſq; ad eccleſiã ducũtur per parẽtes earum,& ex tunc aſſumuntur à cõſanguineis ſpõſi.Iſte aſcẽſus. 15. graduum ſignabat aliquod myſterium futurũ, & maximè de B.Virgine,vt tãgit Hiero.ſcilicet ꝙ ſupra nouem ordines angelorum,& archãgelorum &c. Ideo cãtatur, Exaltata eſt ſancta Dei genitrix ſuper choros angelorum ad cæleſtia regna,& ſupra ſex grad⁹ ſanctorum, ſ.virginum, cõfeſſorum, martyrum,apoſtolorũ,prophetarũ, & patriarcharum erat ſublimãda. Multæ filiæ cõgregauerunt diuitias, tu ſupergreſſa es vniuerſas, Prou.vlt.Moraliter notatur hic ſuper hoc ꝙ parẽtes virginis diligẽtes fuerunt ad cõplendum & faciẽdum votum cõtra vouẽtes & nõ cõplẽtes,quia licet dicant doctores ꝙ maius meritũ eſt quãdo mediante voto homo ſeruat caſtitatẽ,paupertatẽ,& obedientiã,quã ſine voto,ceteris parib⁹,ſed eſt tãtũ periculũ & peccatũ fractio voti, quia mai⁹ peccatũ eſt q̃ homicidiũ. Dicũt theologi ꝙ mai⁹ peccatũ eſt falſum iuramẽtum q̃ homicidium. Et B.Tho.dicit ꝙ maius peccatũ eſt fractio voti. No.cõtra clericos ignorãtes dicẽtes ꝙ peccatũ luxuriæ non eſt maius peccatum.Verũ eſt in laicis,ſed ſufficit ad dãnationem.In clericis autem & religioſis eſt de maiorib⁹ propter votũ.Caueatis ergo à votis niſi cõpleatis.Dicit enim ſcript.Si quid vouiſti Deo,ne moreris reddere.Diſplicet enim ei infidelis & ſtulta ꝓmiſsio. Eccl.5.Not.ne moreris reddere.Si facis votum intra certum tẽpus cõplẽdum, debes illud cõplere intra illud tẽpus,aliàs pl⁹ peccas quàm ſi occideres hominem.Si autem non ſtatuiſti certum tempus,debes complere ſtatim habita oportunitate. Ideo dicit,|Ne moreris.No,cõtra illos qui nunquã inueniũt tẽpus oportunum, & quãdo ſunt ſenes,petunt diſpẽſatiõẽ,Diſplicet enim ei infidelis & ſtulta ꝓmiſsio quæ nõ cõpletur.Stulta ꝓmiſsio eſt ei quãdo fit ſine deliberatione.Primò ex deuotione aliqui ſubitò faciũt votum. Secũdò ex indignatione,quãdo eis fit diſplicẽtia aliqua, ſubitò faciũt votum,vel nõ intrãdi domum iſti⁹, vel nõ ludẽdi cũ eo,& huiuſmodi cõtrarietatum, & vouẽdo frãgunt votum quod nõ debet ſeruari. Tertiò ex tribulatione,ſ.doloris & infirmitatis, vel in partu mulierum,& pòſt nihil faciunt,quaſi velint Deum decipere. Itẽ no.cõtra illos qui promittunt filios ad ſeruitium Dei in religione, vel ſacerdotio.& pòſt nihil faciunt, nec curãt,expectãtes filium gibboſum, vel filiã vt illã dent &c. Ecce quare dicit,Si quid vouiſti &c. Quartus fructus Chriſti eſt, vel fuit de magnificatione virtuali vel ſpirituali,quouſq; Chriſtus fuit.30.annorum,ita vixit ꝙ nõ reputabatur magnus, imò reputabatur faber lignarius. Sed in baptiſmo fuit magnificatus,quãdo Ioãnes ipſum baptizauit,cœli aperti ſunt ſuper eum,& deſcendit ſpiritus ſanctus in ſpecie columbæ ſuper eum, & vox patris intonuit,Hic eſt filius meus dilectus. Mat.3.& Lu.3.Tunc apud homines fuit ita magnificatus, intãtum ꝙ fugit in deſertum.

Si-

Similiter virgo Maria,nõ æqualiter. Et ecce quomodo. Ex quo virgo Maria fuit præſentata in tẽplo, in quo ſtetit.10. annis cum alijs virginibus,quaſi eſſent moniales, ita faciebãt antiquitus. No.cõtra cõſuetudinem de puellis nõ venientibus ad eccleſiã. No.de hiſtoria, & de deſpõſatione,& qualiter ſpiritus ſanctus deſcẽdit in ſpecie columbæ ſuper virgã ſpõſi ſui Ioſeph, quẽadmodum ſuper Chriſtum in baptiſmo,& ſic virgo fuit valdè magnificata. De iſto fructu dicit Salomõ in perſona virginis,Sub vmbra illius quẽ deſiderauerã ſedi, ſ.vt ſit mihi in patrẽ & ſponſum,& fructus eius dulcis gutturi meo. Can.2. Moraliter no.hic ſuper hoc ꝙ virgo fuit deſpõſata per verba de præſenti. Quando enim fit per verba de præſenti, verum matrimonium eſt,etiã ſi nõ ſequatur copula carnalis,nec poſſunt ſeparari niſi per ingreſſum religionis, ſi non fuit ſecuta copula,ſiue publicè ſiue clãdeſtinè cõtraxerunt. Si clãdeſtinè,excommunicati ſunt, nec poſſunt ſeparari. Ideo ſi clãdeſtinè cõtrahunt, & pòſt propter timorẽ parẽtum vel odium,ipſa ducit alium,ipſa eſt putana. Et prim⁹ qui eſt vir,etiã ſi ipſe cõtrahit cum alia,leno eſt. O quomodo ſunt multi qui credunt habere vxorẽ,& nõ habẽt. Itẽ ſunt alia multa impedimẽta. Vos nõ creditis aliquid facere in baptiſmo vel cõfirmatione, quia omnes vultis eſſe cõpatres & cõmatres,& eſt ita,ꝙ ſi eſtis patrinus de aliquo vel aliqua,etiã vxor legitima eſt patrina eius,& ecõ uerſo,etiã ſi nõ ſit pręſens,& nunquã aliquis filius veſter poteſt cõtrahere cum illa,licèt papa poſsit diſpẽſare. Itẽ ſi clericus qui baptizat habet filios,nõ poſſunt contrahere cum illis quos ipſe baptizauit. Et quot ſunt in hoc caſu? Itẽ ſi cõtraxiſtis cum aliqua cõſanguinea infra quartum gradũ,nõ eſt matrimoniũ. Itẽ dicẽdum,antequã habuiſſetis iſtã vxorẽ,peccaſtis primò cũ matre eius, iſta ergo non eſt vxor veſtra. Nec papa poſſet diſpẽſare,niſi in aliquib⁹ gradibus, nõ tamẽ in omnibus,quia nõ cum ſorore vel vxore fratris, quia eſt cõtra legẽ diuinã. Null⁹ poteſt habere matrẽ & filiã. Idẽ ſi peccaſtis cũ ſorore ſua, & econuerſò,ſi vxor peccauit cũ patre viri &c. Si ſint in tertio vel in quarto gradu papa poteſt diſpenſare. Ideo eſt optima cõſuetudo, quãdo debẽt deſpõſari ꝙ ſacerdos proclamet. Si eſt aliquis qui ſciat impedimẽtum ꝙ reuelet, & ſi aliquis ſciat impedimẽtum ſecretè,id reuelet ſacerdoti. Et modò in multis locis nõ faciũt iſtas ꝓclamationes,& malè. Itẽ ſunt aliqui qui poſtquã cõtraxerũt, & diſcõueniunt,ꝓcurãt ſibi ſeparationẽ cum falſis teſtibus &c. Nõ poſſunt ſeparari,nec papa, nec etiã Petrus apoſtol⁹ poſſet diſpẽſare, nullo modo poſſunt ſeparari niſi per ingreſſum religionis ante copulã. Ideo Apoſt. His qui in matrimonio ſunt,præcipio nõ ego,ſed Dominus,vxorẽ à viro non diſcedere,& vir vxorem nõ dimitat. 1. Cor.7. Et ſicut Ioachim & Anna vitã ęternã promerebimini. Quod vobis præſtare dignetur pater,& filius,& ſpirituſſanctus. Amen.

MEmoria mea in generatione ſæculorũ. Eccle. 24. & recitata eſt ſtatim in epiſtola hodier. Secundum ꝙ ſcitis hodie eſt feſtum & ſolẽni. benedictæ natiuitatis virginis Mariæ quando nata fuit de vtero matris ſuæ benedictæ Annæ. Si placet Deo, habebimus bonas doctrinas ſciẽtiales, & inſtructiones morales, ſed vt verba ſint ad honorem Dei, ſalutetur virgo Maria. Iſtud verbum dicitur in perſona virginis. Memoria, ſ. meæ natiuitatis. Sciendum eſt ꝙ in ſumma generaliter ſunt duo ſæcula. Primũ eſt creaturarũ ſpiritualiũ & incorruptibiliũ. Secundũ creaturarũ corporaliũ & corruptibiliũ. Primũ eſt cælũ empyreale. De quo Strabo ait ſuper Gene. 1. Cælũ empyreũ mox vt creatum eſt, angelis eſt repletum. Secũdum eſt terra, de quo iã vulgariter dicitur hoc ſeculum, quia licèt terra ſit permanẽs, tamẽ creaturę corporales ſunt corruptibiles. Ideo Salomõ ait, Generatio præterit, & generatio aduenit, terra autẽ in æternũ ſtat. Eccle. 1. Dico ꝙ creatio iſtorũ duorum ſæculorũ poteſt dici generatio. Ratio, quia generatio alicuius creaturæ eſt eius principium. Ideo Philoſophus diffiniẽs generationẽ dixit, Generatio eſt progreſsio de nõ eſſe ad eſſe, & quia iſta duo ſæcula, ſ. cælum & terra habuerunt principium per creationẽ, quia ante creationẽ cæli & terræ nulla erat creatura, niſi ſolus Deus trinitas ipſa. Si dicatur ab aliquo ſimplici, Et Deus tunc vbi habitabat? Dicatur ꝙ in camera ſuæ æternitatis. Auctori. Dominus excelſus & ſublimis inhabitans æternitatem. Eſa. 57. ſed creauit cælũ & terrã pro nobis. Et quia tunc habuerunt principiũ eſſendi, ideo poteſt dici generatio. Et concordat Moyſes di. Iſtę ſunt generationes cæli & terræ, quando creatæ ſunt in die quo fecit Deus cælum & terrã. Gen. 2. Dicit ergo virgo Maria, Memoria mea in generatione, ſ. cęli & terrę figurata fuit, & declarata, & demonſtrata. Patet the. Memoria mea in generatione ſęculorum. Ex quo virgo Maria remittit nos ad regenerationẽ ſæculorum, videamus quid dicit de hoc ſcriptura. Dicit enim, In principio creauit Deus cęlum & terrã. Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant ſuper faciẽ abyſſi, & ſpiritus Domini ferebatur ſuper aquas. Dicitq́, Deus, Fiat lux. Et facta eſt lux. Et vidit Deus lucem ꝙ eſſet bona, & diuiſit lucem à tenebris, appellauitque lucem diem, & tenebras noctem. Factumq́; eſt veſpere & mane dies vnus. Gen. 1. Hic ſunt decem clauſulæ, cõtinentes totam feſtiuitatem hodiernã, propter quod dixit virgo Maria. Memoria mea in generatione ſæculorũ. Prima clauſula eſt cùm dicit, In principio creauit Deus cælum & terram ſimul. Iſta ſimultas creationis cęli & terrę figurabat ſimultatem coniunctionis matrimonij Ioachim & Annæ. Ioachim dicitur cælum. Ratio, quia tota vita ſua fuit cęleſtis, licèt eſſet nobilis, & poterat dicere, Noſtra con-

conuerſatio in cælis eſt.ad Phil.3.Anna dicitur terra, quia fructifera ſecundum influentiam quam recepit à cælo, & poteſt exponi de ea illud Pſal.84.Benedixiſti Domine terram tuam, quia primò erat ſterilis. Et ſequitur, Dominus dabit benignitatem, & terra noſtra,ſ. beata Anna,noſtra propter vtilitatem quam ex ea habuimus , dabit fructum ſuum,ſ.virginem Mariam. Patet ergo quomodo memoria virginis quantum ad parentum coniunctionem expreſſatur & figuratur cùm dicitur,In principio creauit Deus cęlum & terram.Si dicatur ab aliquo, Frater contrà, quia non videtur bona expoſitio ꝙ Ioachim dicatur cælũ,& Anna ſanctior Ioachim dicatur terra.Ideo eccleſia feſtiuat de ea,& non de eo.Ratio huius ſanctitatis fuit,quia Anna habuit maiorem participationem cum virgine Maria quàm pater,& patres propter negotium temporale parum curãt de pueris paruis,ſed matres. Eſt ergo notandum ꝙ ſicut ramus violarum vel roſarum plus redolet in illo qui eum diu portat, quàm in eo qui ſolùm tangit.Sic eſt in propoſito, quia facit pater in generatione filij ac ſi daret ramum violarum matri,& recedit,ſed mater portat in vtero,& poſt natiuitatem lactat,& tenet in brachijs,oſculatur &c.Ideo Ioachim parum fecit.Et tamen Anna terra dicitur, & Ioachim cælum.Ratio,quia mulier quãtumcunque ſit ſancta & virtuoſa, debet eſſe ſubdita,& vir debet eſſe dominus, & maior in domo. Quia ſicut terra nõ eſt niſi punctus reſpectu cæli à quo recipit influentiã, quia aliàs terra nõ fructificaret, ita vxor reſpectu viri à quo regitur &c.Quia ergo Ioachim erat vir beatæ Annæ,ideo habebat maioritatem,& primitatem,& influentiam in domo, quia ad nutum virorum debent eſſe vxores.Cunctæ vxores tam maiorum q̃ minorum deferant maritis ſuis honorem. Heſter.1. Lex fuit Aſſueri imperatoris.Propter hoc Ioachim dicitur cęlum,& Anna terra. Moraliter inſtruuntur hîc mulieres,nec intret in caput earum vt velint habere dominium dicendo, Ego ero domina domus , pro certo gallina cantabit &c.quia natura,& leges diuinales,& pontificales,& imperiales,dant viro quòd ſit Dominus. Ideo auiſetis vos.Et ſi in prima hebdomada quando eſtis nouæ vir diſsimulat aliqua,pòſt non ſuſtinebit,immo cum baculo vadet per domum,quia vir debet eſſe cælum dominando,& vxor terra ſubijciendo.Ideo dicit ſcriptura,Mulieres viris ſuis ſubditæ ſint,ſicut ſeruus domino, quia vir caput eſt mulieris,ſicut Chriſtus caput eſt eccleſiæ. Sed ſicut eccleſia ſubiecta eſt Chriſto,ita & mulieres viris ſuis in omnibus , ſcilicet licitis & honeſtis. Viri diligite vxores veſtras,ſicut & Chriſtus dilexit eccleſiam , & ſeipſum tradidit pro ea vt eam ſanctificaret. ad Epheſ.5. Ecce quare dicit virgo Maria,Memoria mea & cetera.Secunda clauſula eſt cùm dicitur,Terra autem erat inanis & vacua. Hîc oſtenditur conditio beatæ Annæ , quia licèt eſſet in ſtatu matrimonij cum nobi-

ſexus,tam in hominibus quàm in gregibus tuis. Dicatur quõ beata Anna exiuit templum,& iuit ad domum vt cõſolaretur virum ſuum de tanta triſtitia,ſed eum nõ inuenit, quia Ioachim præ verecundia iuit ad paſtores,& ipſe flebat ex vna parte,& beata Anna ex alia,&timebat de viro ſuo,& tenebræ erant ſuper faciẽ abyſsi.Moraliter hic inſtruuntur homines & mulieres.Homines habent hic doctrinã patiẽtiæ. Si ſacerdos modò expelleret nobilẽ de eccleſia,& ex cõmunicaret,quid diceretis?Certè percuteretem ſacerdotem dicẽdo, Tace tu clerice,aliàs lues pœnas.Non ſic Ioachim,ſed patienter receſsit,ſeruans conſilium ſcripturæ. Nõ voſmetipſos defendẽtes charißimi, ſed date locum iræ.Ro.12. Mulieres etiam inſtruuntur quãdo vident virum triſtem,quia aliquoties ex negotijs magnis triſtantur, debẽt virum cõſolari:ſed ſunt aliquæ vxores rabidæ, quæ augẽt triſtitiam viris,de omnibus dãtes culpã viro.Ideo auiſetis vos,quia mulier data eſt in adiutorium viri.Ge.2.Nõ eſt bonũ hominẽ eſſe ſolum, faciamus ei adiutorium ſimile ſibi.Quarta clauſula eſt,Spiritus domini ferebatur ſuper aquas.Ecce hic promiſsio de virgine Maria ad Ioachim,cùm eſſet cum paſtorib9,& fleret dicẽs,Domine ſi iſta ſterilitas venit ex peccato meo,indica mihi &c.Idem de Anna.Super iſtas aquas lachrymarũ ferebatur ſpirit9Dei.i.angelus.Qui facit angelos ſuos ſpirit9.Pſal.103.& Heb 1.qui venit ad Ioachim,qui timuit, quia caro nõ poteſt ſuſtinere viſionẽ ſpirit9,ſed timet vt agnus qui videt leonẽ.Dicatur quõ reuelauit ſibi de filia habenda.Idẽ dixit Annę.In cuius ſignum dixit quod inuenirent ſe ad portam auream in Hieruſalem . Moraliter inſtruimur hic habere patientiam.Ioachim &Anna viginti anni fuerunt ſine prole, & faciebant eleemoſynam, orationes &c.& non obtinuerunt, ſed quia habuerunt patientiã in verecundia ſibi facta à ſacerdote, ſtatim habuerunt promiſsionem, & obtinuerunt habere prolẽ.Patet ergo quod qui vult aliquid obtinere à Deo,ſiue ſanitatem,ſiue remiſsionẽ peccatorum,ſiue proles,pl9 valet patientia quàm aliud.Ioachim enim poterat ſe vindicare de ſacerdote,ſed noluit,ita vos debetis facere. Et quãto maior eſt iniuria remittendo, tanto facilius retinebit quod optat. Ideo apoſtolus ait, Patientia vobis neceſſaria eſt, ſcilicet ad obtinendum quod petitur, vt voluntatem Dei facientes reportetis promiſsionem,ad Heb. Quinta clauſula eſt, Dixitque Deus,Fiat lux. Ecce conceptio virginis Mariæ.Dicatur quomodo creditur quod Anna & vir eius ſeparauerunt ſe à thoro, quia antiqui ſancti non vtebantur matrimonio niſi ratione filiorum,& quando ſentiebant vxorẽ grauidam,ſeparabant ſe vſque poſt ablactationem filij, qui lactabatur tribus annis, matres nutriebant eos,& ipſæmet matres volebant eos lactare, quia ideo Deus dedit vbera mulieri,nõ ad oſtendendũ hominibus,ſed ſicut vterus vxoris eſt camera filij,ita vbera ſunt cellariũ. Et Anna &

Ioachim

Ioachim videntes ꝙ nõ poterant habere proles, credo, ꝙ ſeparauerint ſe à lecto, propter qđ dicitur. Fiat lux. Lux dicitur illa benedicta generatio virginis Mariæ, quia ſine tenebra culpæ facta eſt. Modò autẽ in generatione filiorũ ſunt multæ tenebræ propter intentionẽ carnalẽ & corruptã mentẽ parentum. Sed generatio virginis Mariæ fuit vt lux. De iſta luce habetur. 2. Reg. 23. Sicut lux auroræ, oriẽte ſole mane, abſque nubibus rutilat, ſic iſta cõiunctio Ioachim & Annæ luminoſa fuit. Moraliter inſtruuntur hic illi de matrimonio, qui in filijs procreandis debent habere intentionẽ prædicatoris, qui pro ſemine verbi Dei generat filios Deo de filijs diaboli, quia illos qui fuerunt filij diaboli per ſuperbiam, facit filios Dei per humilitatẽ, & ita de alijs. Talis debet eſſe intẽtio facientiũ matrimonium, vt generẽt proles Deo ad ſeruitium, aliàs iudicantur adulteri coram Deo, ſicut de prædicatore qui non curat de fructu, ſed de vana gloria laudis ſeu familiaritatis, adulter vocatur, quia plꝰ curat de ſalario quàm de fructu in populo. Ideo apoſtolus ait. 2. ad Corinth. 2. Non ſumus ſicut plurimi. Nota, plurimi adulterantes verbum Dei, qui in prædicatione non ſpiritualem fructum quęrunt, ſed fauorẽ humanum. Ergo in filijs habẽdis ordinetis intentionẽ veſtram ad Deũ, quia aliàs diabolus habet in eis poteſtatem. Auct. Oſtendã tibi qui ſunt quibus poteſt præualere dæmonium. Hi nãque qui coniugiũ ita ſuſcipiunt, vt Deũ à ſe & à ſua mẽte excutiant, & ſuæ libidini ita vacẽt ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus, in hos habet poteſtatem dæmonium, Tobiæ ſexto. Sexta clauſula eſt. Et facta eſt lux. Ecce ſanctificatio virginis Mariæ. Non credatis quod fuerit ſicut in nobis qui in peccatis concipimur, & naſcimur, & nutrimur, quia ſi ante baptiſmũ fuiſſemus mortui, damnaremur, in limbo intellige. Sed ſtatim poſtquam corpus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit ſanctificata. Ideo ſit feſtum de eius conceptione, quia facta eſt lux, ſcilicet ſanctificationis in ea. Et ſtatim angeli in cælo fecerunt feſtum conceptionis. Ideo Dauid dicit, Lux orta eſt iuſto, ſcilicet Chriſtus, vt ſit mater eius, & rectis corde, ſcilicet angelis, qui non poſſunt inclinari ad peccatum, nec ad dexteram per proſperitatem, nec ad ſiniſtram per aduerſitatem, nec ante per affectiones, nec retro per rancores. Ideo dicit, Rectis corde lætitia. Lætamini iuſti in domino, & confitemini memoriæ ſanctificationis eius. Pſalm. 96. Septima clauſula eſt, Et vidit Deus lucẽ ꝙ eſſet bona. Ecce natiuitatis virginis Marię. Nota, vidit, id eſt videre fecit, quia ipſe eam ſciebat, & videre fecit quòd eſſet bona. Nam bona erat angelis, quia per eam reparantur eorum cathedrę, bona hominibus, quia per ipſam habent redemptionem, bona peccatoribus, quia per eam conſequuntur veniam, bona iuſtis, quia per eam conſequunrur perſeuerantiam in bonis operibus, & augmentum gratiæ in meritis, & glorię introductionem, bo

an

na ſanctis patribus,quia per eam adepti ſunt liberationē, bona animabus de purgatorio,quia per eam habent ſuffragium,bona nauigātibus,quia per eam perueniunt ad portum ſalutis,bona laborantib⁹ in terra,quia per ipſam cōſequuntur requiē.Dicatur quō feſtum natiuitatis virginis venit in cognitionem hominum per illum ſanctum hominem , vt habetur in legenda Lombardica . De hac natiuitate poteſt exponi allegoricè illud Heſter 8. Iudæis autem noua lux oriri viſa eſt . Octaua clauſula eſt. Et diuiſit lucem à tenebris. Et hoc quando fuit in templo præſentata. Tenebræ dicuntur gentes mundanę ex mundanis negotijs. Ecce tenebræ operient terram, & caligo populos. Eſai. 60. Ab iſtis tenebris Deus ſeparauit lucem virginē Mariam. Dicatur de præſentatione virginis Mariæ per parentes ad templum,poſtquam habuit tres annos completos,votum quod fecerant,exoluerunt. Stabāt enim puellę in templo,vt in monaſterio virgines. Dicatur quomodo aſcendit quindecim gradus,adiuta ab amicis ſponſi quando debet eccleſiam intrare , quaſi dicendo , Iſta iam eſt noſtra. Ita fecerunt angeli de virgine Maria, Tangit hîc Hieronymus quindecim gradibus quomodo virgo debebat eſſe tantę ſanctitatis quod aſcēderet in cęlum ſuper nouem ordines angelorum, & ipſa etiam aſcenderet ſuper ſex ordines ſanctorum. Hoc figurabāt quindecim gradus ante templum Salomonis, & fuit completa prophetia Salomonis dicentis, Multæ filiæ,ſ. creaturæ angelicæ & humanę congregauerunt diuitias,tu ſupergreſſa es vniuerſas. Prouerb. vltimo. Moraliter. Dicatur hic contra illos qui non curant complere vota. Nam multi ſunt qui in tribulatione vouentur,& pôſt non curāt implere , hoc eſt velle Deum decipere . O quot ſunt mercatores, quot marinarij,quibus ipſa virgo dat auxilium,& iuuat eos in neceſsitatibus,& tamen non curant complere vota. Item quot ſunt qui non poſſunt habere proles,promittunt quòd dabunt ad ſeruitiū Dei ſi habeant,& poſtquam habent,non curant. Si quid vouiſti Deo, ne moreris reddere. Diſplicet enim ei infidelis & ſtulta promiſsio. Eccleſiaſticæ quinto. Nota,ne moreris reddere. Si intra certum tempus promiſiſti , comple illud citra tempus. Si non aſsignaſti tempus, tunc intelligitur ſtatim eſſe ſoluendum . Nona clauſula eſt, Appellauitque lucem diem , & tenebras noctem. Pro iſto intellectu ſciendum quòd antiquitus nobiles præſentabant filias ſuas in templo , & ibi nutriebantur ſub aliqua ſancta muliere . Et aliæ domicellæ reſpectu virginis dicebantur nox. Ratio,quia earum intentio & cor erat ad mundana. Cor autem virginis Mariæ ad ſpiritualia. Dicatur cùm virgo Maria fuiſſet decem annis in templo , fuit tunc ætatis quatuordecim annorum , quando ſacerdos iuxta morē dixit quòd omnes puellę quatuordecim annorum irent ad domos parentum ad cōtrahendum &c. Oēs puellæ,virgine dēpta,habētes cor ad munda-

mundana,gauiſę ſunt dicēdo,O gratias Deo,modò ero domina domus,& potero facere hæc & illa,ecce vanitates, & propter hoc dicūtur tenebrę.Virgo autē Maria vt lux clara ſurrexit, de qua erat iam maxima fama ſanctitatis,& ſępe videbat angelos,dicēs ſe feciſſe votum virginitatis, quia à parentibus ex voto dedicata fuerat pro ſeruitio Dei,non erat vana vt ceteræ.Ideo dicitur, Appellauitque lucē diem &c.Quæſtio moralis eſt hic. In iſto tempore non erant monaſteria monialiū,nec virgo poterat amplius in templo remanere.Vbi ergo intendebat habitare ſeruando virginitatem ? Dicatur quòd in domo parentum. Et hoc modo tunc ſeruabant,licèt paucæ,virginiginitatem. Et hoc conſilium dat apoſtolus dicens,De virginibus autem præceptum domini non habeo, conſilium autē do tanquam miſericordiam conſecutus à Deo vt ſim fidelis. Exiſtimo enim hoc bonū eſſe propter inſtantē neceſsitatē, quoniā bonum eſt homini ſic eſſe. Alligatus es vxori,noli quærere ſolutionē: Solutus es ab vxore,noli quęrere vxorē.Si autē acceperis vxorē,nō peccaſti. Et ſi nupſerit virgo, non peccauit,Tribulationē tamē carnis habebūt huiuſmodi. Ego autem vobis parco. Hoc ita que dico fratres. Tempus breue eſt. Reliquum eſt vt qui habent vxores tanquam non habentes ſint .1. ad Corinthios ſeptimo. Et non recipiebant familiaritatem cum aliquo homine maſculo ; & ſic cuſtodiebatur tunc plus quàm modò in monaſterijs ipſa virginitas. Auiſentur puellæ & mulieres deuotæ cauere à nimia familiaritate,quia inclinant hominem ad malū. Decima clauſula eſt, Et factum eſt veſpere & mane dies vnus. Veſper dicitur finis diei. Ecce Ioſeph antiquus,& mane virgo Maria iuuenis 14.annorum,dies vnus per deſponſationem. Ad practicam dicatur quomodo ſacerdos reſpondit virgini Mariæ di. Iſte modus eſt inconſuetus &c. Sed virgo prudenter replicauit dicēs.Pater nos allegatis conſuetudinem humanalem , & nunquid eſt maior auctoritas diuinalis dicens ; Vouete,& reddite domino Deo; vt ait Dauid? Dicatur quomodo ſacerdos propoſuit in concilio in quo fuit concluſum vt Deus conſuleretur in re tam noua . Qui oſtendit de ſancta ſanctorum ſacerdoti quòd ſua volūtas erat quod illa virgo haberet ſponſum de genere Dauid . Ideoque fieret præconizatio, vt omnes comportarent virgas , & ponerent ad altare . Nota in legenda Lombardica. Dicebant iuuenes carnales, De qua virgine? de illa Maria tam pulchra? O benedictus erit qui illam tam pulchram & diuitem vnicam parentum habebit . Dicatur quomodo quilibet eorum parabat ſe &c. Non opus eſt follo ſuſpendere cymbala collo. Ioſeph verò cogitauit , Licèt ſim de genere Dauid , tamen quia ſum ſenex , & quia ſum pauper , & virgo iuuenis & diues &c. Hæc & ſimilia cogitando non curauit portare virgam,dicendo, iuuenes dicerēt de me,O ille ſenex, dicebatur quòd tu eſſes deuotus,

&

& iam venis recipere vxorem. Dicatur quomodo nullum ſignum fuit oſtenſum. Et ſacerdos iterum orauit &c. ad quem Deus dixit ꝙ ille cui debetur virgo nō portauit virgā. Dicatur quomodo iterum venerunt omnes cū virgis, ſed virga Ioſeph floruit, & fructificauit amygdalas, & ſpirituſſanctus in ſpecie columbæ deſcēdit ſuper eā. Dicatur quomodo virgo Maria orauit vt Deus daret ſibi ſponſum aliquē probum vt eſſet ſibi in patrem, & non iuuenem carnalem. Quando fuit ſibi dictū quòd talis ſenex erat ſuus ſponſus, multum gauiſa eſt. Sed modo ſi vni puellæ proponitur ſenex, dicit, O quid facerē cum illo? nolo. Sed non ſic fecit virgo Maria. Ecce quomodo facta eſt veſpere & mane dies vnus. Dauid, Melior dies vna, ſ. iſtius matrimonij, in atrijs tuis ſuper millia. Et fuit cōpleta prophetia Eſa. 11. Egredietur virga, ſ. abſciſſa per Ioſeph de radice Ieſſe, quia Ioſeph fuit de genere Dauid, & flos de radice eius aſcendet.

De natiuitate beatæ Mariæ virginis, vel de ſeptem gaudijs, & ſeptem triſtitijs. Sermo III.

E*Go mater pulchræ dilectionis & timoris.* Eccl. 24. Iſta materia credo quòd erit Deo & beatiſsimæ virgini Mariæ gratioſa, & nobis proficuoſa. Salutetur virgo Maria. Notandum quòd iſta tria, ſcilicet

Experientia ſenſualis.
Euidentia naturalis.
Prouidentia diuinalis.

Manifeſtè oſtendunt ꝙ gaudia & lætitiæ huius mundi triſtitijs & doloribus ſunt admixta, & nullus poteſt hic habere gaudium purū. Primò hoc docet experientia ſenſualis. Nam in magnis feſtiuitatibus, quādo fiunt lætitiæ, &c. dolēt miniſtri in maxillis propter alapas &c. presbyteri attędiātur in canticis, & dolet eis caput, & guttur &c. Alij dolent in tibijs ex tripudio. Item in magnis cōuiuijs & nuptijs comedendo, bibendo, & ridendo, ſtatim ſequitur aliquid de aliqua re vel triſtitia &c. Secundò hoc docet euidētia naturalis. Regula eſt philoſophorum di. quòd omne medium participat naturā extremorū contrariorū, vt patet de illo qui eſt inter ignem & niuē &c. Item vita præſens eſt in medio duorum extremorum contrariorum, ſcilicet paradiſi & inferni. In paradiſo eſt purum gaudium. Auctori. Gaudium & lætitiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus. Eſa. 25. Nota differentiam inter gaudium & lætitiam. Gaudium conſiſtit in corde, lætitia quandoque non ſolùm in corde, ſed extra oſtenditur, nec poteſt abſcondi. In inferno eſt totum oppoſitum, quia ibi eſt dolor, ploratus, amaritudo, triſtitia, & deſolatio, & pura triſtitia, nec gaudent de aliquo. Dicit ſcriptura in perſona damnatorum plangentium. Defecit gaudium cordis noſtri, verſus eſt in luctum chorus noſter. Cecidit corona capitis noſtri. Vę nobis quia

peccauimus. Thre. 5. Nos verò ſumus hic in medio, inter paradiſum & infernum. Ideo participamus de vtroq;, quia omnia ſunt hic mixta. Gaudia & lætitias habemus de cælo. Amaritudines & triſtitias habemus de inferno, & aſcendunt vt fumus. Conſolationes & lætitiæ ſunt vt guttæ mellis, & quaſi diſtillatio de fauo mellis ſpiritus ſancti, ac ſi de fauo in arbore poſito diſtillarent guttæ in ore. Sed quia infernus eſt propinquior nobis, quia eſt in corde terræ, ideo plus abundant amaritudines & triſtitiæ q̃ cõſolationes, &c. Propter hoc dicit Boëti⁹, Omnis dulcedo fœlicitatis humanæ multis amaritudinibus eſt reſperſa. i. permixta. Hoc etiam patet ex diuina prouidentia, ꝙ ſi hic gaudia eſſent pura, eſſemus nimis diſſoluti, nec timeremus Deũ &c. Si amaritudines, dolores & triſtitiæ eſſent puræ, tunc in inferno veniremus in deſperationem, quia perſona triſtis ſine ſpe cõſolationis deſperat &c. Ideo prouidentia diuina temperat gaudia cum triſtitijs, & ecõuerſò, quia bonus coquinarius eſt, & in cibo nimis dulci ponit ſal, & in cibo ſalſo ponit mel. Quando tu es lætus, & gaudes de aliquo honore, & dignitate, ſeu lucro, & cib⁹ eſt dulcis, ſed cogita, Expecta modicum, quia in breui morieris, & ita temperabis gaudiũ. Ideo quando triſtaris de aliqua aduerſitate, perditione bonorũ vel amicorum &c. nõ debes deſperare, quia in breui ipſe ponet ibi mel vel ſaccarũ conſolationis. Ideo dicit ſcriptura, Riſus mœrore miſcebitur, & extrema gaudij luctus occupat. Prou. 14. Patet ergo doctrina de experientia ſenſuali, euidentia naturali, & prouidentia diuinali, ꝙ gaudia huius mundi ſunt mixta, intantum ꝙ ab iſta doctrina virgo Maria mater Dei non fuit exempta, imò in quolibet gaudio & lætitia Chriſtus filius eius ſibi miſcuit dolorem & triſtitiam. Ideo dicit ipſa virgo, Ego mater pulchræ dilectionis, quantum ad gaudia & timoris, ſ. de triſtitijs. No. pulchræ dilectionis. Hoc cõtra dilectiones mũdanas corruptas & turpes. Septẽ enim fuerunt gaudia principalia virginis Mariæ: & in quolibet Chriſtus miſcuit ſibi ſal triſtitiæ. Primum gaudium quod virgo habuit fuit in die incarnationis quãdo facta fuit mater Dei. Vultis ſentire iſtud gaudium? Inuenitur enim ex dictis ſanctorum doctorum, ꝙ in illo puncto virgo Maria legebat in biblia, quam intelligebat pluſquàm prophetæ in illo paſſu. Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, id eſt nobiſcum Deus Eſa. 7. Sic legendo virgo Maria cum maxima deuotione cõtemplata eſt dicens: O Domine, & quanta erit ſanctitas & dignitas illius virginis? Oro Domine ne moriar quouſq; viderim illam virginẽ. Conſerua mihi aures vt illam audiam, oculos vt videam, & ſic de alijs membris, vt in his poſſim ſibi ſeruire. Et cùm ſic contemplaretur, ecce angelus Gabriel totus rutilans intrauit cameram, dicens: Virgo benedicta vos eſtis illa. De quo virgo fuit non modicum admirata, quia ipſa

non ſe reputabat dignam vt eſſet famula illius virginis. Ad quã angelus, Vos eritis mater Dei incorrupta. Quia ſicut granum formatur intra tunicam auellanæ ſeu nucis, ita in vtero tuo formabitur illud corpus &c. Quando virgo ſenſit ſe grauidã, cogitate quale gaudium habuit, intantum ꝙ ſi omnia gaudia & delectationes huius mundi eſſent vnita in vna perſona, non æquarentur gaudio, lætitiæ, & conſolationi, & dulcedini virginis. Et ſicut virgo antè conſueuit orare, dicens: Ad te leuaui oculos meos qui habitas in cælis, & in vtero meo, Ecce gaudium. Et nota ex gaudio virgo, licèt non eſſet aſſueta, incœpit vnum canticum dicẽs? Magnificat anima mea Dominum. Et exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo &c. In quo cantico ſunt decem verſiculi. Ratio, quia ſciebat quòd decem menſes portaret filium Dei in vtero, nouem completos, & de decimo recepit ſeptem vel octo dies. No. & exultauit, id eſt extra ſaltauit, ſecundum etymologiam, ſicut ille qui recipit rumores de nouiter papa creato. Ecce gaudiũ. Sed ecce triſtitia. Dicatur quomodo vterus virginis ingroſſabatur. Hoc videns Ioſeph, non modicum admirans intra ſe dixit, O miſer quid eſt hoc? Dicit beatus Bernardus quòd ex vna parte dicebat, Impoſsibile eſt quòd tam ſancta creatura peccauerit. Et ex alia parte dicebat, Hoc naturaliter non poteſt fieri. Intantum quòd cogitauit occultè dimittere eam, compoſuit ſarcinulas, volens recedere &c. Cogitate triſtitiam virginis, non audebat reuelare ſecretũ, quia non erat vt illæ mulierculæ, quæ quod ſomniant totum dicunt &c. Et quando beata Anna petebat, Filia, quid eſt hoc, &c. Reſpondebat virgo Maria, Mater Deus ſcit quid eſt, Et mater flebat ex vna parte, & Ioſeph ex alia. Cogita triſtitiam virginis. Et flens dicebat, Domine nõ audeo reuelare veſtrũ ſecretum, quia neſcio an placeret vobis, ſed vos Domine reueletis ſponſo meo, ne dimittat me, ne ſim diffamata. Ecce triſtitia. Ideo di. euangeliſta. Cùm eſſet deſponſata mater Ieſu Maria Ioſeph, antequam conuenirent, inuenta eſt in vtero habens de ſpiritu ſancto. Ioſeph autem vir eius cùm eſſet iuſtus, & nollet eã traducere, voluit occultè dimittere eam. Mat. 1. Moraliter inſtruimur hic, vt illud magnum gaudium diei nuptiarum temperetis timore. Cogitare debet vir intra ſe dicendo: O miſer, ego ſum modò in tãto gaudio de iſta vxore, quid ſcio ego an erit bona, legalis, &c. Item vxor debet cogitare, O miſera quid ſcio an ego habebo pacem cum iſto, an erit zelotypus de me, & ſimilia. Ita faciebant antiquitus illi ſancti homines. Ecce quid dicit ſcriptura, Acceſſerunt ad conuiuium, ſed cum timore Domini nuptiarum conuiuium exercebant. Tob. 9. Non erant ibi diſſolutiones, nec locutiones &c. Secundum gaudiũ de principalib⁹ fuit in natiuitate Chriſti. Dicatur quomodo in nocte natiuitatis ſicut aliæ mulieres in partu habent dolores & mul-

tas miſerias,virgo Maria habuit multas,magnas, & inuſitatas conſolationes,& tota reſplēdebat in facie.O dixit Ioſeph,vultis parere benedicta?Ita dixit virgo Maria Et Ioſeph voluit vocare obſtetricē,ſed virgo prohibuit eum. Et Ioſeph ait,Vos eſtis iuuenis & inexperta. Et virgo reſpōdit, Deus prouidebit. Dicatur quomodo Chriſtus exiuit vterū virginalē, vt radius ſolis trāſiēs per feneſtrā vitreā &c. Et ipſamet virgo recepit eū in manibus, & nox fuit ita clara ſicut meridies. Et virgo gaudebat,quia videbat ſe virginē incorruptā,& habētem filium dei.Et dicebat.O domine vos veniſtis in hunc mundū ad ſaluādum genus humanū &c. & oſculabatur oculos eius di.O oculi benedicti. cōtēplātes cæleſtia, & manus, & dicebat,Benedictæ manus quæ cælum & terrā creauerunt.Et ſic de alijs mēbris eius. Et Ioſeph adorauit etiā eū,& voluit vocare nutricē vt daret ſibi lac,ſed virgo noluit, licet nō haberet lac: quia dicūt medici ꝙ lac & proles procedūt de eadē radice. Et virgo orauit di. deo patri, Domine qui paſcitis omne animal, prouideatis filio veſtro. Aucto. Neſciēs mater virgo virū,peperit ſine dolore ſaluatorē ſæculorum,ſola virgo lactabat vbere de cælo pleno. Quale gaudium habuit, quādo audiuit angelos cātātes &c. quādo vidit filiū adorari a beſtijs in præſepio,& à paſtoribus. De iſto gaudio ait propheta, Lætabitur deſerta & inuia, & exultabit ſolitudo, & florebit quaſi lilium. Germinās germinabit, & exultabit lætabunda & laudās. Eſa.35.Virgo Maria di.deſerta propter aſperitatē vitæ,& inuia, quia nullus homo trāſiuit per eā. Et exultabit,ſ. de natiuitate filij, ſolitudo,qa ſemper volebat ſtare ſolitaria.Dicit enim Amb.Fugiebat publicum, amans ſecum habitare, Germinans in gaudijs & laudibus dei,germinabit pariendo filium dei, Ecce gaudium de natiuitate filij. Sed ſtatim ſequitur triſtitia, nam octaua die dixit Ioſeph, Benedicta & virgo ſancta quia cum magna reuerentia &c. Iam ſcitis quòd hodie eſt octaua dies natiuitatis filij dei,qui venit adimplere legem, & non ſoluere, vt liberet ſibi credentes & obedientes, ideo hodie debet circuncidi. Et virgo quæ intelligebat ſecretum circunciſionis, quia figurabat paſsionem, & erat ſignum ſeu arra, quia vt mercatores dant ſignum &c.ita Chriſtus venit ad forum huius mundi ad emendum animas pretio ſanguinis, etiam voluit in principio dare ſignum,ſcilicet decem vel duodecim florenos.i.guttas ſanguinis.Sed virgo ideo incœpit flere,maxime quando Ioſeph receſsit ab ea,& iuit ad Iudæos ad rabinum. Hoc ſignificabat quod vnus diſcipulus recedens à Chriſto iret ad Iudæos,vt Iudas. Et hoc intelligens virgo flebat. Secundò quādo Ioſeph venit cum multitudine Iudæorum, quia ſicut modò cōgregantur in baptiſmo, ita tunc in circūciſione, Hoc ſignificabat quòd veniret paſsionis tempore turba ſeu multitudo Iudæorum ad capiēdū filiū eius, & virgo

Maria

Maria flebat. Tertiò quãdo virgo præſentauit eis filiũ, ſignificabat ꝙ præſentaretur iudicibus. Quarto de nomine Ieſu tunc ſibi impoſito, figurabat ſententiã datã irreuocabiliter de paſsione ſua. Quintò eleuatio fimbriarum, figurabat expoliationẽ iuxta crucẽ. Sextò quãdo circuncidebatur, clamauit, & hoc ſignificabat clamorẽ Chriſti in cruce, & virgo flebat continuè. Septimò in panno in quo recipiebat ſanguinem circunciſionis, virgo intellexit ꝙ in paſsione ſic colligeret ſanguinem filij in velo ſuo. Octauò poſuerũt vnguentũ in vulnere, & figurabat vnguẽta corporis Chriſti in ſepulchro. Nonò quando poſt circunciſionẽ poſuit eum iterũ in panniculis. Hoc figurabat ſepulturam. Ecce falſa triſtitia cũ gaudio natiuitatis. Et poterat dicere virgo, Spõſus ſanguinum tu mihi es ob circunciſionẽ. Exo 4. Moraliter habetis inſtructionẽ de gaudio filiorum, quando Deus vobis dat filios. De quo gaudio dicit Chriſtus. Iam nõ meminit preſſuræ propter gaudiũ, quia natus eſt homo in mundũ. Et vos igitur nunc quidẽ triſtitiã habetis. Iterum autẽ videbo vos, & gaudebit cor veſtrũ &c. Ioã. 16. Quãdo obſtetrix dicit, Proficiat vobis, filius eſt. & tota dom⁹ gaudet, debet poni falſa cogitãdo, Quid ſcio ego de iſto filio, an erit ſuſpẽſus vel cõbuſtus? & cum magno timore debetis ſtare, maximè ne in furca inferni ſit ſuſpenſus propter malum nutrimẽtum quod datis eis. Paſcitis enim eos cibo corporali, & nõ ſpirituali, qui eſt melior. In quolibet mane & ſerò oſtendatis filio Pater noſter. Dicatur modus quomodo mater debet dicere filio de mane, Fili mi, ſcias ꝙ eſt vna regina in cælo, & oſtendat ſe ſignare & orare. In ſero cum timore dicat mater filio, Fili mi, modò de nocte vadũt dæmones, & illos qui ponunt ſe in lecto ſine oratione, hos moleſtãt &c. ſed vos oſtẽditis eis vanitates, & vadunt cũ gladio &c. Matres oſtẽdunt puellis quomodo debẽt chorizare. Et debetis eſſe cũ magno timore, quia habetis reddere rationem Deo de filijs. Ideo ait ſcriptura, Ne iocunderis in filijs impijs ſi multiplicẽtur, ne oblecteris ſuper ipſos, ſi non eſt timor Dei in illis. Melior eſt enim vnus timẽs Deũ, q̃ mille filij impij. Et ſubditur, Vtilius eſt mori ſine filijs q̃ relinquere filios impios. Eccl. 16. Tertiũ gaudium virginis Marię fuit in die apparitionis, quãdo venerũt reges Oriẽtis. O quale gaudiũ fuit illud. Virgo ſtabat cũ filio, vt dicũt doctores, adhuc in illo loco vbi peperit, & ſubitò magnus rumor fuit in ciuitate Bethleem. Iam poteſtis cogitare ꝙ equites in aduẽtum triũ regum faciũt magnum rumorẽ. Et venerũt ad locũ vbi erat. Et Ioſeph nõ erat cum virgine, vt dicit textus. Inuenerunt puerũ cũ Maria matre eius, & nõ aliũ dicit gloſa. Et quãdo virgo ſenſit equites, cogito ego ꝙ ipſa abſcõ lit filium. & poſuit eũ in præſepio, & cõpoſuit ſe ad laborem. Quando virgo audiuit reges mirantes de ſtella qua ſtetit ſuprà vbi erat puer, virgo gauiſa eſt propter illã prophetiam.

tiam. Num. 24. Orietur ſtella ex Iacob, & côſurget virga de Iſraël, & percutiet duces Moab. Reges admirantes vel admirando dicebant. et quid eſt hoc? quia ſtella nõ cõſueuit ſtare niſi hora prãdij & quietis, & modò ſtat, & dabat mirabiles radios. Poterant dicere reges, Nõ eſt hic palatium, Nos regem natũ perquirimus &c. Et venerũt ad portam vbi erat virgo, & eleuata modicum flacciata dixerũt virgini, Scitis vos vbi eſt qui nat⁹ eſt rex Iudæorũ? &c. Et reſpõdit virgo Domini, hoc debẽt ſcire magni rabini. Et dum virgo loqueretur, corda regũ calefiebãt, reſpicientiũ ſe mutuò. Deinde interrogauerũt virginẽ an haberet filium. Et virgo reſpõdit ꝙ ſic. Itẽ interrogauerũt de die natiuitatis. Reſpõdit ꝙ erãt 13. dies. Itẽ qs vocabatur? Reſpõdit virgo Maria, Ieſus. Audito hoc nomine, procidẽtes adorauerũt Ieſum, quẽ virgo eis oſtendit, & adorãdo dicebãt, O Domine creator cæli & terrę, & tãta eſt humilitas veſtra, dimittẽdo cęlũ, venire in iſtã miſeriã ꝓ noſtra ſaluatione? Deinde adorauerũt matrẽ, & dicebãt ſibi, O camera filij Dei, tẽplũ ſanctũ Domini, regina cæli & domina mũdi. Et apertis theſauris ſuis obtulerũt munera. Ecce gaudiũ. De iſto gaudio ꝓphetauit Eſa. dicẽs: Tunc videbis, & afflues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuũ, quãdo cõuerſa fuerit ad te multitudo maris, ſ. infidelitatis, quia illi reges infideles erãt, & nõ Iudæi, fortitudo gentiũ venerit tibi. Eſa. 60. Sed ſequitur ſtatim ſalſus dolor & triſtitia, q. a poſt receſſum regũ, Herodes vidẽs ſe deluſum à regib⁹, cogitauit occidere oẽs pueros Bethleem &c. Propter quod angel⁹ Domini apparuit in ſomnis Ioſeph di. Surge, & accipe puerũ & matrẽ eius, & fuge in Aegyptũ, & eſto ibi vſq; dũ dicã tibi. Futurũ eſt enim vt Herodes quærat puerũ ad perdendũ eũ. Matt. 2. Statim Ioſeph ibat ad cameram virginis quę orabat, iuxta illud Dauid, Media nocte ſurgebã &c. Ioſeph pulſauit ad ianuã, de quo virgo admirata cũ aperuiſſet, vidit Ioſeph flẽtẽ. Et ait, Domine, de quo ploratis, cũ ſit gaudẽdũ, quia habemus filiũ Dei nobiſcũ, cuius vos eſtis nutritor? Et Ioſeph, O benedicta citò recedamus, quia Herodes vult interficere filium veſtrũ. Cogitate triſtitiã virginis. Primò timore filij. Secũdò ex fuga. Tertiò ad Aegyptũ, ad terrã infideliũ. Dicatur quãdo exibãt ciuitatẽ, & virgo ſentiebat aliquid, videbatur ſibi ꝙ eſſet Herodes, & timebat ſummè abſcõdens filiũ in gremio. Et equitãs ſuper aſinã, fugit in Aegyptũ, vbi ſeptẽ annis fuit tanquã exul, &c. Ecce quare glorioſiſsima virgo Maria dicit, Ego mater pulchrę dilectionis & timoris. Moraliter inſtruimur hîc. Nã gaudium virginis per reges Oriẽtis venit, & etiã dolor & triſtitia per regem Herodẽ. Hic oſtenditur ꝙ ſi aliquis eſt in amicitia ſeu familiaritate regis, caueat & timeat, quia tales vt cõmuniter à regibus interficiũtur vel exhæredãtur. Ideo debẽt timere. Si homo equitaret in leone, licèt timeretur ab alijs, nõ ratione ſui, ſed ratione leonis, pl⁹ debet

bet ipſe timere,ne leo vno pede interficiat eũ &c. Ita de rege q eſt leo,in quo equitat qui in eo cõfidit &c.Propter hoc ſi habetis amorẽ ſeu fauorẽ regis vel prælatorum, nulli diſpliceatis,nõ faciatis omnia quę volueritis.Ideo dicit Dauid in pſal.Nolite cõfidere in principib⁹,in filijs hominũ in quibus nõ eſt ſalus.Ratio,Exibit ſpiritus eius,ſ.regis per mortẽ corporalẽ,& reuertetur in terrã ſuã,quãtum ad corpus,in illa die peribunt omnes cogitationes eorum, ſ.qui in rege cõfidebãt,cogitãtes multas vanitates.Quartum gaudium virginis Mariæ fuit de glorioſa reſurrectione filij ſui, quãdo ſibi primò apparuit,vt dicit Ambro in lib.de virginibus.Vultis intelligere illud gaudium?ſciẽdum ꝙ poſt Chriſti paſsionẽ,mortẽ,& ſepulturã,virgo certiſsima fuit de reſurrectione filij ſui in tertia die,quia Chriſtus hoc prædixerat,quia niſi certa fuiſſet, præ triſtitia fuiſſet cõfecta,ſed neſciebat horã reſurrectionis,quia nõ dixerat ſibi Chriſtus.Propter hoc virgo Maria in vigilia Paſchæ cogitãs de reſurrectione,& cogitãs in qua hora eſſet,quia nõ legitur ꝙ ei dixiſſet horã,ſed diẽ,intra ſe virgo Maria ait, Sine dubio pater meus Dauid,q præ alijs locutus eſt de paſsione & reſurrectione filij mei, ponit horã,& ſine dubio ipſa legit pſalterium,& clarè inuenit legẽdo in Pſalmo,Exurge gloria mea,exurge Pſalterium & cithara.& eſt verbum patris ad filium.Reſpõdit filius,Exurgã diluculo.Pſal.56. Not.Exurge gloria mea,pater vocat filium gloriã ſuã.Secundo modo vocat eum pſalterium.Tertio citharã, propter tria quæ Chriſtus fecit in hac vita. Primò in omnibus dictis & factis ſuis diligenter procurabat honorẽ & gloriã patris.Ideo dixit ipſe,Ego gloriã meã nõ quęro,eſt qui quærat & iudicet Io.8.Item in fine quãdo dixit,Pater manifeſtaui nomen tuum hominibus, quia gentes neſciebãt quid eſſet pater,neq, filius,nec ſpiritus ſanctus, ſed Chriſtus reuelauit hominibus.Io,17.Ideo dicit Deus pater,Exurge gloria mea. Secundò vocat ipſum pſalterium,quod eſt inſtrumentum cantoris ſecretum, & ſignat legẽ Moyſi datam ſoli vni populo.Pſalterium habet ſolùm decem chordas,quia Chriſtus fuit obediens decem præceptis.Mat. 5.Non veni ſoluere legem,ſed adimplere. Et propter obedientiam ſuam vocatur à patre pſalterium.Tertiò vocatur cithara,quæ habet ſonum acutum, & audibilem, & ſignat legem nouam,quæ per totum mundum fuit audita,iuxta Chriſti præceptum. Marci vltimo. Euntes in mundum vniuerſum. Quando virgo ſciuit horam reſurrectionis,fuit valde læta,& reſpexit per feneſtram vtrum erat aurora &c. Et quia nondum erat aurora,continuauit pſalterium vſque ad Pſalmum centeſimumſeptimum,ſcilicet,Paratum cor meum Deus. Et iterum inuenit eundem verſum, Exurge gloria mea &c.O dixit virgo , Iam habeo duplex teſtimonium. Et viſo ꝙ adhuc non erat aurora ,voluit videre an alij prophetæ dicerent aliquid de hora, &

finaliter inuenit in lib. Ozeę. 6. cap. vbi ſic habetur. Viuificabit nos poſt duos dies, in die tertia ſuſcitabit nos, & viuemus. Et ſequitur, Quaſi diluculum præparatus eſt egreſſus eius. Sufficit, dixit virgo Maria, in ore duorum vel trium teſtium ſtat omne verbū. Dicatur quomodo parauit cathedram vbi ſederet filius ſuus Ieſus, reſpiciēdo ſæpè quādo apparet aurora alba. Et quādo incœpit claritas aurorę, dixit virgo Maria. O filius meus eſt reſuſcitatus, & flexis genib⁹ orabat dicēs: O fili mi velitis me conſolari di. Exurge in occurſum meum & vide. Cogitate quomodo in Chriſti reſurrectione erant multi angeli dicētes Chriſto, Ecce ego Domine mitte me, ſ. ad matrē tuā. Eſa. 6. Sed Chriſtus miſit Gabrielem, qui cū magno ſplēdore intrauit camerā, & ſalutauit virginē, vt fuit reuelatum beato Gregorio, dicens. Regina cæli lætare, alleluya. Quia quē meruiſti portare, alleluya. Reſurrexit ſicut dixit, alleluya. Eccleſia addit, Ora pro nobis Deum, alleleluya. O quale gaudiū habuit virgo Maria auditis his rumoribus. Et ſtatim pòſt venit Chriſtus cū omnibus ſanctis, patriarchis, & angelis, clarus & glorioſus, dicendo virgini. Pax vobis. Et virgo flexis genibus & præ gaudio lachrymando oſculabatur Chriſti vulnera reſplendentia dicēdo, O vulnera benedicta, quę feria ſexta tantū dolorem mihi intuliſtis. Et Chriſtus oſculatus eſt eā in ore, quia nunquam aliquis filius tantū dilexit matrē ſuā, dicēdo ſibi, Mater mea ſitis lęta, quia decetero de me nō habebitis niſi gaudiū & lætitiā, & ſedentes loquebātur. O ſi quis fuiſſet in illo colloquio. Virgo petebat quomodo fuit ſibi. Et Chriſt⁹ ſibi dixit, quid fecit in inferno. Et ibi ſecū habuit quos liberauit de inferno oēs ſanctos &c. qui oēs fecerūt ſibi reuerētiā. Cogitate quādo Adā & Eua viderūt eā dixerūt, O domina vos eſtis illa filia noſtra, de qua dixit Domin⁹, Inimicitias ponā inter te & mulierē. Gen. 3. Dixit Eua, Ego clauſi oſtium paradiſi, ſed vos domina aperuiſtis. Dicebant prophetę quilibet ſeorſum, Benedicta virgo prophetaui de vobis, & ſalutādo eā dixerunt, Tu gloria Hieruſalē, tu lætitia Iſraël, tu honorificētia populi noſtri. Iudith. 15. Et virgo humiliter reſalutās eos dixit, Vos eſtis genus electum, regale ſacerdotiū, gens ſancta, populus acquiſitionis. 1. Pet. 1. Deinde angeli ſalutādo eā dixerūt. Regina cęli læ. vt ſuprà. Et virgo, Vos eſtis adminiſtratorij ſpirit⁹, in miniſteriū miſsi propter eos qui hæreditatē capiūt ſalutis. Heb. 1. Si dicatur quomodo ſancti & angeli poterāt ibi recipi in illa camera. Dicatur eorum cōditio, quia nō circūſcribitur loco. Tunc dixit virgo filio, Vſq; modò fili mi ſeruaui ſabbatū, ſed modò colā diē dominicā in memoriā veſtrę reſurrectionis. Dixit Chriſtus. Ita mater, bene placet mihi, & iſta eſt intentio mea ꝙ decetero à Chriſtianis ſeruetur dominica, & nō ſabbatū. Dicatur cōtra apothecarios, barbitōſores, fabros, & alios nō ſeruātes dominicā diē. Ecce gaudiū virginis.

Et

Et poterat dicere virgo, Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo. Quia induit me veſtimẽtis ſalutis. Eſa. 61. Sed ſtatim ſequitur ſal triſtitiæ & doloris. Poſtquã Chriſtus receſſerat ab ea, vt duceret ſanctos patres ad paradiſum terreſtrẽ. Cogitate quomodo virgo ex charitate voluit cõuertere apoſtolos, qui perdiderant fidẽ, & vocauit eos dicens eis, quomodo filius ſuus apparuerat ſibi & c. & nihil credebant, ſed nolebãt ſibi in faciẽ cõtradicere, quia habebant eã in magna reuerẽtia, ſed dicebãt ſibi, Bene domina, & ſpecialiter B. Tho. dicens retro Bene dicit pro filio ſuo. Quãdo virgo videbat eos ita duros & incredulos, triſtabatur cõpatiendo eis, & rogabat filium ſuum vt eis appareret, ne damnarẽtur. Ideo Mar. vlt Recumbentibus vndecim diſcipulis, apparuit illis Ieſus, & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiã cordis, quia his qui viderant eũ reſurrexiſſe nõ crediderũt, vt virgini Mariæ, & Magdalenę &c. Moraliter nos inſtruimur hic, quia virgo licẽt lęta eſſet de Chriſti reſurrectione, triſtabatur tamen de apoſtolorũ dubitatione. Ita de nobis. Si aliquis veſtrũ eſt lætus, quia credit ſe bene eſſe cũ Deo, nõ de hoc debet eſſe totaliter lætus, & tũc poterit dicere, Neque iniquitas mea neq; peccatum meũ, &c. Saluatio proximi nõ eſt deſpicienda, ſed quilibet debet laborare pro ſaluatione alterius. Verbi gra. Si in vna domo vir ſit bonus & deuotus, & vxor rabida, vir dulciter cõuertat eam ſi poteſt. Et per oppoſitum. Si vxor ſit bona, & vir mal⁹, peruerſus &c. dulciter bono modo vxor dicat ſibi vt audiat miſſam, confiteatur &c. aliàs dabit ſibi cũ pugno. Itẽ pater filiũ eius, & frater fratrẽ, vicinus vicinũ. Opus ſuũ probet vnuſquiſq;, & ſic in ſemetipſo tãtũ gloriã habebit, & nõ in altero. ad Gal 6. Quintũ gaudiũ fuit in die aſcenſionis, quãdo filius eius in cælũ aſcendit. Sed vt intelligatis iſtud gaudiũ, ſciendũ ꝙ à Chriſti reſurrectione vſq; ad eius aſcenſionẽ trãſiuerũt. 40. dies, in quibus Chriſtus ſæpè apparuit virgini & apoſtolis. ſed in die aſcẽſionis bis apparuit apoſtolis. Primò dum comederẽt, dicẽs eis, Vadatis ad matrẽ meam, & vos ſimul veniatis ad montẽ Oliueti, quia hodie volo à vobis recedere, & cælum aſcendere, ex quo cõpleui opus redẽptionis. Quod audiẽtes apoſtoli, cœperunt flere. Et Chriſtus ait, Si diligeretis me, gauderetis vtique, quia vado ad patrẽ. Ioã. 14. Et apoſtoli, Domine gaudemus de honore, ſed triſtamur, quia dimittitis nos orphanos. Et nõ poterãt comedere, propter quod Chriſtus vt ipſi comederent comedit cũ eis. Statim poſt prandiũ apoſtoli iuerũt ad domũ virginis, quæ comedebat cũ Magdalena, & alijs. Quę cùm videret apoſtolos flentes, interrogauit de cauſſa &c. Cùm audiſſet, incœpit flere cum eis, & ſurrexit de menſa, & proceſsionaliter iuerunt ad montẽ Oliueti. Erant enim, vt dicit Lucas, ferè centum viginti. Et Chriſtus apparuit eis iterũ, & poſuit ſe in medio eorũ, ſalutans matrem

& diſcipulos dicẽs:Pax vobis.Et virgo dixit ſibi,Fili mi vultis à me recedere? Et Chriſtus, Ita mater mea,ex quo perfeci opus redemptionis.Iam prędicaui & dedi legem nouã,quam cõfirmaui miraculis,& fui ſuſpẽſus in cruce, ne aliquis mihi credens & obediens ſuſpenderetur in furca inferni. Ideo modò volo redire ad patrem. Et virgo & omnes alij flebant ex vna parte prę gaudio de honore ſuo, & ex alia parte triſtabantur. Et virgo oſculabatur manus & pedes eius di. O fili mi quare ego non aſcendo vobiſcum & cum ſanctis? quorum præſentiam virgo ſentiebat.Ad quam Chriſtus ait, Mater mea,vos remanebitis in loco meo,& apoſtoli recurrẽt ad vos.Ideo cantatur, Gaude Maria virgo , cunctas hæreſes ſola interemiſti in vniuerſo mundo.Dicatur quomodo aſcẽdit cum magno feſto,ſicut rex victorioſus rediens de prælio,& fuerunt angeli clamãtes, Viuat viuat filius virginis Mariæ, alijs clangentibus tubis &c. Dauid ait, Aſcendit Deus in iubilatione,& Dominus in voce tubæ. Cogitate gaudium virginis Mariæ,intãtum vt dicit Lucas, Receſsit ab eis,& ferebatur in cælum. Et ipſi adorantes regreſsi ſunt in Hieruſalem cum gaudio magno.Luc.vlt. Et ſtatim ſequitur ſal triſtitiæ & doloris. Cùm virgo fuit in domo , videbat loca vbi fuerat filius eius & ſteterat, cogitãs.Decetero nõ videbo ipſum,ſed flebat.Duodecim annis vixit poſt Chriſti aſcẽſionem,vel.24. ſecundum alios,& tantum dilexit filium ſuum , ꝙ ſi omnes amores matrũ ad filios eſſent in vna muliere,adhuc amor virginis ad Chriſtũ eſſet maior.Et perquirebat omni die loca natiuitatis , apparitionis, baptiſmi &c. De hoc ꝓphetauerat Salomõ di.Adiuro vos filię Hieruſalẽ,id eſt,creaturæ angelicæ, ſi inueniſtis dilectum meum vt annuntietis ei, quia amore langueo.Cant.5.Moraliter inſtruimur hic,ꝙ nos Chriſtiani gaudentes de Chriſti honore in cælo regnantis etiã triſtari debemus de abſentia ſua.& eum deſiderare, ſicut nautæ deſiderant portum. Ita de nobis nauigantibus in iſta naui perforata,in quam intrat aqua peccatorum,& cum magnis periculis trãſimus Ideo deſiderare debemus portũ ſalutis di.O Domine quãdo ero vobiſcũ? De hoc Cypria.ait in 6.epiſtola de mortalitate,Patriam noſtram paradiſum &c.Sextum gaudium fuit in die Pentecoſtes, quando virgo Maria cum Apoſtolis recepit ſpiritum ſanctũ. Vultis intelligere iſtud gaudium? Chriſtus dixerat multoties Apoſtolis. Expedit vobis vt ego vadã,ſi ego nõ abiero, paracletus non veniet ad vos.Si autẽ abiero, mittã eum ad vos.Et cùm venerit ille,arguet mundum &c.Ioan.16. Item Act.1.Ioãnes quidẽ baptizauit aqua, vos autẽ baptizamini ſpiritu ſancto,nõ poſt multos hos dies. Apoſtoli ergo poſt aſcenſionẽ Chriſti recordãtes de Chriſti promiſsione,neſciebãt tamen diem certum miſsionis ſpiritus ſancti.Ideo in craſtinũ aſcenſionis expectantes dicebant,Hodie &c.idem in ſabbato. Quia non venit ſiuę miſit,

miſit,apoſtoli incœperunt inter ſe loqui. Dixit vnus apoſtolorum, Non dubitetis,quia cras quę erit dies dominica mittet,quia tali die formauit lumen, & diuiſit a tenebris. Ideo rationabiliter in die dominica debet in nos mittere lumen ſpiritusſancti,& nõ venit. Dixit alius. In die lunæ mittet, quia tali die fecit etiam firmamentũ,& diuiſit aquas. Ideo tali die mittet ad nos,vt nos fortificet, & diuidat ab aquis peccatorum,nec miſit. Dixit alius, Nõ in die Martis mittet,vt poſsimus plãtare fidem catholicã vt faciat flores. Dixit alius, Die Mercurij mittet. Ratio,quia tali die Deus formauit ſolem,lunam,& planetas. Dixit alius,Feria quinta mittet,quia tali die aſcendit &c. Dixit alius, Non feria ſexta,quia tali die doluimus de ſua paſſione. Ideo in tali die mittet nobis ſpiritum conſolationis. Dixit alius,Sabbato mittet,quia in ſabbato poſt paſsionẽ fuimus diſperſi, ita quòd vnus nõ remãſit cum altero,ideo vt adunemur mittet, ſed non venit. Finaliter die Pẽtecoſtes omnes apoſtoli & diſcipuli qui erant congregati in eadem domo propter metum Iudęorum venerunt ad portam virginis Mariæ. Dicatur quomodo ipſa ſurgebat in media nocte ad orandum,iuxta illud Dauid, Media nocte ſurgebã &c. Et quando exiuit cameram,vidit omnes ſanctos & ſanctas congregatos & flẽtes. Virgo dixit, De quo fletis? nõnne filius meus regnat in cęlis? Reſponderunt apoſtoli, Virgo benedicta,filius veſter, & magiſter noſter promiſit nobis ſpiritum ſanctum, dicens quòd non dimitteret nos orphanos, & hodie ſunt decem dies quòd aſcẽdit,& non miſit. Reſpondit virgo, Non dubitetis, quia filius meus non habet conditiones hominum mundanorum,qui in paupertate cognoſcunt amicos,ſed quando ſunt in honore & proſperitatẽ non curant de eis, non ſic de filio meo, ſed neſcitis vos quòd quando extraxit populum de Aegypto, in quinquageſima die deſcendit vt daret legem? Illud fuit figuratum. Hodie eſt quinquageſimus dies à reſurrectione filij mei,ideo hodie mittet ſpiritum ſanctum. Ideo ponatis vos in oratione,quia quæ à Deo ſunt,ordinata ſunt. Et Petrus & alij Apoſtoli dicebant & quilibet orando, Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus. Pſalmo quinquageſimo. Lazarus & alij diſcipuli ſeptuaginta orando dicebant, Senſum tuum quis ſciet niſi tu dederis ſapientiam, & miſeris ſpiritum ſanctum tuum de altiſsimis? Sapient nono. Maria Magdalena, & aliæ ſanctæ mulieres orando dicebant, Redde mihi lętitiam ſalutaris tui,& ſpiritu principali confirma me. Et dixerunt virgini Marię, Virgo benedicta oretis vos etiam,quia filius veſter ſtatim exaudiet vos. Tunc virgo Maria flexis genibus orauit di. Emitte ſpiritum tuum,& creabuntur,ſcilicet virtutes & perfectiones, & renouabis faciem terræ, ſcilicet per prædicationem. Et ſubitò factus eſt de cælo ſonus, & fuit quaſi vox reſponſiua virgini, & quaſi

ven-

ventus ſubitus, qui deſcendit de cælo, & repleuit totam domũ igne non cõburente, ſed illuminante ad modum linguarũ &c. Et repleti ſunt omnes ſpirituſanćto, & cœperunt loqui, quaſi dicerẽt, O quam bonus & ſuauis eſt Domine ſpiritus tuus in omnib⁹. Sap. 12. Cogitate hîc, quia multi ſancti de vna gutta mellis ſpirituſſancti ſunt inebriati, quãtò magis apoſtoli qui totã virtutẽ ſpirituſſancti receperũt? Sed ſtatim ſequitur ſal doloris triſtitiæ. Dicatur quomodo apoſtoli incœperunt prædicare, & ſtatim fuerũt perſecuti, vt patet Act. 4. Et venit nuntius ad virginẽ, ꝙ Petrus & Ioannes erant capti. Itẽ ꝙ prior, ſ. beatus Stephanus fuerat lapidatus. Item alius ꝙ beatus Iacobus nepos virginis Mariæ erat interfectus. Ecce triſtitiam. Ideo ait Chriſtus, Amen amen dico vobis quia plorabitis & flebitis vos &c. Ioann. 16. Moraliter inſtruimur hic. Nam ſicut virgo Maria & Apoſtoli poſtquã receperunt ſpiritũ ſanctũ, ſtatim perſequebantur. Ita etiã hodierna die contingit. Verbi gra. Si aliquis in aliquo monaſterio recepit ſpiritũ ſanctũ, & propoſuerit ſeruare regulã, obediẽtiã, paupertatẽ, caſtitatẽ &c. & nõ curat ſeruare vitã aliorũ euntiũ ad infernũ, ſtatim perſequũtur ipſum alij cum multis vituperijs. Ideo oportet patientiã habere vt virgo Maria & Apoſtoli. Idẽ de clericis, & ſcholaribus, ac etiã mulieribus. Ideo dixit Apoſtol⁹, Omnes qui piè volũt viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionem patiẽtur, ſ. linguarũ, vel infirmitatũ, vel tentationẽ diaboli. 2. Tim. 3. Septimum gaudium & vltimũ fuit in ſua benedicta aſſumptione. Non quãdo anima fuit ſeparata à corpore, quia tunc iã nõ fuiſſet gaudiũ huius mũdi, ſed alterius, ſed quando filius ſuus miſit ſibi angelũ Gabrielẽ cũ ramo palmæ dicẽs: Suſcipe eum qui mãdat ſalutes Iacob. Nam abhinc ad tres dies ibis ad filiũ tuum, qui iam parauit cathedram &c. Vide in ſermone aſſumptionis prolixę de iſto gaudio ꝓmiſſo virgini. Et dixit virgo filio ſuo, Factum eſt mihi verbũ tuũ in gaudiũ & lętitiã cordis mei. Hier. 15. Sed immediatè ſequitur doloris & triſtitiæ ſal ex cõpaſsione apoſtolorũ, & ſanctorũ, & ſanctarum in hoc mundo remanentiũ inter Iudæos, & inter infideles in tantis tribulationibus. Vnde quando apoſtoli fuerunt ad virginẽ cõgregati, & mirarentur, virgo Maria dixit eis, Ego obtinui vt eſſetis hic, quia ego debeo aſcẽdere in cælũ &c. Apoſtoli incœperũt flere dicendo: O benedicta ſi vultis recedere quid faciemus nos: Idẽ dicebãt virgines quas virgo nutriuerat, & virgo Maria flebat cũ eis dicẽs: Non dubitetis, quia nõ tradã vos obliuioni, quia recordabor de vobis, ꝗa occaſione peccatorũ facta ſum mater Dei. Et poterat dicere virgo, Flebã quondam ſuper eum qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi. Iob 30. Moraliter inſtruimur hic, quia ſicut virgo Maria gaudebat de honore ſibi promiſſo, triſtabatur tamen ex cõpaſsione. Ita debet eſſe de ſanctis perſonis, quæ licèt gaudeant de

ſua bona vita, nõ tamen debet deſpicere peccatores, ſed compati eis dicendo, Domine ſi vos dimiſiſſetis me, peior eſſem ego, ideo Domine iuuetis eos, & ſic cõpati, nõ indignari debetis. Item ſi eſtis diuites, videtis vel ſcitis aliquẽ pauperẽ, nõ deſpiciatis eum, ſed compatimini & iuuetis eum. Item ſi eſtis ſanus, debetis compati infirmis. Si iuuenis, compati debetis ſenibus, dicendo, Ita poſſem ego fieri pauper, infirmus, vel ſenex, & ſic tenebimus cõſilium ſcripturæ, Omnes vnanimes in oratione eſtote compatientes. 1. Pet. 3.

De exaltatione ſanctæ Crucis. Sermo.

F*Actus eſt pro nobis obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis.* ad Philip. 2. Sancta mater eccleſia facit hodie feſtum de exaltatione ſanctæ crucis, de qua bis in anno feſtiuatur. Primò in menſe Maij, de inuentione. Secundò hodie de exaltatione. Ratio, quia poſtquàm fuit inuenta ab Helena ſancta crux, venit in poſſeſsionẽ infideliũ, qui deſpectiuè tenebãt eã. Sed Heraclius imperator Roman⁹ Chriſtianiſsim⁹ extraxit eã de poſſeſsione infideliũ, & honorificè eã exaltauit, & hodie fit feſtum illius exaltationis. Sed vt verba ſint fructuoſa, ſalutetur virgo Maria. Doctrina eſt cõmunis & catholica in ſancta theologia, ꝙ licèt Chriſt⁹ habuiſſet alios innumerabiles modos redimendi & ſaluãdi humanũ genus, tamẽ per crucẽ ipſum ſaluare elegit, & redimere ſibi credẽtes & obedientes, vt dicit S. Tho. 3. par. q. 46. art. 4. Et ibi aſsignat ſeptẽ rationes quare hoc fuit cõueniens, quarum vnã, ſ. ſecundã, pro introductione materiæ vobis dicã. Eſt igitur iſta ratio, quia quando aliqua ſatisfactio debet fieri de aliquo peccato, rationabile eſt ꝙ ſatisfactio reſpõdeat peccato. Verbi gratia. Si aliquis peccauit cõtra Deum vel proximũ, corde malè cogitãdo, vel ore malè loquendo, aut opere malè operando, ſi talis vult condignè ſatisfacere, debet recipere de iſto peccato dolorem in corde, & percutere cor. Si ore diffamando vel iurãdo, propria ſatisfactio nõ ſolũ ore cõfiteri, ſed etiã orare & petere veniã à Deo & proximo, ſi ipſum offendit. ideo ſi per oculos peccaſti reſpiciendo &c. propria ſatisfactio eſt flere &c. Item ſi peccaſti per aures, audiẽdo mala proximi, emenda eſt audire miſſam, ſermones &c. Si per gulam, frangẽdo ieiunia eccleſię &c. abſtinere, & ſic ſatisfactio correſpondet offenſę. Si per manus peccaſti, extende in oratione. Si effudiſti ſanguinẽ, propria pœnitentia eſt effundere propriũ ſanguinẽ cum diſciplinis. Vnde dicitur Gene. 9. Quicunq; effuderit humanũ ſanguinẽ, effundetur ſanguis illius. Si peccaſti corpore per carnalitates, debes recipere cilicium. Ecce quomodo fit ſatisfactio propria quãdo pœna correſpõdet offenſę. Aucto. de hoc, qui dixerat, Chriſtus Luc. 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ. Digni fructus pœnitentiæ ſunt, quando correſpondet offenſæ. Modò videamus quomo

do

do facta fuit offenſa Deo, ex qua venit tota perditio, & totum malũ generis humani, ex quo ſumus exules in hac valle lachrymarum. Nónne ex furto cuiuſdam pomi cõtra mandatum expi eſſum? Imò. Ergo reſtitutio, reparatio, ſeu emenda debuit fieri vt fructus reſtitueretur arbori. Ideo Chriſtus redemptor omnium, fructus noſter, de quo dicitur virgini Mariæ. Benedictus fructus ventris tui, elegit arborẽ crucis, vt fructus infiniti valoris reſtitueretur arbori. Dicunt hiſtoriæ Græcorum antiquæ ꝙ lignum crucis fuit de illa arbore de qua Adam recepit fructus. Ideo quando Chriſtus fuit in cruce poſitus, fructus fuit arbori reſtitutus. De hoc Dauid in perſona Chriſti di. Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſtè, quæ nõ rapui tunc exoluebam. Pſal. 68. Nota, hic tanguntur duo in illo verſu Dauid, ſ. intẽtio mala Iudæorum inimicorum Chriſti, qui nõ intendebant ad ſatisfactionem, ſed ad Chriſti perſecutionem. Ideo dicit, Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſtè. Secundò tangitur Chriſti intentio, ſ. ſatisfaciendi. Ideo dicit, Quæ nõ rapui &c. Patet ergo doctrina, quia licèt Chriſtus haberet alios modos redimẽdi, tamẽ iſte per crucem fuit proprius, in quo ſatisfactio fuit offenſæ correſpõdens. Hoc tangit ſancta mater eccleſia in præfatione, dicens: Qui ſalutem humani generis in ligno crucis cõſtituiſti, vt vnde mors oriebatur, inde vita reſurgeret, & qui per lignũ vincebat, per lignum quoq; vinceretur, per Chriſtum Dominũ noſtrum. Patet ergo ꝙ proprius modus noſtræ redemptionis fuit per crucem. Ideo dicit thema, Factus eſt pro nobis non pro ſe obediẽs, non ſolùm patri, ſed etiam iudicibus & crucifixoribus vſq; ad mortẽ &c. Patet thema. Ego ſum in materia prædicãda. Et quia thema dicit. Factus eſt obediẽs vſq; ad mortẽ. Et replicatur, Mortem autem crucis, non ad aliam mortem. Inuenio quòd quinquies fuit Chriſt' in periculo mortis, & nullam voluit acceptare niſi crucis.

Primò enim fuit in periculo mortis, ſcilicet interfectionis gladij.
Secundò in periculo præcipitationis.
Tertiò in periculo lapidationis.
Quartò in periculo intoxicationis.
Quintò in periculo crucifixionis.

Et hanc elegit, de quo dicit thema, Fact' eſt pro nobis obediẽs vſq; ad mortẽ, mortem autem crucis. Dico primò &c. & hoc ſtatim quãdo fuit natus per Herodem regem, qui quando audiuit ſigna & mirabilia de Chriſti natiuitate, de angelis cantantibus, Gloria in excelſis Deo, de claritate noctis, de aduẽtu paſtorum, de adoratione animalium, de ſtella & aduentu trium regum &c. & prophetia Annæ & Symeonis ſancti quòd ille erat verus Meſsias, Herodes cogitauit illum occidere, ne perderet regnum, quia erat alienigena, & timebat ne vna die Iudæi inſurgerent contra eum, ideo &c. Propter

quod

quod miſit homines armorum in ciuitatem Bethleem, vt interficerent omnes pueros, quia neſciebat quis eſſet Ieſus &c. Sed Chriſtus voluit fugere in Aegyptum &c. De hoc prophetia. Iob in perſona Chriſti dicit, Pueros percuſſerunt gladio, & euaſi ego ſolus. Iob 1. Quæſtio eſt hic. Quare Chriſtus noluit mori iſta morte? quia ſi voluiſſet, etiam illa mors fuiſſet in ſaluationē credentium ſibi & obedientium. Ratio literalis iam dicta eſt, quia ſatisfactio debet correſpõdere offenſę, ideo noluit mori ſic, ſed in cruce. Ratio moralis eſt, vt inſtrueret nos vt fugiamus mortē gladij beati Petri. de qua Ioã. 18. Symon Petrus habens gladium eduxit eum, & percuſsit pontificis ſeruum, & abſcidit auriculam eius dextram. Iſte gladius eſt ſententia excommunicationis, quæ ſcindit à corpore eccleſiæ quando profertur contra aliquem. Et ſicut membrum abſciſſum à corpore nullam recipit influentiam, ſic nullus excõmunicatus in operibus diuinis quæ in eccleſia fiunt habet aliquam partem. 11. q. 3. Sicut & tribus cap. ſeq. Ecce quomodo fugiẽda eſt iſta mors. Citiùs vellem mori, quàm per horam, nõ dico per annum excõmunicari, quia nihil peius membro, q̃ abſcindi à corpore. Dicatur hìc miraculum de illa arbore excommunicata & arefacta propter breuiarium &c. No. cùm dicit, Symon Petrus habens gladium, innuit ꝙ ſententia excõmunicationis non poteſt dari niſi à prælato, quia Petrus prælatus fuit. Secundò cùm dicit, Eduxit eum, innuitur quòd ſententia non debet dari niſi à prælato quaſi vibrando gladium di. Caue caue per trinam monitionem, quia aliàs nihil valeret, & non faceret ictum. Tertiò cùm dicit, Et percuſsit pontificis ſeruum, innuitur quod prælatus ſolum in ſuos ſubditos poteſt proferre excommunicationem, quia epiſcopus non poteſt excommunicare in alia diœceſi. 9. q 2. epiſcopum. & 16. q. 2. viſis &c. Quartò cùm dicit. Et abſcidit auriculã eius dextrã. Dextra ſignificat ſpiritualia. ſiniſtra temporalia. innuitur quòd ſententia excommunicationis non debet dari niſi contra inobedientiam rerum ſpiritualium, vt ſi vir vel vxor non vult ſtare cum eo, vel cum ea, niſi legitimam habeam rationem, prælatus poteſt eos excommunicare, & ſic de alijs. Iſte gladius percutit ita fortiter, quòd animam interficit morte æterna. Fugite ergo à facie gladij, quoniã vltor iniquitatũ eſt gladius. Iob 19. Dico ſecundò quòd Chriſtus fuit in periculo præcipitationis, vt habetur Luc. 4. Dicatur quomodo Chriſtus habitabat in Nazareth, vbi vixit ſanctiſsimè, nec cognoſcebatur. Dicit Nicolaus de Lyra quòd vtebatur arte patris putatiui Ioſeph, qui erat faber lignarius, & poſt iuit Capharnaum, vbi prędicauit & fecit multa miracula, & poſt redijt Nazareth, & rectores & iurati ciuitatis dixerunt ſibi, Quanta audiuimus facta in Capharnaum? fac & hìc in patria tuã. Lucæ quarto. Reſpondit Chriſtus, inſinuans quia ex eorum incredu-

dulitate & deriſione, quia truffabāt de eo dicendo, vt habetur Mar. 6. Nónne hic eſt faber filius Mariæ, frater Iacobi, & Ioſeph, & Iudæ, & Symonis? Nónne & ſorores eius hic nobiſcum ſunt? Ecce prædicat, & tamen non ſtuduit. Ideo oſtendit quód non erant digni, quia miracula requirunt diſpoſitionem, & non vanam gloriam. Propter quod Marc. 6. dicitur, Non poterat ibi virtutem vllā facere, niſi paucos infirmos impoſitis manibus curauit. Dicatur quomodo illi indignati cum tumultu duxerunt eum ad ſupercilium montis, & voluerunt eum præcipitare. Ieſus autem tranſiens per mediū illorum ibat. Cogitate hic de virgine Maria quæ erat in ciuitate præſens, quando videbat filium ſuum duci ad præcipitium, quantū dolorem habuit &c. Quæſtio eſt. Quare noluit ſic mori &c. quia ſi voluiſſet &c. Ratio literalis dicta eſt ratio moralis, vt caueamus ne moriamur per præcipitiū, aſcēdendo in montē ſuperbiæ. Nā diabolus vidēs ꝙ qui vadunt ſimpliciter & humiliter, rectè vadunt ad paradiſum. O dicit dæmō, Ego faciā aſcendere in altū omnes. Verbi gra Religioſus qui viuit ſimpliciter, ſeruat ſuam regulā in votis & cæremonijs, talis vadit via plana ad paradiſum. Sed venit diabolus loquens imaginationi di. Si tu velles ſic viuere, nunquam aſcenderes, quare tu non laboras vt ſis magiſter, adhuc poſſes eſſe cōfeſſor regius, vel epiſcopus, & quando eſt altus, perdit totam deuotionē, & ſubitò cadit & moritur, & præcipitatur in infernū. Idem de clerico ſimplici, quia diabolo inſtigante aſcendit. Item in laicis, vt aſcendant faciunt vſuras &c. Idem vt ſit iuratus, ligat ſe cum alijs directè vel indirectè, quia pecuniæ communitatis bene faciunt, & quando ſunt in officio, furantur, faciunt hæc & illa, vt poſsint ſe manu tenere in officio. O quot ſunt decepti iſto aſcenſu. De hoc Dauid dixit diabolo. Propter dolos, ſcilicet tuos, poſuiſti eis, ſ. hāc imaginationem, aſcendendi, deieciſti eos dū alleuarentur. Pſal. 72. Idem de mulieribus ſimpliciter viuentibus, de domo, de filijs, & familia curantibus, tales rectè per viam planam vadunt ad paradiſum. Sed dicit dæmon, Tu tamen portaſti viro tuo vt talis, ergo quare tu non vadis vt illa &c. da ſibi malum prādium & cœnam &c. Item ſicut talis eſt domina domus, quare tu &c. Cauete ergo, & vadatis ſimpliciter, & planè, quia quantò de altiori loco cadit homo, tāto caſus eſt periculoſior. Ideo Iob in perſona peccatoris loquēs diabolo dicebat, Eleuaſti me, & quaſi ſuper ventum ponens eliſiſti me validè. Scio quia morti me tradet. Iob. 30. Dico tertiò quod fuit in periculo mortis lapidationis: vt patet Ioan. 8. Dū Chriſtus prædicaret Iudæis, & declararet eis ſuam diuinitatem dicens, Amen amen dico vobis ſi quis ſermonem meum ſeruauerit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt Iudæi, Abraham & Prophetæ mortui ſunt, quem teipſum facis? Chriſtus loquebatur de morte infernali, & Iudæi intelli-
lige-

ligebant de corpora li. Et Chriſtus clarius loquens de diuinitate dixit, Amen dico vobis antequã Abraham fieret ego ſum. Sum, eſt no mẽ diuinitatis. Ego ſum qui ſum. Exo.3. Iudæi audientes ꝙ ipſe dicebat ſe eſſe Deum, voluerũt ipſum lapidare. Dicit textus ꝙ Chriſtꝰ abſcõdit ſe.i.inuiſibilẽ ſe eis oſtendit, & perquirebant eũ dicentes, Vbi eſt? Sed virgo Maria & apoſtoli videntes eũ ſequebãtur. Quæſtio, Quare nec ſic voluit mori? Quia eſſet &c. Ratio moralis eſt, vt caueamus à morte lapidationis ex peccato auaritiæ, quia auarus eſt durus vt lapis, & frigidus. Durus, quia nullum dulcorẽ oſtẽdit debitoribus ſuis, ſed durè & aſperè repetit debitum & vſuras &c. Frigidus, quia ſine igne charitatis. Videns pauperes mori fame nõ curat ſubuenire eis, & habet florenos, & incarcerati, & captiui, & puellæ, nõ poſſunt aliquod emolumentum habere &c. Ideo Iob moraliter loquẽs de auaro, dicit. Cor eius indurabitur quaſi lapis, & ſtringetur quaſi malleatoris incus. Iob, 41. Lapides auaritiæ ſunt ſpecies auaritię. Vnus lapis eſt qui dicitur rapina, & iſto lapide percutit caput dominorũ. Alius dicitur lapis ſymonia prælatorũ, dãdo beneficia, vel ſacramẽta pro pecunijs, iſte lapis ferit in corde. Alius dicitur vſura, quę frãgit brachia.ſ.laboratores. Dicatur cõtra rationẽ auarorũ dicentiũ. Si illa perſona vel cõmunitas tenet meã pecuniã, quare ego nõ poſſum recipere aliquid propter carentiã? Iſta ratio includit errorẽ, nõ ſolũ in conſequente, ſed etiã in antecedente, quando dicit, Meam pecuniã, falſum dicit, quia Dominus nõ tenetur alteri reddere computũ, & tu teneris, imò Chriſto, quia Domini eſt terra & plẽ nitudo eius &c. Diuites ſolũ ſunt adminiſtratores. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti, & diſpẽſatores. 1. Cor. 4. Chriſtus tenet modum regũ faciens theſaurarios, vt miniſtrent primò in ſuis neceſsitatibus, & non in vanitatibus. Secundò in pauperibus dando, vel mutuãdo, quia ita vult Deus. Aliter ſi diſpẽſant cõtra voluntatẽ Domini, ipſe ſciet caſtigare. Item concluſio eſt erronea, dicendo ꝙ vſura nõ eſt peccatum mortale. Alia eſt ſpecies, emere pro parata pecunia pro minori pretiò, vendere plus ratione expectationis, quia vſura eſt. Alia eſt retentio de ſalarijs ſeruitorum &c. furta ſecreta. Dicatur contra illos, qui credunt ꝙ furtum ſecretum fructuum, non ſit peccatum. Idem de vſura voluntatis, vel de molendino &c. Ne offendas ad lapidem pedem tuum. Pſal. 90. Item in via ruinæ non eas, & nõ offendas in lapides. Eccle. 32. Dico quartò, ꝙ fuit in periculo mortis intoxicationis. Euangeliſtæ nõ ponunt clarè hoc, ſed eſt ad hoc ratio & prophetia. Ratio eſt iſta, quia dum Chriſtus iret prædicatum, nõ prædicabat propter pecunias, ſed poſt prędicationẽ circũſpectis omnibus, nullus eũ inuitauit, & reuerſus iuit vſq; ad Bethaniam, vt dicitur Mar. 11. Dicit glo. ꝙ reſpiciebat, ſi aliquis inuitaret eum ad prandiũ di. Domine ex quo dediſtis bonũ prãdiũ nobis ſpirituale,

rituale, venite & dabimus vobis prandiū &c. Modò homo qui habebat tot inimicos vt Chriſtus, recipiebat tot conuiuia, etiā inimicorū. Cogitate ꝙ ponebāt potiones, & hoc ratio dictat. Et de hoc eſt prophetia, Tu Domine demōſtraſti mihi, & cognouiſti, oſtēdiſti mihi ſtudia eorum, & ego quaſi agnus māſuetus, qui portatur ad victimā. Cogitauerūt ſuper me conſilia dicētes, Mittamus lignū in panē eius, & eradamus eū de terra viuentiū, & nomē eius nō memoretur amplius. Hier. 11. Et loquitur propheta in perſona Chriſti, ſed Chriſtus noluit ſic mori. Dicatur practicè quādo comedebat, primò dabāt ſibi fructus, vel ficus, & potiones ponūtur in cibis dulcibus, vel in bonis vinis, & ipſe nō comedebat, ſeruando modos, etiam ſi comediſſet, nō nocuiſſet ſibi. Quare noluit ſic mori, q̄a etiā illa mors fuiſſet ſufficiēs pro redēptione. Ratio moralis, vt nos vitemus mortem potionis luxurię. Nā ſicut potio ponitur in cibo dulci, ita etiam diabolus facit, quòd cibus luxuriæ nobis videtur dulcis, & tamē in illo eſt venenū peccati mortalis. Nam vir & mulier in matrimonio cōiuncti, nō peccant ſeruando modū &c. ſed in omnibus alijs, quomodocūq; fiat luxuria, eſt peccatū mortale, & ſequitur dānatio. Creditur ꝙ maior pars dānatorū ſit ex peccato luxuriæ. Ideo cauere oportet à tali morte, & refrenare corpus per abſtinentiā, mortificādo inclinationes, cauēdo ab occaſionibus, & orare. Aliàs dicit B. Bern. quòd maius miraculū eſſet viuere caſtè quā ſuſcitare mortuos. Ideo totus mundus eſt corruptus. Omnes declinauerunt ſimul, inutiles facti ſunt, nō eſt qui faciat bonū. ſ. caſtitatis, nō eſt vſq; ad vnū. ſ. de adultis &c. Ideo ſapiens ait, Ne intuearis vinū quādo flaueſcit, cùm ſplenduerit in vitro color eius, ingreditur blādè, ſed in nouiſsimo mordebit vt coluber, & ſicut regulus venena diffundet. Prou. 23. Et declarat cū ſequitur, Oculi tui videbunt extraneas, quia licet bene vxores proprias videre, & cor tuū loquitur peruerſa. No. ergo, ꝙ nō intelligitur de colore vini, ſed mulieris pulchræ, in vitro. i. corpore vitro debiliori. Ratio, quia ingreditur blandè. ſ. cogitatus malus dicendo, O quātū ſolatiū eſſet &c. & in fine. ſ. quādo homo conſentit, mordebit vt coluber, & quaſi regulus, qui oculo & viſu venenat &c. Non ſic de alijs ſerpētibus. Ecce peccatū luxuriæ, quia ſolo aſpectu mulier interficit. Iſto veneno Dauid fuit potionatus, & mortuus, ſed Deus ſuſcitauit eum per pœnitentiā. Ideo Iob 6. Nunquid poterit aliquis guſtare, quod guſtatum affert mortē? Nullus quantumcūque famelicus, comederet cibum, quem ſciret eſſe potionatū, imò citius permitteret ſe mori naturaliter, quia tūc nō interficeret ſe, nec biberet potū venenatū quantūcunq; ſitiret. Ita nec luxurioſus debet guſtare, quia niſi ſit infidelis, ſcit quod ille cibus venenatus eſt ad mortem. Dico quintò, quòd fuit in periculo mortis crucifixionis. Et iſtā mortem elegit. Vnde dixerunt Iudæi in cōſilio. Iſte homo Ieſus nō

potuit mori gladio,nec præcipitatus,nec &c.Ideo videamus an poterimus eum occidere in cruce. Et cùm Chriſtus eſſet in Galilæa Iudæi parauerunt crucem in Hieruſalē.Chriſtus hoc ſciens vocatis diſcipulis ſecretè ait illis,Ecce aſcendimus Hieroſolymā,& filius hominis tradetur principibus ſacerdotū, & ſcribis, & condemnabunt eū morte,& tradent eum gentibus ad illudendum,& flagellandum, & crucifigendum.Mat.20.Alias mortes fugit,ſed ad iſtā ſpontè venit,& in horto iuit Iudæis obuiā,di.Quem quæritis?q.d. Recipiatis me, quia iſta mors placet mihi. Item quando fuit data ſententia vt crucifigeretur,baiulans ſibi crucē,exiuit. Ioan.19.quaſi diceret,Nō appello,imò placet iſta mors mihi, & recepit crucem. Dicatur quō erat obediens in monte Caluariæ, quando fuit ſibi dictum,ꝙ exueret ſe,& ſic de alijs. Ecce amor ad mortē crucis, quaſi diceret; Mihi abſit gloriari niſi in cruce Domini. ad Gal. 6. Ratio literalis, quare iſtam mortē elegit,dicta eſt in introductione. Sed ratio moralis eſt iſta.Alię mortes quas Chriſtus fugit,ſignificant malas mortes,quas debemus fugere. Sed iſta mors crucis ſignificat bonam mortē quā debemus eligere.Dolor ineſtimabilis Chriſti in cruce pēdentis,ſignificat contritionē,quam debemus habere de peccatis; inclinādo caput in confeſsione, quæ debet fieri inclinato capite & nō facie ad faciem.Dicatur quō diſcoopertus debet eſſe confitens,& confeſſor coopertus,propter verecundiā, & periculum confeſſoris mulierem reſpicientis iuuenem. Manus dextera perforata ſignificat, quòd de bono iuſto facias eleemoſynas. Siniſtra ad reſtituendū vſuras,& furta &c.Duo pedes clauati ſignant duos pedes, quibus ambulamus, & ſuſtentamur:dexter eſt communio ſpiritualis, ſiniſter cibus corporalis,dexter clauatur deuotione,ſiniſter abſtinentia. Apertio lateris ſignat apertionem cordis, ad remittendum iniurias, & parcendum inimicis,& peccantibus in te. Ecce ratio moralis quare voluit mori in cruce.Ideo ait apoſtolus. Qui Chriſti ſunt,carnē ſuam crucifixerunt cū vitijs & cōcupiſcentijs.ad Gal.5.Et ꝙ ſit hoc neceſſarium, patet,quia dicit Chriſt⁹, Qui nō baiulat crucē ſuā quæ dicitur à cruciando,ecce pœnitētia,& venit poſt me,nō poteſt meus eſſe diſcipulus.Lu.14. Ecce quare dicit the. Factus eſt pro nobis.i.noſtra redēptione, & morali inſtructione, obediens vſq; ad mortē,non gladij, non pręcipitij,nec lapidationis,nec potionis,ſed ad mortem crucis.

De ſancto Matthæo apoſtolo & euangeliſta, Sermo.

N*On veni vocare iuſtos,ſed peccatores.* Mat.19. Textualiter in euangelio ſtatim lecto officialiter habetur verbū iſtud. Feſtum hodiernum eſt magnum,ſi vultis cogitare perſonam,quia apoſtolus & euangeliſta primus & martyr glorioſus, quia de apoſtolo per ſe fit feſtum,& de euangeliſta per ſe,& de martyre per ſe,ergo iſtę tres cauſ

ſę ſimul cōiunctæ magnū feſtū faciunt,ita etiā de eo erit ſermo noſter.Salutetur virgo Maria &c. Verbū propoſitū eſt Domini noſtri Ieſu Chriſti di.Nō veni vocare &c.Modò prima facie iam poteſtis dicere,ꝙ iſtud verbū habet difficultatē, ꝙ Chriſtus qui plus diligit bonos & iuſtos,quā malos & peccatores, dicit, Nō veni vocare &c. Ideo indiget declaratione,& ſic intrabimus declarādo materiā prædicādā.Modò audite.Talē differentiā inuenio inter iuſtū,& peccatorē,ſicut inter eſſe prope vel circa Deū,& lōgè à Deo. Iuſtus,bonus,& timēs Deū,ita eſt prope Deū,quod nihil creatū eſt ſibi propinquius,nō tunica nec camiſia,nec pellis magis prope Deo eſt. Et quantū ad intellectū,quia ſicut aër in meridie eſt prope lumen,quia totus eſt illuminatus à ſole, ita Deus eſt prope intellectum iuſti, & boni,per illuſtrationē,ſpiritum illuminādo,quia totus plenus diuinitate,nec dimittit ibi tenebrā erroris,nec vſturam falſarum opinionum,intantum, quod nō ſolum iuſti dicuntur luminōſi,ſed etiā lux. Eratis aliquādo tenebræ,nunc autē lux in Domino. Ephe.5.Itē Mat. 5.Vos eſtis lux mundi.Itē eſt prope voluntatē per dilectionē charitatiuā,quia ſicut videtis ignē circa ferrum ignitū, ita voluntas iuſti eſt inflammata diuinitate ad diligendum Deum ſuper omnia,& ꝓximum ſicut ſeipſum.Deus charitas eſt,& qui manet in charitate,in Deo manet,& Deus in eo.1.Io.4. Item eſt Deus prope iuſtum,quātum ad vitam per honeſtatem,& conuerſationem,quia ſicut pannus coloratus eſt prope tunicā ſeu colorem , ita perſona iuſta eſt tincta, ſeu colorata ſanctitate coram Deo,oculis humilibus,in auribus audiendo quæ Dei ſunt,in manibus extendendo,in oratione,in gutture,per tēperantiā in corpore,ipſum affligendo, in memoria paſsionis Chriſti.Patet quòd perſona tincta eſt &c. Tu in nobis es Domine,& nomen ſanctum tuū inuocatum eſt ſuper nos. Hiere. 14. Ecce quomodo perſona iuſta eſt prope Deū. Ideo Dauid dicit, Prope eſt Dominus omnibus inuocantibus eū , omnibus inuocantibus eū in veritate.Pſal.144. Sed perſona peccatrix iniuſta longè eſt à Deo,nō diſtātia locali,quia ſi ſic,ſtatim perſona annihilaretur,ſed dicitur diſtare à peccatore differentia formali,quia ſicut dicitur de duob⁹ pānis,etiā coniunctis,ſi vnus ſit ſubtilis, & alter ſit rudis,illi dicuntur diſtare,nō localiter ſed formaliter.Sic eſt de Deo & peccatore,propter tātam differentiā inter tantā ſanctitatē,& tantā iniquitatē.Ideo Dauid pſa. 118. Lōgè à peccatoribus ſalus.i.Ieſus , quia iuſtificationes tuas.i.ſanctitates tuas,nō exquiſierūt.Patet ergo quomodo iuſti ſunt prope Deū,& peccatores diſtātes à Deo.Modò clarū eſt,quod qui eſt propè nō vocatur,ſed ille qui diſtat vocatur,propter hoc dicebat Chriſtus,Nō veni vocare iuſtos, Rō,quia iā ſunt mecū,licèt venerit eos ſaluare,ſi pſeuerēt,ſed peccatores, vt.ſ.cōuertātur.Patet the. Iſtud the.eſt generale appropriando B.Matthęo apoſtolo, &c.
Inue-

Inuenio quod B.Matthæus euangeliſta ante ſuam conuerſionē erat longè à Deo, quia erat iniuſtus, & magnus peccator. Ideo fuit vocatus a Deo di. Veni, ſequere me. Circa eius vocationem de beato Matthæo declaranda ſunt quatuor.

Primò, ſua vocatio gratioſa,
Secundò, inuitatio fructuoſa,
Tertiò, operatio virtuoſa,
Quartò, perfectio glorioſa.

Quantum ad primū, modus ſuæ cōuerſionis & vocationis fuit gratioſus. Quæſiui quot officia habebat B.Mat. & inueni quod tria officia habebat mala in hoc mundo, ſ. officium periculoſum, officium criminoſum, & officium odioſum. Officium periculoſum eſt officium fœneratoris, quod ipſe habebat. Nā in ciuitate Capharnaum, quæ eſt maritima, tenebat tabulā, ſiue menſam cābij. Officiū eſt animæ periculoſum tractare tātas pecunias, quia ſicut qui tractat oleū, carbones, vel picem, inquinatur ab eis, ita qui tractat pecunias. Et ꝓpter hoc dicit ſcript. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. Eccle. 13 Pix dicitur moneta. Ratio, quia multas nigredines dimittit in anima tractantium pecuniā. Primò in cogitatione, ſecundò in tēporis perditione, & negotiorū occupatione. In ſignum hui⁹, moneta ſiue ſit aurea, ſiue argētea, quando tractatur, dimittit maculas magnas in manu hominis, quia ratio eſt, quia fœneratores faciunt fraudes &c. Secundū erat criminoſum, quia erat vſurarius. Ita dicit Beda, ꝙ poſt conuerſionem diſtribuit propria, qui rapere ſolebat aliena, ſ. per vſuras. Dicatur quō mutuabat decem pro duodecim, & ſic de alijs ſpeciebus vſurę, ſecundum quod requiritur, ſ. emere minoris, & vēdere pluris propter expectationē. Item mutuādo ſuper poſſeſsiones, recipiendo fructus. Sic faciūt multi, & excuſant ſe dicēdo falſè, ꝙ eccleſia permittit &c. Iſtud eſt cōtra diuinam ordinationem, quæ vult ꝙ oēs creaturæ liberè miniſtrent, & cōmunicent illa, quę Deus cōmunicauit eis, vt patet de ſole, qui cōmunicat lumē à Deo ſibi cōmunicatum cōtra tenebras, & calorem cōtra frig⁹, & influentiā ad fructificandū. Idē de igne, qui cōmunicat ſuā claritatē, & caliditatē. Idem de aëre ad reſpirandū, & de aqua ad lauandū, & piſces capiēdū, terra plantas &c. Si ergo creaturæ irrationales communicāt, quātò magis nos? Ideo magnū peccatū eſt in vſurarijs. Ecce officiū criminoſum. Sed ille qui liberè, & ſine vſura accommodat, iuſtus eſt, vt dicit propheta, Vir qui ad vſuram non accōmodauerit, iuſtus eſt. Ezech. 18. Tertium officium erat odioſum, & tædioſum, quia erat thelonarius in ciuitate Capharnaum, colligēs iura Imperatoris. Ideo dicitur thelonarius, id eſt publicanus, quia tenebat officium publicum thelonarij. Iſtud officium eſt tædioſum, & odioſum, quia aliquoties tales faciunt magnas iniūrias, ex poteſtate quam habent. Ex iſta ratione

Ciuitas Apoſtoli Matthæi.

Ioannes Baptiſta,ad quē venerunt publicani,dicentes,Quid faciemus vt ſalui ſimus? Reſpondit beatus Ioannes. Nihil amplius,quā quod cōſtitutum eſt vobis, faciatis. Lu.3. Et his tribus officijs, beatus Matthæus diſtabat à deo per tres magnas dietas.Sed audite quo modo fuit vocatus, & fuit ſextus,quia iā habebat quinque alios vocatos.Cū Chriſtus trāſiret iuxta mare Galilææ,& beatus Matthęus ſederet ad mēſam cābij,in domo ſua magna, quam habebat coram mari, in negotijs occupatus . Dicatur practicè de negotijs cāpſorū pecunias colligentium,& Chriſtus ſtetit,& vidit publicanū,nomine Leui, inuolutum in negotijs &c. qui nec de deo , nec de anima ſua poterat cogitare . Et Chriſtus vidit , id eſt attentè reſpexit . Et beatus Matthęus , dei ordinatione, eleuatis oculis vidit Chriſtum corā ſe,quem nō cognoſcebat , ſed tāta erat reuerentia & maieſtas ſuæ ſanctitatis, quòd Matthęus admirādè reſpiciebat eum. Ad quē Chriſtus ait, Veni & ſequere me. Subitò virtute diuina , ſicut Chriſtus protulit iſta verba , radius claritatis illuminauit eius mentem, & cognouit Chriſtum verum Meſsiam eſſe , & cor ad cōtritionem peccatorum dicens, Ecce ego domine,quia vocaſti me.1.Re.3.Subitò relictis omnibus ſecutus eſt eum, dimittēs libros & cōputum &c . Ratio dictat quòd dixit Chriſto , Domine regratior vobis ꝙ vultis me in diſcipulum &c. Poteſtis credere quòd Chriſtus dixit, Vade fac rationem de te.Redde rationem & computum dominis, & habeas diffinitionem,& recipe quod mutuaſti ſine vſuris , nullo modo recipias,niſi ſortè principalem . Debetis credere quòd fecit præconizari ſi tenebatur alicui quomodocunque per vſuram , vel iniuſtitiā,quod ſatisfaceret omnib⁹.Iſte eſt modus ſatisfaciendi vſurariorum publicorum,ſecùs de ſecretis,qui ſecretè debent reſtituere,qui vult intrare paradiſum oportet ſic facere.Nō enim dimittitur peccatum,niſi reſtituatur ablatum. Regula eſt Iuriſtarum. 14. q.6.ſi res.& Theologorū.Non decipiamini dicendo,Ego ponā in teſtamento &c.Dicatur contra illos qui dicūt,Si reſtituerē,oporteret me minuere de ſtatu,Itē de quo hęreditatē filios &c.Ideo oportet ſeruare pecunias,vt poma vel mala granata,quę reſpicitis ne ſint maculata & putrida &c.ita debetis vos facere quando recipitis florenum,vel alia bona,debetis reſpicere eum dicēdo. Videamus vtrū eſt hic vermis vſuræ,vel macula de furto,& proiiciatur reſtituēdo, & alias corrūpet,alias &c.& non dubitetis,quia nihil deficiet vobis Ideo dicit Dauid,Iunior fui,etenim ſenui, & non vidi iuſtū derelictū,nec ſemen eius quærens panem, Sed de vſurario dicit ibidē.Vidi impium ſuperexaltatum,& eleuatum ſicut cedros Libani,& tranſiui,& ecce non erat , quæſiui eum,& non eſt inuentus locus eius. Pſal.36.Quantum ad ſecundū,ſcilicet de inuitatione fructuoſa. Dicatur quomodo poſtquā omnia reſtituit,remāſit ſibi domus & ali-

Quot⁹ in vocatione à Chriſto fuerit Matha⁹

Sanct. Matthæus prius reſtituit debita, quàm Chriſtū ſequeretur.

qua moneta de bono iuſto, & voluit facere Chriſto magnū conuiuium, vt faciunt religioſi quādo intrant ordinē &c. De iſto cōuiuio habetur Lu.5. Et fecit ei conuiuium magnū Leui in domo ſua. Cognomen beati Matthæi erat Leui. Dicatur practica iſtius conuiuij. Dicit textus Lu.5. & erat turba multa publicanorum & aliorū, qui cum illis erant diſcumbētes. Intentio B. Matthæi fuit vt illi etiā con uerterentur. Iſtam rationem ponit B. Hiero. Cogitabat B. Matthæ⁹, Si me cōuertit qui eram ita inuolutus negotijs, etiā conuertet iſtos. Dicatur quomodo ordinatum fuit à Chriſto ꝙ ianuę eſſent apertę, & apoſtoli ſederunt circa portas, & Chriſtus inter publicanos dixit verſum, Oculi omnium &c. & poſuit ſe ad mēſam cū eis. Tunc fuit completa illa prophetia Can.2. Sicut malus, id eſt pomū, inter ligna ſyluarum, ſ. infructuoſa, ſic dilectus meus inter filios. Et facto interuallo inter cibum & cibum, vt fit in magnis cōuiuijs, Chriſtus quaſi per modum lectionis dicebat, Modò audite quātum debemus Deū laudare, qui tanta fecit ad ſeruitium hominum, ſ. omnia animalia, & omnes fructus. Et illi peccatores attendebant, & cùm primò riderent, incipiebant flere &c. Item poſtquam comederunt cibum aſſatum, dixit Chriſtus, Modò cogitate ſi iſtę eſcæ corruptibiles dant tantum ſaporem &c. quid debet eſſe de cibis incorruptibilibus cęli, quia quando rex dat ſuis ſeruitoribus tam ſapidas eſcas, quales ſunt illæ eſcæ quas ipſe retinet pro ſe? Ita à Deo de illis publicanis conuertebantur multi, & flebant. Idem poſtquam comederunt coctum in aqua, intantum quod creditur quod omnes illi fuerunt conuerſi. Tanta erat virtus verborum Chriſti. Et cùm iam eſſent quaſi in fine prandij, videntes Phariſæi quia portæ erant apertæ, dicebant diſcipuli eius, quia comedebant circa portā, Quare cū publicanis & pec catoribus manducat magiſter veſter? Ac ſi dicerent. Hic patet qualis ipſe eſt. Dicas mihi cū quo vadis, & ego dicā tibi quid facis. Hoc audiens Chriſtus, vocauit eos ad ſe. Et ipſi inflati fuerunt coram eo dicentes. Quid vultis? Dixit Chriſtus, Dicatis mihi quādo in aliqua ciuitate ſunt multi infirmi, qui indigent medico, ſani an infirmi? Et illi intelligentes noluerunt reſpondere. Et Chriſtus, Non vultis reſpondere? Ego dicam vobis, non opus eſt valentibus medicus, ſed malè habentibus. Ille erat infirmus per ſuperbiam, & modò curatus eſt, & ille per auaritiam, & ſic de alijs. Ideo ait Aug. Magn⁹ de cælo ad nos venit medicus, quia magnus per totum mundum iacebat ægrotus. Tunc dixit, Nō veni vocare iuſtos, ſed peccatores. Et Iudęi confuſi receſſerunt. Patet ergo inuitatio fructuoſa, quia ex quo ipſe fuit cōuerſus, laborauit vt cōuerteret alios, Moraliter habemus hic doctrinam, quomodo quilibet noſtrum debet curare ſi eſt in via ſal uationis, de familia, de ancillis, vir de vxore, & econuerſò. De familia, vt confiteantur, & communicent in paſcha, vt audiant miſſas,

 & ſermo-

& ſermones, ne operentur in diebus feſtis. Si quis ſuorũ, & maximè domeſticorum, curam non habet, fidẽ negauit, & eſt infideli deterior. 1. Tim. 5. Quantum ad tertium. ſ. actum virtuoſum, ſiue operationẽ virtuoſam. ſ. de operibus quę fecit poſtquam fuit cõuerſus. Dicatur quõ poſt Chriſti reſurrectionẽ, aſcenſionem, & ſpiritus ſancti miſsionem, apoſtoli diuiſerunt ſibi mundum ad prędicandum, & cõuertendum homines &c. Et B. Mat. iuit in Aethiopiam prædicãdo, & miracula faciendo, illuminando cęcos, & ſic de alijs. Et multas gẽtes cõuertebat ad Chriſtum. Ecce actus virtuoſus, ſiue operatio virtuoſa. Dicatur quõ ſemel, dum ipſe prædicaret, fuit factus magnus tumultus, & planctus in populo, de morte filij regis vnigeniti &c. Et dum ſepultura pararetur, quidam Chriſtianus. ſ. ille Eunuchus quẽ Philippus baptizauit, vt habetur Act. 8. iuit ad regẽ, dicẽs ſibi, quod vnus ſanctus vir erat in ciuitate, qui poſſet reſuſcitare &c. Dicatur miraculum vt habetur hiſtoria. Et fuit cõpleta prophetia, Vnum vocaui eum, & benedixi ei, & multiplicaui eum. Eſa. 51. Si vis dicere moraliter per quæſtionẽ, quæ fuit cauſſa, quod B. Mat. ſolus cõuertit tãtam gentem. ſ. totam Aethiopiam, & Aegyptum, & cùm modò ſint tot prædicatores, quæ eſt cauſſa, quod nõ conuertimus Iudæos, qui hodie ſuut &c. Dicatur quõ apoſtoli habuerunt ſanctã vitam, & bonam doctrinam, & nihil aliud voluerunt, niſi honorem Dei, & ſalutem animarum. Ideo dicebat apoſtolus. Habentes alimenta, & quib' tegamur, his cõtenti ſimus. 1. Tim. 6. Modò deficimus in vita, quia nolunt quolibet die audire homines miracula ſanctorum &c. nec bonam doctrinam, niſi tantum poëtarum &c. Nec curamus de ſalute animarum, niſi de rebus, & familiaribus &c. Idem de clericis vendẽtibus ſacramenta. Ideo non ſolùm infideles non cõuertuntur, imò fideles peruertuntur, & perdunt fidem. Ideo apoſto. Omnes quæ ſua ſunt, quærunt, nõ quæ Ieſu Chriſti. Philip. 2. Quantum ad quartum, ſ. de perfectione glorioſa. Nam martyrizatus fuit, pro defenſione cuiuſdam monialis. Primum monaſterium, quod ego legi, fuit iſtud, quod B. Mat. inſtituit. Dicatur quomodo poſtquam conuertit illam terram, mortuus fuit rex, quem ipſe conuerterat, cuius filia, nomine Ephigenia, fuerat cum alijs virginibus, ſacro velamine Deo delicata. Et rex patri ſuccedens alienigena, voluit illam in vxorem habere. Dicatur hiſtoria, & quomodo fuit dictum regi, quòd ipſe nunquam haberet eã, niſi per apoſtolum Matthæum, quia ille erat prior earum. Propter quòd rex vocauit eum dicens, quòd induceret eam ad matrimonium. Tunc beatus Mat. cogitauit. Si ego dico modò ſibi &c. interficiet me, & meum martyrium non erit notorium &c. Ideo dixit regi, quòd in dominica ſequenti eſſet in officio, & ipſe commendaret ibi matrimonium, & ita factum eſt. In dominica ſequenti apoſtolus dixit, quomodo matrimonium erat ſanctum, & à

Deo inſtitutum in paradiſo terreſtri. Secundò, fuit honoratum per Chriſtum in primordijs miraculorum. Tertiò quia ex eo implẽtur cathedræ,&c.ſ.cæli. Quartò,eſt cõſeruatiuum humanæ naturæ.Itẽ Chriſtus voluit, vt mater ſua haberet ſponſũm &c. Sed dixit pòſt: quia ſicut eſſet proditor, qui ſpõſam regis vellet in vxórem ita &c. No. hìc bene in legenda, ex hoc beatus Matthæus fuit lancea percuſſus,& martyrizatus. Dicatur quod peccatum eſt cum monialib⁹, & clericis,propter ſacrilegium.Dicatur ſimilitudo de ſanćto ſepulchro Chriſti,ſi proijceretur in latrinam, eſſet maius peccatum,quã ſi omnia ſepulchra ſanćtorum proijcerentur.

De ſanćto Michale archangelo. Sermo.

V*idete ne contemnatis vnum ex his.* Mat. 18. textualiter,& in euangelio hodierno officialiter ſcribitur verbum iſtud. Secundum quod feſtum præſens & ſolẽnitas eſt beati Michaẽli archangeli,& omnium angelorum,ita erit & ſermo. Si placet Deo habebimus multas bonas doćtrinas ſpeculatiuas pro noſtra cõſolatione,& bonas informationes pro noſtra informatione. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Solennitas & feſtum hodiernum habet nomen & titulum ſpecialẽ, & habet officium generale,quia dicitur ſanćti Michaẽlis.Ratio eſt, quia inter omnes ſanćtos angelos cæli, qui deſcendunt in hunc mũdum ad procurandum noſtrum bonum, & ſaluationem, maximus eſt Michaẽl. Non quod ſit maior omnibus angelis cæli, quia ſunt plures quàm mille milia maiores, nam ipſe eſt de tertio ordine, & habet ſupra ſe poteſtates,virtutes,& dominationes,thronos,Cherubin,& Seraphin, qui non mittuntur ad nos, quia dicit S.Tho.1.par. quæſt.112.ar.2.quòd non omnes angeli mittuntur,quia dicit ſimpliciter,dicendum eſt quòd ſuperiores angeli nũquam ad exterius miniſterium mittuntur, ſed vt ibidem dicit ſolùm de tribus ordinibus inferioribus, ſ.angelorum ad procurandum bonum cuiuſlibet perſonæ in particulari, archangelorũ ad procurandum bonum communitatis.Nam quælibet villa,ciuitas,ſeu caſtrum, habet vnum in cuſtodia. De tertio ordine,ſ.principatus mittuntur ad procurandum bonum regnorum, prouinciarum,& regionum, quia quodlibet regnum,prouincia,ſeu regio habet vnum, & de iſtis Michaẽl eſt maximus.Propter hoc dico quòd de illis qui ad nos mittuntur ipſe eſt maximus,& princeps.Aućt.Ecce Michaẽl vnus de principibus primus venit in adiutorium meum.Dan.10. Verbum eſt eccleſię.Propter hoc dico ꝙ iſtud feſtum habet titulũ, & nomẽ ſpeciale,ſed habet officium generale,quia ſicut de omnibus ſanćtis fit feſtũ generale,prima die Nouembris,ita hodie fit feſtum, & ſolẽnitas omniũ ſanćtorum angelorum,quia licèt nõ omnes deſcendant huc ad nos, tamen omnes procurant nobis noſtrã ſalutem.Omnes ſunt admini-

Qui cæleſtes ſpiritus ad nos mittuntur, & qui nõ.

ſtratorij ſpiritus, in miniſterium miſsi propter eos qui hæreditatem capiunt ſalutis. Hebr. 1. No. adminiſtratorij, ſ. honoris Dei in miniſterium miſsi. Diceret aliquis, ergo omnes mittũtur. Dico quòd ſic iſto modo, quia quando Deus vult nobis aliquid reuelare, ſeu intimare, primò reuelat illud Cherubinis , & illi reuelant illud Seraphinis, & illi thronis, & illi dominationibus, & illi virtutibus, & illi poteſtatibus, & ſic oẽs mittuntur, ſed non omnes veniunt in hunc mũdum, ergo licèt habeant nomen & titulum ſpecialẽ, habent tamẽ officium generale. Auctoritas quę hodie in modum cantilenę cãtatur in eccleſia. Collaudamus venerantes omnes cęli milites, ſed præcipuè primatem cæleſtis exercitus Michaëlem, in virtute conterentẽ Zabulon, id eſt, diabolum, propter quod dicit thema. Videte ne contemnatis vnum ex his. ſ. ſegregando ab officio eccleſiæ, quaſi dicat, Chriſtus papæ & prælatis, clericis, & religioſis, & ſæcularibus, Videte ne contem. &c. Patet thema, & ſum in materia prædicanda. Inueni in ſacra ſcriptura quòd ſex vtilitates habemus à ſanctis angelis. Ideo non eſt aliquis expellẽdus ab officio eccleſiæ. Nam in hoc mundo.

Per angelos ſumus contra dæmones defenſati,
Per angelos ſumus in tentationibus conſolati,
Per angelos ſumus ad veram pœnitentiam prouocati,
Per angelos ſumus in fide Chriſtiana informati,
Per angelos ſumus coram Deo aduocati
Per angelos ſumus in cælo feſtiuati,
Per angelos erimus ad gloriam portati.

Dico primò quòd per ſanctos angelos ſumus in hoc mundo contra dęmones defenſi. Bene eſt nobis neceſſariũ. Rõ, qa nos nõ poſſum⁹ videre dæmones inimicos noſtros, quia velum carnis impedit, quo amoto vidẽtur ab anima, & miratur. Sed ipſi inimici vident nos, ſtãt in domibus, in vijs &c. Et niſi haberemus angelos defenſores, deſtruerent nos, ſtatim quãdo creatura naſcitur, ab eis ſuffocaretur ne haberet baptiſmũ. Item quando peccat, ne faceret pœnitentiam, ſed angelus bonus defendit. Item quando creatura facit aliquod bonũ, vt orare, miſſam celebrare, prædicare, & ſimilia, deſtrueret creaturã ſtatim, niſi boni angeli nos defenderent, qui in omnibus operibus & vitijs nos protegunt. Nam dicit B. Tho. in prima par. quæſt. 114. art. 1. in corpore, vbi quærit vtrum homines impugnentur à dæmonibus. vbi concludit quòd dæmones impugnant homines, & eſt continuum bellum inter homines & dæmones. Iuxta illud apoſtoli ad Ephe. 6. Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinẽ, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritualia nequitiæ in cęleſtibus. Vnde circa impugnationem illam duo oportet cõſiderare, vt dicit ibidẽ: primò

ipſam

ipſam impugnationem,ſecundo impugnationis ordinem. Impugnatio quidem ipſa ex dæmonum malitia procedit,qui propter inuidiam profectũ hominum impedire nituntur,& propter ſuperbiam ſimilitudinẽ diuinę poteſtatis ſibi vſurpãt,deputãdo ſibi miniſtros determinatos ad hominũ impugnationẽ,ſicut & angeli deo miniſtrant in determinatis officiis ad hominem ſalutem. Sed ordo impugnationis ipſius à deo,qui ordinatè nouit malis vti ad bona ea ordinando. Et etiam tam angelorum ipſa cuſtodia quã ordo cuſtodię reducitur ad deum,ſicut ad primum auctorẽ. Hęc ille ibidem. Et ſic quamuis permittat nos Deus tentari, tamen præbet auxiliũ angelorũ,& ideo rectè facit Deus,vt dominus & paſtor, qui habet multas oues in nemore ad cũſtodiendum , quibus dat paſtores & canes ne à lupis deuorentur. Ita fecit Chriſtus,qui dicit,Ego ſum poſtor bonus,& cognoſco oues meas,& cognoſcũt me meæ.Io.10. Nos verò ſumus oues paſcentes in nemore huius mundi, & deuoraremur à lupis inferni,niſi Chriſtus mitteret ad nos paſtores,ſ. ſanctos angelos,qui cuſtodiũt regna ,prouincias,ciuitates,villas,caſtra,& quãlibet perſonam in particulari. Vnde ait Dauid, Angelis ſuis mandauit de te,vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis.Pſal.90. Dicatur practicè quomodo Deus pręcipit angelis ſuis.quãdo mulier debet parere,Chriſtus qui omnia videt,vocat vnũ angelum ſuo proprio nomine,vt ait Dauid,omnibus eis nomina vocans. Nos neſcimus niſi tria nomina angelorum,ſcilicet Michaël,Gabriël,Raphaël. Cui dicit,Ecce vides talẽ mulierẽ,tali hora pariet,cõmitto tibi filiũ vel filiã &c. Et angelus reſpõdet,Domine,reputo mihi ad maximã gratiã & honorẽ quòd cõmittis mihi creaturam, ad imaginẽ & ſimilitudinem tuam factã, tuo ſanguine redẽptam, & humano modo dicẽdo eſt ita intelligẽdum, Et quando naſcitur creatura, citius venit in manus angeli quã obſtetricis. Ex hoc ſequitur correlatiuũ, quod nunquam aliqua mulier parit ſine obſtetrice,ſ angelo, qui nunquã deſerit creaturã illã,quouſque eſt in paradiſo,vel in inferno,aut purgatorio. Nõ dico ꝙ ſemper ſit præſens cum creatura, tamẽ ſemper eſt paratus ad adiuuandũ creaturã,reſpiciẽdo creaturã de cęlo quid faciat,quò vadat. Et vt dicit B.Tho.1. parte,quæſt.113.artic.6.angelus cuſtos dicitur quãdoque deſerere eũ quẽ cuſtodit, inquãtũ permittit ꝙ ſubdatur alicui tribulationi,nunquã tamẽ totaliter eũ dimittit. Et ſic intelligitur de angelis ſuis,Et dicit Hier. quaſi declarãdo iſtam auctoritatẽ,Magna eſt dignitas animarũ,vt vnaquęque habeat ab ortu natiuitatis angelum bonũ ſibi in cuſtodiã deputatũ & delegatũ. No. Magna eſt dignitas animarum. Paſtor multis ouibus dat vnum paſtorẽ ad cuſtodiẽdum,& non cuilibet vnum,ſed Chriſtus cuilibet perſonæ dat vnum angelum , & cuilibet ciuitati &c. Dicatur ſi rex haberet oues , vt antiquitus reges conſueuerunt habere

& vxor cõſentiret ei dicẽdo viro, Vadatis, quia magis volo iſtũ, qualis cõfuſio eſſet viro? Maior deſpectus fit angelo, quãdo hõ cõſentit diabolo &c. quia null⁹ domin⁹ nec etiã rex eſt aliquid reſpectu eius. Nã Chriſtus volẽs laudare Ioannẽ Bapt. dixit, Inter natos mulierũ nõ ſurrexit maior Ioanne Bapt. Veruntamẽ qui minor eſt in regno cœlorũ, maior eſt illo. Mat. 11. & Luc. 7. Ecce qualis excellentia. Cogitate ergo quãdo ipſo deſpecto hõ facit peccatũ dicit, O quid faciã de iſto ribaldo, & redit ad cœlũ, verũtamẽ ex hoc nõ deſerit, imò eſt parat⁹ bene facere &c. & poſt peccatũ cõmiſſum luxuriæ, vindictæ vel aliud redit. q. d. Videbo ſi potero eũ inclinare ad pœnitẽtiã, & loquitur imaginationi di. Peccaſti, ideo cõfitere, laua animã tuã, & fac pœnitẽtiã. De hoc figura legitur. 3. Reg 19. de Helia ambulante per viã deſertã beſtijs plenã, & dormiuit ſub vmbra Iuniperi, & angelus Domini tetigit eũ, & dixit illi, Surge, comede. No. bene textũ ibidẽ, pulchra eſt hiſtoria. Nã Helias dormiẽs in via periculoſa, eſt peccator. Præſens vita nihil aliud eſt quã via, vnus vadit, ſ. per mortẽ, & alius venit, ſ. per natiuitatẽ, & ibi moritur vnus ſenex, & illic naſcitur vnus puer. Vbi ſunt qui erãt ante mille annos &c. Iam cõpleuerunt viã, & via eſt periculoſa. Et nũquid periculoſum eſſet mare, in quo de quinq; nauib⁹ vix euaderet vna? &c. Et peccator dormit, nõ cogitãs offenſam factã Deo, nec periculũ in quo eſt, ſed ridẽdo, cantãdo, & ſaltãdo vadit ad infernũ. Sed quid facit angelus? excitat eum per cõpunctionẽ &c. inducẽs ad pœnitẽtiã, cõtritionẽ, confeſsionẽ, & ſatisfactionẽ, in remiſsionẽ iniuriarũ, vt De⁹ ei remittat &c. No. primò tetigit angelus Heliã. ſ. peccatorẽ. ſ. per cõpũctionẽ, nõ enim expectat infirmitatẽ. Secũdò comedit Helias. i. peccator edere debet. ſ. per euchariſtiæ cõmunionẽ, quia ſicut cibus corporalis confortat ad ambulandũ in hac vita, ita cibus ſpiritualis &c. Tertiò ambulauit per ſatisfactionẽ, & malæ ſocietatis vitationẽ. Et in his trib⁹ principaliter cõſiſtit pœnitentia, ꝙ per angelũ prouocemur ad pœnitentiã. Auct. Zach. 4. Et reuerſus eſt angelus, qui, ſ. receſſerat propter peccatũ, qui loquebatur in me, & ſuſcitauit me quaſi virum qui ſuſcitatur de ſomno ſuo, ergo videte ne &c. Dico quartò ꝙ per ſanctos angelos in fide Chriſtiana ſumus informati. Fides enim Chriſtiana eſt tantę ſubtilitatis, altitudinis, & profunditatis, ꝙ intellect⁹ humanus per ſe nõ poteſt attingere ad intelligendũ. Credentia Iudæorũ & philoſophorũ per intellectũ naturalẽ poteſt oſtẽdi. ſ. ꝙ eſt vnus Deus, vnũ primũ principiũ, & prima cauſſa, & primus motor. Sed ꝙ ille vnus Deus ſit pater generãs, & fili⁹ genitus, & ſpiritusſanctus ſpiratus, vt exẽplificatur in ſole, hoc non poteſt ſciri intellectu naturali. Itẽ ꝙ Deus prouideat omnib⁹ creaturis, & aĩalibus, hoc intellect⁹ põt intelligere, ſed ꝙ Deus & hõ det ſe ad mãducãdũ in hoſtia cõſecrata, nõ ſufficit ĩtellect⁹ noſter. Ideo requiritur ꝙ à maiori intel-

intellectu iuuetur,quemadmodũ intellectus noſter iuuatur ab angelis,qui clarè vidẽt ſecretum trinitatis.Intellectus enim noſter eſt vt lux paruæ cãdelæ,quæ nõ ſufficit ad legendũ paruã literã, ſed quando iuuatur lumine magni cærei,videtur optimè,& legitur litera parua.ſ.myſterij trinitatis,& aliorũ articulorũ fidei,quãdo lumẽ intellectus noſtri iuuatur lumine intellectus angelici. Sic fuit de virgine Maria,quæ licèt crederet angelo,tamẽ dixit, Quõ fiet iſtud?& intellectus angelic⁹ intellectui Mariæ applicatus dicebat,Spiritusſanct⁹ ſuperue.&c.No.obumbrabit tibi. Aliæ mulieres cõcipiunt ad ardorem ſolis.ſ.carnalis cõcupiſcentiæ,ſed virgo Maria cõcepit ſine cõcupiſcentia,quia ſicut granũ formatur intra auellanã &c. Et virgo illuminata dixit,Ecce ancilla Domini &c.De iſta illuminatione auct. In ipſa nocte.ſ.cognitionis noſtræ obſcurę, ecce angel⁹ Domini aſtitit.ſ.illuminãdo,& lumen refulſit in habitaculo,quãdo homo intelligit di.O grates Deo,modò intelligo,Act.12.Ideo videte ne &c. Dico quintò ꝙ per ſanctos angelos ſumus corã Deo aduocati, qui ſunt noſtri ꝓcuratores.Nã quãdo aliqua magna quæſtio deducitur corã rege,vel in curia regis cõtra aliquẽ miſerabilẽ perſonã,rex ꝓuidet illi miſerabili perſonæ de notabili aduocato. Ita facit Chriſt⁹. Altè in curia Chriſti deducitur litigiũ cõtra nos, & Chriſtus prouidet,dãs nobis aduocatos & procuratores ſanctos angelos, ne coronã regni perdamus.Aduocant enim,& procurãt ꝓ nobis,dicẽdo bona quæ fecimus,vt orationes,ieiunia, & alias aſperitates pœnitẽtiales,quæ multũ placẽt Deo. Tob.12. Quãdo orabas cũ lachrymis,& ſepeliebas mortuos,& derelinquebas prandiũ tuũ,& mortuos abſcõdebas per diẽ in domo tua,& nocte ſepeliebas eos, ego obtuli orationẽ tuã Domino. Itẽ aliter aduocant pro nobis, quia ſi ex noſtris peccatis meremur punitionẽ,dicunt Domino Chriſto,O Domine, expectetis adhuc &c. De hoc no.parabolã Chriſti. Lu.13. de cultore vineæ loquente pro ficulnea. Vinea vel hortus Chriſti eſt Chriſtianitas,in qua plãtatur arbor ſeu homo in die baptiſmi &c. In primo anno.ſ.pueritiæ Dominus quærit fructũ,vt ſciant ſe ſignare,& dicere Pater noſter,Aue Maria,& Credo, ſed nõ inuenit, quia vos malè nutritis filios. In ſecũdo anno, à 15.anno vſq; 40.qui dicitur ann⁹ iuuentutis,quærit Dominus fructũ bonę vitę & pœnitẽtię,ſed nõ inuenit niſi folia vanitatis in ornamẽtis &c. Nõ enim inuenit fructũ bonæ vitæ. In tertio anno.ſ.ſenectutis nõ inuenit niſi folia, nõ poſſunt facere pœnitẽtiã ieiunãdo &c. Et Chriſt⁹ tũc vocat hortulanũ .i.angelũ cuſtodẽ di.Scinde eã,vt quid terrã occupat? & mittatur in ignẽ.At ille reſpõdẽs dicit,Domine dimitte illã & hoc anno,vſque dũ fodiã circa illã,& mittã ſtercora. Fodit enim, quãdo dat cõpunctiones. Et mittit ſtercora,quãdo reducit pc̃tã ad memoriam. Rigat, quãdo ex cõtritione funduntur lachrymę.Ecce qualẽ aduocatũ ha-

bemus

bemus.Imò videte ne cõtemnatis &c.Sexta vtilitas eſt,quia per eos ſumus in cælo feſtiuati. Ex amore quẽ habẽt ad nos faciunt feſtum de nobis, quãdo facimus aliquod bonũ opus, gaudẽt & tripudiant. Auct.Lu.15.Dico vobis,gaudiũ eſt angelis Dei in cælis.ſup vno peccatore pœnitẽtiã agẽte.No.gaudiũ eſt in cęlis.Triplex eſt gradꝰ bonorũ.Primꝰ gradꝰ eſt bonorũ animæ,quæ proficiũt perſonę particulari,vt ieiunare,orare,&c. De iſto fit gaudiũ in ordine angelorũ, qa quãtũcũq; fiat ſecretè,angeli ſciũt & vidẽt totũ,& dicunt ad inuicẽ. Vides illũ qui ieiunat,vel orat,ſeu diſciplinat &c.gaudẽt oẽs.Secũdꝰ gradus eſt bonorũ,quæ nõ ſolũ ꝓficiũt perſonę particulari,ſed etiã bono totiꝰ cõmunitatis, vt quãdo rectores curãt magis de bono cõmunitatis quã de proprio.·De hoc fit feſtũ in ordine archangelorũ, quãdo vidẽt ꝙ corrigũt peccata notoria. Tertius gradꝰ eſt bonorũ, qui nõ ſolũ reſpiciũt bona particularis cõmunitatis, ſed etiã totiꝰ regni,quãdo reges & cõſiliarij faciũt ſanctas & iuſtas ordinatiões &c. De hoc fit feſtũ in ordine principatuũ. Ecce quare dicit, Gaudiũ eſt angelis &c.No.de oppoſito.Eſa.33.Ecce videntes.ſ.peccata noſtra, clamabunt foris,angeli pacis amarè flebunt.Deteſtationẽ illã vocãt fletum. Septima vtilitas eſt, ꝙ per ſanctos angelos ad gloriã ſumus portati.Dicatur quõ quando perſona quæ tenuit bonã vitã moritur, exiſtente in articulo mortis angelus diuinitus miſſus præcedit exitum propter dæmones aduenientes , & aſcendentẽ cuſtodit inter aëreas poteſtates,& tandẽ ſecurè introducit in cælũ.Exo.33. Ecce ego mittã angelũ meũ, qui præcedat te & cuſtodiat te in via,& introducat in locũ quẽ præparaui.No.exemplũ.Lu.16.Factum eſt vt moreretur mẽdicus,& portaretur ab angelis in ſinũ Abrahæ. Secùs ſi moritur impœnitẽs.Patet ergo quõ eſt faciẽdũ feſtũ de eis.Ideo videte ne contẽnatis.Ideo do vobis vnũ bonũ conſiliũ.Credo quod quilibet veſtrum habet aliquẽ ſanctum in deuotione cui facit orationẽ, & aliquoties curat parũ de vobis propter peccata veſtra,ſed angelus cuſtos nũquã deſerit, ideo eſſet bonũ quolibet mane & ſero genibꝰ flexis dicere, Angele qui meus es cuſtos pietate ſuperna,me tibi cõmiſſum ſerua,ſ.à malis inclinationibus defende,ſ.à cunctis impugnationibus,guberna.ſ.in bonis operationibus. Et ſic eos feſtiuando & orando ipſi cum Dei adiutorio procurabunt bonũ noſtrum.Et habebimus hic Dei gratiam,& in futuro gloriam.Amen.

De ſancto Francisco Sermo.

L*Vcerna fulgoris illuminabit te*.Lu.11.& recitatũ eſt ſtatim in euãg.hodier.Ser.noſter erit de vita illius glorioſiſſimi cõfeſſoris & amici Dei B.Frãciſci,& habebimus de vita ſua bonas doctrinas &c.Salutetur vir.Mar.&c. Pro breui declaratione huius verbi, & veniendo ad

propoſi-

propoſitū,ſciendū ꝙ in ſcriptura, ita in veteri teſtamēto ſicut in no uo,ſancti Dei dicuntur lucernæ. Rō, quia ſicut in lucerna ſunt tria, cęra fragilis quæ liqueſcit ſtatim ad ignem,ſecundò ellychnium album, tertiò lux clara, ita quælibet perſona ſancta habet iſta tria, ſ. corp⁹ fragile,quod igne deuotionis liqueſcit in lachrymis. Secūdò intus habet animam albam,claram,innocētem,purificatā à malis co gitationibus quas expellunt, nō habēt odiū nec malitiā cōtra proximum.Tertiò habent lucē gratiæ Dei, ſine qua nō eſſent ſancti,quæ clarificat intellectum ad cognoſcendum Deum,& ſe eſſe in miſeria huius mundi,ad calefaciendum in bonis operibus.Ecce ratio quare perſona ſancta dicitur lucerna. Auct. Deus enim pater loquens filio ſuo de Ioanne Baptiſta dixit, Paraui lucernā, ſ. Ioannem Baptiſtam Chriſto meo.Etiā Chriſtus ſic vocauit eum.Io.5.Ille erat lucerna ardens & lucens.i.illuminans. Patet ergo ratione & auctoritate quòd ſancta perſona dicitur lucerna.& in iſto intellectu propoſui the. Lucerna fulgoris illuminabit te. Et loquitur cuilibet pſonę, religioſo, clerico,vel laico deuoto,di.Lucerna fulgoris &c.No.in ipſo quinque radios claritatis à quibus poſſumus illuminari,& ſunt iſti.ſ.

Paupertas apoſtolicalis,
Aſperitas pœnitentialis.
Humilitas cordialis,
Charitas diuinalis,
Firmitas perpetualis.

Dico primò quòd beatus Franciſcus dedit huic mundo radium paupertatis apoſtolicæ, quæ in hoc conſiſtit vt homo omnia relinquat, vt in euangelio diſcipuli dixeruut, Ecce nos reliquimus omnia,& ſecuti ſumus te.Mat.19.Sed diceres, Si nō habebāt omnia, quia pauperes erant,quō ergo reliquerunt omnia? No.reliquerunt omnia.ſ. habita & habenda quantum ad deſiderium habendi.Tu dimittis regnum vel prælationē quam fortè nunquam habuiſſes, quādo dimittis deſiderium habēdi.Ideo religioſus licèt non habuerit vxorē nec filios,tamen reliquit pro Chriſto,quia potuit habere. Ideo quia Petrus & alij apoſtoli dimiſerunt omnia habita & deſiderium &c. ideo dicit,Ecce nos reliquimus &c. Modò audite quomodo B.Franciſc⁹ reliquit omnia. Dicatur quō quādo erat iuuenis,erat mercator & ſubtilis.Et quando fuit quaſi 20.annorum,dum ſic negotiaretur,intrauit quandam eccleſiam,hoc bonum habebat. Ideo pro nullo negotio debet perſona dimittere aliquam orationē, quia de profundo abyſſi extrahit peccatorē.Ideo ait Dauid, Benedictus Deus qui non amouit orationē meā & miſericordiā ſuā à me.Pſa.65.Gl.Aug.Nūquā amoueatur à te oratio tua,& nunquā amouebitur à te miſericordia diuina. Ergo ad bonū finē perducit.Propter hoc B.Frāciſc⁹ orabat.Cui crucifixus corā quo orabat locutus fuit di.Eccleſia mea cadit,

dit repara eam. Cogitate qualem timorem debuit habere, intelligẽs ꝙ loqueretur de illa eccleſia, vertit ſe, & vidit ꝙ minabatur ruinã. Et vendidit omnia quæ habebat, & portauit pecunias curato, vt eã repararet. Et Chriſtus loquebatur de eccleſia vniuerſali quę tota ca debat. Domini tẽporales per iniuſtitiã, prælati per negligentiã, religioſi per indeuotionẽ, clerici per inhoneſtatẽ, & hoc principaliter intelligebat Chriſtus vt repararetur. Sed B. Franciſcus adhuc non intelligebat, quia iſta fuit prima reuelatio, qui tamen decetero fuit ardentiſsimus amator paupertatis, dimittens omnia: & recepit ſaccum. Non indigebat ſartore. & chorda cingebat ſe, nec induebatur alia veſte, & dicit hiſtoria ꝙ de die erat veſtis, & de nocte ſtratum pediculis plenum, & paupertatẽ vocabat dominã ſuã. Hinc dat exẽplum religioſis, clericis, & laicis, qui deuotè ſe obligarunt ad paupertatem apoſtolicã, ꝙ nihil poſsideãt tanquam proprium, vt poſſint dicere cum B. Petro & alijs, Ecce nos reliquim⁹ omnia, & ſecuti ſumus te. Sed nos modò ſeruamus paupertatem ſine defectu bene paſti, induti, & ſi aliquid nobis deficiat murmuramus, ideo perdemus promiſsionem factam nobis à Chriſto di. Amen dico vobis, ꝙ vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione cùm ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes 12. iudicantes 12. tribus Iſraël Matt. 19. Clerici etiã habent exemplum, ꝙ ex quo habent ſuos redditus, non congregent ſuperfluos theſauros, iuxta verbum Chriſti. Nolite theſaurizare, cõgregando in ciſtis &c. Nõ ſolùm habent cauere ab vſuris &c. & ſymonijs, ſed ab auaritia. Et quid oportet facere ciſternã in domo vbi eſt fons emanans? Ber. O clerice quidquid præter victum & veſtitum ſimplicẽ retines, furtũ facis, ſacrilegium cõmittis. Hinc eſt quod dicitur 16. q. 1. c. in canonibus, & c. quoniam quidquid. Clerici quãtum ad res eccleſiæ, cùm pauperes ſint, alienare eas nõ poſſunt. Laici etiam habẽt exẽplum. Non oportet omnia dimittere, vt B. Franciſcus, ſed recognoſcatis domum, taxiam, burſam, & ſi eſt ibi aliquid de vſura, furto, rapina, dimittatis reſtituendo, aliàs corrumpet omnia alia. Exemplum de pomo corrupto, ꝙ omnia alia corrumpet, ita de florenis. Ideo Apoſtolus. Reddite omnibus debita. Et nemini quidquã debeatis, niſi vt inuicẽ diligatis. Ro. 13. Ecce primus radius. Ideo dicit the. Lucerna &c. Secundus radius eſt de aſperitate pœnitentiali. Mirum eſt ꝙ tantã aſperitatẽ faciebat. Dicantur aliqua. Primò nõ portabat niſi illum ſaccũ in hyeme, & ſtatim intellexit illud euãgelium ad literã, Neq; duas tunicas habeatis. Dormiebat ſuper terrã. Si aliquãdo fieret ſibi aliqua ſcutella de bono cibo imponebat cineres vel aquã frigidã. Dicatur de tẽtatione vt haberet vxorem, & filios &c. Domum fecit, & proiecit ſe in niuẽ, ibat diſcalciatus. Hic dat nobis exẽplum vt faciamus aliquã aſperitatem pœnitentialẽ. Dicunt aliqui ſtulti &

ignorãtes, Vah quid oportet facere aſperitatẽ, & quid prodeſt Deo &c. Reſpõdeo ꝙ de aſperitate quã nos facimus, Deus habet honorẽ, & nos vtilitatẽ, quia ſicut rex quando habet vnum caſtrum rebelle, & miles ſubijcit caſtrũ, regis eſt honor, & miles inde habebit ſalariũ &c. Sic corpus noſtrum rebelle eſt Deo. Senſus enim & cogitatio humani cordis in malũ prona ſunt ab adoleſcentia ſua. Gen. 8. Sed ſubditur per aſperitatẽ ieiunando &c. Ideo ſi eſtis bonus miles, ſubijciatis ipſum Deo, quia honor eſt Dei, vtilitas autẽ veſtra. Nam Deus ſeruat iſtum modum peccatoribus ꝙ in hoc mundo faciũt iuſtitiã de ſe, ipſe in alio mundo nõ faciet iuſtitiã de peccatis. Iuſtitia pro peccatis fit per pœnitentiales aſperitates. Et quando anima talium venit ad iudiciũ, vbi accuſatur à diabolo, dicit Chriſtus, Quid dicis tu anima? Reſpondet, Domine verum eſt ꝙ feci illa, tamẽ Domine feci iuſtitiã, quia ſi aliquãdo fui ſuperbus, humiliaui me, & ſic de alijs. Feci iudicium, ſ. cõfitendo, & iuſtitiã, nõ tradas me calũniantibus me. Pſal. 118. Dicit Chriſtus, Ego ſum cõtentus. Ecce vtilitas. Ideo Chriſtus, Dico vobis ꝙ niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimul peribitis. Lu. 13. Tertius radius eſt de humilitate cordiali. Erat enim ita humilis ꝙ reputabat ſe viliorem omnibus, & magis peccatorem. Dicatur quomodo ſocio oranti fuit viſa in cęlo pulcherrima cathedra cum corona, & di: O benedict⁹ erit qui in illa collocabitur. Reſpondit Chriſtus, Cathedrã illã perdidit vnus princeps de ordine Seraphin ex ſua ſuperbia, & reſeruabitur humili Franciſco. Vnde cùm ſemel ille ſocius quæreret à B. Franciſco, Pater, qualem æſtimationem habetis de vobiſmet? Reſpõdit, Non credo eſſe hominem magis peccatorẽ in mundo ꝗ ego. Et ſocius, Quomodo habere poteſtis talẽ imaginationẽ de vobis, cùm tot gratias recipiatis à Deo? Reſpõdit, Tot gratias recipio ꝙ ſi alius reciperet, humilior me fieret, & maius bonũ faceret. Dicatur ſimilitudo. Sint duo homines, & vnus habeat paucas poſſeſsiones & pecunias, tamen tranſit. Alius verò recipit mutuo magnũ theſaurũ, de quo annuatim habet facere certam penſionẽ, ſub pœna mortis. Item habet reddere totũ illum theſaurum Domino certo die ſub pœna mortis, & obligatur reddere &c. magnum onus tenet ſupra ſe. Alius autem licèt non habeat tãtum, tranſit lætè & ſine illa obliuione. Ita in propoſito detis mihi vnum ſanctum, nihil aliud vult dicere ꝗ recepiſſe à Chriſto diuite mutuo magnum theſaurum ſub pœna &c. ꝙ certo tẽpore reddat ſibi rationẽ. Et quia ſanctus cogitat, O Deus fecit mihi tantam gratiã de ſcientia, vel eloquentia, vel faciendi miracula, cũ dolore & triſtitia, & in magna humilitate debeo viuere. Et iſtud cogitãs virgo Maria humiliabatur, quæ ſciuit ſe eſſe matrẽ Dei & eſſe virginẽ reginã cęli. Nam quãtò perſona ſancta eſt excellẽtior, tãtò eſſe debet humilior. Eccl 3. Quãtò magnus es, ſ. in ſanctitate, humilia te in omni-

omnibus.& corã Deo inuenies gratiã, ſ. vlteriorẽ. Quoniã magna potẽtia Dei ſolius,qui dat gratiã,& ab humilibus honoratur.Perſona autẽ quę à Deo nõ recipit tot gratias,poteſt viuere lętè,quia nõ eſt ita obligata & citò reddet cõputũ ſuum. Sicut enim diues habet reddere cõputũ de quolibet floreno, ita ſanctus de qualibet gratia. Propter hoc ſancti dũ magis honorabãtur,plus humiliabãtur. Ideo Chriſtus; Omni autẽ cui multũ datũ eſt, multũ quæretur ab eo. Et cui cõmodauerũt multũ,plus petẽt ab eo.Lu.2.Iſta meritò B.Frãciſcus humiliabatur recordãs intra ſe illius verbi, Quãtò magnus es, ſ.in diuitijs,dignitate, prælatione, ſanctitate &c. humilia te in omnib⁹. Eccl.3. Quartus grad⁹ eſt de charitate diuinali. Nam intantum erat inflãmat⁹ in amore Dei & proximi, ꝙ volebat vt omnes ſaluarẽtur. Et in ſignũ huius fundauit ordinẽ fratrũ minorũ,quo fundato fuit ſibi dictũ ꝙ regula erat multũ fortis,nec poſſet ſeruari,ꝙ tẽperaret. Reſpõdit, Ego ſcripſi ꝙ Chriſt⁹ ore ſuo ordinauit. Ideo nihil mutabo,quia ſeruus in littera Domini nihil poteſt mutare. Qui illã regulã ſeruat,ſanctus eſt,& quando moritur, poſſet canonizari,ſed vix de mille vn⁹ ſeruat. Deinde dixi,Et nũquid etiã mulieres debẽt ſaluari? Reſpõdit,Et nũquid Chriſtus de muliere voluit naſci? Ideò pro ſaluatione mulierũ fecit aliũ ordinẽ. Ecce quãta charitas, Deinde vt de ſtatu matrimonij poſſent facili⁹ ſaluari,fecit tertiã regulã. Et quia ita erat ardẽs in charitate,apparuit quaſi Seraph. Et ſubitò ac ſi à baliſta emitteretur clau⁹ quidã de neruo percuſsit manũ dextrã, deinde ſiniſtrã,etiã in pedib⁹ habuit plagas, intãtũ ꝙ poterat dicere, Ego ſtigmata Domini Ieſu in corpore meo porto.Gal.vlt.Dicatur quomodo ex humilitate abſcõdebat plagas, vt vitaret vanã gloriã. Optimè ſeruabat illud pręceptũ,Charitas veſtra magis ac magis abũdet. Phil.1. Hic habem⁹ exẽplũ nos religioſi, quia nõ poſſumus tantã habere charitatẽ,vt B.Frãciſcus,ad minus habeamus iſtã formã ſeruãdi regulã. Non viuamus ſicut alij viuũt,ſed ſicut dominus, vt dicit Apoſto.Quicunq; enim in lege peccauerunt,per legẽ iudicabuntur. Rom.2. Lex religioſorum eſt regula. Dicatur practica de examine in c. culparum in iudicio Chriſti ad portã paradiſi, cũ miraculo illius fratris minoris,quod legitur in vita B.Frãciſci cõpoſita à duodecim ſocijs. Si vellet ſe religioſus excuſare dicẽs: Domine nõ ſeruaui,quia alij nõ ſeruabant. Ideo vadas cum eis ad infernum. Dicunt aliqui, Prælatus diſpenſat. Nota differentiã inter diſpenſationem & diſsipationem. Diſpenſatio eſt relaxatio iuris cõmunis ꝓ loco & tẽpore. Pro loco,quãdo cum rege habet comedere &c. Tempore,ſ.peſtilentię,vel venit de foris laſſus &c. Sed indifferenter comedere carnes non eſt diſpenſatio, ſed diſsipatio. Et qui diſpenſat iſto modo,& qui vtitur peccat. Religioſus enim debet reſpicere regulam, vt mulier vana ſpeculum. Charitas verò laicorum & ſacer-

Quid ſit diſpẽſatio.

dotum conſiſtit in duobus. Primò vt dicant officium diuinum diſtinctè &c. Secundò vt viuāt honeſtè propter illud ſacramentum quod tractāt &c. Charitas laicorum, vt ſeruent dominicā ipſi, filij, & famuli, & animalia, quia magis proficiunt cāpi, & vineæ, & alia ex miſſa audita, q̄ ex veſtro labore. Ideo. 1. Cor. 16. Omnia opera veſtra fiant in charitate. Quintus radius eſt firmitas perpetualis, quia in tota vita ſua perſeuerauit in ſanctitate & bona vita. Multi incipiunt ſeruire Deo feruenter, vt religioſus in nouitiatu, ſed ex quo fecerūt profeſsionem &c. dicit vnus, Ego ſum iubileus, ego ſum magiſter. Non emiſit votum vſque ad iubileum, vel ad magiſterium, ſed vſq; ad mortem. Idem de clericis deuotè incipiētibus, ſed paulatim dimittunt &c. Idem de clericis, vt aqua calida quæ paulatim frigeſcit. Non ſic fecit B. Franciſcus, ſed firmiter perſeuerauit. Propter hoc Deus ſibi reuelauit diem ſui obitus di. Tali die venies ad paradiſum, & reuelauit fratribus ſuis, & in die obitus fecit portare cineres & cilicium, & poſuit ſe ibi nudus, petens habitum ſibi accōmodari a Gardiano quouſq; obijſſet. In obitu autem anima eius ſanctiſſima clara vt luna viſa eſt cęlum aſcēdere. Ideo cōtinuemus in bona vita. Modus eſt cogitādo & dicēdo intra ſe. Videamus eſt annus vbi ego eram, & quomodo vadit modò, ſi inuenit ſe meliorem, bene ſtat, ſignum eſt ꝙ ambulaſtis. Non credatis ꝙ perfectio ſanctitatis conſiſtat ſolùm in additione bonorum operum, ſed conſiſtit in additione bonorum operū cum augmēto deuotionis. Ita fecit B. Frāciſcus. Ideo dicit the. Lucerna fulgoris illuminabit te.

De ſancto Luca euangeliſta. *Sermo.*

D*ignus eſt operarius mercede ſua.* Luc. 10. Intellectus huius verbi ſecundum intellectum quem volo pertractare eſt iſte. Beatus Lucas bonus operarius dignus fuit de mercede ſua, ſ. de gloria ſua. Modò pertractando iſtud verbum inuenitur in ſacra ſcriptura quòd per quatuor virtutes ſingulariter meremur gloriam paradiſi, ſcilicet

Per generalem obedientiam.
Per liberalem miſericordiam.
Per diuinalem ſapientiam.
Per virtualem pœnitentiam.

Ecce hic quatuor virtutes per quas in ſacra ſcriptura clarè oſtenditur quod poſſumus acquirere ſalarium glorię cæleſtis. Et quia B. Lucas habuit iſta quatuor in generali, & quamlibet in particulari, ideo poſſum de eo concludere thema, Dignus eſt operarius mercede ſua. Modò dicamus de qualibet. Dico primò &c. Generalis obedientia eſt obedire omnibus præceptis Dei pro nullo honore ſeu vtilitate habendo facere contra Dei præcepta, talis eſt dignus ſalario gloriæ. Sed volo vos auiſare hic. Non credatis quòd pro aliqua obe-

obediētia vel ſancta vita debeatis habere gloriā eius ex debito, ſed ex diuina ordinatione & promiſsione, quia ipſe ita promiſit. Nō dicere debetis, Domine detis mihi gloriā quā mihi debetis, quia ſeruiui vobis, ſed dicere oportet, Domine ego obediui & ſeruiui vobis, ideo detis mihi gloriā, quia ita promiſiſtis. Declaratur exēplo ſerui obedientis pręceptis Domini, ſi ex hoc peteret ſalariū, diceret ſibi dominus, Et tu petis ſalariū? & nunquid es captiuus meus? ſeruias mihi bene, & ſis mihi obediēs, quia promitto tibi ꝙ pro quolibet opere dabo tibi ſalarium & hæreditatē meā. Tunc captiui poſſent petere ſalarium, non ex debito, ſed ex promiſsione domini. Ita de nobis, nullus reputet ſibi ad iniuriam, quia omnes ſumus captiui Chriſti, iuſto pretio empti, ſ. ſanguine ſuo. In mēſa enim cābij, ſ. cruēis ſoluit patri, aperiens burſam corporis ſui in capite per coronam ſpineā, & ſic de alijs. Ideo omnes ſumus captiui ſui, & noſter honor eſt. Ideo B. Agatha dicebat, Summa ingenuitas i. nobilitas eſt, in qua Chriſti ſeruitus cōprobatur, ideo ſeruilē me oſtēdo perſonam. Non enim eſtis veſtri, empti eſtis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore veſtro: 1. Cor. 6. Igitur licet bene ſeruiamus & obediamus pręceptis Dei ex debito, nō poſſumus petere paradiſum. Si anima alicuius ſancti ad portā paradiſi allegaret, Detis mihi paradiſum, quia ego ſeruiui vobis &c. Non eſt bona ratio, quia poſſet reſpōdere Chriſtus, Feciſti quod debuiſti, alias &c. Aucto. Cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite, ſerui inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus. Luc. 17. Ergo quo iure potero petere gloriā? Dico ꝙ ſic. Domine detis mihi gloriā quā promiſiſtis illis qui obedirent vobis, inſtrumentū recepit, Qui facit voluntatē patris mei qui in cælis eſt, ipſe intrabit in regnū cælorū. Matt. 7. Cui dicet Chriſtus. Veni intra in gaudiū Domini tui. Ecce quomodo intelligitur obediētia generalis. Da mercedē Domine ſuſtinentibus te, id eſt ſuper ſe tenentibus mādata tua, vt prophetæ tui fideles inueniantur. Eccl. 36. c. Dico ꝙ iſto modo B Lucas acquiſiuit mercedem glorię. Fuit enim obediens nō ſolùm præceptis, ſed etiā cōſilijs, quia dicit B. Hierony. ꝙ nunquā peccauit mortaliter, quia ſemper ſine crimine fuit. Sequitur ergo ꝙ nunquam fecit contra præcepta diuina, nec per ſuperbiā, licèt haberet ſcientiā quæ inflat, quia erat medicus aptiſsimus. Dicatur quomodo in qualibet facultate, quātò aliquis eſt excellētior, tātò eſt magis ſuperbus, quia ſciētia inflat in corde. 1. Cor. 8. Sed B. Lucas taliter ſe gubernauit, ꝙ ex ſuperbia nō fecit contra Dei præceptum. In ſtudio non deſpiciebat aliquem, nec ſuperbiebat legendo ſeu diſputādo &c. nec in repetitione quam fecit reuerſus de ſtudio. Item nec per peccatum auaritiæ. Medicus enim peritus multa poteſt congregare, magni domini recurrunt ad eum &c. Sed B. Lucas à diuitibus recipiebat, à pau-

peribus nihil,imò aliquoties emebat medicinas eis neceſſarias. Itē nec per luxuriā,imò vt dicit Hierony.nunquam habuit vxorē, nec filios. Dicatur hic practicè quomodo amici tractabant dare ſibi vxorē poſtquā fuit reuerſus de ſtudio. Nec per inuidiam, quę cõmuniter eſt inter medicos,ſed B.Lucas ſemper cõmēdabat alios,nec deſpiciebat,imò quādo amici infirmi,vel infirmorū dicebāt,Nos ſumus cõtenti de vobis,dicebat,Imo teneatis talem,quia bonā ſcientiam habet &c. Nec per gulā,dicit Hiero. ꝙ virgo perſeuerauit ſemper. Modò virginitas nõ poteſt bene cuſtodiri à guloſo. De quolibet ſtatu dic, quia perſona guloſa neceſſariò erit luxurioſa. Ratio, quia illæ partes vicinæ ſunt,& vna inuitat aliam, ſicut ſocius ſociū. Ideo qui vult viuere caſtè in mala ſocietate,& cum pleno ventre,dicit Ber.ꝙ eſſet maius miraculum q̃ ſuſcitare mortuos. Nec ex peccato ire. Vtinā omnes religioſi eſſent ita patiētes,nunquā ex aliqua iniuria abſtulit verbum alicui. Dicatur cõtra vitium mulierum. Itē primò ibat ad petendum veniā,licèt fuiſſet iniuriatus. Nec per acidiā,quia ſicut ouum eſt plenū,ita tēpus B.Lucæ. O quot permittũt perdere tēpus,& quia nõ fecit cõtra mandatum Dei, poſſumus dicere quod habuit obediētiam generalē. Totum hoc dicit B.Hiero, in prologo ſuper Lucā. Lucas Antiochen⁹,natione Syrus,apud Antiochiā medicinæ artis egregius ſine crimine fuit, neq; vxorē nunquā habuit neq, filios,in virginitate permanēs Domino maluit deſeruire. Ergo poſſumus dicere, Dignus eſt operarius mercede ſua. Moraliter hic eſt notandum nobis ꝙ ad minus habeamus obediētiam ad decem mādata,Ideo dedit Deus decem digitos in manu,cõcludendo per illud,Si vis ad vitā ingredi,ſerua mādata Dei. Mat.19. Dico ſecundò &c. Liberalis miſericordia eſt, quando de bonis tēporalibus vel ſpiritualibus homo dat indigēti, talis meretur ſalariū gloriæ. Quilibet enim theſaurarius diſpenſans bona domini ſecundum voluntatē domini ſui,meretur ſalariū. Modò quilibet diues eſt diſpēſator & miniſter illius magni regis Ieſu Chriſti. Non credatis vos eſſe dominos,nec talis ſtultitia intret in corda diuitū, quia qui Dominus eſt,nulli tenetur reddere cõputum, vos autē de omnibus oportet reddere rationem quomodo acquiſiuiſtis, expēdiſtis &c, vſq; ad vltimum quadrantē habetis dare cõputum Chriſto. Iſte error dicēdo,De meis pecunijs &c. Nũquid potero recipere aliquod intereſſe,facit multos damnare. Ratio eſt vſurariorum,ſed realiter Chriſtus eſt Dominus. Domini eſt terra &c. vos diuites eſtis ſolùm miniſtri & diſpēſatores. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti & diſpēſatores. 1.Cor.4. Si ergo diſpenſatis ſecundum voluntatē ſuam,digni eſtis mercede. Voluntas ſua eſt,vt diſpenſetis primò in domo veſtra in veſtris neceſsitatibus,non in vanitatibus,quia aliàs puniret vos &c. Secundò recepta neceſsitate detis pauperibus, vel mu-

mutuetis ſine vſura. Ecce quid dicit inſtrumẽtum cõmiſsionis, Tu diues nõ fœneraberis fratri tuo ad vſurã pecuniam, nec fruges nec quamlibet aliam rẽ. Fratri autẽ tuo abſq; vſura id quod indiget cõmodabis, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere tuo. Deut.23. Proditor eſſet diſpẽſator regis ſi de pecunia regis diceret, Nunquid de mea moneta poterò recipere emolumenta? Quando autẽ diuitis liberalis anima vadit ad portã paradiſi, & dicit Chriſt⁹, Quid feciſti? Reſpondet anima. Domine diſpenſaui bona veſtra ſecundum voluntatem veſtrã, recepta neceſsitate dedi &c. & mutuaui ſine vſura, mercedẽ gloriæ recipit. Auctο. Quicũq; potum dederit vni ex minimis iſtis calicẽ aquæ frigidæ tantùm, quantò magis qui dat vinum &c. in nomine diſcipuli, amẽ dico vobis, nõ perdet mercedem ſuã. Mat.10. Itẽ Luc.6. Mutuum date, nihil inde ſperantes, & erit merces veſtra multa. Quia ſi de vſura deberet recipere centum florenos, & nõ facit, Deus dat ſibi.200. hic, & gloriã in paradiſo. Patet ergo quãdo ex miſericordia acquiritur gloria paradiſi. Dicatur hìc de miſericordia beati Lucę. Quando enim audiuit famã duodecim apoſtolorũ, quaſi.12. medicorum, curantiũ omnes infirmitates, ſurdos, & cæcos &c. admirans quia ars medicinę nõ ſufficit ad hoc, voluit ire & videre apoſtolos, cùm adhuc eſſet infidelis, & venit ad Hieruſalẽ ad bea. Petrum di. Audiui famam de curis veſtris quas facitis, tamen video ꝙ eſtis pauperes. Et B. Petrus dixit ſibi quomodo quidam magnus medicus venerat de cælo, & oſtendit eis artem ꝙ ſine purgatione ſanarent, &c. Finaliter prædicauit ſibi fidẽ Chriſti, quam firmauit miraculis. Propter quod B. Lucas baptizatur, & petijt à beato Petro vt diceret ſibi quid habebat facere, & Petrus dixit, Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperib⁹, & habebis theſaurum in cęlo. Dicatur quomodo fuit reuerſus Antiochiã, & vendidit domũ, poſſeſsiones, & quidquid habebat. Modò dixit ipſe, oportet ꝙ iſtud diſtribuatur pauperibus, ſed quibus? quia aliqui ſunt pauperes qui vadũt ad tabernas &c. Iſti non habent niſi vnicam rationem, vt homo det eis, quia ſunt ad imaginem Dei. Alij ſunt pauperes bonæ vitæ qui ſeruiunt Chriſto, ideo illis dabo. Portauit ſaccum pecuniæ, & poſuit ad pedes Apoſtolorum vt diſtribuerent pauperibus. Hoc extrahitur ab illo textu Act.4. Nota ibidem textum, quia dicit, Quotquot enim. No. vniuerſaliter loquitur, poſſeſſores agrorũ aut domorum erant vendentes, afferebant pretia eorum quæ vendebant & ponebant ante pedes Apoſtolorum. Diuidebatur autem ſingulis prout vnicuique opus erat. Ergo ſi ex liberali miſericordia homo meretur regnum cælorum, quid dicemus de B. Luca? Dignus operarius &c. Moraliter hìc dico vobis quòd tenemini ad hoc, quòd ſi in domo vel in burſa veſtra habetis aliquid de malo iuſto, diſtribuatis reſtituendo, aliàs

corumpetis quicquid habetis, vt pomũ, corruptũ corrũpit alia, ita floren⁹ corruptus. Sicut proijcitur ergo pomũ ꝓijciatis reſtituẽdo, & ſic cõſeruãtur bona. Si habetis aliquid de mortuis, de hoſpitalibus, vel de eccleſia, & de ſeruitoribus, de laboribus, de vſuris, & fertis, reddatis ne corrũpãt alia Reddite omnibus debita. Ro. 13. Dico tertiò &c. Diuina ſapiẽtia eſt ſcire gubernare perſonã ſuã iuxta dei voluntatẽ in virtutibus & bonis operibus, & vltra hoc attrahere bonis modis alios ad deum. Sicut ſi rex cõmitteret vnũ caſtrũ vni militi dicẽs, Scias bene defendere iſtud caſtrum ab inimicis. Si iſte miles ſit ſtrenuus & valẽs, & nõ ſolũ cuſtodit illud caſtrũ fideliter, ſed etiã faciẽdo pugnas inimicis regis acquirit regi. 10. vel 15. aut 30. caſtra, nunquid tunc meretur regis ſalarium? Imo. Ita de nobis, qlibet noſtrum habet vnum caſtrum ſibi cõmiſſum, ſ. ſemetipſum à rege Chriſto, qui plus diligit vnum caſtrũ de iſtis, quã rex regnum, dicẽs in inſtrumẽto cõmiſsionis, Cuſtodi temetipſum & animã tuã ſollicitè. Deute. 4. In fine quando dicit regi Chriſto, Ecce domine animã quã cõſeruaui &c. meretur ſalarium &c. Sed quãdo nõ ſolũ cuſtodit caſtrum per vitam, ſed vltra hoc lucratur de caſtris inimicorum per bonam vitam ſeu doctrinam. Caſtra inimicorum ſunt perſonæ malæ & peccatores. Perſona ſuperba eſt caſtrũ poſſeſſum à diabolo Leuiathan, & ſic de alijs ſeptem. Et expugnãtur per ſanctam vitam, & doctrinam bonã prædicãdo, quando cõuertitur ſuperbus, & humiliatus ſubijcitur Chriſto, & ſic de alijs. Vnde quot peccatores cõuertit vnus prædicator, tot caſtra acquirit, talis manum ſalariũ meretur. Auctoritas, & fuit dictum victorioſo Abrahę in perſona prædicatoris, Noli timere Abraham, i. prędicator, ego protector tuus ſum, & merces tua magna nimis. Ge. 15. Nota, noli timere, quia prædicator multos habet inimicos. Primò dęmones. Secundò detractores, inuidos &c, Seminanti iuſtitiam merces fidelis. Prouer. 11. Seminator iuſtitiæ in agris conſcientiæ eſt prædicator. Iſtam ſapientiam & virtutem habuit beatus Lucas excellenter, qui. 37. annis prædicauit per mundum cum bea. Paulo, ſocius ſuus fuit, ibat de villa in villã &c. O quod caſtra acquiſiuit Chriſto. Non recedebat ab apoſtolo, intantum quod dicit apoſtolus, In prima defenſione mea nemo mihi affuit, ſed omnes me dereliquerunt. Lucas eſt mecum ſolus. 2. Timo. 4. Imò etiam hodie quolibet die bellat, & acquirit caſtra ex ſuo deuoto & magis cõpleto euãgelio quã aliorum, & cum actibus apoſtolorum Multa enim dicit quæ alij tacuerunt, ſicut de cõceptione & nati. b. Ioã. Bapt. de annunciatione virginis. Lu. hoc dicit. Itẽ de natiuitate Chriſti, in porticu, & de angelis cãtãtibus, ſolus Lucas de hoc dicit. Itẽ de paſtoribus adorãtibus, ſolus Lucas dicit. Itẽm de circũciſione & tẽpli præſentatione, Itẽ de vita Chriſti à 12. annis vſq, ad 30. ſolus dicit Lucas. Erat ſubditus

ditus illis. Dicit Lyra ꝙ iuuabat Ioſeph &c. Et b. Lucas iſta habuit à virgine Maria, quæ multum eum diligebat, quia erat virgo, & ipſe etiã diligebat virginẽ, ideo eã depinxit, & fecit Veronicã. Veniebat enim ad virginẽ dicens, Virgo benedicta &c. Matthæus & Marcus nõ dicunt aliquid de annũciatio. & natiuitate, ideo &c. Itẽ de paſsione dixit, Benedicta, alij euangeliſtæ nihil ponunt ne dicunt niſi ꝙ dixit, Hely hely, dicatis mihi quæ alia verba dixit. Et virgo Maria incœpit flere dicẽs, O Luca hoc eſſet renouare dolorẽ. Et Lucas, Et virgo glorioſa, bonum eſt ꝙ Chriſtiani ſciãt propter deuotionẽ. Ideo virgo Maria &c. Ad quẽ ait virgo, In die veneris ſancta quãdo Io. venit ad me dicẽs, ꝙ filius meus ducebatur ad crucifigẽdum, exiui domum, & obuiaui filio meo &c. Vidi mulieres flẽtes poſt eum, & filius meus vertẽs ſe ad eas dixit. Filiæ Hieruſalẽ nolite flere ſuper me, ſed ſuper voſmetipſas flete, & ſuper filios veſtros. Et virgo Maria & Lucas ambo flebãt. ſolus Lucas ſcripſit hoc verbũ, ſicut habuit à virgine Maria. Itẽ alia die Lucas q̃ſiuit à Virgine, Vtrũ quãdo fuit in cruce dixit aliquod verbũ. O dixit virgo Maria, & tã magnꝰ dolor &c. Pater dimitte illis &c. Itẽ quęſiuit de vltimo verbo &c. In manus tuas &c. Ita ꝙ euãgelium Lucæ eſt magis cõpletum, intãtũ ꝙ beata Martha ex his deuotionibus in ſuo obitu ſolum iſtud euãgeliũ Lucæ voluit vt ſibi legeretur, A principio legebatur per omnes eccleſias. Miſimus fratrẽ noſtrum, gloſa, Lucam, cuius laus eſt in euangelio per omnes eccleſias &c. 2. Corinth. 8. Fiat ergo ratio, ſi ex diuina ſapiẽtia aliquis meretur ſalarium gloriæ, & beat. Lucas &c. Dico quartò &c. Pœnitentia virtualis eſt ieiunare, diſciplinare, ſe, vel portare cilicium &c. Vt faciebant ſancti, Dominicus, Franciſcus, Benedictus &c. ex his meretur ſalarium gloriæ. Auctoritas. Beati qui nunc eſuritis, ecce ieiunia, quia ſaturabimini. Beati qui nũc fletis, quia ridebitis. Sequitur, Gaudete & exultate: ecce merces veſtra multa eſt in cælo. Luc. 6. Diceret hic aliquis ignorãs, Quid oportet facere aliud? nam Chriſtus quando reſpõdit quærẽti, Domine quid boni faciã vt habeã vitam æternã? Dixit Chriſtus, Si vis ad vitam ingredi, ſerua mãdata dei, & nõ dixit, Fac pœnitentiam. igitur. Reſpõdeo, ꝙ ad ſeruandum bonã vitam in futurum ſufficit ſeruare mãdata, ſ. decem præcepta, nam pro peccatis præteritis eſt pœnitẽtia. Et Chriſtus hoc præcepit di. Pœnitẽtiã agite, appropinquauit enim regnum cælorum. Mat. 4. Et niſi hoc faciãt, ecce quid dicit, Dico vobis ꝙ niſi pœnitẽtiã habueritis, omnes ſimul peribitis. Lu 18, Iſtã fecit b. Lucas, qui. 37 annis laborauit cum Paulo inter infideles, vt fuiſſet martyr, ſed nullus voluit eum occidere, ſed ipſe ſeipſum mortificauit, iuxta cõſilium apoſtoli, Mortificate membra veſtra quæ ſunt ſuper terrã, ad Cor. 3. Mortificat corpus ſuũ qui pœnitẽtiã virtualẽ facit. Ideo eccleſia in collecta ſua dicit. Domine,

corum ... as euangeliſta, qui crucis mortificationem iugiter ... pro tui nominis amore portauit &c. Deo gratias.

... ſanctis Symone & Iuda Apoſtolo *Sermo.*

C*Onformes imaginis filij* Dei. Habetur verbum iſtud textualiter ad Rom.8.& in epiſtola hodierna. Tota feſtiuitas, ſolennitas, & officiũ hodiernũ eſt duorum ſanctorum apoſtolorum Symonis & Iudæ, nõ illius proditoris, quia de illo Chriſtiani non faciunt feſtum, ſed ...æmones in inferno. Sed iſte dicitur Iudas Thaddæus, ſanctus, bonus, & apoſtolus Ieſu Chriſti. De his etiã erit ſermo noſter. Si placet Deo de eorum vita & ſanctitate recipiemus inſtructionẽ vitæ. Salutetur virgo Maria, Iſtud verbum dicitur in epiſtola hodierna, loquẽs enim de his duob' apoſtolis dicit, ꝙ iſti duo apoſtoli fuerunt cõformes, id eſt, ſimiles imaginis filij Dei. Pro cuius intellectu oportet declarare quid eſt imago filij Dei. Pro quo ſciendum ꝙ imago propria filij Dei eſt vita ſancta, benedicta, & perfecta Chriſti. Ratio, quia qui ſtrictè vult cogitare vitã ſanctiſsimã Chriſti, ſ. eius incarnationem, natiuitatẽ, conuerſationem, paſsionẽ, reſurrectionem, & eius aſcenſionẽ, inueniet ꝙ erat propria imago filij Dei, & non filij virginis. Sicut enim imago alicuius ſancti, vt virginis, vel B. Petri &c. repręſentat ſanctum vel ſanctam, ita vita Chriſti deuotè cõtemplata repręſentat nobis ꝙ eſt filius Dei æterni. Primò in eius incarnatione, quia ſine homine in matre virgine fuit cõceptus. Itẽ quia natus de matre virgine ſine dolore pariente. Item de noctis claritate, quia de corpore Chriſti procedebat claritas pluſquàm à ſole. Itẽ de angelis cantantibus, & tripudiantibus, &c. cantilenam cantantibus. Gloria in excelſis Deo &c. Itẽ quia à boue & aſino in præſepio adoratus, & etiã à paſtoribus. Itẽ de ſtella orientis, & tribus regibus Item miracula quæ fecit in vita. Item in baptiſmo cælum fuit apertum, & ſpiritusſanctus in ſpecie columbæ viſus eſt, & vox patris intonuit dicens. Hic eſt filius meus dilectus &c. Itẽ reſurrectio, & aſcenſio. Omnia iſta oſtendebãt Ieſum Chriſtum eſſe filiũ Dei æternum. Patet ergo quòd vita Chriſti eſt imago propria filij Dei. Ideo dicit Apoſtolus in perſona Chriſtianorum bonæ vitæ. Nos omnes reuelata facie, nõ cooperta facie vt Iudæi, gloriã Domini ſpeculantes, in eandẽ imaginẽ trãsformamur. 2. Cor. 3. Nota, trãsformamur. Sicut enim pictores quãdo volunt extrahere aliquã imaginẽ ponũt illam coram ſe, & illam contemplando depingunt. Ita ſancti corã ſe ponebãt imaginem filij Dei, id eſt vitã Chriſti, ad cuius ſimilitudinẽ ordinabant ſuã vitam. Primò reſpiciendo vitã Chriſti, ſ. incarnationẽ, in qua oſtendit infinitã humilitatẽ, quia voluit de illo palatio deſcendere ad carcerẽ huius mundi. & dicebant, O quantũ ego debeo humiliari qui ſum vermis putridus &c. Itẽ cùm eſſet Dominus

nus omnium, voluit fieri pauper. Ideo vitabant auaritiam. Item potuit eligere aliam matrem, ſed noluit niſi virginem. Ideo vitabant luxuriam. Item cùm nullum haberet peccatum, voluit facere tantã abſtinentiam, ꝙ.40.diebus & noctibus ieiunauit nihil comedens, nunquã fuit talis quadrageſima, tota enim alia vita Chriſti erat quadrageſima, nõ comedebat niſi ſemel in die. Ex iſto ſancti depingebant vitam ſuam, vitando gulam. Item habuit maximam patientiã. Ideo ſancti non portabant malam voluntatem, nec volebant de iniurijs vindictam. Item Chriſtus habuit magnam diligentiam, quaſi per totam noctem pernoctabat orando. Cogitate quòd cum lachrymis, & genibus flexis, totum hoc pro nobis fecit, quia pro ſe non indigebat, ibat cum labore prædicando &c. Ab iſta imagine, ſcilicet vita Chriſti, Chriſtiani debent recipere exemplare, eorum vitam depingendo in bonis operibus. Ecce quare dicit, Nos reuelata facie ſpeculantes &c. Patet ergo quòd imago filij Dei eſt vita Chriſti. Modò thema eſt clarum, cùm dicit de his duobus ſanctis Apoſtolis. Conformes, id eſt, ſimiles imaginis filij Dei, id eſt, vitæ Chriſti. Modò videamus in quibus fuerunt ſimiles vitæ Chriſti. Et inuenio quod in ſex fuerunt ſimiles, ſcilicet,

Primò in corpore materiali.
Secundò in anima rationali.
Tertiò in opere virtuali.
Quartò in conuerſatione ſpirituali.
Quintò in prædicatione euangelicali.
Sextò in paſſione martyriali.

In his ſex fuerũt Chriſto ſimiles. Ideo dicit the. Cõformes imaginis &c. Dico primò &c. in corpore materiali. Sed quare magis iſti duo q̃ alij? Quia iſti fuerũt filij Marię Cleophę ſororis virginis ſecũdò genitę. Dicatur quomodo B. Anna mater virginis Marię nunquã habuit filios, ſed habuit tres filias. Prima fuit virgo Maria genitrix Dei. Secunda Maria Cleophę mater iſtorũ Apoſtolorũ, Simonis & Iudæ. Tertia Maria fuit Salome, mater Ioãnis euãgeliſtæ, & Iacobi maioris. Propinquiores erãt iſti duo, Simon & Iudas Chriſto q̃ alij, quia filij ſecundò genitę. O qualis honor eſt iſte, ſicut ſi rex veſtiret ſe de capite optimę peciæ pãni, & diceret duobus militibus, Induatis vos de fine. Magnum honorẽ & maiorẽ dilectionẽ oſtẽderet illis qui de medio induerẽtur pecia panni. Iſta pretioſa ſcarlata fuit B. Anna mater virginis. De iſta pecia caput fuit virgo Maria, de qua Chriſtus indutus eſt veſte humanitatis. Media enim fuit Maria Cleophę, de qua induti fuerunt iſti duo. Finis pecię fuit Maria Salomę, de qua induti fuerunt Ioannes & Iacobus. Ecce quomodo fuerunt conformes Chriſto in corpore materiali. Ex iſta cõformitate non ſolùm ſcriptura dicit ipſos cõſanguineos Chriſti, ſed fra-

tres

tres ꝓpter proximitatē. Nōne mater eius di. Maria, & fratres eius Simō & Iudas? Mat.13. Cōformes imagines filij dei, ſ. in corpore materiali. Moraliter iſtā vel ſimilē cōformitatē poſſumus nos habere cum Chriſto in corpore virtualiter, & erit melior quàm iſtorū duorum. Iſta enim fuit carnalis, ſed noſtra erit virtualis, quæ eſt melior. Iſta eſt pœnitētia de qua Chriſtus erat indutus, intātum ꝙ cū fuiſſet 30. annorum, videbatur. 40. vel. 50. Io. 8. Dicit gloſa ꝙ ex ieiunijs, & laboribus, & afflictionibus videbatur. 50. annorum. Si ergo volumus eſſe cōformes, uō curemus ꝙ nō ſumus filij Mariæ Cleophæ, ſed alterius ſororis virginis Mariæ, quæ prior erat q̄ Maria Cleophæ, ſ. pœnitētia, quia quādo virgo Maria fuit trium annorū incœpit pœnitētiā facere, ſ. in tēplo &c. Iſtius ergo ſimus filij, quia licèt Simō & Iudas fuiſſent filij Mariæ Cleophæ, & cōſanguinei, germani Chriſti niſi fuiſſent filij pœnitētiæ per bonā vitā, dānati fuiſſent. Magis ſunt ſancti & ſaluati, quia ſunt filij pœnitētiæ, quā quia ſunt filij Mariæ Cleophæ. Ita eſt de nobis ſi facimus pœnitētiā, de quibus dicit apoſtolus, Nō cōfunditur fratres eos vocare, ſ. illos qui faciunt pœnitētiā. ad He. 2. Aliqui valde fugiunt iſtā parētelā Chriſti, elōgātes ſe à pœnitētia. Primò à ieiunijs vigiliarum & quadrageſimę, nolunt audire miſſam ieiunij. Si enim aliquis habet loqui regi vel papæ, cauet ſibi ne habeat anhelitum fœtidum, ſic quādo oratio fit in ieiunio, eſt quaſi incēſum, & poteſt dicere, Dirigatur oratio mea ſicut incēſum in cōſpectu tuo &c. Alij ieiunāt per totā diem, & in collatione frāgunt ieiuniū, comedētes panē cōtra ordinationē eccleſię, & volēdo ſe excuſare dicunt, Maiorem cōfortationē dāt cōfectiones quas comedunt prælati &c. Dicatur ſimilitudo de duobus, quorum vnus in quadrageſima comedit bonū piſcem & cum bono ſalſamēto, & alter de pane, & vnum modicum fructum cum caſeo antiquo, quis iſtorum fregit ieiuniū vel quadrageſimā? Nō qui comedit piſcem, licèt daret maiorē cōfortationē, quia nō fecit cōtra determinationē eccleſię. Dicunt doctores, ſpecialiter Petrus de Palude. in. 4. diſtinct. 15. arti. 4. ꝙ nihil debemus comedere in collatione de quo fiat cibus in prādio vel cœna, oliuę licèt ſint cōfectæ, nō debent comedi in collatione, quia loco cibi ſumuntur in prandio dactyli, pepones, auellanę, amygdala, coriandrum, & omnia ſimilia frāgūt ieiunia, niſi ſint cōfecta. Aſsimilemur ergo Chriſto per pœnitētiā. Ideo apoſtolus, Sēper mortificationē Ieſu Chriſti in corpore noſtro cōferētes, vt & vita Ieſu manifeſtatur in corporibus noſtris. 2. Cor. 4. dico ſecūdò &c. in anima rationali, hoc eſt plus. Modò videamus. Nam Chriſtus habebat corpus, animā, & diuinitatē. Anima autē in principio creationis ſuæ habuit tantam ſcientiam, quod ſciuit omnia prę terita, prę ſentia, & futura. Ideo Dauid loquēs Chriſto decit, Ecce domine tu cognouiſti

omnia

omnia nouiſsima & antiqua. Pſal.138. In hoc iſti duo apoſtoli fuerūt ſimiles Chriſto,qui fuerunt multū illuminati,ſcientes,non ſolū prçterita, ſed etiā futura multa. Dicatur quomodo poſt Pentecoſtē iuerunt ad prædicandum in Perſidem, & rex Perſidis, & rex Indiæ habebant guerram. Dicatur quomodo rex Perſidis mittebat vnum ducem capitaneum cōtra regem Indiæ ad bellādum,quia ab Idolis ſuis nullum potuit habere reſponſum quid eſſet de bello. Dicatur hiſtoria,& quomodo Apoſtoli denuntiauerunt duci de pace futura &c. Moraliter bellum paratur nobis fortius in hoc mundo,ſ.de anima cum diabolo,& in iudicio, vbi mille dæmones eam inuadunt & accuſant,quia anima antequā intret paradiſum, quantumcunq; ſancta vel mala venit ad iudicium. Et dicunt dæmones ſi ſit mala. Domine fiat iuſtitia. Tu Domine dānaſti nos pro vno peccato irreuocabiliter,& iſta anima fecit hoc per ſuperbiā,auaritiā &c. Quid tūc dicetis? Remedium eſt ergo cōfiteri peccata confeſſori,qui eſt medius inter Deum & animā. Et tunc anima ſic portat inſtrumentum abſolutionis in frōte ſcriptum,& reſpondet Chriſto dicēs: Feci iudicium,ſ.in cōfeſsione, & iuſtitiam in pœnitētia. nō tradas me &c. Ideo Moyſes ait, Vtinā ſaperēt,& intelligerēt,ac nouiſsima prouiderent. Deut.32. Dico tertiò &c. opus Chriſti patet prima. Ioann.3. In hoc apparuit filius Dei,vt diſſoluat opera diaboli, quæ ſunt peccata,tentationes,guerræ,diuiſiones &c.& iſta diſſoluit Chriſtus. In hoc fuerunt ſimiles Chriſto iſti duo ſancti apoſtoli. Dicatur quomodo inuenerunt in Perſide duos incantatores, Zaroën & Arphaxat, ad quos omnes gentes recurrebāt pro ſanitate obtinenda, vel pro re perdita inuenienda, vel pro filijs &c. & quando inuocabant dæmones dicendo, Faciatis hoc vel hoc,quandoq; permiſsione diuina fuit factum. Nam ipſi dęmones neminē poſſunt curare niſi à lęſione ceſſando,ac ſi ego eſſem inuiſibilis,& cū acu vel aliàs infligerem vobis dolorē in naribus,vel dentibus &c. Ita faciunt dæmones,qui ex peccato poſſunt dare dolores peccatori, Deo nō contradicēte,vt recurrāt ad eos pro ſanitate, & dent fidem in eis,vt tandē damnentur. Sed apoſtoli corā rege infideli cum iſtis habuerūt magnum conflictum. Dicatur de ſerpentibus &c. & de cōuerſione regis ex miraculis. Ergo fuerunt conformes imaginis &c. Moraliter hodie fiunt in mundo opera diaboli, & multi non credunt facere, certum eſt quòd Deus fecit nos,& non ipſi nos. Modò opus diaboli eſt,quando homo vult adaptare illud quod Deus bene fecit,vt faciunt mulieres pingendo ſe &c. Scitis qualis iniuria ſit Deo, ac ſi melior pictor mundi feciſſet vnam pulchram imaginem, & tu qui neſcis depingere,velles illam adaptare? Ita de Deo. Cogita ꝙ Deus ſciuit depingere &c. quare ergo vos vultis aliter facere vos? Nam Deus dedit vobis mulieribus vbera groſſa,quare contra vos ita cō-

ſtria-

ſtringitis ea? Idē de oculis, Deus dedit vobis oculos paruos,& vos facitis &c. idē ſi fecit capillos nigros, & vos vultis rubeos de cauda bouis &c.Ideo quādo oratis,Chriſt⁹ abſcōdit faciem ſuam à vobis, quia habetis faciem diaboli,& nō ſuā. Si dicatur,Domine ego ſum creatura veſtra &c.Reſpōdebit,Mentiris.Dicatur quomodo mulier maritata poteſt ſe lauare,& mundam tenere,ne ſit turpis, & vir habeat diſplicentiā.Item camiſiā ſuā poteſt tenere mundā,ne vir ſentiat malum odorem,ne habeat faſtidium. Nec viri debent eis conſentire vt depingant ſe,ſed debent dicere.Quia vel hoc facitis pro me,vel pro alio,nō pro me,quia nō in domo, ſed quādo vaditis extra &c.Ideo dicit ſcriptura viris & etiā parentibus.Nolite cōmunicare operibus infructuoſis, ſ.picturis vxorum tenebrarum, magis autē redarguite. ad Ephe.5.Dico quartò &c.Chriſt⁹ autem pauperrimè voluit cōuerſari in hoc mundo amore veſtri.Scitis gratiā Domini noſtri Ieſu Chriſti,quoniā propter vos egenus factus eſt,cùm eſſet diues,vt illius inopia vos diuites eſſetis. 2.Cor.8. In hoc iſti duo ſancti apoſtoli fuerunt ſibi cōformes,quia poſtquàm conuerterunt regē Perſidis & Babyloniæ, & tot milia Chriſtianorum ibāt pauperrimè induti.O,dixit rex, tales homines nō debent ſic incedere,obtulit eis magna donaria,ſeu dona theſauri &c.Apoſtoli autem vt ſtercora deſpicientes dixerunt,Nihil terrenum vel carnale, ſed ſolum volumus Dei honorē,& animarū ſaluationē,& de illis pecunijs ædificauerunt eccleſias,hoſpitalia &c.Ecce quomodo in cōuerſatione fuerunt Chriſto ſimiles.Moraliter hoc tāgit religioſos, clericos,& etiam laicos. Religioſi enim debent habere ſolam ſtrictā neceſſitatem vitæ,nihil amplius recipere, etiam ſi vellent dare, quia hoc deſtruxit ordines, qui à principio incœperunt cum tanta paupertate,quòd B.Bernard⁹ de folijs fagi comedebat &c. ſed pòſt reges & principes philocapti de eis, ædificauerunt eis magna monaſteria, dantes eis villas & caſtra &c. intantum ꝙ tota religio perdita,nō ſunt niſi porci groſſi,Propter hoc B.Dominicus & Franciſcus inſtituerunt ſuos ordines ſine redditibus,vt eſſemus mendicātes, & incœpit deuotio gentium, & ædificauerunt magnas domos eis &c.etiam totum eſt perditum.Idem de heremitis,qui incipiunt ſtrictè,ſed pòſt ædificant &c. Paupertas apoſtolicalis eſt iſta cuſtodienda,ſicut puella ſuam ſeruat virginitatem,quia multi philocapti mittunt ſibi iocalia,ſi recipit,erit putana.Idem de religioſis,Sed ſicut mulier quæ vult caſtè viuere,non vult recipere dona,ſi eſt pauper & mittitur ſibi eleemoſyna, illam poteſt recipere pro neceſſitate.Ideo ſeruiamus bene Deo,quia nihil deficiet nobis de neceſſarijs. Idem de clericis, caueant à ſimonia, & dicant bene & deuotè ſuum officium,quia Deus prouidebit eis. Item laici caueant ne recipiant aliquid per vſuram, nec aliàs qualitercunq; iniuſtè. Si non

po-

poteſtis ſeruare tātam paupertatē quātam apoſtoli, id minus nihil recipiatis iniuſtè: nec etiam furtus. Qui furabatur, iam non furetur, magis autē laboret operādo manibus ſuis ꝙ bonum eſt, vt habeat &c. ad Epheſi. 4. Dico quintò &c. Chriſtus prædicabat gentibus pœnitētiam. Poſtquam dixerat aliqua ſecreta theologię de alio mundo, ſtatim reducebat ſe ad moralitates. Venit Ieſus prædicans euangelium regni Dei dicens, Pœnitemini & credite euangelio. Marci primo. In hoc apoſtoli fuerunt ſibi ſimiles. Dicatur quomodo poſtquam conuerterunt multas gentes, quædam puella philocapta fuit de quodā, qui paulatim venerunt de verbis ad tactus &c. A bisto fuit impręgnata, & ipſa cooperuit, ſed in partu clamando &c. fuit diſcooperta, & volens celare illum iuuenem quem diligebat, diffamauit vnum diaconum diſcipulum iſtorum apoſtolorum, virginem, ſanctum, & deuotum. Dicatur quomodo fuit liberatus à ſanctis apoſtolis miraculoſe per loquelam pueri nouiter nati, & voluerunt perdere nocētem, vt patet in legenda &c. Patet quomodo fuerunt ſimiles Chriſto, prædicando euangelium, & pœnitentiam, nolentes perdere illum, vt poſſet pœnitentiam facere, quia nolo mortē peccatoris, ſed vt magis viuat & conuertatur. Ezechielis, 18. Moraliter habemus hic duas doctrinas. Prima pro puellis, vt caueāt à carnali amore. Dicatur contra conſuetudinem puellarum nō euntium ad miſſam, quia tunc fit totū malum. Secunda doctrina eſt non diffamare aliquem, vt illa quæ credo eſt damnata, quia non reuocauit, ſicut eſt neceſſarium reſtituere ablatum, magis eſt neceſſaria reſtitutio famæ, cùm ſit maius furtum. Prouerbiorum. 22. Melius eſt nomen bonum, quàm diuitiæ multæ &c, Auguſti. Non pigeat ex ipſo ore proferre medicamēta vnde facta ſunt vulnera. Dico ſextò &c. Chriſtus mori voluit, vt homines ad eum traheret. Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuꝰ eſt, iuſtus pro iniuſtis, vt nos offerret deo. 1. Petri. 3. Ita iſti apoſtoli per prędicationes, & trahendo gentes de errore, mortui ſunt in ciuitate Samyr, vbi adorabatur ſol, cui fecerant idolum, dicendo quòd nihil pulchrius nec clarius in mundo, quia illuminabat, calefaciebat, faciebat fructificare, & illud idolum adorabant. Cùm autem Apoſtoli prædicarent contra illum errorem, clarè oſtendendo quod nec ſol, nec luna, nec ſtellæ ſunt adorandæ. Ratio, quia licèt habeamus lumen & calorem à ſole ſeu aſtris, nec grates eis nec gratias agere debemus, ſed Chriſto, quia non cęreo ardenti regratiādum eſt, ſed ipſum illuminābti, vt ſi rex daret vobis monetā in cypho argenteo, non eſſet regratiādū cypho, ſed regi dāti. Ideo magnum peccatum facit qui ſoli vel lunæ facit reuerentiā ſeu orationem, quia erroneum eſt & hæreticum. Dicatur cōtra illos qui quādo vident lunam nouam, dicunt lunę, O domina luna &c. vel amouent capu-

ſtringitis ea? Idē de oculis, Deus dedit vobis oculos paruos,& vos facitis &c. idē ſi fecit capillos nigros, & vos vultis rubeos de cauda bouis &c.Ideo quādo oratis,Chriſt⁹ abſcōdit faciem ſuam à vobis, quia habetis faciem diaboli,& nō ſuā. Si dicatur,Domine ego ſum creatura veſtra &c. Reſpōdebit, Mentiris. Dicatur quomodo mulier maritata poteſt ſe lauare,& mundam tenere,ne ſit turpis, & vir habeat diſplicentiā.Item camiſiā ſuā poteſt tenere mundā,ne vir ſentiat malum odorem,ne habeat faſtidium. Nec viri debent eis conſentire vt depingant ſe,ſed debent dicere.Quia vel hoc facitis pro me,vel pro alio,nō pro me,quia nō in domo, ſed quādo vaditis extra &c.Ideo dicit ſcriptura viris & etiā parentibus.Nolite cōmunicare operibus infructuoſis, ſ.picturis vxorum tenebrarum, magis autē redarguite. ad Ephe.5.Dico quartò &c.Chriſt⁹ autem pauperrimè voluit cōuerſari in hoc mundo amore veſtri.Scitis gratiā Domini noſtri Ieſu Chriſti,quoniā propter vos egenus factus eſt,cùm eſſet diues,vt illius inopia vos diuites eſſetis. 2.Cor.8. In hoc iſti duo ſancti apoſtoli fuerunt ſibi cōformes,quia poſtquàm conuerterunt regē Perſidis & Babyloniæ, & tot milia Chriſtianorum ibāt pauperrimè induti.O,dixit rex, tales homines nō debent ſic incedere,obtulit eis magna donaria,ſeu dona theſauri &c.Apoſtoli autem vt ſtercora deſpicientes dixerunt,Nihil terrenum vel carnale, ſed ſolum volumus Dei honorē,& animarū ſaluationē,& de illis pecunijs ædificauerunt eccleſias,hoſpitalia &c.Ecce quomodo in cōuerſatione fuerunt Chriſto ſimiles.Moraliter hoc tāgit religioſos, clericos,& etiam laicos. Religioſi enim debent habere ſolam strictā neceſsitatem vitæ,nihil amplius recipere, etiam ſi vellent dare, quia hoc deſtruxit ordines, qui à principio incœperunt cum tanta paupertate,quòd B.Bernard⁹ de folijs fagi comedebat &c. ſed pòſt reges & principes philocapti de eis, ædificauerunt eis magna monaſteria, dantes eis villas & caſtra &c. intantum ꝙ tota religio perdita,nō ſunt niſi porci groſsi,Propter hoc B.Dominicus & Franciſcus inſtituerunt ſuos ordines ſine redditibus,vt eſſemus mendicātes, & incœpit deuotio gentium, & ædificauerunt magnas domos eis &c.etiam totum eſt perditum.Idem de heremitis,qui incipiunt ſtrictè,ſed pòſt ædificant &c. Paupertas apoſtolicalis eſt iſta cuſtodienda,ſicut puella ſuam ſeruat virginitatem,quia multi philocapti mittunt ſibi iocalia,ſi recipit,erit putana.Idem de religioſis,Sed ſicut mulier quæ vult caſtè viuere,non vult recipere dona,ſi eſt pauper & mittitur ſibi eleemoſyna, illam poteſt recipere pro neceſsitate.Ideo ſeruiamus bene Deo,quia nihil deficiet nobis de neceſſarijs. Idem de clericis, caueant à ſimonia, & dicant bene & deuotè ſuum officium,quia Deus prouidebit eis. Item laici caueant ne recipiant aliquid per vſuram, nec aliàs qualitercunq; iniuſtè. Si non po-

poteſtis ſeruare tãtam paupertatẽ quãtam apoſtoli, id minus nihil recipiatis iniuſtè: nec etiam furtus. Qui furabatur, iam non furetur, magis autẽ laboret operãdo manibus ſuis ꝙ bonum eſt, vt habeat &c. ad Epheſi. 4. Dico quintò &c. Chriſtus prædicabat gentibus pœnitẽtiam. Poſtquam dixerat aliqua ſecreta theologię de alio mundo, ſtatim reducebat ſe ad moralitates. Venit Ieſus prædicans euangelium regni Dei dicens, Pœnitemini & credite euangelio. Marci primo. In hoc apoſtoli fuerunt ſibi ſimiles. Dicatur quomodo poſtquam conuerterunt multas gentes, quædam puella philocapta fuit de quodã, qui paulatim venerunt de verbis ad tactus &c. A b iſto fuit imprægnata, & ipſa cooperuit, ſed in partu clamando &c. fuit diſcooperta, & volens celare illum iuuenem quem diligebat, diffamauit vnum diaconum diſcipulum iſtorum apoſtolorum, virginem, ſanctum, & douotum. Dicatur quomodo fuit liberatus à ſanctis apoſtolis miraculoſe per loquelam pueri nouiter nati, & voluerunt perdere nocẽtem, vt patet in legenda &c. Patet quomodo fuerunt ſimiles Chriſto, prædicando euangelium, & pœnitentiam, nolentes perdere illum, vt poſſet pœnitentiam facere, quia nolo mortẽ peccatoris, ſed vt magis viuat & conuertatur. Ezechielis, 18. Moraliter habemns hic duas doctrinas. Prima pro puellis, vt caueãnt à carnali amore. Dicatur contra conſuetudinem puellarum nõ euntium ad miſſam, quia tunc fit totũ malum. Secunda doctrina eſt non diffamare aliquem, vt illa quæ credo eſt damnata, quia non reuocauit, ſicut eſt neceſſarium reſtituere ablatum, magis eſt neceſſaria reſtitutio famæ, cùm ſit maius furtum. Prouerbiorum. 22. Melius eſt nomen bonum, quàm diuitiæ multæ &c, Auguſti. Non pigeat ex ipſo ore proferre medicamẽta vnde facta ſunt vulnera. Dico ſextò &c. Chriſtus mori voluit, vt homines ad eum traheret. Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuꝰ eſt, iuſtus pro iniuſtis, vt nos offerret deo. 1. Petri. 3. Ita iſti apoſtoli per prędicationes, & trahendo gentes de errore, mortui ſunt in ciuitate Samyr, vbi adorabatur ſol, cui fecerant idolum, dicendo quòd nihil pulchrius nec clarius in mundo, quia illuminabat, calefaciebat, faciebat fructificare, & illud idolum adorabant. Cùm autem Apoſtoli prædicarent contra illum errorem, clarè oſtendendo quod nec ſol, nec luna, nec ſtellæ ſunt adorandæ. Ratio, quia licèt habeamus lumen & calorem à ſole ſeu aſtris, nec grates eis nec gratias agere debemus, ſed Chriſto, quia non cęreo ardenti regratiãdum eſt, ſed ipſum illuminãti, vt ſi rex daret vobis monetã in cypho argenteo, non eſſet regratiãdũ cypho, ſed regi dãti. Ideo magnum peccatum facit qui ſoli vel lunæ facit reuerentiã ſeu orationem, quia erroneum eſt & hæreticum. Dicatur cõtra illos qui quãdo vident lunam nouam, dicunt lunę, O domina luna &c. vel amouent capu-

caputium &c. Et quia Apoſtoli prædicabant contra illum errorem, fuerunt capti &c. ducti ad templum ſolis vt adorarent idolum ſolis &c. In quo diabolus loquebatur dans reſponſa &c. Dicatur eorum martyrium. Dicatur moraliter ne adorent ſolem, niſi illum de quo dicitur etiam virgini Mariæ, Ex te ortus eſt ſol iuſtitiæ Chriſtus Deus noſter. &c. nec lunam, niſi virginem, de qua dicit Dauid, Sicut luna perfecta in æternũ. De hoc dixit Moyſes Deut. 4. Caue ne forte oculis eleuatis ad cælum videas ſolẽ & lunã, & omnia aſtra cæli, & errore deceptus adores ea, & colas quæ creauit Dominus Deus tuus in miniſterium cunctis gentibus quæ ſub cælo ſunt.

De omnibus Sanctis Sermo.

Laudate Dominum in ſanctis eius. Habetur verbum iſtud originaliter in lib. ſoliloquiorum. Dauid Pſal 150. Hodie per totum mundum inter Chriſtianos fit feſtum & ſolennitas de omnibus ſanctis in generali. Intra annum facimus feſtum in particulari, modò de vno, modò de alio, tamen tot ſunt ſancti in paradiſo, quot non ſufficerent dies, immo dicit Hieron. qui iſta computauit multum bene, quòd ſolùm de martyribus, non computando patriarchas, nec prophetas, nec apoſtolos &c. non ſufficerent dies, etiã ſi quolibet die fieret feſtum de quinque milibus. Ideo ſancta mater eccleſia hodie facit feſtum de omnibus. Et eſt magna ratio. Ex quo ipſi faciunt feſtum de nobis in cælis, quando tenemus bonam vitam & deuotam, ratio eſt, vt nos faciamus feſtum in terris de eorum gloria. Ideo ſicut totum officium hodiernum eſt de omnibus ſanctis, ita erit & ſermo. Salutetur virgo Maria &c. Iſtud verbum, ſcilicet, laudate &c. rectè præcipit nobis feſtum hodiernum, q. d. licèt infra annum feſtiuetis modò de vno, modò de alio, modò tamen inſimul laudate Dominum &c. Ratio huius verbi eſt, quãdo aliquis magiſter operis facit aliquod opus multum mirabile in oculis omnium, ex illo opere multum laudatur ille magiſter, de ſapientia, ſubtilitate, & ingenio dicendo, Ecce quid fecit, & quale opus eſt illud &c. Sed ſi ille magiſter faceret opus non ſolùm mirabile, ſed etiam vtile, tunc talis magiſter laudaretur non ſolùm de ſubtilitate, ſed etiam de bonitate dicendo, O benedicatur ipſe, qui tam vtile opus operatus eſt nobis. Declaretur hoc per caſum de magiſtro faciente nauem, quæ ſine periculo nauigaſſet, in qua non oportet timere ventum, aquam, nec inimicos, & quando eſt onerata, per ſe ſine nautis & ſine prouiſione ciborum iret ad portum vltra mare, & rediret, bene opus mirabile eſſet. O ſi aliquis magiſter ſciret facere talem nauem, & quomodo laudaretur & commendaretur dicendo: O qualis magiſter, qui fecit opus tam mirabile & tam vtile, & ſine expenſis & ſine periculis nauis vadit. Dico quòd talis magiſter

giſter eſt Chriſtus in ſuis ſanctis. Nauis trium coopperturarum eſt quælibet anima cuiuſlibet ſancti. Anima enim à ſolo Deo creatur, in qua ſunt tres potētiæ, quaſi tres coopperturæ. ſ. memoria præteritorum, intelligentia pręſentium, & voluntas futurorū. O qualis magiſter. Et in inſtanti fit iſta nauis animæ. Et quando eſt onerata de mercibus pretioſis virtutū ſanctorum operū, & meritorum, miſericordiæ, & deuotionis patientiæ &c. in morte recedit de parte huius mundi, & ſine nautis nauigat vſque ad portum paradiſi, & ibi exoneratur, hoc oſtēditur per opera quæ facit. Et licèt Chriſtus iam ſciat, tamen interrogat vnde venit &c. Reſpondebit, Domine de tali monaſterio, villa, vel ciuitate &c. Deīde honoratur honore glorię, fruitionis, iocunditatis, & lætitiæ, & pòſt redibit. ſ. in iudicio generali, quando reſurgent, ad recipiendū quilibet ſuum corpus propriū clarius ſole cū quatuor dotibus, & pòſt cū Chriſto redient in cælum. Ecce quō Ieſus Chriſtus eſt bonus magiſter. Ideo laudandus eſt de opere tam mirabili, de ſapientia, ſubtilitate, bonitate, & vtilitate noſtra. Ideo Dauid Pſal. 67. tangens iſtam rationem di. Mirabilis Deus in ſanctis ſuis, hìc laudatur de bonitate. Deus Iſraël ipſe dabit virtutem, ecce onus nauis. & fortitudinē plebi ſuæ, contra pericula maris & inimicorū. Benedictus Deus, qui. ſ. tale opus fecit. Ideo ſicut Dauid de hoc laudabat Deum, dicit nobis quòd etiam de hoc laudem' eum, di. Laudate Dominum in ſanctis eius. Patet the. Sed diceret aliquis, Ex quo vos Dauid dicitis quòd laudemus Deum, oſtēdatis nobis quō eſt laudādus in ſanctis. Propter hoc Dauid in dicto Pſal. oſtēdit modum declarando particulariter di. Laudate eum in firmamento virtutis eius &c. vſque in finem. vbi ponit decem gradus ſanctorum in quibus laudandus eſt Deus.

In primo gradu & altiori eſt virgo Maria, de qua dicit, Laudate Dominum in firmamento virtutis eius,

Secundus eſt ſanctorum angelorum ſecundum ordinē temporis, de iſto dicitur, Laudate eum in virtutibus eius,

Tertius eſt patriarcharum, & ſic de aliis.

Primus ergo grad' eſt virginis Mariæ, de quo dicit, Laudate Dominū in firmamento virtutis eius. Firmamētum virtutis Dei eſt virgo Maria, quia ita fuit confirmata à Deo in ſua ſanctificatione, quia antequam naſceretur, iam erat ſancta, intātum ꝙ nunquā peccauit, nec corde cogitando, nec ore loquēdo, nec opere operando mortaliter nec venialiter. Nunquā fuit ſanctus nec ſancta quin mortaliter vel venialiter peccaret niſi virgo Maria & Chriſtus Ieſus filius eius. Firmamentum fuit virtutis, ſ. ſanctificationis. Dauid, Sanctificauit tabernaculum ſuum altiſsimus, ſcilicet virginem Mariam, quia ſicut miles qui vadit ad bellum habet clypeum, ſic Chriſtus quando debuit intrare campum huius mundi ad bellandum pro nobis, po-

fuit clypeum ſuum,ſ. virginem Mariam, per incarnationem. Deus in medio eius non commouebitur, non dicit, proſternetur per peccatum mortale, ſed nõ commouebitur per peccatum veniale. Nunquam ſanctus fuit vel ſancta qui nõ fuit motus per veniale, vel proſtratus per mortale, excepta virgine Maria, ideo columna eſt, & firmamentum virtutis. 1. Timo. 3. Ideo laudate Dominum ſingulariter hodie in firmamento virtutis eius. O quomodo iſtud firmamentum fuit forte in Chriſti paſsione, quãdo magna caſtra, & turres, ſiue mõtanæ. ſ. apoſtoli, ciciderunt fidem perdendo. Ideo laudemus Deum non ſolùm ore dicendo, ſed opere faciendo, quòd ſi incœpimus bonam vitam & ſanctam in quouis ſtatu, firmare quilibet ſe debet in illo, cùm tamẽ dicũt aliqui incõſtantes. O melius eſſet ſic vel ſic. Dicatur quòd antequam homo eligat ſtatũ viuẽdi, homo debet petere cõſilium à ſpiritualibus perſonis, ſed poſt electionem ſtatus cõfirmare ſe, quaſi dicãdo cum Dauid, Hæc requies mea. ſ. iſte modus vel ſtatus viuendi in ſæculum ſæculi. hic habitabo, quoniam elegi eam. Sed aliqui cum vẽto incipiũt, & cum vẽto dimittũt. Sed quãdo homo ſtat firmiter, tunc laudatur virgo Maria, firmamentum virtutis, nõ ſolùm corde cogitãdo, vel ore laudando, ſed etiã opere ſe firmãdo. Secũdus gradus eſt ſanctorum angelorum, de quibus dicit, Laute eum in virtutibus eius. Sancti angeli dicuntur virtutes Dei, Ratio eſt iſta philoſophiæ, quia virtus eſt media inter ſubſtãtiam & actũ, per quam res producit ſuam operationem. Verbi gratia de ſole. Subſtantia enim ſolis habet multas operationes in hoc mũdo, & tamen ſubſtãtia ſolis nõ deſcẽdit huc, ſed ad iſtas operationes ſeu actus venit per lumen ad illuminandum, calefaciendum, & fructificandum, ideo virtus lucis eſt calliditas media inter ſubſtantiam ſolis & operationẽ. Idem de igne qui habet multas operationes, & calor eſt virtus media inter ſubſtantiam ignis, & operationem. Modò videamus Deus per quas creaturas operatur in hoc mundo, quia illæ dicuntur eius virtutes, quia mediãtibꝰ angelis ſanctis dicitur ꝙ Deus mouet cælum, & verũ eſt, quia mouetur ab angelo, qui à philophis vocatur intelligentia. Idem de motu ſolis, lunæ, & ſtellarũ. Quælibet enim ſtella habet ſuum angelum, & quilibet homo. Aliꝙ autem creaturæ nõ habẽt angelũ. Vnus enim angelus curat de bobus, alius de equis, alius de aſinis &c. alius vt det abundantiam, alius ſiccitatẽ, alius pluuiam. Omnia enim opera corporalia quæ facit Deus, facit per angelos. Greg. in 1. dial. In hoc mundo viſibili nihil niſi per creaturã inuiſibilem. i. angelum diſponit Deus. Si ergo virtus dicitur illud per quod res exit in operationẽ, & Deus per angelos operatur, ergo angeli propriè dicuntur virtutes Dei. Auct. Chriſti loquẽtis de ſignis futuris ante diẽ iudicij dicit, Erunt ſigna in ſole &c. Et ſequitur virtutes cælorum mouebuntur. Lu. 12. Dicit hic Greg. Quid Dominus

virtutes cælorum niſi angelos & archangelos appellat? ergo laudate Deum in virtutibus eius, nec tradantur obliuioni. Moraliter laudandus eſt Deus, nõ ſolùm cogitando, vel loquendo, ſed imitando, quia ſicut angeli faciunt officium Deo &c. ità facimus nos clerici in officio, & vos laici in audiẽdo, & intereſſendo in dominica & feſtis, audiendo miſſam completam cum ſilentio: Sic laudatur Deus in angelis, & Deus & angeli curabũt de negotijs noſtris, de agris, vineis, gregibus, & alijs. Dicatur contra conſuetudinem puellarum nõ venientium ad eccleſiam &c. Tertius gradus eſt ſanctorum patriarcharum ſecundum ordinem temporis. Poſtquam Adam peccauit, Deus noluit totaliter deſerere mundum, ſed miſit aliquas ſanctas perſonas. ſ. patriarchas, à patre, & archos, quod eſt princeps. i. princeps patrum. De iſtis dicit Dauid, Laudate eum ſecundum multitudinẽ magnitudinis eius. Magnitudo Dei dicitur eius miſericordia iam magna quod dicit Dauid, Miſericordia Domini ab æterno, & vſque in æternum. Patriarchæ autẽ fuerunt valde miſericordes, intantũ quod exibant hora prandij ad vias ſi viderent pauperes, peregrinos, vt ducerent ad domos ſuas, ſperantes ſalarium à Deo. Idem faciebant de ſero, hora qua gentes veniunt ad hoſpitia, & lauabant eorum pedes &c. Creditis quòd in vanum habuerunt paradiſum? dabant eis cibũ & potum, & in craſtinum pro expenſis per viam. Ecce multitudo miſericordiæ eius. Laudemus viros glorioſos, & parẽtes noſtros in generatione ſua. Multam gloriam fecit Dominus magnificentia ſua à ſæculo. Eccl. 44. Moraliter laudandi ſunt nõ ſolùm cogitatione & locutione, vt modò ego laudo, ſed etiam operatione ſeu imitatione in operibus miſericordiæ, liberè cõmunicando pauperibus bona veſtra, & Deus abundanter dabit vobis omnia. Patet hic quomodo eſt magnũ peccatũ illorũ qui non ſolùm nõ dant, imò furantur. Dicatur cõtra furtũ fructuũ, vel de hortis &c. dicẽdo, Nõ eſt peccatũ &c. Nunquam intrabitis paradiſum, niſi reſtituatis, quia nunquam dimittitur peccatũ, niſi reſtituatur ablatum. Regula eſt Iuriſtarum & Theologorum. 14. q. 6. Si res. Ideo apoſtolus, Qui furabatur iam nõ furetur, magis autem laboret operando manibus ſuis quod bonum eſt, vt habeat vnde tribuat neceſsitatem patienti. Ephe. 4. Quartus gradus eſt prophetarũ, qui fuerunt filij patriarcharũ, quos miſit Deus prophetizare, quia propheta i. procul ſens, quia fidẽ quã modò tenemus ipſi prophetauerunt, denuntiantes Chriſti incarnationẽ, natiuitatẽ, prædicationẽ, paſsionẽ, & reſurrectionẽ &c. De iſtis dicit Dauid, Laudate Dominũ in ſono tubę. Prædicatio enim ꝓphetarũ dicitur ſonus tubę triplici ratione. Primò quia tuba nõ eſt recta, ſed curua, & eſt vna in ſe, & tamen triplex. Itẽ prædicatio prophetarũ erat de vno Deo in eſſentia, ſed trino in perſonis. Itẽ de Chriſto vna perſona, ſed aliquoties de diuinitate, aliquoties de eius humanitate

prædicabant. Secunda ratio eſt quia tuba eſt ſtricta circa ſonantem, ſed eſt lata circa aliud caput. Ita prædicatio prophetarum arcta erat circa eos per pœnitentiam, & ita illuminabantur reuelationibus, alijs autem erat lata & clara. Tertia ratio eſt, quia tuba nõ eſt vt fiſtula parua, quia oportet ꝙ tuba manibus tangitur ſonando. Talis erat prædicatio prophetarum, prius tãgebant. ſ. faciẽdo opere, quod alijs prædicabant faciendũ. Non ſic modò, quia prædicamus alijs, & nos nihil ſeruamus. Si enim prophetæ prædicabant contra ſuperbiã, ipſi erant humiles, & ſic de alijs. Ecce quare eorum prædicatio dicitur tuba. Aut. Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo ſcelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. Eſa. 58. Ideo dicitur, Laudate Dominum in ſonu tubæ. Moraliter laudetur Deus in Prophetis, non ſolùm corde & ore, ſed etiam opere imitando. Laudando Deũ cauere debemus à falſis iuramẽtis & blaſphemijs &c. maledicta eſt domus & villa vbi hęc ſunt. Vis cognoſcere quod peccatum eſt, ac ſi cõtra regem enſe euaginato ires &c. Ex iſto peccato venit totum malum, & ſi nõ eſſet niſi vnus blaſphemus, tota villa pateretur. Si dicatur, Et in quo demeruerunt alij &c. Dicatur ꝙ ſicut cõtra lupum intrantẽ villã oẽs clamarent, ita & fortius clamandum eſt quãdo Deus blaſphematur, & benedict⁹ eſt qui poteſt dicere cũ Dauid, Benedicã Dominũ in omni tẽpore, ſemper la⁹ ei⁹ in ore meo &c. Quintus gradus eſt apoſtolorũ, qui licèt ſint maiores, cõputantur tamen ſecundũ ordinẽ, de quibus dicit, Laudate eũ in Pſalterio & cythara. Apoſtoli dicuntur pſalterium & cythara. Ratio eſt, quia pſalterium eſt ſonus cameræ, qui fit cum decem chordis, cythara enim habet vocem arctam & acutam. Apoſtoli autẽ ex bona, & ſancta vita, & obſeruantia decem præceptorum Dei dicuntur pſalterium. Dicuntur etiam cythara ex eorũ prędicatione altiſſima & acutiſſima, quia in omnem terram exiuit ſonus eorũ, ratione prędicationis. Et pſalterium dicuntur ex vita, cythara ex doctrina. Ideo laudate Deum in pſalterio & cythara. Moraliter nõ ſufficit ſolo corde vel ore laudare, ſed etiã imitatione, ſeruantes 10. pręcepta. Et in doctrina ſcire Credo &c. Hîc dicatur contra ludũ taxillorũ, in quo Deus blaſphematur, & animę interficiũtur. Cõfitemini Domino in cythara, & pſalterio decẽ chordarũ pſallite illi. Pſal. 32. Sextus gradus eſt martyrũ, de quibus dicit, Laudate eũ in tympano & choro. Tympanũ ſignat in vulgari tabourin. Chorus autẽ in vulgari ſignat paruã fiſtulã, & ſignat martyres, qui percutiebantur in martyrio varijs cruciatibus, ſicut tympanum, & clamabant vt fiſtula parua dicẽdo, Chriſtianus ſum, & in quolibet ictu cõfitebantur Ieſum eſſe filiũ Dei, & redẽptorẽ mundi, nolentes fidem abnegare. Ergo dicit Paulus, Sancti. i. martyres per fidẽ vicerunt regna. Heb. 11. Et angeli tripudiabant ad iſtum ſonũ. Ecce quare dicit, Laudate eum in tympano

pano &c. Dicebat enim, Maledicimur,& benedicim⁹,perſecutionẽ patimur,& ſuſtinemus.blaſphemamur,& obſecramus,tanquam pur gamenta mundi huius facti ſumus omnium peripſima.1.Cor.4.Mo raliter non ſolùm ore, vel corde, ſed opere imitando, laudandus eſt Deus in martyribus per patientiam in aduerſitatibus &c.iuxta illud apoſtoli,Patientia vobis neceſſaria eſt.Heb.10.Septimus gradus eſt ſanctorum doctorũ, vt Remigij,Cyrilli,Hylarij,Hieronymi,& etiã aliorum,de quibus Dauid, Laudate eum in chordis & organo. Ecce vita doctorum,qui non ſolùm prædicant ſeu prędicabant,ſed etiam libros ſcribebant. Ideo dicuntur inſtrumentũ chordarum, & organum.Inſtrumentum enim chordarum,vt cythara,eſt de ligno arido cum chordis tractis clauicula.Ita eorum vita erat arida per pœnitentiam. Chordæ ſunt auctoritates tractæ clauicula intellectus,vt facerent melodiam & concordantiam cũ articulis fidei, cum determinatione eccleſiæ,& cum textu anteriori & poſteriori. Dicuntur etiam organum propter eorũ prędicationẽ. Dicatur de ordinatione organi,& quomodo cum vento pulſatur,& ſunt ibi multę,& diuerſæ voces.Ita dē prędicatione doctorũ,quę cũ vento aëris loquẽdo fiebat, & cum vocibus diuerſis. Prçlatis charitatẽ & diligẽtiam ad animas dabat.Religioſos ad obſeruantiam regulę & votorũ animabat. Dabat inſuper clericis honeſtatem & caſtitatem. Mercatoribus veritatem,diuitibus libertatem,quod ſine vſura mutuent &c. Mulieribus ad viros fidelitatem.Ecce quare dicit,Laudate eum in chordis & organo. Moraliter imitemur prędicando gentibus pœnitentiam exẽplo eorum.Ideo Chriſtus ait, Dico vobis ꝙ niſi pœnitentiã egeritis,oẽs ſimul peribitis.Lu.13. Octauus gradus eſt ſanctorũ confeſſorum, qui non ſcripſerunt libros, vt beatus Dominicus, Franciſcus, Antonius, Paulus primus eremita. Ideo non dicuntur doctores. De iſtis dicit Dauid,Laudate eũ in cymbalis bene ſonantibus.Duo cymbala ſunt vetus & nouum teſtamentum.Inferius eſt vetus teſtamentum,promittẽs ſolũ temporalia terrena,& non cęleſtia.Superius eſt nouum teſtamentum,promittens cęleſtia. Et tanguntur ad inuicem, quando exponitur & declaratur auctoritas veteris teſtamenti. Ideo Chriſtus,Omnis ſcriba doctus in regno cęlorũ,ſ.ſcriptura ſacra,ſimilis eſt homini patrifamilias ,qui profert de theſauro ſuo noua & vetera. Mat.13. Moraliter, quando nos tangimus cymbala prędicationis,debemus ordinare vitam noſtram.Dicatur ordinatio cuiuſlibet diei, ſ. orare deuotè mane & ſero, qualibet hebdomada audire miſſam completam cũ ſilentio in dominica,quolibet menſe cõfiteri,& quolibet anno cõmunicare in paſcha,aliàs dicit Chriſtus,Amẽ amen dico vobis,niſi manducaueritis carnem filij hominis,& biberitis eius ſanguinem,nõ habebitis vitã in vobis. Ioan.6.Nonus gradus eſt virginum, quę nunquam in corde deſiderando, nec ore lo-

 quendo,

quendo,nec opere curarunt de carnalitate,ſed conſeruauerunt ſe in puritate virginali.De iſtis dicit,Laudate eum in cymbalis iubilationis. No.hic differentiam inter cymbala bene ſonantia, & cymbalũ iubilationis.Cymbala bene ſonantia ſunt vetus & nouum teſtamẽtum vt dixi. Sed cymbalum iubilationis quod eſt ſecretum ſunt caro & anima.Qui enim vult ſaluare virginitatem, oportet animã caſtigare & carnem.Et ſic tanguntur iſta cymbala. Dicit apoſtolus de ſe, Ego autẽ ſic pugno,nõ quaſi aërem verberans, ſed caſtigo corp' meũ,& in ſeruitutem redigo.1.Cor.9. Ita faciebãt virgines,virtute, ſanctitate, & abſtinentia ſubiugando carnẽ animæ. Ideo laudate eũ in cymbalis &c. Moraliter imitemur,ſi nõ ſumus virgines,quia nõ ſolùm pueri modò ſunt virgines,quia de adultis dicit Dauid, Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt, nõ eſt qui faciat bonũ,ſ.caſtitatis,nõ eſt vſque ad vnum,ſ.de adultis. Pſal.52. Ergo ad minus ſeruemus caſtitatem,quilibet in ſuo ſtatu.Vir & vxor in matrimonio ſeruantes modum,caſtitatem ſeruant, quia nõ faciunt luxuriam quę ſit peccatum , ſed quicunque aliter vult habere delectationes per illas partes,luxuria eſt & damnatio.Honorabile cõnubium eſt,ſ.ſeruãdo modum in omnibus,& thorus immaculatus. Fornicatores & adulteros iudicabit Deus.Hebr.vlt. Decimus gradus eſt omnium aliorum electorum,vt innocentium,pœnitentium, cõtinentium,& abſtinentium. De quibus dicit Dauid, Omnis ſpiritus laudet Dominum. In hoc mundo ſunt multa officia,in cęlo ſolùm eſt vnum officium,De quo Dauid in Pſal.83.dicit, Beati qui habitãt in domo tua Domine, in ſæcula ſęculorum laudabunt te.Diceret aliquis,Ergo tędium debent habere,quia hic clerici quãdo diu cantant,attędiantur.Reſpõſio.Verum eſt in hoc mundo,licèt in paradiſo non attędiantur,imò ſicut famelicus quando comedit delectatur &c. magis incomparabiliter delectantur ſancti in laude diuina.Moraliter aſſimilemur.In cęlo nõ ſolùm magni ſancti,ſed etiam minores laudant Deum. Ita debet eſſe in hoc mundo,magni & parui debent Deum laudare. Maiores debent taliter nutrire pueros , vt quolibet die quando petunt panem,dicant, Aue Maria &c.Item quãdo ſunt quinque vel ſex annorum ꝙ cõfiteantur,quia dicit ſanctus Grego.quod puer quinque annorum fuit damnatus,quia ſicut audiebat iurare,iurabat. Nam tota illa ætas plena eſt delictis &c. vt dicit illa decretalis de delictis puerorũ.Pueris, Item quòd ducatis eos ad miſſam. Quolibet anno in paſcha debent cõmunicare,quando erũt decem vel vndecim annorũ,quia illa eſt ætas diſcretionis. Dicit B. Tho.in 4.ſcript.diſt.11. art.5.q.3.in corpore,quando aliqua ſigna deuotionis in eis apparuerunt.Licèt aliqui clerici ex ignorantia dicant quòd non debent cõmunicare,quouſque ſunt viginti annorum.Dicatur quomodo curatus debet ſcribere qui confitentur & cõmunicant. Ideo apoſtolus,

Nolire ad iracundiam, ſupple Dei, prouocare filios veſtros, ſed educate illos in diſciplina & correptione Domini. Ephe. 6. Sic ergo ſi hîc Deum laudauerimus in ſanctis ſuis, ipſe largietur nobis hic gratiam, & in futuro gloriam.

De omnibus ſanctis *Sermo II.*

V*Idi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat.* Verbum iſtud habetur originaliter Apoc. 7. & recitatum eſt ſtatim in epiſtola hod. Præſens ſolennitas eſt omnium ſanctorum. Rationē vide in priori ſermone. Secundū ꝙ inuenitur in ſancta ſcript. ſingulariter in lib. reuelationū, ſ. Apocal. Ioannes ſemel exiſtēs in oratione, ſubitò fuit raptus. Cui Deus oſtendit totam gloriam paradiſi, ſicut amicus amico domum quam ædificauit. Et finita reuelatione, ac ſi fuiſſet interrogatus quid vidit in paradiſo, reſpōdit, Vidi turbā magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, ſtantes ante thronum in cōſpectu agni, amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum. Et clamabant voce magna dicentes, Salus Deo noſtro, qui ſedet ſuper thronum, & agno. Apo. 7. No. quòd tenebant palmas, in ſignum victoriæ de diabolo per humilitatem, de carne per caſtitatem, & de mundo per paupertatem. De tota iſta reuelatione epiſtolæ hodiernæ, ego ſolùm recepi pro themate, Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat. De iſta magnitudine ſeu quantitate ſanctorum volo modò declarare duo puncta.

Primò enim declarabo eorum magnitudinem ſeu quantitatem innumerabilem,

Secundò magnitudinem ſeu quantitatem virtualem.

Pro primo dicit Ioan. in the. Vidi turbam &c. Sed ſtatim arguo cōtra hoc. Nam Chriſtus loquens de prædeſtinatis dicit, Multi ſunt vocati, pauci verò electi. Mat. 20. Modò eſt quęſtio, Cū Ioānes dicat eos eſſe innumerabiles, Chriſtus verò dicit, Pauci verò electi, mentitur Ioannes? Reſponſio, Non, quia verba ſunt Chriſti reuelata Ioanni, nec Chriſtus poteſt mentiri nec falli. Concordatur hæc difficultas theologica, quoniā de ſanctis poſſumꝰ loqui dupliciter, ſ. abſolutè, & reſpectiuè, ſeu comparatiuè. Primo modo ſunt multi & quaſi innumerabiles nobis, & ſecundū iſtum modum loquitur Ioannes dicens, Vidi turbam &c. Secundo modo ſunt pauci, & ſecundum iſtū modū loquitur Chriſtus. Dicatur ſimilitudo de arena in littore maris, & de illa quā teneo in manu. Si enim quęratur, vtrū teneo multa grana arenę in manu, Reſpōdeo abſolutè, infinita ſunt, ſed reſpectiuè cōparando ad illa quæ ſunt in littore maris, pauca grana ſunt in manu, ita eſt de ſanctis. Si loquimur de eis abſolutè, ſunt innumerabiles. Ideo Ioannes ait, Vidi turbam magnam. Iſtud maximè patebit

in iudicio generali, quando ad dexteram recipientur boni, erit magna turba, & quaſi innumerabilis, ſed comparando eos dãnatis qui erunt ad ſiniſtram, pauci erunt ſaluati. Ver. gra. Ante Chriſti aduentũ tranſierunt quaſi quinq; milia annorum, & illo tẽpore nullus ſaluabatur, dẽptis paucis de Abraã, qui in limbo reſeruabantur vſq; ad Chriſti aduentum, qui debebat collocare eos in paradiſo, oẽs autem alij dãnabantur. Ex quo autẽ venit Chriſtus, & lex euangelica per apoſtolos fuit per mundũ publicata, nullus poteſt ſalu' fieri, niſi Chriſtiani. Ideo oẽs Iudęi, Agareni, Tartari, & Turci, Cauarij, Pigmei, hęretici, & mali Chriſtiani, ſchiſmatiſmi, inobediẽtes, & qui moriũtur in peccato mortali, oẽs iſti damnantur, quia nullus ſaluatur niſi qui tenet legẽ Chriſti, & moriũtur ſine peccato mortali, & iſti ſunt valde pauci. Ideo Chriſtus, Multi ſunt vocati, pauci verò electi, cõparatiuè. Vnde de iſta materia dicit Eſaias vnam comparationẽ vel ſimilitudinem. Quomodo ſi paucæ oliuę quę remãſerunt excutiãtur ex olea, & racemi cũ fuerit finita vindemia, Hi leuabunt vocẽ ſuã, atq; laudabunt cum glorificatus fuerit Dominus. Eſa. 24. Item alia ſimilitudo, quia multi ſunt lapides pretioſi in mundo abſolutè, ſed proſpectiuè cõparãdo ad alios lapides, pauci ſunt. Ita de ſanctis, abſolutè multi ſunt. Quis poſſet cõputare quot fuerunt patriarchæ, licèt tres fuerint principales. ¶ Abraam, Iſaac, & Iacob, tamen oẽs ſancti qui fuerunt ante prophetas dicũtur patriarchæ. Item quot fuerunt prophetæ? quot ſancti ſacerdotes? quot reges? quot pœnitentes ſunt in nouo teſtamento? quot tenuerũt vitam apoſtolicam? quis poſſet cõputare? Item quot martyres? qui pro Chriſto paſſi fuerunt, & iam fit feſtum innumerabilium martyrum, quot doctores? quot confeſſores deuotè celebrando, & ſacramenta ſine ſimonia miniſtrando? quot virgines quæ cum abſtinentijs ſe conſeruauerunt? quot innocentes? quot pœnitentes? quot cõtinentes? quot de matrimonio ſibi mutuo fidẽ ſeruantes? quot deuoti clerici? religioſi? hęremitæ? Patet quod ſancti abſolutè multi ſunt. Ideo Ioannes ait, Vidi turbam magnam &c. Patet prima pars &c. Quantum ad ſecundum punctum, oportet declarare de magnitudine ſeu quantitate ſanctorum virtuali, quæ in tribus conſiſtit.

In potentia excellenti,
In ſcientia relucenti,
In clementia diligenti.

Dico ꝙ prima cõcluſio eſt theologiæ, ꝙ omnis ſanctus, magn' vel paruus eſt omnipotens ſuę voluntatis. Nã quilibet eſt potens facere quicquid vult. Deus enim ſimpliciter & ſine reſtrictione eſt omnipotens, ſed ſancti ſunt omnipotentes ſuæ voluntatis ſub Deo, quia in paradiſo nulla eſt triſtitia. Ideo ſi aliquis ſanctus vellet aliquid ꝙ nõ poſſet facere, vel habere, triſtitiã haberet, & triſtaretur. Sed quia ibi

ibi nulla eſt triſtitia,nec poteſt eſſe,ideo quidquid vult habet & facit. Erat enim potens Sampſon. Dicantur aliqua de ſua potentia,& principaliter de diruptione templi,tamē potentia ipſius nihil eſt,reſpectu potētiæ ſanctorū, quia anima minimi ſancti paradiſi ſi vellet diruere vnū magnum montē,& proijcere in mare,poſſet. Item potens eſſet rex cū mille millibus virorum armorum, tamē potentior eſt vna anima beata, quæ ſi vellet, poſſet regem & alios mille milia hominū armorū occidere. Iſtam potentiā habent ſancti,partim ex gratia,& partim ex merito,quia licèt in hoc mundo habuiſſent liberum arbitrium boni & mali, tamen ſuam voluntatē reſtringebāt cū diuina voluntate, nihil faciēdo niſi quod Deus volebat, ideo modò habent poteſtatē faciendi quidquid volunt.Dum enim hìc viuerēt, habebant ita liberum arbitrium ſicut & nos,faciendi ſuperbias,pōpas & vanitates &c. ſed reſtringebant, ſe gubernando ſecundū Dei voluntatem,& nos ſecundū ſuam inclinationem dicendo, Domine nolo facere hoc quod poſſum, ſed volo facere ſecundum veſtrā voluntatem.Idem de auaritia,luxuria,& ſic de alijs.Ideo ſunt omnipotentes ſuæ volūtatis. Sicut enim Chriſtus omnipotēs noluit in hoc mundo conuerſando vti omnipotentia ſua,ſed humiliauit ſe ad paſſionē,habuit tamē omnipotentiā ſuper oēs creaturas. De hoc figura Gen.48.No.hiſtoriam de Iacob,quando debuit mori, benedixit filios Ioſeph,ſ. Manaſſes & Effraim. Iſti duo ſignificabant duos populos, Manaſſes, id eſt obliuio, figurabat populum Iudæorum, qui fuit antequā populus Chriſtianus.De iſta obliuione Hiere.2.Et populus meus oblitus eſt mei diebus innumeris. Effraim.i.augmentū, figurabat populum Chriſtianū, quia fuerunt tot Iudæi quot Chriſtiani.Secundò de ſcientia ſanctorum eſt notandum.Et hæc eſt magna cōſolatio ruſticorū bene viuentium. Nā in puncto in quo anima ſapientis, vel ruſtici, ſiue pueri intrat paradiſum, Deus aperit ſibi vnū librū,ſolùm habēs duas chartas,& ſubitò habent notitiā omnium artium,ſciētes naturas,& virtutes,& proprietates omniū rerū. Iſte liber eſt Chriſtus.Prima charta eſt diuinitas.Secunda eſt humanitas.Plus ſcit tunc vnus ruſticus beatus,quā ſciuerint hìc oēs apoſtoli,& virgo Maria,quæ præ omnibus fuit illuminata. Hoc tangit Greg.Quid eſt ait ꝙ non videāt qui videntē omnia vident? Ideo in paradiſo nō ſunt magiſtri,nec prædicatores docentes alios,quia tūc completur prophetia Hiere.31.Ecce dies veniūt,dicit Dominus,nō docebit vltra vir proximū ſuum,& vir fratrē ſuū di. Cognoſce Dominum.Omnes enim cognoſcent me à minimo eorū vſque ad maximū, ait Dominus. Sed in hoc mundo indigemus magiſtris. Ideo teneatis bonā vitā,& ſtudeatis modò in libro charitatis & dilectionis,quia tunc ſcietis omnia &c.De tertia nota,ꝙ quantitas ſiue magnitudo ſanctorū virtualis eſt clementia diligens,quia gloriā quam

ipſi habēt, deſiderāt nos habere, rogādo pro nobis vt ad illam gloriam perueniamus: parentes enim, amici, & filij quos ibi habemus orāt pro nobis. Dicatur quomodo in cathedris ſunt ſcripta nomina exiſtētium in gratia ſecūdum pręmia eis correſpōdētia. Gaudete & exultate, quoniā nomina veſtra ſcripta ſunt in cęlis. Lu. 10. Cogitate quādo amici noſtri vidēt ibi nomina ſcripta, & lętātur, & rogāt Deū vt cōſeruemur in gratia &c. Sed quādo homo peccat mortaliter, deletur nomē, & ſcribitur in inferno. Auct. Qui autem peccauerit mihi, delebo eum de libro meo. Exo. 32. Cogitate quomodo amici noſtri, cū iā nō vidēt ibi nomina noſtra ſcripta, ſi poſſet ibi eſſe triſtitia quomodo triſtarentur, tūc orāt Deum vt cōuertamur de peccatis, & faciamus pœnitētiam &c. Ecce clemētia ſanctorum. Auct. Cypria. Patriam noſtram paradiſum computamus, parētes patriarchas & prophetas iam habere cœpimus. Vt quid nō properamus? vt quid nō curramus, vt patriam noſtram videre, & parētes noſtros viſitare poſsimus? Magnus illic charorū numerus nos expectat, turba filiorum, parētum, & amicorum, qui iam ſunt de ſua ſalute ſecuri, adhuc de n[illegible] ſtr[illegible] lute ſolliciti ſunt.

De omnibus ſanctis Sermo III.

M*Erces veſtra copioſa eſt in cælis.* Mat. 5. Volumus nūc vobis prędicare de omnibus ſanctis Dei, de quorum beatitudine hodie per totum mūdum fit ſolēnitas. Ideo vt ſermo noſter dicatur à me, & audiatur à vobis in laudē & reuerētiam Dei principaliter, & omnium ſanctorū, pręſentemus virgini illud iocale quod ipſa tantum diligit, ſ. ſalutationem angelicam &c. Hoc verbum eſt Chriſti in euāgelio hodierno dicētis omnibus ſanctis paradiſi, Merces veſtra, id eſt, gloria & beatitudo quam habetis, eſt in cælis copioſa. Modò de beatitudine ſanctorum ſecūdum motiuum thematis, & ſecundum quod feſtum requirit volo tria puncta declare.

Primò de loco & gloria excellenti,
Secundò de numero ſanctorum tranſcendenti,
Tertiò de ſtatu ſanctorum conuenienti.

Iſtis declaratis credo quòd intelligetis gloriam paradiſi. Quantum ad primū, de loco & de gloria excellēti dicit the. In cælis, nō in terris, quia in hoc mūdo nō habuerūt magnā gloriam, ſed labores, tædia, & miſerias, ſed in cælis habēt gloriam. Ideo apoſtolus in perſona omnium ſanctorum dicit, Noſtra cōuerſatio in cælis eſt, vnde & ſaluatorem expectamus Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ cōfiguratum corpori claritatis ſuæ, ad Philip. 3. Quæſtio eſt hîc theologicalis & phyſicalis. Certum eſt hoc quòd gloria ſanctorum eſt in cælo empyreo immobili & impermutabili. Cùm ergo cælū empyreale nō ſit niſi vnū, quare Chri-

re Chriſtus dicit in themate, Merces veſtra copioſa eſt in cælis plu raliter, maximè quia Lucas recitans hoc verbum dicit, Ecce merces veſtra multa eſt in cęlo. Lu. 6. Reſpōdeo quòd de cęlo empyreo poſſemus loqui dupliciter, ſ. communiter vel diſtinctè. Cōmuniter autē loquēdo tota portio, quę eſt ſupra primū mobile, vel cęlū cryſtallinum, vel aquę, dicitur cęlum empyreale, & ſic nō eſt niſi vnum cælum empyreale. Et iſto modo loquitur Lucas in prædicta auctoritate. Si autem volumus loqui de cęlo empyreo diſtinctè ſecūdū quòd eſt diſtinctum & ordinatum in nouem ordinibus angelorum, quorum quilibet eſt maior tota terra, iſto modo ſunt multi cæli. Primū cælum vt ſic eſt ſanctorum angelorum, qui ſimpliciter dicūtur angeli, qui deſcēdunt ad cuſtodiendum nos, & adiuuandum. In iſto ordine habitāt perſonę pœnitētes, quę in hoc mundo affligūt carnem ſuā aliquo modo. Ibi enim fit magnū feſtum de eis. Dico vobis quod gaudium erit in cęlo corā angelis Dei, nō dicit corā archangelis, ſuper vno peccatore pœnitētiam agēte. Lu. 15. Secūdum maius eſt archangelorum, qui ſunt ſubſtātiæ ſpirituales, in iſto ſcribuntur perſonæ, quę cum afflictione pœnitētiali habēt ſimul deuotionē ſpiritualem, nō ſolùm affligunt & tormentāt carnem per afflictionem, ſed etiam cōfortant ſpiritum per deuotionē, orando, legendo, contemplando, & miſſas & ſermones audiendo. Ideo Dauid ait, Mihi autem adhærere Deo per deuotionem ſpirituale bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. Pſal. 72. Tertium & excellētius eſt principatuum. In hoc habitant animę ſanctarum perſonarum, quę vltra afflictionem pœnitentialē, & deuotionē ſpiritualē, dederunt ſe ad miſerationē fraternalem, non auarè aut parcè, ſed copioſè, & abundāter, quoniam magis delectantur in eleemoſynas dādo, quàm auarus in cōgregando. Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam cōſequētur. Mat. 5. Quartum maius eſt poteſtatum. In hoc ſtant patiētes, qui vltra afflictionem, deuotionē, & miſerationem habuerūt patientiam virtualem, tales enim dum hîc viuunt ex nulla tribulatione ſeu aduerſitate recipiunt amaritudinem cordis contra Deum, ſed dulciter ſe cōformant diuinę voluntati, non murmurant, ſed Deum laudant. Ideo ait apoſtolus, Patientia vobis neceſſaria eſt, vt voluntatē Dei facientes, reportetis promiſsionem. ad Hebræos 10. Quintum eſt virtutum. In hoc ſtant perſonę, quæ vltra prędicta habent concordantiam proximalem, ex nulla iniuria recipiunt deſideriū vindictę, nec auferent verbum bonum, quę ſui ex vindicta neminem ode runt. Ideo dicit ſcriptura, Cum omnibus hominibus pacem habentes, non voſmetipſos defendentes chariſsimi, id eſt vindicantes, ſed date locum iræ. ad Romanos 12. Sextum eſt dominationum, maiùs & nobilius. Ibi collocantur qui habent prępidentiam humanalem, ſcilicet Imperatores, reges, duces, & comites &c. & populorū

Angelorum ordines, cæli dicūtur.

rectores,

rectores,qui habent dominium iuſtum, & bono titulo,& ſeruant iuſtitiam,non faciunt rapinam, nec alicui faciunt iniuriam, ſunt contenti de ſuis redditibus,miniſtrant iuſtitiam tā paruis quàm magnis ſecundum ordinem iuris, & conſuetudinem. Idem de prælatis, qui intrant per portam,& quando ſunt intus,bene gubernant ſe.De redditibus faciunt tres partes, vnam dant eccleſijs & hoſpitalibus, aliā pauperibus, tertiam detinent ſibi, magis curant de animabus quàm de redditibus, tales quando moriuntur, cum magno honore in iſto ſexto ordine collocantur, quando trāſeunt per ordines angelorum, archangelorū &c.In quolibet ordine fit eis magnum feſtū. Dicunt angeli, Faciamus magnum feſtum, quia tot anni ſunt quod nullus huc venit de iſtis.Ideo dicit ſcriptura,Si delectamini ſedibus & ſceptris ô reges populi,diligite ſapientiam, vt in perpetuum regnetis. Sapien.6.Septimum eſt thronorum, qui quieſcunt in cōtemplatione gloriæ. In hoc vadunt illi qui in hoc mundo tenuerunt paupertatem apoſtolicalem, dimittētes pro Chriſto omnia habita & habenda, & etiam deſiderium habendi, vt habeant cor liberū, ſed tamen diuites ſunt virtutibus. Talibus dicit Chriſtus, Amen dico vobis quod vos qui reliquiſtis omnia, & ſecuti eſtis me, in regeneratione cùm ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes 12.iudicantes 12.tribus Iſraël.Mat.19. & Lu.22.dicitur,ſedebitis ſuper thronos.Octauum eſt Cherubinorum,id eſt,plenitudo ſapientiæ.In iſto ſtabunt illi qui dant ſe ad ſcientiam diuinalem,ſtudēdo & contemplando,habent tantam claritatē intellectus quòd alios etiam illuminant.De iſtis dicit ſcriptura, Qui docti fuerunt fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti, & qui ad iuſtitiam erudiūt multos quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.Dan.12.Nonum eſt Seraphinorum,qui ſunt maiores excellentiores omnibus alijs.In iſto ſunt perſonę de charitate ſupernali,quia maior horum eſt charitas.1.Cor.13. quia ſicut lucerna ſtatim ad ignem liqueſcit,ſic tales ſunt ita ardentes in amore Dei,quod ſtatim quando cogitant de eo,liquefiunt lachrymis,ſuſtinent omnes labores pro Deo. Tales quando moriuntur,collocantur in iſto ordine cum magna ſolennitatē, ſicut ſponſa ducitur cum honore, & collocatur à Chriſto. Ideo dicit apoſtolus, Super omnia charitatem habete,quod eſt vinculum perfectionis.ad Coloſ.3.Ex iſta declaratione patet quod licèt cælū empyreale nō ſit niſi vnum,loquendo cōmuniter,ſed tamen diſtinctè in nouem ordinibus ſunt plures cęli.Et ſecundum hoc dicit Chriſtus omnibus ſanctis, Merces veſtra copioſa eſt in cęlis, quia non omnes ſancti ſunt in vno ordine,ſed aliqui cū angelis, aliqui cum archangelis &c. Sic ergo patet de eorū gloria excellenti,quia in cęlis.Quantū ad ſecundum,videndum eſt de numero ſanctorum tranſcendentium,an ſint multi,quia de multitudine ſanctorum dicit thema, Copioſa eſt,intantum

tantum

tantùm quòd B. Ioan. euangeliſta, cui Deus oſtendit gloriā, vt amicus oſtendit amico domum ſuā, vidit beatitudinem multorū, de qua dicit in epiſtola hodier. Vidi turbam magnam quā dinumerare nemo poterat. Apoc.7. Sed eſt hic quęſtio bona & intricata. Diceret aliquis, Mirum eſt quòd Ioannes dicat eſſe turbam magnam, & quaſi innumerabilem. Et nunquid dicit Chriſtus, Multi ſunt vocati, pauci verò electi? Mat.20. Hæc difficultas theologica cōcordatur ſic, quia de ſanctis poſſumus loqui dupliciter, ſ. abſolutè vel reſpectiuè. Primo modo ſancti multi ſunt, quaſi innumerabiles à nobis, & ſecundum iſtum modum loquitur Ioānes, quando dicit, Vidi turbam magnam &c. Secundo modo loquendo ſunt pauci electi, & ſecundum iſtum modum loquitur Chriſtus, Multi ſunt vocati &c. No. ſimilitudinem de pugillo arenæ abſolutè loquendo, in quo ſunt infinita grana, ſed comparatiuè loquendo reſpectu montaneæ arenæ, pauca grana ſunt. Ita etiam natura humana eſt quædā montanea arenę. Multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas cæli, & velut arenam quæ eſt in littore maris. Gen.22. Hoc fuit dictum Abrahæ, ſed multomagis potuit dici Adæ, de iſta mōtanea arenæ. ſ. humanæ naturæ recipit De⁹ manum plenam. Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt. Sap.3. De iſta materia vide in illo ſermone omnium ſanctorum, Vidi turbam magnam &c. Quantum ad tertium, de ſtatu ſanctorum conuenienti. Ex quo vidimus de gloria ſanctorum excellenti, & de numero ſanctorū tranſcendenti, nunc videndum eſt de ſtatu ſanctorū conuenienti, de quo dicit, Merces veſtra. Salarium eſt quod. ſ. habuerūt ex bonis operibus quę hic fecerunt. Gloriam iſtam ſanctorum poſſum vobis declarare tripliciter, ſcilicet,

Pauci ſūt beati, ſi cū dānatis cōferantur.

Primò per potentiam excellentem
Secundò per ſcientiam reſplendentem.
Tertiò per beneuolentiam diligentem.

De iſta materia vide in ſermone ſuperiori, ſcilicet, Vidi turbam magnam &c. In die animarum.

Sermo primus.

Est cogitatio pro defunctis exorare. 2. Macha.12. Tota ſolēnitas & officium præſentis diei eſt pro defunctis exorare omnium fidelium defunctorū. Sicut ſancta mater eccleſia heri fecit feſtū de ſanctis animabus, quę iam ſunt in paradiſo, quæ ibidē ſunt cū certitudine, ſic hodie fit de animabus quæ ſunt in purgatorio, ſperantes ad paradiſum peruenire, propter hoc etiam orat eccleſia vt citò ad gloriam introducantur. Ideo volens me ordinationi eccleſiæ conformare, volo nunc vobis prædicare de animabus purgatorij. Sed prius ſalutetur virgo Maria, &c. Pro fundamento ſciendū quòd quia Deus creauit mundum,

mundum, magnam differentiam fecit inter creationem creaturarū corporalium vitam habentium,& hominem. Quia de creaturis corporalibus vitam habentibus,aliquæ habent ſolùm animam vegetatiuam,vt planetæ,quæ poſſunt augmentari,aliquæ autē habent animam vegetatiuam & ſenſitiuam, vt animalia irrationabilia. Sed homo habet animam vegetatiuam,ſenſitiuam, & intellectiuam. Et eſt talis differentia inter creaturas corporales & hominem, quia in creaturis vitam habentibus anima vegetatiua & ſenſatiua educitur de potentia materiæ. Et quādo creatura moritur,anima vegetatiua & ſenſitiua moritur, & deſinit eſſe, non ſic de anima intellectiua hominis,quia nō educitur de potentia materię,nec habet fundamentum, nec aliquod ſuſtentamentum actiuè, imò ipſa ſuſtinet corpus,& totū eſſe corporis eſt ab anima,& ipſa à ſolo Deo creatur in vtero matris. Ideo mortuo homine remanet in ſuo eſſe, quia nihil habet à corpore. Ideo dicit Deus, Omnes animæ meæ ſunt,vt anima patris, ita & anima filij mea eſt. Ezech.18. Anima quæ peccauerit ipſa morietur.ibidem. Quādo homo peccat mortaliter,moritur anima, quia perdit diuinam gratiam,ſed non perdit eſſe eſſentiale. Ideo mortuo corpore anima intellectiua remanet in ſuo eſſentiali eſſe & perpetuali. Ideo dixit Deus à principio, Faciamus hominem ad imaginē & ſimilitudinem noſtram,& præſit piſcibus maris,& volatilibus cæli,& beſtijs terræ,vniuerſæque creaturæ. Gene.1. No. ad imaginem & ſimilitudinem noſtram, quia ſicut vnus Deus eſt in toto mundo, & in qualibet eius parte, & regit & gubernat mundum,tamen nihil recipit,ſed dat ſibi eſſe. Et ſi mūdus corrumperetur, ex hoc nō corrumperetur Deus,quia nihil habet ab eo. Ita de anima intellectiua, vna in toto corpore,& in qualibet eius parte &c. Ideo corrupto corpore non corrumpitur anima. In iſta excellentia homo præſidet piſcibus maris, vniuerſæque creaturæ, quia in illis anima totum eſſe habet à corpore,& ipſis corruptis corrumpitur anima. No. hic errorem Saduceorum,qui recitatur à tribus euangeliſtis. Mat.22. Marci 12.& Lu.20. qui credebant quòd ſicut in alijs creaturis corrumpitur ſimul corpus & anima, etiam ſic in homine, quibus dicit Chriſtus, Erratis,neſcientes ſcripturas, neque virtutem Dei. De mortuis autē nunquid legiſtis in libro Moyſi quando dixit illi Deus, Ego ſum Deus Abraham, Deus Iſaac,& Deus Iacob. Non eſt Deus mortuorum,ſed viuentium. Vos ergo multum erratis. No. Erratis,neſcientes ſcripturas,quæ dicūt oppoſitum. Neque virtutem Dei,qui creat animam de nihilo. Vos ergo multum erratis:quia error qui maximè & multum nocet homini, eſt non credere animæ perpetuitatem, quia ex hoc ſtatim perdit ſpem gloriæ quam non deſiderat, & perdit timorem pœnarum inferni quas non vitat. His amotis omnia peccata veniunt ſibi in prōptu, quia non timet diuinum iudicium,

Propter

Propter hoc diabolus ſubtilis ſingulariter tentat gentes de iſto errore,quo amiſſo gentes faciliter peccant. Talibus accidit vt aſino,qui oculis clauſis circuit tumbam. Sic à diabolo clauſis gentium oculis animæ,ſ.ſpei & timoris,circũeunt bona tẽporalia,& in fine inueniũt ſe deceptos. Ideo dixit Chriſtus,Multũ erratis. Contra hunc errorẽ ſancta mater eccleſia fecit heri ſolennitatẽ de ſanctis animabus quę viuunt in paradiſo,& hodie de illis quæ viuunt in purgatorio. Ideo dicit the. Eſt cogitatio,ſ.eccleſię vniuerſalis pro defunctis,ſ.qui ſunt in purgatorio,exorare. Patet the. Not. Pro defunctis,non dicit pro omnibus vniuerſaliter,ſed pro defunctis particulariter ſeu indiffinitè. Nã defuncti ſunt in triplici gradu ſeu differentia,ſecundum Auguſtinum,in libro de cura pro mortuis agenda.

Quidam ſunt ita boni & perfecti, quod noſtris orationibus non indigent,

Quidam ſunt ita mali & peruerſi quòd orationes & ſuffragia nihil eis proficiunt,

Quidam ſunt mediocres, qui de noſtris orationibus & ſuffragijs magnum profectum ſentiunt.

Et de iſtis tertijs dicit the. Eſt cogitatio &c. Quãtum ad primum, ſicut ſunt illi qui iam ſunt beati in paradiſo, qui non indigent noſtro ſuffragio,imò nos indigemus eorum. Ratio,quia in inſtanti in quo anima innocentis vel condignè pœnitentis intrat paradiſum, ſtatim recipit ſalarium ſimul totum de omnibus bonis quæ fecit, ſiue corde cogitãdo,ſeu ore loquendo,vel opere faciendo,ſ.dando aquam frigidam. Si nõ poteſt dare aliud,pro illo habebit ſalarium in paradiſo. Auct. Quicunque potum dederit vni ex minimis iſtis,calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine diſcipuli. Amen dico vobis nõ perdet mercedem ſuam. Mat. 10. Quantò ergo magis ex magnis operibus. Nam ſeruat Deus modum aliquorũ dominorum,qui ſeruitoribus ſuis nõ ſoluũt modicum,ſed ſimul intantum quòd gradus glorię eſſentialis nũquam pòſt augmẽtantur. Ideo dicit Iob,Cõſtituiſti terminos eius,ſ.glorię eſſentialis,qui præteriri nõ poterũt. Dicunt philoſophi,& ſignãter medici, quòd augmẽtum eſſentiale hominis communiter terminatur in tertio ſeptenario, quamuis etiam vlterius declarationibus valeat & pinguedine dilatari. Ita etiam de anima,quando intrat paradiſum,ſtatim attingit ad vltimum gradum ſuæ gloriæ eſſentialis,vltra quem nõ eſt aſcẽſus,dilatatur tamẽ,quia gaudet de bonis operibus quæ faciũt propter Dei honorẽ, & propter vtilitatẽ noſtram,& hæc vocatur gloria accidentalis. Sed gloria eſſentialis,quæ eſt viſio,dilectio,& fruitio, non augmentatur. Ecce quare dicit,Conſtituiſti terminos eius,ſcilicet hominis.ſ.augmenti corporalis, & gloriæ eſſentialis, qui præteriri non poterunt. Ideo non oramus pro iſtis vt eorum gloria augmentetur, ſed oramus eos

vt ipſi orent pro nobis di. Orate pro nobis omnes ſancti Dei, vt digni efficiamur promiſsionibus Chriſti. Quantum ad ſecundum, nota quidã ſunt ita mali & peruerſi, ſic quòd noſtræ orationes nõ poſſunt eis valere, ſicut ſunt peccatores, qui ſciunt ſe ſtare & viuere in peccatis & mala vita, & nõ conuertuntur. Deus ordinauit viam humilitatis ad paradiſum, & ipſi volunt ire per viam ſuperbiæ, & ſic de alijs, nec cõfitẽtur niſi propter verecundiã mũdi, & tunc ficte. Tales quando moriuntur, ſtatim deſcendunt ad infernum. Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Iob.22. No. in pũcto, ſ. onere peccatorum, vt ſi mola caderet de aëre ſubitò in mare. Hoc declarauit Ioannes, qui vidit angelum cum magno lapide molari. Ad quẽ Ioannes, Quid eſt hoc? Reſpondit angelus, Hoc impetu mittetur Babylon. i. cõfuſio, ſicut ſunt illi qui nullum ordinẽ ſeruant in vita ſua, mittentur in profundũ inferni. Apoc.18. Iſtis autem nõ proficiunt orationes, nec ſuffragia. Ratio, quia ſicut mẽbro abſciſſo & mortuo vitalia cibaria nõ proficiunt, nec medicinæ, ſic nec dãnatis in inferno, quibus tanquã mẽbris mortuis à corpore eccleſiæ totaliter abſciſsis totalia cibaria eccleſię. ſ. corpꝰ & ſanguis Ieſu Chriſti, & orationes, & bona opera nihil proficiunt, intantũ quòd ſi oẽs miſſæ dicerentur pro vna anima dãnata, non proficerent ſibi in quocunq;, nec etiã medicinæ eccleſiæ, nec ſacramẽta eis poſſunt proficere, nec confortatio ſanctarũ doctrinarũ. Mortuo homine impio nulla erit vltra ſpes. Pro.11. No. mortuo impio, nõ dicit homine peccatore, quia peior eſt homo impius, quia impius eſt pctõr impœnitens. Ecce qualẽ impietatẽ facit, acſi haberet filiã pulchrã & gratã, quæ caderet in puteo, & nollet eã inde extrahere, vel in ignẽ, ſeu in lutũ, vel aquã. Sic quilibet peccator habet vnã filiam legitimã, pulchrã, & gratã, ſ. animã, & videns quòd cadit in lutum ſuperbiæ, & tu poſſes eam retinere per humilitatẽ, & nõ curas. Itẽ in ignẽ auaritiæ dimittis cadere di. Pro certo ego congregabo pecunias, & tu poſſes eam extrahere per reſtitutionẽ, & non curas. Itẽ cadit in flumen per decurſum luxuriæ, & Poſſes eam retinere per caſtitatẽ, & per abſtinentiã, quia venter & illæ partes vicinæ ſunt &c. talis dicitur impiꝰ, quia non curat de ſua filia, imò verius de filia Chriſti. Ideo dicitur, Mortuo homine impio nulla erit vltra ſpes, nec alleuiandi, nec deponendi onus pœnarum inferni, nec exeũdi. Ex hoc extirpatur error aliquorum dicentium, quod licèt ſuffragia non poſſent eos extrahere de inferno, tamẽ dant eis aliquã alleuiationẽ & conſolationem, hoc eſt error. Et dant exemplum famulo, qui portat onus, cui datur ad comedendum & bibẽdum, licèt non deponat onus pœnarum, quia licèt non poſſunt onus deponere, tamen ſentiunt refrigerium &c. error eſt, immo augmentatur eis pœna, quando homo orat pro aliquo qui eſt damnatus, quamuis hoc neſciatur, non

ſolùm

ſolum tamē non valet ad exeundū,ſed etiā ſibi pœnam auget. Declaratur per ſimilitudinē de milite captiuo in Barbaria, cui mittitur pretium, ſed perditur in mari, qui quando ſcit pretium perditū, nō ſolùm nō exit de captiuitate,nec refrigeratur,imò cruciatur,quādo ſcit ꝙ pretiū eſt perditum. Sic etiā pretiū de animabus, & ſuffragiū miſſæ,& orationes,&c.quę quādo vident ꝙ non poſſunt eis proficere,cruciātur,& maledicunt ſe & diē natiuitatis. Ideo pro eis non oramus,quia licèt indigeāt ſuffragijs,nō tamen poſſunt eis proficere nec valere. Aug.dicit, Si ſcirē animā patris mei in inferno, conſcientiā haberem orare pro illo. Ideo orat eccleſia dicens. Quia in inferna nulla eſt redēptio,miſerere mei Deus,& ſalua me.Quantum ad tertiū,quidā ſunt mediocres, qui de noſtris ſuffragijs & orationibus habent magnū placitum,ſicut ſunt animæ peccatorū,quæ licèt fecerint multa peccata,tamē pro tempore conuertuntur ad Deū, & cōfitentur,ſed nō cum tanta cōtritione vt Maria Magdalena,cui Deus remiſit peccata quātum ad culpam & pœnā. Tales quādo decedunt vadunt ad purgatorium,quia licèt culpæ remittuntur in cōfeſſione,tamen adhuc remanent ſiue reſtāt pœnæ ad ſoluendū,vel hìc,vel in purgatorio in quo eſt ignis clarus.Secùs de illo in inferno qui eſt obſcurus. Ille autē ignis eſt inſtrumentum diuinæ iuſtitiæ,quia aliàs flamma corporalis nō poſſet agere in animā ſpiritualem. Sicut verba corporalia ſacerdotis nō poſſunt trāſſubſtantiare, niſi inquantū ſunt inſtrumentū Dei: Ita de illo igne in quo aliqui ſtant ſolū per momentum,& ſubitò tranſeunt vt ſagitta,aliqui ſtant per horā,aliqui per diem &c.aliqui vſq; ad diē iudicij,ſecundum ꝙ Deo placet. Et quantumcunq; ibi parum ſtant,videntur eis ſtetiſſe per centum annos,ita pœna eſt dura & aſpera.Qui purificati,per bonum angelū inde extrahuntur,& ad paradiſum deducuntur. Sicut enim bonus argentarius,qui vult facere pulchrū opus auri vel argēti,nō ponit aurum vel argentum in opere,quouſq; in furnello eſt purificatū. Ita Chriſtus optimus argentarius purificauit animas,quæ dicuntur aurum ex charitatiua conſcientia, & argentū ex clara credētia in inferno purgatorij. Auct.In igne probatur.i.purgatur aurū & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Eccl.2.Sed ecce hìc cōſolatio, quia tēpus eis à Deo taxatū per ſuffragia orationū,eleemoſynarū,miſſarū,ieiuniorū,& huiuſmodi,poteſt minui,quia iā in tali cōditione Deꝰ taxauit eis tēpus di. Tu ſtabis hìc per diē,vel horā vel annū,tamē tā bonū adiutoriū poſſes habere &c.& pro iſtis oramꝰ.Eſt cogitatio,ſ.eccleſiæ vniuerſalis, pro defunctis exorare.Ratio,quia ſicut rex ſi teneret militē incarceratū ſub terra ꝑ aliquo crimine in pane & aqua,nec aliquis poſſet loqui cū eo,talis nō poteſt ſe iuuare, ſed oportet eum ibi cōplere tēpus à rege taxatum,niſi amici ſui & ſeruitores regis iuuent eum,qui con-

gregati vadunt ad regem dicendo; Domine talis amicus noſter eſt captus,& bene meretur ipſe, ſed ecce Domine nos ſumus ſeruitores veſtri &c. præſentamus vobis iſtã cupã auri vel mille florenos. Deince vadunt ad reginam,rogantes eã vt intercedat pro illo apud regẽ,cui præſentant centum perlas de pretioſis. Deinde ad cõſiliarios,& ſecretarios regis,& vſque ad ſtabularios dant dona. Quãdo regina & omnes rogant pro illo,& rex ſcit de muneribus factis dicit.Modò ipſe debebat ſtare per quinq; vel ſex annos, volo ꝙ non ſtet niſi per mẽſem,& quòd detur ſibi ad comedẽdum &c.vel exeat ſtatim. Ita fit hodie de amicis noſtris, de quibus cogitamus ꝙ ſint in purgatorio in illa dura captione? propter hoc hodie congregati vadimus ad regem Chriſtum in domo ſua, ſ.eccleſia, ſupplicando communiter & generaliter pro omnibus, licèt enim ſimus peccatores, tamen ſerui ſumus, & præſentamus ſibi cupã auri, ſ.hoſtiam conſecratam, in qua eſt Chriſtus verus Deus & verus homo,vt fuit in vtero virginis Mariæ, quæ plus placet ſibi quàm ſi regi præſentarentur mille milia florenorum,ſi clericus ſit bonus,quia aliter dicit Greg.Cùm is qui diſplicet ad intercedẽdum mittitur,irati animꝰ ad deteriora prouocatur.Deinde ad reginam virginem Mariã,prꝑſentando ſibi Aue Maria,genibus flexis dicẽdo,Aue Maria,& Virgo Maria orate pro patre meo, vel matre mea &c. Plus placet ſibi quàm margaritæ vnquam placuerint reginę.Deinde ad cõſiliarios, ſ.patriarchas,præſentando eis florenos, ſ.Pater noſter &c. vſque ad ſtabularios,ſcilicet pauperes,qui vadunt per terram. Et facto opere,ſ.Deo offerri.Et tunc rex Chriſtus pius & benignus,qui non mutat intentionem offerentis, alleuiat pœnam, vel extrahit de purgatorio. O ſi poſſet videri proceſsio quæ hodie exit de purgatorio ſanctarum animarum. Sancta ergo & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur, Machabæ.12. Not.ſancta, quia placet Deo, & ſalubris quia liberat animas à pœnis purgatorij, & proficit amicis offerentibus.

In die animarum, *Sermo* II.

OMnes *qui in monumẽtis ſunt audient vocem filij Dei.* Verbũ iſtud habetur originaliter Ioan.5.& recitatiuè in euãgelio hodierno. Sicut heri fecimus memoriã & ſolẽnitatem omniũ ſanctorum qui iam ſunt in paradiſo in gloria cæleſti: Ita hodie fit officium ne animabus quæ ſunt in purgatorio. Et conuenit multum bene, quia nos non ſumus ſufficientes extrahere animas de purgatorio, iungimus nobis omnes ſanctos.Ideo modò volo prædicare de ſtatu & cõditionibus animarum. Materia eſt de qua nullus quaſi prædicat, & eſt tamen materia vtilis & neceſſaria Salutetur priùs virgo Maria &c. Notandum eſt igitur ꝙ articulus eſt fidei Chriſtianæ,& veritas clara,ꝙ in

fide

ſine mundi omnes gẽtes, ſ. boni & mali, magni, parui, fideles & infideles, habent reſurgere in iudicio, & in aduentu Chriſti ad iudicium. Et hoc dicit S. Tho. 4. ſcript. diſt. 43. q. 1. ar. 1. q. 2. Et ratio eſt, quia anima ſeparata à corpore eſt quaſi imperfecta. Ideo vt vltimam perfectionem habeat, iterum anima corpori coniungetur, vt dicit ibidem doctor, & hoc fiet in reſurrectione. Eſt tamen etiam alia ratio ad hoc, quia certum eſt ꝙ bona vel mala quæ fecimus nõn ſolũ fecimus cum anima, ſed ſimul cum anima & corpore. Primò enim fiunt ab anima cogitando, deliberando, deſiderando, & ordinando, ſed in executione corpus aſſociatur animæ. Et ex iſta ratione Deus prius dat animabus gloriam vel pœnam, quàm corporibus. Animæ enim ſanctorum iam ſunt in gloria, & corpora eorum adhuc ſunt in terra. Et ergo vult Deus ꝙ anima quæ priùs habuit meritũ, etiã habeat gloriam. Sed quia finaliter in executione operis corpus operatum eſt partem ſuam, vult Deus vt corpora reſurgant, & ſimul cum animabus habeant gloriam. Idem de malis operibus, prius anima ordinando, cogitando &c. habuit ſuum peccatum ſic deſiderando & ordinãdo; ſed in executione corpus operatur. Corpus enim cum anima facit homicidiũ ex vindicta, vel furatur, vel luxuriatur. Ideò Deus primò dat pœnam animabus. Vbi ſunt modò animæ Iudæ, & Machometi? In inferno, quia priùs demeruerunt, ergo plus puniuntur animæ quàm corpora. Et quia corpora in executione cooperata ſunt, ideo vult Deus vt ſuſcitẽtur in iudicio, vt ſimul cum animabus habeant damnationem. Iſta eſt ratio quare boni & mali reſurgent, vt corpora ſimul cum animabus recipiant gloriam vel pœnã. De hoc eſt auctoritas Athanaſij, qui dicit in ſymbolo, Ad cuius aduentum omnes reſurgere habent cum corporibus ſuis, & reddituri ſunt de factis proprijs rationem, & qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui verò mala, in ignem æternum. Iſta reſurrectio nõ fiet per poſſe naturæ, vel alicuius creaturæ, vt dicit ſanctus Thomas in 4. diſtinct. 44. quæſt. 1. articu. 1. quæſt. 3. vbi dicit quòd ſimpliciter loquendo reſurrectio eſt miraculoſa, non naturalis; niſi ſecundum quid, vt ibidem ad longum creaturę poſſunt declarat: quia licèt creaturæ poſſunt occidere viuos, non tamen poſſunt ſuſcitare mortuos. Solus enim creator qui de nihilo cuncta creauit, ſolo verbo cuncta creauit, non vt magiſter aſcia laborando &c. ſed verbo dicendo, Fiat cælũ, fiant luminaria, & ſtatim ipſe dixit, & facta ſunt, vt ait Dauid. Tanta eſt virtus eius verbi, quia quæ de nihilo fecit, creaturas reſuſcitabit verbi ſui imperio. Quid eſt plus creare de nihilo, an reſtituere illud quod iam fuit? Certum eſt quod plus eſt creare, quod eſt de nihilo aliquid facere, quàm illud quod eſt facere aliquid ex præſuppoſito, quia argentarius de pulueribus argenti facit cyphum, vt erat prius, qui tamen de nihilo non poſſet facere

cyphum argenteum. Non eſt ergo mirum ſi ſummus argentarius Deus ex pulueribꝰ corporũ reſtituat integra corpora, quãdo in iudicio præcipiet venire omnes mortuos dicens. Surgite mortui &c. De iſta voce loquitur thema dicẽs, Omnes qui in monumẽtis ſunt &c. De iſta voce dicit Dauid. Ecce dabit voci ſuę vocem virtutis. Gloſa, ſuſcitandi mortuos. Patet thema. Sunt hic duæ quæſtiones ſubtiles.

Prima ſuper primam clauſulam thematis, ſcilicet, Omnes qui in monumentis ſunt.

Secunda ſuper ſecundam, cùm dixit, Audient vocem filij dei.

In prima clauſula Chriſtus reſpõdet tacitè quæſtioni, quaſi eſſet ſibi dictum, Qui ſuſcitabuntur in iudicio? Reſpõdet, Omnes qui in monumentis ſunt. Eſt hic igitur quæſtio. Quid erit de illis qui non ſunt nec vnquã fuerunt ſepulti in monumẽtis, ſicut ſunt illi qui moriuntur in deſertis, & comeduntur à beſtijs? Item de ſubmerſis, qui comeduntur à piſcibus. Item de ſuſpenſis in aëre, qui comedũtur ab auibus. Itẽ de cõbuſtis, & fiunt cineres, & ſic de ſimilibus, qui nunquam habuerunt monumentum, vel ſepulchrum, quid ergo erit de iſtis? Nota pro illo dubio duas reſpõſiones. Prima eſt literalis. Secũda moralis. Pro prima literali dico ꝙ impoſsibile eſt aliquem mori quomodocũq;, quin ſepeliatur in monumẽto. Et hoc declaratur ſic. Nam Deus fecit quatuor monumẽta generalia pro omnium hominum corporibus, & nullus eſt quin in aliquo iſtorum ſepeliatur. Et iſta monumẽta ſunt quatuor elemẽta, terra, aqua, aër, & ignis. Terra eſt monumentum commune, licèt aqua nobilius monumentum ſit quàm terra. Sed quia nõ eſt conſuetum, ideo rarò ibidẽ ſepeliuntur homines, niſi pro delictis puniantur, & iſti comeduntur à piſcibus, ſed qui ſepeliuntur in terra, à vermibus & ſerpẽtibus. Nobilius autem eſt comedi à piſcibus, q̃ à ſerpentibus vel vermibus. Tertium monumẽtum, ſ. aër eſt nobilius, in quo ſepeliuntur ſuſpenſi, ſed & comeduntur ab auibus. Alij ſepeliuntur in igne, ſ. illi qui comburũtur. Non enim aliquod eſt corpus hominis, nec fuit, nec erit quin in aliquo iſtorũ monumentorũ ſitum ſit ſepultũ, vel in omnibus, quia ſicut corpus eſt mixtum & cõpoſitum ex quatuor elemẽtis, & in illa reſoluitur ergo quomodocunq; vadat, in monumentis ſepelitur. Ideo dicit Chriſtus, Omnes qui in monumentis ſunt &c. Quod autem elementa dicãtur, neceſſariò ſepulchra vel monumẽta, Hoc patet ex ſcriptura Dauid pſal. 48 Sepulchra eorũ, ſ. hominum, domus illorũ, ſ. corporũ in æternũ. Modò nec monumẽta papæ, nec regũ, nec Chriſti, durabunt in æternũ, quia ignis cõflagrationis deſtruet, etiam aurum & argentum, quia purgabit totum mundum, & remouebit omnem imperfectionem ex culpa relictam, & impuritatem commixtionis, & erit diſpoſitio ad gloriæ perfectionem, vt dicit S. Tho. ad longum, in 4. diſt. 47. q. 2. ar. 1. q. 2. et etiã totus mundus innoua-

Quatuor ipſa elemẽta mortuorum ſepulchra ſunt.

nouabitur, vt dicit in 4.diſt.48.q.2.ar.1. Ergo neceſſariò auctoritas intelligitur de elementis, quia nihil elementatum remanebit, & de elementis intelligitur cùm dicit thema, Omnes qui in monumentis ſunt &c. Secunda reſpõſio eſt moralis ad bonam inſtructionem noſtram. Inuenitur in ſacra ſcriptura ꝙ perſonæ malæ vitæ dicuntur ſepulchra. Et ad hoc eſt ratio, & auctoritas. Ratio eſt, quia cõmuniter monumenta maximè diuitum de foris ſunt ornata & picta, ſed intus plena corruptionibus cadauerum. Tales ſunt perſonæ malæ vitę, & peccatores, quę extra ſunt ornatę, & pictę, ſed intus ſunt plenę peccatis. Verbi gratia. Quando videtis regem coram quo portatur enſis, qui repręſentat iuſtitiam, quã ipſe facere deberet omnib⁹, & tamẽ fortè cõtingit ꝙ ipſe erit iniuſtus, talis ſepulchrum eſt &c. Idem de malo prælato, papa, vel cardinale, epiſcopo &c. Iam videtis extra quomodo ſunt ornati &c. ſed ſi ſint malæ vitæ, porcus per luxuriam, ſimoniacus &c. pulchrum monumentum eſt ad extra, ſed intus caue ab eo, quia plenus peccatis. Idem de prædicatore, qui ad extra portat habitum nigrum, qui ſignificat honeſtatem, vt albus puritatem, ſed ſi ſit malæ vitæ &c. Idem de clerico, qui iam portat coronam regalem, & pulchrum ſuperpellicium, ſed ſi intus ſit corruptus, ſepulchrum eſt. Idem de vicarijs & de baliuis, qui extra portãt baculum, ſed ſi intus ſunt repleti criminibus, & delictis, ſepulchra dicuntur. Idem de mulieribus, quæ communiter incedunt ornatę & pictę, ſed intus ſecretè erit putana, plena odijs, & malis voluntatibus, & deſiderijs, ſepulchra ſunt. Ex iſta ratione ſcriptura vocat malas perſonas ſepulchra. Talibus dicebat Chriſtus, Væ vobis ſcribæ & phariſæi hypocritæ, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ à foris apparent hominibus ſpecioſa, intus verò plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni ſpurcitia. Sic & vos à foris quidem apparetis hominibus iuſti, intus autẽ pleni eſtis hypocriſi & iniquitate. Mat.23. Ecce quare malę perſonę dicuntur monumenta. Cùm ergo dicit Chriſtus in themate, Omnes qui in monumẽtis ſunt &c. quaſi dicat, non ſolùm boni de quibus nunquam fuit dubium, quia ex quo hîc non habebunt remunerationem, alibi habuerunt in cælo. Nam ratio dictat vt illic remunerentur. De malis autem fuit dubium ex illo verbo Dauid, Non reſurgent impij in iudicio, neque peccatores in concilio iuſtorum. Ex hoc opinati ſunt aliqui ꝙ peccatores non reſurgent, ſed dicit immo, quia omnes qui in monumẽtis ſunt &c. Non ſolùm loquitur de bonis, ſed etiam de malis, vt patet ex dictis. Ad auctoritatem Dauid dicitur quòd in iudicio boni nõ reſurgent vt iudicentur, ſed vt iudicent, maximè illi qui tenuerunt vitam apoſtolicam, quia dicit S. Tho. in 4. diſt.47.q.1.ar.2.q. ꝙ iudiciaria poteſtas paupertati debetur propter tria. Prima ratio eſt, quia propter Deum omnia derelinquunt, & ſoli Chriſto inhærent,

& ideo nõ eſt eis aliquid quod eorum iudicium à iuſtitia deflectat. Vnde & idonei ad iudicãdum redduntur. Secunda ratio eſt propter humilitatem, cui correſpõdet exaltatio, ſed nihil ita deſpectum facit homiñe in hoc mundo vt paupertas, ergo meritò exaltantur vt alios iudicent. Tertia ratio, quia paupertas eſt diſpoſitio ad prædictam poteſtatem, vt declarat ibidem. Et ergo nõ omnibus pauperibus repromittitur, ſed illis qui relinquentes omnia ſequuntur Chriſtum ſecundum perfectionem vitæ. Hæc ille ibidem. In illa ergò die virgo Maria, & apoſtoli, & alij ſancti de vita apoſtolica erunt coniudicantes cum Chriſto, & totus mundus erit ſubtus inferiùs à dextris & à ſiniſtris, & Chriſtus dicet virgini, Mater mea quid vobis videtur? nõ q Chriſt' indigeat cõſilio, ſed propter honorẽ virginis & ſanctorũ. Sed peccatores nõ ſic reſurgẽt vt iudicent, ſed vt iudicẽtur. Neq; peccatores in cõſilio, id eſt congregatione iuſtorũ ſeu ſanctorum, ſed inferius erunt à ſiniſtris. Ideo Chriſtus cõtra dubium illorum dicit, Omnes qui in monumentis ſunt. Patet ergo q clara eſt prima quæſtio. Secũda quæſtio eſt ſuper clauſulam ſecundam, ſ. audient vocem filij Dei. Contra eſt hîc quæſtio, quia certum eſt q in monumẽtis, quocunque modo ſumatur, in eis nõ ſunt niſi corpora putrida & reſoluta. Talia enim corpora nõ poſſunt audire, quia nõ eſt ibi anima, quare ergo dicit, Omnes qui in monumentis ſunt, audiẽt vocem filij Dei, ſi nõ habent aures, & animam? Reſponſio eſt, q ſicut Deus ordinauit quatuor monumẽta corporibus, ita etiam quatuor animabus, & non eſt aliqua anima bona ſiue mala, quin in aliquo iſtorum quatuor collocetur, & iſta monumenta dicuntur receptacula, quæ conuenieñter animabus poſt mortem aſſignantur. vt dicit S. Thom. in 4. diſt. 45. artic. 1. q. 1. & in illis animæ collocantur vt in monumentis. Monumentum igitur

Primum eſt inferius damnatorum.
Secundum eſt limbus puerorum.
Tertium eſt locus purgandorum.
Quartum eſt locus beatorum.

Omnes animæ vadũt in aliquẽ iſtorum quatuor locorum, ſicut corpora in aliquẽ. Quando ergo dicit Chriſtus, Omnes qui in monumentis ſunt, intelligitur de animabus, quando ad quatuor partes mundi clamabitur, Surgite mortui &c. Iſta vox audietur in inferno damnatorum, in limbo puerorum, in purgatorio, & in cælo, & ſtatim quælibet anima virtute Dei inueniet ſuum corpus, quod cognoſcet ſicut tu de mane ſurgis de lecto, & cognoſcis tunicam, quia expoliatus fuiſti in ſero. De iſtis monumentis poteſt intelligi illud Matth. 24. Mittet angelos ſuos cum tuba & voce magna, & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à ſummis cælorum vſque ad terminos eorum. Nota, à ſummis cælorum, ſ. nouem ordinibus angelo-

gelorum,in quibus animæ ſanctorum ſunt collocatæ,& omnes audiēt illam vocem vſq; ad terminos eorum. Terminns eſt illud quod plus diſtat, quia omnes qui ſunt ibi, audient etiam illam vocem tubæ. Non intelligatis ꝙ ſit ibi tuba materialis, ſed quia illa eſt vox Chriſti reſurrectionem imperantis & dicentis,Surgite mortui, venite ad iudiciū.Vel eſt vox angeli,quę vt dicit S.Tho.4.diſt.44.q.1. art.3.q.2.in corpore.erit terribilis,ergo comparatur voci tubæ,quę eſt vox terroris.In primo monumēto,ſ.in inferno damnatorum ibi eſt ignis, quaſi flamma de ſulphure, quia dicit S.Tho. 4.diſt.50.q. 2.art.3.q.2.ꝙ locus inferni talis erit vt cōpetat miſeriæ damnatorū. Vnde ſecundum hoc ſunt ibi lux & tenebræ,prout maximè ſpectat ad miſeriam damnatorum.Ipſa autem viſio eſt delectabilis ſecundū ſe,vt habetur in principio Metaphyſicæ. Senſus oculorum eſt maximè diligibilis, eò ꝙ per ipſum plura cognoſcimus, ſed per accidens cōtingit viſionem eſſe afflictiuam, inquātum videmus aliqua nobis nociua vel repugnantia voluntati.Et ideo in inferno hoc modo debet eſſe locus diſpoſitus, ad vidēdum ſecundum lucem & tenebras, quod ibi nihil perſpicui videatur, ſed ſolùm illa ſub quadā vmbroſitate videantur, quæ afflictionem cordi ingerere poſſunt. Vnde ſimpliciter loquēdo locus eſt tenebroſus, ſed tamē etiam diuina diſpoſitione eſt ibi aliquid luminis,quātum ſufficit ad videndum illa quæ torquere poſſunt. Et ad hoc ſatiſfacit naturalis ſitus loci,quia in medio terræ vbi infernus ponitur, ibi non poteſt eſſe niſi ignis feculentus & turbidus, & quaſi fumoſus. Hæc illi ibidē, non tamen ſunt ibi neceſſaria ligna,quia durat per diuinam voluntatem. Ibi ſepeliuntur animæ illorum qui tenent hic malam vitam, vt religioſi,clerici,& alij,& nolunt corrigi, nec facere pœnitentiā, quando tales moriuntur, animæ ſepeliuntur in inferno. Auctoritas Chriſti de quodam luxurioſo diuite guloſo,pompoſo &c.Mortuus eſt diues,& ſepultus eſt in inferno.Et loquitur de anima, quia corpus in terra fuit ſepultū. Luc.16.Ergo infernus dicitur ſepultura ſiue monumētum.Et pro iſtis non eſt intētio eccleſiæ facere aliquod bonum,quia eis non prodeſſet, eò ꝙ ſunt damnati. Si omnia bona quæ hodie fiunt in mundo,& vnquam fuerunt,facta eſſent pro vna anima damnata, non extraherent eam de inferno,quia ibi nulla eſt redemptio,nec exeundi, nec pœnarum alleuiandi. Quod oſtenditur de illo diuite, qui quando fuit in tormentis,& in illo igne, eleuatis oculis in cælum dixit,Pater Abraham.& cōtinuè petijt vnam guttam aquæ, nec vnquam obtinuit, nec obtinebit, & hoc ſignat ꝙ nullū refrigeriū poſſunt habere.Auctoritas de hoc.Mortuo homine impio nulla erit vltra ſpes de eo.Prou.11.Ideo modò auiſemus nos,faciamus pœnitētiam,ſi vna anima de illis poſſet exire,& facere pœnitentiam, ô qualem pœnitentiam faceret?& nos miſeri non

curamus, ſed procraſtinamus, ac ſi eſſemus certi de vita & propoſito diu viuẽdi. Ideo dicit ſcriptura, Ante obitũ tuũ operare iuſtitiã. i. pœnitentiã, quoniã nõ eſt apud inferos inuenire cibũ, id eſt refrigerium. Eccle. 14. Ergo nõ eligamus ibi ſepulturã vel monumentum. In ſecundo loco, ſ. limbo puerorũ, ibi ſepeliuntur pueri nõ baptizati. Iſte locus eſt circa infernum dãnatorum, ſed nõ eſt ibi ignis, non ſunt ibi dæmones, nec tormenta, nec dolores, ſed nõ habent lumen gratię, nec claritatẽ gloriæ, licèt habeãt plus de ſciẽtia naturali q̃ habuerint in hoc mundo philoſophi & apoſtoli, licèt hic nõ habuerint ſcientiã aliquã, quia caro impedit, ſicut ſi ego tenerẽ cryſtallũ abſconditũ ſub cappa, ſed extra cappã ad lucẽ ſolis reſplenderet, ita de anima illorũ puerorum. Ibi ſunt filij Chriſtianorum, Iudæorum, Agarenorum, & aliorum infidelium, in ſolo originali decedentes, diſputant, lętantur, & gaudent adinuicẽ, ſed nunquã videbunt Deũ, & ille locus dicitur eorum monumentum, de quibus dicitur in ſcriptura, Quid tu hîc, aut quaſi quis hic? quia excidiſti tibi hîc ſepulchrum. Eſa. 22. Et loquitur puero in originali decedẽti. Ter dicitur, hîc, nã de tribus locis fecit mentionem. Primò de vtero matris, in quo fuit cõceptus di. Quid tu hic, ſupple cõtraxiſti, ꝙ nõ habes paradiſum? Et reſpõdere poteſt. Nihil feci, niſi tantum cõtraxi originale. Secundò de mundo in quo eſt natus di. Aut quaſi quis hîc, q. d. Feciſti peccatum? & reſpondere poteſt, Non tertio de limbo di. Quia excidiſti tibi hîc, ſ. in limbo ſepulchrum, ſed quia nunquam fecerunt aliquod peccatum in mundo, ideo non habent tormentũ, ſed ſunt immundi ex illa carnali generatione, à qua nõ poſſunt lauari niſi per baptiſmum, ideo remittuntur ad limbum, de quo dicit Chriſtus, Amen amẽ dico vobis, niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu ſancto, nõ poteſt introire in regnũ Dei. Ioan. 3. Nec pro iſtis oramus, quia nõ poſſunt inde exire. Tertius locus eſt purgatorij, & eſt in corde terrę circa locum puerorum, & ibi eſt ignis, qui durabit vſque ad diem iudicij ſolũ, eſt ibi in magna latitudine & profunditate, ibi enim ſunt animæ pœnitentiũ, qui hîc non perfecerunt pœnitentiam, nec de peccatis habuerunt tantam contritionem quantã habuit Magdalena, ſed tenuerunt pœnitentiam datam à cõfeſſore, nihil addẽdo, cum propoſito non redeundi ad peccata. Tales quando moriuntur, non vadunt ad infernum, nec ſtatim ad paradiſum, quia oportet complere pœnitentiam. Sed ad purgatorium, vbi ſtant ſecundum tempus à Deo ordinatum, aliquæ per diem, aliquæ per menſem, annum, vel annos, vel circa, iuxta peccata purgãda &c. Iſte locus dicitur etiam ſepulchrum animarum. Auctoritas allegoricè. Emerunt ex illis agrum figuli in ſepulturam peregrinorum. Matt. 27. Nota, emerunt, ſ. pœnitentia eis data à confeſſore, agrum, non carcerem inferni, ſed purgatoriũ, vbi ſunt flores, vt in agro gratiarum

rum & orationum,licèt non meritorum dicentes,Domine,ponatis in corde filij mei,vel amicorum,& manumiſſorum, vt impleant voluntatẽ tuam &c. quando vero ſunt negligentes, nec curant adimplere,petunt à Deo iuſtitiam contra illos.Ideo auiſentur manumiſſores & hæredes,quia Deus faciet illis iuſtitiam, qui ſunt in maiori pœna,quàm ſi hic cum corpore & anima comburerentur,quia ille ignis eſt maioris actiuitatis.De hoc dicit ſcriptura, Nunquid Deus faciet vindictam electorum ſuorum clamantium ad ſe? Luc. 18. Et quia multi ſunt in purgatorio,qui nõ fecerunt teſtamentum,vel nõ habebant vnde,vel quia ſubitò mortui ſunt,vel ſi fecerunt,non cõpletur. Ideo eccleſia ordinauit pro omnibus iſtis hodie orare. Sunt tamen inter omnia tria præcipua quæ defunctis plus proſunt,vt dicit S.Tho.in.4.diſt.45.q.2.ar.3.q.1. ſcilicet oratio, ſacrificium altaris,& eleemoſyna.Vnde dicit ſic in corpore, Suffragia viuorũ proſunt defunctis, ſecundum ꝙ vniuntur viuentibus charitate, & ſecundum quòd intentio viuorum refertur in mortuos, & ideo illa opera præcipuè nata ſunt mortuis ſuffragari, quæ maximè ad coniunctionẽ charitatis pertinent, vel ad directionẽ intentionis in alterum. Ad charitatem autem ſacramentum eucharistiæ præcipuè pertinet,cùm ſit ſacramentum eccleſiaſticæ vnionis, continens illum in quo tota eccleſia vnitur & cõſolidatur, ſ.Chriſtũ. Vnde eucharistia eſt quaſi charitatis origo ſiue vinculum,Sed inter charitatis effectus pręcipuũ eſt eleemoſynarũ opus,& ita iſta duo ex parte charitatis præcipuè mortuis ſuffragantur, ſ.ſacrificium eccleſiæ, & eleemoſynæ.Sed ex parte intentionis directè in mortuos pręcipuè valet oratio, quia oratio ſecundum rationem nõ ſolùm dicit reſpectũ ad orantẽ, ſicut & cetera opera, ſed directius ad id pro quo oratur,& ideo iſta tria ponuntur quaſi præcipua mortuorum ſubſidia, quamuis quæcunque alia bona quę ex charitate fiant pro defunctis eis valere credẽda ſint. Hęc ille ibidẽ. O ſi haberetis oculos claros, videretis quomodo animæ hodie exeunt de purgatorio, & proceſſionaliter intrant ad nuptias paradiſi. Iam paratur prandium modò pro eis de illis eſcis incorruptibilibus, quæ non poſſunt declarari, de quibus dixit Chriſtus,Ego diſpono vobis.Luc.22.O quot menſæ ſunt iam ibi paratæ pro refectione animarum quæ ieiunauerunt in purgatorio. Ideo dicuntur tot orationes, fiunt & eleemoſynæ. Ideo faciatis bene vt cõſueuiſtis.Quartus locus eſt beatorũ in cęlo empyreo. In illud ſanctiſsimum ſepulchrũ vadunt homines & mulieres,qui in hoc mundo tenuerunt vitam perfectam,qui licèt peccauerunt,tamen pro tempore conuerterunt ſe ad Deum conterendo,proponendo decetero abſtinere à peccatis, fecerunt condignã pœnitentiam,intantum quòd bona excedunt peccata quæ fecerũt, tales quando moriuntur, ſtatim ab angelis portantur coram Chriſto,

Tria quæ defunctis potiſsimũ proſunt.

ſto,quibus dicit Chriſtus, Laboraſtis,ideo modò quieſcite, ieiunaſtis,ideo modò comedite. De hoc dicit Chriſtus, Factum eſt vt moreretur mendicus,& portaretur ab angelis in ſinum Abrahæ.Luc.16. quia iam habuerat hic purgatorium per pœnitentiam & patientiã. De iſto monumento auctoritas anagogicè. Quaſi effodientes theſaurum,gaudentq; vehementer cùm inuenerint ſepulchrum.Iob.3. Dicatur quomodo illi fodiunt pro inueniendo theſaurum,gaudent quando inuenerint,licèt laborauerint fodiendo. Ita quis delectatur faciendo pœnitẽtiam,quia expectat theſaurum paradiſi.Et pro iſtis non oramus, quia nihil indigent à nobis, licèt gaudeant de bonis quæ facimus. Reſpiciunt enim nos per feneſtras gaudentes. Dico vobis quòd gaudium eſt angelis in cælis,&c.Luc.15.ideo heri feſtiuauimus de omnibus ſanctis vt nos iuuent,hodie de mortuis in purgatorio exiſtentibus,vt habeant gloriam.

De ſancto Martino *Sermo I.*

Cognouit eum in benedictionibus ſuis. Habetur originaliter Eccle.44.recitatiuè in epiſtola hodierna.Sicut feſtũ & ſolẽnitas hodierna præſentis diei eſt glorioſiſsimi cõfeſſoris B.Martini amici Dei,ita de eodem erit noſter ſermo.Et de ſua vita & perfectione ſpirituali nos poterimus extrahere exemplum & inſtructionem ad ſalutationem animarum noſtrarum,& informationẽ vitæ.Salutetur priùs virgo Maria.Ego propoſui iſtud thema veſtrę deuotioni ſub tali intellectu,ꝙ Deus cognouit,ſ.approbãdo & acceptãdo B.Martinum in ſuis benedictionibus.Pro cuius intellectu & declaratione ſciẽdum ꝙ virtutes,& bona opera,ſancta,& meritoria,per quę homo acquirit gloriã cæli,dicuntur benedictiones.Ratio,& fundatur in quadã regula philoſophiæ dicẽtis, A fine denominatur res. Et cuius finis bonus eſt,ipſum quoque bonum eſt.Et cuius finis malus eſt,ipſum quoq; malum eſt.Modò iſta regula declaretur in theologia.Videamus peccata quæ homo facit contra Deum & ſua præcepta, ad quem finem ducunt ad mortem.Finis illorum,ſ.peccatorum,mors eſt.ad Rom. 6.Quia mala opera & peccata quæ homo facit,auferunt vitam animæ.Item auferunt vitã gloriæ. Et ab iſto fine dicũtur peccata mortalia per regulam,quia à fine denominatur res. Ita per oppoſitum, ſeruire Deo in bonis operibus, in pœnitentia, in ſancta vita, viuendo,ſecundum eius voluntatem,& non ſecundum ſenſualitatem, talia opera ad quẽ finem ducunt?dicit ſcriptura ſancta,ad vitã æternã.Serui autẽ facti Deo, habetis fructum veſtrũ in ſanctificationẽ, finem verò vitam æternã.ad Rom.6.Ideo opera quę fiunt in gratia dicuntur viua,quia finaliter ducunt ad vitam æternã facientes.Modò videamus virtutes ad quẽ finẽ ducũt, ſicut ſunt virtutes theologicales,ſ.fides,ſpes,& charitas. Et cardinales ſiue morales,vt prudẽtia,

tia, tẽperantia, iuſtitia, & fortitudo. Et virtutes ſpirituſſancti, vt ſunt ſcientia, intellectus, & conſilium. Iſtę virtutes ducunt ad bonum finem, ſcilicet diuinam benedictionem in die iudij, quando Chriſtus ſedebit iudicãdo, & peccatoribus dabit maledictionem, dicens, Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis eius. Matth. 25. Sed perſonis bonis & virtuoſis dabit benedictionem dicens, Venite benedicti patris mei, poſsidete paratũ vobis regnum à conſtitutione mundi. Matth. 25. Si ergo à fine denominatur res, & virtutes ducunt hominem ad illam finalem benedictionem, ideo virtutes dicuntur beatitudines. Auctoritas. Etenim benedictionem dabit legiſlator, ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus deorum, id eſt angelorum, in Syon. Legiſlator eſt Chriſtus. Ratio, quia nulla bona lex datur niſi per eum. Ipſe enim dedit legem Moyſi in monte Syna, indutus veſte ignis. Ille idem, & non alius, indutus veſte humanitatis, quæ eſt pulchrior igne, dedit legẽ euangelicam dulcem, & benignam, & ſuauem. Iſte legiſlator dat benedictionem. Et declarat cùm dicit, Ibunt de virtute in virtutem, ſcilicet de bono in melius. Patet ergo quòd virtutes dicuntur benedictiones. Cùm ergo beatus Martinus fuerit plenus virtutibus, & valde virtuoſus, bene dicit thema de eo. Cognouit eum, ſ. Dominus in benedictionibus, id eſt, in virtutibus ſuis. Patet thema. Si omnes eius virtutes vellem vobis declarare, non ſufficeret tempus, ſed de præſenti declarabo quinque, de quibus poterimus habere bonam inſtructionem, &c.

Prima eſt fidelitas mentis.
Secunda humilitas cordis.
Tertia pietas operis.
Quarta aſperitas corporis.
Quinta firmitas vitæ.

Et de iſtis dicit thema, Cognouit eũ in benedictionibus ſuis. Dico primò ꝙ B. Martinus fuit multum perfectus in fidelitate mentis, ſ. in fide catholica, nõ ſolùm quãdo fuit adultus, ſed etiam puer octo vel nouem annorum prudenter ſciuit eligere de credentijs quę tũc erant in mundo meliorem, nec voluit dimittere credentiã electam, nec propter minas patris, nec aliter. Tempore enim ſuo in mundo erant tres credẽtię ſeu leges generales, Paganica, Moſaica, & Euangelica. Pagani enim adorabãt idola de auro & argento, lapide ſeu ligno, intra quæ erat dæmon, dans eis reſponſa quando recurrebant ad ea, volẽtes ſcire quis fecit furtum, dicentes, O Deus quis furatus eſt hoc? Dicebant vt iuuarent &c. Iſtius ſectæ erant parentes beati Martini, licèt eſſent valde generoſi ſecũdum mũdum. Secunda erat lex Moſaica vel Iudaica, quam tenẽt multi. Tertia eſt lex Euangelica, quam Chriſtus ore proprio promulgauit. Secta autem Sarracenica

nica nondum erat, quia nondũ ſunt octingenti anni ꝙ Agareni incœperunt, nec ſunt niſi Chriſtiani renegati. Parẽtes autem B. Martini volebant eum facere idola adorare, & ipſe nolebat. Cogitate quid dicebat ſibi pater, Etiã adora Deũ meum. Sed dicebat beatus Martinus. Modò ego adoro illum qui me fecit, quia illa quæ vos adoratis opera ſunt hominũ, arte humana fabricata. Ad quẽ pater. Et nunquid vides ꝙ loquuntur & reſpondent ad interrogata? Et puer, Iſti ſunt dęmones qui loquũtur, quia Deus nõ eſt niſi vnus in mundo, ſicut eſt vnus rex in vno regno. Sed veſtri dij multi vidẽtur eſſe. Finaliter B. Martinus puer octo vel nouem annorũ voluit perquirere legem veram, ex quo lex patris non ſibi placebat. Ideo iuit ad ſynagogam Iudæorũ ad rabinos dicens eis, Quid adoratis vos? Reſpõderunt, Nos nõ adoramus manuum hominũ, ſed adoramus Deũ creatorem cæli & terrę, nõ adoramus idola vt Pagani, nec imagines vt Chriſtiani. Et B. Martinus, Quid promittit vobis ille Deus? Reſpõdit rabinus, Promittit nobis panem, & vinum, & omnia terrena & tẽporalia, quia dicit per Eſa. cap. I. Si volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis. Et Martinus, Et in alia vita promittit aliquid? Rabinus tacuit, quia in tota lege Moyſi nõ promittitur vita æterna. Et Martinus, Veſtra credentia videtur mihi bona pro iſto mundo. Sed quia habemus mori, & dimittere iſtum mundum, & ire ad alium, & lex veſtra nihil dicit de alio, veſtra credentia de vno Deo videtur bona, ſed ſpes veſtra vana: ideo non placet mihi lex veſtra. Ideo reprobata lege Paganica & Moſaica propter ſpẽ vanam, venit ad eccleſiã Chriſtianorum, petens epiſcopum vel curatum, qui erat valdè aptus, & bene fuit neceſſarium, qui quando vidit nobilem, & tam gratioſum, gauiſus eſt, ſciens ſui generis nobilitatem dicens: Quid vultis fili mi? Reſpondit B. Martinus, Vellẽ cognoſcere creatorem, quia lex patris mei & Iudæorum nõ placet mihi, ideo vellẽ ſcire vos Chriſtiani quid adoratis, Reſpõdit epiſcopus di. Nos Chriſtiani credimus & adoramus vnum Deum, creatorem cæli & terræ, & omnium rerum corporalium & ſpiritualium. Qui licèt ſit vnus in eſſentia, eſt tamen tres perſonæ, ſ. pater, filius, & ſpiritus ſanctus. Reſpondit B. Martinus, Pater hoc non poſſum intelligere ꝙ vnus Deus ſit tres perſonæ. Epiſcopus declarauit, quòd ſicut in ſole vno ſunt tria, ſubſtantia, radius, & calor, ita in Deo vno eſt pater, filius, & ſpiritus ſanctus. Sic nos Chriſtiani intelligimus trinitatem perſonarum. Non cogitetis quòd ſint tres perſonæ, vt tres reges, ſed ſicut eſt de vno ſole. Et nunquid Deus eſt maioris virtutis quàm ſol? Ideo &c. Reſpondit beatus Martinus, Bene placet mihi hoc, ſed eſt vnum de lege veſtra, propter quod ego abhorreo eam, quia adoratis imagines, vt parẽtes mei idola. Adoratis enim imaginem vnius hominis crucifixi. Cui ait epiſcopus, Fili nos non adoramus niſi

Typus ſanctiſſimæ trinitatis eſt ſol.

Deum

Deum creatorem. Sed fili vos debetis ſcire ꝙ ex peccato inobediētiæ primorum parentum, & ex alijs peccatis poſt factis, omnes homines erant cōdemnati ad infernum. Et Martinus ait, Bene credo, ſicut qui facit cōtra voluntatem imperatoris. Et epiſcopus, Propter quod filius Dei, nō pater, nec ſpiritus ſanctus, aſſumpſit naturā humanā in vtero cuiuſdā puellæ virginis, quēadmodum radius ſolis trāſiens per vitreā coloratā, radius recipit illum colorē, & non ſubſtantia ſolis nec calor. Et ſic filius Dei factus eſt homo, & Deus, dicēs patri, Compatior ꝙ tot ſuſpendantur in furca inferni. Ideo pater ego ſolus ſuſpendar in furca lignea, ne aliquis mihi credens & obediens ſuſpendatur. Et placuit patri. Et ne tātum beneficiū quod nobis fecit tradatur obliuioni à Chriſtianis, in memoriā tanti beneficij tenemus crucē & imaginē ſuā, quomodo fuit paſſus, & imaginē matris, nō vt adoremus, ſed ne obliuioni tradamus. Et ait Martinus, Magna ratio eſt iſta, & placet mihi. Idē de imaginibus ſanctorū pro memoria &c. Idem de hoſtia. Nos nō adoramus panem, quia dictis verbis à Chriſto ordinatis non remanet ibi panis, ſed infra cortinā albā eſt Chriſtus verus Deus, & verus homo. Iſtud ſacrificium inſtituit nobis quando debuit recedere, vt Chriſtiani adorent eū, & non idola. Nunquid videtis vos imperatorē inter cortinas in templo quādo vaditis cū patre veſtro, & adoratur à militibus, licèt nō videatur ab eis? Idē de Chriſto. Et ait Martin⁹, Modò videamus quid promittit vobis lex veſtra. Reſpondit epiſcopus, Nihil tēporale, diuitias, honores, nec dignitates, ſeu delectationes, imò dicit ꝙ deſpiciamus omnia mūdana, ſed promittit nobis peccatorū remiſſionē in hoc mūdo, & propter hoc ordinauit baptiſmum. Et ſi poſt hoc homo peccat, ordinauit ſacramentū pœnitētię, ſ. conteri de peccatis, & cōfiteri. Et in alio mundo promittit ſibi obedientibus gloriā æternā, quia omnes animæ ſanctarum perſonarū ſtatim quando recedunt à corporibus per mortē ab angelis portātur ad gloriā, & pòſt in iudicio reſurgēt, & ſimul cū corporibus habebunt gloriam perpetuā. Et ait Martinus, O pater, multum placet mihi lex veſtra. Rogo vos, detis mihi in ſcriptis fidē veſtram. Et dedit ſibi in ſcriptis Credo in Deum, & intra paucos dies ſciuit cordetenus. Quam fidē dicebat quolibet die, mane & ſero flexis genibus de articulo ad articulū. Ecce B. Martinus quomodo habuit fidelitatē mentis. Si dicatur, Frater vnde habuiſtis iſta? Dico ꝙ de hiſtoria. Sed breuiter. Dicit enim hiſtoria, Martinus ex nobilibus parentibus natus cùm eſſet annorum. 12. in vitis parentibus ad eccleſiā confugit, ſeq́; catechumenum, id eſt in lege inſtructum fieri poſtulauit. Catechizare idē eſt quod inſtruere, catechumenus, id eſt inſtructus. Communicet autem is qui catechizatur verbo ei qui ſe catechizat in omnibus bonis. ad Gala. 6. Moraliter in hac virtute imitemur B. Martinum

Exēplū quomodo filius fuerit incarnat⁹ nō pater, nec ſpiritus ſanctus, etſi Deus qui trinus eſt, & vn⁹ noſtrā redēptionē per incarnationem operat⁹ ſit.

num addiſcẽdo,& quolibet die dicendo Credo in Deum:quia aliàs magnum periculum eſt,maximè tẽpore Antichriſti &c.Ideo Apoſtolus ait,Corde creditur ad iuſtitiam,ore autem confeſsio fit ad ſalutẽ.Rom.10.Secunda virtus B. Martini fuit humilitas cordis,quia intantum erat humilis, ꝙ nihil præſumebat de ſe, licèt eſſet filius tribuni. Tribunus enim idem eſt quôd capitaneus mille hominum armorum, ſicut centurio centum. Pater B.Martini ducebat ſub vexillo ſuo mille homines armorum,& beatus Martinus non ſe exaltauit de hoc,immo quando pater fuit ſenex, imperator voluit vt filius ſuus ſanctus Martinus teneret locum patris,qui tũc erat 14.annorum, & noluit, ſed coactus factus fuit miles. Qui dixit intra ſe, Solo nomine militabo,ſed opere tenebo vitam eremitæ.Pater eius iuerat cum mille,& ipſe vno ſcutifero erat cõtentus,pater enim habebat ſellam deauratam,& ipſe nihil horum habebat. Poteſtis cogitare quomodo iuxta malam conſuetudinem mundi, quando aliquis vult pro Deo humiliari, quomodo deridebatur. Sed beatus Martinus non curabat de deriſionibus,ſed vt placeret Deo hæc fecit,quia humilitas ſemper placuit Deo. Qui vult attendere ad verba obloquentium,nunquid faciet aliquid boni?Certè nõ.Ideo beatus Martinus non curabat quando dicebatur, Ecce quomodo vadit in vituperium generis ſui.Poterat dicere cum Apoſtolo, Si hominibus placerem,Chriſti ſeruus non eſſem.ad Gal.1.Item de ſcutifero, creditis quòd voluit ſeruitium ab eo? immo idem miniſtrabat ſcutifero.Dicit hiſtoria. Factus ergo miles, vno ſolo ſeruo comite contentus erat,& cui verſa vice adeò ſeruiebat,vt ei plerunque calciamenta detraheret,& ipſa detergeret.Ad practicam.Dicatur quãdo lauabat ſe de mane, idem in prandio, dabat ſibi aquam ad manus,& ſeruiebat ſibi in menſa, & in ſero diſcalciabat contradicente ſcutifero, quia ait Chriſtus, Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare. Ecce quanta humilitas cordis.Et nos inflati ſumus de nihilo,intantum quòd nihil valemus.Ideo Chriſtus dixit, Quicunque voluerit inter vos maior fieri,ſit veſter miniſter &c. Mat.20.Ex virtute huius humilitatis curauit leproſos. Dicatur quomodo ſemel obuiauit cuidam leproſo Pariſijs ita corrupto quòd omnes fugiebãt.Et beatus Martinus contemplatus eſt eum, dicens intra ſe, Talem faciem Ieſus Chriſtus habuit in die paſsionis ſuę inflatam ex alapis & turpem vt iſte, nec cognoſcebatur,vt iſte, quia dixit Eſaias. Vidimus eum,& non erat aſpectus.ſequitur, Et nos reputauimus eum quaſi leproſum.Eſai.53.Et beatus Martinus amplexatus eſt eum, & oſculatus,& ſubitò leproſus fuit curatus. In quo oſtendit Chriſtus quãtum ſibi placebat humilitas beati Martini. Ideo attẽdatis ne ſuperbia inflet cor veſtrum, Omnem inuicem humilitatem inſinuate, quia Dominus ſuperbis reſiſtit,humilibus autem dat gratiam, primæ

mæ epiſtolæ Petri quinto. Tertia virtus beati Martini erat pietas operis. Nam ita erat pius erga Chriſti pauperes, quod dicit hiſtoria, quod opem ferebat miſeris, alebat egentes, veſtiebat nudos. Nihil autem ſibi ex ſtipendijs militiæ præter quotidianum victum referuans, de craſtino non cogitabat. Non expendebat in vanitatibus, ornamentis, &c. Non opus eſt follo ſuſpendere cymbala collo. ſed in pauperibus, viduis, puellis, orphanis, hoſpitalibus, & captiuis &c. Ad practicam. Nota poſtquàm dederat pecunias, dicebat ſcutifer, Cras quid comedemus? Reſpondebat beatus Martinus, O modicę fidei, eſt ne auis aliqua quæ quando ſe ponit ad dormiendum de ſero, quod fecerit prouiſionem? non, & tamen Deus in craſtinum prouidet ſibi, quia non facit ſuum officium, ſcilicet cantare & volare, in quo benedicit Deum, iuxta illud Danielis tertio. Benedicite omnes volucres cæli Domino &c. Quælibet enim auis laudat Deum ſecundum conſuetam naturam, & ſecundum breuiarium ſibi à Deo datum. Aliter philomela, aliter oreneta, aliter galandra. Faciamus nos iſta duo, laudemus Deum mane & ſero genibus flexis, &c. volemus. Volatus noſter eſt labor, iuxta illud, Homo naſcitur ad laborem, & auis ad volatum. Iob quinto. Qui facit iſta duo, in quocunque ſtatu ſit nunquam deficiet ſibi aliquid, nec morietur fame. Dicatur de eleemoſyna quam dedit pauperi nudo de parte mantelli, & in nocte cùm oraret vidit cælos apertos, & Chriſtum indutum illo medio mantello, & angeli ſibi dicebant quomodo ſic erat indutus. Reſpondit Chriſtus, Martinus hac veſte me contexit, ideo amore ſui porto. Oſtendens in hoc quantum placuit ſibi pietas beati Martini. O quomodo deberemus eſſe pij ad pauperes, homo credit dare pauperi, & dat Chriſto. Ideo in iudicio dicet Chriſt⁹, Venite benedicti patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à cõſtitutione mundi. Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare. Sitiui, & dediſtis mihi bibere. Hoſpes eram, & collegiſtis me. Nudus & cooperuiſtis me. Infirmus, & viſitaſtis me &c. Et dicent, Domine quando vidimus te eſurientem, & pauimus te &c. Dicet, Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Matthæi vigeſimo quinto. Quarta virtus fuit aſperitas corporis. Licèt alijs eſſet pius, ſibi erat crudelis, intantum quòd mirum erat quòd poterat viuere. Reſignata militia poſuit ſe cum eremitis, inter quos faciebat aſperitates magnas. Primò in lecto ſtricto culcitra, plumæ erant cineres, linteamina cilicium, ceruical lapis, nihil præterquam tunicam & cilicium induebat: eius victus quotidianus erat panis & aqua, niſi in feſtiuitatibus Paſchæ & Natalis &c. quia tunc comedebat caules, erat valde macer, & ſic conſeruabat virginitatẽ, ſemper fuit virgo. Virginitas enim non conſeruatur cum delectamẽtis, ſed &c. Et

in-

intantum placuit Deo, ꝙ virgines beata Catharina & B. Lucia deſcē debant de cælo ad loquendum cū eo in illa. Et quādo diuina reuelatione fuit factus epiſcopus Turonē. in Frācia, nō mutauit modū viuēdi nec ſtatum, imò dicit ſcriptura, Factus archiepiſcop' Turonēſis, idē conſtantiſsimè perſeuerabat qui priùs fuerat. Eadē in corde humilitas, in veſtitu vtilitas, atq; ita implebat epiſcopi dignitatem, vt propoſitū monachi nō deſereret. Tripodem quā habuit in cella epiſcopalē fecit. Credo ꝙ pro ſua perſona de redditibus epiſcopat', nō expendebat decem florenos in anno, totum dabat eccleſijs &c. Dicatur cùm ſenex ſemel viſitaret epiſcopatum, equitans in aſino pro neceſsitate vt Chriſtus &c. obuiauit duobus equeſtribus. Dicatur hiſtoria quomodo equi fugiebāt, & milites ceciderunt. Et indignati cōtra B. Martinum quē nō cognoſcebāt, percutiebāt eum bene, ipſo nihil dicēte &c. Ex iſta patiētia & aſperitate corporis Deus fecit ſibi gratiā in mortuis ſuſcitandis, ac ſi à ſomno eos ſuſcitaret. Moraliter notate iuxta illud Apoſtoli, Mortificate membra veſtra quæ ſunt ſuper terrā &c. ad Col. 3. Quinta virtus fuit firmitas vitæ, quia perſeuerauit in his aſperitatibus & virtutibus vſq; in finē. Vixit enim circa cētum annos, & in fine Deus miſit ſibi angelum, nūtians ei diē obitus ſui, & ipſe reuelauit diſcipulis ſuis, qui dixerunt, Cur nos pater deſeris, aut cur nos deſolatos relinquis? Inuadēt enim gregē tuum lupi rapaces. Rogabāt eum vt rogaret Deū vt ampliùs viueret. Qui cōpatiens eis orauit dicēs, Domine ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius &c. Medici autē qui viſitabāt eum dixerunt ſibi quod mutaret lectum &c. qui noluit, dicens quod vbi vixerat volebat mori. Hoc erat miraculum, quia ſi aliquis modò vellet facere, eſſet ſtultitia, quia ſi aſinus oneratus cadit, oportet deponere onus &c. & iacebat in dorſo, vt per quandam trapam ſeu feneſtram reſpiceretur cælum, Et fuit ſibi dictum vt verteret ſe. Reſpondit, Sinite me cælum videre, vt ſpiritus dirigatur ad Dominum. Finaliter venit diabolus ad eum. Auiſate vos, quia quantumcunque homo ſit ſanctus, in fine veniunt dæmones. virgo Maria obtinuit pro gratia ne in fine videret dæmones. Martinus autem reprehendens eum dixit, Quid hic ſtas cruenta beſtia? Nihil in me funeſtum reperies. ſed ſinus Abrææ me ſuſcipiet. Dicitur communiter quod quādo Martinus erat puer quinq; annorū, inuenit vnum obolum, quem recepit, & non reſtituit, & diabolus habebat illud peccatum in ſcriptis. & beatus Martinus non recordabatur, ſed orauit Deum, & Dominus ſibi reuelauit, & ſtatim confeſſus eſt, & reſtituit. Hoc dicitur, quamuis tamen peccata omnia in baptiſmo remittantur. Et ergo hoc non eſt veriſimile, quod denarium ſubtraxerit, tamen poſſibile eſt. Modò cogitate hic ſi tam modica cōtra tam ſanctum virum diabolus habuit, quid facit de te raptore, qui tot milia florenorum

rum

tum rapuiſti? quādo dicet, Et cētum vel mille florenos de vſura, furto, vel rapina tuliſti. & vos iudices qui de ſententia iniuſta habuiſtis tot &c. & tu latro. Ideo modò de bona hora reſpiciatis domum & burſam, & reſtituatis, etiā ſi omnia deberetis vendere. Dicatur quomodo tradidit animam ſanctiſsimam in manibus ſanctorum angelorum, & fuerūt auditi cātus angelorū. Dicatur miraculū quod factū fuit cū corpus honorificè portaretur ad ſepulchrum de duobus pauperibus, cæco .ſ. & claudo. Cęcus enim portabat claudum, & claudus dirigebat cæco viam, & gētes vidētes tantā charitatē dabant eis largè eleemóſynas. Quādo ergo audiebāt miracula, quæ corpus beati Martini faciebat, nolētes curari, ne quęſtū amitterēt, voluerūt diuertere ne obuiarēt ſacro corpori, cui tamē præter intētionē obuiauerūt, & curati ſunt. In quo innuitur magna ſanctitas, cū tamen in miraculis requiratur fides, & deuotio patiētis. De Chriſto legitur quod fecit pauca miracula in Nazareth propter eorū indeuotionem &c. Ideo perſeuerate in bona vita, quia Chriſtus dicit, Qui perſeuerauerit vſque in finem hic ſaluus erit.

De ſancto Martino Sermo II.

IN *diebus ſuis placuit Deo.* Eccl. 44. Inter omnia pretioſa quæ nobis Deus dedit in hoc mundo, eſt tēpus & dies quibus viuimus, quia in hoc ſolo tempore poteſt homo pœnitere & confiteri, & amorem Dei, ac gloriam æternam acquirere, in alio autem tempore nō. Aucto. Me oportet operari opera eius qui miſit me, donec dies eſt, veniet nox quādo nemo poteſt operari. Ioā. 9. Nox ſignificat ſtatum poſt mortem in inferno, vbi ſunt tenebræ exteriores, vbi nemo poteſt operari, ſed recipere quod operatus eſt. Ideo Chry. Cum viuis, fac ſi quid facturus es, quia vltra neque fides eſt, neque labores, neq; pœnitentia. Ideo Salomon dicit. Quodcunque .ſ. boni poteſt facere manus tua, inſtanter operare. Gloſa. Dum dies eſt, dum tempus habes, ſequitur. Quia nec opus, nec ratio, nec ſcientia, nec ſapientia erunt apud inferos. Glo. i. valebunt tibi poſt mortem. Quò tu properas. Eccle. 9. Eſt ergo tempus multum pretioſum. Aug. Nihil pretioſius tempore. Sed heu hodie nihil vilius reputatur. Ideo apoſtolus, Ecce nūc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis. 2. Cor. 6. Qui igitur dies ſuos bene expēdit, talis placet Deo, & de quolibet tali dicūt verba præmiſſa. In diebus ſuis placuit Deo. Quæ verba ad laudem & gloriam ſancti Martini applicando, ſciendum quòd reperio quinque dies in quibus ipſe Deo placuit, & nós exemplo ſuo etiam placere debemus.

Primus innocentiæ eſt & puritatis.
Secundus eſt adoleſcentiæ & agilitatis.
Tertius eſt iuuentutis & integritatis.

Quartus eſt ſenectutis & antiquitatis.
Quintus eſt decrepitatis & debilitatis.

Iſti quinque dies ſunt quinque ætates, in quibus iſte glorioſus ſanctus placuit Deo. Primus eſt innocentæ & puritatis, quia innocentia & pueritia valde placent Deo. Quod patet primò ex Chriſti laudatione. Nam in euãgelio legitur ꝙ poſtquã Chriſtus intrauit Hieruſalẽ in die palmarũ, venit in tẽplũ vbi erãt pueri, qui clamabãt dicẽtes, Oſanna filio Dauid. Videntes autem principes ſacerdotũ & ſcribæ, & Phariſæi, indignati ſunt & dixerunt, Audis quid iſti dicunt? Ieſus autẽ dixit eis, Vtique, nunquam legiſtis, Quia ex ore infantiũ & lactentium perfeciſti laudem? Mat. 21. Secundò patet ex familiari conuerſatione. Nam in euangelio legitur quòd oblati ſunt Chriſto paruuli, vt imponeret eis manus & oraret. Diſcipuli autem cõminabantur offerentibus, & increpabant eos, non quòd nollent quòd benedicerentur à Chriſto, ſed quia nondum habebant plenam fidẽ putabant ꝙ Chriſtus laſſaretur per importunitatem eorum, & etiã propter Chriſti dignitatem prohibebant. Quos cùm videret Ieſus indignè tulit, & ait illis, Sinite paruulos venire ad, & nolite prohibere eos. Talium enim eſt regnum cælorum. Et complexans eos, & imponens manus ſuper illos, benedicebat. Mat. 19. & Mar. 10. Tertiò ex conformitate, quia Chriſtus fuit ſimilis eis, quia voluit naſci puer. Sed verum eſt quod niſi pueri ad Chriſtum veniant, & ipſum laudent, nõ placent Chriſto. Ideo iſta duo requiruntur. ſ. quòd ad eũ veniant, & ꝙ ipſum laudent. Quæ perfectè fuerunt in beato Martino, quia venit ad Chriſtum & laudauit ipſum, quia iuxta legendam ſuã Martinus fuit Sabariæ Pannon. oppido oriũdus, ſed in Italia Papiæ alitus. Et pater qui erat tribunus militum ſub Conſtantino & Iulio Cæſare, & mater ſua adorabant idola, & vt moris erat ducebãt eũ ad templum idolorum, ſed cũ eſſet 10. annorum noluit ire ad tẽplũ, nec volebat adorare idola, verberabatur à patre & matre, nec propter hoc faciebat. Dicebat enim eis per inſpirationem ſpiritusſancti, Vos eſtis bene fatui ꝙ illas ſtatuas adoratis, & creditis ꝙ ſunt dij, & quod fecerunt mundũ, & non loquuntur nec audiunt. Vnde dicunt Chriſtiani. Omnes dij gentium dæmonia, Dominus autem cælos fecit. Pſal. 95. Et alibi ſimiles illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui cõfidunt in eis. Pſal. 113. & 134. Velletis eſſe tales? Certè credo ꝙ nõ. Ergo quomodo ſunt dij? nõ ibo, nec credam in eis. Et veniebat in ecclesiam Chriſtianorũ, & vidẽs ibi crucifixũ, & imaginẽ virginis Mariæ tenentẽ filiũ in manibus, & ſacerdotes hoſtias eleuantes, interrogabat ſacerdotes dicens, Domine, de crucifixo quid eſt hoc, & quid eſt hoc de imagine virginis Mariæ: ſunt iſti dij veſtri? eſtis ita fatui ſicut & alij? Et ſacerdos diſcretus ad plenum ei omnia indicauit. Primò de virgine Maria, quomodo filius Dei venit incarnari in ea ad redimen-

redimendum nos, quia oportebat quod eſſet Deus, ſi debebat nos redimere,& homo vt poſſet pati & portare mortē quam meruimus. Et conueniens fuit ꝙ de virgine naſceretur &c. Et iſtæ imagines filij,non ſunt dij,ſed per eas memoramur,nec eas adoramus,ſed illos quos repręſentant,& hoc fit propter rudes &c. Puer autē factus fuit valde contentus,& interrogabat de hoſtia. Reſpōdit ꝙ erat ibi Deus ſub illa albedine poſt prolationem aliquorū verborū,ſicut rex infra cortinam,& hoc poteſt Deus facere qui mundū de nihilo creauit. Dixit puer, Ego ſum de parte veſtra. Et ſic cōtentus redijt ad domum,& totum narrauit patri & matri,propter quod fuit acriter verberatus. Tandem inuitis parentibus ad eccleſiam confugit,& cathecuminū ſe fieri poſtulauit.i.informari. Et didicit Pater noſter, Aue Maria,& articul. fidei.ſ.Credo,& quotidie deuotè ea dicebat. Sic de eo poteſt dici illud ſapiētis Phinees filius Eleazari in bonitate & alacritate animæ ſuæ placuit Deo. Eccle.45. Phinees interpretatur ore requieuit. Eleazari interpretatur, Deus meus adiutor, & ſignificat beatum Martinum,qui fuit filius Dei per orationes, in quibus in iuuentute quieſcebat, propter quod placuit Deo. Moraliter ita debēt doceri pueri,vt ſciant Pater noſter, Aue Maria,& Credo, vadant ad eccleſiam &c. Sed iam docetis eos cantilenas & choreas. Ideo Dauid, Fili qui naſcentur exurgent, & narrabunt filijs ſuis, vt ponāt in Deo ſpem ſuam, & non obliuiſcantur operum Dei, & mandata eius exquirant. Ne fiant ſicut patres eorū,generatio praua & exaſperans. Pſal.77. Glo. Chriſtiani qui naſcuntur ex aqua & ſpiritu ſancto, debent docere filios,ponere ſpem ſuā in Deo per orationes deuotas & fidem,& ſeruare mandata Dei &c. Vt nō fiant ſicut patres eorum,id eſt ſicut Pagani,& Iudęi,per choreas & cantilenas &c. Hiere.14. An mutare poteſt Aethiops pellē ſuam?quaſi dicat non. Nota de puero damnato,de quo Grego. Secunda dies eſt adoleſcentiæ & agilitatis, quia adoleſcentia etiam bene placet Deo. Inter omnia autem propter quæ adoleſcens placet Deo eſt humilitas & pietas, præcipuè in adoleſcentia, quia iſta ſunt quæ ornant puritatem & innocentiam quia ſine humilitate non placet pulchritudo, nec pueritia ſine pietate,quia tales vult nos eſſe Chriſt' qualis ipſe fuit in illa ætate. Ipſe enim fuit humilis, dicens diſcipulis ſuis, Diſcite à me, quia mitis ſum,& humilis corde. Matth.11. Fuit etiam pius & miſericors. Vnde Grego. Deus cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere. Fuit etiam ſobrius,quia 40. diebus ieiunauit. Matth. 4. Talis etiam fuit iſte glorioſus ſanctus Martinus. Nota quando vinctus & cathenatus factus eſt miles,& ex præcepto Cæſaris pro patre militabat. Sed vultis audire humiltatem eius? Ipſe contentus erat vno ſeruo, cui verſa vice adeo ſeruiebat,vt ei plerunque calciamenta detergeret & abſtraheret. Nota de eius pietate, quomodo Ambianis in porta cū

nihil præter arma & veſtem haberet, mediam veſtem algenti paupe ri nudo tribuit, & in nocte vidit Chriſtũ loquentẽ angelis & dicẽtẽ, Martinus adhuc cathecumenus hac veſte me cõtexit. No. etiã quo modo omnia quæ erãt in menſa dabat, & de craſtino nõ cogitabat. No. de eius ſobrietate, ꝙ tantæ fuit ſobrietatis vt iam nõ miles, ſed monachus putaretur, propter quod commilitones eum miro venerabantur affectu. Moraliter. Tales deberent eſſe adoleſcẽtes, ſ. humi les, miſericordes, & ſobrij, ſed hodie totum eſt contrariũ, vt patet in habitu, truffis & comeſſationibus &c. Auct. Nemo adoleſcentiã tuã contemnat, ſed exemplum eſto fidelium, in verbo, in cõuerſatione, in charitate, in fide, & in caſtitate. 1. Tim. 4. & 1. Pet. 5. Adoleſcentes ſubditi eſtote ſenioribus. Omnes autem inuicem humilitatem inſinuate, quia Dominus ſuperbis reſiſtit, humilibus autẽ dat gratiam. Tales nõ ſunt hodie adoleſcẽtes, imò timeo ne ſimus in fine mundi, iuxta prophetiam apoſtoli dicentis, Hoc ſcito, quia in nouiſsimis diebus inſtabunt tempora periculoſa, & erunt homines ſeipſos amãtes, cupidi, elati, ſuperbi, blaſphemi, parentibus nõ obediẽtes, ingrati, ſceleſti, ſine affectione, ſine pace, criminatores, incõtinentes, immites, ſine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quàm Dei, habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. 2. Tim. 3. Hęc omnia hodie in adoleſcẽtibus patent ad oculum. Tertius dies eſt iuuentutis & integritatis, & incœpit 25. anno vſque ad quadrageſimum. In hac ætate Chriſtus baptizari voluit, quia in trigeſimo anno audita eſt vox patris, Hic eſt filius meus dilectus. Et ſtatim pòſt ductus eſt in deſertũ à ſpiritu ſancto, vbi ieiunauit quadraginta diebus & noctibus &c. Poſtea prædicauit, & miracula fecit, & multos conuertit &c. Sic etiã iſte ſanctus Martinus. Nam cũ eſſet annorum 20. ad baptiſmum cõ uolauit. Poſt hoc ferè per biennium, licèt ſolo nomine, militauit, ad preces tribuni ſui, qui promittebat ſe renũciaturum ſęculo, & ſic ad heremum conuolauit, induẽs cilicium &c. Et poſtea viſitauit ſanctũ Hiraliũ Pictauen. epiſcopũ, & ab eo eſt accolitus ordinatus, vbi monetur à Domino per ſoporẽ parẽtes viſitare, vbi incidit in latrones quos cõuertit. No. quomodo diabolus ei apparuit quærẽs quò iret. Reſpõdit, Quò Dominus eũ vocauit. Qui ait, Quocunq; ieris, diabolus tibi aduerſabitur. Reſpõdit, Dominus mihi adiutor, nõ timebo &c. Itaq, matrẽ cõuertit, patre in errore permanẽte. Cũ redijſſet Pictauos, quidã catechumenus mortuus eſt, quẽ per orationẽ ſuſcitauit, etiã alium qui ſuſpẽſus fuerat reſuſcitauit. Poſtea autẽ tantum placuit Deo & hominibus, ꝙ factus eſt epiſcopus Turonen. ita vt de eo dici poſſet illud. Dilectus Deo & hominibus, cuius memoria in benedictione eſt; ſimilẽ illũ fecit in gloria ſ. ſctorũ. Eccle. 45. Not. dilectus, quia ſuauis & mitis ſuper omnes homines. Quartus dies eſt

eſt ſenectutis & antiquitatis,in quo placuit Deo, quia poſtquã fuit epiſcopus, non propter hoc mutauit ſtatum,quia eadẽ erat in corde humilitas, eadem in victu parcitas &c. qui ſciebat dictum apoſtoli dicentis,Oportet epiſcopum irreprehẽſibilem eſſe, ſobrium, ornatum,prudentẽ,pudicum,hoſpitalem,doctorẽ,nõ vinolentũ,nõ percuſſorem,ſed modeſtum,nõ litigioſum,nõ cupidum.1.Tim 3. Et alibi,Oportet epiſcopum ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorẽ,nõ ſuperbũ,non iracundũ &c.ſed hoſpitalẽ,benignũ,ſobrium, iuſtum, ſanctum,cõtinentem, amplectentem eũ qui ſecundum doctrinã eſt fidelem ſermonẽ, vt potẽs ſit exhortari in doctrina ſana,& eos qui contradicunt arguere.Tit.1. Tunc autẽ multũ ſe armauit de patientia.No.de Imperatore,qui noluit eum permittere intrare domũ ſuã. No.quomodo ſanauit vaccam à dæmonio.Vide legendam.Moraliter iſta patientia eſt ſenibus neceſſaria.Vnde apoſtolus,Patiẽtia vobis neceſſaria , vt voluntatẽ Dei faciẽtes reportetis promiſsionem. Adhuc enim modicum aliquãtulũ qui venturus eſt veniet,& nõ tardabit.Iuſtus autẽ meus ex fide viuit. Quod ſi ſubtraxerit ſe,non placebit animæ meæ. Nos autẽ non ſumus ſubtractionis filij in perditionẽ,ſed fidei in acquiſitionẽ animæ.Heb.10. Et Dauid,Vſq; ad ſenectam & ſenium Deus ne derelinquas me.Pſal.70. Quint' dies eſt debilitatis & decrepitatis, in quo homo debet perſeuerare in bonis operibus,quia hoc facit placere Deo.Auct. Qui perſeuerauerit vſq; in finẽ,hic ſaluus erit.Mat.10.& 24.Sic ſanctus Martinus.No.quomodo dixit fratrib' diſſolutionẽ ſui corporis imminere,& quomodo flebant, [illegible]i febrium poſitus eſt in loco vbi in cilicio iacebat. No.quando [illegible]es parabãt ſibi lectũ &c.dixit, Nõ decet Chriſtianũ niſi in cinere & cilicio mori.Ego ſi aliud vobis oſtẽdo,ipſe peccaui.No.quomodo vidit dęmonẽ cui dixit,Quid hic ſtas mala beſtia &c.Nota quomodo dicebat, Domine ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius &c.Tãdẽ anima portata ab angelis eſt in paradiſum.No. quomodo ſanctus Seuerinus epiſcopus in Colonia audiuit angelos cantantes in aẽre &c.& Ambroſius in Mediolano &c.Rogemus igitur Dominum vt poſsimus ei placere.Amen.

De ſancta Cecilia virgine & martyre
Sermo.

Liberaſti me Domine de perditione. Eccl.vl. Recitatũ eſt in epiſtola hodier. Hodie in eccleſia fit ſolennitas & officium vnius glorioſiſsimæ virginis & martyris beatæ Ceciliæ, de qua erit ſermo noſter. Sed primò ſalutetur vir.Ma.Verbũ iſtud intelligo in perſona beatę Ceciliæ virginis,quę regratiãs Deo dicit, Domine liberaſti me à perditione.Modò ego inuenio in ſcriptura quod in hoc mundo ſunt quinq; perditiones hominum & mulierum ex peccatis,ex quibus Deus li-

berauit beatam Ceciliam.

Prima perditio eſt anima ex peccato Superbiæ,
Secunda eſt corporis ex peccato Luxuriæ,
Tertia eſt temporis ex peccato Acidiæ,
Quarta eſt diuitiarum ex peccato Auaritiæ,
Quinta eſt gloriæ ex peccato Inconſtantiæ.

Dico quod prima perditio eſt animæ, & iſta venit ex peccato ſuperbię. Iam ſcitis quòd humana anima habet iſtam excellentiam ſuper animas iumentorum, animalium, & volucrũ, quia habet rationem, diſcretionẽ, & intelligentiã, ſed peccatũ ſuperbiæ facit perdere animam, quia aufert ſibi rationẽ, diſcretionem, & intelligentiã. Rectè enim ſuperbia eſt vt freneſis, quæ facit ridere & cantare infirmũ, cũ ſit in puncto mortis, vel ſicut ſententiatus ad furcam. Sicut quando aliquis ducitur ad furcam, ſi iret cantando, ſtultus iudicaretur ab omnibus. Ita rectè eſt de ſuperbis. Certum eſt ꝙ oẽs vadimus ad mortẽ ex ſententia à Deo iudice data, tam diuitibus q̃ pauperibus, omnes tam homines quã mulieres, parui & magni moriũtur. Statutum eſt omnibus hominibus ſemel mori. Heb. 9. Ergo quãdo ſuperbus vadit ornatus pompoſè, ſtultus poteſt reputari, quia cãtando & ridẽdo vadit ad mortẽ, cũ deberet flere, quia ad mortẽ tendit. De iſta perditione prohibuit Tobias filium ſuũ di. Superbiã nũquã in tuo ſenſu, aut in verbo tuo dominari permittas, in ipſa enim initiũ ſumpſit omnis pditio. Tob. 4. Vtinã inſtrueretis vos filios veſtros, vocãdo eos, & docẽdo, diceretis eis, Fili caue. No. omnis perditio. ſ. angelorũ & hominũ. Angelorũ, quia poſtquã creauit Deus angelos in cęlo, maior omium erat Lucifer, vt dicit Greg. Cui Deus dedit maioritatem ſuper oẽs creaturas, & nõ fuit contentus, ſed voluit Deo parificari, & reuelauit alijs, & aliqui adulãdo approbauerũt. Ecce hîc perditio Luciferi, & aliorũ applaudentiũ ſibi. Secunda perditio fuit hominũ. Nã Deus ab initio creauit Adã & Euã cũ tanta ſcientia, ꝙ dicũt doctores ꝙ vſque nunc nõ fuit philoſophus nec doctor qui tantũ ſciret, ſed nõ contenti voluerunt ſcire vt Deus bonum & malum. Ideo expulſi fuerunt de paradiſo, & fuiſſent damnati niſi quia pœnitẽtia iuuit eos. Ecce prima perditio. Sed ab iſta fuit liberata beata Cecilia, quia in tanta humilitate cõſeruauit ſe, quòd nunquam habuit ſuperbiam in ſua mente. Tria ſunt enim quæ cõmuniter dant ſuperbiam mulieribus & puellis, ſcilicet,

Primum eſt pulchritudo corporis,
Secundum diuitiæ in ornamentis,
Tertium nobilitas generis.

Illa quæ habet iſta, & quantum ventum ſuperbiæ habet? certè magnum. Iſta tria habuit beata Cecilia, ſed armauit ſe contra ventũ ſuperbiæ. Nam cũ eſſet pulchrior omnibus domicellis Romanis, ne

ſuper-

ſuperbiret, recipiebat ieiunium & abſtinentiã vt eſſet diſcolorata. Modò nõ ſolũ diminuunt de pulchritudine, imò augmẽtant ſibi colorẽ, vt dicatur, Ego ſum pulchrior. Et beata Cecilia dicebat, O miſera ſi ex mea pulchritudine aliquis caderet per cõcupiſcentiã, quid dicerẽ Deo? Ideo affligebat ſe biduanis aut triduanis ieiunijs, orans, Domino ſuam pudicitiã cõmendabat, vt cantat eccleſia. Secundũ ꝙ dat mulieri ſuperbiam eſt copia ornamentorũ, veſtiũ, coronarũ, annulorum, & iocalium, quia licèt ſit pulchra, ſi nõ ſit ornata, erit humilis, ſed quando ſimul cõcurrunt pulchritudo & ornatus, tunc inſurgit ſuperbia. Sed beata Cecilia ne ſuperbiret in veſtimentis ſericis, & deauratis ornamentis, quia habebat patrẽ generoſum, & diuitem, nec legitur aliã habuiſſe prolẽ, ornabant eã. Nec ex toto audebat parentibus cõtradicere in hoc, ſed ad carnẽ induebatur cilicio, & ex eius afflictione ſtabat humiliter, ideo cãtat eccleſia, Cilicio Cecilia carnẽ ſuã domabat, deſuper deauratis veſtimẽtis tegebatur. Tertiũ eſt nobilitas generis, quando homo vel mulier cogitat, Ego ſum de genere regali. Sed cõtra hoc beata Cecilia cũ etiã fuiſſet de maiori nobilitate Romanorũ, dicebat intra ſe, Ego habeo duos patres, pater carnis eſt iſte, ſed pòſt in baptiſmo recepi Chriſtũ in patrem, & eccleſiam in matrem. Et quia ſciebat legere, habuit euangelium Chriſti, in quo legebat vel de Chriſti humilitate, vel de paupertate &c. Et ſic humiliabatur. Ideo dicit eccleſia, Virgo glorioſa euangelium Chriſti gerebat in pectore, non diebus neque noctibus vacabat à colloquijs diuinis & oratione. In lectione enim recipiebat deuotionem, & pòſt contẽplabatur, & ſic conſeruabat ſe in humilitate, ne ſuperbiret de pulchritudine, nec ornamentis, nec generis nobilitate. Rectè videtur quod Dauid prophetauit de eius humilitate di. Ego autẽ cùm mihi moleſti eſſent, ſupple parentes vt ornarent me, induebar cilicio contra ornamenta corporis, humiliabam in ieiunio animam meã contra pulchritudinem corporis, & oratio mea in ſinu meo conuertetur contra nobilitatem generis. Ecce quomodo fuit liberata à prima perditione. Ideo regratiando Deo dicit, Liberaſti me à perditione. Secundò perditio quare multi perduntur in hoc mundo eſt perditio corporis ex luxuria. Dẽtur duæ perſonę æqualis complexionis, quarum vna ſit caſta, & alia luxurioſa, licèt ſint eiuſdem complexionis, caſtus viuet naturaliter viginti annis plus quàm luxurioſus. Nam luxuria eſt vt ignis, qui totum comburit. Dicatur parabola de quodam diuite, qui congregauit omnia bona ſua pretioſa in quadam camera, & ſubtus inferius poſuit ignem in paleis, & combuſsit & perdidit quidquid cõgregauerat. Ita eſt de perſona luxurioſa, homine vel muliere. Corpus enim eſt vt domus inferius, & eſt ſenſualitas quæ eſt plena paleis. Eſaiæ 40. Clama, & quid clamabo? omnis caro fœnum. Superius eſt conſcientia, vbi

ſunt omnia bona meritorum, ſed quādo vult calefieri per luxuriam, quæ nō eſt niſi ignis, tunc omnia merita cōburūtur. Et in ſignū huius quando calefit luxurioſus, erubeſcit in facie, & tandē cōburūtur & perduntur omnia bona meritoria, etiā ſi haberet tot vt virgo Maria. O & quot ſunt qui perdunt totū theſaurū meritorū propter modicū ſolatiū, & viuunt parū? Dicit Auerrois, ꝙ ideo paſſeres ita parū viuunt, quia ſunt valde luxurioſi. Ioannes euāgeliſta vixit plus quā alij apoſtoli, quia ſemper fuit virgo. Ideo quidā ſanctus regratians Deo, dicebat, Adiutor & protector factus eſt mihi, & liberaſti corpus meum à perditione. Sequitur, A preſſura flammæ quæ circundedit me, & in medio ignis nō ſum æſtuatus, Eccl. 51. Ignis enim luxuriæ dupliciter accenditur. Primò naturaliter ex carnis inclinatione. Secundò ex diaboli tētatione, ſed Deus iuuat bonos. Ideo dicit, Adiutor & protector factus es mihi, dando voluntatē ieiunandi & abſtinendi. No. à preſſura flammæ. ſ. luxuriæ, quæ circūdedit me. ſ. ſenſualitatem. Ab iſta perditione fuit liberata B. Cecilia. Dicatur quòd cùm eſſet circa ętatem ſexdecim annorum, parētes ſi voluerunt vt duceret virum. Sed ipſa ſecretè vouerat virginitatem, & excuſabat ſe multipliciter, quia erat nimis iuuenis, & neſciret regere domum. Sed ex infeſtinatione parentū habuit conſentire vt ipſa haberet ſpōſum. Et cogitauit ꝙ ſicut virgo Maria habuit ſpōſum, & tamen ſeruauit virginitatem, ita cogitās ꝙ mediante Dei gratia ipſa induceret ſponſum ad caſtitatē, & fuit deſponſata cū quodā nobili milite, vocato Valerianus, qui feſtinabat vt fierēt nuptiæ, ſed beata Cecilia orabat vt cōſeruaretur in virginitate. In die autem nuptiarū dicit eccleſia, ꝙ cātātibus organis Cecilia virgo in corde ſuo ſoli Domino decantabat di. Fiat Domine cor meū & corpus meū immaculatū, vt nō confundar. Dicatur quomodo in nocte quādo fuerūt in camera nō poſuit ſe in lecto, ſed quādo fuerūt ſoli dixit Cecilia ſponſo ſuo, Vnū ſecretū vellem vobis dicere, quod nunquā dixi alicui, nec patri nec matri &c. Qui iurauit ſecretum tenere. Tūc dixit ſibi, Noueritis ꝙ eſt quidā angelus amator meus, qui ſi videt ꝙ vos tāgatis me, interficiet vos. Et ille qui vt lupus veniebat ad ouē dixit, O vos fortè diligitis aliū, quia vir cū vxore poteſt vti matrimonio. Reſpondit Cecilia, Ego dico hoc ad indicandum, quia angelum Dei habeo amatorem, qui nimio zelo cuſtodit corpus meū. Et ſponſus incœpit timere di. Niſi mihi oſtendatis, nō credam. Tunc beata Cecilia orauit, & ecce ſubitò apparuit angelus cum duabus coronis de roſis & lilijs cęli dicens, Ex parte Dei portaui iſtas coronas. Et ſicut hucuſque conſeruaſtis virginitatem, etiā decetero cōſeruetis. Et poſuit coronas in capitibus eorum quę non marceſcunt, nec perdent odorem. Tunc ambo ſimul fecerunt votum virginitatis, quòd viuerent vt Maria virgo, & Ioſeph. Ecce quomodo fuit liberata ab iſta perditione,

ſione,non ſolùm ipſa,ſed & ſponſus.Moraliter hic habemus exemplum & doctrinam, quòd beata Cecilia & etiam ſponſus erant virgines quando venerunt ad matrimonium, Mirum eſt de ſponſo, cũ eſſet iuuenis.25.annorum tam nobilis & diues &c.cũ modò non inueniatur puer 15.annorum qui ſit virgo. Iam completa eſt prophetia Dauid,Corrupti ſunt,& abominabiles facti ſunt,non eſt qui faciat bonum,non eſt vſque ad vnum &c.ſcilicet de adultis.Aliqui nõ contenti de vxore ſua,vadunt ad alias. Alij ad lupanar. Quid dicem⁹ Deo quòd tam malè gubernamus nos? Volumus enim equum aut aſinum eſſe caſtum,& nos non ſumus.Audite.Parum viuimus,& iã mortalitates regnant in mundo,quæ antiquitus erant inauditę. Sed ex quo damus nos corruptionibus,& De⁹ mittit corruptiones.Ideo ſeruemus caſtitatem.O quàm pulchra eſt caſta generatio cũ charitate.Nota,multi ſunt caſti timore, ſcilicet cõfuſionis &c. Nihil valet, ſed caſtitas cum amore Dei iſta eſt pulchra.Tertia perditio eſt temporis ex peccato acidię.Deus dat nobis tempus.Vni dat tempus 10. annorum,alteri 20.aut 30.ad faciendum bona opera,vt in hoc mũdo acquiramus paradiſum.Ipſe enim liberauit nos à cathenis inferni per paſsionẽ ſuã,& aperuit nobis ianuã cæli per baptiſmũ.Reſtat ergo vt nos vadamus per bona opera,quia ex quo captus eſt ſolutus à vinculis, & pretium ſolutionis eſt ſolutũ, reſtat vt captiuus vadat. Ideo ait Dauid,Ibunt de virtute in virtutẽ, videbitur Deus deorũ in Syon.Sed quid facit acidia? Illa facit hominẽ ſtare in vno loco,imò facit redire retrò,Quãdo enim homo incipit habere diſcretionẽ, & cognoſcit ſe,tunc homo incipit ambulare. Modò dicatis mihi quantum ambulaſtis &c. Domine ego ſum pręciſe, ſicut fui ante decem annos,& vtinam nõ peior.Si enim nauis ſtaret 20.annis in vno loco non faciendo viam,omnes mirarentur.Ita omnes nos transfretam⁹ ad cęlum,& quot anni ſunt quod incœpimus & ſtamus in vno loco? imò redimus retrò. Quia in via Dei non progredi, retrogredi eſt. ait Bern.Verbi gratia.Si quæratur à religioſo,quot annos habetis in ordine?10.vel 20. &c. Et nouitius eram deuotus, ſed modò nihil. Idẽ de clericis,q in primo anno ſunt deuoti &c.Idẽ de laicis,ſi quęratur,Modò ſunt decẽ anni, eratis deuotus? Ita parum, & modò nihil. Ecce perditio temporis,Benedictus eſt qui poteſt dicere,modò ſum deuotior quàm heri,& ſi placet Deo cras &c. Cõtra iſtam perditionem dicit ſcriptura. Nos non ſumus ſubtractionis filij in perditionem,ſed fidei in acquiſitionem animæ. Hebr.10. Nota quòd otioſitatem vocat ſubtractionem. Subtractio eſt,quando de bona vita incœpta, & de orationibus homo dimittit modò vnum, modò aliud di.O nimis eſſet toties ieiunare,vel tot orationes dicere,& ſic de ſimilibus.Ideo dicit,Nos non ſimus &c.Ab iſta perditione ſe cuſtodiuit & liberauit beata Cecilia. Si enim vultis ſcire in quo expen

 debat

dabat tempus, dicam vobis. Dicatur quomodo dormiebat ſeparata cum domicellis in vna camera, & ſponſus in alia,& ſurgebat in media nocte,ſecundum illud Dauid, Media nocte ſurgebam &c. Et vſque ad auroram ipſa expendebat illud tempus. Primò in deuota oratione. Secundò in euãgelica lectione. Tertiò in deuota contemplatione. In aurora autem audiebat miſſam deuotè, & cum ſilentio,& pòſt parabat carnes vel legumina pro Chriſtianis captis à tyrannis &c.& confortabat eos in corpore & in anima, & circa meridiẽ tota feſſa ipſa prãdebat,nõ carnes &c. Pòſt dicebat veſperas,& poſt hoc ibat ad prædicandum infidelibus ciuitatis, intantũ quòd vna prædicatione cõuertit 400.infideles ad fidem Chriſti,qualibet dominica confitebatur,& communicabat iuxta antiquam conſuetudinẽ. Ecce quomodo in operibus miſericordiæ expẽdebat tempus, nõ erat otioſa. Moraliter habetis hic exemplũ orandi quolibet mane & ſero, recipiendi certam orationẽ, & continuandi, dicendo deuotè genib⁹ flexis,ac ſi videretis Deũ,ſignãdo vos primò. Deinde dicendo,Credo &c. & Deus erit vobiſcum in omnib⁹ negotijs. Et ſi in quolibet die non poteſtis audire miſſam in aurora, vt antiquitus,ad minus tamen omni die dominica audiatis miſſam cõpletam,& cum ſilentio &c. Et ſi in qualibet dominica nõ poteſtis cõmunicare,ad min⁹ in paſcha cõmunicetis. Itaq; fratres mei dilecti ſtabiles eſtote, immobiles,abundantes in omni opere Domini,ſemper ſcientes ꝙ labor veſter non eſt inanis in Domino.1.Corinth.15. Quarta perditio eſt auaritiæ, curant enim amare pecuniam vel pecunias, congregando & cuſtodiendo,& illud facit eos perdere. De hoc dabo ſimilitudinẽ ad oculum de duobus hominibus, qui volunt ſe ad aliam ciuitatem transferre,& omnibus venditis tenent pecuniam. Et eſt ſic,quòd in via per quam habent tranſire ſunt latrones qui deprædantur eos. Et dicunt, Quid faciemus de pecunia portanda? Dicit vnus, Bonũ remedium eſt per cambium. Dicit alter auarus, Abſit,pecunia mea ibit mecum, non ſeparabo à me, & finaliter deprædatur, & moritur fame. Alter verò recepta in cambio litera vixit lætè pòſt, & epulabatur. Ita in propoſito. Omnes nos oportet transferre ad aliam ciuitatem. Non habemus hic ciuitatem manentem. Hebr.13. In trãſitu autem eſt paſſus periculoſus, plenus latronibus, in quo omnes deprædãtur, papæ, reges, cardinales,&c. ſcilicet in paſſu mortis. Sed quid facit prudens, ponit certè in menſa nummulariorum,quę ſunt manus pauperum,vbi ponit pecuniã ſuã aſſecuratã per regem Chriſtum. Ecce clauſula, Da pauperibus,& habebis theſaurum in cælo. Mat.decimonono. Ideo perſonæ miſericordes,quæ hic faciunt largas eleemoſynas,dãdo veſtes, bladum,vinum &c. dãt & ponunt in menſa cãbij, & in paradiſo inuenient ſecuritatem, Anima portat literã cambij in fronte ſcriptã. Sed dicit auarus, Non debet homo ſe

adeò

adeò expoliare quòd non poſsit ſtatum tenere dicens, Ego dimittā in teſtamento &c. O ſtulte, & neſcis paſſum periculoſum? Videtur ergo vobis an auaritia facit perdere pecuniam? Vnde ait ſcriptura, Perde pecuniā propter fratrem, & amicum, & non abſcondas illam ſub lapide in perditionem. Eccl. 29. No. Perde pecuniā. Aliqui quādo dāt eleemoſynam credunt quòd illud perdatur, ſed talis perditio bona eſt. Etiam ſeminator videtur perdere grana, ſed bona perditio eſt, & fructuoſa. Ideo dicit, Perde &c. Et non abſcondas illā ſub lapide duræ auaritiæ in perditionem. Ideo beata Cecilia quādo incœpit perſecutio cōtra Chriſtianos, cogitauit ſe citò moriturā. Ideo antequā veniſſet ad paſſum periculoſum, fecit cābium, & poſuit in menſa, id eſt in manibus pauperū pecuniā. Vocatis domicellis ſuis quas nutriuerat ad ſeruitium Dei, illis quæ voluerunt viuere in virginitate dimiſit aliquid vt poſſent viuere etiā cum laboribus earū, ne eſſent otioſæ. Aliā verò pecuniā dedit viduis, orphanis, & captiuis, & ſolā domum ſibi retinuit. Ideo Vrbanus papa dixit de ea, Cecilia famula tua Domine quaſi apis argumentoſa tibi deſeruit, recipiēs flores ab exemplo ſanctorū patrum, & faciens fructus ſanctitatis. Moraliter imitemini eā, quia pro certo quidquid retinetis, in paſſu erit deprædatum, ergo de quo viuetis in alio mūdo? Si enim pro iſta modica & miſerabili vita incerta tātum laboratis, nunquid pro illa vita beata, perpetua? Mittatis ergo illuc aliquid vnde viuatis. Vnde Chriſtus, Beati miſericordes, quoniā ipſi miſericordiam conſequentur, Mat. 5. Quinta perditio eſt gloriæ ex inconſtantia, & eſt quādo homo incipit bonā & ſanctā vitam, vel in religione, vel in ſacerdotio, vel in matrimonio, homo vadit ad paradiſum recta via. Sed ſi illa bona vita dimittitur, perditur gloria. Dicatur ſimilitudo de curſoribus, incipientibus ardenter currere ad brauiū, qui propter ſpinas dimittunt curſum, & alij præcedunt & lucrātur. Ita accidit multis. O quot ſunt religioſi, qui ardenter incœperunt currere ad Chriſtum, qui in capite curſus tenet coronam, & animando clamat dicens, Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Matth. 11. Sed caueatis de ſpinis. Spinæ ſunt deriſiones & truffæ, quas mali faciunt de bonis & deuotis. Si verò ille timens diceret, O miſer, & omnes truffantur de me, & dimittit bonam vitam, perdit ſic coronam gloriæ. Alij autem plurimi homines dimittunt propter modicam infirmitatem capitis, vel ſtomachi, vel tentationes diaboli, vel occaſiones mundi dicentes, O miſer ego nōn conſueui iſta habere. Ideo dimittit bonam vitam, &c. Væ his qui perdiderunt ſuſtinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Et quid facient, cùm inſpicere cœperit Dominus, ſcilicet in iudicio particulari vel generali? Eccleſiaſt. ſecundo. Sed beata Cecilia in vita ſancta & virtuoſa quam incœpit, cōtinuauit de bono in melius

lius vſque in finem,& tūc habuit coronam per martyrium. Poſtquā enim pręſes occidit ſponſum ſuum, vocauit eam, quęrens de ſua cōditione,Quę reſpōdet di. Stulte quęris,quia vel quęris de conditione ſpirituali,de iſta dico quod ſum Chriſtiana, vel quæris de carnali,de iſta dico ꝙ ſum nobilis.Si dicatur,Quare reſpōdit cū iniuria? quia ipſe erat luxurioſus,& timuit. Ideo prouocauit ipſum ad iram, quia tūc amor cōuertitur.Et ait iudex, Tu es ſortilega & deceptrix, quia peruertis corda gentium, vt patet in viro tuo,qui mortuus eſt, quia adorauit hominem crucifixum. Reſpondit ipſa, Non ſum deceptrix,ſed opus eſt ſpiritusſancti. Tūc iudex dedit ſentētiam vt cōbureretur,vt deceptrix,ſed vt pœnam haberet,fecit eā poni in balneo ſicco & ignito, in quo ſtetit per vnā diem, & noctem & orauit dicēs ꝙ parata erat mori,ſed vellet prius diſtribuere domum ſuam, & exaudita fuit à Domino,& nō fuit in balneo mortua. Et erat magna ratio,quia ignis luxuriæ illud corp⁹ nō cōbuſsit, ideo nec ignis materialis.Ex hoc miraculo multi cōuertebantur. Tunc iudex præcepit eā decapitari,quę ter percuſſa nō fuit mortua,& erat lex Romanorum quod in decapitatione nō darentur vltra tres ictus.Tunc amici receperunt eam dicentes, Quid eſt hoc?Quæ ait,Triduanas à Domino popoſci inducias , vt domum meam Domino eccleſiam conſecrarem.Quo facto expirauit,& fuit coronata. Ideo eius exemplo continuate in bona vita.

Et ſi ob merita gloriam habeam⁹ æternā, potius tamē conceditur, quia promiſſa eſt propter merita ſeruātibus Dei mandata: atq; ita ex obligatione nō neceſſaria ſed voluntaria.

De ſancto Clemente Sermo.

QVis putas eſt fidelis ſeruus & prudēs? Habetur verbū iſtud textualiter. Mat.24. Et officialiter in euāgelio hodier. Sicut officiū & ſolennitas præſentis diei eſt vnius glorioſi & mirabilis martyris beati Clemētis , ita etiā erit ſermo noſter. Et habebim⁹ multas bonas doctrinas ſpeculatiuas ad illuminationem intellectuū, & morales ad correctionē vitiorū,& informationem virtutū. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Verbum propoſitum ſecundum intellectum quē volo pertractare indiget declaratione. Pro qua eſt ſciēdum quod regula & doctrina vniuerſalis in theologia eſt,quod Deus dat & diſtribuit gloriam cæleſtem paradiſi ſecundum bonam vitam quā homo tenuit in hoc mundo,quia quantò perſona fuit melioris vitæ in hoc mundo,tātò habet maiorem gloriam in alio. Ratio huius, nō credatis quòd veniat ex aliqua obligatione neceſſaria ex parte Dei , quia Deus non obligatur creaturæ , ſed ex gratioſa & voluntaria promiſsione ſua, quia ipſe ita promiſit. De hoc dabo vobis vnam ſimilitudinem quā ipſe tangit. Si enim aliquis dominus habet captiuos,qui ſeruiunt ſibi, obligatur dominus dare ſalarium captiuis pro ſeruitio , vel dare eis hæreditatē ſuā? Certum eſt quòd nō,quia iam ex debito captiui tenentur ſeruire domino ſuo,ſed ſi dominus pie & gratioſè promi-

ſit

ſit captiuis dare ſalarium pro quolibet opere, tūc tenetur nō ex obligatione neceſſaria, ſed ex obligatione voluntaria. Ita eſt de nobis. Certum eſt quod omnes ſumus ſerui & captiui Chriſti. Auct. Empti eſtis pretio magno. 1. Cor. 6. Pretium fuit ſanguis Chriſti. Auct. Nō corruptibilibus auro vel argento redempti eſtis de vana veſtra conuerſatione paternę traditionis, ſed pretioſo ſanguine quaſi agni immaculati Ieſu Chriſti. 1. Pet. 1. Ex quo empti ſumus, captiui ſumus. Honor eſt eſſe captiuum tanti Domini, cui neceſſaria ſit & gratioſa promiſsio. Si autē vellet, dicere, Et nūquid eſtis mei captiui? ſeruiuiſtis mihi, feciſtis quod debuiſtis, aliàs poſuiſſem vos in carcere inferni. Ecce de hoc auct. Nūquid habet gratiam ſeruo illi, quia fecit quę ei imperauerat? nō puto. Sic & vos cùm feceritis omnia quę pręcepta ſunt vobis, dicite, ſerui inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus. Lu. 17 Hic tāgit Chriſtus quidquid vobis dixi, ſed ex ſua pijſsima ordinatione, voluntaria & gratioſa, nō vult quod ſine ſalario ſeruiamus ſibi, imò pro quolibet bono opere quātūcumq; modico, amore ſui facto, vult dare ſalariū. Et quātò ſunt meliora & maiora, tātò dat maius ſalarium. Ecce auct. Notarius fuit beatus Matthęus de tota exceptione. Fili⁹ hominis vētùrus eſt in gloria patris ſui cùm angelis ſuis, & tūc reddet vnicuique ſecundum opera eius. Mat. 16. Ecce vnde venit retributio. Cùm ergo beatus Clemēs martyr glorioſus in hoc mūdo fecerit multa opera virtuoſa & meritoria, & ſeruierit in vita apoſtolica, ideo poſſumus cogitare quòd habuit magnā remunerationē in paradiſo. De hoc quęrit thema, quod eſt interrogatio admiratiua de maximo pręmio glorię beati Clemētis propter egregia merita vitę ſuę. Quiſputas modò eſt in gloria fidelis & prudens ex prędicta regula? Beatus Clemēs, qui in hoc mūdo fuit Chriſti fidelis ſeruus, & prudēs. Patet the. Thema tāgit tres magnas virtutes & excellentias.

Prima eſt credulitas diuinalis, quia fidelis.

Secunda humilitas cordialis, quia ſeruus.

Tertia ſagacitas virtualis, quia prudens.

Ideo admiratiuè dicit the. Quiſputas eſt fidelis & prudēs? Dico primò ꝙ B. Clemens habuit crudelitatem diuinalem, quia fidelis. Ille dicitur fidelis Deo, qui firmiter credit veritates fidei per Deum incarnatum reuelatas, ſecundū ꝙ fides Chriſtiana tenet & cōfitetur, vt B. Clemēs. No, qualiter venit ad iſtam crudelitatem. Dicit hiſtoria, quòd tempore apoſtolorum B. Clemens erat Romæ, quæ tunc florebat, filius magni Domini, ſed nūquam viderat parentes ſuos, de quibus audiebat multa à narrantibus, & deſiderabat eos videre, & deſiderabat ſcire ſi erat alia vita, vel ſi quādo moriebatur corp⁹ moreretur & anima, & quando concludebatur pars affirmatiua, recedebat triſtis, quādo autem aliquo argumēto inſolubili cōcludebatur pars negatiua,

negatiua, quod.ſ.erat alia vita, in qua animæ viuebant, erat multum lætus di. O adhuc videbo parentes meos. Ad practicam, tunc tēporis Romę erant quinque ſcholæ principales, ſ. tres philoſophorum, & duæ theologorum. In ſcholis legum non curatur de immortalitate animæ. De ſcholis theologorum habetur Actuum 17.

Prima ſchola erat Epicureorum,
Secunda Stoicorum,
Tertia Peripatheticorum,
Quarta erat Iudæorum,
Quinta erat Chriſtianorum.

Quinq; opiniões de fœlicitate in quo conſiſtit, & de immortalitate animæ.

Prima ergo ſchola erat Epicureorum, dicta ab eorum magiſtro vocato Epicurus. Iſti tenebāt quod fœlicitas hominis conſiſtit in delectationibus carnis, ſ. comedere, bibere, dormire, luxuriam facere. Iſti non credebant aliam vitam. Et ſumebant fundamentum ab auctoritate illius magni philoſohi Salomonis, qui in libro Eccleſiaſtes dicit, Dixi in corde meo de filijs hominū, vt probaret eos De⁹, & oſtēderet ſimiles eſſe beſtijs. Idcirco vn⁹ interitus eſt hominis & iumentorū, & vtriuſq; ęqua cōditio. Sicut moritur homo, ſic & illa moriuntur. Similiter ſpirant omnia, & nihil habet homo iumento amplius. Cuncta ſubiacent vanitati; & omnia pergunt ad vnum locum. De terra facta ſunt, & in terram pariter reuertuntur Quis nouit ſi ſpiritus filiorum Adam aſcendat ſurſum, & ſi ſpiritus iumentorum deſcendat deorſum? Et deprehendi nihil eſſe melius quàm lætari hominem in opere ſuo, & hanc eſſe partem illius. Eccleſiaſtes 3. Fortis auctoritas eſt, niſi bene intelligatur, & multi errāt. Hoc verum eſt quod Salomon dicit iſtam auctoritatem, Sed ipſemet in dicto libro declarat quomodo intelligit, dicens in multis locis dicti libri. Vidi cuncta quæ ſunt ſub ſole. Anima autem rationalis non fit ſub ſole virtute ſolis, nec influentiarum naturæ, vt animæ iumentorum, quia non effectus ſolis, nec cæli &c. ſed fit ſupra ſolem, ſcilicet virtute Dei quia eam creat &c. Salomon autem ſolùm loquitur de ſenſualitate, & de his quæ habent eſſe ſub ſole. Et iſte eſt intellectus verus dictæ auctoritatis. Beatus autem Clemens audiens opinionem illorum, triſtes recedebat. Secunda ſchola erat Stoicorum, qui totam fœlicitatem humanam ponebant in honeſtate virtuali. Iſti erant aliqualiter meliores, viuebant diſcretè, iuſtè, & prudenter, temperatè, & fortiter contra inclinationes carnis. Sed aliqui eorum dicebant quòd anima moriebatur cum corpore ſimul. Et conſequēter, quòd tota fœlicitas erat in hoc mundo, viuendo virtuosè, moraliter, & bene. Decipiebantur enim in hoc, quia quando aliquis moriebatur, non videbant aliquid exire de corpore hominis, ſicut nec de corpore beſtiæ, quantumcunque obſeruarent. Sed ecce hic deceptio eorum, quia anima quandiu eſt in corpore, non poteſt videre

Exponitur loc⁹ difficilis in eccleſia.

Duplex Stoicorum opinio deſelicitate.

dere niſi corporalia. Ratio, quia velum carnis impedit. Verbi gratia. Si ego tenerem vitreas rubeas ante oculos, quidquid viderem eſſet illius coloris, quia iudicat ſecundum illum colorem. Idem ſi eſſent alterius coloris. Ita eſt etiam de anima quandiu eſt in corpore, non poteſt videre niſi corporalia, ſed dimiſſa carne ſtatim videt ſpiritus, angelos bonos, & malos, & animas, infernum, purgatorium, cælum &c. Ideo apoſtolus, Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate, tūc autem facie ad faciem. primæ Corinthiorum decimotertio. Aliqui alij qui erant de illa ſchola dicebant, & melius, quòd eſt alia vita, vt Seneca, Diogens, Ariſtoteles, & multi alij faciendo iſtam rationem. Certum eſt quod Dominus potens, & ſapiens, & iuſtus ſuis bonis ſeruitoribus dat remunerationem, malis autem ſeruitoribus dat punitionem. Ideo &c. Cùm ergo boni in hoc mundo non remunerentur, imò multi boni habent hic multas miſerias, & deſolationes, nec mali puniantur, immo habent hic multas conſolationes, ergo dicebant ipſi, oportet dicere quòd eſt alia vita in qua boni præmiantur, & mali puniuntur. Quando beatus Clemens audiebat iſta, conſolabatur, ſperans videre parentes. Tertia ſchola erat Peripatheticorum, qui ponebant fœlicitatem humanam in veritate intellectuali. De iſta erat Ariſtoteles, Plato, Socrates, Anaxagoras &c. qui ſemper ſtudebant ad cognoſcendum veritatem. Iſti tenebāt quòd erat alia vita, in qua animæ viuebant, faciendo vnam rationē quam tangit Philoſophus in libro de anima, ſcilicet quod ſubſtantia ſpiritualis, qualis eſt anima rationalis, non accipit eſſe ſuum, nec viuere, nec durationem à re corporali, imò ipſa communicat rei corporali eſſe & viuere, & cùm anima rationalis ſit ſubſtātia ſpiritualis, per intellectum eleuatur ſuper omnia corporalia, & nihil recipit à corpore, immo dat etiam corpori. Animæ autem iumentorum recipiunt ſuum eſſe à corporibus, ideo morientibus corporibus deſinunt eſſe, ſed non ſic de anima rationali. Iſta ratio conſolabatur multum beatum Clementem, quia iſti erant maiores philoſophi, ſed non erant Chriſtiani. Quarta ſchola erat Iudæorum, in qua inuenit duas opiniones, ſecundum quod duæ erant ſectæ Iudæorum, ſcilicet Saducæorum, & Phariſæorum. Saducæi non credebant aliam vitam, dicentes quod Moyſes non fuit locutus de alia vita promittente gloriam bonis, & pœnam malis. Sed omnes promiſſiones ſunt in hac vita, in ſignum quod non eſt alia vita. Sed errabant in hoc, quia lex Moyſi ſolùm fuit ordinata ad finem regis Meſsiæ, qui fuit finis & terminus illius legis. Ideo nihil promittebat in alio mundo, quia hoc ſpectabat ad Meſsiam. Ideo Moyſes non fuit locutus de alio mundo. Mirum eſt quod Moyſes fuit locutus de creatione iumentorum, & nihil dixit de creatione angelorum. Ratio, quia loquebatur populo rudi, confidens quod rex

Secūdū peripatheticos conſiſtit felicitas in optima operatione optima potētia.

Duplex Iudæorū opinio de immortalitate animæ.

Meſsias

Meſsias declararet ea quæ ſunt alterius mundi. Ecce quare Sadducei errabant. Ideo dicit Chriſtus, Erratis, neſcientes ſcripturas, neque virtutem Dei. Marci duodecimo. Alia ſecta erat Phariſæorum, & iſti credebant aliam vitam, Quinta ſchola erat Chriſtianorum. Primus qui legit theologiam Romæ fuit beatus Barnabas, & pòſt legebant ibi Petrus & Paulus, qui clarè dicebant, prædicabant, & declarabant quod eſt alia vita, in qua boni à Deo præmiantur, & mali puniuntur in maximis tormentis. O dicebat beatus Clemens. Iſti bene dicunt, ſed malè probant. Et illi, Nos probabimus, expecta modicum. Poſtquam prædicauerunt de alia vita, in ſignum probationis ſuſcitabant aliquem mortuum eis portatum, facientes redire animam de alio mundo. Ecce ratio & argumentum inſolubile. Cogitate quomodo beatus Clemens interrogabat ſuſcitatum vnde veniebat, & quæ in alio mundo viderat, & illuminatus ex doctrina huius ſcholæ credidit firmiter, & baptizatus eſt. Ecce quomodo beatus Clemens fidelis fuit ad credulitatem diuinalem, quia fidelis. Et poteſt dici, Hic, ſcilicet Romæ, iam quæritur inter diſpenſatores vt fidelis quis inueniatur. primæ Corinth. quarto. Nota, inter diſpenſatores, ſcilicet philoſophos, qui diſpenſant ſcientiam. Moraliter habemus hîc doctrinam, Ex quo habemus certitudinem infallibilem, quod eſt alia vita bonis glorioſa, & malis doloroſa, inſtruimur in hanc vitam, recipiamus tanquam viam per quam tranſeunt. Aliqui intrant per portam natiuitatis, & aliqui exeunt per mortis portam. Vbi ſunt homines & mulieres qui erant? modò ſunt mille anni &c. quàm bene ergo debemus nos hîc præparare. Ideo dicit ſcriptura, Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt, & non tanget illos tormentum malitiæ ſiue mortis. Viſi ſunt oculis inſipientium mori, illi autem ſunt in pace. Sapien. 4. ergo ſtulte noli eſſe incredulus, ſed fidelis. Ioan. 20. Dico ſecundò quòd beatus Clemens habuit humilitatem cordialem, quia ſeruus, hoc nomen ſeruus eſt nomen humilitatis. Vultis cognoſcere ſuam humilitatem? ſciendum quòd poſtquàm Petrus apoſtolus prædicauit ferè 38. annos poſt Chriſti aſcenſionem, Deus reuelauit ſibi mortem. Qui cõgregatis Chriſtianis in Roma dixit, Certus ſum quod velox eſt depoſitio tabernaculi mei, ſecundum quòd Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſignificauit mihi. 2. Pet. 1. Imò vellem tenere modum quem Chriſtus tenuit ante ſuam paſſionem, qui ordinauit de me ſucceſſore ſuo, ita volo ego facere, notificabo vobis quem reputo ad hoc ſufficientem, & nominauit beatum Clemẽtem propter eminẽtiam ſapientiæ, & potentię ad faciendum miracula. Et B. Clemens totus humilis cœpit ſe totis viribus excuſare. Modò notate hîc magnam ſanctitatem beati Clementis, quia quando beatus Petrus dixit iſta verba, adhuc viuebant aliqui apoſtoli, vt beatus Ioãnes, & Iacobus minor, & multi diſcipulorum,

vt Lucas &c. & nullum nominauit niſi B. Clementē, in quo cōcluditur maxima ſanctitas vitæ, & excellētia B. Clementis, ſed ipſe excuſauit ſe humiliter, magis voluit eſſe ſeruus q̄ Dominus, iuxta cōſiliū Chriſti, Quicunq; voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter. Et qui voluerit inter vos primùs eſſe, erit veſter ſeruus. Sicut filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare, & dare animam ſuā in redemptionem pro multis, Matt. 20. Mortuo igitur B. Petro, Chriſtiani prælati & epiſcopi cōgregauerūt ſe ad eligēdū. Et licèt nōdum nominarētur hoc nomine cardinales, iam tūc habebāt officiū. Et vnus propoſuit quomodo vicarius Chriſti B. Petr⁹ obierat, & eccleſia erat ſine paſtore & capite, & ideo eligerēt alium: Dixit alius, Quoniā B. Petrus iā nobis declarauit & nominauit ſucceſſorē ſuū ſanctū Clementē, ideo per cōmunem inſpirationē eligamus eū. Beatus autē Clemens volēs hoc impedire, ſurrexit di. Domini, verum eſt quod B. Petrus me nominauit, ſed non me fecit Papam, nec expedit eccleſiæ aliquo modo ꝙ ego ſim. Ratio, quia ſi ex nominatione B. Petri vos me eligitis, intrabit cōſuetudo in eccleſia Dei, ꝙ Papa, antequā moriatur eliget ſibi ſucceſſorem, & paulatim veniet corruptio, quod fiet per ſucceſſorem carnalē, quia papa eliget, & nominabit nepotem ſuū, vel filium. Ideo reſpōderunt omnes, Bene dicit, & fuit determinatū, ꝙ nō eligeretur, ſed ꝙ eligerent Linū, quem B. Petrus nō nominauerat. Itē mortuo Lino cōgregati ſunt ad eligēdum etiā Clementē, qui vicit eadē ratione, & elegerūt Cletū, quo mortuo cōgregati ad electionē elegerūt Clementem dicendo. Pro certo expedit ſatisfacere volūtati B. Petri, nec valuit excuſatio, quia iā duo tranſierant, & factus fuit papa. Si modò tātum facerent ſe rogare, nō eſſet vnquam ſciſma in eccleſia, potiùs eligebatur vt eſſet omnium ſeruus quàm pontifex ſummus, bene tenebat conſilium Chriſti di. Quātò magnus es in ſcientia, vel potētia, ſanctitate &c. humilia te in omnibus. Eccleſiaſt. 3. Moraliter inſtruūtur hic clerici & laici, clerici ne curent de prælatione. Ratio quare modò ingerunt ſe omnes, quia nō conſiderāt periculum nec onus vt antiqui ſancti, ſed honorem & redditus. Oppoſitum de antiquis ſanctis, quia dicit ſcriptura, Iudicium duriſsimum in his qui præſunt fiet. Exiguo enim conceditur miſericordia, potētes autem potēter tormenta patientur &c. Sap. 6. No. Iudiciū durum fiet eis de corpore, durius de operibus perſonalib⁹, duriſsimū de omnibus ſuę diœceſis. Item laici etiā habēt hìc doctrinā. Modò quilibet ſe promouet ad habēdum regimen cōmunitatis, & ſunt multi qui neſciūt regere ſuam perſonam, nec domum ſuam, & tamen volunt regere cōmunitatem totam, cùm tamē eſſet fugiēdum, ſed non conſiderant onus, nec periculum, ſed honorem, quia omnes dicent ei, Domine, & vadunt ad infernum. Ideo vt beatus Clemens, humiliamini ſub

potēti manu Dei,vt vos exaltet in tempore viſitationis &c. 1.Pet.5. Dico tertiò ꝙ habuit ſagacitatem virtualem,quia prudēs. Nam prudentia ſecundum philoſophum.6.Ethi.ſtat in ordinādo cōuenienter res in debitum finem. Patronus ſiue nauta dicitur prudens, qui nō obſtante fortuna maris,& cōtradictione vētorum, ducit nauem ad portum ad quem tendit.Sic etiam de nobis, finis noſter propter quem finaliter ſumus creati eſt habere æternā gloriam. Taliter ergo debemus vitam noſtram gubernare, vt ad illam perueniamus, non obſtātibus inclinationibus carnis, occaſionibus mundi, & tētationibus diaboli.Vnde ordinantibus res ad ſeipſos ad burſam vel domum dicitur. Vę qui ſapientes eſtis in oculis veſtris,& coram vobiſmetipſis prudētes. Eſa.5.Dicitur,Cognoſcitis talem? quid vobis videtur? Dicunt,Et quomodo eſt prudens,ſciuit congregare. Ego vidi patrem ſuum nihil habentem &c. Nota quomodo B.Clemens vitam & doctrinam ſuam,& mortem etiam ordinauit in gratiā Dei. Nota eius exilium & paſsionem pro Chriſto. Ecce qualiter ſciuit nauigare,tenens conſilium B.Petri dicentis. Omnium autem finis appropinquabit.Eſtote itaq; prudentes, & vigilate in orationibus, ante omnia autem mutuam in vobiſmetipſis charitatem continuā habentes.Quia charitas operit multitudinem peccatorum.1.Pet.4. Moraliter inſtruimur hic vt ordinemus vitam noſtrā,& opera,quia neſcimus diem neque horam.

Officiū prudentia.

De ſancta Catharina virgine & martyre *Sermo.*

PRofert de theſauro ſuo noua & vetera.Matt.13.Secundū ꝙ tota ſolennitas hodierna & officium eſt beatæ Catharinæ, ita erit & ſermo. Et habebimus magnas ſpeculationes intellectuales,& bonas inſtructiones morales,Salutetur priùs virgo Maria &c.Pro declaratione verbi, & introductione materiæ prædicandæ, ſciendū ꝙ Chriſtus volens dare modum & doctrinam diſcipulis ſuis quomodo deberent prædicare per mundum, & diſputare, dedit eis talem regulam.Omnis ſcriba doctus in regno cælorum ſimilis eſt homini patrifamiliàs,qui profert de theſauro ſuo noua & vetera. Mat.13.Scriba eſt nomen equiuocum, quia dicitur vel ex officio ſcribendi, vel à notitia ſcripturæ.Et iſto modo ſumitur hic. Omnis ſcriba doctus &c.Regnum cælorum dicitur ſcriptura ſancta.Ratio,ſicut enim cęlum empyreum cōtinet ſecreta fidei,quæ nos credimus prout Deus nobis reuelauit,& ad extra videmus ſolem,lunam & ſtellas,licèt nō videamus ſecreta interiora, ſ.intellectus allegoricales, & figurales, tropologicales,& morales,anagogicales, & ſupernaturales, qui nō videntur.Ideo dicitur cælum. Auctoritas. Simile eſt regnum cælorum theſauro abſcondito in agro,quem qui inuenit homo,abſcondit &c.Matth.13. Ager etiam eſt ſancta ſcriptura.Laboratores iſtius

agri

agri fuerunt ſancti apoſtoli,martyres, confeſſores,&c. Intra cuius theſaurum eſt ſecretum diuinæ cognitionis,quem qui inuenit, abſcondit,ſ.in corde, & emit agrum illum, vendendo omnia quæ habet,vel dimittendo vt teneat vitam apoſtolicam,quia aliter iſte theſaurus ſacræ ſcripturæ non poteſt haberi.Ideo videtur hoc in religioſis, quia quando ſunt pauperes, prædicant gratiſsimè,quando verò abundāt,perdūt gratiam.Ideo oportet vendere omnia,& nolle aliquid de mundo, vt homo poſsit emere theſaurum ſacræ ſcripturæ.Ideo dicit,Omnis ſcriba doctus in regno cælorum, id eſt,in ſacra ſcriptura, ſimilis eſt homini patrifamiliàs, genitiui caſus eſt, numeri ſingularis ſecundum Græcam declinationem. Quis eſt iſte paterfamilias niſi Chriſtus,qui eſt pater vniuerſalis? Aliqui dicuntur patres particulares,vt genitor, vel cōfeſſor, vel etiam patronus, ſed pater vniuerſalis eſt Chriſtus,qui creat animam, & format corpus,baptizat,& audit confeſsionem generalem.Patrem,ſ.vniuerſalem nolite vocare vobis ſuper terram. Vnus eſt enim pater veſter qui in cælis eſt &c.Mat.23.Huic patri prędicator debet eſſe ſimilis, ſ.prædicando doctrinas noui & veteris teſtamēti. Licèt vetus teſtamentum nō obliget nos,tamen omnia ſunt figura noui teſtamenti. Omnia enim in figura contingebant illis.1.Cor.10.& Cant.7. Loquitur ſpiritus ſanctus Chriſto homini.Omnia poma.i.auctoritates & doctrinas,noua & vetera,dilecte mi ſeruaui tibi. Sicut ergo Chriſtus in ſuis prædicationibus & diſputationibus cum Iudęis ſeruauit regulam,quia cum doctrinis noui teſtamenti. Ita omnis ſcriba doctus.Iſtam regulam tenuit B.Catharina,quæ fuit in magnis & ſubtilibus diſputationibus & prædicationibus, & cum auctoritatibus noui & veteris teſtamenti.Ideo de ea dicit thema,Profert de theſauro. Inuenio quòd beata Catharina fuit in magnis & ſtrictis tribus diſputationibus,& in omnibus Deus dedit ſibi victoriam.

Prima fuit domeſtica ſecretè.

Secunda fuit philoſophica facundè.

Tertia fuit tyrannica terribiliter.

Sed ipſa cum auctoritatibus noui & veteris teſtamenti habuit victoriam &c.Ideo dicit,Profert de theſauro ſuo noua & vetera.Dico primò &c,Primò enim diſputauit cum matre ſua.Secundò cū quodam ſancto heremita. Tertiò cū virgine Maria. Et beata Catharina habuit quatuor excellentias.

Prima eſt nobilitas generis, quia filia regis Aegyptij.

Secunda eſt pulchritudo maxima corporis.

Tertia eſt ſapientia intellectus, quia pater voluit vt addiſceret artes liberales,in quibus tantum profecit, quòd nullus audebat cum ea diſputare, habebat enim intellectum valde clarum.

Quarta quia erat ditiſsima,quia cùm eſſet decē et octo annorū obijt

eius pater, & ipſa remanſit hæres.
Et ex iſtis quatuor fama ſua extēdebatur per orbem, intātum ꝙ filius imperatoris Romæ voluit eam in vxorem,& miſit nuntios ſuper hoc ad matrem. De quibus fuit mater multum gauiſa,quia mūdana erat,quia filia ſua eſſet imperatrix,& nuntiauit filiæ. Quæ reſpōdit,Mater mea placet mihi pro bono cōmuni regni mei habere virū vt dicitis.Sed ſicut dicitis,fama eſt de prudētia mea,ideo nullo modo ducā virum, niſi priùs eum videā,quia ſocietas viri & vxoris nō eſt vnius diei,ſed ad ſemper. Et mater replicauit,Et nūquid eſt licitū vos ire Romā,vel ipſum huc venire ad videndū?Abſit.Ideo reſpōdit matri,Mater vos ſcitis ꝙ multi ſunt defectuoſi, qa ſunt fatui vel infirmi.Ideo nunquam ducam virū niſi videam prius.Et mater, Nunquam fuit ꝙ mulier reſpiciat virum.Reſpōdit,Vbi eſſet ſapiētia mea?Sapientia datur vt homo ſciat ſe regere & gubernare.Nam nullus emit aliquid in ſacco. Et ait mater. Filia, quid ergo reſpōdebimus imperatori?quales excuſationes?Reſpōdit, Sicut vobis placuerit,quia ego nullo modo conſentirē.Ecce diſputatio domeſtica. Mater verò anxia cogitauit vt per quēdam ſanctum heremitā eā ad matrimoniū induceret,propter quod B. Catharina & heremita locuti ſunt.Dicit enim ſibi heremita. Audiui ꝙ fili' imperatoris vult vos in vxorem,hoc erit magnum bonū , nō ſolùm vobis,ſed etiam regno veſtro.Sicut dixi matri meæ,ita etiā dico vobis, quòd placet mihi matrimoniū,ſed oportet me videre virum quem recipiā, aliàs nō faciā.Tunc ſanctus heremita à Deo inſpiratus cogitauit tractare aliud matrimonium. Nam tunc B.Catharina erat infidelis. Et heremita dixit ſibi quomodo ipſe ſeruiebat vni Domino nobiliſsimo, qui dicitur Chriſtus Ieſus,qui eſt tātæ potētiæ,ſapiētiæ,& pulchritudinis,ꝙ ſol & luna mirātur,habet matrem virginē &c.Velletis ipſum in ſpōſum?Reſpondit beata Catharina ꝙ primò vellet eum videre. Tunc ait heremita, Ergo hac nocte dormiatis ſola in camera veſtra ſine cameraria &c. & orabitis genibus flexis dicens, Virgo Maria ex veſtra miſericordia oſtēdatis mihi filium veſtrum.Et ego ex alia parte rogabo vt vobis oſtendat. Et ipſa iā tota philocapta de Ieſu receſsit ab heremita.expectās noctem cū deſiderio,& ornauit cameram ſuam,etſi camera filiæ regis ſemper ſit ornata,& accendit cęreos,& poſuit ſe in oratione &c,rogādo virginē vt oſtenderet ſibi filium,quem tātum heremita ſibi laudauerat.Dicatur quomodo virgo Maria ſibi cū immēſo lumine apparuit,angelis & virginibus aſſociata. Cogitate delectationē & admirationē B. Catharinæ,tota erat diſtracta de tāta pulchritudine.Ad quā ait virgo Maria. Quare vocaſtis me?quid vultis?Reſpōdit, Vt oſtēdatis mihi filiū veſtrum, Et ait virgo,placet mihi.& eleuato mātello oſtendit ſibi filiū ætatis 14.anno.vel.15.di. Ecce vultis eum? Tunc B. Catharina tota ignita amo-

amore, O benedicta nõ ſum digna vt ſim eius ſpõſa, ſed ancilla &c. Et ait virgo ad filiũ, Et vos fili vultis eam? Reſpõdit, Non, quia turpis eſt. Et ſubitò tota viſio diſparuit, & ipſa remãſit tota deſolata de verbo Chriſti, cũ reputaretur pulcherrima de mũdo. Et in craſtinũ de mane iuit ad heremitã, narrãs ſibi omnia per ordinẽ. Et heremita cœpit quaſi ridere dicẽs, Veritatem dixit vobis. Vos enim filia in corpore eſtis pulcherrima de mũdo, ſed nõ in anima. Sciatis filia ꝙ anima eſt facta ad imaginẽ Dei, quia eſt vna, habens tres potentias ſeu virtutes, & declarauit ſibi myſteriũ trinitatis. Sed quia in vtero creata eſt, recepit maculã. Sicut ſi imago immergeretur in peluim de luto, deturparetur & macularetur tota, ita eſt anima. Et cũ anima veſtra ſit adhuc maculata, ideo Chriſtus qui videt nõ ſolùm corpus, ſed etiã animã, dixit ꝙ eſtis turpis. Et Catharina, O pater eſt aliqua medicina vt poſſem lauari? Reſpõdit heremita, Ita, baptiſmus qui à Chriſto propter hoc eſt ordinatus. Et inſtruxit eã in fide catholica, & ipſa requirẽte baptizauit eã. Et dixit ſibi ꝙ iterũ oraret in nocte ſequẽti, & faceret ſicut in præcedẽti nocte, & ita fecit, & virgo ſibi apparuit iterũ vt priùs &c. Et quãdo dixit virgo filio, Placet vobis? Reſpõdit, Ita, quia modò eſt pulchra. Tunc potuit ſibi dicere, Tota pulchra es amica, tota pulchra es, & macula nõ eſt in te. Cant. 4. Tũc virgo Maria tradidit anulũ B. Catharinæ, & deſpõſauit eã cum filio ſuo. Ecce hîc victoria primæ diſputationis, quia fuit ſponſa Chriſti. De nulla alia ſancta legitur ſimile. Licèt enim omnes virgines honeſtę, & omnes animę ſanctę ſint ſpõſæ Chriſti, nõ tamẽ cũ tali ſolemnitate videndo Chriſtum, neç cũ anulo. Et poterat tunc dicere B. Catharina. Hanc amaui, & exquiſiui eã à iuuẽtute mea, & quæſiui ſpõſam mihi eã aſſumere, & amator factus ſum formæ illius. Sap. 8. Moraliter hic pro mulieribus cogitate rationabiliter ꝙ virgo Maria poſtquã deſpõſauit eo, dedit ſpõſæ filij ſui doctrinam, & modum quomodo ſe gubernaret vocaliter vel mẽtaliter, vt ſibi placuit, dãs ſibi quinq; doctrinas, vt eſſet digna venire ad nuptias gloriæ cæleſtis, & ſe cõſeruaret in amore ſpõſi ſui. Prima ꝙ eſſet humilis, ſicut ſpõſus ſemper voluit eſſe humilis in hoc mundo, ideo filia mea foris deponatis ornamenta vana, coronas, & iocalia, monilia, & alia &c. Quãtò enim eritis humilior, tãtò magis placebitis ſpõſo veſtro. Sponſus enim veſter habet cõtrarias cõditiones dominorum & hominum mũdanorum, qui in ſuis ſponſis volunt pompã &c. Non ſic filius meus. Secunda ꝙ ſitis miſericors, vt ſpõſus veſter, qui ſemper fuit miſericors, dãs omnia, aurum, & argẽtum nihil ſibi retinuit, ſic placebitis ſibi. Tertia ꝙ caueatis à ſocietate mala, di. Noueritis filia mea ꝙ filius meus eſt valde zelotypus, quia ſicut ſemper fuit virgo, & voluit naſci de me virgine, diligit ſingulariter virginitatem, non curetis ducere ſpecialem, nolite reſpicere homines, quia de vno aſpectu

Quinq; præceptiones cuius ſponſæ pernecessariæ Chriſti.

pectu poſſetis infici, in curia veſtra habeatis homines & mulieres ſenes. Quarta noueritis filia ꝙ filius meꝰ fuit magnę abſtinētiæ, tātum ſemel comedebat in die, nō carnes &c. Ideo vos filia dimittatis capones, perdices &c. Nam virginitas ſine abſtinētia nō poteſt cōſeruari. Quinta, ſpōſus veſter fuit ſemper diligēs orādo & prędicāpo. Ita vos filia oretis & legatis nō in libris gentilium philoſophorū, ſed in euāgelijs, & ſic cōſeruabitis vos in amore ſponſi veſtri, & in breui faciemus nuptias in cęlo. Rectè poterat dicere virgo Maria, Aemulor enim vos Dei ęmulatione. Deſpondi enim vos vni viro. 2. Cor. 11. Promitto vobis ꝙ B. Catharina optimè ſeruauit iſta cōſilia ex quo ſciuit cōditiones ſpōſi. Ideo de ea poteſt intelligi illud, Mulier innupta & virgo cogitat quæ Dei ſunt vt ſit ſancta corpore & ſpiritu. 1. Cor. 7. Secūda diſputatio fuit philoſophica facundè. Dicatur quomodo tunc temporis erat quidam imperator Maxentius nomine, nō tamē Romanus, ſed vltra mare occupauerat ſibi totum mūdum, & morabatur in ciuitate Alexādriæ, perſequebatur Chriſtianos vt adorarēt idola, vel ꝙ morerētur, qui in tēplo nō ſacrificabat idolis. Beata Cathar. tota ardēs in amore ſpōſi ſui accesſit ad eū, & intrepidè dixit imperatori, Imperator de bona ratione debui tibi exhibere reuerētiam, ſed nō feci, quia nō facis reuerentiā creatori tuo qui eſt in cælo, ſed adoras idola in quibus dæmones habitant. Quomodo tu potes credere quod illi ſint dij, cū nec ibi ſit aliquid diuinitatis? eleua oculos tuos, & cognoſce ꝙ ille qui creauit cęlum & terram eſt Deus ſolus. Vide ordinem ſolis, lunæ, & ſtellarum in zodiaco. Et ipſa mirabiliter ſciebat iſtam artem dicēs, Cogita prouidētiam diuinam quæ toti mūdo prouidet, quomodo ergo potes adorare idola quæ arte humana ſunt facta? De hoc Imperator indignatus cœpit eam, incarcerari iuſsit Beat. Catharinam, & voluit habere cōſilium quid eſſet de ea agendum. Et fuit ſibi dictum quomodo erat ſapiētiſsima, & ſi per rationem poſſet vinci, eſſet maior victoria, quàm ſi per tormēta, & multi Chriſtiani ſequerētur eam. Et placuit imperatori, & miſit per vniuerſas prouincias, & vocauit. 50. rhetores in omni facultate acutiſsimos, neſcientes cauſſam eorum vocationis. Cunque imperator dixiſſet eis quod erat vna nobilis domicella, quæ dixerat ꝙ dij noſtri ſunt dæmones, & quod non eſt niſi vnus Deus creator cæli & terræ. Et licèt poſſem eam ſuperare tormētis, ſed magis volo vt per rationem vincatur. Ideo promitto vobis magna donaria, ſi eadem ratione ſuperare poteſtis. Vnus autem eorum in ſuperbiam elatus dixit, O magnum imperatoris cōſilium, vt hac de cauſſa tot ſapientiſsimos inuitaret. Et alter dixit, Veniat puella, quia quando nos videbit, cognoſcet quod nunquam vidit nec audiuit ſapiētes niſi modò, hic eſt enim flos ſcientiæ totius mūdi ſeu orbis. Angelus autē Domini in nocte apparuit B. Catha-

tharinæ ex parte ſpõſi ſui,cõfortans eam,& reuelauit ſibi de diſputatione in craſtinum faciẽda. Tota ciuitas voluit intereſſe diſputationi. Dicatur quomodo in craſtinum cõuenerunt omnes rhetores in aula imperatoris. Et imperator fecit venire B.Catharinam in medium eorum. Cùm autem omnes tacerent,dixit imperator, Quare nõ dicis aliquid? Et vnus rhetorum dixit, Nos venimus ad docendum,ideo ponas cõcluſiones. Ad quam imperator, Illud quod dudũ dixiſti de dijs, dicas hic modò. Reſpondit B.Catharina: Imperator malè ordinaſti bellum tot ſapiẽtes cõtra vnam puellam,& eis feciſti magnas promiſsiones ſi me ſuperẽt, & mihil mihi promittis,ſed nolo aliquid à vobis, ſed à Domino Ieſu Chriſto. Et ſtatim vnus rhetor ſuperbè dixit, Ecce de quo loquitur, de quodã homine crucifixo,tradito ab vno diſcipulo ſuo. Nos ſperabamus quòd diceret altiſsima de aſtrologia. Reſpõdit B.Catharina. Ego incœpi loqui de illo qui eſt principium omnium operum, quia de prioribus prior eſt ſpeculatio. Cùm ergo Chriſtus ſit principium omnium rerum, ideo &c. Et philoſophus cum indignatione, Et ita voluit reſpõdere? Sed dixit beata Catharina, Non cum impetu & ira oportet loqui. Ira enim impedit animum, ne poſsit diſcernere verum. Et philoſophus ait Imperatori, Ecce domine quia iam eſt in contradictione, quia dicunt Chriſtiani quod ille homo Ieſus habuit principium in quadam muliere,quomodo eſt principium omnium rerum? Reſpõdit beata Catharina, Dico quòd Dominus meus Ieſus Chriſtus eſt homo verus vt alij, natus de Maria virgine ſpiritus ſancti opere, & habuit principium eſſendi hominem, non tamen eſſendi Deum, quia iam erat Deus æternaliter. Sicut de te philoſophe, ſi rex vel imperator faceret te militem, modò tu inciperes eſſe miles, licèt non inciperes modò eſſe homo. Dixit Imperator, Iſta eſt magna ratio. Et philoſophus obmutuit. Alius philoſophus arguit dicens: Probo ꝙ cecidiſti in errorem ſecũdum philoſophiam. Regula eſt philoſophię, ꝙ finiti ad infinitum nulla eſt proportio, Certum eſt ꝙ homo eſt finitus, Deus autem eſt infinitus, ergo nõ poteſt eſſe proportio, igitur attendatis quid dicitis, & reuocate quod dixiſtis. Reſpondit B. Catharina. Verum eſt ꝙ finiti ad infinitum nulla eſt proportio menſuratiua, licèt cauſſatiua bene vel contẽtiua. Ita quod in Chriſto Deo & homine nõ eſt ibi proportio humanitatis ad diuinitatẽ menſuratiua, ſed cauſſatiua, quia diuinitas eſt cauſſa humanitatis, & cõtentiua, quia ſuppoſitum diuinum continet humanitatem. Iſtæ rationes & argumenta tanguntur in eius vera hiſtoria ſeu legenda. Et philoſophus non potuit replicare, & declinato capite alius philoſophus ait, Vos dicitis, Ieſus voluit incarnari, naſci, & pati pro ſaluatione hominum. Contrà. Fruſtrà fit per plura quod poteſt fieri per pauciora. Certum eſt quòd ſi ille Ieſus erat Deus ſolo velle vel

verbo poterat ſaluare, quid ergo oportuit eum tot pati? Reſpondit B.Catharina, Philoſophe, quādo dicitur fruſtrà fit &c. Verum eſt ſi ita bene fiat, ſed aliqua ſunt quæ cū magno labore fiunt, quæ ſubitò nō ita bene fierent. Certum eſt ꝙ in Deo nulla eſt qualitas, ſed ſua miſericordia & iuſtitia ſunt ſua eſſentia. Et in omnibus operibus ſuis oſtēdit ſimul ſuam miſericordiā & ſuā iuſtitiam, quia ſicut non poteſt dimittere ſe, ſic nō poteſt dimittere ſuā miſericordiā, nec iuſtitiam. Si enim ſolo verbo ſaluaſſet omnes, maxima miſericordia fuiſſet, ſed vbi eſſet ſua iuſtitia? Si verò damnaſſet omnes, fuiſſet maximus rigor iuſtitię, ſed vbi fuiſſet ſua miſericordia? Ideo voluit incarnari, naſci, & pati, vt ſemel appareret ſua miſericordia, vt ipſe amore noſtri pateretur, qui in nullo demeruit, & ſua iuſtitia ſoluens pretium iuſtum, ſ. ſanguinem ſuum pro noſtra redemptione. Et philoſophus nō habuit replicam. Alius dixit, Vos dicitis ex vna parte ꝙ eſt vnus Deus, & ex alia dicitis ꝙ ſunt tres perſonæ. Ecce hìc cōtradictio manifeſta, quia quot ſunt ſuppoſita, tot ſunt eſſentiæ. Reſpōdit B.Catharina, Quod ſit vnus Deus nō eſt dubium, ſed ꝙ ſint tres perſonę, pater, filius, & ſpiritus ſanctus, oſtēdo ad oculū in ſole, vbi eſt pater generās, quia qui generat pater poteſt dici. Ecce ſubſtātia ſolis quæ de ſe generat radiū, & radius poteſt dici filius. Et ſubſtantia & radius ſpirant calorem, ſpiratus enim ſpiritus ſanctus poteſt dici. Idē in Deo. Ali[9] dixit. Iſta puella eſt loquax, & neſcit quid dicit. Nam credo ꝙ ſtultiſsima gens mundi ſunt Chriſtiani, primò quia adorāt panem, & comedunt illū quem dicūt Deum eſſe. Ecce ſtultitia, nec debet mundus ſuſtinere hoc. Reſpondit B.Catharina, Nos nō adoramus panē, ſed Chriſtum intra hoſtiā, quia dictis verbis à Chriſto ordinatis virtute diuina nō remanet ibi panis, ſed corpus Chriſti cōtinetur infra illam cortinā albam, quēadmodum imperator in tēplo ſtat infra cortinas, & adoratur à militibus, licèt nō videatur, tamen creditur ibi eſſe, ita & nos. Itē quando frāgitur hoſtia in tres partes, quemadmodum in paſsione humanitas fuit diuiſa in tres partes, ſ. ſanguinis, corporis, & animæ, nō frāgitur Chriſtus, vt ſi frāgitur ſpeculum nō frangitur imago. Dicebant milites, Magnā rationē habet iſta domicella. Itē Chriſtus nō eſt ibi cibus, qui in ſtomacho corporis recipiatur in digeſtionē, ſed in memoriā igneæ charitatis. Alius dixit imperatori, Domine iſta reprehēdit vos, quia adoratis idola ſeu imagines. Ideo reſpondit B.Catharina, Nos non adoramus imagines, ſicut nec tu adoras literas, ſed quæro quare tu tenes literas? Reſpondit, Vt reducant mihi ad memoriā, & repræſentent facta præterita. Et B.Catharina ait, Et propter hoc etiā nos tenemus imagines ad repræſentandum & reducendum ad memoriam. Quando enim videmus crucem, repræſentatur nobis paſſio Chriſti, & reducimus ad memoriam illud tantum beneficium.

Seruatur in modo quo chriſtus nos redemit et iuſtitia & miſericordia.

Quid hoſtia ſignificet in treis partes diuiſa.

Sicut

Sicut notabile opus imperatori depingitur vel ſcribitur vt memoretur. Tunc fuit verificata in B. Catharina illa prophetia Chriſti dicentis, Ego dabo vobis os & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere & cōtradicere omnes aduerſarij veſtri. Luc. 21. Rhetores autem tacebant vt muti. Et imperator iratus dixit, Et nunquid dicebatis ꝙ vnus diſcipulus veſter minimus fuiſſet ſufficiens? quare vocaui vos tot ſapientes? Tunc ſurrexit vnus de principalibus dicens imperatori. Nunquam aliquis auſus fuit ſe nobis comparare, nec nobiſcū diſputare, ſed ex quo ſpiritusſanctus loquitur in ore iſtius domicellæ, niſi ſectam deorum probabiliorem oſtēderis, ecce omnes cōuertimur ad Chriſtū, & flexis genibus ad pedes B. Catharinę cōfitebātur Chriſtum verum Deum & hominem, & mundi ſaluatorem. Et fuit completa prophetia Hiere. 15. Si ſeparaueris pretioſum, ſ. fidem Chriſtianam à vili, ſ. à ſecta Paganica, quaſi os meū eris, cōuertentur ipſi ad te, & tu nō cōuerteris ad eos. Tunc imperator vt rabidus ſicut debuit protulit ſententiā contra. 50. Rhetores vt comburerētur ſtatim. Qui dixerunt B. Catharinæ, Erit periculum ſi ſine baptiſmo moriamur? Reſpondit, Ex quo non poteſtis recipere ſanctum baptiſma, martyrium ſupplebit, & erit vobis in baptiſmum. Dicatur miraculum quomodo fuerunt illæſi ab igne, qui nec veſtes nec capillos capitis combuſſit, nec ſenſerunt dolorem in morte, ſed ſicut ſine dolore homo ſpirat anhelitum, ſic tradiderunt animas ſuas in manibus angelorum. Ecce victoria diſputationis philoſophicę. Et poſſumus dicere B. Cathar. Diffuſa eſt gratia in labijs tuis &c. Dicit B. Gregor. ꝙ bona vita oſtendit quid & quomodo homo debet loqui. Tertia diſputatio & fortior fuit tyrannica terribiliter. Nam videns imperator ꝙ multi conuertebantur ex miraculo, cum blandis verbis aggreditur eam dicendo, Tu decepiſti iſtos philoſophos tua eloquentia & ſcientia, & mereris mortem. Sed ſi vis adorare idola, remittam tibi mortem, & eris vxor mea: & faciam tibi imaginem. Videns ꝙ nihil faciebat ſic, fecit quatuor argumenta contra ipſam.

Primum fuit per locum à dolore, ſed ipſa reſpondit per patientiam.
Secundum fuit per locum ab horrore, ſed ipſa reſpondit per cōfidentiam.
Tertium fuit per locum à terrore, ſed reſpondit per conſtantiam.
Quartum fuit per locum à timore, ſed reſpondit per perſeuerantiam.

Primū fuit quando nuda fuit poſita in eculeo, & ſcorpionibus percuſſa. Dicatur practicè quomodo riui ſanguinis decurrebant, & ipſa reſpondit per patientiam dicendo, Ieſus, Ieſus. Non ſunt condignæ paſsiones huius temporis ad futuram gloriam. Roman. 8. Secundum fuit quando poſita fuit in carcere tenebroſo & fœtido, vt terreretur, & quòd non daretur ſibi cibus nec potus in duodecim diebus, vt ibi moreretur fame, ſed reſpondit per confidentiam. Et venerunt angeli, & illuminauerunt carcerem, & in nomine Ieſu cu-

rauerunt vulnera & plagas, & quolibet die portabant ſibi cibum. Quod videns regina & Porphyrius, conuerterunt ſe cum ducentis militibus, & poterat dicere beata Catharina cum Dauid, Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco paſcuę ibi me collocauit. Tertium fuit per locum à terrore. Imperator credens quod eſſet mortua, quando vidit eam, dixit, Quis dedit ſibi cibum? Et voluit occidere cuſtodes, ſed Chriſtus prouidit ſibi. Imperatori autem ſpumāti & cogitanti quale tormentum ſibi daret, dixerunt aliqui quòd faceret duas rotas voluentes ſe vna contra aliam, vt terreretur non ſolùm beata Catharina, ſed & Chriſtiani &c. Huic argumento reſpondit per conſtātiam dicens, Ecce enim Deus adiuuat me, & Dominus ſuſceptor eſt animæ meæ. Quartum fuit per locum à timore. Dicit Philoſophus quòd vltimum terribilium terribiliſſimum eſt mors. Quando autem imperator vidit quod omnes conuertebantur viſis tot miraculis, & de occiſione gentium à rotis, præcepit ſibi caput amputari. Tunc beata Catharina reſpondit per perſeuerantiam, & flexis genibus orauit, regratians Deo de caſtitate in qua conſeruauit eam, & de victoria, & de perſeuerātia finali, & orauit pro ſui memoriam agentibus. Et ſtatim vox de cælo dixit, Veni electa mea, ecce tibi beatitudinis ianua aperitur. His verò qui paſſionem tuam celebrabunt, opem de cælis promitto. Et mox decollata eſt, fluxitque lac pro ſanguine in ſignum virginitatis. Accedentes autem Angeli viſibiliter corpus & caput eius per aëra detulerunt in montem Sinai, & ibi fabricato ſepulchro angelicis manibus honorificè ſepelierunt, vbi inter innumera miracula quæ fiunt ibidem, vnum eſt inſigne, quod de ſepulchro ipſius oleum dicitur inceſſanter emanare. Et poſſumus dicere ſibi, Ecce angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei. Matth. 4.

Finiunt ſermones de Sanctis à
beato Vincentio editi.

Sequuntur eiuſdem Diui Vincentij ſua ætate declamatoris longè præſtantiſsimi, nonnulli ſolennes ſermones caſtigati ac diligenter recogniti per celeberrimum virum fratrem Simonem Bertherij, ordinis prædicatorum, ſacræ theologiæ profeſſorem benemeritum, videlicet ſuper oratione Dominica contra ſeptem vitia capitalia, &c. qui patent inferiùs in ſequenti tabula.

Sermones ſuper Oratione Dominica.

De Superbia.	*pagina* 476
De Auaritia.	484
De Luxuria.	491
De Gula.	499
De Ira.	506
De Acidia.	512
De Inuidia.	518
De Prædeſtinatione.	526
De Aqua benedicta.	532
De Pane benedicto.	538
De Pace.	545
De Timore Dei.	547
De Quinque coronis.	553
De Quatuor mortibus.	559
De Perſeuerantia.	65
De Fide.	570
De Reſurrectione generali.	577

Sequuntur ſermones eiuſdē beati Vincentij ſuper Oratione Dominica contra ſeptem vitia capitalia.

P*ater noſter qui es in cælis &c.* Matthæ.6. Sciendũ eſt ꝙ in Oratione Dominica ſunt duo, ſcilicet oratio & petitio. Oratio eſt ibi, Pater noſter qui es in cælis. Eſt enim oratio eleuatio mentis in Deum, ſecundũ Damaſcenum. Eleuatur enim mens in Deum cùm dicitur, Pater noſter qui es in cælis. Petitio ſequitur ibi, Sanctificetur nomen tuum. Et ſunt ibi ſeptem petitiones directę & ordinatæ contra ſeptem peccata mortalia. *Aliud oratio, aliud petitio eſt.*

Primò petimus glorificationem diuinalem contra peccatum Superbiæ. ibi, Sanctificetur nomen tuum.

Secundò petimus ſaluationem cæleſtialem cõtra peccatum Auaritiæ. ibi, Adueniat regnum tuum.

Tertiò petimus conuerſationem ſpiritualem cõtra peccatum Luxuriæ. ibi, Fiat voluntas tua &c.

Quar-

Quartò petimus prouiſionem temporalem & corporalem contra peccatũ Gulæ. ibi, Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.

Quintò petimus remiſſionem indulgentialem contra peccatum Iræ. *ibi, Et dimitte nobis debita noſtra, &c.*

Sextò petimus vitationem criminalem ſiue caſualem contra peccatum Acidiæ. ibi, Et ne nos inducas in tentationem.

Septimò petimus protectionem temporalem contra peccatum Inuidiæ. *ibi, Sed libera nos à malo. Amen.*

Quia igitur iſta oratio dominicalis eſt ordinata contra ſeptem peccata mortalia, ideo volendo de ipſis peccatis mortalibus prædicare, procedemus ſecundum ordinem priùs notatum, quoniam primus ſermo erit de peccato ſuperbiæ, cùm prima petitio ſit contra peccatum ſuperbiæ, & ſic de alijs. vide diligenter.

De peccato Superbiæ. Sermo I.

S*Anctificetur nomen tuum.* Primò ergo agemus de peccato ſuperbiæ, cùm prima petitio ſit. Sanctificetur nomen tuum, quæ ſit contra peccatum ſuperbiæ. Superbia enim maximè cõſiſtit in contemptu ſuorum ſuperiorum, quibus eſt humiliandum. Huiuſmodi ſunt ſuperbi, contemnentes Deum, in blaſphemando & vituperando nomen Dei, ideo prima petitio dicit, Sanctificetur nomen tuum, id eſt per nos ſanctificetur & glorificetur, hoc eſt dicere, Pater noſter da nobis ſic viuere, vt nomen tuum per nos ſanctificetur, & nõ vituperetur, nec vilipendantur, ſicut fit per ſuperbos, contemptores nominis tui. De ſuperbia igitur erit præſens ſermo, & videbuntur tria per ordinem.

Primò quomodo cognoſcemus ſi in nobis eſt verè.

Secundò quomodo Deo diſplicet maximè.

Tertiò quomodo poterimus leuiter remediare.

PRimò igitur videndum eſt ſi in nobis ſit ſuperbia, & hoc poterimus videre ſi attendamus quid ſit ipſa ſuperbia & ſuæ circunſtantiæ. Eſt igitur ſuperbia, vt dicit Iſidorus, inordinatus appetitus propriæ excellentiæ. Habet autem recta ratio vniuſcuiuſque hominis vt feratur in id quod ſibi proportionatum eſt. Ideo ſuperbia imperat aliquid quod eſt contrarium, & aduerſatur rationi. Cuius Gregorius aſsignat quatuor ſpecies.

Prima eſt cùm quis bonum quod habet à ſeipſo habere exiſtimat.

Secunda eſt cùm quis bonum quod habet credit ſibi datum deſuper, ſed propter ſua merita.

Tertia eſt cùm quis iactat ſe habere quod non habet.

Quarta eſt cùm quis deſpectu ceteris ſingulariter videri appetit.

Modò autem vt meliùs cognoſcamus ſi in nobis eſt ſuperbia, declarabo aliquas circunſtantias cõmunes, quæ ſunt iſtę octo, ſcilicet.

Pri-

Prima eſt inobedientia.
Secunda eſt vana gloria.
Tertia eſt iactantia.
Quarta eſt irreuerentia.
Quinta eſt contemptus.
Sexta eſt vanus ornatus.
Septima eſt ambitio.
Octaua eſt hypocriſis.

Superbiæ circũſtãtiæ octo.

Prima circũſtantia eſt inobediẽtia, quæ procedit ex ſuperbia, vt cũ quis eſt inobediẽs mãdatis prælatorũ eccleſię, & ordinationes eorũ deſtruere & frãgere nititur, vel cũ nõ timet ſententiã excõmunicationis, dicẽdo ꝙ excõmunicatio nõ extrahit pellẽ, & nõ timet intrare eccleſiã, & audire diuinũ officiũ, peccat de nouo mortaliter. Hęc ratio procedit ex ſuperbia. No. quantũ vitiũ ſit inobediẽtia, patet: quia inducit omne malũ, & priuat omni bo. Exẽplum in primis parentibus, qui poſt inobedientiã viderũt ſe nudos, & fuerũt eiecti de paradiſo, & expoſiti omni anguſtię. Vnde Greg. Si obediẽtes fuerimus prępoſitis noſtris, obediet Deus omnibꝰ volũtatibus noſtris. Aug. in lib. de opere monachorũ. Citiùs exauditur vna oratio obediẽtis, quã decẽ millia cõtemnẽtis. Vnde Pſal. Volũtatẽ timẽtiũ ſe faciet, & deprecationẽ eorũ exaudiet. Itẽ Ioſue. 10. qa obediebat Deo per omnia, ſol & luna obedierũt ei ꝑ ſpatiũ diei ſtãtes in vno loco. No. etiã de inobediẽtia Dei, ſi dominꝰ vel rex tẽporalis faciũt ordinationes in ſua terra, tenẽtur, timẽtur, & ſeruãtur. Ordinauit autem dominꝰ ꝙ nullꝰ vadat ad ſortilegos, & diuinos, hoc nõ tenetur. Itẽ ꝙ nullus aſſumat nomẽ Dei in vanũ. Exo. 20. No. quid eſt aſſumere nomẽ Dei in vanũ, quãdo nõ ſumitur ꝓ aliqua vtili vel neceſſaria re &c. nõ tenetur, nec emẽdo, nec vẽdẽdo, hoc totũ ꝓcedit ex inobediẽtia. Itẽ ordinauit ꝙ dies dominica ſeruetur. Dic vt tibi videtur &c. Et qa ordinationẽ Domini nõ timemus nec ſeruamꝰ, ideo patimur mala &c. qa obedimꝰ ordinationibꝰ hominũ, & nõ Dei, ſed dicit Apoſt. Petrus Act. 5. Oportet magis obedire Deo q̃ hominibꝰ. Ecce prima circũſtantia. Secũda circũſtantia eſt vana gloria, & eſt cũ quis bona facit ad oſtẽtationẽ ſui, vt laudetur ꝑ alios & videatur. Contra iſtã ipſemet Chriſtꝰ Matt. 6. dicit, Attẽdite ne iuſtitiã veſtrã faciatis corã hominibꝰ vt videamini ab eis. Sunt enim multi q faciũt multa bona de genere bonorũ, & tamẽ ſua intẽtio nõ eſt bona, quia nõ faciũt in honorẽ Dei & laudẽ, ſed vt videamur, & inde vane glorientur. Ideo di. Chriſtus, Attẽdite ne iuſtitiã veſtrã &c. Iuſtitiam vocat quodlibet opus bonum Humiliari enim eſt iuſtitia, quia iuſtũ eſt ꝙ homo humilietur. Item miſereri pauperi eſt iuſtitia, quia iuſtum eſt ꝙ diuites miſereãtur pauperibus. Idem eſt de caſtitate & pace &c. ideo dicit Chriſtus, Attendite ne iuſtitiã veſtram, id eſt bona opera facia-

Quãdo aſſumitur nomẽ Dei in vanum.

faciatis corã hominibus.Nota,corã hominibus.Non enim prçcepit ꝙ bona nõ faciant corã hominibus,quia alibi dicit,ſic luceat lux veſtra corã hominibus,vt videãt opera veſtra bona.Mat.5.Sed dicit, Corã hominibus,vt videamini ab eis. Nõ enim dicit Chriſtus,non ieiunetis corã hominibus,ſed vt videamini:corã hominibus nõ date eleemoſynã,ſed faciatis non vt videamini ab eis.Iſta erat iuſtitia ſcribarum & phariſęorũ,& faciebãt multa opera bona vt viderẽtur à populo.Ideo dicit Chriſtus de eis Matt.5.Niſi abundauerit iuſtitia veſtra pluſquàm ſcribarũ & phariſæorũ, nõ intrabitis in regnũ cælorum,quia nõ faciebãt bona intẽtione, ſed vt viderẽtur ab hominibus.Ecce ſecũda circunſtantia.Tertia circũſtantia eſt, quando aliquis iactat ſe de eo quod in ipſo eſt,vel de eo quod in ipſo nõ eſt, hæc eſt ſuperbia, vel cũ iactat ſe de bono opere quod fecit,puta cũ dicit,Ego feci eleemoſynam,vel ieiunaui &c.vel cùm quis iactat ſe de malo opere perpetrato.Sunt enim aliqui ita ribaldi, vt cũ malefecerint,iactant ſe de hoc.De quibus Prou.2.dicitur,Gloriãtur cũ malefecerint,& exultãt in rebus peſſimis. Ecce iactantia,quę eſt tertia circunſtãtia.Quarta circũſtantia eſt irreuerẽtia,maximè erga Deũ. Sicut multi ſunt mente & corde irreuerẽtes, intãtum ꝙ trãſeuntes ante imaginẽ crucifixi, vel altare,vel corpus Chriſti, non dignãtur amouere caputiũ ſuum,qui ſi tranſirẽt coram vno domino, illud facerent &c. & hoc multum diſplicet Deo. Nota exemplum de quodã ſuperbo, qui veniens ad eccleſiã in eleuatione corporis Chriſti, cùm eſſet tãtum tractus cum multis aguilletis,nec poſſet inclinare ſe,nec poſſet flectere caput vel genua,ecce diabolus eum percuſſit enſe per medium dicens,O ribalde proditor ſi Deus tantum pro nobis feciſſet quantum pro te,ſemper ſtaremus genu flexo, & ſic mala morte mortuus eſt & damnatus. Ideo attendatis ad reuerentiam, quia aliàs eſtis ſuperbi: irreuerentia enim ex ſuperbia & cõtemptu Dei procedit,reperitur in blaſphemãdo,& ſic de alijs malis Et hæc de quarta circunſtantia.Quinta circunſtãtia eſt contemptus, & iſta eſt maximè nominis Dei.Sunt enim aliqui miſeri & maledicti, qui ita vilipendunt Deum,quod in quolibet verbo ſemper Deũ inhonorãt in blaſphemãdo,immo illud trãsfertur in cõſuetudinẽ, dicũt ꝙ nõ poſſunt ſe continere, nec auſi eſſent dicere in deſpectu regis vel coronæ regis.Iſti non corriguntur per dominos temporales,de quibus conquęritur Dominus dicens: Dominatores eius iniquè agunt, & iugiter tota die nomen meum blaſphematur, Eſa.52.cap. Caueatis igitur ab iſto contemptu Dei, quia ratione iſtius patimur tot & tanta mala. Ideo dicit Deus,Vos facitis mihi guerram ſagittis & baliſtis, linguis blaſphemiarum, & ego vindicabo me lapidibus tribulationis. Ideo caueatis. Et hæc de quinta circunſtantia. Sexta circunſtantia eſt vanus ornatus.Hoc dicit contra mulieres, quando

Secuit per medium diabolꝰ quẽdã non flectentẽ genua in eleuatione corporis Christi.

ſunt

ſunt diligentes in ornando ſe. Heu ſi eſſent ita diligentes in ſeruitio Dei, & in oratione. Dic quomodo aſſumunt habitum beſtiarũ in cornibus,aſsimilantur enim capris,portantes cornua. Item aſsimilantur vulpibus in caudis longis. Dic de alijs ornamentis & vanitatibus tam mulierum quàm virorum, quia vanitas vanitatum,& omnia vanitas. Eccleſiaſt. 1. Vidi cuncta quæ ſub ſole fiunt, & ecce vniuerſa vanitas. ibidem. Vnde mulieres quæ non poſſunt capere homines per verba, capiunt eos per veſtimenta & ornamenta, & capto corpore capitur veriſsimè anima. Vnde ornatus corporis animas capit. Mulier enim eſt rete diaboli ad capiendum animas. Eccleſiaſt.7. Inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum eſt. Non ſuſtinerent iudices mundani inſidiantes in via quæ Romã ducit,& ſuſtinẽt inſidiantes in via paradiſi. Prou.23. Inſidiatur in via quaſi latro,& quos incautos viderit,aliàs inuenerit,interficiet. Sed multæ mulieres dicunt quod ornando ſe non intendunt aliquem decipere. Tales ſimiles ſunt latroni, qui non audet piſcari in piſcario domini ſui,vel venari in foreſta domini ſui Sed bene cõmodat rete ſuum latroni audaciori. Sic & iſtæ mulieres accommodant corpora ſua diabolo ad decipiendum & capiendum animas, & bene volunt concupiſci,licèt non concupiſcat. Auguſtinus. Non ſolùm appetere,ſed etiam velle appeti criminoſum eſt. Hiero. Mulier ſi ſe decorauerit, & oculos intuentium ad ſe traxerit, & ſi plagam non intulit, vindictam tamen ſoluet extremam, venenũ enim intulit, & ſi nullus qui biberet inuentus eſt. Item interficit, & eſt baliſta quæ omnes loricas fallas & penetrat. Eccleſiaſt.nono. Propter ſpeciem mulieris multi perierunt. Et Prouerbiorum ſeptimo. Et fortiſsimi quique interfecti ſunt ab ea, vt Dauid, Sampſon, Salomon &c. Hinc Hieronymus. Mulierem quam videris bene cõuerſantem mente dilige,non corporali frequentia, quia nec Dauid ſanctior,nec Salomone ſapiẽtior, nec Sampſone fortior eſſe potes. Item ornatus ſignum eſt luxuriæ. Faciunt de templo Dei meretrices papilionem,quia ſicut papilio ſignum eſt ſcorti, ſic ornatus exterior: pœnitus volunt aſsimilari fatuis potiùs quàm matronis. Pſal miſta. Facies peccatorum ſumitis. Si equus venalis non eſt, quare ſigna venalitatis portat? Solent equorum venditores equis ſuis imponere ramum, vel aliud ſignum ſuper capita eorum vel in caudis, in ſignum quòd volunt vendere. Ita mulieres imponunt ornamẽta capitibus ſuis, in ſignum quòd corpora earum venalia ſunt. Si quis equo alicuius domini vel nobilis imponeret ſignum vẽditionis, & per villam circumduceret illum,quaſi venalem,multum offenderetur dominus ille. Sic Deus de ſponſa & virgine natus,de vxore ſua offenditur. Ideo dicitur Prouerbio.7. Zelus & furor viri non parcet in die vindictæ. Item circulus qui eſt ante tabernam,ſignum eſt quòd

quòd ibi eſt vinum venale. Quare ouis vult habere ſignū diaboli, nunquid poterit dicere paſtor in die iudicij, Non noui te, quia non es ſignata meo ſigno: & rapietur à lupo infernali, tāquā ſignata ſuo ſigno. Nam vt dicit Gregor. Signum euidentiſsimum reproborum eſt ſuperbia, & electorū humilitas, quā cùm quilibet habeat in ſe, apertè cognoſcitur ſub quo rege militat. Item ſignum eſt mortis, quādo pannus ſericus ponitur ſuper feretrum, ſignū eſt cadaueris, & ꝙ ibi iacet mortuus. Sic in corpore ornato ſignum eſt ꝙ ibi ſit anima mortua. Vnde mulier ornata nō eſt niſi feretrum animę mortuæ. Hiere. 51. Mendax eſt conflatio eius, quia nō eſt ſpiritus in eis. Vnde plus mulier deberet plāgere filiā ſuam ornatam, quā ſi videret eam ante ſe mortuam in corpore. Eccle. 22. Super mortuum, ſ. in anima plora, defecit enim lux eius, ſ. gloriæ & gratiæ. Item ſignum eſt peccati quando quis gloriatur in veſte. Eccl. 1. In veſtitu ne glorieris vnquam. Itē ſi nux relinquat corticem ante tēpus, ſignum eſt corruptionis interius. Sic & Chriſtianus ſi nō habeat habitum exteriorem quem religio Chriſtiana requirit, ſignū eſt ꝙ vermis peccati intus lateat, vnde in hoc demonſtrat malitiam ſuam. Superbus enim habitus nō rectè de ſe facit ſentire. Vnde dicit quędā gloſſ. In hoc differt ſponſa Chriſti à ſponſa diaboli vel mundi, quia ſponſa Chriſti ornamēta quærit interiora, & interiorem pulchritudinem. Pſal. Omnis gloria eius filiæ regis abintus &c. Sed aliæ quærunt pulchritudinē exteriorē, & amittunt interiorem. Pſal. Filiæ eorum cōpoſitæ, circumornatę, vt ſimilitudo templi. Item mulieres ſe ornantes habent ſe ad modum animalis quod difficilè excoriatur in capite. Sic mulieres vix volunt dimittere ornatum capitis. Sed decaluabit Dominus verticem filiarum Syon, & crinē earū nudauit. Eſa. 3. Item decipit, ſicut pelliparius volens vendere veterem pellem, vt decipiat ruſticos, dealbat aliquantulum aliqua albedine, qua modicum portata apparet vetuſtas eius. Sic impudicę mulieres volentes decipere viros, colores ponunt in facie ſua, quibus recedentibus apparent rugę & maculæ, quia nihil abſconditum quod nō reueletur. Item non ſunt niſi fimarium opertum niue, & quando recedit nix, apparet turpitudo eius, ſic &c. Eſa. 47. Reuelabitur ignominia tua, & videbitur opprobrium tuum. Item ſunt incendiarię diaboli, templa Dei comburentes, ferentes ignem in caudis, vt vulpes Sampſonis, Pſalm. 73. Incenderunt igni ſanctuarium tuum &c. Hierony. Facies dealbata mulieris gladius igneus penetrans cor hominis. Item ſunt traditrices Dei, tradentes caſtrum Domini ſui, id eſt cor ſuum, aduerſario eius, id eſt diabolo, qui ſtatim ponit ibi ſignum ſuum ſuper portam, per hoc oſtendens captum eſſe caſtrum. Pſalm. Poſuerunt ſigna ſua, & non cognouerunt &c. Item mirabile eſſet ſi mulier veniret ad miſſam in morte mariti ſui vel patris &c. ornata

flori-

floribus. Sic eſt de illis quę veniũt ornatę ad miſſam, cũ omnis miſſa celebretur in memoriam paſsionis Chriſti crucifixi. Corona ſpinea impoſita eſt Chriſto, & tu imponis tibi coronã de floribus & roſis. Sapiẽ. 2. Coronemus nos roſis antequam marceſcant. Et hæc de ſexta circũſtantiá. Septimá circũnſtantia eſt ambitio. ſ. bonorum & dignitatum. Aliqui volunt fieri iudices, aliqui conſules & gubernatores populi. Et multi ſunt de iſtis qui neſciũt regere ſeipſos nec familiã ſuá. Et quando ſunt in officijs, faciunt iniuſtitiam & extorſiones, opprimũt pauperes, & orphanos, & viduas, ſuſtinent magna crimina, & peccata publica, non curant niſi de muneribus, nec attendunt illud Sap. 6. Iudicium duriſsimum in his qui præſunt fiet. No. durum ſi non bene præſint, & regant perſonã propriam, ſed durius ſi non bene regant familiam ſuam, filios, filias, vxores, ſeruos, ancillas &c. & bona temporalia, ſed duriſsimum ſi non bene regant populum in iuſticia, pace, & concordia: Sic & prælati eccleſiæ, qui volunt eſſe rectores & gubernatores animarum, & quando ſunt intus, plus curant de pecunijs & redditibus, quàm de animabus, nec intrãt per portam, ſed aliũde, quia precibus amicorum, vel per ſimoniam, vel per violentiam &c. Et hæc de ſeptima circunſtantia. Octaua circunſtantia eſt hypocriſis, quia multi ab extra oſtendunt ſe humiles, & ab intra ſunt ſuperbi & inflati, & ſunt homines malæ vitæ. Ecce hypocriſis. De iſtis dicit Chriſtus, Mat. 23. Væ vobis Scribæ & Phariſæ hypocritæ, quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ à foris apparent hominibus ſpecioſa, intus verò plena ſunt oſsibus mortuorum, & omni ſpurcitia. No. quomodo ſepulchra magnorum dominorum ſunt depicta & pulchra deforis, & intra plena ſunt fœtoribus. Tales ſunt hypocritæ, qui ab extra apparent pulchri, & honeſti, & humiles, & intra in corde ſunt pleni ſuperbia. Et ſic de alijs vitijs declara vt expediens fuerit. Et hæc de circunſtantijs peccati ſuperbiæ, & ita de primo principali.

SEcundò principaliter videndum eſt quomodo Superbia diſplicet Deo. Et hoc oſtenditur tripliciter. Primò per ſcripturam diuinam. Hiere. 48. Sublimitatem eius, & arrogantiam, & ſuperbiam, & altitudinem eius ego ſcio. Et Prou. 8. Arrogantiam, & ſuperbiam, & viam prauam, & os belingue deteſtor. Nota ſuperbiam, ſuperbia eſt in corde, vt hypocritæ qui habent ſuperbiam in corde: quia extra ſunt humiles, & intus ſunt pleni ſuperbia &c. Arrogantia eſt in ore, vt in loquẽtibus irreuerẽter de Deo. Praua via. i. vita, eſt in moribus, ſcilicet in ſuperbis. Secundò oſtenditur per conditionem humanam. Oſtendit enim nobis conditio humana quòd non debemus eſſe ſuperbi, conſiderando imperfectiones noſtras, quantum ad animam & corpus. Si enim conſideremus imperfectioné noſtrã quantum ad animam, vtiq; humiliabimur. Eſt enim anima de natura ſua

quid imperfectum, id eſt de nihilo creata, quia non de natura Seraphin, nec Cherubin, ſed de nihilo, & in principio eſt tanquam tabula, in qua nihil depictum eſt 2. de anima. Ecce magna imperfectio. Item ſi cõſideremus imperfectionem corporis noſtri nõ eſt de materia cæli, nec ignis, nec aëris, ſed de terra formatum eſt de vili materia, ſ. de limo terræ. Gen. 2. No. de miſerijs corporis noſtri, imò ſi cõſideremus imperfectiones noſtras, quantũ ad iſtã non ſuperbiem⁹. Si enim aliquis deberet ſuperbire, hoc maximè nõ eſſet de corpore, quia eſt imperfectũ, & iã videmus oppoſitũ in Chriſto. Nunquam aliquis ita humilis fuit. No. de humilitate eius in carne, induẽdo veſtem ribaldorum, ſ. noſtræ humanitatis. Et in natiuitate quantam habuit humilitatem, oſtenditur naſcendo in diuerſorio. Item in cõuerſatione ſua &c. & in paſſione ſua, quia humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortẽ &c. ad Phil. 2. Et elegit matrẽ humilem. Ideo ipſe dicebat, Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. Mat. 11. Tertiò oſtenditur per ſententiã diuinalem, quã De⁹ fecit de iſto peccato. Primò de Lucifero, & alijs angelis qui propter peccatũ ſuperbiæ facti ſunt dæmones. Vnde dicit, Nõ habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam. Pſal. 100. No. quod quãdo pater eiecit filium de domo, ſignum eſt quod fortè fecit in aliquo cõtra patrem, & ſi interrogetur quare hoc fecit, Reſpõdebit, Quia fortè feciſti contra me. Ita angeli malè fortè fecerunt contra Deũ, ideo eiecit eos Dominus de domo ſua. Aliam punitionẽ fecit Dominus Deus de iſto peccato, quia propter iſtud peccatum Adã & Eua fuerunt expulſi de paradiſo terreſtri. Eccle. 10. Initium omnis peccati eſt ſuperbia. No. quod non ſolùm Deus habet iſtud peccatum odio, imò & homines, & angeli, & ſancti qui ſunt in paradiſo. Hic cadit exemplum de heremita, qui exiuit de cella, & dum iret ad villã, angelus Domini iunxit ſe ei, & dum irent, inuenerunt corpus cuiuſdã mortui. Heremita ſentiens fœtorem cadaueris, obturauit nares, & deuiauit longè à via. Angelus autem recta via venit ad cadauer, & redolebat ſibi. Et pòſt iterum venerũt ambo in via, & obuiauerũt cuidam pulcherrimo iuueni & libidinoſo. Quem videns angelus obturauit nares, & deuiauit de via: Heremita autem tenens viam, trãſiuit iuxta eum, & complacuit in eo. Et iterum venerunt ad viam, & heremita dixit angelo, O angele Dei, miror de vobis quòd videndo iſtũ iuuenem pulcherrimum ſic deuiaſtis, & quando reperimus cadauer hominis mortui nõ deuiaſtis, nec obturaſtis. Cui angelus, Noueris quod iſte mortuus fuit bonæ vitæ, & eius anima iam eſt in paradiſo, ideo corpus ſuum non abhorret nobis, imò redolet, quia adhuc inducetur gloria. Sed ille iuuenis eſt ſuperbus, & vanus, & plenus alijs vitijs, & tales fœtent nobis, ideo non potui ſuſtinere fœtorẽ ſuum, quia quod Deus abominatur, & nos &c. Ecce quomodo ſuperbia nõ

ſolùm

ſolũ Deo, imò etiã ſanctis angelis, & hominibus abominabilis eſt, ideo &c. Et hæc de ſecundo principali.

TErtiò videndum eſt quomodo poterimus remediare. Et ſunt multa remedia. Primum remedium eſt conſiderare mortem. O ſuperbe conſidera quid tibi iſtæ vanitates valebunt, quia in morte habes omnia dimittere, & tu calcaberis in foſſa per alios. Et ideo dicitur Eccle. 7. Memorare nouiſsima tua, & in æternum nõ peccabis, per ſuperbiam ſupple. Secundum remedium eſt conſiderare noſtrã conditionem propriam, quia non ſumus niſi cibus vermium. Vnde Hier. Facilè contemnit omnia qui ſe ſemper cogitat moriturũ. Nota de pauone quomodo ſuperbit, quãdo eleuat & videt alas ſuas & plumas, ſed poſtquam reſpicit pedes turpes, deprimit alas, & humiliatur. Idem de nobis, aliqui ſuperbiunt contemplando alas ſuas & plumas. Vna pluma eſt. O tu es de magno genere. Alia, Tu es pulcher, tu es iuuenis, diues &c. Modò reſpicis plumas, reſpice pedes, id eſt finem, ſ. mortem, ad quam habes venire, quia buffones & vermes te comedent. Tertium remedium eſt conſiderare Chriſtum, qui tantum ſe humiliauit, quod pro nobis mori voluit. Ideo vide ſtultitiam mundi, quia propter mortem patris ſui dimittunt vanitates, ſed propter Chriſtũ qui eſt mortuus pro te nõ vis dimittere. Ideo quid dices Deo quando eris mortuus, quando dicet tibi, Ecce ego humiliatus ſum pro te vſque ad mortem, videamus quid tu feciſti pro me, quomodo te humiliaſti? Quartum remedium eſt conſiderare virginem Mariam, & alios ſanctos, & ſanctas Dei, ſcilicet beatam Catharinã &c. qui erant de magno genere, & tamen erant valde humiles. O mulier quæ portas imagines beſtiarum, vulpium, & caprarum, ſi velis recipere imaginem virgins Mariæ, ſ. humilitatem, ſic eris placens Deo. Quintum remedium eſt conſiderare diabolum, qui eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ. Iob 41. Sextum remedium eſt conſiderare pœnas paratas ſuperbis. Pſal. Retribuet abundanter facientibus ſuperbiam. Ergo pro cõcluſione dicatur illud. 1. Pet. 5. ca. Humiliamini ſub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore viſitationis. Et Iaco. 4. Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Cuius gratiæ participes nos efficiat ipſe qui in trinitate &c. Amen.

De peccato Auaritiæ Sermo II.

A*Dueniat regnum tuum.* Mat. 6. Iſta eſt ſecunda petitio orationis dominicæ, in qua petimus ſaluationẽ cęleſtialẽ di. Adueniat regnum tuũ. i. ad nos veniat regnũ tuum. Iſta petitio eſt cõtra peccatum auaritiæ. Auaritia enim eſt inordinatus amor habendi pecunias vel alia bona temporalia, quæ maximè retrahunt hominem ab amore & affectione regni cæleſtis, quod ſuper omnia & ante omnia eſt quęrẽdũ, *Auaritia quid ſit.*

iuxta verbum Chriſti Mat.6.Primò quærite regnũ Dei,& iuſtitiam eius &c. Sed non petunt hoc regnum auari, ſed regnũ terrenum,& bona terrena. Sed dicit iſta petitio, nõ ſic viuamus in auaritia & cupiditate,vt præponamus terrena cæleſtibus, ſed oppoſitum faciamus. di. Adueniat regnũ tuũ. Ecce quomodo iſta petitio eſt contra peccatum Auaritiæ,igitur de Auaritia erit præſens ſermo. In quo videbimus tria,ſicut dictum eſt ſuprà de peccato ſuperbię.

Primò quomodo cognoſcemus ſi in nobis ſit certè,
Secundò quomodo Deo diſplicet Deo maximè,
Tertiò quomodo poterimus remediare leuiter.

Auaritia quãdo veniale eſt peccatum,& quando mortale

PRrimò igitur hoc poterimus cognoſcere ſi attenderimus quid ſit ipſa Auaria,& quæ ſint ſuę circunſtantię. Eſt enim Auaritia, ſecundum Tullium inordinatus amor habendi. Et iſte amor inordinatus ſiue immoderatus eſt duplex, qui aliquãdo eſt tantùm veniale,& aliquando mortale. Mortale enim eſt,quãdo aliquis ita diligit temporalia, vt ea vellet habere & retinere iniuſtè per rapinam vel per vſuram,vel per furtũ vel per aliquid huiuſmodi.Sed ſi iſta ordinatio amoris in hoc conſiſtit,vt homo ſuperfluè iſtas diuitias amet, non tamen præferendo eas amori diuino,(.quòd ex diuitijs non vellit aliquid facere contra Deum & proximum,ſic eſt peccatũ veniale,& non mortale. Ecce quomodo eſt veniale,& quomodo mortale: ſic poterimus cognoſcere in ſuis circunſtantijs,quę ſunt principaliter octo.

Prima eſt ſimonia,
Secunda rapina,
Tertia vſura,
Quarta eſt fraus,
Quinta furtum,
Sexta nimia ſollicitudo,
Septima ludus fortunæ,
Octaua ſacrilegium.

Prima circunſtantia eſt ſimonia,quæ tãgit pręlatos eccleſię in vendendo beneficia,& intrando in dignitates, & pręlaturas,nõ per portam iuſtã & debitę electionis,ſed per vim, qui ſunt viri potentes,& manus armatas amantes, vel etiam quando intrant precibus,promiſſionibus,vel muneribus prçcedentibus. De talibus loquitur Chriſtus Io.10.Qui nõ intrat per oſtium in ouile ouium,ſed aſcendit aliũdè,ille fur eſt & latro.Dic cõtra prçlatos & curatos eccleſię,vẽdẽtes ſacramenta eccleſię,& committũt ſimoniam.Secunda circũſtantia eſt rapina, & iſta tangit dominos temporales. Sunt enim aliqui domini temporales vt aues rapaces,qui non ſunt contenti de redditibus ſuis, quia non ſufficiunt ad eorum exceſſus, quia tam magnũ ſtatum tenent in equitaturis, & ſcutiferis, indumentis, & alijs ornamen-

namentis, ideo oportet vt vexent ſubditos, capiendo bona ipſorũ, vel gratis, vel petendo ab eis,quaſi dicendo, Ego cuſtodio vos ab inimicis veſtris,ideo debetis mihi dare aliqua, & ideo oſtendunt ſe diligere ſuos ſubditos,& eſt amor caninus, vt ipſi totum comedãt. Tales enim ſunt multi domini tẽporales. Cuſtodiũt ſubditos ne cor rodantur ab inimicis, & ipſi finaliter eos deſtruunt,modò habendo gallinas,modò pecunias, & ſic de alijs, & pauperes homines habent domos ſuas plenas pueris,& non poſſunt eis prouidere, quia domini tẽporales habẽt totũ. Itẽ alij reperiuntur eſſe in iſta rapina,vt notarij,aduocati,procuratores,& iudices, vt poſsint recipere bona hominum,prolongant dietas ad octo,ad quindecim &c. Et de modicò faciunt magnos proceſſus,& implent libros verbis inutilibus: & ꝙ poſſet expediri intra ſex dies, faciunt durare per annũ,& ſic ſemper deſtruũt pauperes homines.No.quid eſt dicere court,quia antiquitus in illa court expediebant ſubitò, ſed modò curia perdidit nomẽ ſuum,& vocatur la longa,quia quod ſubitò poſſent expedire,faciũt durare per magnum tempus. Ecce aues de rapina domini de curia, ideo tales aues rapinæ rapientur à magna aue, ſ. à diabolo in mortis articulo. O dicet dæmon,tu fuiſti auis de rapina,modò rapieris. Eſa.33.Væ qui prædaris,nónne & ipſe prædaberis? Tertia circũſtantia eſt vſura. Not.quod ſunt duæ ſpecies vſuræ. Vna eſt palliata,alia eſt manifeſta. Manifeſta eſt,quando aliquis plus exigit quàm acceperit,vt puta ſi accõmodaſti duodecim florenos,nõ debes plus accipere nec petere,aliter committis vſurã manifeſtã. Vſura palliata eſt, quam declarat Hieronymus dicens, Aliqui putant vſuram tantùm eſſe in pecunijs. Sed etiam cõmittitur in blado,vino,& alijs mercantijs. Et iſta vſura habet multas ſpecies.Prima ſpecies huius vſurę palliatę eſt circa mercatores, quia quando ruſtici veniunt ad ipſos,Domine commodetis mihi decẽ florenos &c. Dicit mercator,Libenter, ſed des mihi pignus,campum vel vineam, & inde recipiunt fructũ. Vel etiã aliquandò recipiunt equos ad laborandũ, & pòſt recipiunt florenos &c. Vel aliquando recipiunt vxorem ruſtici, cui cõmodauerunt pecunias, ad ſtandum in vinea, ad faciendum aliquod opus laboris. Secunda ſpecies vſuræ palliatę eſt venditionis & emptionis?Cũ enim vſurarius emit poſſeſsiones minori pretio quã valeant,tali cõditione ꝙ debitor poſsit retrahere quãdo pretiũ ſoluere voluerit, vel quãdo erũt in minori pretio quã valeãt ante terminũ ſuum,ſicut bladum in cãpo &c. Ecce ſecunda ſpecies vſuræ. Tertia ſpecies vſuræ eſt, cũ vſurarius vltra ſortem aliquid petit ſine pacto expreſſo propter conſuetudinem, vel cum pacto expreſſo. Ecce tertia ſpecies vſuræ. Quarta ſpecies vſuræ eſt,quæ cõtingit in ſocietatibus,quando aliquis tradit animalia,ſicut boues,oues,iumenta,cũ tali conditione quod ſint immortalia ſemper,vel quando fit ad minus

Duæ vſuræ ſpecies duó ve generaliquorũ quodlibet rurſum in ſuas diuiditur ſpecies.

nus taliter, quod ſi animalia moriantur in caſu, facit ſoluere laboratori mediam partem, etiam ſi morerentur prima die. Ecce vſura. Si autem moriantur propter defectum laboratoris, dico quod oportet ſoluere non ſolùm medietatem, ſed etiam totum. Sed ſi moriantur à caſu fortuito, dico quod ſi ſoluat aliquid recipiens, committit vſuram. Quinta ſpecies iſtius vſuræ eſt tranſlatio facta ad rem, vt cùm diues non vult accipere à paupere vltra ſortem, ſed bene vult quod laboret per duos dies, vel tres in campo, vel vinea ſua, ibi eſt vſura. Et de omnibus iſtis ſpeciebus & circunſtantijs vſuræ eſt reſtitutio facienda, aliàs talis vſurarius nũquam intrabit paradiſum. Ecce quot modis cõmittitur vſura. Dico amplius quod papa in iſtis vſuris nullo modo poteſt diſpenſare in præcepto Domini, ſed Deus præcepit Deut. 24. c. Non fœneraberis fratri tuo ad vſuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem. Si dicitis, quod papa & eccleſia ſuſtinet, dico quod ſuſtinet, quia non poteſt remediare, & eccleſia maximè gubernatur hodierno tempore per dominos temporales. Et dico vobis quod facere vſuram valde diſplicet Deo. Vnde talibus datum eſt congeriũ de cælo. Vnde Dauid quæſiuit à Domino, O Domine quis habitabit in tabernaculo &c. Reſpondit ſpiritus ſanctus, Qui pecuniam ſuam nõ dedit ad vſuram &c. Vnde dico vobis quod vſurarius eſt periurus & proditor Deo, quia promiſit fidelitatẽ in baptiſmo Deo quam fregit, ideo dico quod vſurarius Chriſtianus eſt peior Iudæo, qui nõ facit vſurã cũ alijs Iudæis, ſed bene Chriſtianus cũ alijs Chriſtianis: ideo vſurari⁹ Chriſtian⁹ ſimilis eſt cani rabido, qui exiens domum mordet quoſcunque reperit, ita vſurarius Chriſtianus ab omnibus quos reperit exigit vſuras, ab eccleſiaſticis, à religioſis, à nobilibus, à laicis, à laboratoribus, & ab omnibus, nulli parcit, omnes mordet, ideo finaliter vſurarius eſt peior Iuda, qui reſtituit triginta argenteos, ſed vſurarius nunquam vult reſtituere aliquid, ſed dicit, Ea dimittam in teſtamento meo, & filij mei reſtituẽt. Dico quod talis reſtitutio nihil valet, ſi vſurarius poteſt reſtituere, & non reſtituit, quia habet pecuniam in capſa, & habebat ſatis tẽporis ad reſtituendũ. Ideò ſi noluit reſtituere, & moritur, dãnatur, niſi fortè magna contritio in articulo mortis iuuerit ipſum. Si aliter, dãnatus eſt, poſito ꝙ filij ſui reſtituent, nihil prodeſt ſibi talis reſtitutio. Ideo breuiter concludendo dico quod vſurarij ſimiles ſunt diabolo, qui ſemper nocet die ac nocte, ita vſurarij dormiendo, vigilando, ſemper lucrantur ſi poſſunt. Ideo de talibus dicit ſacra ſcriptura. Non deficit de plateis eius vſura & dolus, ſed ſequitur, Veniat mors ſuper illos, & deſcendãt in infernum viuentes. Vnde nota exemplũ de quodam vſurario, qui infirmatus quærebat confeſſorẽ, & faciente conſcientiam de vſura, dixit ſibi confeſſor quod haberet reſtituere, qui dixit quod non poterat, & ſi faceret, exhæredaret filios

ſuos.

ſuos. Et tunc confeſſor noluit eum abſoluere cùm eſſet diſcretus. Et cùm veniſſent multi alij confeſſores, oēs renuerunt ſibi abſolutionem, niſi reſtitueret. Finaliter miſit pro vno ſimplici ſacerdote & idiota, cui confeſſus eſt, & ſtatim eum abſoluit. Ipſe autem confeſſus miſit ad rectorem eccleſiæ vt apportaret ei corpus Chriſti, & cōmunicauit eū, & mortuus eſt, & anima ſepulta eſt in inferno, & corp⁹ in cœmiterio. Dic quomodo ſequēti nocte venerūt quatuor dæmones ad domum rectoris eccleſiæ, pulſantes ad ianuam. Qui ſurgens de lecto aperuit eis portam, & timuit valde, dixerūt ſibi quod non timeret, quia Deus mittebat eos, ſed iret cum eis ad eccleſiam, & acciperet ſuperplicium, ſtolam, & in corticia dæmones portarent. Et ſacerdos iuit cum illis dæmonibus ad eccleſiam, & aſſumpto ſuperplicio, ſtola, & cuſtodia corporis Chriſti, dedit eis quatuor faces, & ſic iuerunt ad ſepulchrum illius vſurarij, & ſtatim dæmones effodientes extraxerunt corpus defuncti, & aperuerunt os defuncti, & ſacerdos videns intus corpus Domini, cum honore & reuerentia accepit illud de ore eius, & poſuit in cuſtodia, & præcedentibus dæmonibus cum facibus accenſis deportauit cum honore corpus Chriſti ad eccleſiam. Quo deportato, & depoſitis veſtimentis, dæmones aſſociauerunt eum vſque ad domum ſuam, & dixerunt ei quod non timeret ſi aliquid audiret, quia Deus volebat quòd corpus vſurarij puniretur in inferno cum anima. Et euntes acceperunt corpus illud, & deportauerunt ad infernum cum vlulatu magno & clamore. Et ecce finis talium vſurariorum. Et hoc de tertia circunſtantia. Quarta circunſtantia eſt fraus, & iſta eſt mercatorum, qui in ſuis mercantijs defraudant populum, & tenētur ad reſtitutionem. Verbi gratia de blado, ſi vendatur pro bono foro, & pro bono blado. Idem de vino, quando miſcetur aqua & vinum turbatum, ſicut accidit in tabernis. Idem de carnibus in marcello, quando vendunt carnes ouinas pro veruecinis, vel quando falſificantur pondera vel monetæ. Idem de ſpeciebus & alijs mercantijs in operatorijs mercatorum. Dic etiam quomodo pueros ſuos docent, vt ſciant falſificare pondera, & decipere proximum. Idem de pannis, quos affectant & parant vt appareant meliores. Ecce fraus mercatorum. De talibus dicitur, Eccleſiaſt. trigeſimo quarto. Qui effundit ſanguinem, & qui fraudem facit mercenario, fratres ſunt, alibi fures. Et ideo omnes tales tenentur ad reſtitutionem & ſatisfactionem &c. Quinta circunſtantia eſt furtum ſecretum, cùm quis furatur ſecretè gallinas, columbas de columbario, piſces de piſcatoria, & ſimilia, pecunias de alieno. Accipere vnum pomum ſine ſcitu illius cuius eſt, furtum eſt, & tenetur ad reſtitutionem. Dicatur de Adam, qui furatus fuit vnum pomum ſine voluntate

Dei, & propter hoc fuit eiectus de paradiſo, & opotuit pro reſtitutione facienda quòd filius Dei deſcenderet de cælo, & ſuſpenderetur in arbore crucis, & ita ſatisfaceret ꝓ furto Adæ. Ideo amore Dei nihil accipiatis de alieno. Ideo præcepit Deus in lege. Exo. 20. Non furtũ facies. Declara bene cõtra latrones &c. quia de vna acu eſt facienda conſcientia. Sexta circunſtantia eſt ludus fortunæ, quod eſt magnum peccatum, & magna ſtultitia, & maximè ludus taxillorum qui prohibitus eſt. Et ratio eſt, quia nulla cauſſa eſt quare duo taxilli faciant amittere pecunias illi & iſti, quis tantũ ordinauit vt illud ꝙ meum eſt, ſic faciãt eſſe tuum duo taxilli? Dico quòd nec papa, nec rex poteſt facere, de quo faciẽda eſt conſcientia & reſtitutio ſecũdum ordinem iuris, alias nunquã intrabunt paradiſum. Declara quo modo iſtum ludum reperit diabolus. Vnde ſi velis reſpicere, ſemper reperiuntur ſeptem puncta, ſi taxillus proijciatur. Si ſupra ſint 6. ſubtus eſt 1. & ſic ſunt 7. ſi ſupra ſunt 5. ſubtus ſunt duo. & ſic ſunt etiã 7. & ſic de ſingulis. Sed quare ſic ordinatum eſt? Dico ꝙ ad dandum intelligi ꝙ ſeptem ſunt conditiones gentium quæ damnantur per ludum taxillorum. Primò ille qui inuitat alium ad ludendum. Secundò ille qui in talibus conſentit. Tertiò ille qui ſuper tabulam reſpicit. Quartò qui in iſto ludo tenet lumen. Quintò qui in iſto preſtat pecuniam. Sextò qui præſtat domum. Septimò dominus temporalis vel rhetores villæ qui ſuſtinent tales ludos, & non corrigunt. Vnde dicit regula iuris, Facientes & conſentientes pari pœna puniantur. Vnde dicit glo. conſentire dicitur qui poteſt corrigere, & non corrigit, ſed ſuſtinet totum. Nota quomodo iſte ludus eſt fons blaſphemiæ. Dicatur quomodo eſt magnum peccatum ſuſtinere ludũ taxillorum, ſicut eſſet ſuſtinere latrones publicos in vna villa, qui deprædarentur modò burſam meam, modò tuam, tunc clamarent omnes alij laici, & expellerentur de villa, vel fieret de eis iuſtitia. Ita eſt magnum peccatum, ſuſtinere ludum taxillorũ in villis, quia taxilli ſunt latrones, qui deprædantur burſas hominum, ideo non debent ſuſtineri, ſed facere rectores villarum debent bonas ordinationes cũ magna pœna ludentibus ad taxillos. Et ſi frãgant ordinationes, puniantur, aliàs expellantur de ſocietate veſtra. Dic cõtra ribaldos luſores, quomodo ſpuunt in cęlum, & eſt fons latrociniorum, quia luſores, poſtquã perdiderunt pecuniã, ludunt ſuas veſtes, & pòſt iocalia vxorum, & cõſequenter dũ nihil amplius habent, vadunt ad nemora, & deprædantur tranſeũtes, inde ſequũtur homicidia, & quid reſtat amplius niſi furca? Ideo Tob. 3. Nunquã cum ludẽtibus miſcui me. Septima circunſtantia eſt inquietudo ſeu nimia ſollicitudo, ſ. diligẽtia circa temporalia acquirenda, quia propter temporalia dimittunt ſpiritualia & Dei ſeruitiũ, vt puta diebus dominicis dimittunt miſſam maiorem, & ſermonem, habẽt frãgere feſta inordinata per eccleſiã.

Interdũ propter ludũ potiſſimũ taxillorũ 7. peccant ſingul.

Aliqui

Aliqui ſunt ita ſolliciti & diligentes circa tēporalia, quòd tota quadrageſima non habent ſpacium cōfitendi, ſed expectant vſque ad feſtum paſchæ, vel diem Veneris ſanctę. O maledicta talis ſollicitudo, contra iſtam dicit Chriſtus Mat. 6. Nolite ſolliciti eſſe dicētes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur. Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater veſter cęleſtis, quia his omnibus indigetis. Quęrite ergo primò regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Et 1. Pet. 5. Omnem ſollicitudinem veſtram proijcientes in eum, quoniā ipſi cura eſt de vobis. Dic quomodo Deus habet curam de omnibus creaturis, prouidendo eis de vita, prouidet animabus in deſerto, piſcibus in aqua, auibus in aëre. Ideo dicit Dauid, Qui dat eſcam omni carni. Item, Qui dat iumentis eſcam ipſorum, & pullis coruorū inuocantibus eum. Dic de coruis, quia vt dicunt naturales, pulli coruorum quando ſunt nati, ſunt albi, quod videntes magni corui credunt non eſſe pullos ſuos, & nolunt eis dare eſcam, nec permittunt quòd fœmella det eis eſcā. Tunc pulli ex inſtinctu naturali eleuant caput & os ad cælum .q.d. tu De⁹ qui prouides omnibus, prouide nobis de vita, & Deus nutrit eos, mittendo rorem de cęlo, & ſic viuunt. Ideo & vos ſeruiatis Deo, & prouidebit vobis. Dic ſi vis exemplum de ſacerdote illo paupere, qui nihil habebat ad comedendum nec ad induēdū. Et cū ſemel cogitaret vnde pranderet, cogitauit in corde ſuo di. Iſtud tibi accidit quia nō ſeruis Deo. Et ſurrexit in media nocte ad dicendū matutinas, & hora prima dixit primā, & ſic de alijs horis, miſſam etiā deuotè celebrauit. Et hora prādij venit ad domū, & inuenit menſam poſitam, & cibaria optima ſuperpoſita, & comedit & bibit, & poſtmodū gratias Deo egit. Hæc enim omnia angelus Dei detulerat, & pro illo parauerat. Et iterum veniens portauit ſecū reliquias. Et iſtud cōtinuauit angelus tādiu quādiu ſacerdos cōtinuauit ſeruire Deo. Dic quomodo incœpit pauliſper officium dimittere, & dicebat tardè. Et angelus portabat cibaria groſſa, & modicū amara, & mappas modicū nigras. Finaliter ſacerdos dicebat officiū ſuum taliter, qualiter & tunc angelus portabat panē corroſum à muribus, & vinū acetoſum, & mappas fœtētes. Quod vidēs ſacerdos incœpit flere, cui angelus apparēs incœpit eū increpare de omiſsione diuini officij, ꝓmittēs quod ſi ſeruiret Deo ſicut prius, haberet ſicut prius, & ipſum prouocauit ad ſeruitium Dei & ad pœnitentiā, & ſic ſe emendauit, & iterū cœpit Deo ſeruire, & angelus ſibi vt prius miniſtrauit. Ergo nolite ſoliciti eſſe &c. ſed primū quęrite regnū Dei &c. Octaua circunſtantia eſt ſacrilegiū, vt cùm quis recipit aliquid de eccleſia, vel furatur aliquid ſacrū de ſacro loco, vel retinet bona eccleſię, vel iura eccleſiaſtica &c. eſt enim quodāmodo peccatū auaritiæ. No. contra laboratores qui non bene ſoluunt decimas. No. etiam de votis. Ideo caueatis.

lid.poſtea ad 10.ſolid. Quod ille audiēs, iraſcebatur cōtra Deū, & factus eſt inſanus & deſperatus. In deſpectu Dei ecce qūo deſcēdit ad 10.ſolid. & poſuit ſe ſupra lectū. Et mulier veniēs domū, & inueniēs eū totū pallidū, & quaſi mortuū, dixit, Domine qūo, quid habetis? Reſpondit alter. 10. ſolid. repetendo. O dicit mulier, Recordemini paſsiōis Chriſti Reſpōdit. 10. ſolid. & depoſuit ipſum de lecto. Amici verò & circūſtantes reducebāt ſibi mortē Chriſti ad memoriā, & ſemper dicebat. 10. ſolid. Et cū amici cōſolarētur eū in omnib⁹, ſemper dicebat. 10. ſolid. Finaliter venit ſacerdos memorans paſsionem Chriſti, & quòd haberet contritionē, & ipſe nihil aliud dicebat niſi 10. ſolid. & ſic finaliter cū ſuis 10. ſolid. mortuus eſt, & deſcendit ad infernum, & damnatus eſt. Ideo cauete ab omni auaritia. Lu. 12.

De peccato Luxuriæ Sermo III.

Fiat voluntas tua &c. vt ſuprà. Iſta eſt tertia petitio orationis dominicæ, in qua petim⁹ cōuerſationē ſpiritualē, vt ſicut volūtas Dei fit in cęlo & in terra per creaturas inſenſibiles & irrationales, ſic fiat etiā per nos qui ſumus ſuę creaturę rationales. No. qūo volūtas Dei fit per creaturas inſenſibiles & irrationales, & primò in cælo, nā à principio quādo Deus creauit mūdū, pręcepit primò cęlo ꝙ moueretur, & cælū ſemper facit & tenet volūtatē Dei. Itē pręcepit ſoli ꝙ quali bet die veniret de oriēte, & illuminaret terrā, & calefaceret illā, & germinaret, & fructificare faceret, & ſol tenuit & tenet pręceptum ei⁹. Itē lunę, ꝙ daret influētiā ſuper terrā. Idē de alijs elemētis, quia ꝑcepit terrę, vt ꝓduceret herbas, arbores, flores fructus &c. neceſſaria ad vitā hoīs. Et iſta nūquā fecerūt cōtra volūtatē Domini, ꝓpter quod dicit Dauid. Statuit in æter. & in ſę. ſę. pręce. po. & nō pręter. Ecce igitur qūo volūtas Dei fit in cęlo & in terra p creaturas inſenſibiles, & irrationales, & ſol⁹ hō q eſt rōnalis facit cōtra volūtatē Dei. Ideo petim⁹ in iſta petitione cōuerſationē ſpiritualē, di. Fiat volūtas tua ſicut in cęlo & in terra. ſ. ꝙ ſicut eſt in cęlo, ita ſit in nobis in terra quādiu viuim⁹, & eſt iſta petititio directè cōtra peccatū luxuriæ, qa luxurioſi nō curāt facere volūtatē Dei, ſed volūtatē ſuā carnalē, quia volūt viuere ſecūdū ſenſualitatē. Et no. ꝙ volūtas Dei, ſicut declarat apoſt. eſt ſanctificatio noſtra, & abſtinere à luxur. dicit enim. 1. Theſ. 4. Hęc eſt volūtas Dei, ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis vos ab oī fornicatiōe. Hoc enim vult De⁹, vt ſicut tunicā ſuā qs cuſtodit ne deturpetur à luto, ꝙ ita qlibet cuſtodiat aai. ſuā, & corp. ne ꝓijciam⁹ in lutū luxu. Qui ergo luxuriatur, fa. cōtra volūtat. Dei. Sed dicit iſta petitio nō ſic, da nobis viuere ita ꝙ luxurioſè faciam⁹ cōtra volūtatē tuā dn̄e, ſed da nobis ſic cōuerſari ꝙ ſicut volūt. tua fit in cęlo, & ī terra faciam⁹ volūtatē tuā. Quia ergo iſta petitio eſt cōtra peccatū luxuriç, ita eſt pręſēs ſermo. Et videbim⁹ in ipſo pricipaliter tria.

Primò

Primò ſi ſit in nobis certè,
Secundò quomodo diſplicere Deo maximè,
Tertiò quomodo poterimus leuiter remediare.

Luxuria quid ſit.

Primò vidẽdũ eſt &c. Et hoc poterimus cognoſcere ſi attendamus quid ſit luxuria, & ſuæ circũſtãtiæ quæ. Vnde luxuria nihil aliud eſt quã libidinoſa volũtas, appetitus, & amor inordinatus delectationis carnalis. Luxuria eſt duplex. Vna eſt ſecũdũ actũ, alia eſt ſecũdũ occaſiones, & eſt multiplex occaſio. Prima eſt per viſum impudicũ, vnde Chriſtus Mat. 5. Qui viderit mulierẽ ad cõcupiſcẽdũ eã, iã mœchatus eſt eã in corde ſuo. No. videre mulierẽ an ſit peccatũ mortale. Dico ꝙ ſic ſi videat & cõcupiſcat eã, & ita dicit Chriſtus in auct. alleg. Nõ ſolũ cõcupiſcere eſt peccatũ mortale, ſed etiã videre ſi cõcupiſcat vidẽdo, ſed videre & nõ cõcupiſcere non eſt peccatum. Vnde Aug. in regula. Neq; enim quãdo ꝓceditis ſimul fœminas videre prohibemini, ſed appetere vel ab ipſis appeti velle criminoſum eſt. Vnde tãgere mulierẽ ſine mala intẽtione, & cũ neceſſitate, non eſt peccatũ mortale, ſed tãgere cũ libidine, vel copulare ad ſe nõ pertinẽtẽ, mortale eſt. Secũda occaſio eſt ꝑ verbũ, qa corrũpũt mores bonos colloquia mala. 1. Cor. 15. No. quõ voces ſunt ſigna earum quę ſunt in anima paſsionũ. Qui autẽ libẽter loquitur de peccato carnis, ſignũ eſt ꝙ mot' eſt in corde, & totus corruptus, & ꝙ tales ſunt ꝓni ad illud peccatũ. Vnde ſi talia dicãt intẽtione peccãdi, puto eſſe mortale. Tertia occaſio eſt per tactum, vel oſculũ, vel aliter, ſ. per manus, declara cautè, & de tactibus agetur infra, vbi dicetur de peccato cõtra naturã. Luxuria autẽ ſecũdũ actũ & operationẽ eſt duplex, quia quędã eſt ſecũdũ actũ interiorẽ, quia eſt cõſenſus deliberat' ad actũ exteriorẽ ſi adeſſent oportunitates, & eſt peccatũ mortale. Si autem luxuria ſit ad actũ exteriorẽ, hæc eſt duplex, quia vel actus nõ trãſit in ſecũdã perſonã, vt accidit in pollutionibus nocturnis dormiẽdo, & vocatur pollutio, & ſi vigilãdo eueniat, dicitur mollities, & eſt peccatũ mortale, quia cõtra naturam. Modò ſequitur videre de luxuria, quæ eſt ſecũdũ actũ exteriorẽ, qui trãſit in ſecundã perſonã, quia de tali maximè intelligitur hoc, quæ diuiditur in ſeptem ſpecies.

Septem luxuriæ ſpecies.

Prima eſt fornicatio,
Secunda adulterium,
Tertia inceſtus,
Quarta ſtuprum,
Quinta raptus,
Sexta contra naturam, *Septima ſacrilegium.*

Prima ſpecies ſiue circũſtãtia luxurię eſt ſimplex fornicatio. Et dicitur ſimplex fornicatio, quãdo ſolutus, i. ille q nõ eſt vxorat', vel qui nõ eſt ordinat' ſacris ordinibus, cognoſcit carnaliter ſolutã ſ. mulierẽ quę nõ eſt maritata, nec adſtricta aliquo voto, qa nõ eſt religioſa.

Ecce

Ecce quid dicitur ſimplex fornicatio, & eſt minimum peccatum de iſtis circunſtantijs, tamen quia eſt contra pręceptũ Dei, eſt peccatũ mortale. Eſt & alia circũſtantia quę dicitur meretriciũ, & hoc fit dupliciter. Primò vaga libidine cum diuerſis ſe miſcẽdo, vel cũ paucis cõcubendo. Sed dicũt multi. Quare eſt peccatũ, & cui facio iniuriã? ex quo ſibi placet, & ſumus concordes, ego nõ ſum vxoratus, & ipſa nõ eſt maritata. Audi bonã reſponſionẽ, quia dicis, cui facio iniuriã, quia nõ ſumus vxorati, & placet vtriq;. No. cui facis iniuriã, & declarabo per ſimilitudinẽ de filia regis Frãcię, quę nõ habet virũ, & cognoſcis eã ipſa volẽte & cõſentiẽte, ſi dicas, cui facio iniuriã? Nõne regi, qui ſperabat eã maritare cũ aliquo magno domino, & tu inhonoraſti eã? Et quid faceret rex ſi ſciret? Ita eſt de muliere ſoluta, quæ eſt filia regis æterni. ſ. Chriſti, quã genuit de ſpõſa ſua. ſ. eccleſia, in vtero. ſ. in fõte baptiſmatis. Si ergo dicas, Cognoſco ſolutã, cui facio iniuriã? Dico ꝙ regi Chriſto, quia ipſo nolẽte & prohibẽte cognoſcis filiã ſuã. No. quid faceret rex de tali ſi cognoſceret filiã ſuã, quia ſuſpenderet eũ in furca. Ita faciet Chriſtus de te in inferno &c. poſſes tamen cognoſcere ſolutã, ſi rex, ſ. Chriſtus, & ſpõſa ſua, ſ. eccleſia, dant tibi eam in vxorem, aliàs nõ. Ecce quale peccatum eſt ſimplex fornicatio. Ideo apoſtolus de talibus dicit. 1. Cor. 6. Fornicarij & adulteri regnum Dei non poſſidebunt. No. de euntibus ad meretrices quæ ſunt in lupanari, an poſſunt cognoſci abſque peccato. Dico quod non, imò mortaliter peccant qui vadunt &c. Si dicatur, Eccleſia ſuſtinet lupanaria. Dico quod verum eſt. Pro quo nota quod duplex eſt lupanar. Vnum publicum, aliud ſecretum. Lupanar publicum ſuſtinetur duplici de cauſſa. Primò propter conuerſationẽ bonarũ mulierũ, quia dicit Aug. Tolle meretrices de mũdo, & omnia perturbabis libidinibus. Secundò ad vitandũ maius peccatũ & incõmodũ, quia natura inclinata eſt ad malũ, quia ſi iuuenes nõ haberẽt meretrices, maiora peccata cõmitterẽt. Ideo eccleſia ſuſtinet minus peccatũ, ad euitãdũ maius, licèt peccẽt mortaliter accedentes. Aliud eſt lupanar ſecretũ, quod eſt in multis ciuitatibus per carrerias & vicos, ꝙ credi nõ poſſet vbi ſunt multæ meretrices ſecretæ. Et tale lupanar nõ eſt ſuſtinẽdũ, imò omnino eſt extirpãdũ. Et ratio huiꝰ eſt, ꝓpter ſcãdala quæ inde oriũtur. Primũ eſt quia multi de eadẽ parẽtela peccabũt cũ vna tali muliere. Primò pater, cõſequẽter filius, qui ignorabit de patre ſuo, & ribalda meretrix vt poſſit habere pecunias abãdonabit ſe ſibi. Tertiò veniet cognatus eius, & cũ ea cubabit. Et ſic alij multi de eadẽ parẽtela. Ecce primũ ſcãdalum. Aliud ſcandalũ ſequitur ex illo lupanari ſecreto, quia vna meretrix ſecreta corrũpet multas alias bonas mulieres illius carreriæ aut plateę. Et ratio eſt, quia vna bona mulier videbit ꝙ illa meretrix erit bene induta, & videbit intrãtes & viſitantes eam, & dicet intra ſe, O ſi tu acquireres

Duplici ratione lupanaria tollerantur.

amicos

amicos,prouiderent tibi ſicut & illi &c. Et ſic attẽtabit facere quod nunquam feciſſet. Vnde meretrix ſecreta cõparatur oui infectę,quę omnes alias oues inficit, niſi citò de ſocietate aliarum ouium proijciatur &c. Comparatur etiam pomo putrido, quod etiam inficit & corrumpit cetera poma. Ecce de meretrice ſecreta. Ideo expellenda eſt de carreria, aliàs ſunt in magno periculo omnes aliæ mulieres. Aliud ſcandalum ſequitur ex meretrice ſecreta. Nam eſt ſicut pute⁹ ſecretus,in quo multi,& quaſi omnes cadunt & ſubmerguntur. Ac ſi eſſet in iſta villa vnus hoſpes,qui in vna parte domus ſuę teneret puteum ſeu foueam ſecretam,in qua omnes intrantes ſubmergerẽtur. O quale peccatum eſſet, nec hoc aliquo modo ſuſtineretur &c. Ita eſt de meretrice ſecreta,quæ nõ eſt niſi puteus inferni. Vnde Prou. 23. Fouea profunda eſt meretrix.& ſequitur, Inſidiatur in via quaſi latro,& quos incautos inuenerit,interficiet. No.quot ſubmergũtur in iſta fouea. Primò viri eccleſiaſtici ſacerdotes. Secundò religioſi. Tertiò nobiles. Quartò vxorati. Quintò iuuenes. Omnia iſta inconuenientia eueniunt ex lupanari ſecreto,ideo extirpandum eſt,& nullo modo permittendum, ecce quale peccatum eſt. Et hæc de prima ſpecie ſiue circunſtantia. Secũda ſpecies luxuriæ eſt adulterium. Eſt autem adulterium ad alterius thorum acceſſus. Vnde adulterium dicitur,quando maritus vel vxor frangũt ſibi fidẽ matrimonij promiſſi,& ſunt periuri. Et dicit ſanctus Thom. quod periurium eſt maius peccatum quam homicidium, & ſunt magis puniti in alio mundo quã homicidæ, quamuis in iſto mundo ſit cõtrarium, & oppoſitum fiat. Item iſtud peccatum eſt maius fornicatione. Ratio eſt, quia eſt contra incarnationem filij Dei quam figurat matrimonium. Vnde ſicut vir & vxor iam non ſunt duo, ſed vna caro, vt dicitur Mat. 19. Ita diuinitas & humanitas in Chriſto,ita ſunt coniuncta,quod nunquam ſeparabuntur,quia iam non ſunt duæ perſonæ,ſed vnus Chriſtus. Qui ergo frangit fidem matrimonij,videtur innuere quod diuinitas ſeparatur ab humanitate,quod eſt hæreticum. Et ideo caueatis,quia magnum peccatum eſt,& talibus adulteris iam datũ eſt congerium à paradiſo. Apoca.21. Timidis & incredulis &c. Et ſequitur, Pars illorum erit in ſtagno ardenti igne & ſulphure. & 1. Cor. 5 Neque fornicarij neque adulteri regnum Dei poſsidebunt. No. etiam contra multos,qui non ſolùm frangunt matrimonium ſecretè, imò publicè tenent concubinas,& ſunt excommunicati. Dic quomodo talibus concubinarijs finaliter accidit ſicut cuidam mercatori. Vnde fuit quidam mercator valde diues,& cùm vxor eius eſſet mortua,venerunt amici & parentes eius vt darent ſibi vxorem, dixit eis quòd nolebat. Dixerunt ei, Quare? Reſpõdit, Quia vel dabitis mihi vxorem iuuenem,vel antiquam. Si iuuenem habeã, illa ſperneret me cũ ſim antiquus, & timeo quod faceret me de confratria ſancti Cuculi.

Adulterium grauius peccatũ eſt quã periuriũ et homicidium.

Si

Si autem antiquam accipiam,ego ſum antiquus & caluus, & illa antiqua,& ſic vnus non poterit iuuare alium.Dixerunt amici,Compater non curetis,quia non dabimus vobis vxorem antiquã, ſed iuuenem.Et ſi faciat vos de confratria Cuculorum, faciatis eam de confratria ſancti Lucę.Certè dixit ipſe,ego non curo de mulieribus:Et ſic amici recedebant.Et dum fuerunt in parte domus ſuæ,reuocauit eos dicens,Audite quid cogitaui. Et quid Domine? Ego enim propoſui accipere duas vxores,vnã iuuenẽ & aliã antiquã. Et ſi iuuenis deſpiciat me,ibo ad antiquam,& ſic adiuuabit me,& dabit mihi bona conſilia,& econtra. Et dixerunt amici,O Domine in bona hora bene debebatis vos facere rogari, & modò vultis duas vxores & dederunt ei duas vxores,ſicut conceperat,& poſt modicum temporis fuit iurgium & differẽtia inter illas, quia iuuenis contempſit antiquam, dicens, O antiqua vade, & volebat dominari, dicens quod etiam erat vxor eius. Sed antiqua dicebat quod debebat dominari, quia antiquior,& iuuenis debebat ſibi ſeruire.Ecõtrario alia dicebat &c.& fuit magnus rumor inter eas, & non poterãt ſe videre,nec poterant videre quod ipſe acciperet placitum cum vna.Dic quid iuuenis mulier fecit,ipſa ſemel inuitauit maritum ad prandium,& facto prandio & ipſo inebriato,fecit ipſum reclinare in gremio ſuo,& ſic obdormiuit, & ipſa abraſit ſibi omnes pilos albos de barba cum pincetis. Cumque ille euigilaſſet, iuit ad viſitandum aliam mulierem, quem illa intuens dixit, O quid eſt hoc? maritus meus efficitur iuuenis, quia iam non habet pilos albos in barba, & cogitans dolum, inuitauit eum in craſtinum ad prandiũ,quod acceptauit,& ipſo inebrieto peſsima vetula fecit caput ſuum reclinare in gremio ſuo, & abſtulit ſibi omnes pilos nigros de capite, & quos potuit de barba cum candela,& caput remanſit ſicut corium depilatum.Et cùm euigilaſſet,reſpiciẽs in ſpeculo vidit barbam depilatam,& dixit, Quid eſt hoc?tu habuiſti nouos barbitonſores,Et dum iret ad villam,amici dixerunt ſibi, Domine quomodo eſt vobis de mulieribus veſtris?Reſpõdit,Malè certè, & credebam quod dediſſetis mihi vxores, & dediſtis mihi barbitonſores, ecce quomodo meam barbam fecerunt, & ſic tandem dimiſit eas. Sic accidit finaliter tenentibus concubinas,qui non ſunt contenti de ſuis vxoribus, quia vxor iuuenis, id eſt, concubina depilat ſibi barbam, ſcilicet bona temporalia, petendo camiſias, tunicas,iocalia, & talia huiuſmodi, quia lenonem lena non diligit abſque crumena, & nunquam eſt contenta. Et ſic finaliter deſtruit eum. Et pòſt venit antiqua, id eſt diabolus, & depilat barbam nigram, id eſt animam nigrã & tenebroſam propter peccata, & portat ſecum ad infernum. Ecce quomodo accidit & accidet talibus. Ideo caueatis, & ſitis contenti quilibet de vxore ſua.Tertia ſpecies eſt inceſtus,& committitur inter parentes carna-

les,vt cùm quis cognoſcit aliquam mulierem de parentela ſua. Aliquando etiam committitur inter parentes ſpirituales, & cũ quis cognoſcit commatrem,filiam ſuam ſpirituale͂,vel filiolam &c. Declara cautè ad populum, quia multi ſunt defectus circa hanc ſpeciem; & fiunt multa mala comparagia maledicta vt habeant occaſione͂ peccandi. Quarta ſpecies eſt ſtuprum, & eſt cùm virgo aliqua defloratur ipſa conſentiente, & eſt maximum peccatum ducere vel trahere puellam virginem ad malum finem, quia fortè fuiſſet bona mulier. No. quomodo aliquoties iſte defectus eſt patris & matris propter malum regimen. Non nutriunt eas in amore & timore Dei,ſed ſuſtinent eis vanitates,& viſitationes ribaldorum, & ſic efficiuntur meretrices. Dic quomodo matres ipſarum, quæ quando vadunt ad eccleſiam, dimittunt eas ſolas in domo, & ribaldus qui hoc obſeruat, videns matrem iuiſſe ad eccleſiam,venit ad domum, & quia mulieres ſunt fragiles, & maximè puellæ, & promptæ ad malum, ſtatim conſentiunt. Et vos domina quando iuiſtis ad eccleſiam, filia veſtra erat bona & virgo, ſed quando vos reueniſtis fuit meretrix & ribalda,& nunquam erit honorata. Vos eſtis in cauſſa, quia dimiſiſtis eam ſolam in domo,& eſtis cauſſa ſcandali. Ideo ducatis filias veſtras vobiſcum,& detis eis bonas doctrinas,ne loquantur cum ribaldis,ne decipiāt eas, quia vulpes humiliat ſe gallinæ quādo vult eam capere. Iuxta illud Eccl.19. Eſt qui nequiter ſe humilat, & interiora eius plena ſunt dolo. Quinta ſpecies eſt raptus,& eſt quādo filia violēter ducitur de domo parentũ, & violatur, & eſt maximum peccatũ. Dic quomodo huiuſmodi puellæ deberent citius mori quā committere aut permittere illud, quia ſic eſſent martyres in paradiſo, imò etiam meretrix ſi amplius nollet cōſentire peccato, & ex hoc interficeretur ab illo qui cōſueuerat peccare cũ illa, par eſſet martyribus. Dic de illis puellis, quæ nō cōſenſerunt peccato, tamē inuitæ violabantur, & ſi aliqua violatur inuita, eſt ad augmētũ meritorũ & præmiorũ. Vide quid dicat B.Lucia, Si inuitā me feceris violari, caſtitas mihi duplicabitur ad coronam &c. Sexta ſpecies eſt peccatum contra naturā. Et habet quatuor differētias Prima eſt mollicies quæ accidit in actibus immundis vigilādo, quia multi ſunt qui nō audēt peccare cũ mulieribus propter timorem mundi,vel quia non habēt oportunitatē,ſed ſecretò corrũpunt ſe,& plus peccāt quā ſi cognoſcerent matrem propriam, quia hoc peccatum eſt contra naturam, cum matre naturale, licèt graue peccatum. Secunda differentia eſt ſodomia, vt homo cum homine, mulier cum muliere. Tertia eſt beſtialitas, videlicet habere rem cum animalibus brutis. Declara cautè ne des occaſionem peccandi. Quarta dicitur abuſus, vt quando non ſeruatur debitus ordo naturæ, nec Dei nec eccleſię, ſicut quando olla eſt ſuper coopertorium, vel luna ſuper ſolem &c. Intel-

Intellige & declara bene cautè. De iſtis differentijs tange ad loquẽdum in confeſsione, & ꝙ cõfeſſor bene aduertat, & cautè interroget de talibus. Septima, ſpecies eſt ſacrilegiũ, & cõmittitur per viros eccleſiaſticos ordinatos, vel cùm mulieres moniales Deo cõſecratæ & copulatæ cognoſcuntur. Dic quale peccatum eſt cognoſcere vxorem Chriſti. Vide legendám S. Matthæi, qui cõtradixit regi volenti habere filiam regis prædeceſſoris ſui in vxorem, quæ erat monialis, dicens ꝙ nõ decebat eum habere vxorem æterni regis. Propter hoc B. Matthæus mortuus fuit. Ideo caueatis ne tangatis ſponſas Chriſti. Nota ꝙ poteſt etiam peccatum accidere in matrimonio legitimo. Primò quando fit in feſtiuitatibus præcipuis, vt beatę Mariæ virginis, apoſtolorum, &c. Secundò quando fit in quadrageſima. Tertiò quando fit in communione, tribus diebus ante & tribus diebus poſt. Quartò quando intra menſtruum. Quintò quãdo fit poſt imprægnationem, aut poſt partum. De omnibus iſtis circũſtantijs eſt confitendum, & de talibus ſpeciebus.

SEcundò principaliter videndum eſt quomodo iſtud peccatum luxuriæ diſplicet Deo maximè. Et iſtud cognoſcere poſſumus per multas punitiones quas Deus antiquitus fecit de iſto peccato. Prima punitio legitur Gen. 6. ꝙ tempore Noë ratione iſtius peccati Deus deſtruxit totum mundum diluuio, quia omnis caro corruperat viam ſuam, & erat totus mundus calefactus per luxuriam. Dixit Deus, ego refrigerabo vos, & miſit diluuium. Et ſic deſtruxit totum mundum propter peccatum luxuriæ. Secũda punitio legitur Gen. 19. de quinque ciuitatibus, ſ. Sodoma, & Gomorra, & alijs ſubmerſis & deſtructis. Dixit enim Deus ad Abraham. Gen. 18. Clamor Sodomorum & Gomorręorum multiplicatus eſt, & peccatum eorũ aggrauatum eſt nimis. Dic punitionem, quomodo venerũt duo angeli ad domum Loth in ſpecie humana, & venerunt homines ciuitatis, & volebant peccare cum eis. Sed Loth prohibuit dicens, ꝙ nollent facere tantum facinus, ſed ꝙ acciperent filias ſuas, & agerent cum eis &c. Dic quomodo Deus pluit ſuper illas ciuitates ignem & ſulphur, & deſtruxit eas. Tertia punitio de iſto peccato legitur Nume. 25. de filijs Iſraël, qui peccauerunt cum mulieribus Moabitis. Et præcepit Dominus Moyſi, ꝙ ſuſpenderet omnes principes populi in patibulo contra ſolem. Ideo dicit glo. quia ſuſtinebant iſtud peccatum, nec volebãt ipſum corrigere, ideo fuerunt omnes ſuſpẽſi. Et Deus percuſsit populũ, & occidit 23. milia hominum de populo Iſraël, exceptis illis qui mortui ſunt de Moabitis. Alia punitio legitur Iudi. 19. & 20. ca. de quodam homine qui duxerat vxorem de Bethleem, & cùm duceret eam ad ciuitatem ſuam, & tranſiret per ciuitatem Gabaa, vbi erat tribus Beniamin, & eſſet hora tarda, habuerũt ibi ſtare. Ea cũ intraſſent ciuitatẽ, nõ inuenerũt q eos recol-

ligeret, cùm ipſi nõ eſſent de illa tribu, & ſic venerunt ante plateã, & ſtabant ibi. Quidã autẽ probus cõpatiens eis, venit, & duxit eos in domũ ſuã. Et ſtatim venerũt iuuenes ciuitatis, volentes peccare cũ eis, & tradidit eis vxorem ſuam. Et tenuerunt eam tota nocte, & in craſtinum ſummo mane reduxerunt eam ante domũ illius probi viri, & dimiſerũt eum ante portam, & extendens brachia, cecidit in terram mortua. Cùm autem maritus eius ſurrexiſſet ſummo mane, & aperuiſſet portam, vidit eam mortuam, putãs ꝙ dormiret. Sed cũ magno dolore eam ſuper iumẽtum ſuum portauit in ciuitatem ſuã, & ſcidit cadauer eius in fruſta, & miſit per nuntios illa fruſta per totam terram promiſsionis. Quod Iudæi videntes, mirati ſunt de tanto facinore, & cõgregati ſunt omnes maiores natu ad illum hominem. Et ſcita cauſſa cõſuluerunt Deum quid agere debebãt. Et mãdauit Deus ꝙ facerent bellum cõtra Gabaa. Quod & factum eſt, & in primo bello mortui ſunt.22.milia hominũ, & in ſecundo.18.milia, & in tertio bello ab vna parte.30.milia, & ex alia parte.25.milia, & centum. Declara hiſtoriã vt habes Iud.20.cap. Alia punitio legitur 1.Reg.4.de Heli, qui ſuſtinebat filios luxurioſos &c. Alia punitio legitur facta fuiſſe in die Natiuitatis Domini de omnibus Sodomitis qui erant in mũdo. Nam illa die mortui ſunt: Ex iſtis punitionibus habemus ꝙ Deus multum odit iſtud peccatum. Diſperdã, inquit, omnes habitatores voluptatis & luxuriæ. Ideo multum debet nos iſtud retrahere ne peccemus.

Tertiò principaliter videndum eſt quomodo leuiter poterimus remediare. Et ſunt multa remedia. Primum remediũ eſt cõſiderare attentè paſsionem Chriſti, & ipſum in cruce paſsionatum, quia dicitur Eſa.1. A plãta pedis vſq; ad verticem nõ eſt in eo ſanitas. Et ꝙ homo velit recipere tales delectationes in ſuo corpore, cũ Chriſtus in ſuo corpore tot paſsiones ſuſtinuerit nõ eſt rationabile. Secundum remedium eſt ieiunare, ſ. auferre auenã equo ribaldo, quãdo eſt nimis lętus. Ita corpori amouẽda eſt auena, ſ. comeſtio & potatio, quia cibaria prouocãt hominem ad luxuriã, ideo oportet abſtinere & ieiunare. Ideo dicitur in præfatione quadrageſimali, Qui corporali ieiunio vitia comprimis. Nota ꝙ multi dicunt quòd non poſſunt abſtinere ab iſto peccato. Et ratio eſt, quia faciunt exceſſus in comeſtionibus & potationibus. Volunt enim iſti, ſicut vetula quædam, quæ oleo volebat extinguere ignem, quod eſt impoſsibile, ita bene comedendo & bibendo extinguere ignem libidinis, quod eſt quaſi impoſsibile, ideo oportet ieiunare & abſtinere. Tertium remedium eſt deuotio ad beatam virginem Mariam. Nota quomodo aſpectus beatæ Mariæ virginis extinguebat omnem malam concupiſcentiam in omnibus aſpicientibus eam. Sic ſi ſitis tentati de luxuria, aſpiciatis beatam virginem per deuotionem & orationem,

tionem,& refrigerabit concupiſcētiam veſtram inordinatā. Quartum remedium eſt cogitare pœnas inferni paratas luxurioſis, dicēdo: O quomodo poteris ſuſtinere pœnas illas terribiliſsimas. Dic exemplū de quodā heremita,ad quem venit mulier de nocte, volēs eum inclinare ad luxuriam,flens & gemens vt ei aperiret. Qui aperiens,& videns ꝙ eſſet mulier, ſtupuit,quęrens quomodo tali hora &c. Quæ dixit ſe erraſſe in via, mentiendo;& quia eſſet miſericors ꝙ ſibi cōpateretur propter lupos &c. Et ſic bonus homo recepit eam in cameram ſuam. Et dum calefacerent, inſurrexerunt motus luxuriæ propter verba attractiua & aſpectus. Cumq; ille ſe diſponeret ad peccandum cùm nullus videret, ſubitò reuerſus in ſe dixit intra ſe, O proditor, quid vis facere? Et poſuit digitos ſuos in igne, & comburebat eos. Mulier autē hoc videns incœpit clamare dicēs: O pater, quid facitis? Reſpondit heremita, Si non poſſum ſuſtinere iſtā pœnā, quæ modica eſt, quomodo ſuſtinebo pœnas inferni ſiue ignem? Et ſic euaſit & expulit mulierē. Et ideò dicit Pſal. Conuertatur peccatores in infernū, omnes gentes quæ obliuiſcuntur Deū. Quintum remedium eſt conſiderare angelum proprium, qui ſemper eſt iuxta te. Vnde Bern. Non audeas facere præſente angelo, ꝙ me præſente nō auderes. Sextum remedium eſt cogitare pulchritudinem animę tuę, quæ eſt ad imaginem & ſimilitudinem Dei creata, quę etiā eſt pulchrior ſole quantū ad naturā, quā tamē ſic deturpas peccato luxuriæ. Ideo lauamini, mundi eſtote, auferte malū cogitationū veſtrarum. Eſa. 1. Declara ad propoſitū &c. Deo gratias.

De peccato Gulæ. Sermo IIII.

PAnem noſtrum quotidianū da nobis hodie. Vbi ſuprà. Iſta eſt quarta petitio orationis Dominicę, in qua petimus prouiſionem corporalem neceſſariam cuilibet quantum ad vitam, quæ prouiſio tota intelligitur per panem. Vnde dixit Deus Adæ Gene. 3. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Non tamen intēdit Deus dicere ꝙ ſolus panis acquireretur cum ſudore, immo etiam tota alia prouiſio neceſſaria vitę hominis. Quia ad vitā hominis conſeruandam etiam neceſſaria ſunt multa alia, vt vinum, carnes, fructus, piſces, veſtes, ligna &c. Ideo petendo panem petimus totam noſtram prouiſionem. Iſta petitio eſt contra peccatum gulæ. Guloſi enim non ſunt contenti de pane, nec de prouiſione quam Deus dat eis ſecundum ſtatum eorū, immo ſemper conqueruntur de Deo, & appetunt delicata cibaria &c. Quia igitur iſta petitio eſt contra peccatum gulę, ſic erit & ſermo de peccato gulæ. De quo videbuntur tria.

Primò quomodo cognoſcemus ſi eſt in nobis certè.
Secundò quomodo diſplicet Deo maximè.
Tertiò quomodo poterimus leuiter remediare.

PRimò igitur ſi in nobis ſit, poterim⁹ cognoſcere, ſi aſpiciamus quid ſit peccatum Gulæ, & in quo cōſiſtit. Vnde Gula importat inordinatum appetitum comedendi & bibendi. Vnde poteſt ſic deſcribi, Gula eſt inordinatus appetitus edendi. Non tamē importat quemlibet, ſed ſolùm appetitum ordinatum. Vnde ſecundū ſanctū Thom. ſic deſcribitur, Gula eſt inordinatus appetitus cibi & potus. Et quærit S. Tho. 2. 2. q. 146. ar. 2. vtrū Gula, ſ. talis appetitus inordinatus comedendi & bibendi ſit peccatum mortale, & dicit declaratiuè quod homo eſt ordinatus ad vnum vltimum finem, ſ. Deum, vt ea fruatur & delectetur. Vnde Deus eſt vltimus finis hominis, & quidquid facimus, dicim⁹, aut cogitamus, totū debet fieri vt iſto fine, ſ. Deo poſſimus frui. Ideo dicit doctor ſanctus, ꝙ ſi homo appetat huiuſmodi delectationem cibi & potus, ita ꝙ in illa delectatione faciat finem ſuum, paratus agere cōtra pręcepta Dei, vt iſtum finē cōſequi valeat, ſic iſto modo talis appetitus inordinatus eſt peccatum mortale, & vocatur Gula, quia tales guloſi vocātur, & quia tales guloſi ventrem quem nutriūt, & huiuſmodi delectationes Deo præponunt. Et ad iſtum ſenſum loquitur Apoſtolus de guloſis. ad Phil. 3. Quorum Deus venter eſt. Et iſto modo eſt peccatum mortale. Alio modo accipitur iſte appetitus inordinatus edendi & bibēdi, ſecundum ea quæ ſunt ad finem, vtpote quando quis nimis cupit delectationem ciborum, nō tamen ita ꝙ propter hoc vellet aliquid facere contrà legem Dei. Et ſic talis appetitus inordinatus eſt peccatum veniale, & dicitur Gula largo modo, ſed de primo modo ſolum loquimur hìc, ſcilicet prout eſt peccatum mortale. Et beatus Grego. 30. moral. ponit quinque ſpecies Gulæ, & ego ſimul declarabo circunſtantias iſtius peccati, quæ ſunt ſeptem,

Gulæ deſcriptio.

Quādo gula peccatū eſt mortale & quādo eſt veniale.

Prima eſt comedere irreuerenter.
Secunda eſt comedere exceſſiuè.
Tertia eſt comedere inordinatè.
Quarta eſt comedere feſtinè.
Quinta eſt comedere & bibere frequenter.
Sexta eſt comedere nimis delicatè.
Septima eſt nimis loqui in menſa.

Prima circunſtātia eſt comedere vel bibere irreuerēter, hoc eſt ſine honore, nō pręmiſſa benedictione vel ſigno crucis. Signū enim crucis eſt tyriaca cōtra venenum omnium ciborum. Nota ſecundū naturales, ꝙ ſunt quidam ſerpētes ita venenoſi, ꝙ quādoq; dimittunt venenum ſuum ſuper fructus, vel ſuper aquas & herbas, & ideo comedere de illis fructibus ſine tyriaca eſt periculum mortis. Sic radix veneni omniū ciborū fuit cibus Adæ, quē ſerpens potionauit, imponēs venenū peccati, ideo ex quo radix eſt potionata & periculoſa, omnes cibi corporales ſunt infecti. Ideo Chriſt⁹ bon⁹ medicus

ordinauit tyriacam, ne cibi poſſent nos grauare. Tytiaca eſt ſignũ crucis, vel aliqua oratiò, vt Pater noſter, vel nomen Ieſus. Si aliqua perſona ſit ita guloſa, ad minus dicat Ieſus, aliàs ponitis vos in magno periculo. Dic exemplum quod ponit B. Gregor. in dialect. de quadã moniali, quæ iuit ad hortum ſuum, & collegit lactucas, & comedit ſine ſigno crucis, dæmõ verò erat ſuper lactucas, & monialis comedit, & dæmon intrauit in eã, & cœpit eã vexare. Et adiuratus dæmon à quodã ſancto epiſcopo quare intraſſet, reſpõdit, quia non fecit ſignum crucis, nec recommendauit ſe Deo. Aliud exemplum legitur in libro de vitis fratrũ prædicatorũ, de quodã fratre qui iuit ſine licentia extra cõuentum in villam ad potandũ. Et diabolus intrauit in eum, eò ꝙ comederat irreuerẽter ſine ſigno crucis, vt cõfeſſus eſt diabolus. Cogitate ergo quãto periculo ſe exponunt guloſi, qui comedũt & bibunt ſine benedictione & ſigno crucis. Oſtẽ de eis modum faciendi crucem. Vnde Apoſtolus. 1. Timo. 3. Cibos creauit Deus ad percipiendũ cum gratiarũ actione fidelibus, & his qui cognouerũt veritatẽ. Quia omnis creatura Dei bona eſt, & nihil reijciendũ quod cum gratiarũ actione percipitur, ſanctificatur enim per verbũ Dei & orationem. Secunda circunſtantia eſt comedere exceſsiuè. Dic quomodo ſunt aliqui miſeri, qui vellent totum deglutire, nec poſſunt ſatiari. No. quomodo faciunt exceſſum in potationibus, & ſunt ebrij hora tertia, & tũc loquũtur linguis omniũ. Alij per totam diem ſtant in tabernis, in ludis, garrulantes, diffamãtes, & pauper vxor ſtat in domo cum tribus aut quatuor pueris, & nõ habent niſi vinum acetoſum, vel nullum, & quando veniunt ad domum hora tarda, & ſi nõ reperiant cœnam paratam, faciunt magnum ſtrepitũ, & Martin baſton aliquando vadit per domum, & interdum vapulant mulieres ab eis, & dimittunt domũ improuiſam, & nõ curãt prouidere ſuę vxori & pueris. Et mulieres quãdoq; hoc videntes faciunt ſibi amicos ſpeciales, qui eis prouident, & faciunt ſe meretrices. Et ex hoc multæ bonæ mulieres faciunt ſe meretrices, & mariti ſunt in cauſſa. Ideo caueant ſibi &c. Nota quid ſequitur propter exceſſum talium, quia frequẽter reperiuntur mortui in lecto aut in alio loco, vel venit eis botium, vel febris, aut tremor capitis & manuum, & habẽt oculos rubicundos, foderatos de ſcarleta. Not. quid dicit regula medicinæ, ꝙ plures interficit Gula quã gladius. Contra tales loquitur ſapiens Eccle. 37. Non auidus eſto in omni epulatione, & non te effundas ſuper omnem eſcam. In multis enim eſcis erit infirmitas. & auiditas appropinquabit vſq; ad choleram. Propter crapulam multi obierũt, qui autem abſtinens eſt, adijciet vitam. Et Eſa. 5. Dominus talibus dicit, Væ qui cõſurgitis mane ad ebrietatem ſectandam, & potandum vſque ad veſperam: Ideo caueatis ne exceſsiuè comedatis & bibatis, ſed de exceſſu faciatis

eleemoſynam pauperibus. Vnde beatus Paulus docet nos modum viuẽdi,comedẽdi,& bibendi, dicẽs ad Titũ 2.Sobriè,& iuſtè,& piè viuamus in hoc ſæculo. Hic dicit tria,Primò dicit ſobriè,id eſt,cũ mẽſura,nõ faciẽdo exceſſum: cõſequenter dicit iuſtè,id eſt,comedere & bibere de bene acquiſitis, nõ comedere fructus, & gallinas furatas &c.Nota de Thobia.2.c.qui audiens clamorem agni in domo,quæſiuit à quo habuerat &c.Tertiò dicit piè,ſ.dare pauperibus amore Dei reliquias & ſuperflua, quia hoc dicit Chriſtus, Luc.11. Quod ſupereſt date eleemoſynam &c.Et hoc multum placet Deo, & eſt opus miſericordiæ, & Deus dicet talibus in iudicio Matt.25. Venite benedicti patris mei, poſsidete paratum vobis regnum à cõſtitutione mundi. Eſuriui,& dediſtis mihi manducare. Sitiui,& dediſtis mihi bibere &c. Tertia circunſtantia eſt comedere & bibere inordinatè,hoc eſt extra horã, cùm certum tempus non obſeruatur in comedẽdo & bibẽdo, immo aliqui præueniũt horam, vt illi qui de mane ſtatim poſtquàm ſurrexerũt,petũt panem,& comedũt, vel vadũt ad tabernã.Tales aſsimilãtur pueris paruulis,qui ſtatim poſtquã ſurrexerũt, clamãt panem. Tales ſic inordinati deberẽt timere maledictionem Dei, de qua loquitur ſcriptura Eccleſi. 10. Væ tibi terra cuius rex eſt puer, & cuius principes mane comedunt. Terra eſt homo,quia de terra facti ſumus,& in terram vadimus.Rex eſt liberum arbitrium,& dicitur puer,quãdo neſcit ſe regere,quia eſt ſicut puer,quia nõ regit hominẽ,immo ſtatim vt puer comedit.Principes ſunt quinq; ſenſus corporis,qui deberẽt iuuare regem,ſcilicet liberum arbitrium,ad bene gubernãdum hominem,& regendum, ergo væ terræ &c. Quarta circunſtantia eſt comedere feſtinè ſicut porci.Intãtum enim aliqui comedũt feſtinanter,quod ex nimia feſtinatione aliquãdo ſuffocantur. Non eſt ſic feſtinandum,ſed habemus comedere cum pauſa, & bene maſticare in ore,quia hoc multũ ſeruit ad digeſtionem. Sunt enim multæ digeſtiones. Prima eſt in olla.Secunda in ſciſſorio, bene ſcindere cibos. Tertia in ore, bene maſticare cibos, & nõ ſimul ſumere omnes cibos,ſed poſt vnum cibum ſumere alium.Reliqua fit in ſtomacho. Et ſic cõſeruabitur vita veſtra in ſanctitate per magnum tempus, aliàs ſi comedatis ſicut porci feſtinãter,generabitis vobis infirmitates.Ideo dicit ſcriptura ſancta Eccle.27, Noli auidus eſſe in omni epulatione,ſed comedite competenter de eſca quæ eſt magis vtilis. Et ne te effundas ſuper omnem eſcam, quia vna eſca habet vnam digeſtionem, & alia aliã. Et ſic indè generãtur malę infirmitates, quia vna eſca impedit digeſtionem alterius. Ideo dicit bene in auctoritate præallegata. In multis eſcis erit infirmitas. Quinta circũſtantia eſt comedere ſiue bibere nimis frequenter. Sunt enim aliqui qui nõ contentantur de vna refectione, nec de duabus, immo ter, quater, vel quinquies in

die comedunt. Dic quomodo antiquitus gentes non comedebant niſi ſemel in die,& ideo viuebant multos annos, vt ſeptingētos vel octingentos annos,vel amplius,ſicut patet de Adam,Noë,Mathuſalem,& multis alijs,Geneſ.5. Et comedebant ſolùm fructus,& bibebant aquam. Tempore verò Noë poſt diluuium incœperūt comedere carnes, & bibere vinum,ſed nō comedebant niſi ſemel. Et tunc vita hominis fuit abbreuiata,quia non fuit niſi 120.annorum, vt patet Geneſ.6.Tempore verò Dauid incœperunt comedere bis, & vita hominis fuit abbreuiata , & fuit ſeptuaginta vel octoginta annorum. Ideo dicit ipſe Dauid Pſalm. 89. Dies annorum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni. Si autem in potētibus octoginta anni, amplius eorum labor & dolor. Sed modò non ſumus contenti comedere ſemel vel bis,immo ter,quater,& cōtinuè per totam diē. Ideo vita noſtra eſt breuiſsima, & homines moriuntur iuuenes, vt in vigeſimo quinto vel trigeſimo anno. Et inde ſæpè veniunt febres,botium,& aliæ infirmitates propter exceſſus inordinatos. Et dicunt,O hoc fecit peſtis &c.Dico quod peſtis ſunt inordinationes veſtrę,quia nullum modum ſeruatis in modo viuendi. Ideo cauete ne nimis frequenter comedatis nec bibatis , quia dico vobis quod non proficit corpori nec animæ. Comedite ordinatè,non nimis,in die ieiunij ſemel,alijs diebus ſufficit comedere bis,niſi laboratoribus.Ideo dicit Poëta, Eſcam ſemel qui iuſtus eſt &c. Hic potes dicere conditiones gentium quæ excuſantur à ieiunio. Sexta circunſtantia eſt nimis delicatè velle comedere.Dic quomodo ſunt aliqui qui ſemper appetunt delicata,& aliter nō contentātur,& ſunt aliqui malè nutriti, qui niſi ſemper habeant delicata,non comedent. Dic quomodo ille diues epulo fuit damnatus, quia nimis ſplendidè comedebat. De quo Chriſtus Luc.16. Homo quidam erat diues &c. Quid ſequitur? Mortuus eſt diues, & ſepultus eſt in inferno. Ideo contra iſtam circūſtantiam dicit,Panem noſtrum quotidianum &c. non dicit cibaria delicata,ſed panem,qui habet tantum ſufficere,id eſt prouiſio quam Deus dat cuilibet ſecundum ſuum ſtatum. Septima circūſtantia eſt nimis loqui in menſa. Vnde in principio menſę non ſunt loquelæ, neque ſermones, ſed omnes tacent, ſed quando venter eſt plenus, omnes loquuntur ſimul. Faciunt enim guloſi ſicut la cornemuſa,quæ nullum ſonum facit, donec fuerit plena. Ita guloſi quando ſunt in menſa, nihil dicunt donec ſunt pleni,& tunc incipiunt facere diuerſos ſonos.Vnus rixatur,alter clamat,alius diffamat,alius dicit truffas,alius cantat,alius loquitur de mulieribus,& verba inhoneſta , alius ridet. Ideo pro concluſione dicit auctoritas. 1.Pet.5.Fratres,ſobrij eſtote &c.

SEcundò principaliter videndū eſt quomodo hoc vitiū diſplicet Deo maximè.Et hoc videre poterim' ꝑ punitiones quas De' fe

cit de iſto peccato. Prima punitio fuit facta in Adam & Euam, quia comederunt de fructu vetito. Dic totam hiſtoriam, quomodo Deus in paradiſo terreſtri plantauerat duas arbores, ſ. lignum vitæ, & lignum ſcientiæ boni & mali. Et Deus voluit ꝙ comederent fructum ligni vitæ, qui cõſeruaſſet eos in vita & ſanitate, ſed mandauit ꝙ nõ comederent de fructu ligni ſciẽtiæ boni & mali. Dic quomodo ſerpens venit, & finaliter ad ſuggeſtionem illius comederunt. Dic punitiones Adę, quia venit Deus, & dicit Adæ, In ſudore vult⁹ tui veſceris pane tuo. Gen. 3. Ecce qualẽ punitionem dedit Deus pro iſto peccato, & adhuc durat iſta punitio, quia propter iſtud peccatum cũ ſudore & labore habemus nobis acquirere vitã. Si enim dicas, Quare habemus tot labores? Dico ꝙ propter peccatũ Gulæ. Eua etiam fuit punita, quando dixit ei, In dolore paries filios, & ſub viri poteſtate eris, & ipſe dominabitur tui. Adhuc durat iſta punitio in mulieribus, quia propter peccatum Gulæ ipſius Euæ pariunt cum dolore, & habent tot miſerias. Alia punitio legitur Nume. 21. quam fecit Deus cõtra Iudæos de peccato Gulæ, qui cùm eſſent in deſerto, & non haberent bladum neque vinum, neque carnes, neq; oleũ, dixerunt Moyſi, Da nobis comedere &c. Ita fecit, quia orauit Dominum, & ſtatim deſcẽdit mãna, qui fuit cibus pretioſiſsimus, magnitudinis vnius piſi. Et de illo cibo omnes comederunt, & paſti ſunt quadraginta annis. Et poſt quadraginta annos murmurauerunt contra Deum, & cõtra iſtum cibum dicentes, Anima noſtra nauſeat ſuper cibo iſto leuiſsimo. Et Deus audiens murmur eorum dixit Moyſi. Quid habet populus quod murmurat? Reſpondit Moyſes, Domine nõ cõtentatur de iſto cibo, ſed petit carnes. Et dixit Deus, Fac eos congregare, & cras dabo eis carnes in tanta abundantia, ꝙ exire eis faciam per nares. Et in craſtinum Deus pluit eis coturnices, & comederũt ex ipſis ſatis. Nota punitionẽ quam Deus fecit, ſtatim miſit in eos ſerpentes, qui eos interfecerunt. Vnde hoc dicit propheta Dauid. Pſal. 77. Adhuc eſcę eorum erant in ore ipſorũ, & ira Dei aſcẽdit ſuper eos. Et multitudo magna populi mortua eſt. Alia punitio legitur in nouo teſtamento, videlicet Luc. 16. de damnatione illius mali diuitis, qui epulabatur quotidie ſplendidè, nullã miſericordiam faciebat Lazaro pauperi, qui iacebat ad ianuã eius, vlceribus plenus, cupiens ſaturari de micis quæ cadebant de menſa diuitis, & nemo illi dabat. Dic cõdemnationem iſtius diuitis, quia mortuus eſt, & ſepultus in inferno cum ſuis honoribus &c. Et vidẽs diues Lazarum in ſinu Abrahę dixit, Pater Abraham, miſerere mei, & mitte Lazarum vt intingat extremum digiti ſui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Ecce punitio iſtius miſeri guloſi. O miſer fuerat ita diues, & quare non reſeruauit ſibi vnum barilletũ de vino vel de aqua? Reſeruatur enim hoc, dan-

dando pauperibus amore Dei,ſed ille noluit dare,immo totum voluit pro ſe,ideo petijt.1000.anni ſunt & plures,guttam aquæ, & nõ potuit obtinere,nec vnquam obtinebit. Ideo dicit Chriſtus Luc.21. Attendite vobis ne fortè grauẽtur corda veſtra in crapula & ebrietate &c. Item oſtenditur hoc peccatum diſplicere Deo propter ſatisfactionem humanalem, quam Deus fecit de iſto peccato. Quia ipſe Adam peccauerat per Gulam, ideo Chriſtus voluit ſatisfacere per ieiunium. ieiunans.40. diebus, &.40.noctibus in ætate in qua Adam peccauit. Et in cruce voluit pati ſatisfaciendo, quando bibit acetum cum felle mixtum. Vnde Pſalm. Dederunt in eſcam meam fel,& in ſiti mea potauerunt me aceto. Ex his ergo apparet quomodo Deus habet odio iſtud peccatum.

TErtiò principaliter videndum eſt quomodo poterimus remediare leuiter. Et ſunt multa remedia. Primum remedium eſt cogitare qualis fatuitas eſt ſic nutrire corpus, quod comedetur à vermibus. Eccle.10.Cùm enim morietur homo hæreditabit ſerpẽtes, & beſtias,& vermes. Secundum remedium eſt cogitare cœnam nobis paratam, quam habebimus in alio mundo ſi viuamus ſobriè & menſuratè. No. quàm pretioſa eſt illa cœna vbi reficiuntur angeli & ſancti pretioſis cibis qui à nobis non poſſunt excogitari, quia vt dicitur Eſa.64.& 1.Cor.2.Oculus nõ vidit,nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit,quæ pręparauit Deus diligentibus ſe. Et de hac cœna etiam dicitur Apocal.19.Beati qui ad cœnam agni vocati ſunt. Tertium remedium eſt cogitare famẽ Chriſti,quando prędicabat per mundũ,quia frequenter nõ habebat ad comedendũ,imò diſcipuli ſui ibant ad colligendum ſpicas,de quibus viuebant. Aliud remedium eſt conſiderare famem Chriſti in ſuis membris,ſ. pauperibus,quia ſunt multi pauperes & boni, qui moriuntur fame & frigore,quia habent domum ſuã plenam familia. Et ſi Deus dedit vobis ad ſufficientiam comedere & bibere, ideo non debetis facere exceſſum. Et eſt bene mirũ,quare non remordeat conſcientia multorum diuitum eos qui ſic abundant, & miſeri pauperes moriũtur fame,& frigore,& miſerijs alijs,cùm tamẽ Chriſtus bona quæ fiũt pauperibus reputet ſibi facta,dicens Mat.25. Amẽ dico vobis quod vni ex minimis meis fẽciſtis, mihi feciſtis, Aliàs quid dicet Chriſtus in die iudicij,quando dicet, Eſuriui, & nõ dediſtis mihi manducare &c. Declara bene,& audacter de hoc peccato contra illos qui nolunt facere aliquam eleemoſynam pauperibus, cùm tamen ſint diuites,ſed quando audiunt pauperem petentem & clamantem, ipſi dicunt ſeruis ſuis quod dicant ei quod recedat. Et ego dico tibi quod quando tu clamabis in fine dierum tuorum,Domine Domine aperi mihi, & dicet tibi. Amen dico tibi neſcio te. Ideo &c.

ET dimitte nobis debita noſtra. Vbi ſuprà. Iſta eſt quinta petitio orationis dominicæ. In qua petim' remiſsionem indulgentialem,ſ. vt Deus dimittat nobis debita noſtra.i.peccata,quæ dicuntur debita. Ratio,quia per peccatum obligamur Deo ad magnam ſummam pecuniarum perſoluendam. Vnde dicunt doctores, ꝙ de rigore iuſtitiæ obligatur homo pro quolibet peccato mortali Deo ad ſeptem annos de pœnitentia. Et quia ſumus fragiles,& non poſſumus tantũ ſoluere,ideo petimus illa peccata nobis dimitti. Vnde dicit Chriſtus Matth.4. Omne debitum dimiſi tibi,quoniam rogaſti me. Sed vult Deus ꝙ etiam dimittamus debitoribus noſtris. Vnde iſta petitio rectè eſt contra peccatum iræ. Iracundi enim,nolunt dimittere ſui' debitoribus offenſam,ſed ſi volunt ſaluari, & quod Deus dimittat eis ſua debita ſiue delicta, habent ipſi dimittere. Ideo diſcipulis magiſter cæleſtis dicit in oratione dominica in perſona noſtri, Et dimitte nobis debita noſtra &c.quia ſic oportet facere. Quia igitur iſta petitio eſt contra peccatum iræ,ita erit ſermo præſens, & videbimus tria de iſto peccato ſicut de alijs.

Primò ſi ira ſit in nobis certè.

Secundò quomodo diſplicet Deo maximè.

Tertiò quomodo poterimus leuiter remediare.

PRimò dico ſi ira ſit in no.&c. Et dico quòd hoc poterimus cognoſcere,ſi cõſideremus quid ſit ira, & in quo conſiſtit,ſcilicet in ſuis circunſtantijs. Pro quo ſciendum quòd ſecundum S.Tho.2.2.q.158.ar.2.ira eſt quædam paſsio appetitus ſenſitiui,à quo vis iraſcibilis denominatur. Vnde ira eſt paſsio cõiuncti,denominat enim quãdam paſsionem. Paſsio poteſt eſſe bona vel mala, bona ſi ratione reguletur, mala ſi rationem vel ordinem rationis tranſcendit. Verbi gratia de ira, ſi iratus appetit vindictam,vt ſcilicet ſecundum ordinem rationis fiat vindicta, talis ira eſt laudabilis, & dicitur ira per cælum. Si autem aliquis appetit vindictam, qualitercunque,cõtra ordinem rationis,vtputà ſi appetit puniri eum qui non meruit, vel vltra quam meruerit,& ſi malefactor nõ debet perdere niſi vnã manum,vellet eum perdere vitam ſuam, vel ſi appetit quòd fiat vindicta non ſecundum legitimum ordinem iuſtitiæ,hoc eſt, non vult quòd fiat debita iuſtitia,vt audiatur pars,ſed ſubitò fiat punitio, vel appetit vindictam non propter finem debitum, qui eſt iuſtitiæ cõſeruatio, & culpæ correctio, ſed ſolùm quòd ipſe habeat de ipſo vindictam, & ſi veniat ad conſenſum, talis appetitus eſt malus, & dicitur ira per vitium,quod eſt peccatum mortale. Aliquãdo etiam ira attenditur ſecũdum motum immoderatè ſumptum, quòd nimis feruеſcit interius talis appetitus, & ſic etiam quando vindicta eſſet iuſta,

iuſta, tamen talis ira non eſſet abſque peccato, quia immoderatè ſumitur talis. Ideo dicit Pſalm. Iraſcimini, & nolite peccare, ſcilicet quia talis ira non debet eſſe immoderata. Et de iſta ira, quia appetitur qualitercũque contra ordinem rationis, loquimur hîc, quæ eſt peccatum mortale. Et talis ira diffinitur à gloſſatore ſuper Leuiti. 19. cap. Ira eſt appetitus vindictæ. Et de iſta videbimus tria, & ſunt illa quæ ſunt ſuperiùs aſsignata in principio iſtius ſermonis. Et etiã poterimus cognoſcere ſi eſt in nobis, ſi cognoſcamus eius filias quas ipſa habet, ſcilicet quas Greg. aſsignat. 30. moralium, quæ ſunt iſtæ ſex ſequentes. *Ira quid ſit.*

Prima eſt contumelia.
Secunda clamor.
Tertia eſt rixa.
Quarta eſt indignatio:
Quinta eſt blaſphemia.
Sexta eſt tumor mentis.

Prima igitur eſt cõtumelia. Et nota quòd contumelia importat dehonorationem, quæ fit per aliquem contra alium per aliquod verbum, propter quod aliquis perdit honorem ſuum quem priùs habebat, tunc dicitur cõtumelia. Verbi gratia. Fortè aliquis fecit tibi iniuriam, & tu dicis, O ribalde bene ſcio qualis es tu, nónne verecundaris eſſe cum hominibus honoris tu qui es talis ribaldus, proditor &c. Ecce contumelia, quia priùs iſte reputabatur bonus homo ab alijs, & modò cõtemnent eum qui credidiſſent. Et iſtud ampliabunt, & dicent, Si iſta ita non eſſent, vtique non eſſet auſus dicere talia. Idem de mulieribus, & tamen nihil erit &c. Ecce quid eſt contumelia, quando quis inhonorat aliquem in præſentia aliorum, & eſt peccatum mortale grauiſsimum, quando ſcilicet intendit auferre honorem alicuiuſ, & iſtud peccatum nõ eſt minus quàm rapina. Non enim homo minus amat honorem, quàm res poſſeſſas, ſcilicet bona temporalia, ideo ſicut in furto eſt faciẽda reſtitutio. Vnde quando dicis cõtra aliquem aliquod vitium, putà quando dicis, O ribalde, vel ribalda, tunc dicis contumeliam. Non quod nõ eſſes auſus dicere talia filiæ regis Franciæ, ſed tamen non times dicere de filia regis æterni, & eam inhonorare, ideo peccas mortaliter. Ad iſtum ſenſum dicebat Chriſtus Matthæi quinto. Qui dixerit fratri ſuo, fatue, reus erit gehẽnę ignis. Ratio, quia peccat mortaliter, & pro quolibet peccato mortali debetur gehenna ignis. Sed hic oritur vna quæſtio, vtrum ſemper inferre iniurias eſt peccatum mortale, ſecundum ſanctum Thomam ſecunda ſecundæ, quæſtio. 72. artic. 2. quod cùm verba ex affectu interiori procedãt, conſiderandum eſt ex quo affectu proferãtur verba. Si enim intẽtio ad hoc feratur, vt per illa verba honorem illi auferat, ſic ſemper eſt peccatum

Quãdo cõtumelia eſt peccatũ mortale. catum mortale. Si autem hoc non intendat, ſed fortè propter correctionem, vel propter alium prorũpit in illa verba, tunc nõ eſt cõtumelia, niſi per accidẽs, nec peccatum mortale, ſed eſt neceſſaria diſcretio in talibus verbis, quia poſſet eſſe ita graue verbum, vel grauis iniuria per incautã prolationem, quod auferret honorem illius. Secunda filia eſt clamor, qui cõmuniter accidit in corrumpendo pacem, & impugnando veritatem. Nota quod ſunt aliqui qui quando vident quod nõ poſſunt habere optatum ſuum, & quod veritas eos conuincit, tunc clamant & implent aures audientium ſuis clamoribus, ita quod veritatem perturbant, & opprimunt, & hoc maximè accidit in cõgregationibus ſiue cõcilijs, quando vident quod non poſſunt facere ſecundum ſuum optatum, ſurgunt, & faciunt monopolium cum illo, & cum illo, & vident clarè quod directè faciunt contra veritatem, & tunc clamant & perturbant totum concilium. Iſte talis clamor procedit ex ira incidentaliter, & eſt ſecunda filia Iræ. Dic incidentaliter ſi tibi videatur quomodo concilium eſt tenendum ſeu ſeruandum, ſicut eſt ſeruandus modus ludendi ad baliſtam. Vnde tenere concilium nihil aliud eſt quàm ludere ad baliſtam. Et nota quod in ludo baliſtæ ſeruantur quinq;, quæ etiam debent ſeruari in concilio. Primò quod antequam aliquis ludat cõgregent omnes luſores, ita omnes de concilio. Secundò quod omnibus illis de ludo cõgregatis ponant ſignum album, ad quod omnes habent tendere, ita debet eſſe in concilio. Album eſt vtilitas cõmunis, ad quam omnes habent tẽdere (a tort & a trauers) hinc & inde, ſcilicet laborando in concilio, non pro re propria, & vtilitate propria, ſed pro re communi, & pro vtilitate communi. Et de talibus dicit prouerbium commune, A tort & a trauers, fa mal iogare lo baleſtrir. Hinc & inde facit malè ludere baliſtarium. Tales enim qui trahunt aquam ad ſuum molendinum, quia non curant de vtilitate communi, non ſunt boni luſores, ideo debetis trahere ad albũ, ſcilicet ad vtilitatem communem. Tertiò ponitur cauilla, id eſt timor Dei. Vnde de omnibus concilijs iſtud eſt obſeruandum, quod honor Dei ſemper ſeruetur. Quartò debetis ludere, vnus poſt aliũ, ita quod in concilio vnus loquatur poſt alium, & non omnes ſimul. Nota contra aliquos, quando audiunt vnum ſimplicem, dicentẽ bonam rationem, fortè meliorem quàm ipſi dederunt, ſtatim incipiũt clamare, nec dimittunt eum loqui. Nihil valet ludus, niſi permittatis omnes ludere, ſcilicet omnes loqui, omnes audire debetis, & ſic quilibet det melius conſilium quod poterit, aſpiciendo honorem Dei, & vtilitatem communem. Quintò qui meliùs ludit habet iocalia, ita cum illo qui dedit melius conſilium debetis vos tenere, & ille debet habere iocalia, ſcilicet tenere rationem ſuam. Ecce quomodo conſiliũ cum pace & nõ cum clamoribus tenendũ eſt. Vnde

ſa-

ſapiens Eccle.32.Fili ſine cõſilio nihil facias,& poſt factum nõ pœnitebit.Tertia filia Iræ eſt rixa. Vnde rixa importat quandam commotionem in factis. Vnde rixa eſt quoddam bellũ priuatum ex inordinata affectione voluntatis inter priuatas perſonas,& ſemper importat peccatum. Et in illo qui inuadit alium ſemper eſt peccatum mortale. In eo qui ſe defendit poteſt eſſe ſine mortali,& aliquando, ſed raró,ſine veniali,aliquando cũ mortali, ſecundũ diuerſum motum animi,& ſecundum diuerſum modum defendendi. Nam ſi bono zelo cum debita moderatione ſe defendat, non eſt peccatum, ſi veró cũ animo vindictæ, tamen cũ exceſſu debitæ moderationis ſe defendat,ſemper eſt peccatum veniale.Ita ſiquidem cùm aliquis leuis motus vel odij vel vindictę ſe miſcet,vel cùm ratio multum excedit moderationẽ & defenſionẽ.Si veró affirmato animo inſurgit cõtra impugnantẽ ad eum occidendũ,vel eum grauiter inuadendũ, ſic eſt peccatũ mortale.Nota etiam de illis,qui quando nõ poſſunt habere vindictã de perſona illius quẽ habent odio, inſurgunt cõtra bona illius,quia vel ponunt ignẽ in domo illius,vel in campo quãdo eſt bladũ,vel deſtruũt vineas,vel quocunq; alio modo,& tenentur ad reſtitutionẽ.Quarta circunſtantia eſt indignatio.Et fit dupliciter,vel contra Deũ,vel contra proximũ,& iſta indignatio oſtẽditur in facie,vel in oculis, & cõmuniter dicitur talibus. O tu es iratus.Dic ergo de indignatione cõtra Deũ, & impatientia, quia propter modicã tribulationem,quã Deus dat eis,ſtatim indignãtur cõtra Deum,vel ſi tribulat eos in perſona propria, dando infirmitatẽ, vel tribulando in bonis & in filijs per mortem, & in parentibus & amicis,vel etiã in bonis tẽporalibus per tẽpeſtates vel guerras,omnes enim iſtę tribulationes vel mala à Deo veniũt, quæ dicũtur mala pœnæ, quæ omnia ſuſtinenda ſunt cum patientia, Iuxta illud ad Heb.10.Patientia vobis neceſſaria eſt,vel iuxta illud Luc.21. In patientia veſtra poſsidebitis animas veſtras.Dic de impatiẽtia aliquorum,qui ſtatim inſurgunt contra Deũ dicendo &c. & ſi poſſent eũ tenere quid dicerent ſibi?Dic quomodo Deus facit magnã gratiam homini,dãdo ſibi tribulationem & afflictionem in iſto mũdo, quia ſignum eſt quod Deus eum diligit. Deus dedit tribulationem Abrahæ,mandando ſibi quod occideret filium ſuum Iſaac. Gene.22.Sed Deus hoc facit ad probandũ vtrum erimus fideles ſibi per patientiam,& vt recompenſet noſtra merita, & præmia in cęlis.Dic quomodo ſunt aliqui quos Deus non viſitat in iſto mundo per tribulationem,ſed habent ſuas conſolationes & deſideria, & eſt magnum ſignum. Nam legitur in legẽda B.Ambroſij,ꝙ cùm declinaſſet cũ ſuis diſcipulis ad domum cuiuſdam diuitis, & videns multitudinẽ filiorum & filiarum,& tantam copiam bonorum,admirãs dixit domino domus,Domine cuius ſunt tot filij & filię?Qui reſpondit,Iſti

ſunt

ſunt filij mei, & iſti ſunt filiorum meorum omnes &c. Item dico vobis quod ſemper habui bonũ, & nihil mali, nec infirmitates &c. Et S. Ambroſius hoc audiens, conuocatis ſeruis ſuis dixit, Pro certo Deus non habitat in domo iſta, recedamus citò &c. Et cùm fuerunt extra domũ, ſtatim ignis de cælo deſcẽdit, & combuſsit omnes qui iuxta erant. Et dixit S. Ambroſius, Nónne bene dixi vobis quod Deus nõ erat in domo illa? Ergo bonum ſignum eſt quando Deus dat tribulationes, & patienter eas ſuſtinemus. No. Sunt aliqui vt canes qui dicuntur maſtins, qui quando verberantur à domino ſuo, ſtrident dentibus, & tunc dominus accipit gladium, & interficit canem illum. Ita ſunt multi, qui quando verberãtur à Deo per tribulationem, & ipſi ſtrident dentibus per vituperia & maledictiones, & tunc aliquando Deus arripit gladium mortis, & occidit eos, & tunc ponit eos in puteo inferni, ideo caueatis, & habeatis patientiam bonã. Alia eſt indignatio, quæ fit cõtra proximum, quia ſunt aliqui ita furioſi, ꝙ ſi trãſeat palea ante oculos eorum, ſtatim inſurgunt indignando, & dicunt verba iniurioſa, immo ſi muſca tranſeat ante oculos eorum, indignãtur. Quinta eſt blaſphemia. Et cõmittitur multis modis, & maximè in ludo taxillorum, vbi ludentes inſurgunt cõtra Deum vituperãdo, & blaſphemãdo, & ſpuẽdo in cęlum. Dic exemplum de illo luſore, qui poſtquàm luſit pecunias & veſtes, volens ire domum, pro portando iocalia vxoris, cùm eſſet in quodam vico, ibi quandam mulierem cum chlamyde ſupra caput inuenit, & flebat dicens, Cur occidis, cur occidis filium meum? Ille autem luſor attendens ad verba mulieris illius dixit ei, Domina, non occido filium veſtrum, nec vnquam aliquem occidi. Immo dixit ipſa. Tunc ipſe, Quæ eſtis vos? Ego ſum mater Dei, & ſi tu vis perdere pecunias tuas, ſaltem nõ inhonores filium meum, vituperãdo & blaſphemãdo, & ſic euanuit ab oculis eius. Ille autem egit pœnitentiam. Ita & vos qui vultis ludere pecunias veſtras, ſaltem nõ vituperetis filiũ virginis. Dic prolixè de blaſphemia. Nota quomodo Deus cõquęritur de blaſphematoribus & dominis ſuſtinentibus. Eſa. 52. Dominatores eius iniquè agunt, & iugiter nomen meum blaſphematur. Dic de ſancto Ludouico rege Franciæ, quomodo ordinauit contra iſtud peccatum, quòd labia blaſphemantium comburerentur, & quomodo fecit illi nobili qui blaſphemauit, & cùm multi duces, & barones intercederẽt, dixit rex, Vellem quòd iſtud vitium eſſet extirpatum de regno meo, & hoc paſſus eſſem in labijs meis. Sed modò nulla fit ordinatio cõtra blaſphemãtes, & ideo pro nihilo Deus blaſphematur. Ideo Deus inſurgit cõtra nos per tẽpeſtates, peſtilẽtias, guerras, Declara bene, quia mala quæ patimur, peccata noſtra meruerunt, vt dicit Greg. Sexta filia eſt tumor mentis, quia ſunt aliqui ita tumentes & inflati in corde, quòd pro nihilo portãt odium

in

in corde,& nolũt dicere verbum,& ſtabũt per annum vel per duos, ꝙ nõ loquẽtur cum homine,& ſemper ſunt in peccato mortali. Dic quale periculum eſt portare rãcorem vel odium in corde &c.& tales quando ſunt ante cõfeſſores, volũt eos decipere dicentes quòd parcunt eis corde, ſed non loquentur. Dic quomodo mentiuntur, quia voces ſunt ſigna earum quæ ſunt in anima paſsionum. 1. Perihermenias. Notetis ſigna. Vnde ſi aliquem diligitis,ſtatim cognoſcitur in verbo, etiam ſi odiſtis &c. Dic exemplum de mercatore, qui venit ad ſanctum Vincentium, qui portabat odium fratri ſuo, quod deſtruxerat eum, finaliter perducendo eum ad paupertatem, propter quod fuerat frequenter confeſſus de iſto peccato, & non poterat obtinere abſolutionem,quia volebat reddere iniuriam: deinde cõfeſſus fuit magiſtro Vincentio,cui magiſter Vincẽtius, Nõ vultis parcere illi,ſaltem parcatis vobiſipſi. Qui ait, Magiſter non capio vos,declaretis mihi. Et magiſter, Dicatis, odium quod habetis in corde cui nocet,vobis vel fratri veſtro?nónne vobis,quia vos nõ poteſtis dormire, nec comedere, quia in iſto peccato occiditis animam veſtram,& deformatis corpus veſtrum? Et mercator illuminatus intelligẽs dixit, Certè, magiſter modò cognoſco quanta fatuitas eſt nõ velle parcere,& portare odium,& pepercit illi. Caueatis vobis. Ideo,Sic pater meus cæleſtis faciet vobis, ſi non remiſeritis vnuſquiſque fratri ſuo de cordibus veſtris. Matth.18.

SEcundò principaliter videndum &c. Et hoc probatur primò per auctoritatem ſacræ ſcripturæ, Eccl.27. Ira & furor vtraque execrabilia ſunt,& vir peccator cõtinens erit illorum. Nota differentiã. Ira conſiſtit in opere,ſcilicet mala voluntas, ſed furor in opere, ſ.in damnificãdo populum,ſiue proximum,vel bona eius. Item auctoritas Dauid. Deſine ab ira, & derelinque furorem, noli æmulari vt malignaris.ſequitur,Qui malignantur, ſicut ſi ſupra aliquem daret maledictionem non ſolùm pro vno,ſed etiam pro omnibus de propinquitate &c. Ita illi qui ſunt in peccato irę,incurrunt maledictionem Dei,nõ ſolùm pro ſe, ſed etiam pro illis de genere. Ideo dicit, exterminabũtur, id eſt,deſtruentur. Secundò oſtenditur per conditionem ipſius Chriſti, qui naturaliter eſt dulciſsimus, quia in eo nõ cadit ira,ideo nullum bonum ſibi placet factum in peccato mortali,nec oratio,nec eleemoſyna,& cetera huiuſmodi. Ideo Eſa.1. Cũ multiplicaueritis orationes veſtras,nõ exaudiam, manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt.i.peccato iræ. Ideo Apoſtolus oſtẽdit nobis modum orandi dicẽs.1.ad Timot.2. Volo vos orare in omni loco,leuãtes puras manus, ſine ira & diſceptatione. Declara ſi vis de oratione. Tertiò hoc oſtẽditur per punitionem factã. Ma[illegible]8.de illo qui debebat decẽ milia talẽta,& Dominus dicebat, Redde quod debes. Nota quæſtionem, Sic faciet vobis pater meus cæleſtis, ſi nõ remi-

remiſeritis vnuſquiſq; fratri ſuo de cordib⁹ veſtris.Ideo aduertatis.

TErtiò principaliter videndum eſt de remedio,& ſunt multa iuxta duplicem iram,ſ.iram cordis in ſeipſo,& iram cõtra alium. Not.duo bona remedia pro ira quã habet homo in ſe. Primum eſt cõſiderare paſsionem Chriſti. O peccator,vide Chriſtum quomodo non tenebat irã in corde exiſtens in cruce,ſed dicebat, Dimitte illis &c.Ideo Grego.Nihil eſt ꝙ non æquo animo toleretur,ſi paſſio Chriſti ad memoriam reuocetur.Dic exemplum de illo qui occidit puerum cuiuſdã diuitis,& quomodo petijt veniam in die Veneris ſancta, & mercator ad honorẽ paſsionis Chriſti pepercit ſibi. Nota quomodo crux Domini aſſurrexit,oſculando eum,& amplexata eſt,in ſignem ꝙ Deus parcebat ſibi, ſicut ipſe pepercerat alteri.Aliud remedium eſt conſiderare proprium reatum,quia nemo ſine crimine viuit. Nota remedium cõtra Iram in alium.Primum eſt dulce verbum loqui iniuriato.Ideo dicit Apoſtolus Rom.12. Non vos defendentes clariſsimi,ſed date locum Iræ. Ideo &c.

De peccato Acidiæ. Sermo VI.

ET *ne nos inducas in tentationem.* Matthę.6.Iſta eſt ſexta petitio Orationis Dominicæ.In qua petimus vitationem criminalem,ſ.ne per tẽtationem cadamus in peccatum. Non enim petimus ꝙ non tentemur, quia nõ poteſt vitari,cùm tota vita hominis vſque ad mortem incluſiuè ſit tentatio. Iob.7. Militia eſt vita hominis ſuper terram. Ita Iaco.1.Nemo cùm tẽtatur dicat quoniam à Deo tentatur. Deus enim intentator malorum eſt.Sed tentat nos pro vtilitate noſtra,vt creſcamus in meritis & præmijs in cælo. Iſto modo tentauit Deus Abraam, & alios multos ſanctos. Vel tẽtamur à diabolo per malitiã venenoſam.Et iſte tentat ad malè faciendum , vt perdamus paradiſum.Vel tentamur à noſtra inclinatione naturali per concupiſcentiam,quia inclinatio noſtra prompta eſt ad malum.Geneſ.8. Senſus enim & cogitatio humani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcẽtia ſua.Ecce quomodo in iſtis tribus tentationibus cõſiſtit tota vita noſtra. Ideo nõ petimus vt non tentemur, ſed petimus auxilium Dei in tentationibus,nec cadamus,ſed vitemus ipſa peccata. Et eſt iſta petitio cõtra peccatum Acidiæ,quia acidioſi & otioſi cadunt in tentationem.Eſt enim otioſus ſicut campus malè cultus,in quo inſurgunt vepres malarum tentationum,& communiter tales cadunt in tentationem,ideo iſta petitio petit auxilium Dei dicens , Domine Deus da nobis auxilium , vt ita ſimus diligentes in ſeruitio tuo, & operibus ſanctis vt occupati in illis nõ cadamus in tentationem, hoc vi[illegible]dicere, Et ne nos inducas in tentationem. Quia igitur iſta petitio eſt contra peccatum acidię,ita erit ſermo,& videbimus tria ſicut conſuetum eſt.

Primò quomodo cognoſcemus ſi eſt in nobis certè.
Secundò quomodo diſplicet Deo maximè.
Tertiò quomodo poterimus leuiter remediare.

Primò dico &c. Hoc poterimus cognoſcere, ſi attendamus quid ſit ipſa acidia, & quæ ſint eius circunſtantiæ. Pro quo eſt ſciendū quòd ſecundum ſanctum Thom. 2.2. quæſtion. 5. articul. 1. recitando Damaſcenum. Acidia eſt quædam triſtitia aggrauans, quæ ita deprimit animum hominis, vt nihil ei libeat agere, ſcilicet de bonis ſpiritualibus, immo dico etiam nec de bonis temporalibus. Vnde acidia nihil aliud videtur importare quàm quoddam tædium operandi. Et iſta triſtitia ſemper eſt mala, quia cùm bona ſpiritualia ſemper bona ſint, triſtitia quę eſt de ipſis bonis ſpiritualibus, eſt ſemper mala ſecundum ſe, & eſt mala ſecundum effectum. Et quærit S. Tho. ibidem art. 3. vtrum acidia eſt peccatum mortale, & dicit quòd ſic, ſecundum ſuum genus. Declaratur autem ſic. Peccatum mortale dicitur, quia tollit vitam, quæ eſt per charitatē, ſecundum quam Deus in nobis habitat. Vnde illud peccatum ex genere ſuo eſt mortale, quod de ſua propria ratione contrariatur charitati &c. huiuſmodi autem eſt acidia. Nam proprius effectus charitatis eſt gaudium de Deo, acidia autē eſt triſtitia de bono ſpirituali, inquātum eſt bonum diuinum. Vnde acidia ſecundum Chryſoſtomum eſt mortale. Si dicatur an acidia poteſt eſſe veniale. Dico quòd ſic, immo omnia peccata mortalia ſecundum genus poſſunt eſſe venialia iſto modo. Nam conſummatio peccati mortalis conſiſtit in conſenſu rationis. Vnde inchoatio peccati ſit in ſola ſenſualitate, & ſi non perueniat vſque ad conſenſum rationis propter imperfectionem actus, eſt veniale peccatum, ſicut in luxuria, in adulterio: homo enim concupiſcit adulterari, & talis concupiſcentia eſt in ſola ſenſualitate, & non peruenit vſque ad conſenſum rationis: ſic eſt veniale, ſi autem perueniat vſque ad cōſenſum rationis, ſic eſt mortale, Ita etiam acidia, quæ eſt triſtitia de bonis ſpiritualibus, cùm motus talis acidię. ſ. triſtitiæ ſit in ſola ſenſualitate, propter repugnantiā corporis ad ſpiritum, tunc eſt veniale, quando autē attingit vſque ad rationē, quæ conſentit vſque in deteſtationē boni, dum caro præualet contra ſpiritū, ſic eſt mortale, & de tali hic intendimus. Et Gregorius aſsignat 37. mortalium ſex filias.

Prima eſt tepiditas.
Secunda mollicies.
Tertia eſt puſillanimitas.
Quarta eſt euagatio mentis circa illicita.
Quinta eſt torpor circa præcepta.
Sexta eſt deſperatio.

Prima ergo eſt tepiditas. Nota quomodo eſt triplex aqua, ſcilcet fri

gida,calida,& tepida: Aqua autem tepida, quæ non eſt calida neque frigida,eſt ſine ſapore,& cauſat vomitum. Aqua calida eſt bona vita calida per deuotionem,& cum charitate in amore Dei & proximi. Aqua frigida eſt mala vita,frigida per indeuotionē, ſed aqua tepida dicitur eſſe mala vita,tepida,id eſt ſine charitate,quia non vult exire de peccato,nec recipit aliquam complacentiam in operibus Dei, vt puta,ſcilicet quando aliquis prædicat,tepidus ſtatim attędiatur in ſermone.Item quando audit miſſam,vel officium diuinum,vel quando orat,oratio enim eſt ei prolixa,ſtatim obdormit. Dic quomodo dicit Pater noſter & Aue Maria ſine ſapore & deuotione,balbutiendo.Si enim ſacerdos dimittit ſyllabas,verſus,vel dictiones, patet ꝙ eſt aqua tepida ſine deuotione,ſine ſapore,& ſine charitate, & quia ſic ſunt tepidi,generāt Deo faſtidium. Ideo Apo.3. Quia tepidus es, incipiam te vomere ex ore meo. Iſte vomitus erit in die iudicij, quādo dicet Deus,Ite maledicti &c.Matt.25. Secunda filia eſt mollicies ſiue inconſtantia, quia multi ſunt qui incipiunt bonam vitam,& bona opera, ſed ſtatim dimittunt propter inconſtantiam, & communiter tales dicuntur molles.Verbi gratia,Qui propoſuerunt ieiunare totam quadrageſimam,& poſtea in ſecunda hebdomada dimittūt totum,Et ſi dicatur,O vos propoſueratis ieiunare,& vos conſueueratis,modò dimittis.O Domine non poſſum portare,quia in paſcha eſſem totus debilis, vel mortuus:ecce inconſtantia vel mollicies.Idem de illis qui incipiunt aliquam pœnitentiam ſecretam,vt portare cilicium,vel ire ſine camiſia, ſed ſtatim totum dimittunt. Nota quomodo ad opus mundi ſunt fortes,& ad opera Dei ſunt molles:& ſi habent recipere vindictā de inimico,portarent loricā per mēſem, & alias armaturas,& dormirent induti,vt poſſent habere optatū cōtra ſuū inimicum, ſed pro vtilitate animæ ſuæ,ſiue pro honore Dei non portarent per hebdomadam cilicium,ſeu aliquam aliā afflictionem.Tacerent.Hoc procedit ex acidia.Ideo Prou.18.Qui mollis & diſſolutus eſt in opere ſuo,frater eſt ſua opera diſsipātis,ſ. qui incœperat facere.Ideo ſitis fortes,perſeuerando conſtantiſsimè in bonis incœptis,quod dicitur.Matt.10.& 24. Qui perſeuerauerit vſque in finem,hic ſaluus erit.Nota quòd Deus vult perſeuerantiam in bonis operibus vſque in finem, id eſt mortem, quandiu homo durabit.Ideo vult quòd bona durēt vſque in finem. Tertia circunſtantia eſt puſillanimitas,& dicitur eſſe ſecūdum Philoſophum,in 4.Ethic. quando quis magnis bonis exiſtit dignus, & tamen his non dignificat ſeipſum,vt puta cum quis habilis eſt ad ſtudium,& habet ingeniū bonū,& habet memoriā,& habet parētes & amicos qui eū poſſunt iuuare,& poſſet ſubitò venire ad magna bona, & ipſe nō curat ſtudere,talis dicitur puſillanimis.i.puſilli animi. Iſta puſillanimitas venit ex propoſito.Homo eſt ordinat⁹ à deo ad habēdū & poſsidēdū magna

magna dona & innumerabilia, ſ. regnū cæleſte. Et Deus dedit ipſi illa cum quibus poteſt acquirere illa bona cęleſtia. Primò enim Deus dedit homini animam cum potentijs & viribus, quā ſi homo velit bene regere & gubernare, ex illa gubernatione acquirit ſibi bona infinita in paradiſo. Si vult bene regere intellectū captiuando ipſum, ad credendum ea quæ ſunt ſupra naturam. Item voluntatē, deſiderādo cæleſtia, memoriam ad memorandum cæleſtia, & beneficia Dei, ex his homo meretur magnam gloriam. Secundò dedit homini multa cum corpore, quæ ſi velit bene regere, cum iſto regimine habebit theſauros infinitos in cælo. Nota, quomodo corpus eſt ad laborandum in operibus miſericordiæ, oculi quomodo debēt flere propter peccata, debent contemplari cęleſtia, aures audire miſſas & verbum Dei, os ad loquendum & laudandū Deum. Si homo velit ſic gubernare corpus & membra, & cum illis laborare ſpiritualiter, & ex illo labore habebit infinitas diuitias. Tertiò Deus dedit mundū in quo poſſumus mereri. No. quomodo in alio mundo nō poteſt homo mereri. Quartò dedit nobis tēpus ad faciendum pœnitentiam, quia in alio mundo non fit pœtentia fructuoſa. Nota ꝙ ſi damnati poſſent habere de tempore, quantum durat mundus ſemper facerent pœnitentiam vt ſaluarentur: Sic Deus dedit nobis tempus in quō poſſimus confiteri, & alia bona opera facere, & dedit nobis de tēpore decem vel viginti annos, & plus, hoc dedit nobis vt faciamus pœnitētiā, & bona opera ex quibus habeamus paradiſum, ſed ſumus puſillanimes, certè hoc procedit ex acidia. Itē cū dederit corpus & animā, & bona temporalia, ex quibus poſſumus habere theſaurum & finem cæleſtis gloriæ, certè ſi nolimus mereri, puſillanimes ſumus. Nota ſimilitudinem de agricola, qui non habet campū, nec vineā, nec cetera neceſſaria, de quibus poſſet prouidere vxori & filijs, ſed vadit vagabundus per mundum, quem videns homo diues, & ſibi compatiens dare ſibi poſſeſsionem &c. & ſi fortè iſte non curaret laborare, ſed ſtaret ocioſus, vagando per tabernas, ludos, & lupanaria, malè exponendo bona quæ Dominus ſibi dedit, quid diceretis de tali homine? nónne merito redarguendus eſſet de negligentia & puſillanimitate? nam poſſet effici diues, & non curat, immo conſumit illa quæ habet. In illa reprehenſione ſumus omnes nos. Nam Deus dedit nobis agrū corporis noſtri de terra. Gen. 2. Formauit Deus hominem &c. Item dedit vineam, ſcilicet eccleſiam, in qua poſſumus colligere vinum ſacræ ſcripturæ vel doctrinæ, vel vinum ſanguinis Chriſti. Item dedit nobis prata, ſcilicet bona temporalia, ſed ſi non curamus illa excolere, ſed ſumus vagabundi & ocioſi, malè exponēdo iſta, & non exercendo nos in bona vita, merito reprehenſione ſumus digni, & puſillanimes dicimur. No. ſcrip. dicit. Pro. 12. Qui ſectatur ocium, ſtultiſsimus eſt. Stultus eſt perdendo meritum, magis

ſtultus perdēdo theſaurū gloriȩ cȩleſtis, ſed eſt ſtultiſsim⁹ qui videt pœnas inferni, & nō curat bene facere. Ideo tali accidit ſicut illi qui iuit ad cāpū pro laborādo, & nihil lucrat⁹ eſt. In nocte dictū eſt ſibi & vxori ſuȩ, O miſer nihil lucrat⁹ fuiſti, vade ad hoſpitale miſerorū. De⁹ dicet talibus in hora mortis, O miſer quid feciſti in mūdo? vade ad hoſpitale miſerorū inferni. Quarta filia eſt euagatio mentis circa illicita, ſunt enim multi qui vidēt ſe eſſe in mala vita, & malis peccatis, & quærunt delectationes, euagando in illis peccatis illicitis. Et ſi dicatur eis, Quare non facitis pœnitentiā? quare non cōuertimini? Reſpondent, bene faciam, & ſic differunt de die in diē conſequentē, O quanto periculo ſe exponunt qui expectant, quia credunt viuere per multa tēpora, & fortè nō viuent per annū. Ideo dicit ſcrip. talib⁹. Eccle. 5. Non tardes conuerti ad dominū, & ne differas de die in diē, ſubitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te. Quinta filia eſt torpor circa Dei præcepta. Et multi ſunt diligentes ad pręcepta hominū terrenorū cōplenda, ſed ad cōplenda præcepta dei non ſunt diligentes, immo non curant. Nota de diligentia mulierum circa ornamenta ſua, quomodo diligenter cuſtodiunt veſtimenta ſua & iocalia, & quomodo diligenter ſe ornant vt placeant hominibus. O ſi eſſent ita diligentes ad cuſtodiendum veſtem animȩ, ſicut corporis, ſiue corpus proprium, ne laberentur in peccatum, & vtinam eſſent ita diligentes ad complacendum Deo, ſicut ſunt ad complacendum hominibus. Nota hic de clericorum opere, qui ſunt valde diligentes ad nutriendum corpus proprium, equos, canes, & aues, & valde negligentes circa diuinum officium. Contra iſtos dicit ſcriptura, Hier. 48. Maledictus qui facit opus domini negligenter, alia litera habet fraudulēter. Dilata ſi vis amplius contra clericorum inhoneſtates &c. Sexta filia eſt deſperatio, ad quam dæmon trahit hominem quantum poteſt. Vnde dæmon eſt iſtius conditionis vt poſtquam hominem occupauerit in peccatis ipſo nolente per magnum tempus, finaliter ſi videt quòd homo vult conuerti ad dominum prouocat ad deſperationem, faciendo cogitare peccata quæ fecit contra Deum, quæ ſunt innumerabilia, vt ſic homo cogitando deſperet de miſericordia Dei, diffidendo de ipſa. No. ſic videtur dæmō in articulo mortis, quando homo eſt in agonia, & reducit ſibi in memoriam peccata ſua, de quibus non fecit pœnitentiam, vt faciat ipſum deſperare de miſericordia Dei, Ideo Pſalm. dicit, Torrētes iniquitatis conturbauerunt me. Iniquitatis torrentes ſunt peccata, quæ diabolus citò reducit ad memoriam. Ideo de bona hora, illa debetis confiteri & facere pœnitentiam. Et quando homo eſt in articulo mortis, vos qui eſtis pœnitētes debetis ipſum animare ad cōfidēdum in paſsione Chriſti, & eius miſericodia, cuius memorātib⁹ dat veniā de omnibus peccatis. Nec debet diffidere de miſercordia

Dei,

Dei,quãtuncũque ſit peccator,qa ſi vult cõfiteri & pœnitere, & recipere medicinas eccleſiæ cõtra peccata,per ſacraméta eccleſiaſtica obtinebit veniã.Sed modò de bona hora reuertamur ad dominũ,& dũ tẽp⁹ habem⁹ operemur bonũ, Gal.6.& preoccupem⁹ tẽp⁹ noſtrũ in bonis operib⁹.Iuxta illud dictũ Hiero.ad Ruſticũ monachũ,& habetur de cõſecr.diſt.5.nunquã.Sẽper aliquid boni facito,vt diabolus te occupatum inueniat.Et hæc de primo principali.

SEcũdò principaliter videndũ eſt quomodo illud peccatum Deo diſplicet. Et hoc poteſt declarari per punitionem quam Chriſtus comminatur talibus ocioſis quæ parabolicè habetur.Luc.13. Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea ſua , & venit quærens fructum in illa,& nõ inuenit.Dixit autem ad cultorem vineæ, Ecce anni tres ſunt,ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & nõ inuenio,ſuccide ergo illam vt quid etiam terram occupat? No.ꝙ vinea eſt Chriſtianitas,Dominus vineæ eſt Chriſt⁹, ficus eſt quilibet Chriſtianus, & anni ſunt tres ætates,ſ. pueritia, iuuentus , & virilitas,in quolibet anno,ſ.in qualibet ætate Deus vult fructum de qualibet ficulnea,ſcilicet de Chriſtianis.In primo anno,ſcilicet in pueritia ipſe vult fructus teneros, ſcilicet quod filij diſcant Pater noſter, & Aue Maria,Credo in Deum &c.& diſcant ſe ſignare,& Deum orare,& proximum diligere.Et venit Deus in prima ætate, & non reperit fructum,ſed folia vanitatis,& non corrigunt eos, & multi ex eis faciunt malum finem propter malum regimen,& pereunt in prima ætate.Videns Deus quòd non habet fructum in prima ætate,expectat ſecundam,poſtea tertiam,& tunc Deus vult fructus ſuos maiores.In iuuentute,ſcilicet ieiunia ordinata per eccleſiam, orationes deuotas,& obſeruationes mandatorum Dei. Sed non reperit niſi vanitates,ſuperbiam,auaritiam,luxuriam &c.ludos,fraudes, blaſphemias.Et Deus hoc videns,expectat tertium annum,ſcilicet tertiã ætatem,& tunc Deus quærit fructus maturos bonæ vitæ,& ſanctitatis,ſed nõ reperit niſi vſuras & peccata infinita,& ſic Deus dicit cultori,id eſt angelis,Ecce anni tres ſunt ex quo venio quærens fructũ in ficulnea hac,ſcilicet in iſto homine,& nõ inuenio, ſuccide ergo eã, ſcilicet gladio mortis,vt quid etiã terram occupat?Sed reſpõdet angelus , Dimitte etiam hoc anno , ſcilicet vſque ad quartam ætatem,ſcilicet ſenectutis,& ſiquidem fecerit fructum,ſin autem,ſuccides illam,vt cùm homo conuertitur ad dominũ in ſenectute,O quantum placet Deo,quia de malo pagatore, vel granum vel palea . Sed quando non conuertitur,nec agit pœnitentiam, tunc mandat illam ſuccidi per mortẽ,& poni in ignem.Bene ergo dicit Deus de hominibus infructuoſis,qui dicũtur arbores,Succide ergo illam &c.Etiã Chriſtus maledixit ficulneam infructuoſam veniendo Hieruſalẽ, & ſtatim ficulnea aruit,Mat.21.Ita de perſonis infructuoſis,vnde iã ſe-

curis ad radicē arboris poſita eſt. Ita Mat. 7. Omnis arbor quæ nō facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Ergo pro conclusione dicitur Prou. 28. Qui ſectatur ocium, replebitur egeſtate, ſ. in alio mundo. Ideo &c.

TErtiò principaliter videndum eſt de remedio contra acidiā, & ſunt multa. Primū eſt cōſiderare multitudinē bonorū operum, nec tamē ſemper eſt operandum vnū, ne inducat in faſtidiū, vt nō eſt ſemper orandū, ſed certo tēpore, nec ſemper ieiunādum, ſed certo tēpore, & ſic de alijs operibus. No. exemplum de ſancto Antonio, qui cū eſſet in deſerto in ſua cella, & ignoraret quē modū viuēdi obſeruare deberet, venit angelus, & oſtendit ei modum viuēdi. Dic quid fecit angelus quādo fuit in cella, qa hora matutinali poſuit ſe in oratione per magnā pauſam, & poſtea ſurgēs de oratione, cœpit laborare manibus, poſtea hora primæ iterū redijt ad orationē, & poſtea iuit ad laborē, & ſic de alijs horis vſque ad prandium, & vſque ad veſperā. Quæ cùm didiciſſet S. Antonius, dixit angelo. Quid vult hoc dicere? Cui angelus. Oſtendi tibi modum viuendi, quia non ſemper habes orare, nec ſemper operari, ſed interdū orare, & interdum operari, & ſic angelus receſsit, & B. Antonius cōſolatus eſt, & gratias agens Deo, continuauit in ſeruitio Dei. Secundum remedium eſt cōſideratio præmij æterni, ſicut homo propter opera bona facta tēporaliter meretur prēmium æternū, & cæleſte. Tertium remediū eſt ſe iungere bonę ſocietati, quia cū ſancto ſanctus eris &c. Quartū remedium eſt incertitudo vitæ prēſentis, quia nullus ſcit quantū debet viuere. Ideo debet homo de bona hora operari. Eccl. 9. Quodcūque poteſt facere manus tua, inſtanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec ſcientia, nec ſapientia erunt apud inferos quò tu properas. Ideo operamini bonum dum dies eſt, quia venit nox in qua nemo poteſt operari. Ioan. 9. Et hæc ſufficiant.

De peccato Inuidiæ Sermo VI.

SEd libera nos à malo. Matth. 6. Iſta eſt ſeptima petitio orationis dominicæ. In qua petimus protectionem temporalem, ſ. vt liberet nos Deus ab omnibus malis, & tribulationibus huius mundi. Et iſta petitio eſt cōtra peccatū inuidiæ. Cùm enim inuidia propriè dicatur malum, quia nullum colorem boni habet, licèt enim alia pecccata aliquē colorē boni & apparentiam habeant, non tamen inuidia, ideo dicit petitio. Sed libera nos à malo, ſcilicet ab inuidia. Quia igitur iſta petitio eſt contra peccatum inuidiæ, ideo ſermo erit de peccato iſto, & videbimus tria.

Primò ſi eſt in nobis certè.

Secundò quomodo diſplicet Deo maximè.

Tertiò quomodo poterimus leuiter remediare.

Primò

Primò dico quomodo poterimus cognoſcere, ſi eſt in nobis verè, & poterimus cognoſcere ſi attendamus quid ſit ipſa inuidia, & quæ ſuæ circunſtantiæ. Pro quo eſt ſciendum quòd inuidia, vt dicit Auguſt. nihil aliud eſt quàm triſtitia ſiue dolor alienę felicitatis, ſed iſta felicitas vult dicere commodum alterius. Itẽ iſta triſtita contingit quatuor modis. Primò quando aliquis dolet de bono alicui⁹, in quantum ex eo timet ne noceat ſibi vel alijs. Iſta enim triſtitia non inuidia propriè eſt. Vnde Prouerbio. 29. Cùm impij ſumpſeriñt principatum, gemet populus. Secundò, quando aliquis triſtatur de bono alterius, non ex eo quod ipſe habet bonum illud, ſed ex eo ꝙ videt deeſſe ſibi tale bonum quod ille habet, & talis dicitur propriè zelus, & eſt laudabilis in bonis ſpiritualibus. 1. ad Corint. 14. Aemulamini ſpiritualia. Si autem ſit de bonis temporalibus, ꝑoteſt eſſe cum peccato & ſine peccato. Tertiò quando aliquis triſtatur de bono alterius, inquantum ille cui accidit bonum illud eſt indignum, & iſta triſtitia non poteſt oriri ex bonis honeſtis, ex quibus aliquis iuſtus efficitur, ſed ſicut dicit Philoſophus ſecundo Rhetoricæ, eſt de diuitijs & de tẽporalibus, quæ poſſunt aduenire dignis & indignis, & temporalia quidem ſecundum doctrinam bonæ fidei, quæ indignis proueniunt ex iuſta ordinatione, diſponuntur vel ad eorũ correctionẽ, Ideo talis triſtitia prohibetur in ſcriptura, Pſal. Noli æmulari in malignantibus. Et alibi, Pene effuſi ſunt greſſus mei, quia zelaui ſuper iniquos, pacẽ peccatorũ videns. Quartò quando aliquis triſtatur de bono alterius, inquantum alter excedit ipſum in bonis. Et hoc propriè eſt inuidia, quia dolet de eo de quo eſt gaudendum, ſcilicet de bono proximi, & de tali triſtitia loquimur hic. Ita enim inuidia dolet de bonitate Dei, quæ nõ eſt auara alijs, quã vellet ſibi eſſe largam. Ideo illud peccatum inuidiæ eſt peſsimum, quia eſt contra ſpiritum ſanctum, quod eſt inuidia fraternæ gratiæ, & directè eſt ꝑoppoſita charitati, quæ eſt maxima inter virtutes, & iſta inuidia habet quinque filias in ſeipſa.

Inuidia quid.

Nemeſis

Prima eſt detractio.
Secunda ſuſurratio.
Tertia triſtitia de bonis.
Quarta gaudium in aduerſis.
Quinta mala voluntas.

Prima igitur eſt detractio, quę eſt denigratio alienę famę ꝑ occulta verba, vt quãdo aliqs alicui detrahit, ipſũ diffamãdo de aliquo peccato apud aliquos, tamẽ illo ignorãte cui detrahit. Verbi gratia, Quãdo in pręſẽtia multorũ de aliquo homine dicitur. Quid dicitis de talis? certè fecit ſic, & ſic de alijs. Ita faciũt mulieres in carrerijs exiſtentes, quãdo venit aliqua mulier, in præſentia ſui applaudũt, & pòſt in ſecreto dicunt inter ſe, O de iſta putana, fuit reperta cũ tali homine,

ecce detractio. Iſta autem detractio fit dupliciter, directè vel indirectè. Directè multipliciter. Primò falſe imponendo alteri. Secundo modo peccatum augẽdo. Tertio modo ipſorum peccatum occultũ reuelando. Quarto modo, quando illud quod eſt bonum, dicit malũ peruerſa intentione, puta diues dat pauperi iuuenculæ vnã tunicam amore Dei, dicit detractor ꝙ fecit mala intentione, ſcilicet vt peccaret cum ea. Indirectè autem aliquis denigrat famam alterius, quãdo bonũ quod in eo eſt denegat, vel reiicit malitioſe, ecce quid eſt detractio. Vnde merito tales qui ſic detrahunt, comparantur ſerpenti. Eccl. 10. Si mordeat ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet qui occultè detrahit. No. quare detractor cõparatur ſerpenti, quia ſerpens habet tria. Primò eſt animal proditoriè in ſilentio mordens, ſic detractor eſt proditor, quia illos mordet retro, quos dũ præſentes ſunt amare ſe ſimulat. Et ſicut ſerpens verbis & tumultibus hominum deterretur, & ſtatim tacet, ſic detractor timet eum cui detrahit, dum videt venire dicens, Taceatis, quia ſtatim veniet. Secundò ſerpens tortuoſe incedit, ſit etiã detractor, dum à laude eius incipit cui vult detrahere dicens, Certè talis eſt bonus ſi non eſſet &c. & finit in vituperium eius. Verbi gratia. Dum aliqui ſunt in vinea dicunt, Quid dicitis de tali religioſo? dicet detractor, Verè ipſe eſt bonus homo, & bonus prædicator & gratus, ſed ſi ſciretis quod ego ſcio, quoniã ſic & ſic eſt, Ecce tortuoſitas. Vnde vt fides ei adhibeatur dicit, Nõ dico malo animo, nec animo vindictæ, immo diligo ipſum, & facerẽ pro ipſo plus quàm ipſe credat, ſed certè vidi hoc: & hoc in taberna maximè accidit. Et reperiuntur multæ mulieres, quæ ſic detrahunt quando ſunt in carreriis, vel in furno, quæ diffamant abſentes, & tamen in præſentia non auderent dicere, immo faciunt eis magnum feſtũ, inuitando eos ad potum, tranſeundo ante domum ipſarum, ſed in abſentia detrahunt. Ecce tortuoſitas ſerpentis, in principio laudare hominem, & in fine vituperare. Tertiò ſerpens terram comedit, ita detractor quod eſt terrenum & infirmum, in ore ſuo verſat. Ideo dicit actoritas, Si mordeat ſerpens &c. Dic quomodo tales detractores tenentur ad reſtitutionem famæ alterius, alias nunquam intrabunt paradiſum. Prouerbio. 12. Melius eſt nomen bonum, quàm diuitiæ multæ, ſuper argentum enim & aurum gratia bona. Secunda filia eſt ſuſurratio. Ita dicuntur illi qui volunt ponere inimicitias, ſuſurrationem, & diuiſionem inter amicos. Sunt enim aliqui maledicti inuidentes, qui quando vident quòd aliqui adinuicem ſe diligunt, per occulta verba ponunt malum & diuiſionem inter eos dicendo. O iſte quem ſic diligis dixit hoc de te &c. Nota contra ponentes diuiſionem inter virum & vxorem in matrimonio, quando vident quod vir diligit vxorẽ, & econuerſo, & ſunt aliqui à Deo maledicti qui ponunt inter ipſos diuiſionẽ dicendo vxori, Sic & ſic

fecit

fecit maritus veſter cũ alijs mulierib⁹,& marito. Sic & ſic fecit vxor veſtra,nã heri loquebatur cum tali: & hoc eſt maximum peccatum. Nota exemplum quod legitur in libro de donis ſpiritusſancti,quod fuit quidam mercator,habens bonam vxorem & deuotam,& diligebant ſe inuicem intantum,quod dæmon fuit in domo illius mercatoris per quadraginta annos,& non potuit ponere diuiſionem inter eos, & quadam nocte quædam vetula ſortilegiabat intra domum illius mercatoris,cui dixit ille dæmon quod non poterat ponere diuiſionem &c.& modò volo recedere,quia nihil poſſum facere. O maleſtru,dixit illa vetula,dicitur quod vos dæmones ſcitis omnia mala mundi, & omnes cautelas, ſed modò cognoſco quod parum valetis, quid vis mihi dare, & ego die craſtina intra vnam horam ponam diuiſionem? Et dæmon dixit ſibi, Ollam plenam auro. Et de mane vetula iuit ad domum illius mercatoris, & emit ex illis pecunijs vlnas panni,dicens quod volebat dare cuidam puellę iuueni & pauperi,& dixit quod veniret & ſcinderet pannum,& daret illi puellę, Libenter,dixit mercator,& ipſa ſoluit pretiũ. Et vetula iuit ad puellã,quæ erat.16.annorũ,dicens quod iret ad domum talis mercatoris pro panno,quam ipſa ſibi dabat. Et vetula obſeruabat quòd vxor illius mercatoris iret ad eccleſiam, & ſecuta eſt ſe poſt eam, & cœpit gemere & flere, Quam domina intuens ait, Cur fletis bona domina: Reſpõdit, O domina ſi vos ſciretis,bene deberetis flere quia dominus veſter nõ tenet vobis tantam fidelitatẽ quantũ creditis. Imò,dixit domina,nunquid vidiſtis ſiniſtrum in viro meo? quare dicitis hoc? Reſpõdit ipſa. Vidi puellam modò in domo veſtra,& ipſe dabat ſibi pannum quo induatur. Quod domina audiens,tota furibunda venit ad domum,& videns puellam cum panno,clamauit cõtra maritum,dicens, O ribalde, cõfidebam de te quòd tu eſſes mihi fidelis.&c. Et venerunt parentes & amici,& de vno menſe nõ potuerunt ponere pacem,quouſque veritas fuit ſcita. Ecce quantum vetula potuit,plus quàm dæmon,ecce ſuſurratio. Alij ſunt qui ponunt diuiſionem in communitate, faciendo monopolium cum illo,& cum alio,quando communitatem vident bene regi per aliquos,& inuidẽtes eis,commouent populum contra eos, & ſic ponunt diuiſionem inter eos,& eſt maximum peccatum. Nota quomodo accidit talibus ſicut accidit tempore Moyſi tribus ſuſurronibus ſcilicet Chore, Dathan,& Abyron. Nume.16. qui videntes populum gubernari per Moyſen & Aaron,inuidentes ſuſurrauerunt populo,dicentes quod ſi erant ſufficientes regere populum. Quod audiens Moyſes ait, Quare commouetis populum? creditis ꝙ niſi dominus mihi mandaſſet,accepiſſem regimen? Qui dixerunt, Pro certo nos gubernabimus ſicut vos. Nota quomodo in craſtinum fecerunt ſacrificium,& Moyſes orauit dicẽs, Domine Deus accipe ſacrificium illorum. Dic

quomodo aperta eſt terra,& deglutiuit Dathan &c.Vnde Prouer.6. Domin⁹ deteſtatur eũ qui ſeminat inter fratres diſcordias. Dic quõ ſuſurratio & detractio conueniunt in materia forma loquendi, quia ambo in occulto, ſed differunt in fine:detractor enim intendit deni grare famam proximi,ſuſurrator autem intẽdit ponere diuiſionem. Ideo dicit ſcriptura Leuit.19.Nõ eris ſuſurro in populis. Tertia filia eſt triſtitia de bono proximi,quando inuidus videt proſperare proximum in bonis,quæcunque ſint illa,ſemper triſtatur, vnde inuidus libenter pateretur,vt ille cui inuidet male haberet. Dic exemplum de auaro & inuido, inter quos rex voluit ponere guerram, quibus dixit quòd volebat eis dare multa bona,iſto modo quòd ille qui vltimo peteret, haberet duplum,& iſti duo habuerũt magnam altercationem inter ſe quis primò peteret,dicebat auar⁹ inuido quòd primò peteret,vt ipſe duplum haberet, dicebat inuidus,Non faciam, quia tu haberes duplum. Finaliter rex mandauit quòd inuidus primò peteret,& inuidus totus triſtis in ſe dixit, Si petis pecunias, iſti duplicabuntur.Idem ſi petis caſtra vel honores,finaliter melius eſt ꝙ petas vt eruatur tibi vnus oculus,vt tandem alius perdat duos, quod & fecit. Iſti tales inuidi aſsimulantur Cain,qui inuidia motus,occidit fratrem ſuum Abel.Geneſ.4.Quarta filia eſt gaudium & exultatio in aduerſis proximi, quando enim inuidus audit aliquid mali ad ueniſſe proximo,vel in bonis,vel in perſona, gaudet & inflãmatur, & hoc eſt magnum peccatum.Iſti duo modi prædicti ſunt cõtra charitatem, quia charitas eſt gaudere cum gaudentibus,& flere cũ flentibus.Ro.12. Nota,gaudere cum gaudentibus,i.perſona quæ eſt in charitate gaudet, & lætatur in proſperitate proximorum ſuorum. Flere cum flentibus,i.triſtari cum aduerſitatibus aliorum per cõpaſſionem.Quinta filia eſt odium,vel mala voluntas,propter quam homo inuidet & appetit vindictam de inimico,quia talis mala voluntas procedit ex ira, ſed de iſta mala voluntas dicitur, quando homo habet odiũ ad proximum,affectãdo & appetendo vindictã circa bona temporalia ne proſperetur.Vide ſecunda.2.q.158.de odio.artic.7. quomodo odium oriatur ex ira,aliquando ex inuidia. Et tantum de primo principali.

Suſurro & detrector non penitus idem.

SEcundò videndũ eſt quõ inuidia Deo diſplicet.Et hoc oſtẽditur ſi attendatur ad mortẽ humanam. Nam dicit magiſter ſententiarum in ſecundo,quòd Deus creauit hominẽ primum immortalẽ ex priuilegio,& ſi non peccaſſet,non fuiſſet mortuus, ſed propter peccatum inuidiæ quod contra ipſum fuit. Primò comederũt de fructu vetito,& ſic incurrerunt mortem. Dicatur primò quomodo fuit ibi inuidia,quia Lucifer videns ſe eiectum de paradiſo, & videns hominem poſſe poſsidere paradiſum, inuidit ſibi,ideo tentauit eum, Sap. 2. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Item contempletur,

templetur, ſcilicet quòd propter peccatum inuidiæ Angeli facti ſunt dæmones, quia cùm eſſent ſine macula, & ſine peccato, fuit reuelatum quòd eſſet vnus homo qui exaltaretur ad æqualitatem Dei, & Lucifer hoc videns cogitauit ſe digniorem illo dicens, In cælum conſcendam &c. Eſaiæ 14. Item oſtēditur hoc peccatum eſſe diſplicibile propter mortem Chriſti, quia ex parte Iudæorum mortu⁹ eſt propter inuidiam, nam peccatū non fecit, propter quod deberet mori. Vnde Pilatus bene ſciebat quod per inuidiam tradidiſſent eum. Matthæi 27. De hoc prophetauit Iob. 5. Paruulum occidit inuidia. Nota Paruulum. i. Chriſtum, quem paruulum Herodes occidere voluit, ideo &c.

Tertiò principaliter eſt videndum de remedijs, & ſunt multa. Primum eſt cogitare qūo omnes ſumus fratres, & ſimiliter debemus de bono fratris gaudere, & compati ſibi de malo, Dic qūo nos ſumus fratres, attinemus nobiſipſis plus quàm angeli ſibiipſis, & tamen ſemper habent pacē, nec ſibi inuident. Itē ſumus omnes fratres ſpirituales, Mat. 23. Omnes vos fratres eſtis. Secundum remediū eſt cogitare qūo inuidus ſemper eſt in anxietate. Tertium eſt cogitare fraternitatē paradiſi, quam ſi hic non habes, nec illic. Ideo pro concluſione. 1. Pet. 2. Deponētes omnē maliciam, & omnē dolum, & ſimulationes, & inuidias, & detractiones, ſicut modò geniti infantes rationabiles, & ſine dolo, lac concupiſcite. Et ſic finis &c. In iſtis capitulis, primò ponitur quibus comparatur peccatum, Secundò quale damnum facit quodlibet peccatum.

Proprietates, ſiue comparationes, & damna Superbiæ Cap. I.

SVPERBIA multis rebus cōparatur. Primò vento, quia ſicut vētus leuat puluerē de terra, ſic ſuperbia humilitatem de corde, quia puluis es, & in puluerē reuerteris Gen. 3 Secundò cōparatur fumo, quia ſicut fumus magis aſcendendo magis deficit, ſic ſuperbus magis exaltatus plus euaneſcit. Pſal. Mox vt exaltati fuerint honorati, deficientes tanquam fumus deficient. Tertiò cōparatur araneæ, quia ſicut aranea ſe euiſcerat extēdendo telā vt muſcas capiat, ſic ſuperbus perdit animam ſuam vt capiat laudē humanam. Eſa. 59. Telas araneæ texuerunt. Quartò comparatur feretro, quia ſicut feretrum tunc ſolū ornatur, cum mortu⁹ in eo ponitur, ſic homo & mulier, pręcipue cum ornant feretrum corpori, oſtendunt animam ſuam intus eſſe mortuam per ſuperbiam. Quintò comparatur gallinę, quia ſicut gallina ſtatim cùm poſuerit ouum, clamat: ſic ſtatim ſuperbus vult videri ab hominibus cùm fecerit aliquod bonum. Matthæi vigeſimotertio capit. Omnia opera ſua faciunt vt videantur ab hominibus. Sextò comparatur lupo, dicitur quòd vno menſe viuit vento, ita homo

homo ſuperbus vno menſe in mẽſura vitę ſuę viuit vento ſuperbię. Ozee.12. Effraim paſcit ventũ, & ideo eſt ſemper laudum famelicus. Not. damnũ, hominẽ facit penitus infelicẽ. Superbus enim adeo eſt infelix, ꝙ de bono ſemine malã meſſem colligit, quia quæ ſunt bona, in malum cõuertit, de ſanitate infirmatur, de vita moritur, de medicina vulneratur, de victoria vincitur, & à mortuo occiditur. Hæc enim omnia eueniũt ſuperbo, quia gloriatur, & ſuperbit de bono, & ſic de bono efficitur malus, & de virtuoſo vitioſus, & ideo cõtritio & infelicitas in viis eorum. Et hæc de ſuperbia.

Proprietates, ſiue comparationes, & damna Auaritiæ. Cap. II.

AVARITIA comparatur primò ſterquilinio, quod aggregatum corrumpit, & fœtet, diſperſum verò facit agros fructificare, ſic diuitiæ auari quandiu ſunt congregatæ, animam corrumpunt, ſed diſperſę pauperes nutriunt, & peccata redimunt, iuxta illud Lucæ.16. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. De iſto ſterquilino loquitur Ezechi.7. Aurum eorum in ſterquilinium erit. Secundò comparatur porco, qui nihil valet quando viuit, ſed cùm incipit mori, incipit valere. Sic auarus nihil valet in vita, quia viuens non vult reſtituere, nec eleemoſynam dare, ſed moriens tunc incipit liberalis eſſe. Nam diuitiæ deſerunt eum, & relinquit ipſas diuitias, ſicut canis ſequens duos homines in itinere, ſed quando ſeparantur, tunc ſequitur dominum proprium, ſic diuitiæ ſequuntur mundum, & dimittunt auarum. Nam dicit Apoſtolus primæ ad Timoth.6. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium, quia nec auferre quid poſſumus. Nota damnum, auaritia facit hominem ſeruum, nam diuitiæ non ſunt auarorum, immo auari ſunt ſerui diuitiarum. Ideo Pſalmus dicit, Viri diuitiarum non dicit, diuitiæ virorum. Secundò facit hominem ſtultum, nam ſtultus non præcauet periculum quamuis ſit propinquus. Ideo dicitur de auaro. Lu.12. Stulte hac nocte repetent animam tuam à te, ſcilicet dæmones, quæ autem paraſti cuius erunt? Pſalmus. Theſaurizat, & ignorat cui congregabit ea. Item homines inſatiabiles facit. Eccleſi.10. Auarus non implebitur pecunia.

Proprietates, ſiue comparationes, & damna Luxuria. Cap. III.

LVXVRIA cõparatur primò gehẽnę ardenti. Nã in gehẽna ſunt ſpecialiter tria, ſ. ignis ardens, vermis rodens, & ſulphur fœtens. Sic in peccato luxuriæ eſt ignis cõcupiſcentiæ, vermis, id eſt remorſus conſciẽtię, & ſulphur fœtẽtis infamiæ, & ideo qui eſt in peccato luxuriæ, iam eſt in ſupplicio gehennę. Vnde dicitur Mat. Expedit tibi, ſ. luxurioſo, vt pereat vnũ mẽbrorum tuorum. ſ. viliſsimũ & innominandum. Secũdò cõparatur fatuo bellatori in armis, qui nimis timet
hoſtem

hoſtem ſuum quãdo videt eum armatum melius. Arma diaboli ſunt mulieres,ipſæ ſunt baliſtæ diaboli,in quibus, ſ.diabolus ponit vexilla ſua.i.diuerſa paramenta,vt in cornibus,cauda,& pilis. Nota quõ diabol⁹ ſedet in cauda,quia quædã mulier eũdo ad eccleſiã portabat vnũ dęmonẽ ſuper magnã caudã & lõgam ſuę tunicæ,& cũ eleuaret caudã ꝓpter lutũ,dæmõ cæcidit,& quidã ſanct⁹homo hoc vidẽs riſit.No.dãnũ quia interficit animã & corp⁹, & cõſumit bona omnia.

Proprietates,ſiue comparationes,& damna Iræ. Cap.IIII.

IRA comparatur primò ollæ feruẽti, quia ſicut olla bulliendo emittit aquam , ſic iracundus bulliendo per irã emittit ſtultitiam & verba inordinata.Prouerbi.15.Os fatuorum ebullit ſtultitiam. Secundò cõparatur apro. Nam ſicut aper ex feruore currit contra venabulum, ſic iratus currit ad peccatum,ſicut ad tentationẽ,iniuriam,homicidiũ &c.De talibus dicitur.Prouerb.1. Pedes illorum ad malum currunt.Nota malum ꝙ inducit ira.Reddit hominem ſtultũ,& quaſi rabidũ.Vnde eo tempore quo homo eſt iratus,perit ratio & humanitas in homine,& ſic per conſequens homo moritur,& beſtia efficitur.Nam homo eſt animal manſuetum, vt dicit Philoſophus. De ſtultitia iracundi dicitur. Iob.5. Virum ſtultum interficit iracundia. Secundò aufert homini ſeipſum , ſicut communiter dicitur , homo nimis turbatus nõ eſt in ſeipſo,ſatis autẽ dãnificatur qui perdit ſeipſum.De tali damno dicitur Prou.19. Qui impatiẽs eſt ſuſtinebit dãnũ,ſicut patiẽtia econuerſo ſeruat homini ſeipſum: Luc.21.In patiẽtia veſtra poſsidebitis animas veſtras.

Proprietates,ſiue comparationes,& damna Gulæ. Cap.V.

GVLA cõparatur porco.Nã ſicut porcus eſt animal deditũ gulæ,ſic guloſus dæmõ nutrit porcos,& impinguat bacones ſuos.ſ.guloſos,vt poſtea ad infimũ inferni ponat eos,& in ęternũ deuoret. Vnde dicitur.Mat.8.Si eiicias nos hinc,mitte nos in gregem porcorũ.i.guloſos. Vnde Eccl.37.Propter crapulã multi obierũt. Et Ge.25.de Eſau.&c. Guloſi gula vẽdunt pręmia ęterna &c. Mala quæ facit. No.primũ ꝙ gula inducit,eſt mẽtis duritia,quãtũ addefectũ cõpaſsionis,nulla cõpaſsione mouentur ad pauperes, ac ſi eſſent animalia bruta:& ideo dicit Amos.6.Bibẽtes in phialis vinũ,& optimo vnguẽto delibuti, nihil compatiebantur ſuper contritione Ioſeph.

Proprietates,ſiue comparationes,& damna Inuidiæ. Cap.VI.

INVIDIA ſiue inuidus ſimilis eſt leproſo,Iudę traditori,& diabolo. Primo leproſus vellet ꝙ null⁹ eſſet ſan⁹, diabol⁹ vellet ꝙ null⁹ eſſet bon⁹.Vnde dicitur.Sa.2.Inuidia diaboli mors introiuit in orbẽ terrarũ. Iudas cõtriſtatus eſt de effuſione vnguẽti ſupra Chriſtũ. Matt.

26.Sic

26. Sic inuid⁹ inficit ſicut ipſe leproſus. Diabol⁹ dolet de bono proximi, & ad modū Iudæ proditoris triſtatur de bona fama, magnā iniuriam facere Deus inuido ſi poneret eum in paradiſo, moreretur ex dolore ſi videret aliquos inter tot bona gaudere, quia totū vellet pro ſe, & ideo non intrabit &c. Nota damnum. Inuidia claudit viam ſalutis, aditum paradiſi eſt: enim blaſphemia contra ſpiritum ſanctū, quę non remittitur in hoc ſeculo, nec in alio, vt dicitur Mat. 12. Sūt enim ſex peccata in ſpiritum ſanctum, quorum inuidia eſt vnum, ſ. inuidētia fraternę gratiæ, pręſumptio de impunitate, impugnatio veritatis agnitæ, obſtinatio mentis, deſperatio, & finalis impœnitentia. Hæc impugnant ſpiritum ſanctum.

Species peccati in ſpiritum ſanctum.

Proprietates, ſiue comparationes, & damna Acidiæ. Cap. VII.

ACIDIA cōparatur ſalicibus, quę ſunt arbores infructuoſæ, & ſolùm faciunt vmbram, ſic acidioſi nullū faciunt fructum, ſed ſolùm faciunt vmbram diabolo, & refrigerium. Vnde diabolo dicitur Iob 40. Circundant eum ſalices torrentis. Ita acidioſi ſunt ſicut ſalices infructuoſę. No. mala Acidia facit hominem pauperem, tam temporaliter quā ſpiritualiter. Prou. 10. Egeſtatem operata eſt manus remiſſa, & Mat. 25. dicitur de vno pigro. Tollite talentum ab eo, quia verè talentum gratiæ meretur amittere, qui illud negligit multiplicare. Et facit hominem vilem. Eccleſ. 22. In lapide luteo lapidatus eſt piger. Lapis luteus poteſt dici peccatum immundum, ad quod acidia facit hominem venire. Et ſic eſt finis ſermonum, qui habētur ſuper oratione dominica.

Sequuntur eiuſdem auctoris quidam alij ſermones.

De Prædeſtinatione ſecundum doctrinam beatiſſimi Vincentij. Sermo VIII.

Manete in me, & ego in vobis. Ioann. 15. In iſto ſermone declarabo tres doctrinas ſiue concluſiones, in quibus conſiſtit fundamentaliter & totaliter materia prædeſtinationis. Iſta doctrina erit bona ad illuminandum intellectus noſtros, & accēdendum effectus. Sed prius ſalutetur &c. Manete in me &c. Habemus in hoc ſermone tres concluſiones.

Prima quòd Deus ante mundi creationem æternaliter elegit bonos certitudinaliter.

Secunda quòd prædeſtinatio vel præſcientia non tollit liberum arbitrium, ſed remanet liberaliter.

Tertia quod ſiue præſciti ſiue prædeſtinati ſimus, debemus viuere bene & perſeueranter.

A.

Prima ergo cōcluſio ꝙ De⁹ elegit ęternaliter ante mūdi cōſtitutionem bonos certitudinaliter. Quia antequam aliquid crearet, ſ. cælum

cęlũ vel angelos,ſciebat quot prælati, quot religioſi eſſet in mũdo, de quib⁹ tot ſaluarentur,& ſic de quolibet ſtatu. Iſtud declarabo per parabolã de rege volente facere nuptias filio ſuo,qui facit quinque.

Primò ſcribit inuitatos,qui & quot erunt,& iuxta qualitatem,& quantitatem,& conditionem eorum diſponit.

Secundò eligit & diſponit locum ſiue aulam vbi comedant.

Tertiò ordinat de eſcis.

Quartò de ſeruitoribus diſcretis & bene ſenſatis.

Quintò ordinat loca vbi praeparabuntur inuitati, vt poſſint mutare veſtes &c.

Et deinde ſequitur executio conuiuij. Modò intelligatis totam Dei ordinationem ante creationem mundi,& poſtea voluit Deus facere conuiuium nuptiale de filio ſuo aſſumente humanam naturã in vnitate perſonali. Quia ſicut vir & vxor nõ ſunt duo,ſed vna caro,vt dicitur. Mat.19. Sic diuinitas & humanitas in Chriſto ſunt vna perſona. Hæc natura fuit deſponſata in aula vteri virginalis. De iſtis nuptijs dicitur. Mat.22. Simile eſt regnum cęlorũ homini regi,qui fecit nuptias filio ſuo. Et antequam aliquid expenderet,ſcilicet crearet,elegit dicens, Tot prælati comedent in conuiuio, & ſic de alijs ſtatibus,& illa electio æterna dicitur prædeſtinatio.i prius ante creationem deſtinatio. Pręſciuit etiam damnatos,ſed nõ dicitur electio vel prædeſtinatio,quia nõ elegit aliquem ad damnationem, ſed pręſciuit quòd talis eſſet damnatus &c. De iſta autem electione auctorit. Epheſi.1. Elegit nos Deus ante mundi conſtitutionem, vt eſſemus ſancti & immaculati in conſpectu eius in charitate, qui prædeſtinauit nos in adoptionem filiorum per Ieſum Chriſtum. Secundò diſpoſuit de loco. Videns Deus in libro prædeſtinationis tot nobiles inuitatos,ex iſta ratione creauit cęlũ empyreũ,nõ pro ſe,quia iã habitabat in palatio ſuæ æternitatis, Eſa.57. Excelſus,ſublimis, & habitans æternitatẽ,& ſanctũ nomẽ eius in excelſo. De cuis domo. Bar. 3. O Iſraël quàm magna eſt domus Dei, & ingens locus poſſeſsionis eius. Magnus,& non habens finem,excelſus & immenſus. Et ſicut palatium regis facientis nuptias eſt ornatum optimè &c. Sic etiam cælum empyreum. De quo vide ſanctum Tho.1.parte, quæſt. 66 artic.3. De quo dicet Chriſtus in die iudicij, Mat.25. Venite benedicti patris mei, poſsidete paratum vobis regnum à cõſtitutione mundi. Tertiò ordinauit de eſcis diuerſis,ſ.gradus glorię & fruitionis, ordines & diſtinctiones angelorum & ſanctorum. De quibus Chriſtus Ioan.14. In domo patris mei mãſiones multę ſunt. Et. Luc. 22. dicit, Edatis & bibatis ſuper menſam meam in regno meo. Dic quõ ibi non eſt potatio &c. ſed metaphoricè pro apprehenſione gloriæ &c. Quartò creauit angelos vt ſeruitores & miniſtros cõuiuij. Si dicatur, Nobiliores ſunt ſeruitores quã recumbentes: Reſpõſio

ſio quód nos ſumus parentes ſponſæ,ſcilicet naturæ humanæ. Ideo vult rex quód ſedeamus. Sicut ſi rex duceret vxorē filiam paſtoris, nobiles & milites ſeruirent ſuis parentibus. Ita Chriſtus accepit naturā humanam,& vult quod angeli ſeruiant &c. Auct.Heb.1.Nónne oēs ſunt adminiſtratorij ſpiritus, in miniſteriū miſsi propter eos qui hæreditatē capiunt ſalutis? Nota oēs vniuerſaliter &c. Quintó fecit mundum,vt hic paremus nos,& lauemus manus à peccatis per pœnitentiā,& mutemus veſtes.Si eſtis indutus veſte antiquā ſuperbiæ,mutetis,& capiatis veſtem nouam humilitatis &c.& ſic de alijs. Eccle.3.Cuncta fecit dominus bona in tēpore ſuo, & mundum tradidit diſpoſitioni hominum,alias diſputationi,ſcilicet actiuæ & paſſiuæ,vt diſponant ſe,& diſponantur,dignificando ſe ad conuiuium. Ecce quid eſt prædeſtinatio. Et patet prima cōcluſio,quæ etiā ſcribitur Ro.8.Quos præſciuit & prędeſtinauit cōformes fieri &c.Quos autē prędeſtinauit,hos & vocauit,&quos vocauit,hos & iuſtificauit, quos autē iuſtificauit , illos & magnificauit &c.Sed eſſet argumētū in oppoſitū. Diceret aliquis,De prædictis quinque cauſis,quinta,ſ. quod iſte mundus eſt factus ad parandum ſe,repugnat primę,quia ſi ſumus prędeſtinati,vel paremus nos,vel non,erimus illic,quia ſcientia Dei non poteſt falli &c. Reſpondeo quod iſtud argumentum cōtinet ignorantiam,vel inaduertentiam.Ac ſi rex inuitaſſet tot nobiles ad nuptias filij &c. Et illi dicerent,Quid oportet me parare? Nunquid eſſet ſtultitia? Imò deberent dicere. Ex quo rex inuitauit me, ideo oportet me bene parare,quia ſi malè parati veneritis,non intrabitis,quando eritis in porta,ſcilicet mortis.Pſal.117.Hæc porta domini,iuſti intrabunt in eam . Sed dicitis. Et nunquid poteſt falli diuina prædeſtinatio ? Reſpondeo quod nulla mutatio creaturarum arguit vel ponit mutationem in Deo,Dic parabolā,Mat.vigeſimoquinto,de decem virginibus inuitatis &c.Not.dicuntur decem,propter obſeruantiam decem præceptorum,& virgines propter puritatem quam debent habere,qui habent intrare . Et quinque erant prudentes , quia parauerant ſe, Et quinque fatuæ , quia non parauerant ſe ratione infallibilitatis , dicentes rationem prædictam & argumentum : Ex quo ſumus inuitatæ , ibi erimus receptæ . Ideo vocat eas futuas . Nota , Et quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias , & clauſa eſt ianua , ſcilicet non paratis . Poëta Ouidius , Nocuit differre paratis .Nouiſsimè veniunt reliquę virgines &c.Non eſt ex hoc Deus variabilis & mutabilis in ſua ſciētia, ſed conuiuium includit diſpoſitionem intrantis. Patet ſtultitia multorū dicentiū,Quid me oportet parare &c. Reſpondeo , ꝙ ſi Deus ore ſuo tibi dixiſſet,Saluaberis,& alteri,Dānaberis.Intelligitur conditionaliter. Nam etiam ſi eſſet poſsibile quod aliquis non paratus intraret,expelleretur,vt dicit ipſemet Chriſtus Matthæ.22.Intrauit autem

autem rex vt videret diſcumbentes,& vidit ibi hominem nõ veſtitũ veſte nuptiali &c.& dixit, Amice quomodo huc intraſti &c. Fac ergo cõſequentiam. Si illi qui ſunt intus eſſent imparati,expellerẽtur, quomodo tu intrabis non paratus? Ideo Matt.24. Eſtote parati &c. Si dicatur, O ergo Deus & eius prædeſtinatio mutatur. Non eſt verum,ſed prædeſtinatio includit præparationem. Deus enim non mutatur,vt dicit Boetius.3.lib.de cõſol.metro.9.ſed creaturę mutãtur. Not.exemplum de barcha ſine naui in mari & rupe &c. Ita iſte mundus eſt flumẽ. Vnde 2.Reg.14. Ecce omnes morimur, & quaſi aquę dilabimur in terrã. Et videtur nobis ꝙ ſaxum.i. Deus moueatur ſiue mutetur,nõ eſt verũ. Ideo paremus nos per bonã vitã,quia aliàs erimus malè &c. Ecce auctoritas, & eſt verbũ Dei per os prophetæ,Eze.33. Hęc dicit Dominus Deus. Si dixero iuſto ꝙ vita viuat,& cõfiſus in iuſtitia ſua fecerit iniquitatem, omnes iuſtitiæ eius obliuioni tradentur, & in iniquitate ſua quã operatus eſt in ipſa morietur. Itẽ de pręſciẽtia ibi dicitur, Si dixero impio,morte morieris, & egerit pœnitentiã à peccato ſuo, feceritq́; iudiciũ & iuſtitiã &c. vita viuet,& nõ morietur. Sicut ergo prędeſtinatio includit diſpoſitionẽ,ita pręſciẽtia indiſpoſitionẽ. Ideo dixit Deus Hier.18. Repentè loquar aduerſus gentem, & aduerſus regnũ,vt eradicẽ & deſtruã, & diſperdã illud, Si pœnitentiã egerit gẽs illa a malo ſuo quod locutus ſum aduerſus eam, agã & ego pœnitentiã ſuper malo quod cogitaui,vt facerem ei, Si vis potes videre totum capitulum Nabuchodonozor.in decretis.23.q.4.vbi multa de hoc. B.

Prædeſtinatio includit merita.

Præſciẽtia Dei includit defectũ meritorum.

SEcunda concluſio ꝙ prædeſtinatio diuina & æterna de bonis,& pręſcientia de malis,nõ tollit nec impedit liberũ arbitrium,imò remanet in ſua libertate; aliàs ſine meritis ſaluaretur, & ſine demeritis dãnaretur,quia ſi quis nõ haberet liberum arbitrium, nõ peccaret &c. Iſta cõcluſio ponitur Eccl.5. Deus ab initio cõſtituit hominẽ,& reliquit eum in manu cõſilij ſui. Glo. Interli. In libertate liberi arbitrij. Sequitur, Adiecit illi mãdata & pręcepta ſua. Si volueris mãdata cõſeruare,conſeru[illegible]bunt te. Appoſuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum,quod placuerit dabitur illi: Nota,ab initio,ſ.mundi,& vitę cuiuſlibet. Nota differentiam inter mandata & præcepta, quia mandata ſunt præcepta affirmatiua, quæ inducunt ad virtutes. Et præcepta ſunt negatiua,quæ retrahunt à peccatis, & obligant ad ſemper. Secùs de mãdatis,quia ex aliquibus iuſtis circunſtantijs nõ debent ſeruari,imò ſine peccato poteſt fieri oppoſitum. Sed de negatiuis nullo caſu mundi poteſt fieri oppoſitum abſque peccato,putà, Non aſſumes in vanum nomen Domini Dei tui. Bene poteſt iurari pro neceſsitate, ſed non in vanum &c. Nota appoſuit aquam? ecce bona vita & deuota, & ignem ſcilicet infernalem, vitam,ſcili-

cet æternam, & mortem, ſcilicet gehennalem. Bonum, ſcilicet gloriæ, & malum, ſ. pœnæ. Quod placuerit &c. Modò quilibet diceret, Ego volo bonum gloriæ, &c. velleitatem habetis, ſed nõ voluntatẽ, vt dicit beatus Thom. 3 par. q 21. artic. 4. & in ſecundo ſentent. diſt. 33. vbi dicit quòd velleitas eſt impoſsibilium. Et probabo. Sicut ille qui dicit ꝙ vult ire ad dexteram, ſed recipit ſiniſtrã, ergo mentitur: ſic multi volunt ire ad paradiſum verbo, ſed facto recipiunt viam inferni, ſcilicet ſuperbiæ & vanitatis. Quia ergo recipitis iſtam viã, non vultis ire ad paradiſum, ſed vultis ire, ſcilicet per viam illam oppoſitam. Idem de auaro & luxurioſo &c. Sed Deus nõ cogit aliquẽ ire ad infernum, immo reuocat. Nota exemplum de ſpeculatore in turri, vidente duas vias, ſ. aſperam ſed ſecuram, & delectabilẽ ac planã ſed periculoſam & plenam latronibus. Et clamat dicens viatoribus ꝙ dimiſſa via periculoſa capiant aliam, & viatores nolunt, imò truffantur de guida. Viſio illius guidæ ſeu ſpeculatoris nõ cogit aliquem ire per vnam viam, ſiue per aliam, licèt videat quid erit. Iſte ſpeculator eſt Deus altè in turri æternitatis. Eſa. 57. Dominus excelſus & ſublimis habitans æternitatẽ, & videt tẽpus preteritum, præſens, & futurum, quia omnia ſunt ſibi præſentia. Duæ viæ ſunt, vita carnalis & delectabilis, & vita ſpiritualis, ſ. pœnitentia aſpera & difficilis. Omnes volunt ire per primam. Matt. 7. Lata porta & ſpatioſa via eſt quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui intrant per eã. De ſecunda dicit ibidem. Quam anguſta porta, & arcta via eſt quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt qui inueniunt eam. Et clamat per prædicatores vel prophetas auiſando. Eſa. 30. Hæc eſt via, ambulate in ea, & non declinetis, neque ad dexteram neque ad ſiniſtram. Dextera quando dimittitur bona via amore creaturarum. Siniſtra quando timore ipſarum dicitis, O velletis ꝙ ego dimitterem iſtã iuuenem &c. vel ꝙ reſtituam? Ego dimittã filio meo vt reſtituat &c. Scientia Dei non aufert liberum arbitrium, nec impedit, immo ipſum iuuat præceptis, ordinationibus, prædicationibus, monitionibus, & inſpirationibus, & vult ꝙ omnes ſaluemur. Auctor. 1. Tim. 2. Hoc bonum eſt, & acceptum coram ſaluatore noſtro Deo, qui omnes homines vult ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Vnus enim Deus, vnus eſt mediator Dei & hominum, homo Chriſtus Ieſus, qui dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus. Non ergo tollit liberum arbitrium &c. C.

TErtia concluſio. Omnes quales ſumus ſiue prædeſtinati ſiue præſciti, debemus conari ad bonam vitam perſeuerãte, Regula eſt theologiæ, quod quãdo Deus ordinauit aliquem finem, ordinat etiam media ad illum finem, ſine quibus non poteſt venire ad illum finem. Etiam ſi non dicit, intelligitur dixiſſe, vt patet, quia ſi rex facit aliquem guber natorem, intelligit quòd faciat iuſtitiam,

Maxima in theologia.

etiam

etiam ſi non ponatur in mandamento &c. No. quomodo ſaluandi ſcribuntur in libro prædeſtinationis, ſ. ſaluabitur Ioannes per innocentiam. Petrus per pœnitentiam &c. Ita quòd non ſolùm ſcribitur finis ſiue terminus, ſed etiam via ſiue medium per quod &c. Idẽ de præſcitis &c Si papa facit epiſcopum, intelligitur quòd ſit ſacerdos, etiam ſi nõ dicit. Idẽ in natura de pluuia per nubes &c Ita de prædeſtinatione. Ideo ibi eſt triplex defectus in illis qui dicunt, Quid me oportet operari &c. Primò eſt ignorantia, quia quãdo ſcribitur in libro prædeſtinationis, Talis ſaluabitur, ponitur etiam via & mediũ per quod, quia per humilitatẽ, vel miſericordiam &c. Ideo reſpicere finẽ ſine medio, eſt ignorantia, & talis deficit dicendo, Quid me oportet laborare &c. Imò certè oportet operari. Alioquin auferres vnam partem prædeſtinationis, ſcilicet viam & medium per quod &c. Ideo Greg. 1. dial. & ponitur 23. q. 4. c. obtineri. Ipſa perennis regni prædeſtinatio ita eſt ab omnipotente Deo diſpoſita, vt ad hoc electi ex labore perueniant, quatenus poſtulando mereantur accipere quod eis omnipotens Deus ante ſæcula diſpoſuit donare. Ideo non vis ire ad infernum, remoue viam & medium, ſcilicet peccatum, & non ibis. Eſa. 3. Væ impio in malum. Secundus defectus eſt ſtultitia, dicere, Quid me oportet facere bonum &c. Nota qualiter Deus ſcit omnia futura. Scit ſi hodie prandebis, ſicut ſi ſaluaberis. Si dicis quid me oportet parare cibum pro prandio, &c. Nullus facit argumentum de prandio, & arguit de anima. Idem ſi es infirmus, Quid me oportet vocare medicum? quia iã ſcit Deus ſi ero curatus &c. Si debes ſanari, via eſt per medicinas &c. Ideo non ſunt dimittẽdæ. Item, Scit Deus ſi hoc anno habebitis bladum, quid ergo oportet arare &c. Reſponſio, Quia illa eſt via. Item ſcit Deus ſi rex habebit victoriam de inimicis, quid oportet habere gẽtes armorum? Reſponſio, quia illa eſt via ad victoriam &c. Tertius defectus eſt error maximus. Vnde negare trinitatem, error eſt contra vnum articulum ſolùm, & ſic de alijs, ſed dicere quòd prædeſtinati non debẽt facere bona, eſt error contra omnes articulos quos deſtruit. Verbi gratia. Quare Deus voluit incarnari? Reſpondeo, Vt homines aſcenderent in cælum. Et nunquid ſciebat Deus an homines ſaluarẽtur? Quid oportebat ipſum incarnari? & ſic de alijs. Item de quo ſeruit fides, baptiſmus &c. quia ante iſtas Deus ſciebat qui eſſent ſaluãdi &c. Magnus eſt error ſumere finem ſine medio. Modò ergo finalis concluſio eſt, vt dicit thema, Manete in me, ſcilicet per bonam vitam, & ego in vobis per gratiam. Ideo. 2. Pet. 1. Fratres ſatagite vt per bona opera certam veſtram vocationem & electionem faciatis: Hæc enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter miniſtrabitur vobis introitus in æternum regnum Domini & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti.

De Aqua benedicta ſecundum beatiſſimum Vincentium. Sermo IX.

MVltum fructum affert, Ioan.12. In iſto ſermone volo vobis declarare quatuor excellentias valde pulchras de aqua benedicta, vt habeatis reuerentiã & deuotionẽ, quia multum fructum affert. Et erit materia fructuoſa & vtilis pro animabus, ſed priùs ſalutetur virgo Maria &c. Multum fructum &c. Thema vult dicere ꝙ aqua benedicta per ſacerdotem cum exorciſmus affert multum fructum, vt etiã habetur in decreto de conſ.diſt.3.c.aquã. In qua quatuor notãtur. A.

Primò materia conueniens.
Secundò forma expediens,
Tertiò miniſter ſufficiens.
Quartò fructus proueniens.

Et de vltimo loquitur thema dicens, Multum fructum affert &c.

PRimò ergo requiritur materia conueniens. Nam oportet quòd ſit aqua naturalis, nõ roſacea aut artificialis. Ratio, nam iſta materia ſignat incarnationẽ domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſal deſignat vnionem diuinæ naturæ cum noſtra humanitate, quæ vnio, ſ. iſtarũ duarum naturarum ſignificatur per commiſtionẽ ſalis & aquę. Ideo materia debet eſſe naturalis ſine aliqua corruptione, & pura ſine aliquo artificiali. Per aquã enim ſignificatur noſtra humanitas, & per ſal diuinitas. Primò probatur de ſale, quod habet duas virtutes ſeu conditiones. Primò, quia præſeruat à corruptione, vt videmus ad oculum. Secundò ſal dat ſaporem. Sic Chriſtus inquãtum Deus pręſeruat creaturas ab annihilatione, quia niſi ſuſtineret cælum & terram &c. venirent ad nihilum, vt dicit Greg. Et ſic nõ ſolùm præſeruat à corruptione, ſed etiã ab annihilatione, & non ſolùm à naturali corruptione, ſed etiã à criminali. Nam homines per peccatum caderent in damnationem, niſi Chriſtus ſua miſericordia præſeruaret & ſuſtineret eos expectando, ad cõuerſionẽ & vitã eorum cõſeruãdo. Hęc ratio probatur Heb.1. Portans omnia verba virtutis ſuę, purgationem peccatorum faciens, ſedet ad dexterã maieſtatis in excelſis. Et ſic Chriſtus habet primam cõditionem ſalis. Secundò dat ſaporem epulis. Nam ſicut nullus cibus eſt ſapidus ſine ſale, ſic nullũ opus eſt meritorium niſi ſal miſceatur, ſ. nomen Domini Ieſu, Verbi gratià. Vis ieiunare, non valet ſine intentione bona propter Deũ &c. Et ſic do conſilium, qui vult facere bonum opus, priùs miſceat ſal, ſcilicet ad honorem Dei, vt lucretur meritum. Puta vadis ad miſſam, ad ſermonem &c. non vt videas mulieres &c. ſed ad honorem Dei. Idem de eleemoſyna dicendo, Chriſtus fecit mihi magnam eleemoſynam, quando effudit ſanguinem pro me &c. ſic ponis ſal. Vndꝰ Apoſtolus Coll.ſ.3 Omne quodcunque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti facite, gra-

tias

tias agentes Deo & patri per ipſum. Itē in antiquo teſtamēto, Leui. 2. Quidquid obtuleris ſacrificij, ſale condies, nec auferes ſal fœderis Dei tui de ſacrificio tuo. In omni oblatione offeres ſal, ſ. diſcretionis. Ecce quare Chriſtus dicitur ſal. B. Sed videamus de aqua, quę ſignificat noſtram humanitatē. Ratio, quia ſicut aqua exit de fonte, & vadit per mundum multiplicādo, & nō ceſſat vſq; ad mare: Sic homo quando exit de ventre matris, ſemper currit ad mortē, vt dicit Seneca. Et propter hoc vita humana dicitur aqua, Auctorit. 2. Reg. 14. Omnes morimur, & quaſi aquę dilabimur in terram. No. morimur. Nam donec ſit aliquis in morte, nō eſt mortuus &c. ſed currit ad mortem. Quia ergo filius Dei vniuit ſuā diuinitatē cū noſtra humanitate in incarnatione, ideo in benedictione aquæ ſacerdos benedicit ſal, & miſcet cum aqua. Quia verò aqua eſt pura, & ſal purū, ſignificatur ꝙ illa benedicta incarnatio fuit mūda ſine corruptione. De hoc habemus figurā. 4. Reg. 2. vbi legitur ꝙ in ciuitate Hierico quæ erat multū pulchra, fuit vnus defectus de aqua, quia erat mala ſana, & cāpi qui ex ea rigabantur, nō fructificabāt, & multi moriebātur propter infectiones aquarū. Cōtingit quadā die ꝙ Heliſeus, qui erat Dei amicus ſanctus, venit illuc. Tunc maiores ciuitatis venerūt ad eū ſupplicando, vt daret remediū contra illas infectiones. Et propheta ſtetit imaginando & expectando reuelationē à Deo. Et fuit ſibi reuelatū quid faceret. Et dixit, Afferte mihi vas nouū. Et ſic fecerunt. Et tunc accepit vas, & poſuit aquam, & miſcuit ſal di. Hęc dicit Dominus, Sanaui aquas has, & nō erit vltra in eis mors neq; ſterilitas. Dicit gloſa ꝙ aqua erat morboſa. Ideo dicitur, non erit mors &c. Ciuitas iſta Hierico eſt mundus, in quo terra non fructificabat, quia homines per bona opera quæ faciebant non ibant ad paradiſum ante paſsionē Chriſti, imò oēs deſcendebant ad inferos. Vnde Dauid Pſa. 88. Quis eſt homo qui viuet, & non videbit mortē, eruet animam ſuā de manu inferi? Sed Deus adhibuit remedium. Nam fecit afferri vnum vas nouum, ſ. vterum virginis Mariæ, quod dicitur nouum, quia in ea nullum vnquam fuit peccatum, vt dicit Auguſt. quod non fuerat à ſæculo auditum, ſed fuit pura, quam nullus tetigit. De quo vaſe dicitur Hiere. 31. Nouum creauit Dominus ſuper terram, fœmina circundabit virum. Hęc dicit Dominus exercituū Deus Iſraël. Hic eſt argumētum contra Iudæos, qui nolunt credere incarnationem. Nam ſi quæratis ab eis quæ eſt illa fœmina quæ circundedit virū, non poteſt intelligi niſi de virgine Maria, quia dicit virum, non puerum, & ſic habebunt concedere incarnationem. Ex quo ergo humanitas fuit iuncta diuinitati, tunc iſte mundus fructificauit, quia modò quilibet poteſt ire ad paradiſum. Nam liberati ſumus à morte, & poſſumus facere bonum. Ideo dicit decretum de conſec. diſtinctio. 2. cap. ſemel. 1. Semel Chriſtus mortuus eſt iuſtus

pro iniuſtis, vt ſcilicet in.lduceret ad bonum &c. C.

SEcundũ quod habeo declarare de aqua benedicta, eſt forma expediēs quæ debet ſeruari in benedictione aquę. Et ſtat in duob'.

Primò in verbis.

Secundò in figuris.

Primò in verbis, ſcilicet ſeptem inuocationibus nominis Dei ſiue orationibus.

Prima inuocatio eſt cùm dicitur, Adiutorium noſtrum &c.

Secunda, Exorcizo te creatura ſalis &c.

Tertia, Immenſam clementiam tuam &c.

Quarta, Exorcizo te creatura aquæ &c.

Quinta, Deus qui ad ſalutem humani generis &c.

Sexta, Commixtio ſalis & aquæ &c.

Septima, Deus inuictæ virtutis &c.

Et iſta eſt forma verborum, ſeptē inuocationes ſiue orationes. Nã ſicut per ſeptē gratias ſpiritusſancti ſanctificatur creatura in baptiſmo, ſic aqua ſanctificatur per iſtas ſeptem inuocationes ſuo modo. Et attendant presbyteri vt dicant verba diſtinctè, alioquin non benediceretur aqua. Nam differētia eſt inter materiam & formã, quia ſi de forma aliquid remoueatur, recedit, nō ſic de materia. Nam remota media parte aquę adhuc remanet materia, vt dicit Philoſoph'. Remota aliqua parte materię, remanet materia, ſed remota parte formæ, recedit forma. Verbi gratia. In circulo ferreo, materia eſt ferrũ, rotunditas eſt forma. Tunc ſi remoueatur aliqua pars rotæ, materia ferri remanet, ſed forma recedit, ſ. rotunditas. Itē ſi capis duo grana tritici, remoto vno grano, remanet materia, ſ. triticum, ſed numerus ſiue forma recedit. Sic de aqua benedicta. Aqua eſt materia, & verba ſunt forma. Si remoueatur pars aquę, adhuc manet materia aquę, ſed amotis aliquibus verbis de forma, recedit forma. Etiã vt dicunt doctores in 4. ſenteņ. diſt. 8. In cōſecratione corporis Chriſti nihil fit niſi omnia verba diſtinctè dicantur, quæ ſunt de eſſentia formæ, quia forma dat eſſe rei. Sed ſi de hoſtia remoueretur aliqua pars, nihilominus fieret cōſecratio, quia eſt materia, quamuis ſacerdos debet attendere quòd ſit integra & rotunda hoſtia, propter remotionem: ergo alicuius partis materię non deſinit eſſe materia. Sed quilibet ſacerdos debet attendere formam, non ſolùm in ſeptem ſacramentis eccleſiæ, ſed etiam in benedictione aquæ, ſ. vt dicat verba diſtinctè, & videat miſſale, & corrigat ſi ſit defectus. Ideo Paulus. 2. Timo. 1. Formam habe ſanorum verborum quæ à me audiſti. Et notãter dicit ſanorum. Nam ſicut homo cui aliqua membra deficiunt non habet corpus ſanum nec integrum, ſic datur intelligi ꝙ verba debent dici diſtinctè. D. Secundò forma benedictionis aquæ cōſiſtit in ſignis & figuris. Nam in baptiſmo, pœnitentia, abſolu-

ſolutione,vel conſecratione,& alijs ſacramentis,non tantùm requirũtur cruces ſicut verba.Sed in benedictione aquæ cruces ſunt neceſſariæ cum verbis. Et ſunt.14.numero. Prima crux debet fieri in prima inuocatione.In ſecũda fiunt tres:in tertia duæ,in quarta tres, in quinta vna,in ſexta vna, cũ miſcetur ſal cũ aqua, in ſeptima tres, & ſic ſunt.14. Et ſicut presbyter dicit & format verba diſtinctè, ſic etiam cruces debet bene facere, non circulum &c. Nam diabolus pro ſuo proprio ſigno habet circulum, & Chriſtus per paſsionem recepit ſignum crucis.Eſa.49.Ecce leuabo ad gentes manum meã, & ad populos exaltabo ſignum meum,i.crucem, vt dicit gloſa. Patet ergo, quia verba & ſigna debent fieri diſtinctè & formatè. Dicã vobis miraculũ. Quidam erat obſeſſus diabolo,proijciebatur aqua benedicta ſuper eum,& nolebat exire,dicens ꝙ illa aqua nõ erat benedicta,quia presbyter fecerat circulum. Deinde habuerunt aquã benedictã per deuotum presbyterum,& ſic receſsit diabolꝰ, & fuit repertũ ꝙ alius ſacerdos non faciebat bene cruces,& diſtinctè non proferebat verba. Ideo multum debẽt attẽdere ſacerdotes in talibꝰ, & prouidere,ſicut docet Apoſt.Philip.3.Obſeruate eos qui ita ambulant,ſicut habetis formam noſtram,ſ.eccleſiæ,quia vt dicit Aug. Ea quæ eccleſia facit,habet ab Apoſtolis. E.

TErtium requiſitum ad aquam benedictam eſt miniſter ſufficiens. Nunquid poteſt quilibet facere hanc benedictionem? Reſponſio, quòd benedictionem ſuper menſam quilibet poteſt facere,ſiue clericus,vel laicus,ſed illa quę fit in eccleſia, ſoli presbyteri faciunt,& non alij. Sed quæritur an habeat virtutem aqua mali ſacerdotis &c.Reſponſio per diſtinctionem, quia aut benedicit nomine eccleſiæ,aut in perſona propria.Si primo modo, ſcilicet quia curatus, tunc etiam ſi ſit malæ vitæ, & peccator, ſemper eſt aqua benedicta, & habet ſuam virtutem, licèt de bono conſilio deberet committere benedictionem aquæ alicui alteri. Si autem benedicat in propria perſona, requiritur quòd ſit bonæ vitæ, vt ſit aqua benedicta,alias nõ erit benedicta, nec haberet virtutem ſuam.Hoc potes videre per exemplum. Aliqua mulier iuuenis malè induta venit ad petendum eleemoſynam, & dominus domus pietate motus mittit per ſcutiferum, qui mala intentione dabit illam eleemoſynam mulieri,vt trahat ad peccatum &c. Nunquid iſta eleemoſyna erit meritoria? Reſponſio quod ſic, quò ad dominum, ſed quò ad miniſtrum non, immo damnabilis eſt, eò quòd habuit malam intentionem.Sic ſi ſacerdos ſit malæ vitæ, & benedicat nomine eccleſiæ, quia miniſter curatus &c. tunc aqua eſt benedicta, & habet ſuam virtutem, quia preces eccleſiæ ſemper Deo placent. Ideo Gregorius dicit eccleſiæ, Tuæ preces quæ tibi ſemper gratæ ſunt &c. Sed quando eſt in peccato mortali ille qui benedicit nomine

proprio, nihil proficit. Vnde dicitur Malach. 2. Et nunc ad vos mandatum hoc ô ſacerdotes. Si nolueritis audire, & ſi nolueritis ponere ſuper cor, & detis gloriã nomini meo, ait Dominus exercituũ, Mittã in vos egeſtatẽ, & maledicã benedictionibus veſtris. Non à me principaliter datis, ſed quę ita ſunt veſtræ quòd nõ Dei, vt exponit S. Tho. in 4. diſt. 19. in fine expoſitionis textus. Quod dicit propter ſacramenta, quia in ſacramento altaris quantumcunq; hęreticus, vel excõmunicatus ſacerdos poteſt cõſecrare, nec tenetur. Magiſter ſen ten. in dicta diſtinctione. Nota dictã auctoritatẽ in ſumma cõfeſſorum lib. 3. tit. 34. q. 175. Sed quando miniſter eſt bonæ vitæ, iã habet maiorẽ virtutem. Nam legitur de bea. Bernardo, ꝙ ex aqua quã benedixit illuminati ſunt. 19. cæci, & alij multi infirmi ſanati &c. Et cũ alia aqua nõ ſanabãtur nec illuminabantur. Ideo ſacerdotes licèt nõ teneantur confiteri in benedictionibus, tamen tenentur conteri, & de bono conſilio confiteri, vt aqua habeat maiorem virtutem. Ideo dicitur Deuterono. 21. Accedent ſacerdotes quos elegerit Dominus Deus, vt miniſtrent ei, & benedicant in nomine eius. Nota, accedẽt, quia ille qui eſt in peccato mortali, longè eſt à Deo. Vnde Dauid in Pſalm. 118. Longè à peccatoribus ſalus &c. Tamen per confeſsionem, & propoſitum non redeundi ad peccata, & faciendi pœnitentiam iniunctam appropinquant Deo, & poſſunt benedicere aquam in nomine Domini. F.

Sacerdos etiã hereticus cõſecrare poteſt.

QVartum quod habeo vobis declarare de aqua benedicta eſt fructus proueniẽs, & de hoc loquitur thema. Et ego reperio per decretum de conſec. diſt. 3. c. aquam. quòd aqua benedicta cum ſale quod ponit eccleſia habet duodecim virtutes. G.

Primò quatuor ſunt in anima.
Secundò aliæ quatuor in corpore.
Tertiò quatuor in vita.

Primò quod quatuor animæ. Prima eſt recollectio cordis. Nã perſonæ quæ tota ſeptimana fuerunt occupatæ in negotijs temporalibus, habent cor diſperſum, & aqua benedicta habet virtutem recolligendi & reducendi cor ad vnum locum, ſ. ad orationem, ſi tamen deuotè accipitur cum cruce in fronte, dicendo Ieſus. Ideo cõmuniter aqua benedicta eſt in introitu eccleſiæ retro ianuam. Secunda virtus eſt purificatio mentis. Nam ſunt aliquę perſonę, quæ habent mentem diſperſam, & dęmon ſuggerit malas cogitationes de die & nocte. Ideo remedium eſt accipere aquam benedictam, & portare ad domum &c. Tertia virtus eſt remiſsio peccatorum venialium, vt dicit bea. Tho. in 4. diſt. 2. q. 1. dum tamen recipiatur cum deuotione, quod eſt magnũ, quia reperitur quòd vna perſona ſtetit per annum in purgatorio propter peccatum veniale. Et ſic magnam virtutem habet, quia liberat à pœnis purgatorij. Hoc tamen intelligi-

tur

tur quando perſona non habet peccatum mortale actuale. Quarta virtus eſt, quia expellit dæmones à corporibus, ſicut aqua calida canes de coquina. Sed multoties propter indeuotionem illius qui in ſe habet dæmonē, vel illius qui coniurat, vel propter ſecretum Dei nō vult exire. Item expellit dæmones à domibus. Nam ſunt aliquæ domus, ad quas veniunt ad terrendum &c. Et ſi aſpergatur aqua benedicta, fugiunt &c. H. Secundò de quatuor virtutibus à corpore. Prima eſt fœcunditas corporalis. Nam ſi vxor quæ nequit habere prolē accipiat die dominico, & bibat, & deuotè faciat crucem ſupra ventrem cum nomine Ieſu, habebit prolem, niſi aliter Deus operetur &c. Secunda eſt vbertas temporalis, ſ. aſpergendo vineā vel campum deuotè cum nomine Ieſu. Et ſi dubitas de tempeſtate, accipe aquam benedictam, proijce cum ramo per campum, vineam &c. hoc patet 4. Reg. 2. de terra Hierico, quæ nō fructificabat &c. Tertia virtus eſt curatio infirmitatum. Nam Hippocrates vel Auicenna nunquam ordinauerunt medicinam tam generalem contra omnes infirmitates. Si habetis aliquod malum, accipiatis deuotè cum fide, & reuerentia, & nominè Ieſu, & recipietis ſanitatem, ſi curatio non ſit cōtra ſalutem. Ideo dicit Greg. Morboſque pellendos diuinę gratiæ ſumat effectum. Idem ſuper vulnera animalium. Vnde Pſalmus 35. Homines & iumēta ſaluabis &c. Quarta virtus eſt excluſio mortalitatum. Nam dicunt medici, ꝙ veniunt ex corruptione aëris vel terræ, & verum dicunt Deo permittente. Natura enim nihil aliud eſt niſi inſtrumentum Dei. Sicut ille qui vult mittere aliquid amico ſuo, non vadit ipſemet, ſed mittit per famulum: Sic facit Deus, per naturam mittit infirmitates &c. Sed per aquam benedictam purificatur aër. Et iſto modo ſi deuotè accipiatur, & per domos proijciatur, dicendo Ieſus, tunc Deus præcipit naturæ vt eſſet. Item ſi fiant proceſsiones per ciuitates, & villas deuotè, & habeatur aqua benedicta in magna abundantia. & hincinde aſpergatur in nomine Ieſu, & ſic etiam peſtilentia recedet. Non dicant Iheu Iheu, quia nihil valeret, immo prouocarent iram Dei: Sicut euenit in Lombardia tempore quo ibi prædicabam. Erat quædam mulier nobilis, de qua erat multum philocaptus dæmon. Et hoc erat ita notum, quòd omnes ſcutiferi truffabantur de ea, nec timebant dæmonem. Aliquando apparebat in figura ſpecioſi hominis &c. intantum quòd ſi indigebat fructibus, vel volebat aliquid fieri, ipſe erat paratus omni tempore & hora. Et amore illius ſemel deportauit fructus, & ipſa volebat comedere, dæmon dixit, Signa te dicendo, Iheus, non dicebat Ieſus &c. Finaliter veni illuc, & domina miſit ad me ſuum confeſſorem, qui retulit mihi omnia hæc, & docui quomodo facerent crucem, dicendo Ieſus, & ſic fecit, & amplius nō apparuit diabolus. Ideo auiſemini &c. I. Tertiò de quatuor virtutibus vitę tēporalis

contra pericula. Prima eſt cõtra pericula hominum, ſ. inimicorum. Nam ſicut illi, qui vadunt per mõtes & deſerta portant tyriacã & loricã ferreã in defenſionẽ, ſic nos debemus portare aquã benedictã, & cùm videtis inimicos capere aquã benedictã deuorè, nõ timebitis. Secunda virtus eſt cõtra beſtias & feras, vt legitur de ſancta Martha, quę cœpit draconẽ, & ligauit eum cũ aqua benedicta. Tertia eſt cõtra tẽpeſtates maris vel fluctuum. Nam quilibet ingrediens mare debet portare aquã benedictã ad mitigãdum fluctus, & ſic cuſtodietur à naufragio & periculis &c. Quarta virtus eſt cõtra ignẽ: Nã cũ aqua benedicta extinguetur, vt legitur in hiſtoria ſancti Andreę. Et de iſtis duodecim fructibus dicitur Apo. 22. Oſtendit mihi fluuium aquę viuæ. R. Sed volo auiſare presbyteros. Nã dicunt doctores, ꝙ ſi aqua benedicta miſceatur cum nõ benedicta, erit benedicta tota, verum eſt, niſi aqua nõ benedicta in maiori quãtitate ſit, quia tunc non eſſet benedicta, quia ſic ſequeretur ꝙ mare benedici poſſet, ſ. ponendo de aqua benedicta, quia tũc vna gutta aquę benedictæ faceret aliã, & illa aliã, & ſic in infinitum, & tunc totum mare benediceretur. Quod non eſt credendum. Idem dicunt Iuriſtę & Theologi de veſtimentis eccleſiæ, quando reparantur, quia ſi illud quod apponitur ſit maius, debet iterum benedici. Secùs ſi non eſſet maior pars. Et ſic eſt de aqua benedicta, ideo aduertatis bene &c.

Vt tota aqua ſit benedicta ſemper in minore quantitate eſt admiſcẽda.

Sequitur quare ſit inſtitutum vt aqua ſale conſperſa benedicatur. Alexander papa. v. de conſe. diſt. 3. c. aquam.

AQVAM ſale cõſperſam in populis benedicimus, vt ea cuncti aſperſi ſanctificentur, & purificentur. Quod & ab omnibus ſacerdotibus faciendum eſſe mandamus. Nam ſi cinis vitulæ aſperſus populũ ſanctificabat atq; mundabat, multò magis aqua ſale aſperſa, diuiniſque precibus ſacrata populum ſanctificat atque mundat. Et ſi ſale aſperſo per Eliſeum prophetam ſterilitas aquæ ſanata eſt, quantò magis diuinis precibus ſacratus ſal ſterilitatem rerũ aufert humanarum, & coinquinatos ſanctificat & purgat &c. bona multiplicat, & inſidias diaboli auertit, & à fantaſmatibus & verſutijs homines defendit. Quærit gloſa quomodo dicatur aqua benedicta populum ſanctificare vel mundare. Reſpondet quod tollit venialia ex virtute verborum.

De Pane benedicto, ſecundum beatum Vincentium. Sermo x.

PRofert de theſauro ſuo noua & vetera. *Mat. 13.* Volo vobis prędicare nunc de pane benedicto, & habebimus bonas materias morales &c. Profert &c. Pro declaratione thematis, & introductione materiæ, ſciatis bonę gẽtes ꝙ Dominus Ieſus Chriſtus volẽs dare Apoſtolis

ſtolis & alijs modum prædicandi dixit, Omnis ſcriba doctus in regno cælorum ſimilis eſt patrifamiliàs, qui profert de theſauro ſuo noua & vetera. Sunt hîc termini qui indigent declaratione. A. Primò cùm dicitur in regno cælorum. Ibi capitur pro ſacra ſcriptura quæ prædicatur. Ratio, quia ſicut in cælo ſunt ſecreta diuina collocata, vt myſterium trinitatis, ordines angelorum, gradus ſanctorũ &c. ita intra intellectum literalem ſcripturæ continentur ſecreta diuina abſcondita, quæ in cęlo manifeſtantur. Ideo dicitur Mat. 13. Simile eſt regnum cælorum theſauro abſcondito in agro, ſcilicet huius mundi, vbi eſt triticum bonorum operum & zizania malorum. Ideo Hieron. ad Paulinum de omnibus diuinæ hiſtoriæ libris. c. 7. Nónne videtur tibi iam hic in terris regni cęleſtis habitaculũ? B. Secundò ſcriba ſumitur à notitia ſcripturæ, non ab arte ſcribendi. Vnde apud Iudæos ſcriba dicitur doctor, &c. Tertiò paterfamiliàs eſt Chriſtus. Mat. 23. Omnes vos fratres eſtis, & patrem nolite vobis vocare ſuper terram, vnus eſt enim pater veſter qui in cælis eſt. Et ipſe Chriſtus eſt magiſter, qui profert noua documenta noui teſtamenti, & vetera, ſ. figuras veteris teſtamenti declarando. De hoc prophetia Canticorum. 7. Omnia poma noua & vetera, dilecte mi, ſeruaui tibi. Ideo nũc volo vobis prædicare noua & vetera. Noua, ſ. de pane benedicto, quia habet fundamentum in nouo teſtamento. Et vetera, ſcilicet de aqua benedicta, de qua iam prędicaui vobis, quæ habet fundamentum in veteri teſtamento, ſcilicet 4. Regum 2. Materia autem panis benedicti fundatur in nouo teſtamento. Matthæ. 14. Acceptis panibus Ieſus benedixit, fregit, & dedit &c. Et ſic vos poteritis dicere de me. Profert de theſauro &c. Notetis ergo quòd panis benedictus datur vobis in eccleſia pro tribus documentis. C.

Primum eſt de memoria intellectuali.
Secundum eſt de credentia ſpirituali.
Tertium eſt de medicina vniuerſali.

Dico primò ꝙ panis benedictus eſt nobis in documentum de memoria intellectuali, ſ. de rebus altis & diuinis. Ratio, quia vt dicit Boëti⁹, Memoria hominũ eſt labilis, niſi retineatur per aliquid repręſentatum oculis vel auribus, quia ſicut aqua calida frigeſcit, niſi iuxta ignem cõſeruetur calor, ita de memoria noſtra, cuius natura & cõditio eſt non habere ſcientiam niſi per memoriã, cùm, vt dicit Philoſophus, anima in ſua creatione ſit ſicut tabula raſa, in qua nihil depictum &c. Ideo quãdo recipit qualitatem ſibi nõ naturalẽ, vt eſt ſcientia, ſapientia &c. niſi ſibi repræſentetur per aliquod viſibile, labitur. Ideo Philoſophus libro de ſenſu & ſenſato dicit, Memoria nihil admittit, niſi id quod frequenter cogitat, & ſic requirit aliquid ad memorandum. Ideo Chriſtus ait, Hæc quotieſcunque fece-

feceritis, in mei memoriam facietis. D. Nam in miſſa reducuntur tria ad memoriam. Primò inſtitutio ſacramenti, & hoc in conſecratione &c. quia Chriſtus in cœna accipiens panem &c. & deinde calicem, dicendo verba conſecrationis. Nec vult Deus quod iſtud tã magnum beneficium tradatur obliuioni, ideo dicit, Hæc quotieſcũque &c. No. in meam commemorationem, & non veſtrã ſimulationẽ, vel hypocriſim, vel ſymoniã. Secundò in miſſa reducitur ad memoriã beneficium paſsionis, & hoc in eleuatione poſt conſecrationẽ. Item in calicis eleuatione, offerendo patri ſanguinẽ in pretiũ noſtræ redẽptionis &c. Tertiò in miſſa fit memoria cõmunionis quã Chriſtus fecit in cœna, cùm dicit Euangeliſta Mat. 26. Cœnantibus illis accepit Ieſus panem, & benedixit, ac fregit, deditque diſcipulis ſuis, & ait, Accipite, & comedite, hoc eſt corpus meum. Ad repræſentandũ ergo hoc opus fuit ordinatũ vt daretur panis benedict⁹ in eccleſia. Ideo quando ſacerdos benedixit panẽ, repræſentatur cõſecratio quã Chriſtus fecit. Deinde ſacerdos debet accipere pro ſe, in qua oſtẽditur ꝙ Chriſtus primò cõmunicauit ſeipſum, vt dicit B. Tho. in 4. di. 11. q. 3. ar. 1. & ponit hos verſus, Rex ſedet in cœna turba cinctus duodena. Sal tenet in manibus, ſe cibat ipſe cibus. Deinde diuiditur, & datur populo, in quo repræſentatur ꝙ Chriſtus cõmunicauit apoſtolos ſuo corpore. Ecce quare dicit, Hęc, ſ. tria, quotieſcũque feceritis, in mei memoriã facietis. E. Secũda ratio quare datur panis benedictus, eſt non ſolũ memoria illius cõmunionis Chriſti, ſed etiam aliarũ cõmunionũ, quas reperio in gradu quadruplici. Primò in primitiua eccleſia quotidie cõmunicabãt. Act. 2. Erant perſeuerantes in cõmunicatione fractionis panis. glo. cõmunicãdo. Aliquis apoſtolorũ celebrabat & cõmunicabat oẽs, legitur de cõſec. di. 1. c. Iacobus minor primus celebrauit &c. Ideo dicimus in oratione dominica. Panẽ noſtrũ, ſ. ſubſtãtialẽ da nobis. Mat. 6. Secũdò poſtq̃ creuit Chriſtianitas, & deuotio diminuebatur, ideo fuit ordinatũ vt ſolũ cõmunicarent dominicis diebus. Et retinuerunt ſignũ de cõmunione cuiuſlibet diei, ꝙ ſ. detur pax in qualibet miſſa, niſi pro defunctis. Et iſta ordinatio in dominicis communicandi diu durauit. Dic quõ proceſsionaliter & deuotè accedebant primò homines, ſecũdò mulieres, tertiò pueri 12. annorũ, & ſuprà. Tertiò poſtquã deuotio refriguit, quia iam malè ſe parabãt ad cõmunionẽ, fuit ordinatũ ꝙ ſaltẽ cõmunicarẽt in tribus præcipuis feſtis, ſ. natalis Domini, Pẽtecoſtes, & Paſchę, vt habetur de cõſe. di. 2. c. Et ſi nõ frequẽti⁹. Et etiã in feſto aſſumptionis B. virginis. Et in ſignũ ꝙ cõmunicabãt in dominicis, ordinauit eccleſia ꝙ fieret panis benedictus. Quartò, papa Innocẽtius tertius vidẽs paruã deuotionẽ Chriſtianorũ, fecit decretalem in concilio Lateranenſi circa annum Domini. 1214. qui ponitur extra de pœn. & re. c. omnis. In qua ſtatuit quòd ad minus ſemel

in anno cōmunicent Chriſtiani. Et iſta ordinatio currit modò. Et in memoriā illarū quatuor cōmunionum in feſtis anni in aliquib' locis dāt panes hoſtiarū. Sed ſunt multi miſeri qui adhuc nec ſemel volunt cōmunicare &c. Quādo ergo recipitis panē benedictum, debe retis flere dicēdo, O miſer ſi eſſem deuot', debuiſſem recipere corpus Chriſti, & nunc ſum cōtentus iſto pane. Ideo eſt cōſilium beati Aug. li. de eccl. dogmatib', vt habetur de cōſe. diſt. 2. c. Quotidie. & B. Tho. 4. ſen. diſt. 12. q. 3. ar. 2. ꝙ perſonæ deuotæ cōmunicent omnibus diebus dominicis. Et illi de matrimonio, qui non ſunt ita bene parati, quater in anno bene cōfeſſi & parati. Patet ergo ꝙ panis benedictus eſt documentum de memoria intellectuali &c. F.

DIco ſecundò ꝙ panis benedictus eſt documentum de credentia ſpirituali. Nam in ipſo pane oſtenditur nobis triplex documentum fidei noſtræ.

Primum eſt veritatis.

Secundum eſt vtilitatis.

Tertium eſt charitatis.

Primum documentū eſt veritatis, ꝙ Chriſtus eſt in hoſtia cōſecrata, ita verè vt ipſe fuit in vtero virginis, & ſicut modò eſt in cælo. Ioā. 6. Caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus. Contra iſtam veritatē fuerunt aliqui hęretici, qui dixerunt ꝙ hoſtia cōſecrata nō erat niſi panis benedictus, & nō Chriſti corpus. Ideo eccleſia catholica ordinauit panem benedictum, ad oſtendendum diſtinctionē & differentiā inter hoſtiā conſecratā, & panē benedictū. Secundum documentum eſt vtilitatis, quando enim ſacerdos dicit miſſam, nō proficit ſolùm ſibi, ſed toti populo præſenti, & etiā abſenti ex aliqua neceſsitate. Etiā nō ſolùm proficit viuis, ſed etiā defunctis qui ſunt in purgatorio, vt oſtendit Greg. in 4. dialog. Dic ad hoc ſimilitudinem de corpore humano, in quo niſi vnum ſolū mēbrum recipit cibum, ſcilicet os, & proficit omnibus alijs membris. Ratio, quia omnia alia mēbra ſunt coniuncta in eodem corpore, & vno ſpiritu. Si autem membrum ſit à corpore abſciſſum, nō fortificatur, nec ſibi proficit. Sacerdos autē eſt os & membrum corporis myſtici eccleſiæ, & quādo ipſe cōmunicat ſacramentaliter, populus etiā cōmunicat ſpiritualiter. Vnde Apoſt. Rom. 12. Sicut in vno corpore multa mēbra habemus, omnia autē mēbra nō eundē actum habent, ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autē alterius membra. Sed ſi aliquis ſit abſciſſus à corpore eccleſiæ gladio B. Petri per excōmunicationē, vel peccati mortalis, nihil ſibi proficit cōmunio, ſed bene alijs proficit. Et in ſignū huius datur panis benedictus, ad ſignificādū ꝙ ſpiritualiter cōmunicatis proficit. Ideo debetis ipſum panē comedere quādo ſacerdos cōmunicat. Et ne peccatū impediat effectū ſpiritualē, ante eius comeſtionē debetis dicere Pa-

ter

ter noſter, quæ eſt eius propria oratio. Item de pane benedicto debetis portare illis qui remanſerunt in domo pro aliqua neceſsitate. Auctoritas.1.Corint.10. Panis quem frangimus nónne participatio corporis Domini eſt? Tertium documentum eſt charitatis, quia licèt panis benedictus diuidatur per fruſta, tamen eſt vnus panis. Ita de populo Chriſtiano, licèt multi ſimus in diuerſis locis & officijs diuiſi, tamen omnes debemus eſſe vnanimes in charitate & dilectione, aliàs periculosè recipis panem benedictum, ſi es in mala voluntate. Nota de illo qui poſtquam habuit hunc panem in ore, ſenſit lapidem, ita ꝙ non poterat comedere vel deglutire, imò ſuffocabatur. O dixit ſacerdos, iſte habet aliquã malam voluntatẽ &c. Cùm autem quaſi ſuffocaretur, remiſit iniuriam cuidã de morte patris, & liberatus fuit. Ideo Apoſt.1.Cor.10, Vnus panis, & vnũ corpus multi ſumus omnes, qui de vno pane & de vno calice participamus, ſcilicet per dilectionem & charitatem &c. G.

DIco tertiò quòd panis benedictus eſt documentum de medicina vniuerſali. Declaratur ſic. Serpẽs inferni venenauerat omnes eſcas corporales. Eſt natura cuiuſdam ſerpentis, qui ſi mordet radicem arboris, omnes fructus erunt venenati. Radix omniũ fructuum fuit venenata à ſerpente inferni ex peccato Adæ, quia nunquam nocuiſſent niſi ex veneno diaboli. Sed contra hoc venenum Deus ordinauit tyriacam orationis. Ideo nullus debet comedere ſine præuia aliqua oratione, vel Pater noſter, vel Aue Maria, vel ſignare ſe, vel dicere Ieſus. De hoc auctoritas.1.Timo.4. Cibos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & his qui cognouerunt veritatem, quia omnis creatura Dei bona eſt, & nihil reiiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem. Dic contra illos, qui comedunt ſine præuia oratione, propter quod diabolus intrat in eos, vt patet de moniali, de qua Gregor. in 1.dial. quæ comedit lactucam &c. Idem de fratre tempore beati Dominici, qui in villa bibit ſine præuia oratione, ſed fuit ſanatus à beato Dominico. Ideo antiquitus benedicebatur agnus in paſcha, quando incipiebant comedere carnes. Et quia non omnes poterant portare carnes ſuas ad eccleſiam, ordinauerunt vt benediceretur agnus in ſignũ benedictionis aliarum carnium, vnde adhuc reperitur benedictio illa in antiquis miſſalibus. Sed quia poſt hoc addiderunt aliquas cęrimonias, quaſi iudaizantes, ideo fuit reprobatum ne fieret amplius, quia ſufficit ille agnus Dei, filius illius benedictæ ouis beatæ virginis Mariæ, qui fuit toſtus in veru crucis inter duos ignes.1.Cor.5. Paſcha noſtrum immolatꝰ eſt Chriſtus, itaq; epulemur nõ in fermẽto veteri &c. H. Et quia panis & aqua ſunt neceſſaria ad vitam humanam, ſine quibus homo nõ poſſet viuere. Eccle.29. Initium vitæ hominis aqua, & pa-

& panis,& veſtimentũ &c.Ideo eccleſia ordinauit benedicere panẽ & aquã,& habent magnã virtutẽ.Nota ꝙ virtus ſacramẽti oſtenditur in materia ſacramenti.Verbi gratia de ſacramento baptiſmi, cuius materia eſt aqua,quæ habet virtutem lauandi. In quo oſtẽditur ꝙ baptiſmus lauat animam à maculis peccatorum. Item forma eius eſt.Ego te baptizo in nomine patris,& filij,& ſpiritus ſancti. Amẽ. Id eſt,ego lauo te &c.Panis benedictꝰ nõ eſt ſacramentũ, ſed ſacramentale,ſiue ſacramento ſcilicet verborum annexum.Cuius virtus cognoſcitur in materia quæ eſt panis,qui habet vitã nutritiuã,vitæ ſuſtentatiuã,& cordis confortatiuã.Vnde Dauid pſal.103.Panis cor hominis cõfirmat.Hæ ſunt virtutes panis benedicti tanquã medicinæ.Item nota formã benedicendi panem ſecundum beatum Vincẽtium ,in qua ponuntur ſex effectus, niſi peccatis impediantur.

Primus eſt animæ confortatio.
Secundus corporis roboratio.
Tertius à morte conſeruatio.
Quartus,infirmitatum curatio.
Quintus diaboli metus.
Sextus à malis præſeruatio. I.

Refert beatus Vincẽtius in fine ſermonis. Quidam epiſcopus ibat Romam cum multis ſcutiferis &c.Tranſit per quandam ciuitatẽ,in qua erat epiſcopus ſanctus,qui eum inuitauit ad prãdium Facta fuit altercatio pro benedictione menſæ.Tandem epiſcopus ſanctus benedixit.In prandio epiſcopus peregrinus voluit dare de pane benedicto canibus.Cui epiſcopus ſanctus,O domine & de pane benedicto datis canibus? Qui reſpondit, Et quare non, cùm non habeat maiorẽ virtutem quàm alius panis? Et dedit eis, ſed canes noluerũt comedere. De hoc admirans ille alius epiſcopus, quæſiuit panem non benedictum,quem benedixit, & dedit canibus, & comederũt. Nota bene. Ideo Chriſtus ad literam Matthæi 7. Nolite ſanctum dare canibus.

De Pace ſecundum beatum Vincentium. Sermo XI.

PAcem habete,& Deus pacis & dilectionis erit vobiſcum.2. Cor.13.In iſto ſermone,volo prædicare de pace, ſine qua nõ poſſumus videre Deum, vt dicit Apoſt.Heb. 12.Sed vt gratiã habeamus, ſalutetur priùs virgo Maria &c.Pacẽ habete &c. A.Pro declaratione huiꝰ verbi,& introductione materię prędicãdę,ſciatis bonę gẽtes ꝙ ille ſanctꝰ ꝓpheta Dauid volẽs declarare habitationẽ Dei in hoc mũdo,dicit Pſal.75. Factꝰ eſt in pace locꝰ eius &c.locus,ſ.villa vel ciuitas, eccleſia vel monaſteriũ &c. Et habitatio eiꝰ in Syõ i.ſpecula, ſecundũ interpretationẽ, & innuit ꝙ debemus nos ſpeculari, & ſpeculo diſcretionis videre in pace,ſcilicet cõſcientiæ.Patet ꝙ locus pacis eſt habi-

habitatio Dei. Ratio. Cuilibet domino placet vt camera in qua habet quieſcere ſit quieta ſine vento, ſine pluuia, ſine puluere, ſine fumo. Sic Deo placet vt locus eius ſit quietus, ſine vẽto guerrarũ, ſine pluuia luxuriarũ, ſine puluere auaritiæ, ſine fumo vanæ gloriæ, ſine tẽpeſtate diſcordiæ &c. Ideo dicit the. Pacẽ habete, & Deus pacis & dilect. &c. Modò videamus quæ pax, & quot modis eſt habenda, quia B. Aug. in lib. 19. de ciui. Dei. c. 17. dicit ꝙ omnia appetunt pacem. Tamen idem Auguſt. dicit 1. lib. de ciuitate, cap. 30. ꝙ homines pacem volunt, nõ vt honeſtè viuant, ſed vt luxuriæ vacent. Ego quæſiui & inueni, quòd triplex pax eſt nobis neceſſaria.

Prima eſt pax interna cum ſeipſo.

Secunda eſt pax fraterna cum proximo.

Tertia eſt pax ſuperna cum Deo.

Et de qualibet iſtarum dicit thema, Pacem habete, & Deus, ſcilicet auctor pacis, erit vobiſcum &c.

DIco primò ꝙ eſt pax interna cum ſeipſo. Naturaliter enim eſt bellum inter carnem & animã. Ratio, quia quęlibet res naturaliter trahit ad ſuã naturã. Caro formata de luto trahit ad ſuã naturã, ſ. ad lutum immunditię, & luxurię. Anima verò de nihilo creata eſt ſubſtantia ſpiritualis, & trahit ſurſum naturaliter. Ideo eſt colluctatio inter carnẽ & animã. Dic ſimilitudinẽ de illo qui eſt in tortura, qui à chordis trahitur ſurſum, & à pondere deorſum, & ex tali contradictione affligitur. Sic & nos. Auctori. Galat. 5. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem, hæc enim ſibi inuicem aduerſantur, vt nõ quæcũq; vultis, illa faciatis. Modò videam⁹ remedium ad faciendum pacem inter iſta. Oportet ꝙ vna humilietur alteri, vel anima carni, vel caro ſpiritui. Sed non decet quòd anima humilietur carni, ſicut non decet quòd nobilis domina domus humilietur ancillæ & captiuę fœtidæ, ſed per oppoſitum debet fieri. Ita cogitate ꝙ corpus noſtrũ ſit hoſpitium, id quod eſt domina, ſ. anima rationabilis, nobilis, & pulchra, quia ad imaginem Dei facta. Ancilla verò eſt caro ſtulta, fœtida, & vilis. Ideo ex bona ratione caro ſicut ancilla eſt animæ ſubijciẽda per abſtinentiam, pœnitentiã, diſciplinas &c. Et nõ econuerſò. Vnde Bern. Non decet dominam ancillari, nec ancillam dominari. Ecce quare inuenta eſt pœnitẽtia, & afflictio carnis, ſ. ad faciendam prædictam pacem. Ideo Iob 5. Pacem habeat tabernaculum tuum, ſ. corpus, & viſitãs ſpeciem tuam, id eſt partem animę, defendendo non peccabis. Oppoſitum facere, ſ. defendere carnẽ, eſt magnum peccatum. Et ad hoc intelligendum notãda eſt parabola de rege filiam habẽte, qui peregrè proficiſcẽs, commiſit filiam cuidam militi cum ancilla quæ ei ſeruiret. Et miles adamauit ancillam, & deſpexit filiam regis, intantum ꝙ faciebat eã ſeruire ancillę &c. Sed quãdo rex venit, ſententiauit eum ſicut prodito-

ditorem. Vtinam vos nõ ſitis in iſta conditione. Iſte rex eſt de quo Ioãnes Apocalyp.19. Habet in fœmore & veſtiméto ſuo ſcriptum, Rex regum, & dominus dominãtium &c. Filia quã genuit eſt anima rationalis ad ſimilitudinem ſuam &c. cui vult dare regnum ſuũ paradiſi, tantum eam diligit &c. Et peregrè profectus eſt in die aſcenſionis in cæleſtem Hieruſalem. Gal.4. Illa quæ ſurſum eſt Hieruſalem libera eſt. Et filiam ſuam commiſit militi, ſ. tibi & mihi, dicens Deut.4. Cuſtodi temetipſum & animam tuam ſollicitè. Et nos curamus de vili ancilla plus quàm de filia. Ideo quãdo Chriſtus veniet in iudicio particulari vel generali quid dices? quia tu expendis in veſte ꝓ ancilla miſera cétũ florenos, & nihil ꝓ anima, qa illa nõ ſunt veſtes animæ, ſed virtutes ſunt veſtes animæ &c. Coll.3. Induite vos ſicut electi Dei, ſancti, & dilecti, viſcera miſericordię, benignitaté, humilitaté, patientiã, modeſtiã &c. Et vadit anima nuda. Ideo dicet Chriſtꝰ illud Apoc.3. Neſcis quia tu es miſer, & miſerabilis, & cæcus, & nudus &c. Item habetis perdices, capones, &c. pro ancilla, & anima moritur fame pauper, & ieiunat, qa vt dicitur Mat.4. Nõ in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei &c. Itẽ habetis equos, mulas &c. pro ancilla. Et gratia Dei eſt equus animæ, & nõ curatis. Item expenditis, in lectis, cortinis &c. Et anima non habet vbi quieſcat. Lectus animæ eſt contemplatio & meditatio de Deo, & eius beneficijs. Dauid Pſal.4. In pace in id ipſum dormiam & requieſcam. Quid ergo dicet Chriſtus in iudicio, qui tantum laborauit pro filia, & tu eam deſpexiſti, magis amando ancillam &c. Oy quomodo terribiliter puniet. Ideo dicit Iob.5.c. Pacem habeat tabernaculum tuum, viſitans ſpeciem tuam, ſcilicet, induendo virtutibus, & paſcendo &c. Aliàs dolens Dauid de oppoſito dicebat Pſal.72. Zelaui ſuper iniquos, ſ. milites, pacem peccatorũ videns, ſ. cum ancilla. Non eſt reſpectus morti eorum, ſcilicet ſpirituali & æternæ damnationi, quia ex hoc peccant mortaliter, & moritur anima ſpiritualiter. Iaco.1. Peccatum cùm conſummatum fuerit, generat mortem. Ideo dicit the. Pacem habete &c. C

Dico ſecundò ꝙ eſt pax fraterna, ſ. cum proximo. Et iſta nõ eſt neceſſaria ſolitario, quia cum nullo communicat. Sed quia homo eſt animal ſociale per naturam, vt dicit Philoſophus, ideo non ſolùm eſt ſibi neceſſaria pax interna, ſed etiam fraterna, participãdo & communicando cum alijs, ita ꝙ non ſit inter vos inuidia de officio, de honore &c. Sed orate pro bono proximi &c. Item ira eſt contra iſtam pacem, quando eſt cum deſiderio vindictæ. Nam talis in iudicio iam condemnatus eſt. Ideo proijciatis iram, & loquimini ſalutando, quia ſic manifeſtatur amor cordis. Vnde Matth.12. Bonus homo de bono theſauro profert bona, & malus homo de malo theſauro profert mala. Dicatur contra mulieres nolentes loqui &c.

Nota qualiter virgo Maria ſalutabat crucifixores filij ſui &c. Ideo iſta pax eſt in corde habẽda, in ore, in manibus nõ furando, nõ verberando &c. nec damnificando &c. Ideo Apoſt. Rom. 12. Si fieri poteſt quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacẽ habentes, nõ voſmetipſos defendentes chariſsimi, ſed date locum iræ. Nota, non voſmetipſos defendentes, id eſt vindicantes. Nota de Chriſto, qui noluit ꝙ pater vindicaret in ſuos crucifixores, ſed dixit Luc. 23. Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. Quandiu homo eſt cũ illa malitia, nõ poteſt obtinere veniam de minimo veniali &c. Vnde Rom. 12. Mihi vindictã, ſ. reſeruaui, & ego retribuam. Deus enim reſeruauit ſibi vindictã. Ideo Apoſt. Epheſi 4. Solliciti ſeruate vnitatem ſpiritus in vinculo pacis. Nõ dicit, diſpoſiti ſolũ, quia illi ſunt diſpoſiti, qui ſi requiruntur, facient pacem, aliàs non. Sed ſollicitudo eſt neceſſaria, ſ. requirendo. Vnde Dauid Pſal. 33. Inquire pacem, & perſequere eam. Qui primò petit veniam, lucratur coronam. Nota, & perſequere eã alios interponẽdo tanquam medios. Vnde ſubdit Apoſtolus, Vnum corpus, & vnus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocationis veſtræ. Nota, vnum corpus. Nullus vellet corpus ſuum membratim diuidere. Corpus Chriſti eſt eccleſia, cuius caput eſt ipſe Chriſtus, qui habet mẽbra. Oculi qui reſpiciunt ſunt contemplatiui, & ſic de alijs. Vnde Apoſtolus Roman. 12. Sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habẽt, ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto &c. Et ſicut corpus membratim diuiſum, non viuificatur, imò ſpiritus recedit, ſic de corpore myſtico, quod viuificatur ſpirituſancto, ſecùs quando eſt diuiſum per peccatum mortale.

D.

Dico tertiò ꝙ eſt pax ſuperna cum Deo, quia malum eſt habere guerram cum tanto domino. Ideo Iob. 22. Acquieſce ergo ei, & habeto pacẽ, & per hæc habebis fructus optimos. Nota, acquieſce, ſ. obedienter ſibi conſentiendo, corde, ore, & opere. Corde, ne ſimus proditores, quia miles qui ſecretè vel publicè vadit ad inimicos regis, proditor eſt. Sic Chriſtianus qui vadit ad diuinos & incantatores &c. De quibus Decretum dixit. 26. q. 7. c. Non obſeruetis. vbi dicitur, ꝙ qui talibus credunt, aut ad domos eorum vadunt, aut in ſuas domos introducunt vt interrogent, ſciant ſe fidem Chriſtianam & baptiſmum præuaricari, vt paganũ, & apoſtatam, & Dei inimicum, iram Dei grauiter in æternum incurrere, niſi eccleſiaſtica pœnitentia emendatus, Deo reconcilietur &c. Cauete ergo, ſed in omni neceſsitate recurrite ad Deum omnipotentem &c. Secundò acquieſce Deo ore, ſcilicet reuerenter nomen eius nominando, & cauendo ab omni iuramento, niſi magna neceſsitas ſit, quia iuratores non habent pacem cum Deo, ſicut nec miles, qui enſe euaginato

to iret contra regem ſuum &c. Ideo habetis tot mala & tribulationes &c. Nam ſicut quando illi qui ſunt in turri, obſidentur, defendunt ſe lapidibus, ita debetis reſiſtere malis conſuetudinibus iurandi &c. Tertiò acquieſce opere ſeruiendo Deo, ex quo prouidit nobis de omnibus neceſſarijs. Seruemus Dominicam, non ſabbatum, ne ſimus præcurſores Antichriſti, vt dicitur de conſecrat. diſtinction. 3. c. peruenit. vbi multa dicuntur &c. Dic quomodo Deus fecit ſeptem dies, & dedit nobis ſex, vt laboremus fideliter &c. Et retinuit ſibi vnam diem, vt ad eum veniamus, & homagium ei faciamus, audiendo miſſam integrè &c. vt habetur de conſecrat. diſtinction. 1. c. miſſas. Et ſic habebimus pacem cum eo, & fructus optimos, vt dicit Iob. Nota; boni fructus ſunt temporales, meliores ſpirituales, ſed optimi ſunt cœleſtes, quos dabit nobis Deus quando hinc recedemus, & ad pacem æternam ibimus. Amen.

De Timore Dei ſecūdum beatiſſimum Vincētium, & occurrit in multis epiſtolis & euangelijs tam de tēpore quàm de Sanctis. Sermo XII.

Q*Vi timet Deum faciet bona.* Eccleſiaſt. decimoquinto. Vel, Magnificauit eum in timore inimicorum. Eccleſiaſt. quadrageſimoquinto. Thema dat mihi motiuum prædicandi de timore Dei. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Qui timet Deum faciet bona, Magnificatur à Deo, magnificat eum, ſcilicet hominem. A. Sciatis ergo bonæ gentes Chriſtianæ, quomodo perſona quæ timet Deum magnificatur à Deo ſeptupliciter, vt reperitur in ſacra ſcriptura. Primò in pœnitentia, qui timor Domini eſt ſtimulus pungens conſcientiam, vt homo recedat à peccatis, & confiteatur, & ſatisfaciat. Et ſic magnificatur homo relinquens peccatum. De hoc ſcriptura Eccleſiaſt. primo. Timor Domini expellit peccatum. Nam qui ſine timore eſt, non poterit iuſtificari. Secundò in ſanctitate, quia timor Dei eſt fons redundans in virtutibus, in corde perſonæ, in orationibus, ieiunijs, eleemoſynis, humilitate, patientia &c. Vnde, qui timet Deum faciet bona. Nota, qui continens eſt iuſtitiæ, ſcilicet in corde cum timore cogitans, niſi modò faciam bona, Deus ſua iuſtitia damnabit me. Tertiò in ſapientia, quia timor Dei eſt ſicut lucerna ardens, in intellectu ipſum illuminans ne cadat in errorem vel dubium, vel falſam opinionem. Vnde Dauid Pſalm. 110. Initium ſapientiæ timor Domini, intellectus bonus omnibus facientibus eum, ſcilicet timorem &c. Quartò in abundantia temporali. Nunquam enim fuit aliquis habens Dei timorem, qui veniret ad paupertatem. Ideo ſi vultis abundare, timete Deum. Nam timor Dei eſt ſicut ager fructuoſus, qui facit dominum ſuum diuitem. Ideo Dauid Pſalm. trigeſimotertio. Timete Dominum omnes ſancti eius, ſ. Chriſtiani ſanctificati per baptiſmum, quoniam nō eſt

idopia timentibus eum. Quintò timor Domini magnificat hominem in vita perſeuerando finaliter, quia timor Dei eſt ſicut fundamentum,ſuſtinens totum ædificium,id eſt perſonam , ſine quo ruit homo.Vnde Eccle.27.Si nō in timore Domini tenueris te inſtāter, citò ſubuertetur domus tua. Sextò magnificat hominem in morte corporali,quia tunc occurrunt dæmones pro habenda anima. Nota ſimilitudinem de perdice abſcondita, & venatores ſtant in circuitu cum canibus,falconibus &c. Sic eſt de anima abſcondita in corpore,ſed in morte cogitur exire baculis,id eſt doloribus , infirmitatibus &c. & venatores,id eſt dæmones circunſtant. Nec aliquis fuit de hoc vnquam exemptus, niſi beata virgo Maria de gratia ſpeciali,imò ad Chriſtum venit diabolꝰ in cruce, vt dicit Beda ſuper Tob. cap.6. Quid faciet ergo miſera anima &c. Timor Dei ipſam defendit.Vnde ſcriptura Eccleſi 1. Timenti Dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ benedicetur. Septimò magnificat hominem in gloria. Nam timor Dei eſt theſaurus faciens animam diuitem in cælo. Vnde Pſal.14. Ad nihilum deductus eſt in conſpectu eius malignus,timentes autem Dominum glorificat.Patet ergo ꝙ timor Dei magnificat creaturam. Auctoritas. Dixit illa ſancta Iudith.16,Domine qui timent te,magni erunt apud te per omnia.Patet thema.Ex quo ergo tot bona facit timor Dei, volo vobis declarare modos & rationes quare timendus eſt Deus. Reperi autem in ſcriptura ſacra ꝙ Deus triplici ratione eſt timendus.

Primò timendus eſt Deus ſicut Dominus rigoroſus.
Secundò ſicut amicus proficuoſus, & gratioſus.
Tertiò ſicut pater amoroſus & glorioſus. B

PRimò dico ꝙ Deus eſt timēdus &c. Quando enim aliquis Dominus eſt multum rigoroſus ad puniēdum illos qui faciunt cōtra ſuas ordinationes, talis valdè timetur à ſubditis. Per oppoſitum autem quando dominus vel iudex non eſt rigoroſus contra maleficientes , nihil appretiatur , & ideo meliùs eſſet non facere ordinationes,quàm facere & non tenere. Talis Dominus eſt velut formido ſiue babota poſita in horto cum baliſta,quæ non timetur ab auibus niſi in principio,imò ponūt ſe ſupra &c. Sic de dominis.Quādo in aliqua villa fit ordinatio ſub certa pœna,omnes timent, ſicut aues la babota. Sed paulatim quando vident ꝙ ordinatio frangitur, modò per illum,modò per alium,& nullus punitur , talis dominus deſpicitur ab hominibus,ſecùs quando rigoroſè punit. Auctoritas. Danielis 1. de Nabuchodonoſor rege Babylonis rigoroſo,qui valdè timebatur à ſubditis,& Daniel cum ſocijs petebat vnam rem iuſtam à quodam vaſallo,qui reſpondit,Timeo ego dominum meum regem ; qui ſi viderit vultus veſtros macilentiores præ ceteris &c. condemnabitis caput meum regi &c. Modò dico , nunquam fuit,

aut erit, nec eſſe poteſt ita rigoroſus dominus ſicut Deus. Hoc declaratur tripliciter. C.

Primò per ea in quibus punit.

Secundò per ea ex quibus punit.

Tertiò per tempus in quo punit.

Primò enim dominus temporalis poteſt punire vel in bonis temporalibus, vel in corpore, & nō plus. Sed Deus in corpore, in anima, in bonis, in filijs, in amicis, & in omnib⁹. Primò in corpore punit, quia ideo tot ſunt in nobis infirmitates in capite, in oculis &c. & finaliter eſt mors. Vnde Gregor. Nulla nocebit aduerſitas, ſi nulla dominetur iniquitas. Secundò punit in anima. Quot triſtitias, dolores, iras &c. Item in igne purgatorij vel inferni, hoc non poteſt facere dominus temporalis. Not miraculum de illo qui poſt mortem apparuit amico ſuo, petēs auxiliū, quia erat in purgatorio pro quodam veniali, quia bibebat de ſero vinum purum vt dormire poſſet &c. Ecce quomodo eſt rigoroſus. Quid faciet illis qui inebriantur &c. Tertiò punit in bonis terrenis. Quare creditis ſint tempeſtates, ſiccitates, guerræ &c. Vide 16. q. 1. c. reuertimini. Vide etiam Ambroſium. 23. q. 5. c. reuertuntur, quomodo & per quos Deus punit. Quartò punit filijs, quia ex peccatis parētum filij ſunt fatui, contracti &c. Sed dicet aliquis, Et nunquid Ezechiel. 18. habetur, Filius non portabit iniquitatem patris &c. Reſponſio. Hoc intelligitur quantū ad animā. Dicit textus, Omnes animę meę ſunt, vt anima patris, ita & anima filij mea eſt. Secùs de corpore, quod eſt res patris. Sed in anima nihil habet pater, quia à ſolo Deo eſt. Et ſicut Dominus temporalis punit in vaſallis, quia res ſua, ſic parentes puniuntur in corpore filiorum, quia res ſua. Magna eſt punitio parentum, quando vident filium cæcum vel contractum &c. Quintò punit in amicis, tollēdo eos de mūdo, & tu remanebis ſolus derelict⁹. Ecce quomodo Deus punit in omnibus. Secūdò Deus oſtēditur rigoroſus per ea ex quibus punit. Domini temporales puniūt ſubditos ſolùm pro magnis, ſed Deus etiam pro minimis. Item domini puniunt ſolùm propter mala verba vel opera, ſed Deus etiam propter malas cogitationes. Dic quomodo aliqui non confitentur de malis cogitationibus &c. Matt. 5. Dico vobis quoniam omnis qui viderit mulierem ad cōcupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Item domini puniunt ex operibus malis & notorijs, Deus autem de ſecretis & occultis. Sap. 1. In cogitationibus impij interrogatio erit. Item non ſolùm punit de iuramentis & diffamationibus, ſed etiā de verbo otioſo. Ecce qualis rigor. Matt. 12. Dico vobis ꝙ de omni verbo otioſo, nō dicit malitioſo, quod locuti fuerint homines, reddēt rationē de eo in die iudicij. Itē punit de bonis operibus, ſi nō fiant cū illa diligētia qua debent fieri. Verbi gratia. Dicere miſſam eſt bonū opus,

ſed niſi ſacerdos ſit bene parat⁹,& dicat bona intẽtione, dãnabitur. Idẽ de opere prædicationis.Idẽ de ieiunio,niſi fiat cũ patiẽtia.Multi quãdo ieiunãt & fameſcũt,ſi nõ eſt prandiũ paratũ per impatientiã,inſurgũt cõtra vxorẽ &c.vt dicit Hier.ad Euſtochium.Idẽ de cõmunione,quia malè parati venitis.Idẽ de cõfeſsione facta negligẽter.Idẽ de eleemoſyna facta ex vana gloria,vel cũ tardatione. Ideo Dauid Pſal.74.Cũ accepero tẽpus, ſ.quod De⁹ dedit mihi filio ſuo, & accepit illud in morte,ego iuſtitias iudicabo, nõ ſolũ iniuſtitias, ſed etiã iuſtitias. Alia auct.Eccl.12.Cuncta quæ fiunt adducet Deus in iudiciũ ꝓ omni errato,ſiue bonum ſiue malũ ſit.Deus ergo eſt timẽdus,cùm ſit tã rigoroſus pluſquã quicũq; alius. Tertiò eſt rigoroſus,ſ.per tẽpus in quo punit.Nam punitio data à domino tẽporali parũ durat,putà iugulatio,ſuſpenſio,ſubmerſio.Sed punitio Dei in inferno eſt æterna pro minimo peccato mortali.Ratio,quia nõ poteſt pœnitere.Vide Greg.de pœn.diſt.1.c.voluiſſent.Ergo iſte dominus eſt timendus.Auctoritas.De prędictis dicit Chriſtus Luc.12. Dico vobis amicis meis , non terreamini ab his qui occidunt corpus,& poſt hęc nõ habẽt amplius quid faciãt.Oſtendam autẽ vobis quẽ timeatis.Timete eũ qui poſtquã occiderit,habet poteſtatẽ mittere in gehẽnã.Ita dico vobis,hũc timete.Tamẽ eſt totũ oppoſitũ, quia magis timẽtur ordinationes dominorũ , q̃ Dei,quia nullus timet facere cõtra Dei ordinationes &c. & eſt magna ſtultitia hominũ.Vnde ſi hodie ordinaretur & clamaretur ꝙ nullus vadat ad talẽ domũ ſub pœna perdẽdi pedẽ,nemo iret.Et Deus ordinauit & prędicauit,diu eſt, ꝙ nullus vadat ad dæmones ꝓ quacũq; neceſsitate ſub pœna nõ ſolũ perdendi pedẽ,ſed caput,corpus,& animã,& tamẽ nõ timetis, imò ſtatim recurritis ad diuinos &c. Itẽ ꝙ nullus auderet dicere malũ de tali ſub pœna perdẽdi linguã, omnes timerẽt.Et Deus ordinauit ꝙ nullus audeat dicere malũ cõtra Deũ iurãdo,blaſphemãdo ſub pœna &c.& nõ timetis facere oppoſitũ.Itẽ ſi ordinatur ꝙ tali die nullus operetur, ſub pœna perdendi manũ &c. Et Deus ordinauit ꝙ in die feſto nõ fiat opus ſeruile, nec aperiãtur apothecæ &c.ſub pœna perdendi omnia,& damnationis æternæ,& nõ tenetur.Ideo cõqueritur Dominus Malach.1. Filius honorat patrẽ,& ſeruus dominum ſuũ timebit. Si ergo pater ego ſum,vbi eſt honor meus?Et ſi Dominus ego ſum,vbi eſt timor meus?dicit Dominus exercituũ.Ratio quare nõ timetur Deus, declaratur Eccle.8. Etenim quia nõ ꝓfertur citò cõtra malos ſentẽtia,abſq; timore vllo filij hominũ perpetrãt mala.No,etenim pro æterno,quia ſtatim peccator delinquẽs deberet proijci in infernũ.Sed quare nõ ſtatim punit?Reſpõſio,quia vult ſeruare modũ iuſtitię,& iuſti iudicis,qui licèt ſciat peccatũ alicuius, tamen nõ debet ipſum punire niſi ordine iuſtitiæ,ſ.ꝙ accuſetur,& teſtes teſtẽtur,& fiat proceſſus, tũc dat ſen-

tentiã,& fit punitio. Sic Deus facit, qui ſcit peccatũ quãtumcũq; ſecretè fiat, ſed nõ punit ſtatim, ſed expectat accuſatorẽ, ſ. quãdo anima exibit à corpore, accuſatur à dęmone qui ſuaſit ei peccare. Tunc Deus interrogat teſtes, ſ. propriã cõſcientiã, & angelũ cuſtodẽ. Nota practicã, Dominus interrogat iuſtũ & impiũ, quia ſeruat modum iudicialẽ. Et auditis teſtibus profert ſententiã dicẽs diabolo, Tolle quod tuum eſt, & vade. Mat. 9 Et tũc fit executio. Ideo ſuper omnes dominos eſt timẽdus Deus. Vnde Hiere. 10. Nõ eſt ſimilis tui Domine. Magnus es tu, & magnum nomẽ tuũ in fortitudine. Quis nõ timebit te ô Rex gentium? Certè fatuus reputabitur &c. E.

SEcũdò timẽdus eſt Deus, ſicut amicus proficuus & gratioſus. Si habetis amicũ, à quo recepiſtis multa bona, honores &c. timetis ſibi diſplicere, etiã ſi nõ timeatis punitionẽ. De hoc. 2. Reg. 12. cap. Dauid habebat multos amicos in ſeruitio ſuo, quib⁹ fecerat multa bona, habebat autem paruũ filium infirmũ, de quo Dauid triſtabatur, & affligebat ſe & poſt mortem pueri timuerunt ſerui & amici eius nũtiare Dauid, ſ. vt ſibi nõ diſplicerent cogitãtes, ſi tantum triſtabatur cùm viueret puer, quantò magis &c. Sic bona maiora recipimus à Deo qui eſt amicus noſter. Quia & corp⁹ &c. Si dicatur, Pater carnalis dedit corpus. Non eſt verum, quia modicũ & vile fecit pater in filio, etiã mater, ſed Deus eſt qui format corpus, ſicut de cęra vel terra pictor formaret Imaginem &c. Vnde Iob. 10. loquitur Deo dicens, Manus tuæ Domine fecerunt me, & plaſmauerunt me totum in circuitu, & ſic repentè præcipitas me. Memento quæſo ꝙ ſicut lutum feceris me &c. O quantum diligeres illum, & timeres offendere illum qui tibi dediſſet manus, vel oculum, quantò magis debes diligere & timere Deum, qui dedit tibi totum corpus & mẽbra &c. Item quis dedit tibi animam ad imaginem Dei? Quia ſicut vnus Deus regit totum mũdum, ita anima vna totum corpus. Et ſicut Deus eſt trinus in perſonis, ita in vna anima ſunt tres potentię. Et ſicut Deus eſt immortalis, ita & anima hominis. Secùs de anima bruti, quæ educitur de potentia materiæ. Gen. 1. Producat terra animam viuentem in genere ſuo, iumenta, & reptilia, & beſtias terræ. Sed anima hominis creatur à Deo, & creando infunditur, & nullam habet dependentiam à corpore, ideo deficiẽte corpore non deficit anima. Vnde Gen. 2. Formauit Dominus Deus hominem de limo terræ, quantum ad corpus, & inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitæ, & factus eſt homo in animam viuentẽ, quantum ad animã quę informat ad vitã. Quantũ ergo debemus diligere Deum & timere, qui non fecit nos lapides aut bruta? Item quis dedit omnia bona tẽporalia? Quis dat bladum in campis &c. Si dicatur, Natura. Falſum eſt, quia nõ attribuitur opus inſtrumento, ſed agenti principali. Natura autem eſt ſolùm inſtrumentum, vt pluuia. Quando tu

proijcis ſemē,terra poteſt ipſum corrumpere, ſed quod fructificet, nō poteſt facere natura,nec ſol,quia inſtrumenta ſunt,ſed Deus.Idē de vino in vineis,quia nullus poteſt conuertere aquam vitis in vinum,niſi Deus.Vnde fuit primum miraculū Chriſti. Item quis dat aquā in fontibus,lanam in gregibus,niſi Deus.Idē de alijs,& etiam de lucris,totū datur à Deo.Et ideo etiā ſi nō puniret nos talis amic⁹, debet timeri,quia eſt tam vtilis.Vnde ſcriptura Eccleſ.6.Qui timet Deū,æquè habebit amicitiā bonā, quoniam ſecundū illū erit amicus illius.No.ęquè.i.ęqualiter habebit amicitiā &c. Et ſecundū illū erit amicus &c.ſcilicet faciēdo eius voluntatē.Dic hic de illo magno homine Eleazaro.De quo.2.Macha.6.c.qui viuebat ſecundū legē Dei.Rex Antiochus inuitauit eū ad prandiū,& ꝙ comederet cōtra legē.Qui noluit.Tunc rex indignat⁹ pręcepit ꝙ comederet ſub pœna mortis &c.Reſpōdit,Bene timeo vos,ſed magis Deū. Nota, rex præcepit eū torqueri, & quidā amici dederunt ſibi cōſiliū vt ſimularet ſe comedere &c.Et quādo fuit prope mortē, dixit, Domine,tu ſcis quia cùm à morte poſſem liberari,duos corporis ſuſtineo dolores.Secundum animā verò propter timorē tuum libenter hæc patior &c.Sed ſunt multi qui nō ſuſtinerēt periculū, imò ſine magna neceſsitate frāgunt ieiunia eccleſiæ.Itē quis eſt amicus, qui vnquā tantū fecit pro alio ſicut Chriſtus pro nobis?qui dixit patri, Pater,cōpatior iſtis &c.Ideo ego ſolus ſuſpendar, vt nullus mihi credens,ſuſpendatur &c. Ecce filius regis voluit ſuſpendi pro filijs latronis Adæ.Ideo deberemus timere eum offendere &c. F

Tertiò timendus eſt Deus, quia eſt pater glorioſus & gratioſus, quolibet die videtur. Dic quomodo filij nobilium & diuitum multū timent offendere patrem.Ratio,vt nō perdant hæreditatem paternam,quia ex ingratitudine pater aufert hæreditatē filijs. Vide glo.in decre.de iureiurād.c.Quintauallis.Vnde Leu.19. Vnuſquiſq; patrē ſuum & matrem ſuā timeat. Iſta ratione multò magis timendus eſt Deus,qui nō ſolùm villā vel caſtrū tenet nobis paratum,ſed regnum cæli,reſpectu cuius nihil valent iſta regna.Ideo timendus eſt Deus à nobis,ne perdamus regnum eius tam magnum &c.

Primò propter excellentiam hæreditatis.
Secundò propter magnitudinem felicitatis.
Tertiò propter facilitatem perditionis.

De primo,tāta eſt excellētia paradiſi,ꝙ nō poſſet dici,De quo 1.Corint.2.Ocul⁹ nō vidit,nec auris audiuit,nec in cor hominis aſcēdit, quæ præparauit Deus his qui diligūt illum.Et quaſi idē dicitur Eſa. 64.Nota,oculus,ſ.intellectus philoſophorū, nō vidit,ſ.per ſcientiā demonſtratiuam,quia philoſophi non potuerunt ſcire illam gloriā, vt dicitur Rom.1.quam præparauit diligētibus ſe &c.Vnde Ariſtoteles in morte dixit,Requieſcat anima mea cū morte Philoſophorum.

rum. Ecce quantum potuit ſcire. Nec auris ſcilicet Iudæorum audiuit, ſ. per doctrinam legis Moyſi, nec in cor hominis aſcendit, ſ. per opinionē hominū. G. Sed poſſum⁹ cogitare ꝙ illa gloria cęli eſt magna tripliciter. Primò cogitando cuius eſt habitatio, quia Dei. Vnde Pſalm. 122. Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis. Sic debemus facere nocte, contemplando pulchritudinem interiorem, cùm tāta ſit pulchritudo exterior cæli. Si habitatio regis mortalis eſt tā pulchra, quātò magis regis immortalis? Ex tali æſtimatione poſſumus cognoſcere. Ideo Baruch. 3. O Iſraël, quàm magna eſt domus Dei, & ingēs locus poſſeſsionis eius, magnus, & nō habēs finē, excelſus & immēſus. Secūdò cogitādo feſtū quod ibi fit. Si palatiū regis de ſe ſit pulchrū, quātò magis quādo ibi fit feſtū nuptiale. Idē in cęlo, Mat. 22. Simile eſt regnū cęlorū homini regi, qui fecit nuptias filio ſuo &c. Tertiò cogitate pretiū quod cōſtitit. Si caſtrū quod emitur mille milibus æſtimatur pretioſum, quātò magis palatiū cęli, pro quo Chriſtus dedit pretiū infiniti valoris, ſ. ſuū ſanguinē. Dic ꝙ ſi illa pulchritudo poſſet videri à nobis, etiā ſi nō videremus Deū, nolemus comedere. Secundò debemus timere perdere illā gloriam propter magnitudinē felicitatis quæ eſt principaliter ex Dei viſione perpetua, & ſecura, & propter angelorū ac ſanctorū ſocietatē. Itē quia nullus ibi moritur. Nihil deeſt ibi, vt dicit Boëtius lib. 3. de cōſo. Nemo ibi iraſcitur, nullus infirmatur, nullus eſt pauper &c. Tertiò debemus timere propter facilitatē perditionis, quia leuiter poteſt perdi, ſ. minimo peccato mortali. Si filius regis facit multos defect⁹ cōtra patrē, nō tamē perdit hęreditatē, niſi ſit ꝓditor. Et tamē hęreditas cęli ꝑditur vna mala cogitatione, aſpectu, vel minimo peccto mortali. Ideo ſcriptura Iac. 2. Quicūq; totā legē ſeruauerit, offendat autē in vno, fact⁹ eſt omniū reus. Quantū ergo debem⁹ timere ne offendam⁹ talē patrē? Propterea Dauid dicit Pſal. 33. Venite filij, audite me, timorē Domini docebo vos. Quis eſt homo qui vult vitā, diligit dies videre bonos? prohibe linguā tuā à malo &c. Not. ſi vis intrare illā hæreditatē cæleſtē, prohibe linguā tuā à malo iuramētorum & maledictionū. Et labia tua ne loquātur dolū cōtra proximum, per inuidiam, detractionē &c. Et ſic eritis ſecuri de illa gloria habenda. Vnde Chriſtus dicit talibus. Luc. 12. Nolitę timere puſillus grex, quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum.

De quinque Coronis reportādis ex quinque bellis, ſermo bonus & ad omne propoſitum. Sermo XIII.

D*edit illi coronam gloriæ*. Eccleſi. 44. In iſto ſermone volo vobis declarare quomodo coronatur aliquis pro victorijs quas habet in hoc mundo. Materia erit pulchra & vtilis &c. Dedit illi &c. Pro declaratione huius verbi, & introductiones materiæ, ſciatis bonæ gentes ſecundum quòd inue-

nitur in ſcriptura ſacra. Nunquam fuit reliqua creatura à principio mūdi vſque modò, nec erit, quæ fuerit lucrata gloriam paradiſi, niſi per victoriā Dei. A. Hoc poteſt videri. Primò in angelis, qui fuerunt creati in tanta multitudine, vt dicit B.Tho.1.par.q.50.art.3. ꝙ ſicut quantitas cōtinua corporum ſupercæleſtium excedit omnem continuitatem inferiorem, ſic quantitas diſcreta angelorum omnē quantitatē diſcretā inferiorem. Et fuerūt creati in cælo, ſed nō ſtatim habuerunt gloriā. Et ſecundum doctrinā Gregorij, Lucifer erat maximus inter eos, qui incœpit bellū, volens ſe Deo parificare. No. practicā, & ſuā malā intētionē reuelauit alijs angelis. Et multi quaſi adulātes, ſicut faciūt ſerui dominis, cōſenſerunt &c. Sed Michaël op poſuit ſe, & Gabriel, & alij angeli cōtradixerunt, dicēdo, ꝙ nō erat iuſtum velle parificari creatori. Ecce prælium incœptum, Apoca.12. Factum eſt prælium magnum in cælo, Michaël & angeli eius præliabātur cum dracone.i. Lucifero. Et draco pugnabat, & angeli eius, & valuerunt, ſ. cōtra Michaëlē & bonos, neq; locus eorum amplius inuentus eſt in cælo. Deinde Deus fecit hominem in terra, & formauit in gratia, ſed nō in gloria, ſed oportuit eum per victoriā belli acquirere gloriam. Et Lucifer qui fuerat victus in cælo, præliatus eſt cum eo, & habuit victoriam, & Adam & Eua eiecti ſunt de paradiſo terreſtri. Sed poſt Adam & Eua bellantes cum diabolo per pœnitentiam, finaliter habuerunt victoriam. Idem de filijs eorum, ſ. patriarchis, prophetis, apoſtolis, martyrib⁹, doctoribus, cōfeſſoribus, &c. Oportuit etiam eos per victoriam belli gloriā acquirere, imò ipſe rex Chriſtus habuit luctam cum diabolo, vt homo, per victoriam belli paſsionis gloriam acquiſiuit. Lu.24. Nónne oportuit ſic Chriſtum pati &c. Arguitur in oppoſitum de pueris ſtatim poſt baptiſmum decedētibus, quia non habuerunt vſum liberi arbitrij, nec habuerunt prælium, nec victoriam, ideo videtur prædicta doctrina habere exceptionem in ipſis. Reſpondeo ꝙ etiam illi intrant, & acquirunt gloriam paradiſi per victoriam belli non proprij, ſed regis Chriſti, Dic ſimilitudinem de rege obſidente ciuitatem, & habente victoriam, quia tam ipſe rex quàm etiam coqui & victuarij intrant ciuitatem per victoriam belli: Sic rex Chriſtus in die Veneris ſancta intrauit bellum, & habuit victoriam, & cœpit ciuitatem paradiſi. Quæ quinque armis operum ſpiritualium capi poteſt. De quibus Apoſtolus Epheſio.6. Accipite armaturam Dei &c.

Primò loricam iuſtitiæ.
Secundò calceamenta pacis.
Tertiò ſcutum fidei.
Quartò galeam ſalutis.
Quintò gladium ſpiritus.

Ideo non ſolùm ipſe rex Chriſtus, & milites eius ſancti, ſed etiam pue-

pueri per victoriam belli intrant paradiſum. Patet ergo doctrina. Aucto. Iob. 7. Militia. i. bellum eſt vita hominis ſuper terram, & ſicut dies mercenarij dies eius, quia ſi bene ſeruit, habebit mercedē, aliàs punietur. Sic ſi nos fortiter, bene, & fideliter militamus cōtra vitia & peccata, ex tali victoria meremur coronā gloriæ. Si verò ſumus victi, habebimus carcerē & cathenā inferni. Ideo Apoſtolus 2. Tim. 2. Labora ſicut bonus miles Ieſu Chriſti &c. De quolibet ergo habente victoriam in hoc mundo poteſt verificari propoſitum thema, ſ. Dedit illi coronam gloriæ, ſ. Deus in alio mundo. Et ſicut ſunt quinque prælia in hoc mundo, ſic ſunt quinque coronæ glorię correſpondentes, de quibus volo nunc prædicare. B.

Primum prælium eſt contra intellectum proprium, de quo habetur victoria per ſimplicem credentiam.

Secundum eſt contra propriam voluntatem humanam, de quo habetur victoria per humilem obedientiam.

Tertium eſt contra corpus proprium, de quo habetur victoria per veram continentiam.

Quartum contra totum mundum, de quo habetur victoria per firmā patientiam.

Quintum prælium contra diabolum, de quo habetur victoria per diuinam ſapientiam.

DIco primò ꝙ habemus &c. Sciatis ꝙ intellectus noſter naturaliter eſt talis cōditionis, ꝙ nō ſtatim vult credere res mirabiles, inuiſas & inauditas, quouſq; videat cauſſam, vel rationē, & quærit & inueſtigat antequā aſſentiat firmiter. Nam dicit Philoſophus, ꝙ propter admirari cœperunt philoſophi philoſophari. i. rationem inueſtigare, vt quando videbant eclypſim ſolis, vel lunæ, quærebāt rationem. Item alia auctoritas theologiæ, Ioan. 3 quando Chriſtus dixit Nicodemo, Amen amen dico tibi niſi quis renatus fuerit denuò, vel ex aqua &c. Ille non conſentiens, ſed admirans dixit, Quomodo poteſt homo naſci cùm ſit ſenex? Qui poſtquā ſciuit rationē, & intellexit naſci de vtero matris eccleſiæ, conſenſit & credidit. Modò ſic eſt de rebus fidei mirabilibus, quæ ſunt ſupra rationē naturalē & intellectū. Ex quibus habemus prælium cum intellectu. Verbi gratia. Quando vos auditis ꝙ eſt vnus Deus, ſimplex, & omnino inuiſibilis, & ꝙ ſunt tres perſonæ realiter diſtinctæ, quarū vna nō eſt alia, ſtatim intellectus de hoc admirans dicit, Quomodo poteſt hoc eſſe? Sed de hoc pręlio habemus victoriā per ſimplicē credentiā dicētes, Domine, credo ex quo vos qui non poteſtis fallere nec falli dicitis. Nolo aliā rationē philoſophicā, aut experiētiā. C. Vnde Apoſtolus. 2. Cor. 2. Deſtruentes omnem altitudinem extollentē ſe aduerſus ſcientiā Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obſequium Chriſti. Ex huiuſmodi victoria per

ſim-

ſimplicē credentiā meremur coronam gloriæ. Non ſic de præſumptuoſis propter ſuū ingeniū. Auctoritas Apoc. 12. Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius, & in capite eius corona ſtellarū duodecim. Hæc auctoritas ad literā intelligitur de eccleſia. Allegoricè de virgine Maria, Tropologicè de perſona quæ triūphat per ſimplicē credentiā. Nā talis perſona ſimpliciter credēs ſecreta fidei, eſt mulier amicta ſole, ſ. Chriſto ſole iuſtitię ex claritate fidei, quam ipſe prædicauit. Vnde Apoſt. iſto ſole armatus dicebat. 2. Tim. 1. Scio cui credidi, & certus ſum. Et luna, id eſt, ſciētia philoſophiæ, ſub pedib⁹ eius, & nō ſuper caput, quia in factis fidei null⁹ debet ſe regere per philoſophiā, cuius principia ſunt cōtra diuinā ſapientiā. Quia philoſophi ſunt ſicut ſeruitores qui neſciūt ſecreta vel cōſilia regis ſicut cōſiliarij qui intrāt camerā &c. Nec valet cōſequentia. Ancilla nō poſſet hoc facere, ergo nec domina. Ideo Apoſt. dicit Coll. 2. Videte ne quis vos decipiat per philoſophiā, & inanē fallaciā. i. logicā ſecundū rationē hominū, & ſecundū elementa huius mundi. i. artes liberales, & nō ſecundum Chriſtū. Vide quomodo debēt legi, diſt. 37. c. turba. c. legim⁹. & c. ſi quis. Sequitur in Apoc. Et in capite eius corona ſtellarum duodecim. i. duodecim articulis fidei fabricata. Et ideo ſicut regina antequā coronetur debet tētare coronā. Sic & vos quotidie bis, mane & ſero, dicere debetis, Credo, genibus flexis. Nota modū iuxta cōſiliū Hiero. De iſto pręlio, & ſimiliter de corona, & triumpho, dicit Apoſt. 2. Tim. 4. Bonum certamē certaui ſcilicet contra proprium intellectum, fidem ſeruaui firmiter credendo. In reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ &c. D.

Dico ſecundò ꝙ ex bello cōtra propriam voluntatem habetur victoria per humilem obedientiam. Pro cuius declaratione nota quòd Deus fecit creaturas in triplici gradu.

Quaſdam quæ non habent liberum arbitrium.

Quaſdam quæ habent arbitrium, ſed non liberum.

Quaſdam quæ habent arbitrium liberum.

Primæ ſunt, quæ habēt ſolū eſſe, ſicut lapides, & metalla, quę nō habēt arbitriū, ſed ſolū inclinationē ad propriū. Secūdæ ſunt, quæ habēt viuere & ſentire, vt animalia bruta, quæ habent arbitriū & cognitionē, vel potiùs inſtinctū ſiue æſtimationē, vt patet in pullo vidēte miluū, & in agno vidēte lupū &c. ſed nō habēt liberū arbitriū, quia dicūtur &c. Vide B. Thom. 1. par. q. 83. ar. 1. Tertię ſunt, quæ habēt liberum arbitriū, vt homines, qui poſſunt facere quod appetūt, vel ad quod inclinātur, vel oppoſitū. Verbi gratia, de aliquibus actibus &c. Vnde Eccle. 15. Deus ab initio cōſtituit hominē, & reliquit illum in manu conſilij. Adiecit mandata & præcepta ſua. Si volueris mādata cōſeruare, cōſeruabunt te. Modò ita eſt, ꝙ præcepta Dei reſtringunt noſtrū liberum arbitrium, vt ſi volumus habere coronā glo-

gloriæ,faciamus hoc & hoc.Itē ꝙ nō faciamus hoc & hoc ex præceptis negatiuis,ſed volūtas noſtra contradicit. Ecce præliū. Verbi gratia.De villa libera,cui fit aliqua reſtrictio, quę cōtradicit & nititur ad libertatē &c.Sic eſt de mala volūtate. Vnde niſi Deus pręcepiſſet Adæ &c.nō comediſſet de ligno vetito.Sed ꝓ defenſione libertatis mulier nō potuit ſtare quouſq; Adā comedit. Et ſic intelligitur dictū Apoſtoli Ro.5.Lex autē ſubintrauit vt abūdaret delictū, Nō cauſſaliter,ſed cōſecutiuè tenetur ly,vt, quia ex inobediētia & malitia hominis data lege ſecuta ſunt peccata,quia naturaliter volūtas eſt prona rei quę prohibetur ei.Sed quādo homo vult humiliari propter Deū,faciēdo cōtra ſuā volūtatē,ſic triūphat,& meretur coronā glorię. Verbi gratia dicēdo,Domine ego ſum inclinatus ad ſuperbiam,pompā,& vanitatē,ſed quia vos præcepiſtis oppoſitū,ſ.humilitatem,volo humiliter viuere,magis faciēdo veſtram voluntatē, quàm meā,& ſic de alijs peccatis & virtutibus oppoſitis. De iſta victoria & corona dicitur Tob.3.Hoc habet pro certo omnis qui colit te,quia via eius ſi in probatione fuerit, coronabitur &c.

Dico tertiò ꝙ eſt præliū contra propriū corpus, in quo habetur victoria per veram cōtinentiā.Pro cuius declaratione ſciatis ꝙ in homine ſunt duæ naturæ ſiue ſubſtātię.Prima eſt corpus carnale de terra.Gene.2.Formauit Deus hominem &c. Ideo ſemper trahit ad terrena. Secunda eſt anima rationalis ſpiritualis à Deo creata de nihilo,& corpori infuſa ad ipſum regendum. Non educitur anima de potentia materiæ vt anima bruti.Hæc autem anima rationalis naturaliter trahit ſurſum,ideo ibi eſt prælium.Gala.5. Caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritum,& ſpiritus aduerſus carnem &c.Hoc prælium nō eſt in alijs creaturis,nec in angelis,quia non habent corpora retrahentia,ſed ſunt ſpirituales.Pſal.103. Facit angelos ſuos ſpiritus &c. quia vt flamma ignis aſcēdit. Bruta etiā nihil habēt de ſpiritualitate,ſed omnia in eis ſunt corporalia.Ideo ſcriptura Eccleſ.3.Cuncta quæ ſunt ſub ſole,id eſt anima bruti, quæ nihil habet ſupra ſolem, ſubiacēt vanitati.Nos verò homines habemus vtrunq;, ſ. ſpiritum, per quem ſumus ſimiles angelis, & corpus , per quod aſsimilamur brutis, ideo habemus præliū.Sicut qui eſt in tortura, chorda trahit ſurſum,& pōdus lapidis deorſum. Sap.9.Corpus quod corrūpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit ſenſum,&c. Sed habetur triumphus per veram continentiam,alleuiando onus corporis per pœnitentiam.Si anima habet victoriam de corpore, & homo viuit caſtè. Sed multi faciunt oppoſitum, nutrientes corpus in delitijs &c.Et hoc triumpho meretur coronam gloriæ. De qua Sapien.4.O quàm pulchra eſt caſta generatio cum charitate, immortalis eſt enim memoria illius,quoniam apud Deum nota eſt,& apud homines,& in perpetuum coronata triumphat.Nota,caſta generatio

Ratio prælij inter carnē et ſpiritum.

tio poteſt capi actiuè pro illis de matrimonio,qui generant,quia ta lis eſt pulchra & caſta,quando ſeruant fidelitatem mutuam, & modum,vel paſsiuè pro illis qui ſunt de ſtatu ſpirituali, qui generãtur à Chriſto in baptiſmo, vel in virginitate & caſtitate , & de illo actu non curant,nec corde cogitando,nec ore loquẽdo, nec opere quouis modo faciendo.Nota cum charitate,quando amore Dei viuunt caſtè, & non timore perdendi vitam vel famam. Vnde mulier quæ ſeruat caſtitatem propter timorem, citò cadet ſi requiratur, ſecus ſi ex charitate. Alia tranſlatio habet cum claritate,quia aliqui ſunt caſti, ſed non cum claritate , propter familiaritates vel mulieres quas tenent in domo , de quibus eſt mala opinio. Ideo ad hoc videatur Decretalis de cohabitatione clericorum & mulierum &c. Si dicatis,Non curo.Audite Apoſtolum Roma.12. Prouidentes bona non tãtùm coram Deo,ſed etiam corã omnibus hominibus.Et 1.Theſſ. 5. Ab omni ſpecie mala abſtinete vos &c. Oportet ergò laborare pro victoria & corona &c. F.

DIco quartò quòd habemus prælium cõtra mũdum iſtum, & habetur victoria per firmã patientiã, hoc eſt contra mundanos, quorum conditio eſt bellare contra illos qui tenent bonam vitam. Verbi gratia.Si aliquis religioſus ſit bene ribaldus, nullus dicit ſibi aliquid,imò commendatur à mundanis.Sed ſi cõuertatur ad Deum, dicunt,Fatuus eſt. Dic idem de quolibet ſtatu hominum & mulierum. Et iſtud eſt tam forte prælium, ꝙ eius timore multi ſunt, qui nõ audẽt incipere bonam vitam. Vnde Apoſt.2.Tim.3. Omnes qui piè volunt viuere in Chriſto Ieſu,perſecutionem patientur. Sed habetur victoria per firmã patientiam,exẽplo Chriſti cogitãdo quomodo in cruce deridebatur, Vah,qui deſtruis templum Dei &c. Itẽ ſalua teipſum &c. Et ſuſtinuit patienter vſque ad mortem. Ideo debemus cõſiderare eius exemplũ, vt dicit Liberius papa in Decreto. 7.q.1.cap.ſuggeſtum.Immo debemus gaudere de talibus deriſionibus propter meritum, quia ſic fabricatur corona gloriæ.Ideo Chriſtus Matt.5. dicit, Beati eritis cùm maledixerint vobis homines,& perſecuti &c.De iſta corona dicitur Iac.1. Beatus vir qui ſuffert tentationẽ,ſcilicet mundi,quoniam cùm probatus fuerit , accipiet coronam vitę &c.Hinc Greg.Abel eſſe renuit,quem Cayn malitia nõ exercuit Debemus ergo præliari &c. G.

DIco quintò de prælio contra diabolũ,de quo habetur victoria per ſapientiam diuinam.Iſte inimicus pura malitia bellat contra vos,vt perdamus illã gloriã nobis promiſſam à Deo,quã perdidit ſuo peccato.Facit ſicut lupus,qui circuit gregẽ &c. 1.Pet.5. Aduerſarius veſter diabolus,tãquam leo rugiens circuit, quærens quẽ deuoret &c. Sed habemus de eo victoriam per fidem & ſapientiam Dei: Ideo cui reſiſtite fortes in fide &c. ſcilicet ſciatis bene facere cru-

crucem & armetis vos contra eum. Oſtende modum faciendi crucem non in circuitu &c. ſed rectè, & ex tranſuerſo, integrè. Vnde Chryſoſt. Homil. 13. de laude crucis. Si noſſe deſideras crucis virtutem &c. Sequitur, Crux eſt aduerſus dæmones, victoria &c. Et certè ſi volumus bene pugnare, auxilio diuino poterimus triumphare. Quia vt dicit Ambroſius. 15. quæſtio. primo capitulo, Non eſt diabolus, non poteſt habere ſeruum niſi volentem. Lucremur ergo coronam. De qua Apocal. 2. Eſto fidelis vſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Nota, eſto fidelis, ſcilicet faciendo ſignum crucis, & non diaboli, vt habeas coronam vitæ. Amen.

De quadruplici Morte ſecundum Beatum Vincentium. Et pluries in anno venit ad propoſitū &c. etiam qualibet ſexta feria quando fit de cruce. Sermo XIIII.

C*Ondemnabunt eum morte, & tradent eum*, Matt. 20. Volo vobis modò prædicare de quatuor mortibus à quib' nos liberet Chriſt' per meritū ſuę paſsionis & mortis. Materia erit bona &c. A. Pro declaratione huius verbi, iuxta intellectum quem volo tractare, ſciendum ꝙ ſacra ſcriptura volēs declarare rationes propter quas mors venit, dicit Sap. 1. Nolite zelare mortem in errore vitæ veſtræ, neque acquiratis perditionem in operibus manuū veſtrarū, quoniam Deus non fecit mortem, nec lætatur in perditione viuorum. Et Sapien. 2. Inuidia autem diaboli mors intromiſit in orbem terrarum. Nota, Nolite zelare, id eſt nolite deſiderare. Nota, Deus non fecit mortem, ſcilicet directè, ſed bene indirectè. Sicut iudex non venit vt occidat, ſed quia perſonæ ſunt malæ, oportet indirectè vt occidat &c. Sed iſta auctoritas ſpiritualiter cogitetur. ponit tres rationes quare mors venit.

Prima eſt inuidia diaboli.
Secunda eſt error mulieris.
Tertia deordinatio hominis.

De prima, quia Deus creauit hominē vt poſsideret gloriā & cathedras, quas mali angeli perdiderunt, ideo inuiderunt hominibus, & tentauerunt eum, vt dicit Aug. de pœnit. diſt. 2. cap. princeps. ex iſta inuidia venit mors. Et hęc tāgitur cūm dicitur, Inuidia diaboli &c. id eſt per inuidiā diaboli. De ſecūda, error mulieris fuit, quia poſtquàm dæmon fuit ſibi locutus in ſerpente quod ex eſu fructus haberet ſcientiam ſimilem Deo, ipſa fuit ſeducta, hoc credens. Dicit magiſter ſn 2. diſt. 21. quod mulier nō horruit ſerpentē, quia putauit quod officium loquēdi à Deo accepit. Ideo Apoſt. 1. Tim. 2. Mulier in præuaricatione ſeducta fuit. Et hæc tangitur cùm dicitur. Nolite zelare mortem in errore &c. De tertia cauſſa Adam non fuit ſeductus, vt dicit ibidem Apoſtolus, ſed deordinatus. Nam dicit Aug.

Auguſt.quòd noluit contriſtare delicias ſuas,& comedit. Ecce inor dinatio Adæ,quia plus debuit complacere Deo,quàm mulieri. Ideo dicit, Neque acquiratis perditionem in operibus manuum veſtrarum. Iſtis tribus cauſsis venit mors. Et de his dicit thema, Condemnabunt eum morte &c. ſcilicet hominem. Iſta tria condemnant ad mortem quadruplicẽ, de quibus dicit gloſſa ordinaria in prologis ſuper Matth. Genus humanum quadrifida morte peremptum erat. De his mortibus volo prædicare, vt poſsimus habere vitam &c.

Prima eſt mors ſpiritualis, quam debemus totaliter fugere.
Secunda eſt mors corporalis contra quam debemus nobis prouidere.
Tertia eſt mors infernalis quam debemus præcauere.
Quarta eſt mors æternalis, quam debemus timere. B

PRimàm mortem ſpiritualem debemus totaliter fugere, quæ eſt quãdo homo peccat mortaliter, vt dicit Aug.13.de ciuitate Dei. cap.2. Faciendo contra præceptum Dei, cogitando, loquendo, operando, omittẽdo, tunc anima moritur, modo ſuo perdens vitam ſpiritualem, & lumen gratiæ, quod dat vitam animæ, & remanet in corpore. Ideo quãdocunq; homo vult delectari in aliquo, debet cogitare an eſt contra Dei præceptum & legem, & ſi ſic, nõ facere, aliàs facere poteſt ex quo nõ eſt peccatum. Ideo peccatum dicitur mortale, quia dat mortem animæ, vt dicit B.Tho.in.2.ſenten.diſt 43.ar. 2. Vnde Auguſt.contra Fauſtum diffiniẽdo peccatum dicit, Peccatum eſt dictum, vel factum, vel concupitum contra legem Dei. Itẽ Ambr.lib.de paradiſo dicit, Peccatum eſt trangreſsio legis diuinæ, & cæleſtium inobedientia præceptorum. Veniale non eſt contra præceptum Dei, vt ex eo perdatur gratia, vt comedere modicum plus propter bonitatem panis, veniale eſt &c.& ſic de alijs. Vide in decreto, diſt.25.cap.vnum horarium. Per oppoſitum, ſi quis ordinat opera ſua ſecundum Dei pręcepta, eſt ibi vita animæ. Ideo Chriſtus Mat.19. Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Et Ioan.6. Verba quę ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt. De iſta morte ſpirituali auctoritas Iacobi 1. Peccatum cùm conſummatum fuerit, generat mortem. Nota quòd eſt peccatum inchoatum, mediatum, & completum, vt dicit Gregorius in Decreto, diſtinctio.6. cap. Sed penſandum. & de pœn. diſtinct.2.cap. Sicut tribus, inchoatum eſt cogitatio, mediatum eſt delectatio, completum eſt conſenſus. Dicit ergo, Peccatum cùm conſummatum fuerit, &c. Non dicit, inchoatum in cogitatione ſpeculatiuè, quia illud eſt aliquando ſolùm veniale, aliquãdo nullũ. Ideo dicit Ouidi⁹ in primo de remedio amoris. Principijs obſta, ſerò medicina paratur. Cùm mala per longas inualuere moras, mutãdo cogitationem, cogitãdo paſsionem Chriſti, vel aliquod aliud bonum, quia vt dicit Hierony.32. quæſt.5.cap. S. Paulus. Non poſſumus ſeruare quòd cogitationes non veniant,

Peccati definitio ſecundũ Ambroſ.

ſed

ſed beatus ille prædicator, qui cùm cœperit venire allidit paruulos ſuos ad petrã. Petra autem erat Chriſtus.1.Cor.11. Dico ꝙ debemus fugere iſtã mortẽ ex toto. Et de hoc dicã vobis exemplũ ſacrę ſcripturæ, quod legitur Danie.13. de Suſanna pulchra corpore, ſed pulchrior in anima &c. Iſta eſt grata ſocietas. No. hiſtoriã quę reſpondit, Anguſtiæ ſunt mihi vndiq;, & quid eligã ignoro. Si enim hoc egero, mors mihi eſt, ſi autẽ nõ egero, nõ effugiã manus veſtras. Sed melius eſt mihi abſque opere.ſ.peccati incidere in manus veſtras, q̃ peccare in cõſpectu Domini. No. quomodo fuit liberata per Danielem. Breuiter recipiatis exẽplum & doctrinã ab iſta nobili & ſancta muliere, eligẽdi citius mori corporaliter, quã peccare & mori ſpiritualiter. Dicat puella vel mulier, Martyrẽ me potes facere, nõ meretricem, ſicut recitat Amb. de quadam virgine quę hoc dicebat. Item pro nullo lucro faciatis aliquid contra legem Dei, quia parum lucratur qui perdit animam. Vnde Auguſt. Lucrum in arca, damnum in conſcientia. Et Chriſtus Mat. 16. Quid prodeſt homini ſi mundum vniuerſum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? Item pro nulla re recurrere ad diuinos, & ſic de alijs. Ideo ſcriptura Eccleſia. 21. Quaſi à facie colubri fuge peccata, & ſi acceſſeris ad illa, ſuſcipient te, Dentes leonis dentes eius, interficientes animas hominum. C.

Secundã mortem quæ eſt corporis debemus præuidere, & contra eam prouidere, & nos diſponere, quæ eſt quãdo anima ſeparatur à corpore. Corpus moritur, ſed nõ anima, quia immortalis eſt, quæ vadit ad ſuum receptaculũ. Iſta mors venit propter primã, quia niſi fuiſſet mors animæ ex peccato, nunquam homines fuiſſent mortui corporaliter, ſed fuiſſemus in paradiſo per centum annos, vel tot à Deo ordinatos, & Deus miſiſſet Michaëlem, & ſine morte & ſenectute, & dolore, homines fuiſſent ducti ab angelis in paradiſum cæleſtẽ. Vide magiſtrũ ſent. in 2. di. 20. Et ſic fuiſſet factũ quouſq; numerus electorũ fuiſſet cõpletus. Gen. 2. Præcepit Dominus Adę di. Ex omni ligno paradiſi comede, de ligno autẽ ſcientię boni & mali ne comedas. In quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris, ſ. morte ſpirituali, & conſequenter morte corporali. Nõ quod mortuus ſit illo die, vt dicit Aug. ſuper Gen. ſed ſententia mortis incurrit & mori cœpit. Vnde ſi dicatur, Gen. 5. legitur quòd Adã vixit nongentis triginta annis. Reſpondeo dupliciter. D.

Primò quod differentia eſt inter mori, & eſſe mortuum, ſicut inter deſcendere & deſcendiſſe. Mori eſt ire ad mortẽ, ſed nondum mortui ſunt. Sic Adam in die qua peccauit incœpit mori, ſ. ire ad mortem: Sic & nos ex quo eximus de fonte vteri matris, currimus ad mortem. Ideo dicitur 2. Regum 14. Omnes morimur, quaſi aquæ dilabimur in terram. Ideo dicit, Morte morieris, non dixit, mor-

tuus eris. Secunda reſponſio, Morte morieris. i. neceſsitatem moriẽdi habebis. Sicut facto proceſſu & data ſententia contra furem dicitur, Mortuus eſt, factum eſt, & tamen anima adhuc eſt in corpore, ſed dicitur ſic ex neceſsitate moriendi. Sic de Adã & de nobis. Ideo apoſtolus Ro. 8. Corpus quidem mortuum eſt propter peccatum, ſ. propter neceſsitatem irreuocabilem moriendi. Dic exemplum ex hiſtoria Balaam & Ioſaphat, de illo qui fugiens cecidit, & tenuit ſe ad arborem, quę à duobus muribus corrodebatur, quorum vnus niger, alter albus &c. Talis in hoc periculo reputatur iam mortuus. Sic de Adam, & nobis omnibus. Adam ibat altè in ſtatu innocentię, ſed ceſpitauit, & cecidit in peccatum, & retinuit ſe in ramo præſentis vitæ, quæ corroditur à duobus muribus, albus eſt dies, niger eſt nox, & inferius eſt infernus. Ideo actum eſt, oportet mori. Pſal. Quis eſt homo qui viuet, & non videbit mortẽ? E. Moraliter contra iſtã mortem dico ꝙ debemus prouidere ſecundum ſcripturam, quæ dicit Eccl. 18. Ne demoreris in errore impiorum, ante mortem confitere. A mortuo quaſi nihil perit confeſsio. Confiteberis viuens, viuus & ſanus confiteberis, & laudabis Deum & glorificaberis in miſerationibus eius. No. impij ſiue impœnitentes habent in corde aliquos errores, ſed non audent dicere ore, propter timorem. Cogitãt primò intra ſe, Et quid ſcit homo de alia vita, de paradiſo, de inferno &c. Cogitãt cõtra ea quæ Chriſtus dixit & prædicauit, & Paulus qui vidit, & mortui qui ſurrexerunt. Dicit ergo, Ne demoretis in errore impiorum extra fidem. Secundus error ipſorum eſt nimis confidere de miſericordia Dei dicentium. Mar. vl. ſcribitur, Qui crediderit, & baptizatus fuerit ſaluus erit &c. Ideo nullus Chriſtianus dãnatur. Error eſt, vtinam decima pars ſaluetur. Vnde eſſe Chriſtianũ & eſſe inobedientem Deo, eſt ſicut de vaſallis qui dicũt Domino, Credimus ꝙ eſtis Dominus, ſed nihil precipiatis nobis &c. Sic de multis Chriſtianis. Chriſtus præcepit humilitatem, & ipſi ſunt ſuperbi, & ſic de alijs virtutibus & vitijs. Non ſitis in hoc errore, quia Deus non ſolũ vult credentiam, ſed etiam obedientiam. Iac. 2. Quid prode rit fratres mei, ſi fidem dicat ſe quis habere, opera autẽ non habeat? Nunquid poterit fides ſaluare eum? q. d. non. Tertius error eſt dicẽtium, Quando ero ſenex &c. religioſus, tũc ſeruabo regulam. Idem de clericis, & laicis. Idem de mulieribus &c. Et venit mors, & vadũt ad infernum. Dicunt fatui, Quando ero infirmus &c. Nam dicit demon, antè ego impediam. Et quando debebit confiteri, faciet ipſum dormire, vt impediatur confeſsio &c. Alia vice faciet eum ſudare. Ecce quare dicit, Ne demoreris in errore impiorum, ſed ante mortem confitere, viuus & ſanus confiteberis, quando ſcilicet es in bono vſu rationis. Nota quomodo quolibet menſe deberent confiteri de bono conſilio. F.

Et is eſt ver' ſenſus.

Tertiam

TErtiam mortem, quæ eſt infernalis, debemus præcauere. Hæc mors eſt, quando anima impœnitens recedit à corpore, quæ non habuit contritionem, neque confeſsionem, non remiſit iniurias, non reſtituit aliena, & bene potuit, ſed noluit, & dimiſit in teſtamento, de quo nihil fit. Talis enim anima onerata peccatis cadit in infernum, vt dicit Bernar. Et illa dicitur mors, quia vt dicit Aug. 12. de ciui. Dei, ſunt elongati à vita cæleſti, & ruunt in puteum mortis inferni ad inſtar molæ grandis, ſicut fuit reuelatum Ioan. Apoc. 18. Hoc impetu mittetur Babylon, id eſt perſona confuſa peccatis plena. De iſta morte Pſal. 33. Mors peccatorum peſsima. No. Mors peccatorum dicitur primo mala, quia perdit hanc vitam, parentes, amicos, & bona omnia temporalia. Secundò peior, quia perdit vitam cæleſtem, & ſocietatem angelorum, & ſanctorum. Tertiò peſſima, quia perdit viſionem Dei, & intrat tormenta intollerabilia, & viſiones dæmonum. Dico autem quòd debemus vitare iſtam mortem, & præcauere. Si dicatur, Et quomodo? Nunquid ſcit iam Deus qui ſunt prædeſtinati &c. Quid ergo oportet amplius facere? Reſpondeo Si facis bonum, es prædeſtinatus, & econuersò. Ideo ſi tu vis euitare ne ſis de illis, caue à peccatis, ſic vitatur illa mors infernalis, quia præſcientia Dei non aufert liberum arbitrium, vt dicit Auguſt 23. quæſt. 4. c. Nabuchodonor. Nec cogit, immo poſſumus vitare ſi volumus per liberum arbitrium recurrendo ad auxilium gratiæ Dei. Aucto. Eccle. 15. Ante hominem, vita & mors, bonum & malum, quod ei placuerit dabitur illi. Quaſi diceret, Deus poſuit duas vias, paradiſi & inferni. Quilibet noſtrum diceret quòd vult ire ad paradiſum. Et per quam viam vaditis? Domine per viam ſuperbiæ &c. illa via eſt inferni &c. Via paradiſi eſt humilitas, & ſic de alijs. Qui vult ire Romam, non recipit viam Angliæ, quia non ſic inueniretur. Ideo dicit, Ante hominem vita & mors, bonum & malum &c. G.

QVarta eſt mors perpetua ſiue æternalis, quam debemus timere. Et iſta differt ab infernali, quę ſolūmodo eſt in anima ſeparata à corpore, ſed nō erit ſic ęternaliter, Sed in iudicio reſumet corpus, & ſimul anima cum corpore ſtabit in inferno æternaliter. Ratiò, quia ſemper habebunt voluntatem peccandi. Ideo ſemper durabit pœna in ſæcula ſæculorum. Vnde Gregorius de pœnitent. diſtinctione prima voluiſſent. Voluiſſent iniqui, ſi potuiſſent, ſine fine viuere, vt potuiſſent ſine fine peccare, oſtendunt, quia in peccato ſemper viuere cupiunt, qui nunquam deſinunt peccare dum viuunt. Ad magnam ergo iuſtitiam iudicantis pertinet, vt nunquā careant ſupplicio, qui in hac vita nunquam voluerunt carere peccato. Et tamen non potuerunt mori. Vnde de iſta morte dicit Ioannes Apocalip. vigeſimoprimo. Timidis autem, & incredulis, & execratis

& homicidis,& fornicatoribus,& veneficis, & idolatris, & omnib⁹ mēdacibus,pars illorū erit in ſtagno ardenti igne & ſulphure,quod eſt ſecunda mors. H. Vbi ponit octo genera peccatorū.Primò timi dis.ſ.faciēdi pœnitētiā excuſando ſe confeſſori.Sed tātū poteſt corpus quantū vult.Vnde Pſal.13.Illic trepidauerunt timore vbi nō erat timor . Scutiferi & alij pro vindicta vel prædatione ibunt in ęſtate ardenti &c.Et quātūcū q; delicati, abſtinebūt ab his quæ ſibi magis placent pro ſanitate corporis,ſed pro anima nō dimitterēt pomum. Vnde Greg.in moral.vt habetur diſt.47.c.omnes.Omnes huius ſęculi delictores in rebus terrenis fortes ſunt, in cæleſtibus debiles &c.Pars talium erit in ſtagno ignis.No.mors ſecūda.ſ.alterius mundi,quia primę duę ſunt in hoc mūdo,vt dicit Aug.13.de ciui.Dei.Secūdò incredulis.ſ.malis Chriſtianis,qui dubitāt de articulis,quia tales ſunt hęretici,vt oſtēditur in decretali ti.de hæret.c.ad abolendā. Tertiò dicit execratis.i.enormiter blaſphemātib⁹,& turpiter de deo loquētibus,vel cū execratione ſe diabolo cōmēdātibus.Quartò homicidis,quouismodo,volūtate,cōſilio,opere,malo exēplo, vel perſuaſione.de pœ.di.1.c.noli.dicit Aug.Noli putare te nō eſſe homicidā,quia nō occidis. Si enim fratri tuo malū perſuades,occidis.ſ.animā quantū in te eſt. Dic de mulieribus quę occidūt pueros ad cooperiendū peccatū &c. Quintò fornicatoribus,ſ.mēte & corpore,oſculis,tactibus,reſpectibus,& quomodocunque.Sextò veneficis,qui vadunt ad diuinos,vel ad literā qui faciunt venena,& dant &c. Septimò idolatris,qui adorant ſolē,lunā &c. Itē interpretatiuè auari ſunt idolatræ &c. Nō enim debitis regratiari ſoli,nec lunæ,ſed Deo qui dat omnia &c. I. Octauò omnibus mendacibus.i.omnibus peccatoribus,quia quoties homo peccat, toties mentitur, faciendo cōtra promiſsionem & abrenuntiationem factam in baptiſmo.Vnde dicit Ambr.vt habetur in decr.22.q.5.c cauete. Non ſolū in falſis verbis, ſed etiā in ſimulatis operibus mendaciū eſt.Mendacium nanque eſt Chriſtianū ſe dicere,& Chriſti opera nō facere.Mendacium eſt epiſcopum,ſacerdotē,vel clericū ſe profiteri,& cōtraria huic ordini operari &c.Pars omniū talium eſt in ſtagno &c.Ideo dico ꝙ debem⁹ abominari & timere iſtā mortem & damnationem fugiendo.Vnde eccleſia in perſona cuiuſlibet Chriſtiani orat & dicit,Libera me Domine de morte æterna &c.

De perſeuerantia in bonis operibus omni tempore, & non ſolùm in quadrageſima,ſecundū beatiſsimum Vincentiū,qui ſermonē fecit in ſancto Gildaſio in Britannia,vbi erat abbatia monachorum,& fuit in die ſanctorū Tiburtij & Valeriani,feria quinta dominica prima poſt octauas Paſchæ,

Sermo XV.

Qui

Q*Vi perſeuerauerit vſq; in finē, hic ſaluus erit.* Mat.10. Quia aliqui ſimplices errant dicentes ꝙ ſolū in quadrageſima eſt tenenda bona vita, ideo nūc volo declarare qūo non ſolū in quadrageſima, ſed omni tēpore debemus bene viuere. Sed primò ſalutetur virgo Maria. Qui perſeuerauerit &c. A. S. Grego. doctor excellens ſanctæ eccleſię volens declarare virtutē, & perfectionum bonorum operum, breuiter dicit ſic in homilia Paſchæ, Virtus boni operis perſeuerantia eſt. Ratio eſt. Dicunt Geometri ꝙ figura ſpherica nunquā eſt perfecta, quouſque circulus cōpletur in puncto à quo incœpit, vel quouſque finis vnitur principio. Da exemplū in manu per modū de compaſſu. Sic Christus eſt principiū & finis omnium. Vnde ipſe dicit Apoc 1. Ego ſum alpha & ω mega. Prima litera alphabeti Græcorū eſt alpha, & vltima ω. In alphabeto Iudęorum prima litera aleph, vltima thau, vult ergo dicere, Ego ſum alpha & ω. id eſt ego ſum principium & finis omnis boni. Si ergo Chriſtus eſt principium bonę vitę, ideo in ipſo oportet etiā finire, quia omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil. Ioan.1. aliàs modicum eſſet inchoare bonam vitam, niſi continuetur. Ideo dicit Greg. Virtus boni operis perſeuerantia eſt. Propterea dicit thema, Qui perſeuerauerit, ſ. de die in diem, de ſeptima in ſeptimanam, de menſe in menſem, de anno in annum, vſque in finem, id eſt Chriſtum, ſaluus erit. Ecce thema declaratū. Nūc bonę gētes amore veſtri quęſiui in ſcriptura ſacra quot ſunt in ſumma in quibus debemus perſeuerare vſque in finem, & inueni quòd in tribus.

Primò operando bonum diligenter.
Secundò ſuſtinendo mala patienter.
Tertiò orando Deum reuerenter.

Ergo qui perſeuerauerit vſque in finē in his tribus, hic ſaluus erit. Ceterum videamus de ſingulis. B.

PRimò dico quòd debemus perſeuerare non ſolū in quadrageſima, ſed omni tēpore operādo bonū diligēter, quilibet in ſuo ſtatu, vt ſacerdotes, religioſi, laici. Scitis vos ſacerdotes quid debetis facere & ſeruare? diligēter & pſeuerāter debetis officiare deuotè, conuerſari honeſtè, celebrare dignè. O qualis gloria eſt parata tali ſacerdoti. Religioſi ſeruetis regulā, vota, obedietiā, paupertatē, caſtitatē, & cærimonias clauſtrales. O qualis gloria parata eſt tali religioſo. Laici ſeruēt decē pręcepta, recitētur breuiter, & talib⁹ gloria magna eſt parata, perſeuerādo in bonis operibus vſq; in finē. Audiatis bene rationē bonę gētes. Quādo aliqua aīa venit ad portā paradiſi, Deus nō dat ſibi gloriā ad certū tēpus. ſ. pro vno mēſe, vel anno, vel viginti &c. ſed dat ſine fine. Vultis auctoritatē? Mat.25. Ibunt iuſti in vitā æternam. i. ſine termino & fine. Ideo ſecundum bonā rationem ſeruitium

uitiũ debet correſpõdere ſalario,quia ſecundũ ſalariũ debet eſſe ſeruitiũ.Ex quo ergo Deus dat gloriã,quãdiu erit Deus in ſæcula ſæculorũ,& tu debes ei ſeruire quãdiu eris homo.Et iſta eſt bona proportio.Audiatis vnã pulchrã auctoritatẽ Chriſti de iſta materia , & de illis qui faciunt oppoſitum,vbi ſunt duo ſecreta magna.Mat.24. Quoniã abundabit iniquitas,refrigeſcet charitas multorum. Qui autẽ perſeuerauerit vſq; in finẽ,hic ſaluus erit.Hic ſunt duæ clauſulæ.Prima,quoniã abũdabit iniquitas &c.Hęc clauſula declarat quare multi nõ perſeuerãt in bona vita. Reſpõdet,quoniã abũdabit iniquitas,ideo refrigeſcet charitas multorum,Verbi gra.In religioſis, qui anno nouitiatus ſunt deuoti & ardentes,ſeruãdo regulã,& cęrimonias totaliter, ſed poſt profeſsionẽ,vel modicũ tẽpus refrigeſcit deuotio,& charitas ac amor Dei,vidẽdo iniquitatẽ aliorũ , qui non ſeruãt regulã,& deridẽt eum.Ideo deficit bona vita dicẽdo, O ego poſſum ita bene facere iſtud ſicut talis &c. vel ſic faciunt alij. Ecce quomodo vidẽdo mala & iniquitatẽ aliorũ deſiſtit.Ideo dicit Chriſtus,Quoniã abundabit iniquitas malorũ,refrigeſcet charitas multorum,qui tenebãt bonam vitã, quã dimittunt vidẽdo mala aliorũ. Itẽ in ſacerdotibus nouis in deuotione ardentibus , dicunt deuotę officium,ieiunãt,nec volunt bibere per tabernas, nec ludere ad taxillos , ſicut eis inhibetur extra de vita & hone. cleri.c.clerici.2.viuũt honeſtè,ſed quoniã abundat malitia aliorum,& iniquitas ſacerdotũ tenẽtium malã viam,& deridentium bonos,refrigeſcit charitas bonorum dicẽtium quãdo vidẽt alios malos, O & quare nõ tenebo concubinã ſicut talis? vel quare nõ poſſum facere iſtud &c. Et ſic propter abundantiã iniquitatum malorũ refrigeſcit charitas bonorum.Idẽ in laicis,hominibus & mulieribus &c.Rectè accidit talibus ſicut aquę feruenti in hyeme,quæ ſi ponatur ad aërẽ frigidũ, ſtatim refrigeſcit & cõgelatur, ſed ſi ſit iuxta ignem, nõ cõgelatur, nec refrigeſcit.Sic de bonis perſonis,deuotis & ardẽtibus in charitate,& amore Dei,inter malas perſonas refrigeſcũt à deuotione &c. Secùs ſi ſtãt iuxta ignẽ,ſ.Chriſtum,& cũ bonis & perfectis.Et eccè auctoritas quæ hoc dicit Hiere.30.Propter multitudinẽ iniquitatis tuæ,& propter dura peccata tua feci tibi hęc,& loquitur Chriſtianitati.Sequitur,Qui autẽ perſeuerauerit,non curãdo de deriſionibus, vel verbis iniurioſis,hic ſaluus erit. Oportet ꝙ perſeueret. Vnde ſi aliquis ſeruit Chriſto in bona vita cẽtũ annis,& per horã ante mortẽ dimittit bonã vitã,dãnatur,& perdit totum ſeruitiũ cẽtum annorum. C. Modò eſt vnũ argumẽtum in cõtrarium.Si dicatur,O mirũ eſt ex defectu vnius horæ perdere ſeruitiũ cẽtum annorũ. Nam certũ eſt,ꝙ nõ ſic eſt de ſeruitio dominorũ tẽporalium, quia ſoluũt de tẽpore ſeruitij,& defalcãt de tẽpore quo nõ ſeruierũt,aliàs eſſet crudelitas,quia ſi ſeruierunt vnũ per vnũ menſem, ſoluunt pro vno men-

menſe, ſi per vnũ annũ, etiã pro tãto ſoluunt &c. Quare ergo Chriſtus nõ ſic facit cùm ſit ſummè miſericors? Quare dat dãnationem ex defectu vnius horæ? Videtur crudelis, quia ſaltem deberet retribuere pro tẽpore illo quo homo ſeruiuit. Reſpõdeo ꝙ eſt magna ratio & iuſtitia ꝙ dãnetur & puniatur homo, ſi non perſeueret vſq; in finẽ, etiã ſi toto tẽpore vitę ſuæ ſeruierit Chriſto, & deficiat in fine. Rationabile eſt, & magna iuſtitia. Sed ad hoc melius intelligẽdum ſciatis bonę gentes, ꝙ ſemel fuit vnus diues mercator, qui habebat pluſquã centum milia &c. Iuit ad nundinas, vbi emit pretioſiſſimas margaritas, & lapides pretioſos, & pãnos aureos, & cetera huiuſinodi. Et expoſuit in illis cẽtũ milia. Quibus emptis, fecit de omnib⁹ illis vnũ fardellũ bene ligatũ, & vocauit vnũ hominẽ cui dixit, Ecce ego feci iſtũ fardellũ, in quo poſui omnes diuitias meas, & volo ire ad patriã meã, vis ipſum portare vſq; ad domũ meã? Reſpõdet homo, Libẽter, quot ſunt dietę? Dicit mercator, Decẽ, dicit ille homo, Vos dabitis mihi decẽ frãcos, pro qualibet dieta vnũ. Dicit mercator, Placet mihi. Iſte recepit fardellũ mercatoris ſuper collũ, & põderabat multũ. Dũ autẽ fuit in decima dieta prope domũ mercatoris ad dimidiã leucã, fardellus excoriabat ſibi collum, & nocebat in dorſo. O dixit, Iſte fardellus nocet mihi, dimiſit eũ ibi in vno cãpo, & iuit ad domũ mercatoris. Et mercator vidẽs eum clamauit: vbi eſt fardell⁹ meus? Reſpõdit ille, Ecce ego portaui eum prope villã vſq; ad dimidiã leucã, & dimiſi eum in vno cãpo, ſoluatis mihi decẽ francos. O traditor ribalde, tu perdidiſti omnia bona mea quę erãt in illo fardello. Quid faciã? Et accepit enſem, & interfecit illum dicatis, debebat ſolui? Certè non, imò meruit mortẽ, quia dimiſit dum erat prope domum. Sic eſt de nobis. Mercator eſt Chriſtus, qui venit de domo paradiſi ad nundinas huius mundi, ad emendum animas noſtras pretioſas. Vnde loquitur mundo Gen. 14. Da mihi animas, cetera tolle tibi. Et cõmittit fardellũ bonæ vitæ, plenum lapidibus pretioſis illi quem tangit in corde vt bene viuat. Vnde bene viuere, & operari ſunt opera Dei, & defectus ſunt noſtri, vultis auctoritatẽ de hoc de veteri & nouo teſtamento? Primò de veteri, Eſa. 26. Omnia opera noſtra operatus es nobis Domine. Secũdò de nouo, Apoſt. 1. Cor. 12. Diuiſiones operationũ ſunt, idẽ verò De⁹, qui operatur omnia in omnib⁹, nos ſolũ ſumus inſtrumenta. Alia gratia eſt ieiunare, alia orare, alia cõfiteri. Ideo dicit, diuiſiones operationũ ſunt. Et vult De⁹ ꝙ fardellũ bonę vitę portem⁹ vſq; ad portã dom⁹ ſuę paradiſi, quę porta dicitur mors hominis, quia nunquã aliquis per aliã portã niſi per mortẽ intrauit paradiſum. Dauid Pſal. 117. Hæc porta domini, iuſti intrabunt in eã. Not. domini, quia porta mortis eſt domini actiuè, & paſſiuè. Actiuè, quia ipſe ſic ordinauit, vt per mortẽ intrem⁹. Auct. Heb. 10. Statutũ eſt, ſupple à Deo, hominibus ſemel mori.

Etiã dicitur porta Domini paſſiuè quia ipſe habuit mori. Lu. vl. Nõne ſic oportuit pati Chriſtũ, & ita intrare in gloriam ſuam? Et promiſit ꝙ quicunq; portaret fardellum bonæ vitæ vſque ad iſtã portã mortis, daret ſibi ſalarium, nõ decem francorum, ſed vnũ regnũ paradiſi, & gloriã æternam. Auct. Mat. 6. Qui facit voluntatem patris mei qui in cælis eſt, ipſe intrabit in regnũ cælorum. Amore huius ſalarij bona perſona portat fardellũ bonę vitę, licèt quandoq; attędiatur labore. Tamen vt dicit Greg. Cõſideratio præmij minuit vim flagelli. Si ergo per horã dimittitur ante mortẽ, non poteſtis petere ſalariũ, ſed meremini punitionẽ, & dãnationẽ, ſicut ſeruus qui dãnificat Dominũ ſuũ &c. Ideo Chriſtus cõfortans nos dicit Mat. 11. Venite ad me oẽs qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiã vos. Tollite iugũ meũ ſuper vos &c. Et inuenietis requiẽ animabus veſtris, Grauius eſt certè onus malę vitæ quã bonæ &c. Patet ergo quomodo debemus perſeuerare in bono diligenter, quia vt inquit Chriſtus Mat. 10. & 24. Qui perſeuerauerit vſq; in finẽ, hic ſaluus erit. D.

SEcundò debemus perſeuerare portando mala patienter. Greg. ſuper illo verbo Lu. 8. ca. Fructũ afferunt in patientia. dicit, Nulla ſunt bona quæ agamus, niſi æquo animo mala proximi toleremus. Sunt quidã qui ſtatim indignantur. Ideo oportet patienter portare &c. Et dicã vobis rationẽ, & auctoritatẽ. Ratio eſt talis. Sciatis quod iſte mundus eſt ſicut mare fluctuans, quia vnda maris non aſcẽdit altè, nõ baſſe, vna contra aliam. Sic in hoc mundo quidam ſunt alti per proſperitatẽ, vt domini, prælati magni, deinde baſsi per aduerſitatẽ alicuius infirmitatis, vel perditionis bonorũ, vel amicorũ. Quia vt ait Boëtius lib. 2. de conſo. proſa quarta. Nemo eſt tã cõpoſitę fœlicitatis, vt nõ aliqua ex parte cũ ſtatus ſui qualitate rixetur. Nunquã certè in hoc mũdo poteſt hõ ſtare ſecurè & quietè, ſicut mare quod ſemper mouetur. Quia ſi homo lætatur modò, ſtatim triſtatur. Si ſit in proſperitate, ſtatĩ in aduerſitate. O qualis tẽpeſtas maris. Ideo Dauid Pſal. 92. Mirabiles elationes maris. ſ. huius mundi. Et iterũ Pſal. 103. Hoc. ſ. ſæculum mare magnũ &c. Sicut in mari nullus poteſt diu nauigare ſine tẽpeſtate, ſic nec poſſum⁹ eſſe diu ſine aduerſitate. Sed ſicut boni nautæ nõ deſiſtunt propter tempeſtatẽ, ſed cauent à periculis, rupis clamando, Gyra nauem quia rupes eſt ibi. Alter dicit, O leua vela &c. Sic nos in iſto magno viagio vitæ vſque ad portã paradiſi habemus fortunas tẽpeſtatis. E. Prima ab occaſione peccatorũ, inclinatione carnis & mundi. O qualis tempeſtas animę, & carnis, & mundi: Ideo vt nautæ portate malum patienter, non ſolùm in bono tempore quando non ſunt tentationes, ſed etiam quando veniũt vel à carne, vel mundo, vel diabolo de fide &c. Et tunc oportet abſtinere, & ſe fortiter cuſtodire orando, affligẽdo ſe, & ad Deum recurrẽdo, vt det firmitatẽm in fide, quia Deus poteſt iuuare. Et ſic qui perſeuera-

ſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit: vultis auctoritatē de hoc? Paulus ad Hebr.2. In diſciplina perſeuerate. F. Tribulationes huius mundi ab apoſtolo vocantur diſciplinæ. Ratio, quia ad inſtar diſciplinæ factæ ſunt, quæ habet ſex acus ſeu puncturas. Et ſunt tres diſciplinę, & quælibet habet ſex puncturas. Prima diſciplina eſt cōuerſio vera, quæ habet ſex.

Prima eſt cordis contritio doloroſa.

Secunda confeſsio verecunda.

Tertia emendandi propoſitum.

Quarta quæ multum pungit eſt reſtitutio.

Quinta iniuriarum remiſsio.

Sexta famæ reſtitutio.

De qua Auguſt. Non pigeat ex ipſo ore proferre medicamenta, vnde facta ſunt vulnera. De iſta diſciplina Pſal.17. Diſciplina tua correxit me in finem, ſ. de peccatis, & diſciplina tua ipſa me docebit, ſ. bona opera. Secunda diſciplina eſt tribulatio naturaliter neceſſaria, vt ſunt infirmitates, quæ naturaliter veniunt, nec poſſumus eas vitare, & habet ſex punctas acutas, ſcilicet dolores capitis.

Prima eſt febris.

Secunda fames.

Tertia ſitis.

Quarta calor.

Quinta frigus.

Sexta eſt finalis mors.

De iſta diſciplina dicit ſcriptura Prou.3. Diſciplinam Domini fili mi ne abijcias, nec deficias cùm ab eo corriperis, quem enim diligit Dominus, corripit. Vbi no. quòd infirmitates, dolores, & miſerię humanæ, dicuntur diſciplinæ Domini, quia ipſe dat ea. Ratio, ad corrigendum, ideo ne abijcias per impatientiam vel indignationē. Tertia diſciplina eſt perſecutio iniuſta & contraria. Puncturæ ſunt nocumenta corporis ab aliquo inflicta, bonorum, famæ, amicorum &c. De hac diſciplina dicit apoſtolus Heb.12. Omnis diſciplina in præſenti quidem videtur non eſſe gaudij, ſed mœroris, poſteà autē fructum pacatiſsimum exercitatis per eam reddet iuſtitię. Ideo dicit apoſtolus vbi ſuprà, In diſciplina perſeuerate. Sequitur, Tanquā filijs vobis ſe offert Deus. Vnde ſicut cognoſcitur pater quando ſunt multi pueri facientes aliquam ribaldariam, pater vidēs filium ſuum inter illos in platea ſolùm caſtigat filium ſuum, dando ſibi alapas, non curando de alijs, Sic eſt ſignum filiationis Dei, quando corrigit nos alapis tribulationum in platea huius mundi. Secùs de illis quos non corrigit, ſignū eſt quod nihil ad ſe attinent, vt dicit Gregorius, nec per gratiam nec per gloriam &c. G.

TErtiò debemus perſeuerare orando Deũ reuerenter,& hoc mane & ſero.Dic modũ.Vnde di.S.Tho.in 1.par.q.24.ar.8.& in 1. ſent.di.41.ar.4.ꝙ etiam pro prædeſtinatis debent orationes fieri & ponit exemplũ de oratione B. Stephani pro Paulo. Et de Iſaac, qui orauit pro Iacobo adhuc in vtero matris exiſtente &c. Ratio huius perſeuerantiæ in oratione eſt,quia dicitur Iaco.1. Omne datũ optimũ,& omne donũ perfectum deſurſum eſt deſcẽdens &c.No.optimũ.ſ.bona corporalia,quæ bona ſunt,inquantũ ordinantur ad ſuſtẽtationem corporis meliora, quia proſunt ad remiſsionẽ peccatorũ, & gratiam obtinendam,optima,quia ad gloriam æternam perducũt per opera miſericordiæ,& alia. No. Omne donum perfectũ, quantum ad gratiam gratũ facientẽ, & virtutes infuſas,deſurſum eſt deſcendens &c. ſ. per orationẽ, quia oratio eſt quaſi canale ſeu via, per quam dona miſericordiæ Dei & corporalia & ſpiritualia ad nos licèt indignos deſcẽdunt.Lu.11.c.Si perſeuerauerit pulſans.i.orãs, dico vobis,dabit ei quotquot habet neceſſarios.Dic exemplũ de principe latronũ,qui quotidie mane & ſero reuerẽter dicebat ſalutationem angelicam.Et die qua omiſit illam diabolus deberet eũ portare in infernum propter mala quę faciebat. No. quomodo heremita venit ad eũ,& fecit vocari oẽs de domo,& diabolus qui erat in forma hominis ſeruiens coquinę per ſex annos, expectans quando dimitteret orationem illam angelicam &c. Vide librum de ſcala cęli. Perſeueretis ergo in oratione, ſicut Dauid qui dicebat Pſal. 65. Benedictus Deus,qui non amouit orationem meã, & miſericordiã ſuã à me.Glo. Aug. Non amoueatur à te oratio tua, & nõ amouebitur à te miſericordia diuina. Amen.

De Fide ſecundum beatum Vincentium,ſermo habitus in villa Guerrẽdia in Britania,feria ſexta poſt Quaſi modo. Et poteſt fieri pluries in anno. **Sermo XVI.**

NOli eſſe incredulus,ſed fidelis. Ioan.20. Sermo noſter erit de fundamento bonæ vitæ,ſ.de fide catholica. Sed prius ſalutetur virgo Maria &c. A. Pro declaratione & introductione materię prædicandæ ſciendũ ꝙ eſt doctrina cõmunis & certa in ſancta Theologia, ꝙ à principio mundi & citra ſemper fuit neceſſarium pro ſaluatione habere aliquam fidem de Deo,ſine qua nullus potuit vnquã habere hîc gratiam Dei,nec gloriam in alio mundo. Sed diuerſimodè fides fuit in gentibus. Nam tempore legis naturæ ab Adã vſq; ad Moyſen ſufficit fides explicita, quãtũ põt haberi intellectu naturali ſiue libris & ſunt duo articuli. Primus credere vnũ Deũ, quia intellectu naturali homo poteſt cognoſcere vnũ Deũ,& eſſe Deũ.Sicut potentia alicuius domini poteſt cognoſci per magnam domũ,per picturas &c.Sic Deus per domũ iſtius mundi poteſt cognoſci,quia mũdus nõ eſt factus

ctus per ſeipſum &c.Secūdus articul⁹, ꝙ De⁹ eſt retributor, quia naturaliter homo poteſt cognoſcere ꝙ dominus domus retribuit bonis, & punit malos, quia Deus eſt iuſtus. Hi duo articuli ſemper fuerūt neceſſarij ad credendū. Et ecce aucto. Heb.11. Sine fide impoſsibile eſt quenquā placere Deo. Credere enim oportet accedētem ad Deū qui eſt, & inquirētib⁹ ſe remunerator ſit. Et hoc oſtēdit B.Tho. 2.2.q.1.ar.6. Quia enim Deus eſt iuſtus, retribuet bonis bona, & malis punitionē. Tēpore autē legis Moyſi, quā Deus dedit filijs Iſraël, debuerūt habere maiorē fidē explicitam. ſ. credere tres articulos. ſ. duos prędictos. ſ. vnū Deū, & ꝙ eſt retributor, & tertiò ꝙ Deus debebat mittere filiū ſuū ſaluatorē mūdi, quia clarè fuit reuelatū in lege ſcripturæ. Et hoc dicit Dauid Pſal.147. Qui annūtiat verbum ſuū Iacob. i. filiū. de quo Io.1. Verbū carò factū eſt. Iacob, ſ. filius Iſraël. & iudicia ſua, ſ. ſecreta, non manifeſtauit eis. Alia ſecreta non tenebantur ſcire niſi magni literati, ſed rudes ſolū iſta tria. Ex quo autem venit lex gratię & Chriſtus, tenemur omnia credere & plus, ſ. duodecim articulos iam publicatos & declaratos in eccleſia, ſ. ꝙ Deus eſt creator omnium, & quòd incarnatus eſt &c. Et ecce quomodo dicit ille doctor Athanaſius, Quicunque vult ſaluus eſſe &c. No. vniuerſaliter, quicunque vult ſaluus eſſe, neceſſe eſt vt teneat catholicā fidē. Quā niſi quiſq; fideliter firmiterq; crediderit, ſaluus eſſe nō poterit. Et antè. Quā niſi quiſq; integrā inuiolatamq; ſeruauerit &c. Si ergo fides eſt ita neceſſaria ad ſaluationem, noli eſſe incredulus, ſed fidelis. Ecce the. quod loquitur cuilibet Chriſtiano. Eſt autē catholica fides credenda à nobis, & confitenda tripliciter.

Primò tripliciter ſine diſputatione,
Secundò integraliter ſine diminutione,
Tertiò firmiter ſine dubitatione.

Et pro quolibet dicit thema, Noli eſſe incredulus, ſed fidelis &c. B.

DIco primò quod debemus credere fidem catholicam ſimpliciter ſine diſputatione vel contradictione. Ille credit ſimpliciter, qui ſolo verbo credit ſine iuramento vel teſtibus. Hunc honorem debem⁹ Chriſto facere, credēdo ſibi ſimpliciter, & ſuo ſimplici verbo ſine iuramento & demonſtratione, quia non poteſt falli nec fallere. Talis credentia eſt multum neceſſaria & meritoria animę. O bonæ gentes audiatis rationem. Quia veritates fidei ſunt altiſsimę, quæ intellectu comprehendi nō poſſunt, ideo oportet credere ſimpliciter, & non diſputare. Vnde ſtultus eſſet cæcus volens diſputare de coloribus quos nunquā vidit, ſed oportet ꝙ credat illud quod dicitur ſibi, aliàs ſi vellet ponere in quęſtionem, eſſet fatuus. Sic nos cęci ſum⁹, quia nunquā vidimus veritates fidei catholicæ, ideo ſine diſputatione oportet credere Chriſto qui vidit. Vnde di. Philoſo.2.

Metaphyſicę, Sicut ſe habet ocul' noctuę ad lumē ſolis, ſic ſe habet intellectus noſter ad manifeſtiſsima naturę. Nō eſt defectus ſolis, qa de ſe manifeſtat ſe, ſed defectus oculi noctuę. Sic veritates fidei ſunt in ſe clariſsimę, ſed defectus eſt intellectus noſtri, qui cōprehendere non pōt, ideo ſine diſputatione oportet credere Chriſto dicēdo. Ex quo domine dicitis mihi, qui nō poteſtis falli, nec fallere, credo vobis. Et ecce quid dicit ſacra ſcriptura Sap, 3. Qui confidunt in illo, intelligēt veritatē, & fideles in dilectione acquieſcēt. Nota, qui cōfidunt, ſ. ꝙ Deus nō poteſt mētiri, in dilectione acquieſcēt. Non dicit in diſputatione, quia quādo aliquis vult ſecū diſputare, diabol' facit ſibi argumētū quod nō poterit ſoluere. Ideo cadet &c. Ideo dicitur. 24.q.1.c.quia. ꝙ ille nō pōt cognoſcere Deū, qui nō tenet ſoliditatē fidei. Sūt enim quidā dicētes, O qūo poteſt eſſe ꝙ xp̄s ſit in tā parua hoſtia. Sed quare cogitas hoc; iā incipis errare ex quo vis diſputare. O quomodo poteſt fieri qđ vnus Deus ſit tres, peſonæ. O qūo poteſt fieri ꝙ Deus ſit incarnatus. O, o, ex quo ponis te in diſputatione, ſtatim cades à veritate fidei. Iā diſputatū eſt ꝑ ſanctos doctores, ideo crede ſimpliciter, & noli diſputare. Credo Domine, Nolo argumēta. Nolo rōnes, ſed credo ex quo vos dicitis mihi. Ideo Paulus. 2. Cor. 11. Corinthijs qui diſputabant de fide, de qua ſufficienter inſtruxerat eos, ſcribit di. Timeo ne ſicut ſerpēs Euam ſeduxit aſtutia ſua, ita corrūpātur ſenſus veſtri, & excidāt à ſimplicitate fide quę eſt in Chriſto Ieſu. C. Dic practicè qūo Eua diſputās cū ſerpēte, cecidit in dubitationē & in peccatū. Gen. 3, Dixit diabolus in forma ſerpentis, Cur præcepit vobis Deus vt nō comederetis ex omni ligno paradiſi? Iſta fuit prima quæſtio mūdi. Reſpondit Eua, Ne forte moriamur. Ecce q̄a voluit diſputare, cecidit in dubitationē, cū tamē Deus dixerit. Moriemini, ſine cōditione. Et diabolus. Nihil eſt, nequaquā moriemini &c. Quia debuit reſpōdere. O proditor ribalde, vade, & facis mihi quęſtionē de volūtate Dei. Recede, q̄a nolo diſputare de volūtate domini mei. Ha iſto modo nō fuiſſet decepta. Sic etiā vos debetis reſpōdere quæſtionib' quas facit diabolus imaginationi veſtræ de fide, O qūo poteſt fieri quod per ſacerdotem peccatorem dictis verbis veniat Chriſtus in hoſtiam &c. Ecce quid ponit diabolus in imaginatione. Ideo reſpōdete. O proditor nolo tecum diſputare &c. Sed credo firmiter ex quo Dominus Deus Ieſus xp̄s dixit mihi. Ecce quare dicit Apoſto. Timeo ne ſicut &c. Quia bonæ gētes, ſiue ſit bonus ſiue malus ſacerdos, veraciter cōſecrat, & eſt ibi Chriſtus, filius Dei, & virginis Mariæ. Mortaliter. Sic multi ſunt increduli & in hæreſi ex diſputatione fidei. Verbi gratia. D. Primo vſurarij dicētes, Quare de mea pecunia quā ille tenet & lucratur non potero recipere vnum pro decē, vel &c. A, a, ecce error contra fidem, quia recipere etiam obolum pro mille florenis eſt manifeſta vſura. Vnde

quando

quãdo dicis,mea pecunia.O traditor ribalde,tu nõ es dominus,quia oportet te reddere rationẽ de omnibus vſq; ad vnũ obolũ, qualiter habuiſti,expendiſti &c. illi cuius ſunt pecunię. Et quis eſt dominus? O ille de quo Pſal.23. Domini eſt terra & plenitudo ei' &c. Diuites enim ſunt diſpenſatores ſolũ,& miniſtri,& nõ domini.vultis auctoritatẽ.1.Cor.4.Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti & diſpẽſatores. Nõ dicit dominos,ſed miniſtros. Ideo diſpẽſanda eſt pecunia ſecũdũ volũtatẽ Domini,& nõ aliter. Et ipſe dedit regulã ſecũdũ ſuã volũtatẽ di. Deu.24. Non fœneraberis fratri tuo ad vſurã,pecuniã,neq; fruges,nec quãlibet aliã rem. Fratri autẽ tuo abſq; vſura id quo indigebit,cõmodabis,vt benedicat tibi Domin' De' tu',in õni opere tuo. Sed vſurari' magis cõfidit in inſtrumẽto falſi notarij quã Dei,in quo promittit dare mille ꝑ decẽ. Qualis vſura in omni tẽpore tuo. Ideo debet dicere diues pauperi, Ego cõmodabo vobis decẽ, & Deus dabit mihi vſurã,quia ita dicit in ſuo inſtrumento, In omni tẽpore tuo &c. Sed nolũt cõfidere in inſtrumẽto Dei. Ecce defect'. Vnde articulus fidei eſt credere eccleſiã ſanctã catholicã,quæ determinat ꝙ vſura eſt peccatũ mortale,quia eſt cõtra præceptũ Dei. Nõ furaberis. vide 14.q.5.c.pœnale. Ideo cauete ne ſitis hęretici. Alij diffamãt eccleſiã di. ꝙ papa diſpẽſat. O qualis error. Nec S. Petr'; nec tota eccleſia vniuerſalis poteſt diſpenſare in vſura, quia eſt contra Deũ. Alij dicunt ꝙ pro orphanis,viduis,& hoſpitalibus poteſt fieri vt ſuſtẽtentur. Error eſt,quia Ro.3. Non ſunt faciẽda mala vt veniãt bona. Alij de pecunijs vſuræ ædificãt capellas. O maledicta capella. Melius eſſet ſacerdoti qui ſeruit tali capellę ꝙ ſeruiret coquinæ. E. Secundò luxurioſi diſputant. O quale peccatũ eſt ſimplex fornicatio,quia nõ eſt maritata,nec ego &c. O hæreſis eſt,vt dicit B. Tho. in quotlibeto.3.q.5.ar.2. Et nũquid tu eſſes proditor ſi cũ filia regis domini tui faceres hoc &c. Sic. Nũquid tu es proditor,& facis magnam iniuriam cõtra dominũ tuũ, cuius omnes mulieres ſunt filiæ &c. Ideo ſcriptura Malach.2. Abominatio facta eſt in Iſraël.i. Chriſtianitate,quia cõtaminauit Iudas ſanctificationẽ Domini,& habuerũt filiã Dei alieni, Diſperdet Domin' virũ qui fecerit hoc,magiſtrũ & diſcipulum de tabernaculo Iacob,& offerentem munus Domino exercituum. No. Dei alieni,qui non ſunt veri, quantò magis quãdo diſputant de articulis fidei, eſt magnum periculum. F. Tertiò quidam præſumptuoſi reprobant imagines di. quod eſt idolatria. Ecce ignorantia,ex qua cadunt in hæreſim. Nam vt dicit S. Thom. ſecunda ſecundæ q.93.arti.2. imagines non ſunt ad adorandum,ſed ad repræſentandum res,& ſunt libri laicorum. Vnde quando venimus coram imagine crucifixi, non adoramus illam imaginem ſimpliciter, ſed illud quod repręſentat, & ſic de alijs. Vnde ſicut eſſet error remouere libros clericis, ſic imagines laicis. Vnde in veteri lege

Imagines ſunt tantùm ad repræſentandum. Vnde principiũ habuerunt in nouo teſtamẽto imagines.

Deus præcepit ne fierent imagines,ſ.ad adorandũ. Exod.26.ſed bene ad repræſentandum. Vnde Deut.5. Non facies tibi ſculptile,nec ſimilitudinem omnium quæ in cælo ſunt deſuper &c. Non adorabis ea,& non coles: No.non adorabis, ſed repræſentabis. Vnde ex præcepto Dei erant plures imagines in templo Salomonis quàm vnquã fuerit in aliqua eccleſia Chriſtianorum. Erant enim ibi imagines leonum, ad repręſentandũ potentiam & virtutem Dei. Erant boues,ad repræſentandem prouidentiam Dei. Primus autem qui in nouo teſtamento fecit imagines fuit Chriſtus, qui miſit imaginem faciei ſuæ regi Abagaro, vt dicit Euſebius lib.1.cap.18.eccleſiaſticę hiſtoriæ. Et S.Thom. 3.ſentent.diſt.19.q.1.ar.2.q.2.ad tertium. No. beatum Tho. quare fiunt imagines,ſ.propter tria.in ſecunda ſecundæ,quęſt.103. Dic quomodo Leo Imperator fuit excommunicatus, & hæreticus declaratus,quia comburebat imagines. Vide in Decreto de conſec.diſtinct.3.c.per latum.c.venerabiles.c.Sextam ſanctam ſynodum.

G.

DIco ſecundò quòd debemus credere fidem catholicã plenariè ſine diminutione. Vnde concluſio eſt theologiæ beati Tho.2.2.q.5.ar.3.quòd ſi aliquis credit omnes articulos fidei pręter vnum, de nullo articulorũ habet fidẽ,ſed ſolùm opinionem. Ratio,quoniã omnes articuli fidei habent vnum fundamentum. ſ.Deum & veritatem diuinam,quæ nec falli nec fallere poteſt. Qui ergo nõ credit vnum articulum,non credit fundamento quod eſt Deus,& veritas ęterna,& ſic de nullo habet fidẽ. Dic ſimilitudinẽ,quod ſi ſuper vnã rupem eſſent fundatæ 12.cameræ. Si rupes caderet, omnes cameræ caderent, quia deſtructo fundamento, omnia quæ ſunt deſuper deſtruuntur &c. Sic de fundamẽto fidei de quo apoſtolus.1.Cor.3. Fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Ideo oportet credere omnes articulos ſine diminutione,quia vt dicitur.1. Cor.14. Charitas omnia.ſ.neceſſaria credit. Et credendi ſunt magni articuli ſicut parui,& econuersò. Vnde Chriſtus Lu.16. Qui fidelis eſt in minimo,& in maiori fidelis eſt. Ideo ad ſeruandum iſtã fidelitatem fidei eſt conſiliũ beati Hiero. ad Paulinũ ab eccleſia ſeruatũ,& ab apoſtolo cõmẽdatum: dicere quolibet die mane & ſero Credo , ad inſtar militis qui facit homagium regi. Ecce quid dicit apoſt. Ro.10. Si confitearis in ore tuo Dominũ Ieſum , & in corde tuo credideris ꝙ Deus illũ ſuſcitauit à mortuis, ſaluus eris. Vultis rationem, quare oportet ꝙ dicatur & confiteatur ore,quia aliàs ad inſtar candelæ extinguitur,niſi poſsit reſpirare? Sic fides in corde eſt ſicut lucerna accenſa,vultis auctòritatem? Dauid, Pſal.17. Quoniã tu illuminas lucernã meam.i.credentiam, Domine Deus meus illumina tenebras meas .ſ. ne cadã in errorẽ cõtra fidẽ. Sed niſi reſpiret ore dicẽdo &c. paulatim extinguitur in corde. Imò

apoſto-

apoſtolus.2.Cor.13. Voſmetipſos tẽtate,ſi eſtis in fide ipſi vos ꝓbate. Probatur autẽ ore cõfitendo,quia tũc cor cõfirmatur ſicut baculus quãdo percutitur fortius in terra,firmatur. Sic Dauid,qui ſpiritu prophetico ſciebat oẽs articulos fidei, etiã humiliter dicebat. Pſal. 115.Credidi.ſ.corde,propter quod locutus ſum,ſ.ore. Et Dauid quõ dicebat?ego autem humiliatus ſum nimis.Qui hoc cõſilium diligẽter ſeruabit,infallibiliter ſaluabitur virtute fidei, quę nõ patietur ipſum mori ſine cõtritione.Lu.7. Fides tua te ſaluam fecit. Vade in pace,Dic de latrone crucifixo cum Chriſto. H.

DIco tertiò quod debemus credere fidẽ catholicã firmiter ſine dubitatione.Vnde certius debemus credere articulos fidei quã illa quę videmus oculis noſtris.Ratio,quia ſenſus poſſunt decipi ex defectu aliquo obiecti, vel ſubiecti vel medij , vt patet de viſu in ebrijs,quibus videtur quod vnus homo ſit duo &c.De guſtu in infirmis,quibus videntur dulcia amara,vt dicit Aug.lib.cõfeſsionũ.Ideo apoſtolus Iac.2.c. Poſtulet in fide nihil hæſitans.Qui enim hæſitat, ſimilis eſt fluctui maris, qui à vẽto mouetur & circumfertur. Vnde ſicut vnda agitatur ventis,ſic perſona quę dubitat in fide,agitatur argumentis & rationibus,& nihil poteſt obtinere à Deo, ſecùs de fideli.vnde Apoc.2. Eſto fidelis,vſq; ad mortẽ,& dabo tibi coronã vitæ.Fides enim eſt tã fortiter tenẽda, ꝙ citius debet homo amittere famã bonã,& vitã, quã dimittere fidem. Vnde ſi dicatur alicui, Tu perdes bonã famam,niſi dimittas fidem,debes dicere, Magis volo perdere famã &c.Tu perdes bona tẽporalia,vltra, tu perdes diuitias honores &c.Ego citius volo omnia illa perdere,quã fidem Domini mei Ieſu Chriſti.Tu perdes manus,pedes,vxorẽ, filios &c.ego malo omnia perdere &c.O tu perdes corpus &c. Ego nõ curo &c.quia vſq; ad mortẽ incluſiuè debes tenere fidem. O Domine,& quid dabitis nobis?Quid?coronã vitæ. De qua Apo.12,Signum magnũ apparuit in cælo. Mulier amicta ſole,& luna ſub pedibus eius,& in capite eius corona ſtellarum duodecim.Ad literam intelligitur de eccleſia. Allegoricè de virgine Maria. Tropologicè de anima beata, ſecundum quem intellectũ modò loquar, Hęc mulier eſt quælibet anima Deo fidelis,quæ dicitur induta ſole,id eſt Chriſto,de quo eccleſia loquitur beatæ virgini, Ex te ortus eſt ſol iuſtitiæ Chriſtus Deus noſter.Quę induitur per fidem veram.Et luna,id eſt philoſophia debet eſſe ſub pedibus animæ quo ad fidem , quia qui vellet ſe gubernare in fide ſecundum principia philoſophiæ, ſtatim caderet.Vnde dicit vnũ principium philoſophię,ꝙ multiplicatis ſuppoſitis multiplicantur eſſentiæ. Sed ponatur extra ſub pede fidei,quia non tenet hoc principium in creatore, ſed bene in creaturis ſolùm. Item aliud principium philoſophiæ,Finiti ad infinitũ nulla eſt proportio.Sed Deus eſt infinit',& homo finit', ergo nõ potuit fieri incarna-

Principia philoſophiæ pugnãtia naturaliter cũ fidei articulis

incarnatio. Extra proijciatur ſub pedibus, quia philoſophia in hoc nõ eſt vera, quia Deus poteſt facere. Itẽ aliud principium. Impoſsibile eſt Deum mori, ergo Deus nõ eſt crucifixus. Extra, extra ſub pedibus. Itẽ aliud. Locus debet proportionari locato, ergo in hoſtia cõſecrata non eſt Deus cũ ſit immẽſus &c. Foras ſub pedibus. Itẽ aliud principium. A pura priuatione ad habitũ impoſsibilis eſt regreſſus, ergo Chriſtus nõ reſurrexit. Foras, foras, Luna ſub pedibus &c. O vultis auctoritatẽ? Apoſtolus dicit Collo.2. Videte ne quis vos decipiat per philoſophiã & inanem fallaciã ſecundum traditionem hominum, ſecundum elementa huius mundi, & non ſecundũ Chriſtũ. No. fallaciam, id eſt logicam, quæ arguit fallaciter. Si ergo creditis ſine dubitatione, in alio mundo habebitis coronam ſtellarum duodecim. Sicut enim ſunt duodecim articuli fidei, ſic eſt corona duodecim beatitudinum, quæ correſpondent. Corona eſt gloria perpetua, in qua ſunt duodecim beatitudines quę non habent finem. Tres ſtellæ ante, ad modum lapidum pretioſorum, ſunt de beatiſsima trinitate.

Dotes beatitudinis duodecim 12. articulis fidei reſpondentes.

Prima eſt credere Deum patrem &c.

Secunda eſt credere Deum filium patri coæqualem.

Tertia ſpiritum ſanctum à patre & filio procedentem.

Tres ſtellæ à ſiniſtris ſunt.

Prima Chriſti incarnatio.

Secunda eius paſsio.

Tertia patrum ex limbo inferni liberatio.

Tres autem ſtellæ à dextris ſunt.

Prima quòd tertia die reſurrexit.

Secunda quòd ad cælos aſcendit.

Tertia quòd eccleſiã gubernat virtute ſacramẽtorũ, quæ diuiſit & inſtituit.

Tres ſtellę retrò ſunt.

Prima quòd Chriſtus venturus eſt iudex.

Secunda quòd omnes homines & mulieres reſurgent.

Tertia quòd omnes remunerabit ſecundum merita vel demerita.

Et his duodecim articulis correſpõdẽt 12. beatitudines. Prima tẽtio. Secunda viſio. Tertia fruitio. Quarta agilitas. Quinta impaſsibilitas. Sexta claritas. Septima ſubtilitas. Octaua ſecuritas. Nona bona aſſociatio. Decima deſiderij adimpletio. Vndecima omnium bonorum adeptio. Duodecima omnis timoris repulſio. Ecce quõ fideles beatificat. Ideo apoſtolus. 2. Tim. 4. Bonũ certamẽ certaui, curſum conſummaui, fidẽ ſeruaui, ſ. in tribulationibus, tẽtationibus &c. Ideo in reliquo. i. perpetuo tempore repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ &c. Iuſtitia enim dictat, vt qui bene ſeruauerit dicta iudicis, remuneretur &c. Seruemus ergo fidem Dei noſtri, per quam erimus perpetui coronati in cælis cum angelis & ſanctis. Amen.

De

De Reſurrectione generali, ſcilicet, Vincentij, ſermo habitus Cadom in Normania. Sermo.XVII.

R *Eſuſcitabo eum in nouiſsima die.* Iſtud verbum ſcribitur Ioann 6. Materia noſtri ſermonis erit de reſurrectione generali in die iudicij omnium tam bonorum quàm malorum, iuſtorum & iniuſtorum. Materia erit vtilis ad bene ſe gubernandum. Sed primò ſalutetur virgo Maria &c. Reſuſcitabo eũ in nouiſsimo die. Inter articulos fidei eſt vnꝰ de reſurrectione generali, ſcilicet vltimus, Carnis reſurrectionẽ &c. Et de hoc dicam vobis duo. Primò rationẽ. A ſecundo auctoritatẽ, quia bonę gẽtes ratio dat ſcientiã, & auct. cõfirmat credentiã. Ratio ergo huius reſurrectionis eſt ex diuina iuſtitia, quia xp̃s ſicut iudex iuſtus vult remunerare bonos, vel punire malos, ſecundũ opera bona vel mala. Ita ꝙ nõ ſolũ reſpicit æquitatẽ & ęqualitatẽ, ſed etiã cõformitatẽ. De hoc auct. Dauid Pſal. 61. Semel locutus eſt Deus, duo hæc audiui, quia poteſtas Dei eſt, & tibi Domine miſericordia, quia tu reddis vnicuique iuxta opera ſua. Dicit Dauid ꝙ ſemel in conſiſtorio ſanctæ Trinitatis audiuit duas cõcluſiones. Prima ꝙ Deus potens eſt ad puniendum malos. Secunda ꝙ eſt miſericors ad præmiãdum bonos, nõ ſolùm ſecundum opera, ſed etiam iuxta. Nã iuxta, dicit modum & conformitatem, quia ſecũdum quod opus bonum vel malum erit, prius vel poſterius, ſecundum hoc præmiabitur vel punietur. Modo videndum eſt qualiter fiunt bona opera vel mala. Nã fiunt primò ab anima cogitando, deliberando, ordinando, tractãdo, & deſiderando. Verbi gratia De bonis operibus. Primò anima cogitat conuerti ad Deum, cogitat confiteri &c. Sic & ſic faciam. Totum hoc fit ab anima antequam ponatur in executione per corpus, vel antequam fiant à corpore. Mat. 26. Spiritus quidẽ promptus eſt, caro autem infirma. Ideo anima prius meretur. Sed in executione operis corpus laborat, vt patet, orando, flectit genua confitendo, affligẽdo ſe per pœnitentiã &c. Ideo animæ bonorũ prius habent gloriã quã corpora, quia primò faciunt opꝰ bonũ. Vbi ſunt animę patriarcharũ, prophetarum, apoſtolorum, cõfeſſorũ, doctorũ, martyrum, virginũ, pœnitentiũ innocentum? In paradiſo. Et tamen corpora ſunt in terra putrefacta, & nondum habent ſuum pręmium, quia poſterius fecerunt bonũ opus per executionẽ. Ideo requirit diuina iuſtitia quod etiã aſſocientur animabus in gloria. Et propterea erit reſurrectio. Vide. B. Tho. in 3. parte. q. 59 artic. 5. & in. 4. ſen. diſt. 43. articu. 1. q. 1. vt ſcilicet corpus ſimul cũ anima habeat gloriam. Idem dicendum de malis operibus. Primò fiunt ab anima cogitando deſiderando &c. vt patet de vindicta. O dicit anima, ſi ego poſſem reperire talẽ &c. Et nondũ fit opus per corpus, ſed quãdo ponitur in executione, tũc corpꝰ aſſociat ſe animæ, faciẽdo opus vindictę. A Mors mors &c. percu

tiẽdo &c. Idẽ de ſuperbia, põpa, auaritia, luxuria cum aliqua pulchra muliere &c. Ideo diuina iuſtitia requirit vt primò animæ habeãt pœnã, quia primò fecerunt peccatũ, vt patet, Vbi eſt anima Iudę, Pilati & aliorũ dãnatorum? Iam ſunt in inferno, & tamen corpora ſunt adhuc in terra putrida. Sed quia corpora fuerũt aſſociata animę in culpa p executionẽ, ideo reſurgẽt in iudicio, vt ſimul aſſociẽtur in pœna. Vultis auctoritatẽ, quę dicit oĩa ſupradicta? 2. Cor. 5. Oẽs nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, vt referat vnuſquiſque propria corporis, prout geſsit ſiue bonũ ſiue malũ. N. propria corporis, nõ dicit animę, quia iã habẽt gloriã vel pœnã. Patet ergo ratione & auctoritate quare erit reſurrectio. Ideo ait xp̃s in themate. Reſuſcitabo eũ, ſ. genus humanũ in nouiſsimo die. Vultis ſcire practicam? xp̃s declarauit nobis in vna auctoritate. Io. 5. dicẽs. Nolite mirari hoc, q̃a venit hora in qua oẽs q̃ in monumẽtis ſunt, audiẽt vocẽ filij Dei, & procedẽt q̃ bona fecerũt in reſurrectionẽ vitę, q̃ verò mala egerunt in reſurrectionẽ iudicij. Vbi ſunt tria pũcta declaranda pro præſenti.

Primò remouet dubitationem de ipſa reſurrectione.

Secundò oſtendit tempus quod erit ex diuina operatione.

Tertiò declarat finem in bonorum & malorum retributione.

B.

Primò ergo dicit Chriſtus, Nolite mirari hoc. ſ. de reſurrectionẽ generali, hoc dicit, quia multi ſimplices & rudes mirantur dicentes, quomodo poterunt reſurgere incinerati, & cobuſti, vel comeſti à beſtijs & piſcibus &c. Ideo dicit Chriſtus, Nolite mirari hoc, ꝙ creator reducat & reformet in integrum illud quod fuit. Nõ eſt mirum. Nónne argentarius de puluere argenti vel auri reformat cupam vel taſſeam, & tamen poteſt facere ſiue materia? Quid ergo mirum ſi Deus qui de nihilo cuncta creauit poteſt reformare quod fuit? Sed mirandũ eſſet, ſi talis reſurrectio fieret per naturam. Quod ergo Deus faciat, nõ eſt mirũ. Nõ mirabatur Iob, qui clarius de reſurrectione locutus eſt dicit Hiero. ad Paulinum de omnibus diuinæ hiſtoriæ libris. c. 7. Nam ipſe Iob. c. 19. dicit, Scio ꝙ redemptor meus viuit, & in nouiſsimo die de terra ſurrecturus ſum, & rurſum circũdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum ſaluatorẽ meũ. Quẽ viſurus ſum ego ipſe, & nõ alius, Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo. Iob fuit ante incarnationẽ Chriſti pluſquã mille & quingẽtis annis, & dicebat, Scio ꝙ redẽptor meus viuit. No. viuit, nõ inquantũ homo, ergo inquantũ De⁹. argumentũ inſolubile contra Iudæos. Et in nouiſsimo die &c. nõ di. ꝙ erit ali⁹ quã fuit &c. ſed ego ipſe, quia omnia mẽbra reſurgẽt &c. Etiã illa ſancta mulier Martha nõ mirabatur quãdo Chriſt⁹ dixit ſibi, Io. 11. Reſurget frater tu⁹. Reſpondit, Scio quia reſurget in reſurrectione in nouiſsimo die. Dic q̃uo omnia corpora hominum, niſi ſint priuilegiati, incinerabuntur ante

ante finẽ mundi per ignis conflagrationem, vt oſtẽdit B.Tho.in.4. ſen.diſt.44.ar.4.q.2.Omnia autem illa fient diuina virtute, ergo no lite mirari hoc &c. C.

SEcundò dicit Chriſtus,quia venit hora. Non dicit,venit annus, venit menſis,venit ſeptimana,vel dies,ſed venit hora,in qua omnes qui in monumẽtis ſunt,audient vocem filij Dei.Vbi nota primò quod illa reſurrectio fiet in hora,immo in momento,quod eſt. 40. pars horæ.Vnde apoſtolus.1.Corinth.15.Ecce myſterium vobis dico,omnes quidem reſurgemus,ſed nõ omnes immutabimur in momento,in ictu oculi in nouiſsima tuba.Chriſtus dicit hora, & Paul⁹ momentum.Concordatur ſic,quia Chriſtus loquens Iudæis rudib⁹, ideo loquebatur ſecundum communẽ modum loquendi,quia quãdo aliquid fit ſubitò,cõmuniter dicitur,Iſtud fit in hora ſtatim. Paulus verò loquens philoſophis ſubtilibus, loquebatur magis ſtrictè. Vnde in illa reſurrectione in momẽto,id eſt.40.parte horę fiet congregatio corporum & membrorum. Sed in ictu oculi ſicut obiectũ ad potentiam erit informatio animarum,quia in inſtanti in momẽtó fiet congregatio membrorum, & in ictu oculi animæ informabunt corpora. Nota in nouiſsima tuba. Non intelligatis quòd ſit de aliqua materia,ſed illa vox.Surgite mortui,venite ad iudicium,propter terribilitatem ſui ſoni dicitur tuba,quæ vox dicitur filij Dei imperatiuè & principaliter,& Michaëlis executiuè,& inſtrumẽtaliter. Beatus Tho.in.4.ſenten.diſtinct.43.ar.3.quęſt.3.dicit quód erit vox Chriſti vel apparitio eius. Ideo Apoſtolus dicit. 1. Theſſal.4.Hoc enim vobis dicimus in verbo domini,quia nos qui viuimus,qui reſidui ſumus ,in aduentu domini non præueniemus eos qui dormierunt,hoc eſt, non erimus citius reſuſcitati quàm illi qui iam ſunt defuncti.Quoniam ipſe dominus in iuſſu,& in voce archangeli,& in tuba Dei,deſcendet de cælo,& mortui qui in Chriſto ſunt reſurgẽt primi,id eſt principaliores & digniores.Moraliter cogitate quomodo timenda eſt illa dies iudicij.Hiero.de ſe dicit ſuper Mat.Siue comedã, ſiue bibam, ſiue aliud faciam,ſemper videtur mihi ſonare in auribus meis illa terribilis tuba,Surgite mortui,venite ad iudicium &c. Dic practicè. Ecce ſancti homines de quo cogitabant & timebant,& vos quid cogitatis,de taberna,coquina,lupanari,fraudibus, vindictis?&c.Rectè vadimus ad infernum, ſicut capræ ad macellũ, Cùm tamen Adam diceret Geneſ.3.Vocem tuam domine audiui,& timui,eo quòd nudus eſſem,ſcilicet bonis operibus, & tamen non fecerat niſi vnum peccatum gulæ, quãto magis debes tu timere qui tot peccata feciſti &c. D.

Momentum quid.

TErtiò Chriſt⁹ dicit,Et procedẽt qui bona fecerunt &c.Dic quomodo omnes reſurgemus in ætate.33.annorum,ſicut Chriſtus: VndeAdam qui vixit nõgentis.30.annis,reſurget in ætate.30.anno:

Puer etiā vnius horę &c. Dic de omnibus. Vultis auctoritatē, Apoſt. ad Epheſ.4. Occurremus oēs in vnitatē fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti. Etiā pueri in vtero mortui. Boni autē reſurgent ſine aliqua difformitate, intantum ꝙ ſi modò poſſet videri vnum corpus glorioſum, nolletis comedere, reſpicite &c. Et hoc requirit diuina iuſtitia, Ex quo ſciuerunt bene gubernare corpus ſuum in caſtitate &c. rationabile eſt vt reſurgat glorioſum. Dic quomodo quilibet vult habere equum ſuū vel aſinum caſtum, ſed non ſeipſum. Et iſti glorioſi cantabunt vnam cantilenam ſcriptam Eſa.41. Gaudens gaudebo in domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me veſtimentis ſalutis, & indumento iuſtitiæ circundedit me, quaſi ſponſum decoratum corona, & quaſi ſponſam ornatam monilibus ſuis. Ad inſtar nobilis ſponſę, quādo recipit pretioſam veſtem, ornatā lapidibus pretioſis, & coronam ſibi à ſponſo ſuo miſſam, & reſpicit ſe vndique, O tam pulchra veſtis &c. Et ſemper ſtabunt in illa gloria & ætate ſine dolore &c. Quantū ergo eſt laborādum ꝓ tanta gloria, quando pro modica remuneratione regis milites tantū laborant, & exponūt ſe morti? Sed in iſta glorioſa reſurrectione nō reſurgēt impij in iudicio, vt dicit Dauid, ſed nigri, fœtidi, doloroſi à capite vſque ad pedes, ſic recipient corpora ſua. Vnde ſi hic eſſet vnum corpus alicuius damnati, eſſet tātus fœtor, ꝙ ſentiretur vſque ad Pariſios. O quomodo fœtet. Certè vt dicit Chriſtus de Iuda, Bonū erat ei ſi natus nō fuiſſet homo ille. Mat.26. Tunc dicet anima dānata clamando, quādo oportebit ingredi illud corpus fœtidiſsimū, & ardentiſsimū, & horribile. O infelix ego quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? Ro.7. Et hoc requirit diuina iuſtitia, quia malè ſe gubernauerunt in hac vita cum luxuria, ebrietate, blaſphemiis &c. Rationabile eſt vt induāt corp⁹ fœtidū, deforme &c. Vnde apoſt. Galla.6. Qui ſeminat in carne ſua, de carne & metet corruptionē &c. Cōſulo ergo vt bene regatis corpora veſtra cū ſobrietate, caſtitate &c. quia tūc Chriſtus reſuſcitabit vos in gloria ſicut ille reſurrexit &c. Amen.

FINIS.

Regeſtum.

** AA BB CC DD EE FF GG HH II KK
LL MM NN OO PP QQ RR SS TT VV
XX YY ZZ AAa BBb CCc DDd EEe FFf
GGg HHh IIi KKk LLl MMm NNn OOo.

Omnia folia integra, hęc duo verò **. O O o. ſunt quatuor pagellę.

7-2-2